IOANNIS ZONARAE

Monachi Tomus Hiſtoriarum tertius, quo Chriſtianorum Imperatorum res geſtæ, à Conſtantino Magno uſque ad Alexii Comneni obitum deſcribuntur:

HIERONYMO VVOLFIO interprete.

Cum rerum & uerborum memorabilium INDICE copioſo.



BASILEAE, APUD IOANnem Oporinum. 1557.

ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΖΩΝΑΡΑ ΧΡΟΝΙΚΟΝ.

Βασιλεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.

Οὕτω μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας ὁ μέγας Κωνσταντῖνος διάδοχος γέγονεν, ὁ ἐν βασιλεῦσιν ἀοίδιμος, καὶ ἐν ὀρθοδόξοις περιωνυμότατος. ὁ ἐκ τῆς μακαρίας Ἑλένης γεγονὼς τῷ πατρί, περὶ ἧς διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ παρ' αὐτοῖς τὰ περὶ ταύτης οὐχ ὁμολογεῖται. οἱ μὲν γάρ, κατὰ Κωνσταντίῳ νόμῳ γάμου φασὶν αὐτὴν συνοικεῖν, ἐκπεμφθῆναι δέ, τοῦ Μαξιμιανοῦ Ἑρκουλίου, ὡς εἴρηται πρόσθεν, ἄρχοντος, τὴν ἐκείνου παῖδα τῇ Θεοδώραν τούτῳ κατεγγυήσαντος, καὶ ἀναδείξαντος Καίσαρα. οἱ δέ, οὐ γαμετὴν νόμιμον αὐτὴν γενέσθαι τοῦ Κωνσταντίου ἱστόρησαν, ἀλλὰ πάρεργον ἐρωτικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ἐξ ἐκείνου τέκνον διὰ συλλαβεῖν τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον. διαδεξάμενος δὲ τὴν βασιλείαν τὴν πατρικήν, ἦρχε τῆς Βρεττανίας τε καὶ τῶν Ἄλπεων, καὶ ἐπὶ ταύταις τῶν Γαλλιῶν, ἔτι τῇ τῶν Ἑλλήνων θρησκείᾳ προσκείμενος, καὶ τοῖς Χριστιανοῖς ἀντικείμενος, παρὰ Φαύστης τῆς γαμετῆς εἰς ζῆλον τῆς τῶν εἰδώλων τιμῆς ἐκκαλούμενος. θυγάτηρ δ' ἦν ἡ Φαῦστα τοῦ Μαξιμιανοῦ. αὐτὸς γὰρ καὶ ὁ πατὴρ ἀδελφαῖς συνῴκουν δυσί. τριῶν δ' ὄντων τῶν βασιλέων, αὐτοῦ τε Κωνσταντίνου καὶ Λικιννίου καὶ Μαξεντίου, ὃς ἐν τῇ Ῥώμῃ καὶ ἐν τῇ Ἰταλίᾳ ἐκράτει, ὁ Μαξέντιος οὗτος, οὐχ ὡς βασιλεύς, ἀλλ' ὡς τύραννος αὐτῆς ἦρχε δῆτα, πλεῖστα δεινὰ καὶ ἄτοπα τοῖς ὑπ' αὐτοῦ τυραννουμένοις ἐπάγων, ὡς ἤδη μοι ἀναγέγραπται. ἃ μὴ φέροντες οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ, διαπέμπονται πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον, ἀπαλλάξαι σφᾶς τῆς τυραννίδος τοῦ Μαξεντίου δεόμενοι. ἐνδοὺς οὖν πρὸς καθαίρεσιν αὐτοῦ διανίσταται, καὶ στρατιᾷ, καὶ πρὸς τὴν Ῥώμην χωρεῖ. ὁ δέ γε Μαξέντιος ἐπὶ πολὺ μὲν ἐντὸς καθῆστο τειχῶν, μὴ ἀντεπεξιὼν τοῖς πολιορκοῦσιν αὐτόν, ὥς τε καὶ διὰ τοῦτο σκώμματα κατ' αὐτοῦ ὑπό τινων πεποιῆσθαι. ὀψὲ δέ ποτε ἀντιπαρετάξατο, γοητείαις κεχρημένος, καὶ δι' ἀνατομῆς βρεφῶν μαντευόμενος, καὶ ἄλλα πράττων ἀθέμιτα, ὡς δέος γενέσθαι τῷ Κωνσταντίνῳ. ἀγωνιῶντι γοῦν διὰ ταῦτα, τύπος αὐτῷ σταυρικὸς μεσούσης ἡμέρας δι' ἀστέρων ἐφάνη κατ' οὐρανόν, καὶ γραφὴ περὶ τὸν σταυρὸν ῥωμαϊκοῖς στοιχείοις, δι' ἀστέρων καὶ αὐτοῖς τυπουμένοις, καὶ φράζουσα, ἐν τούτῳ νίκα. ἐκ χρυσοῦ δ' οὖν αὐτίκα χαλκεύσας σταυρόν, κατὰ τὸν φανέντα τύπον αὐτῷ, καὶ τοῦτον κελεύσας τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ προπορεύεσθαι, τοῖς τοῦ Μαξεντίου συρρήγνυται καὶ ὑποστροφῇ, ὡς τοὺς πλείστους τῶν ὑπ' ἐκείνου στρατευομένων ἀναιρεθῆναι, τοὺς δὲ λοιποὺς εἰς φυγὴν ἀποδρᾶναι. οἷς καὶ αὐτὸς ὁ Μαξέντιος συναποδιδράσκων, καὶ ἐν τῇ γεφύρᾳ γενόμενος τοῦ Τιβέριδος τῇ καλουμένῃ Μιλβίᾳ, σὺν τῷ ἵππῳ κατὰ τοῦ ποταμοῦ ἐξωλίσθησε καὶ ἀπώλετο. καὶ ὁ μὲν οὕτω διέφθαρτο. οἱ δέ γε Ῥωμαῖοι τῆς ἐκείνου τυραννίδος ἀπαλλαγέντες, τὰς πύλας τῆς Ῥώμης ἀναπετάσαντες, εἰσεδέξαντο τὸν Κωνσταντῖνον λαμπρῶς, καὶ ὡς ἐλευθερωτὴν αὐτὸν τῆς πόλεως εὐφήμουν καὶ ἀπεσέμνυνον, καὶ στήλην αὐτῷ ἐν τῇ τῆς Ῥώμης ἀγορᾷ στῆσαι κοινῶς ἐψηφίσαντο. ὁ δὲ τὸ τοῦ σταυροῦ σημεῖον ἐγκεχειρισμένην τὴν στήλην αὐτοῦ πλασθῆναι διετάξατο. καὶ δόγμα δέ, μὴ κολάζεσθαι διὰ

περὶ τῆς ἁγίας Ἑλένης.

Ἐκστρατεία τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου κατὰ Μαξεντίου.

περὶ τοῦ φανέντος τῷ μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ δι' ἀστέρων σταυροῦ, καὶ ὅπως ἀπώλετο ὁ Μαξέντιος.

IOANNIS ZONARAE ANNALES.

Imperium Constantini Magni.

Sic igitur, ut dictum est, Cõstantinus Magnus regni paterni successor extitit, Imperator perpetua memoria dignus, & inter orthodoxos illustrissimus. Eum ex beata Helena procreauit pater, de qua dissentiunt historici. Nam hi legitimo coniugio nuptam fuisse Constantio, ac dimissam, cum Maximianus Herculius, ut antè dictum est, filia Theodora desponsa, Cæsarem eum designasset. alij non matremfamiliàs, sed concubinam, formæ gratia Constantio conciliatam, Constantinum ei peperisse tradiderunt. Qui suscepto paterno regno, Britanniæ, Alpibus & Gallijs imperauit, gentilium adhuc religioni addictus, & Christianis infestus, Fausta uxore ad simulacrorum cultum eum prouocante. Fuit autem Fausta Maximiani filia. Nam ipse & pater duas sorores in matrimonio habuerunt. Cum uerò tres essent Imperatores, Constantinus, Licinius, & Maxentius: hic Romæ & in Italia rerum potiens, non regem agebat, sed planè ptotyranno se gerebat, importunè & crudeliter in eos grassando, quibus dominabatur: quemadmodum iam à me perscriptum est. quæ Romani haud ferenda rati, legatos ad Constantinum misisitant, ut Maxentij tyrannide se liberet, supplicantes. Iis precibus ad pellendum illum commotus, Romam uersus cum exercitu proficiscitur. Maxentius uerò, quum diu intra mœnia se contineret, nec in aciem contra eos, à quibus obsidebatur, descenderet, salibus à nonnullis incessebatur. Sed tandem educit exercitum, præstigijs quibusdam usus: & præter alia nefanda, ex infantium dissectione captatis augurijs. Quibus Constantino perterrito, & animo æstuanti, figura crucis circa meridiem stellis informata in cœlo apparuit: & scriptura circa crucem, Romanis literis & ipsa per stellas expressa, IN HOC VINCE. Statim igitur cruce ex auro ad formã quam uiderat, facta, & exercitui suo præferri iussa, commisso prælio Maxentium uincit, maiore copiarum illius parte cæsa, cæteris in fugam uersis. inter quos & ipse Maxentius pontem Miluium transiturus, equo lapso, in Tiberim præcipitatus, submergitur. Et hic illius fuit exitus. Cuius tyrannide Romani liberati, portis apertis Constantinum splendidè exceperunt, ut liberatorem urbis lætis acclamationibus celebrantes: decreta in foro statua, quam ille ita fieri iussit, ut formã crucis manu teneret: edictoq́

Helena Cõstantini magni mater.

Fausta Constantini uxor.

Constantinus à Romanis accersitus.

Maxentium tyrannũ signo crucis præeunte uincit.

Licinio sublato Constantinus solus imperat.

uetuit, ne ob religionem, ij qui Christum pro Deo colerent, plecterentur. Sic Italia, & ipsa Roma eius imperio adiuncta, cum Licinio, cui soror eius nupta erat, imperium tenuit. Is cum Maximini & filium & filiam occidisset, iam uterque alteri suspectus, sublato altero, se solum imperio potiturum putabat, nemine alio id sibi uendicaturo. Ac nonnulli sic potitum esse Licinium parte Galerij asserunt, socium ab illo ascitum, ut dictum est: Nonnulli, in Constantini gratiam, cum sororem ei despondisset, á militibus Cæsarem salutatum, & ab ipso contra Maximinum missum, eoq; uicto & profligato, regno illius donatum esse, ea conditione, ut ne Christianos uiolaret: qua ille neglecta, non minus, ac potius magis, quàm decessores sui, in Christianos insanierit, nullo extremæ crudelitatis genere prætermisso. Ad alias igitur dissensionis eorum causas, etiam hanc accessisse. Proinde Constantinus, ducto contra Licinium exercitu, & sæpe commissa pugna, denique uincit. Sed propter sororem reconciliatus, imperium ei certis conditionibus restituit. At ille, cum, ut homo perfidus, pactis non stetisset, á Constantino denuó superatus, Byzantio & Chrysopoli captis, Nicomediam fugit. Tum soror Constantinum rogat, ut marito reddat imperium. quo non impetrato, salutem illius á fratre exorat. Itaque Licinius plebeio habitu Imperatorem adit, ac Thessalonicæ priuatam uitam agere iubetur. Id factum accusabant milites, quód homini perfido, qui fœdera sæpius rupisset, parceretur. Quare Imperator eam rem per literas ad senatus iudicium refert. A' quo alij eum militibus, ipsorum arbitratu tractandum, esse deditum, ac Thessalonicæ, aut prope Sarras, nescio quó euntem, interfectum: alij, nec dum ibi degeret, quieuisse, sed tyrannidem affectasse tradunt. Quo cognito, Imperator eum occidi iusserit.

Ostenta uisa Constantino.

Ferunt Constantinum in prælijs cum illo & Maxentio commissis, uidisse armatum equitem, signum crucis pro uexillo ante aciem suam præferentem: ac rursus Adrianopoli, duos ciuilos adolescentes, qui hostium phalanges cæderent. Item circa Byzantium noctu omnibus dormientibus, conspectum ab eo ignem, qui fulguris instar, uallum exercitus sui collustraret. Quibus ostentis in eam
» sententiam adducebatur, ut crederet, succes-
» sus illos rerum, & uictorias sibi diuinitùs offerri. Sic solus rerum potitus Constantinus, etiam Flauij sibi prænomen asciuit, & Romæ uitam egit: nondum quidem simulacrorum deserto cultu, sed Christianæ religionis mysteria paulatim admittens atque addiscens. Cum autem corpore esset morbido, quódé corruptione humorum plurimis scatebat pustulis, adeò ut curatione desperata, lepræ à medicis lues illa compararetur: Capitolini Iouis sacerdotes responderunt, cum pristinam ualetu-

διὰ τὴν θρησκείαν οἱ τὸν Χριστὸν σεβόμενοι ὡς θεὸν ἐκπεφώνηκεν. οὕτω δὲ καὶ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς προσγενομένης τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, αὐτός τε καὶ Λικίνιος ὁ ἐπ' ἀδελφῇ γαμβρὸς αὐτοῦ, κατελείφθησαν βασιλεῖς. ὁ γὰρ Λικίνιος τόν τε τοῦ Μαξιμιανοῦ υἱὸν καὶ τὴν θυγατέρα ἀπέκτεινε, καὶ λοιπὸν ἑκάτερος τούτων τὸν ἕτερον ὑπεβλέπετο· ᾤετο γὰρ ἕκαστος, τοῦ ἑνὸς ἀπολομένου, αὐτὸς μόνος ἔσεσθαι μόναρχος, μηδενὸς ὄντος τοῦ ἀμφισβητήσοντος περὶ τῆς ἀρχῆς. οἱ μὲν οὖν οὕτω τὸν Λικίνιον φασὶν ἐγκρατῆ γενέσθαι τῆς Γαλλερίου μερίδος, κοινωνὸν παρ' ἐκείνου προσληφθέντα, ὡς εἴρηται· οἱ δ' ὅτι τῆς Κωνσταντίνου ἀδελφῆς παρ' αὐτοῦ συζυγείσης αὐτῷ, λέγουσιν οὖν στρατιώτας ὑπὸ Κωνσταντίνου χαριζομένους, Καίσαρα αὐτὸν ἀνειπεῖν, καὶ παρ' ἐκείνου σταλῆναι αὐτὸν ἐπὶ Μαξιμῖνον ἀντιπαραταξόμενον, νικήσαντα δὲ ἐκεῖνον καὶ κατατροπωσάμενον, ἐγχειρῆσαι τῆς βασιλείας ἐκείνου, μηδ' ἐνοχλεῖν Χριστιανοῖς ὑποσχόμενον, μὴ μέντοι τὰς ἐντολὰς τηρῆσαι αὐτόν, ἀλλὰ λυττῆσαι κατὰ τῶν Χριστιανῶν, οὐχ ἧττον τῶν πρὸ αὐτοῦ, εἰ μὴ καὶ μᾶλλον. πᾶσαν γὰρ ὑπερβολὴν ὑπερβαλέσθαι ὠμότητος. πρὸς ἄλλαις δ' αἰτίαις τῆς πρὸς ἀλλήλους διαφορᾶς, καὶ ταύτην γενέσθαι. κινήσας οὖν κατὰ Λικινίου τὴν στρατιὰν ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ πολλάκις αὐτῷ συμβαλών, τέλος νικᾷ. διὰ τοῦτο δὲ τοῦτο διὰ τὴν ἀδελφήν, ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ οὐκ ἀφείλετο, ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις αὖθις ταύτης αὐτῷ παρεχώρησεν· ὁ δ' ἄπιστος ὤν, ἀνέτρεψε τὰς συμβάσεις. ὅθεν καὶ πάλιν ὁ Κωνσταντῖνος αὐτῷ ἐπολέμησε. καὶ νικήσας, εἷλέ τε τὸ Βυζάντιον καὶ τὴν Χρυσόπολιν. ὁ δέ γε Λικίνιος εἰς Νικομήδειαν ἔφυγε, καὶ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Κωνσταντίνου παρεκάλει τὸν ἀδελφόν, δεομένη ὑπὲρ τοῦ ἀνδρός, παρασχεῖν αὐτῷ τὴν ἀρχήν. ὡς δὲ πρὸς τοῦτο οὐκ ἔπειθε τὸν ἀδελφὸν κατανεύοντα, περὶ τῆς ἐκείνου σωτηρίας προσῆγε τὴν δέησιν, καὶ ἔπεισε τὸν ὁμαίμονα. πρόσεισι τοίνυν αὐτῷ ὁ Λικίνιος ἐν σχήματι ἰδιωτικῷ, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην διατρίβειν ἰδιωτεύων κελεύεται. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖσε διῆγεν. οἱ δέ γε στρατιῶται ἐπῃτιῶντο σώζεσθαι τὸν Λικίνιον, ἄπιστον φανέντα πολλάκις, καὶ παραβάντα τὰς συνθήκας, διὸ καὶ τῇ συγκλήτῳ διὰ γραμμάτων ὁ βασιλεὺς ἃ περὶ τούτου ἀνετίθει βουλά. τινὲς μὲν οὖν τοῖς στρατιώταις ἐκδοθῆναι παρὰ τῆς γερουσίας ἱστόρησαν, ὅ σφίσι δοκοῦν ὑπὲρ τῷ Λικινίῳ διαπράξασθαι. κἀκείνους ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτὸν ἀναιρῆσαι, ἢ πλησίον Σαρρῶν, ἀπιόντα ποι. ἄλλοι δὲ οὐκ ἐν Θεσσαλονίκῃ αὐτὸν φασὶ διατρίβοντα ἠρεμῆσαι, τυραννίδα δὲ μελετᾶν καὶ τοῦτο γνόντα τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον, στεῖλαι οὖν αὐτὸν ἀναιρέσοντας. λέγεται δὲ ἐν ταῖς πρὸς αὐτὸν μάχαις, ἢ ταῖς πρὸς Μαξέντιον, θεάσασθαι τὸν Κωνσταντῖνον ἱππότην καθωπλισμένον, τὸν τοῦ σταυροῦ τύπον ἀντὶ σημαίας ὑποφερόμενον, καὶ τῆς αὐτοῦ προπορευόμενον παρατάξεως. καὶ αὖθις δύο ὀφθῆναι αὐτῷ νεανίας ἐν Ἀδριανοῦ πόλει, τὰς τῶν ἐναντίων συγκόπτοντας φάλαγγας. καὶ περὶ τὸ Βυζάντιον δέ, νυκτὸς καθευδόντων ἁπάντων, φῶς ὤφθη αὐτῷ περιαστράψαν τὸν τοῦ οἰκείου στρατεύματος χάρακα. ἐκ τούτων
« οὖν εἰς ἔννοιαν ἤγετο, τὸ θεόθεν αὐτῷ τὰς εὐτυχίας
« καὶ τὰς νίκας προσγίνεσθαι. οὕτω δὲ μοναρχήσας ὁ Κωνσταντῖνος, καὶ Φλάβιος ὠνομάσθη. καὶ οὕτω πως ἐχρημάτιζε, Φλάβιος Κωνσταντῖνος, καὶ ἐν Ῥώμῃ διῆγε, τῆς μὲν τῶν εἰδώλων θρησκείας οὐκ ἀποστάς, τὰ περὶ Χριστοῦ δὲ μυούμενος, καὶ ἄρτι προσδεχόμενος. σώματος δὲ τυχὼν νοσεροῦ, καὶ πλεῖστα φύντος ἐκ κακοχυμίας καὶ ὕλης μοχθηρᾶς ἐξανθήματα, ὡς λώβην ταῦτα παρὰ τῶν ἰατρῶν, καὶ λέπρᾳ δὲ παρεικάζεσθαι, καὶ τῆς τούτου θεραπείας ἀπαγορευθείσης, ἔφασαν οὖν ἱερεῖς τοῦ ἐν τῷ Καπιτωλίῳ Διὸς οὐκ ἄλλως

ὅτι [illegible] ὁ μέγας Κωνσταντῖνος

ὅτι κατὰ Λικινίου [illegible] ὁ μέγας Κωνσταντῖνος [illegible]

περὶ [illegible] τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φανέντων.

ὅτι λεπρὸς τὸ σῶμα ἐγένετο ὁ βασιλεύς, καὶ [illegible] παίδων αἵματι λούεσθαι [illegible]

οὐκ ἄλλως λέγοντες τεύξεσθαι θεραπείας αὐτὸν, εἰ μὴ τῷ παίδων νηπίων ἀτμίζοντι ἔτι λούσαιτο αἵματι· αὐτίκα τοίνυν ἐκ πάσης τῆς ὑπ' ἐκεῖνον χώρας συνῆκτο τὰ νήπια, καὶ ἡμέρα ὥριστο τῆς τούτων σφαγῆς. ἐπεὶ δ' ὁ βασιλεὺς ἀπῄει ποτὲ, ἐπὶ αἵματι τῶν παίδων λουσόμενος εἰς τὸ καπιτώλιον, αἱ δὲ τούτων μητέρες προϊόντος αὐτοῦ γοερὰς ἀφίεσαν φωνὰς, καὶ ὠλόλυζον. ὧν ἀκούσας ἐκεῖνος, ἤρετο τί τοῦ θρήνου τὸ αἴτιον· καὶ μαθὼν τὰς μητέρας θρηνεῖν τῶν βρεφῶν, ὥσπερ ἐκ μέθης ἀνανήψας, τὸ μὲν τῆς πράξεως, εἶπεν, ἀνόσιον, πρόδηλον· ἄδηλον δέ γε τὸ ἐκ ταύτης ἀποτέλεσμα· εἰ δὲ καὶ τοῦτο ἦν ἀναμφίβολον, κρεῖσσον πάσχειν ἐμὲ ταῖς νόσοις ταλαιπωρούμενον, ἢ τοσούτων βρεφῶν κατεψηφίσθαι ἀπώλειαν, καὶ ῥομφαίας λύπης τὰς τῶν μητέρων αὐτῶν διελάσαι ψυχάς. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἐπανῆλθεν, ἀποδοθῆναι ταῖς μητράσι προστάξας τὰ νήπια, καὶ χρήματα δὲ δοθῆναι αὐταῖς, ἵν' ἀντίρροπον εἶεν ἢ καὶ διπλασίονα τὴν χαρὰν, ὅτι τε ζῶντα τὰ ἔκγονα ἀπειλήφασι, καὶ ὅτι μετὰ τούτοις καὶ χρήματα προσειλήφασι. ταῦτα δὲ διαπραξαμένῳ, νυκτὸς αὐτῷ ἐδόκει ἐπιστῆναι ἄνδρες δύο, πέτρος εἶναι καὶ παῦλος λέγοντες οἱ ἀπόστολοι τοῦ χριστοῦ, καὶ εἰ σωματικῆς τε καὶ ψυχικῆς ἔλεγον ὑγιείας βούλοιτο τυχεῖν, τὸν ἐπίσκοπον μετακαλέσαι σίλβεστρον, ἐκεῖνος σοι καὶ τὴν λύμην ἐκκαθαρεῖ τῆς σαρκὸς, καὶ ζωῆς ἀϊδίου καταξιώσει σε. μετὰ τοῦτο ὁ βασιλεὺς τοῦ ὕπνου ἀνεγερθεὶς, εὐθὺς μετεπέμψατο σὺν αἰδοῖ τὸν ἐπίσκοπον. καὶ παραγενομένῳ τῷ ἱερῷ σιλβέστρῳ, εἰπέ μοι, ἔφη, ἐπίσκοπε, θρησκεύετε τοὺς παρ' ὑμῖν θεοὺς πέτρος καὶ παῦλος ὀνομαζομένους; ὁ δὲ, εἷς ἡμῖν θεὸς γινώσκεται, ἀπεκρίνατο, πέτρος δὲ καὶ παῦλος θεράποντες ἐκείνου καὶ ὑπηρέται εἰσίν. ἐξῆς οὖν ὁ βασιλεὺς διηγεῖται αὐτῷ τὸ ἐνύπνιον, καὶ τὰ καθ' ἡμᾶς τῆς πίστεως μυεῖται μυστήρια, καὶ βαπτίζεται. καὶ ἄνεισιν ἐκ τῆς παναγοῦς κολυμβήθρας ὑγιὴς ὅλος, καὶ αὐτίκα ἄδειαν τοῖς χριστιανοῖς, καὶ τοὺς ναοὺς σφίσιν ἀναπετάννυσθαι, καὶ νέους ἀνεγείρεσθαι. κλείει δὲ τὰ τεμένη τῶν ψευδωνύμων θεῶν, ἀδεῶς τε προσχωρεῖν θεσπίζει τοὺς βουλομένους τῇ πίστει τῇ τοῦ χριστοῦ. βιάζεσθαι μὲν γὰρ οὐδένα ἔλεγε βούλεσθαι· τοὺς δ' ἑκόντας τῷ χριστῷ προστιθεμένους, ἐπαινεῖσθαι. ὁ μὲν οὖν οὕτω τῇ πίστει τοῦ χριστοῦ προσελήλυθε· τὸ κήρυγμα δ' ἐπλατύνετο, καὶ παρρησία τοῖς χριστιανοῖς ἐδέδοτο. προσίασιν οὖν τῇ τοῦ βασιλέως μητρὶ ἰουδαῖοι, ἀπατηθῆναι λέγοντες τὸν βασιλέα, καὶ ἔργῳ θεοφιλεῖ ἔργον ἀναμῖξαι θεομισές. θεοφιλὲς μὲν, τὴν τῶν εἰδώλων καθαίρεσιν ὀνομάζοντες· θεομισὲς δὲ, τὴν πίστιν τὴν εἰς χριστόν· μόνον γὰρ εἶναι θεὸν ἀληθῆ τὸν παρ' αὐτῶν θρησκευόμενον· τὸν ἰησοῦν δὲ ἄνθρωπον οἱ ἀλιτήριοι κακοῦργον ἀπεκάλουν, καὶ γόητα. ἀναφέρει ταῦτα ἡ μήτηρ τῷ βασιλεῖ καὶ υἱῷ· ὁ δὲ, διαλεχθῆναι δὴ ἐκέλευσεν ἐπ' ἀκροάσει αὐτοῦ καὶ τῶν τῆς γερουσίας λογάδων, τοὺς ταῦτα λέγοντας ἰουδαίους, τῷ ῥώμης ἐπισκόπῳ σιλβέστρῳ καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν, ἵν' οὕτω γνοίη, τίνα τὰ παρὰ τῶν ἰουδαίων εἰς αὐτὸν ἀναφερόμενα. γέγονεν ἡ διάλεξις. ἐδόξαν οἱ λόγοι τοῦ ἱεροῦ σιλβέστρου ἐπικρατέστεροι. διαλεκτικῆς δυνάμεως ὑπερτερεῖν οἱ ἰουδαῖοι τὸν σίλβεστρον λέγοντες, σημείων ἐζήτουν ἐπίδειξιν. μᾶλλον δέ τις τῶν αὐτοῖς γόης ἀνὴρ ζαμβρῆς καλούμενος, βοῦν προσαχθῆναι ἠξίου, δι' ἐκείνου λέγων μέλλειν ἐπιδείξασθαι τὴν δύναμιν τοῦ οἰκείου θεοῦ. προσηνέχθη ὁ βοῦς, καὶ πλησιάσας αὐτῷ ὁ ζαμβρῆς, ὑπεψιθύρισέ τι αὐτῷ εἰς τὸ οὖς. κἀκεῖνος μέγα τι καὶ γοερὸν μυκησάμενος, καὶ τρόμῳ συσχεθεὶς, κατέπεσε καὶ τέθνηκεν. ηὔχουν ἐπὶ τούτῳ οἱ ἰουδαῖοι,

Ὅτι ὁ λεπρωθεὶς τῶν ἀνακτόρων ὑπὸ σιλβέστρου τοῦ ἐπισκόπου ἰάθη, καὶ τὸ ἅγιον ἐδέξατο βάπτισμα.

Περὶ τῶν ἰουδαίων καὶ τῆς πρὸς αὐτοὺς διαλέξεως τοῦ ἁγίου σιλβέστρου, καὶ τοῦ ταύρου θαύματος.

ualetudinem non aliter recuperaturum, quàm si in sanguine infantium adhuc uaporante lauisset. Statim igitur ex omni Imperio collectis infantibus, cædis die constituta, Imperator dum in Capitolium, sanguine puerorũ loturus ascendit, matres illorum lugubribus uocibus eiulantes audit, quæ sit fletus causa rogat. eaq; cognita, uelut ab ebrietate experrectus: Facinoris, inquit, impietas est euidens, euentus incertus. Qui si uel exploratissimus esset, præstaret tamē me cōflictari morbi molestijs, q̃ tot infantibus ad necē damnatis, gladio doloris matrũ animos diuerberare. His dictis recessit, & matribus suos reddi liberos iussit: addita pecunia, ut lætitia dolorē non tantũ æquaret, sed duplo etiam uinceret: nō filijs tantũ restitutis, sed pecunia quoq; data. His peractis, noctu ei astare uisi sunt duo uiri, qui se Petrũ & Paulũ esse, Christi apostolos, profitentes, dicerēt, si et corporis & animi sanitatē consequi uellet, Syluestrũ episcopũ esse accersendũ, qui & luem corporis depulsurus esset, & uitã interitus expertē communicaturus. Experrectus imperator, Episcopum reuerenter accersi iubet, atq; ad S. Siluestrũ: Dic mihi, inquit, Episcope, an Deos colatis, qui Petrus & Paulus nominant̃. Respōdet ille: Vnus à nobis Deus agnoscit̃: Petrus aũt & Paulus, sunt eius famuli & ministri. Tum Imperator narrato ei somnio, arcanis nostræ religionis instruit̃, baptizat̃, & è sanctissimo illo balneo sanus & integer ascendit: Christianis securitatē per præcones denunciat: templa eorũ aperiri, & noua condi permittit: ac uicissim, fanis ficticiorũ deorũ clausis, impunè Christianismũ quosuis amplecti sinit. Nam se uim quidē facturum esse nemini: qui uerò ultrò ad Christũ se cōtulissent, eos se laudare profitebat̃. Sic ille fidē Christianã suscepit, Euãgelico præconio inualescēte, & Christiani nominis hominib. adēpto metu. Cæterũ Iudæi matrē Imperatoris aggressi, deceptũ eum esse asserũt, et pio facto facinus impium adiunxisse, simulacrorũ destructionē, rem piam: fidem in Christum, impiam nominãtes. Solum enim eum uerum esse Deum, quem ipsi colerēt: Iesum autem, nefarij illi, hominē maleficum, & præstigiatorē uocitabant. Mater hæc ad Imperatorē refert. Is decreuit, ut Iudæi qui ista asserant, se & delectis è senatu quibusdam audientibus, cum Siluestro episcopo Romano & Christianis disputēt, quò cognoscat, quidnam à Iudæis afferatur. Disputatum est, uictoria ad Siluestrum inclinare uisa. Tum Iudæi Siluestrum differendi acumine superiorem esse dicentes, signorũ ostentationem postulabãt. Atque adeò quidam ex eis impostor, nomine Zambres, bouē afferri iubebat, in quo sui Dei potentiam se demonstraturum asserebat. Adducitur bos, accedit Zambres, insusurrat ei aliquid in aurem: ille magno & lamentabili mugitu edito, cum tremore & uertigine circum actus, cōcidit mortuus. Ea re gloriabãtur Iudæi,

Iupiter Capitolinus infanticidũ Constantino suadet.

Syluester Romanus episcopus Constãtini lepram curat, & Christianismum ei tradit.

Iudæorum & Christianorum sub Constantino disputatio Romana.

Syluester bouem à Zãbre Iudæo necatum resuscitat.

Dei sui nomen nō cœpisse aures illius, dicētes. Quid uerò, inquit Syluester, qui id bestiæ dicis in aurem, uerba sua non audit? cur & ipse non moritur? Ibi Zambres: Iam nihil, inquit, opus est argutijs, & probabilitate uerborum, sed factis, episcope. Si ergo taurum istum à te neci datum, Syluester ait, ipse Christi nomine in uitam reuocaro: non maius quiddam præstitisse, & magnam demonstrasse Christi potentiam uidebor? Assentitur ille, & per salutem Imperatoris statim iurat, si taurum reuixisse uideret, se confessurum Christum esse Deum. Syluester autem oculis in cœlum defixis, & Domino inuocato, prope taurum astat, sublataque uoce clamat: Si Deus uerus est, quem ego annuncio Christum, Surge taure, ac pedibus tuis insistito. Statim taurus sese commouens, exilit. Qui aderāt, magnum esse Syluestri Deum, exclamare: Iudæi miraculo perculsi, ad pedes uiri sancti accidere, petere ut placaret sibi Deū, & baptismum impertiretur. Inclyta uerò Imperatoris mater, nondum instituta, erudiri se & baptizari flagitare: ac uoti compos facta, uero Deo agnito, loca quæ formosi Christi pedes, quippe pacem annunciare soliti, perambulassent, spectare cupere. Accito igitur D. Syluestro comite, Hierosolyma proficiscitur: & sepulchro Domini adorato, & sancta cruce inuenta, cui Deus noster corpore suo affixus fuerat, & fanis magno sumptu extructis, ad filium reuertitur. Suscepit Imperator è Fausta, filia Maximiani, tres filios, Constantinum, Constantium & Constantem: ac filiam Helenam, quæ Iuliano postea nupsit. Habuit & è concubina filium natu maximum Crispum, qui Liciniano bello multa fortiter fecerat. Eum Fausta nouerca, insano amore correpta, cum ad concubitum pellicere nequiuisset: apud patrem detulit, utà quo adamaretur, sua pudicitia sæpe solicitata. Ob id crimen, capitis Crispum damnat pater, coniugi obsecutus. Sed deinde ueritate cognita, de ipsa quoque, cùm ob impudicitiam, tum propter filij cædem, pœnas sumit. Nam in balneum uehementer calefactū introducta, æstu præfocatur. Cum autē Sarmatæ & Gothi prouincias Romanas inuasissent, & Thraciæ partes uastarent: Constātinus Maximus cōtra eos insurgit, ac Thracia occupata, commissoque prælio uictis Barbaris, splendidissimū triumphum consequitur. Vrbem porrò ex oraculo de suo nomine conditurus, primùm in Sardica exstruere in animo habuit, deinde in Sigæo promontorio Troadis, ubi etiam fundamēta iecisse fertur. Denique Chalcedone opere inchoato, aquilas deuolasse memorant, fabrorumque funiculos raptos, freto superato, iuxta Byzantium deiecisse. Quod sæpius factum, & Imperatori nunciatum, cum non temerè esse, sed à numine portendi aliquid uideretur: ipse Byzantium se confert, locum contemplatur, probat, mutat consilium, fabros Chalcedone illuc transfert, urbem

Helena Hierosolymis sanctā crucem reperit.

Faustæ & Crispi priuigni eius interitus.

Sarmatæ & Gothi profligati.

Constantinopolis ædificatio.

τὸ τοῦ σφετέρου θεοῦ ὄνομα μὴ εἶχον λέγοντες τὴν ἀκοὴν τε. τί δαί, φησὶν ὁ σίλβεστρος, ὁ λέγων τοῦτο τῷ ζώῳ πρὸς τὸ οὖς, οὐκ ἀκούει τῶν λεγομένων; πῶς οὖν οὐ θνήσκει κἀκεῖνος; καὶ ὁ ζαμβρῆς, οὐ λόγων, ἔφη, στροφῆς τι καὶ πιθανότητος ἐστὶ χρεία, ἀλλ' ἔργων ἐπίσκοπε. εἰ οὖν τὸν παρὰ σοῦ νεκρωθέντα τοῦτον ταῦρον, ὁ σίλβεστρος εἶπε, ζωώσω αὐτὸς τῇ τοῦ χριστοῦ ἐπικλήσει, οὐκ ἂν ἐμὲ μᾶλλον δόξω ποιεῖν, καὶ μεγάλην ἐπιδείξω τὴν δύναμιν τοῦ χριστοῦ; κἀκεῖνος κατένευσε· καὶ κατὰ τῆς σωτηρίας τοῦ βασιλέως εὐθὺς ἐξωμόσατο, εἰ τὸν ταῦρον ἴδοι ἀναβιώσαντα, τὸν χριστὸν ὁμολογῆσαι θεόν. καὶ ὁ σίλβεστρος εἰς οὐρανὸν ἀτενίσας, καὶ τὸν κύριον ἐπικαλεσάμενος, ἔστη τοῦ ταύρου ἐγγὺς, καὶ τὴν φωνὴν ἐπάρας, εἴπερ ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν ὃν ἐγὼ κηρύττω χριστόν, ἔγειραι ταῦρε, καὶ στῆθι ἐπὶ τῶν ποδῶν σου. αὐτίκα γοῦν κινηθεὶς ὁ ταῦρος, ἀνέθορε. καὶ οἱ παρόντες, μέγας ὁ τοῦ σιλβέστρου θεὸς, ἐξεβόησαν· οἱ ἰουδαῖοι δὲ καταπλαγέντες τῷ θαύματι, τοῖς ποσὶ τοῦ ἁγίου προσέπεσον, καὶ ἱκέτευον ἱλεώσασθαι αὐτοῖς τὸν θεόν, καὶ τοῦ θείου σφᾶς ἀξιῶσαι βαπτίσματος. καὶ ἡ ἀοίδιμος δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ, ἀμύητος οὖσα, ἠξίου μυηθῆναι καὶ βαπτισθῆναι· τυχοῦσα τοίνυν τοῦ ἐφετοῦ, καὶ τὸν ἀληθῆ ἐπιγνοῦσα θεόν, τοὺς τόπους οὓς οἱ ὡραῖοι πόδες χριστοῦ, ὡς εἰρήνην εὐαγγελιζόμενοι, διώδευσαν, θεάσασθαι ἐπεθύμησε. καὶ συμπαραλαβοῦσα τὸν θειότατον σίλβεστρον, εἰς ἱεροσόλυμα παραγίνεται· καὶ τὸ τοῦ κυρίου προσκυνήσασα μνῆμα, καὶ τὸν θεῖον εὑροῦσα σταυρόν, ἐν ᾧ προσεπάγη σωματικῶς ὁ θεὸς ἡμῶν, ναούς τε δειμαμένη πολυτελεῖς, πρὸς τὸν υἱὸν ἐπανελήλυθεν. υἱοὺς δὲ ἐκ φαύστης ὁ βασιλεὺς τῆς τοῦ μαξιμιανοῦ θυγατρὸς ἐγείνατο τρεῖς, κωνσταντῖνον, καὶ κωνστάντιον, καὶ κώνσταντα. καὶ θυγατέρα ἑλένην, ἣ τῷ ἰουλιανῷ συνῴκησεν ὕστερον. εἶχε δὲ καὶ ἐκ παλλακῆς υἱὸν ἕτερον, κρίσπον καλούμενον, τῶν ἄλλων αὐτοῦ υἱῶν πρεσβύτερον, ὃς καὶ παρὰ τὸν πρὸς λικίνιον πόλεμον πολλάκις ἠρίστευσε. τούτου ἡ μητρυιὰ φαύστα ἐρωτικῶς ἔσχε, ἔπειτα μὴ δυνηθεῖσα ἐκείνου ἐπιτυχεῖν, κατεῖπε πρὸς τὸν πατέρα, ὡς ἐρῶντος αὐτῆς, καὶ βιάζεσθαι πολλάκις ἐπιχειρήσαντος. διὸ καὶ θάνατον ὁ κρίσπος τῇ τοῦ πατρὸς κατεκρίθη, πεισθέντος τῇ γαμετῇ. ὡς δὲ ἔγνω μετέπειτα ὁ αὐτοκράτωρ τἀληθές, καὶ τὴν γυναῖκα ἐκόλασε, διά τε τὸ ταύτης ἀκόλαστον, καὶ τὸν φόνον τὸν τοῦ παιδός. εἰσαχθεῖσα γὰρ ἐν λουτρῷ ἡ φαύστα σφοδρῶς ἐκκαυθέντι, ἐκεῖ τὴν ζωὴν βιαίως ἀπέρρηξε. σαυροματῶν δὲ καὶ γότθων κατὰ τῶν ῥωμαϊκῶν ἐπαρχιῶν κεκινημένων, καὶ τὴν θρᾳκῶν μοῖραν ληϊζομένων, ἀνίσταται κατ' αὐτῶν κωνσταντῖνος ὁ μέγιστος, καὶ τὴν θρᾴκην καταλαβὼν, τοῖς βαρβάροις συρρήγνυται, καὶ κατ' αὐτῶν ἵστησι λαμπρότατον τρόπαιον. κατὰ δὲ θεῖον χρησμὸν βουληθεὶς ἀνεγεῖραι πόλιν, ὡς ἂν αὐτὴν ἐπὶ τῷ οἰκείῳ καλέσῃ ὀνόματι, πρότερον μὲν ἐν σαρδικῇ κτίσαι ταύτην προείλετο. εἶτα ἐν σιγαίῳ (τὸ δὲ τῆς τρῳάδος ἐστὶν ἀκρωτήριον) ἔνθα καὶ θεμελίους αὐτὴν καταβαλέσθαι φασί. καὶ αὖθις ἐν χαλκηδόνι τὴν πόλιν ἤρξατο οἰκίζειν. λέγεται δὲ καὶ ἀετοὺς ἁρπάσαντας τὰ τῶν οἰκοδόμων σχοινία, διαπτάντας τὸν πορθμὸν, ῥῖψαι αὐτὰ κατὰ τὸ βυζάντιον. ὅπερ πολλάκις γενόμενον, ἀπηγγέλθη τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἐδόκει τυχαίως γίνεσθαι τὸ γινόμενον, ἀλλὰ τι δὴ τοῦτο τὸ θεῖον παραδηλοῦν. ἐφίσταται γοῦν αὐτὸς τῷ βυζαντίῳ ὁ αὐτοκράτωρ, τὸν τόπον κατασκοπῶν, ἀρέσκεται, μετατίθησι τὸν σκοπόν, μετάγει τοὺς τεχνίτας ἐκ χαλκηδόνος ἐκεῖ, τὴν

περὶ τῆς ἀνευρέσεως τοῦ τιμίου σταυροῦ.

περὶ τῶν παίδων τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου. καὶ ὅπως αὐτὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ κρίσπον διαβολῇ τῆς μητρυιᾶς ἀνεῖλεν.

ὅπως τοὺς σαυρομάτας καὶ τοὺς γότθους ἐνίκησεν.

περὶ τοῦ κτίσαι κωνσταντῖνον τὴν πόλιν, καὶ ὅπως ἐν τῷ βυζαντίῳ.

τὴν πόλιν φιλοτίμως οἰκοδομεῖ, Κωνσταντινούπολιν αὐτὴν ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῷ οἰκείῳ καλεῖ, καὶ ἀνατίθησιν αὐτὴν τῇ θεοτόκῳ καὶ θεομήτορι. ἦγεν δ' ἀπαρτισθείσης τῆς πόλεως, κατὰ τὴν ἑνδεκάτην τοῦ μαΐου μηνός, τελεῖ τὰ ταύτης γενέθλια ἢ ἐγκαίνια, ἔτους ἐνισταμένου πεντακισχιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ τριακοστοῦ ὀγδόου. ὅτε, ὥς τινες ἱστορήκασι, τὸν ἀστρονόμον Οὐάλεντα, τὸν τότε περὶ τὴν τέχνην ταύτην ἐσχολακότων ἀκριβέστερον, ἐκέλευσεν ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τῆς πόλεως συντάξαι θεμάτιον, ἵν' ὁπόσους μέλλει διαμεῖναι αὕτη χρόνους γνώσεται. ὁ δέ, εἰς ἑξακοσίους καὶ ἐνενήκοντα πρὸς τοῖς ἓξ ἐνιαυτοὺς διαρκέσαι αὐτὴν ἀπεφοίβασεν. εἴπερ οὖν ἤδη ὁ τῶν χρόνων ὑπερεξήκει ὅρος πολλῷ, ἢ γοῦν ἐψευσμένην ὑποληπτέον τὴν τοῦ Οὐάλεντος πρόρρησιν, καὶ διημαρτημένην τὴν τέχνην. ἢ ἐκεῖνα νομιστέον ἱκανὸν ἀπαρτίζειν τὰ ἔτη, ἐν οἷς τὰ τῆς πολιτείας ἐτηρεῖτο ἔθη, καὶ ἡ κατάστασις, καὶ ἡ γερουσία τετίμητο, καὶ οἱ ταύτης ἔνθεν πολῖται, καὶ ἔννομος ἦν ἐπιστασία, τὸ κράτος δὲ τὸ βασίλειον· ἀλλ' οὐκ αὐτόχρους τυραννίς, ἴδια τὰ κοινὰ τῶν κρατούντων λογιζομένων, καὶ εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις χρωμένων αὐτοῖς, καὶ τούτων φιλίας οὐκ εὐαγοῦς, καὶ δωρουμένων οἷς βούλονται τὰ δημόσια, καὶ οὐ ποιμένων τρόπον τοῖς ὑπηκόοις προσφερομένων, κειρόντων τὸ περιττὸν τῆς τριχὸς, καὶ πεφεισμένως ἐμφορουμένων τοῦ γάλακτος, ἀλλὰ δίκην λῃστῶν αὐτὰ κατασφαττόντων τὰ πρόβατα, καὶ τῶν σαρκῶν ἐμφορουμένων, ἢ καὶ αὐτοὺς ἐκμυζώντων τοὺς μυελούς. ἡ μὲν οὖν πόλις οὕτω παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου βασιλέως ᾠκοδόμητο, κατὰ τὸ πάλαι Βυζάντιον. τὸ δὲ Βυζάντιον πόλις καὶ πρώην ἐτύγχανεν, οὐ τῶν ἀνωνύμων ἢ τῶν ἀσήμων, ἀλλὰ καὶ πλήθει πολιτῶν εὐθηνουμένη, καὶ πλούτῳ, καὶ ἀνδρῶν γενναιότητι, καὶ τειχῶν ὀχυρότητι, καὶ τοσοῦτον, ὡς ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς ἐπὶ Σευήρου, τοῦ ἐν Ῥώμῃ τῇ παλαιᾷ βασιλεύσαντος, παρὰ Ῥωμαίων πολιορκηθῆναι, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν πολιορκουμένων ὑποστῆναι αὐτούς, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σευήρου μοι προϊστόρηται. περὶ δὲ τῆς τῶν Βυζαντίων δυνάμεως, καὶ τῆς τῶν τειχῶν ὀχυρότητος, ταῦτα ὁ Δίων ἐν τοῖς περὶ Σευήρου φησί· τείχει δὲ τὸ Βυζάντιον καρτερωτάτῳ ὠχύρωτο· ὅ, τε γὰρ θώραξ αὐτῶν λίθοις τετραπέδοις παχέσι συνῳκοδόμητο, πλαξὶ χαλκαῖς συνδεδεμένοις, καὶ τὰ ἐντὸς αὐτῶν καὶ χώμασι καὶ οἰκοδομήμασιν ὠχύρωντο, ὥστε καὶ ἓν τεῖχος παχὺ τὸ πᾶν εἶναι δοκεῖν. πύργοι τε πολλοὶ καὶ μεγάλοι ἔξω τε ἐκκείμενοι, καὶ θυρίδας περὶξ ἐπαλλήλους ἔχοντες ἦσαν. καὶ τὰ μὲν πρὸς τὴν ἤπειρον τείχη ἐς μέγα ὕψος ᾖρτο· τὰ δὲ πρὸς θάλασσαν, ἧττον ὑψοῦτο, οἵ τε λιμένες ἐντὸς τειχῶν ἀμφότεροι κλειστοὶ ἁλύσεσιν ἦσαν, καὶ αἱ χηλαὶ αὐτῶν πύργους ἐφ' ἑκάτερα πολὺ προέχοντας ἔφερον. πλοῖα δ' ἦσαν τοῖς Βυζαντίοις πεντακόσια· τὰ μὲν πλεῖστα, μονήρη· ἔστι δ' ἃ καὶ δίκροτα, καὶ τινα αὐτῶν καὶ ἐκ τῆς πρώρας καὶ ἐκ τῆς πρύμνης πηδάλια εἶχον, καὶ κυβερνήτας· ναύτας τε διπλοῦς εἶχον, ὅπως καὶ ἐπιπλέωσι καὶ ἀναχωρῶσι μὴ ἀναστρεφόμενοι, καὶ τοὺς ἐναντίους ἔν τε τῷ πρόσπλῳ καὶ ἐν τῷ ἀπόπλῳ αὐτῶν σφάλλωσι. πρὸς δὲ τούτοις ἐπιλέγει ὁ Δίων, ὡς ἑπτὰ ἐκ τῶν Θρᾳκίων πυλῶν πύργοι καθήκοντες πρὸς τὴν θάλασσαν ἦσαν· ὧν ὁπότε μέν τις ἄλλῳ τῳ προσέμιξεν, ἡσυχίαν εἶχεν. εἰ δὲ δὴ τῷ πρώτῳ τι ἐμβοήσειεν, ἢ καὶ λίθον προσρίψειεν, αὐτός τε ἐλάλει (?) ὑπό τινος μηχανῆς, καὶ τῷ δευτέρῳ τὸ αὐτὸ παρεδίδου ποιεῖν· καὶ οὕτω διὰ πάντων ὁμοίως ἐχώρει, οὐδ' ἐπετάραττον (?) ἀλλήλους, ἀλλ' ἐν τῷ μέρει πάντες παρὰ τοῦ πρὸ αὐτοῦ ὁ ἕτερος τήν τε φωνὴν καὶ τὴν ἠχὴν διεδέχοντο.

περὶ τοῦ ἐπὶ τῷ γενεθλίῳ τῆς πόλεως γεγενημένου θεματίου.

περὶ τοῦ Βυζαντίου, καὶ ὅσα ὁ Δίων περὶ αὐτοῦ ἱστορεῖ.

urbem studiose condit, a se Constantinopolim uocat, & matri Dei cōsecrat. Vrbe ad XI mensis Maij absoluta, natalem eius seu dedicationem celebrat, anno ab orbe condito quinquies millesimo, octingentesimo, trigesimo octauo; cum, ut quidam tradidere, Valentem, Mathematicorum eius ætatis principem, natalicium urbis thema constituere iussit, ut cognosceret, quot annos duratura esset. Respondet ille, sexcentos nonaginta sex. qui cum iam olim fint elapsi, nimirū aut falsa putanda est Valentis prædictio, & ars erroris haud expers: aut illi anni intelligendi erunt, quibus instituta Reipublicæ ac status conseruabantur, dum suus erat honos senatui, dum ciues sub legitima Imperij potestate florebant, non autem manifesta tyrannis dominorum, publica sibi pro priuatis uendicabat, & ad suas uoluptates conferebat, easque parum interdum honestas, publica quibusuis donādo, nec pastorū instar subditos tractando, lana superuacua detondenda, & lacte parcè bibendo: sed prædonum instar oues mactando, & carnes deuorando, aut ipsas medullas exugendo. Sic urbs a pio illo Imperatore in ueteris Byzantij solo cōdita est. Byzantium autem prius etiam urbs fuit haud obscura, neque ignobilis, sed & frequentia ciuium florens, & opibus, & uiris fortibus, & mœnibus permunitis, adeò ut sub Seuero, qui uetere Roma imperabat, per triennium à Romanis obsideretur, ac multa tolerarent ciues, sicut suprà in Seuero narrauimus. Dion item de Byzantiorum potentia, & murorum firmitate, in Seuero ad hūc scribit modum: Byzantium mœnis habuit robustissima. Nam frons eorum lapidibus quadratis crassis constructa erat, & laminis ferreis colligata: interiora & aggeribus & ædificijs munita erant, ut omnia unus crassus murus esse uiderentur. Inerant & multæ magnæ turres foras prominentes, & crebris fenestris adornatæ. Pars continenti obuersa, ad magnam exurgebat altitudinem: quæ mare spectabat, humilior erat, & portus uterque intra mœnia catenis claudi poterat, eorumque brachia utrinque turres multum eminentes sustinebant. Nauigia uerò habebant Byzantij quingenta, pleraque solitaria: quasdam etiam biremes, quarum nonnullæ & in prora & in puppi gubernaculis & gubernatoribus exornatæ erant, & duplis nautis, ut & secedere & recedere possent, nauibus non conuersis, & hostes tam in recessu quàm accessu uexarēt. Adijcit Dion, VII turres a Thracia porta ad mare pertinuisse, quarum si quis aliam attigisset, tacita fuerit: sin in primam aliquid inclamasset, aut lapidem contecisset, eam per machinam quandam resonuisse, & eundem sonū proximæ tradidisse, donec omnes peruasisset: neque tamen aliam ab alia turbatam, sed per uices ab omnibus uocem & sonum exceptum. Ac

Valetis Mathematici præsagium de urbe.

Querela de suorum temporum tyrannide.

Byzantij ueteris ex Dione descriptio.

Apollinis statua.

Ac talis olim Byzantina urbs fuit: sed inclytus Constantinus eam in immensum auxit, templa inædificauit, & multis rebus adornauit: denique teretem illam columnam porphyreticam, Roma, ut ferunt, allatam, in foro lapideis tabellis instrato, unde á Græcis Placoton nominatur, erexit: iuxtaque simulacrum æneum, tum artificio mirabili antiquæ manus penè uiuentis instar expressum, tum magnitudine insigni spectabile dedicauit. Eam statuam Apollinis esse ferunt, Ilio Phrygiæ translatam. Sed diuinus Imperator ille, suum illi nomen indidit, clauis quibusdam capiti insertis, qui corpus Domini salutiferæ cruci affixerant. Ea ad nostram quoque ætatem permansit integra, columnæ insistens. sed sub Alexio Comneno uehementis uenti impetu deiecta concidit: nec ipsa solum comminuta est, sed multos etiam, qui casu illic erant, contriuit. Palladium item Troia in forum Placotum transtulit. Ita Constantinus Magnus cum alijs multis urbem adornauit: tum Byzantium, quod prius Thraciæ Heracleæ episcopatus erat, à Seuero Perinthijs post captiuitatem subiectum, ut in Seuero expositum est, in patriarchatus dignitatem restituit: Romæ ueteri ob ætatis prærogatiuam, & imperium inde huc translatum, principatu relicto.

Constantinopolitanus patriarchatus.

Erat eo tempore Byzantij episcopus Metrophanes, uir sanctissimus, filius Domitij (frater is fuit Probi Imperatoris) qui ob Christianæ religionis professionem, Roma Byzantium profectus, in Episcopatus speculam euectus est. Post quem Probus alter, filius huius, pontificium thronum conscendit. et Metrophanes frater successit.

Metrophanes. Domitius. Probus.

Ariana heresis.

Sub hoc imperatore, Arius Alexandrinæ ecclesiæ sacerdos, celebrabatur, qui Dei filium & Verbum creaturam dicere non dubitauit: & alterius esse naturæ, nec patri coæternum. nec ipse tamen autor huius sectæ extitit, sed Origenes: qui præter plurimas alias peruersas opiniones, etiam unigenitum Dei filium, conditum esse, & à natura paterna diuersum, affirmauit: nec uidere posse patrem, quemadmodum nec ipse uideri possit à spiritu. quæ deliramenta ex improbo cordis sui thesauro eructat. Verum ea in solis chartis iacebant, tecta silentio, necdum uulgata. Sed Arius in conspectū protulit, & in tectis prædicauit, multis ad impietatem pertractis, & Ecclesijs tumultu ac dissensionib. impletis.

Origenes heresiarchs.

Nicenū concilium damnat Arium.

Qua re cognita religiosiss. Imperator, prouinciarū episcopos Niceæ Bithyniæ urbe conuenire iussit. Congressis igitur CCCXVIII sanctis patrib. inter quos & sacerdotes nonnulli fuere, & diaconi, atque etiam monachi: quin & Magnus Athanasius, adhuc in classe diaconorum constitutus, illic aderat: ipse etiam Christianiss. Imperator Niceā uenit, & sanctis patrib. assedit, & inquirere iussit, quid diceret Arius, ac

Τοιαύτη μὲν οὖν τὸ Βυζάντιον πάλαι ἡ πόλις ἐτύγχανεν· ὁ δὲ ἀοίδιμος Κωνσταντῖνος πολλαπλασίαν αὐτὴν ἐξειργάσατο. καὶ ναοὺς δὲ τῷ θεῷ ἐν αὐτῇ καθιδρύσατο, καὶ πολλὰ πρὸς κόσμον ταύτης γεγόνασιν. ἔστησε δὲ καὶ ὁ κυκλοτερὴς κίων ὁ πορφυροῦς, ὃν ἐκ Ῥώμης (ὡς λόγος) κομισθέντα, κατὰ τὴν ἀγορὰν ἔστησεν, ἣ κατέστρωται λιθίναις πλαξίν, ἀφ' ὧν καὶ πλακωτὸν ὠνόμασται, καὶ ἐπ' αὐτοῦ χάλκεον ἐνιδρύσατο ἄγαλμα θαῦμα ἰδέσθαι, διά τε τὴν τέχνην, διά τε τὸ μέγεθος. τὸ μὲν γὰρ παλαιὸν ἦν, ἡ δὲ ἀκρίβεια ἐδείκνυ χειρὸς ἀρχαίας μικροῦ πλαττούσης καὶ ἔμπνοα· λέγεται δὲ καὶ Ἀπόλλωνος εἶναι στήλην τὸ ἄγαλμα, καὶ μετενεχθῆναι ἐκεῖθεν ἐν τῇ Φρυγίᾳ πόλεως τοῦ Ἰλίου. ὁ δὲ εὐσεβέστατος αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος εἰς οἰκεῖον ὄνομα τὸ ἄγαλμα ἔστησε, τῇ κεφαλῇ τούτου τινὰς τῶν ἥλων ἐναρμοσάμενος, οἳ τὸ σῶμα τοῦ κυρίου προσεπαττάλευσαν τῷ σωτηρίῳ σταυρῷ, ὃ καὶ μέχρις ἡμῶν διέμεινεν ἐπὶ τοῦ κίονος ἑστηκός. πέπτωκε δὲ βασιλεύοντος Ἀλεξίου τοῦ Κομνηνοῦ, ἀνέμου πνεύσαντος βιαίου τε καὶ σφοδροῦ. κἀκεῖνό τε συντέτριπται, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ παρατυχόντων συνέτριψε· καὶ τὸ παλλάδιον δὲ ἐκ τῆς Τροίας μετήνεγκε, καὶ ἐν τῇ πλακωτῇ κἀκεῖνο ἔστησεν ἀγορᾷ. ἄλλοις τε οὖν, ὡς εἴρηται, πολλοῖς τὴν πόλιν ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἐκόσμησε, καὶ πρότερον ἐπισκοπὴν ὂν τὸ Βυζάντιον τῆς Θρᾳκικῆς Ἡρακλείας, ὡς ὑπὸ Σευήρου τοῖς Περινθίοις ὑποταγὲν μετὰ τὴν ἅλωσιν, ὡς ἐν τοῖς περὶ Σευήρου εἴρηται, εἰς τιμὴν ἀνήγαγε πατριαρχικήν, τῇ πρεσβυτέρᾳ Ῥώμῃ τὰ πρεσβεῖα τηρήσας, διὰ τὴν πρεσβυγένειαν, καὶ τὸ ἐκεῖθεν τὴν βασιλείαν ἐνταῦθα μετενεχθῆναι.

περὶ τοῦ ἐν τῷ πλακωτῷ κίονος, καὶ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀγάλματος.

περὶ τοῦ πατριαρχικοῦ θρόνου τῆς νέας ῥώμης.

ἦν δὲ τότε τοῦ Βυζαντίου ἐπίσκοπος Μητροφάνης ὁ ἱερώτατος, υἱὸς Δομετίου, ἀδελφοῦ Πρόβου τοῦ βασιλέως γενόμενος, ὅσπερ δὴ Δομέτιος ἐξ ἀπιστίας εἰς πίστιν μετενεχθεὶς, καὶ διὰ τοῦτο τὴν Ῥώμην λιπὼν, εἰς τὸ Βυζάντιον παρεγένετο, καὶ εἰς τὴν τῆς ἐπισκοπῆς ἀνηνέχθη περιωπήν. μεθ' ὃν Πρόβος υἱὸς αὐτοῦ ἕτερος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν ἀνεβίβασε θρόνον, ὃν Μητροφάνης ὁ ἀδελφὸς διεδέξατο.

περὶ τοῦ ἁγίου Μητροφάνους.

ἐπὶ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ ὁ Ἄρειος, τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἐκκλησίας ἱερεὺς, ἐγνωρίζετο, κτίσμα τολμήσας εἰπεῖν τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον, καὶ οὐσίας ἑτέρας, καὶ οὐ συναΐδιον τῷ πατρὶ, οὐκ αὐτὸς γεννήτωρ τῆς αἱρέσεως γεγονώς. πρῶτος μὲν γὰρ Ὠριγένης πρὸς ἄλλαις πλείσταις δόξαις διεφθαρμέναις, καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν τοῦ θεοῦ, κτιστὸν καὶ ἀλλότριον εἶναι τῆς οὐσίας τῆς πατρικῆς εἰσηγήσατο. καὶ μὴ δυνάμενον ὁρᾶν τὸν πατέρα, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν υἱὸν ἀόρατον τυγχάνειν ἀσεβῶς τῷ πνεύματι· ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐξερευγόμενος ταυτὶ τὰ ἀποφθέγματα, ἀλλ' ἦσαν ἐν μόνοις γράμμασι κείμενα, σεσιγημένα τε, καὶ οὔπω δεδημοσιευμένα· ὁ Ἄρειος δὲ, εἰς προῦπτον ταῦτα προήνεγκε, καὶ ἐπὶ τῶν δωμάτων ἐκήρυξε. καὶ πολλοὺς εἰς ἀσέβειαν ἀπεσκίλευσε, θορύβων τε καὶ σχισμάτων τὰς ἐκκλησίας ἐνέπλησεν.

περὶ Ἀρείου καὶ τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ.

ὃ γνοὺς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἐν Νικαίᾳ τῇ Βιθυνῶν συνελθεῖν τοὺς τῶν ἐπαρχιῶν ἐπισκόπους ἐκέλευσε, καὶ ἀθροισθέντων τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ ἁγίων πατέρων, ἐν οἷς ἦσαν καὶ ἱερεῖς τινες καὶ διάκονοι, ἀλλὰ μήν τοι καὶ μοναχοί. ὅτε καὶ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἐκεῖ παρῆν τῷ τῶν διακόνων ἔτι καταλεγόμενος ὢν τάγματι. καὶ αὐτὸς ὁ χριστιανικώτατος βασιλεὺς, ἀφίκετο πρὸς τὴν Νίκαιαν, καὶ συγκαθίσας τοῖς ἱεροῖς πατράσιν ἐκείνοις, ἐπέτρεψε ζητῆσαι τὰ παρὰ τοῦ Ἀρείου λεγόμενα,

περὶ τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης συνόδου.

καὶ

καὶ διαγνῶναι, εἴ τι τῆς ὀρθῆς ἐκκλίνοιεν δόξης. οἱ δὲ, καὶ ζητήσαντες, καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσαντες, τὸν μὲν υἱὸν ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον καὶ συναΐδιον ἐδογμάτισαν τῷ πατρί. τὸν ἄρειον δὲ καὶ τοὺς ὁμόφρονας ἐκείνῳ, τῆς τῶν ὀρθοδόξων ὁμηγύρεως ἐξεκήρυξαν. ἦν δὲ τότε τῶν τὰ ἀρείου πρεσβευόντων, καὶ ὁ παμφίλου εὐσέβιος, τῆς ἐν παλαιστίνῃ καισαρείας τυγχάνων ἐπίσκοπος, ὅς μετέπειτα λέγεται ἀποστῆναι τῆς τοῦ ἀρείου δόξης, καὶ συνομονοῆσαι τοῖς συναΐδιον τὸν υἱὸν καὶ ὁμοούσιον τῷ πατρὶ δογματίζουσι, καὶ δεχθῆναι παρὰ τῶν ἁγίων πατέρων εἰς κοινωνίαν. μᾶλλον μέν τοι ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς πρώτης συνόδου, καὶ ὑπερμαχῶν εὕρηται τῆς πίστεως. οὕτω μὲν οὖν ταῦθ᾽ ἱστορούμενα παρά τισιν εὕρηται. ἀμφίβολα δὲ ἐκεῖνος αὐτὰ δι᾽ ὧν ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ἱστορίᾳ εὕρηται συγγραψάμενος, τίθησι. πολλαχοῦ γὰρ ἐν τῷ εἰρημένῳ συγγράμματι, ἀρειανίζων καταλαμβάνεται, αὐτίκα περί που τὴν ἀρχὴν τοῦ βιβλίου τὸν δαβὶδ ἐπάγων λέγοντα· αὐτὸς εἶπε, καὶ ἐγενήθησαν. αὐτὸς ἐνετείλατο, καὶ ἐκτίσθησαν. φησὶ τὸν μὲν πατέρα καὶ ποιητὴν ὡς ποιητὴν καὶ πανηγεμόνα νομίζεσθαι βασιλικῷ προστάττοντα νεύματι. τὸν δὲ τούτου δεύτερον, θεῖον λόγον, ταῖς πατρικαῖς ὑπουργοῦντα ἐπιταγαῖς. καὶ μετά τινα λέγει τοῦτον ὥσπερ ἀνὰ τοῦ πατρὸς ὑπάρχοντα δύναμιν καὶ σοφίαν, καὶ τὰ δευτερεῖα τῆς κατὰ πάντων βασιλείας καὶ ἀρχῆς ἐμπεπιστευμένον. καὶ αὖθις μετ᾽ ὀλίγα, καὶ ὅτι ἐστὶν οὐσία τις προκόσμιος ζῶσα καὶ ὑφεστῶσα, ἡ τῷ θεῷ καὶ πατρὶ τῶν ὅλων εἰς τὴν τῶν γενητῶν δημιουργίαν ὑπηρετησαμένη, καὶ ὁ σολομὼν λέγει προσώπῳ τῆς τοῦ θεοῦ σοφίας· κύριος ἔκτισέ με ἀρχὴν ὁδῶν αὐτοῦ, καὶ ἑξῆς. καὶ μεθ᾽ ἕτερα πλείονα φάσκει· καὶ ἐπὶ πᾶσι τούτοις, οἷα θεοῦ λόγον προόντα καὶ πρὸ αἰώνων ἐπ᾽ αὐτῶν οὐσιωμένον, τὴν σεβάσμιον τιμὴν παρὰ τοῦ πατρὸς εἰληφότα, προσκυνεῖσθαι ὡς ἂν θεόν. ταῦτα καὶ ἕτερα δὲ, τοῖς ἀρειανίζουσι δόγμασι δεικνύουσιν ὁμόφρονα τὸν εὐσέβιον, εἰ μή τις φαίη, πρὸ τῆς ἐπιστροφῆς αὐτοῦ πονηθῆναι τοῦτον τὴν συγγραφήν. ἡ μὲν οὖν ἁγία σύνοδος τὸ ὁμοούσιον καὶ συναΐδιον ἐπὶ τοῦ υἱοῦ δογματίσασα, καὶ τὸ θεῖον αὐτίκα τῆς πίστεως ἐξέθετο σύμβολον περὶ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ θεολογήσασα ἐν αὐτῷ, καὶ μέχρι τοῦ, οὗ τῆς βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ τούτου τέλος ποιησαμένη. ἡ γὰρ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος θεολογία, μετέπειτα προσετέθη ἐν τῇ δευτέρᾳ συνόδῳ τῆς περὶ τούτου γενομένης ζητήσεως, ἡ κατὰ μακεδονίου συνήχθη. ὁ δὲ ἰσαπόστολος αὐτοκράτωρ ἐπὶ τῇ τῶν πατέρων ὁμονοίᾳ ἡσθείς, ἐδεξιοῦτο αὐτούς. καὶ τινῶν τῶν ὑπὲρ τῆς τοῦ σωτῆρος ὁμολογίας φερόντων τὰ στίγματα ἐν τοῖς σώμασιν, κατησπάζετο τὰ πεπηρωμένα τούτων μέλη καὶ μόρια. καὶ αὐτοὺς διὰ τὰς πηρώσεις αὐτῶν ἐμακάριζε. δοθέντων δὲ λιβέλλων αὐτῷ κατά τινων ἐπισκόπων, οὔτ᾽ ἀνέγνω τούτους, οὔτ᾽ εἰς ἐξέτασιν ἤνεγκεν· ἀλλ᾽ ἐνώπιον ἁπάντων, πυρὶ αὐτοὺς ἀπετέφρωσεν. εἰπὼν, ὅτι κἂν αὐτόπτης ἐγενόμην ἀρχιερέως τινὸς ἁμαρτάνοντος, τῇ πορφυρίδι μου ἂν αὐτὸν συνεκάλυψα. ἐκεῖθεν εἰς τὸ ὑπ᾽ αὐτοῦ κτισθὲν βασίλειον ἄστυ τοὺς ὁσίους ἐκείνους μεταγαγὼν πατέρας, καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν εὐλογίας ἀξιώσας αὐτὸ, καὶ χειροτονηθῆναι παρασκευάσας ἐν αὐτῷ δεύτερον πατριάρχην, τὸν ἱερὸν ἀλέξανδρον (ὁ γὰρ ἀοίδιμος μητροφάνης μετήλλαξε τὴν ζωὴν) ἀφῆκεν ἕκαστον εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθεῖν παροικίαν,

περὶ εὐσεβίου τοῦ παμφίλου.

περὶ τῆς ἁγίας συνόδου.

ὅπως ἐτίμησε τοὺς ἁγίους πατέρας ὁ βασιλεύς.

ὅτι τῷ ἁγίῳ μητροφάνει διαδέχεται, ὁ θεῖος ἀλέξανδρος γέγονε πατριάρχης.

ac dijudicare, nunquid à recta sententia aberraret. Illi cum inquisiuissent, & accuratè rem excussissent: filium eiusdem cum patre naturæ, dignitatis & æternitatis esse decreuerunt. Arium uerò cum suis sectatoribus è cœtu orthodoxorum, publico præconio eiecerunt. Arij sectam tum amplexabatur etiam Eusebius Pamphilus, Cæsareæ Palæstinæ episcopus, qui pòst desciuisse dicitur ab Ariana opinione. Alij consensisse cum ijs qui filium patri coæternum, eiusdemq́ naturæ esse docent, ac à sanctis patribus ad communionem receptum. In actis autem primi concilij, etiam acriter defendisse fideles traditur. Hæc sic à nonnullis exposita reperiuntur, quæ ipse in Ecclesiastica sua historia magis ambigua facit. In quo scripto sæpè cum Ario facere deprehenditur, ac statim in libri principio, Dauidem citans, Ipse dixit, & facta sunt: ipse mandauit, & creata sunt: ait, patrem & factorem, pro conditore ac duce uniuersi haberi, qui regio nutu imperet. Sed secundum ab eo diuinum uerbum patria exequi iussa. Post nonnulla item dicit: Huic, ut patris potentiæ & sapientiæ, secundas partes regni & imperij in omnes esse creditas. Et paulo pòst iterum: Ac esse naturam quandam, quæ ante mundum uixerit & substiterit, ac Deo & patri uniuersi in rerum factarum opificio ministrarit, & Solomon sub persona sapientiæ Dei ait: Dominus condidit me principium uiarum suarum, &c. Deinde post alia plura infert: Et super hæc omnia, sicut Dei uerbum, quod antè fuit, & ante secula omnia factum est, uenerabilem honorem à Deo patre adeptum, adorari tanquam Deum. Hæc & alia demonstrant, Eusebium Ariana dogmata probasse. nisi quis dicat, id opus ante conuersionem ab eo fuisse conscriptum. Illud igitur sanctum concilium dogma de eadem natura & æternitate filij statuit, & diuinum fidei symbolum statim edidit, de patris & filij diuinitate differendo, non ultra illud progressum: CVIVS REGNI NON ERIT FINIS. atque in illo desijt: Et in spiritum sanctum. Nam Theologia de spiritu sancto, pòst in secundo concilio contra Macedonium congregato, ea quæstione agitata, adiecta est. At Imperator sanctissimus, patrum concordia delectatus, dextram eis porrexit, & quorundam qui ob Christi confessionem notas in corporibus suis gerebant, mutilata illa membra & partes deosculatus est, eosq́ue ob mutilationes illas beatos pronunciauit. Libellos contra quosdam episcopos oblatos, neq; legit, neq; examinari passus est, sed in conspectu omnium igni absumpsit, cum his uerbis: Etiā si ipse episcopum aliquem delinquentem uiderem, purpura mea eum tegerem. Inde sanctos patres in urbē regiā à se conditā traduxit, ut eam faustis comprecationib. prosequerent̄, & secundū patriarchā deligerēt, S. Alexandrū. nam inclytus Metrophanes obierat. His peractis, ad suā quēq; parœciam

Eusebius Pamphilus utrum fuerit Arianus.

Constantini pietas erga Episcopos.

Helenae obitus. paroeciam dimisit, honoribus & donis magnificis affectos. Imperatoris mater S. Helena grandis natu (nam octogesimum ætatis annum attigisse perhibetur) in cœlestes mansiones discessit, quã filius in æde S. Apostolorum regaliter condita, suscepta contra Persas expeditione, triremibus Soteropolim defertur, quæ nunc Pythia uocatur: & natura calidis illius loci aquis usus, ubi etiam toxicum, à fratrib. patre duntaxat eodem natis temperatum, hausisse fertur, unde Nicomediam profectus, diuturnitate morbi extinctus est, annos quinque & quinquaginta natus, cum duo & triginta imperasset. *Constantini Magni obitus.* Ei filius Constantius, Antiochia profectus (nam ibi Persis repugnabat) cum adhuc uiuentem inuenisset, magnificè parentauit, & in S. Apostolorum æde, peculiari tamen porticu ad id ædificata, sepelijt. *Constantini Magni elogia.* Memoratur autem inclytus hic imperator, pecuniam & citra delectum insumpsisse, & minori cum delectu comparasse: unde eius in largiendo studium magnificentiæ non tribuatur, sed planè: uerùm temperandum est calamo, ne quam diuino illi uiro labem aspergam. *Iuliani scomma.* Enimuerò profanus ille Iulianus, in oratione Cæsariana, quasi per derisum impensarum Imperatoris religiosissimi, fingit Mercurium cum eo colloquentem, quærere, quæ nam sit boni regis nota: » Cui ille respondeat, Imperatori & habenda » & insumenda esse multa. Fertur necà studijs doctrinarum fuisse alienus, sed his quoque non minorem impendisse operam, quam armis. itaque & in differendo acutum extitisse, ac nescio quam ueluti magicam orationis illius uim aures hominum demulsisse. Scribitur & osor improborum fuisse: ac dicere solitus, » Imperatorem nemini omnium, ne suis qui» dem proprijs membris, parcere debere, publi» cæ tranquillitatis conseruandæ causa: & humanus erga eos, qui à malitia discederet. mem» brum enim ægrum ac putridum resecandum, » ne sana etiam inficeret: non autem id quod uel » in integrum esset restitutum, uel certè con» sanesceret.

IMPERIVM CONSTANTINI, Constantij & Constantis.

Regnorum diuisio inter tres fratres. Imperatore illo beatissimo in æterna tabernacula translato, Imperium Romanorum inter tres illius filios est diuisum, uel ab ipso, ut quidam scribunt: uel, eo defuncto, ex ipsorum consensu, ad hunc modum. Constanti attributam esse Italiam, & Romam ipsam, Aphricam, Siciliam, cum reliquis insulis, atque etiam Illyricum, Macedoniam, & cum Achaia Peloponesum. *Alpes Cottiae.* Constantino alpes Cottias, quæ nomen habere dicuntur à Cottio illius loci quondam rege, cũ Gallijs, & tractũ Pyrenæi usq; ad Mauritaniã, Oceani angusto freto, diremptam ab Hispanijs. Constantio ea obuenisse, quæ in orien-

παροικίαν, τιμαῖς τε καὶ δωρεαῖς μεγαλοπρεπῶς αὐτὸν φιλοφρονησάμενος. *τελευτὴ τῆς ἁγίας Ἑλένης.* ἡ δὲ τοῦ βασιλέως μήτηρ ἡ μακαρία Ἑλένη, εἰς γῆρας βαθὺ καταντήσασα, (ὀγδοήκοντα γὰρ λέγεται ζῆσαι ἐνιαυτοὺς) πρὸς τὰς οὐρανίους ἀπῆρε μονάς, ἣν ὁ υἱὸς ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ βασιλικῶς ἐθησαύρισεν. ἐκεῖνος δὲ κατὰ Περσῶν ἐκστρατεύων, τριήρεσι κομίζεται εἰς τὴν Σωτηρόπολιν, ἣ νῦν ὀνομάζεται Πύθια· καὶ τοῖς ἐκεῖσε χρησάμενος αὐτομάτοις θερμοῖς ὕδασιν, ἔνθα καὶ φάρμακόν τι πιεῖν δηλητήριον λέγεται παρὰ τῶν ὁμοπατρίων αὐτῷ ἀδελφῶν, εἰς Νικομήδειαν παραγίνεται. *τελευτὴ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.* ὅπου καὶ τελευτήσας, τῇ νόσῳ συντακεὶς ἐφ' ἱκανόν, ἔτη γεγονὼς πρὸς τοῖς ἑξήκοντα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων τριάκοντα πρὸς δυσί, δέοντα δυοῖν μηνῶν. ὃν ὁ υἱὸς Κωνστάντιος ἐξ Ἀντιοχείας παραγενόμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν τοῖς Πέρσαις ἀντιμαχόμενος) ἔτι ζῶντα εὑρών, ἐκήδευσε μεγαλοπρεπῶς, καὶ ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων κατέθετο ἱερῷ, ἐν ἰδιαζούσῃ μέντοι στοᾷ, ἣν ἐπὶ τῇ ταφῇ τοῦ πατρὸς αὐτὸς ᾠκοδόμησεν. *ἦθος τοῦ Κωνσταντίνου αὐτοκράτορος.* ἱστόρηται δὲ ὁ ἀοίδιμος αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος ἀφειδῶς τε τὰ χρήματα ἀναλίσκειν, καὶ ταῦτα πορίζειν ἑαυτῷ ἀφειδέστερον. ὡς μὴ μεγαλοπρέπειαν κεκλῆσθαι τὸ περὶ τὰς δαπάνας φιλότιμον, ἄντικρυς δέ, ἀλλὰ μή τι φαῦλον εἴπω περὶ τοῦ θείου ἐκείνου ἀνδρός. ὅθεν καὶ ὁ βέβηλος Ἰουλιανὸς ἐν τοῖς περὶ τῶν Καισάρων λόγοις αὐτοῦ, ἀποσκώπτων ὥσπερ εἰς τὸν εὐσεβέστατον τοῦτον βασιλέα διὰ τὸ πολυδάπανον, πλάττει τὸν Ἑρμῆν διαλεγόμενόν οἱ, καὶ τί ἂν εἴη γνώρισμα βασιλέως ἀγαθοῦ πυνθανόμενον. κἀκεῖνον πρὸς τὸ ἐρώτημα λέγοντα, πολλὰ κεκτῆσθαι χρῆναι τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀναλίσκειν πολλά. λέγεται δὲ μηδὲ λόγων ἀνομίλητος εἶναι, ἀλλὰ καὶ περὶ τάσδε ἐσπουδακέναι, ἤ τι μεῖον τῶν ὅπλων. κἀντεῦθεν αὐτῷ τὴν γλῶτταν γυμνασθῆναι πρὸς διάλεξιν εὔθικτον, καί τινας ἴυγγας προσεῖναι αὐτῇ, κατακηλούσας τὰς τῶν ἀκροατῶν ἀκοάς. ἀναγέγραπται δὲ καὶ μισοπόνηρος εἶναι, καὶ ἀνωθεν λέγειν, « μηδενὸς τῶν ἀπ' αὐτῶν « ἢ τῶν κοινῶν πραγμάτων καταστάσεως ἕνεκεν τὸν κρατοῦντα « φείδεσθαι δεῖν, μηδ' αὐτῶν τῶν οἰκείων μελῶν. τοῖς δὲ μεταβαλλομένοις ἐκ πονηρίας φιλανθρώπως διατιθέμενος, « ἔλεγεν, ὅτι τὸ νοσοῦν μέλος ἀποκόπτειν « καὶ σηπτόν, ἵνα μὴ καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι λυμαίνοιτο· οὐ μέντοι τὸ ὑγιείας ἤδη τυχόν, ἢ καὶ ὑγιαζόμενον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΚΑΙ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΣ.

Καὶ ὁ μὲν τρισόλβιος βασιλεὺς ἐκεῖνος πρὸς τὰς αἰωνίους μετῆλθε σκηνάς. *ἔνθα ἡ βασιλεία Ῥωμαίων εἰς τοὺς υἱοὺς μερίζεται μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου.* ἡ δὲ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονία, εἰς τοὺς τρεῖς ἐκείνου παῖδας μεμέριστο ξύμπασα· ὥς μέν τινες συγγράψαντο, παρὰ τοῦ πατρὸς σφίσι διανεμηθεῖσα. ὡς δ' ἕτεροι, καθ' ἑαυτοὺς ταύτην αὐτῶν διελομένων, μετὰ τὴν ἐκβίωσιν τοῦ πατρός. οὕτω δ' ἱστόρηται προβῆναι παρὰ σφίσιν ἡ διανέμησις. τῷ μὲν Κώνσταντι προσκληρωθῆναι τὴν Ἰταλίαν, καὶ τὴν Ῥώμην αὐτήν, τὴν Ἀφρικήν τε καὶ Σικελίαν, καὶ τὰς λοιπὰς τῶν νήσων. ἀλλὰ μὴν ἔτι καὶ τὸ Ἰλλυρικόν, καὶ τὴν Μακεδονίαν, καὶ σὺν τῇ Ἀχαΐᾳ τὴν Πελοπόννησον. τῷ δὲ Κωνσταντίνῳ, τὰς Κοττίας Ἄλπεις σὺν ταῖς Γαλλίαις προσνεμηθῆναι (*Κοττίαι ὠνομάσθησαν ἀπὸ Κοττίου βασιλέως τῶν τόπων γενομένου.* Κοττίαι δὲ ὠνομάσθησαν ἐκ Κοττίου, βασιλέως τῶν τόπων τούτων γενομένου) καὶ τὸ Πυρηναῖον κλίμα, μέχρι τῶν Μαύρων τῶν ὑπὸ πορθμῷ διειργομένων ὑπὸ τοῦ ὠκεανοῦ. τῷ Κωνσταντίῳ δὲ λαχεῖν γενέσθαι, ὅσα κατὰ τὴν

ἑῴαν

ἑῴαν μοῖραν ὅσην ῥωμαίοις ὑπήκοε, καὶ πρὸς τούτοις τὴν Θρᾴκην σὺν τῇ πόλει τῇ πατρικῇ. οὕτω δὲ τοῦ μερισμοῦ τῆς ἀρχῆς προβάντος, ὁ μὲν κωνστάντιος εἰς τὴν ἑῴαν ἐχώρησεν, ἐκστρατεύων κατὰ περσῶν. ὁ γὰρ τούτων ἡγεμονεύων Σαπώρης, τὸν θάνατον τοῦ μεγάλου γνοὺς κωνσταντίνου, κατὰ τῶν ὑπὸ ῥωμαίους τελούντων ἐπιὼν καὶ ληϊζόμενος, οὐκ ἐπαύετο. ὁ δὲ κωνσταντῖνος τῷ κώνσταντι ἐπεφύετο, τὴν διαίρεσιν τῶν χωρῶν αἰτιώμενος· καὶ ἢ παραχωρῆσαι μέρος αὐτῷ τῆς ἀρχῆς ἀπαιτῶν, ἢ ἀναδάσασθαι τὰς βασιλείας ἀμφοῖν ζητῶν. ὡς δ' ἐκεῖνος τῆς πρὶν γεγονυίας διανεμήσεως εἴχετο, καὶ τῶν αὐτῷ προσκληρωθέντων ἀντείχετο, καὶ οὐδὲ τοῦ βραχίστου παρεχώρει τῷ ἀδελφῷ, ὅπλα κατ' αὐτοῦ ἤγειρεν ὁ κωνσταντῖνος, καὶ ἐπῆλθε τῇ λήξει τοῦ κώνσταντος. ὁ δὲ ἐν δακίᾳ ἐνδημῶν, καὶ τὴν κίνησιν τοῦ κωνσταντίνου μαθὼν, στράτευμα κατ' αὐτοῦ πέμπει, καὶ στρατηγοὺς, καὶ αὐτὸς ὅσον οὔπω μετὰ πλείονος στρατοῦ ἐπελεύσεσθαι ἐπαγγειλάμενος. οἱ γοῦν πεμφθέντες ἐγγὺς τοῦ κωνσταντίνου γενόμενοι, λόχους καθίζουσι· καὶ συμβαλόντες αὐτῷ, φυγὴν ὑπεκρίνοντο. τῶν δὲ τοῦ κωνσταντίνου διωκόντων αὐτοὺς, ἐξόπισθεν αὐτῶν οἱ λοχῶντες αὐτοὺς γενόμενοι, κατὰ νώτων αὐτοῖς ἐπιτίθενται. καὶ οἱ φεύγοντες ἐπιστραφέντες, μέσον περιέσχον αὐτούς. καὶ πολὺ τῆς τοῦ κωνσταντίνου διέφθαρτο στρατιᾶς, κἀκεῖνος αὐτός. τοῦ γὰρ ἵππου τρωθέντος αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τραῦμα σφαδάζοντος καὶ ἀνασκιρτῶντος, ἐκπέπτωκε τῆς ἕδρας ὁ κωνσταντῖνος, καὶ ἀνῃρέθη, πολλὰ δεξάμενος τραύματα, ὅτι τυχὼν τῆς ἐφέσεως, καὶ ὅτι ἀδικίαν ἦρξε, καὶ τὴν οἰκείαν τῆς ἀρχῆς μοῖραν ἐκβαλὼν, καὶ αὐτὴν προσζημιωθεὶς τὴν ζωήν. καὶ γέγονεν ἡ τῆς ἑσπερίας λήξεως ἐπικράτεια, ὑφ' ἑνὶ μὲν κώνσταντι βασιλεῖ. ὅστις καὶ αὐτὸς εἰς ἀλλοκότους ἐκκυλισθεὶς ἔρωτας καὶ ἐκδεδιῃτημένην ζωὴν, ὑπὸ μαγνεντίου ἐπιβεβούλευτο, καὶ ἀθλίως ἀπώλετο, μαγνεντίου, ὃν ἐκεῖνος ἐκ στάσεως στρατιωτικῆς περιέσωσε κινδυνεύοντα, ἤδη τῶν στρατιωτῶν κατ' ἐκείνου τὰ ξίφη ἐγυμνωκότων, καὶ διαχειρίσασθαι αὐτὸν ὡρμηκότων. ὁ κωνστάντιος δὲ περὶ τὴν ἑῴαν διατρίβων, τοῖς πέρσαις ἐμάχετο, Σαπώρου τοῦ ἔθνους, ὡς εἴρηται, βασιλεύοντος. ὃς ναρσῆ μὲν ἦν υἱὸς, μή τοι δ' ἐξ ἐπισήμου γυναικός. ἐκ γὰρ τῆς πρωτευούσης τῶν αὐτοῦ γυναικῶν τρεῖς ἐγένοντο τῷ ναρσῇ παῖδες, ἀδαναρσῆς, καὶ ὁρμίσδας, καὶ τρίτος ἕτερος. τελευτήσαντος δὲ ναρσοῦ, ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν τούτων ἀδαναρσῆς, τῆς ἀρχῆς διάδοχος γέγονεν. ὠμὸς δὲ λίαν τυγχάνων, καὶ ἀπηνὴς, καὶ διὰ τοῦτο μισούμενος ὑπὸ τῶν περσῶν, τῆς βασιλείας ἐκπέπτωκεν. ἱστορεῖται δέ τι καὶ τῆς ἐκείνου γνώμης ὠμότητος γνώρισμα. σκηνὴ ποτὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ διεκομίσθη ἐκ Βαβυλῶνος, δέρμασιν ἐγχωρίοις ποικιλώτατον εἰργασμένη. ταύτην οὖν ἐκτεθεῖσαν ἄρτι θεώμενος ὁ ναρσῆς, ἠρώτησε τὸν ἀδαναρσῆν, παιδίον ἔτι τυγχάνοντα, εἰ ἀρέσκει αὐτῷ ἡ σκηνή; ὁ δὲ ἀπεκρίνατο, ὡς κρατήσει τῆς βασιλείας, κρείττω ταύτης ποιήσειν, ἐξ ἀνθρώπων δορᾶς. οὕτω νηπιόθεν ἐνέφαινε τὴν ὠμότητα. τούτου γοῦν τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, Σαπώρης εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισῆκτο. καὶ ὃς, εὐθὺς τὸν μὲν ἕτερον τῶν ἀδελφῶν ἐξετύφλωσε· τὸν ὁρμίσδαν δὲ δεσμώσας, ἐμφρουρον εἶχεν. ἡ δέ γε μήτηρ ἐκείνου, καὶ ἡ γυνὴ, χρήμασι δεξιωσάμεναι τοὺς φρουρούς, εἰς ἐπίσκεψιν ἐκείνου παρεχωρήθησαν εἰσελθεῖν. καὶ ἐγκολπώσασαι ῥίνην αὐτῷ παρέσχον, ἵνα ταύτῃ τὰ σιδήρεα διαπρίσῃ δεσμά, ὑποθέμεναι καὶ τὸ τί δεῖν μετὰ τοῦτο ποιεῖν, ἵππους δὲ αὐτῷ καὶ τοὺς συναποδράσοντας ἑτοιμάσασαι.

orientali parte Romanæ ditionis erãt, & Thraciam cum urbe paterna. Post hanc regnorum partitionem, Constantius in Orientem se contulit, ad Persarum arma reprimenda. Nam eorum dux Sapores, audita Constantini Magni morte, Romanas prouincias continentibus populationibus & direptionibus infestabat. Interea Constantinus cum Constante ob partitionem prouinciarum expostulat, petens, ut aut parte regni sibi cedat, aut partitio de integro instituatur. Cum autem ille priore diuisione niteretur, & quæ obuenerant tueretur, neq; fratri uel minimum concederet: Constantinus armis arreptis, prouincias Constantis inuadit. Qui tum in Dacia agens, motu illo cognito, duces cum exercitu cõtra eum mittit, ipse mox cum maioribus copiis secuturus. Qui missi erant, cum parum à Constantino abessent, insidiis locant: pugnaque inita, fugam simulant. quos, dum Constantini milites persequuntur, qui in insidiis collocati fuerant, à tergo inuadunt. Sic fugientibus etiam conuersis, in medio duorum exercituum intercepti, magna ex parte cadunt, ipso etiam Constantino interfecto. Nam equo uulnerato, & ex uulnere efferato, sella excussus, multis uulneribus conficitur: neque uoti compos factus, & quia iniuriæ fuerat autor, præter iacturam sui imperii, uita etiam priuatus. Sic occidentali regno ad unum Constantem deuoluto, is etiam nefandis amoribus implicatus, & peruersam uitæ rationem secutus, insidiis Magnentii miserabiliter periit: quem Magnentium è militum seditione, strictis iam gladiis in necem eius ruentium, eripuerat. Dum hæc geruntur, Constantius in Oriente, cum Persarum rege Sapore pugnat, filio Narsetis, uerùm ex ignobili muliere procreato. Nam is è principe uxore tres filios susceperat, Adanarsem, Hormisdam, & tertium quendam. Defuncto Narseti, Adanarses natu maximus in imperio succedit. Sed ex nimia crudelitate & inhumanitate odio Persarũ suscepto, regno excidit. Cuius atrocis ingenii specimen quoddã est proferendum. Aliquando patri eius tentorium Babylone allatum est, è uariis illius loci pellibus confectum. Quod modò extensum, dum Narses contemplatur, rogat Adanarsem puerum adhuc, ut placeat? Tum ille: Vbi, inquit, regno potitus fuero, pulchrius tentorium ex humanis pellibus conficiam. Sic ab ipsa infantia immanitatem suam declarabat. Eo igitur pulso, Sapori regnum est delatum: qui statim fratrem alterum oculis priuat, Hormisdam uinctum in custodia tenet. Cæterùm mater, & uxor illius, custodibus pecuniis delinitis, aduisendum eum admissæ, limam illi dederunt, qua ferrea uincula dissecaret: & quid deinceps faciendum esset, monuerunt, paratis equis & fugæ comitibus. Dein-

Constantii bellũ cum Sapore Persa.

Constantinus moto contra fratrem Constantẽ bello occiditur.

Magnentius.

Persarum Rex Narses.

Adanarses Narsetis filius.

Sapores rex Persarum.

Hormisda ad Romanos transfugium.

Deinde uxor eius custodibus opiparã cœnam apponit. Illi & epulis distenti, & mero obruti, in profundum somnũ delabuntur. Quibus dormientib. Hormisdas & uincula rumpit, & castello elapsus, à Romanis honorificẽtissimè suscipitur. At Sapores fuga eius lætari se ostendebat, ut metu ab eo imminente liberatus. Nam exulem non modò dedi sibi nõ postulauit, sed uxorem etiam honorificè ad eum misit. Erat autem Hormisdas, & magni roboris, & iaculatos adeò peritus, ut dum iaculũ uibrabat, prædiceret, qua parte hostem percussurus esset. Hic igitur Constantio contra populares suos nauat operam, multis equitum turmis præfectus. Verum Constantius imperator, sæpe cum Persis congressus, inferior recedebat, multis suorum amissis: ceciderunt etiam Persarum plurimi, Sapore ipso uulnerato.

Magnẽtius tyrãnidem inuadit.

Cognitis autem aduersis Persico bello Constantij rebus, Magnentius, patre Britanno natus, qui primùm inter protectores militarat, deinde Comes duarum Romanarum legionum appellatus fuerat, cum iampridem regni occupandi cupiditate æstuaret, tunc magis etiam consilium suum urgebat, cum Persico bello rem malè gerere Constantium audiret, opportunitatem optata perficiendi dari sibi ratus. Itaque per speciem natalis sui celebrandi in urbe Augustali, primores ciuitatis ad epulas inuitat, quosdam consilij sui conscios, nonnullos ignorantes, quid animi haberet: productoq; usque ad uesperam conuiuio, surgit, & properè cubiculum ingressus, paulo post habitu regio cum multis satellitibus progreditur. Ea res ignaros quid moliretur consternauit: sed oratione ad eos quia derant habita, alios uerbis, alios ui in suas partes traducit. ijsq; comitantibus regiam ingreditur, pecuniam dilargitur, portis urbis custodes adhibet: mandat, ut ingredi patiantur omnes, exire neminem, ne facinus suum publicetur.

Constans Maxentij insidijs occiditur.

statim mittit qui Constantem tollant, rei ignarum. Erat ille uenatione tum occupatus, cuius insano studio tenebatur. idq;, cum articulari morbo perpetuo uexaretur, quem immoderatis sibi uoluptatibus uitæque intemperantia conciliarat: aut etiam per speciem uenationis in syluas sese abdebat, cum pueris & adolescentulis, quos ob formam conquisitos in delicijs habere dicebatur: qui exquisitum in modum culti, auidos eius oculos turpi libidinis flamma incendebant. Ea quoque de causa syluas magis frequentabat, ut modestorum uirorum consuetudinem euitaret. Milites à Magnentio missi, cum ad Rhodanum fluuium uenissent, Constantem à uenatu dormientem occidũt, interfectis etiam satellitibus, quos paucos circum se habebat. Alij rem aliter narrant: eum seditionem contra se motam cognouisse, & à suis destitutũ, depositis Imperij insignib. in sacellũ quoddã confugisse, & inde extractũ, occisumq; esse, regni anno XVII. ætatis XXX.

ὥστε τοῖς φρουροῖς ἡ ἐκείνου σύνευνος δεῖπνον παρέθετο δαψιλές· οἱ δὲ, καὶ βρωμάτων ἐμφορηθέντες, καὶ τοῦ ἀκράτου πιόντες ἀκρατέστερον, ἐλήφθησαν ὕπνῳ βαθεῖ. ὁ δ᾽ ὁρμίσδας κοιμωμένων ἐκείνων, τά τε δεσμὰ τῇ ῥίνῃ διέκοψε, καὶ τοῦ φρουρίου ἐξελθὼν ᾤχετο, καὶ πρὸς τοὺς ῥωμαίους ἀπέδρα, καὶ ὑπεδέχθη φιλοτιμότατα. ὁ δὲ σαπώρης ἐῴκει τῇ φυγῇ ἐκείνου ἐφήδεσθαι, οἷα τὸν ἐξ ἐκείνου ἀποσκεδασάμενος φόβον, οὐ μόνον ἐκδοθῆναί οἱ τὸν φυγάδα οὐκ ἐξῄτησεν, ἀλλὰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἐντίμως ἐξέπεμψεν. ἦν δὲ ὁ ὁρμίσδας καὶ πολὺς τὴν ἰσχὺν, καὶ ἀκοντιστὴς περιδέξιος, ὡς ἐν τῷ πέμπειν τὸ ἀκόντιον, λέγειν ὅποι βαλεῖ τὸν πολέμιον. οὗτος τοίνυν τῷ κωνσταντίῳ κατὰ τῶν ὁμοφύλων συνεστρατεύετο, ἀρχὴν ταχθεὶς ἱππέων ἰλῶν πολλῶν. ὁ βασιλεὺς δὲ κωνστάντιος πολλάκις τοῖς πέρσαις συμβαλὼν, τὴν ἥττω μοῖραν εἶχε, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἀπέβαλε. καὶ τῶν περσῶν δὲ πλεῖστοι πεπτώκασι, καὶ αὐτὸς ὁ σαπώρης ἐτέτρωτο. οὕτω μέν τοι τῶν περὶ πέρσας πολέμων συμπεπλεγμένων τῷ βασιλεῖ κωνσταντίῳ, μαθὼν ταῦτα μαγνέντιος, ὃς ἐκ πατρὸς μὲν γεγονὼς βρεττανοῦ, ἐν τοῖς προτίκτορσι δ᾽ ἐστρατεύετο, εἶτα καὶ κόμης ὠνομάσθη ταγμάτων δύο ῥωμαϊκῶν, τυραννῆσαι τε πάλαι ἐπιθυμῶν, τότε μᾶλλον εἴχετο τοῦ σκοποῦ, ἅτε ἀτυχοῦντα περὶ τὸν περσικὸν πόλεμον ἀκούων τὸν κωνστάντιον. καὶ εὐκαιρίαν ἐκεῖνο τηνικαῦτα τοῦ ἐπιχειρῆσαι κρίνας τῇ τυραννίδι· καὶ πλασάμενος τὰ ἑαυτοῦ ἑορτάζειν γενέθλια ἐν αὐγουστοδούνῳ τῇ πόλει, συνεκάλεσε τοὺς ἐξάρχους τῆς πόλεως, τοῦ συμποσίου αὐτῷ συμμεθέξοντας, τοὺς μὲν καὶ συνίστορας αὐτῷ τοῦ σκοποῦ, τοὺς δὲ καὶ ἀμετόχους τοῦ σκέμματος. καὶ παρέτεινε τὸν πότον ἕως ἑσπέρας. ἐξαναστὰς δὲ τοῦ συμποσίου, αἴφνης ἐς τὸν κοιτῶνα εἰσέδραμε, καὶ πρόεισιν ἐκεῖθεν μετὰ βραχὺ ἐν σχήματι βασιλέως σὺν δορυφόροις πολλοῖς, ὃ τοὺς μὴ συνειδότας αὐτῷ τὴν πρᾶξιν ἐξέπληξεν. ἐκεῖνος δὲ διαλεχθεὶς τοῖς παροῦσι, τοὺς μὲν ἔπεισε συνθέσθαι αὐτῷ, ἐνίους δ᾽ ἤδη καὶ ἐβιάσατο. καὶ συμπαραλαβὼν αὐτοὺς, εὐθὺς ἐς τὰ βασίλεια ἄπεισι, καὶ διανομὰς χρημάτων ἐποίησε, ταῖς τε πύλαις τῆς πόλεως ἐπέστησε φύλακας, ἐντεταλθέντας, τοῖς μὲν εἰσιοῦσι τὴν εἴσοδον συγχωρεῖν, ἐξιέναι δὲ μηδενὶ παραχωρεῖν, ἵνα μὴ τέως τὸ τόλμημα ἐξαγγελθῇ. καὶ αὐτίκα στέλλει τοὺς τὸν κώνσταντα ἀναιρήσοντας, πρινὴ γνοίη τὸ τόλμημα. ὁ δὲ περὶ θήραν ἠσχολεῖτο. καὶ γὰρ ἐμεμήνει περὶ τὰ κυνηγέσια, καὶ τοι τῇ ἀρθρίτιδι προσπαλαίων δεινῶς, ἣν ἐξ ἀμετρίας ἐνόσησεν ἀκολάστου βίου· ἢ καὶ ἐν προσχήματι θήρας, ἐς ὕλας ἐγκατεδύετο μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν μειρακίσκων καὶ νεανίσκων, οἳ ἐκείνῳ διὰ κάλλος συνελέγοντο καὶ ὠνοῦντο· ἐκαλλωπίζοντό τε περιεργότερον, καὶ λίχνοις ἦσαν ὀφθαλμοῖς ἀκολασίας ἐμπύρευμα, κἀκείνῳ ἐτύγχανον ὡς λέγεται παιδικά. ἀλλὰ καὶ διὰ πλεῖον ταῖς ὕλαις διέτριβεν, ἐκκλίνων τὴν μετὰ κοσμίων ἀνδρῶν συνδιαγωγήν. περὶ τὸν ῥοδανὸν τοίνυν ποταμὸν οἱ παρὰ μαγνεντίου σταλέντες γενόμενοι, μετὰ τὴν θήραν ἀναπαύοντα τὸν κώνσταντα διεχειρίσαντο· καὶ τοὺς ἐκείνῳ δὲ συνόντας, ὀλίγους ὄντας, ἀπέκτειναν. οἱ δὲ μὴ οὕτω φασὶ γενέσθαι τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν, γνῶναι δ᾽ ἐκεῖνον τὴν κατ᾽ αὐτοῦ ἐπανάστασιν· καὶ μονωθέντα, καταλιπόντων αὐτὸν τῶν περὶ αὐτὸν, ναῷ προσφυγεῖν, κἀκεῖ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἀποδύσασθαι, κἀκεῖθεν ἐκβληθέντα ἀναιρεθῆναι, ἑπτακαίδεκα ἔτη ἀνύοντα παρὰ τῇ ἀρχῇ· τῆς δ᾽ ἡλικίας

ὅπως ὁ μαγνέντιος τυραννίδι ἐπεχείρησεν.

ἀναίρεσις κώνσταντος.

ἄγω

ἄλλα περιεληλυθότι τριακοστόν. λέγεται δὲ ἄρτι γεννηθέντος αὐτοῦ, ἐπιτρέψαι τοῖς ἀστρολόγοις τὸν πατέρα αὐτοῦ, ἐν τῷ τούτου γενεθλίῳ ποιῆσαι θεμάτιον. κἀκείνους πρὸς ἄλλοις οἷς περὶ αὐτοῦ προειρήκεσαν, καὶ τοῦτο εἰπεῖν, ὡς ἐν ταῖς ἀγκάλαις τῆς αὐτοῦ μάμμης ἀναιρεθήσεται. ἡ δὲ τεθνήκει, καὶ διέπτοξεν ὁ Κώνστας. τὸ δ' εἰς ἔργον ἐκβέβηκε, καὶ ἡ τῶν ἀστρολόγων οὐ διήμαρτε πρόῤῥησις κἂν ὑπῆρχε λοξή. ἐν γὰρ πολίχνῃ Ἑλένῃ καλουμένῃ εἰς ὄνομα τῆς βασιλίσσης ἐκείνης, ὁ Κώνστας ἀνῄρηται. ὁ μὲν οὖν οὕτω βεβιωκὼς ἀσελγῶς, οὕτως οἰκτρῶς ἐστέρητο τῆς ζωῆς. ὁ δὲ Μαγνέντιος κατὰ ῥοῦν αὐτῷ τῶν τῆς τυραννίδος χωρησάντων πραγμάτων, ἐσπούδασε τῶν τὰς ἀρχὰς ἐχόντων τοὺς λογιμωτέρους ἐκ μέσου ποιήσασθαι. καὶ πλασάμενος γραφὰς πρὸς αὐτοὺς ὡς ἐκ τοῦ Κώνσταντος. στείλας αὐτοὺς μεταπεπεμμένου ἄγεσθαι πρὸς ἑαυτὸν, καθ' ὁδὸν λοχήσας, πλείστους ἀπέκτεινε, μὴ δὲ τῶν οἰκείων συνωμοτῶν φεισάμενος. ἀλλὰ καὶ τούτους διέφθειρεν. καὶ ὁ μὲν ἐν τούτοις ἦν, ἑαυτῷ κρατύνων τὴν τυραννίδα. τοῦ δὲ Κωνσταντίου τὸν θάνατον πυθομένου τοῦ ἀδελφοῦ, ἐμερίζετο ἡ διάνοια γινωσκομένου πότερον αὖ προτιμήσαιτο, τοῖς Πέρσαις ἀντικαθίστασθαι κακοῦσι τὰ Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἢ τούτων, κατά γε τὸ παρὸν, ἀμελῆσαι, καὶ χωρῆσαι κατὰ τοῦ τυραννήσαντος, ἵνα καὶ τὸν τοῦ συγγόνου τίσηται φόνον, καὶ ἑαυτῷ προσποιήσηται τὰ ἑσπέρια. ταῦτα τοῦ Κωνσταντίου σκοποῦντος καὶ διαμέλλοντος, ὁ Σαπώρης ἐπεὶ κἀκεῖνος πρὸς γνῶσιν ἦλθε τὰ συμβεβηκότα περὶ τὸν Κώνσταντα, ἐπιτίθεται τῷ καιρῷ, καὶ σὺν βαρεῖ στρατεύματι κατὰ τῶν ὑποκειμένων Ῥωμαίοις ἔπεισι χωρῶν τε καὶ πόλεων, καὶ πολλὴν μὲν ἐληίσατο χώραν, ἀλλὰ μέντοι καὶ φρούρια εἷλε, καὶ τέλος ἐπολιόρκει τὴν Νίσιβιν, ἣ πάλαι μὲν τῇ τῶν Ἀρμενίων διέφερε βασιλείᾳ, ὑπὸ δὲ Μιθριδάτου, ὃς Τιγράνου τοῦ τῶν Ἀρμενίων τότε κρατοῦντος ἦν γαμβρὸς, καὶ δι' ἐκεῖνο τὴν πόλιν εἰλήφει, ὑπὸ Ῥωμαίων ἑάλω πολιορκίᾳ. ἐν ταύτῃ γοῦν ὁ Σαπώρης ἐλθὼν, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν, ἵν' αὐτῷ ἡ πόλις ἁλῷ, κριούς τε γὰρ προσῆγε τοῖς τείχεσι, καὶ διώρυχες ὑπογαίους πεποίηντο, ἀλλὰ πρὸς πάντα γενναίως ἀντικαθίσταντο οἱ πολιορκούμενοι, καὶ τὸν ποταμὸν δὲ, ὃς διὰ μέσης ἔῤῥει τῆς πόλεως, μετοχέτευσεν, ἵνα δίψει πιεζόμενοι οἱ τῆς πόλεως, παραδῶσιν αὐτῷ τὴν πόλιν. τοῖς δὲ, ἀφθονία ἦν ὑδάτων καὶ ἐκ φρεάτων καὶ ἐκ πηγῶν. ὡς δ' οὐδὲν αὐτῷ κατὰ τούτων ἀνύσιμον ἡ ἐπίνοια, ἕτερόν τι αὐτῷ μεμηχάνητο. ἀναδραμὼν τὸν ποταμὸν, ὃς, ὡς εἴρηται, διὰ τῆς πόλεως ἔῤῥει, καὶ πρὸς φάραγγας γεγονὼς, ἔνθα ὁ χῶρος δι' οὗ διῄει, ἐστενοῦτο, ἀπέφραξε τὸν τόπον, καὶ ἐπέσχε τὸ ῥεῦμα αὐτοῦ. τοῦ δ' ὕδατος πλημμυρήσαντος, ἀθρόον τὰ φράγνυντα τὴν τοῦ ὕδατος δίοδον δηλαδὴ, ἀφῆκε τὸ ῥεῦμα κατὰ τῆς πόλεως, τὸ δὲ, πολύ τε συνηθροισμένον καὶ σὺν βίᾳ σφοδρᾷ τῷ τείχει προσπεσὸν, μέρος ἐκείνου κατέῤῥαξεν. οὐκ εὐθὺς δὲ ὁ βάρβαρος εἰσῆλθε τὴν πόλιν, ἀλλ' ὡς ἤδη ἁλωσομένης αὐτῆς (ἐπεὶ καὶ πρὸς ἑσπέραν ἦν ὁ καιρὸς) αὔριον παραληφθῆναι τὴν πόλιν, μηδενὸς ἀντιβαίνοντος, ὑπετίθετο. οἱ δ' ἐν τῇ πόλει, πρὸς μὲν τὸ ῥῆγμα τοῦ τείχους ἐθορυβήθησαν. ὡς δ' εἶδον τοὺς Πέρσας ὑπερθεμένους τὴν εἴσοδον, ἄϋπνοι τὴν νύκτα διατελέσαντες, πολυχειρίᾳ τὸν τόπον ὠχύρωσαν, τεῖχος ἐντὸς ἀνεγείραντες ἕτερον. ὅπερ ἕωθεν ὁ Σαπώρης ἰδὼν, ἀμελείᾳ οἰκείᾳ τὸ ἀτύχημα ἐπεγράφετο. ἀλλ' οὐδ' οὕτω τῆς πολιορκίας ἀφίετο. πολλὰ δὲ καὶ ἕτερα κατὰ τῆς πόλεως ἐπιτεχνώμενος, καὶ πλείους τῶν οἰκείων ἀπο-

ætatis trigesimo expleto. Ferunt patrē eius, iussisse Astrologos, infantis recens editi thema natalitium constituere, qui præter cætera illi prædicta, illud etiam adiecerint, eum in sinu auiæ interfectum iri. Id, illa mortua etsi Constans elusit, nihilominus est euentu comprobatum, non frustrata astrologorum prædictione, quamuis obliqua. Nam in oppidulo cui de reginæ nomine factum erat nomen Helenæ, interfectus est, qui ut uitam petulantem egerat, ita miserabilem eius exitum est sortitus. Magnentius autem, cùm usurpato imperij feliciter successisset, eorum qui magistratus gerebant celeberrimum quenque è medio tollere studuit, missis ad eos sub nomine Constantis literis, quibus illos ad se accerseret, eorumq́ plurimos in itinere per insidias interfecit, ne coniuratis quidem suis parcens. Illo hæc ad tyrannidem suam stabiliendam agitante, Constantius morte fratris audita, anceps animi erat, utrum Persis Romanas prouincias uastantibus resisteret, an ea re in præsentia omissa, nouitium tyrannum inuaderet: tum fratris necem ulturus, tum occidentis imperium sibi uendicaturus. Sed Constantio hac deliberatione suspenso, Sapores, qui & ipse Constantis casum cognouerat, occasionem urget, & cum ingenti exercitu prouincias & urbes Romanorum inuadit, longè lateq́ prædas agens, castellis etiam captis, deniq́ Nisibin obsidet. Ea quondam ad Armeniæ regnum pertinuit, sed sub Mithridate Tigranis regis Armeniorum genero, qui tum illam dotalem tenebat, à Romanis capta fuit. Hanc igitur Sapores aggressus, omnes ad expugnandum machinas adhibuit, admotis ad muros arietibus actisq́ cuniculis. Sed qui obsidebantur, fortiter ad omnia resistebant. Cumq́ fluuio, qui mediam urbem perfluit, alio deriuato, ut oppidani siti coacti sese dederent, ex puteis & fontibus abundè illis aqua suppetente, nihil profecisset: ad aliud conuertitur. Regressus enim uersus caput eiusdem amnis, quà in conuallibus angusto alueo defluebat: loco illo obsepto, cursum inhibuit, & aquam stagnantem, remotis aggeribus confestim uersus urbem emisit: quę quia plurima collecta fuerat, magno impetu partem muri deiecit. Barbarus uerò quum urbem non statim intraret, tum quia diei serum erat, tum quod iam expugnatam, postridie citra dimicationem se accepturum putabat. Oppidani etsi ad ruinam muri consternati, tamen ut Persas differre ingressum uiderunt, noctem illam egere insomnem, & operarum multitudine nouo extructo muro locum illum muniuerunt. Quo Sapores mane conspecto, casum eum suæ negligentiæ ascribens, nihilò secius oppugnationem urget, multis alijs rationibus tentatis. Cum autem suorum plurimos am-

Astrologorum Constantis obitum prædictio.

Magnentius proceres tollit.

Constantij anceps cura.

bbb

fisset (Nam ad uiginti millia Persarum ad Nisibin cecidisse dicuntur) cum dedecore discedit, quòd Massagetæ facta impressione Persiam uastarent. Constantius imperator, Nisibi munita, & ciuibus recreatis, Orienti à Persis iam inducijs datis, uersus Occidentem progreditur, quum ei nunciatur Britannio colludere cum Magnentio. Erat is Illyricarum legionum dux, cognitoque Magnentij motu, & cæde Constantis, Tyranno haud cesserat, sed & ipse alibi tyrannidem occuparat: etsi per literas se tyranno resistere profitebatur, ipsumque Constantium ad illum properè opprimendum euocabat. Britannio igitur & Magnentius certis conditionibus reconciliati, ambo cõmuniter legatos ad Constantium mittunt, petentes, ut armis positis principem honorem obtineret. Hæc legati, Imperatorem circa Thraciæ Heracleam adepti renunciant, qui ob illa sollicitus, noctu somnium huiusmodi uidit. Patrem astare sibi putabat, qui filium Constantem manu tenẽs, ita sibi diceret: Constanti, En fratrem tuum Constantem, multis Regibus oriundum, qui à tyranno cæsus est. Eius necem te ulcisci oportebit, neque conniuere ad imperij dilacerationem & euersionem Reipublicæ. Quare ad tyrannidem euertendam propera, neque inultum fratrem esse patere. Constantius è somno experrectus, legatos in custodiam dat, ipse statim, nihil cunctatus, Sardicam peruenit. Britannio improuiso imperatoris aduentu territus, Constantio ut domino procedit obuiam, relictis prioribus consilijs, & pactis quæ cum Magnentio inierat reiectis. Eum Constantius syncerè admisit, etiam mensæ suæ adhibitum. Nam regni insignibus depositis Britannio, plebeio habitu pedes imperatoris amplexus fuerat. Is uerò hominem amplexus patrem nominauit, porrectaque manu senem fulciens, cœnæ adhibuit, assignata ei Prusa urbe Bithyniæ in qua habitaret, & prædijs unde uiueret, attributis. Ibi ille sex annis uitam molliter actam finijt. Ac Britannionis huiusmodi fuit exitus. Constantius autem imperator, contra Magnentium profectus est. Is Mediolani degens, fratrem Decentium, quem Cæsarem nominarat, ad Galliarum defensionem misit. Interea Sapores, impunitatem nactus, orientem uastat, & magna præda parta, multisque captis domum reuertitur. Sic imperator curis hostilibus utrinque circumuentus, Gallum patruelem suum, & nomine Cæsaris dignatus, & Constantia sorore in matrimonium data, in Orientem ablegat. Ita Gallus Cæsar salutatus, unà cum uxore Orientem petit, Constantius bellum contra Magnentium parat. Ne uerò pugnis intestinis et mutuis cædibus Romani polluerentur, tyrannum ad pactiones prouocandum esse censet. Missis igitur

Magnentij et Britãnionis legatio ad Constantium.

Cõstãtij somnium et expeditio contra Magnẽtium.

Britannio se Constantio dedit.

Decentius Magnentij frater.

Gallus Cæsar appellatus Antiochiam mittitur.

βαλὼν (ὑπὲρ γὰρ τὰς ὥσπερ χιλιάδας ἀνῃρῆσθαι λέγεται τοῦ περσικοῦ στρατεύματος πολιορκουμένης νισίβεως) μετ' αἰσχύνης ἀνεχώρησεν. ἤδη γὰρ καὶ μασσαγέται τῇ περσίδι ἐπῆλθον, καὶ αὐτὴν ἐλυμαίνοντο. κωνστάντιος δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν μὲν νίσιβιν κατωχύρωσε, καὶ τοὺς πολίτας αὐτῆς ἀνεκτήσατο. αὐτὸς δὲ ἀνακωχῆς ἤδη τῇ ἑῴᾳ γενομένης ἐκ τῶν περσῶν, πρὸς τὰ ἑσπέρια ὥρμητο. καὶ οἱ ἀγγέλλεται βρετανίωνα συμπράττειν τῷ μαγνεντίῳ. τῶν γὰρ ἰλλυρικῶν ἀρχηγὸς οὗτος στρατευμάτων τυγχάνων, καὶ μαθὼν τὴν μαγνεντίου ἐπανάστασιν, καὶ τὸν φόνον τοῦ κώνσταντος, οὐχ ὑπεῖξε τῷ τυραννήσαντι, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ἑτέρωθι τυραννίδι ἐπεχείρησε. τῷ κωνσταντίῳ δὲ ἐπέστελλεν, ἔλεγε τῷ τυράννῳ ἀντικαθίστασθαι, καὶ αὐτὸν ἀφικέσθαι εἰς τὴν ἐκείνου κατάλυσιν κατήπειγεν. εἶτα συνθήκαις σὺν ὁ βρετανίων καὶ ὁ μαγνέντιος ἀλλήλοις συνθέμενοι, πρέσβεις ἄμφω κοινῶς πρὸς τὸν κωνστάντιον στέλλουσιν, ἀξιοῦντες αὐτὸν καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ τὴν πρώτην ἔχειν τιμήν. περὶ γοῦν τὴν τῆς θρᾴκης ἡράκλειαν ἐντυχόντες οἱ πρέσβεις τῷ αὐτοκράτορι, τὰ μεμηνυμένα οἱ ἀπήγγειλαν. ὁ δὲ, ἐν φροντίδι δὴ τούτοις γενόμενος, νυκτὸς ἐπιγενομένης, ὁρᾷ τοιοῦτον ὄναρ. ἐδόκει τὸν πατέρα αὐτοῦ αὐτῷ παρεστάναι, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν κώνσταντα κατέχοντα τῇ χειρὶ, καὶ λέγειν αὐτῷ, κωνστάντιε, ἰδοὺ κώνστας ὁ σὸς ἀδελφὸς, πολλῶν δὲ βασιλέων ἔκγονος, ὃς ἐκ τυράννου διώλετο. χρή σε τοίνυν τοῦτον τιμωρῆσαι, καὶ τὴν ἀρχὴν μὴ περιορᾶσθαι διασπωμένην, μήτε τὴν πολιτείαν ἀνατρεπομένην. σπεῦσαι δὲ τὴν τυραννίδα καθελεῖν, καὶ μὴ περιιδεῖν τὸν ἀδελφὸν ἀνεκδίκητον. ἐπὶ τούτοις διυπνισθεὶς ὁ κωνστάντιος, τοὺς μὲν πρέσβεις κατέσχε, καὶ φρουρᾷ παραδέδωκεν. αὐτὸς δ' αὐτίκα μηδὲν μελλήσας εἰς σαρδικὴν παραγίνεται, καὶ ὁ βρετανίων τὴν ἀνέλπιστον ἐπιδημίαν πτήξας τοῦ κωνσταντίου, ὡς δεσπότῃ αὐτῷ προϋπήντησε, τάς τε προτέρας καταλείψας βουλὰς, καὶ ἀθετήσας τὰς συνθήκας τὰς πρὸς μαγνέντιον. καὶ ὁ κωνστάντιος δὲ αὐτὸν γνησίως προσήκατο, καὶ ὁμοδίαιτον ἐποιήσατο. τὰ γὰρ τῆς βασιλείας ἀποδυσάμενος ὁ βρετανίων γνωρίσματα, ἐν ἰδιώτου στολῇ τῶν τοῦ βασιλέως ποδῶν ἐπελάβετο. ὁ δὲ, περιεπτύξατο τὸν βρετανίωνα, καὶ πατέρα ὠνόμασε. καὶ χεῖρα ὀρέγων αὐτῷ, καὶ ὑποστηρίζων, πρεσβύτην ὄντα, σύνδειπνον ἐποιήσατο. εἶτα ἡ προῦσα αὐτῷ (πόλις δ' αὕτη τῶν βιθυνῶν) εἰς κατοικίαν ἀφώριστο, καὶ χωρία πρὸς χορηγίαν τῶν ἐπιτηδείων ἀπενενέμητο. ἔνθα τρυφῶν ἐπὶ ἓξ ἐνιαυτοὺς, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε. καὶ τὰ μὲν περὶ βρετανίωνα ὡς τοιοῦτον κατειλήφασι τέλος. ὁ δ' αὐτοκράτωρ κωνστάντιος πρὸς μαγνέντιον ὥρμητο. ὁ δὲ, ἐν μεδιολάνῳ διάγων, τὸν ἀδελφὸν δεκέντιον ἀνειπὼν καίσαρα, καὶ στείλας αὐτὸν τῆς γαλλίας φυλάξοντα. ἐν τούτοις δ' αὖθις ὁ σαπώρης ἀδείας δραξάμενος, τὰ περὶ τὴν ἑῴαν ἐπόρθησε, καὶ λείαν λαβὼν, καὶ αἰχμαλώτους πολλοὺς ἐπανέζευξεν. οὕτω δὲ ἑκατέρωθεν ὁ βασιλεὺς περιστοιχιζόμενος ταῖς ἐκ τῶν πολεμίων φροντίσι, γάλλον τὸν οἰκεῖον ἐξάδελφον τιμήσας τῇ ἀξίᾳ τοῦ καίσαρος, καὶ τὴν ἑαυτοῦ ἀδελφὴν κωνσταντίαν κατεγγυήσας αὐτῷ, εἰς τὴν ἑῴαν ἐξέπεμψε, τὰς ἐφόδους τὰς περσικὰς ἀνακόψοντα. ὁ μὲν οὖν γάλλος καῖσαρ, τοῦτον τὸν τρόπον ἀναρρηθεὶς, ἐπὶ τὴν ἑῴαν ἀπῄει, καὶ τὴν σύζυγον ἐπαγόμενος. ὁ δέ γε κωνστάντιος, εἰς τὸν κατὰ μαγνεντίου ἐχώρησε πόλεμον. ἵνα δὲ μὴ μάχαις ἐμφυλίοις καὶ σφαγαῖς ἀλλήλων οἱ ῥωμαῖοι μιαίνοιντο, δεῖν ἐκρινεν εἰς συμβάσεις τὸν τύραννον προσκαλέσασθαι. στείλας οὖν

τὸν

ὅτι καὶ βρετανίων τυραννίδι ἐπεχείρησεν.

ὄναρ τοῦ κωνσταντίου ἰδεῖν.

ὅτι προσῆλθεν ὁ βρετανίων τῷ κωνσταντίῳ.

περὶ μαγνεντίου παραιτήσαντος τὰς συμβάσεις τοῦ κωνσταντίου διωχθέντος.

πρὸς αὐτὸν ἄνδρας τῶν ἐπιφανῶν, καὶ γράμματα δι' ἐγκεχάραχθαι αὐτῷ, συγγνώμην αὐτῷ διδοὺς ἐπὶ τῷ τολμήματι, εἰ τῶν ὅπλων ἀπόσχοιτο, καὶ παραχωρῶν αὐτῷ τῶν γαλλιῶν, ἵνα τούτων ἄρχῃ, καὶ τούτοις περιορίζοιτο. ὁ δὲ, μηδὲν φρονῶν μέτριον, οὐ προσήκατο τὰ παρὰ τοῦ κωνσταντίου ἀπραγμόνως αὐτῷ παρεχόμενα, ἀλλὰ τὸν πόλεμον εἵλετο. καὶ μᾶλλον σὺν τάχει πρὸς τοῦτον ἐχώρησεν, ὅτι σιλβανὸς, εἷς τῶν αὐτοῦ ταξιάρχων μετὰ πλήθους ὁπλιτῶν, ἐκεῖνον λιπὼν, κωνσταντίῳ προσῆλθε τῷ αὐτοκράτορι. ἤδη δὲ πλησιασάντων ἀλλήλοις, καὶ ἀντιστρατοπεδευσαμένων, ὅ, τε κωνστάντιος τοὺς οἰκείους στρατιώτας λόγοις διήγειρεν εἰς ἀλκὴν, καὶ ὁ μαγνέντιος τοὺς ἑαυτοῦ παρεκάλει ἄνδρας φανῆναι πιστούς τε καὶ ἀγαθοὺς, πολλὰ σφίσιν ἐπαγγελλόμενος. ἀντιπαρατεταγμένοι δὲ, τὸ μὲν πλεῖστον τῆς ἡμέρας ἀπρακτοῦντες διήγαγον, μηδενὸς τῶν ἀντιπαρατεταγμένων μέρει ἐπεξιόντος. ὁ δὲ μαγνέντιος καὶ γοητείαις ἐχρήσατο. γυνὴ γάρ τις μάγος, παρθένον αὐτῷ σφαγιάσαι ὑπέθετο, καὶ οἴνῳ τὸ ταύτης αἷμα προσμῖξαι, καὶ δοῦναι τοῖς στρατιώταις αὐτοῦ ἀπογεύσασθαι, ἐπῳδάς τινας ἐπᾳδούσας, καὶ δαιμόνων ἀντιλαμβανομένης ἐπικουρίαν. ἄρτι δὲ τῆς ἡμέρας κλινούσης, συνερράγησαν ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα, καὶ πολλὰς τῆς μάχης ῥοπὰς μεταβολὰς, τέλος ἡ νίκη τῷ κωνσταντίῳ ἐπεμειδίασε, καὶ μέχρι βαθείας νυκτὸς οἱ τοῦ μαγνεντίου συνεκόπτοντο καὶ ἀπώλλυντο. αὐτὸς δὲ τῆς πολεμικῆς ῥοπῆς τῷ τυράννῳ συνενεχθείσης, εἰς φυγὴν ἐκεῖνος ἀπεῖδεν. ἵνα δὲ μὴ τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις φεύγων γνωρίζοιτο, ἐσθῆτα ἰδιωτικὴν ἀναλαμβάνει στολήν. καὶ τῷ βασιλείῳ ἵππῳ τὰ παράσημα ἐπιθέμενος, ἄνετον ἀφῆκε τρέχειν αὐτὸν, ἵνα νομίζοιτο πρὸς τῶν ὁρώντων τὸν ἵππον θέοντα τοῦ ἐπιβάτου χωρὶς, ἀνῃρημένος αὐτὸς, καὶ μὴ καταδιώκοιτο πρός τινων. ὁ μὲν οὖν οὕτω διέδρα. λαθὼν δὲ ὁ κωνστάντιος ἐπί τινος ἀναβὰς λόφου, καὶ τὴν παρακειμένην πεδιάδα, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν παραρρέοντα ποταμὸν νεκρῶν ἰδὼν γέμοντα, εἰς φανερὰ κατηνέχθη δάκρυα, οὐ μᾶλλον δὲ τῇ νίκῃ ἡδόμενος, ὅσον δὲ τὸν τῶν πεσόντων δακνόμενος ὄλεθρον. λέγεται γὰρ ἐκ μὲν τῶν ἐκείνου, περὶ τριάκοντα πεσεῖν χιλιάδας, ἁπασῶν ἀριθμουμένων εἰς ὀγδοήκοντα. ἐκ δὲ τῶν μαγνεντίου τριάκοντα καὶ ἓξ οὐσῶν χιλιάδων, διαφθαρῆναι τὰς εἴκοσι πρὸς ταῖς τέσσαρσιν. αὐτίκα τοίνυν οὗτος ἠξίωσε τοὺς ἀνῃρημένους τῶν πεσόντων ταφῆς ἀξιωθῆναι πάντας ἐκέλευσε, μὴ διακρινομένων τῶν οἰκείων ἢ τῶν πολεμίων. τοὺς δὲ ἔτι ἐμπνέοντας, ἐπιμελείας τυχεῖν καὶ ἰατρικῆς θεραπείας.

ὅτι καὶ αὖθις περὶ εἰρήνης ὁ μαγνέντιος ἐπρεσβεύσατο.

διαδρὰς δὲ, ὡς εἴρηται, ὁ μαγνέντιος, τούς τε περισωθέντας ἐκ τῶν οἰκείων ἤθροιζε, καὶ ἄλλους συνέλεγε. καὶ αὖθις ἐπαναλαμβάνειν ἑαυτὸν ἐπειρᾶτο. ἔστειλε δὲ καὶ πρὸς τὸν κωνστάντιον συγκλητικόν τινα πρεσβεύσοντα, ὃν ὁ κωνστάντιος οἰηθεὶς τῷ τῆς πρεσβείας ὀνόματι κατάσκοπον ὄντα ἥκειν, καὶ τὰ κατ' αὐτὸν περιεργασόμενον, προσίεσθαι οὐκ ἤθελεν. ὁ δὲ μαγνέντιος ἐπισκόποις αὖθις εἰς πρεσβείαν ἐχρήσατο, συγγνωμονηθῆναι ζητῶν ἵν' ἐν στρατιώτου μοίρᾳ τῷ βασιλεῖ συστρατεύοιτο. ἀλλ' οὐδὲν πρὸς τὴν πρεσβείαν ταύτην ἀνταποκρινάμενος ὁ κωνστάντιος, ἀφῆκε δὲ τοὺς πρέσβεις ἀπράκτους ἐπανελθεῖν. ἐκεῖνος ἀπῄει, ἐκίνει τὸ στράτευμα, καὶ πολλοὶ τῶν ὑπὸ μαγνέντιον, αὐτῷ προσεχώρουν ἑαυτούς τε καὶ τὰ φρούρια ἐγχειρίζοντες.

ὅτι ἀπελπίσας ὁ μαγνέντιος τῷ γάλλῳ.

μαγνέντιος δὲ ἀπογνοὺς τὸ τῆς συγγνώμης τυχεῖν, πρὸς πόλεμον ἠτοιμάζετο, καὶ ἐν γαλλίαις δύναμιν πλῆθος συνήθροιζεν. ἵνα δὲ φροντίσι περιβάλλῃ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐξ ἑαυτοῦ ἀντιπερισπάσῃ, πέμπει πρὸς ἑτέρα ἐπιψηφίσει τινὰ τῶν ἑαυτοῦ οἰκείων εἰς

περὶ τοῦ ἐπιβουλῆς.

ἀντιόχειαν, ἀνελοῦντα γάλλον, καὶ ὁ ψηφισθεὶς, διὰ τὸ

Magnētius repudiatis pacis conditionib. profligatur.

ad eum uiris illustribus, literis etiam exaratis, ueniam illi pollicetur, si ab armis discesserit, & Gallias concedit, ut eius regni finibus se contineat. Verùm ille nihil modicum animo agitans, non accepit ea quæ per ocium à Constantio accipere potuisset. Sed bellum pati prælatum, eò celerius aggressus est, quòd Syluanus quidam ex tribunis illius, ab ipso ad imperatorem cum multis militibus defecerat. Cum propè uentum esset, castris utrinque positis, & Constantius suos milites ad rem fortiter gerendam cohortatur, & Magnentius suos item, ut se uiros fortes & fidos præberent, multa pollicitus. Iam instructis ordinibus maximā diei partem ignauā transegere, neutris alteros aggressis. Magnētius etiā præstigijs usus est. Nam saga quædā eum monuit, ut uirginem immolaret, eiusque sanguinem uino mistum militibus gustandum præberet, ipsa interim carmina quædam recitante, & dæmonum opem implorante. Sed die iam inclinante, exercitibus congressis, quum diu ancipiti Marte pugnatum esset, uictoria tandem penes Constantium fuit, Magnentianis in multam noctem cæsis & profligatis. Tyrannus uerò hac plaga accepta, fugam arripit, & ne agnoscatur, plebeiam uestem sumit, & equum suum regijs insignibus impositis, solutū dimittit: ut qui sessore uacuum currentem uiderēt, ipsum interfectum existimantes, non persequerentur. Sic ille effugit. Mane Constantium, quum tumulo quodam conscenso subiectam planiciem, & præterfluentem amnem cadaueribus plena uidisset, in manifestas erupisse lachrymas ferunt, non tam uictoria lætatum, quàm ob cæsorum interitum moestum. Nam cum ad octoginta milia haberet, ad triginta milia cecidisse: de Magnentij trigintasex millibus, quatuor & uiginti perijsse. Cæsos omnes statim sine discrimine, siue hostes siue amici essent, sepeliri iussit, adhuc spirantes diligenter haberi & curari à medicis.

Cruenta uictoria.

Magnentius, ut dictum est, elapsus, reliquias suorum conquirendo, & alios asciscendo, uires recolligere satagebat, misso ad Constantium senatorij ordinis legato, quem ille nomine legati, ad sua exploranda uenisse ratus, non admisit. At Magnentius rursus episcopis missis ueniam impetrare studet, ut pro milite Imperatori nauaret operam. Ad eam legationem nihil respondit Constantius, sed legatis re infecta dimissis, moto exercitu pergit, multis qui sub Magnentio militarant ad eum confluentibus, ac semetipsos & castella fidei illius committentibus. At Magnentius uenia desperata, se ad bellum parat, & in Gallijs copias colligit. Vt autem solicitum redderet imperatorem, & à sese aliò aduerteret: familiarium suorum quendam mittit Antiochiam, qui Gallum tollat. Is quò minus suf-

Virginis immolatio.

Magnētius uenia desperata, frustra insidias Gallo comparat.

pectus esset, in anus cuiusdam tugurio iuxta Orontem fluuium diuertit, qui, ut quidam tradunt, olim Ophites dictus, post de nomine filij Cambysis Regis Persarum, in eo submersi, sic cognominatus est. Insidijs iam Gallo comparatis, & multis legionarijs sibi conciliatis, uesperi cum quibusdam rei conscijs in uetulæ tugurio concœnans, liberius de suis consilijs colloquebatur, contempta anicula, ut minime curiosa, & ob senium ne intellectura quidem quid diceretur. Atilla, ut apparet, acriore prædita ingenio, uel audire se illa, dissimulat, sed memoriæ diligenter mandat omnia: cum'que hospes uino grauis, iam obdormisset, clam egressa tugurio, urbem intrat, & omnia Cæsari nunciat, à quo missi quidam insidiatorem comprehendunt, qui quæstionibus adhibitus, omnem fabulam recenset. Sic Gallus euitatis insidijs, de illo & conscijs supplicium sumit. His ita gestis, Magnentius denuò ad pugnā paratus, commissoq; prælio à Constantio uictus, fugit. Sed milites fugæ illius socij, quum nullam salutis spem reliquam uiderent, superuacaneum arbitrati pro homine desperato pericula adire, eum Imperatori tradere decreuerunt. Itaque diuersorium eius circunstantes, hominem satellitum ritu, custodiunt, ne clam elabatur. Magnentius sententia illorum cognita, in angustias redactus ineuitabiles, per desperationem, ut fertur, furiosi hominis facinora edidit, interfectis, quos circa se habuerat, cognatis & amicis omnibus, Desiderio etiam fratri multis uulneribus inflictis, nullo tamen ex eis letali, denique seipsum sustulit, ne à satellitibus Constantio Imperatori traditus pœna diuturniore afficeretur. Decentius Cæsar ab illo appellatus, quum in Gallijs ad opem fratri ferendam se pararet, illius interitu cognito, spe abiecta, uitam laqueo finit. Desiderius autem ex uulneribus à fratre Magnentio acceptis recuperata ualetudine, ultrò se Constantio dedit. Sic Magnentij tyrannide euersa, quæcunque ille occuparat, ea etiam in Constantij potestatem uenerunt, ut paterno imperio integro solus potiretur. Ex eo pacatus fuit Occidens, sed orientales partes sunt turbatæ. Nam Gallus rebus secundis elatus, quum Antiochiam uenisset, subditos suos asperè tractabat, ac multifariam uexabat, quam ad rem à coniuge etiam extimulabatur. Veritus igitur Constantius, ne populo, ex malorum impatientia deficiente, bello ciuili confligendum esset, Domitianum senem illustrem, prætorio præfectum, misit Antiochiam, cum arcano mandato, ut Gallo arte persuaderet, ut ad se ueniret. Sed ille profectus Antiochiam, rem sine ullo tractauit ingenio, apertè iusso Cæsare ad Imperatorem proficisci, comminatus, ni pareret, se commeatus eorum, qui illi parerent,

Magnentij secunda clades & interitus.

Decentij interitus.

Gallus Cæsar ob insolentiam & crudelitatē iussu Constantij occiditur.

Domitiani ob importunitatem interitus.

αὐτὸ παρῆλθεν, ὡς καλύβην τινὸς κατέλυσε γραός, παρὰ τὸν Ὀρόντην ποταμὸν πεπηγμένην, ὃς Ὀφίτης πρώην ἐκαλεῖτο, ὥς τινες ἱστοροῦσιν, Ὀρόντης ἐπεκλήθη μετέπειτα, τοῦ υἱοῦ Καμβύσου τοῦ Περσῶν βασιλέως εἰς αὐτὸν ἐμπεσόντος, καλουμένου Ὀρόντου. ἤδη γοῦν ὁ παρὰ τοῦ Μαγνεντίου σταλεὶς τὴν κατὰ τοῦ Γάλλου ἐξαρτύσας ἐπιβουλήν, καὶ πολλοὺς τῶν ἐκεῖ προσποιησάμενος ὁπλιτῶν, ἑσπέρας παρὰ τῇ τῆς γραὸς καλύβῃ τῶν συνιστόρων τισὶ συνδειπνῶν, ἀδεέστερον αὐτῆς ὡμίλει περὶ ὧν ἐβουλεύοντο, καταφρονῶν τῆς γραὸς ὡς ἀπράγμονος, καὶ μηδὲ συνιούσης διὰ τὸ γῆρας τῶν λεγομένων. ἡ δὲ φύσεως ὡς ἔοικεν εὐτρεχεστέρας τυγχάνουσα, ἐῴκει μὲν μηδ᾽ ἀκούειν τῶν λεγομένων. πάντα δὲ συνετήρει καθ᾽ ἑαυτήν. καὶ ἐπεὶ ὁ ξένος αὐτῆς οἰνωθεὶς ὕπνωσεν, ἐκείνη λάθρα τῆς καλύβης ὑπεξελθοῦσα παρὰ τὴν πόλιν ἀφίκετο. καὶ πάντα κατήγγειλε τῷ καίσαρι. παρ᾽ οὗ σταλέντες τινές, συνέσχον αὐτοῦ τὸν ἐπίβουλον, ὃς ἐν ἀνάγκαις καταστάς, τὸ ἅπαν δρᾶμα ἐξεῖπεν. καὶ οὕτω τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Γάλλος διέφυγεν, ἐκεῖνον κολάσας, καὶ τοὺς ἐκείνου συνίστορας. τούτων οὕτω συμβεβηκότων, ὁ Μαγνέντιος αὖθις πρὸς μάχην ἀντέπεσε, καὶ συμβαλὼν τοῖς τοῦ Κωνσταντίου, ἡττᾶται καὶ φεύγει. οἱ γοῦν αὐτῷ συμφυγόντες στρατιῶται, ἐπεὶ μηδαμόθεν ὑπόρον αὐτοῖς σωτηρίας ἐλπίδα παρέλειπε, μάταιον κρίναντες κινδυνεύειν ὑπὲρ ἀπεγνωσμένου ἀνδρός, ἐκδοῦναι αὐτὸν τῷ βασιλεῖ ἐβουλεύσαντο. καὶ περιστάντες τὴν οἰκίαν, ἔνθα κατῆγεν, ἐν σχήματι φρουρῶν ἐφρούρουν αὐτόν, ἵνα μὴ λάθῃ σφᾶς ἐκφυγών. ὡς δὲ ἔγνω τὴν αὐτῶν διάνοιαν ὁ Μαγνέντιος, καὶ ἐν ἀφύκτοις ἔγνω ἑαυτὸν περιειλημμένον, ἐξ ἀπονοίας, μιμούμενος ἔργον ὡς λόγος εἰργάσατο, τοὺς μεθ᾽ ἑαυτοῦ πάντας συγγενεῖς τε καὶ φίλους ἀνῃρηκώς, ὅτε καὶ Δεσιδερίῳ τῷ ἀδελφῷ πολλὰς πληγὰς διὰ ξίφους ἐπενεγκών, οὐδεμίαν τῆς αὐτῶν θανάσιμον ἦν. καὶ ταῦτα πράξας καὶ ἑαυτὸν ἀνεῖλεν, ἵνα μὴ παραδοθῇ πρὸς τῶν αὐτὸν φυλασσόντων Κωνσταντίῳ ἐπὶ τῷ τιμωρεῖσθαι, καὶ χρονιώτερον κολασθῇ. καὶ Δεκέντιος δὲ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ὃν προεχειρίσατο καίσαρα, ἐν Γαλλίαις ὤν, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἑτοιμαζόμενος ἀφίξεσθαι σύμμαχος, ὡς τὸν ἐκείνου ἐπύθετο ὄλεθρον, ἐκ βρόχου ἀγχόνῃ ἐχρήσατο. ὁ δὲ παρὰ τοῦ Μαγνεντίου πληγὰς δεξάμενος ἐκείνου ὅμαιμος ὁ Δεσιδέριος, τὸν θάνατον ἐκφυγών, καὶ ἀναῤῥωσθεὶς ἐκ τῶν πληγῶν, τῷ Κωνσταντίῳ προσῆλθεν ἐθελοντής. οὕτω δὲ τῆς τοῦ Μαγνεντίου τυραννίδος διαλυθείσης, ὅσα ἐκεῖνος κατεῖχε, καὶ ταῦτα ὑπὸ τὸν Κωνστάντιον γέγονε. καὶ ὁλοκλήρου τῆς πατρικῆς ἀρχῆς μόνος γέγονεν ἐγκρατής. τὰ μὲν οὖν ἑσπέρια εἰρήνην ἦγεν ἐν τούτοις. τὰ δὲ τῆς ἑῴας ἐταράχθη μέρη. ὁ Γάλλος γὰρ τοῖς εὐτυχήμασιν ἐπαρθείς, ἐπεὶ ἐν Ἀντιοχείᾳ ἐγένετο, βαρὺς τοῖς ὑπ᾽ αὐτὸν προσεφέρετο, κακουμένοις πολυειδῶς πρὸς αὐτοῦ, ἔχοντος καὶ τὴν ὁμόζυγον πρὸς τοῦτο αὐτὸν ἐρεθίζουσαν. δείσας οὖν ὁ Κωνστάντιος, μὴ κινηθεῖεν εἰς ἀποστασίαν οἱ ὑπ᾽ ἐκείνου κακούμενοι, καὶ ἐμφυλίου πολέμου δεήσῃ αὐτῷ, Δομετιανὸν ἄνδρα ἐπιφανῆ τε καὶ γηραιόν, ἔπαρχον τῶν πραιτωρίων προχειρισάμενος, εἰς Ἀντιόχειαν ἔστειλεν, ἐντειλάμενος ἐπ᾽ ἀνδρὶ ἐν ἀποῤῥήτοις, εὐφυῶς πως τὸν Γάλλον ἐπελθεῖν, καὶ πεῖσαι ἀφίξεσθαι πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ εἰς Ἀντιόχειαν παραγενόμενος, καὶ πάνυ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα μεταχειρίσατο, ἀναφανδὸν ἐπιτάξας τὸν καίσαρα πορευθῆναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἀπειλήσας, εἰ μὴ πεισθείη, τὰς σιτήσεις τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν

ἐπισχεῖν

ἴσως ἐγρήγορε ὁ κατὰ γάλλον ἐπιβουλή.

ὅτι καὶ αὖθις ἡττᾶται ὁ μαγνέντιος καὶ ἑαυτὸν διαχειρίζεται.

ὅτι μόνος ὁ κωνστάντιος κύριος καὶ ὁλοκλήρου τῆς ἀρχῆς γεγένηται ἐγκρατής.

ὅτι ὁ γάλλος ὑπεγερ... καὶ τὸν στρατηγικὸν ἄνδρα ... τὸν τῷ ... ἔπαρχον ... ἀναιρεθῆναι.

ἐπισχεῖν. τούτοις εἰς θυμὸν ἐκεῖνος παροξυνθεὶς, καὶ ἄλλως εὐκίνητος ὢν πρὸς ὀργὴν, κατέχει τὸν ὕπαρχον, καὶ φρουροὺς αὐτῷ στρατιώτας ἐπέστησε. μοντίου δὲ τοῦ κοιαίστορος αἰτιωμένου τὴν πρᾶξιν, καὶ εἰς σαφῆ τυραννίδα ταύτην ἀναγράφειν λέγοντος, ἔτι χαλεπήνας ὁ καῖσαρ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς γυναικὸς εἰς ὀργὴν ἐξαφθεὶς ὡς καταφρονούμενος, καὶ αὐτὸν ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο τὸν κοιαίστορα, καὶ τοῖς στρατιώταις καὶ ἄμφω παρέδωκεν. οἱ δὲ ἄμφω τὼ ἄνδρε συνδήσαντες, ἔσυρον διὰ τῆς ἀγορᾶς καὶ ᾐκίζοντο. καὶ τέλος ἐνέβαλον εἰς τὸν ποταμὸν καὶ διέφθειραν. ταῦτα μαθὼν ὁ κωνστάντιος ἔπεμψε τοὺς ἕλξοντας τὸν γάλλον εἰς ἑαυτόν. ὁ δὲ, τὴν γυναῖκα προέπεμψεν ἐξιλεωσομένην τὸν ἀδελφὸν, ἣ ὁδοιποροῦσα ἔτι, τὸ τέλος ἐκ νόσου κατέλαβε τῆς ζωῆς. γνοὺς οὖν τὸν τῆς ἀδελφῆς ὁ κωνστάντιος θάνατον, αὐτίκα στείλας, γυμνοῖ τὸν γάλλον τοῦ ἀξιώματος, καὶ ὑπερόριον τίθησιν. εἶτα στέλλει καὶ τοὺς αὐτὸν ἀναιρήσοντας, παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐρεθισθείς. μεταμεληθεὶς δὲ αὖθις, ἑτέρους στέλλει τοὺς εἴρξοντας τὴν ἀναίρεσιν. οὓς ἀνέπεισαν οἱ τῷ γάλλῳ ἐχθραίνοντες, καὶ μᾶλλον ὁ εὐνοῦχος εὐσέβιος, τὴν τοῦ πραιποσίτου διέπων ἀρχὴν, καὶ μεγάλα παρὰ τῷ κωνσταντίῳ δυνάμενος, μὴ πρότερον ἀπαγγεῖλαι τοῖς τὸν γάλλον φυλάττουσι κτανεῖν τὴν βασιλικὴν μεταμέλειαν, πρὶν ἂν γνῶσιν ἀνῃρημένον τὸν ἄνθρωπον. ὁ μὲν οὖν ἀνῄρητο. τῶν πέραν δὲ τοῦ ῥήνου βαρβάρων ταῖς γαλλίαις ἐπικειμένων, ἐκπέμπεται σιλβανὸς, ἀνακόψων αὐτῶν τὰς ὁρμὰς, ἀνὴρ στρατηγικώτατος καὶ ἄριστος τὰ πολέμια. διαβολαῖς δὲ κατ' αὐτοῦ πεισθεὶς ὁ βασιλεὺς (εἶχε γὰρ ἐπικλινεῖς τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολὰς) ἐβουλεύετο δεινὰ κατὰ τοῦ ἀνδρός. ὃ γνοὺς ἐκεῖνος, πρὸς ἀποστασίαν ἐκκλίνει, καὶ σχῆμα καίσαρος ἑαυτῷ περιέθετο. οὐκ εἰς μακρὸν δὲ τῇ ἀποστασίᾳ ἐχρήσατο. οὐρσίκιος γὰρ σταλεὶς ἐκεῖ, καὶ χρήμασι τῶν ἐκείνου στρατιωτῶν τινας ὑποφθείρας, δι' ἐκείνων ἀνεῖλε τὸν σιλβανὸν, καὶ τὴν ἀποστασίαν κατέπαυσε. τῷ μέντοι κωνσταντίῳ ἀναζευγνύντι ἐκ τῶν ἑσπερίων, καὶ ἐπανιόντι πρὸς τὸ βυζάντιον, ἐκ τῶν περσῶν πρέσβεις περὶ τὸ σίρμιον συνηντήκασιν, ἐσταλμένοι παρὰ σαπώρου, ἀπαιτοῦντος ἐκδοθῆναι πέρσαις τὴν μεσοποταμίαν καὶ ἀρμενίαν, ἵν' οὕτω παύσαιντο ῥωμαίοις μαχόμενοι. ταύτας γὰρ τὰς χώρας ἀνέκαθεν ἐκ προγόνων αὐτοῖς διαφέρειν. εἰ δὲ οὐ πείθοιτο, δηλοῦντος τῷ αὐτοκράτορι, ὑπὸ τῷ ἄρει δικαστῇ ποιήσασθαι τὴν τῆς ὑποθέσεως ζήτησιν. πρὸς ταῦτα ἀντεπέσταλκεν αὐτῷ ὁ κωνστάντιος, θαυμάζειν εἰ ἐπιλέλησται, ὅτι πέρσαι μακεδόσιν ἐδούλευσαν, καὶ ὅτι μακεδόνων ῥωμαίοις ὑποταγέντων, καὶ οἱ ἐκείνοις δουλεύοντες, ὑπήκοοι ῥωμαίοις ἐγένοντο. τούτοις ὁ σαπώρης παροξυνθεὶς, πρὸς πόλεμον ἀπανέστη. καὶ αὖθις εἰς πολιορκίαν καθίστη νισίβιος. ὡς δὲ οὐδὲν ἐπέραινε κατ' αὐτῆς, ἀπέστη. καὶ ἑτέρων ἀπεπειρᾶτο. ὡς δὲ κἀκείνων ἀπεκρούσθη, εἰς ἄμιδαν κατηντήκει, καὶ ταύτης ἐκράτησε. κωνστάντιος δὲ μὴ οἷός τε ὢν τὴν ὅλην διιθύνειν μόνος ἀρχὴν, τοσαύτην οὖσαν, ὡς ἐξ ἄκρων σχεδὸν περάτων τῆς γῆς εἰς ἄκρα πέρατα κατατείνειν, ἐξ ἀθηνῶν τὸν τοῦ γάλλου ὁμαίμονα τὸν ἰουλιανὸν μετακαλεσάμενος, καίσαρά τε ἀνεῖπε, καὶ ἑλένην αὐτῷ τὴν οἰκείαν συνῴκισεν ἀδελφήν. λέγεται δὲ τῇ μητρὶ αὐτοῦ κυούσῃ αὐτὸν, ἐνύπνιον γενέσθαι, καὶ δόξαι τὸν ἀχιλλέα τεκεῖν. ἡ δὲ, διυπνισθεῖσα, καὶ τὸ ὄναρ διηγουμένη τῷ ἀνδρὶ, ἔτεκε τοῦτον μετ' ὀλίγον χαμαὶ ἐπ' αὐτοῦ

Ἀποστασία σιλβανοῦ καὶ ἀναίρεσις.

ὅσα ὁ σαπώρης τῷ κωνσταντίῳ ἐπέσταλε καὶ ὅσα ὁ κωνστάντιος ἀντεπέστειλεν.

ὅτι καίσαρα τὸν ἰουλιανὸν ἀνεῖπε κωνστάντιος, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἑλένην αὐτῷ συνέζευξε.

detenturum. His ille, alioqui pronus in iram, commotus, præfectum detinet, & militibus custodiendum tradit. Eam rem Montio quæstore culpante, & manifestæ tyrannidis esse asserente, Cæsar denuo iratus, & magis etiam ab uxore inflammatus, quasi contemneretur: & quæstorem in uincula conijcit, & ambos militibus tradit, qui utrunque per forum tractum & excruciatum, denique in flumen coniectum suffocarunt. His Constantius cognitis, misit, qui Gallum ad sese pertraherent. At ille præmisit uxorem, fratrem placaturam, quæ in itinere ex morbo decessit. Cuius obitu cognito Constantius, Gallum statim dignitate priuatum relegat, pòst etiam percussores contra illum mittit, à suis incitatus, cuius rei quum pœnituisset, per alios cædem eius auerti iubet. Iis Galli inimici, ac potius Eusebius Eunuchus, qui præpositi magistratum curabat, homo apud Constantium gratiosus, persuasit, ne Galli percussoribus pœnitentiam Imperatoris indicarent prius, quàm hominem cæsum esse cognouissent. Sic ille interfectus est. Quum autem Transrhenani Barbari Gallias infestarent, Syluanus, uir rei militaris peritissimus, & optimus imperator, ad eorum impetum retundendum mittitur. Sed Imperator, calumnijs adductus (quibus sanè pronas solebat aures præbere) atrocia contra illum clàm machinatur. Quo ille intellecto, ad defectionem impulsus, Cæsaris habitum sibi usurpat. Verum breuis ille motus fuit. Nam Vrsicinus à Constãtio missus, quosdam milites eius, pecunia corrupit, quorum opera sublato Syluano, defectio sopita est. Constantium ab Occidente Byzantium reuersurum, legati Persarum à Sapore missi circa Sirmium cõueniunt, qui Mesopotamiam & Armeniam Persis restitui postulabant, ut ad quos eæ prouinciæ à multis seculis pertinerent: quò tãdem desinerent bella gerere cum Romanis. Sin minus, Imperatori significabant, Regem Marte iudice causam illam disceptaturum. Ad ea rescripsit Constantius: mirari se, oblitum illum esse, quòd Persæ Macedonibus seruierint, quibus per Romanos subactis, illorum etiam serui Romanæ ditionis facti sint. His Sapores inflammatus, bellum parat, Nisibin confestim obsidet, eaque, quum nihil proficeret, relicta, alias urbes tentat: ab illis etiam repulsus, Amidam tandem capit. Constantius autem quum tantum imperium, quod ab extremis terræ finibus, ferè in extremos protendebatur, solus gubernare non posset: Galli fratrem Iulianum Athenis accersitum, Cæsarem appellat, sorore Helena in matrimonium data. Ferunt matrem eius uterum ferentem, in somnis sibi uisam esse Achillem parere. Experrecta, dum somnium marito narrat, illum parit, penè sine do-

Constantiæ obitus.

Eusebius eunuchus.

Syluani defectio & interitus.

Vrsicinus.

loribus, foetu edito priusquam se parituram sensisset. Hinc magna de illo spe concepta parentes, puerum Eusebio Nicomediæ Episcopo in sacra scriptura erudiendum tradiderunt. Sed Constantius Imperator eum iam Cæsarem, cum paucis omnino militibus in Gallias ablegauit, ut inde suspicio nasceretur, Iulianum non delectum esse Imperij collegam, sed ad dissimulandas insidias, habitu Cæsareo ornatum esse, ut paribus tanto bello copijs non instructus, ab hostibus cæderetur. Cæterum Iulianus secunda fortuna usus, hostes præter spem uincit, eosdemque recuperatis uiribus rebellantes, denuo fundit, ac trophæum erigit, multis cæsis, multis itẽ in amne præterfluente submersis, captis haud paucioribus. Eo prælio uictis hostibus, undecim millia Romanorum soluta uinculis captiuitatis feruntur. Post hæc contra Alemannos etiam re benè gesta, genti, petentibus illis, pacem dedit, captiuis receptis. His Cæsar Iulianus ad superbiam elatus, aut, ut quidam autores sunt, Constantium successibus suis inuidentem ueritus, ne fratris Galli exemplo uita priuaretur: defectionem molitur, conciliatis sibi tribunis aliquot, à quibus milites cõcitati, per conspirationem eum Augustum salutant, & strictis gladijs, imperij titulum repudiantem scilicet, circunstantes, occisuros minantur, nisi obtemperet. Sic igitur, inuitus forsitan, ad impetum multitudinis euitandum, accipit imperium. Quum autem diadema quæreretur, atque ille sibi nullum esse iuraret: quibusdam ornamenta muliebria petentibus, ut inde conficeretur, recusante Iuliano, ut mali ominis, tribuni cuiusdam torquem aureum, gemmis ornatum, capiti illius accommodant. Tum ille Pentadium magistrum imperatoriarum legionum cum alijs ad Constantium mittit, additis literis quibus se purgabat, quòd imperij titulũ non spontè admisisset, sed à militibus coactus, qui non sub Cæsare, sed sub imperatore militare uellent, quò digna suis laboribus operæprecia flagitare possint. Petere, ut imperij communionem ex usu Reipublicæ futuram æquo animo pateretur, polliceri, se cursores equos de more ex Hispania, & delectos è Gallijs uiros, quotannis ei missurum. His literis, se non Imperatorem scripsit, sed Cæsarem, ne eas, inscriptione offensus Constantius, abijceret. Quas quum accepisset, præ iracundia nihil respondit, sed expeditione Persica militibus denunciata, Leonam quæstorem ad Iulianum misit, cum eo per literas expostulans, quòd suam sententiam non expectasset: illi quàm sibi turpius esse, quòd Augusti titulum non ab eo cuius esset autoritas, sed à confuso militum tumultu accepisset: suadere, ut abstineret, eo quòd non ritè consecutus esset, & ad pristinum habitum à se tra-

Iulianus Cæsar, Augustum se appellari patitur.

Iuliani ad Constantiũ legatio.

παρέδωκε, καὶ παῖδα πρὶν ἢ γνοίη, ὡς μέλλοι τίκτειν. ἐντεῦθεν ἐπ' αὐτῷ μεγάλας ἐσχηκότες ἐλπίδας οἱ τούτου γονεῖς, Εὐσεβίῳ τῷ Νικομηδείας αὐτὸν παραδεδώκασι, παρ' αὐτοῦ μυηθησόμενον τὴν θείαν γραφήν. Καίσαρα δὲ τοῦτον ἀναγορεύσας ὁ αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, ἐς Γαλλίας ἐξέπεμψε μεθ' ὀλίγων πάνυ στρατιωτῶν, ὡς ὑπόνοιαν ἐντεῦθεν ἐγγίνεσθαι, ὅτι οὐ κοινωνὸν τῆς ἀρχῆς τὸν Ἰουλιανὸν ὁ Κωνστάντιος εἵλετο, ἀλλ' ὡς ἐπιβουλῆς αὐτῷ πρόφασιν τὸ σχῆμα περιέβαλε τὸ τοῦ Καίσαρος, ἵν' ὑπὸ τῶν πολεμίων διαφθαρῇ, μὴ ἔχων δύναμιν πρὸς τὸν κατ' ἐκείνων πόλεμον ἀξιόχρεων. ὁ δὲ ἀπελθὼν, καὶ ἀγαθῇ τύχῃ χρησάμενος, συμβάλλει τοῖς πολεμίοις, καὶ ἀνελπίστως νικᾷ. καὶ αὖθις ἐκείνων ἀνακτησαμένων τῶν πολεμίων, προσμίγνυσιν αὐτοῖς, καὶ τρόπαιον ἵστησι, πολλῶν μὲν ἀναιρεθέντων, πολλῶν δ' ἀπολομένων ἐν τῷ παραῤῥέοντι ποταμῷ, καὶ ζωγρηθέντων οὐκ ἐλαττόνων. ὅτι καὶ ἕνδεκα φασὶ χιλιάδας αἰχμαλώτων Ῥωμαίων, τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἀπολυθῆναι δεσμῶν, ἡττηθέντων τῶν πολεμίων. εἶτα καὶ Ἀλαμανοῖς πολεμήσας, καὶ κατὰ τούτων εὐτυχήσας, καὶ δεηθέντων αὐτῶν, τῷ ἔθνει ἐσπείσατο, λύσαντι τῆς δουλείας τοὺς παρ' αὐτοῖς ὄντας δορυαλώτους Ῥωμαίους. τούτοις οὖν ὁ Καῖσαρ Ἰουλιανὸς ἐπαρθεὶς καὶ ὑπερφρονήσας, ὡς δέ τινες συνεγράψαντο, ὅτι καὶ δεδιὼς τὸν Κωνστάντιον, βασκαίνοντά οἱ διὰ τὰ εὐτυχήματα, μὴ κατὰ τὸν ἀδελφὸν Γάλλον καὶ αὐτὸν ὑπεξαγάγῃ τοῦ ζῆν, εἰς ἀποστασίαν ἀπεῖδε, καί τινας τῶν ὑπ' αὐτὸν ταξιαρχῶν ὑπελθὼν, δι' ἐκείνων τὸ στρατιωτικὸν παρεκίνησε, καὶ συνθέμενοι, ἀνεῖπον αὐτὸν αὔγουστον. ἀνατεινάμενοι ξίφη γὰρ ἐπιστάντες αὐτῷ, ὡς δῆθεν μὴ προσιέμενον τὴν τῆς βασιλείας ἀνάῤῥησιν, ἀπειλοῦσι διαχειρίσασθαι αὐτὸν, εἰ μὴ πείθοιτο. οὕτω δὲ τάχα καὶ ἄκων τῇ τοῦ στρατιωτικοῦ πλήθους ὑπείξας ὁρμῇ, προσήκατο τὴν ἀρχήν. ζητουμένου δὲ διαδήματος, ἵν' αὐτίκα τούτῳ στεφθείη, ἐκεῖνος μὲν μὴ ἔχειν ἐξόμνυτο. τινῶν δὲ κόσμον αἰτούντων γυναικεῖόν τινα, ἵν' ἐκ τούτου σχεδιασθείη διάδημα, παρῃτήσατο τοῦτο ὁ Ἰουλιανὸς, ὡς ἀπαίσιον οἰωνόν. ἐπεὶ δὲ χρυσοῦν τις τῶν ταξιαρχῶν ἐφόρει στρεπτὸν, λίθους ἔχοντα χρυσοδέτους, τοῦτον λαβόντες τῇ ἐκείνου προσήρμοσαν κεφαλῇ. ὁ δὲ Πεντάδιον τὸν μάγιστρον τῶν βασιλικῶν τάξεων, σὺν ἑτέροις ἀπέσταλκε πρὸς Κωνστάντιον, ἐπιστείλας αὐτῷ ἀπολογούμενος, ὡς οὐχ ἑκὼν προέλθοι πρὸς τὴν τῆς βασιλείας ἀνάῤῥησιν, βιασθεὶς δ' ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, μὴ βουλομένων στρατεύεσθαι ὑπὸ Καίσαρι, ἀλλ' ὑπὸ βασιλεῖ, ἵν' ἔχοιεν ἐξ αὐτοῦ ἀξίας τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς ἀπαιτεῖν. καὶ ἀξιῶν δέξασθαι τὴν τῆς ἀρχῆς κοινωνίαν, ὡς ὠφέλειαν ἐσομένην τῇ πολιτείᾳ, ἐπαγγελλόμενός τε, καὶ τοὺς ἁμιλλητηρίους ἵππους ἐξ Ἱσπανίας ὡς ἔθος, καὶ τοὺς ἐπιλέκτους ἄνδρας ἐκ τῶν Γαλλιῶν ἐτησίως στέλλειν αὐτῷ. ταῦτ' ἐπιστείλας, οὐ βασιλέα ἑαυτὸν ἐν τῇ ἐπιγραφῇ προσεγράψατο, ἀλλὰ Καίσαρα, ἵνα μὴ τῇ ἐπιγραφῇ προσοχθίσας ὁ Κωνστάντιος, τὴν ἐπιστολὴν ἀποπέμψηται. ταύτης τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίῳ κομισθείσης κατὰ τὴν ἐν Καππαδοκίᾳ Καισάρειαν διατρίβοντι, ἐκεῖνος οὐδὲν ὑπ' ὀργῆς ἀπεκρίνατο. ἀλλὰ τὴν μὲν στρατείαν κατὰ Περσῶν τοῖς στρατιώταις ἐκήρυξε, πρὸς δὲ τὸν Ἰουλιανὸν, Λεωνᾶν τὸν κυαίστωρα ἔστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, καὶ αἰτιώμενος, ὅτι μὴ ἀνέμεινε τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ὡς ὕβριν ἐκείνῳ μᾶλλον ἢ ἑαυτῷ ἀνάγων, τὸ μὴ κυρίως τῶν τὴν ἐξουσίαν ἐχόντων, ἀλλ' ἀτάκτῳ θορύβῳ στρατιωτῶν δέξασθαι αὐτὸν τὴν τοῦ αὐγούστου κλῆσιν, καὶ συμβουλεύων ἀπέχεσθαι τοῦ μὴ προσηκόντως γενομένου, καὶ εἰς τὸ πρότερον ἐπανελθεῖν σχῆμα, ὃ παρ' αὐτοῦ εἴληφε,

[illegible] Ἰουλιανόν.

[illegible] Ἰουλιανὸς καὶ ἀναγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ στρατοῦ αὔγουστος.

[illegible] Κωνστάντιον [illegible] Ἰουλιανός.

[illegible] Ἰουλιανῷ ὁ Κωνστάντιος.

τοῦ ἀδελφοῦ τῷ μέντοι κοιαίστορι ἐπέτρεψε καὶ τοὺς τὰς ἀρχὰς ἐκεῖσε κινοῦντας, παραλῦσαι τῆς ἐξουσίας, καὶ αὐτὸν ὃ τῶν πραιτωρίων ἐπεῖχεν, ἑτέρους δὲ εἰς ταύτας ἐγκαταστῆσαι, οὓς ἐκεῖνος εἰς ἐκείνην ὠνόμασεν. ἀπελθὼν οὖν ὁ κοιαίστωρ πρὸς τὸν ἰουλιανὸν, τοὺς λόγους αὐτῷ τοῦ κωνσταντίου ἀπήγγελλεν. εἰδέναι, ὅτι δέον σε μεμνῆσθαι ὅσων ὀφείλεις αὐτῷ, οὐ μόνον ὅτι καίσαρα ἀνηγόρευσε, ἀλλ' ὅτι καὶ ὀρφανὸν ἐν παιδικῇ γενόμενον ἡλικίᾳ, ἀνεθρέψατο μὲν, αὐτὸς προσλαβόμενος. ὁ δὲ ὑπολαβὼν τῷ κοιαίστορι ἔφη. τίς δέ μοι, ὦ βέλτιστε, ἐν τοιαύτῃ ἡλικίᾳ τὴν ὀρφανίαν ἐπήνεγκεν; οὐχὶ τῶν ἐμῶν γονέων φονεὺς οὗτος; εἶτ' οὐδὲ τούτων ἀναμιμνήσκων με, ἀναξαίνων τὸ τραῦμα καὶ χαλεπώτερον ἐργαζόμενος; ἐπελθὼν δὲ καὶ τὸ πρὸς αὐτὸν ἐπιστόλιον ὁ ἰουλιανὸς, πρὸς τὴν συμβουλὴν τοῦ ἐκδῦναι τὸ βασίλειον σχῆμα, καὶ αὖθις ἀναλαβεῖν τὸ καίσαρος, ἔφη πρὸς τὸν κοιαίστορα, ὅτι ποιήσω τοῦτο, ἀλλὰ γνώμῃ τῶν στρατευμάτων. ὁ δέ γε κοιαίστωρ φοβηθεὶς, ὡς εἰ τοῖς στρατιώταις τοῦτο ἐκφάνοιεν ὁ ἰουλιανὸς, παρ' αὐτῶν διασπασθήσεται, πρὸς αὐτὸν, ἐδεῖτο μή τι τῶν τῷ στρατιωτικῷ κοινώσασθαι ὄχλῳ. ἐκεῖνος μὲν τοίνυν ἀπογνούς τι τῶν αὐτῷ προστεταγμένων ἀνύσαι, ὑπέστρεψε μετὰ γραμμάτων τοῦ τυραννήσαντος, ἀναιδῶς ὀνειδιζόντων τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐπιπληττόντων, ὡς πλεῖστα ἐξαμαρτόντα περὶ τὸ γένος αὐτοῦ, καὶ ἀπειλούντων, αὐτὸν γενήσεσθαι τιμωρὸν τῶν ἀδίκως παθόντων. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει πρὸς τὸν κωνστάντιον. ὁ τύραννος δὲ πολλοὺς εἰδὼς ἐν τοῖς αὐτῷ συνοῦσι τὰ κωνσταντίου φρονοῦντας, πάντας ἐκεῖθεν ἐξήλασεν. αὐτὸς δὲ πρὸς ἐμφύλιον ὡπλίζετο πόλεμον. ἐν τούτοις καὶ ἡ αὐτοῦ γυνὴ τελευτᾷ, ὡς μέν τινές φασι τίκτουσα παρ' αὐτῷ, ὡς δ' ἕτεροι, ἤδη ἐκβεβλημένη. ἐκεῖνος δὲ τοὺς στρατιώτας συναγαγὼν, ἐπὶ τὸν ἐμφύλιον ἠρέθιζε πόλεμον, καὶ συνεβούλευε δεῖν αὐτοὺς κατὰ τοῦ κωνσταντίου χωρῆσαι, καὶ μὴ μέλλειν ἐκεῖνον κατ' αὐτῶν ἐπελθεῖν. ἤδη δὲ τὴν εἰς χριστὸν ἐξομοσάμενος πίστιν, ηὐλαβεῖτο δὲ τοὺς στρατιώτας, σχεδὸν ξύμπαντας χριστιανοὺς ὄντας. διὸ συσκιάζων τὴν ἑαυτοῦ κακίαν, ἕκαστον ἐκέλευε θρησκεύειν ὡς βούλοιτο. αὐτὸς δὲ τῆς γενεθλίου τοῦ σωτῆρος ἡμέρας ἐφεστηκυίας, εἰσῆλθεν εἰς τὸν ναὸν, καὶ προσκυνήσας, ἵν' ὁμόδοξος τοῖς στρατιώταις δοκῇ, ἀπῆλθεν. ἐπέστησε δὲ καὶ ταῖς ἀρχαῖς οὓς ἐκεῖνος ἐβούλετο. καὶ οὕτως ᾔει πρὸς τὸν ἐμφύλιον πόλεμον. ἔλεγε δὲ μὴ κατὰ κωνσταντίου χωρεῖν, ἀλλ' ἐθέλειν ὡς ἂν συνελθεῖν τὰ ἑῷα στρατεύματα καὶ τὰ ἑσπέρια, ἵν' ὁμογνώμονα, τὸν αὐτῶν ἐκλέξοντα βασιλεύσοντα. ηὔχει δὲ καὶ προεγνωκέναι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τεθνήξεται ὁ κωνστάντιος, ἐν ὀνείρῳ αὐτῇ μυηθεὶς, δι' ἐπῶν ταῦτα φραζόντων.

Ζεὺς ὅταν εἰς πλατὺ τέρμα μόλῃ κλυτοῦ ὑδροχόοιο,
παρθενικῆς δὲ κρόνος μοίρης βαίνῃ ἐπὶ πέμπτης
εἰκοστῆς, βασιλεὺς κωνστάντιος ἀσίδος αἴης
τέρμα φίλου βιότου στυγερὸν καὶ ἐπώδυνον ἕξει.

τέθνηκε δὲ ὁ κωνστάντιος τὰ μὲν τῶν περσῶν λιπών. ἐπεὶ καὶ ὁ ἐκείνων βασιλεὺς ἐπ' οἴκου ἀνεχώρησε, κατὰ δὲ τοῦ τυραννήσαντος ἰών. φροντίσι δὲ πολλαῖς συνεχόμενος, κἀντεῦθεν συλληφθεὶς πυρετῷ, χολήν τε ἀναγαγὼν μέλαιναν, ἐτελεύτησεν ἐν μόψου κρήνῃ. κεῖται δὲ αὕτη κατὰ τὴν τοῦ ταύρου ὑπώρειαν, ἐπὶ τρισὶν ὡς λέγεται μεμφόμενος ἑαυτῷ, τῷ φόνῳ τῶν συγγενῶν. οὐ γὰρ τὸν γάλλον μόνον ἀπέκτεινεν, ὡς εἴρηται ἤδη, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδελφοὺς τοῦ οἰκείου πατρός. τῇ ἀναρρήσει τοῦ ἰουλιανοῦ, καὶ τῇ καινοτομίᾳ τῆς πίστεως. ἦν δὲ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος, ἤπιος μὲν τοῖς ὑπηκόοις, δικαιοσύνην δὲ περὶ τὰς κρίσεις στοιχῶν. περὶ

οἷα πρὸς τὰ τοῦ κωνσταντίου μηνύματα ἀντιδίδωσιν ὁ ἰουλιανὸς καὶ ἴσα αὐτῷ λέγων.

ὅτι κατὰ τοῦ κωνσταντίου ἐκεῖνα ὁ τύραννος μέλλων τὸν κωνσταντίου ἐν χριστιανοῖς ἀρέσκειν.

τελευτὴ κωνσταντίου.

οἷος ἦν κωνστάντιος.

ditum seuerteretur. Quæstori porrò mandat, ut qui illic in magistratibus essent, ijs adempta potestate, alios à se ad quenque magistratum designatos, surrogaret. Quæstor Iuliano mandata Imperatoris nunciat, quæ erant: meminisse eum oportere, quantum Constantio deberet, non tantum quòd Cæsarem appellasset, sed etiam, quòd puerili ætate parentibus orbatum apud se aluisset. Ille uerò quæstori: Quis, inquit, ea ætate mihi orbitatis autor extitit? nonne parentum meorum interfector? An ignorat istis commemorandis, se refricare cicatricem, & uulnus reddere atrocius? Lectisque literis, ad consilium Imperatorij habitus deponendi, Cæsarei'que resumendi, quæstori ait, se id facturum, sed de consilio legionum. Tum quæstor ueritus, ne re cum exercitu communicata, ipse à militari turba discerperetur, Iulianum orat, ne id faceret, mandata'que exequendi spe abiecta, cum tyranni literis, quibus Imperatorem, ut qui familiam suam multis iniurijs onerasset, impudenter proscindebat, additis minis, se ultorem eorum fore, qui contra ius & fas occisi essent, discedit. Tyrannus, quum se multos Constantij studiosos, secum habere sciret, ijs pulsis omnibus, ad ciuile bellum sese parat. Interea & uxor eius moritur, suis, ut quidam aiunt, adhuc materfamilias eius, siue, ut alij, iam repudiata. Conuocatos igitur milites ad bellum intestinum concitat, suadens, ut Constantini aduentu non expectato, ipsi illum inuaderent. Quanquam autem Christianismum iam obiurarat, tamen milites reformidans, quos ferè omnes Christianos esse norat, tegendæ suæ nequitiæ causa, liberum cuique facit, quamuis religionem colere, natalique Saluatoris die, in templo adorat, ut consentire cum militibus uideatur. & mandatis Magistratibus ijs quos ipse probabat, ad bellum ciuile proficiscens, se Constantium inuasurum negat, sed illud uelle, ut Orientales exercitus cum Occidentibus congressi, Imperatorem sibi deligerent. Gloriabatur etiam se diem obitus Constantij somnio cognouisse, his uersibus:

Iupiter Augustos ubi fines intrat Aquarij
Virgineoque sinu uicesima quinta recepit
Portio Falciferum, Constantius induperator
Regnū Asię tristi superatus morte relinquet.

Mortuus autem est Constantius, relicto bello Persico, quum hostis etiam domum redisset, tyrannum aggressurus. Sed curis multis æstuans, febri corripitur, ac multa atra bile reiecta, ad Mopsi fontem (locus est ad Tauri radices) obit, trium, ut aiunt, se pœnitere professus, cædis propinquorum. Nec enim Gallum duntaxat (ut diximus) sed & patruos suos occiderat, collati in Iulianum tituli, & mutatæ religionis. Fuit enim clemens erga subditos: æquitatis in iudicando seruans: in

Iulianus aperto Marte Constantium inuasurus.

Helenæ uxoris Iuliani obitus.

Iuliani simulatio.

Somnium Iuliani.

Constantij obitus. Pœnitentia trium rerū.

Elogia.

uictu temperans: in mandandis imperijs & magistratibus decori obseruans: neque in senatum quenquam admisit nisi eruditum, & in dicendi facultate ita exercitatum, ut solutam ligatamque scriberet orationem. Cæterum in religione non fuit purus putus, neque patris secutus est pietatem, sed Arianis studuit, Eusebij cubiculariorum principis impulsu, & D. Alexandrum, post Metrophanem Nouæ Romæ patriarcham electum, in societatem recipere Arium, atque illo abnuente, concilium indici iussit, cuius dies cùm instaret, Alexander uesperi ædem ingressus, pronus humi stratus, deprecatur Deum, ne lupum (Arium intelligens) in mandram suam ingredi pateretur, aut se prius è uita tolleret. Hæc ingenti eum dolore & lachrymis precabatur. Mane, concilio primum inchoando, Arius elato animo prodit. Sed inter eundum, uentre conuulso, secedit ad aluum exonerãdum & urinam reddendam, ibique effusis unà intestinis miserè periit. Alexander autem patriarcha annis III. & XX. sacerdotio functus, uitam eum morte commutauit: in cuius locum ab orthodoxis suffectus est Paulus confessor. Sed Constantius Antiochia reuersus, eum sede Constantinopolitana pellit, suffecto in eius locum Eusebio Nicomediæ episcopo, Arianæ factionis. At S. Paulus cùm se Romam contulisset, à Papa Iulio Constantinopolitanæ sedi restitutus, denuo fugatur à Constantio, & relegatus, ab Arianis occiditur. Eusebio mortuo Macedonius, cui ab oppugnando spiritu Pneumatomachi cognomẽ erat, ab Arianis in nouæ Romæ sedem introducitur, qui per superbiam sacrosanctum D. Cõstantini corpus è S. Apostolorum æde in S. martyris Acatij diuinum sacellum intulit. Quo facto iritatus Constantius, cum in patriã urbẽ rediisset, Macedoniũ, qui unũ annũ in patriarchatu egerat, throno auulsum relegat, Eudoxio Arianarũ partiũ in eundem collocato, quem ille per decennium tenuit, et patris corpus in æde reposuit. Idem Constantius etiam S. Apostolorum Andreæ & Lucæ sacrosancta corpora, per Alexandriæ tum ducem, pòst illustrem Christi martyrem Artemiũ, in patriam urbem transflata, in S. Apostolorum æde intra Sacrarium condidit. Vxorem habuit Eusebiam, forma celebrem illam quidem, sed ob maritum calamitosam, eùm natura tum morbis mollem & ad Venerem segniorem. Vnde paulatim contabescens, ante Constantium decessit, nullo unquam fœtu edito, & ut quidam dicunt, uteri doloribus alienata mente defecit. Constantius & equitandi & iaculandi peritus fuisse memoratur, & in literis ita eruditus, ut etiam uersus componeret.

Arianismus (beside line 7) · *Arij interitus* (beside line 14) · *Alexander* (beside line 24) · *Paulus Confessor* (beside lines 25–26) · *Eusebius Nicomediẽsis* (beside lines 31–33) · *Macedonius pneumatomachos* (beside lines 35–37) · *Eudoxius* (beside line 44) · *S. Apostolorum* (beside lines 46–47) · *S. Andreæ & Lucæ corpora* (beside lines 49–51) · *Eusebia Cõstantij uxor* (beside lines 52–53) · *Constantij eruditio* (beside lines 58–59)

τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς, καὶ ἐν ταῖς τῶν ἡγεμονιῶν, καὶ ταῖς τῶν ἀξιωμάτων διανομαῖς, τοῦ πρέποντος στοχαζόμενος, μηδ᾽ ἕνα τῇ γερουσίᾳ συντάσσων, ὃς παιδείας μὴ μετέλαχεν, ἀλλ᾽ ἤσκητο πρὸς τὸν λόγον, καὶ ἤδει γράφειν ἐμμέτρως τε καὶ πεζῶς. περὶ δὲ τὴν πίστιν ὑπῆρχεν οὐκ εὐσεβής. οὐ γὰρ τῇ πατρικῇ εὐσεβείᾳ ἐστοίχησεν, ἀλλὰ προσέκειτο τοῖς ἀρειανίζουσι, αὐτοῦ δὴ τοῦ τῶν βασιλικῶν εὐνούχων πρωτεύοντος εὐσεβίου ἄγειν καὶ τὸν θεῖον ἀλέξανδρον, ὃς μετὰ τὸν ἱερὸν μητροφάνην πατριάρχης τῆς νέας ῥώμης ἐχειροτόνητο, ἀναγκάζειν εἰς κοινωνίαν τὸν ἄρειον δέξασθαι, ὁ δὲ ἀπετρέπετο. διὸ καὶ σύνοδον ὁ βασιλεὺς συγκροτηθῆναι προσέταξεν. ὥριστο οὖν τῇ συνόδῳ ἡμέρα. καὶ ὁ ἀλέξανδρος κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην εἰς τὸ θυσιαστήριον εἰσελθὼν, καὶ πρηνῆ καταβαλὼν ἑαυτὸν, ἐδεῖτο τοῦ θεοῦ, μὴ παραχωρῆσαι τὸν λύκον, τὸν ἄρειον δηλαδὴ, εἰς τὴν ποίμνην αὐτοῦ εἰσελθεῖν, ἢ ἐμὲ πρότερον τῆς ζωῆς ἀπόλυσον, ἔλεγε. ταῦτα περιπαθῶς ἀντιβολῶν σὺν δάκρυσιν. ἕωθεν οὖν ἄρτι τῆς συνόδου συνισταμένης, καὶ ὁ ἄρειος ἐπὶ μέγα φρονῶν, καὶ ἀπιὼν, νύττεται τὴν γαστέρα πρὸς ἐκκένωσιν κοιλίας καὶ λύσεως. παρεκκλίνας τι τῆς ὁδοῦ, ἐκκάθηται ἀποσκυβαλίσασθαι τὸ περίσσευμα. συνεξέρρυη δὲ τῇ κόπρῳ καὶ τὰ ἔγκατα τοῦ δειλαίου, βιαίως ἐκρήξαντος τὴν ζωήν. ὁ μέντοι πατριάρχης ἀλέξανδρος, ἔτεσι πρὸς τοῖς τρισὶν ἀρχιερατεύσας εἴκοσι, μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ ἀντεισήχθη παρὰ τῶν ὀρθοδόξων εἰς τὸν θρόνον τῆς κωνσταντινουπόλεως, παῦλος ὁ ὁμολογητής. ἐπανελθὼν δ᾽ ὁ κωνστάντιος ἐξ ἀντιοχείας, μεθίστησι τοῦ θρόνου αὐτὸν, καὶ ἀντικαθίστησι τὸν νικομηδείας εὐσέβιον, αἱρεσιώτην ἀρείου τυγχάνοντα. ὁ δ᾽ ἅγιος παῦλος τῷ πάπᾳ τῆς ῥώμης προσελθὼν ἰουλίῳ, καὶ ὑπ᾽ αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον ἀποκαταστὰς κωνσταντινουπόλεως, καὶ αὖθις ὑπὸ κωνσταντίου διώκεται, καὶ τέλος ὑπερόριος, ὑπὸ ἀρειανῶν ἀναιρεῖται. τοῦ δ᾽ εὐσεβίου θανόντος, ὁ πνευματομάχος παρὰ τῶν ἀρειανῶν εἰς τὸν τῆς νέας ῥώμης θρόνον ἀνάγεται μακεδόνιος, ὃς ὑπερφρονήσας, μετήνεγκε τὸ ἱερώτατον σῶμα τοῦ ἐν ἁγίοις κωνσταντίνου ἐκ τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ εἰς τὸ τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἀκακίου θεῖον τέμενος. διόπερ ἐξώργιστο ὁ κωνστάντιος, καὶ πρὸς τὴν πατρικὴν πόλιν ἐπανελθὼν, τὸν μὲν μακεδόνιον ἔτος ἓν ἀνύσαντα, τοῦ θρόνου κατέσπασε, καὶ ὑπερώρισε. καθιδρύει δ᾽ ἐν αὐτῷ τὸν εὐδόξιον, τὰ τοῦ ἀρείου πρεσβεύοντα, ὃς δέκα χρόνους ἀρχιερατεύσατο. μετακόμισε δ᾽ αὖθις τὸ σῶμα τοῦ οἰκείου πατρὸς, εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναόν. οὗτος δὴ οὖν ὁ κωνστάντιος, καὶ τὰ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἱερώτατα σώματα ἀνδρέου τε καὶ λουκᾶ διὰ τοῦ δουκὸς ἀλεξανδρείας, ὕστερον δὲ καὶ καλλινίκου μάρτυρος ἀρτεμίου, εἰς τὸ πατρῷον αὐτοκράτορ ἄστυ, καὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀπεθησαύρισε, τοῦ θυσιαστηρίου ἐντός. γαμετὴ δ᾽ ἦν αὐτῷ εὐσεβία, ἐς τὰ μάλιστα γένους περιφανοῦς. πρὸς δὲ τὸν γαμέτην ἠτύχησε, μαλθακὸν ὄντα, καὶ τὰ πρὸς ἀφροδίτην νωθέστερον, ἐκ νόσων τε καὶ ἐκ φύσεως. ὅθεν ἤδη βραχὺ φθίνουσα, τοῦ κωνσταντίου προτέθνηκεν, ἄπαις διὰ βίου μείνασα. ὡς δέ τινες λέγουσι, καὶ μητρομανίας νοσήματι περιπεσοῦσα ἐξέλιπε. λέγεται δὲ καὶ πρὸς τὴν ἱππασίαν καὶ ἀκοντίζειν, περιδέξιος ὁ κωνστάντιος εἶναι, καὶ λόγοις ὡμιληκέναι, ὡς καὶ ἔπη δύνασθαι συντιθέναι.

περὶ τῆς ἀρείου διαρραγῆς. (beside Greek lines 12–14) · *περὶ παύλου.* (beside Greek lines 23–24) · *ὅτι ὁ μακεδόνιος τὸ σῶμα τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου εἰς τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἀκακίου μετέθηκεν· αὖθις δ᾽ ὁ κωνστάντιος εἰς τὸν ναὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων τὸ μνῆμα ἀπέθετο.* (beside Greek lines 32–43) · *περὶ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀνδρέου καὶ λουκᾶ.* (beside Greek lines 44–48) · *περὶ εὐσεβίας τῆς γαμετῆς κωνσταντίου.* (beside Greek lines 50–53)

Βασιλεία

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ τοῦ παραβάτου.

Ἀγγελθείσης δὲ Ἰουλιανῷ τῆς τοῦ Κωνσταντίου τελευτῆς, τὰ μὲν στρατεύματα αὔγουστον αὐτὸν ἀνευφήμησαν. ἐκεῖνος δὲ τὸ βασιλικὸν ἀμείψας σχῆμα, καὶ πενθήρη λαβὼν, σκυθρωπάζων ὤφθη. καὶ δημόσιον ἐπὶ τῷ τελευτήσαντι βασιλεῖ κατ᾽ ἔθος πεποίηκε πένθος. εἶτα ἐπὶ τὸ Βυζάντιον ὥρμησε. καὶ οἱ τῆς συγκλήτου καὶ ἡ σύγκλητος καὶ ὁ δῆμος. καὶ σὺν εὐφήμοις φωναῖς προῆλθον εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τῆς κοινῆς διοικήσεως ἐφήψατο. τὸ δὲ τοῦ Κωνσταντίου σῶμα τὸ σὺν ἐκείνῳ στρατιωτικὸν καὶ οἱ ἄρχοντες, ἐπ᾽ ὀχήματος εἰς Κωνσταντινούπολιν διεκόμισαν. ᾧ ὁ Ἰουλιανὸς προσυπήντησε καὶ προέπεμψε, περιελόμενος τῆς κεφαλῆς τὸ διάδημα. κατετέθη δὲ ὁ τοῦ τελευτήσαντος νεκρὸς αὐτοκράτορος, ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ. πολλοὺς δὲ τῶν περὶ τὰ βασίλεια ὁ Ἰουλιανὸς τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ, ὑπερορίους, καὶ τῶν οὐσιῶν ἀπεστέρησε. ταῖς δὲ λοιπαῖς τῆς βασιλείας διοικήσεσι, καὶ τὸ δικάζειν συνέστησε. ποτὲ γοῦν δικάζων τινὶ κλοπὴν κατηγορουμένῳ δημόσια χρήματα, καὶ τὴν κλοπὴν ἀρνουμένῳ, ἐπεὶ ὁ κατήγορος, τίς ἔφη βασιλεῦ ἐπ᾽ ἐγκλήματι δίκην ὑφέξει, εἰ ἐξ ἀρνήσεως ἀφιλοῦνται οἱ αἰτιώμενοι; ἐκεῖνος αὐτίκα ὑπεκρίνατο, καὶ τίς ἔσται ἀναίτιος, εἰ ἔλεγχον οὐδένα παρέξουσιν οἱ κατήγοροι; ἐχρημάτισε δὲ καὶ πρέσβεσιν, ἐκ διαφόρων ἐθνῶν σταλεῖσι πρὸς τὸν Κωνστάντιον. καὶ τὰ στρατεύματα δὲ, ἐπεσκέψατο καὶ διέταξε. τὸ πολύ τε τῆς βασιλικῆς θεραπείας ἀπεπέμψατο, κουρέα τε ζητήσας, ὡς προσῆλθεν αὐτῷ ὁ τοῦ Κωνσταντίου κουρεὺς πολυτελῶς ἐσταλμένος, κουρέα ζητῶν ἔφη, ἀλλ᾽ οὐ συγκλητικὸν, καὶ αὐτὸν ἀπεπέμψατο. καὶ μάγειρον δὲ τῶν βασιλικῶν θεασάμενος λαμπροτέρᾳ τῆς ὑπουργίας αὐτοῦ διακοσμούμενον, καὶ τὸν ἑαυτοῦ μετεπέμψατο μάγειρον, κατὰ μάγειρον ἐσταλμένον, καὶ ἤρετο τοὺς παρόντας, πότερον αὐτῶν κρίνοιεν ἂν μαγείρῳ προσήκειν. τῶν δὲ τὸν εὐτελῶς εἰπόντων κατεσκευασμένον, παρῃτήσατο τὸν λοιπόν. ταῦτα δ᾽ ἐποίει, δόξαν θηρῶν ἐκ τοῦ δοκεῖν ἐπιεικὴς, καὶ ὄντως φιλόσοφος. τοῖς στρατιώταις δὲ διανείμας χρήματα, εἰς τὸν κατὰ Περσῶν ἡτοιμάζετο πόλεμον. αὐτοκράτωρ δὲ γεγονὼς, καὶ ἑαυτῷ τὴν ἀρχὴν κρατυνάμενος, αὐτίκα εἰς προῦπτον ἐξέρραγεν ἑλληνισμόν. ἐξωμόσατο μὲν γὰρ καὶ πρότερον, ὡς εἴρηται, τὰ Χριστιανῶν, οὔπω δὲ εἰς τοὐμφανὲς ἐκηρῦξαι τὴν ὠδῖνα τῆς ἀσεβείας ἐτόλμησε. λέγεται γὰρ ὅτι ἔρωτα τρέφων τῆς βασιλείας, καὶ ὡς ὑπὸ σποδιᾷ τοῦτον κρύπτων ἐν τῇ ψυχῇ, μάντεσι προσέσχε καὶ γόησιν, εἰ τοῦ κράτους τεύξεται πυνθανόμενος. καὶ παρ᾽ ἐκείνων διέφθαρτο καὶ μετήνεκτο εἰς ἑλληνισμόν. τυχὼν δὲ τοῦ κράτους, τοῖς ἀνεφίκτοις κρίμασι τοῦ θεοῦ, πολλοὺς εἰργάσατο μάρτυρας. οὕτω γὰρ διέκειτο κατὰ Χριστιανῶν, ὡς καὶ κωλύειν αὐτοὺς μαθημάτων μετέχειν ἑλληνικῶν, μὴ δεῖν λέγων, μύθους αὐτὰ ὀνομάζοντάς τε καὶ διαβάλλοντας, τῆς ἐξ αὐτῶν ὠφελείας ἀπολαύειν, καὶ δι᾽ αὐτῶν ὁπλίζεσθαι κατ᾽ αὐτῶν. ὅθεν τῶν παίδων τῶν χριστωνύμων εἰργομένων μετιέναι τὰ ποιητικὰ, ὁ Ἀπολινάριος λέγεται εἰς τὴν τοῦ ψαλτῆρος ὁρμῆσαι παράφρασιν, καὶ ὁ μέγας ἐν θεολογίᾳ Γρηγόριος, εἰς τὴν ποίησιν τῶν ἐπῶν, ἵν᾽ ἀντὶ τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων ταῦθ᾽ οἱ νέοι μανθάνοντες, τήν τε γλῶσσαν ἐξελληνίζωνται, καὶ τὰ μέτρα διδάσκωνται, ὅπως καὶ [illegible]

Ὅτι Ἰουλιανὸς τὸ τοῦ Κωνσταντίου σῶμα προέπεμψεν ἰδιώτης.

Ὅτι λιτότατος ὁ παραβάτης γέγονε.

Ὅτι μετὰ τὴν μοναρχίαν φανερῶς τὰ ἑλληνικὰ ἐτίμησεν.

Ὅτι ἐκώλυσε τοὺς χριστιανοὺς τὰ μαθήματα μετέχειν.

IMPERIVM IVLIANI APOstatæ, seu Parabatæ.

Obitu Cõstãtij nũciato, legiones Iulianũ lætis acclamationibus Augustũ consalutarunt. Verũ ille regio habitu mutato, et lugubri sumpto, tristitiã præ se ferẽs, ob Imperatoris funus, de more publicũ luctũ indixit. Deinde Byzãtiũ profectũ, & senatus & populus obuiã progreßi, faustis ominibus in regiam deduxerũt. Ita suscepta Imperij administratione, cum Cõstãtij corpus (conditum id est in æde S. Apostolorum) ab illius legionibus in curru Cõstantinopolim deduceretur, amoto diademate obuiam egreßus idq; prosecutus est. Multos aulicos sustulit, multos relegauit, bonis eorum confiscatis, ac cæteris Imperij curis, etiam iuris dicundi munus adiunxit. Cum autem aliquando quodam peculatus reo, qui crimen negabat, pro tribunali sederet, dicente accusatore, Quis ullius criminis poenas dabit, si reo inficias ire proderit? Respondit, Et quis insons erit, si accusatori, crimine non probato, fides habeatur? Respondit & legatis, à uarijs gentibus ad Constantium misis, & legiones recensuit, & magnam partem Imperatorij comitatus dimisit. Cum tonsorem quæreret, & ad eum Constantij tonsor sumptuoso ornatu accesisset: tonsorem se quæsiuisse, non senatorem, dicens, dimisit hominẽ. Coquum item Imperatorium in splẽdidiore ueste quàm pro ministerio conspicatus, suo coquo qui pro artis conditione ornatus erat, accersito, eos qui aderãt, rogat, utrum coquo similem iudicẽt? qui cum uilius cultũ dixissent, alterũ repudiauit. Hæc faciebat gloriolæ causa, ut frugi homo & germanus philosophus haberetur. Donatiuo militibus dato, bellum Persicum apparabat. Rerum potitus firmatoq; Imperio, statim in euidentem paganismum erupit. Nam Christianismum (ut suprà dictum est) iam antè abiurarat, neq; tamen proferre in publicum impietatis partum ausus fuerat. Fertur enim, cum imperij cupiditatẽ tãquam ignem sub cineribus aleret animo, uates & præstigiatores consuluisse, num eò potiturus esset? quorum corruptelis, ad gentilium impietatem est relapsus. Voti compos factus, arcano Dei consilio, multos martyres reddidit. Nam tanto furore fuit erga Christianos percitus, ut eis græcas disciplinas interciderent: neq; enim decere, quas pro fabulis traducerent, ex eis utilitatem capere, & armis inde petitis oppugnare. Cum igitur nominis Christiani pueri lectione Poëtarũ prohiberentur, fertur Apollinaris psalterij Paraphrasim aggressus, & Gregorius Magnus theologus uersus coepisse scribere, ut pueri pro græcis disciplinis illa discentes, & græcæ linguæ & carminum peritiam consequerentur. Idem Iudæis Hierosolymitanis

Iuliani moderatio post obitum Cõstantij.

Industria et frugalitas.

In calumniatores.

Christianismi abnegatio.

Interdictũ disciplinarum.

Apollinaris Psalterium.

Gregorij Magni poëmata.

σαβὴλ καὶ ἰσμαὴλ καὶ πολλοὶ ἄλλοι. στρατεύσας δὲ κατὰ περσῶν, πρότερον μὲν εὐτύχησε, καὶ πόλεις ἑλὼν τινὰς, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε, καὶ λείας πολλῆς καὶ αἰχμαλώτων ἐκράτησε, καὶ κτησιφῶντα ἐπολιόρκει. εἶτ᾽ ἀθρόον τῶν πραγμάτων αὐτῷ εἰς τὸ χεῖρον περιτραπέντων, αὐτός τε καὶ τοῦ στρατεύματος τὸ πλεῖον, ἀπώλετο. οἱ γὰρ πέρσαι ἀπεγνωκότες, καὶ εἰς ὄλεθρον ἑαυτοὺς προφανῆ συνωθεῖν βουλόμενοι, ἵνα τι κατεργάσωνται τοὺς ῥωμαίους δεινόν. δύο γοῦν ἐν σχήματι αὐτομόλων τῷ βασιλεῖ προσερρύησαν, καὶ νίκην αὐτῷ κατὰ περσῶν, εἰ πείθοιτο αὐτοῖς, ἐπηγγέλλοντο. ἐᾶσαι γὰρ αὐτῷ τὸν ποταμὸν συνεβούλευον, καὶ τὰς τριήρεις ἐν πυρὶ κατακαῦσαι, καὶ τὰ ἄλλα πλοῖα τὰ φορτηγὰ ἵνα μὴ τούτοις οἱ πολέμιοι χρήσωνται. αὐτοὶ δὲ ἀγειν δι᾽ ἑτέρων ὁδῶν ἐξάγαγειν τὰ στρατεύματα. ἀκινδύνως τε καὶ δι᾽ ὀλίγου τὰ ἐν περσίδι καταλήψεσθαι φίλτερα, καὶ εὐμαρῶς κυριεῦσαι αὐτῶν. τούτοις φρενοβλαβῶς ὁ ἀλιτήριος ἐκεῖνος πεισθεὶς, καὶ ταῦτα πολλῶν λεγόντων αὐτῷ καὶ αὐτοῦ τοῦ ὁρμίσδου, δόλον εἶναι τὸ πρᾶγμα, πῦρ ἐνέβαλε ταῖς ναυσί. καὶ πλὴν δυοκαίδεκα, τὰς πάσας κατέκαυσεν. ἦσαν δὲ τριήρεις μὲν ἑπτακόσιαι, φορτηγοὶ δὲ τετρακόσιαι. ἤδη δὲ ἐκείνων ἐκτεφρωθεισῶν, ἐπεὶ πολλοὶ τῶν ταξιαρχῶν ἔλεγον καὶ δόλον ἰσχυρίζοντο εἶναι τὰ παρὰ τῶν αὐτομόλων ἐκείνων λεγόμενα, μόλις που κατένευσεν ἐξετασθῆναι τοὺς ψευδαυτομόλους. οἱ ἐκδοθέντες βασάνοις, ἐξέφηναν τὸ ἀπόρρητον. οἱ μὲν οὖν οὕτως ἀπατηθῆναι φασὶ τὸν ἰουλιανόν. οἱ δὲ, ἀπεγνωκότα φασὶ πρὸς τὴν κτησιφῶντος πολιορκίαν διὰ ὀχυρότητα, καὶ ὅτι καὶ τῷ στρατεύματι τὰ ἀναγκαῖα ἐπέλιπον, ἐπανελθεῖν μελετῆσαι. ἀπιοῦσι δὲ ἐπιφανῆναι τοὺς πέρσας ὄπισθεν καὶ τοὺς οὐραγοῦντας ταράξαι. τοὺς γαλάτας δὲ ἐπιπροφυλακοῦντας, ἀντιτάξασθαι τοῖς πολεμίοις γενναιότερον. καὶ πολλοὺς αὐτῶν ἀνελεῖν, οὐ τῶν τυχόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν παρ᾽ ἐκείνοις ἐπιφανῶν. ἐνδείᾳ δὲ τῶν ἐπιτηδείων οἱ ῥωμαῖοι σφοδρῶς ἐπιέζοντο. ἰουλιανὸς δ᾽ ἐν ἀπορίᾳ τοῦ τί δεῖ πράττειν, καὶ ὅθεν ἐπανιέναι χρεὼν, καταστὰς, ὕστερον διὰ τῶν ὀρεινῶν τὴν πορείαν ποιεῖσθαι. τοῦτο οἱ πέρσαι κατανοήσαντες, καὶ εἰς ταὐτὸν ἀθροισθέντες, τοῖς ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ κατὰ μὲν τὸ εὐώνυμον κέρας, ἐκράτουν οἱ ῥωμαῖοι. κατὰ δέ γε τὸ δεξιὸν, ἠλαττοῦντο. ὃ γνοὺς ἰουλιανὸς, ἀμύνων τοῖς ἐκπεπονημένοις ᾤχετο. ἔτυχε δὲ διά τε τὸ βάρος καὶ τὴν ἐκ τοῦ ἡλίου φλόγωσιν (θέρους γὰρ ἦν ὥρα) τὸν θώρακα ἐκδυσάμενος. ἐν μέσοις οὖν τοῖς πολεμίοις γενόμενος, δόρατι βάλλεται κατὰ τῆς πλευρᾶς. λέγεται δὲ, ὅτι τότε σφοδροῦ ἐμπνεύσαντος πνεύματος, ἀχλὺς βαθεῖα τὸν ἀέρα τὸν ἐκεῖ κατεσκίασε. τὰ γὰρ πλήθη τῶν στρατευμάτων, πολὺν ἐκίνουν κονιορτόν. ὡς μηδένα γινώσκειν, οὔθ᾽ ὅποι εἰσὶν, οὔθ᾽ ὅ,τι πράττοιεν, ἄδηλον δ᾽ εἶναι ὅθεν ἡ αὐτὸν πλήξασα αἰχμὴ κατ᾽ ἐκεῖνο ἐβέβλητο, εἴθ᾽ ὑπό τινος τῶν αὐτοῦ, εἴθ᾽ ὑπὸ πολεμίου, εἴτ᾽ ἐκ θειοτέρας δυνάμεως. ᾄδεται γὰρ καὶ ταῦτα. διὸ φασὶν αὐτὸν ἐκ τοῦ καταρρέοντος τοῦ τραύματος αἵματος, κοίλῃ δεξάμενον τῇ χειρὶ καὶ τοῦ ἀέρος τοῦτο κατακοντίσαντα, εἰπεῖν, κορέσθητι ναζωραῖε. καὶ ὁ μὲν, οὕτως ἀσεβῶς ζήσας, βιαίως τὴν ψυχὴν ἐξερεύξατο, βασιλεύσας ἔτη δύο. τὸ δὲ σῶμα αὐτοῦ ἡ στρατιὰ εἰς ταρσὸν τῆς κιλικίας κομίσασα, ἔθαψεν ἐν προαστείῳ τῆς πόλεως. οὗ ἐπὶ τῷ τάφῳ καὶ τόδε τὸ ἐπίγραμμα ἐπιγέγραπται.

ὅπου ὁ παραβάτης τοῖς πέρσαις μαχόμενος, ἀφανῶς κατὰ τῆς πλευρᾶς ἐτρώθη, καὶ θνήσκων τὸ αἷμα τῷ χριστῷ ἀπέρριψε, καὶ οὕτω τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν ἀπερεύξατο.

Res in Persia gestæ.

Sabel, Ismael, & alij multi. Moto contra Persas exercitu principiò rem benè gerit, & quibusdam urbibus expugnatis, multis interfectis, multis captis, magnaq́ præda parta, Ctesiphontem obsidet. Tum subitò conuersa in deterius fortuna, & ipse & maxima pars exercitus perit. Nam Persæ quidem, desperata salute, ruere in manifestum interitum destinarant, ut cladem aliquam Romanis inferrent.

Transfugarum dolus.

Itaq; duo pro transfugis ad Imperatorem se conferunt, uictoriam Persarum pollicentes, si omisso fluuio, & triremibus, cæterisq́ nauibus onerarijs, quas adduxisset incensis, ne hostibus usui essent, ipsos sequeretur. Nam per alias uias exercitum traducturos, ut sine discrimine & compendio in Persidis intima penetraret, eaq́ facilè potiretur. His scelestus ille uæsano animo persuasus, quamuis multi, atq; ipse Hormisda dolum subesse dicerent: ignem inijcit nauibus, omnes, duodecim exceptis, cremat, quum triremes sepingentæ, onerariæ quadringentæ essent. Iis tam in cineres redactis, quum multi ex tribunis asseuerarent, illa dolo dici à transfugis: uix tandem consensit, ut quæstio de ijs haberetur, qui in tormentis arcanum confessi sunt. Quidam igitur sic deceptum esse ferunt Iulianum.

Controuersia de Iuliani clade.

Alij dicunt desperata Ctesiphontis ob munitiones expugnatione, cum exercitus etiam penuria commeatus laboraret, reditum adornasse: abeuntes, Persas à tergo inuasisse, & extremum agmen turbasse. Gallos autem qui in subsidijs essent, fortiter restitisse hostibus, et multos eorum cæcidisse, nec plebeios dũtaxat, sed proceres etiam. Sed quia Romani commeatus inopia uehementer premerentur, Iulianum inopem consilij, quid agendum, & quà redeundum esset, tandem per montana iter intendisse. Quo Persas animaduerso, coactis in unum copijs Romanos inuasisse, qui in sinistro cornu superiores, in dextro uincerentur. Iulianũ igitur suis laborantibus opem laturum, in confertos hostes irruisse, & thorace eum ob pondus, tum ob æstiui solis ardorem exuto, hasta in latere percussum. Fertur autem, uehemẽti orto turbine, aërem illic densa caligine fuisse oppletum, ingentiq; puluere à tantis exercitibus excitato, sciuisse neminem neque ubi esset, neq; quid ageret: ambiguũ & illud fuisse, unde hasta quæ Iulianum icerat, uenisset, ab aliquóue suorum, an ab hoste, an diuinitus emissa. Nam & hæc celebrantur. Quare aiunt, eum manantem ex uulnere sanguinem manu exceptum, in aërem sparsisse, cum hoc dicto, Satiare Nazarene. Ita ille, quemadmodum impiè uixerat, sic animam uiolenter eructauit, cum biennium imperasset. Cadauer eius milites Tarsum perlatum, in suburbio humarunt, cuius monumento hoc epigramma inscriptum fuit:

Rex

Rex bonus & saeuis bellator fortis in armis
Iulianus iacet hic ad Cydni fluminis undas:
Dum ferus Euphrates & Persica tela cruenti
Martis opus coeptosq; negat inire triũphos.

Iuliani gloria. Pòst in Reginam urbium translatum est, gloriae cupiditate inflãmatus fuit, leuibus etiam è rebus laudis captator: errantem admoneri se ab amicis aequo ferebat animo: omnis generis disciplinis eruditus, praesertim uulgò minus cognitis. In uictu ita temperans, ut & naturalia illa, ructus inquam & sputa ferè euitaret. Dicebat enim, Philosopho, si fieri posset, ne respirandum quidem esse. *Praesagia mortis.* Aiunt eum in somnis Antiochiae uidisse iuuenem quendam flauo capillo, qui diceret, ei in Phrygia moriendum esse. Ictum igitur, ijs qui aderant, rogatis, quomodo locus ille uocaretur? ut appellari Phrygiam audierit, exclamasse, O Sol Iulianum perdidisti. Praeterea ferunt, obitum eius, eodem quo perijt die, Antiochiae fuisse cognitum. Nam quendam paganum, eiusdemq; cum desertore religionis, ex ordine iudicum illius loci, cum iuxta praetorium excubaret, congeriem stellarũ in coelo uidisse, quę literas informaret in hanc sententiam: Hodie Iulianus in Persia occiditur. Notato tẽpore postea cognitũ est, eodem die fuisse interfectum. Vita excessit anno aetatis trigesimoprimo. Is uerò cui per astra eius obitus significatus fuerat, uisionis illius occasione ueram religionem est amplexus.

IMPERIVM IOVIANI.

IVliano mortuo, cõsensu omnium Iouiano defertur imperiũ, qui tum tribunus militũ erat, uir pius, Varroniani Comitis filius: quod cũ recusaret, causam rogatus, se Christianum esse exclamat, necp imperare posse Pagano exercitui. Tum omnes consentientibus uocibus, quasi ex composito reclamãt, se esse Christianos. *Persica pax.* Sic ille accepto Imperio, cum Persis pacem fecit, necessariam magis quàm decoram. Nã Nisibi & Singara urbibus illustribus eis cessit, ciuibus aliò translatis, à quibus plorantibus citra uerecundiam maledictis incessebatur. Prouincias item multas & iura antiquitus ad Romanos pertinẽtia, eis concessit. Datis utrinq; obsidibus firmata pace, Romani inde discedẽtes, penuria rerum necessariarũ cõflictati sunt, adeò ut aqua etiam deficerentur. Iouinianus cum aegre Antiochiã Coelesyriae peruenisset, quotquot Christiani sub Cõstantio & Iuliano Ecclesijs pulsi fuerant, eos restituit, ac prae caeteris Athanasiũ Magnum Alexandrum reuocauit. Antiochia Tarsum profectus, ornato Iuliani sepulchro, Ancyrã Galatiae urbem se cõtulit, inde iter unius diei progressus, *Ioviani obitus.* Dadastanis repente obijt, cum (ut alij scribunt) recentes fungos uenenatos come-

Κύδνῳ ἐπ' ἀργυρόεντι ἀπ' Εὐφρήταο ῥοάων
Περσίδος ἐκ γαίης ἀτελευτήτῳ ἐπὶ ἔργῳ
κινήσας στρατιὴν τόδ' Ἰουλιανὸς λάχε σῆμα,
ἀμφότερον, βασιλεύς τ' ἀγαθὸς, κρατερός τ' αἰχμητής.

ὕστερον δὲ ἀνεκομίσθη εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. ἦν δὲ ἐκεῖνος περὶ δόξαν ἐπτοημένος, καὶ ἐπὶ τοῖς τυχοῦσιν ἐπαινεῖσθαι βουλόμενος. *οἷος ἦν τὰ ἤθη ὁ Ἰουλιανός.* ἐφ' οἷς δ' ἐσφάλλετο, διορθούμενος παρὰ τῶν φίλων, οὐκ ἤχθετο. ἦν δὲ καὶ παντοδαπῆς σοφίας μετειληχὼς, καὶ μάλιστα τῆς περιεσποτέρας. πολὺ δὲ τὴν δίαιταν ἐγκρατὴς, ὡς τό τε τὰ φυσικὰ ταῦτα διαφυγεῖν, ὡς μάλιστα, ἐρυγὰς καὶ τὰς ἐκκρίσεις τὰς διὰ στόματος. ἔλεγε δὲ χρῆναι τὸν φιλόσοφον, εἰ οἷόν τε, μηδὲ ἀναπνεῖν. *περὶ τοῦ ὀνείρου.* φασὶ δὲ αὐτὸν, ἐν Ἀντιοχείᾳ ὄντα, ὄναρ ἰδεῖν, ξανθὸν τὴν κόμην νεανίαν, εἰρηκότα αὐτῷ, ὡς ἐν Φρυγίᾳ τελευτῆσαι δεῖ. ὅτε γοῦν ἐπλήγη, ἤρετο τοὺς παρόντας, ὅπως ὁ τόπος καλοῖτο· ὡς δ' ἤκουσε, Φρυγίαν καλεῖσθαι, αὐτὸν ἀνέκραγεν, ὦ ἥλιε, ἀπώλεσας Ἰουλιανόν. *περὶ σημείου δηλοῦντος τὸν τοῦ παραβάτου θάνατον.* λέγεται δὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἐτελεύτησεν, ἐν Ἀντιοχείᾳ γνωσθῆναι τὸν θάνατον αὐτοῦ. τινὰ γὰρ τῶν περὶ τὰς τάξεις τοῦ ἐκεῖσε δικαστηρίου, Ἕλληνα κἀκεῖνον, καὶ τῆς αὐτῆς θρησκείας τῷ παραβάτῃ, διανυκτερεύοντα περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ ἀρχείου, συνθήκην ἀστέρων ἐν οὐρανῷ θεάσασθαι, γράμματα ἐκτυποῦσαν, λέγοντα· σήμερον ἐν Περσίδι Ἰουλιανὸς ἀναιρεῖται. σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν ἀνῄρητο. καὶ ὁ μὲν, τριάκοντα πρὸς ἑνὶ βιώσας ἐνιαυτοὺς, ὡς εἴρηται, ἀπεβίω. ὁ δὲ διὰ τῶν ἀστέρων τὴν ἐκείνου προμηνυθεὶς τελευτὴν, ἀφορμὴν ἔσχε πρὸς εὐσέβειαν τὸ ὅραμα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟβιανοῦ.

Τελευτήσαντος δὲ Ἰουλιανοῦ, ψήφῳ κοινῇ, Ἰοβιανὸς εἰς τὴν αὐταρχίαν προκεχείριστο, τότε χιλιαρχῶν, ἀνὴρ εὐσεβὴς, υἱὸς Βαρωνιανοῦ χρηματίσαντος κόμητος. ὁ δὲ ἦν τὴν βασιλείαν ἀπαναινόμενος. καὶ τὴν αἰτίαν ἐρωτηθεὶς, διεβόησε Χριστιανὸς εἶναι, καὶ μὴ ἀνέχεσθαι βασιλεύειν στρατοῦ Ἑλληνίζοντος. καὶ εὐθὺς ἐπεφώνησαν ὡς ἐκ συνθήματος ἅπαντες αὐτοὶ εἶναι Χριστιανοί. *οἵας ὁ Ἰοβιανὸς ἔθετο πρὸς Πέρσας σπονδάς.* καὶ οὕτως ἐκεῖνος δεξάμενος τὴν ἀρχὴν, τοῖς Πέρσαις ἐσπείσατο, οὐ πρεπούσας Ῥωμαίοις σπονδὰς, δι' ἀνάγκης πεποιηκώς. τὰς γὰρ Νίσιβιν καὶ Σίγγαρα πόλεις περιφανεῖς δέδωκεν αὐτοῖς, μετοικίσας τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων, ὑφ' ὧν θρηνούντων, καὶ ἀνέδην ἐβλασφημεῖτο. ἀλλὰ καὶ χωρῶν αὐτοῖς πολλῶν παρεχώρησε, καὶ δικαίων Ῥωμαίοις ἀνηκόντων ἀνέκαθεν. καὶ ὁμήρων δοθέντων ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐβεβαιώθησαν αἱ σπονδαί. ἐντεῦθεν ἀναζευγνύοντες οἱ Ῥωμαῖοι, ἐνδείᾳ τῶν ἀναγκαίων περιεπεπτώκεισαν, ὡς μηδὲ ὕδατος εὐπορεῖν. μόλις γοῦν εἰς τὴν τῆς κοίλης Συρίας Ἀντιόχειαν ὁ Ἰοβιανὸς καταντήσας, τοὺς τῶν Χριστιανῶν ἱερεῖς ὅσοι τε ἐπὶ Κωνσταντίου καὶ ὅσοι ἐπὶ τοῦ παραβάτου τῶν ἐκκλησιῶν ἐξηλάθησαν, εἰς αὐτὰς ἐπανήγαγε. καὶ πρὸ τῶν ἄλλων, τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἐπὶ Ἀλεξάνδρειαν. ἐξ Ἀντιοχείας τε εἰς Ταρσὸν γεγονὼς, καὶ τὸ μνῆμα κοσμήσας τοῦ Ἰουλιανοῦ, ἐπανιὼν, καὶ εἰς τὴν Ἄγκυραν τῆς Γαλατίας γενόμενος, *περὶ τοῦ θανάτου Ἰοβιανοῦ.* ἐκεῖθεν ἀπάρας, καὶ σταθμὸν προελθὼν, εἰς Δαδαστάνα τε καταλύσας, αἰφνίδιον τετελεύτηκεν. ὡς μὲν ἔνιοι συνεγράψαντο, ἀγνοῶν μύκητας δηλητηρίους φαγών.

ἦν

γὰρ. οὐ γὰρ λιτῶς περὶ δίαιταν, ὡς δ' ἕτεροι, χειμῶνος ὄντος, ἐν οἰκήματι κατέδαρθε νέον ἐμπεπλασμένῳ κονίᾳ. καὶ διὰ τὸ τοῦ ψύχους πολὺ ἀνθράκων ἀναφθέντων πυρὸς, ἀτμὶς ἐκ τῆς κονίας πυρουμένης ἀνεδόθη πολλὴ, καὶ δι' αὐτῆς ἀπεπνίγη κοιμώμενος, μηδ' αἰσθόμενος τῆς πνιγμονῆς, διὰ οἴνου καρηβαρῶν. πολλῷ γὰρ λέγεται κεχρῆσθαι ἀκράτῳ. καὶ οὐδ' ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἔφθη τοῦτον θεάσασθαι. καὶ ταῦτα εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ προελθοῦσα μετὰ βασιλικῆς προπομπῆς, σὺν τῷ υἱῷ αὐτοῦ Βαρρωνιανῷ. θανόντος μέντοι τοῦ Ἰοβιανοῦ, οἱ στρατιῶται σκυθρωπάζοντες, τὴν Νίκαιαν κατειλήφασι, καὶ γεγονότες ἐκεῖ, περὶ βασιλέως ἐβουλεύοντο. καὶ οἱ μὲν, τόνδε, οἱ δὲ, τόνδε ὠνόμαζον, οἱ πλείους δ' εἰς τὸν Σαλούστιον ὕπαρχον τῶν πραιτωρίων τυγχάνοντι, ὡμοφώνησαν. ὁ δ' ἀπηνήνατο, τὸ γῆρας εἰς παραίτησιν προβαλλόμενος. αἰτουμένων δὲ τὸν τούτου υἱὸν, οὐκ ἐπένευσε, διὰ νεότητα καὶ γνώμης ἀφέλειαν κρίνας ἐκεῖνον πρὸς ἀρχὴν τοιαύτην ἀνεπιτήδειον. διὸ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ αὐτὸς ὁ Σαλούστιος βασιλέα καὶ ἀπόντα τὸν Οὐαλεντινιανὸν ἐψηφίσατο. ὁ μέντοι Ἰοβιανὸς εὐσεβὴς ἦν περὶ τὸ δόγμα καὶ ἀγαθοθελής. οἴνου δ' ἥττητο καὶ ἀφροδισίων, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἀναδρομὴν εὐμήκης ἐτύγχανε, καὶ γραμμάτων οὐκ ἄπειρος. ὅς ὀπίσω ποτὲ τοῦ Ἰουλιανοῦ πορευόμενος ὡς χιλίαρχος, ἐν τόπῳ κατάντει προϊόντος, ἐπάτησε τὸ κράσπεδον τῆς πορφυρίδος αὐτοῦ. ὁ δὲ, εἴτ' ἐκ τούτου διάδοχον αὐτοῦ τὸν Ἰοβιανὸν ἐτεκμήρατο, εἴτ' ἐκ μαντείας ἔγνω τοῦτο τινὸς, εἶπεν· εἴθε δὲ κἂν ἄνθρωπος. ἦρξε δὲ οὐδ' ὅλους μῆνας ὀκτώ. ὁ μέντοι νεκρὸς αὐτοῦ εἰς τὸ Βυζάντιον ἀνακομισθεὶς, ἐν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐτάφη ναῷ. ὅπου μετὰ ταῦτα συνετάφη αὐτῷ καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ Χαριτώ. ἔθανε δὲ ὁ Ἰοβιανὸς τρίτον ἄγων τῆς ἡλικίας ἔτος ἐπὶ τριακοστῷ.

περὶ Σαλουστίου.

ὅτι παρὰ πάντων βουλῇ Οὐαλεντινιανὸς ἐψηφίσθη.

εἶδος Ἰοβιανοῦ.

differ (uili enim uictu usus est) ut alij, hyberno tempore in conclaui tectorio recens inducto obdormisset. Nam cum ob frigoris acrimoniam carbonibus intus accensis magnus uapor è calce æstuãte extitisset, eo dormiens sine sensu mortis suffocatus est, uino grauis. Multò enim mero usus esse fertur. Neq; uxor, eius obitum anteuertit, etsi ei obuiã cum regio comitatu & filio Varroniano progressa. Iouiniani morte consternati milites, Nicæam occupant, de Imperatore creando deliberantes. Alijs autem alios nominantibus, plures in Sallustium prætorio præfectum consenserunt. Verùm ille excusata ætate renuit. Cum eius filium postularent, non concesit, tanto Imperio cùm ob ætatem tùm ob simplicitatem ingenij ratus imparem. Sed unà cum cæteris Valentinianum, tum absentem, Imperatorem nominat. Iouianus de religione rectè sensit, benefica uoluntate præditus, quamuis uini & libidinum intemperantia uinceretur. statura corporis fuit excelsa, literarũ non rudis. Cum aliquando Iulianum accliuem locum ascendentem ut tribunus comitaretur, fimbriam purpuræ eius calcauit. Tum ille, siue ex hoc conijciens, eum Imperij fore successorem, siue oraculo quodam edoctus, dixit: * Vtinã uerò, licet sis homo. Imperauit nõ integros menses octo. Corpus eius Byzantium perlatum in S. Apostolorum æde sepultum est, ubi pòst uxor etiam eius Charito est sepulta. Obijt annos natus III & XXX.

Valentinianus Sallustij suffragio creatur Imperator.

Iouiani Elogium.

Augurium Imperij.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ.

Οὗτος μὲν οὖν, ὡς εἴρηται, Οὐαλεντινιανὸς ἐψήφιστο βασιλεύς. ἀχθεὶς δὲ καὶ ἀναρρηθεὶς, καὶ τὰ βασιλικὰ περιθέμενος σύμβολα, ὁ δ' εἰρημένος Σαλούστιος ὅτι σπουδὴν ἐνεδείξατο ἀναρρηθῆναι αὐτὸν, ἀμοιβὴν ᾔτει τῶν τῆς ἐπαρχότητος ἀνεθῆναι φροντίδων. καὶ ὁ βασιλεὺς, διὰ τοῦτο μοι ἐπιτοσοῦτον πραγμάτων ἐπεφόρτισας ὄγκον, ἵν' αὐτὸς μηδ' ἐφάψαιο τούτου; ὥρμητο δὲ Οὐαλεντινιανὸς ἐκ Παιονίας, ἦν δ' εὐσεβὴς τὰ πρὸς θεόν. διὸ καὶ ὑπερορίᾳ αὐτὸν Ἰουλιανὸς κατεδίκασεν. εἶτα τριβούνων ἀριθμῷ τῆς ὑπερορίας ἀνακληθέντα ἐποίησεν. ἦν δὲ καὶ τὴν ἰσχὺν γενναιότατος, καὶ τὴν γνώμην ἦν δικαιότατος. διὸ καὶ τῶν ἀρχὰς τότε μετιόντων πολλοὺς ὡς ἀδικοῦντας ἐτιμωρήσατο, τὸν κρατοῦντα λέγων ἀπαιτεῖσθαι πρὸ τῶν ἄλλων δικαιοσύνης φροντίζειν. οὗτος κοινωνὸν τῆς βασιλείας Οὐάλεντα τὸν ἀδελφὸν προσελάβετο, καὶ τὴν ἑῴαν μοῖραν αὐτῷ παρέδωκεν. αὐτὸς δὲ τοῖς ἑσπερίοις διέτριβε, καὶ πολέμους τῶν βαρβάρων συγκροτήσας πολλοὺς, τρόπαια κατ' ἐκείνων ἐστήσατο. υἱὸν δὲ πρὸ τῆς βασιλείας ὄντα κεκλημένον Γρατιανὸν, ὃς αὐτῷ ἐκ τῆς γαμετῆς Σευήρας ἐγένετο, ὃν καὶ αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσεν. ἔγημε δὲ καὶ δευτέραν γυναῖκα, ἔτι περιούσης καὶ τῆς προτέρας. Ἰουστῖνα ἦν ἡ δευτέρα, ἐξ ἧς καὶ τὸν νέον ἐγέννησεν Οὐαλεντινιανὸν, καὶ θυγατέρας Ἰοῦσταν, Γρᾶταν, καὶ Γάλλαν. ἐπὶ τούτου τελευτήσαντος Εὐδοξίου τοῦ κακοδόξου τῆς νέας Ῥώμης ἀρχιερέως, ἀντεισήχθη

περὶ ἀρχιερέων.

IMPERIVM VALENTINIANI.

Valentinianus igitur, hoc modo (ut dictũ est) creatus Imperator, cum adductus & proclamatus esset, regium ornatũ sumpsit. A quo cum Sallustius eam pro nauata in electione opera gratiam repeteret, ut præfecturæ molestijs liberaretur: Eóne, inquit Imperator, tantam mihi rerum molem imposuisti, ut eam tu ne attingeres quidem? Oriundus erat ex Pannonia Valentinianus. Cum autem uir pius esset, á Iuliano relegatus fuerat, & deinde reuocatus, ac tribunus numeri * factus. Hic & robore multum ualuit, & summus iustitiæ cultor fuit. Itaq; multos tum Magistratibus præditos ut iniurios mulctauit, cum diceret, à principe in primis iustitiæ flagitari curam. Valentem fratrem Imperij consortem ascitum, Orienti præposuit, ipse in occidente degens sæpius de Barbaris triumphauit. Filium Gratianum ante Imperium è Seuera susceptum, Imperatorem appellauit. Priore uxore adhuc superstite, alteram duxit Iustinam, è qua Valẽtinianum iuniorem genuit, et filias Iustam, Gratam, & Gallam. Sub hoc, Eudoxio, secus quàm nomen sonat, malè de religione sentienti defuncto, successit in nouæ Romæ pontifi-

Valentiniani dictũ in Sallustium.

Iustitia.

Valens.

Gratianus Seuera.

Demophilus.

τῦς δυσσεως ἤρξατο. καὶ αὐτίκα τῶν κλείθρων διαρραγέντων καὶ τῶν μοχλῶν, αἱ πύλαι διέστησαν ἐπ' ἀλλήλων, καὶ τὴν εἴσοδον τοῖς πιστοῖς παρεχώρησαν. οὗτος ὁ βασιλεὺς Ἕλλησι μὲν ἐδίδου θυσίας ποιεῖν, καὶ Ἰουδαίοις προσέκειτο. τοῖς δ' ὀρθόφροσι μόνοις ἀντέκειτο. σκυθῶν δὲ τὴν θρᾳκῴαν καὶ μακεδονικὴν κατατρεχόντων χώραν, ἐξιόντα τούτοις ἀντιταξόμενον, ὅτε καὶ ὁ μέγας πατὴρ ἰσαάκιος ἐφ' ἵππου αὐτῷ ἐντυχών. ἀπόδος ἔφη τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ὦ βασιλεῦ. καὶ ἴσθι ὡς ἐπανήξεις νικηκώς. εἰ δὲ κατὰ θεοῦ στρατεύῃ, οὐκ ἐπανήξεις ἐκεῖθεν. ὀργισθεὶς ἐπὶ τούτοις ὁ δυσσεβέστατος βασιλεύς, καὶ φρουρεῖσθαι προσέταξε τὸν ἅγιον, ἕως ἐπανέλθοι. ὁ δέ, εἰ σὺ ὑποστρέψεις ἔφη, οὐ λελάληκεν ἐν ἐμοὶ ὁ θεός. καὶ ἐν ὀνείρῳ δὲ ἐθεάσατο ὁ οὐάλης, ἄνδρα τινὰ λέγοντα αὐτῷ.

στεῖχε βάδιζε πρὸς μίμαντα τὸν μέγαν,
ἔνθα μόρος σε δεινὸς ἁρπάζει τάλαν.

διυπνισθεὶς οὖν ἐπυνθάνετο, τίς ἂν εἴη ὁ μίμας; καί τις τῶν λόγοις ἐσχολακότων (τοιοῦτοι γὰρ τοῖς βασιλεῦσι συμπεριφερόμενοι τότε καὶ ὠνόμαντο, ὡς εἴθε καὶ νῦν) ἔφη αὐτῷ, ὄρος εἶναι τῆς ἀσίας τὸν μίμαντα πρὸς τῇ θαλάσσῃ κείμενον. τούτου δὲ καὶ τὸν ὅμηρον ἐν ὀδυσσείᾳ μεμνῆσθαι, λέγοντα, παρ' ἠνεμόεντα μίμαντα. καὶ ὃς ἔφη. τίς οὖν μοι ἀνάγκη τὸ ὄρος τοῦτο καταλαβεῖν, κἀκεῖσε θανεῖν. στρατεύσας οὖν κατὰ τῶν σκυθῶν, καὶ περὶ τὴν θρᾴκην αὐτοῖς συμβαλὼν, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ φυγὼν ἐν οἰκήματι κατεκρύβη. παρ' ᾧ ἀχυρῶνες σεσώρευντο συρφετός. τῶν οὖν σκυθῶν μετὰ τὴν ἧτταν τοῦ βασιλέως τὴν χώραν ἐκείνην ληϊζομένων καὶ ἐμπιπρώντων καὶ τὰς οἰκίας, κἀκεῖνο τὸ οἴκημα κατεπίμπρησαν. καὶ οὐάλης διεφθάρη ἐν αὐτῷ. ὁ μέντοι ἅγιος ἰσαάκιος καθειργμένος, τὴν κατάφλεξιν τοῦ οὐάλεντος ἐγνώκει τῷ πνεύματι, καὶ εἶπε τοῖς παρατυχοῦσιν ἐκεῖ, ὡς οὐάλης ἄρτι θνήσκει διὰ πυρός. σημειωθείσης οὖν τῆς ἡμέρας, ἐγνώσθη μετὰ ταῦτα μὴ πλανηθῆναι τὸν ἅγιον. μετὰ δὲ τὴν τῶν βαρβάρων ἐκεῖθεν ἀναχώρησιν, τὸ σῶμα τοῦ βασιλέως ἀναζητούντων τινῶν, εὑρέθη τάφος ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐν ᾗπερ ἐκεῖνος ἐκέκαυτο, παλαιοῦ τινὸς ἔχων ἐπίγραμμα. ἐνταῦθα μίμας μακεδὼν στρατηγὸς κεῖται. τούτῳ δὲ τῷ βασιλεῖ ἐπανέστη προκόπιος ὁ ἀνεψιὸς ἰουλιανοῦ, καὶ ἐκράτησε τοῦ βυζαντίου. προδοθεὶς δὲ παρὰ τῶν οἰκείων, καὶ προσδεθεὶς ἐκ τῶν σκελῶν δυσὶ δένδροις βίᾳ κλιθεῖσι, τῶν δένδρων ἀνορθωθέντων, διεσπάσθη ὁ δείλαιος. καθῃρέθη δὲ τότε καὶ τὰ τείχη τῆς πόλεως χαλκηδόνος, ὡς τῶν αὐτῆς πολιτῶν τὰ προκοπίου φρονούντων. ὧν καθαιρουμένων εὑρέθη πλὰξ ἐν τοῖς θεμελίοις αὐτῶν, ἔχουσα γεγραμμένα ταυτί.

Ἀλλ' ὅτε δὴ νύμφαι ἱερὴν κατὰ ἄστυ χορείην,
Τερπόμεναι στρέψονται ἐϋστεφέας κατ' ἀγυιάς,
Καὶ τεῖχος λουτροῖσι πολύστονον ἔσσεται ἀλκαρ,
Δὴ τότε μυρία φῦλα πολυσπερέων ἀνθρώπων
Ἄγρια μαργαίνοντα κακὴν ἐπιειμένα ἀλκήν,
Ἴστρου καλλιρόοιο πόρον διαβάντα σὺν αἰχμῇ,
Καὶ σκυθικὴν ὀλέσει χώραν καὶ μυσίδα γαῖαν.
Θρηικίης δ' ἐπιβάντα σὺν ἐλπίσι μαινομένῃσιν,
Αὐτοῦ καὶ βιότοιο τέλος καὶ πότμον ἐφέψει.

ὁ μὲν οὖν οὐάλης τῇ τῶν τειχῶν τῆς χαλκηδόνος ὕλῃ, εἰς οἰκοδομὴν ὀλκοῦ ἐχρήσατο ὕδατος (ὃν ἀγωγὸν ἡ δημώδης ὀνομάζει φωνή) καὶ τοῦτον οὐάλεντα ἐπωνόμασεν. δι' οὗ πλεῖστον εἰς τὴν πόλιν ὕδωρ εἰσάγεσθαι, ἵν' ἀφθονία ὑδάτων ἂν αὐτῇ καὶ πρὸς χρῆσιν ἄλλην, καὶ πρὸς λουτρά. ὁ δὲ τῆς πόλεως ἔπαρχος, νυμφαῖον ἐν τῷ καλουμένῳ ταύρῳ κατεσκεύακε, τὰς ἐκ τοῦ τῶν ὑδάτων ὀλκοῦ χάριτας ἐκ τούτου παραδεικνύς. οἷς εἵπετο καὶ ἡ τῶν βαρβάρων ἐπέλευσις, κατὰ τὰ γεγραμμένα ἐν τῇ πλακί. οἳ ἐληΐζοντο μὲν τὴν θρᾴκην

περὶ τῶν ἀνοιχθεισῶν θυρῶν καὶ τοῦ περὶ τοῦ ἁγίου ἰσαακίου.

περὶ τῆς προκοπίου τυραννίδος καὶ τῆς καθαιρέσεως τῶν τειχῶν χαλκηδόνος.

ce, preces auſpicatis, ſtatim clauſtris & uectibus ruptis ualuæ patefactæ fidelibus ingreſſum præbuerunt. Is Paganis ſacrificandi poteſtatẽ dabat, & Iudæis ſtudebat. Solis rectè ſentientibus aduerſabatur. Cum autem Scythæ prouincias Thraciam & Macedoniã incurſarent, Magnus pater Iſaacius ei cõtra illos proficiſcenti equo occurrens, Redde, inquit Imperator orthodoxis eccleſias, & ſcito te uictorem rediturũ. Sin cõtra deum militaris, inde non reuerteris. His commotus homo impius, cuſtodiri iubet uirũ ſanctũ donec redierit. Tũ ille, ſi redieris, inqt, nõ locutus eſt per me deus. Pòſt, Valẽs in ſomnis uirũ uidet, ſibi dicentẽ:

Miſer ad Mimanta magnum iter capeſsito
Citus: hic teſæuæ mortis opprimet dolor.

Experrectus percontatur quis ſit Mimas? Ibi quidam homo doctus (Nam tales eo tempore, utinam nunc etiam, in regio comitatu et familiaritate erant) reſpondet, eſſe montẽ Aſię ad mare ſitum, cuius & Homerus in Odyſſea meminerit, ac uẽtoſum appellet. Tum ille, Et quæ me, inquit, neceſsitas urget, ut montem illum occupem, ibiq; moriar? Congreſſus autem circa Thraciam cum Scythis turpiter ſuccubuit, & in fuga domum quãdam ingreſſus, in aceruo palearum ſeſe abdidit, in qua, cum Scythæ poſt uictoriam prædas è prouincia agerent, uillasq; incenderẽt, & ipſe conflagrauit. Cæterũ eius interitu S. Iſaacius in carcere per ſpiritũ cognito, ĳs qui aderãt, dixit, Valentẽ iam incẽdio perire. Die illo annotato, poſtea cõpertum eſt, uirũ ſanctũ non erraſſe. Poſt Barbarorũ diſceſſum cũ Imperatoris corpus quæreretur, inuentũ eſt in ĳs ædibus ubi combuſtus fuerat, ſepulchrũ cum hac inſcriptiõe: Hîc Macedo Mimas Imperator eſt ſitus. Seditionem contra hunc Imperatorem mouit Iuliani conſobrinus Procopius, Byzantio occupato, ſed proditus à ſuis, duabus arboribus ui inclinatis pedibus annexus, atq; iterũ dimiſſis, laceratus eſt miſer. Tum Chalcedonis etiã diruta ſunt mœnia, quòd ciuibus Procopĳ ſtudiũ crimini dabatur, quæ cum diruerẽtur, tabula reperta eſt, cum hac inſcriptione,

Nymphis in ſacra eboreas agitantibus urbe
Vndiq; per uicos, feſta exultante corona,
Balnea cum murus gemitu cuſtodiet ægro,
Tum uerò gens dira, potens, numeroſa, feroci
Robore prædita, Cimmerĳ freta uecta p Iſtri
Et Scythiã ſæuis & Myſida deprime armis
Threiciumq; ingreſſa ſolum ſpe freta ſurẽte,
In ſua fata ruens, triſtem mittetur ad Orcum.

Valẽs materia Chalcedonĳ muri ad aquæductũ uſus eſt, quem Valentẽ nominauit, ut urbi aquarũ copia tum ad alios uſus, tum ad balnea ſuppeteret: & urbis præfectus, Nymphæũ ædem, in loco qui Taurus dicitur, ad teſtandum gratum animum ob ductiles aquas, ædificauit. Hæc conſecuta eſt Barbarorum impreſsio, ut in tabula ſcriptum erat, qui & Thra

Iſaacius Valenti exitũ prædicit.

Valẽtis ſomnium.

Mimas & montis et uiri nomen.

Valentis interitus.

Iſaacius Valentis cõflagrationem præuidet.

Procopiana ſeditio.

Chalcedonenſe oraculum.

τῶν Σκυθῶν. ἐπεὶ δ' ἔγνω τὸ ἀληθὲς, καὶ τὴν τῶν βαρβάρων φθορὰν ὁ αὐτοκράτωρ πεπληροφόρητο, καὶ ἐθαύμασε τὸν ἄνδρα τῆς τε ταχυτῆτος, καὶ τοῦ ἀριστεύματος ᾔνεσε, καὶ ἐπῄνεσεν. ἤδη δὲ καὶ τὰς τοῦ Οὐάλεντος μοίρας προσκτησάμενος αὐτῷ μετὰ τὴν ἐκείνου φθορὰν, ἀπιδὼν πρὸς τὸ ἀχανὲς χρῆμα τῆς ἀρχῆς, καὶ συνιδὼν ὡς οὐχ οἷός τ' ἂν εἴη αὐτὸς μόνος τὴν τοσαύτην ἰθύνειν ἀρχήν, βασιλέα τῆς νέας Ῥώμης ἀναγορεύει τὸν Θεοδόσιον, ἅμα μὲν τῆς ἀρετῆς αὐτοῦ ἀγάμενος, ἅμα δὲ καὶ μηδένα κρίνας ἕτερον εἰς κοινωνίαν τῆς ἀρχῆς, τούτου κρείττω ἐσόμενον. τὴν γοῦν ἑῴαν ἅπασαν καὶ τὴν Θρᾴκην αὐτῷ ἀναθέμενος, ἐκεῖνος ἑαυτῷ ἐπεκληρώσατο τὰ ἑσπέρια. καὶ ἤδη τὰς Γαλλίας γενόμενος, ἀνῃρέθη δόλῳ ὑπ' Ἀνδραγαθίου τοῦ στρατηγοῦ, βασιλεύσας μετὰ τὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτὴν ἤδη ἐνιαυτοὺς ἕξ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΟΥΑΛΕΝΤΙΝΙΑΝΟΥ τοῦ νέου, καὶ Θεοδοσίου.

Τοῦ δὲ Γρατιανοῦ τελευτήσαντος, κατελέλειπτο βασιλεὺς αὐτοκράτωρ τῶν ἑσπερίων, ὁ υἱὸς Οὐαλεντινιανὸς μήπω μακρὰ πρόσηβος γεγονώς. ὃς ὑποφθαρεὶς παρὰ τῆς μητρὸς Ἰουστίνης ἀρειανιζούσης, ὑπὸ τῶν Ἀρειανῶν συνείθετο δόγματι, καὶ τοῖς ὀρθοδόξοις ἀντέκειτο. ἐπαναστάντος οὖν τοῦ Μαξίμου αὐτῷ καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντος, καὶ ἐν μάχαις ἐπικρατήσαντος, ἔγραψε πρὸς τὸν βασιλέα Θεοδόσιον τὰ συμβάντα, συμμαχίαν αἰτούμενος. ἐκεῖνος μὴ δεῖν θαυμάζειν αὐτὸν ἔγραψεν, εἰ ὁ δοῦλος ἐπικρατεῖ, δεσπότου κατεξανιστὰς, τοῦ τὸν οἰκεῖον ἀθετοῦντος δεσπότην, καὶ κτίσμα καὶ δοῦλον καλοῦντος τὸν κτίστην τὸν καὶ τῷ πατρὶ ὁμοούσιον καὶ ὁμότιμον. ἀπελθὼν δὲ εἰς συμμαχίαν αὐτοῦ, τόν τε Μάξιμον συλλαβὼν ἀνεῖλε, καὶ τὸν στρατηγὸν Ἀνδραγάθιον, ὃς ἐδολοφόνησε τὸν Γρατιανόν. εἶτ' αὖθις Εὐγένιος ἐπανίσταται τῷ νέῳ Οὐαλεντινιανῷ, καὶ τυραννίδι ἐπιτίθεται. φοβηθεὶς οὖν Οὐαλεντινιανὸς, ἀγχόνῃ τοῦ βίου ἑαυτὸν ἐξήγαγε, καὶ μαθὼν τὴν Εὐγενίου τυραννίδα ὁ Θεοδόσιος, ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ. καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἐλθὼν μετὰ τοῦ στρατεύματος, ἐκεῖνος μὲν ὑβρίσθη ὑπὸ τῶν Θεσσαλονικέων. ὁ δὲ ἔπαρχος ἐφονεύθη, στασιάσαντος τοῦ δήμου διὰ αἰτίας τινάς. τότε μὲν οὖν ἤδη τῇ τοῦ λαοῦ κινήσει ἔδοξεν ἀντεξενεγκεῖν ὁ βασιλεύς. μετὰ δὲ ταῦτα, ἱππικὸν ἀγῶνα ἐκήρυξε καὶ τοῦ λαοῦ ἀθροισθέντος ἐν τῷ θεάτρῳ, περιέστησεν αὐτοῖς τὰ στρατεύματα, καὶ κατετόξευσαν τὸν δῆμον καὶ κατηκόντισαν, ὥστε θανεῖν ἐξ αὐτῶν ἄχρι τῶν πεντεκαίδεκα χιλιάδων. καὶ οὕτως ἐκπλήσας ὁ Θεοδόσιος τὸν θυμὸν, ἐκεῖθεν ἀπάρας, εἰς τὴν πόλιν τῶν Μεδιολάνων ἀφίκετο. ὅπου καὶ ἠλέγχθη παρὰ τοῦ μεγάλου Ἀμβροσίου διὰ τὴν τῶν Θεσσαλονικέων σφαγὴν. καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν ἐκκλησίαν οὐ συγκεχώρητο. καὶ οὐ πρότερον ἐφῆκεν αὐτῷ τὴν εἰς τὸ θεῖον τέμενος εἴσοδον, εἰ μὴ νόμον ἔθετο, τὰς ψήφους τὰς φονικὰς μὴ πρότερον ἐκβιβάζεσθαι πρὶν ἂν παρέλθωσι μετὰ τὴν ψῆφον ἡμέραι τριάκοντα. τοῦτο δὲ πεποίηκε διὰ τὸ τοῦ βασιλέως ὀξύρροπον πρὸς θυμόν, ἵνα διὰ τῶν τριάκοντα ἡμερῶν τοῦ θυμοῦ καταστορεσθέντος, ἀνακρίνηται τὰς ψήφους, καὶ τὰς μὲν ἐννόμους κυρῶσι, τὰς δὲ δι' ὀργὴν ἴσως ἐξενεχθείσας, ἀργίαν καταψηφίζωνται. τῷ δὲ τυράννῳ Εὐγενίῳ συμμίξας ἐν ταῖς Γαλλίαις ὁ Θεοδόσιος, νικᾷ τε αὐτὸν καὶ συλλαμβάνει καὶ ἀναιρεῖ. οὗτος ὁ βασιλεὺς ἰδιωτεύων ἔτι, ἔσχε γυναῖκα εὐσεβῆ τε καὶ σώφρονα καὶ φιλόπτωχον τὴν Πλακίλλαν. ἐξ ἧς αὐτῷ ἐγεννήθησαν Ἀρκάδιος καὶ Ὁνώριος. ἣν καὶ αὐγοῦσταν ἐποίησε. μετὰ δὲ τῆς βασιλείας βαινούσης αὐτῆς, ἔγημε Γάλλαν τὴν τοῦ μεγάλου Οὐαλεντινιανοῦ θυγατέρα. ἐκστρατεύοντος δὲ τοῦ βασιλέως

Scytharū summā sci militaris peritiā. Cùm autē ueritatē cognouiſſet Imperator, deq; internecione Barbarorū planè cōſtaret, uiri celeritatē admiratus eſt, et rem bene geſtā laudibus proſecutus. Iam quia Valentis euā partē poſt illius interitū conſecutus, prouidebat, ſe tam immēſam tanti Imperij molem ſuſtinere ſolū non poſſe: Theodoſiū nouæ Romæ Imperatorē appellat, partim, ut eius induſtriā remuneraretur, partim quòd neminem ad Imperij ſocietatem magis idoneū iudicabat. Tradito igitur illi uniuerſo Oriente & Thracia, occidentē ſibi reſeruauit: & in Gallias profectus, anno Imperij poſt obitū patris ſexto, fraude ducis Andragathij occiditur.

Gratianus ab Andragathis occiſus.

IMPERIVM VALENTINIANI IVnioris & Theodoſij.

Gratiano defuncto, Occidētalis Imperij poteſtas in Valētinianū iuniorē impuberē adhuc, collata eſt: qui paulatim à Iuſtina matre, Arianis fauēte corruptus, illorūq; dogma amplexus, orthodoxis aduerſatus eſt. Cum autē Maximus cōtra eum inſurrexiſſet, regnū affectās, & prælijs aliquot uiciſſet: Theodoſio ſcribit, ut lecū agatur, & auxilia petit. Cui ille reſpondit, non eſſe mirandū, ſi ſeruus ſeditioſus eo domino ſit ſuperior, qui ſuū dominū repudiet, & creaturam ac ſeruum appellet conditorem, pari & natura & dignitate cum patre præditum. Sed ſuppetias profectus, Maximum comprehenſum ſupplicio affecit, unà cū duce Andragathio, qui Gratianū fraude occiderat. Pòſt, Eugenius etiam mota ſeditione regnum affectauit: qua Valentinianus perterritus, laqueo ſibi necem conſciuit, Theodoſius autem bellum contra illum ſuſcepit. Ac Theſſalonicæ contumelioſè acceptus, præfecto per ſeditionem populi, quibuſdam de cauſis ortam, interfecto, in præſentia ad populi motum conniuendum ratus, pòſt equeſtre certamen indixit. Populum in theatro congregatum, circundedit legionibus, quæ ad quindecim millia ſagittis & iaculis conſecerunt. Sic expleta iracundia, Mediolanum digreſſus, à magno Ambroſio propter Theſſalonicenſium cædem obiurgatus, ingreſſu Eccleſiæ prohibetur: neq; prius admittitur, quàm lege ſanxiſſet, ne capitales ſententiæ ante diem trigeſimum ratæ eſſent. Id factum, ob Imperatoris animum ad iracundiam proniorē: ut illo ſpatio lenita ira, ſententias recognoſceret, ac legitimas confirmaret, ab iracundia forſan profectas, abrogaret. Eugenium tyrannū in Gallijs prælio uictum & captum, occidit. Habuit uxorem priuatus adhuc, Placillam, matronam piam, modeſtam, & pauperum amantem, quam ſuſcepto ex ea Honorio & Arcadio Auguſtam appellauit. Ea poſt adeptum imperium defuncta, Gallam Magni Valentiniani filiam duxit. Interea dum Imperator

Theodoſius Maximū et Andragathium ſupplicio afficit.

Valentinianus laqueo uitam finit.

Theſſalonicēſes cæſi à Theodoſio.

D. Ambroſius Theodoſium punit.

Eugenij cædes.

Placilla. Galla.

in Occidente uersatur, Iudæi conciliato & annuente Honorato urbis præfecto (nam Paganus erat) magnificā in foro ærario synagogam extruūt. Sed urbana multitudo ea re irritata, præfecto maledicit, illo maledicta negligente, synagogā igne iniecto cremat. Præfectus rem ad Imperatorē perscribit, qui cā audaciæ pœnā statuit, ut sumptus synagogæ persoluerent, eāq; Iudęis instaurare liceret. Hoc magnus Ambrosius cognito, cum quodā dominico festo imperator Mediolanēsem ecclesiam ingrederetur, sic exorsus est: Cur Imperator, eum qui te ex priuato regē fecit, suo grege tibi cōmisso, qui caput tuū prius squalidū diademate exornauit, tu contumelijs afficis, eosq́ue à quibus ille rejicitur, ijs præferēdo à quibus colitur, ui etiā illata, ut in media urbe, in qua Christus colitur, & crux adoratur, synagogā Christi interfectoribus ædificent? Ea reprehensione uerecundatus Imperator, Nunquid, inqt, episcope in Republica bene cōstituta plebi concedēda est quiduis temerè & impudēter audendi licētia? At ne illud quidē, inquit D. Ambrosius, concedēdū est, ut Iudæi in medio Christianę urbis synagogas habeāt, & blasphemis precibus piorū aures obtundant? Ne uerò istud decreueris, sanctissime Imperator. His lenitus Theodosius, Byzātijs remisit mulctā, & Iudęos intra urbē regiā, habere synagogā uetuit. Cum autē Antiochenis noua tributa imperasset, populus ob exactionis nouitatem indignatus, prioris eius uxoris imagines in foro sitas, reuellit, & in publicis uijs traxit. Ob id facinus ille iratus, urbem & priuilegijs priuauit, & uicinæ Laodiceæ subiecit, cōminatus etiā ciuibus, quos uoq; malè tractasset, nisi Flauianus Archiepiscopus Antiochenus legatione suscepta, Imperatorē mitigasset. Quo tēpore uir sūmus Ioānes Chrysostomus, Antiochenæ ecclesiæ presbyter adhuc, eas orationes scripsit, quę Statuarū titulū prę se ferunt. Tunc etiā Gregorius rerum diuinarū peritissimus, qui pridē Orthodoxos clā in S. Anastasię æde ob hęreticorū impudētiā & audaciā, docuerat: post apertas orthodoxis à Theodosio ecclesias palā filiū eiusdē cū patre naturę, & sanctū spiritū cū utroq; adorādū & glorificādū prædicauit. Nā Macedonius, qui, ut dictū est, exiguo tēpore patriarcha Cōstātinopolitanus fuit, non ferebat, ut spiritus uel Deus nominaretur, uel pari cū patre filioq; potētia, eadēq; natura prędituus diceretur: quā obrē iussu Imperatoris secūdū cōciliū est indictū, CL. diuinis patrib. in urbe imperatoria cōgregatis, quorū in disputationibus principes fuere, theologus & magnus Gregorius, Nyssenus episcop*, & sanctus Amphilochius, Iconiensis ecclesiæ præses, q spiritū sanctū, & Deū esse statuerūt, & patri filioq; potentia et dignitate parem, Macedonio & eius sectatoribus Catolica ecclesia eiectis, & in sanctum

D. Ambrosius pro Cōstātinopolitanis apud Theodosiū intercedit.

Antiochenorum mulcta.

Flauianus.

Io. Chrysostomus.

Gregorius.

Macedoniana hæresis.

Cōstantinopolitanū Cōcilij decretum de spiritu sancto.

ἐς τὰ ἑσπέρια, οἱ ἰουδαῖοι τὸν τῆς πόλεως ἔπαρχον ὀνωρᾶτον δεξιωσάμενοι, κτίζουσι συναγωγὴν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις πολυτελῆ, ἐκείνου παρακεχωρηκότος. ἦν γὰρ τὰ ἑλλήνων πρεσβεύων. ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος ἀγανακτήσας ἐπὶ τούτῳ, ἐβλασφήμει τὸν ἔπαρχον. καὶ ὃς ἐν οὐδενὶ λόγῳ τὰς τῆς βλασφημίας πεποίηκε. μὴ φέρων οὖν ὁ λαὸς, πῦρ ἐνίησι νυκτὸς τῇ συναγωγῇ, καὶ ταύτην ἐμπιπρῶσι. γράφει οὖν τῷ βασιλεῖ θεοδοσίῳ περὶ τούτου ὁ ἔπαρχος. κἀκεῖνος ἐπιτιμᾷ τοῖς τολμήσασι τὸν ἐμπρησμὸν τῆς συναγωγῆς ἔκτισιν τῶν ἀναλωμάτων τῶν εἰς αὐτὴν, καὶ ἐφίησιν αὖθις κτισθῆναι αὐτήν. τοῦτο μαθὼν ὁ μέγας ἀμβρόσιος, τοῦ βασιλέως τῇ πόλει μεδιολανῶν ἐνδημοῦντος, καὶ κατά τινα τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν, ὡς τὴν ἐκκλησίαν ἀφικομένου, ἤρξατο λέγειν, ἵνα τί βασιλεῦ τὸν ἐξ ἰδιώτου σε βασιλέα ποιήσαντα, καὶ τὴν οἰκείαν ἐγχειρίσαντά σοι ποίμνην, καὶ ἣν τῷ ἑαυτοῦ ἐλύτρωσεν αἵματι, καὶ τιμήσαντά σου τὴν κεφαλὴν αὐχμῶσαν πρῴην, αὐτὸς ὑβρίζεις, τοὺς ἀθετοῦντας αὐτὸν, τῶν ἐπιστευκότων προτιμοτέρους τιθέμενος, καὶ δίκας εἰσπράττων ὑπὲρ ἰουδαίων χριστιανοὺς, καὶ βίαν αὐτοῖς ἐπάγων, ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἐν ᾗ κηρύττεται ὁ χριστὸς, καὶ προσκυνεῖται σταυρὸς, συναγωγὴν οἰκοδομῆσαι τοῖς χριστοκτόνοις; καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἔλεγχον αἰδεσθεὶς, ἔφη, καὶ δώσομεν, ὦ ἐπίσκοπε, τοῖς δήμοις ἀτάκτως καὶ ἀναιδῶς ἐν δημοκρατίαις πολιτεύεσθαι ὅσα βούλονται δρᾶν; ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο δεινὸν, ὦ βασιλεῦ, ὁ ἱερὸς ἀμβρόσιος ἀντιπέπτωκε, τὸ συναγωγὰς ἔχειν τοὺς ἰουδαίους ἐν μέσῃ πόλει θεοσεβῶν, καὶ βλασφήμους εὐχὰς ἀναπέμπειν ἐπ' ἀκροάσει θεοσεβῶν. μὴ σύ γε τοῦτο θεσπίσαις ὀρθοδοξότατε αὔγουστε. τούτοις ὁ θεοδόσιος μαλαχθεὶς, τοῖς βυζαντίοις ἀνῆκε τὸ ἐπιτίμιον, καὶ συναγωγὴν ἐντὸς τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, οὐδ' ἰουδαίους ἔχειν ἀπείρηκε. τοῖς ἀντιοχεῦσι δὲ φόρων ἐπιταχθέντων νέων, κινηθεὶς ὁ δῆμος εἰς ἀγανάκτησιν διὰ τὸ καινὸν τῆς εἰσπράξεως, εἰκόνας τῆς προτέρας γαμετῆς τοῦ βασιλέως θεοδοσίου ἐν τῇ ἀγορᾷ τῆς πόλεως αὐτῶν ἱσταμένας, κατέσπασε, καὶ ἔσυρεν ἐν ταῖς δημοσίαις ὁδοῖς. δι' ὅπερ ὀργισθεὶς ἐκεῖνος, τήν τε τῆς πόλεως ἀφείλετο δίκαια καὶ τῇ γειτονούσῃ λαοδικείᾳ ταύτην ὑπέταξε, καὶ τοὺς αὐτῆς πολίτας ἠπείλει διαθήσειν κακῶς. καὶ διέθηκεν ἄν, εἰ μὴ φλαβιανὸς ὁ τότε τῆς ἀντιοχείας ἀρχιερεὺς, τῷ βασιλεῖ προσελθὼν ἐπρέσβευσε, καὶ ἐνδοῦναι αὐτὸν πέπεικε τοῦ θυμοῦ. ὅτε καὶ ὁ πάμμεγας ἰωάννης ὁ χρυσόστομος, τοὺς ἐπιγραφομένους ἀνδριάντας λόγους συνέγραψε, τῆς ἀντιοχέων ἐκκλησίας τυγχάνων πρεσβύτερος. τότε καὶ ὁ πολὺς ἐν θεολογίᾳ γρηγόριος, κηρυττόμενος πρότερον διδάσκων τοὺς ὀρθοδόξους ἐν τῷ τῆς ἁγίας ἀναστασίας ναῷ, διὰ τὴν τῶν αἱρετικῶν ἀναίδειαν καὶ θρασύτητα, τοῦ βασιλέως θεοδοσίου τὰς ἐκκλησίας τοῖς ὀρθοδόξοις ἀνοίξαντος, παρρησίᾳ τόν τε υἱὸν ὁμοούσιον ἐκήρυττε τῷ πατρὶ, καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα θεὸν ἀμφοῖν συμπροσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον. ὁ γὰρ μακεδόνιος, ὃς καὶ πατριαρχήσας ἐπ' ὀλίγον, ὡς ἤδη εἴρηται, τῆς κωνσταντινουπόλεως γέγονε, θεὸν αὐτὸ λέγεσθαι οὐκ ἠνείχετο, ἀλλ' οὐδ' ἰσοσθενὲς τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, ὅτι μὴν ὁμοούσιον. διὸ καὶ ἡ δευτέρα τότε συγκεκρότηται σύνοδος, τοῦ βασιλέως προστάξαντος, ἑκατὸν πεντήκοντα συναθροισθέντων πατέρων θεοφόρων ἐν τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων, ὧν προεξῆρχον ἐν τοῖς ἀγῶσιν ὁ θεολόγος, καὶ ὁ μέγας γρηγόριος ὁ νύσσης ἐπίσκοπος, καὶ ὁ ἱερὸς ἀμφιλόχιος, ὁ τῆς ἰκονίου προεστὼς ἐκκλησίας. οἳ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ θεὸν ἐδογμάτισαν, καὶ τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ ὁμοσθενὲς καὶ ὁμότιμον. τόν τε μακεδόνιον καὶ τοὺς ὁμοδόξους αὐτῷ τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας ἐξώσαντες, καὶ εἰς τὸ ἅγιον σύμβολον,

περὶ τῆς τῶν ἰουδαίων συναγωγῆς, ἣν ἐν τοῖς χαλκοπρατείοις ἔκτισαν καὶ διὰ ταύτης ὁ μέγας ἀμβρόσιος ἐπαρρησιάσατο.

περὶ τῆς ἐν ἀντιοχείᾳ γενομένης στάσεως.

περὶ τῆς δευτέρας συνόδου.

συμβόλῳ, τῇ περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος προσθήκῃ τὴν συγγραφὴν, ἐκ τοῦ, καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, μέχρι τέλους, καὶ τὰ ἐν τῇ πρώτῃ συνόδῳ δογματισθέντα, ἐπιβεβαιοῦσιν. ὅτε καί τινες τῶν ἐπισκόπων βασκαίνοντες τῷ θεολόγῳ τοῦ θρόνου χάριν τῆς κωνσταντινουπόλεως, μὴ κανονικῶς αὐτὸν ἐπιβεβηκέναι τοῦ θρόνου, ὡς ἑτέρῳ πρότερον ἀποκηρυχθέντα. διὸ καὶ τὸν συντακτήριον ὁ ἅγιος συγγραψάμενος, καὶ δημοσίᾳ ἀναγνοὺς, ἐξίσταται τοῦ θρόνου, καὶ ὡς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν ναζιανζὸν ἐπανῆλθε. ἐκχειροτονεῖται δὲ τῆς κωνσταντινουπόλεως πατριάρχης, νεκτάριος συγκλητικὸς ἀνὴρ, καὶ πολιτικὰς ἀρχὰς ἀνύσας. τότε καὶ ὁ θρόνος τῆς νέας ῥώμης δευτέραν τάξιν ἔλαχε μετὰ τὴν πρεσβυτέραν ῥώμην ταχθεὶς, καὶ τῶν ἑτέρων προκριθείς. ἀλλὰ καὶ ὁ μέγας ἀμφιλόχιος τότε ἠξίου τὸν βασιλέα, ἐξελαθῆναι τῆς πόλεως τοὺς ἀρειανοὺς, ὡς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ βλασφημοῦντας, ἢ τέως μὴ παραχωρεῖσθαι συνάξεις ποιεῖν. ὡς δὲ νωθῆ πρὸς τοῦτο ἑώρα τὸν θεοδόσιον, φυλάξας καιρὸν, ὅτε καὶ ὁ ἀρκάδιος συνεδριάζων ἦν τῷ πατρὶ, εἰσῆλθε, καὶ τῷ μὲν θεοδοσίῳ τὴν προσήκουσαν ἀπένειμεν ὡς βασιλεῖ καὶ πρόσρησιν καὶ προσκύνησιν. πρὸς δὲ τὸν ἀρκάδιον ἁπλῶς οὕτως ἔφη, χαίροις καὶ σὺ παιδίον. χαλεπήναντος δὲ τοῦ βασιλέως ἐπὶ τῷ τὸν υἱὸν καταφρονεῖσθαι, εἶτα φησὶν ὁ ἅγιος, σὺ μὲν ἄνθρωπος ὢν, τῇ τοῦ παιδὸς ἀτιμίᾳ τοῦ σοῦ πρᾴως οὐκ ἤνεγκας. οἴει δὲ τὸν θεὸν τοὺς τὸν ἐκείνου μονογενῆ παῖδα βλασφημοῦντας μὴ βδελύττεσθαί τε καὶ ἀπεχθάνεσθαι, μὴ δ' ὀργίζεσθαι ἐπὶ τῷ ἐγχωροῦντι ἐκείνους τοῖς ὀρθοδόξοις συναναστρέφεσθαι καὶ διαφθείρειν πολλούς; θαυμάσας οὖν ἐπὶ τῇ μεθόδῳ τοῦ ἁγίου ὁ βασιλεὺς, δόγματι τοὺς τῶν αἱρετικῶν συλλόγους κατέλυσε. τὸν τελευταῖον δὲ τυραννήσαντα καθελόντι εὐγένιον τούτῳ τῷ βασιλεῖ, ἡ τῶν ῥωμαίων ἀρχὴ περιελήλυθε ξύμπασα. καὶ αὐταγορεύει τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ βασιλεῖς. θέλων δὲ μεταχειρίζειν αὐτοὺς καὶ τῇ ἐν λόγοις παιδείᾳ καὶ τῇ ἐν ἤθεσιν, ἐκ ῥώμης ἤγαγε τὸν μέγαν ἀρσένιον τῆς ἐκεῖ ἐκκλησίας ὄντα διάκονον ἐπὶ λόγοις τε καὶ ἀρετῇ προὔχοντα, καὶ αὐτῷ τοὺς παῖδας παραδοὺς, μὴ ὡς βασιλεῦσιν αὐτοῖς, ἀλλ' ὡς ἰδιώταις καὶ τοῖς τυχοῦσι προσφέρεσθαι ἐνετείλατο, καὶ μαστίζειν εἰ ἀμελοῦντας ὁρῴη, ἢ παρεξιόντας τοῦ καθήκοντος, καὶ ὡς οἰκείοις τούτοις κεχρῆσθαι παισί. τιμῆς δὲ μεγάλης ἠξίωσε τὸν ἀρσένιον καὶ χρήμασι πάνυ πλείστοις. ὁ δὲ, τοὺς παῖδας παραλαβὼν, ἐκείνους μὲν ἐπὶ θρόνων ἐκάθιζεν, αὐτὸς δὲ ἑστὼς, ἐποιεῖτο τὴν διδασκαλίαν αὐτοῖς. καί ποτε ἀθρόον αὐτοῖς ὁ βασιλεὺς ἐπιστὰς, καὶ τοὺς μὲν καθημένους εὑρὼν, ἑστάμενον δὲ τὸν ἀρσένιον, ἠγανάκτησε, καὶ τοὺς μὲν παῖδας τῶν θρόνων ἐξαναστήσας, καθίσας δὲ τὸν ἀρσένιον, οὕτω διδάσκειν αὐτοὺς διετάξατο. καὶ ἦσαν ἔκτοτε οἱ μὲν παρεστῶτες ἐπὶ διδασκάλῳ. ὁ δὲ, διδάσκων καθήμενος. ποτὲ τοίνυν παρασφαλέντι ἐπὶ ἀρκαδίῳ μάστιγας ἐνέτεινεν ὁ διδάσκαλος. ὁ δὲ μηνίων διὰ ταύτας αὐτῷ, ἐπιβουλὴν συντίθησι κατ' αὐτοῦ, καὶ κτεῖναι τὸν ἄνδρα διαμελετήσας, καὶ τὸν σφαγέα ἡτοίμαζε. γνοὺς δὲ τὸ μελετώμενον ὁ ἀρσένιος, λάθρα τῶν βασιλείων ὑπαναχωρήσας, καὶ εἰς τὴν σκῆτιν ἀπελθὼν, τῇ μονήρει ζωῇ ἐπανῆλθε, καὶ ἰσάγγελος γέγονε. πολλὴν δὲ αὐτοῦ θέμενος ζήτησιν ὁ βασιλεὺς θεοδόσιος, οὐκ ἔγνω ὅποι γῆς ἦν. νοσήσας δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐν μεδιολάνοις, μετήλλαξε τὴν ζωὴν, ἑπτακαίδεκα ἔτη τῆς βασιλείας ἰθύνας, ἐπὶ πρὸς μησί. μερίζεται δὲ ταύτην τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ. τῷ μὲν ἀρκαδίῳ τὴν νέαν ἀπονείμας ῥώμην καὶ τὰ περὶ αὐτὴν, καὶ τὸ ἑῷον τμῆμα, τῷ ὀνωρίῳ δὲ τὴν πρεσβυτέραν ῥώμην προσκληρώσας, καὶ τὰ ἑσπέρια ὁπόσα ῥωμαίοις ἦσαν ὑπήκοα.

περὶ τοῦ ἁγίου ἀμφιλοχίου.

ὅτι βασιλεὺς ... ἀρκάδιος ... περὶ τοῦ ἁγίου ἀρσενίου. [illegible]

παιδευτὴς τῶν βασιλέως παίδων. [illegible]

ſymbolũ inſerta clauſula illa, quę incipit (et in ſpiritũ ſanctũ) uſq; ad finẽ, primiq; cõcilij decretis cõfirmatis. Sed quidã epiſcopi thronũ Cõſtantinopoleos theologo inuidẽtes, negarunt eo rite potitũ, quòd prius alteri delatus eſſet. Quare uir ſanctus oratione, quæ quia de eo concordia tractat, Syntracteria inſcribitur, publicè recitata, Nazãza in patriã rediit. Fuerat autẽ patriarcha deſignatus Nectarius uir ſenatorius, & ciuilibus functus Magiſtratibus. Tũc nouę Romæ ſedes ſecundũ ordinẽ ſortita eſt: poſt Romã ueterẽ collocata, prælataq; cęteris. Tũc & magnus Amphilochius ab Imperatore poſtulauit, ut Ariani, in Dei filiũ maledici, urbe pellerẽtur, aut ſaltẽ conuẽtus agitare prohiberẽtur. Cum autẽ ſegnẽ ad id uideret eſſe Theodoſiũ, captato tẽpore, quo etiã Arcadius patri in concilio aſsidebat, Theodoſio quidẽ cõuenientẽ honorẽ habuit, ut Imperatori, cùm uerbis, tum geſtibus. Ad Arcadiũ autẽ ſimpliciter ita dixit, Salue & tu fili. Imperatore autem filij cõtemptũ grauiter ferẽte, uir ſanctus, Tu inquit, cum homo ſis, tui filij neglectũ iniquo animo tuliſti. Deũ uerò non exiſtimas abominari eos & odiſſe, qui filio eius unigenito maledicũt, neq; iraſci ijs, qui eos in cœtu orthodoxorũ uerſari, ac multos corrũpere patiũtur. Admiratus igitur uiri ſancti artificiũ, decreto cõuenticula hęreticorũ ſuſtulit, amotoq; poſtremo tyrãno Eugenio, toto Romano imperio potitus, duos filios ſuos Imperatores appellauit, quos cum literis & moribus erudiri uellet, magnũ Arſeniũ, Romę eccleſię diaconũ, uirum & eruditione & uirtute celebrẽ accerſit, filios tradit, cum eis non ut Imperatoribus, ſed ut plebeijs & uulgaribus agere iubet, flagris etiã adhibitis, ſi negligẽtes eos eſſe, aut ab officio decedere uiderit, & planè pro ſuis filijs tractare. Ac magnũ Arſenio honorẽ habuit, magnaq; pecuniã donauit. Is pueris in ſellas collocatis, cum ſtãs munere præceptoris fungeretur: Imperator aliquando de improuiſo ingreſſus, ut pueros ſedẽtes, Arſeniũ ſtantẽ deprehendit, indignatus, pueros aſtare, Arſeniũ ſedentem docere iuſsit, quod ab eo tẽpore illi obſeruarũt. Arcadius autẽ plagis aliquãdo ob delictũ acceptis iratus, inſidias præceptori cõparat, de eo occidẽdo aſsiduè cogitãs, percuſſore ſubornato. Sed Arſenius conſilio eius cognito, clàm Regiã egreſſus, Scetin ſe in uitam ſolitariã cõtulit, ibiq; inſtar angeli uixit. Theodoſius autem Imperator, eum diligenter inquiſitũ nuſquã reperit, & Mediolani ex morbo moritur, Anno imperij decimo ſeptimo, ſupra menſes quinq;, eo inter duos filios diuiſo. Arcadio noua Roma attributa eſt cum finitimis regionibus & Orientali parte: Honorio, Roma uetere cęteriſq; occidentalibus prouincijs aſsignatis.

Nectarius Gregorio Nazanzeno pulſo, Conſtantinopolitanam ſedẽ occupat.

Sedes Conſtantinopolitana et Romana.

Amphilochij artificium in pellendis Arianis.

Arſenius Honorij & Arcadij præceptor.

IMPERIVM ARCADII ET HONORII.

Arsenius benignitatem Imperatorum aspernatur.

IMperio Romanorũ ſic inter Theodoſij filios diuiſo, ſuam uterque partẽ gubernabat. Cum autem reſciſſent, magnum Arſeniũ Sceti uitam agere ſolitariã, ſæpiſsimè per literas ab eo petierunt, ut uota pro ipſis faceret, Arcadio priuatim etiam à uiro ſancto ueniã petente, ob ſtructas illi inſidias, donato illius anni tributo Aegyptio, quo ſuo arbitratu uteretur. At ille reſcribere Imperatoribus uoluit, ſed legatos eis renunciare iuſsit, ſe precari Deum ut illis ueniam det, atque reficiat, ut uolũtati eius pareãt: ſibi uerò, qui iam mundo eſſet mortuus, nulli uſui eſſe pecuniam. Arcadius urbẽ ædificauit in Thracia, quam Arcadiopolim nominauit.

Arcadiolis.

In Xerolopho columnã erexit, in qua ſuã ſtatuam collocauit. Nectario Cõſtantinopolitano patriarcha mortuo, Ioannẽ Chryſoſtomũ Antiochia accerſitum, nouæ Romæ patriarchã deſignat. Sed cum Arcadius tardus eſſet iuſtoque mollior, ab uxore Eudoxia regebatur, muliercula ferocula, & ex auaritia iniuſtiſsima: cuius cupiditas cum à magno illo patre inhiberetur, aliquando etiam obiurgaretur, iracundia inflãmata, uirum ſanctum ulciſci ſtudet, & Alexandrinũ Theophilũ improbitatis ſuæ nacta miniſtrũ, Arcadio perſuadet, ut uirum ſanctum releget. Sic ille eiectus Eccleſia, relegatur. At populus urbanus, partim lugere, partim non ſine ſeditione tumultuari. Quo tardus ille Arcadi⁹ cognito, Ioãnẽ celeriter reuocari iubet. Reuocatus, Eccleſiæ redditur. Sed quia uir inuicti animi, linguam cõtra iniuſtos acuere non deſiſtebat: Eudoxia Imperatrix, quæ doctrinas de iniuſtitia ad ſeſe accõmodaret (Nam à ſuapte cõſcientia arguebatur) inflãmato cõtra magnũ patrẽ animo, rurſus (ut quæ interceſſere omittã) marito, quem ueluti capiſtro, quóuis trahebat, perſuadet ut uirum ſanctũ releget. Qui ſic tyrãnicè pulſus eccleſia, in prouincias periculoſas abducitur, & loca remotiſsima à cõgreſſu hominũ, multas expertus difficultates & moleſtias in itinere, quæ in epiſtolis auream eius linguã narrantem audire licet. Perductus primũ Cucuſum, inde Pityuntẽ, denique Comana Coppidulũ id eſt * illic uitam cum morte cõmutauit, natus annos LII. pontificatu urbis regiæ functus, annos V. cum dimidio. Verũ numẽ non dormitauit, ſed celeriter eſt aggreſſum miſerrimã illã Imperatricem. Nondum enim tribus à Chryſoſtomi obitu menſibus elapſis, uiolenta morte perijt. Nam cum parturiret, intra uterum maternum extincto fœtu & computrefacto, acerrimis affecta doloribus, utero unà corrupto, miſerabiliter mortua eſt. Chryſoſtomo eccleſia eiecto, ſubſtitutus eſt Arſacius, qui biennium epiſcopatu functus obijt. Ei ſucceſ-

Ioannes Chryſoſtomus patriarcha Conſtãtinopolitanus, Eudoxiæ indignatione relegatus, Comanis obit.

Cucuſum.

Eudoxiæ interitus.

Arſacius Atticus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΚΑΔΙΟΥ ΚΑΙ Ὀνωρίου.

Οὕτω δὲ διανεμηθείσης τοῖς τοῦ Θεοδοσίου υἱέσι τῆς τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίας, ἦρχε τῆς οἰκείας μοίρας ἑκάτερος, καὶ γνόντες ὡς ἐν τῇ σκήτει μονάζων ἦν ὁ μέγας ἀρσένιος, πλειστάκις αὐτῷ ἐπεστάλκασιν εὔχεσθαι ἀξιοῦντες ὑπὲρ αὐτῶν. ὁ δέ γε ἀρκάδιος καὶ ἰδίᾳ τῷ ἁγίῳ ἐπέστειλε, παρακαλῶν συγγνώμην νεῖμαι αὐτῷ, ὅτι αὐτῷ ἐπεβούλευσε, καὶ ἐπέτρεψε λαβεῖν αὐτὸν τὸν τῆς αἰγύπτου πάσης δασμὸν τοῦ ἔτους ἐκείνου, καὶ χρήσασθαι ὡς αὐτῷ πρὸς βουλῆς. ὁ δὲ μέγας ἀρσένιος, ἀντεπιστεῖλαι μὲν τοῖς αὐτοκράτορσιν οὐκ ἠθέλησε, τοῖς δ᾽ εἰς αὐτὸν ἐκσταλεῖσιν ἀπεῖν αὐτοῖς ἐνετείλατο, ὅτι ὁ θεὸς συγχωρήσει ὑμῖν, καὶ τὰ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ποιήσει θελήματα. ἐμοὶ δὲ ἤδη νεκρωθέντι τῷ κόσμῳ, τὰ χρήματα ἄχρηστα. εἶτα ὁ βασιλεὺς ἀρκάδιος ἐν τῇ θρᾴκῃ πόλιν οἰκοδομήσας, ἀρκαδιούπολιν αὐτὴν ἐπωνόμασε. καὶ τὸν ἐν τῷ ξηρολόφῳ ἀνήγειρε κίονα, καὶ ἐπ᾽ αὐτῷ ἀνδριάντα αὐτοῦ ἐνίδρυσε. τοῦ πατριάρχου δὲ κωνσταντινουπόλεως νεκταρίου θανόντος, τὸν χρυσοῦν τὴν γλῶτταν ἰωάννην ἐξ ἀντιοχείας τῆς μεγάλης μετακαλεσάμενος, πατριάρχην τῆς νέας ῥώμης προβάλλεται. νωθὴς δὲ ὢν καὶ τὴν γνώμην πέρα τοῦ δέοντος μαλθακὸς ὁ ἀρκάδιος, ὑπὸ τῆς γαμετῆς κατήρχετο εὐδοξίας. ἡ δὲ, ἦν γύναιον ἰταμὸν καὶ χρημάτων ἀπλήρωτον ἔρωτι κάτοχον καὶ ἄδικον. τὰ τοιαῦτα δ᾽ αὐτῆς παρὰ τοῦ μεγάλου τούτου πατρὸς ἀνακοπτόμενα τῆς ὁρμῆς, ἔστι δ᾽ ὅτε καὶ ἐπιτιμώμενον, ἠρέθιζεν εἰς ὀργήν. καὶ ἀμύνασθαι τὸν ἅγιον ἐσπούδαζεν. εὑροῦσα δὴ καὶ τὸν ἀλεξανδρείας θεόφιλον τῆς κακίας αὐτῆς συνεργὸν, πείθει τὸν ἀρκάδιον ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξεβέβλητο καὶ ἀπήγετο ὑπερόριος. ὁ δὲ τῆς πόλεως δῆμος, οἱ μὲν ἐθρήνουν, οἱ δὲ ἐστασίαζον. ὃ γνοὺς ὁ νωθὴς ἀρκάδιος, σὺν τάχει τὸν ἰωάννην ἀνακαλεσάμενος, καὶ ἐπαναχθεὶς αὖθις ἀπεδόθη τῇ ἐκκλησίᾳ. ὁ δὲ ἀδέκαστος ὢν, κατὰ τῶν ἀδικούντων τὴν γλῶτταν θήγων οὐκ ἐπαύετο. ἡ δὲ βασίλις εὐδοξία τὰς περὶ ἀδικίας διδασκαλίας ἑαυτῇ προσαρμόττουσα (ἠλέγχετο γὰρ αὐτὴν ἡ συνείδησις τοιαύτην ὑπάρχειν) ἐμμανής, καὶ αὖθις θυμοῦ ἐξέκαυσε κατὰ τοῦ μεγάλου πατρός. καὶ πάλιν (ἵνα τὰ ἐν μέσῳ παρῶ) πείθει τὸν γαμέτην, ἕλκουσα τοῦτον ὥσπερ ἐκ φορβιᾶς, ὑπερορίαν τοῦ ἁγίου καταψηφίσασθαι. καὶ ὁ μὲν τῆς ἐκκλησίας ἐξώσθη τυραννικῶς, καὶ εἰς χώρας ἐπικινδύνους ἀπήγετο, ὡς πλεῖστα ἀπρόσιτα ἀνθρώποις ὑπερορίας ἐχούσας, πολλῶν παραθεὶς κατὰ τὴν ὁδὸν δυσχερῶν τε καὶ ἀλγεινῶν. ἃ τῆς ἐκείνου χρυσῆς γλώττης ἐν ἐπιστολαῖς ἔξεστιν ἀκούειν διηγουμένης. καταντήσας δ᾽ εἰς κουκουσὸν, κἀκεῖθεν εἰς πιτυοῦντα ἀπαγόμενος ἐν κομάνοις γενόμενος (πολίχνιον δὲ τοῦτο*) ἐκεῖ τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ἐτῶν γεγονὼς δύο τε καὶ πεντήκοντα. ἀρχιερατεύσας δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἔτη πέντε πρὸς τῷ ἡμίσει. οὐκ ἐπηγρύπνησε μέντοι ἡ θεία δίκη, ἀλλὰ ταχέως μετῆλθε τὴν τρισταλαίναν ἐκείνην βασίλισσαν. οὔπω γὰρ τριῶν παρελθόντων μηνῶν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ χρυσοστόμου πατρὸς, καὶ βιαίως ἀπεβίω μόρῳ. τικτούσης γὰρ τὸ ἔμβρυον τέθνηκε, καὶ ὠδῖνας ἐκείνην συνεῖχον δεινὰς. διαφθαρέντος δὲ ἔνδον ἐκείνου, καὶ ἡ νηδὺς τῆς βασιλίσσης διεφθάρη ἐκ τῆς σήψεως. καὶ οὕτως ἀθλίως μετήλλαξε τὴν ζωήν. τοῦ μὲν τῆς χρυσορρήμονος ἐκείνου πατρὸς ἐκβληθέντος τῆς ἐκκλησίας, ἀντεισῆκτο ἀρσάκιος, καὶ οὗτος δύο ἐπισκοπήσας ἐνιαυτούς, ἐθανε. μεθ᾽ ὃν ἐχειροτο-

νητο

περὶ τοῦ χρυσοστόμου ὅπως γέγονε πατριάρχης καὶ ὅπως ἐξωρίσθη.

τινὰ αὐτὸ διαδίζουσι.

τινὲς μετὰ τὸν χρυσόστομον ἐγένετο πατριάρχης.

νατο ἀπηνῶς. τῆς δ' Εὐδοξίας τεθνηκυίας τοῦ ἐμβρύου τοῦ καὶ αὐτοκράτορος, καὶ αὐτὸς ὁ μετὰ μακρὸν ἐπανῆλθεν αὐτῇ ὁ Ἀρκάδιος, βασιλεύσας μετὰ θάνατον Θεοδοσίου τοῦ οἰκείου πατρὸς, ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, καὶ μῆνας τρεῖς, πρὸς ἡμέραις τισί. λέγεται δὲ τῆς Εὐδοξίας ἔργον τυγχάνειν, ὁ ἐν τοῖς λεγομένοις Πιττακίοις ἑστὼς κίων. θνήσκων δὲ ὁ Ἀρκάδιος, τὸν υἱὸν ἑαυτοῦ τῆς βασιλείας διάδοχον καταλέλοιπε Θεοδόσιον, τὸν μικρὸν λεγόμενον πρὸς ἀντιδιαστολὴν τοῦ πάππου αὐτοῦ· ὃ ἔτι ἐν παιδικῇ πάνυ ἐτύγχανεν ἡλικίᾳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τελευτήσαντος. ἑπτὰ γὰρ ἦν τότε μόνων ἐνιαυτῶν. ἀλλ' ἀναβεβλήσθω τὰ περὶ τούτου. τὰ δὲ περὶ τὸν Ὀνώριον ὁ λόγος ἐν ἐπιτομῇ διεξίτω.

Τελευτὴ Ἀρκαδίου.

ΠΕΡΙ ΟΝΩΡΙΟΥ.

Ἀρχὴ τῆς βασιλείας Ὀνωρίου.

Ὁ δὲ βασιλεὺς τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ πατρὸς ἐν νεωτάτῃ ἡλικίᾳ (δεκέτης γὰρ ἦν) ὑπ' ἐπίτροπον ἐτέλει γνώμῃ τοῦ πατρὸς τὸν Στιλίχωνα, ὃς ἦρχε τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ πρωτευόντων, καὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐγκεχειρισμένον διοίκησιν. ἄγεται τοίνυν τὴν τούτου θυγατέρα Μαρίαν εἰς γαμετήν. ἧς θανούσης λέγεται τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς Θερμαντίαν γῆμαι, ἀτελῆ τὴν ἡλικίαν. κἀκείνη δὲ ταχὺ ἐτελεύτησεν. οὗτος ἀβέλτερος ὤν, παρὰ τῶν ἐν τῇ Ῥώμῃ μεγιστάνων ἐμισεῖτο. καὶ γνοὺς ἐπιβουλευόμενος, εἰς Ῥάβενναν ταύτῃ μετασκευάσας, διαπέμπεται πρὸς Ἀλάριχον, ὡς λόγος, τὸν ἄρχοντα τῶν Βανδήλων ἢ Γότθων ἔθνους, ἀξιῶν αὐτὸν κατὰ τῆς Ῥώμης στρατεῦσαι, ἀμυνούμενος οὕτως τοὺς τῆς Ῥώμης πολίτας διὰ τὸ μῖσος τὸ πρὸς αὐτόν. καὶ ἐπελθεῖν μὲν τῇ Ῥώμῃ τὸν Ἀλάριχον, μὴ μέντοι πορθῆσαι αὐτήν, ἀλλὰ σπείσασθαι τοῖς Ῥωμαίοις, λαβόντα ὁπόσα ἐν τοῖς βασιλείοις εὑρέθησαν χρήματα, καὶ τὴν ἀδελφὴν Ὀνωρίου τὴν Πλακιδίαν, καὶ ὑποστρέψαι. παραδοῦναι δὲ τὴν κόρην, Κωνσταντίῳ τινὶ κόμητι εἰς τὸ φυλάττεσθαι. τὸν δέ, παραλαβόντα αὐτήν, ἀποδρᾶναι, καὶ κομίσαι πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτῆς. κἀκεῖνον συζεῦξαι ταύτην αὐτῷ, τετιμηκότα συγκλητικῇ, εἶτα καὶ βασιλέα ἀναγορεῦσαι. γονῆς γὰρ οἰκείας ἄμοιρος παντάπασιν Ὀνώριος. σφαγῆναι δὲ μετὰ μικρὸν τὸν Κωνστάντιον, γεννηθέντων αὐτῷ παίδων ἐκ τῆς Πλακιδίας, Οὐαλεντινιανοῦ καὶ Ὀνωρίας. καὶ οἱ μὲν οὕτω ταῦθ' ἱστοροῦσιν, ἕτεροι δέ, σφαγῆναι μὲν λέγουσι τὸν Στιλίχωνα, ἀπεχθάνεσθαι δὲ τοὺς ἐν τῇ Ῥώμῃ τῷ Ὀνωρίῳ, καὶ τὸν εἰς Ῥάβενναν μετοικίσασθαι. τὸν δὲ Ἀλάριχον τῆς ἀβελτηρίας ἐκείνου καταφρονήσαντα, ἐπιστρατεῦσαι τῇ Ῥώμῃ καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλεῖν. ἁλούσης δέ, ἐπιστῆναι τῷ Ὀνωρίῳ δεδακρυμένον τινά, ἀπαγγέλλοντα, ὡς ἑάλω ὑπὸ Ἀλαρίχου ἡ Ῥώμη. τὸν δέ, πρὸς τὴν ἀγγελίαν συγχυθέντα ἀνασεῖσαι τὸ σῶμα, καὶ τὼ μηρὼ πατάξαντα ταῖν χεροῖν, φάναι, καὶ μὴν ἄρτι ὧδε ἦν ἡ Ῥώμη, πῶς οὖν ἑάλω; συνιέντα δὲ τὴν ἀγγελίαν, καὶ μόγις ἀνακράξαντα, εἰπεῖν, ὡς περὶ τῆς πόλεως λέγω, καὶ οὐ περὶ τῆς ὄρνιθος. ἦν γὰρ τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἀλεκτορὶς ὑπερμεγέθης, ἣν ὠνόμαζε Ῥώμην. δι' ἣν καὶ ἀνώμωξεν, ἐκείνην νομίσας ἑαλωκέναι. ὑδέρῳ δὲ περιπεσὼν ὁ Ὀνώριος, θνήσκει, ζήσας μὲν ἐνιαυτοὺς τεσσαράκοντα, βασιλεύσας δὲ δυσκλεῶς ἐκ τούτων τριάκοντα. Ἰωάννης δὲ τυραννήσας ἐν Ῥώμῃ, τὴν ἐκείνου ἀδελφὴν Πλακιδίαν μετὰ τῶν δύο τέκνων αὐτῆς, Οὐαλεντινιανοῦ τε καὶ Ὀνωρίας, ἐκεῖθεν ἐξήλασε.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ.

Ὁ μικρὸς μέντοι Θεοδόσιος ἐν Κωνσταντινουπόλει διάγων, παρὰ τῇ Πουλχερίᾳ τῇ οἰκείᾳ αὐταδέλφῃ, ἐπιμελῶς ἐτρέφετό τε καὶ ἐπαιδεύετο. μηδενὸς ἐπανισταμένου αὐτοῖς, φόβῳ τοῦ τῶν Περσῶν βασιλεύοντος Ἰσδιγέρδου. ὁ γὰρ Ἀρκάδιος τελευτῶν, ἐπίτροπον τοῦ οἰκείου παιδὸς ἔτι ὄντος ἐν ταῖς διαθήκαις ἐγγράφως τὸν Ἰσδιγέρδην, ὃς τὰς διαθήκας κομισάμενος αὐτὸς, ἐκπέμπει ...

sit Atticus. Eudoxiam defunctam Arcadius Imperator non longo tempore pòst, secutus est, cũ post obitũ patris imperasset, annos duodecim & tres menses, cum aliquot diebus. Columna quę in Pittacijs erecta est, Eudoxiæ opus esse dicitur. Moriēs Arcadius filiũ suũ Theodosiũ qui iunior dicitur, uel ad discrimē aui, uel q̃ defũcto patre puer septēnis erat, imperij successorē reliq̃t. Sed de hoc iã agem⁹, ubi res ab Honorio gestas breuiter exposuerimus.

Arcadij obitus.

Theodosius iunior.

DE HONORIO.

Hic Romæ ueteris Imperator, admodũ adolescēs, decē duntaxat natus annos, relictus à patre, de illius sententia tutorē habuit Stiliconē, uirũ Romæ principem, à quo Respublica administrabatur. Huius igitur filiã Mariam uxorem ducit, qua mortua fertur eius sororē Thermantiã immatura adhuc ætate duxisse, quæ & ipsa breui defuncta est. Hic cum ob uæcordiã se Romanis magnatibus inuisum esse, et insidijs appeti animaduertisset: Rauennã abijt, & Romanorũ in se odium ulturus, legatos ad Alaricũ Vandalicæ seu Gothicę gētis ducē misit, petens, ut Romã oppugnaret. Alaricus autē Romã inuasisse, non tamē uastasse fertur, sed pacē fecisse cũ Romanis, acceptaq́ pecunia omni imperatoria, et Honorij sorore Placidia recessisse: puellã autē tradidisse custodiēdam Comiti cuidã Constantio, qui eam arrepta fuga ad fratrē perduxerit. A quo & senatoria dignitate sit ornatus, & affinis ascitus, deniq́ etiã Imperator appellatus, cũ Honorius omnino liberis orbus esset. Constantiũ autē paulò pòst occisum, cũ è Placidia Valentinianũ et Honoriadē genuisset. Quidam igitur hæc ita narrãt. Alij uerò dicũt, occisum esse Stiliconē, & Romanos odisse Honoriũ, q̃ Rauennã migrarit. Alaricũ autē cōtēpta eius uęcordia Romã obsidione cœpisse. Qua capta, quēdã opletũ lachrymis nũciasse, Romã ab Alarico captã. Ad eum nunciũ cōsternatũ cōuulso corpore, & femora manibus ferierē, dixisse Honoriũ: Roma modò hic fuit: quomodo igitur capta est? quo errore nũciũ intellecto, cũ gemitu dixisse, se de urbe loqui, non de aue. Habebat enim in delitijs gallinã prægrãdē, nomine Romã, quã cum putasset esse captã, ingemuerat. Mortuus est hydropicus, natus annos XL. quorũ triginta nulla cum laude imperauit. Ioannes autem qui Romæ tyrannidem inuaserat, sororē eius Placidiam cum liberis ambobus Valētiniano et Honoriade urbe expulit.

Stilico tutor Honorij & socer.

Alaricus Gothus ab Honorio euocatus.

Constātius Placidia.

Historicorũ dissensio

Roma Honorij obsessa.

Honorij obitus.

Ioannes Romæ tyrannus.

IMPERIVM THEODOSII IVNIORIS.

Iunior autē Theodosius Cōstãtinopoli, Pulcheriæ sororis studio, diligēter educabatur & erudiebatur, metu Isdigerdis Persarũ regis, nemine cōtra eos insurgēte, nã Arcadi⁹ moriēs Isdigerdē in testamēto, filij, pueri adhuc, ut dictũ est, tutorē scripserat. quo ille accepto Antiochum

Pulcheria soror Theodosij.

Isdigerdes.

Antiochus.

eunuchorũ suorũ principē misit, custodem et curatorē imperatoris Theodosij, admonitis per literas proceribus, ut Imperatori suo parerēt. Quòd nisi fecissent, se iniurias pueri nō esse neglecturũ. Iam pubescēti soror Pulcheria Eudociã Atheniēsem despōdet, forma excellēti præditã, & omni doctrinæ genere perpolitam. Erat ea Leontij cuiusdã Atheniensis philosophi filia, & Athenais nominabatur. qui cum eã splēdidã fortunã consecuturã, ex arte cognouisset: testamento suas opes duobus filijs reliquerat, Valerio & Genesio, filiæ tantum centũ aureis legatis, hac adiecta clausula, quòd fortuna eius suffectura ei esset. Fratres igitur patrimonio sibi uēdicato, Athenaidē legitimã suam postulantē, et testamentũ iniuriæ accusantē, paternis etiam ædibus exegerunt. Qua matertera suscepta, & Cōstãtinopolim perducta, causa exposita Pulcheriæ supplicãt. Quæ cum puellã formosissimã, & integra ætate esse uidisset, rogat, An adhuc uiri expers esset: eo cognito, baptizat rudem adhuc Christianæ religionis, & mutato eius nomine in Eudociã, fratri Theodosio despōdet, diademate ornat, & Augustam appellat. Hac uxore ducta Theodosius, Antiochó inter Imperatorios Eunuchos potētissimo, & omnia pro imperio, non pro imperij ministro cōmiscēti, Præpositi honorē adimit, omnibus etiã opibus ereptis, Is uerò tōdetur & Chalcedonēsis ecclesiæ fit clericus in æde inclytæ martyris Euphemiæ, nec multo pòst moritur. At Eudocia Imperatrix fratres accersit, neq; irata illis, sed gratias potius agēs, ut dignitatis tãtæ autoribus (nisi enim ab eis exacta fuisset, nunquã uenturã fuisse Cōstãtinopolim) Genesio præfecturã Illyriorũ ab Imperatore impetrat, Valeriũ Magistri honore donat. Sub id tempus, Atticus patriarcha Iudæũ quēdã paralyticũ monitis in Christi cognitionē perductũ, sacro lauacro est dignatus, & sanũ ex aqua eduxit. Hic etiã D. Chrysostomi nomē in Ecclesiæ cōmētarios retulit, prius nō inscriptũ. Nã religiosissimus ille pater, Origenista & uocabatur & habebatur. Attico mortuo, qui XX. annos cœtui fideliũ præfuerat, Sisinnius eligitur, et bieniũ pōtificatu functus, uitã cũ morte cōmutat, ãno imperij Theodosii XXII. in cuius locũ introductus est Nestorius, qui cũ trieniũ præfuisset, docuit sanctã uirginē Mariã nō esse deiparã dicēdã, Christũ uerò nō aliud nisi hominē esse asserebat: in eoq; dei filiũ, ut in propheta quopiã habitasse nugabatur, eũq; bipertiēs, affirmabat, dei uerbũ non sũpsisse carnē è casto sanguine matris dei, sed aliũ esse filiũ & uerbũ Dei, aliũ Christũ, qui filius esset adoptiuus, et gratia deus factus. His cęteri patriarchę cognitis, Cœlestinus Romanus, Cyrillus Alexãdrinus, Ioãnes Antiochenus, Iuuenalis Hierosolymitanus, negociũ ad Imper. Theodosiũ & Pulcheriã deferũt, petentes ut indicto cōci

Eudocia Leonis philosophi filia, uxor Theodosij.

Antiocho Eunucho magistratus abrogatur.

Eudocia in fratres benefica.

Atticus patriarcha Iudæum sanat.

Sisinnius patriarcha.

Nestorius hereticus.

τῶν παρ' αὐτῷ εὐνούχων τὸν πρωτιμότερον, φύλακα τοῦ βασιλέως Θεοδοσίου καὶ ἐκδικήμονα ἐσόμενον, παραινέσας διὰ γραμμάτων, τοὺς ἄρχοντας ὑπείκειν τῷ σφετέρῳ βασιλεῖ· εἰ δὲ μὴ οὕτω ποιοῖεν, ἀπειλήσας αὐτοῖς αὐτὸς ἔσεσθαι εἰς ἐκδίκησιν τοῦ παιδός. τούτῳ γοῦν τελειουμένῳ εἰς μείρακας, ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία μνηστεύεται τὴν ἐξ Ἀθηνῶν Εὐδοκίαν, κάλλος μὲν ἔχουσαν περιττόν, σοφίας δὲ μετασχοῦσαν παντοδαπῆς. ἡ θυγάτηρ μὲν ἦν Λεοντίου τινὸς φιλοσόφου, Ἀθήνηθεν ὡρμημένου, Ἀθηναῒς δ' ὠνομάζετο. ὃς γνοὺς ἐξ ἐπιστήμης εὐτυχῆσαι μέλλουσαν τὴν θυγατέρα λαμπρῶς, διατιθέμενος, τὴν μὲν περιουσίαν αὐτοῦ τοῖς υἱέσι καταλέλοιπε· δύο δ' ἦσαν, Βαλέριος καὶ Γέσιος. τῇ δὲ θυγατρὶ ἑκατὸν χρυσίνους μόνους δοθῆναι ἐπέσκηψε, γράψας ἀρκεῖν αὐτῇ τὴν τύχην αὐτῆς. τῶν γοῦν συγγόνων αὐτῆς σφετερισαμένων τὴν πατρῴαν οὐσίαν, ἡ Ἀθηναῒς νόμιμον τὸ οἰκεῖον ἀπῄτει λάχος, καὶ ἠξίου τοὺς ἀδελφούς, μὴ τὰς τοῦ πατρὸς διαθήκας ἀδίκους οὔσας ποιεῖν. οἱ δὲ καὶ τῆς οἰκίας αὐτὴν ἐξῶσαν τῆς πατρικῆς. δεξαμένη δὲ τηνικαῦτα αὐτὴν ἡ πρὸς μητρὸς θεία, ἀνήγαγεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. καὶ τῆς Πουλχερίας ἐδέοντο, διηγούμεναι τὴν ὑπόθεσιν. ἰδοῦσα δ' ἐκείνη τὴν κόρην περικαλλῆ καὶ νεάζουσαν, ἤρετο εἰ ἀπείρατος ἀνδρός ἐστι· καὶ γνοῦσα τοῦτο, βαπτίζει αὐτὴν ἔτι οὖσαν ἀμύητον, καὶ Εὐδοκίαν μετονομάσασα, τῷ ἀδελφῷ ταύτην Θεοδοσίῳ συζεύγνυσι, καὶ διαδήματι ταινιοῖ, καὶ αὔγουσταν καλεῖ. γήμας δὲ ταύτην ὁ Θεοδόσιος, τὸν Ἀντίοχον, ὃς τῶν βασιλικῶν εὐνούχων ὑπῆρχεν ὁ κράτιστος, καὶ πάντα συνῳκονόμει δυναστεύων, ὁ παραδυναστεύων ἐξοστρακίζεται. καὶ οὕτως παραλύεται ὁ Ἀντίοχος τῆς τοῦ πραιποσίτου τιμῆς, ἀφαιρεῖται δὲ καὶ πᾶσαν τὴν ὕπαρξιν, αὐτὸς δὲ κείρεται κληρικὸς εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας. καὶ θνήσκει μετ' οὐ πολύ. ἡ δὲ βασιλὶς Εὐδοκία, μετακαλεῖται τοὺς ἀδελφούς, καὶ μηδὲν αὐτοῖς μηνίσασα, ἀλλὰ χάριτας μᾶλλον ὁμολογήσασα, ὡς οὐκ ἂν τυχοῦσα τῆς βασιλείας εἰ μὴ παρ' αὐτῶν ἐξώσθη, καὶ διὰ τοῦτο εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀπεπέμφθη, τὸν μὲν Γέσιον, ἔπαρχον τῶν Ἰλλυριῶν διὰ τοῦ βασιλέως πεποίηκε· τὸν δὲ Οὐαλέριον, ἐτίμησε μάγιστρον. ὁ μέντοι πατριάρχης Ἀττικὸς Ἰουδαῖόν τινα παράλυτον εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ Χριστοῦ διὰ παραινέσεων ἀγαγών, τοῦ θείου λουτροῦ κατηξίωσε, καὶ ὑγιῆ ἐκ τῆς κολυμβήθρας ἐξήγαγεν. οὗτος καὶ τὸ τοῦ ἱεροῦ Χρυσοστόμου ὄνομα ἐν τοῖς τῆς ἐκκλησίας διπτύχοις ἐνέγραψε, μὴ πρότερον ἐγγραφέν. ὠριγενιαστὴς γὰρ ὁ εὐσεβέστατος ἐκεῖνος πατὴρ ἐκαλεῖτο καὶ ἐνομίζετο. θανόντος δὲ Ἀττικοῦ, ὃς εἴκοσιν ἔτη τοῦ τῶν πιστῶν προέστη συστήματος, χειροτονεῖται Σισίνιος, καὶ ἐπὶ δύο ἔτη τῆς ἀρχιερωσύνης κατασχών, τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησε, κατὰ τὸ εἰκοστὸν δεύτερον ἔτος τῆς βασιλείας Θεοδοσίου. καὶ ἀντεισήχθη Νεστόριος, ὃς ἐπὶ τρισὶν ἀρχιερατεύσας ἐνιαυτοῖς, ἐδίδασκε τὴν ἁγίαν παρθένον Μαρίαν θεοτόκον μὴ λέγειν, ψιλὸν ἄνθρωπον τὸν Χριστὸν δογματίζων, καὶ αὐτῷ ἐνοικῆσαι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ φλυαρῶν ὡς ἑνὶ τῶν προφητῶν, καὶ εἰς δύο διαιρῶν αὐτόν, οὐ σάρκα λαβεῖν ἐκ τῶν ἁγνῶν αἱμάτων τῆς θεομήτορος τὸν τοῦ θεοῦ λόγον ἀπισχυρίζετο, ἀλλὰ ἄλλον μὲν εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ λόγον, ἄλλον δὲ τὸν Χριστὸν θέσει υἱοποιηθέντα, καὶ χάριτι θεωθέντα. ταῦτα δὲ μαθόντες οἱ τῶν λοιπῶν πατριαρχικῶν προεστῶτες θρόνων, ὅ τε Ῥώμης Κελεστῖνος, Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, Ἰωάννης Ἀντιοχείας, Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων, ἀναφέρουσι πρὸς τὸν ἄνακτα Θεοδόσιον καὶ τὴν Πουλχερίαν, αἰτούμενοι σύνοδον ἀθροισθῆναι καὶ γυμνασθῆναι τὰ παρὰ

περὶ τῆς ἐξ Ἀθηνῶν Εὐδοκίας ἢ συνεύνου Θεοδοσίου.

περὶ τοῦ Ἀντιόχου.

περὶ τῶν τῆς βασιλίδος ἀδελφῶν.

περὶ τοῦ εἰς τὸν παράλυτον Ἰουδαῖον θαύματος.

περὶ πατριαρχῶν καὶ περὶ Νεστορίου καὶ τῆς αὐτοῦ αἱρέσεως.

τὰ παρὰ τοῦ Νεστορίου δογματιζόμενα. συγχωρηθέντος οὖν γενέσθαι ἐν Ἐφέσῳ συνόδου διακοσίων πατέρων, ἧς ἐξῆρχεν ὁ ἁγιώτατος Κύριλλος, ἐπέχων καὶ τὸν τόπον Κελεστίνου τοῦ πάπα ῥώμης, μὴ δυνηθέντος συνελθεῖν δι᾽ ἀσθένειαν. τὰ τοῦ Νεστορίου κατεξετάσθησαν δόγματα, καὶ ἀπεβλήθησαν ὡς κακόδοξα. ἡ δὲ ἁγία παρθένος θεοτόκος ἀπεδείχθη καὶ φρονεῖσθαι καὶ λέγεσθαι, καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς σαρκωθεὶς ἄνευ ἀνδρός, υἱὸς τοῦ θεοῦ καὶ θεὸς παρὰ τῶν ἱερῶν ἐκείνων πατέρων ἐκήρυκτο. πρὸς τρανοτέραν δὲ τῆς πίστεως ὁμολογίαν, καὶ τῆς δυσσεβείας τοῦ Νεστορίου σαφέστερον ἔλεγχον, καὶ δώδεκα συντάξας κεφάλαια ὁ ἱερώτατος Κύριλλος τῆς ὀρθῆς δόξης ὑπομνήματα, τῇ ἐκκλησίᾳ παρέδωκεν. ὁ δὲ Νεστόριος ἀπεβλήθη καὶ τοῦ τῶν ὀρθὰ φρονούντων ἀρχιερέων ἀπεκινήθη χοροῦ. μετὰ τρίτην δὲ τῆς συνόδου ἡμέραν, ἐφίστανται τῇ Ἐφέσῳ ὅ,τε Ἀντιοχείας Ἰωάννης, καὶ ὁ Κύρου ἐπίσκοπος Θεοδώρητος, καὶ ὁ Ἐδέσσης Ἴβας καὶ ἕτεροι. καὶ ὅτι μὴ καὶ τὴν αὐτῶν παρουσίαν οἱ τῆς συνόδου ἀνέμειναν, ὀργισθέντες τῷ τε μεγάλῳ Κυρίλλῳ ὡς τῶν ἄλλων ἐξάρχοντι, τήν τε τοῦ Νεστορίου καθαίρεσιν ἐπῃτιάσαντο, καὶ ἐκείνων θέμενοι, τοῦ τε θείου Κυρίλλου καὶ Μέμνονος τοῦ Ἐφέσου, καθαίρεσιν ἐψηφίσαντο. ὁ Θεοδώρητος δὲ καὶ κατὰ τῶν δώδεκα κεφαλαίων τῶν τοῦ Κυρίλλου ἐχώρησε, καὶ εἰς ἀνατροπὴν αὐτῶν κεφάλαια συνέταξεν ἕτερα, πρὸς ἃ πάλιν ὁ μέγας ἀντηγωνίσατο Κύριλλος, οὐκ ὀρθῶς δογματίζειν ἐλέγχων τὸν Θεοδώρητον. κατεγνώσθησαν δὲ παρὰ τῆς συνόδου ὅ,τε Ἀντιοχείας καὶ οἱ λοιποί, καὶ τῶν ὀρθοδόξων ἠλλοτριώθησαν. οὕτως οὖν τούτων ἐχόντων καὶ κατ᾽ ἀλλήλων γινομένων τῶν ἐπισκόπων, καὶ σχίσματος ὄντος μέσον αὐτῶν, ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος ἀφικέσθαι πάντας ἐκέλευσεν εἰς Κωνσταντινούπολιν, καὶ παραγενομένων ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ καθῃρέθη Νεστόριος, καὶ εἰς ἑῴαν ὑπερωρίσθη. τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Θεοδωρήτου συμφρονησάντων τῇ ἱερᾷ συνόδῳ, ὡς διὰ λύπην καὶ ἔριν ἀντιπαθησάντων τὸ πρότερον. τοῦ δὲ Νεστορίου κἂν τῇ ἐξορίᾳ πολλοὺς διαστρέφοντος, ὁ Ἀντιοχείας Ἰωάννης ἀναφορὰν περὶ τούτου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐποιήσατο, ἀξιῶν μετοικισθῆναι αὐτὸν ἀλλαχοῦ. καὶ ἀπῳκίσθη ὁ δείλαιος εἰς Ὄασιν χώραν οὖσαν τῆς Ἀραβίας λυπρὰν καὶ ὑπ᾽ ἀνέμων καταπνεομένην φθοροποιῶν. ἀντεισήχθη δὲ εἰς τὴν τῆς νέας ῥώμης ποιμαντικὴν Μαξιμιανὸς τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος. καὶ μετὰ τοῦτον διετίαν ἀρχιερατεύσαντα Πρόκλος ὁ τοῦ Χρυσοστόμου μαθητής, πατριάρχης προεχειρίσθη, ὑπὸ Σισιννίου τοῦ πατριάρχου ἐπίσκοπος Κυζίκου πρώην χειροτονηθείς, μὴ δεχθεὶς δὲ παρὰ τῶν ἐκεῖ, ὡς ἕτερον ἑλομένων ἀρχιερέα, καὶ τὸν μεταξὺ χρόνον σχολάζων, οὗτος τοίνυν ἐπὶ τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐγθρονισθείς, ἀξιοῖ τὸν βασιλέα τὸ ἱερώτατον τοῦ Χρυσοστόμου σῶμα ἐκ Πιτυοῦντος ἀνακομισθῆναι, ἵνα μὴ μόνον καὶ θανόντα τὸν ἅγιον ὑπερόριον. πείθεται τούτῳ ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνακομίζεται ὁ τοῦ ἁγίου νεκρός, καὶ ὑποδέχεται μεθ᾽ ὑπερβαλλούσης τιμῆς, καὶ κατατίθεται ἐντὸς τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐπωνύμου ναοῦ. βουληθεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος τὰ τείχη μεταθεῖναι τῆς πόλεως, καὶ μείζονα τῇ ταύτης βαλεῖν περιοχήν, Κύρῳ τῷ ἐπάρχῳ τὸ ἔργον ἐνεχείρισε. καὶ ὃς σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ χρησάμενος, ἀνήγειρε τὸ χερσαῖον τεῖχος ἀπὸ θαλάσσης εἰς θάλασσαν δι᾽ ἑξήκοντα ἡμερῶν. ὁ γοῦν δῆμος τῆς πόλεως ἐπί τε τῷ ἔργῳ ἡσθείς, καὶ τὸ τάχος θαυμάσας τοῦ ἐπάρχου, ἐξεβόησε δημοσίᾳ, Κωνσταντῖνος ἔκτισε, Κῦρος ἀνενέωσε. διὸ φθονηθεὶς παρὰ

περὶ τῆς τρίτης συνόδου.

περὶ τῶν ἀναχθέντων τῆς συνόδου ἀρχιερέων ἢ διαιρέσεων.

ἔτι δὲ καὶ στασιάζοντες ἐν ... ἀπόστασις τῶν ὀρθοδόξων, ἀφορισθέντες.

περὶ πατριάρχου.

περὶ τοῦ ἀνακομισθῆναι τὸ σῶμα τοῦ χρυσοστόμου.

ὅτι δι᾽ ἡμερῶν ξ ἀνηγέρθη τὰ τείχη τῆς πόλεως ...

cilio in Nestoriana dogmata inquiratur. Igitur ducentis patribus Ephesum ad concilium cõgregatis, cuius princeps erat sanctissimus Cyrillus, Cœlestini Papæ Romani etiam uice fungens, qui per ualetudinem adesse non poterat: Nestorij decreta examinata, & ut peruersa, reiecta sunt: & constitutum, ut sancta uirgo Deipara & haberetur & diceretur, & qui carnem ex ea citra uirilem operam sumpserit, Dei filius & Deus à sanctis patribus est pronunciatus. Ac in certiorem fidei cõfessionem, & euidentiorem Nestorianæ impietatis refutationem, sanctus Cyrillus duodecim capita in ueræ sententiæ monimentum composuit, Ecclesiæq; tradidit, Nestorio reiecto, & amoto è cœtu rectè sentientium pontificũ. Cæterum post tertiam cõcilij diem Ephesum ingrediuntur Ioannes Antiochenus, Theodoretus Cyrẽsis, Ibas Edessenus & alij, iratiq; Cyrillo, ut principi consilij, ob aduentũ suum non expectatum: tum Nestorij abdicationẽ incusant, tum diuo Cyrillo & Mẽnoni Ephesino episcopatus eripiendos decernũt. Theodoretus etiam capita duodecim, á Cyrillo cõposita inuasit, & ad ea euertenda, edidit alias: quæ cum Diuus Cyrillus erroris conuicisset, Antiochenus et cæteri á concilio damnati, ab orthodoxis alienãtur. Episcopos sic affectos & inter sese decertantes, Imperator Theodosius omnes Constantinopolim accersit: corã quo agitata quæstione, reiectus Nestorius, in Orientem relegatur, Antiocheno & Theodoreto etiam sancto concilio assensis, ut qui ante per contentionem & ex mœrore aduersati essent. Cum autem Nestorius in exilio etiam multos peruerteret, Ioannes Antiochenus, de eo alium in locum transferendo refert. Itaq; miser in Oasin, Arabiæ regionem sterilem, & uentis pestilentibus infestam, trãsfertur. Nouæ autẽ Romæ sedi pastorali Maximianus Ecclesiæ presbyter præficitur. Post quem pontificatu biennio functum, Proculus diui Chrysostomi discipulus, patriarcha creatur, qui pridem à Sisinnio patriarcha Cyzici episcopus designatus, sed á Cyzicenis, qui alium elegerant, non receptus, tempore interiecto ocium egerat. Hic igitur sede Constantinopolitana receptus, petit ab imperatore, ut corpus diui Chrysostomi, Pityunte referatur, ne uir sanctus, post obitum etiam exularet. Paret Imperator, relatumq; & insigni cum honore susceptum, intra sacrarium ædis sanctorum Apostolorum conditur. Theodosius autẽ mœnia trãslaturus, & urbem amplificaturus, munus id Cyro præfecto mandat, qui magno studio & celeritate, Chersæũ murum, á mari ad mare pertinentem, intra dies sexaginta absoluit. Vrbana igitur multitudo, & opere delectata, et præfecti celeritatẽ admirata, publicè exclamat: Cõstantinus condidit, Cyrus renouauit. Quãobrem Cyrus inuisus & susceptus

Cyrilli 12. capita.

Seditio inter episcopos.

Theodoreti 12. capita

Maximianus.

Proculus.

Io. Chrysostomi corpus Constantinopolim refertur.

Cyrus amplificata Cõstãtinopoli inuidia Theodosij fit clericus.

& suspectus Imperatori, uel inuitus tondetur ut clericus, pòst, etiam Smyrnæ fit episcopus.

Flauianus. Eutychiana heresis Ephesi confirmata.

Proculo autem patriarcha, cum duodecim annos orthodoxo Constantinopolitano populo præfuisset, mortuo, D. Flauianus in eius sede collocatur: qua tempestate Archimandrita quidam Eutyches, docebat, dominum nostrum Iesum Christum, duas naturas post incarnationem non retinuisse, sed ambas in unam naturam contemperatas & permistas esse. Hunc, suam opinionem pertinaciter defendentem, Flauianus ab ecclesiæ corpore resecuit, ne peste illa, sana etiam membra inficerentur.

Chrysaphius.

Sed Eutyches Chrysaphium Eunuchum adit, suæ sententiæ suffragatorem. Qui cum apud Imperatorem plurimum posset, impetrat, ut

Dioscorus.

Dioscoro qui post Cyrilli obitũ Alexandriam ecclesiam gubernabat, cum alijs episcopis Ephesum uocato, Eutychianum dogma excuteretur, præsente etiam Flauiano. Is igitur Dioscorus, cum Eutyche consentiens, adductis alijs etiam episcopis eiusdem opinionis, Ephesum profectus, suffragatur Eutychiano dogmati.

Flauiani interitus.

Cæterum sancto Flauiano aduersante, Dioscorus exiliens instar indomiti asini, calcibus sancti illius uiri pectus impetijt, & pugnis maxillas eius tundere non prius destitit, quàm cõcilio expulisset. At sanctus ille ex plaga pectoris post triduum decedit, cum nouæ Romæ thronum per biennium ornasset. Dioscorus autem episcopos qui aderant, subscribere sentẽtiæ suæ coẽgit. Nam Eunuchus ille milites armatos adesse iusserat, ut aduersantes perterrefaceret.

Domnus.

Verùm Domnus, Antiochenæ urbis præses, cũ & ipse in tumultu illo subscripsisset, postea in Dioscorum uociferantur, eiusq; sententiam ut impietate plenam proscindit. His Theodosius auditis, & Flauiani cognito interitu, iratus cum Chrysaphio expostulat: cui Dioscorus periculi metu suadet, ut ab Imperatore impetret, ut

Anatolius patriarcha.

Anatoliũ, qui ei à responsis erat, quẽ Apocrisiarium uocant, patriarcham Constantinopolitanũ designet, quò & Eutychem in societatem reciperet, & de Flauiani calamitate quæstio nulla haberetur. Ea re per castratum ab Imperatore facile impetrata, patriarcha designatur Anatolius. Idẽ Chrysaphius, ascita etiam Eudocia adiutrice, facilitati principis illudens, persuadet, ut et Pulcheria ab ad-

Pulcheria aula pulsa reuocatur.

ministratione rerum amoueatur. Ea igitur, aula relicta, uitam priuatam agit, & in Hebdomo quiescit. At imperator, uix tandem ad sanam mentem reuersus, considerata & nefaria Flauiani cæde, & Pulcheriæ delatione: iusta indignatione contra Eunuchum commotus, quem earum rerum omnium autorem esse constabat, hominem relegat, opibus eius confiscatis, & sororem petita uenia reuocat.

Pulcheriæ cõmentũ ad coarguẽdã Theodosij oscitantiam.

Erat pulcheria mulier prudẽtissima, quæ multa fratris errata partim corrigebat, partim te-

τῷ βασιλεῖ ὁ κῦρος καὶ ὑποπτευθεὶς, καὶ ἄκων κείρεται κληρικός. ὕστερον καὶ σμύρνης ἐπίσκοπος γίνεται. τοῦ πατριάρχου δὲ πρόκλου θανόντος μετὰ δυοκαίδεκα ἔτη ἐξ οὗ προέστη τοῦ κωνσταντινουπόλεως ὀρθοδόξου λαοῦ, ὁ θεῖος φλαβιανὸς εἰς τὸν ἐκείνου θρόνον ἐγκαθιδρύνεται.

περὶ τοῦ πατριάρχου φλαβιανοῦ καὶ περὶ εὐτυχοῦς τοῦ αἱρετικοῦ.

ὅτε καὶ ὁ εὐτυχὴς ἀρχιμανδρίτης ὢν, ἐδογμάτιζε τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν, μὴ τὰς δύο φύσεις τηρῆσαι μετὰ τὴν ἐνανθρώπησιν, ἀλλ' εἰς μίαν φύσιν ἄμφω συγκραθῆναι καὶ συμφυρθῆναι. τοῦτον ἀδιόρθωτον μένοντα ὁ φλαβιανὸς τοῦ τῆς ἐκκλησίας ἐξέκοψε σώματος, ἵνα μὴ τῆς λύμης καὶ τοῖς ὑγιαίνουσι μεταδῷ. προσέσχεν οὖν ὁ εὐτυχὴς χρυσαφίῳ τῷ εὐνούχῳ ὁμοδοξοῦντι αὐτῷ, καὶ πλεῖστα δυναμένῳ παρὰ τῷ βασιλεῖ. καὶ ὃς πείθει τὸν θεοδόσιον ἐπιτρέψαι τῷ μετὰ τὴν τοῦ ἁγίου κυρίλλου μετάστασιν τῆς ἀλεξανδρείας τὸν θρόνον διέποντι διοσκόρῳ, συναγαγεῖν εἰς ἔφεσον μεθ' ἑτέρων ἐπισκόπων, καὶ τὰ περὶ τὸν εὐτυχῆ γυμνάσαι, παρόντος καὶ τοῦ φλαβιανοῦ.

ὅτι τῷ ἀλεξανδρείας διοσκόρῳ ἐπετράπη ἡ ζήτησις τῶν τοῦ εὐτυχοῦς δογμάτων ἐν ἐφέσῳ [illegible]

οὗτος οὖν ὁ διόσκορος τῷ εὐτυχεῖ τυγχάνων ὁμόδοξος, καὶ ἄλλους ἐπισκόπους προσειληφὼς ὁμογνώμονας, εἰς ἔφεσον παραγίνεται, καὶ κυροῖ τὰ παρὰ τοῦ εὐτυχοῦς δογματιζόμενα. ἀντιλέγοντος δὲ τοῦ ἱερωτάτου φλαβιανοῦ, οἷά τις ἄγριος ὄνος ἀναθορὼν ὁ διόσκορος, λὰξ τοῦ στέρνου ἐνήλατο τοῦ εὐσεβοῦς ἐκείνου ἀνδρός. καὶ πὺξ αὐτὸν κατὰ κόρρης ἔτυπτεν, οὐκ ἀνῆκεν ἕως τοῦ συνεδρίου ἐξώθησε. καὶ ὁ μὲν ἅγιος μετὰ τρίτην ἡμέραν ἐκ τῆς τοῦ στέρνου πληγῆς μετήλλαξε τὴν ζωήν, ἐν δύο ἐνιαυτοῖς τὸν ἀρχιερατικὸν κοσμήσας θρόνον τῆς νεωτέρας ῥώμης. ὁ δὲ διόσκορος τοὺς ἐκεῖ παρόντας ἐπισκόπους ὑποσημήνασθαι ἐβιάζετο τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐκτεθεῖσιν ὅροις. ὁ γὰρ τοῦ ἀνδραπόδου εὐνούχου δυναστεία στρατιώτας ἐνόπλους ἐκεῖ παρεῖναι ἐποίησε, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐκφοβεῖν. δόμνος δὲ ὁ τῆς ἀντιοχείας πόλεως πρόεδρος, ὑποσημήνας μὲν καὶ αὐτὸς συναπαχθείς, ὕστερον κατεβόα τοῦ διοσκόρου, καὶ τὸν ὅρον διέβαλλεν ὡς ἀσεβείας μεστόν. ταῦτα μαθὼν ὁ βασιλεὺς θεοδόσιος, καὶ τὰ κατὰ τὸν φλαβιανὸν γνούς, ἐν αἰτίαις ἐποιεῖτο τὸν χρυσάφιον καὶ ὠργίζετο.

ὅτι τοῦ φλαβιανοῦ θανόντος, πατριάρχης χειροτονεῖται ἀνατόλιος.

δείσας δὲ ὁ διόσκορος, ὑποτίθεται αὐτῷ, πεῖσαι τὸν βασιλέα πατριάρχην κωνσταντινουπόλεως προχειρίσασθαι ἀνατόλιον τὸν αὐτοῦ ἀποκρισιάριον, ἵνα καὶ τὸν εὐτυχῆ δέξαιτο πρὸς κοινωνίαν, καὶ τὰ περὶ τὸν μακάριον φλαβιανὸν μένῃ ἀνεξερεύνητα. πείθει τοίνυν ὁ ἐκτομίας τὸν βασιλέα, εὐάγωγον ὄντα, καὶ χειροτονεῖται πατριάρχης ὁ ἀνατόλιος.

ὅτι τὴν πουλχερίαν παύουσι τῆς διοικήσεως [illegible]

ἔτι ὁ εἰρημένος χρυσάφιος τῆς εὐηθείας τοῦ κρατοῦντος καταστρυφῶν, ἔπεισεν αὐτὸν, καὶ τὴν βασίλισσαν εὐδοκίαν προσειληφὼς συνεργὸν, τὴν πουλχερίαν τῆς τῶν πραγμάτων μεταναγαγεῖν διοικήσεως. καὶ ἡ μὲν, τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρήσασα, καθ' ἑαυτὴν ἔζη, καὶ ἐν τῷ ἑβδόμῳ ἡσύχαζεν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς ἑαυτὸν ὀψέ ποτε καὶ μόλις ἐλθὼν καὶ τὴν περὶ τὸν μακάριον φλαβιανὸν μιαιφονίαν ἀναλογισάμενος, καὶ τὰ περὶ τὴν πουλχερίαν, καὶ πάντων αἴτιον τὸν βέβηλον ἐκεῖνον εὐνοῦχον εὑρὼν, εἰς δίκαιον κατ' αὐτοῦ κινεῖται θυμὸν, καὶ τοῦ μὲν, ὑπερορίαν καταψηφίζεται, καὶ δημεύει τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, τὴν δὲ ἀδελφὴν μετακαλεσάμενος, συγγνώμην ᾔτει, καὶ τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν αὖθις αὐτῇ ἐγχειρίζει.

ὅτι αὖθις τῇ ἀδελφῇ τὴν διοίκησιν.

ἦν δὲ ἡ πουλχερία συνετωτάτη, καὶ πολλὰ τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ ἀδελφοῦ, τὰ μὲν, ἐπηνώρθου, τὰ δὲ, συνεκάλυπτε. λέγεται γοῦν ἀπροσέκτως τὸν βασιλέα τοῦτον ὑποσημαίνεσθαι τὰς γραφάς. ἡ δὴ, παραινοῦσα αὐτὸν, μὴ πᾶν τὸ προσαγόμενον βεβαιοῦν, ἀλλὰ τὰ γεγραμμένα προεπισκέπτεσθαι. ὁ δὲ, διεβε-

ὅσα ἡ πουλχερία ἰᾶται τοῦ ἀδελφοῦ

βαιοῦτο

βλάψῃ, μήτι πανουργηθῇ παρ' ἄλλου. ἀλγοῦσα γὰρ αὐτὴ ὡς ἀπαραλόγως τὰ γραφόμενα εἰς ἔλεγχον τοίνυν τῆς νωθείας γνώμης τοῦ ἀδελφοῦ, πεῖραν δὲ ἐπὶ τῇ ῥᾳθυμίᾳ ἐπινοεῖται. ἔγγραφον ἐξ ἐκείνου συντίθησι πρᾶσιν, ὡς αὐτῇ τὴν αὐγοῦσταν δουλείαν πωλήσαντος, καὶ ὡς ἕτερόν τι αὐτῷ προσαγαγοῦσα τὸ συντόμιον, ἔπεισε βεβαιῶσαι τῇ οἰκείᾳ ὑπογραφῇ, ὥστε μετακαλουμένην παρ' ἐκείνου τὴν δέσποιναν, ἀπειρήκει ἀναχωρεῖν. ἐρομένου δὲ τὴν αἰτίαν τοῦ αὐτοκράτορος, τὸ πρατήριον ἡ Πουλχερία αὐτῷ ἐμφανίζει. καὶ οὕτως ἐλέγχει αὐτὸν πολλὰ ὑποσημαίνεσθαι, ἃ οὔτ' οἶδεν οὔτ' ἴσως βούλεται γίνεσθαι. τότε μὲν οὖν τῆς πεπλασμένης ἐκείνης πράσεως χαλασθείσης, ἡ βασιλὶς ἀποκατέστη τῷ αὐτοκράτορι. μετέπειτα δ' αἰτίας συμβάσης τινὸς, ἀπέστρεψε τὴν αὐγοῦσταν ὁ βασιλεύς. ἡ δ' αἰτία, μῆλον ὑπερφυὲς εἰς ὄγκον, ἐκομίσθη τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ, τοῦτο θαυμάσας, τῇ βασιλίδι ἀπέστειλε. ἐκείνη τῷ Παυλίνῳ τὸ μῆλον δέδωκεν. ἦν δὲ λόγιος ὁ ἀνὴρ, ἐκεῖ τεθέντων τῇ βασιλίσσῃ ᾠκείωτο. ὁ δὲ τὸ τοῦ μήλου μέγεθος ἀγασθεὶς, πάλιν ἀγαγὼν τῷ βασιλεῖ, ἀγνοῶν τὰ περὶ αὐτοῦ. ἐκεῖνος δ' ἐπέγνω τὸ προσαχθὲν, καὶ κρύψας αὐτὸ, τὴν γυναῖκα ἠρώτησε. ποῦ δή ἐστι τὸ σταλὲν αὐτῇ μῆλον ἐπύθετο; ἡ δὲ φαγεῖν ἀπεκρίνατο, δείσασα μὴ ὁ ἀνὴρ ὑποπτεύσῃ, ὃ ἐκεῖνος ἄλλως ὑπώπτευσεν. ὁ δ' ἐπὶ προσῆγεν ἐπιτακτικώτερον. ἡ δ' αὖθις φαγεῖν τὸ μῆλον ἐξώμνυτο. ἐξάγει τοῦτο μέσος ὁ αὐτοκράτωρ ὀργῆς. καὶ ἡ μὲν, ἐπ' αὐτοφώρῳ ἑαλωκυῖα ψευδομένη, τῷ δὲ, τὰ τῆς ὑποψίας ἐστήρικτο. ἐκεῖθεν ἀναιρεῖται μὲν ὁ Παυλῖνος ἐξ ὑποψίας ψευδοῦς, ἡ δ' Εὐδοκία μεμίσητο. καὶ ᾔτησεν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα, ἔνθα δὴ ἀπελθοῦσα σὺν πλούτῳ βαθεῖ, ναούς τε ἐδείματο, καὶ πολλὰ τοῖς πενομένοις καὶ τοῖς ἐκεῖ μοναστηρίοις διένειμεν. ἐκεῖθεν δ' ἐπανελθοῦσα αὖθις μετὰ θάνατον τοῦ ἀνδρὸς, ἐκεῖσε ἀφίκετο. κἀκεῖ τετελεύτηκεν. οἵα δὲ περὶ λόγους ἦν ἡ βασιλὶς ἐκείνη, δηλοῦσι τὰ λεγόμενα ὁμηρόκεντρα. πατρικίου γάρ τινος ἀπαρξαμένου τοῦ συνθέματος, ἀτελῆ δὲ καταλιπόντος αὐτὸ, ἐκ δὲ ὕλης οἷον ἀποθεσμένου, ἐκείνη καὶ εἰς τέλος ἤγαγε καὶ ἀπειργάσατο. ὡς ἡ παρ' ἐκείνης δι' στίχων ἡρωϊκῶν τῷ πονήματι γραμμένη ἐπιγραφὴ τοῖς ταύτην ἀναγινώσκουσι παρίστησι. θνήσκει δὲ ὁ βασιλεὺς Θεοδόσιος πεντηκοντούτης γενόμενος, καὶ σχεδὸν ἅπαντας τοὺς ἰδίας ζωῆς ἐνιαυτοὺς βασιλεύσας, βραχεῖς μὲν πάνυ σὺν τῷ πατρὶ, τοὺς δ' ἄλλους καθ' ἑαυτόν. τὴν δ' αἰτίαν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς οἱ μὲν νόσον γεγονέναι φασὶν, οἱ δ' ἐν θήρᾳ ἐξελαύνοντι συμπεσεῖν τὸν ἵππον ἱστοροῦσι, καὶ πληγέντων αὐτοῦ καιρίων μερῶν, μετ' ὀλίγον θανεῖν. ἦν δὲ λογικῆς παιδείας οὐκ ἀνομίλητος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων μαθηματικῶν βίβλων μετεσχηκὼς, καὶ τῆς ἀστρονομίας αὐτῆς ἀντελάβετο. ἱππεύειν δὲ καὶ τοξεύειν, εἰς ἄκρον ἤσκητο. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν γραφικὴν, καὶ τὴν πλαστικὴν δεξιῶς εἶχεν. ἐπιεικὴς δὲ τὸν τρόπον γενόμενος, μαλθακῶς πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων διέκειτο. ὅθεν καὶ οἱ παρ' αὐτῷ δυνηθέντες ἐκτομίαι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων εἰργάσαντο, ὁ Ἀντίοχος, καὶ μετ' ἐκεῖνον Ἀμάντιος, καὶ τελευταῖος Χρυσάφιος. ἐν τοῖς χρόνοις δὲ τούτου τοῦ βασιλέως, Πρόκλου τοῦ πατριάρχου λιτανεύοντος σὺν τῷ κλήρῳ καὶ πλείστῳ μέρει τοῦ πλήθους τῆς πόλεως, ἄφνω παιδίον αἴρεται μετάρσιον. τοῦ δὲ λαοῦ θαμβουμένου καὶ ἐπὶ πλεῖστον βοῶντος τὸ, Κύριε ἐλέησον, αὖθις κατάγεται τὸ παιδίον, λέγον μυηθῆναι, μὴ δεῖν

Ἐκ τοῦ μήλου, γέγονεν ἡ Παυλίνου ἀναίρεσις καὶ ὁ Εὐδοκίας.

Τελευτὴ Θεοδοσίου.

Θεοδοσίου ἦθος.

gebat Literis ille certè quidem inconsideratè subscribere dicebatur. Quod ne faceret, utque literarum sententiam consideraret, ab illa admonitus, affirmabat, à nemine struì sibi fraudem, & scire se quid literæ continerent. Quare illa ad socordiam fratris coarguendā huiusmodi commento usa est. Nomine illius syngrapham componit, qua sibi Eudocia Augusta uenderetur, eaque, ceu aliud quiddam esset, Imperatori oblata, efficit ut subscribat. Deinde Eudociam ab illo accersitam, abire non sinit, quæsitaque retentionis causa, profert syngrapham: itaque conuincit, eum subscribere plurimis, quæ neque norit, neque etiam fortasse fieri uelit. Ac tum quidem, commentitia illa uenditione sublata, uxor Imperatori restituitur. Pòst autem, in odium eius tali de causa incurrit. Pomum inusitata magnitudine sibi oblatum Imperator, admiratus, uxori misit. Id illa Paulino dedit uiro erudito, eaque de causa sibi familiari. Is rei ignarus, illud Imperatori effert, ut rē mirā. quo ille agnito & occultato, uxorem rogat, ubi sit malum ipsi missum? Illa uerita ne id suspicaretur maritus, quod iā suspicabatur, se comedisse respondet. Verū illo acrius urgēte, iureiurando affirmat, se iam comedisse. Tum ira percitus Imperator, pomū profert. Sic illa in manifesto mendacio deprehensa, suspicio mariti confirmatur, Paulinus insons occiditur. Eudocia cū se inuisam esse cerneret, facultatem abeūdi Hierosolyma petit, quò cum magnis opibus profecta, & templa ædificauit, & pauperibus, eiusque loci monasterijs multa dedit. Inde reuersa, post mariti obitum, eòdem redijt, ibique mortua est. Qua uerò eruditione Imperatrix illa fuerit, centones Homerici declarant. Nam cùm Patricius quidam id opus imperfectum & indigestum reliquisset: illa & absoluit & digessit, ut inscriptio uersibus heroicis præfixa declarat. Moritur Theodosius quinquagenarius, omnibus ferè uitæ suæ annis Imperator, quorū paucis omnino cum patre, ceteris per se regnauit. Causam eius obitus alij morbum fuisse perhibent, alij in uenatione cū equo lapsum, læsis uitalibus membris paulò pòst obijsse. Fuit literarum non imperitus, sed cū in alijs Mathematicis libris uersatus, tum Astronomiæ non ignarus, equitandi & sagittandi peritia excellens, prætereaque pingēdo fingendoque dexter. Cum autem leni esset ingenio, mollior ad res gerendas fuit. Vnde factum, ut castrati apud illum gratiosi, multa perperā agerent, ut Antiochus, & post illū Amātius, ac denique Chrysaphius. Huius Imperatoris temporibus, Proculo patriarcha cum Clero & maxima urbanæ multitudinis parte supplicantibus, puer sublimis in aërem tollitur. Populo obstupefacto & longo tempore uociferante, Kyrie eleeson, rursus demittitur, ac sibi præceptum esse dicit, ne in Cantico Tersancto ad-

Pomum occasio cædis Paulini, & odij Eudociæ.

Eudociæ obitus et eruditio.

Centones Homerici.

Theodosij iunioris obitus.

Theodosij elogia.

Miraculum pueri in aërem sublati.

deretur clausula: Qui crucifixus est pro nobis.

IMPERIVM MARCIANI.

Theodosio mortuo, sed eius obitu paucis cognito, Pulcheria Marcianum accersit, senē iam, sed uirum bonū & modestum: & Imperatoris morte indicata, Te, inquit, præ cæteris omnibus imperatorē elegi, si fidem dederis, te uirginitatem meam, quam consecraui Deo, intactam conseruaturum. Assensum illū, patriarcha & senatu accersitis, Imperatorē salutat, & diademate cingit. Erat autem Marcianus neq; gestis magistratibus clarus, neq; illustri genere ortus, sed gregarius miles, qui cùm aliquando cum sua legione in expeditionē profectus, & in Lycia ægrotans à commilitonibus relictus, duorū fratrum Iulij & Tatiani hospitio usus esset, recuperata ualetudine, cum hospitibus uenatū exijt. Fatigati procumbunt humi, requiescendi causa, & obdormiscunt circa meridiem. Ibi Tatianus præ cæteris experrectus, aquilā uidet expansis alis umbram facientem Martiano & solis ardorem prohibentem, fratremq; sensim excitat, rem inusitatam ostēdit, quam admirati ambo, Martiano Imperiū portendi existimant, idq; experrecto narrant, petunt, ut sui meminissent potit⁹ imperio, ac ducētis aureis datis dimittunt. Cum denuo sub Aspare contra Vandalos bellum inferentes militans, cū alijs plurimis captus in aula quadā custodiretur: Dux Vandalorum è superiore loco per fenestram captiuos spectans, Martiano dormienti umbrā ab aquila fieri uidet, eoq; augurio & ipse imperiū homini portendi conijciens, eum accersit, & pactus, si imperio potiretur, ne Vandalis bellum inferret, missum facit. Ita imperio multò ante diuinitus ei denunciato, sed tū augurijs re ipsa cōprobatus, statim fratres hospites, qui principatum ei gratulati fuerant, uocant, ac Tatianum præfectū urbis creat, Iulio Illyricam prouinciam tradit, benignū se præbens erga omnes. Sub hoc tēpus Pulcheria Deiparæ ædem in Blachernis extruit, & quartū conciliū indicitur: quum Leo Papa Romanus, & Anatolius nouæ Romæ patriarcha, ab imperatore Martiano petiuissent, ne Dioscori Alexandrini & Eutychis dogmata inexcussa relinquerentur, & commissum in sanctum Flauianum facinus dissimularetur. Itaq; DC & XXX patres Deo pleni Chalcedonē in ædem sanctæ martyris Euphemiæ cōueniunt, quorū principes erāt, Leo Papa Romanus, Anatoli⁹ Cōstantinopolitan⁹, & Iuuenalis Hierosolymitanus. Conuenerat autē ea patrū multitudo contra Dioscorū & Eutychem, qui dominū Christū Iesum alterius naturæ carnē gestasse, & unam esse naturā fabulabātur: ut eo pacto quæcūq; perpessus esset, ea diuinitati attribuerentur.

Auguria Marciano Imperium portēdētia.

Chalcedonēse cōciliū quartum.

προστίθεσθαι τῷ τρισαγίῳ, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΡΚΙΑΝΟΥ.

Ὁ μὲν οὖν Θεοδόσιος τέθνηκε. Πουλχερία δὲ μήπω πολλοῖς γνωσθείσης τῆς τοῦ αὐτοκράτορος τελευτῆς, τὸν Μαρκιανὸν μετεπέμψατο, ἄνδρα γηραιὸν ἤδη, χρηστὸν δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονα, καὶ ἀπαγγέλλει αὐτῷ τοῦ βασιλέως τὸν θάνατον. καί φησιν, ἐγώ σε ὑπὲρ πάντας εἰς βασιλέα προκέκρικα, εἴ μοι δοίης πληροφορίαν τηρῆσαί μου τὴν παρθενίαν ἀνέπαφον, ἣν τῷ Θεῷ ἀνατέθεικα. τοῦ δὲ συνθεμένου, μετακαλεῖται τόν τε πατριάρχην, καὶ τὴν βουλήν, καὶ ἀναγορεύει ἄνακτα, καὶ ταινιοῖ διαδήματι. ἦν δὲ ὁ Μαρκιανὸς οὔτε τῶν πρώην ἐπιφανῶν, οὔτε τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, ἀλλὰ στρατιώτης ἁπλῶς. ὅς ποτε ὡς ἐκστρατείαν σὺν τῷ οἰκείῳ τάγματι ἀπιών, κατὰ τὴν Λυκίων ἐπαρχίαν ἐνόσησε, καὶ τῶν ὁμοταγῶν ἀπελέλειπτο. ξενωθεὶς οὖν καὶ παρά τισι δυσὶν ἀδελφοῖς, ὧν τῷ μὲν ἐκαλεῖτο Ἰούλιος, τῷ δὲ ἑτέρῳ Τατιανός, καὶ τῆς νόσου ῥαΐσας, θηρεύσων ἔξεισι σὺν τοῖς ξενισταῖς. οἱ δ' ἐν τῷ θηρεύειν γεγονότες κατάκοποι, κατὰ γῆς ἀνεκλίθησαν, ἑαυτοὺς ἀναπαύσοντες, καὶ ὕπνωσαν περὶ μεσημβρίαν. τὸν ὕπνον δὲ πρὸ τῶν ἄλλων ὁ Τατιανὸς ἀποτιναξάμενος, ἀετὸν ὁρᾷ διαπεπετασμέναις ταῖς πτέρυξι κατασκιάζοντα τὸν Μαρκιανόν, καὶ τὴν ἐκ τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος κωλύοντα καῦσιν. θαυμάσας οὖν, ἠρέμα διυπνίζει τὸν ἀδελφόν, καὶ τὸ καινὸν ὑποδείκνυσι. κἀκεῖνος οὖν ἐξεπέπληκτο. ἐδόξαζον οὖν καὶ ἄμφω τὸν ἄνδρα, βασιλείας εἶναι σημαντικὸν τὸ ὑπὸ τοῦ ἀετοῦ γεγονὸς εἰς Μαρκιανόν. καὶ διεγερθέντι τοῦ ὕπνου αὐτῷ, τὴν βασιλείαν προκαταγγέλλουσι. καὶ μεμνῆσθαι αὐτῶν ἀξιοῦσιν ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς. καὶ δόντες αὐτῷ διακοσίους χρυσίνους, ἀπιέναι ἀφῆκαν. αὖθις δὲ σὺν Ἄσπαρι στρατευόμενος κατὰ Βανδήλων πόλεμον ἀραμένων, αἰχμάλωτος σὺν ἑτέροις πλείοσιν ἑαλωκὼς ἐν αὐλῇ τινι μετὰ τῶν συναιχμαλώτων ἐφρουρεῖτο. ἄνωθεν δὲ ὁ τῶν Βανδήλων ἀρχηγὸς προκύπτων, ἐπισκοπεῖ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ ὁρᾷ κἀκεῖνος κοιμώμενον τὸν Μαρκιανόν, καὶ ἀετὸν ἄνωθεν διαπλώσαντα ταῖς πτέρυξι, σκιὰν αὐτῷ ἐργαζόμενον. κἀκεῖνος τοίνυν εἰς βασιλείαν ἰσχὺν τὸ ὅραμα οἰωνίζεται, καὶ μετακαλεσάμενος τὸν Μαρκιανόν, ἀπῄτησεν αὐτόν, εἰ βασιλεύσει, μὴ πολεμῆσαι Βανδήλοις. καὶ συνθέμενον, ἀπέλυσεν αὐτὸν τῆς φρουρᾶς. οὕτω μὲν οὖν πρὸ μακροῦ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προεσήμαινεν ὁ Θεός, τότε δὲ εἰς ἔργον ἐκβεβήκασι τὰ προσημαινόμενα, καὶ αὐτίκα μετακαλεῖται τοὺς ξενίσαντας αὐτὸν ἀδελφούς, καὶ διαγγελλομένους αὐτῷ τὴν ἀρχήν, καὶ τὸν μὲν Τατιανὸν ἔπαρχον τῆς πόλεως ἀναδείκνυσιν, Ἰουλίῳ δὲ τὴν τῶν Ἰλλυριῶν ἀρχὴν ἐγχειρίζει. γέγονε δὲ περὶ πάντας χρηστός. ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων, τὸν ἐν Βλαχέρναις ναὸν τῆς Θεοτόκου ἡ Πουλχερία ἀνήγειρε, καὶ ἡ τετάρτη γέγονε σύνοδος, Λέοντος τοῦ πάπα Ῥώμης, καὶ Ἀνατολίου τοῦ πατριάρχου τῆς νέας Ῥώμης, αἰτησαμένων τὸν βασιλέα Μαρκιανόν, μὴ μεῖναι ἀζήτητα τὰ περὶ τὸν Ἀλεξανδρείας Διόσκορον καὶ τὸν Εὐτυχῆ, καὶ ὅσα παρ' αὐτῶν εἰς τὸν ἱερώτατον ἐτολμήθη Φλαβιανόν. ἀθροισθῆναι οὖν σύνοδον γενέσθαι, καὶ συνηθροίσθησαν εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι ναὸν τῆς ἁγίας μάρτυρος Εὐφημίας θεοφόροι πατέρες ἑξακόσιοι καὶ τριάκοντα. ἐξῆρχον δὲ τούτων, Λέων ὁ πάπας Ῥώμης, καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος, καὶ Ἰουβενάλιος Ἱεροσολύμων. συνήθροιστο δὲ τὸ τῶν πατέρων πλῆθος, κατὰ Διοσκόρου καὶ Εὐτυχοῦς, ἑτερούσιον ἡμῖν τὴν σάρκα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ φορέσαι μυθολογούντων, καὶ μίαν φύσιν αὐτοῦ ὑπάρχειν. ὡς ἐντεῦθεν τῇ θεότητι τὰ παθήματα [illegible]

ἐς κα

περὶ σημείων προμηνυόντων τὴν βασιλείαν τῷ μαρκιανῷ.

τετάρτη σύνοδος.

δὲ καθ᾽ ἑαυτοὺς καὶ ἀντιθεματίσειν οἱ θεῖοι πατέρες, τὴν ἑαυτῶν κακοδοξίαν παραιτήσασθαι μὴ θελήσαντας. ἐδέξαντο δὲ τόν τε θεοδώρητον καὶ τὸν ἴβαν, ἀναθεματίσαντες τὸν νεστόριον, καὶ ἅπερ αὐτοὶ ἐκ φιλονεικίας πρὸς ἔριν κεφάλαια, καὶ τὰς προτέρας τρεῖς συνόδους ἐκύρωσαν, καὶ τὸ ἅγιον ἐπεκράτυναν σύμβολον. ἀναθέματι καθυπαγαγόντες τούς τε υἱῶν δυάδα εἰσάγοντας, καὶ τοὺς παθητὴν δογματίζοντας τὴν θεότητα, καὶ τοὺς κρᾶσιν καὶ σύγχυσιν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων φρονοῦντας καὶ λέγειν τολμῶντας. ἢ δύο μὲν εἶναι φύσεις πρὸ τῆς ἑνώσεως ἐπὶ τοῦ χριστοῦ, μίαν δὲ μετὰ τὴν ἕνωσιν ἀναπλάττοντας, καὶ τοὺς οὐράνιον, ἢ ποιᾶς οὐσίας ἑτέρας μυθεύοντας τὴν προσληφθεῖσαν ἐξ ἡμῶν τῷ κυρίῳ μορφήν. ἐδογμάτισαν δὲ τὸν κύριον ἡμῶν ἰησοῦν χριστὸν, τέλειον ἐν θεότητι, καὶ τέλειον ἐν ἀνθρωπότητι, καὶ θεὸν ἀληθῶς, καὶ ἄνθρωπον ἀληθῶς, ἐκ ψυχῆς λογικῆς καὶ σώματος, ὁμοούσιον τῷ πατρὶ κατὰ τὴν θεότητα, καὶ ἡμῖν ὁμοούσιον καὶ ὅμοιον κατὰ πάντα, χωρὶς ἁμαρτίας, ἕνα τὸν αὐτὸν ἐν δύο φύσεσιν, ἀσυγχύτως, ἀτρέπτως, ἀδιαιρέτως, ἀχωρίστως γνωριζόμενον, σωζομένων τῶν ἰδιωμάτων φύσεως ἑκατέρας, καὶ εἰς ἓν πρόσωπον συντρεχόντων, καὶ μίαν ὑπόστασιν. τούτων οὖν πᾶσι τοῖς θεοφόροις ἐκείνοις δεδογμένων πατράσι, παρόντος καὶ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως μαρκιανοῦ, ὁ διόσκορος προστάξει βασιλικῇ, εἰς γάγγραν ὑπερόριος ἐλαύνεται. ὁ γὰρ εὐτυχὴς προτεθνήκει δυστυχῶς. ἀντὶ δὲ διοσκόρου τῆς ἀλεξανδρείας ἐπίσκοπος ἐχειροτονήθη προτέριος, ἀνὴρ ἱερώτατος καὶ ὀρθοδοξότατος. τῶν δὲ τοῦ εὐτυχοῦς, καὶ τοῦ διοσκόρου αἱρεσιωτῶν ἀνὰ τὴν πόλιν στρεφομένων καὶ διαχλευαζόντων τὰ ὑπὸ τῆς συνόδου δογματισθέντα, κἀκ τῆς βασιλικῆς δυναστείας λεγόντων τὸ κράτος τῇ συνόδῳ προσεῖναι, καὶ οὐκ ἐκ τῆς ἀληθείας, καὶ τὴν οἰκείαν συνιστᾶν ἔτι πειρωμένων κακοδοξίαν. ὁ πατριάρχης ἀνατόλιος ἐκκλησιάσας τούς τε αὐτῷ ὁμογνώμονας καὶ τοὺς ἀντιδοξοῦντας, ἔφη πρὸς τοὺς ἐναντίους. ἐπεὶ ἔτι τῆς οἰκείας δόξης ἀντέχεσθε, καὶ οὐ πείθεσθε μὴ δοξάζειν ὀρθῶς, ἀλλ᾽ αἰτιᾶσθε ἡμᾶς, ὡς τὸ νεστορίου παραδεχομένους δόγμα, δύο φύσεις ἐπὶ τοῦ σωτῆρος κηρύττοντας, ἑκατέρας τηρούσας ἀσυγχύτους τὰς ἰδιότητας. ἐπιτρεπτέον, εἰ δοκεῖ, τῷ θεῷ τὴν περὶ τούτου διάκρισιν, καὶ γραφέτω μὲν παρ᾽ ὑμῶν ἐν τόμῳ τὸ ὑμέτερον περὶ τῆς πίστεως φρόνημα. γραφήσεται δὲ καὶ παρ᾽ ἡμῶν τὸ ἡμέτερον. καὶ ἄμφω τὼ τόμω ἐν τῇ λάρνακι τεθήτων τῆς πανευφήμου μάρτυρος εὐφημίας, καὶ ταύτῃ τὴν κρίσιν δοτέον, τῶν ὀρθῶν καὶ διεστραμμένων δογματιστῶν. ἤρεσε ταῦτα καὶ τοῖς αἱρετικοῖς. καὶ οἱ τόμοι γεγράφαται. καὶ ὁ κλείων λίθος τὴν λάρνακα, αἴρεται. καὶ οἱ χάρται τῷ στήθει τῆς μάρτυρος ἐπιτίθενται, καὶ ὁ λίθος αὖθις τῇ λάρνακι ἐπιτίθεται. καὶ σφραγίζεται ὑπ᾽ ἀμφοῖν τοῖν μεροῖν. τὸ δ᾽ ἐντεῦθεν ἱκεσίαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ δεήσεις παννύχιοι, ἀποκαλύψαι τίς αὐτῷ τῶν δοξῶν καταθύμιος καὶ τίς ἀποβλητέα δοκεῖ. καὶ μετὰ τρίτην ἡμέραν συνίεσαν. μὴ δὲ τοῦ βασιλέως ἀπολειφθέντος. καὶ ἀνοιγείσης τῆς λάρνακος, τὸ θαυμάσιον ὁρᾶν, εὑρέθη ὁ μὲν τῶν αἱρετικῶν τόμος ἐν τοῖς ποσὶ τῆς μάρτυρος κείμενος· ὁ δέ γε λοιπὸς, τῇ δεξιᾷ ταύτης χειρὶ κατεχόμενος, ἣν ἐκτεῖναι λέγεται πρὸς τὸν βασιλέα καὶ τὸν πατριάρχην, τὸν τόμον αὐτοῖς ἐγχειρίζουσα. οἱ μὲν οὖν τὸ ὀρθὸν πρεσβεύοντες δόγμα, ἦσαν ἐν κρότοις, οἱ δὲ τούτοις ὑπεναντιούμενοι,

περὶ προτερίου.

περὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ τῆς ἁγίας μάρτυρος εὐφημίας ἐπὶ τῇ κρίσει τοῦ ὅρου τῆς πίστεως.

Hos igitur diuini patres cum à peruersa opinione decedere nollent, loco motos anathemate notarũt, Theodoretum autem & Ibam receperunt: damnato & Nestoriu & ijs capitibus, quæ hi studio contentionis ediderant, tribusq; prioribus concilijs approbatis, & sancto symbolo confirmato. Eos porrò anathemate notarunt, qui filios binos statuerent, & diuinitatem passibilem esse assererent, quiq; temperamentum & confusionem duarum naturarum sentire & profiteri auderent, aut duas naturas in Christo ante unionem, & unam post unionem confingerent, quiq; formam à domino ex nobis assumptam uel cœlestem, uel alterius esse naturæ fabularentur. Statuerunt, Iesum Christum dominum nostrum perfectum esse in diuinitate, & perfectum in humanitate, uerè Deum & uerè hominẽ, qui anima ratiõe prędita & corpore cõstet, eiusdẽ cũ patre naturę secundũ diuinitatem, eiusdẽ naturæ nobiscũ & similẽ per omnia nobis, peccato excepto: q unus idẽ in duabus naturis, citra cõfusionẽ, citra mutationẽ, citra diuisionẽ, citra separationẽ agnoscatur, seruatis utriusq; naturæ ꝓprietatibus, & in unã personã, & unã hypostasim cõspirantibus. Hęc cũ à diuis illis patribus decreta essent, etiã pio imperatore Marciano pręsente, Dioscorus eius iussu Gangrã relegatur. Nã Eutyches iã antè infeliciter perierat. Dioscori aũt loco Alexandrinus episcopus eligitur Proterius uir sanctissimus & fide integerrima. Cũ aũt Eutychis & Dioscori sectatores q in urbe uersabantur, decreta cõcilij subsannarẽt, eiusq; autoritatẽ nõ ueritate, sed potentia Imperatoris niti dicerẽt, & prauitatem sententiæ suæ stabilire conarentur: Anatolius patriarcha & suffragatoribus suis & aduersarijs conuocatis, ad hos ita infit: Quoniã sententiã uestrã adhuc mordicus tenetis, neq; uos perperàm sentire creditis, sed nos incusatis, quasi Nestorij dogma approbemus, cũ duas naturas in seruatore prædicemus, utraq; citra cõfusionẽ proprietates suas retinẽte: istius cõtrouersiæ dijudicatio, si placet, Deo permittatur. Scribatur igitur uestra de fide sentẽtia in uno libello, & nostra in altero, atq; ambo, in loculo gloriosæ martyris Euphemiæ collocẽtur, & huius iudiciũ esto, utri rectè aut perperã sentiãt. Hæc cũ hæreticis etiã placuissent, libelli scripti, remoto lapide qui loculum claudebat, pectori martyris imponũtur, & lapis in suũ locũ repositus, ab utraq; parte signat. Dehinc supplicationes fiũt, & preces ad Deũ peruigiles, ut demõstret, utra sentẽtia ei cordi sit, quæ reijciẽda uideaẽ. Post triduũ cõueniunt, imperatore etiã præsente, aperto loculu, O rem mirã, libellus hæreticorũ ad pedes martyris inuenitur, alter in manu eius dextra, quã extẽdisse ferũ ad Imperatorẽ & patriarchã, ac libellũ eis porrexisse. Itaq; rectę sentẽtię assertores plaudere, aduer-

Proterius.

Cõcilij Chalcedonensis decreta miraculo firmantur.

ſarij uerò demiſsis uultibus & præ pudore caligantibus abire, quidam etiam ueram ſententiam amplecti. Eo tempore Pulcheria imperatrix piè, glorioſè & cum ſpe bona moritur, omnes ſuas opes dilargita pauperibus, & miſericordia erga illos diuina miſericordia redempta. Valentinianus uerò, cuius ſuprà obiter eſt facta mentio, Honorij è ſorore Placidia nepos, Romæ ueteris imperator, Eudoxiam iunioris Theodoſij filiam uxorem ducit. Sed homo uitæ inſolentis, & flagitioſæ, omiſſa coniuge, quamuis eleganti forma, in ſtupris & adulterijs uolutabatur, diuinationibus etiam & præſtigijs deditus. Vt igitur uitam agebat nefariam, ita miſerabilem ſortitus eſt interitum. Maximus enim patricius Romanus, ex illius Maximi familia, quem tyrannide occupata magnus Theodoſius debellarat, palatium ingreſſus, Valentinianum perimit, Eudoxiam ui ſtuprat, imperium inuadit. Atilla Theodoſio patre mortuo, Pulcheria item defuncta, cum nullum alium iniuriæ uindicem ſperaret, Gizericho à Vandalorum rege precibus impetrat, ut per eum à Maximi tyrannide liberetur. Is igitur cum claſſe & copijs magnis Romam uenit, Maximo cum inde profugiſſet, à ſuis occiſo, urbe citra laborem potitur, & omnes eius diuitias, ſacrarum ædium aurea donaria, & gemmis ornata, nonnulla etiam uaſa è templo Hieroſolymitano à Tito allata, aurea & ipſa, unà cum Eudoxia, & duabus eius filiabus in Africam ſecum aſportat. Cuius filiam Eudociam natu maiori filio Honoricho iungit: alteram, quia Olybrio patricio deſponſam nouerat, cum matre aſſeruat. Quæ cum biennium ibi egiſſet, cum filia Placidia, regnante adhuc Martiano, Byzantium reuertitur, relicta filia Eudocia, quæ quamuis annos XVI cum marito uixiſſet, genito Hilderícho filio: tamen eius conſuetudinem ob Arianiſmum ægrè ferens, nacta opportunitatem & ipſa Conſtantinopolim ſecedit, matre iam defuncta. Inde Hieroſolyma profecta, moritur. Obijt & Martianus cum annos ſex & aliquot menſes imperaſſet, ſiue ex morbo, ſiue ueneno Aſparis patricij nutu dato, admodum ſenex, uir miti ingenio & erga ſubditos benignus: dicere ſolitus, Imperatori nō capienda eſſe arma, dum pacem agere liceret. Aſpar Patricius, etſi multum poterat, non tamen imperator creatus eſt à populo Conſtantinopolitano, ob Arianæ ſectæ ſtudium. Quare ipſe Leonem ſiue ſuapte autoritate, ſiue accepta à populo poteſtate, Imperatorem declarat, ſtipulatus, ut alter filiorum ſuorum Cæſarea corona inſigniretur. quòd cum ille promiſiſſet, ad regium faſtigium eſt euectus. Is Leo Aſparis procurator fuerat: alij Selebrianorū uectigalium fuiſſe, *præfectum tribunum, & alij genus è Thracia ducere, alij ex Dacia Illyrica, aiunt.

Pulcheriæ obitus.

Valentinianus à Maximo interficitur.

Genſericus Vādalus ab Eudoxia accitus, Romā diripit.

Eudocia. Olybrius. Placidia. Hildericbus.

Martiani obitus.

Aſpar Leonē imperatorē creat.

κατηφιῶντες καὶ σκότῳ ὑπ' αἰσχύνης περιχυθέντες ἀπῆλθοσαν. τινὲς δ' ἐκ τούτων καὶ πρὸς τὸ ὀρθόδοξον μετεβάλοντο. κατὰ τὸν τότε χρόνον καὶ ἡ βασιλὶς πουλχερία θνήσκει εὐσεβῶς τε καὶ εὐκλεῶς καὶ ἐπ' ἐλπίσι χρησταῖς. πάντα γὰρ τὸν πλοῦτον αὐτῆς διανείμασα πένησι, καὶ τῷ πρὸς τούτους ἐλέῳ τὸν τοῦ θεοῦ ἐκτήσατο ἔλεον. οὐαλεντινιανὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, οὗ ἄνω που ἐπεμνήσθημεν ὡς ἐκ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ γεννηθέντος τῆς πλακιδίας, βασιλεύων ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ ῥώμῃ, ἄγεται εἰς γυναῖκα εὐδοξίαν τὴν παῖδα τοῦ νέου θεοδοσίου. ἐκδεδιῃτημένως δὲ βιώσκων καὶ ἀσελγῶς, τὴν μὲν οἰκείαν γαμετὴν εἴα, καίτοι κάλλος εὖ ἔχουσαν, ἀλλοτρίαις δὲ συνεφθείρετο. ἐπείχετο δὲ καὶ μαντείαις καὶ γοητείαις. οὕτω δὲ βιώσκων οὐκ εὐαγῶς, ἀπεβίωσεν ἐλεεινῶς. μάξιμος γάρ τις τῶν ἐν τῇ ῥώμῃ πατρικίων, ἔγγονος δὲ τοῦ πάλαι τυραννήσαντος μαξίμου, ὃν ὁ μέγας κατεπολέμησε θεοδόσιος, ἔνδον τῶν βασιλείων γενόμενος, ἐν αὐτοῖς τὸν οὐαλεντινιανὸν ἀποσφάττει, καὶ τῇ εὐδοξίᾳ βίᾳ συμμίγνυται, καὶ τῆς βασιλείας κρατεῖ. ἡ δὲ τοῦ πατρὸς αὐτῆς θεοδοσίου θανόντος, καὶ τῆς πουλχερίας ἐκμεταστάσης τοῦ ζῆν, ἐκδίκησιν ἑτέρωθεν μὴ ἐλπίζουσα, διαπέμπεται πρὸς γιζέριχον τὸν οὐανδήλων ῥῆγα καλούμενον, καὶ τῆς τοῦ μαξίμου τυραννίδος δι' αὐτοῦ ἀπαλλαγῆναι ἐκλιπαρεῖ. καὶ ὃς ἔπεισι τῇ ῥώμῃ σὺν στόλῳ καὶ δυνάμει πολλῇ. ὁ δὲ μάξιμος ἀπέδρα ταύτης, καὶ κτείνεται παρὰ τῶν συνόντων αὐτῷ. ὁ δὲ γιζέριχος, ἀπόνως τῆς ῥώμης κρατεῖ, καὶ τὸν πλοῦτον αὐτῆς συγκομισάμενος ἅπαντα, καὶ τὰ τῶν θείων ναῶν ἀναθήματα ἐκ χρυσοῦ πεποιημένα καὶ λίθοις κοσμούμενα, καί τινα τῶν παρὰ τίτου κομισθέντων ἐξ ἱεροσολύμων σκευῶν τοῦ ἐκεῖσε ναοῦ, εἰργασμένα καὶ αὐτὰ ἐκ χρυσοῦ, λαβὼν δὲ καὶ τὴν εὐδοξίαν σὺν ταῖς δυσὶ θυγατράσιν αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς ἀφρικήν. καὶ τὴν μὲν τῶν θυγατέρων αὐτῆς τὴν εὐδοκίαν τὴν πρεσβυτέραν τῷ οἰκείῳ υἱῷ ὀνωρίχῳ συνέζευξε, τὴν δ' ἑτέραν λοιπὸν μαθὼν ἀνδρὶ κατηγγυῆσθαι τῷ πατρικίῳ ὀλυβρίῳ, ἐτήρει σὺν τῇ μητρὶ εὐδοξίᾳ. ἔνθα δύο διαγαγοῦσα ἐνιαυτοὺς ἡ βασιλὶς εὐδοξία, ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βυζάντιον, μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς πλακιδίας, μαρκιανοῦ βασιλεύοντος. ἡ γὰρ εὐδοκία σὺν τῷ ἀνδρὶ καταλέλειπτο, ᾧ συμβιώσασα ἔτη ἑκκαίδεκα, καὶ παῖδα τεκοῦσα ἰλδέριχον, ὅτι τοῖς ἀρειανοῖς ὁμόδοξος ἦν ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἤχθετο τὴν μετ' ἐκείνου συμβίωσιν. καὶ λαβομένη καιροῦ, καὶ αὐτὴ εἰς τὴν κωνσταντίνου μεταχωρεῖ, ἤδη τῆς μητρὸς αὐτῆς θανούσης. εἶτα εἰς τὰ ἱεροσόλυμα ἄπεισι, κἀκεῖ τελευτᾷ. μαρκιανὸς δὲ θνήσκει ἐξ βασιλεύσας ἔτη καὶ μῆνας τινάς, ὡς μὲν τινὲς λέγουσι, νοσήσας, ὡς δέ τινες, φαρμαχθεὶς νεύσει τοῦ πατρικίου ἄσπαρος. πρεσβύτης γενόμενος καὶ ζήσας ἐπὶ μακρόν, ἥμερος δὲ τὴν γνώμην ὤν, καὶ πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστός, ἔλεγε μὴ δεῖν ὅπλα βασιλέα κινεῖν, ἕως εἰρηνεύειν ἐξόν. μέγα δὲ τότε δυνάμενος ὁ πατρίκιος ἄσπαρ, οὐχ ἠρετίσθη βασιλεῦσαι παρὰ τοῦ δήμου τῆς πόλεως, ὅτι τῆς ἀρείου ἦν μετέχων μερίδος. διὸ τὸν λέοντα αὐτὸς ἐβασίλευσεν, ὡς μὲν τινὲς ἱστόρησαν αὐτοβούλως, ὡς δ' ἔνιοι, παρὰ τοῦ δήμου τὴν ἐξουσίαν λαβών. ὃν ᾐτήσατο αὐτὸς ὡς λέγεται προνοούμενος, ἀποφῆναι καίσαρα εἶναι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ἐπαγγειλάμενον, ὡς τὴν τῆς βασιλείας περιωπὴν ἀνεκόμισεν. ἕτεροι δὲ, τριβοῦνον εἶναι αὐτόν φασι, καὶ τῶν ἐν σηλυβρίᾳ τελῶν ἄρχοντα. καὶ οἱ μὲν, ἐκ θρᾳκῶν τὸ γένος ἕλκειν αὐτὸν λέγουσιν. οἱ δὲ, ἐκ δακῶν τῶν ἐν ἰλλυριοῖς.

τελευτὴ τῆς πουλχερίας βασιλίσσης.

περὶ ἀναιρέσεως τοῦ ἀνεψιοῦ ὀνωρίου τοῦ ἐν ῥώμῃ βασιλεύσαντος.

ὅπως ἑάλω παρὰ γιζερίχου τοῦ βανδάλων ῥηγὸς ἡ ῥώμη.

τελευτὴ τοῦ βασιλέως μαρκιανοῦ.

Βασιλέα

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ μεγάλου.

Ἄρτι δὲ καταστάντι τῷ λέοντι αὐτοκράτορι, ὁ ἄσπαρ ἐπέκειτο βιάζων αὐτὸν καίσαρα ποιῆσαι θάτερον τῶν υἱῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν. ἀναβαλλομένου δ' αὐτοῦ, ὁ ἄσπαρ τῆς βασιλικῆς ἁλουργίδος ἁψάμενος ἔφη, βασιλεῦ, τὸν ταύτην ἀμπεχόμενον, ψεύδεσθαι οὐ χρεών, ὃς αὐθυπήνεγκεν. ἀλλ' οὐδὲ βιάζεσθαι καὶ ἄγεσθαι ὡς ἀνδράποδον. μέχρι δὲ τέλους ἀντέχειν μὴ οἷός τε ὤν, ἄκων αὐτὸν καίσαρα ποιεῖ ἐκ πατρικίου τὸν τοῦ ἄσπαρος παῖδα, ἀρδαβουρίου δ' ἀδελφόν. ὃ δὴ καὶ τῇ συγκλήτῳ ἀποθύμιον ἔδοξε, καὶ τὸν δῆμον τῆς πόλεως εἰς στάσιν ἐκίνησεν. ἐδεδίεσαν γὰρ μὴ εἰς τὸ γένος τοῦ ἄσπαρος περιστάντος τοῦ κράτους, παρρησίας αὖθις λαβόμενοι οἱ ἀρειανοί, πλείονα κακὰ τῶν προτέρων εἰς τοὺς ὀρθοδόξους ἐνδείξωνται. συνελθόντες οὖν οἵ τε τοῦ κλήρου καὶ οἱ μονάζοντες, καὶ τοῦ δήμου τῆς πόλεως ὅσοι ὑγιῶς ἐφρόνουν περὶ τὴν πίστιν, ἐδέοντο τοῦ βασιλέως ὁμόφρονα σφίσι καίσαρα προχειρίσασθαι. ὁ δὲ τότε μὲν οἷς τε εἶπε, καὶ οἷς ἐποίησε, τὴν στάσιν κατεπράϋνε. μεταξὺ δὲ παραρρυέντος καιροῦ, ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ φωράσας τόν τε ἄσπαρα, κἀκεῖνον καὶ τὸν ἀρδαβούριον ἔκτεινεν. ἰσοκάσιον δὲ τὸν κυαίστορα λόγιον ἄνδρα διαβληθέντα ἐπ' ἄλλοις τέ τισι καὶ ἐπὶ ἑλληνισμῷ, τῆς ἀξίας γυμνώσας, τῷ ἐπάρχῳ παρέδωκεν εἰς ἐξέτασιν. εἰσαγομένῳ δ' εἰς τὸ δικαστήριον ἐν σχήματι κατακρίτου, ἔφη αὐτῷ ὁ ἔπαρχος. ὁρᾷς ἰσοκάσιε ἐν οἵᾳ κατέστης; ὁ δέ, ὁρῶ, εἶπε, καὶ οὐ ξενίζομαι ὅτι ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρωπίναις περιέπεσον συμφοραῖς. σὺ δὲ δίκαιον ἐπ' ἐμοὶ ὡς ἐδίκαζες σὺν ἐμοί. τοῦτο ἀκούσας ὁ δῆμος, τὸν μὲν βασιλέα εὐφήμησε, τὸν δ' ἰσοκάσιον ἐξαρπάσαντες, εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπήγαγον. βαπτισθέντα δὲ τοῦτον μαθὼν ὁ κρατῶν, ἥσθη. εἶχε δ' ὁ βασιλεὺς γυναῖκα κεκλημένην βηρίναν. ἐξ ἧς ἐγένοντο αὐτῷ θυγατέρες δύο, ἀριάδνη καὶ λεοντία. ὧν τὴν μὲν τῷ ζήνωνι κατηγγύησε. τὴν δὲ λεοντίαν, συνέζευξε τῷ πατρικίῳ μαρκιανῷ, υἱῷ ἀνθεμίου, τοῦ βασιλεύσαντος ἐν τῇ ῥώμῃ. ἐπὶ τούτου γέγονεν ἐν κωνσταντινουπόλει φρικωδέστατος ἐμπρησμός, ὃς ἐκ θαλάσσης ἕως θαλάσσης, ἐκ τοῦ ἀρκτῴου δηλαδὴ μέρους ἕως τοῦ μεσημβρινοῦ, τὴν πόλιν διέζωσεν. εἰς μῆκος δὲ διεξῆλθεν ἀπὸ τοῦ βοσπόρου, μέχρι τοῦ ναοῦ ἁγίου ἰωάννου τοῦ καλυβίτου. πρὸς δὲ νότον ἀπὸ τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου ἀποστόλου θωμᾶ μέχρι τοῦ ναοῦ τῶν μεγάλων μαρτύρων σεργίου καὶ βάκχου, ἐν δὲ τῷ μέσῳ τῆς πόλεως ἀπὸ τῶν λαύσου ἕως τοῦ ταύρου τὰ ἐν μέσῳ πάντα κατέκαυσεν. ὅτε λέγεται καὶ ὁ ἄσπαρ διαθέοντας ἀγυιὰς ἀγγεῖον πλῆρες ὕδατος ἐπὶ τῶν ὤμων φέρων καὶ τὸν δῆμον παρακαλῶν ὁμοίως ποιεῖν, ἵνα τὸ πῦρ κατασβέσωσι, καὶ διδοὺς ἑκάστῳ ὑπὲρ μισθοῦ νόμισμα ἀργυροῦν. διήρκεσε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὴν πόλιν νεμόμενον, ἐφ' ἡμερῶν τεττάρων. καὶ κατέκαυσε πρὸς τοῖς ἄλλοις τόν τε ἐν τῷ συνάτῳ καλούμενον μέγιστον οἶκον, εἰς ὃν ἡ γερουσία καὶ οἱ λογάδες συνερχόμενοι, ἐβουλεύοντο. καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ὅτι στολὴν ὑπατικὴν ἀνελάμβανεν, ἔργον περιφανὲς καὶ ὑπέρλαμπρον. καὶ τὸ καλούμενον νυμφαῖον, οἶκον ἕτερον ἀντικρὺ κείμενον τοῦ προρρηθέντος οἴκου, εἰς τὸ τοὺς γάμους γίνεσθαι ἐν αὐτῷ χρηματίζοντας τῶν μὴ κεκτημένων οἴκους, χορηγοῦντας πλῆθος ἐν ἑαυτοῖς. καὶ ἕτερον οἶκον ἐν τῷ ταύρῳ βασιλικὸν

[Margin: ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ ἄσπαρος ... καίσαρα ... ἀρδαβουρίου ... — [illegible]]
[Margin: περὶ τοῦ κυαίστορος ἰσοκασίου.]
[Margin: περὶ τοῦ γενομένου ἐμπρησμοῦ ἐπὶ τοῦ βασιλέως τούτου.]

IMPERIVM LEONIS MAGNI.

Leonem recens imperium adeptum crebris flagitationibus urgebat Aspar, ut quemadmodū promisisset, alterum filiorū suorum Cæsarem appellaret. Cum contaretur, purpura eius prehensa, Imperator, inquit, hac ueste indutum mentiri nefas est. Cui respōdit ille. Etiā cogi & instar mancipij trahi, nefas est. Sed cum tandem resistere non posset, necessitati cedens, filium illius è patricio Cæsarem facit, Ardaburij fratrem. Id factum nec senatui fuit gratum, & urbanam multitudinem ad seditionem impulit. Verebantur enim, ne Imperio ad Asparis familiam deuoluto, Ariani, data impunitate, pluribus etiam incommodis, quàm priores, orthodoxos afficerent. Congressi igitur clerici & monachi, & è populo qui de fide rectè sentiebant, ab Imperatore petunt, ut eiusdem religionis Cæsarem sibi designaret. At ille tum & uerbis & factis seditionē suppressit, cumq; interea nonnihil temporis elapsum esset, Asparem insidiatum sibi, cum Ardaburio filio interfecit. Isocasium uerò quæstorem uirum eruditum, cùm ob alia quædam, tum de paganismo accusatum, dignitate erepta, præfecto examinandum tradidit. Cui, cum ille habitu condemnati in prætorium adducto, dixisset, Vides Isocasi quo in statu sis? Ille respondit, uidere se, neq; uideri sibi nouum, si homo cum esset, humanis casibus subiaceret: illumq; ita sibi ius dicere iussit, ut secum dixisset. His populus auditis, imperatorem laudat, & Isocasium raptim in Ecclesiā abducit. Quem cum Imperator baptizatum audiuisset, lætatus est. Vxorem habuit Leo Verinam, è qua duas filias suscepit, Ariadnam & Leontiā, quarum illam Zenoni despondit, hanc Martiano patricio, Anthemij filio, qui Romæ imperauit. Huius tēporibus Cōstantinopoli horrendū incendiū extitit, à mari ad mare, hoc est à septentrione uersus meridiē peruagatū: in lōgitudinē, à Bosporo uersus ædē D. Ioānis Calybitæ: uersus austrū, ab æde S. apostoli Thomę usq; ad ędē magnorū martyrū Sergij et Bachi: in urbis medio, à Lauso usq; ad Taurū, & quæ in medio fuerūt, cōbussit omnia. Quo tēpore fertur, Aspar uas aqua plenū humeris ferēs uicos percurrisse, & suo exēplo populū cohortatus ad restinguendū incendiū, & singulis nūmum argenteū pro mercede dedisse. Ea flāma urbē per dies quatuor depasta est, & pręter alia Curiam maximam, quo & senatus & delecti ciues deliberatū conuenire solebant: atq; ipse Imperator, consularem uestem sumpturus, opus illustre & splendidissimum, & aliam domum amplissimam è regione huic sitam Nymphæum, nomine ex eo indito, quòd ibi nuptias celebrarent, qui proprijs ædibus carebāt: ad hęc aliam domum regiam in Tauro

[Margin: Asparis & Ardaburij supplicium.]
[Margin: Isocasij baptismus.]
[Margin: Verina. Ariadna. Leontia.]
[Margin: Cōstantinopolitanū incendium.]
[Margin: Asparis in restinguendo incendio diligentia.]
[Margin: Nymphæū.]

ſumptuoſam & maximam: prætereaq́ tem-pla celeberrima, & priuatas ædes illuſtrium hominum multas. Hoc regnante fertur etiam Antiochia uehemētiſsimo terręmotu ferè totā concidiſſe, & in agro Byzantio pluuia cineris, palmi altitudine decidiſſe. Quibus prodigijs perterritus imperator, urbe relicta, longo tempore apud ſanctum Mamantem habitarit. Legionibus eius præfectus fuit Ruſticius, uir ſtrenuus & rei militaris peritiſsimus, in cuius mortui locum ſuffecit Verinæ uxoris fratrem Baſiliſcum: qui cum magna claſſe contra Gizerichum in Africam profectus, turpiſsimè uictus eſt, ſiue ex temeritate atq́ inſcitia rei bellicæ, ſiue per proditionē, accepta ab hoſte maxima pecunia. Fertur enim commiſſo prælio, naue prætoria conuerſa paulatim fugiſſe, itaq́ animis hoſtium auctis, ſuorum imminutis, cum paucis turpiter rediſſe domum, cæteris nauali pugna interfectis. Nepotem Leonem è Zenone & Ariadna genitum, infantem adhuc diademate cinxit, quòd Zenonem nequaquam idoneum regno iudicaret, ob animum minimè regium, & formam imperio indignā. Nam & facie erat odioſiſsima, & animo longè deteriore. Quidam autores ſunt Aſparē & Ardaburiū ea gratia à Leone interfectos, ut nepotem ex filia, Leonem iuniorem, Imperatorem crearet, ueritum illorum potentiam, ne deſpecta huius infantia imperium ſibi uendicarent. Hoc Imperatore precioſa Deiparę ſanctiſsimę ueſtis è Palæſtina Romam nouam tranſlata, & ab illo in argenteo loculo, in æde quam ipſe in Blachernis ſtruxerat, repoſita eſt, quæ ædes ex eo Sacer loculus appellatur. Anatolio patriarcha defuncto, qui octo annis Eccleſiæ præfuerat, ſucceſsit Gennadius, qui cum & ipſe poſt tredecim annos obijſſet, in eius locum ſuffectus eſt Acacius. Etiam Leo imperator ex morbo decedit, anno imperij decimooctauo, Leone iuniore ſucceſſore relicto: cùm alijs uirtutibus ornatus, tum clementia in primis. Solebat enim dicere, quemadmodum Sol quibus affulſerit, ijs calorem ſuum impertiri ſoleat, ita etiam ab Imperatore clementiam eis tribuendam, quos aſpexerit.

Antiochenus terræmotus. Pluuia cineris. Ruſticius. Baſiliſcus. Genſericus. Leo Ariadnes & Zenonis filius. Zenonis elogia. D. Mariæ ueſtis. Anatolius. Gennadius. Acacius.

IMPERIVM LEONIS IVNIORIS.

IVnior igitur Leo adhuc infans relictus, unum annū uixit in imperio, & infans adhuc, conſecutus eſt auum: patre ſuo Zenone relicto ſucceſſore, cuius capiti diadema ſuis manibus impoſuit.

IMPERIVM ZENONIS.

FVit autē Zeno ex fœdiſsima gente Iſaurica, ipſe etiam & forma & animo fœdiſsimus, Imperiū certè qui-

πολυτελῆ τε καὶ μέγιστον, καὶ ἕτερα τέως ναοὺς περιφανεστάτους καὶ ἰδιωτικὰς οἰκίας τῶν λαμπροτέρων πολλάς. τούτου βασιλεύοντος, καὶ σεισμὸν σφοδρότατον ἐν ἀντιοχείᾳ γενέσθαι λέγεται, ὡς μικροῦ τὴν πόλιν ἐκείνην πᾶσαν καταπεσεῖν. ὑσθῆναι δὲ καὶ σποδὸν ἐν τῇ βυζαντίδι πόλει, ὥστε καὶ εἰς παλαιστὴν αὐτὴν ὑψωθῆναι. ἐκ τούτου δεδιότα τὸν βασιλέα τῆς πόλεως ἐξελθεῖν, καὶ διατρῖψαι ἐπὶ πολὺ περὶ τὸν ἅγιον μάμαντα. οὗτος βασιλεύσας, στρατοπεδάρχην προεχειρίσατο ῥουστίκιον, ἄνδρα γενναῖόν τε καὶ στρατηγικώτατον, θανόντος δ᾽ ἐκείνου, τὸν τῆς βηρίνης ὁμαίμονα βασιλίσκον αὐτάδελφον. ὃς σὺν στόλῳ πολλῷ περὶ γιζερίχου στρατεύσας ἐν ἀφρικῇ, ἡττήθη λίαν αἰσχρῶς, καὶ τὸ πλεῖον τοῦ στόλου ἀπέβαλεν, ὡς μέν τινες ἱστοροῦσιν, ἐκ κακοβουλίας καὶ τοῦ μὴ εὖ καὶ στρατηγικῶς διαθεῖναι τὸν πόλεμον. ὡς δ᾽ ἄλλοι, ἐκ προδοσίας. χρήματα γὰρ αὐτὸν πλεῖστα παρὰ γιζερίχου φασὶ λαβεῖν. καὶ τοῦ πολέμου συρραγέντος στρέψαι τὴν ναυαρχίδα τριήρη, καὶ πρύμναν κρουσάμενον, ὡς φυγὴν τραπέσθαι. ἐκ τούτου δὲ θάρσος μὲν γενέσθαι τοῖς ἐναντίοις, τῶν δ᾽ οἰκείων καταβαλεῖν τὰ φρονήματα. καὶ τὸν μὲν ἐπανελθεῖν δυστυχῶς μετ᾽ ὀλίγων, τῶν δὲ λοιπῶν, ἐν τῇ ναυμαχίᾳ πεσόντων. τούτῳ τῷ βασιλεῖ ἔγγονος ἐξ ἀριάδνης τῆς θυγατρὸς ἐγεννήθη καὶ ζήνωνος, ὃν λέοντα ὀνομάσας ἐστεφάνωσε βασιλικῷ τινι νεοὶ διαδήματι, ἔτι νηπιάζοντα τῇ ἡλικίᾳ. τὸν γὰρ ζήνωνα μὴ προσήκοντα τῇ βασιλείᾳ ἐκεκρίκει, ὅτι μήτε τὴν γνώμην εἶχε βασιλικὴν, μήτε μὴν εἶδος ἄξιον τυραννίδος. ἀλλὰ καὶ τὴν ὄψιν ἦν αἴσχιστος καὶ τὴν ψυχὴν εἶχε τῆς ὄψεως χείρονα. διὰ τοῦτό τινες ἱστοροῦσιν, ἀναιρεθῆναι τὸν ἄσπαρα, καὶ τὸν ἀρδαβούριον παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος λέοντος, θέλοντος τὸν θυγατριδοῦν αὐτοῦ τὸν μικρὸν λέοντα βασιλεύειν. φοβηθέντος δ᾽ ἐκείνους ὡς μέγα δυναμένους, μή ποτε τοῦ νηπιότητος ἐκείνου καταφρονήσαντες, τὴν ἀρχὴν σφετερίσωνται. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ ἡ τιμία τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ἐσθὴς, εἰς τὴν νέαν ῥώμην ἐκομίσθη ἐκ παλαιστίνης. καὶ ἀπετέθη ἐν τῷ παρ᾽ αὐτοῦ δομηθέντι ναῷ ἐν βλαχέρναις ἐν ἀργυρέᾳ σορῷ. δι᾽ ὃν καὶ ὁ ναὸς ἁγία σορὸς κατωνόμασται. τοῦ πατριάρχου δὲ θανόντος ἀνατολίου, ὃς ἐπ᾽ ἔτη προέστη τῆς ἐκκλησίας ὀκτὼ, γεννάδιος χειροτονεῖται. τούτου δὲ ἐν αὐτοῖς ἰθύναντος τὴν ἐκκλησίαν δέκα ἐπὶ τρισὶ καὶ τὴν ζωὴν ἐκμετρήσαντος, ἀντ᾽ αὐτοῦ ἤχθη ἀκάκιος. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ λέων νοσήσας, ἐξέλιπεν, ὀκτωκαίδεκα βασιλεύσας ἐνιαυτούς. τὸν μικρὸν λέοντα διάδοχον τῆς βασιλείας καταλιπών. ἐκεκόσμητο δὲ καὶ ἄλλαις μὲν ἀρεταῖς, ἐπέλαμπε δ᾽ ἐκείνῳ μάλιστα τὸ φιλοίκτιστον, εἰώθει λέγειν ὅτι ὥσπερ ὁ ἥλιος οἷς ἐπιλάμπει, τῆς θέρμης αὐτοῦ μεταδίδωσιν, οὕτω δεῖ καὶ τὸν βασιλέα, οἷς ἂν ἐπιβλέψῃ, οἴκτου αὐτοὺς ἀξιοῦν.

περὶ τοῦ γενομένου ἐν ἀντιοχείᾳ σεισμοῦ. ὅτι ὁ βασιλίσκος στρατοπεδάρχης προβαλὼν, καὶ προβαλόμενος τοῖς τοῦ γιζερίχου ἡττήθη. ὅτι ἔγγονος αὐτοῦ ὁ λέων ἐστέφθη διαδήματι εἰς βασιλεία. περὶ δὲ τιμίας ἐσθῆτος θεοτόκου. περὶ πατριαρχῶν. [illegible]

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ τοῦ μικροῦ.

ΚΑταλειφθεὶς οὖν ὁ μικρὸς λέων, νηπιάζων ἔτι, ἐφ᾽ ἕνα ἐνιαυτὸν ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ, καὶ νήπιος ἐπεπόθη τῷ πάππῳ, τὸν ἑαυτοῦ πατέρα τὸν ζήνωνα βασιλέα καταλιπὼν, αὐτὸς ταῖς αὐτοῦ χερσὶ τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΗΝΩΝΟΣ.

ΗΝ δὲ ὁ ζήνων ἐξ ἔθνους αἰσχίστου τοῦ τῶν ἰσαύρων, αἴσχιστος καὶ αὐτὸς καὶ τὴν μορφὴν καὶ τὴν ψυχὴν γεγονώς. καὶ οὐχ ὡς βασι-

βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ᾠκονόμει, ἀλλ' ὡς ἄντικρυς τύραννος. ἦν δὲ τούτῳ καὶ ἀδελφὸς Κόνων καλούμενος, ὃς τὸν ἀδελφὸν εἰς κακίαν ὑπερβαλλόμενος, αἵμασι χαίρων, καὶ σφαγαῖς ἀνθρώπων ἡδόμενος. ἐπὶ τοῦτον τὸν Ζήνωνα ἐν Θρᾴκῃ διατρίβων ὁ τῆς βασιλίσσης Βηρίνης ὁμαίμων ὁ ἀδελφὸς Βασιλίσκος, ἀντεπαίρει χεῖρα, τῆς Βηρίνης συναιρομένης αὐτῷ καί τινων τῆς συγκλήτου. δειλὸς δὲ ὢν ὁ Ζήνων καὶ ἄνανδρος, φεύγει αὐτίκα σὺν Ἀριάδνῃ τῇ γυναικί, ἐν Ἰσαυρίᾳ πρὸς τοὺς ὁμογενεῖς.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΙΣΚΟΥ.

Ὁ Βασιλίσκος δὲ ἐλθὼν, ἐν τῷ κάμπῳ ἀναγορεύεται βασιλεὺς, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν Ζηνωνίδα αὐγοῦσταν ἔστεψε, καὶ Μάρκον τὸν υἱὸν προεχειρίσατο καίσαρα. ἦν δὲ καὶ οὗτος τοὺς τρόπους οὐδὲν βελτίων τοῦ Ζήνωνος, καὶ περὶ τὸ σέβας οὐκ ὀρθῶς διακείμενος. τῆς γὰρ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου μετεῖχε καὶ οὗτος αἱρέσεως, παρὰ τῆς γαμετῆς εἰς ταύτην προσβιβασθεὶς, καὶ σφόδρα τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον τυραννικῷ γράμματι, ἄκυρον ἀνασκευάσαι ἐπειρᾶτο, καὶ τὸν πατριάρχην τῆς νέας Ῥώμης Ἀκάκιον, ταύτην ψηφίσασθαι συνοδικῶς ἐβιάζετο. ἀλλὰ τὸ ὀρθόδοξον πλῆθος τῆς πόλεως συνελθὸν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὸν Βασιλίσκον ἐκακηγόρησε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι σύνοδον ἁγίαν ἐκάλεσε. διὰ ταῦτα γοῦν ὁ Βασιλίσκος παρά τε τοῦ δήμου καὶ τῆς γερουσίας ἐμισεῖτο. ὁ δὲ κατὰ Ζήνωνος ἐπιπέμπει σὺν δυνάμεσιν Ἴλλον καὶ Τροκοῦνδον. οἳ ἀπελθόντες ἐπολιόρκουν αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πολλὰ αὐτοῖς ὁ Βασιλίσκος ἐπαγγειλάμενος οὐκ ἐπετέλει τὰς ὑποσχέσεις πεποίητο, καὶ ἡ σύγκλητος δὲ βαρυνομένη τὸν Βασιλίσκον διὰ τὴν κακίαν αὐτοῦ, ἔγραψε τοῖς ἀρθμίοις ἀνδράσι τὰ παρ' ἐκείνου δρώμενα, προσέθεντο τῷ Ζήνωνι. καὶ ἀντὶ πολεμίων φίλοι αὐτοῦ γεγόνασι καὶ συνεργοί, καὶ λαβόντες αὐτὸν ἐπανήγαγον. ὁ δὲ Βασιλίσκος Ἁρμάτιον τὸν οἰκεῖον αὐτοῦ ἀνεψιὸν μετὰ τῶν Θρᾳκικῶν ταγμάτων στέλλει κατὰ τοῦ Ζήνωνος. καὶ ὃς συναντήσας αὐτῷ περὶ Νίκαιαν, καὶ χρήμασιν ὑποφθαρεὶς, πρὸς δὲ τοῖς, ὑποσχέσει τοῦ καίσαρα στεφθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Βασιλίσκον, τῷ Ζήνωνι προσχωρεῖ, καὶ ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ Ζήνων, ἐδέχθη ὑπό τε τῆς συγκλήτου καὶ τοῦ λαοῦ. καὶ ὁ Βασιλίσκος τῇ ἐκκλησίᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παίδων προσπεφευγὼς, ἐκεῖθεν ἐξείλκυσθη πληροφορίαν λαβὼν, ὡς οὐ στερηθήσεται τῆς ζωῆς. καὶ ἀπήχθησαν εἴς τι φρούριον. ἔνθα λέγεται εἰς πύργον κατακλεισθῆναι σὺν τοῖς φιλτάτοις, καὶ διαφθαρῆναι λιμῷ. ἕτεροι δὲ ἀναιρεθῆναι αὐτοὺς ἐν τῷ ἀπάγεσθαι λέγουσιν. ὁ Ζήνων δὲ τὴν ἑαυτοῦ πενθερὰν τὴν Βασιλίδα Βηρίναν ἐξώρισεν. ὁ γοῦν Βασιλίσκος ἐπὶ δύο τυραννήσας ἐνιαυτοὺς, εἴτε ὡς εἴρηται, εἴτε πως ἄλλως, διώλετο. ἐπὶ τούτου ἐμπρησμὸς ἐν Κωνσταντινουπόλει γέγονε μέγιστος, ἐκ τῶν χαλκοπρατείων ἀρξάμενος, καὶ πάντα τὰ τούτοις πρόσχωρα νεμηθεὶς καὶ ἀποτεφρώσας, τάς τε τῶν δημοσίων πλατειῶν στοὰς, καὶ τὰς αὐταῖς ἐπικειμένας οἰκοδομάς. ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὴν τὴν λεγομένην Βασιλικὴν καθ' ἣν καὶ βιβλιοθήκη ἐτύγχανε, δώδεκα μυριάδας βιβλίων ἀποκειμένων ἐν αὐτῇ ἔχουσα. ἐν οἷς ἀναγέγραπται εἶναι καὶ δράκοντος ἔντερον, μῆκος ἐν ποσὶν ἑκατὸν εἴκοσιν. ἔχον ἐγγεγραμμένα χρυσοῖς γράμμασι τὰ τοῦ Ὁμήρου ποιήματα, τήν τε Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσσειαν.

ὅτι δὲ παρὰ Βασιλίσκου πεμφθέντες κατὰ τοῦ Ζήνωνος αὐτῷ προσεχώρησαν.

ὅτι ἐπανελθόντος ὁ Ζήνων εἰς τὰ βασίλεια, ὁ Βασιλίσκος διεφθάρη.

περὶ τοῦ ἐμπρησμοῦ γενομένου ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ Βασιλίσκου, ἐφ' ᾧ ἐκάη ἐν τῷ βασιλικῷ βιβλιοθήκη διεφθάρη.

quidem non ut Rex, sed planè ut tyrannus administrauit. Fratrẽ habuit Cononem, ipso flagitiosiorem, hominem sanguinarium, cui mactationes hominum uoluptati erant. Huic Zenoni, Verinæ Imperatricis frater Basiliscus, cuius suprà facta est mentio, in Thracia degens, bellum intulit, & sorore & quibusdam è Senatu adiutantibus. Zenon igitur, ut homo timidus & effœminatus, cum uxore Ariadna ad Isauros populares suos confugit.

Conon frater Zenonis.

IMPERIVM BASILISCI.

Basiliscus in urbem profectus, & in Campo Imperator salutatus, uxorem suam Zenonidem Augustali corona ornat, & Marcũ filium Cæsarem appellat. Fuit hic moribus Zenone nihilo melioribus, deq; religione perperàm sensit, ab uxore in Eutychis & Dioscori sectã impulsus, & orthodoxorũ ecclesias multis malis affecit. Chalcedonense conciliũ tyrannico edicto abrogauit, & nouæ Romæ patriarcham Acacium, ut concilio idem approbaret, cogere uoluit. Sed urbana multitudo orthodoxorum in Ecclesia congressa, Basiliscum maledictis insectata est, & Chalcedonense concilium, sanctum appellauit. Ob hæc igitur Basiliscus & populo & senatui fuit inuisus. Illum & Trocundum contra Zenonem cum exercitu misit, quem cum obsiderent, nec Basiliscus quæ pollicitus eis fuerat præstaret, & Senatus ei ob improbitatem infestus, facinora hominis ad exercitum perscripsisset, milites se ad Zenonem contulerunt, ex hostibus amici & adiutores facti, eoq; assumpto sunt regressi. At Basiliscus Armatium sobrinum cum Thracicis legionibus contra Zenonem mittit, qui cum ei circa Nicæam occurrisset, pecunia & pollicitatione filij eius Basilisci Cæsaris designandi corruptus, se ad Zenonem cõfert. Qui dehinc Constantinopolim profectus, à Senatu populoq; recipitur. Basiliscus autem qui cum uxore & liberis in Ecclesiam confugerat, promissa incolumitate in castellum quoddam perducitur, ubi fame cum suis charissimis perijsse fertur. Alij inter abducendum eos occisos esse ferunt. Zeno autem socrum Verinam eiecit. Basiliscus igitur cum tyrannidem biennio tenuisset, siue ita ut dictum est, siue aliter perijt. Eo imperante maximum incendium Constantinopoli extitit, quod in foro ærario exortum, uicina loca omnia in cineres redegit, & publicarum uiarum porticus & ædes illis impositas absumpsit, ipsamq; Basilicam, una cum Bibliotheca, in qua centum uiginti millia librorum reposita fuerunt. In ea fuisse perhibetur draconis intestinum longitudine pedũ centũ uiginti, cui aureis literis Homeri poëmata, tam Ilias q̃ Odyssea, inscripta essent.

Basiliscus, Chalcedonẽse cõcilium abrogatus.

Illus, et Trocundus ad Zenonem deficiunt.

Armatij defectio.

Basilisci interitus.

Verinæ exilium.

Constantinopolitanũ incendium.

Bibliotheca Constantinopolitana.

Homerus aureus.

Huius etiam Malchus in horum imperatorum historia meminit. Sed & hoc conflagrauit, & urbis amœnitas in Lauso, atque illic posita simulacra Samiæ Iunonis, Lindiæ Mineruæ, & Cnidiæ Veneris, ob artificium celebrata, igni usque ad forum progresso. At Zeno potestate recuperata filium Harmatij Cæsarem designauit, ut promisisstaret, ipsumque Harmatium ducem exercitus, neque multo pòst eundem occidit, cùm diceret, qui Basilisco fregisset fidem, eum ne sibi quidem seruaturum esse: & filium illius, Cæsarem designatum, clericum fecit. Occidit & Illum Magistrum, qui regnum ideo affectarat, quòd sibi ab Ariadna, Zenone conscio, insidias fieri sensisset. Et Pelagium patricium, uirum eruditissimum & optimum, per causam paganismi sustulit, cum re uera timeret, ne ab illo redargueretur. Namuir ingenui animi facinora eius nefaria reprehendebat. Multos præterea illustres uiros Zeno odiosissimus interfecit, ad sectas quoque deflexit, & ad nefanda facinora, uitamque corruptissimam, quàm uiolentus interitus est consecutus: sed de modo illius ambigitur. Tradunt enim quidam, cum gulæ & ebrietati indulgentem, errore mentis affici solitum, & prolapsum à mortuo nihil distitisse. Cum uerò ipsi etiã coniugi Ariadnę inuisus esset, sic inebriatum, pro mortuo in monumentum Imperatoriũ ab illa coniectũ, lapide maximo qui pro operculo esset, imposito: factũque sobriũ, uociferatum quidem esse lamentabiliter, sed nemine curante, miserè periisse. Alij dicunt, cum ægrotus acerbissimis doloribus urgeretur pro mortuo habitum & in sepulchro positum, ibique expirasse, lamentantem, & domesticos implorantem, cum Ariadna prohiberet, ne quis monumentum aperiret, aut quicquam illum curaret.

Harmatij proditoris cædes. *Illi cædes.* *Pelagij cædes.* *Zenonis miserabilis interitus.*

IMPERIVM ANASTASII DICORI.

Zenone ad hunc modum miserabiliter mortuo, Ariadna Dicorum Anastasium silentiarium (humile id munus est) de sententia senatus & legionũ, Vibicio Eunucho, cuius magna erat autoritas, suffragato, ad imperiũ euexit. Dicori porrò nomen ex eo habuit, quòd pupillis oculorũ fuit dissimilibus, altera nigriore, altera magis ad glaucum colorem declinante. Antequàm coronatetur, fidei cõfessio nẽ scriptã, qua pollicerentur, se in dogmatibus ecclesiasticis nihil esse nouaturum, ab eo exegit patriarcha Euphemius. Nãpost Acaciũ, qui orthodoxos pessimè tractarat, cũ annos XVII. ecclesiã tenuisset, Frabitas eiusdẽ cum Acacio & Zenone sententię, patriarcha delectus fuerat, cui intra mẽses tres cũ semisse defuncto, successit Euphemi⁹, uir sanctus & orthodoxus. Hic Mõgi Petri nomẽ, qui magnę Antiochenę ecclesiæ thronũ per latrociniũ arripuerat, è cõmentarijs deleuit, tanquam hęretici,

Dicorus à binis pupillis. *Euphemius patriarcha syngraphã ab imperatore extorquet.* *Acacius.* *Frabitas.* *Mõgus Petrus.*

ὃ καὶ ὁ μάλχος τὰ περὶ τούτων τῶν βασιλέων συγγεγραφὼς μέμνηται. διέφθειρε δὲ τὸ πῦρ ἐκεῖνο καὶ τὴν ἐν τοῖς λαύσου τῆς πόλεως ἀγλαΐαν. καὶ τὰ ἐκεῖ ἱδρυμένα ἀγάλματα, τῆς τε σαμίας ἥρας καὶ τῆς λινδίας ἀθηνᾶς, καὶ τῆς κνιδίας ἀφροδίτης, τὰ ἐπὶ τέχνῃ περιβόητα ἀφιδρύματα. καὶ μέχρι τοῦ φόρου ἐπέδραμε. ζήνων δὲ αὖθις τῆς ἐξουσίας δραξάμενος, τὸν μὲν τοῦ ἁρματίου υἱὸν, περιεχαρίζετο καίσαρα πληρῶν τὴν ὑπόσχεσιν. αὐτὸν δὲ τὸν ἁρμάτιον, στρατηλάτην, καὶ μετ' ὀλίγον, τὸν μὲν ἁρμάτιον ἔκτεινε, λέγων ὅτι ὥσπερ εἰς τὸν βασιλίσκον οὐκ ἐφύλαξε πίστιν, οὐδ' εἰς ἐμὲ πάντως φυλάξει αὐτήν. τὸν δ' υἱὸν ἐκείνου τὸν καίσαρα, πεποίηκε κληρικόν. ἀνεῖλε δὲ καὶ τὸν ἴλλον τὸν μάγιστρον, τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, ὅτι ἔγνω ἐπιβουλευόμενος παρὰ τῆς βασιλίσσης ἀριάδνης, εἰδότος καὶ ζήνωνος. ἀλλὰ μὴν καὶ πελάγιον τὸν πατρίκιον, ἄνδρα λογιώτατόν τε καὶ δικαιότατον, ἐπὶ λόγῳ δῆθεν, ἑλληνισμὸν αὐτῷ ἐγκαλῶν, τῇ δ' ἀληθείᾳ τοὺς ἐλέγχους ἐκκλίνων αὐτοῦ. γνώμης γὰρ ὢν ἐλευθέρας, ἤλεγχε τὰς ἀνοσίους πράξεις αὐτοῦ. καὶ ἄλλους δὲ πλείστους τῶν περιφανῶν ἀνδρῶν ὁ ἐχθιστος ζήνων ἀπώλεσε. καὶ εἰς αἱρέσεις ἀπέκλινε καὶ ἀθεμίτους πράξεις, καὶ διεφθαρμένην ζωὴν. καὶ οὕτω βιοὺς, βιαίως ἀπέρρηξε τὴν ζωήν. ὁ δὲ τρόπος τῆς αὐτοῦ τελευτῆς ἀντιλέγεται, οἱ μὲν γὰρ γαστριζόμενον αὐτὸν φασὶ καὶ μεθύοντα, τῶν τε φρενῶν ἐξίστασθαι καὶ καταπίπτοντα, μηδὲν διαφέρειν νεκροῦ. μισούμενον δὲ καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς γαμετῆς αὐτοῦ ἀριάδνης, οὕτως οἰνωθέντα ποτὲ ὡς ἤδη θανόντα, λάρνακι τῶν βασιλικῶν ἐμβληθῆναι παρ' ἐκείνης, καὶ αὐτίκα τὸν ἐπιπωματίζοντα ταύτην μέγιστον λίθον ἐπιτεθῆναι αὐτῇ. τὸν δὲ ἀνανήψαντα, βοᾶν μὲν καὶ ὀλοφύρεσθαι γοερὸν, μηδενὸς δ' ἐπιστρεφομένου αὐτοῦ, οἰκτρῶς ἐκεῖσε ἀποθανεῖν. οἱ δὲ νοσήσαντά φασι καὶ ὀδύναις βαλλόμενον σφοδροτάταις, δόκησιν τοῖς ὁρῶσιν ὡς τέθνηκε παρασχεῖν. καὶ οὕτως ἐντεθῆναι τῷ τάφῳ, καὶ ἐν αὐτῷ τεθνάναι γοώμενον, καὶ τοὺς οἰκείους ἀνακαλούμενον, τῆς ἀριάδνης μή τινι συγχωρούσης ἀνοῖξαι τὸ μνῆμα ἢ ὅλως ἐπιστροφὴν ἐκείνου ποιήσασθαι.

ὅτι πολλοῖς ὁ [illegible] βασιλεύσαντι [illegible]. *[illegible].*

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ

τοῦ δικόρου.

Οὕτω δὲ θανόντος οἰκτρότατα ζήνωνος, ἡ ἀριάδνη τὸν δίκορον ἀναστάσιον σιλεντιάριον ὄντα (τῶν χαμαιζήλων δὲ τοῦτο ἀξιωμάτων) εἰς τὴν βασιλείαν ἀνήγαγε, γνώμῃ καὶ τῆς γερουσίας καὶ τοῦ στρατεύματος. οὐβικίου τοῦ ἐκτομίου μέγα τότε δυναμένου. συνδεσάντος τὴν ἐκείνου ἀνάρρησιν. δίκορος δὲ ἐκαλεῖτο ὁ ἀναστάσιος, ὅτι ἀνομοίας ἀλλήλαις εἶχε τὰς κόρας τῶν ὀφθαλμῶν. τῇ μὲν γὰρ ἦν τὸ χρῶμα μελάντερον. ἡ δὲ λαιὰ, πρὸς τὸ γλαυκότερον ἐχρωμάτιστο. μέλλοντα δὲ στεφθῆναι αὐτὸν, ἀπήτησεν ἔγγραφον ὁμολογίαν τῆς πίστεως καὶ τοῦ μή τι παρακινῆσαι τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων ὁ πατριάρχης εὐφήμιος. μετὰ γὰρ ἀκάκιον, κάκιστον τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενον, καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἔτη κατεσχηκότα δέκα πρὸς τοῖς ἑπτὰ καὶ θανόντα, φραβίτας ἐχειροτόνητο πατριάρχης, ὁμόδοξος ἀκακίῳ καὶ ζήνωνι. μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας πρὸς τοῖς ἡμίσεσι καὶ οὗτος μετήλλαξε τὴν ζωὴν, καὶ πρόεστι τῆς ἐκκλησίας κωνσταντινουπόλεως ὁ εὐφήμιος, ὅσιος ἀνὴρ καὶ ὀρθοδοξότατος. ὃς τὸ τοῦ μογγοῦ πέτρου ὄνομα τὸν θρόνον τῆς μεγάλης ἀντιοχείας ἁρπάσαντος λῃστρικῶς, τῶν διπτύχων ἀπήλειψεν ὡς αἱρετικοῦ.

ὅθεν δίκορος ἐκαλεῖτο ὁ ἀναστάσιος. *περὶ πατριαρχῶν.*

αὐτῷ γέγραφε. τὴν δὲ φίλικος ἐκλήσεν τοῦ πάπα ῥώμης, ἀνδρὸς ὀρθοδόξου καὶ καθαψαμένου διὰ γραμμάτων τοῦ τε ζήνωνος καὶ τοῦ ἀκακίου, ὅτι τῷ μογγῷ ἐκοινώνουν πέτρῳ, τὰ εὐτυχοῦς καὶ διοσκόρου ὄντι αἱρετικῷ, μάλιστα δὲ καὶ καθαιρέσεως λίβελλον στείλαντος ἀκακίῳ, διὸ καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ ἀκάκιος ἐκ τῶν διπτύχων ἀπηλείψατο. οὗτος τοίνυν ὁ πατριάρχης εὐφήμιος, ἔγγραφον ἰδιόχειρον τοῦ ἀναστασίου δεξάμενος, ὡς δέξεται τὰ τῆς ἐκκλησίας δόγματα, καὶ τὰ παρὰ τῆς ἐν χαλκηδόνι συνόδου ὁρισθέντα φυλάξει πάντα, στέφει αὐτόν, ὁ δὲ αὐτίκα τὴν ἀριάδνην μνηστεύεται, καὶ γραφὰς ποιεῖται βασιλείους, ἀφιεῖσαν τὰ μέχρι τότε τῷ δημοσίῳ παρά τινων ὀφειλόμενα. ἤδη δὲ τεσσαρακοστῆς παρεληλυθυίας ἡμέρας μετὰ τὴν ταφὴν ζήνωνος, καὶ τοὺς γάμους ἐτέλεσε. δασμὸν δὲ τοὺς ὑπηκόους πιέζοντος τοῦ λεγομένου χρυσαργύρου, καὶ τοῦτον ἐξήλειψεν. ἦν δὲ ὁ τοῦ χρυσαργύρου δασμὸς τοιοῦτος. ἅπαντες καὶ προσαῖται καὶ πένητες, καὶ πᾶσα πόρνη, καὶ ξύμπαντες ἀπελεύθεροι ἐν ἀγροῖς τε καὶ πόλεσι διατρίβοντες, εἰσφέρειν ἠναγκάζοντο τῷ δημοσίῳ τέλος ἐτήσιον. καὶ ὑπὲρ ἵππων καὶ ἡμιόνων καὶ βοῶν ὄνων τε καὶ κυνῶν, ἐπράττετο φορολόγημα, ὑπὲρ ἑκάστου μὲν ἀνθρώπου νόμισμα ἀργυροῦν, τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ὑπὲρ ἵππου, ἡμιόνου τε καὶ βοός, ὑπὲρ ὄνου δὲ φόλεις ἕξ. ὁμοίως δὲ καὶ ὑπὲρ κυνός. καὶ ἦν ἐκ τούτου συντριβὴ τῶν ἀνθρώπων καὶ ὀλυγμὸς πανταχοῦ. ἀλλὰ ταύτην ἐκκόψας τὴν εἰσφορὰν ὁ βασιλεὺς ἀναστάσιος, καὶ αὐτὰς τὰς περὶ ταύτης ἀπογραφὰς ἐναντίον τοῦ δήμου κατέκαυσεν ἐν τῷ ἱππικῷ. καὶ ἦν μὲν ἐν τούτοις φιλότιμος, καὶ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν καλῶς μεταχειριζόμενος. τὰς γὰρ πολιτικὰς ἀρχὰς ὠνίους παρεχομένας τὸ πρίν, ἀμίσθους ἐδίδου. περὶ δὲ τὴν εἰς τὸ θεῖον δόξαν, οὐκ ἀγαθὸς ἦν. ἀποκλίνας γὰρ εἰς τὴν τῶν συγχυτικῶν αἵρεσιν τῶν μίαν φύσιν δοξαζόντων ἐπὶ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ, μετὰ τὴν ἕνωσιν τῶν δύο φύσεων. πολλὰ τὰς τῶν ὀρθοδόξων ἐκκλησίας ἐκάκωσε, καὶ ἀδυσώπητος ἦν τοῖς τούτων προεστηκόσι. τόν, τε γὰρ πατριάρχην εὐφήμιον ἐκάκωσε καὶ ἐξώρισε, μὴ πειθόμενον ἀναθεματίσαι τὴν ἐν χαλκηδόνι σύνοδον. πρότερον μετὰ δόλου τὸ οἰκεῖον ἔγγραφον ἀφελόμενος, ἢ βίᾳ ὥς ἕτεροι λέγουσι, καὶ τὸν μετ᾽ ἐκεῖνον μακεδόνιον, ἱερὸν ἄνδρα μὴ καταδεξάμενον συνθέσθαι αὐτῷ, εἰς εὐχάϊτα ὑπερώρισε. μεθ᾽ ὃν ἀντεισήχθη τιμόθεος ὁμόφρων τῷ βασιλεῖ. λογγῖνος δὲ ὁ ἀδελφὸς ζήνωνος, τυραννίδι ἐπιθέμενος, ἐχειρώθη παρὰ ἀναστασίου, καὶ ὑπερωρίσθη εἰς ἀλεξάνδρειαν, ἔνθα καὶ πρεσβύτερος χειροτονηθείς, ἔθανε. καὶ τοὺς ἰσαύρους δὲ πολλοὺς ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων διατρίβοντας, ταύτης ἐξήλασεν. οὓς προσλαβόμενος ὁ μάγιστρος λογγῖνος, οὐχ ὁ τοῦ ζήνωνος ἀδελφός, ἀλλ᾽ ἕτερος κατεστασίαζε, καὶ πολλὰ τῆς ἑῴας ληΐζεται. καταπολεμηθεὶς δέ, καὶ οἱ μετ᾽ αὐτοῦ διεφθάρησαν βάρβαροι. τότε λέγεται καὶ θευδέριχος ὁ τῆς ἀφρικῆς ἡγεμών, ἀρειανὸς ὤν, διάκονόν τινα ὀρθόδοξον αὐτῷ πάνυ ᾠκειωμένον, καὶ διὰ θεραπείαν αὐτοῦ εἰς ἀρειανισμὸν μεταθέμενον, ἀποκτεῖναι, εἰπών, ὡς ἐπεὶ τῷ θεῷ οὐκ ἐτήρησας πίστιν, μᾶλλον οὐ τηρήσεις ταύτην ἐμοί. ἀναστασίου δὲ τοῦ τῆς πρεσβυτέρας ῥώμης πάπα θανόντος, καὶ τοῦ λαοῦ μερισθέντος, καὶ τῶν μὲν λαυρέντιόν τινα ψηφισαμένων, τῶν ὀρθοδόξων δὲ σύμμαχον, κἀντεῦθεν πρὸς ἀλλήλους στασιαζόντων, ὁ εἰρημένος θευδέριχος τῆς ῥώμης τότε κρατῶν, ἀφίκετο πρὸς αὐτήν, καὶ σύνοδον ἀθροίσας

ὅτι χρυσαργύριον ὁ ἀναστάσιος ἔλυσε, καὶ τὸν τοῦ χρυσαργύρου δασμὸν ἐξήλειψε.

ὅτι αἱρετικῶν συγχυτικῶν φρονῶν ὁ ἀναστάσιος γεγονώς, τὸν πατριάρχην ἐξώρισεν.

περὶ λογγίνου ἀδελφοῦ ζήνωνος στασιάσαντος καὶ χειροτονηθέντος, καὶ περὶ τῶν ἰσαύρων.

περὶ τοῦ πάπα ῥώμης.

atque in eius locum Felicis Papæ Romani nomen reposuit, uiri orthodoxi, qui & per literas Zenonem & Acacium taxat, quod cum Petro Mongo Eutychis & Dioscori sectam amplexo communicassent: atque etiam misso libello, Acacio dignitatem abrogarat: qua de causa ille nomen eius è commentarijs deleuerat. Hic igitur patriarcha Euphemius, chirographo ab Anastasio accepto, quo se amplecti ecclesiæ dogmata, & Chalcedonensis cōcilij decreta seruaturū esse omnia profitebatur, coronat hominē. Qui statim Ariadnā ambit, & literas regias cōficit, quibus ea quę ad id tēpus fisco à nōnullis deberētur, remittebat, & die quadragesimo à sepultura Zenonis iā elapso nuptias celebrat. Cumque uectigal, quod Aurargenteum dicebatur, subditos premeret, id quoque aboleuit. Huiusmodi autem illud erat: Omnes mendici & pauperes, omnes meretrices, omnes liberti in agris & urbibus, annuum fisco tributum pendere cogebantur. Exigebatur tributum de equis, mulis, bobus, asinis & canibus: de unoquoque homine nummus argenteus: de equo, mulo & boue tantundem: de asino pholes (nummi genus est) sex, & de cane totidem. Quo tributo attriti homines, ubique lamentabanntur. Eo igitur abrogato Anastasius, commentarios illos in Hippico, inspectante populo, cremauit. Ac in huiusmodi rebus honestè se gessit, & reipublicæ negocia propè administrauit, ac magistratus pridem uænales, sine precio concessit. Sed de Deo non rectè sensit, Synchyticorum sectam secutus, qui unam naturam post duarum unionem, in Christo seruatore statuebant, & multis malis orthodoxorum ecclesias affecit, erga earum præfectos implacabilis. Nam & patriarcham Euphemium eiecit, quod Chalcedonense concilium anathemate notare recusabat, surrepto prius per dolū suo chirographo, siue ut alij tradunt, per uim extorto, & successorē eius Macedoniū, uirū sanctū, ab ipso stare nolentem, Euchaita relegauit. In cuius locū suffectus est Timotheus, imperatoris assensor. Lōginū item Zenonis fratrē, affectato regno, Anastasius superatū, Alexandriam relegat, ubi presbyter electus obijt. Isauros etiā multos in regia urbe uersantes expulit. Quibus Lōginus Magister, non Zenonis frater, sed alius, assumptis, mota seditione, oriētales prouincias populat. Sed bello subactus est, Barbaris qui cū eo erāt, interfectis. Eo tēpore fertur & Theodericus Africæ dux, qui Arianus erat, diaconū quendā sibi per quam familiarē, & in suā gratiā Arianismū amplexū, occidisse. Neque enim sibi fidē seruaturū, qui Deo nō seruasset. Anastasio papa Romano mortuo, populoque per seditionē dissidēte, alijs Laurētiū quendā, orthodoxis uerò Symmachū decernētibus: idē Theodericus, cui roma tū parebat, in urbē uenit, & concilio indicto, repudia

Felix Papa.

Anastasij æquitas in moderandis tributis.

Synchyticorum secta.

Euphemij & Macedonij relegatio.

Timotheus patriarcha.

Longini relegatio.

Longiniana seditio.

Theodericus diaconū assentatorē interficit.

Symmachus Papa.

repudiato Laurentio, episcopatum Romanum Symmacho confirmauit. Circa hæc tempora, fertur gens Bulgarorum ignota, prius in Illyricum & Thraciam impressionem fecisse. Cum Agarenis orientem uastantibus, pacem fecit Anastasius: Vitaliano Thraci, qui Mysis & Scythis sibi conciliatis seditionem mouebat, & agro Byzantio prædas agebat, & classe urbem obsidebat, per Marianũ præfectum restitit, naualiq; pugna commissa, ex machina quadam à Proclo uiro excellentissimo facta. (Is enim tum & in Philosophia & in Mechanicis florebat, neq; Archimedis duntaxat, celeberrimi artificis cognorat omnia, sed & ipse noua quædam adinuenerat) classis hostium debellata est. Nam specula ex ære fabricasse ustoria fertur Proclus, eaq; de muro è regione hostilium nauium suspendisse: in quæ cum solares radij impegissent, ignem inde fulminis instar erumpentem, classiarios ipsasq; naues hostiũ combussisse, quod olim Archimedem excogitasse, Romanis Syracusas obsidentibus, Dion refert. Anastasius cum Eutychianus esset, in Tersancto cantico adijci uoluit clausulã illam: Qui crucifixus est pro nobis. eaq; de causa Logothetã & præfectũ misit in Ecclesiã: qui cum ex superiore loco edictum imperatoris recitare cœpissẽt: qui ex populo orthodoxi erant, concitati, ad discerpendos eos uiros properabant, & hi quidem popularem insaniam ægrè uitarunt. cæterum populus ardens iracundia, ædes illorum inuasit, easq; deiecit atq; diripuit, & multis interfectis, imperatorem ignominiosis uerbis proscidit, Vitalianum ut imperatorẽ laudibus prosequens, multas ædes incendit, plurimos interfecit, atque inter alios etiam monachum quendam, qui prope cisternam ab Anastasio structam habitans, nomine Mocisiam, imperatori charus erat: Monacham item quandam inclusam propè portam Xylocercam, ut cui fides ab imperatore haberetur: ambo corpora colligata per urbem tracta crremataq; sunt. Hoc regnante Alamundarus Agarenorum princeps ab orthodoxis institutus, credidit, & baptizatus est, ad quẽ Seuerus episcopus duos misit, ut eum ad suam hæresim pertraheret, qui quum docerent duas Christi naturas in unam esse confusas, unde colligeretur, etiam Deitatem Christi cum carne passam esse: ille conuicturus eos, ut qui absurda dicerent, & incredibilia docerent: quendam ex domesticis subornat, qui sibi aliqd in aurẽ diceret. Quo facto, tetrico uultu mœrorẽ præ se ferẽs, eius causam sciscitãtibus episcopis, nunciatã sibi esse respõdet Michaëlis archãgeli mortẽ. Quẽ nunciũ quũ illi esse falsum asseuerarent, neq; enim mori posse archangelũ, subijcit ille: Si igitur angelus nõ moritur, qua ratione uos affirmatis Deitatẽ & passam & mortuã,

Bulgari.

Agareni

Vitaliani seditio.

Procli machina mirabilis.

Archimedes.

Seditio ob clausulam Qui crucifixus est, pro nobis.

Alamundari Agareni baptismus, et solers hæreticorũ refutatio.

τὸν μὲν σύμμαχον, ἐπίσκοπον τῆς ῥώμης εἶναι ἐκύρωσεν, ἀπήλασε δὲ τὸν λαυρέντιον. κατὰ τούτους δὲ τοὺς χρόνους ἱστορεῖται καὶ τὸ τῶν βουλγάρων ἔθνος, τὸ ἰλλυρικὸν καὶ τὴν θρᾴκην καταδραμεῖν μήπω πρὶν γινωσκόμενον. τῶν δὲ ἀγαρηνῶν τὴν ἑῴαν ληϊζομένων σπονδὰς πρὸς αὐτοὺς ἐποιήσατο ὁ ἀναστάσιος. τοῦ μέντοι θρᾳκὸς βιταλιανοῦ τυραννίδι ἐπικεχειρηκότος, μυσούς τε καὶ σκύθας προσεταιρισαμένου, καὶ ἅμα τούτοις τὰ περὶ τὴν βασιλίδα ληϊζομένου τῶν πόλεων, ἀλλὰ μὴν καὶ στόλῳ κατ' αὐτῆς ἐπελθόντος, ἀντικατέστη τούτῳ διὰ μαριανοῦ τοῦ ἐπάρχου ὁ ἀναστάσιος, καὶ ναυμαχίας γενομένης ἔκ τινος μηχανῆς παρὰ πρόκλου τοῦ πάνυ γεγενημένης (τότε γὰρ ἤνθει καὶ ἐπὶ φιλοσοφίᾳ καὶ ἐν τοῖς μηχανήμασι, τά τε τοῦ ἐν τούτοις περιβοήτου ἀρχιμήδους ἅπαντα διεληλυθὼς καὶ αὐτὸς ἐκείνοις προσεξευρών) τὸ ναυτικὸν τῶν πολεμίων κατεπολεμήθη. κάτοπτρα γάρ φασι χαλκεῦσαι πυρφόρα ὁ πρόκλος, καὶ ἐκ τοῦ τείχους ταῦτα ἀπαιωρῆσαι κατέναντι τῶν πολεμίων νεῶν. τούτοις δὲ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων προσβαλουσῶν, πῦρ ἐκεῖθεν ἐκκεραυνοῦσθαι καταφλέγον τὸν ναυτικὸν τῶν ἐναντίων στρατόν, καὶ τὰς νῆας αὐτάς· ὃ πάλαι τὸν ἀρχιμήδην ἐπινοῆσαι ὁ δίων ἱστόρησε, τῶν ῥωμαίων τότε πολιορκούντων συρακούσας. ἀναστάσιος δὲ ἀποδιασθεὶς τὴν εὐτυχοῦς αἵρεσιν ὤν, ἐβουλήθη προσθεῖναι εἰς τὸ τρισάγιον, τὸ ὁ σταυρωθεὶς δι' ἡμᾶς. ἐκπέμπει οὖν διὰ τοῦτο τὸν λογοθέτην καὶ τὸν ἔπαρχον εἰς τὴν ἐκκλησίαν. οἱ δὲ τῷ ἄμβωνι ὡς ἐπιβάντες ἐκεῖ, διαγγέλλειν ἤρξαντο τὸ πρόσταγμα τὸ βασιλικόν. κινεῖται τοίνυν ὅσον τοῦ πλήθους ὀρθόδοξον, καὶ διασπάσαι τοὺς ἄνδρας ὥρμησαν. ἀλλ' οἱ μὲν μόλις τὴν δημοτικὴν μανίαν διέφυγον. τὸ δέ γε πλῆθος εἰς θυμὸν ἐκκαυθὲν, ἐπὶ τὰς οἰκίας ἐπῆλθε τῶν εἰρημένων ἀνδρῶν καὶ τοὺς μὲν κατηρείπωσαν, τὰ δὲ ἐν αὐταῖς διήρπασαν, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ εἰς τὸν βασιλέα ἐξύβριζον, τὸν δὲ βιταλιανὸν ὡς βασιλέα εὐφήμουν, καὶ πολλοὺς οἴκους ἐνέπρησαν, καὶ πλείστους ἐφόνευσαν, καί τινα μοναχὸν πλησίον οἰκοῦντα τῆς παρὰ τοῦ ἀναστασίου κτισθείσης κινστέρνης τῆς μωκισίας καλουμένης, καὶ διὰ τιμῆς τῷ βασιλεῖ τότε ἀγόμενον, κτάνοντες, ἀλλὰ μὴν καί τινα μονάζουσαν ἐγκεκλεισμένην ἐγγὺς τῆς πόρτης τῆς ξυλοκέρκου ἀνελόντες, ὡς πίστιν, καὶ εἰς αὐτὴν κεκτημένου τοῦ βασιλέως, καὶ συνδήσαντες ἄμφω τὰ σώματα ἔσυραν, εἶτα κατέκαυσαν. τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως, ἀλαμούνδαρος ὁ τῶν ἀγαρηνῶν φύλαρχος κατηχηθεὶς παρὰ ὀρθοδόξων, ἐπίστευσέ τε καὶ ἐβαπτίσθη. πρὸς ὃν ὁ σευῆρος ἐπισκόπους ἔστειλε δύο, ὥστε δι' αὐτῶν εἰς τὴν οἰκείαν αἵρεσιν μεθελκύσαι αὐτόν, τῶν γοῦν ἐπισκόπων διδασκόντων αὐτὸν εἰς μίαν φύσιν τὰς δύο τοῦ χριστοῦ συγχυθῆναι φύσεις, κἀντεῦθεν συναγομένου τοῦ συμπαθεῖν τῇ σαρκὶ τοῦ κυρίου χριστοῦ καὶ τὴν θεότητα, ἐκεῖνος ἐλέγξαι θέλων αὐτοὺς ἄτοπα λέγοντας, καὶ διδάσκοντας ἄπιστα, παρεσκεύασέ τινα τῶν οἰκείων, παρόντων τῶν αὐτίκα ἐπισκόπων ἐκείνων, πρὸς οὖς τι αὐτῷ ἀπαγγεῖλαι. τοῦ δὲ ποιήσαντος τὸ ἐπιταχθέν, ὁ ἀλαμούνδαρος ἐσκυθρώπασε, καὶ ὑπεκρίνατο τὸν λυπούμενον. ἐρομένων δὲ τῶν ἐπισκόπων ὅτου χάριν συγκέχυται, καὶ τί ἂν εἴη τὸ ἀγγελθέν, ἔφη ἐκεῖνος, ἀγγελθῆναι αὐτῷ τὸν ἀρχάγγελον θανεῖν μιχαήλ. τῶν δὲ ψευδῆ τὴν ἀγγελίαν διατεινομένων τυγχάνειν, ἀδύνατον γὰρ εἶναι θανεῖν τὸν ἀρχάγγελον, ὑπολαβὼν ὁ φύλαρχος, εἶπεν· εἰ οὖν ἄγγελος οὐ θνήσκει, πῶς καθ' ὑμᾶς ἡ θεότης ἔπαθέ τε καὶ τέθνηκε,

τῇ

περὶ τῶν βουλγάρων.

περὶ βιταλιανοῦ τυραννήσαντος, καὶ ὅπως κατεπολεμήθη, καὶ περὶ πρόκλου.

ὅτι προσθεῖναι βουληθέντος τῷ τρισαγίῳ τοῦ ἀναστασίου, τὸ σταυρωθεὶς, στάσις καὶ ἐστασίασεν.

περὶ ἀλαμουνδάρου, καὶ ὅπως τοὺς σευήρου ἐπισκόπους ἐξήλεγξε.

τῇ σαρκὶ συγκραθεῖσα καὶ συγχυθεῖσα καὶ εἰς μίαν φύσιν ἀποτελεσθεῖσα; τούτοις οἱ ἐπίσκοποι ἐκεῖνον μὲν ἐθαύμασαν τῆς συνέσεως. αὐτοὶ δὲ ἀπογνόντες, ὡς οὐκ ἄν ποτε μεταπείσειαν αὐτὸν διαβῆναι εἰς τὴν δόξαν αὐτῶν, ἀνεχώρησαν. τῶν δὲ Βουλγάρων αὖθις τὸ Ἰλλυρικὸν κατεδραμόντων, ἀντετάξαντο τούτοις τινὲς τῶν ῥωμαίων ταξιαρχῶν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ταγμάτων. ἐκείνων δὲ ἐπῳδαῖς χρησαμένων καὶ γοητείαις, ἡττήθησαν αἰσχρῶς οἱ ῥωμαῖοι, καὶ πλὴν ὀλίγων ἅπαντες διεφθάρησαν. ὧν τὴν φθορὰν, κομήτης ἀστὴρ προεμήνυσε. καὶ κόρακες προδρομοῦντες αὐτῶν ὑπεραιωρούμενοί τε καὶ προηγούμενοι, καὶ οἱ σαλπιγκταὶ αὐτοὶ ἐνυαλίου ἠχῆς, πολεμικοῖς τι καὶ θρηνῶδες ἠχήσαντες. τοῦ δὲ ἄνωθεν ῥηθέντος τιμοθέου πολλὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐνδειξαμένου κακὰ, καὶ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ἰωάννης ὁ καππαδόκης τῆς ἐκκλησίας ἐνεχειρίσθη τὴν προστασίαν, ἔτη δύο ταύτης προστάς. τέθνηκε δὲ καὶ ἡ βασιλὶς ἀριάδνη. ἱστόρηται γε μὴν ἐν τοῖς χρόνοις τῆς βασιλείας ἀναστασίου, ἄγαλμα τῆς τύχης τῆς πόλεως ἐν εἴδει γυναικὸς ἐκ χαλκοῦ πεποιημένον, θάτερον τῶν ποδῶν ἐντὸς νηὸς ἐχούσης, πρὸ αὐτῆς ἑστώσης καὶ ὁμοίας ὕλης ἐξειργασμένης, ἵστασθαί που τῆς πόλεως. τούτου δ' ἅτε τοῦ τῆς νηὸς ἐκτυπώματος, ἢ τῷ χρόνῳ μογήσαντος, ἢ δι' ἐπιβουλῆς, μέρη τινὰ θραυσθέντα ἀφῄρηντο. οὐκέτι γοῦν φορτηγοὶ νῆες προσώρμουν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἀλλὰ πλησίον ἰοῦσαι, βίαις πνευμάτων ἀνεῤῥίπτοντο, καὶ εἰ μὴ νῆες μακραὶ, καὶ πολλοῖς ἐρέταις κινούμεναι τοὺς φόρτους ἐκείνων εἰς τὴν πόλιν ἐκόμιζον, τάχα ἂν λιμῷ οἱ ἐν αὐτῇ κατηναλώθησαν. τοῦτο ἐπὶ καιρὸν ἐκράτησαν, τοῖς τῶν κοινῶν φροντισταῖς διαφροντίδος ἐγένετο· ἀνιχνευθὲν δ' ὑπό τινος ἀγχίνου παρέστη τὸ αἴτιον, καὶ προσήγγελται τοῖς οἷς ἡ τῶν τῆς πόλεως ἀνῆκε φροντίς. καὶ τὰ θραύσματα τῆς χαλκῆς νηὸς ἐκείνης ἐπιμελῶς ζητηθέντα, εὑρέθησαν, καὶ αὐτῇ ἀποκατέστησάν τε καὶ προσηρμόσθησαν. καὶ ὁ πλοῦς ἦν τοῖς πλοίοις ἀκώλυτος. καὶ μεστὴ τούτων εἰσπλεόντων ἡ θάλασσα. ἵνα δὲ γνοῖεν ἀκριβῶς εἰ τοῦτο ὡς ἀληθῶς τοῦ τῶν πλοίων εἴσπλου κώλυμα ἦν, ἀφῄρητο αὖθις τὰ μέρη τῆς νηὸς ἐκείνης. καὶ ὅσαι τῶν νεῶν ἔτυχον τότε εἰσπλέουσαι, πνεύματος αὖθις βίᾳ γεγόνασιν ἀπωσθεῖσαι. ἐντεῦθεν ἐβεβαιώθησαν ἐκ τοῦ θραυσθῆναι τὴν χαλκῆν ναῦν ἐκείνην, τὴν κωλύμην γίνεσθαι τοῦ εἰς τὴν πόλιν εἴσπλου τῶν πλοίων τῶν φορτηγῶν. καὶ τὴν ναῦν ἐκείνην πολλῆς ἐπιμελείας ἀξιώσαντες, ἀνεκαίνισαν. πρὸ μικροῦ δὲ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ, ὁ βασιλεὺς ἀναστάσιος ἐπιβουλῆς αὐτῷ μηνυθείσης, συνέσχε πολλοὺς, σὺν οἷς καὶ ἰουστῖνον καὶ ἰουστινιανὸν, τοὺς μετὰ ταῦτα αὐταρχήσαντας, καὶ ἦν γνώμης ἀνελέσθαι αὐτούς, ἐκωλύθη δὲ κατ' ὄναρ, φοβεροῦ τινὸς ἀνδρὸς δόξαντος παραστῆναι αὐτῷ, καὶ εἰπεῖν. ἰουστίνῳ καὶ ἰουστινιανῷ μηδὲν ἐργάσῃ κακόν. μέλλει γὰρ ἕκαστος αὐτῶν ὑπουργῆσαι τῷ θεῷ, ἐν καιροῖς ἰδίοις. ὅθεν ἀφῆκεν αὐτοῖς τὸ τῆς καθοσιώσεως ἔγκλημα, καὶ αὖθις ὄναρ ἰδεῖν λέγεται ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος, ἄνδρα ἰδεῖν φοβερὸν, τόμον κατέχοντα, καὶ λέγοντα πρὸς αὐτὸν ἰδοὺ διὰ τὴν κακοπιστίαν σου, ἀπαλείφω τῆς ζωῆς σου ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα. ἔχων δὲ κεχρησμῳδημένον ὁ ἀναστάσιος, ὅτι ἐκ κεραυνοῦ τελευτήσει, τὸ λεγόμενον θολωτὸν ᾠκοδόμησε, καὶ ἐν αὐτῷ διῆγεν. ἀλλ' οὐδὲν τοῦτο ἀπώνατο. βροντῶν γάρ ποτε ἐῤῥηγνυμένων φρικωδέστατον, καὶ ἀστραπῶν ἐκριπτομένων ἐκεῖθεν πολλῶν, ἐκεῖνος δειμαίνων ἐκ διαίτης εἰς δίαιταν μετέβαινε, καὶ ἐκ θαλάμου εἰς θάλαμον

cum carne contemperatam & confusam, & in unam naturam conflatam? Ex hoc dicto episcopi, hominis acumen admirati, spe traducendi eius in suam opinionem abiecta, discesserunt. Cum Bulgari denuò in Illyricum impressionem fecissent, quidem ex Romanis tribunis se illis cum suis legionibus opposuerunt, turpitérque uicti sunt, ac paucis exceptis, cæsi omnes, cùm illi quibusdam incantationibus & præstigijs usi essent. Eam cladem stella crinita præsignificauit, & corui, qui & supra & ante illos proficiscentes uolitabant, & tubicines, qui pro bellico nescio quem mœstum & lugubrem sonum ediderunt. Timotheo cuius suprà facta est mentio, post multas clades orthodoxis illatas, defuncto, Ioanni Cappadoci tradita est ecclesiæ gubernatio, quam per biennium tenuit. Obijt & Ariadna imperatrix. Traditum est, sub Anastasio simulacrum æneum Fortunæ urbanæ muliebri specie, quod alterum pedem in naui ante se posita, ænea & ipsa haberet, alicubi in urbe stetisse: cuius nauis uel uetustate corruptæ, uel per insidias contusæ, fragmenta quædam ablata fuerint. Ex eo naues onerarias Byzantium non amplius appulisse, sed cum propé accessissent, uiolentia uentorum repulsas esse, ac nisi longæ naues multis concitatæ remigibus sarcinas earum in urbem peruexissent, populum fortassis fame periturum fuisse. Quæ res cum ad tempus durasset, curæ fuit magistratibus, causáque mali à quodam solerti coniectura indagata, fragmentis nauis illius æneæ studiosé conquisitis, & in suum locum restitutis, expeditam nauigationem & mare nauigijs repletum fuisse. Vt autem certò scirent, illud appellendis nauibus obstitisse, denuo sublatis fragmentis, quæcunque naues tum appellerent, iterum ui uentorum reiectas fuisse. Ea re comperta, nauem illam, magno adhibito studio, esse renouatam. Anastasius paulò ante obitum, nunciatis sibi insidijs multos comprehenderat, atque inter alios Iustinum & Iustinianum, qui pòst rerum potiti sunt, atque in animo habebat eos occidere. Sed deterritus est somnio, cum uir terribilis ei astitisse uisus esset, ac dicere: Iustino & Iustiniano ne quid mali feceris. Nam uterque suo tempore Deo inseruiet. Illis igitur crimine læsæ maiestatis absolutis, denuo aliud uidisse somnium memoratur. Virum terribilem, qui librum manu gestans diceret: Ecce ob peruersitatem fidei tuæ, annos XIIII uitæ tuæ deleo. Et quia fatale sibi esse ex oraculo didicerat, ut fulmine interiret: Tholorum ædificium construxit, in eóque degit, sed frustra. Nam quum aliquando tonitrua horrendum in modum resonarent, & fulgura multa eliderentur, atque ipse perterritus è cœnaculo in cœnaculum descen-

Marginal notes (Greek): περὶ τῶν βουλγάρων ἧττης ῥωμαίων. — περὶ ἰωάννου πατριάρχου. — περὶ τοῦ τῆς τύχης τῆς πόλεως ἀγάλματος. — περὶ τῶν ὀνειράτων ἀναστασίου. — τελευτὴ τοῦ βασιλέως ἀναστασίου.

Marginal notes (Latin): Bulgarorũ in Illyrico uictoria. — Præsagia cladis comete, corui & tubæ. — Ioãnes Cappadox patriarcha Cõstantinopolitanus. — Nauis simulacrũ nauigantiũ præsidium. — Anastasij somnia de Iustino & Iustiniano, & de obitu suo præsagia.

descenderet, & alios atque alios thalamos subiret: in quodam regio cubiculo mortuus est inuentus. Vixit annos octogintaocto: regnauit uigintiseptem, & tres menses. Huius temporibus terræmotus horrendus fuit, ac Byzantij multis in locis ædificia corruerunt. Antiochia uerò penè tota collapsa est, ciuibus ruina oppressis. Idem Anastasius longum murum cõdidit à magno mari ad Selybriam usque pertinentem, ob Mysorum siue Bulgarorum & Scytharum incursiones, & statuam suam æneam in Tauri columna collocauit, cùm Theodosij Magni statua, quæ ibi erecta fuerat, concidisset. Et hic quidem uita sic acta, hoc modo est defunctus.

Terræmotus Byzantinus et Antiochenus.

Selybrianus murus.

Anastasij statua.

IMPERIVM IVSTINI THRACIS.

Imperator autem creatus est Iustinus Thrax, parentibus ortus ignobilibus & obscuris, atque ipse principiò operarius fuit aut armentarius & porcarius. Deinde animo ad rem militarem adiecto, tribunus & Comes factus est. Cum autem post Anastasij obitum, de imperatore deligendo deliberaretur: Amantius Eunuchus idemque præpositus, homo potens, Theocritiano, cuidam ex necessarijs suis, imperium tradere cupiens, pecuniam Iustino dedit, militibus distribuendam, ut illum Imperatorem salutarent. At ille pecunia distributa, suum negocium egit, & à populo & militibus ad imperij fastigium est euectus. Quod factum ægrè ferens Amantius, cum alijs claris uiris Iustino insidias struxit, ijsque cognitis unà cum Andrea cubiculario & Theocritiano occisus est. Is autẽ eodẽ tẽpore, quo Anastasius in somnis aliquot uitæ suæ annos è libro deleri uidisset, & ipse somniarat, se coram imperatore stantem, à magno quodam porco prostratum deuorari. Idem sancti Thomæ apostoli ædem struxit, unde Amantij ædes nominatur. Hic Iustinus quia de religione rectissimè sentiebat, Chalcedonense concilium coli ab omnibus, & sexcẽtos triginta sanctos patres, qui id celebrarant, in sacros omnium Ecclesiarum commentarios referri, edicto iussit. Vxorem Lupiciam, mutato eius nomine in Euphemiam, diademate ornauit, & Augustam appellauit. Vitalianus, qui sub Anastasio seditionem mouerat, huic familiarissimus fuit, & dux ab eo exercitus creatus, & consulatum adeptus est, magna præditus autoritate. Cùmque orthodoxus esset, Seuerum Antiochena sede pelli, & tolli iussit. Sed ille cum quibusdam suis assensotibus fuga in Ægyptum elapsus, illam quoque perturbauit, disputatione de corruptibili & incorruptibili introducta. In huius locũ suffectus est Paulus Eubulij hospitij præfectus. Omnes præterea, qui sub Anastasio per iniuriam pulsi fuerant, Iustinus reuocauit. Huius temporibus Cometa in oriente uisus, radijs deorsum uergentibus, quem Po-

Iustinus ex humili loco industria ad imperiũ euectus.

Amantij Andreæ et Theocritiani cædes.

Amantij fatidicũ somniũ et ædes.

Lupicia. Euphemia.

Seueri Antiocheni Paulus successor.

ὑπεισῄει. καὶ οὕτως ἔν τινι τῶν βασιλικῶν κοιτώνων, νεκρὸς εὑρέθη κείμενος τεθνεώς. ζήσας μὲν ἔτη ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτώ, βασιλεύσας δ' ἐξ αὐτῶν εἰκοσιεπτὰ ἔτη, μῆνας τρεῖς. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου γέγονε σεισμὸς φοβερώτατος, καὶ ἐν μὲν τῷ Βυζαντίῳ ἐν διαφόροις τόποις συμπτώματα συμβεβήκασιν, ἡ μεγάλη δ' Ἀντιόχεια χεδὸν ἅπασα κατεπτώθη, καὶ οἱ ταύτης οἰκήτορες τοῖς συμπτώμασι κατεχώσθησαν. οὗτος ὁ Ἀναστάσιος ἔκτισε τὸ μακρὸν λεγόμενον τεῖχος ἀπὸ τῆς μεγάλης θαλάσσης, διῆκον ἄχρι τῆς Σηλυβρίας, διὰ τὰς ἐφόδους τῶν Μυσῶν ἢ Βουλγάρων καὶ τῶν Σκυθῶν. ἔστησε δὲ καὶ στήλην εἰκόνα ἐν τῷ τοῦ Ταύρου κίονι χαλκῆν, τῆς πρώην ἐν αὐτῷ ἱσταμένης πεσούσης, ἣ τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου ἐτύγχανε. καὶ ὁ μὲν οὕτω βασιλεύσας, οὕτω κατέλυσε τὴν ζωήν.

ὅτι ὁ ἀναστάσιος ἔκτισεν τὸ μακρὸν τεῖχος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ
θρᾳκὸς ἰουστίνου.

Ἀνηγορεύθη δὲ βασιλεὺς ἰουστῖνος ὁ θρᾷξ, γένους μὲν ὑπάρχων ἀσήμου καὶ ἀφανοῦς, αὐτὸς τὸ πρότερον αὐτουργὸς ἢ βουκόλος τυγχάνων καὶ συφορβός. εἶτα εἰς τὴν μετατεταγμένος στρατιωτικήν, καὶ μέχρι ταγματαρχίας ἔφθασε, καὶ κόμης γενόμενος. μετὰ δέ γε τὴν τελευτὴν ἀναστασίου, βουλῆς γινομένης περὶ χειροτονίας βασιλέως, ὁ εὐνοῦχος ἀμάντιος, ὃς καὶ πραιπόσιτος ἦν, καὶ μέγα ἐδύνατο, θέλων θεοκριτιανόν τινὰ οἰκεῖον ὄντα αὐτῷ βασιλεῦσαι, χρήματα τῷ ἰουστίνῳ παρέσχε διανεμεῖν τοῖς στρατιώταις, ἵν' ἐκεῖνον ἕλωνται βασιλέα. ὁ δὲ τὰ χρήματα διανέμας, ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν περιεποιήσατο, καὶ παρὰ τοῦ δήμου καὶ τῶν στρατιωτῶν εἰς τὴν αὐταρχίαν ἀνήχθη περιφανῶς. ἀμάντιος δὲ ἐν δεινῷ πεποίητο τοῦ ἰουστίνου τὸ σόφισμα, καὶ αὐτῷ ἐπιβουλεύει σὺν ἑτέροις τῶν ἐπιφανεστέρων, ὃν γνωσθέντα ὁ ἰουστῖνος ἀνεῖλε σὺν ἀνδρέᾳ τῷ κουβικουλαρίῳ, καὶ τῷ θεοκριτιανῷ. οὗτος ὁ ἀμάντιος, ὅτε ἀναστάσιος καθ' ὕπνους ἐθεάσατο τὸν ἄνδρα τὸν τόμον φέροντα, καὶ ἐκαλείψαντά τινας τῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ χρόνων, ὄναρ εἶδεν ὅτι ἔμπροσθεν τοῦ βασιλέως ἱσταμένῳ αὐτῷ χοῖρος ἐπῆλθε μέγας, καὶ ὡς γῆν κατέβρωξεν αὐτόν, καὶ ἀνῳκοδόμησεν οὗτος τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου ἀποστόλου θωμᾶ ἐδομήσατο. διὸ καὶ τὴν κλῆσιν ἐκεῖνος σώζει τοῦ ἀμαντίου καλούμενος. ὀρθοδοξότατος δ' ὢν ἰουστῖνος, δόγμα ἐξέθετο, τὴν ἐν χαλκηδόνι πάντας σέβειν σύνοδον, καὶ τοὺς αὐτὴν συγκροτήσαντας ἑξακοσίους τριάκοντα ἁγίους πατέρας, τοῖς ἱεροῖς ἐγγραφῆναι διπτύχοις πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. γαμετὴν δ' ἔχων λουπικίαν, ἔστεψεν αὐτὴν καὶ αὐγούσταν ἀνηγόρευσεν, εὐφημίαν μετονομάσας. τούτῳ βιταλιανός, ὃς ἐστασίασεν ἐπὶ ἀναστασίου, πάνυ ᾠκείωτο, καὶ στρατηλάτης προεχειρίσθη, ἀλλὰ μὴν καὶ ὑπάτευσε, καὶ μέγα παρὰ τῷ ἰουστίνῳ ἐδύνατο, ὀρθόδοξος δ' ὤν, τὸν σευῆρον ἐκδιωχθῆναι τοῦ θρόνου τῆς ἀντιοχείας καὶ ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. ὁ γνοὺς ἐκεῖνος ἀπέδρα εἰς αἴγυπτον μεθ' ἑτέρων ὁμογνωμόνων, καὶ ταύτην ἐτάραξεν, τὸν περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου λόγον εἰσαγαγόντων. σευήρου δὲ διαδράντος, παῦλος ὁ ξενοδόχος τῶν εὐβούλου, ἀντιοχείας προεχειρίσθη ἐπίσκοπος, καὶ πάντας δὲ τοὺς ἄλλους ἐξορίαν ὑποστάντας ἐπὶ ἀναστασίου ὁ ἰουστῖνος κατήγαγεν. ἐν τοῖς τούτου χρόνοις, ἀστὴρ ἐφάνη κομήτης ἐν τῇ ἀνατολῇ, κάτω τὰς ἀκτῖνας ἀφιεὶς ὃν πωγωνίαν

πῶς ὁ ἰουστῖνος εἰς τὴν βασιλείαν ἀνήχθη.

ὅτι ἀνῃρέθη ὁ εὐνοῦχος ἀμάντιος.

ὅτι τὴν ἐν χαλκηδόνι σύνοδον ἐκύρωσεν ἰουστῖνος καὶ τὴν γαμετὴν ἔστεψεν καὶ περὶ βιταλιανοῦ.

περὶ τοῦ ἀντιοχείας σευήρου καὶ τοῦ μετ' αὐτὸν ἀρχιερατεύσαντος παύλου.

πωγωνίαν οἱ μετεωρολόγοι τοῦτόν φασι. καὶ ὁ Βιταλιανὸς ἐδολοφονήθη παρὰ τῶν Βυζαντίων μηνιόντων αὐτῷ, ὡς πολλοὺς ἀνελόντι ὅτε ἐπανέστη κατὰ Ἀναστασίου. οἱ δὲ προστάξει τοῦ βασιλέως Ἰουστίνου καὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ φασιν ἀναιρεθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ παλατίῳ, θέλοντα καὶ αὐτὸν τοὺς κρατοῦντας κατάρχειν. στρατηλάτης δὲ τῶν στρατευμάτων Ἰουστινιανὸς προεχειρίσθη. Ἰωάννου δὲ τοῦ Καππαδόκου θανόντος, ὃς πατριάρχης ἦν Κωνσταντινουπόλεως, ἐχειροτονήθη Ἐπιφάνιος τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρεσβύτερος. καὶ Ὁρμίσδα τοῦ πάπα Ῥώμης μεταλλαχότος τὸν βίον, Ἰωάννης τὸν τῆς ἐκκλησίας Ῥωμαίων διεδέξατο. ἔχθρας δὲ Ῥωμαίοις πρὸς Πέρσας οὔσης, ὁ βασιλεὺς Ἰουστῖνος πρὸς τὸν ῥῆγα τῶν Οὔννων ἔστειλε πρέσβεις καὶ δῶρα, συμμαχίαν αὐτῶν κατὰ Περσῶν. καὶ ὃς συνετέθη. καὶ τοῦ Περσῶν δὲ βασιλέως Κωάδου τὸν αὐτὸν ῥῆγα περὶ συμμαχίας ἀξιώσαντος, ἐκεῖνος συμμαχῆσαι αὐτῷ ἐπηγγείλατο. καὶ ἀπῆλθε πρὸς Πέρσας μετὰ λαοῦ, κατὰ Ῥωμαίων ἀντιταξόμενος. ὁ μέντοι βασιλεὺς Ἰουστῖνος περὶ εἰρήνης πρεσβείαν στείλας πρὸς τὸν Περσῶν βασιλέα, μὴ πιστεύειν τοῖς Οὔννοις αὐτῷ ἔγραψεν, ὡς ὅρκους μετὰ Ῥωμαίων περὶ συμμαχίας ποιησαμένοις, καὶ χρήματα λαβοῦσι πολλά, καὶ βουλομένοις προδοῦναι αὐτοὺς ἐν πολέμου καιρῷ. ὁ δὲ Κωάδης εἰ χρήματα παρὰ Ῥωμαίων εἴληφεν ἤρετο τὸν ῥῆγα. τοῦ δὲ καταθεμένου, ἀληθεύειν τὸν Ἰουστῖνον ὑπέλαβε, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν ἀνεῖλεν, καὶ τοὺς Οὔννους σχεδὸν ἅπαντας, εἰ μή τινες ὀλίγοι διαδράντες ἐσώθησαν. τοῖς δὲ Ῥωμαίοις ἐσπείσατο, καὶ τὸν Ἰουστῖνον ἐπίτροπον Χοσρόου τοῦ νεωτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ ἐποιήσατο. τούτῳ γὰρ τὴν τῶν Περσῶν κατέλιμπανε βασιλείαν, τοὺς πρεσβυτέρους παραβλεπόμενος. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἐπιτροπὴν παρῃτήσατο. ὁ μέντοι Λαζῶν ἀρχηγὸς Τζάθος, ἀποστατήσας Περσῶν προσέφυγεν ἐπὶ Βυζάντιον, καὶ βαπτισθείς, υἱός τε τοῦ βασιλέως ὀνομασθείς, καὶ βασιλεὺς Λαζῶν ἀναγορευθείς, γυναικί τε συζευχθεὶς τινὸς τῶν συγκλητικῶν θυγατρί, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν ἐπανελήλυθε. τοῦτο αἴτιον αὖθις μάχης Ῥωμαίοις καὶ Πέρσαις ἐγένετο, ὡς τοῦ βασιλέως Ῥωμαίων τοὺς αὐτοῖς ὑπείκοντας σφετεριζομένου. τότε καὶ τὰ κατὰ τὸν ἅγιον Ἀρέθαν ἐν Νεγρᾷ τῇ πόλει συμβέβηκε. Κωάδης δὲ τοὺς ἐν τῇ αὐτοῦ ἀρχῇ τυγχάνοντας Μανιχαίους ἐφόνευσεν ἅπαντας, καὶ τὸν αὐτῶν ἐπίσκοπον, καὶ τὰς βίβλους κατέκαυσεν, ὅτι ἕνα τῶν υἱῶν αὐτοῦ τὴν μυσαρὰν αὐτῶν διδάξαντες αἵρεσιν, τὰ αὐτῶν φρονεῖν παρεσκευάκασιν. ἡ δὲ πόλις Ἀνάζαρβος ἢ Ἀναζαρβὰ τῆς δευτέρας Κιλικίας οὖσα μητρόπολις, τότε ὑπὸ σεισμοῦ συνεπτώθη. καὶ ἡ Ἔδεσσα πόλις οὖσα περιφανὴς τῆς Ὀσροηνῶν ἐπαρχίας, κατεκλύσθη, τοῦ μέσον αὐτῆς ῥέοντος ποταμοῦ πλημμυρήσαντος Σκιρτοῦ καλουμένου, καὶ τούς τε τῆς πόλεως οἴκους καταβαλόντος καὶ παρασύραντος, καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς οἰκοῦντας, οὓς μὲν συγχώσαντος τοῖς συμπτώμασιν, οὓς δὲ καταποντίσαντος. μεθ' ἡμέρας δὲ τοῦ ὕδατος ἐλαττωθέντος, εὑρέθη ἐν τῇ ὄχθῃ τοῦ ποταμοῦ πλὰξ λιθίνη ἐν ἱερογλυφικοῖς γράμμασιν αὐτῇ ἐγκεκολαμμένοις λέγουσα ταῦτα. Σκιρτὸς ποταμὸς σκιρτήσει κακὰ σκιρτήματα πολίταις. καὶ τῆς Πομπηϊουπόλεως τὸ ἥμισυ κατεπτώθη, μέσον ῥαγείσης τῆς πόλεως, καὶ τῶν ἀνθρώπων πολλοὶ ἐν τῷ χάσματι ἔτι ζῶντες ἀπώλοντο, καὶ οὐδεὶς ἠδύνατο ἀνελκύσαι αὐτούς. καὶ γυνή τις ἐκ Κιλικίας τότε ἐγένετο γιγαντώδης, κατά τε τὴν ἀναδρομὴν τοῦ σώματος, καὶ τὴν λοιπὴν διάρθρωσιν. παντὸς γὰρ ἀν-

Margin: περὶ πατριαρχῶν. — ὅτι ἐπίτροπος τοῦ υἱοῦ τοῦ Πέρσου Ἰουστῖνος. — ὅτι αὖθις μάχη μέσον Ῥωμαίων καὶ Περσῶν γίγνεται. — περὶ Μανιχαίων. — περὶ Ἀναζάρβου καὶ Ἐδέσσης καὶ Πομπηϊουπόλεως. — περὶ γυναικὸς γιγαντώδους.

goniam, quasi barbatum dicas, Meteorologici uocant, & Vitalianus à Byzantijs dolo cæsus est, iratis ei ob multorum cædem ab eo factam, cum cõtra Anastasium seditionem mouisset. Alij Iustini & Iustiniani iussu in palatio cæsum tradunt, cum ipsi imperatori uellet imperare, & Iustinianus præfectus est legionibus Ioanne Cappadoce patriarcha Constantinopolitano mortuo, surrogatus est Epiphanius, illius ecclesiæ presbyter: Hormisda item Papa Romano defuncto, Ioannes Romanæ ecclesiæ gubernacula suscepit. Cum autem Romanis inimicitiæ cum Persis intercederent, Iustinus missis legatis cum muneribus ad Regem Hunnorum, societatem eius ambiuit. Assensus est Barbarus, sed & Quado Persarum Regi suam operam petenti obtulit, ad eumque profectus est Romanos oppugnaturus. Enimuerò Iustinus imperator, missis de pace legatis, per literas Persam monuit, ne Hunnis fideret, qui societate cum Romanis iureiurando sancita, magnaque pecunia accepta, illos tempore belli prodituri essent. Quadus, cum Rex interrogatus se pecuniam à Romanis accepisse confessus esset, Iustinum uera scripsisse ratus, hominẽ sustulit, & Hunnos ferè omnes, paucis fuga elapsis, & cum Romanis pacem, Iustinumque Chosroæ filij sui natu minimi tutorem fecit. Nam illi regnum Persicum destinarat, despectis filijs natu maioribus. Verùm Imperator tutelam recusauit. Lazorũ quoque dux Tzathus defecit à Persis, & ad Iustinum se contulit, & pro imperatoris filio baptizatus, & Rex Lazorum salutatus, ducta uxore senatoris cuiusdam filia, in suam prouinciam redijt. Quæ res dissidij inter Persas & Romanos denuò causa extitit, quòd Romanorum Imperator illorum subditos ad se pelliceret. Tunc ea etiam in urbe Negra acciderunt, quæ de S. Aretha narrantur. Quadus uerò Manichæos suæ ditionis omnes occidit, eorumque episcopum, & libros combussit, quòd unum ex filijs suis, in detestãdam illam hæresim pellexissent. Tum etiam Anabarzos seu Anabarza, secundę Ciliciæ metropolis terræmotu concidit, & Edessa urbs illustris Osroënæ prouincię submersa est, cũ Scirtus fluuius, qui eã mediã perfluit, exũdasset, & urbis ędificia deiecisset, atque auxisset, & ciues partim ruina, partim undis oppressisset. Aliquot dieb' elapsis, aqua imminuta, lapidea tabula in ripa fluminis est reperta, cui notis hieroglyphicis insculptũ erat; Scirt' fluuius (habet autẽ à saltando nomen, quasi saltatorem dicas) malè saltabit ciuibus. Concidit & semissis Pompeiopolis, urbe media dehiscente, in eoque hiatu multi mortales uiuentes adhuc perierunt, cum opem, nemo ferre posset. Tum etiam mulier quædam è Cilicia instar gigantis fuit, cùm proceritate corporis, tum aliorum membrorũ proportione. Nam

Margin: Pogoniat. — Vitaliani cædes. — Successio episcoporũ. — Hunni ob perfidiam à Quado Persarum Rege cæsi. — Tzathus Lazorum dux. — Manichæorum cædes. — Anabarzæ ruina. — Edessæ submersio. — Pompeiopolis ruina. — Mulier Gigantea in Cilicia nata.

ſupra quamuis proceros uiros integrum cubitum eminebat, pectore & humeris ſupra modum latis, cum & cætera omnia, ut uox & facies, brachiorum & cubitorũ firmitas ac magnitudo, & digitorum craſsitudo & reliqua longitudini & latitudini reſponderent. Iuſtiniano poſt Vitaliani cædẽ duce creato, rerum omnium adminiſtratio incumbebat. Cum autem principes aliquando Imperatorem orarent, ut illũ collegam aſciſceret, purpura prehenſa, Vobis, inquit, optandum eſt, ne hanc iunior aliquis induat. Ac tum quidem preces eorum ſic eluſit. Illi uerò paruo tempore interiecto, Nobiliſsimi titulũ Iuſtiniano decreuerunt, & ab imperatore impetrarunt, ut id decretum ſuis literis comprobaret. Neq; multò pòſt in ualetudinem incidit ex uulnere cruris, morboq; in ſpe uitę dubia inualeſcẽte, patriarcha Epiphanio & primoribus aduocatis, Iuſtinianum nepotem Imperatorem decernit, & ſuis manibus eius capiti diadema imponit. Cumq; populus in equeſtre theatrũ conueniſſet, Iuſtinianus coronatus ingreditur, & ab omnibus fauſtis acclamationibus exceptus, in regiam reuertitur, annos XLV natus eo tempore. Statim etiam uxor eius Theodora eſt Auguſta appellata, neq; multò pòſt Iuſtinus in uiuis eſſe deſijt, cùm annos IX & dies XX regnaſſet.

Iuſtinianus imperator creatur.

IMPERIVM IVSTINIANI.

IVſtiniano principatum adepto, non unius, ſed duorum poteſtas fuit, cum uxor eius non minus ipſo, ac potius plus poſſet. Fuit hic imperator aditu facilimus, ad pœnam irrogãdam æquè promptus atq; ad crimina audienda: pecuniam & temerè profudit, & per fas ac nefas comparauit, aliam in ædificia, aliam ad exequenda cõſilia ſua, aliam in rem bellicam & contentiones eorum, qui uoluntati ipſius aduerſabantur, inſumendo. Ita factũ, ut cum pecunia ſemper egeret, eam rationibus parum honeſtis cõpararet, ac gratiã haberet ijs, qui colligendi argenti uias oſtenderent. Neq; uerò ille ſic affectus erat, imperatrix uerò illi ſiue licentia, ſiue quouis modo faciendę pecuniæ ſolertia cedebat. Sed & maritum longo interuallo potẽtia ſuperabat, & nouos eosq; uarios quæſtus ingenioſiſsimè reperiebat. Hinc ſubditi gemino onere premebantur. Nam & annua tributa exaggerabantur, & noua excogitabantur. Alij, ut perperàm de religione ſentientes, mulctabantur: alij ut immodeſtè & petulanter uiuentes opibus priuabantur: alij ob contentiones inter ſeſe, alij denique alijs de cauſis. quę omnes breuiter recenſeri nequeunt. Quinto anno imperij eius, Cometa eſt conſpectus, qui ob radios ſurſum inſtar facis porrectos Lampadias dicebatur, & per dies XX fulſit. Cũ Perſis inducię factę,

Iuſtiniani rapacitas.

Theodoræ auaricia.

Lãpadias.

μήκους ἀνδρὸς, ὅλῳ πήχει ὅλον ὑπερανίστατο. εὐρὺς δὲ τοὺς ὤμους καὶ τὰ στέρνα ἐπιπολύ. καὶ τ' ἄλλα δ' εἶχε τῷ μήκει τε καὶ τῷ πλάτει ἀνάλογα. τό τ' ἄλλο λέγω καὶ τὴν φωνὴν, τῶν τε βραχιόνων καὶ τῶν πήχεων τὴν στεῤῥότητα, καὶ τὸ μέγεθος, καὶ τὸ τῶν δακτύλων ἁδρὸν, καὶ ὅσα τούτοις ἑπόμενα. ἰουστινιανοῦ δὲ στρατηλάτου, ὡς εἴρηται, μετὰ θάνατον Βιταλιανοῦ προβληθέντος, ἐκείνῳ ἀνέκειτο ἡ πᾶσα διοίκησις. καί ποτε τῶν τὰς ἡγεμονίας ἐχόντων δεομένων τοῦ βασιλέως κοινωνὸν τῆς βασιλείας ἑλέσθαι τὸν στρατηλάτην, ἐκεῖνος τῆς ἁλουργίδος ἀψάμενος, δι' εὐχῆς ὑμῖν ἔστω φησὶ μὴ νεώτερον ταύτην περιβαλέσθαι. καὶ τότε μὲν οὕτω τὴν ἐκείνων δέησιν διεκρούσατο, οἱ δ' αὖθις μετ' οὐ πολὺ ψήφισμα ἔθεντο, τὴν τοῦ νωβελισσίμου ἀξίαν τῷ ἰουστινιανῷ ἐπιψηφιζόμενοι, καὶ τὸν βασιλέα ἠξίουν κυρῶσαι τὸ ψήφισμα. καὶ ὃς εἴξας, γράμμασιν οἰκείοις τοῦτο ἐκύρωσε. τραύματος δέ οἱ γενομένου περὶ τὴν κνήμην, κλινήρης ἦν. ὡς δ' ἡ νόσος ἐκράτει αὐτοῦ, καὶ ἀμφίβολον ἦν αὐτῷ τὸ βιώσιμον, μετακαλεῖται τὸν πατριάρχην ἐπιφάνιον, μεταπέμπεται δὲ καὶ τοὺς ἐν τέλει, καὶ βασιλέα τὸν ἀδελφιδοῦν ἰουστινιανὸν ἀνακηρύσσει αὐτὸς, τῇ ἐκείνου κεφαλῇ περιθεὶς τὸ διάδημα. καὶ εἰς τὸ τῆς ἱππηλασίας θέατρον τοῦ δήμου τῆς πόλεως ἀθροισθέντος, ἔξεισι πρὸς αὐτοὺς ἐστεμμένος ὁ ἰουστινιανὸς, καὶ παρὰ πάντων εὐφημηθεὶς, ἐπανῆκεν εἰς τὰ βασίλεια, τεσσαρακοστὸν καὶ πέμπτον τότε τυγχάνων ἐνιαυτόν. αὐτίκα δὲ καὶ ἡ γαμετὴ αὐτοῦ θεοδώρα ἀνεῤῥήθη αὐγοῦστα, καὶ μετ' ὀλίγον τὸν ἰουστῖνον ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, βασιλεύσαντι ἐννέα ἔτη, ἐφ' ἡμέρας εἴκοσι.

ὅτι στρατηλάτης ὁ ἰουστινιανὸς προεβλήθη.

ὅτι ἰουστῖνος ἰουστινιανὸν βασιλέα ἀνηγόρευσε.

στεφανοῦται ἰουστινιανός.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ.

ΑΡξαντος δὲ ἰουστινιανοῦ, οὐκ εἰς μοναρχίαν ἡ βασιλεία κατέστη, ἀλλ' εἰς δυάδα τὸ κράτος μεμέριστο. οὐδὲν γὰρ ἧττον τοῦ κρατοῦντος ἡ ὁμόζυξ, μᾶλλον ἢ κοινωνὸς αὐτῷ τοῦ βίου ἐδύνατο. ἦν δὲ οὗτος ὁ βασιλεὺς ῥᾶστος μὲν πρὸς ἔντευξιν, καὶ ἀναπεπταμένας εἶχε τὰς ἀκοὰς πρὸς διαβολὰς, ὀξὺς δὲ πρὸς ἄμυναν, ἀφειδὴς πρὸς χρημάτων ἐξάντλησιν, καὶ πρὸς συλλογὴν αὐτῶν ἀφειδέστερος. τὰ μὲν γὰρ ἀνήλισκεν εἰς οἰκοδομὰς, τὰ δ' ἵν' αὐτῷ κατορθοῖντο ὅσα οἱ ἐτύγχανε πρὸς βουλὰς. τὰ δὲ εἰς πολέμους, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἀνθισταμένους ταῖς αὐτοῦ βουλήσεσιν ἔριδας. ὅθεν ἀεὶ χρημάτων δεόμενος, ἐξελέγετο τοὺς ἐκ τρόπων οὐκ εὐαγῶν, καὶ χάριτας ᾔδει τοῖς προφάσεις αὐτῷ τοῦ ἀργυρολογεῖν ἐφευρίσκουσι. καὶ οὐχ ὁ μὲν οὕτω διέκειτο, ἡ δὲ βασιλὶς ἠλάττωτο κατά τι τοῦ αὐτοκράτορος ἢ πρὸς ἐξουσίαν, ἢ πρὸς χρημάτων κτῆσιν ἐκ τρόπου παντός. ἐδυνάστευε μὲν γὰρ πολλῷ τῷ μέσῳ τοῦ ξυνευνέτου ἐπέκεινα. ἦν δὲ καὶ πορισμάτων πρὸς εὕρεσιν καινοτόμων καὶ πολυτρόπων ἐπινοιῶν. ἐντεῦθεν τοῖς ὑπηκόοις διχόθεν αἱ συμφοραί. οἵ τε γὰρ ἐτήσιοι δασμοὶ ηὐξάνοντο μείζους, καὶ καινοὶ προσεπινοοῦντο. καὶ οἱ μὲν ὡς μὴ τὰ εὐσεβῆ εἰς τὸ θεῖον δόξαν ὀρθῶς διακείμενοι, οἱ δὲ ὡς ἀκολάστως βιοῦντες ἢ ἀσελγῶς, ἐκολάζοντο, καὶ τὰς περιουσίας ἀφῃροῦντο. οἱ δὲ διὰ τὰς πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς, καὶ ἄλλοι δι' ἄλλων τρόπων, καὶ ἕτεροι δι' ἑτέρων. πάντας γὰρ ἀπαριθμεῖν, μακρᾶς ἂν δέοιτο συγγραφῆς. κατὰ δὲ τὸ πέμπτον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ἀστὴρ ὤφθη φαῦσις κομήτης, ὃς λαμπαδίας ὠνόμασται, ὡς ἄνω τὰς ἀκτῖνας ἔχων, ὃς ἐφ' ἡμέρας φαίνων διήρκεσεν εἴκοσιν. ἐγένοντο δὲ καὶ πρὸς τοὺς πέρσας σπονδαὶ

περὶ κομήτου.

ἀσυνδίας, καὶ τὰ μὲν περὶ τὴν ἑῴαν ἐκ τῶν πολεμίων εἰρήνευον, τὴν δὲ πόλιν κατέτρεχον ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ τὸ κάλλος αὐτῆς καὶ τὴν ἀγλαΐαν, ὅσον περιελέλειπτο ἀπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λέοντος γεγονότος ἐμπρησμοῦ διεφθάρκασι. μίσους γὰρ ἐμφύτου τοῖς δήμοις κατά τε τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς βασιλίσσης, δι᾽ ἃς εἴπομεν αἰτίας, ὁμονοήσαντες ἄμφω τὰ μέρη, τό τε βένετον καὶ τὸ πράσινον, καίτοι ἀεὶ ἀλλήλοις ἐναντιούμενα, καὶ στάσεως ἤρξαντο. ὁ δέ γε κρατῶν, μοῖράν τινα βαρβάρων τῶν καλουμένων αἰλούρων, αὐτοῖς ἐπαφεὶς, στῆσαι τὴν στάσιν οὕτως ἐπικεχείρηκεν. ἡ δ᾽ ηὔξητο μᾶλλον. μάχης γὰρ συρραγείσης μέσον τῶν δήμων καὶ τῶν βαρβάρων κατὰ τὸ λεγόμενον μίλιον, καὶ πεσόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, οἱ τῆς ἐκκλησίας καταπαῦσαι τὴν στάσιν καὶ τὸν πόλεμον ἐθέλοντες, τὰς πανάγνους τῶν θείων εὐαγγελίων βίβλους αἰρόμενοι καὶ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν σεβάσμια ἐκτυπώματα, ὡς μέσους τοὺς μαχομένους εἰσῆλθον, οἰόμενοι, αἰδεσθέντας ἐκείνους τὰ ἅγια, καταθέσθαι τὰ ὅπλα, καὶ ἀποσχέσθαι τοῦ μάχεσθαι, ἀλλ᾽ οἱ βάρβαροι τῶν ἁγίων φροντίσαντες οὐδ᾽ ὁπωστιοῦν, τούς τε δήμους συνέκοπτον, καὶ οὐδὲ τῶν ἱερῶν τῶν ταῦτα φερόντων ἐφείδοντο. τοῦτο τοῖς τῆς πόλεως ἀνερεθισμὸν τῆς στάσεως γέγονε, καὶ ὥσπερ αὐτῷ τῷ θείῳ ἐμπαροινουμένῳ ἀμυνόμενοι, ὡς ἀπονοίας ἐξήφθησαν πλέονα, καὶ οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες ἐκ τῶν ὑπερῴων ἐμάχοντο, λίθοις καὶ κεράμοις καὶ παντὶ τῷ προστυχόντι βάλλοντες ἄνωθεν τὴν βαρβαρικὴν ἐκείνην πληθύν. οἱ δὲ μανίᾳ ληφθέντες καὶ ἀμύνασθαι τὰ γύναια θέλοντες, πῦρ ἐνίεσι τοῖς οἴκοις, ἐξ ὧνπερ ἐβάλλοντο. πνεύματος δὲ σφοδροῦ πνέοντος τηνικαῦτα, ἡ φλὸξ ἦρτο ταχέως ἀέριος, καὶ πολλὰς μεγίστας τε καὶ καλλίστας οἰκοδομὰς κατηθάλωσε, καὶ ἀγάλματα κατέφλεξεν ἀρχαίων ἀνδρῶν ὀνομαζομένων ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἐπ᾽ ἀνδρείᾳ, καὶ τοῖς διὰ χειρῶν καὶ συνέσεως ἐκλελαμπότων ἀνδραγαθήμασι, καὶ ἤδη πᾶσιν αὐτὸ τὸ θεῖον τέμενος τοῦ μεγάλου ναοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς Κωνστάντιος ἐδομήσατο, καὶ τὸ τῆς ἁγίας εἰρήνης. καὶ τὸν τοῦ Εὐβούλου ξενῶνα, καὶ τὴν τοῦ παλατίου χαλκόστεγον, ἣ τανῦν καλουμένη χαλκῆ, καὶ εἰς εἱρκτὴν χρηματίζουσα, καὶ τὸ Σεβήρου λουτρὸν τὸ λεγόμενον Ζεύξιππον, καὶ ἄλλα πολλὰ κόσμον καὶ θαῦμα τῇ πόλει καὶ τῇ βασιλείᾳ πρὶν ποιούμενα. τότε τοίνυν ὁ βασιλεὺς ἑτέρως καταστορέσαι τὴν στάσιν διενοεῖτο. καὶ ἀνελθὼν εἰς τὸ θέατρον, διαλεχθῆναι τοῖς δήμοις ἐβούλετο, καὶ πέμψας, ἐκεῖ τὸ δημοτικὸν μετεστείλατο. τὸ δ᾽ οὐκ ἠνέσχετο προσελθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἀλλήλοις παρεκελεύοντο φυλάξασθαι τὸ ἱππήλατον θέατρον, ἵνα μὴ ὡς ἐν εἱρκτῇ συγκλεισθεῖεν αὐτῷ, καὶ τοῦ θυμοῦ τῶν κρατούντων γένωνται παρανάλωμα. εἶτ᾽ ἐλθόντες εἰς τὴν ἀγορὰν διαθέοντες, ἕτερον βασιλέα ἑαυτοῖς ἐβουλεύσαντο προχειρίσασθαι, καί τινα συγγενῆ τοῦ βασιλέως Ἀναστασίου περισχόντες Ὑπάτιον, τῇ μὲν ἄκοντα, τῇ δὲ καὶ πεπεισμένον, εἰς τὸν τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου φόρον ἀπάγουσι, καὶ ἐπ᾽ ἀσπίδος αὐτὸν μετάρσιον ἄραντες, ἀναγορεύουσι βασιλέα, καὶ τὸ τῶν ἵππων ἐκεῖθεν ἁμιλλητήριον καταλαμβάνουσι θέατρον, εὐφημοῦντες αὐτὸν, καὶ πορφυρίδα ἐζήτουν καὶ στέφος. ἐν τούτοις τῶν δήμων ἀσχολουμένων, ἴσχυσαν οἱ περὶ τὸν βασιλέα πλείστων χρημάτων διανομαῖς ὑποσύραι τῶν Βενέτων πολλοὺς, καὶ οὕτως τὴν τῶν δήμων ὁμόνοιαν διασπάσαντες, χωρῆσαι κατ᾽ ἀλλήλων αὐτοὺς πεποιήκασι,

περὶ τῆς γενομένης στάσεως τῶν δήμων.

ὅτι ὑπάτιόν τινα συγγενῆ τοῦ βασιλέως ἀναστασίου οἱ δῆμοι ἀνηγόρευσαν.

Verum orientalibus prouincijs pacatis, bella intestina urbem uexarunt, eiusq; pulchritudinem & elegantiam ex incẽdio sub Leone orto reliquam cõsumpserunt. Nam concepto ijs de caussis, quas exposui, tã imperatoris quàm uxoris eius odio, populi inter sese consenserũt, tam Venetæ q̃ Prasinæ factionis, quanq; aliàs dissidere soliti, seditionẽq; mouerũt. Ad quã cõprimendã parte Barbarorũ Heruli ab imperatore immissa, q̃ Heluri nominãt, ea magis etiã cõmota est. Pugna etenim inter ciues & Barbaros cõmissa, in loco q̃ Miliũ dicit̃, & multis utrinq; cadentib⁹: Ecclesiastici bellũ & seditionem sedare cupientes, cum sacratissimis diuinorum Euangeliorum codicibus, & seruatoris nostri uenerãdis imaginibus, in medium agmen præliantium penetrarunt, rati, eos uerecundia sacrarum rerum, positis armis pugnam omissuros. Sed Barbari illis planè despectis, populum trucidabãt, neq; sacris neq; baiules eorum parcentes. Id urbanæ multitudini uelut incentiuum seditionis fuit, ut tanquam numinis ulturi iniuriam, maiori desperatione inflammarentur: neq; uiri solum, sed mulieres etiam è cœnaculis pugnarẽt, lapides & testas & quicquid obuium erat, in barbaricam illam multitudinem, supernè iaculantes. At illi furore perciti, ulturiq; mulieres, ignem inijciunt ædibus unde feriebantur: cuius flamma, uehementi tum spirante uento, mox in sublime elata multa maxima pulcherrimaq; ędificia in cineres redegit, & simulacra combussit ueterum uirorum, ob sapientiam & fortitudinem, & res manu consilioq; bene gestas illustrium: ac præter cætera, insigne & ingens templum, ab Imperatore Constantio structũ, & D. Irenæ ædem, ac Eubuli hospitalem domum, & Palatij Chalcostegum, quæ nunc Chalce appellatur (ab æreo tecto nomen id factum est) & carceris usum præbet, & Seueri balneas, quæ Zeuxippi nomen habent, aliaq; multa quæ urbi atq; imperio ornamenta & admirationẽ attulerũt. Tũc igitur Imperator aliud consilium cœpit cõprimendæ seditionis, & in theatrum ꝓgressus, uerba facere ad populũ instituit, eoq; populũ per nuncios conuocauit. Is uerò adeò non obtemperauit, ut alij alios monerent, cauendum esse equestre theatrũ, ne in eo tanq̃ carcere inclusi, eorũ qui rerũ potirẽtur iracundiã suo interitu explerent. Deinde in foro discursantes, de alio Imperatore creãdo deliberarũt, & quendã Imperatoris Anastasij cognatũ Hypatiũ nacti, partim inuitũ, partim etiã persuasũ, in Magni Cõstantini forũ adducũt, atq; clypeo in sublime elatũ, imperatorẽ consalutãt, & occupato curriculi equestris theatro, faustis ominib⁹ ꝓsequũtur, purpurã quærẽtes & coronã populis his reb⁹ occupãtes, Imperator magnis largitionibus multos Venetorũ in suas partes pellexit direptaq; concordia, eos inter sese concitauit.

Cõstantinopolitana seditio, in qua ciuiũ ad XL millia cæsa.

Heruli Barbari.

Sacerdotes seditionem composituri cæsi.

Incendium seditioni cõiunctum.

Hypatij & Pompeij cædes.

Venetis largitionibus corruptis populi motus non sine multo sanguine sedatur.

Quo facto imperatorij satellites subito è Regia erumpentes armati, & ex urbe alij milites, praetereaque Barbari intromissi, multitudinem quae & ipsa iã inter se dissidebat, graminis instar ceciderunt, parcentes nemini. Refertum enim erat theatrum hominibus, cùm seditiosis, tum uerò spectandi gratia, ob Hypatij proclamationẽ congregatis. Is unà cũ fratre Põpeio ad imperatorẽ perductus, occiditur, bonis eorũ cõfiscatis. E populo caesi putãtur ad XL millia. Neque uerò illorũ duorũ duntaxat bona publicata fuere, sed multorũ praeterea senatorij ordinis, deque ipsis non uno modo supplicium sumptũ. Pro magna Ecclesia à Cõstantio condita, quae in hac seditione, ut expositũ est, conflagrarat, Iustinianus aliã nouam lõgè maiorem & illustriorem extruere aggressus est, aedificationẽ auspicatus anno ab orbe cõdito sexiesmillesimo quadragesimo, indictione XV, mense Februario. Neque uerò hoc duntaxat, sed & alia plura tẽpla extruxit: ad quorũ aedificationem cũ infinitis egeret pecunijs, de consilio praefecti stipendia liberalium artiũ magistris olim constituta, in omnibus urbibus sustulit, quas, uacantibus literarũ ludis, rusticitas inuasit. Anno imperij eius XVII magna columna in uestibulo magni tẽpli collocata, absoluta est: cui equestrem suam statuam imposuit. Eo loco prius steterat columna, Magni Theodosij statuam argenteam sustinens, à filio eius Arcadio factam pondere VII millium & CCCC librarũ: quam ille cũ columna demolitus, argento direpto, eã reposuit quae adhuc cũ eius imagine uisitur. Destruxit etiã maximos plumbeos canales, quibus aqua in urbem ducebatur, cũ eius materiae multũ ad structuras ei esset opus. Eo tẽpore maximus quoque terraemotus accidit, quo Cyzici semissis concidit. Fertur etiã tum quidã canem mirificum in urbem adduxisse, ad quem spectandum cõfluente populo, multi suos anulos in unũ aceruum congestos ante canem posuerunt, quos domini iussu, cuique suum citra errorẽ ore attulit. Idẽ rogatus, quis ex ijs qui adessent diues esset, qs pauper, quę mulier meretrix, quae uidua, quae uxor, & id genus alia: ea quoque omnia absque omni errore demõstrauit, ueste cuiusque ad quaestionẽ ore prehẽsa. Ephiphanio patriarcha decimo anno Iustiniani mortuo, Anthimus Trapezuntius in sede Cõstantinopolitana successit. Fuit hic imperator libidini masculae infestissimus, plurimosque ea de causa punijt, uirilibus exectis. Id cur faceret rogatus, An non inquit, si sacrilegium commisissent, manus illis amputandae fuissent? Idem magnum Deiparae templum in Pega condidit, & sanctorum Martyrum Sergij & Bachi aedem, multásque praeterea substructiones, & pontem in Sangari fluuio: cui hoc ab Agathio epigramma est inscriptum,

Iustiniani aedificia.

Praemia literatis adempta.

Canis mirificus.

Anthimus patriarcha.

Impudicicia strati.

Sangarij pons.

τότε τοίνυν ἀθρόον ἐκ τῶν βασιλείων οἱ περὶ τὸν αὐτοκράτορα ἐξέθορον ἔνοπλοι, καὶ ἐκ τῆς πόλεως ἕτεροι στρατιῶται καὶ οἱ βάρβαροι ἐπεισέφρησαν, καὶ τὰ πλήθη ὡς χόρτον ἀφειδῶς ἐξεθέριζον ἤδη καὶ πρὸς ἄλληλα στασιάσαντα· μεστὸν γὰρ ἦν ἀνθρώπων τὸ θέατρον, τῶν μὲν τῶν στασιαζόντων μοίρας, τῶν δέ γε πλειόνων διὰ τὴν θέαν τῶν γινομένων, καὶ διὰ τὴν τοῦ Ὑπατίου ἀναγόρευσιν ἠθροισμένων. τὸν δὲ Ὑπάτιον συλλαβόντες, καὶ Πομπήιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, τῷ βασιλεῖ προσήγαγον, οἳ καὶ ἀνῃρέθησαν, καὶ αἱ περιουσίαι αὐτῶν ἐδημεύθησαν. τῶν δὲ ἐκ τοῦ δήμου ἀναιρεθέντων, ἀνάγεται εἶναι ὁ ἀριθμὸς ὡσεὶ τεσσαράκοντα χιλιάδες. οὐχὶ τῶν εἰρημένων δὲ δύο ἀνδρῶν μόνον ἐδημεύθησαν αἱ οὐσίαι, ἀλλὰ καὶ ἑτέρων πλειόνων συγκλητικῶν, κἀκεῖνοι δὲ πολυειδῶς ἐκολάσθησαν. ἐν δὲ τῇ στάσει ταύτῃ, ὡς εἴρηται, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καυθείσης, ἧς δομήτωρ ἦν ὁ αὐτοκράτωρ Κωνστάντιος, ἑτέραν πολλῷ μείζω καὶ περιφανεστέραν ὁ βασιλεὺς Ἰουστινιανὸς ἀπήρξατο καινουργεῖν, τῆς οἰκοδομῆς αὐτῆς ἀρχθείσης, κατὰ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν τεσσαρακοστὸν ἔτος, ἰνδικτιῶνος πεντεκαιδεκάτης ἐνισταμένης, ἐν Φεβρουαρίῳ μηνί. οὐ μόνον δὲ τὸν ἱερὸν τοῦτον δόμον ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἐδείματο, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους πλείονας. ἐν οἷς ἀπείρων χρημάτων δεόμενος, τὰς τυπωθείσας ἀνέκαθεν ἐν ἑκάστῃ τῶν πόλεων δίδοσθαι σιτήσεις τοῖς ἐν αὐταῖς διδασκάλοις τῶν λογικῶν τεχνῶν, καὶ ἐπισχομένων … ὑποθήκαις τοῦ ἐπάρχου ἐξέκοψε, καὶ οὕτω τῶν ἐν ταῖς πόλεσι διδασκαλείων σχολασάντων, ἀγροικία τῶν ἐν αὐταῖς κατεκράτησε. κατά γε μὴν τὸ ἑπτακαιδέκατον ἔτος τῆς βασιλείας αὐτοῦ, καὶ ὁ κίων ὁ μέγας, ὃς ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μεγάλου ναοῦ καθίδρυται, τετελείωται, ἐφ' ὃν ἐπὶ εἰκόνα ἀνδριάντα ἔφιππον ὄντα ὁ βασιλεὺς αὐτοῦ ἔστησεν. ἐν ᾧ δὲ πρὶν ἱστάμενος ἦν κίων, τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου φέρων στήλην, ἐξ ἀργύρου πεποιημένην παρὰ τοῦ ἐκείνου παιδὸς Ἀρκαδίου, ἕλκουσαν σταθμὸν λιτρῶν ἑπτακισχιλίων τετρακοσίων, ἣν καθελὼν ἐκεῖνος μετὰ τοῦ κίονος, καὶ τὸν ἄργυρον ἀφελόμενος, τὸν νῦν ὁρώμενον μετὰ τῆς εἰκόνος στήλης ἀνέστησε κίονα. ἀλλὰ καὶ ὁλκὸν μέγιστον ἐκ μολίβδου εἰργασμένον, δι' οὗ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν πόλιν εἰσήγετο, κατέλυσε, πολλῆς ἐν ταῖς οἰκοδομαῖς τῆς ὕλης ταύτης δεόμενος. καὶ σεισμὸς τότε τῆς γῆς συνέβη σφοδρότατος, ἐξ οὗ συνέπεσε τῆς Κυζίκου τὸ ἥμισυ. ἱστορεῖται δέ τις τότε ἐν Βυζαντίῳ ἐπιδημῆσαι, ἄγων κύνα τερατουργόν. πολλῶν γὰρ εἰς θέαν αὐτοῦ συνηγμένων, ἐδίδοσαν πλεῖστοι ἐκ τούτων τοὺς ἑαυτῶν δακτυλίους, καὶ πάντες ὁμοῦ … τοῦ κυνὸς κατετίθεντο. ὁ δ' ἐκελεύετο πρὸς τοῦ κυρίου αὐτοῦ ἑκάστῳ παρασχεῖν τὸν ἴδιον, καὶ τῷ στόματι λαμβάνων αὐτούς, καθ' ἕνα ἀπλανῶς ἑκάστῳ τὸν οἰκεῖον ἀπένεμε, καὶ αὖθις προσταττόμενος δεῖξαι τίς μὲν τῶν παρόντων εὔπορος ἦν, τίς δὲ πένης, ἢ τίς πόρνη τῶν γυναικῶν, ἢ τίς χήρα, τίς δὲ συνεζευγμένη ἀνδρί, καὶ ἕτερα τοιαῦτα, καὶ πάντα ὑπεδείκνυεν ἀσφαλῶς, ἑκάστου πρὸς τὸ ἐρώτημα τὸ ἱμάτιον κατέχων τῷ στόματι. τῷ δεκάτῳ δ' ἔτει τῆς ἀρχῆς Ἰουστινιανοῦ, τοῦ πατριάρχου Ἐπιφανίου θανόντος, ὁ Τραπεζούντιος Ἄνθιμος εἰς τὸν ἱερατικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετετέθη. οὗτος ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τῷ τῶν ἀνδρομανῶν πολὺς ἐνέκειτο, καὶ πλείστους διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν ἐκόλασε, τὰ αἰδοῖα τούτων ἐκτέμνων. καὶ πρὸς τὸν ἐρόμενον διὰ τί ταύτῃ τοὺς ἀρρενοφθόρους κολάζει ἔφη· εἰ δ' ἄρα ἱεροσυλήκασιν, οὐκ ἂν τὰς χεῖρας τούτων ἀπέτεμον; οὗτος καὶ τὸν μέγαν ἐν τῇ Πηγῇ ναὸν τῆς θεομήτορος ᾠκοδόμησε, καὶ τὸν τῶν μαρτύρων ἱερὸν Σεργίου καὶ Βάκχου, καὶ ἄλλας οἰκοδομὰς πολλὰς ἐποιήσατο, καὶ γέφυραν ἔκτισεν ἐπὶ τοῦ Σαγγαρίου ποταμοῦ, ἐν ᾗ καὶ ἐπίγραμμα παρὰ Ἀγαθίου ἐγράφη τόδε,

περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ἐν τῷ δήμῳ ἐν τῇ στάσει.

περὶ τῆς ἀνοικοδομῆς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας.

περὶ τοῦ ἀνδριάντος.

περὶ τοῦ τερατουργοῦ κυνός.

περὶ πατριαρχῶν.

Καὶ

Καὶ σὺ μεθ' ἑσπερίων ὑψαύχενα καὶ μετὰ μήδων
ἔθνεα, καὶ πᾶσαν βαρβαρικὴν ἀγέλην,
Σαγγάριε, κρατεροῖσι ῥοὰς ἐφίσι πέδησας,
ὅτω ἐδουλώθης κοιρανικῇ παλάμῃ,
ὁ πρὶν δὲ σκαφίεσιν ἀνέμβατος, ὁ πρὶν ἀτειρὴς,
κεῖσαι λαϊνέῃ σφιγκτὸς ἀλυκτοπέδῃ.

ἡ δὲ βασιλὶς θεοδώρα τότε τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων πάνδημον ναὸν ἐδομήσατο. ἦν μὲν γὰρ καὶ πρώην τοῖς ἀποστόλοις ἐκεῖσε ναὸς, παρὰ κωνσταντίου τοῦ υἱοῦ τοῦ μεγάλου κωνσταντίνου δεδομημένος. οὐχ οὗτος δὲ ὁ νῦν ἐστὶ, πολλῷ δὲ τούτου καὶ πρὸς κάλλος καὶ πρὸς ὄγκον λειπόμενος. ὀνωρίου δέ ποτε τῆς πρεσβυτέρας βασιλεύοντος ῥώμης, μεταναστὰν τὸ τῶν βανδήλων ἔθνος, καὶ εἰς ἱσπανίαν ἐλθὸν, ἐκεῖθεν εἰς λιβύην διεπεραιώθη, σὺν τῷ οἰκείῳ ῥηγὶ γονδιγίσκλῳ, καὶ κατέσχε ταύτην. ἐφ' υἱοῖς δὲ δυσὶ τούτου θανόντος, ὧν ἅτερος γόνδαρις, ὁ δὲ λοιπὸς ἐκαλεῖτο γιζέριχος, εἰς μόνον τὸν γιζέριχον ἡ ἀρχὴ περιέστη, τοῦ γόνδαρι τελευτήσαντος. οὗτος γοῦν ὁ γιζέριχος, τήν τε καρχηδόνα παρέλαβε, καὶ τὴν ῥώμην αὐτὴν, καὶ ἔτη τριάκοντα καὶ ἐννέα τῶν βανδήλων ἡγεμονεύσας φθινάδος ἀπέτισε τὸ χρεών. ὃν ὀνώριχος ὁ υἱὸς διεδέξατο, ὑφ' οὗ πλεῖστα δεινὰ τοῖς ὀρθοδόξοις ἐπήχθησαν, ἀρειανίζειν πάντας καταναγκάζοντος. ὃς ἐπ' ἔτη ἄρξας ὀκτὼ, διαδόχῳ γονδαμούνδῳ τῷ υἱῷ τελευτᾷ. καὶ οὗτος δὲ βαρὺς τοῖς ὀρθοδόξοις γενόμενος, καταλύει τὴν ζωὴν ἔτει δωδεκάτῳ, τὴν ἀρχὴν κατασχὼν δυοκαίδεκα ἔτη. τρασαμοῦνδος τῶν βανδήλων γέγονεν ἡγεμὼν, καὶ οὗτος ἀρειανὸς, οὐ κολάζων τοὺς ὀρθοδόξους, μόνον μέντοι ἀποστρεφόμενος, καὶ τούτου δὲ ἔτεσιν εἴκοσι καὶ ἑπτὰ διαγεγονότος ἐν τῇ ἀρχῇ, καὶ τὸ βιώσιμον ἐκμετρήσαντος, εἰς ἰλδέριχον ἡ ἡγεμονία μετέπεσεν. ὃς γιζερίχου ἦν υἱωνὸς, ἐξ ὀνωρίχου τοῦ ἐκείνου παιδός. οὗτος δὲ χριστιανοῖς χαλεπῶς οὐ προσεφέρετο, καὶ πᾶσι πρᾶος ἐτύγχανεν, ἅτε καὶ μαλθακοῦ τυχὼν ἤθους ἐκ φύσεως, ὅθεν ἦν καὶ πρὸς πολέμους νωθέστερος. οὗτος δὴ ὁ ἰλδέριχος συνήθης γέγονε τῷ ἰουστινιανῷ ἔτι ἰδιωτεύοντι. γελίμερ δὲ τις ὁμογενὴς ἰλδερίχου, ἀνὴρ κακοήθης μὲν, δραστήριος δὲ καὶ νεωτερίσαι δεινὸς, ἐπιθέμενος τυραννίδι, καὶ τὸν οἰκεῖον κατασχὼν δεσπότην, εἱρκτῇ παραδίδωσι, καὶ τοὺς ὅσοι ἐκείνῳ ᾠκείωντο. ἀποτριβόμενος δ' οἷον τὸ τῆς τυραννίδος αἰτίαμα, γράφει πρὸς ἰουστινιανὸν, ὡς οὐ τῆς ἀρχῆς ἐρῶν, ταύτης ἐδράξατο, ἀλλ' ὅτι ἰλδέριχος ἀνεπιτήδειος ἐφάνη πρὸς τὴν ταύτης διοίκησιν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀντεπιστέλλει τῷ γελίμερι, ὡς οὐκ ἀνέξεται εἰ μὴ τῷ τυραννηθέντι μὲν τιμωρήσει, τὸν δὲ τυραννήσαντα τιμωρήσεται. διὸ τὸν πατρίκιον βελισάριον ἐκ τῆς ἑῴας μετακαλεσάμενος (ἐκεῖ γὰρ ἦν ὁ ἀνὴρ τοῖς πέρσαις μαχόμενος) εἰς λιβύην μετὰ χειρὸς βαρείας καὶ στόλου πέμπει πολλοῦ, ἐπιστήσας αὐτὸν ταῖς δυνάμεσιν ἐπιστάτην ἀρχιστράτηγον αὐτοκράτορα, ᾧ καὶ ὁ καισαρεὺς συμπαρεγένετο προκόπιος, ὃς τὰ περὶ τῶν ἐκεῖ πολέμων ἱστόρησε πλατυκώτερον. καταπλεύσας οὖν εἰς λιβύην ὁ βελισάριος, χάρακα βάλλεται. ὁ δὲ γελίμερ τοῦτο μαθὼν, ἐντέλλεται τῷ ἀδελφῷ ἀμματᾷ, τόν τε ἰλδέριχον καὶ τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς, οὓς ἐν φρουρᾷ κατεῖχεν, αὐτίκα κτεῖναι. καὶ οἱ μὲν ἀνῄρηντο. γελίμερ δὲ συμβαλὼν τῷ βελισαρίῳ καὶ ἡττηθεὶς, τῆς τε καρχηδόνος ἐξέπεσε καὶ τῶν ἄλλων, καὶ πάσης τῆς λιβύης ἐκράτησεν ὁ βελισάριος, καὶ τῇ βασιλείᾳ ῥωμαίων ὑπέταξεν, ἐνενήκοντα καὶ πέντε ἐνιαυτοὺς τῶν βανδήλων κυριευσάντων αὐτῆς. συνέσχε δὲ ζῶντα καὶ αὐτὸν τὸν γελίμερα σὺν γαμε-

περὶ τῶν βανδήλων τῆς ἀρχῆς ἐν λιβύῃ, καὶ ἐπὶ πόσον καὶ ὅπως ἐπικρατήσαντες ἠφανίσθησαν παρὰ τοῦ βελισαρίου.

ἔνθα τὸ γελίμερι, πόλεμοι, ἡττηθεὶς ἔσχεν.

Nauibus infestum prius indomitumq́ feroci
Flumine, marmoreis te quoq; compedibus
Sangari post Medos domitos, fractosq́ superbos
Hesperiæ populos Barbaricę́q feram
Regia dextra suo cōstrinxit numine, tutumq́
Impete suppresso nunc patefecit iter.

Condidit tunc & Theodora Imperatrix celebrem illam S. Apostolorũ ædem. Fuerat quidem prius quoq; ibi ædes eorundē, à Constantio ædificata: non tamen huic similis, sed ea & magnitudine & pulchritudine multò inferior. Honorio quondã Romæ ueteri imperante, gens Vandalica relictis sedibus in Hispaniam se contulerat, atq; inde freto traiecto cum Rege Gondigisglo in Africa consederat. Eo mortuo, duobus filijs Gundari & Gizericho relictis, imperiũ uniuersum, post alterius obitum ad Gizerichum rediјt. Is & Carthaginem & ipsam Romã occupauit, cumq́ Vandalis annos XXXIX imperasset, naturæ debitum persoluit. Huic successit Honorichus filius, qui cũ VIII annis, quibus regnauit, orthodoxos plurimis malis ut Arianismũ amplecterent, affecisset, Gundamundo filio successore, moritur, qui & ipse orthodoxis infestus, XII regni anno moritur. Post hunc Trasamundus Vandalorum dux est factus, Arianus & ipse, qui tamen orthodoxos tantũ auersatus, est nõ etiã supplicijs insectat⁹. Regnauit annos XXVII, eoq; defuncto principat⁹ ad Hilderichũ Gizerichi ex Honoricho filio nepotē recidit. Is neq; Christianos asperè tractauit, & clementē se prębuit erga omnes, uir miti ingenio, & ad bella suscipienda cunctantior. Contraxerat autē cũ Iustiniano priuato adhuc familiaritatē. Cæterũ Gelimerus, cognat⁹ eius, homo improbus ille quidem, sed strenuus & nouarum rerum solertissimus machinator regnum inuadit, domino suo & omnibus eius familiaribus in uincula coniectis: & ut crimen tyrannidis à se amoueret, ad Iustinianum scribit, se non regnandi cupiditate imperium inuasisse, sed quòd Hilderichum ad id administrandum natura minus aptum esse uiderit. At imperator Gelimero rescribit, se non conquieturum, nisi & iniusta ui oppressum uindicarit, & tyrannum ultus fuerit. Itaq; patricium Bellisarium ex oriente, ubi cum Persis bellum gerebat, accersitum, cum manu ualidissima & magna classe, omnibus copijs cum summo imperio præfectum in Libyam mittit, etiam Cæsariensi Procopio comitãte, q bella illic gesta copiosè psecutus est. Bellisari⁹ exercitu in Libya exposito, uallũ obducit. Quo Gelimerus cognito, fratri Amarę mãdat, ut Hilderichũ cũ cognatis, quos in custodia tenebat, statim è medio tollat. Sic illi interfecti sunt. Bellisari⁹ aũt Gelimero pfligato ereptaq; Carthagine, ton⁹ Libyę est potit⁹, eãque Romano imperio subiecit, à Vãdalis p annos XCV occupatã, & Gelimerũ uiuũ cũ uxo-

Vandalorũ regnum in Africa.

Gelimerus ob captum Hulderichũ Vandalorũ regem, à Iustiniano bello petitur.

Hulderichi cædes.

re & liberis cōprehendit. Ferunt, cum dum in regione Maurorum aspera cum suis obsidere tur, annona destitutū, à tribuno, quem Bellisarius obsidioni præfecerat, petijsse panē, eithą ram & spongiā: quicū nō intelligeret, qua de causa ista peteret, nuncium interrogasse. eum uerò respondisse: Panem petijsse spectandi desiderio, quod nullum uidisset ex quo Carthagine excidisset. Nam Barbaros apud quos agat, miserè uictitare: Spongiam, ut lachrymas extergat: Citharā, ut ea calamitates suas deploret. Facta porrò cum suis deditione, ad Bellisarium uiuus est perductus, interim ridens: ut qui uidebant, eum errore mentis affici crederent, ob calamitatis magnitudinem. » Sed res aliter se habebat. Nam dum fortunæ » suæ cōmutationem animo reputaret, huma» na omnia ridicula esse existimabat. Bellisarius uerò & ipsum & duces Vandalorū in custodia honorificè habuit, ut ad imperatorē perducerentur. Cœpit & Siciliam & Sardiniam insulam, de qua suprà à me dictum est, & ad Gades usq; subactis omnibus: sic demū Byzantium est reuersus, & ipsum Gelimerū cū uxore, liberis, cognatis, & omnibus eius ministrijs adduxit. Ob quæ magnus ei honos est ab Imperatore habitus & triumphus decretus, & ludi equestres in theatro acti, ipso imperatore de more præsidente, & senatu omniq; populo præsente. Procedebat autē Bellisarius dux, Gelimeri subsequentis purpuræ manu innitus, comitantibus centurionibus & tribunis, & Gelimeri cognatis. Cum iam ad Imperatorem peruentū esset, Bellisarius Gelimero persuadet, ut humi procumbat, & Imperatorē adoret. Facit ille ut iubebatur, lachrymis oppletus. Procumbit & ipse Bellisarius, ut Gelimero ostenderet, eum id facere iussum, non ut captiuum, sed quia moris sit hoc modo adorari Romanorum imperatores, eiusq; calamitatem subleuaret. Cum eundem honorem & imperatrici habuisset Gelimer, hospitio splēdido & regijs ministerijs iam antè præparatis excipitur. Post dies aliquot, cum iterum ludi equestres in theatro agitarentur, spolia bellica per mediam urbem ostentata, in stadium inferuntur, iacula, sellæ, muliebres lecticæ, omnia aurea, & preciosis lapillis exornata, & sponda eiusdem generis, auratiq; tapetes, & utensilia mensarum partim aurea, partim argentea, pocula item aurea, gemmis interpolata, purpureæ que uestes, & pepla eiusdem generis, regales coronæ, ornamenta mulierum gemmis & margaritis interpuncta, aliaq; plurima & penè innumerabilia. & post hæc omnia, cistæ septem auro plenæ, & libri sacrorum Euangeliorum undique auro refulgentes, & omnis generis lapillis distincti. Ac triumphus huiusmodi fuit: Bellisario autem etiam consulatus est delatus. Bello Vandalico iam confecto, idem Romā

Gelimeri petitio ab hoste et deditio.

Bellisarius Africam recuperat.

Bellisarij triumphus Africanus.

τῇ καὶ τέκνοις αὐτοῦ. λέγεται δὲ πολιορκουμένῳ αὐτῷ μετὰ τῶν οἰκείων ἐν χώρᾳ λυπρᾷ τῇ τῶν Μαυρουσίων, ἐνδεῆσαι τὰ ζωαρκῆ, τὸν δὲ ὑπὸ Φάρᾳ τῷ ταγματάρχῃ, ὃν ὁ Βελισάριος τῇ πολιορκίᾳ ἐπέστησεν, αἰτῆσαι στεῖλαί οἱ ἄρτον ἕνα, καὶ κιθάραν καὶ σπόγγον. καὶ ὃς συνιδεῖν οὐκ ἔχων, ὅτου γε χάριν αἰτοίη ταῦτα παρὰ τοῦ Γελίμερος τὰ αἰτούμενα, τὴν τῆς χρείας ἠρώτησε κομιεῖν. ὁ δὲ τὸν μὲν ἄρτον ὄψει αὐτοῦ, ἐπιθυμῶν τὸν τριβίδαν, ἐπεὶ μηδ᾽ ὅλον ἐξ ὅτου τῆς Καρχηδόνος ἐκπέπτωκε, τῶν βαρβάρων, παρ᾽ οἷς ἦσι, κακοβίων ὄντων. τὸν δὲ σπόγγον, ἵνα τούτῳ τῶν ὀμμάτων ἐκμάσσῃ τὰ δάκρυα. τὴν δὲ κιθάραν, ἵνα ταύτῃ τὰς οἰκείας συμφορὰς ἀνακλαύσηται. ἑαυτὸν δὲ ὕστερον ὁ Γελίμερ παραδοὺς τοῖς πολιορκοῦσι μετὰ τῶν συνόντων, ἤχθη πρὸς Βελισάριον, καὶ ἐγέλα πρὸς αὐτὸν εἰσαγόμενος· ὡς τοῖς ὁρῶσιν ἐξεστηκέναι δοκεῖν αὐτόν, διὰ τὴν τοῦ πάθους ὑπερβολήν. ἦν δὲ ἕτερόν τι τὸ γινόμενον. ἀναλογιζόμενος γὰρ οἵας οἵαν τύχην ἐξ οἵας κατέστησε, καὶ γέλωτος ἄξια κεκρικὼς τὰ ἀνθρώπινα, ἐγέλα ταῦτα. Βελισάριος δὲ καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς τῶν Ἐανδήλων ἄρχοντας ἐντίμως ἐφύλαττε, κομισθησομένους τῷ βασιλεῖ. παραλήψεται δὲ καὶ Σικελίαν καὶ τὴν Σαρδώ (νῆσος δὲ καὶ αὐτὴ ὡς ἤδη καὶ πρόσθεν εἴρηται) καὶ τὰ μέχρι Γαδείρων ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ οὕτως ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον, ἄγων αὐτόν τε τὸν Γελίμερα σὺν γυναικὶ καὶ τέκνοις καὶ συγγενέσι, καὶ πᾶσαν τὴν θεραπείαν αὐτοῦ, καὶ τιμῆς μεγάλης παρὰ τοῦ βασιλέως ἠξίωτο. ὅτε καὶ θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε, τελεσθείσης ἁμίλλης ἱππικῆς ἐν τῷ θεάτρῳ, αὐτοῦ τε τοῦ κρατοῦντος (ὡς ἔθος) προκαθημένου, καὶ τῆς γερουσίας παρούσης, καὶ τοῦ δήμου παντὸς. καὶ προῄει μὲν ἐκ τῆς τῶν ἵππων ἀφετηρίας ὁ ἀρχιστράτηγος Βελισάριος, τῆς πορφυρίδος τοῦ Γελίμερος περιπορφύρου ἐχόμενος τῇ χειρί, συμπαρομαρτούντων δ᾽ αὐτῷ καὶ οἱ τῶν τάξεων στρατηγοί, καὶ ταγματάρχαι καὶ λοχαγοί, καὶ οἱ τοῦ Γελίμερος συγγενεῖς. ἐπεὶ δ᾽ ἐφθακὼς ἦν ὅτι τοῦ κρατοῦντος ὁ Βελισάριος, πείθει τὸν Γελίμερα, ὡς τὸ δάπεδον καταβαλεῖν ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἀπονεῖμαι τῷ βασιλεῖ τὴν προσκύνησιν. ὁ δ᾽ ἐποίει τὸ προσταττόμενον, καταχεόμενος δάκρυσι, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Βελισάριος προσέδειξεν ἑαυτόν, ἐνδεικνύμενος τῷ Γελίμερι, ὅτι οὐχ ὡς αἰχμάλωτος ἐκεῖνος τοῦτο ποιῆσαι ἐπέταττεν, ἀλλ᾽ ὅτι οὕτω νενόμισται προσκυνεῖσθαι τοὺς Ῥωμαίων βασιλεῖς, καὶ οἷον ἐκούφιζεν αὐτῷ τὸ δυστύχημα, καὶ τὴν ἴσην δὲ τῇ βασιλίσσῃ προσκύνησιν ἀπονείμαντα τὸν Γελίμερα, καταγωγὴ δεξαμένη λαμπρὰ καὶ θεραπεία βασιλικὴ προηυτρεπισμένη αὐτόν. μεθ᾽ ἡμέρας δέ τινας αὖθις ἱππηλασίας τελουμένης ἐν τῷ θεάτρῳ, τὰ λάφυρα τοῦ πολέμου διὰ μέσης τῆς πόλεως κομιζόμενα καὶ θριαμβευόμενα, εἰσήγοντο εἰς τὸ στάδιον, ἀκόντιά τε καὶ θρόνοι, καὶ φορεῖα κατεσκευασμένα γυναικεῖα, χρυσοῦ τὰ πάντα πεποιημένα, καὶ λίθοις τιμαλφέσιν ὑποκεκοσμημένα, καὶ κλίνη ὁμοία, καὶ χρυσόπαστοι τάπητες, καὶ σκεύη τραπέζης τῶν μὲν ἐκ χρυσοῦ εἰργασμένα, τὰ δὲ ἐξ ἀργύρου πεποιημένα, καὶ ἐκπώματα χρυσᾶ τε καὶ λιθοκόλλητα, καὶ ἁλουργεῖς ἐσθῆτες, καὶ πέπλοι ὁμοίως, καὶ βασίλειοι στέφανοι, καὶ κόσμοι γυναικῶν διά λίθοις τε καὶ μαργάροις, καὶ ἄλλα πλεῖστα, καὶ ἀριθμὸν χειλίων ὑπερβαίνοντα. καὶ μετὰ πᾶσι, λάρνακες ἑπτὰ χρυσίου μεσταί, καὶ βίβλοι τῶν θείων εὐαγγελίων, χρυσῷ πάντοθεν ἀπαστράπτουσαι, καὶ λίθων παντοίοις γένεσι ποικιλλόμεναι. τὰ μὲν οὖν τοῦ θριάμβου ὧδε εἶχεν ἐν τούτοις. Βελισάριος δὲ καὶ ὑπατείας ἠξίωτο. ἤδη δὲ τοῦ τῶν Οὐανδήλων πολέμου καταλυθέντος, εἰς Ἰταλίαν πα-

πρὸ δὲ βασιλέως γονυκλινῶς.

περὶ δὲ τῶν λαφύρων πολέμου.

ρὰ τοῦ

ρὰ τοῦ βασιλέως εἰς ῥώμην, ταύτην τε καὶ πᾶσαν αὐτὴν τὴν ἰταλίαν παραστησόμενος, ὑπὸ γότθων κατεχομένην, ὧν θευδάτος ἦν ἡγεμών. τοῦτο μαθὼν ὁ θευδάτος, ἀγαπητὸν τὸν τῆς ῥώμης μέγαν ἀρχιερέα, ἄνδρα θαυμάσιον, εἰς τὸν βασιλέα πρεσβευσόμενον ἀποστέλλει. ὁ δὲ καταλαβὼν τὸ βυζάντιον, καὶ τῷ ἰουστινιανῷ ἐντυχὼν, πρῶτον περὶ θεοῦ καὶ τῆς εἰς αὐτὸν ὀρθῆς διαλέγεται πίστεως, καὶ τὴν εἰς τὸν θρόνον τῆς νέας ῥώμης ἀναγωγὴν ἀνθίμου ἐν αἰτίαν τίθεται, ὅτι τε μὴ κανονικῶς ἐκ τραπεζοῦντος, ἣ τῶν εἰς τὸν πολεμωνιακὸν πόντον καμβύσων πόλεων τυγχάνει μητρόπολις, εἰς τὴν κωνσταντίνου μετήνεκτο, καὶ ὅτι καὶ τῆς σευήρου κακοδοξίας μετέχοι. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ οὐ πείθεται, τὸν ἄνθιμον τῆς ἀρχιερατικῆς ἀξιώσας καθέδρας τῆς κωνσταντίνου πόλεως, τῆς βασιλίσσης αὐτῷ συμπράξεως. φιλονεικοῦντος δὲ ἔτι τοῦ θείου ἀγαπητοῦ, ἀπειλεῖ αὐτῷ, κύριος εἶναι λέγων πράττειν ὃ βούλοιτο. ὡς δὲ ἐγέλασε ἀπειλοῦντι τῷ βασιλεῖ ὁ ἀρχιερεὺς, καὶ ἡδέως ἂν δέξασθαι, καὶ τὴν σφαγὴν εἶπε, καὶ μακάριος εἶναι, εἰ γὰρ ἄλλου τοιούτου τέλους ἀξιωθείη, ᾐδέσθη ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ μεταβαλὼν ὑπὸ ζήτησιν τὴν πρᾶξιν καθίστησι, καὶ αὐτίκα τινὲς τῶν ἀρχιερέων τῷ πάπᾳ ῥώμης ἀγαπητῷ, τῇ βασιλίσσῃ χαριζόμενοι, παρ᾽ ἧς καὶ χρήμασιν ὑπεφθάρησαν. πάντων δὲ ἐκεῖνος τῇ ἀληθείᾳ συνηγορῶν, ὑπερτέρησε, καὶ ὁ ἄνθιμος τοῦ θρόνου τῆς κωνσταντινουπόλεως ἐξεβέβλητο, ἔτος ἓν ἀπολαύσας αὐτοῦ, τοῦ βασιλέως αἰδεσθέντος τὸν ἱερώτατον πάπαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν. αὐτίκα δὲ μηνᾶς, ἀνὴρ εὐσεβέστατος, αὐχῶν μὲν πατρίδα τὴν κατ᾽ αἴγυπτον ἀλεξάνδρειαν, ἐκφὺς δὲ ἑνὸς τῶν ἐν ταύτῃ ἐπιφανῶν, καὶ λόγων οὐκ ὢν ἀνόμιλλος, καὶ μάλιστά γε τῶν θειοτέρων. οὕτω δὲ τῆς ἀρχιερωσύνης μηνᾶς ὁ θεῖος τυχὼν, ἢ μᾶλλον ἐκείνης αὐτὸν ἐγχειρισθείσης, σύνοδον μερικὴν συγκροτεῖ, σὺν τῷ πάπᾳ ἀγαπητῷ, καὶ ἀναθέματι περιβάλλει σευῆρον καὶ εὐτυχῆ, καὶ πέτρον καὶ τὸν ἁλικαρνασέα ἰουλιανὸν καὶ τὸν ἄνθιμον ὡς ἐκείνοις ὁμόφρονα. ἔτι δὲ ἐν τῷ βυζαντίῳ διάγων ὁ ἱερώτατος πάπας ἀγαπητὸς, μετήλλαξε τὴν ζωήν. ὁ δὲ θεῖος μηνᾶς ἐπὶ δέκα καὶ ἓξ τὴν ἐκκλησίαν εὐσεβῶς ἰθύνας ἔτη, τὸν βίον κατέλυσε. καὶ ἀνήχθη εἰς τὴν ἀρχιερατικὴν καθέδραν τῆς νέας ῥώμης εὐτύχιος, πάσας ὀρθοφρόνως τῆς ἐκκλησίας [illegible] διοικήσας. ἐφ᾽ οὗ καὶ ἡ πέμπτη συνήθροιστο σύνοδος τῶν ἑκατὸν ἑξήκοντα καὶ πέντε ἁγίων πατέρων, ὧν ἐξῆρχε βιγίλιος πάπας ῥώμης, καὶ ὁ εἰρημένος εὐτύχιος, καὶ ὁ ἀλεξανδρείας ἀπολλινάριος. συνήθροιστο δὲ κατὰ τοῦ ὠριγένους, καὶ τῶν ἀλλοκότων ἐκείνου δοξῶν, καὶ τῶν τὰ ἐκείνου πρεσβευόντων διδύμου καὶ εὐαγρίου, οἳ τινὰς τῶν ψυχῶν προϋπάρξειν ἐδογμάτιζον, καὶ τέλος τῆς κολάσεως ἔλεγον, καὶ τῶν δαιμόνων εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀποκατάστασιν, καὶ ἕτερα πλεῖστα, οὓς καὶ ἀναθέματι σὺν τοῖς αὐτῶν ὑπέβαλε δόγμασιν, ἀλλὰ καὶ τὸν μοψουεστίας θεόδωρον τὰ νεστορίου φρονοῦντα, ἢ μᾶλλον ἐκείνου γεγονότα διδάσκαλον, καὶ τοῦ βασιλέως ἰουστινιανοῦ παρόντος ἐν τῇ συνόδῳ, καὶ συμβουλεύοντος οἷς οἱ θεῖοι πατέρες ἐκεῖνοι θεοφιλῶς ἐνομοθέτησαν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ συνέβη. ὁ βελισάριος δὲ εἰς τὴν ἰταλίαν ἐκπλεύσας, πρῶτον μὲν πολιορκίᾳ λαμβάνει νεάπολιν, εἶτα καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ῥώμην ἐπιδημήσας, ὁμοῦ μὲν δυνάμει, ὁμοῦ δὲ καὶ τῇ τῶν ἀστῶν εὐνοίᾳ, γίγνεται καὶ ταύτης ἐντός. ὁ γὰρ τῶν γότθων ἄρχων

[illegible] ἀγαπητὸν τὸν ῥώμης [illegible] πρεσβευτὴν [illegible].

περὶ τοῦ πατριάρχου μηνᾶ καὶ περὶ [illegible] συνόδου [illegible] ῥώμης ἀγαπητοῦ [illegible].

περὶ [illegible].

περὶ δὲ πέμπτης συνόδου.

[illegible] βελισάριος [illegible].

ab Imperatore mittitur, ut eam & totam Italiam à Gothis occupatam subigat, quorum dux erat Theudatus. Qui ea re cognita, Agapetum pontificem Romanum uirum admirandum, legatum mittit ad Imperatorem, qui Byzantium ad Iustinianum profectus, primùm de Deo & recta in eum fide differit, & Anthimi collocationem in nouæ Romæ sede incusat: neque enim eum Trapezunte, urbium Polemoniaci Ponti Metropoli, Byzantium ritè translatum, prætereaque peruersa opinione Seueri imbutum esse. Verùm Imperator, qui Anthimum intercessione coniugis Constantinopolitanum patriarcham designarat, acta sua rescindere noluit, & diuo Agapeto acrius instanti, minatus, se suo arbitratu quod uellet, posse agere dixit. Cum autem pontifex ad minas risisset, seque cædem etiam æquo animo laturum esse respondisset, ac beatum fore, si talis sibi uitæ exitus daretur: uerecundatus imperator, mutataque sententia, rem examinandam proposuit. Ac nonnulli è primoribus sacerdotibus Agapeto Papæ Romano in Imperatricis gratiã sunt refragati, ab eadẽ quoque largitionibus corrupti: quos tamen ille qui ueritatem defenderet, omnes superauit. Itaque Anthimus, throno, quem annum unũ occuparat, est eiectus, Imperatore sanctissimum Papam & ueritatẽ reuerito, & in eius locũ suffectus Menas uir summæ pietatis, Alexãdrinus patria, & illustri genere ortus, literarũ non expers, sacrarũ maximè. Diuus igitur Menas hoc modo patriarchatu potitus, ac ipse potius felici sorte patriarchatui traditus, particulari cõcilio cum Pontifice Agapeto conuocato, Seuerum, Eutychem, Petrum, Halicarnasseum Iulianum, & Anthimum assensorẽ illorũ anathemate notat. Cæterũ sanctissimus Papa Agapetus, Cõstantinopoli defunctus est. Menas cũ Ecclesiã per annos XVI piè gubernasset, obijt. Ei successit Eutychius, rectèque præfuit per annos duodecimo. Sub hoc, quintum concilium est coactum CLXV. sanctorum patrum, quorum princeps fuit Vigilius Papa Romanus, & is, cuius iam facta mentio est, Eutychius, & Alexandrinus Apollinaris. Concilij huius indicti causa fuit Origenes, eiusque peruersæ opiniones, & sectatores eius Didymus atque Euagrius: quorum dogma fuit, animas ante corpora extitisse, & supplicij finem esse, & dæmones pristinã dignitatem recuperaturos, aliaque plura. Hos eorũque dogmata, nec nõ Theodorũ ex Mopsi bestia Nestorij suffragatorẽ, uel magistrum potius illius, anathemate notarũt, cùm Iustinianus concilio interesset, & pia decreta patrum approbaret. Atque hęc ita gesta sunt. Bellisarius autem cum in Italiam traiecisset, primum Neapolim obsidione capit. Deinde Romæ quoque ipsius potitur, partim ui, partim beneuolentia ciuiũ. Nam Gothorũ dux

Agapetus Papa Romanæ legatus apud Iustinianum.

Menas Anthimo substituitur.

Agapetus et Menas damnant Seuerianos.

Eutychius. Quintũ cõcilium.

Origenica dogmata.

Bellisarius rẽ bene gerit in Italia contra Gothos.

Theudatus Rauennæ degebat. Mediolanum item Romani cœperunt. Quæ urbs cum à Gothis denuò obsideretur, Imperator Narsetem Bellisario suppetias mittit, eunuchum illum quidem, cæterum uirum strenuum, & rei militaris peritissimũ, & ijs qui rerum potiebantur, familiarem. Verùm inter hos duos parum conueniebat. Nam cum Bellisarius summam rerum bene gestarum sibi uendicaret, Narses autem illius auspicijs militare uideri nollet: se iuncti diuersis in locis bellum administrarũt, eaq; causa fuit, cur alicubi impegerint. Nam imperatorij milites commeatus inopiam causantes, Gothis Mediolano cesserunt, & maius forsitan ex eorum dissensione malũ esset ortum, nisi Imperator Narsetem per literas reuocasset. Post id Bellisarius solus rem gerens, omnem Italiam & urbes eius subegit, & Barbaris tantum sui & terrorem & amorem incussit, ut & suum imperium illi deferrent, orarentq; ut Rex suus esse dignaretur, se suaq; omnia illius fidei permittentes. At ille, ut Cæsariensis Procopius, qui sub illo militauit, refert,
» nunquam se commissurum esse dixit, ut ui-
» uente Iustiniano Rex appellaretur. Hinc inuidia conflata, ab imperatore ob calumniam affectati imperij accersitur, per speciẽ eius in orientem ad bellum Medicum ablegandi. Interea Augusta Theodora obit, cum in imperio uixisset annos XXI & menses III. Ecclesia magna iam absoluta & consecrata, accidit, ut magnus globus uersus Orientem collocatus ex terræmotu caderet, eoq; casu & ciborium sacræ mensæ, & ipsa sacratissima mensa, & ambulacrũ superius cõtereretur. Qua de causa Trulum etiam iussu imperatoris demoliti, denuò instaurarunt, XXV pedibus altius eductum, & ab Eutychio patriarcha denuò consecratum. Hoc imperatore etiam cœtus ille captus est, qui Byzantijs ultra L annos molestus fuit, quem Porphyrium appellabant, non ille quidem semper apparens, sed ex interuallis. Cęterum quoties apparebat, cùm multas naues demergebat, tum multis hominibus exitium afferebat. Qui cùm multis machinis peteretur, eaq; omnes essent irritę, tandẽ in persequendis delphinis captus est: qui cum prope terram confugissent, ille impetum non inhibuit, donec proximè terram prouectus, in uliginem & profundum lutum incidisset, unde emergere nõ potuit. Quo accolę cognito, marinã illã belluã securibus & bipẽnibus cõfecerunt, & funibus, qua crassior erat, alligatis, boũ iugis in terrã pertraxerũt. Eius lõgitudo XXX cubitorũ fuit, latitudo X, ut Procopius Cęsariẽsis refert. Eodẽ etiã autore, Iustiniani tẽporib⁹ tela serica à Romanis texi cœpit, quæ prius à Persicis mercatorib⁹ tantũ afferebaẽ, cum ignorarent quomodo fieret, neq; scirent fila esse uermiũ. Cæterũ duo monachi ex India Byzantiũ profecti, originẽ illius decla-

Narses Eunuchus.

Theodoræ obitus.

Porphyrius cetus.

Serica tela.

θευδάτος ἐν ῥαβέννῃ διάγων ἐτύγχανε. καὶ μεδιόλανα δὲ ἡ πόλις κατεσχέθη παρὰ ῥωμαίων. τῶν δὲ γότθων αὖθις πολιορκούντων αὐτὴν, ὁ βασιλεὺς τὸν ναρσῆν μετὰ δυνάμεως ἔπεμψε τῷ βελλισαρίῳ ἐπίκουρον. ἦν δὲ ὁ ναρσῆς ἐκτομίας, ἀλλὰ μέντοι γενναῖός τε καὶ στρατηγικώτατος, καὶ τοῖς κρείττοσιν ὠκειωμένος. ἀλλήλοιν οὖν μὴ συμφωνούντοιν τούτοιν τοῖν στρατηγοῖν τοῖν δυοῖν (ὁ μὲν γὰρ βελλισάριος ἑαυτῷ τῶν κατορθωμάτων ἤθελε τὸ πᾶν ἐπιγράφεσθαι, ὁ δέ γε ναρσῆς ὑπ᾽ ἐκείνου στρατηγεῖσθαι οὐκ ἤθελεν) διῃρέθησαν, καὶ ὁ μὲν ἄλλῃ, ὁ δ᾽ ἄλλῃ διεῖπον τὸν πόλεμον, διὸ καὶ ἐσφάλησαν ἔν τισι. τῶν γὰρ μεδιολάνων οἱ τοῦτο φρουροῦντες βασιλικοὶ τῶν ἀναγκαίων ἐνδείαν προβαλλόμενοι, τοῖς γότθοις ἐξέστησαν, καὶ τάχα καὶ ἐς μεῖζόν τι κακὸν ἡ ἔρις ἂν ἀμφοῖν ἐτελεύτησεν, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς τὸν ναρσῆν διὰ γραμμάτων πρὸς ἑαυτὸν μετεκαλέσατο. ἐντεῦθεν μόνος αὖθις ὁ βελλισάριος στρατηγῶν, πᾶσαν τὴν ἰταλίαν, καὶ τὰς πόλεις αὐτῆς ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ τοῖς βαρβάροις καὶ φοβερὸς καὶ ἐράσμιος γέγονεν, ὡς καὶ τῆς σφῶν ἀρχῆς αὐτὸν ἀξιοῦν, καὶ βασιλέα ἱκετεύειν αὐτὸν γενέσθαι σφῶν, καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὰ σφίσι πάντα ἀνατιθεμένων αὐτῷ. ὁ δὲ οὐκ ἄν ποτε ζῶντος ἰουστινιανοῦ ἔφη, βασιλεὺς αὐτὸς κληθῆναι ἀνέξομαι, ὡς περὶ τούτων ὁ καισαρεὺς προκόπιος, αὐτῷ τότε συστρατευόμενος, ἀνέγραψεν. ἐντεῦθεν ἐπίφθονος γεγονὼς, διαβάλλεται πρὸς τὸν βασιλέα, ὡς βασιλεὺς σφῶν, καὶ ὃς αὐτὸν ἐκεῖθεν μετεκαλέσατο, ὡς εἰς τὴν ἕω στρατεύσοντα, καὶ τὸν μηδικὸν ἐπιπολεμησόμενον πόλεμον. τελευτᾷ μέντοι καὶ ἡ αὐγοῦστα θεοδώρα, ἐμβιώσασα τῇ βασιλείᾳ ἔτη εἴκοσι πρὸς ἑνὶ καὶ μησὶ τρισί. τῆς δὲ μεγάλης ἐκκλησίας ἀπαρτισθείσης ἤδη καὶ καθιερωθείσης, συνέβη πεσεῖν ἐκ σεισμοῦ τὴν πρὸς ἀνατολὴν μεγάλην σφαῖραν τοῦ τοιούτου ναοῦ, ἣ πεσοῦσα τότε κιβώριον τῆς ἁγίας τραπέζης, καὶ αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ τὸν ἄμβωνα συνέτριψεν. ὅθεν λέγεται καὶ τὸν τροῦλλον προστάξει τοῦ βασιλέως καθαιρεθῆναι καὶ αὖθις ἀνεγερθῆναι ποδῶν εἴκοσι καὶ πέντε μετεωρότερον, καὶ καθιερωθῆναι παρὰ εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου τὸ δεύτερον. ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως καὶ τὸ κῆτος ἑάλω, ὃ ἐς ἔτη πεντήκοντα βυζαντίους ἠνώχλει φαινόμενον, ὃ πορφύριον ἐκάλουν, οὐκ ἀεὶ μὲν φαινόμενον, ἀλλ᾽ ἐκ διαλειμμάτων. ὅτε δ᾽ ἐφαίνετο, πολλὰς μὲν τῶν νηῶν ὑποβρυχίους ἐτίθει, πολλῆς δὲ φθορᾶς αἴτιον ἀνθρώποις ἐγίνετο, καὶ ὑπὸ πολλαῖς μὲν ἐχρῶντο μηχαναῖς, πᾶσαι δ᾽ ἦσαν ἄπρακτοι. ἑάλω μέντοι δελφῖνας διῶκον. οἱ μὲν γὰρ ἐκεῖνο φεύγοντες, τῇ γῇ προσεπέλαζον, τὸ δὲ κῆτος κατ᾽ ἐκείνων ὁρμὴν οὐκ ἀνεχαίτισεν, ἀγχιστά που τῆς γῆς γεγονὸς, ἰλύϊ βαθείᾳ τε ἐνέπεσεν. ἔνθα δὴ τῷ πηλῷ προσεσχέθη, ὃ πως ἦν ἀνελθεῖν ἀδύνατον, οἱ τῆς παραλίας γνόντες, ἐπέδραμον αὐτῷ, καὶ ἀξίναις αὐτὸ συγκόψαντες καὶ πελέκεσιν, ἀνεῖλον. ὅτε σχοίνους τῷ ἀδροτέρῳ τοῦτο ἐξάψαντες ζεύγεσι βοῶν, αὐτὸ τῆς θαλάσσης ἐξείλκυσαν. ἦν δὲ τὸ μὲν μῆκος αὐτοῦ τριάκοντα πήχεων, δέκα δ᾽ εὐρύτερον, ὡς ὁ καισαρεὺς προκόπιος καὶ περὶ τούτου ἱστόρησεν. ἐν τοῖς χρόνοις τούτου τοῦ βασιλέως κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα, καὶ τὰ τῶν σηρῶν νήματα ἡ μέταξα δηλαδὴ παρὰ ῥωμαίοις γίνεσθαι ἤρξατο. ἤγετο μὲν γὰρ ἐκ περσῶν ὠνούμενον δι᾽ ἐμπόρων παρὰ ῥωμαίοις τὸ τῆς μετάξης χρῆμα, οὐκ ᾔδεσαν μέντοι, οὐδ᾽ ὅπως γίνοιτο, οὐδ᾽ ὅτι νήματα σκωλήκων ἐστί. μοναχοὶ δὲ δύο τινὲς πρὸς τὸ βυζάντιον ἐξ ἰνδίας ἀφικόμενοι, τὴν ταύτης γένεσιν

ὅτι ἡ πᾶσαν τὴν ἰταλίαν ὑπέταξεν ὁ βελισάριος.

περὶ τοῦ κήτους.

ὅτι ἐν τοῖς χρόνοις ἰουστινιανοῦ ἡ μέταξα γίνεσθαι ἤρξατο παρὰ ῥωμαίοις.

νεύειν διηγήσαντο, καὶ ὑπισχνοῦντο κομίσαι τῶν σκωλήκων ἐκείνων γόνον ᾠὰ, ὄντα τὸν ὄγκον βραχύτατα, καὶ διδάξαι ῥωμαίοις, ὅπως ἐκεῖνα ζωογονοῦνται θαλπόμενα, καὶ εἰς σκώληκας μεταμείβονται, καὶ ὅπως δημιουργοῦσι τὴν μέταξαν, τὴν φύσιν ἔχοντα διδάσκαλον. τούτους γοῦν τοὺς μοναχοὺς ὁ βασιλεὺς ἰουστινιανὸς δωρεαῖς τε πρὸς τὸ παρὸν, καὶ πρὸς τὸ μέλλον λαμπραῖς ὑποσχέσεσι πρὸς τὸ ἔργον ἐπέῤῥωσεν. οἱ δὲ τὰ τῶν σηρῶν ᾠὰ μετακομίσαντες εἰς τὸ βυζάντιον, καὶ εἰς σκώληκας ταῦτα μετέμειψαν κόπρῳ ἐνθέμενοι, καὶ ταύτῃ θερμήναντες, καὶ συκαμίνων ἔθρεψαν φύλλοις, καὶ μέταξαν εἰργάσαντο δι' αὐτῶν, κἀντεῦθεν τὸ λοιπὸν τοῖς ῥωμαίοις ἐγνώσθη, ὅπως ἐργάζοιτο μέταξα. ἐπιβουλῆς δὲ κατὰ πολλῶν μελετωμένης μηνυθείσης τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁ πατρίκιος βελισάριος κατηγορήθη μετέχειν αὐτῆς, καὶ ἀφῄρητο μὲν ὁ βασιλεὺς τοὺς δορυφόρους αὐτοῦ ξύμπαντας, ἐκεῖνον δ' ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ἀφῆκε τηρούμενον. τελευτήσαντος δὲ, ἡ τούτου περιουσία τοῖς βασιλικοῖς ἀπενεμήθη θησαυροῖς. ἰουστινιανὸς δὲ περὶ τὰ τελευταῖα αἱρέσει ἁλώσιμος γεγονὼς τῇ τῶν ἀφθαρτοδοκητῶν, οἳ οὐ φθαρτὴν τῆς σαρκὸς προσλαβεῖν τὸν κύριον, ἀλλ' ἄφθαρτον ἅμα τῇ προσλήψει εἶναι αὐτὴν δογματίζουσιν, ὅτῳ πεισθῆναι ἅπαντας ἐσπούδαζεν, ἀντιλέγοντα δ' αὐτῷ καὶ ἀντιτιθέμενον τὸν πατριάρχην εὐτύχιον ὑπερόριον ἔθετο εἰς ἀμάσειαν, καὶ προχειρισθεὶς πατριάρχης ὁ ἐκ σχολαστικῶν ἰωάννης, ἀντιοχεὺς ὢν ἀποκρισιάριος, καὶ ἐτελεύτησεν, οὕτω φρονῶν ἰουστινιανὸς, βασιλεύσας ἔτη τριάκοντα καὶ ὀκτὼ, μῆνας ἑπτὰ, ἡμέρας τρισκαίδεκα, τῷ ἀνεψιῷ αὐτοῦ ἰουστίνῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών.

ἐπιβουλὴ κατὰ βελισαρίου.

ὅτι αἱρέσει ἑάλω ὁ ἰουστινιανὸς ὕστερον.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΟΥ.

Ἰουστῖνος δὲ τὸ γένος τυγχάνων ἰλλυριὸς, κουροπαλάτης πρὸ τῆς βασιλείας τετίμητο, καὶ ἦν τὴν φύσιν εἰς ἅπαντα δεξιὸς, τὴν γνώμην τε μεγαλόψυχος, ὃς εὐσεβὴς ὢν τοὺς παρὰ τοῦ ἰουστινιανοῦ δομηθέντας ἐπεκόσμει ναοὺς καὶ τὰς ἀψῖδας ἀμφω τῷ ναῷ τῷ ἐν βλαχέρναις προσέθετο ἐκ καινῆς, ὡς εἶναι τοῦτον σταυροειδῆ, καὶ τὸν ἐν τῷ ὀρφανοτροφείῳ ναὸν τῶν κορυφαίων ἀποστόλων πολυτελῶς ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῶν θείων ἀναργύρων ναὸν ἐν τοῖς βασιλίσκου, καὶ τὸν τῆς ἁγίας πρωτομάρτυρος θέκλας, καὶ τὸν τοῦ παλατίου χρυσοτρίκλινον, καὶ τὸν μέγαν ἀγωγὸν τοῦ ὕδατος ἀνεκαίνισε, καὶ πλεῖστα δ' ἕτερα. ἦν δὲ τούτου γαμετὴ σοφία, ἣν καὶ αὐγούσταν ἐστέψε, ἧς ὀνόματι καὶ τὸν λιμένα τῶν σοφιῶν ᾠκοδόμησε, καὶ βασίλεια πρὸ τῆς πόλεως σοφιανὰ δι' ἐκείνην καὶ τὸν τόπον καὶ ταῦτα κατωνόμασεν, ἐν οἷς καὶ ἐπίγραμμα παρὰ ἀγαθίου ἐγγέγραπται τόδε,

ἐνθάδε τιμνομένης χθονὸς ἄνδιχα πόντον ἀνοίγει
 πλαγκτὸς ἁλικλύστων πορθμὸς ἐπ' ᾐόνων,
χρύσεα συλλέκτρῳ τὰ δ' ἀνάκτορα θῆκεν ἀνάσσῃ
 τῇ πολυδερκήθεος ἄναξ σοφίῃ.
ἄξιον ὦ ῥώμη μεγαλόκρατες ἀντία σεῖο
 κάλλος ἐπ' εὐρώπης δέρκεται εἰς ἀσίην.

αὕτη ἡ βασιλὶς σοφία ἀκριβωσαμένη πάντας τοὺς δανειστὰς, καὶ ὅσα τινὲς αὐτοῖς ὤφειλον, εἴτε δι' ἐγγράφων, ἢ καὶ δι' ἐνεχύρων, κατέβαλε μὲν αὐτοῖς τὰ δάνεια οἴκοθεν, ἔλαβε δὲ τὰ ἐνέχυρα καὶ τὰ ἔγγραφα, καὶ τὰ μὲν ἐνέχυρα τοῖς δεδωκόσιν ἀπέδωκε, τὰ δ' ἔγγραφα ἐξηφάνισε, νοσεροῦ δὲ τυχὸν

περὶ τῶν παρὰ ἰουστίνου δομηθέντων.

ὅτι τὰς ὑπὲρ τῶν χρεωστούντων ἀποδόσεις ἐποιήσατο ἡ σοφία.

rarunt, polliciti, se fœtum illorum nerüium, oua nimirum perexigua allaturos, & ostensuros Romanis, quemadmodum illa fouendo animata, in uermes mutentur, & sericum texant, natura magistra usi. Eos monachos Iustinianus in præsentia muneribus, de cætero magnis pollicitationibus ad illud pollicitandum cõfirmauit. Itaq; serũ oua Byzantium attulerunt, & in fimo collocata, in uermes transformarunt, & mori folijs aluerũt, indeq; sericum confecerunt: Ex eo igitur Romani cognouere, quo pacto sericum conficiatur. Cũ autem Iustiniano multorũ insidiæ nunciarentur, quarum etiã Bellisarius patritius esset particeps: satellites ei omnes ademit, ipsumq; domi custodiri iussit, eiusq; mortui opes in fiscum omnes sunt relatæ. Sub extremam ætatem in eorum hæresim incidit, qui opinantur Dominũ non mortalem carnem assumpsisse, sed eam simul atq; assumpta esset, immortalem extitisse. In quam opinionẽ cum omnes adductos uellet, Eutychium patriarcham refragantem & aduersantem, Amasiam relegauit, designato patriarcha Ioanne Scholastico, Antiocheno Apocrisiario. In eaq; opinione decessit Iustinianus, cum regnasset annos XXXVIII, men. VII, dies XIII, imperio consobrino suo Iustino relicto.

Bellisarius in ordinem cogitur.

Iustiniani hæresis.

IMPERIVM IVSTINI Curopalatæ.

IVstinus, natione Illyrius, ante imperium Curopalatæ honorẽ gessit, uir ingenio ad omnia habili & magnanimus. Sacras ædes à Iustiniano extructas, p̃ sua pietate adornauit, & utrũq; fornicẽ tẽplo Blachernio addidit, ut formam crucis exprimat, & tẽplum in orphanotropheo (locus est qui ab educatione pupillorum nomẽ habet) principũ Apostolorũ magnis sumptibus extruxit, & D. Anargyrorũ in Basilisco. Itẽ D. Theclæ protomartyris, & ædem Palatij cũ aureo triclinio, & magnũ Valentis aquæ ductum renouauit, atq; alia plura. Vxorẽ Sophiam Augustali corona ornauit, eiusq; nomine Portum Sophium extruxit & Regiam ante urbem, quam & ipsam uicinaq; loca, eius gratia Sophiana nominauit, Ei hoc Agathij epigramma est inscriptum:

Quà re sonãte freto fluctˀ caua litiora tundũt,
 Et duplici Pontus nomine findit humum,
Inclytus uxori celebranda palatia struxit
 Rex Sophiæ, multus quã decorauit honos
Quà bñ Roma potẽs tua gloria cõstitit, unde
 Europæ atq; Asiæ fertilis arua patent.

Hęc Imperatrix Sophia fœneratoribus omnibus perquisitis, & ære alieno, quod eis siue ex syngraphis, siue pignoribˀ positis deberetur, debita de suo dissoluit, pignora dominis restituit, & syngraphas aboleuit. Sed Imperator cũ esset

Structuræ Iustini.

Sophius portus.

Sophiæ benignitas.

Seueritate iudiciorum compressæ iniuriæ.

esset morbido corpore, necq; frequenter in publicum prodiret, multos ad inferendam alijs iniuriam, quasi nullus earum uindex esset, audaciores reddidit. Cum autem aliquando progressus à multis uexaretur de iniurijs conquerentibus, deq; ijs uindicandis cogitaret: quidam eum accessit, qui pollicebatur, si præfectus crearetur, & potestatem ad certum tempus in omnes acciperet: neminem inuentum iri cui fieret iniuria. Ea pollicitatione delectatus Imperator, hominem præfectum designat. Is cum pro tribunali sederet, & quidam ex illustrioribus senatorib' accusatus à quodam & accersitus, se nõ sisteret: ei denuò denũciat. At ille ne tũ q̃dẽ adest, contẽpto apparitore, sed ad imperatoris conuiuiũ se cõfert, quo inuitatus erat. Eo præfectus cognito, & ipse Regiã ingressus, quãuis cõuiuio iã inchoato, ad Imperatorẽ ait: Se illi promisisse, intra tantũ tempus relicturũ neminẽ cui fieret iniuria: idq; omnino effecturũ, si potestatis Imperatoriæ auxiliũ atq; autoritas sibi suppeteret. Sin ipse Imperator iniurios foueret, eisq; amicis & conuiuis uteretur: se nullum facturum operæprecium. Aut igitur illis non dandam esse licentiam, aut sibi magistratum abrogandũ. Ad ea imperatore, si uel ipse cuiquam iniuriam fecisset, se abduci iubente: præfectus reum è conuiuio in prætorium adduxit, auditaq; utrinq; causa, illum cum sontem inuenisset, plagis affecit, & accusatori damnum cum accessione multiplici pensare iussit. Ex eo homines sui emolumenti cum aliorum detrimento studiosi, modestiores facti & ad iniuriam tardiores, cum ijs quos læserant, transegerunt.

Persica uictoria.

Persica pax hoc imperatore soluta est. Nam cum Romani Persis annuas quingentas libras penderent, ut sibi uicina Romanæ ditionis castella illæsa tuerentur, Iustinus, qui turpe esse dicebat Romanos Persis uectigales esse, aurũ retinuit: missisq; legatis ad Arethã Æthiopũ Regẽ, impetrauit, ut Persicas p̃uincias Æthiopiæ finitimas incursaret ac prædaretũ. Quibus de causis cũ denuò bellũ inter Romanos & Persas exarsisset, Martinũ patriciũ cũ Imperio cõtra eos in orientẽ misit, & quarto eius anno cõmisso prælio, quãuis utrinq; multi cecidissent, tamẽ uictoria penes Romanos fuit.

Persicæ pacis renouatio.

Cæterũ Rex Persarũ Hormisdas Ardamanẽ cũ ingentibus copijs misit ad prouincias Romanorũ diripiendas, q lõgè lateq; p̃uagatus, maximaq; præda rapta, domũ redijt, Martino patricio ei obuiã ire nõ auso. Id Imperator ægerrimè tulit, atq; imperiũ Martino abrogatũ, in Archelaũ contulit, & pacẽ cũ Hormisda fecit.

Iustini testamentum & obitus.

Verũ ex eo mœrore in phrenitidẽ incidit, fuit etiã pedib' æger. Et q̃a liberos nõ habebat, iã antea Tiberiũ Excubitorũ Comitẽ adoptatũ, Cæsarẽ appellarat. Morbo igitũ liberat', accersito patriarcha Eutychio (nã Ioãne Scholastico mortuo reduct' fuerat, & in põtificiã sedẽ restitut') & senatu atq; omni clero

περὶ τοῦ ἐπάρχου καὶ τοῦ ἀδικοῦντος καὶ μὴ ἀπαντήσαντος εἰς τὸ δικαστήριον.

σώματος ὁ βασιλεὺς ἦν, καὶ διὰ τοῦτο μὴ συνεχῶς προϊὼν, τοὺς ἀδικεῖν βουλομένους, ὡς μηδενὸς ὄντος τοῦ ἐκδικοῦντος, ἀδεεστέρους ἐποίησε. καί ποτε προελθὼν, ἠνωχλήθη παρὰ πολλῶν ὡς ἀδικουμένων. εἶχεν οὖν ἡ τῶν ἀδικουμένων ἐκδίκησις διὰ φροντίδος αὐτῷ. φροντίζοντι δὲ περὶ τούτου, πρόσεισί τις ἐπαγγελλόμενος εἰ ἔπαρχος γένοιτο, καὶ περὶ πάντων αὐτῷ δοθείη ἐξουσία διὰ ὡρισμένου καιροῦ, μή τινα εὑρεθῆναι τὸν ἀδικούμενον. ἡσθεὶς οὖν τῇ ὑποσχέσει ταύτῃ ὁ βασιλεὺς, τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον προεχειρίσατο ἔπαρχον. ὁ δὲ προκαθίσας, προσελθόντος αὐτῷ τινὸς, καὶ αἰτιωμένου τῶν ἐπισημοτέρων συγκλητικῶν ἕνα, μετεκαλέσατο τὸν αἰτιώμενον, ἀλλ' οὐκ ἀπήντησεν ἐκεῖνος. ὅτε καὶ δεύτερον ἔπεμψε μήνυμα πρὸς αὐτόν. ὁ δὲ καὶ τούτου καταφρονήσας, εἰς τὸ βασιλικὸν ἀπῄει συμπόσιον, ἔτυχε γὰρ κεκλημένος πρὸ τούτου. ὡς δὲ τοῦτο ἔγνω ὁ ἔπαρχος, ἀπῆλθε κἀκεῖνος εἰς τὰ ἀνάκτορα, καὶ εὗρεν ἤδη συνιστάμενον τὸ συμπόσιον, καί φησι πρὸς τὸν βασιλέα. ὑπεσχόμην σοι βασιλεῦ, διὰ τόσου καιροῦ μηδένα καταλιπεῖν ἀδικούμενον, τοῦτο δὲ πάντως μοι ἀνυσθήσεται, εἴπερ ἐκ τοῦ κράτους σου τὴν ἐπικουρίαν ἔχω καὶ τὴν ῥοπήν. εἰ δὲ μᾶλλον αὐτὸς τῶν ἀδικούντων ἀντιποιῇ, καὶ φιλικῶς αὐτοῖς διακείμενος, συνεστιωμένους ἔχεις, οὐδέν μοι ἔσται ἀνύσιμον. ἢ τὴν μὴ μεταδίδου παρρησίας αὐτοῖς, ἢ παῦσόν με τῆς ἀρχῆς. καὶ ὁ βασιλεὺς, εἰ αὐτὸς ἐγώ, φησὶν, ἀδικῶ, ἐξαναστῆσόν με τοῦ δείπνου. αὐτίκα τοίνυν ὁ ἔπαρχος τὸν αἰτιώμενον ἐκεῖνον ἐκ τῆς πανδαισίας ἐξαναστήσας, καὶ εἰς τὸ δικαστήριον καταστήσας, καὶ τῷ κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδικάσας αὐτὸν, καὶ γνοὺς ἀδικοῦντα, ἐκεῖνον μὲν ἐκόλασε ταῖς εἰς σῶμα πληγαῖς. τῷ δὲ ἀδικουμένῳ ἐκ τῆς ἐκείνου ὑπάρξεως πολλαπλάσιον ἀποκατέστησε τὸ ἀδίκημα. ὅθεν δείσαντες, οἷς ἦν προαίρεσις πλεονεκτικὴ, τοῦ ἀδικεῖν ἀνεστάλησαν, καὶ τοῖς ἠδικημένοις εἰς συμβάσεις ἐχώρησαν.

ὅτι νῦν πρὸς πέρσας σπονδὰς ἔλυσεν ἰουστῖνος.

αἱ δὲ πρὸς Πέρσας σπονδαὶ ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως ἐλύθησαν. δασμὸν γὰρ ἐνιαύσιον λίτρας πεντακοσίας τῶν ῥωμαίων διδόντων αὐτοῖς, ἵνα τὰ σφίσιν ἀγχίθυρα τῆς ῥωμαϊκῆς ἡγεμονίας ἀβλαβῆ φυλάσσωνται φρούρια. ὁ ἰουστῖνος αἰσχρὸν ἐπονείδιστον εἶναι τὸ φορολογεῖσθαι παρὰ περσῶν ῥωμαίους λέγων, ἐπέσχε τὸ χρυσίον. διαπρεσβευσάμενος δὲ πρὸς ἀρέθαν τὸν αἰθιόπων βασιλέα, ἔπεισεν αὐτὸν, τὰ πλησιάζοντα τοῖς αἰθίοψι τῆς τῶν περσῶν ἐπικρατείας, καταδραμεῖν καὶ λῄσασθαι. διὸ καὶ αὖθις μέσον περσῶν καὶ ῥωμαίων ἀνερριπίσθη πόλεμος, στρατηγὸν οὖν τῆς ἀνατολῆς ὁ βασιλεὺς τὸν πατρίκιον μαρτῖνον προχειρισάμενος, ἔπεμψε κατ' αὐτῶν. καὶ τῷ τετάρτῳ ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ συνίσταται πόλεμος, καὶ πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρωθεν ἔπεσον, νικῶσι δ' ὅμως ῥωμαῖοι. ὁ δὲ τῶν περσῶν ῥῆξ ὁ ὁρμίσδας ἀρδαμάνην ἔπεμψε μετὰ βαρείας δυνάμεως, τὰ ὑπὸ ῥωμαίους λῄσασθαι. ὃς πολλὴν ἐπελθὼν χώραν ῥωμαϊκὴν, καὶ λείαν πλείστην ἐξ αὐτῆς ἁρπάσας, ἐπανῆλθε, τοῦ πατρικίου μαρτίνου μὴ τολμήσαντος αὐτῷ ἀντιπαρελθεῖν, ἃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, ἐν συμφορᾷ ἐποιήσατο. καὶ τὸν μὲν μαρτῖνον τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, ἀρχελάῳ δὲ αὐτὴν ἐνεχείρισε, καὶ πρὸς ὁρμίσδαν σπονδὰς ἔθετο αὖθις. ἐκ δὲ τῆς διὰ ταῦτα λύπης νόσῳ φρενίτιδι περιπέπτωκεν, ἄλγει δὲ καὶ τοὺς πόδας. ἀμοιρῶν μέντοι γονῆς οἰκείας ἔφθη τὸν κόμητα τῶν ἐξκουβίτων τιβέριον υἱοποιησάμενος, καὶ καίσαρα ἀνειπών. ἀνεθεὶς δὲ τῆς νόσου, προσεκαλέσατο τὸν πατριάρχην εὐτύχιον (θανόντος γὰρ τοῦ ἀπὸ σχολαστικῶν ἰωάννου, πάλιν οὗτος ἐπανήχθη, καὶ εἰς τὸν θρόνον ἀποκατέστη τὸν ἀρχιερατικόν,) συναθροίσας δὲ καὶ τὴν σύγκλητον, ἀλλὰ καὶ τὸν κλῆρον τῆς ἐκκλησίας,

ἀναῤῥωσθεὶς ὁ ἰουστῖνος.

ἐκκλησίας, βασιλέα τὸν τιβέριον ἀνηγόρευσεν, ἐπ᾽ ἀκροάσει πάντων αὐτῷ ἐντειλάμενος, τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβεῖν, τοὺς ὑπηκόους εὐεργετεῖν, τοὺς ἀδικουμένους ἐκδικεῖν, τοῖς στρατιώταις μὴ ἐνδιδόναι πλεονεκτεῖν, μὴ μέγα ἐπὶ τῇ ἁλουργίδι φρονεῖν, τοῖς εὐποροῦσιν ἀπολαύειν τῶν οἰκείων ἀνεπιφθόνως παραχωρεῖν, τοῖς μὴ ἔχουσιν, ὡς δυνάμεως, ἐπαρκεῖν, τὴν βασιλίδα καὶ πρώην κυρίαν αὐτοῦ, πρεπόντως τιμᾶν. ταῦτα παραινέσας καὶ συμβουλεύσας ὁ ἰουστῖνος τῷ τιβερίῳ, ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη τρισκαίδεκα.

Ecclesiæ conuocato, Tiberium Imperatorem appellat, eiq; mandat omnibus audientibus, ut Deum piè colat: ut subditis benefaciat: ut oppressis iniuria opē ferat: ne militibus quiduis audendi licentiam tribuat: ne purpura efferatur: ut diuitibus sua re familiari citra inuidiam fruendi det potestatem: ut pauperibus pro uirili succurrat: ut imperatricē, dominā dudū suā cōuenienti honore afficiat. Quę cū Tiberium monuisset, obijt anno Imperij XIII.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΙΒΕΡΙΟΥ.

Στεφθεὶς δὲ ὁ τιβέριος ὑπὸ εὐτυχίου τοῦ πατριάρχου, καὶ τὴν οἰκείαν γαμετὴν ἀναστασίαν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσεν. ἣ δύο αὐτῷ θυγατέρας ἐγέννησε, χαριτὼ καὶ κωνσταντίαν. σοφία δὲ ἡ πρώην βασίλισσα τῶν ἀνακτόρων ὑπαπελθοῦσα, εἰς τὰ ὁμώνυμα ἑαυτῇ κατῳκίσθη βασίλεια, βασιλικὴν αὐτῇ τοῦ τιβερίου δόντος ὑπηρεσίαν, ὡς οἰκείᾳ μητρί. οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ καὶ πρὸς ὁρμίσδαν πρεσβείαν ἐποιήσατο, ἀνανεῶν τὰς σπονδάς. ὁ δὲ τὴν ἀνανέωσιν οὐ προσίετο. διὸ καὶ ὁ τιβέριος πρὸς τὸν κατὰ περσῶν πόλεμον ἡτοίμαζε στρατιὰν, καὶ ἰουστινιανὸν τῶν ἐπισήμων τινὰ τῆς ἀνατολῆς προβάλλεται στρατηγὸν, ὃς κατὰ περσῶν χωρήσας, ἐπεὶ πλησίον αὐτῶν ἐστρατοπεδεύσατο, εἰς λόγους ἥκει τοῖς πέρσαις, καὶ πείθει αὐτοὺς, σπείσασθαι ῥωμαίοις ἐπὶ τρία ἔτη. ἤδη δὲ τοῦ τρίτου διαρρέοντος ἐνιαυτοῦ, ὁρμίσδας ὁ τῶν περσῶν ἀρχηγὸς σὺν ταῖς αὐτοῦ δυνάμεσιν ἐπὶ τὴν ἀρμενίαν χωρεῖ. δέος εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ ἐκεῖ ῥωμαίων στρατεύματα. διαλεχθεὶς δὲ τούτοις ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς, θάρσος ἅπασιν ἐνεποίησε, καὶ τῇ πρὸς ὁρμίσδαν μάχῃ ὑπέστησαν, καὶ μέχρι μέν τινος τοῖς ἐκ τόξων κεχρημένοι βέλεσιν οἱ πέρσαι, ἐδόκουν ὑπερτερεῖν, τῶν ῥωμαίων ταῖς ἀσπίσι καταφραττόντων ἑαυτοὺς, καὶ μὴ ἀντεπεξιόντων. ἐπεὶ δ᾽ ἔγνωσαν οἱ ῥωμαῖοι ἤδη κεκενῶσθαι τὰς φαρέτρας τοῖς ἐναντίοις, συνασπίσαντες ἀλλήλοις καὶ ἀλαλάξαντες ἐνυάλιον, ἐπῆλθον τοῖς πέρσαις ἐκ συστάδην, ἀγχεμάχοις ὅπλοις αὐτοὺς ἀμυνόμενοι. οἱ δὲ πρὸς βραχὺ τὴν ὁρμὴν αὐτῶν ὑπομείναντες, τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται μὲν οἱ πλείους. τὸ δὲ στρατόπεδον αὐτῶν διαρπάζεται. καὶ ἡ μὲν βασιλικὴ τοῦ ὁρμίσδου σκηνὴ καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἐκείνου πᾶσα καὶ οἱ ἐλέφαντες τῷ βασιλεῖ ὑπεξῄρηντο, τὰ δ᾽ ἄλλα τοῖς στρατιώταις ἐδόθησαν. οἱ δὲ ῥωμαῖοι πρὸς τὰ ἐνδότερα τῆς περσίδος ἐχώρησαν, καὶ χώραν πολλὴν αὐτῆς ἐληΐσαντο. τότε καὶ τὸ τῶν βλαχερνῶν λουτρὸν οἰκοδομεῖν ὁ τιβέριος ἤρξατο, καὶ πολλοὺς ναοὺς καὶ δημοσίους οἴκους, ξενῶνας φημὶ καὶ γηροκομεῖα ἀνεκαίνισε, καὶ τὸν χρυσοτρίκλινον παρὰ ἰουστίνου δομηθέντα προσεπεκόσμησεν. εὐτυχίου δὲ τοῦ πατριάρχου ἐπὶ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τὸ δεύτερον τὸν θρόνον τῆς βυζαντίδος κοσμήσαντος καὶ ἐκλελοιπότος, χειροτονεῖται πατριάρχης διάκονος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας ἰωάννης ὁ νηστευτὴς ἀνὴρ ἱερώτατος. τοὺς δ᾽ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀχθέντας αἰχμαλώτους, πέρσας ἅπαντας μεταμφιάσας ὁ βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς, εἰς τὰ οἰκεῖα ἀφῆκεν ἐπανελθεῖν. οὓς ἀνελπίστως οἱ προσήκοντες θεασάμενοι, ὑπερεθαύμασαν, καὶ δι᾽ ἐπαίνων τὸν βασιλέα πεποίηντο. ἐπὶ τότε τοῦ βασιλέως ὁ χαγάνος ὁ τῶν ἀβάρων ἀρχηγὸς, ἐπεζήτει σταλῆναι αὐτῷ οἰκοδόμους, ἵνα αὐτῷ δομήσωνται λουτρόν. σταλέντων δὲ, γέφυραν κατὰ τὸν δάνουβιν ᾠκοδόμησε, βιασάμενος πρὸς τοῦτο αὐτοὺς, ἵνα δι᾽ αὐτῆς ἀπόνως περαιούμενος, τὰ ὑπὸ ῥωμαίους λῄζηται. ἐξ ἐθνικῶν δὲ πλῆθος εἰς χιλιάδας δώδεκα συνιστάμενον ἀθροίσας ὁ βασιλεὺς

ὅτι [illegible] πέρσας τῇ ἀρμενίᾳ καὶ συμμίξαντας τοῖς ῥωμαίοις [illegible].

ὅτι τὸ λουτρὸν τῶν βλαχερνῶν παρὰ τιβερίου οἰκοδομεῖσθαι ἤρξατο.

περὶ χαγάνου [illegible] τὰ περσῶν [illegible] καὶ [illegible] τιβερίου [illegible].

IMPERIVM TIBERII.

Tiberius ab Eutychio patriarcha coronatus: uxorem quoq; suam Anastasiam Augustam salutauit: quæ duas ei filias peperit, Charitonem & Constantinā. Sophia uerò Iustini uidua, relicta aula in Regiam sibi cognominem migrauit, regio comitatu ei à Tiberio tanquam matri suæ attributo. Ad Hormisdā Persarum Regem de pace renouanda legatos misit: qui cum renouationem eam recusasset, Tiberius ad bellum Persicum ingentes copias conscribit, & Iustinianum uirum illustrem, Orientis ducem creat. Qui contra Persas profectus, castris prope illos positis, & ad colloquium euocatis persuadet, ut triennij pacem cum Romanis faciant. Tertio anno iam exeunte, Hormisdas Persarum dux cum suis copijs Armeniam inuadit: quæ res terrorem incussit Romanis legionibus, sed Ducis sui cohortationibus animis receptis pugnare cū Hormisda nō recusarunt. Ac quandiu Persæ sagittis utebantur, Romanis superiores esse uidebantur, qui se clypeis obsepiebant, nec contrà ibant. Sed cum animaduerterent Persas iam pharetras exhausisse, densatis clypeis, & clamore bellico sublato, illos inuaserunt, comminus hastis & gladijs rem gerentes. Ibi hostes nec ad exiguum tempus eorum impetu tolerato in fugam uersi pleriq; cadunt, castrisq; direptis regium Hormisdæ tabernaculum & omnis eius supellex & elephātes, Imperatori seligūtur, cętera militib⁹ cōcessa. Romani in Persidis interiora progressi, lōgè lateq; prędas egerūt. Tūc Tiberi⁹ balneas Blachemias ędificare cœpit, multas & sacras & publicas ædes instaurauit, ut hospitia & senum receptacula, & aureū triclinīū à Iustino conditū renouauit. Eutychio patriarcha cum Byzantinā sedē per IIII annos secundū ornasset, mortuo: Patriarcha eligitur magnę ecclesiæ Diaconus Ioānes Ieiunator, uir sanctissim⁹. Persas captiuos Cōstantinopolim pductos, imperator omnes magnificè uestitos domū redire iusit. Quos ipsorū cognati prater spē cōspicati, magna cū admiratiōe Imperatorē collaudarūt. Cęterū Chagan⁹ Abarū dux à Tiberio fabros petijt, q sibi balneas ędificarēt. Iis missis, pōtē in Danubio struere coēgit opifices, ut flumē citra periculū traijcere, & Romanas puincias populari posset. Imperator aūt exercitū XII milliū robustorū iuue-

Charito Cōstantina.

Iustinianus Persas profligat.

Ioannes ieiunator patriarcha.

Tiberij clementia in captiuos.

Chaganus pontem in Danubio extruit.

Mauritius Tiberiani exercitus dux & gener Tiberij.

iuuenum ex gentibus coëgit, quem à se Tiberianum uocauit, & Mauritio Comite Fœderatorum illia præposito, eiq; Narsete cubiculario legato addito, contra Persaa ablegauit. Pugna commissa, Romanus prælio uictor, multas urbes & multū agri Barbaris ademit. Mauritiū reuersum Imperator honorificè excipit, & despōsa Cōstantina filia generū ascisscit. Alteram Charitonem Duci Germano in matrimonium dedit, & utrunq; Cæsarem designauit. Cum autē tabe laboraret, lectica in Tribunalium perlatus, Mauricium imperatorem proclamari iussit, Ioanne Patriarcha præsente cum patribus cōscriptis, morbo ita confectus, ut orationem in concilio habere non posset. Quare scripto suam sententiam proposuit. Reuersua in Regiam, naturæ debitum persoluit. Regnauit annos quatuor, menses decem, & dies octo.

Mauritius Tiberiani exterritus duxet gener Tiberij.

νέων καὶ σφριγώντων ἀνδρῶν, ἐπὶ τῷ ἑαυτοῦ ὀνόματι τὸ τοσοῦτον συνεκρότησε στράτευμα, καὶ στρατηγὸν αὐτοῖς ἐπιστήσας μαυρίκιον τὸν κόμητα τῶν φοιδεράτων, καὶ ὑποστράτηγον ναρσῆν τὸν κουβικουλάριον, ἐκπέπομφεν ἐπὶ τοὺς πέρσας. πολέμου δὲ συρραγέντος, τὸ ῥωμαϊκὸν ὑπερτέρησε στράτευμα, καὶ πόλεις τῶν βαρβάρων καὶ πολλὴν χώραν ἀφείλετο. ὑποστρέψαντα δὲ τὸν μαυρίκιον μετὰ τιμῆς ὁ βασιλεὺς ἀπεδέξατο, καὶ γαμβρὸν ἐπὶ τῇ θυγατρὶ κωνσταντίνῃ αὐτὸν ἐποιήσατο. τὴν δ' ἑτέραν τὴν χαριτὼ τῷ στρατηγῷ συνέζευξε γερμανῷ, καὶ ἄμφω δὲ τετίμηκε καίσαρας. νόσῳ δὲ φθινάδι περιπεσών, ἐν τῷ τριβουναλίῳ φοράδην ἐκκομισθείς, ἐκεῖ τὸν μαυρίκιον ἀναρρηθῆναι βασιλέα πεποίηκε, παρόντος τοῦ πατριάρχου ἰωάννου καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς. οὕτω δ' ὑπὸ τῆς νόσου κατείργαστο, ὡς μὴ δυνηθῆναι τοῖς συνειλεγμένοις ὁμιλῆσαι, διὸ καὶ διὰ γραφῆς τούτοις τὸ ἑαυτοῦ παρέστησε βούλημα. ὑποστρέψας δ' ἐκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια, τὸ ζῆν ἐξεμέτρησε, βασιλεύσας ἔτη τρία, μῆνας δέκα, καὶ ἡμέρας ὀκτώ.

ἀνάῤῥησις μαυρικίου· τιβερίου τελευτή.

IMPERIVM MAVRITII.

Mauricius à Patriarcha Ioanne Ieiunatore coronatua, rerum administrationem suscepit, natus annos tres & quadraginta. In cōtractibus scribebatur Mauricius qui & Tiberius. Chaganus autem Sirmio potitus, postulauit, ut LXXX millibus annui tributi adhuc uiginti millia adderētur: quod additamentum Mauritius imperator, pacia conseruandæ studio nō detrectauit. Postea etiam Elephantem petenti, quod eiusmodi belluam nunquam uidisset: maximum eorum quos habebat, misit. Verùm homo insatiabilis, aut rumpendæ pacia causas quęritans, centenis illiaalia uicena millia postulauit adijci. Quod cum Imperator recusaret, ille bello Romanis illato multas urbes Illyrici subegit, minatus, se longum murum etiam euersurum. Itaq; Mauritius missia ad Barbarum legatis, pacem cum eo facit. Sed Chaganua, ut insatiabilis & perfidua, dolo Romanos aggressus, ipse quieuit, Sclauorū uerò gentes quasdam ad populandas prouinciaa concitauit, quæ usq; ad longum murum sunt progressæ. Quapropter Imperator Commentiolo duce creato, Barbaros improuiso aduentu Romania finibus expulit, multis cęsis, & pręda omni captiuisq; receptis. Philippicū sorore desponsa cum manu ualidissima contra Persas misit, qui cum proximè Nisibim peruenisset, atq; inde in Persiam irrupisset, multa præda abacta, in reditum impressionem in Mediam fecit, & ibi quoq; præda non minore parta, in Romanas prouincias redijt: inde iterum Persicos fines ingressus, rem æquè prosperè gessit. Sed propter morbum Martyropolim, atq; inde Byzantium redijt. Mauritio natus est filius quem Theodosium nominauit. Philippicus denuò Persas oppugnaturus, milites suos

Chagani Avarum ducis grassationes.

Commētiolus Dux.

Philippicus Mauritij sororius in Persia rem bene gerit.

Theodosius Mauritij filius.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΑΥΡΙΚΙΟΥ.

Μαυρίκιος δὲ τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως ἦρχε, στεφθεὶς ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἰωάννου τοῦ νηστευτοῦ. ἦν δὲ, ὅτε τῆς αὐταρχίας ἐπέβη, ἐτῶν τεσσαράκοντα πρὸς τρισίν, ἐγράφετο δ' ἐν τοῖς συμβολαίοις, μαυρίκιος ὁ καὶ τιβέριος. χαγάνος δὲ ὁ τῶν ἀβάρων ἀρχηγὸς, τὸ σίρμιον χειρωσάμενος, ᾔτησε προστεθῆναι ταῖς ὀγδοήκοντα χιλιάσι ταῖς ἐτησίως αὐτῷ παρεχομέναις, καὶ ἑτέρας εἴκοσι, καὶ ὁ βασιλεὺς εἰρηνεύειν ἐθέλων, τὴν προσθήκην ταύτην ἐποίησεν. ὁ δὲ καὶ ἐλέφαντα ᾔτησε μή πω τὸ ζῶον ἰδὼν, τὸν μείζονα τοίνυν ὧν εἶχεν ὁ βασιλεὺς αὐτῷ πέπομφεν. ὁ δὲ χαγάνος ἀπληστευόμενος ἢ προφάσεις τοῦ μὴ εἰρηνεύειν ζητῶν, ἑτέρας εἴκοσι χιλιάδας ταῖς ἑκατὸν προστεθῆναι ἀπῄτησε. μὴ καταδεξαμένου δὲ καὶ ταύτην τὴν προσθήκην τοῦ βασιλέως, ἐστράτευσε κατὰ ῥωμαίων ἐκεῖνος· καὶ πόλεις πολλὰς τοῦ ἰλλυρικοῦ ἐχειρώσατο, ἠπείλει τε καὶ τὸ μακρὸν κατασκάψαι τεῖχος. στείλας οὖν πρέσβεις πρὸς τὸν βάρβαρον, ὁ μαυρίκιος, σπονδὰς ἔθετο. ὁ μέντοι χαγάνος ἄπληστός τε καὶ ἄπιστος ὤν, δόλῳ κατὰ ῥωμαίων ἐγίνετο, αὐτὸς μὲν ἡσυχάζων, ἔθνη δέ τινα τῶν σκλαβηνῶν παρασκευάσας, τὰ ὑπὸ ῥωμαίους λῄζεσθαι, οἳ καὶ μέχρι τοῦ μακροῦ τείχους περιεληλύθασιν. ὁ βασιλεὺς δὲ κομεντίολον στρατηγὸν προβαλλόμενος, καὶ δι' αὐτοῦ τοὺς βαρβάροις ἀθρόον ἐπεξελθὼν, τῶν ῥωμαϊκῶν αὐτοὺς ὁρίων ἀπήλασεν, ἀναιρεθέντων πολλῶν, καὶ τὴν λείαν ὅσην ἔλαβον, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐπανεσώσατο. φιλιππικῷ δὲ τὴν ἰδίαν συζεύξας ἀδελφὴν, κατὰ περσῶν αὐτὸν σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ ἄγχιστα τῇ νισίβει γενόμενος, κἀκεῖθεν ἐμβαλὼν τῇ περσίδι, ἤλασεν ἐκεῖθεν λείαν πολλὴν καὶ ἐπανιὼν τῇ τῶν μήδων χώρᾳ προσέβαλε, καὶ ταύτης οὐ μείω τινὰ λεισάμενος, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ ῥωμαίων. καὶ αὖθις δὲ τοῖς περσικοῖς ἐπελθὼν χωρίοις, ὁμοίως εὐτύχησε. νοσήσας μέντοι εἰς μαρτυρόπολιν παραγίνεται, κἀκεῖθεν ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βυζάντιον. ἐτέχθη δὲ τῷ μαυρικίῳ υἱὸς, ὃν ὠνόμασε θεοδόσιον. φιλιππικὸς δὲ καὶ πάλιν κατὰ περσῶν ἐξεστράτευσε, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν στρατιωτικὸν

περὶ χαγάνου

περὶ βαράμ τοῦ περσῶν στρατηγοῦ.

ἀγόντων

ἠρώτησε, εἰ πρόθυμοι τοῖς πέρσαις εἶεν μαχέσασθαι· οἱ δὲ καὶ ὅρκοις τὸ πρόθυμον αὐτῶν ἐβεβαίουν. ὡς οὖν συνέβαλον τοῖς ἐναντίοις, μέχρι μέν τινος ἀντεῖχον οἱ βάρβαροι. ἐπεὶ δὲ τοὺς ἵππους πλήττειν αὐτῶν ὁ στρατηγὸς τοῖς οἰκείοις παρεκελεύσατο, καὶ πολλοὶ τῶν ἵππων πληττόμενοι ἔπιπτον, ἐτράπη τὸ περσικόν, καὶ τὸ μὲν ἥττητο κρατερῶς, καὶ πολὺ τούτου μέρος διέφθαρτο, οἱ δὲ ῥωμαῖοι λαμπρῶς νενικήκασι, καὶ ζῶντας τῶν πολεμίων περὶ δισχιλίους συνέλαβον. ὁρμίσδας δὲ ὁ τῶν περσῶν ἀρχηγός, βαρὰμ τὸν κεχειροτονημένον στρατηγόν, συμβαλεῖν ῥωμαίοις ἐκέλευσεν. ὁ δὲ συμβαλὼν ἡ- … γνοὺς ὁρμίσδας, γυναικείαν ἐσθῆτα στέλλει αὐτῷ, καὶ τὴν στρατηγίαν ἀφείλετο, καὶ διὰ τοῦ ὑποστρατήγου αὐτοῦ διὰ γραφῆς ἐνετείλατο, τὸν βαρὰμ ἀνελεῖν. ὁ δὲ οἷ κακῶν γέγονεν ἐννοήσας, γράμματα ὡς ἐξ ὁρμίσδου αὐτῷ σταλέντα ἔπλασεν, ὀργὴν ἐμφαίνοντα ἐπὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος, καὶ συναθροίσας αὐτό, τὰ γράμματα εἰς ἐπήκοον ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε, καὶ αὐτοὺς ἀνεμίμνησκε τῆς ἀπανθρωπίας ὁρμίσδου καὶ τῆς ὠμότητος, καὶ διὰ τούτων αὐτοῖς χεῖρας ἤγειρε κατὰ τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ. ἐπελθόντες οὖν ἀθρόον αὐτῷ, κατέσχον καὶ ἐνέβαλον εἰς εἱρκτήν. ὁ δὲ ὑποθέσθαι αὐτοῖς περὶ τῆς τῶν περσῶν ἀρχῆς ἠξίου, ἅττα τῷ ἔθνει γινώσκει συμφέροντα, καὶ συνεβούλευε μὴ τὸν χοσρόην υἱὸν αὐτοῦ ὄντα προαχθῆναι εἰς τὴν ἀρχήν, ἄπληστον ὄντα καὶ ἄδικον, ὑβριστήν τε καὶ ἀλαζονικώτατον, ἀλλ' ἕτερον υἱὸν αὐτοῦ προχειρισθῆναι τοῦ ἔθνους ἄρχειν. ἀντιπεσόντων δὲ τοῖς λόγοις τούτου ἐνίων τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, καὶ κατ' αὐτοῦ τῶν περσῶν ἐκμανέντων, ὁ μὲν υἱὸς αὐτοῦ, ὃν εἰς τὴν ἀρχὴν ἐκεῖνος προέκρινε, καὶ ἡ μήτηρ ἐκείνου ἐνώπιον αὐτοῦ εὐθὺς ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ πλήθους, καὶ αὐτὸς δὲ ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ οὕτω καθείρχθη. ὁ δέ γε χοσρόης εἰς τὴν ἀρχὴν ᾑρέθη παρὰ τοῦ ἔθνους παντός. καὶ μέχρι μέν τινος πρὸς τὸν πατέρα φιλοφρόνως διέκειτο, τῆς μὲν φρουρᾶς οὐ λύσας αὐτόν, πᾶσαν δὲ θεραπείαν αὐτοῦ ἐκεῖσε ποιούμενος. ὁ δὲ οὐδὲν τῶν παρὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῷ στελλομένων προσίετο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεσι μᾶλλον τὰς φιλοφροσύνας ἠμείβετο. θυμωθεὶς δὲ διὰ ταῦτα ληφθεὶς ὁ χοσρόης, ῥοπάλοις ἐκέλευσεν ὑπὸ τῶν λεγομένων τυπτόμενον τὸν … πατέρα θανεῖν. ἐντεῦθεν μῖσος ἐγγέγονε τοῖς πέρσαις κατὰ τοῦ χοσρόου ἐποίησε. ὁ δὲ κατὰ βαρὰμ ἐξεστράτευσε, καὶ τινὰς τῶν παρ' αὐτῷ μεγιστάνων, τῷ βαρὰμ προστίθεσθαι, ἀνεῖλεν αὐτούς. τοῦ δὲ στρατεύματος κατ' αὐτοῦ στασιάζοντος, δείσας ἐκεῖνος, μετά τινων ὀλίγων ἀπεδίδρασκε, καὶ πρὸς ῥωμαίους ἀφίκετο. ὃ μαθὼν ὁ μαυρίκιος, κελεύει διὰ τοῦ στρατηγοῦντος τῆς χώρας, ὑποδέξασθαι τὸν χοσρόην βασιλικῆς θεραπείας καὶ ἀξιῶσαι. στέλλει δὲ ναρσῆν μετὰ στρατευμάτων, συμμαχῆσαι χοσρόῃ, καὶ ἀποκαταστῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν οἰκείαν ἀρχήν. συμβαλὼν τοίνυν ὁ ναρσῆς τῷ βαρὰμ, νίκην ἤρατο περιφανῆ, πολλοὺς μὲν τῶν περσῶν ἀνελών, ζωγρήσας δὲ περὶ ἑξακισχιλίους, οὓς διὰ χοσρόῃ προσήγαγεν. ὁ δὲ κατηκόντισεν ἅπαντας. ὅσοι δ' ἐν τοῖς ζωγρηθεῖσιν ἦσαν τοῦ τούρκων γένους διὰ βαρὰμ συμμαχοῦντες, τούτους ἀνέπεμψεν εἰς μαυρίκιον, ὧν πολλοὶ ἐπὶ τῶν μετώπων σταυροὺς ἔφερον, καταστιχθέντων αὐτοῖς τῶν ἐπισκυνίων, καὶ μέλανος ἐγχυθέντος τοῖς στίγμασιν εἰς τύπον σταυροῦ. οἱ περὶ τούτου ἐρωτώμενοι, ἔλεγον πρὸ καιροῦ ἱκανοῦ λιμῷ τὸ γένος αὐτῶν διαφθείρεσθαι, τινὰς δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς χριστιανῶν ὑποθέσθαι … αὐτοῖς, καὶ μηδένα τῶν τοῦτο πεποιηκότων κινδυνεῦσαι ἐκ τοῦ λιμοῦ. ὁ μὲν οὖν βαρὰμ ἡττηθείς, φυγῇ τὴν σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο.

περὶ βαρὰμ τοῦ περσῶν στρατηγοῦ.

καθαίρεσις ὁρμίσδου ἐκ τῆς ἀρχῆς.

ἀνάρρησις χοσρόου.

ἀναίρεσις ὁρμίσδου.

ἐπανάστασις κατὰ τοῦ χοσρόου ἡ φυγὴ αὐτοῦ πρὸς ῥωμαίους.

περὶ τῶν λελωβημένων τούρκων.

percōtatur an alacres essent ad pugnandum cum Persis: ijs uerò etiam iureiurando alacritatem suam testatis, hostes aggreditur: qui etsi ad tempus restiterunt, tamen cum Dux equos illorum cædi iussisset, & multi equi uulnerati cecidissent: Persæ fugam cœperunt, potenter uicti, magnaque clade accepta: Romani uerò illustrem uictoriam consecuti, hostium ad duo millia uiua cœperunt. Hormisdas Persarum Rex Baram ducem congredi cum Romanis iussit. Quem ut uictum esse cognouit, abrogato illi imperio uestem muliebrem mittit, ac legato eius per literas mandat, ut eū occidat. Cæterum Bara quantis in malis esset reputans, literas ab Hormisda ad se missas esse comminiscitur, quibus iracundiam suam aduersus omnem exercitum declaret, easque militibus conuocatis, palam omnibus recitari iubet, ac Hormisdę sęuitia & immanitate cōmemoranda, eos concitat ad bellum ei inferendum. Subitò igitur eum aggressi, captum in carcerem coniecerunt. At ille professus, se consilium eis de Persarum imperio daturum, quòd toti nationi sciat bono futurum, monet, ne filium suum Chosroem, Regem creent, hominem inexplebilem, iniustum, insolentem, atque intolerandi supercilij, sed alium è suis filijs. Sed ei sententiæ procerum nonnullis refragatis, populares contra eum concitati, filium cui regnum decreuerat & matrem illius, in conspectu eius statim occiderūt: ipse oculis erutis, in carcerē compactus: Chosroes à tota gente Rex electus. Is ad tempus patrem bene tractauit, & quanquam è custodia non eduxit, in ea tamen omnem ei cultum & obsequium præstitit. Qui cum nihil quod à filio proficisceretur, gratum haberet, imò contumelias pro beneficijs reponeret: iratus Chosroes eum latera fustibus tundēdo occidi iussit. Id facinus odium Persarum ei peperit. Suscepta contra Baram expeditione, quosdam ex proceribus suis illi studere suspicatus occidit, ac militari seditione perterritus, cum paucis ad Romanos confugit. Eo Mauritius cognito, prætori prouinciæ mandat, ut Chostoen regio cultu & honore suscipiat, & Narsetem cum legionibus auxilio mittit, ad regnum recuperandum. Is igitur cum Bara congressus, illustri uictoria potitur, Persarum multis occisis, & ad sex millia captis, quos Chosroes ad se adductos iaculis omnes confecit. Qui uerò ex Baræ fœderatis Turcicæ nationis erant, eos ad Mauritium misit, quorum multi cruces in frontibus gerebant, compunctis superciliis in crucis modum, infusoque atramento. Cuius rei quæsita causa, responderunt, superiori tempore cum sua gens fame periclitaretur, se à Christiano quodam monitos hoc fecisse, nec ullum ex eis qui paruerit, fame perijsse. Bara superatus, fuga salutem quæsiuit,

Bara dux ab Hormisda Persa defecit.

Chosroes Persarum regnum adiuuāte Mauritio recuperat.

Turcæ cruces in frontibus gestantes.

Chosroes in suum regnum est reuersus. Fertur autem, quum ante uictoriam Dux Romanorum certam belli administrandi rationem sequuturus esset, institisse Chosroes, ne id consilium exequeretur, & alium instruendæ aciei modum proposuisse: quem quum Dux inutilem esse affirmaret, neque tamen Chosroes de sententia sua decederet: etiam salibus incessit Regem, ut rei militaris & instruendæ aciei imperitum. Iis Chosroen irritatum, qui motus astrorum peritus esset, atque futurarum rerum præscientia gloriaretur, dixisse: Nisi tempori seruiendum esset, non auderes Dux magnum Regem salibus incessere. Quia uerò successibus præsentibus insolescis, audito, quid in futurum Dij constituerint. Scito res aduersas ad uos Romanos esse redituras, & gētem Babylonicam triplici annorum septenario circuitu Romanam ditionem obtenturam. Post illud autem uos Romani quintum septenarium annorum Persas seruitute premetis, his peractis dies sine uespere hominibus illucescet. Hæc ille. Mauritius autem filium Theodosium Imperatorem appellat, eum'que Patriarcha Ioannes in paschate coronat, atque ædem quadraginta martyrum, inchoatam pridem à Tiberio, nec dum perfectam, absoluit. Pace cum Persis facta, legiones ex Oriente in Thraciam reuocauit, & ipse Byzantina terra egressus, loca à Barbaris euersa, contemplari uoluit. Quo tempore & Sol defecit, & mulier quædam in Thracia puerum peperit, sine oculis, sine palpebris, sine manibus & brachijs, cauda piscina usque ad coxendices sursum porrecta. Verum Chagano cum infinita multitudine Thraciam ingresso, Romanorum Dux territus, in castello quodam Tzuruli se conclusit. Mauritius autem Barbarum obsidionem parantem, tali solertia circumuenit. Literas ad Priscum scribit, monens, ut obsidionem toleret. Nam Barbarum intra exiguum tempus cum ignominia recessurum. Missis enim in regionem eius triremibus, domibus eorum direptis, uxores & liberos captiuos abduci. Eas literas cuidam tradit, ac mandat, ut in itinere ad Priscum, de industria se Barbaris offerat: quo facto, cum Chaganus lectis literis, suis timeret, pacē cum Prisco facit, paucisq; muneribus acceptis, domum redit. Philippicus monasteriū nomine Deiparæ condidit, atq; ædes splendidissimas, quibus Mauritiū exciperet. Interea Ioānes Ieiunator Patriarcha Constantinopolitanus, ui ta relicta in æternas mansiones discessit, cū sedē Pontificiā ultra XIII annos ornasset. Ei successit Cyriac⁹ sacerdos & œconomus magnę ecclesię, à quo sacrosanctæ Deiparæ ædes quę Diaconissæ dicitū, extructa est. Petrus itē Mauritij frater, ędē Areobindi deiparę cōdidit. Sophia uerò Imperatrix & Augusta Cōstantina

Chosroes prognosticon. *Mauritius Theodosiū imperatorē appellat.* *Portenta.* *Chaganus strategemate domum repulsus.* *Cyriacus patriarcha.*

ὁ δὲ χοσρόης εἰς τὴν ἰδίαν ἀρχὴν καὶ χώραν ἐπανελήλυθε. λέγεται δὲ πρὸ τῆς νίκης, τοῦ στρατηγοῦ τῶν ῥωμαίων ἄλλως διατεθῆναι σκεπτομένου τὸν πόλεμον, τὸν χοσρόην ἐνίστασθαι μὴ κατὰ τὸ δοκοῦν ἐκείνῳ συγκροτῆσαι τὴν μάχην, ἀλλ' ἄλλον ὑποτιθέναι τρόπον. τὸν δὲ στρατηγὸν ἀσύμφορον εἶναι λέγειν, τὸ οὕτω μαχέσασθαι, καὶ τὸν χοσρόην τοῦ σκοποῦ μὴ μεθίεσθαι, ὥς τι παροξυνθέντα τὸν στρατηγὸν, ἀποσκῶψαι πρὸς τὸν χοσρόην, ἀστρατήγητον αὐτὸν εἰπόντα καὶ ἀδαῆ πολεμικῶν παρατάξεων. τὸν δὲ ἀχθέντα ἐπὶ τοῖς σκώμμασιν, ὄντα δὲ καὶ ἐγνωκότα τῆς κατὰ τοὺς ἀστέρας κινήσεως, κἀντεῦθεν αὐχοῦντα γινώσκειν τὰ μέλλοντα, φάναι, εἰ μὴ ὑπὸ τῶν πραγμάτων ἐτυραννούμεθα, οὐκ ἂν ἐθάρσησας στρατηγὲ τὸν μέγαν βασιλέα βάλλειν τοῖς σκώμμασιν. ὅτι δὲ τοῖς παροῦσι μέγα φρονεῖς, ἄκουσον τί δῆτα τοῖς θεοῖς εἰς ὕστερον μεμελέτηται. ἀντικαταστραφήσεται δὴ ἤδη εἰς τοὺς ῥωμαίους ὑμᾶς τὰ δεινά. ἕξεται δὲ τὸ βαβυλώνιον φῦλον τῆς ῥωμαϊκῆς χώρας τριτὴν κυκλοφορικὴν ἑβδομάδα ἐτῶν. μετὰ δὲ τοῦτο πεμπταίαν ἑβδομάδα ἐτῶν ῥωμαῖοι πέρσας δουλαγωγήσουσι. τούτων δὲ διανυσθέντων, ἡ ἀνέσπερος ἀνθρώποις φιλοχωρήσει ἡμέρα, ἀλλὰ ταῦτα μὲν ταύτῃ. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ μαυρίκιος τὸν υἱὸν θεοδόσιον ἀνηγόρευσε βασιλέα, κατὰ τὸ πάσχα στεφθέντα ὑπὸ τοῦ πατριάρχου ἰωάννου. καὶ τὸν ναὸν τῶν ἁγίων τεσσαράκοντα μαρτύρων, πρώην ἀρχθέντα κτίζεσθαι παρὰ τιβερίου, ἀτελῆ δὲ καταλειφθέντα, αὐτὸς συνεπλήρωσεν. εἰρήνης δὲ γεγονυίας πρὸς πέρσας, τὰς δυνάμεις ἐξ ἑώας ἐπὶ τὴν θρᾴκην μετήγαγε, καὶ αὐτὸς ἐξῆλθε τῆς βυζαντίδος, τὰ ὑπὸ τῶν βαρβάρων κατεστραμμένα θεάσασθαι. ὅτε καὶ ὁ ἥλιος ἐκλέλοιπε, καὶ γυνή τις ἐν θρᾴκῃ παιδίον ἔτεκεν, οὔτε ὀφθαλμοὺς, οὔτε βλέφαρα ἔχον, οὔτε χεῖρας, οὔτε βραχίονας, ἰχθύος δὲ οὐραῖον πρὸς τὸ ἰσχίον ἄνω περιβεβλημένον. τοῦ μέντοι χαγάνου τῇ θρᾴκῃ ἐπελθόντος μετὰ πλήθους ἀπείρου, ὁ τῶν ῥωμαίων στρατηγὸς πρίσκος δείσας εἰς τὸ φρούριον τζουρουλοῦ συνέκλεισεν ἑαυτόν. ὁ δὲ βάρβαρος πολιορκεῖν αὐτὸ ἡτοιμάζετο. τοῦτον κατεστρατήγησεν ἐκεῖνον μαυρίκιος τρόπῳ τοιούτῳ. γράμματα πρὸς πρίσκον συντίθησιν, ἀντέχειν αὐτὸν παραινῶν. μικρὸν γὰρ ὅσον τοὺς βαρβάρους μετ' αἰσχύνης ἀναχωρήσειν. σταλῆναι γὰρ τριήρεις ἐς τὴν χώραν αὐτῶν, σὺν στρατεύματι λῄσασθαι τὰς οἰκίας αὐτῶν, καὶ τὰς γυναῖκας, καὶ τοὺς παῖδας αὐτῶν δορυαλώτους εἰλεῖν. τοῦτο τὸ γράμμα δίδωσί τινι, ἐντειλάμενος αὐτῷ περιπεσεῖν τοῖς βαρβάροις ἐν τῇ πρὸς πρίσκον δῆθεν πορεύεσθαι ὁδῷ. γενομένου, τὴν ἐπιστολὴν ὁ βάρβαρος ἀναγνοὺς, καὶ δείσας περὶ τῶν οἰκείων, σπένδεται πρὸς πρίσκον ἐπὶ δώροις ὀλίγοις, καὶ ἐπάνεισιν. ἔκτισε δὲ φιλιππικὸς ἐν χρυσοπόλει μονὴν ἐπ' ὀνόματι τῆς θεοτόκου, καὶ οἴκους ἐν ταύτῃ λαμπροτάτους, ἵν' ἐν αὐτοῖς τὸν μαυρίκιον ὑποδέχοιτο. ὁ δέ γε κωνσταντινουπόλεως ἰωάννης ὁ νηστευτὴς, καὶ πατριάρχης τὸν βίον λιπὼν, πρὸς τὰς ἀϊδίους μετέστη μονὰς, κοσμήσας τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον ἐπὶ ἔτη τρισκαίδεκα καὶ ἐπέκεινα. προχειρίζεται γοῦν πατριάρχης κυριακὸς, ἱερεὺς καὶ οἰκονόμος τῆς μεγάλης ἐκκλησίας. ὑφ' οὗ ὁ τῆς ὑπεραγίας θεοτόκου ναὸς, ὃς τῆς διακονίσσης λέγεται, ᾠκοδόμηται. καὶ πέτρος ὁ τοῦ μαυρικίου ὅμαιμος τὸν ναὸν, ὃς τοῦ ἀρεοβίνδου καλεῖται, τῇ θεοτόκῳ ἤγειρε. σοφία δὲ ἡ βασιλὶς καὶ ἡ αὐγοῦστα κωνσταντῖνα

σύμμα

Πῶς ὁ χοσρόης περὶ τοῦ μέλλοντος [illegible] *Ὅτι τὸν υἱὸν ὁ μαυρίκιος ἔστεψε.* *Περὶ τοῦ ναοῦ τῶν ἁγίων μ.* *[illegible] χαγάνον [illegible]* *Περὶ πατριαρχῶν.*

στέμμα προσήνεγκαν τῷ βασιλεῖ, λίθοις ἐντιμοτάτοις καὶ μαργαρίταις ἐξησκημένον κοσμούμενον. ὁ δὲ τοῦτο λαβὼν αὐτὸ ἐπὶ θεῷ τῇ ἐκκλησίᾳ προσηνέγκεν. ὁ χαγάνος μέντοι καὶ αὖθις πρὸς τὰ ῥωμαίων ἐχώρησε. καὶ τούτῳ τῶν ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων ἀντιπαρατασσομένων, ποτὲ μὲν ἐκράτει, ποτὲ δὲ ἡττᾶτο. ἐν μιᾷ δὲ ἡμέρᾳ υἱοὶ αὐτοῦ ἑπτὰ ἐκ νόσου λοιμικῆς καὶ πυρετοῦ ἐτελεύτησαν. κομεντίολον δὲ στείλας ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ χαγάνου μετὰ πολυπληθοῦς στρατιᾶς, λέγεται ἐντείλασθαι αὐτῷ, προδοῦναι τοὺς ἐναντίοις τὸ στρατιωτικὸν διὰ τὰς στάσεις καὶ ἀταξίας, τοῦτο μνησικακῶν. καὶ συμβαλὼν τοῖς βαρβάροις ἀσυντάκτως ὁ κομεντίολος, αὐτὸς μὲν μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, εἰς φυγὴν ἐτράπη, πρὸς τοῦτο προπαρεσκευασμένος. τῶν δὲ λοιπῶν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ ἐζωγρήθησαν. εἶναι δὲ τοὺς ζωγρηθέντας φασὶ, περὶ δώδεκα χιλιάδας. καὶ ὁ χαγάνος τῇ νίκῃ ταύτῃ ἐξογκωθεὶς, ἄχρι τοῦ μακροῦ τείχους ἀφίκετο. συλλέξας δὲ ὁ βασιλεὺς λαὸν, εἰς φυλακὴν τοῦ τείχους τούτους ἐξέπεμψεν. ἐκ δὲ τῆς λοιμικῆς νόσου οὐ μόνον οἱ τοῦ χαγάνου υἱοὶ ὡς εἴρηται ἔθανον, ἀλλὰ καὶ πλῆθος τῶν ἀβάρων πολύ. ὅθεν ἀθυμήσας ὁ βάρβαρος, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπεσκευάζετο. δηλοῖ γοῦν τῷ μαυρικίῳ ἐξωνήσασθαι τοὺς αἰχμαλώτους, ἐφ' ἑκάστῳ διδόντι νόμισμα. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ κατένευσε. καὶ ὁ χαγάνος ἤτησε λαβεῖν εἰς ἕκαστον τῶν αἰχμαλώτων ἀνὰ ἥμισυ τοῦ νομίσματος. ὁ δὲ οὐδὲ τούτου τοὺς ἁλόντας ἠθέλησε πρίασθαι, τὸ μὲν διὰ φειδωλίας (ἦν γὰρ φιλοχρήματος) τὸ δὲ τοῖς στρατιώταις μνησικακῶν. ἐκμανεὶς οὖν ὁ βάρβαρος, πάντας ξίφεσιν ἀνεῖλε καὶ ἀνεζεύξεν. ἐκ τούτου πᾶσι μῖσος κατὰ τοῦ βασιλέως ἐφύετο, καὶ πρὸς πάντων ἐλοιδορεῖτο. ὁ δὲ στρατὸς τοῦ κομεντιόλου ἀναφορὰν ἐποιήσατο, ὡς προδόντος τὸ ἐν τῷ πολέμῳ τὸ στρατιωτικόν. τοῖς δὲ τὴν ἀναφορὰν ταύτην ποιουμένοις συνῆν καὶ ὁ στρατιώτης φωκᾶς, καὶ ἀναιδῶς τῷ βασιλεῖ διελέγετο, ὡς διὰ τοῦτο καὶ τυπτηθῆναι παρά τινων. ὁ δὲ βασιλεὺς μὴ προσχὼν τοῖς τοῦ κομεντιόλου αἰτιάμασιν, ἀπράκτους τοὺς αὐτὸν αἰτιωμένους ἀπέπεμψεν. λιτανεύοντος οὖν τοῦ βασιλέως, στάσις ἠγέρθη παρὰ τοῦ δήμου, καὶ λίθοις κατ' αὐτοῦ παρά τινων ἠκοντίσθησαν. ὧν ζητήσας ὁ βασιλεὺς πολυπραγμονῶν, καί τινας εὑρηκὼς, ἐκόλασε. τῷ γὰρ μὲν υἱῷ αὐτοῦ θεοδοσίῳ κατηγγύησε τὴν θυγατέρα γερμανοῦ πατρικίου, τοῦ πατριάρχου κυριακοῦ τὴν ἱερολογίαν τοῦ γάμου πληρώσαντος τελετήν. μοναχὸς δέ τις ξίφος κατέχων γυμνὸν, ἀπὸ τοῦ φόρου μέχρι τῆς χαλκῆς προελήλυθεν, ἐν φόνῳ μαχαίρας λέγων τεθνήξεσθαι τὸν μαυρίκιον. ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ἐπὶ τοῖς αἰχμαλώτοις ἀνόμημα ἀναλογισάμενος, ἱκέτευε τῷ θεῷ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὴν ὑπὲρ τούτου δίκην ἐκτίσαι, καὶ πανταχοῦ διεπέμψατο, ἀξιῶν πάντας τοῦτο αἰτεῖν τὸν θεόν. φήμης δὲ κρατούσης ὅτι τοῦ μέλλοντος αὐτὸν διαδέξασθαι ἐκ τοῦ φ. στοιχείου τὸ ὄνομα ἄρχεται, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ φιλιππικὸν ᾤετο εἶναι τοῦτον. καὶ ἦν αὐτῷ δὲ ὑπόψιας ὁ ἄνθρωπος, καὶ διομνύμενος μή ποτέ τι κατὰ νοῦν τοιοῦτον βαλέσθαι, οὐκ ἔπειθεν. ὄναρ δὲ ποτε τῷ βασιλεῖ θεαθὲν, τὴν κατὰ τοῦ φιλιππικοῦ ἔλυσεν ὑποψίαν. τὸ δ' ὄναρ ἐδόκει πλῆθος παρεστάναι πολὺ, ἐπὶ ἄνωθεν τῆς χαλκῆς πύλης, τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἐκτυπώματι, καὶ τοῦ βασιλέως καταβοᾶν, φωνὴν δὲ ἐκ τῆς εἰκόνος γενέσθαι, παραστῆναι καὶ τὸν μαυρίκιον, καὶ τὸν αὐτίκα ἀχθῆναι καὶ ἐρωτᾶσθαι,

coronam Imperatori gemmis preciosissimis & margaritis insignibus ornatam, obtulerunt: eam ille in Ecclesiam perlatam, Deo consecrauit. Chaganus Romanas prouincias rursus aggressus, missas contra se legiones, aliàs uincebat, aliàs uincebatur. Eius filij septem, uno die partim febri, partim peste sunt mortui. Imperator, misso Commentiolo cum numerosissimo exercitu mandasse fertur, ut legiones, quibus ob seditiones quasdam & tumultus infensus erat, proderet hostibus. Itaque temerè cum Barbaris congressus Commentiolus, ipse cum suis fugam, cui se antè pararat, capessit: cæteris partim cæsis, partim captis, ad numerum duodecim millium. Ea uictoria Chaganus elatus, usque ad longum murum processit. Verum Imperator delectu habito, milites ad eius defensionem misit. Neque uerò Chagani duntaxat filij peste, ut dictum est, obierunt, sed & Barbarorum ingens multitudo. Qua de causa Barbarus animo æger domum properans, Mauritio significat, si captiuos redimere uelit, ut in singulos nummum unum pendat. Recusante Mauritio, medium nummum postulat. Cum uerò ille nec tanti milites redimere uellet, partim ex tenacitate (sordidus enim erat) partim militum odio. Barbarus furore correptus, ijs omnibus obtruncatis, domum rediјt. Hinc omnium odia in Imperatorem nata, ut nec à conuicijs temperarent. Exercitus uerò Commentiolum proditionis reum fecit, atque ex accusatoribus miles quidem Phocas, adeò impudenter cum Imperatore disseruit, ut ea de causa à quibusdam uapularet. Verùm Mauritius repudiata Commentioli delatione, accusatores infecta re dimisit. Postea quum supplicaret, seditione populi coorta etiam lapides à nonnullis contra eum iacti, quorum aliquot indagatos supplicio affecit. Theodosio filio Germani Patricij filiam despondit, nuptiarum cerimonias Patriarcha Cyriaco peragente. Cæterum Monachus quidam strictum gladium tenens, à foro usque ad Chalcen progressus, Mauritium breui periturum esse gladio exclamauit. Mauritius igitur iniuriam captiuorum reputans, Deũ orauit, ut in hac uita pœnas de se sumat, & quoquo uersum misit, petens ab omnibus, ut id à Deo precib⁹ impetrarẽt. Cũ autẽ fama teneret, successurũ ei cuius nomen à φ inciperet: Philippicum generũ eum esse credens, hominẽ suspectũ habere cœpit: ac illi ne deieranti quidem nihil tale sibi unquã in mentẽ uenisse fidẽ habuit prius, quã huiusmodi somnium uidisset. Putabat magnam turbam insistere effigiei seruatoris nostri, quæ supra æream portam est, & contra Imperatorem uociferari, audiriq; uocem ex imagine, quę Mauritiũ adesse iuberet, eũq; statim adductũ interrogari,

Mauritius Chagano legiones trucidandas obijcit.

Præsagia interitus Mauritij.

Somnium Mauritij.

utro in loco facinoris in captiuos admissi pœnas dare mallet, in hac uita, an in futura? Eum dixisse, In hac, humane domine: & audisse uocem quæ diceret, Tradite eum ergo cum omni familia Phocæ militi. Experrectus ab eo angore Imperator, accersito Philippico, primum ueniam petit inanis de eo suspicionis, Deinde rogat, an inter Romanas legiones militem nouerit Phocam nomine? Ille respondet, se nosse: atque eum esse, qui dudum insolentius cum ipso collocutus esset. Post hoc rogat Imperator, qua sit ætate, quoque ingenio? Respondente Philippico, esse iuuenẽ, & ingenio partim audaci, partim timido Si, inquit, timidus est, homicida est: eique somnium narrat. Eo quoquè tempore Cometa apparuit, qui ab ensis specie Xiphias dicitur. Dehinc fratri Petro exercitum ducenti scribit, ut Istro cum copijs traiecto, inde commeatum peteret: id consilium ab auaritia est profectum, ut legionibus latrocinio se sustentantibus, militaria stipendia lucrarentur. Ea res seditionem inter milites concitauit, qui statim Phocam centuriorem Imperatorem creauerunt. Quo cognito Dux fuga arrepta, ipse quid accidisset, Imperatori nunciat. Qui orto etiam in urbe tumultu, ex Regia se subducit, & dromone cum uxore & liberis conscenso, aufugit, filium uerò Theodosium ad Chosroem ablegat, ut commemorato suo in illum beneficio, par sibi gratia referatur. Fuga imperatoris populo cognita, & seditio aucta est, & Mauritius per forum conuicijs proscissus.

Mauritij auaritia militibus defectionis occasionem præbet.

IMPERIVM PHOCÆ TYRANNI.

Qvum Phocas iam propè ab agro Byzantio abesset, populus Prasinæ factionis ad eum salutandum egreditur: qui cum eis Hebdomũ ingressus, ibi à Patriarcha diademate ornatur, inde in Regiam se contulit, & statim Leontiam uxorem Augustam salutat, præsentibus populis: ubi inter Prasinos & Venetos de stationibus ortam controuersiam Phocas componere uolens, satellites quosdam misit: quorum unus cum tribunum Venetum per contumeliam pepulisset, populus id nõ ferens exclamat, Abi, cognosce statum rerum: Mauritius uiuit. Ea uoce Tyrannus ad cædem illius incitatus est, coque in Eutropij portum Chalcedonẽ perducto, in conspectu eius liberi sunt occisi. Tum ille: Iustus es, inquit, Domine, & recta sunt iudicia tua: calamitatem fortiter ferens. Ac animum eius generosum illud in primis declarat, quód cum ultimum eius filiolum adhuc lactantem nutrix suffurata, ne Mauritij familia funditus interiret, suum filiolum ad cædem obtulisset: id ille non passus est, sed suum offerri iussit, deinde & ipse magno animo iugulum carnifici præbuit.

Mauritij cũ suis cædes.

ὅπῃ βούλεται τὴν ἐκτίσιν ἀποδοῦναι τοῦ ἁμαρτήματος, ἢ εἰς τοὺς αἰχμαλώτους ἀργήσαντος ἐν τῷ νῦν αἰῶνι ἢ ἐν τῷ μέλλοντι; τὸν δὲ ἐνταῦθα φάναι, φιλάνθρωπε δέσποτα, καὶ ἀκοῦσαι φωνῆς λεγούσης, παράδοτε γοῦν αὐτὸν πανγενεῇ Φωκᾷ τῷ στρατιώτῃ. διυπνισθεὶς τοίνυν ἐκ τῆς ἀγωνίας ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Φιλιππικὸν μετακαλεσάμενος, πρῶτον μὲν συγγνώμην ᾔτει, ὡς μάτην ὑπονοήσας κατ' αὐτοῦ. εἶτα ἠρώτα, εἰ ἐν τοῖς Ῥωμαίων τάγμασιν οἶδε Φωκᾶν στρατιώτην; ὁ δὲ εἰδέναι αὐτὸν ἀπεκρίνατο, καὶ τοῦτον εἶναι τὸν πρὸ μικροῦ σταλέντα παρὰ τῆς στρατιᾶς, ὅς σοι καὶ ἰταμώτερον διελέχθη. καὶ ὁ βασιλεύς, ποῖος ἐστὶν ὁ ἀνὴρ τὴν ἡλικίαν, καὶ τὸ ἦθος ἐπύθετο; καὶ ὁ Φιλιππικὸς, νέον εἶναι τὸν Φωκᾶν εἶπε, τὸν δὲ τρόπον θρασὺν καὶ δειλόν. πρὸς δὲ τοῦτο ὁ βασιλεὺς ἀντεφθέγξατο, εἰ δειλός, καὶ φονεύς, καὶ διηγεῖτο τὸ ὄναρ αὐτῷ. ἐφάνη δὲ τότε καὶ κομήτης ἀστήρ, ὁ λεγόμενος ξιφίας. τῷ γοῦν ἀδελφῷ αὐτοῦ Πέτρῳ στρατηγοῦντι τότε ἐπιστέλλει ὁ βασιλεὺς, διαβάντι τὸν Ἴστρον μετὰ τῆς στρατιᾶς, ἐκεῖθεν αὐτῇ τὰ πρὸς τὴν χρείαν πορίζεσθαι. ἦν δὲ τοῦτο διὰ φιλαργυρίαν οἰκονομούμενον, ἵνα λῃζόμενον τὸ ὁπλιτικὸν ἑαυτὸ τρέφοιτο, καὶ αὐτὸς κερδήσῃ τὸ στρατιωτικὸν σιτηρέσιον. τοῦτο στάσιν τῇ στρατιᾷ ἐνεποίησε, καὶ αὐτίκα βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ὁ Φωκᾶς ἀνηγόρευτο, ἐτύγχανε δὲ ὢν ἑκατόνταρχος. ὁ δὲ στρατηγὸς Πέτρος τοῦτο μαθὼν, ἔφυγε, καὶ τῷ βασιλεῖ αὐτάγγελος τοῦ γεγονότος ἐγένετο. ὁ δὲ καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει στασιαζόντων, ὑπεξῆλθε τῶν ἀνακτόρων, καὶ δρόμωνι ἐμβιβασθεὶς, μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων ἀπέδρα, τὸν δὲ υἱὸν αὐτοῦ Θεοδόσιον πρὸς Χοσρόην ἀπέσταλκεν, ἵνα ἀπομνημονεύσας ἐκεῖνος τῶν ὑπὸ Μαυρικίου γενομένων αὐτῷ, κἀκεῖνος εἰς αὐτὸν τὰ ἴσα ἐνδείξηται. ὡς δ' ἐγνώσθη τῷ πλήθει ἡ τοῦ βασιλεύοντος ὑποχώρησις, καὶ ἡ στάσις ηὐξήθη μεῖζον ἢ πρίν, καὶ τὸν Μαυρίκιον δυσφημεῖσθαι διὰ τῆς ἀγορᾶς παρεσκεύασαν.

ὅτι ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς τὰς ἐνταῦθα δίκας ἐκτῖσαι.

διὰ πλεονεξίαν τὸ στρατιωτικὸν τὸν Φωκᾶν ἀναγορεύει βασιλέα.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΦΩΚΑ ΤΟΥ ΤΥΡΑΝΝΟΥ.

Ἤδη δὲ τοῦ Φωκᾶ μὴ πόῤῥω τοῦ Βυζαντίου τυγχάνοντος, οἱ τοῦ δήμου τῶν πρασίνων ἐξῄεσαν εὐφημοῦντες αὐτόν. ὃς σὺν αὐτοῖς ἐν τῷ ἑβδόμῳ παραγενόμενος, ἐκεῖ παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινιοῦται τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰσελθὼν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ τὴν γυναῖκα Λεοντίαν αὐγοῦσταν εὐθὺς ἀνηγόρευσε, τῶν δήμων παρόντων. τότε δὲ περὶ τόπους ἐν οἷς ἵσταντο ἀμφιβολίας γενομένης τοῖς πρασίνοις καὶ τοῖς βενέτοις, στασιάζειν ἤρξαντο κατ' ἀλλήλων. πέμψας δέ τινας ὁ Φωκᾶς, καταδυνάζειν αὐτοῖς τὴν στάσιν ἐπεχείρει. ἑνὸς οὖν τῶν σταλέντων τὸν τῶν βενέτων ὑβρίσαντος δήμαρχον, καὶ τοῦτον ὠθήσαντος, μὴ ἐνεγκόντες οἱ τοῦ δήμου, ἔκραζον, ἄπιθι, μάθε κατάστασιν, ὁ Μαυρίκιος ζῇ. ἐντεῦθεν ὁ τύραννος εἰς τὸν τοῦ Μαυρικίου φόνον ἠρέθιστο, καὶ ἀχθέντος εἰς τὸν ἐν Χαλκηδόνι τοῦ Εὐτροπίου λιμένα, προαπεσφάγησαν ἐπ' ὄψεσιν αὐτοῦ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ὁ δὲ δίκαιος εἶ κύριε, καὶ εὐθεῖαι αἱ κρίσεις σου, ἐφ' ἑκάστῳ ἐφθέγγετο, γενναίως φέρων τὴν συμφοράν, ἔδειξε δὲ μᾶλλον τὴν τοῦ ἀνδρὸς γενναιότητα, καὶ τὸ φέρειν εὐγνωμόνως τὸν πειρασμόν. ὅτι τὸ αὐτοῦ παιδίον καὶ ὑπομάζιον, τῆς γὰρ αὐτὸ τιθηνούσης, ἵνα μὴ παντάπασι τὸ γένος Μαυρικίου ἀπόληται, ὑποκλεψάσης τὸ τιθηνούμενον, ἀντιδούσης δὲ τὸ οἰκεῖον πρὸς τὴν σφαγὴν, ὁ Μαυρίκιος τὸ ἑαυτοῦ ἐνεχθῆναι ἐζήτησε, εἶτα καὶ αὐτὸς μεγαλοψύχως ἐδέξατο τὴν σφαγὴν λέγεται.

ὅτι ὁ Φωκᾶς ἐστέφθη παρὰ τοῦ πατριάρχου.

ἀναίρεσις Μαυρικίου καὶ παντὸς τοῦ γένους αὐτοῦ.

λέγεται δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεοδόσιον, ἀπιόντα πρὸς χοσρόην καταληφθῆναι, καὶ ἀχθέντα πρὸς φωκᾶν ἀναιρεθῆναι, καὶ τὴν βασίλισσαν κωνσταντῖναν καὶ τὰς τρεῖς θυγατέρας αὐτῆς, καὶ ταφῆναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου μάμαντος, τῷ πλησίον τοῦ τείχους, ὃν ἔκτισε φαρασμάνης ἐκτομίας ὢν τοῦ κοιτῶνος γεγονὼς ἰουστινιανοῦ. ἐπιγεγράφασιν δὲ τῷ τάφῳ αὐτῶν τὰ ἐλεγεῖα ταῦτα.

ἀλλ' ἐγὼ ἡ τριτάλαινα καὶ ἀμφοτέρων βασιλήων
τιβερίου θυγάτηρ, μαυρικίου δὲ δάμαρ.
ἡ πολύπαις βασίλεια, καὶ ἡ δείξασα λοχείῃ,
ὡς ἀγαθὸν πλῆθος καὶ πολυκοιρανίη,
κεῖμαι σὺν τεκέεσσι καὶ ἡμετέρῳ παρακοίτῃ
δήμου ἀτασθαλίῃ καὶ μανίῃ στρατιῆς.
ἢ ἑκάβης ἔτλην πολὺ χείρονα ἢ τ' ἰοκάστης
αἲ αἲ ἢ νιόβης ἔμπνοος εἰμὶ νέκυς,
καὶ ναὶ τὴν γλοίην, τί μαθὼν τὰ νήπια ἔκτανες
ἀνθρώπων κακίης μηδὲν ἐπιστάμενα,
ἡμετέροις πετάλοισι κατάσκιος οὐκ ἔτι ῥώμη
ῥίζα γὰρ ἐκλάσθη θρηικίοις ἀνέμοις.

ἔθανε δὲ μαυρίκιος ἐτῶν ἑξήκοντα καὶ τριῶν, ἔτεσι βασιλεύσας εἴκοσι. φωκᾶ δὲ κρατήσαντος, ὁ ναρσῆς ἀπεστάτησε, καὶ κατέσχε τὴν ἔδεσαν. πέμπεται δὲ φωκᾶ γερμανὸς τῷ ναρσῇ ἀντιμαχησόμενος συμμαχησάντων παρὰ χοσρόου ἡττήθη καὶ πληγεὶς μεθ' ἡμέρας τέθνηκε. μετὰ δὲ ταῦτα καταφυγὼν εἰς τὴν ἱερὰν πόλιν ναρσῆς, καὶ παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ φωκᾶ τοῦ μαγίστρου δομεντζιόλου πίστεις ἐνόρκους λαβὼν, πρὸς φωκᾶν ἀπεστάλη. ὁ δὲ μηδὲν τοὺς ὅρκους ἐντραπεὶς, πυρὶ αὐτὸν παραδέδωκεν. οὗτος ὁ ναρσῆς τὸν τοῦ ἁγίου παντελεήμονος ναὸν ἐδομήσατο, καὶ τὸν τῶν ἁγίων μαρτύρων πρόβου, ταράχου, καὶ ἀνδρονίκου, καὶ τὸν ἐκεῖ ξενῶνα. οὐ τοῦτον δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀδελφὸν μαυρικίου πέτρον ἀνεῖλε, καὶ γερμανὸν τὸν πενθερὸν θεοδοσίου τοῦ υἱοῦ μαυρικίου καὶ τὴν θυγατέρα τοῦ γερμανοῦ, καὶ πᾶσαν τὴν τοῦ μαυρικίου συγγένειαν. φιλιππικὸς δὲ ἐκάρη κληρικὸς, καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ μονὴν ἐν χρυσοπόλει διέτριβε. καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς ἔκτεινεν ὁ φωκᾶς, καὶ ποικίλαις ἀπανθρωπίαις ἐκόλασε. κυριακοῦ δὲ τοῦ πατριάρχου ἐκλιπόντος μετὰ χρόνους ἕνδεκα ἐξότου προεχειρίσθη, πατριάρχης ἐγένετο θωμᾶς σακελλάριος, καὶ τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος. πολυειδῆ μὲν τότε κακὰ τοὺς ῥωμαίους κατέλαβεν. ἐν μὲν γὰρ τῇ ἕῳ πέρσαι τὴν συρίαν καὶ παλαιστίνην καὶ φοινίκην ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. τὴν ἀρμενίαν δὲ καὶ καππαδοκίαν καὶ τὴν παφλαγονίαν καὶ γαλατίαν κατέδραμον, καὶ μέχρι χαλκηδόνος προῆλθοσαν, ἅπαντα ληϊζόμενοι. ἐν δὲ τῇ εὐρώπῃ ἄβαρεις τὴν θρᾴκην ἐδῄωσαν, καὶ τὰ ῥωμαϊκὰ στρατόπεδα, ἐν ἀμφοτέροις ὥσπερ τοῖς τμήμασι, διεφθάρησαν, καὶ ἄλλως ἡ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων θνῆσις ἐγένετο, καὶ ἀφορία καρπῶν, καὶ ζώων φθορὰ ἐκ βαρυτάτων χειμώνων. ἐπὶ πᾶσι δὲ ὁ ἀλάστωρ φωκᾶς ἐν ἱππικῇ ἁμίλλῃ τῶν δήμων πρὸς αὐτόν τι ἀποσκωψάντων ἐκμανεὶς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλε, πολλοὺς δὲ ἐκρωτηρίασεν, ἐνίους μέντοι καὶ κατεπόντωσε, πλείστους δὲ καὶ ὑπὸ ἐπάρχῳ παρέδωκεν, ἵνα κολάσῃ αὐτούς. οἱ δὲ ὑπὸ πραιτωρίῳ καθειρχθήσαν, οἱ δὲ ὄχλοι ὁμοῦ γενόμενοι, ἐνέπρησαν τὸ πραιτώριον, καὶ οἱ καθειργμένοι διέφυγον. ἑβραῖοι δὲ στασιάσαντες κατὰ χριστιανῶν ἐν ἀντιοχείᾳ, αὐτῶ-

[margin:] ἀποστασίας ναρσοῦ καὶ ἀναιρέσεως αὐτοῦ κατάπαυσις.

[margin:] περὶ τῶν ἀναιρεθέντων ὑπὸ φωκᾶ.

[margin:] περὶ πατριαρχῶν.

[margin:] ὅτι οἱ ἐν πραιτωρίῳ ἐκαύθησαν κατὰ τὸ ἑβραίων γενόμενον.

Fertur etiam filius, dum ad Chosroem iret, exceptus, atque ad Phocam perductus, occisus esse, nec non Constantina Imperatrix cum tribus filiabus, qui in æde Diui Mamantis uicina mœnibus sepulti sint, à Pharasmane eunucho Iustiniani cubiculario condita. Sepulchro hæc Elegia est inscripta:

Hic sita sum Regũ dolor, seu miserãda, duorũ:
Mauritij coniux, filia Tiberij,
Quæ partu monstrante meo fœcunda, ꝓbaui
Multorũ esse etiam posse bonũ imperium.
Militis huc furor & populi leuis, ira maritum
Me sobolemq́ue meam sanguinolenta tulit.
Hei mihi qd gemitis Niobẽ: ego mortua spiro
Aspera continuis saxa rigo lachrymis.
Cladibus haud Hecube certent Iocastaq́ue no-
Nã leuior dolor est cęsus uterq́ue parẽs: [nostris.]
Sæue quid infantes perimis, uitæq́ue doliq́ue
Ignaros: ætas quid dedit illa mali?
Nõ tibi Roma meis iã prębeo frõdib⁹ umbras
Turbine Threicio sturpitus interij.

Mortuus est Mauritius anno ætatis sexagesimotertio, regni uigesimo. Phoca rerum potito, Narses ab eo defecit, Edessa occupata, & acceptis à Chosroe auxilijs: contra quem iussu Phocæ profectus Germanus, uictus est, & post aliquot dies ex uulnere mortuus. Narses uerò cum Hierapolim confugisset, iureiurando firmata fide, à fratre imperatoris Domentiolo Magistro, ad Phocam missus est, nulláque datæ fidei ratione habita, crematus. Hic Narses Diui Panteleemonis & sanctorum Martyrum Probi, Tarachi & Andronici ædem, atque uicinum hospitium condidit. Neque uerò hunc solum, sed & Petrum fratrem, omnésque Mauritij cognatos, & Germanum Theodosij filij illius socerum unà cum filia occidit. Philippicus autem clericus factus, Chrysopoli in Monasterio à se condito uitam egit. Multos præterea sustulit Phocas, & diris supplicijs affecit. Cyriaco Patriarcha, undecimo à designatione anno mortuo, Patriarcha factus est Thomas Sacellarius, magnæ Ecclesiæ diaconus. Eo tempore, uarijs malis Romani sunt oppressi. Nam in Oriente Persæ, Syriam, Palæstinam & Phœniciam subegerunt: in Armeniam, Cappadociã, Paphlagoniam & Galatiam incursiones fecerunt, populabundi Chalcedonem usq́ue progressi. In Europa, Abares Thraciam uastarunt, Romanæq́ue legiones in ambabus partibus perierunt. Absumpsit & pestilentia multos mortales, grauissimæq́ue tẽpestates & frugum & animalium interitum attulerunt. Super hæc omnia pestis humani generis Phocas, cũ nescio qd populi in eũ cauillati essent, furore percit⁹ multos occidit, multos trũcauit, nõnullos in mari demersit, sed plurimos pręfecto ad suppliciũ in pretorio custodiẽdos tradidit, quo à multitudine incẽso, illi diffugerũt. Iudęi quoq́ue mota Antiochiæ cõtra Chri-

[margin:] Narsetis defectio et cædes.

[margin:] Thomas sacellarius Patriarcha.

[margin:] Persarũ & Abarum in Romanorũ prouincijs grassationes.

[margin:] Iudæorum grassatiões,

ſtianos ſeditione, multos occiderunt, atque ipſum Patriarcham Anaſtaſium, eiusq; cadauer in foro cōbuſſerūt. Eos Phocas partim occidit, partim mutilatos urbe exegit. Thomas Patriarcha cum Eccleſię triennium præfuiſſet, obijt: in cuius locum ſuffectus eſt Sergius, magnæ Eccleſiæ diaconus. Filiam Domnentiam Priſco duci copiarum deſpondit, cúmque poſt nuptias ludis equeſtribus, Priſci uxorisque Domnentiæ imagines iuxta ſuas aſtare uidiſſet, furore percitus, tribunos plebis obtruncari iuſsit, eósque ægrè à populo exoratus miſſos fecit. Ea de cauſa Priſcus uitæ ſuæ metuens, conſilia tollendi tyranni iniſt, qui cum & in mulierum ſtupris uolutaretur, & ebrioſus & ſæuus atque ſanguinarius eſſet, in publico erat omnium ordinum odio. Itaque Senatus & ipſe Dux Priſcus legatos ad Heraclium mittunt, eius Heraclij patrem, qui poſt imperio potitus eſt, Africæ & Libyæ præfectum, orantes, ut ſe à tyrannide Phocæ uindicet. Erat Heraclio legatus Gregoras uir illuſtris, qui duo inita conſpiratione ſuos filios contra Tyrannum mittunt, Heraclius cum claſſe & magnis copijs militum Heraclium, Gregoras Patricius Nicetam pedeſtri itinere, cum multis equitibus & magno exercitu: ea conditione, ut, uter prior urbem occupaſſet, tyrannúmque ſuſtuliſſet, is imperio potiretur. His cognitis Phocas Heraclij matrem, & ſponſam Eudociam, principis cuiuſdam Africani filiam, comprehenſas monaſterio incluſit. Cæterum Heraclius anteuertit, & in Sophiano portu appulit, commiſſáque pugna euaſit ſuperior, adiutante Priſco, qui præfecti honore fungebatur. Photius quoque unus ex illuſtribus, cuius uxorem Tyrannus ui conſtuprarat: Regia cum multis militibus occupata, tyrannum ſolio deturbauit. (Nam eius ſatellites deſperata ſalute Regia ceſſerant) dereptáque purpura, pullam ei ueſtem induxit, & captiuum Heraclio exhibuit. Qui cum ei dixiſſet: Itàne miſer Rempublicam adminiſtraſti? Phocas ex deſperatione reſpondit, Tu uerò melius eam adminiſtrabis? Ob quod dictum iratus Heraclius, calcibus in eum inſiluit, & caſtrari iuſsit. Alij eum ſtatim occiſum eſſe tradunt, alij manibus prius & pedibus amputatis, uirilibus denique, ob laſciuiam & multorum coniuges adulteratas, exectis, poſtremò obtruncatum, & infelix cadauer in Boue crematum eſſe. Vbi caminus fuiſſe perhibetur æreus, forma Bouis, Pergamo tranſlatus, unde & loco nomen factum. Sunt & fratres eius alij que neceſſarij interfecti. Phocæ igitur peſſimi tyrannidis hic fuit exitus, cùm imperio per annos octo inſultaſſet.

Sergius patriarcha.

Priſcus generter de tollēdo Phoca cogitat.

Heraclij & Gregoræ cōſpiratio cōtra Phocā.

Phocæ captiuitas et cædes.

Bos loci nomen.

λον τῶν αὐτοχείρων πολλοὺς, καὶ αὐτὸν δὲ τὸν πατριάρχην τῆς πόλεως Ἀναστάσιον, καὶ τὸν νεκρὸν αὐτοῦ κατέκαυσαν ἐν τῇ ἀγορᾷ. ἀλλὰ καὶ ὁ Φωκᾶς, οὓς μὲν ἀνεῖλεν, οὓς δὲ ἀκρωτηριάσας, ἐκδιώξας τῆς πόλεως. ὁ μέντοι πατριάρχης Θωμᾶς ἐπὶ τρία ἔτη καὶ μῆνας δύο τῆς ἐκκλησίας προστὰς, ἐτελεύτησε. καὶ ἀντεισήχθη Σέργιος, τῆς μεγάλης ἐκκλησίας διάκονος. τὴν δὲ θυγατέρα ὁ Φωκᾶς Δομεντίαν Πρίσκῳ τῷ στρατηλάτῃ συνέζευξε, καὶ μετὰ τοὺς γάμους ἱππικὸν ἀγῶνα ἄγων, ἐθεάσατο σὺν ταῖς αὐτοῦ εἰκόσι καὶ τοῦ Πρίσκου καὶ τῆς αὐτοῦ γυναικὸς τῆς Δομεντίας ἱσταμένας εἰκόνας, καὶ ἐμμανὴς γεγονὼς, ἀποτμηθῆναι τοὺς δημάρχους ἐκέλευσε. δεηθέντων δὲ τῶν δήμων, μόλις ἀφῆκεν αὐτούς. ἐκ ταύτης οὖν τῆς αἰτίας ὁ Πρίσκος δεδοικὼς περὶ τῇ ζωῇ, ἅμα δὲ καὶ τὴν κατὰ πάντων τοῦ Φωκᾶ τυραννίδα μισῶν, ἐζήτει καταλῦσαι τὸν τύραννον. ἦν δὲ ὁ Φωκᾶς γυναικομανής τε καὶ μέθυσος καὶ ὠμὸς καὶ αἱμοχαρὴς, ἐμισεῖτο παρὰ πάντων. καὶ στρατηγοῦντος ἐν Ἀφρικῇ καὶ Λιβύῃ Ἡρακλέους τοῦ πατρὸς τοῦ βασιλεύσαντος μετέπειτα Ἡρακλείου, οἵ τε τῆς συγκλήτου καὶ αὐτὸς ὁ Πρίσκος ὁ στρατηλάτης διαπέμπονται πρὸς αὐτὸν, δεόμενοι ἀπαλλαγῆναι τῆς τυραννίδος Φωκᾶ. ἦν δὲ ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ στρατηγῷ Ἡρακλείῳ ὑποστράτηγος Γρηγορᾶς τις τῶν ἐπισήμων. οὗτοι γοῦν ἄμφω συμβουλεύσαντες, στέλλουσι κατὰ τοῦ τυράννου τοὺς ἰδίους υἱούς. ὁ μὲν Ἡράκλειος τὸν Ἡράκλειον πολλαῖς ναυσὶ καὶ πλήθει στρατιωτῶν πλαισάμενον. ὁ δὲ πατρίκιος Γρηγορᾶς τὸν Νικήταν πεζοπορεῖν σὺν ἱππόταις πολλοῖς, καὶ πολλῇ στρατιᾷ, ἐπὶ συνθήκαις τὸ τὸν προκαταλαβόντα τὴν ὑποβασιλεύουσαν τῶν πόλεων, καὶ καθελόντα τὸν τύραννον, τῆς βασιλείας ἀξιωθήσεσθαι. ταῦτα μαθὼν ὁ Φωκᾶς, τὴν τοῦ Ἡρακλείου μητέρα καὶ τὴν μνηστὴν Εὐδοκίαν, ἣν ἐξ Ἀφρικῆς ἐμνηστεύσατο, θυγατέρα οὖσαν τοῦ τῆς χώρας ἐκείνης πρωτεύοντος, κατασχὼν κατέκλεισεν ἐν μονῇ. προκατέλαβε φθάσας Ἡράκλειος, καὶ προσορμίσας ἐπὶ λιμένι τῶν Σοφιῶν, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, ὑπερίσχυσε τῶν τοῦ Φωκᾶ. συνήργει γὰρ καὶ ὑπὸ τοῦ Πρίσκου τὴν τοῦ ἐπάρχου τότε μετιόντος ἀρχήν. Φώτιος δὲ τῶν ἐπιφανῶν ὑπάρχων, οὗ τὴν γυναῖκα ὁ τύραννος βίᾳ ἐμοίχευσε, σὺν πλήθει στρατιωτῶν καταλαβὼν τὰ βασίλεια, κατέσπασε τοῦ θρόνου τὸν τύραννον. οἱ γὰρ περὶ αὐτὸν ἀπογνόντες, τῶν βασιλείων ὑπανεχώρησαν, καὶ ἀποδύσας τὴν πορφυρίδα, φαιὰν ἐσθῆτα ἐνέδυσε, καὶ δέσμιον τῷ Ἡρακλείῳ παρέστησεν. ὁ δὲ ἰδὼν αὐτὸν ἔφη, οὕτως ἄθλια τὰ τῆς πόλεως διῴκησας πράγματα; καὶ ὁ Φωκᾶς ἐν ἀπονοίᾳ κείμενος ἄρ', ἀπεκρίνατο σὺ δὲ κρειττόνως μᾶλλον διοικήσεις αὐτά; ὀργισθεὶς δὲ ὁ Ἡράκλειος, λὰξ ἐπάνω ἐνέθορε, καὶ ἐκτμηθῆναι προσέταξεν. οἱ μὲν οὖν αὐτίκα αὐτὸν ἀναιρεθῆναι ἱστορήκασιν, οἱ δὲ πρότερον αὐτοῦ τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐκκοπῆναι φασίν, εἶτα καὶ τὰ αἰδοῖα διὰ τὴν ἐκείνου ἀσέλγειαν, καὶ ὅτι πολλὰς κατῄσχυνε γαμετάς, καὶ εἶτα δὲ αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν ἐκκοπῆναι, τὸ δὲ δύστηνον σῶμα καυθῆναι κατὰ τὸν Βοῦν, ἔνθα ἦν κάμινος ὡς λέγεται ἐκ χαλκοῦ κατεσκευασμένη σχῆμα βοὸς ἔχουσα, ὅπερ ἐκ Περγάμου κεκόμιστο, ἐξ οὗ καὶ ὁ τόπος ὠνόμαστο, καὶ οἱ ἀδελφοὶ δὲ αὐτοῦ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ὠκειωμένων αὐτῷ ἀνῃρέθησαν. τῷ μὲν οὖν κακίστῳ Φωκᾷ τοιοῦτον τέλος τῆς τυραννίδος ἐγένετο, ἔτη κατορχησαμένῳ τῆς βασιλείας ὀκτώ.

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι τὴν θυγατέρα αὐτοῦ ὁ Φωκᾶς συζευγνύει τῷ στρατηλάτῃ Πρίσκῳ, καὶ ἵππους καὶ ἄλλα παρὰ πάντων ἐμισεῖτο.

ἐπανάστασις τοῦ Ἡρακλείου στρατεύματος κατὰ τοῦ Φωκᾶ.

δεσμὰ τοῦ Φωκᾶ.

ἀναίρεσις Φωκᾶ.

Βασιλεία

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ.

Ὅτι πάντοθεν τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς ἐγίνετο δυστυχήματα.

Ἡράκλειος δὲ ὑπὸ Σεργίου τοῦ πατριάρχου στεφθεὶς, αὐτίκα καὶ τὴν Εὐδοκίαν τὴν μνηστὴν ταινιοῖ, καὶ ἅμα τε, τὰ βασίλεια στέφη καὶ τοὺς γαμηλίους στεφάνους ἐδέξαντο, ὡς τὸ κατὰ τὴν αὐτὴν ἡμέραν βασιλεῖς ἄμφω χρηματίσαι αὐτοὺς καὶ νυμφίους. οἱ δέ γε Πέρσαι τὴν ἑῴαν κατέτρεχον, καὶ τὰς μὲν τῶν χωρῶν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιοῦντο, τὰς δὲ ἐλῄζοντο, καὶ ἡ ῥωμαϊκὴ στρατιὰ προσβάλλουσα τούτοις ἡττᾶτο καὶ διώλλυτο βραχέων τινῶν περισωθέντων φυγῇ. καὶ τὴν Εὐρώπην οἱ ἄβαρες καὶ οἱ σκύθαι ἠρήμωσαν. διὸ καὶ ἠπόρει ὁ βασιλεὺς Ἡράκλειος, ὅ,τι καὶ δράσει. ἐπισκεψάμενος γὰρ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, πάνυ τούτους εὗρε βραχεῖς, ἁπάντων σχεδὸν ἐν τοῖς πολέμοις ἀναλωθέντων. ἐκ γὰρ τῶν ὑπὸ Μαυρικίου τὸν Φωκᾶν ἀναρρησάντων εἰς πολλὰς χιλιάδας ἀριθμουμένων, δύο μόνοι στρατιῶται περιλειφθέντες εὑρέθησαν. στρατολογήσας οὖν, Κρίσπον στρατηγὸν Καππαδοκίας προβάλλεται, καὶ στέλλει τοῦτον ἐκεῖ.

Ὅτι δύο παῖδες τῷ Ἡρακλείῳ ἐκ τῆς αὐγούστης Εὐδοκίας ἐτέχθησαν. τελευτῇ δὲ αὐγοῦστα Εὐδοκία.

γίνεται δὲ αὐτῷ ἐκ τῆς αὐγούστης Εὐδοκίας, ἣν καὶ Φαβίαν ὠνόμασε, θυγάτηρ Ἐπιφανία. εἶτα καὶ υἱὸς ἐτέχθη ὁ μικρὸς Ἡράκλειος καὶ νέος Κωνσταντῖνος κληθεὶς, καὶ ἄμφω δὲ τὼ παῖδε τούτω βασιλικῷ διαδήματι τεταινίωκε. καὶ μετ' ὀλίγον ἡ γαμετὴ αὐτοῦ ἡ αὐγοῦστα Εὐδοκία τὸν βίον ἀπέλιπεν. ἐκφερομένου δὲ τοῦ ταύτης νεκροῦ βασιλικῶς διὰ τῆς ἀγορᾶς, κόρη τις παρακύπτουσα βάρβαρος, τυχαίως ἀπέπτυσε, καὶ τὸ πτύσμα εἰς τὴν κλίνην, δι' ἧς ἐξεφέρετο ἡ αὐγοῦστα, κατήνεκτο, καὶ συλληφθεῖσα ἡ κόρη, ἐκαύθη, προσενεχθεῖσα τῇ θανούσῃ λίαν οἰκτρὸν ἐντάφιον. ὁ δέ γε Ἡράκλειος ἔγημε Μαρτῖναν τὴν ἀδελφόπαιδα, καὶ αὐγοῦσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσε.

Ὅτι τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν ἐγάμησε.

τοῦ μέντοι Χοσρόου καὶ τῶν Περσῶν ἀκρατῶς φερομένων, καὶ πάντα ληϊζομένων, πρέσβεις ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἔστειλε, κόρον λαβεῖν ποτε τῆς τῶν ἀνθρώπων φθορᾶς ἀξιῶν, καὶ συστήσασθαι σπονδὰς ἐπὶ ἐτησίων δασμῶν. ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο. πάλιν οὖν ἑτέρα στέλλεται πρεσβεία πρὸς αὐτὸν εἰρήνην ἐξαιτουμένη. ὁ δὲ Πέρσης ὑπερηφανῶς, καὶ βλασφήμους τὰς ἀποκρίσεις πεποίηκε, λέγων μὴ ἄν ποτε φείσασθαι τῶν χριστιανῶν, εἰ μὴ τὸν ἐσταυρωμένον ἀρνήσονται, καὶ σεβασθῶσι τὸν ἥλιον.

Ὅτι διεπρεσβεύσατο πρὸς Χοσρόην ὁ Ἡράκλειος περὶ εἰρήνης, ὁ δὲ τὴν πρεσβείαν ἀπώσατο.

ἀπεγνωκὼς οὖν τὴν εἰρήνην ὁ βασιλεὺς, ἐπιστρατεῦσαι διανοεῖται κατὰ Περσῶν. διὸ καὶ ἐσπούδακε θέσθαι πρὸς τὸν Χαγάνον σπονδὰς, μὴ ἀφιστάμενον τοῦ τὴν Θρᾴκην ληΐζεσθαι. στείλας τοίνυν πρὸς αὐτὸν, εἰρήνην ᾔτει, καὶ ὁ βάρβαρος ἐπένευσεν. ἡσθεὶς οὖν ὁ βασιλεὺς, ἐξῆλθε τῆς πόλεως, καὶ ἔξω τοῦ μακροῦ τείχους ηὐλίσατο μετὰ τῆς βασιλικῆς πολυτελείας καὶ δορυφορίας, καὶ χρημάτων πολλῶν, ἃ τῷ Χαγάνῳ δῶρα ἐκόμιζεν. ὁ δὲ βάρβαρος ἀλογήσας τῶν ὅρκων τε καὶ τῶν συνθηκῶν, ὥρμησε τὸν βασιλέα συλλαβεῖν. ἀλλὰ τούτου μὲν οὐκ ἐπέτυχεν (ἔφθη γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ διαδρὰς) τὴν μέντοι βασιλικὴν ἅπασαν ἀποσκευὴν, καὶ τὴν δορυφορίαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ χρήματα, καὶ δορυαλώτων χιλιάδας πολλὰς, κατὰ πᾶσαν ἄδειαν εἰληφὼς, ἐπέστρεψεν.

Ὅτι ἐπιορκία τοῦ χαγάνου.

αὖθις οὖν ὁ Ἡράκλειος πρεσβείαν ἔθετο πρὸς αὐτὸν, ἐπεγκαλῶν αὐτῷ ἀπιστίαν, καὶ πρὸς εἰρήνην αὐτὸν ἐφελκόμενος. ὁ δὲ συνέθετο, καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλευούσης ἀπάρας τῶν πόλεων, ἀφίκετο ἐς Καισάρειαν, ἔνθα καὶ ὁ Κρίσπος ἦν στρατηγῶν, οὐ νοσοῦντα, ἢ τοῦτο προσποιούμενον, πρὸς αὐτὸν ἀπῄει ὁ βασιλεὺς ἐπισκεψόμενός τε καὶ βουλευσόμενος

Περὶ Κρίσπου καὶ ὅπως ἀντιτείνει πρὸς τὸν Ἡράκλειον.

IMPERIVM Heraclij.

Heraclius autem à Sergio Patriarcha coronatus, statim etiam Eudociam sponsam diademate ornat. Ita simul & imperatorias & nuptiales coronas acceperunt: eodem die & imperatores & sponsi appellati. At Persæ, Orientales prouincias incursantes alias subegerant, alias prædabantur, Romanæ'que legiones ab eis uictæ cæsæq́ erant, paucis fuga elapsis. Europam Scythæ & Abares uastarant. Quæ res imperatorem animi dubium reddebant. Nam in militaribus catalogis paucos omnino reperiebat, penè omnibus bello absumptis. Ex multis enim eorum millibus, qui sub Mauritio Phocam Imperatorem consalutarant, duo tantum milites reliqui sunt inuenti. Verum delectu acto Crispum cum Imperio in Cappadociam mittit.

Crispus cũ exercitu in Cappadociam cõtra Persas mittitur.

Ex Eudocia Augusta, quam & Fabiam nominauit, filiolam suscepit Epiphaniam. Deinde filium quoque Heraclium iuniorem, qui & minor Constantinus dictus est, ambosq́ pueros diademate ornauit.

Heraclij liberi.

Neque multo pòst coniunx eius moritur. Cuius funus cùm ornatu regio per forum efferretur, puella quædam barbara prospectans, sputum imprudens in feretrum deiecit, ob quod factum comprehensa & cremata Imperatrici defunctę infeliciter parẽtauit.

Eudociæ obitus & inferiæ.

Heraclius post eã, fratris sui filiã Martinã ducit, atq; Augustã salutat.

Martina secunda Heraclij.

Cũ autẽ Chosroes & Persæ impotenter grassantes, omnia popularentur, Imperator per legatos ab eo petijt, ut tandem interitu hominum satiatus pacem faceret, annuáque tributa acciperet. Ea legatione repudiata, mittit aliam, & pacem petit. Cui Persa superbè contumelioseq́ respondit, Se nunquam parsurum Christianis, nisi crucifixum inficiati, Solem adorarẽt.

Heraclius pace desperata Chosroem inuadit.

Imperator igitur pace desperata bello Persas inuadere constituit, & cum Chagano, qui Thraciam cõtinenter infestabat, pacem properè facere: qua per legatos petita, Barbarus non abnuit. Ea re delectatus Imperator, Vrbem egressus, extra longum murum, cum regia magnificentia & comitatu, statiua habuit, multáque munera Chagano attulit. At Barbarus spreto iureiurando, & fœdere, Heraclium comprehendere studuit. Sed eo conatu frustratus, (nam ille iam aufugerat) omne regium instrumentum & comitatum, pecuniam quoque & multa captiuorum millia diripuit, ocioseque domum est reuersus.

Chagani perfidia.

Heraclius igitur denuò per Legatos, de perfidia eius conquestus, pacem ab illo impetrat, & Regia urbe digressus, Cæsaream, ubi Crispus dux agebat, peruenit, eumq́ uel ægrotantem, uel morbum simulantẽ inuisit, de rebus gerendis

Crispi erga Heraclium fastus uindicatus.

cum eo deliberaturus. Sed negligenter ab eo excipitur. Nam neque obuiam progressus est, neque é lectulo surrexit, in colloquijs etiam arrogantioribus uerbis usus. Heraclius etsi quid ille ageret, intelligebat, & sui contemptum iniquo ferebat animo: tamen utrunque dissimulat. Interea ei nunciatur, Augusta peperisse filium. Relictis igitur Crispo legionibus, ipse Byzantium redit, & Nicetam Gregoræ Patricij filium, urbem ingressum, honorificè exceptum, fratrem appellat. Est & Crispus ab expeditione reuersus. Quum baptizandus esset Imperatoris filius, Senatu conuocato, & Patriarcha præsente, Imperator eos qui aderant rogat, qua poena dignus sit is, qui Imperatori contumeliam fecerit: Respondent illi, Vita indignum esse, qui omnem clementiæ spem ultrò ipse sibi præciderit. Tum Imperator, quid Crispus egisset, illo etiam præsente, commemorat. Inde ad eum conuersus, Quæ socero, inquit, non fecisti, ea neque amico unquam præstabis. Clericum igitur eum fieri iussit. E Martina uerò fratris filia duos suscepit filios, Fabium quem & Heraclonam uocauit, & Dauidem. Quum autem Chosroes omnia prædaretur & deleret, & Palæstina subacta, Hierosolyma quoque expugnasset: fertur infinita Christianorum multitudo esse interfecta. Nam Iudæi, eos usi precio commercati peremerunt, quorum summa fuisse memoratur ad nonaginta millia. Patriarcham autem sanctæ Vrbis, & preciosa Crucis ligna, Persæ domum secum asportarunt. Imperator igitur quum exercitum hostibus parem non haberet, ac pecuniæ inopia laboraret: argentum & aurum ex magna Ecclesia & alijs sacris ædibus mutuatus, nummos inde cudit, collectum'que ex prouincijs populum militari disciplina exercet, ac socios accersit. Et post festum Paschatis, Sarbarum Chosroæ Archisatrapam, cum magnis copijs contra Romanos missum, profligat, eiúsque exercitum trucidat. Interea Chaganus, rupto foedere, Byzantium agrum inuadit, castris ante moenia positis, & quicquid extra Vrbem erat, incendit. Vnde cives, & Patriarcha, & Bonus Patricius (Eos enim ambos Heraclius discedens, filij sui Constantini curatores, & publicarum rerum administratores reliquerat) multos uiros fortes, in Barbaros, ut absente exercitu, securos, ex improuiso immiserunt, eorúmque multa millia occiderunt. Qui superfuere, turpi fuga se in suas sedes receperunt. Heraclius denuò alium quendam Satrapam cum triginta hominum milibus contra se missum à Chosroe, profligauit, & milites eius penè omnes Orco demisit.

Chosroe in Christianos sæuitia.

Sarbarus satrapa ab Heraclio profligatus.

Chaganus Byzantij obsidione repellitur.

Heraclius alio Satrapa uicto in Persia ferro & igni grassatur.

πόλει τῶν πρακτέων. ὁ δὲ αὐτὸν ὀλιγώρως ἐδέξατο, μήτε προϋπαντήσας, μήτε μὴν τῆς κλίνης ἐξαναστάμενος, κἀν ταῖς ὁμιλίαις ἀλαζονικώτερόν πως διακείμενος. ἡράκλειος δὲ συνιεὶς μὲν τὸ γινόμενον καὶ καταφρονούμενος ἤχθετο, ὑπεκρίνετο δὲ μήτ᾽ ἄχθεσθαι, μήτε συνιέναι τῆς ὀλιγωρίας τοῦ κρίσπου τῆς κατ᾽ αὐτοῦ. ἐν τούτῳ ἀγγέλλεται αὐτῷ ἡ αὐγοῦστα τεκοῦσα υἱόν, καὶ τὰ μὲν στρατεύματα τῷ κρίσπῳ καταλιμπάνει, αὐτὸς δὲ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ βυζάντιον. τοῦ νικήτα μέντοι τοῦ υἱοῦ τοῦ γρηγορᾶ πατρικίου εἰσεληλυθότος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν, ὁ βασιλεὺς αὐτὸν τιμῇ μεγάλῃ περιεῖπε, ἀδελφὸν αὐτὸν ὀνομάζων. ἐπανῆλθε δὲ καὶ ὁ κρίσπος ἐκ τῆς στρατείας. συλλόγου τοίνυν τῆς συγκλήτου γενομένου, καὶ τοῦ πατριάρχου παρόντος, ὡς μέλλοντος βαπτίσαι τὸν τοῦ βασιλέως υἱόν, φησὶ πρὸς τοὺς παρόντας ὁ βασιλεύς, ὁ ὑβρίζων τὸν βασιλέα, τίνος ἐστὶν ἄξιος; τῶν δὲ ἀποκριναμένων, οὐ ζῆν ἐστὶν ἄξιος, πάσης γὰρ φιλανθρωπίας ἑαυτὸν ἀνάξιον εἶναι. καὶ ὁ βασιλεὺς τὰ παρὰ τοῦ κρίσπου, κἀκείνου παρόντος, κατέλεγεν, εἶτα πρὸς ἐκεῖνον ἐπιστραφεὶς ἔφη, ὅστις ὡς γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας, οὐδὲ φίλον ἂν ποιήσεις ποτέ. ἐκέλευσεν οὖν αὐτὸν κληρικὸν γενέσθαι. ἐκ δὲ μαρτίνας τῆς ἀνεψιᾶς αὐτοῦ ἔσχε δύο υἱούς, φάβιον ὃν καὶ ἡρακλωνᾶν ὠνόμασε, καὶ δαβὶδ τὸν λοιπόν. τοῦ δὲ χοσρόου πάντα ληϊζομένου καὶ ἀφανίζοντος, ὑφ᾽ ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν παλαιστίνην πεποιηκότος, καὶ τὴν ἱερουσαλὴμ πολιορκίᾳ ἑλόντος, λέγεται ἄπειρόν τι πλῆθος ἀναιρεθῆναι χριστιανῶν· ἐξωνούμενοι γὰρ αὐτοὺς ὠνίους οἱ ἰουδαῖοι, ἐφόνευον, ὧν περὶ μυριάδας ἐννέα φασὶ συγκεφαλαιοῦσθαι τὸν ἀριθμόν. τὸν δὲ γε πατριάρχην τῆς ἁγίας πόλεως ἱερουσαλὴμ καὶ τὰ τίμια τοῦ σταυροῦ ξύλα, οἱ πέρσαι λαβόντες εἰς περσίδα ἀπήγαγον. ἀπορῶν οὖν ὁ βασιλεὺς ἀξιολόγου τοῖς ἐναντίοις στρατεύματος, πρὸς δὲ καὶ χρημάτων, ἄργυρον μὲν καὶ χρυσὸν ἐδανείσατο ἔκ τε τῆς μεγάλης ἐκκλησίας καὶ τῶν λοιπῶν ἱερῶν οἴκων, καὶ διὰ τούτων ἔκοψε νόμισμα. λαὸν δ᾽ ἐκ τῶν θεμάτων συνέλεγε, καὶ τούτους πρὸς πολεμικὴν ἐμπειρίαν ἐγύμναζε, καὶ συμμάχους προσεκαλεῖτο. ἐξελθὼν οὖν μετὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ πάσχα τῆς πόλεως, καὶ προσβαλὼν σαρβάρῳ τῷ τοῦ χοσρόου ἀρχισατράπῃ, μετὰ βαρείας δυνάμεως κατὰ ῥωμαίων σταλέντι, τρέπεται τοῦτον, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτοῦ συγκόπτει, καὶ μαχαίρας ἔργον ποιεῖ. ἐν τούτοις παρασπονδήσας ὁ χαγάνος, ἐπῆλθε τῷ βυζαντίῳ, καὶ πρὸ τοῦ τείχους αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐστρατοπεδεύσαντο, διέφθειραν σύμπαντα τὰ ἐκτὸς ὄντα τῆς πόλεως. καὶ ὁ πατριάρχης καὶ ὁ πατρίκιος ὁ βῶνος (τούτους γὰρ ἄμφω κηδεμόνας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ κωνσταντίνου καταλελοίπει, καὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικητὰς ἐκδημῶν ὁ ἡράκλειος) ἑτοιμασάμενοι πλῆθος ἀνδρῶν γενναίων, κατὰ τῶν βαρβάρων ἀφροντιστούντων, ὡς μὴ παρόντος στρατεύματος, ἀπροσδοκήτως ἐξέπεμψαν, καὶ πολλὰς αὐτῶν χιλιάδας διέφθειραν, οἱ δέ γε περιλειφθέντες αἰσχρῶς φεύγοντες, εἰς ἤδη τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν. ἡράκλειος δὲ πάλιν ἑτέρῳ σατράπῃ μετὰ τριάκοντα χιλιάδων κατ᾽ αὐτοῦ πεμφθέντι παρὰ χοσρόου συμμίξας, καὶ τοῦτον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μετ᾽ αὐτοῦ χωροῦντας πάντας ᾅδῃ προΐαψεν.

ὅτι τὸν κρίσπον κληρικὸν γενέσθαι προσέταξεν.

περὶ τοῦ ὑπὸ ἰουδαίων φόνου χριστιανῶν, ἤγουν τῶν τιμίων ξύλων καὶ τοῦ πατριάρχου.

ὅτι τῷ σαρβάρῳ συμβαλὼν ὁ ἡράκλειος, νικᾷ.

ὅτι παρασπονδήσας ὁ χαγάνος ἐπῆλθε τῷ βυζαντίῳ, καὶ ἡττήθη.

ὅτι ὁ ἡράκλειος ἕτερον σατράπην μετὰ χιλιάδων τριάκοντα νικᾷ.

οἱ δὲ

οἱ δέ γε περιλειφθέντες ὑποστρέψαντες, καὶ τὰ συμβεβηκότα τοῖς ὁμογενέσιν ἀπαγγείλαντες, ἐν πρώην διὰ μίσους ἔχοντες τὸν χοσρόην, μᾶλλον αὐτοῦ μισεῖν αὐτὸν ἐξηρέθισαν. ἡράκλειος δὲ καὶ εἰς τὴν ἐνδοτέραν περσίδα εἰσέβαλε, καὶ τάς τε πόλεις καθῄρει, καὶ τὰ τεμένη τοῦ πυρός, αὐτῷ ἐκεῖσε ὑπὸ τιμωμένῳ παρ' αὐτοῖς συνδιέφθειρε. μαθὼν δὲ ἀνῃρημένους τοὺς ἑαυτοῦ πρεσβευτάς, ὀργισθεὶς καὶ οὐκ ἐφείδετο ἀναιρῶν τε καὶ πυρπολῶν καὶ καταστρέφων τὰ ἐν ποσίν. ὁ μέντοι χοσρόης τοῦ βασιλέως τὴν περσίδα ληιζομένου καὶ κατατρέχοντος, εἰς κτησιφῶντα καταφυγὼν, διαβληθέντος δὲ πρὸς αὐτὸν τοῦ ἀρχισατράπου σαρβάρου, ὡς τὰ τῶν ῥωμαίων φρονοῦντος, αὐτῷ δὲ λοιδορουμένου, ἀποστέλλει ὑπὸ τῷ ὑποστρατήγῳ αὐτοῦ, τὸν σάρβαρον ἀνελεῖν. τοῦ δὲ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην κομίζοντος ἐν τῷ ἀπιέναι συλληφθέντος παρὰ ῥωμαίων, καὶ ἀπαχθέντος εἰς τὸ Βυζάντιον. γνόντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα οἱ τῶν κοινῶν πραγμάτων διοικηταί, στέλλουσι ταύτην καὶ τὸν αὐτῆς κομιστὴν πρὸς τὸν σάρβαρον, καὶ ὃς τὰ γεγραμμένα ἀναγνούς, καὶ τοῦ γραμματοφόρου πυθόμενος, καὶ μαθὼν τὴν γνώμην χοσρόου, ἑτέραν πλάττει ἐπιστολήν, κελεύουσαν αὐτόν τε καὶ πολλοὺς ἑτέρους σατράπας καὶ χιλιάρχους ἀναιρεθῆναι, καὶ τοὺς τοῦ στρατεύματος τυγχάνοντας. πείθει δὲ καὶ τὸν τὴν ἐπιστολὴν τοῦ χοσρόου κομίσαντα λέγειν, ὅτι παρὰ χοσρόου ταύτην ἔλαβε τὴν ἐπιστολήν. συναγαγὼν οὖν τοὺς τῶν ταγμάτων ἡγεμονεύοντας, ἐν ἐπηκόῳ πάντων τὴν ἐπιστολὴν ἀναγνωσθῆναι πεποίηκε. θυμοῦ τοίνυν πλησθέντες οἱ τῶν ταγμάτων ἐξάρχοντες, κοινῇ συνῄδοντο ὑπὸ βασιλεῖ προσελθεῖν, ἤδη τοίνυν καὶ ἕτερόν τι συμβέβηκεν, ὃ τὸν χοσρόην διώλεσε. παῖδας γὰρ ἔχων πολλούς, τὸν ἁπάντων πρεσβύτερον σιρόην παραγκωνιζόμενος, ἐβουλήθη διάδοχον τῆς ἀρχῆς ἕτερον ποιήσασθαι, καλούμενον μερδασάν. γνοὺς ὁ σιρόης, καί τινας τῶν σατραπῶν ὑποποιησάμενος, ἐπιτίθεται τῷ πατρί, δεσμεῖ τε τοῦτον, καὶ χρυσὸν αὐτῷ πολὺν παρατίθησι, καὶ λίθων τῶν πολυτίμων σωρούς, διὰ ταῦτα λέγων ῥωμαίους σὺν πέρσας ἐπιπολεμῆσαι καὶ ἀλλήλοις μάχεσθαι, καὶ διαφθείρεσθαι κατηνάγκασας. ἀπόλαυε τοίνυν τῶν ἐφετῶν. εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ μερδασάν, ᾧ τὴν τῶν περσῶν ἐνετίθει ἀρχήν, ἀναιρεῖ πρὸ ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς ἄλλους παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πᾶσι κἀκεῖνον, ἐγκρατὴς οὖν τῆς τῶν περσῶν ἀρχῆς γεγονώς, διαπρεσβεύεται πρὸς ἡράκλειον, τὸν τοῦ χοσρόου ὄλεθρον αὐτῷ διαγγελλόμενος, καὶ ἀσπασάμενος αὐτῷ, πάντας τοὺς ἐν περσίδι αἰχμαλώτους ῥωμαίους, ἐλευθέρους ἀφῆκε, καὶ τὰ τίμια ξύλα τοῦ σωτηρίου σταυροῦ αὐτῷ ἀποδέδωκε, καὶ τὸν πατριάρχην τῆς ἱερουσαλὴμ ζαχαρίαν. καὶ ὁ βασιλεὺς αὖθις πάντας τοὺς παρὰ ῥωμαίοις κατεχομένους πέρσας ἀπελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τοὺς οἰκείους. ταῦτα ἐν ἓξ ἔτεσιν ἀνύσας ἡράκλειος, καὶ ἀποκαταστήσας τῇ ἱερουσαλὴμ τὰ τίμια ξύλα, καὶ τὸν πατριάρχην αὐτήν, τῷ ἑβδόμῳ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, μετ' εὐφημίας καὶ κρότων δεχθεὶς καὶ λαμπροτάτως, παρά τε τῆς γερουσίας καὶ τοῦ πλήθους τῆς πόλεως. γινομένου δὲ τῷ βασιλεῖ ἡρακλείῳ κατὰ τὴν ἱερουσαλήμ, ὁ τῶν ἰακωβιτῶν καθολικὸς προσελήλυθεν, ὃν ἐκεῖνοι πατριάρχην ὀνόμαζον. τούτῳ τοίνυν ὁ βασιλεὺς αἰτίαν προσῆπτεν, ὅτι τὴν ἐν χαλκηδόνι μὴ δέχοιτο σύνοδον, μὴ δὲ δύο φύσεις ἐν χριστῷ ἑνωμένας ὁμολογεῖ, λέγων, ὡς εἴ γε τὴν σύνοδον δέξοιτο, καὶ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Eius exercitus reliquiæ reuersæ domum, nunciata clade, suos populares iam ante Chosroæ infensos, ad maius etiam tyranni odium concitarunt. Heraclius uerò etiam in Persiam interiorem penetrauit, Vrbes euertit, Lucos unà cum igni, qui ab illis colitur, deleuit: cognitáque Legatorum suorum cæde iratus, ferro, atque incendio, in obuia omnia grassatus est. Quæ dum Imperator agitaret, Chosroes Ctesiphontem confugit, delatóque Sarbaro Archisatrapa, quasi cum Romanis colluderet, & ipsi conuiciaretur: legato illius scribit, ut Sarbarum tollat. Sed tabellario, in itinere à Romanis excepto, ac Byzantium perducto: Magistratus lectas literas, unà cum tabellario ad Sarbarum mittunt. Is lecta epistola, & Chosroæ sententia è tabellario cognita: aliam epistolam confingit, eámque conuocatis tribunis & centurionibus, recitandam curat. Vnde illi iracundia inflammati, communi consilio se ad Romanorum Imperatorem conferre statuerunt. Post hæc etiam aliud quiddam accidit ad Chosroæ interitum maturandum. Nam cùm multos haberet liberos, eiecto natu maximo Siroe, alij tradere uoluit Regnum, nomine Merdasæ. Quo Siroes cognito, conciliatis sibi quibusdam Satrapis, patrem inuadit, eique in uincula coniecto, quum multum auri & preciosarum gemmarum aceruos proposuisset, Ob hæc, inquit, Romanos contra Persas concitasti, & mutuis cædibus & cladibus grassari coegisti. Fruere igitur desiderijs tuis. Deinde filium quoque illius Merdasam, cui regnum destinarat, cæterósque liberos in conspectu illius, ac tum demum ipsum quoque sustulit. Ita regno Persarum potitus, Legatos ad Heraclium mittit, Chosroæ interitum illi nuncians, pacéque facta, omnes Romanos captiuos dimittit, & uenerabilia ligna Salutaris crucis, & Patriarcham Hierosolymitanum Zachariam, illi restituit. Imperator uicissim Persis, qui à Romanis tenebantur, domum redeundi potestatem dedit. His sexennio peractis, & preciosis lignis ipsóque Patriarcha Hierosolyma restitutis, Heraclius anno septimo in Regiam regressus, à senatu populóque Byzantino lætis acclamationibus, & cum plausu, splendidissimè excipitur. Cæterum, in reditu Iacobitarum Catholicum, quem illi Patriarcham nominant, Hierosolymis incusauit, ut qui Chalcedonense Concilium improbaret, neque duas naturas in Christo citra confusionem unitas confiteretur. Quòd si faceret, ac sententiam eandem amplecteretur, se illum Antiochenæ Ecclesiæ Patriarcham designaturum. At ille homo callidus, & dolis plenus: & concilium se approbare simulat, & duas

Sarbarus ad Romanos deficit.

Siroes filius Chosroæ interfecto, pacem cũ Heraclio facit

Heraclius Byzantium redit.

Iacobitarũ Catholicus Monothelitã facit Heraclium.

duas naturas in Christo unitas se profiteri ait. Sed de uoluntatibus & actionibus percontatur, utrum eas duplices an uero unas & singulas dici fas sit. Eam quæstionem Imperator ad Sergium Patriarcham Constantinopolitanum scribit. Qui cum pridem Monothelitarum hæresim probaret: unam naturalem uoluntatem, & unam actionem in Christo statuendã esse Imperatori rescribit. Rogato Cyro Phasiano eum, quoq; idem sentire cum Sergio intelligit. Quorum autoritate motus Heraclius, & ipse eandem opinionem amplectitur, & turbidam aquam bibit ab illis non pastoribus, sed mercenarijs exhibitam.

Sophronij decretum. Verùm cum Sanctus Sophronius tum summo sacerdotio fungens Hierosolymis, subiectis sibi sacerdotibus conuocatis, per cõcilij modũ demõstrasset: Qui unã in duobus Christi naturis uoluntatem, atq; actionem affirmarent, eos palàm unam quoq; naturam statuere: eiq; Ioannes Papa Romanus assensus esset, *Heraclij edictum.* Imperator edictum proponit: Neque singularem, neq; binariam in Christo actionem, esse asserendam. Id edictum non Orthodoxis tantum, sed Seueri etiam sectatoribus, ridiculum uisum. Sergio Patriarchę Cõstantinopolitano defuncto, Pyrrhus eiusdẽ opinionis succedit, sententiæ Cyri & Seueri & admirator & *Pyrrhus patriarcha.* approbator. In eodẽ triũphali ex Persia reditu *Moameti origo.* Moametus Saracenorum princeps Imperatorem conuenit. Ei principatus non ex nobilitate generis contigerat. Nam quum pauper esset, locupleti cuidam uiduæ mercede seruierat, quàm præstigijs quibusdam in amorem sui pellectam, uxorem duxerat. Sed quia comitiali morbo laborabat, & ex interuallis impetu illius mali prostratus, mente alienabatur: dominæ suæ uxorique & mœrori & pudori fuit. Cæterum homo impro- *Epilepsiæ dissimulatio callida.* bus, Monachum se nequiorem nactus, ob peruersam religionem Byzantio exactum: illius instinctu, uxori ait Archangelum Gabrielem de cœlo ad se descendentem, diuina quædam arcanáque sibi reuelare: cuius conspectum quia ferre non possit, se oborta ex metu uertigine, humi procumbere. Ea uerba testimonio dolosi monachi confirmabantur, qui mulieri dicebat, Omnino Gabrielem ad omnes Prophetas mitti solere. Ex eo mulier, abolito dedecore, ac potius Prophetæ coniugio glorians, fabulam istam inter cæteras mulieres spargit. Sic impurus ille apud suos populares, Prophetæ nomen consequutus, & Vxoris mortuæ hæreditate locupletatus, Ismaeliticæ gentis princeps, doctor & Legislator est habitus, quum alios uerbis seduxisset, alios imperium detrectantes stricto gladio sibi cedere coëgisset. Iam enim manum non contemnendam fecerat. Is igitur ex Æthribo progressus Imperatorem conuenit, & regionẽ ad habitandũ petitam accepit.

δύο φύσεις ἑνωμένας ἀσυγχύτως ἐπὶ τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ ὁμολογήσει, ὁμόδοξον αὐτὸν γενέσθαι, καὶ τῇ αὐτοῦ ἐκκλησίας πατριάρχην προβαλέσθαι. ὁ δὲ διαυτὸς ὢν καὶ πονηρίας μεστός, ἵνα μὴ ἀποτύχοι τῆς βασιλικῆς ὑποσχέσεως, τήν τε σύνοδον ἀπαρακαλύπτως ἐδέξατο, καὶ δύο φύσεις ἐπὶ Χριστοῦ λέγειν ἡνωμένας ἐξέθετο. περὶ δέ γε τῶν θελημάτων καὶ τῶν ἐνεργειῶν ἐπυνθάνετο, ἀλλὰ ταῦτα λέγειν χρεὼν, ἢ ἑνικά τε καὶ μοναδικά; ὁ δ᾽ αὐτοκράτωρ γράφει περὶ τούτου διὰ τοῦ ζητήματος πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Σέργιον. ἐκεῖνος δὲ πάλαι τὰ τῶν μονοθελητῶν πρεσβεύων αἱρέσεως, μίαν φυσικὴν θέλησιν καὶ μίαν ἐνέργειαν δεῖν δογματίζειν ἐπὶ Χριστοῦ, τῷ βασιλεῖ ἀντεπέστειλεν. ἀλλὰ καὶ Κῦρον ἐρωτήσας τὸν Φάσιδος, τῷ Σεργίῳ εὗρεν ὁμογνώμονα. τούτοις καὶ αὐτὸς ὑπαχθεὶς ὁ Ἡράκλειος, τῆς δόξης γίνεται ταύτης, καὶ ἀνατρεπτὸν πίνεται θολερὸν παρὰ τῶν μισθωτῶν, ἀλλ᾽ οὐ ποιμένων ἐκείνων. τοῦ Σωφρονίου δὲ τότε τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀρχιερατεύοντος, τοὺς ὑφ᾽ ἑαυτὸν ἀρχιερεῖς συναθροίσαντος, καὶ συνοδικῶς ἐκδιδάξαντος, τοὺς μίαν λέγοντας θέλησιν καὶ ἐνέργειαν ἐπὶ τῶν δύο φύσεων τοῦ Χριστοῦ, μίαν αὐτοὺς καὶ φύσιν ἐκήρυττον. συμψήφου δὲ χόντος ἐπὶ τούτῳ, καὶ τὸν τὸν θρόνον τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης διέποντα Ἰωάννην, ὁ βασιλεὺς τὸ ἔδικτον προέγραμμα, μήτε ἑνικὴν ἐνέργειαν, μήτε διττὴν ἐπὶ Χριστοῦ δογματίζεσθαι. ὃ κατηγέλαστον οὐ τοῖς ὀρθόφροσιν ἔδοξε μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς Σεβήρου ὁμόφροσι. Σεργίου δὲ τοῦ, τὸν θρόνον ἔχοντος Κωνσταντινουπόλεως τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, Πύρρος αὐτὸν διεδέξατο, τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ δοξάζων, καὶ τὰ Σεβήρου καὶ Κύρου στέργων τε καὶ κυρῶν. ὑποστρέφοντι δὲ τῷ βασιλεῖ τούτῳ ἐκ Περσίδος τροπαιοφόρῳ, πρόσεισι Μουάμεθ ὁ τῶν Σαρακηνῶν φύλαρχος, οὐκ ἐκ γένους τὸ φυλαρχεῖν κληρωσάμενος (τῶν γὰρ ἀσήμων ἐτύγχανεν ὤν) ἀλλὰ πονηρίᾳ τοῦτο κτησάμενος. πένης γὰρ ὢν παρά τινι γυναικὶ ὁμοφύλῳ πλουσίᾳ χήρᾳ ἐθήτευεν, ἣν ἔγημε, γοητείαις ὑπαγαγὼν εἰς ἔρωτα ἑαυτοῦ. ἐπιληψίας δὲ νοσήματι συνεχόμενος, καὶ κατὰ καιροὺς αὐτῷ τοῦ πάθους προσβάλλοντος, πίπτων καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ἀθυμίας αἴτιος τῇ ἑαυτοῦ κυρίᾳ καὶ γαμετῇ καὶ αἰσχύνης ἐγένετο. ὁ δ᾽ αὐτός τε πονηρὸς ὤν, καί τινι δὲ μοναχῷ πονηροτέρῳ ἑαυτοῦ ἐντετυχηκώς, διὰ κακοπιστίαν φυγαδευθέντι τοῦ Βυζαντίου, καὶ παρ᾽ αὐτοῦ διδαχθεὶς ἔλεγε τῇ γυναικὶ τὸν Γαβριὴλ τὸν ἀρχάγγελον οὐρανόθεν αὐτῷ φοιτῶντα, θεῖά τινα μυεῖν καὶ ἀπόρρητα, μὴ φέρειν δὲ τὴν τούτου θέαν, καὶ διὰ τοῦτο ἰλιγγιᾶν, καὶ φόβῳ συνέχεσθαι, καὶ πρὸς γῆν κατακλίνεσθαι. ταῦτα δ᾽ εἶχεν αὐτῷ συμμαρτυροῦντα καὶ τὸν μοναχὸν ἐκεῖνον τὸν δόλιον, καὶ τῇ γυναικὶ λέγοντα, ὅτι ὡς ἀληθῶς πᾶσι τοῖς προφήταις οὗτος ὁ Γαβριὴλ ἐπιπέμπεται. ἐντεῦθεν ἡ γυνὴ ἀποσκευαζομένη τὸ ὄνειδος, ἐγκαυχωμένη δὲ μᾶλλον ὡς συνοικοῦσα προφήτῃ, τὸν λόγον τοῦτον εἰς τὰς λοιπὰς γυναῖκας ἐξήνεγκε, καὶ οὕτως ὄνομα προφήτου παρὰ τοῖς ὁμοφύλοις ὁ μυσαρὸς ἐκεῖνος ἐκτήσατο. θανούσης δὲ τῆς γυναικὸς ἐκείνης, τῶν ἐκείνης κληρονόμος γενόμενος, καὶ φύλαρχος καὶ διδάσκαλος καὶ νομοθέτης τοῦ ἔθνους τῶν Ἰσμαηλιτῶν ἐχρημάτισε, τοὺς μὲν λόγοις ἀπατῶν, τοῖς δὲ μὴ εὐχερῶς αὐτῷ πειθομένοις τὸ ξίφος ἀνατεινόμενος, καὶ ὑποκλίνεσθαι οἱ ἐκβιαζόμενος. ἤδη γὰρ καὶ χεῖρα περὶ αὑτὸν συνήγαγεν ἱκανήν. οὗτος οὖν ἐκ τῆς Αἰθρίβου προελθών, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, χώραν αἰτῶν εἰς κατοίκησιν, καὶ ἔλαβεν.

ὅπως ὁ ἡράκλειος εἰς τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν ἐξώκειλε.

περὶ τοῦ ἐπὶ σωφρονίου, τῆς ἐπ᾽ αὐτοῦ γενομένης συνόδου.

περὶ πύρρου.

περὶ μωάμεθ, ἤτοι τοῦ εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς χώρας ἐγκατοικίσεως.

ἣν δ᾽

ὃν δ᾽ ἄρτι τρόπον τὸ ἔθνος ἅπαν κατασοφισάμενος, καὶ ὑφ᾽ ἑαυτὸν ποιησάμενος, τήν τε Συρίαν κατέδραμε καὶ ἐλῄσατο, καὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χώρας πολλὰς διεπόρθησε, καὶ ἐκ τότε οὐκ ἐπαύσατο τὸ τῶν Ἰσμαηλιτῶν γένος τὴν Ῥωμαίων ἅπασαν γῆν κατατρέχον καὶ λῃϊζόμενον. Ἡράκλειος δὲ, ὡς εἴρηται, εἰς τὴν τῶν μονοθελητῶν ἐκκυλισθεὶς αἵρεσιν, νόσῳ ὑδερικῇ περιέπεσε. λέγεται δὲ καὶ τὸ αἰδοῖον αὐτοῦ στρεφόμενον, ἄνω τὸ οὖρον πέμπειν, καὶ εἰ μὴ σανὶς ἐν τῷ ἤτρῳ αὐτοῦ ἐτίθετο, κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ τὸ ἐκκρινόμενον ἀνεδίδου. ὃ συμβαίνειν ἐδόκει διὰ τὴν ἀθέσμον μῖξιν τῆς ἀδελφόπαιδος. θνήσκει γοῦν ὁ βασιλεὺς οὗτος τριακοστῷ ἑνὶ χρόνον ἀνύσας ἤδη τῆς βασιλείας Ῥωμαίων.

ἀπέθανε νοσῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ τοῦ υἱοῦ Ἡρακλείου.

Μετέβαινε δὲ ἡ αὐταρχία πρὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον, ὃς βραχύ τι ἀπώνατο. ἕνα γὰρ μοναρχήσας ἐνιαυτὸν, φαρμάκῳ διώλετο, παρὰ Μαρτίνης αὐτῷ κερασθέντι τῆς μητρυιᾶς τε ὁμοῦ καὶ ἐξαδέλφης αὐτοῦ. ἡ γυνὴ συνῴκισε Γρηγορία, θυγάτηρ τοῦ πατρικίου Νικήτα, ἐξ ἧς υἱὸς αὐτῷ Κώνστας ἐγένετο. ἦν δὲ ὁ Κωνσταντῖνος περὶ τὴν πίστιν ὀρθὸς, τὴν βασιλείαν πατρόθεν διαδεξάμενος, οὐ μὴν καὶ τὸ κακόδοξον. διὸ λέγεται τῆς κατ᾽ ἐκείνου ἐπιβουλῆς καὶ τὸν Πύῤῥον συμμετέχειν τὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως πρόεδρον. τούτου δ᾽ οὕτω τὸν βίον καταλύσαντος, Μαρτῖνα σὺν τῷ Ἡρακλωνᾷ τῷ παιδὶ τῆς βασιλείας ἀντέχοντο, ἀλλὰ τῆς οὕτω ταχέως τῆς ἀρχῆς ἐξεπεπτώκασι. μισηθεῖσα γὰρ ἡ Μαρτῖνα παρὰ τῆς γερουσίας διὰ τὸν φόνον τοῦ Κωνσταντίνου, κατεσπάσθη μὲν τῶν βασιλείων, ἐπαναστάσης αὐτῇ τῆς συγκλήτου. ἐκτέμνεται δὲ τὴν γλῶτταν αὐτὴ, τὴν ῥῖνα δὲ ὁ Ἡρακλωνᾶς ἔτι δεκέτης ὤν, καὶ ἀμφοῖν ὑπερορία καταψηφίζεται ἀρξάντων, καὶ ὁ Πύῤῥος τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται, καὶ φυγῇ κατακρίνεται.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΟΣ τοῦ ἐγγόνου Ἡρακλείου.

Καὶ εἰς μὲν τὸν βασίλειον θρόνον Κώνστας ὁ ἔγγονος Ἡρακλείου, υἱὸς δὲ τοῦ Κωνσταντίνου παρὰ τῆς συγκλήτου καθίζεται, εἰς δὲ τὸν ἀρχιερατικὸν Παῦλος ἀντικαθίσταται. καὶ οὗτος δὲ περὶ τὴν πίστιν ὁμογνωμονῶν τοῖς πρὸ αὐτοῦ Σεργίῳ καὶ Πύῤῥῳ δηλαδή. ὁ γοῦν αὐτοκράτωρ Κώνστας, τἆλλα μὲν οὐκ ἀχρεῖος γέγονε βασιλεὺς, περὶ δὲ τὸ σέβας τὸν πάππον ἐμιμεῖτο. καὶ οὗτος γὰρ τὴν τῶν μονοθελητῶν ἐπρέσβευεν αἵρεσιν. διὸ τόν τε σοφώτατον ἄνδρα καὶ θειότατον τὸν μέγαν τὸν Μάξιμον, καὶ τοὺς αὐτοῦ φοιτητὰς ἄμφω ἐκόλασεν ἀπηνέστατα, καὶ Μαρτῖνον τὸν ἁγιώτατον πάπαν τῆς Ῥώμης ὑπερορίᾳ κατέκρινεν, ἐν ᾗ καὶ ἀπέθανεν. ὃς σὺν τῷ ἁγίῳ πατρὶ Μαξίμῳ παραγενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σύνοδον ἀθροίσας ἀρχιερέων, ἀναθέματι τοὺς τὰ τῶν μονοθελητῶν φρονοῦντας ὑπέβαλε, καὶ ἄλλους δὲ πολλοὺς τῶν ὀρθοδόξων ὁ Κώνστας ἐτιμωρήσατο, μὴ θελήσαντας ὑποκύψαι τῷ αὐτοῦ μονοθελήτῃ θελήματι.

Cumq; omnes populares suos ad hunc modum deceptos subegisset, Syriam direptionibus uexauit, & multas Romanorum prouincias euastauit. Ex eo tempore gens Ismaëlitarum Romanorum terram incursare & prædari nunquam destitit. Heraclius autem ita uti exposui, in sectam Monothelitarum deuolutus, aqua intercute laborare cœpit. Fertur etiam inguine sursum conuerso faciem suam perminxisse, nisi urina, tabella imo uentri opposita, auerteretur. Id ei accidisse creditum ob incæstum cum fratris filia coitum. Mortuus est, cùm annos triginta unum Romano imperio præfuisset.

Heraclij ex morbo obitus.

IMPERIVM CONSTANTINI filij Heraclij.

Imperium autem & summa potestas ad eius filium Constantinum successione deuenit: quo non diu est lætatus. Nam cùm unum regnasset annum, ueneno perijt, à Martina nouerca eademq; sorôre patrueli temperato. Vxorem habuit Gregoriam, Nicetæ Patricij filiam, è qua Constantem suscepit. De religione rectè sensit, paterni Imperij duntaxat, non item peruersæ opinionis hæres. Qua de causa, Pyrrhus etiam Patriarcha, conscius fuisse insidiarum putatur. Constantino ita defuncto, Martina cum filio Heraclona imperium sibi uendicabat. quo & ipsi citò exciderunt. Nam ob Constantini parricidium senatui inuisa, per seditionem regio solio auulsa est, ipsaq; lingua execta: Heraclonas decennis adhuc, naso præciso à senatu relegantur, Pyrrhus item Ecclesia eiectus, exulare iubetur.

Constantini interitus.

Martina relegatur.

IMPERIVM CONSTANTIS nepotis Heraclij.

Deinde Constans Heraclij nepos, Constantini filius in regnum, Paulus in pontificium solium collocatur. Qui Paulus & ipse eiusdem cum Sergio & Pyrrho opinionis fuit. Ipse quoque Constans, alijs quidem in rebus, non inutiliter administrauit imperium, sed in religione auum imitatus, Monothelitarum sectam est sectatus. Qua de causa Maximum, uerè suo nomini respondentem, uirum doctißimum & sanctißimum, & ambos eius discipulos, crudelißimo supplicio affecit, ac Martinum sanctißimum Papam Romanum in exilium egit, in quo & mortuus est. Nam is cum Sancto Maximo Romam profecto, coacto primorum sacerdotum concilio, anathemate notarat Monothelitarum assensores. Alios quoque complures, Constans unicæ uoluntati suæ refragantes, pœnis affecit.

S. Maximi martyrium

Cum

Constans à Mabia Saracenorum duce profligatur.

Cum autem iam Saraceni magnam adepti potentiam, multas prouincias Romanis tributarias & insulas occupassent, Dux eorum Mabias bellicis nauibus ædificatis, Romanum Imperium inuadere cogitabat. Quo Constans intellecto, & ipse classe comparata in Phœnice Lyciæ portu appulit. Quo cum & Agareni uenissent, ac pugna postridie committenda esset: ea nocte Imperator in somnis se Thessalonicæ esse uidet. Eo somnio coniector cladem illi portendi dixit, quod θὲς ἄλλῳ νίκην significaret, alteri uictoriam tribuendam: idque accidit. Commisso enim prælio, hostes superiores euasere, tanta Romanorum cæde edita, ut mare illorum sanguine purpurasceret, & Constans uili ueste indutus, fortuito nauigio conscenso cum paucis, Byzantium euaderet. Agareni uerò iam obsistente nemine, inuadebant omnia.

Rhodius colossus.

Tunc etiam Rhodo insula subacta, celebratum in ea Colossum demoliti sunt, cuius æs Iudæus quidam mercatus, DCCCC camelis fertur asportasse. Cæterum Agarenorum audacia, qua Romanos lacessebant, aliquantisper nonnihil est repressa, orta

Induciæ biennij cum Agarenis.

inter eos de duce exercitus controuersia, alijs Mabiam, alijs Alimum Muchumeti generum præferentibus, ac biennij inducias cum Romanis tributa pollicitis fecerunt. Sub Constante multæ Romanorum prouinciæ terræ motu uentorumque procellis, quæ multa ædificia deiecere, afflictæ sunt.

Episcoporum successores.

Patriarcha Paulo cùm XII annos ecclesiæ nefariè præfuisset, mortuo: Pyrrhus duodecimo anno Imperij Constantis in sedem urbis pastoralem reuocatur. Nam cum, ut dictum est, Ecclesia excidisset, Romam profectus, atque à Diuo Maximo prauæ opinionis conuictus: se deseruisse Monothelitarum opinionem simulat, libellumque de fide sua Papæ petenti offert, à quo approbatus est. Inde clam Rauennam digressus, hæresim cælare non potuit. Quo Papa comperto, conuocatis suis Episcopis, eum penitus condemnat. Is igitur denuò sede Constantinopolitana per menses quatuor potitus, moritur.

Petrus patriarcha. Thomas. Ioannes.

Ei succedit Petrus, & ipse à prioribus non dissentiens, quo post annos XII mortuo, Thomas ueræ sententiæ defensor Orthodoxis præfuit, qui post annos duos & menses septem mortuus, Ioannem habuit successorem.

Constans in Sicilia interficitur.

Verum Constans ob cæsum fratrem Theodosium, & admissa in Papam Martinum & Diuum Maximum facinora, ciuibus se inuisum esse cernens, in Siciliam profectus, circa Syracusas uitam agit, atque Imperium etiam Romam ueterem transferre uoluit. Dicebat enim, plus honoris deberi matribus quàm filiabus. Eaque de causa, Imperatricem & tres filios suos Constantinum, Heraclium, & Tiberium ad se accersiuit. Sed quò minus abirent, uel à cognatis retenti, uel ab urbana multitudine prohibiti fuerunt. Cum autem sex annos in

ὅτι ὁ τῶν σαρακηνῶν ἀρχηγὸς κατὰ ῥωμαίων ἐχώρησε, καὶ ἀντιστρατευσάμενον τὸν κώνσταντα ἐνίκησεν.

ἤδη δὲ τῶν σαρακηνῶν μέγα δυνηθέντων, καὶ πολλὰς τῶν ῥωμαίοις ὑποφόρων χώρας καὶ νήσους σφετερισαμένων, ὁ τούτων ἀρχηγὸς μαβίας πολεμιστηρίας πλήσας νῆας συμπηξάμενος, ἐπιθέσθαι διεμελέτα τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ. ὅπερ ὁ κώνστας μαθὼν, καὶ αὐτὸς στόλον ἐξοπλίσας, εἰς τὸ τῆς λυκίας κατῆρε νεώριον, ὀνομαζόμενον φοίνικα. ἐκεῖ γενομένων καὶ τῶν ἀγαρηνῶν, ναυμαχίας τῇ ἑξῆς γενέσθαι ἐμελλον. ὁρᾷ γοῦν ὁ βασιλεὺς κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην ἐνύπνιον, ὅτι ἐν θεσσαλονίκῃ ἦν. ὃ τῶν λογίων τινὶ κοινωσάμενος, ἤκουσεν ὡς εἴη τὸ ὄναρ δηλωτικὸν, ἄλλῳ θὲς τὴν νίκην δηλοῦν. ὃ καὶ γέγονε. ναυμαχίας γὰρ γενομένης, ὑπερέσχον οἱ ἀντιπόλεμοι, καὶ τοσοῦτος γέγονε φόνος ῥωμαίων, ὡς ἐκ τοῦ αἵματος πορφυρωθῆναι τὴν θάλασσαν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐσθῆτα φαύλην ἐνδὺς, καὶ εἰς πλοῖον ἐμβεβηκὼς τὸ παρατυχὸν, μετά τινων ὀλίγων διέδρα, καὶ εἰς τὸ βυζάντιον διεσώσατο. οἱ ἀγαρηνοὶ δὲ μηδενὸς ἐπ᾽ αὐτοῖς ἐναντιουμένου, ὁμοῦ κατὰ πάντων ἐχώρουν. τότε καὶ τὴν νῆσον ῥόδον ὑφ᾽ ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, τὸν ἐν αὐτῇ περίπυστον κολοσσὸν καθῃρήκασιν, οὗ τὸν χαλκὸν ἰουδαῖος πριάμενος ἔμπορος, ἐννακοσίαις καμήλοις λέγεται τοῦτον μετενεγκεῖν. ἀλλ᾽ ἐπί τινα καιρὸν ἡ τῶν ἀγαρηνῶν κατὰ ῥωμαίων θρασύτης ἀνεστάλη πως. γεγόνασι γὰρ κατ᾽ ἀλλήλων διαφερόμενοι περὶ ἀρχηγοῦ. οἱ μὲν γὰρ τὸν μαβίαν ᾑροῦντο, οἱ δὲ τὸν ἀλῆμ, γαμβρὸν τοῦ μουχούμετ γενόμενον. ὅτε καὶ σπονδὰς ἔθεντο ἐπὶ δύο ἐνιαυτοὺς πρὸς ῥωμαίους, καταδεξάμενοι φόρους τελεῖν. γέγονε δὲ αὐταρχοῦντος τοῦ κώνσταντος κλόνος τῆς γῆς, καὶ πολλαὶ χῶραι τῆς ῥωμαίων ἡγεμονίας κακῶς ἔπαθον, καὶ πνεῦμα βίαιον ἔπνευσεν ἄλλοτε, καὶ πολλὰ τῶν οἰκοδομημάτων κατέβαλε. τοῦ πατριάρχου δὲ παύλου δώδεκα ἐνιαυτοὺς ἀνοσίως προστάντος τῆς ἐκκλησίας, εἶτα θανόντος, εἰσάγεται πάλιν ὁ πύρρος εἰς τὴν ποιμαντικὴν τῆς κωνσταντινουπόλεως, δωδεκάτου τῆς βασιλείας τοῦ κώνσταντος ὄντος ἔτους. ὅτε γὰρ ὁ πύρρος ἐξωσθεὶς ὡς εἴρηται τῆς ἐκκλησίας, εἰς ῥώμην ἀφίκετο, καὶ ἐλεγχθεὶς παρὰ τοῦ ἁγίου μαξίμου κακῶς δοξάζειν, ὑπεκρίθη μεταθέσθαι τῆς δόξης τῶν μονοθελητῶν, καὶ ἀπαιτηθεὶς παρὰ τοῦ τότε πάπα λίβελλον περὶ πίστεως δέδωκε καὶ ἐδέχθη. εἶτα τῆς ῥώμης ὑποχωρήσας, καὶ εἰς ῥάβενναν ἀπελθὼν, ἐγνώσθη τῆς αἱρέσεως μὴ ἐκστάς. ὅθεν ὁ πάπας τοῦτο μαθὼν, καὶ τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν ἐπισκόπους ἀθροίσας, καθαίρεσιν αὐτοῦ τελείαν κατεψηφίσατο. οὗτος οὖν τὸ δεύτερον μῆνας τέσσαρας τὸν θρόνον τῆς κωνσταντίνου κατασχὼν, τέθνηκε, καὶ προεχειρίσθη πατριάρχης πέτρος, ὁμόδοξος καὶ οὗτος τοῖς πρὸ αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ δώδεκα τῆς ἐκκλησίας ἄρξας ἐνιαυτοὺς, θνήσκει. μεθ᾽ ὃν προέστη τῶν ὀρθοδόξων θωμᾶς, τῆς ὀρθῆς ἐχόμενος δόξης, ὃς μετὰ δύο ἔτη καὶ μῆνας ἑπτὰ, τὸν βίον μεταλλάξας, ἰωάννην ἔσχε διάδοχον. οὗτος ὁ βασιλεὺς κώνστας τὸν ἴδιον ἀνεῖλεν ὁμαίμονα θεοδόσιον, καὶ ἐμισήθη ὑπὸ τῆς πόλεως διά τε τοῦτο, καὶ διὰ τὰ εἰς τὸν πάπαν μαρτῖνον, καὶ τὸν μέγαν γενόμενα μάξιμον. ἀπῆρεν οὖν τοῦ βυζαντίου, καὶ εἰς σικελίαν κατῆρε, διάγων περὶ συράκουσαν, βουλόμενος καὶ τὴν βασιλείαν εἰς τὴν πρεσβυτέραν ῥώμην μετενεγκεῖν. ἔλεγε γὰρ δεῖν μᾶλλον τὰς μητέρας, ἢ τὰς θυγατέρας τιμᾶν. διὸ καὶ τὴν βασίλισσαν καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ (τρεῖς δὲ ἦσαν, κωνσταντῖνος, ἡράκλειος, καὶ τιβέριος) μετεκαλεῖτο πρὸς ἑαυτόν. ἀλλὰ τοῦτο μέν τινες τῶν ἐγκειμένων αὐτῷ διεκώλυσαν, ἄλλοι δέ φασι τὸ πλῆθος, τῆς πόλεως μὴ παραχωρήσαντος αὐτοῖς τὴν πρὸς ἐκεῖνον ἄφιξιν. ὁ δ᾽ ἔγε κώνστας ἐξ ἐν σικελίᾳ

ὅτε καὶ κατ᾽ ἀλλήλων διεφέροντο οἱ ἀγαρηνοί.

περὶ πατριαρχῶν καὶ πύρρου.

ὅπως ἐμισήθη ὁ κώνστας παρὰ τῶν πολιτῶν καὶ εἰς σικελίαν ἀπάρας ἐκεῖ ἐσφάγη.

σικελίᾳ διαγεγονὼς ἔτη, ἐκεῖθεν οὐκ ἐπανῆλθεν. ἐπιβουλευθεὶς γὰρ παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν λουόμενος, ἐπλήγη καιρίως τὴν κεφαλὴν μετὰ τοῦ ἀντλήματος, ᾧ αὐτῷ κατεχεῖτο τὸ ζέον ὕδωρ, καὶ ἀπέθανεν, ἄρξας ῥωμαίων ἐνιαυτοὺς ἑπτά τε καὶ εἴκοσι.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ τοῦ πωγωνάτου.

Τούτου δὲ θανόντος, τὸ στρατιωτικὸν τὸ μετ' αὐτοῦ εὐθὺς ἀρμένιόν τινα μιζίζιον ὄνομα, ἀγαλματίαν ὄντα καὶ ὡραιότατον, βασιλέα προεχειρίσαντο, ὅπερ ἀκούσας ὁ τοῦ κώνσταντος υἱὸς ὁ πρεσβύτερος, ὁ πωγωνάτος κληθείς, ὃς καὶ τῷ τῆς βασιλείας κεκόσμητο διαδήματι, στεφθεὶς παρὰ τοῦ πατρός, μετὰ στόλου μεγάλου, τὴν σικελίαν κατέλαβε, καὶ τόν τε μιζίζιον χειρωσάμενος ἀνεῖλε, καὶ τοὺς τὸν φόνον κατεργασαμένους αὐτοῦ τοῦ πατρός, καὶ σὺν τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν πατρίκιον ἰουστινιανὸν τὸν πατέρα γερμανοῦ τοῦ πατριάρχου, αὐτὸν δὲ τὸν γερμανὸν ἐκτομίαν ἐποιήσατο, ἤδη περιβεβηκότα, ἢ ὑπερβεβηκότα τὴν ἡλικίαν, καθ' ἣν ἄνθος χνοάζεσθαι δεδοκίμασται. λειπογένειος δὲ ὢν ὅτε ἀπεδήμησεν ὁ βασιλεύς, ἐκδικήσων τὸν φόνον τὸν τοῦ πατρός, κατάπληρον ἔχων ἐπανῆκε τὸν πώγωνα, διὸ δὴ ἐκεῖνος πωγωνάτος παρὰ τῶν πολιτῶν ἐπικέκλητο. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν εἰς χρυσόπολιν ἀφικόμενοι, ἐβόων, δεῖν καὶ τοὺς λοιποὺς δύο συγγόνους τοῦ κωνσταντίνου στεφθῆναι, λέγοντες ὅτι ὥσπερ εἰς τριάδα πιστεύομεν, οὕτω καὶ παρὰ τῶν τριῶν χρεὼν ἡμᾶς βασιλεύεσθαι. ὁ γοῦν κωνσταντῖνος στείλας πρὸς αὐτούς, πληρώσειν τὴν αἴτησιν αὐτῶν ἐπηγγέλλετο, καὶ τοὺς τοῦ λαοῦ προεξάρχοντας μετεκάλει, ἵν' αὐτῶν ἐνώπιον ἡ τῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν ἀνάρρησις γένηται. ἐλθόντες δὲ εἰς τὸ βυζάντιον, ἀνῃρέθησαν ὡς στασιώδεις αὐτίκα. ὃ γνόντες οἱ ἄλλοι, μετὰ δέους εἰς τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν, καὶ ἀμφοῖν δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ τὰς ῥῖνας ἀπέτεμεν. οἱ δὲ τῆς ἄγαρ ἀπόγονοι οὐ διέλιπον τὴν ὑπὸ ῥωμαίους ἅπασαν καὶ πεζοὶ καὶ πλωϊζόμενοι δηοῦντες καὶ ληϊζόμενοι. εἶτα στόλον βαρὺν κατ' αὐτῆς ἐπαφῆκαν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, καὶ ναύσταθμον τοῦ σφετέρου στόλου ἐποίησαν, ἀπὸ τοῦ πρὸς δύσιν ἀκρωτηρίου τοῦ κατὰ τὸ ἕβδομον μέχρι τοῦ κυκλοβίου. στόλον δὲ καὶ ὁ κωνσταντῖνος ὁ βασιλεὺς αὐτοπλισάμενος, καθ' ἑκάστην αὐτοῖς ἀντεπέστειλε, καὶ ναυμαχίαι ἐγίνοντο ἐξ ὥρας ἐαρινῆς μέχρι δὴ φθινοπωρινῆς. ὡς δ' οὐδὲν οἱ βάρβαροι ἤνυον, ἀπάραντες τὴν κύζικον κατειλήφασι, καὶ ταύτην ἑλόντες, ἐν αὐτῇ τὸν χειμῶνα διήγαγον. ἅμα δ' ἦρι αὖθις τὴν κωνσταντίνου κατέλαβον, καὶ αὖθις ναυμαχίαι συχναί. τριβομένου δὲ τοῦ καιροῦ, ἐπεὶ κατέλαβε τὸ μετόπωρον τῇ κυζίκῳ καὶ αὖθις τὸν οἰκεῖον στόλον οἱ τῆς ἄγαρ ὥρμισαν. καὶ τοῦτο οὕτως εἰς ἕβδομον ἐποίουν ἐνιαυτόν. ἀπογνόντες οὖν, μᾶλλον μέντοι καὶ πλῆθος ἀποβαλόντες πολύ, καὶ τῶν νηῶν ζημιωθέντες τὰς πλείονας (τότε γὰρ καὶ τὸ ὑγρὸν ἐπινενόηται πῦρ, καλλινίκου τινὸς ἀρχιτέκτονος ἀπὸ συρίας ἐλθόντος πρὸς τὸ βασίλειον ἄστυ, καὶ τοῦτο κατασκευάσαντος) μετ' αἰσχύνης καὶ λύπης πολλῆς αὖθις ὑπέστρεφον. ἤδη δὲ τοῦ περιλειφθέντος βαρβαρικοῦ στόλου γινομένου κατὰ τὸ σύλαιον, καταιγὶς πνεύματος σκληρὰ τούτῳ προσπεσοῦσα, τὸν μὲν κατέδυσε, τὸν δὲ συνέτριψεν, ἐκταῖς προσαράξασα. ἐπιθεμένου δὲ τοῖς ἐκ τούτων διασωθεῖσι, καὶ τοῦ ταῦ

ἀπελθὼν ὁ κωνσταντῖνος εἰς σικελίαν τοὺς φονεῖς τοῦ πατρὸς ἐκδίκησε, καὶ ἐκλήθη πωγωνάτος.

ὅτι ἑπτὰ ἔτη οἱ ἀγαρηνοὶ ἐπολιόρκουν τὴν κωνσταντινούπολιν, καὶ ἐκαθέζοντο ἀπὸ ἑβδόμου καὶ ἀπῆλθον ἄπρακτοι [illegible]

ὅτι ἐπὶ τούτου τοῦ βασιλέως τὸ ὑγρὸν πῦρ εὑρέθη.

Sicilia uixisset, inde non rediit, sed inter lauandum per insidias est occisus, capiti situla grauiter impacta, qua calida aqua perfundi solebat, anno imperii septimo & uigesimo extinctus.

IMPERIVM CONSTANTINI Pogonati, siue Barbati.

Eo defuncto, legiones quæ cum illo fuerant, statim Armenium quendam Mizizium hominem adeo formosum, ut nec pictæ fictæ ue imagini cederet, Imperatorem designarunt. Quo natu maximus Constantis filius Pogonatus audito, quem ipse pater insignibus Imperii ornarat, Sicilia cum magna classe occupata, Mizizium uictum occidit, necemque patris ulciscitur, cum aliis, tum Iustiniano Patricio Germani Patriarchæ patre interfecto, ipsumque Germanū iam pubertatis annos, & eam ętatem qua castrari solent, egressum, eunuchum facit. Quia uerò Byzantio soluens tenera adhuc lanugine fuerat, è Sicilia uero promissam barbam retulerat, Pogonati cognomen accepit à ciuibus. Cæterum Orientalium partium proceres Chrysopolim profecti, uociferabantur, etiam reliquos duos Cōstantini fratres coronādos esse, quòd sicut in trinitatem credamus, ita etiam tribus Imperatoribus nos parere æquum esset. Constantinus uerò missis legatis, se postulatis eorum annuere pollicitus, populi principes accersit, ut coram illis fratrum proclamatio fiat. Eos cum Byzantium uenissent, pro seditiosis interfecit, quo cęteri cognito, trepidi ad sua se receperunt: utrique etiam fratri nasum præcidit. Agareni autem omnes Romanorum prouincias terra marique & incendiis & direptioni bus uastare non desistentes, tandem magna classe ipsum etiam Byzantium sunt aggressi, nauibus suis ab Hebdomi occidentali promontorio usque ad Cyclobium collocatis. Sed & Constantinus classe exornata, indies cum eis decertabat, naualesque pugnæ à uere usque in autumnum committebantur. Igitur Barbari cum nihil proficerent, soluta obsidione, Cyzicum occuparunt, ibique hyemarunt: sub ueris initium, rursus Byzantium inuasere, ubi cum denuo crebris prælijs naualibus committendis tempus tereretur, autumno classem Cyzicum reduxerunt, idque per annos septem factum. Desperata igitur expugnatione, atque etiam multis militibus & pluribus nauibus amissis (nā tū quoque Græcū ignem à Callinico quodā architectō e Syria in regiam urbem profecto excogitatum ferunt) cum dedecore magnoque mœrore retro abierunt. Cum autem Barbaricæ classis reliquiæ iam ad Sylæū peruenissent, turbo uehemens exortus, naues partim demersit, partim scopulis illisas contriuit. Vnde si qui euaserant, eos etiam Ci-

Constātinus uicto Mizizio, patris necem ulciscitur.

Seditio arte compressa.

Naualia prælia cum Agarenis.

Græci ignis inuentio.

byrræotarum dux deleuit. Quin terra etiam alius Arabum exercitus à Romanis legionibus uictus est. Vnde Saraceni spe deiecti, ac potius metuentes, ne à Romanis ipsi inuaderentur, pacis faciendæ consilium cœperunt. Mauiæ igitur pacem per legatos petenti, annuit Imperator, misso Ioanne Patritio, cui Pizigaudæ nomen erat, uiro prudente ac in dicendi facultate exercitato, qui pacis interpres esset. Qui in Arabiam profectus, & honorificentissimè exceptus, cum Sarracenis transegit, pace, scriptis tabulis, in annos XXX firmata, ut Arabes, se Romanorum Imperio quot annis auri terna millia, octonos seruos, totidemque æquos apud se præstantes tributi nomine pensitaturos pollicerentur. Ea pace cognita, occidentales Romanorum hostes, & ipsi legatis cum muneribus ad Imperatorem missis, pacem impetrarunt. Ita & oriente & occidente pacato, Theodorus in sedem pontificiam introducitur, cui post biennium eiecto Georgius succedit. Cum autem Constantinus orthodoxus esset, unire studuit Ecclesias ob Monothelitarum hæresim iam inde à proauo suo Heraclio ortam dissidentes. Itaque Concilium Constantinopoli indicit, cuius fuere principes Agathonis Papæ Romani legati, Georgius Constantinopolitanus, & Theophanes Antiochenus. Neque Alexãdria, neque Hierosolyma Patriarcham habebant, à Sarracenis occupatæ. Eo concilio, quod numero sextum fuit, est decretum, duas uoluntates & duas actiones in Christo & prædicandas & credendas esse, etiam Imperatore præsente. Qui autem unicam uoluntatem & actionem asserebant, Theodorus Pharanius episcopus, Cyrus Alexandrinus, Sergius, Pyrrhus, Paulus & Petrus Constantinopolitani, Macarius Antiochenus, & Stephanus discipulus eius, & Geron inueteratæ improbitatis, & puerilis uæcordiæ senex, anathemate sunt notati. Interea Bulgaris Romanas ultra Danubium prouincias effuse uastantibus, Imperator Constantinus terra marique occurrere parat, magna classe è mari in Danubium traducta. Quo apparatu territi Barbari, munitione quadam occupata quæ fluminibus & limo cingebatur, quiescunt. Sed nec Romani eos inuasere. Quum autem utrinque dies aliquot per ociũ transegissent, Barbari Romanos ignauos esse rati, etiã tali euẽtu cõfirmati, parẽ priori timiditati fiduciã receperũt. Nã Imperator ingẽti pedũ cruciatu affectus, cũ V. nauib⁹ expeditis & suo comitatu in Mesembriã Romanã prouinciã traijcit, balneis usurus, exercitu & ducib⁹ illic relictis, quibus mandarat, ut uelitatiõib⁹ hostes ad pugnã elicerẽt. Verũ rumore in castris orto, Imperatorẽ metu hostiũ cepisse fugã: omnes turpiter fugiũt, persequẽte nemine. Quod præter spẽ factũ, Bulgarorũ animos auxit, & audaciã acuit, ut tergis fu-

Sarraceni fiunt Romanis tributarij.

Theodorus Georgius.

VI. Constantinopolitana Synodus contra Monothelitas.

Bulgari Romanas prouincias uastant.

ἐκ ... τοῦ στρατηγοῦ, ἅπας διώλετο. κατὰ γῆν δὲ αὖθις ἑτέρα στρατιὰ τῶν ἀγαρηνῶν ῥωμαικῷ προσβαλοῦσα στρατεύματι, ἡττήθη, ὥστε πεσεῖν, ὡς λέγεται, τριάκοντα χιλιάδων οὐ μείονας. ἐντεῦθεν οἱ σαρακηνοὶ γνόντες ὡς οὐδέν σφισι τῶν ἐλπίσιν αἴσιμον, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ δείσαντες, μὴ αὐτοῖς οἱ ῥωμαῖοι ἐπέλθωσι, σπείσασθαι ἐβουλεύσαντο, καὶ στέλλει πρέσβεις ὁ μαβίας πρὸς τὸν βασιλέα, εἰρήνην αἰτούμενος. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς ταύτην κατένευσε, καὶ τὸν πατρίκιον ἰωάννην τὸν πιτζιγαύδην καλούμενον ἐκπέμψε ὡς συνετὸν ἄνδρα, καὶ γλῶτταν πρὸς τὸ λέγειν ἔχοντα εὔστροφον, τὰς τῶν σπονδῶν συνθήκας πληρώσοντα. ὃς ἀπελθὼν πρὸς τοὺς ἄραβας, δεχθείς τε φιλοτιμότατα, τὰ τῆς εἰρήνης ἔθετο σύμφωνα, καὶ δι' ἐγγράφου αὐτὴν ἐπὶ τριάκοντα ἐνιαυτοῖς ἐβεβαίωσε, τῶν ἀράβων κατατιθεμένων διδόναι τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων δασμὸν ἐνιαύσιον χρυσίου χιλιάδας τρεῖς, καὶ δούλους ὀκτώ, καὶ ἵππους τῶν παρ' αὐτοῖς δοκίμων τοσούτους. οἱ μὲν οὖν τῆς ἄγαρ οὕτω τῆς εἰρήνης ἔτυχον. οἱ δὲ κατὰ τὰ ἑσπέρια τῶν ῥωμαίων πολέμιοι ταῦτα μαθόντες, κἀκεῖνοι καταλῦσαι τὸν πόλεμον σπουδὴν ἔθεντο, καὶ πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα μετὰ δώρων ἐστάλκασι, καὶ πρὸς αὐτοὺς ἡ εἰρήνη ἐκεκύρωτο, καὶ ἠρεμία πολέμων ἐγένετο. ἐπὶ τοσοῦτο λῆξιν καὶ ἐπὶ τῆς ἑσπέρας λαβόντος ... ἰωάννου τοῦ ... κωνσταντίνου, καὶ μετὰ δύο ἔτη ἐξελήλατο, καὶ ἀνάγεται εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τοῦτον θρόνον θεόδωρος. ὃς μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἐκβληθείς, διάδοχον ἔσχε γεώργιον. ὀρθόδοξος δὲ ὢν ὁ βασιλεὺς κωνσταντῖνος, ἐσπούδαζεν ἑνῶσαι τὰς ἐκκλησίας διῃρημένας διὰ τὴν τῶν μονοθελητῶν αἵρεσιν, ἐκ τῶν χρόνων τῆς βασιλείας ἡρακλείου τοῦ προπάππου αὐτοῦ. διὸ καὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι κελεύει ἐν κωνσταντινουπόλει. ἧς ἡγοῦντο τοῦ μὲν πάπα ῥώμης ἀγάθωνος τοποτηρηταί, γεώργιος δὲ κωνσταντινουπόλεως καὶ θεοφάνης ἀντιοχείας. ἀλεξανδρείας δὲ οὐκ ἦν πατριάρχης οὐδὲ ἱεροσολύμων, ὅτι ὑπὸ τοὺς σαρακηνοὺς αἱ πόλεις αὗται ἐτύγχανον. ἕκτη δὲ αὕτη ἡ σύνοδος, ἥτις ἐκύρωσε δύο θελήσεις καὶ δύο ἐνεργείας ἐπὶ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ δεῖν λέγεσθαι, παρουσιάζοντος καὶ τοῦ αὐτοκράτορος. ἀνεθεμάτισε δὲ τοὺς μίαν φρονοῦντας θέλησιν καὶ ἐνέργειαν θεοδόρητον τὸν φαρὰν ἐπίσκοπον, κῦρον ἀλεξανδρείας, σέργιον, πύρρον, παῦλον καὶ πέτρον κωνσταντινουπολίτας, μακάριον ἀντιοχείας, καὶ στέφανον τὸν φοιτητὴν αὐτοῦ, καὶ τὸν πολυχρόνιον τῇ κακίᾳ καὶ νηπιόφρονα γέροντα. τὸ δὲ τῶν βουλγάρων ἔθνος εἰς τὰς ῥωμαϊκὰς χώρας τὰς πέραν τοῦ ἴστρου γενόμενον ταύτας ἀκρατῶς ἐλυμαίνετο. ἐκστρατεύει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ βασιλεὺς κωνσταντῖνος ἐπὶ γῆν τε καὶ ἐπὶ θάλασσαν, στόλον πολὺν ἐκ τῆς θαλάσσης εἰσαγαγὼν εἰς τὸν δάνουβιν. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν τῶν ῥωμαίων ἰδόντες παρασκευὴν, ἐδειλίασαν, καὶ εἰς ὀχύρωμά τι ποταμοῖς ἐστεφανωμένον καὶ τέλμασι κατακλείσαντες ἑαυτούς, ἠρέμουν. ἀλλ' οὐδ' ἡ ῥωμαϊκὴ στρατιὰ τούτοις προσέβαλεν. ἐφ' ἡμέρας οὖν τινὰς ... τῶν ἀμφοῖν, μαλακίαν οἱ βάρβαροι τῶν ῥωμαίων κατέγνωσαν. συνέβη δέ τι καὶ ὃ θάρσος ἐκείνοις ἐνῆκε τῆς προτέρας δειλίας ἀντίθετον. ὁ γὰρ βασιλεὺς ἐκ ποδαλγίας νοσῶν, καὶ δριμυτέραις ἀλγηδόσι βαλλόμενος, λουτροῖς χρησόμενος σὺν πέντε δρόμωσι μετὰ τῆς θεραπείας εἰς μεσημβρίαν (χώρα δ' ὑπὸ ῥωμαίους τελοῦσα αὕτη ἦν) τὸν ἔκπλουν πεποίητο, τὴν στρατιὰν καὶ τοὺς στρατάρχας ἐκεῖσε καταλιπὼν, καὶ ἐντειλάμενος, πρὸς τοὺς βαρβάρους ἀκροβολίζεσθαι, ἵν' οὕτω αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐκκαλέσωνται. φήμης δὲ γενομένης εἰς τὸ στρατόπεδον, φόβῳ τῶν πολεμίων διαδεδρακέναι τὸν αὐτοκράτορα, αἰσχρῶς ἅπαντες μηδενὸς διώκοντος ἔφευγον. τοῦτο τοὺς βουλγάρους ἀποθαρρῆσαι γενόμενον ... ἐπίπτευον, καὶ παρέθηξεν εἰς ἀλκὴν, καὶ ὄπισθεν διώκοντες, πολλοὺς

ὅτι ἀπογνόντες οἱ ἄραβες εἰρήνην ἐποίησαν, καὶ δασμὸν φόρον ἐτέλεσαν τῷ βασιλεῖ ῥωμαίων κατ' ἔτος.

ὅτι καὶ οἱ ἑσπέριοι τῶν ῥωμαίων πολέμιοι ἐσπείσαντο.

περὶ συνόδου ἁγίας καὶ ἕκτης οἰκουμενικῆς.

ὅτι ἐξελθόντες οἱ βούλγαροι ... ῥωμαίων ... διελύθησαν.

μὲν αἰχμαλώτους οὐ μείους δὲ ἐζώγρησαν, καὶ τὸν Ἴστρον περαιωθέντες, ἐν γῇ ῥωμαίων ἐπήξαντο τὰς σκηνάς, καὶ οὐ διέλιπον ἐξ ἐκείνου τὴν ὑπὸ ῥωμαίοις ἅπασαν ληϊζόμενοι, ἕως βιασθεὶς ὁ κρατῶν, σπονδὰς ἔθετο πρὸς αὐτοὺς ἐπὶ συνθήκαις τοῦ δασμὸν αὐτοῖς καταβάλλειν ἐτήσιον, εἰς αἰσχύνην τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς. καὶ ἦν οὕτω πανταχόθεν εἰρηνεύοντα τοῖς ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἕως τῆς τελευτῆς τοῦδε τοῦ αὐτοκράτορος. ἐτελεύτησε δ' ἐπὶ διαδόχῳ τῷ υἱῷ ἰουστινιανῷ βασιλεύσας ἐνιαυτοὺς ἑπτακαίδεκα.

ὑπόφοροι τοῖς βουλγάροις οἱ ῥωμαῖοι.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΟΥΣΤΙΝΙΑΝΟΥ τοῦ ῥινοτμήτου.

Ἦν δὲ ὁ ἰουστινιανός, ὅτε τῆς ἀρχῆς ἐπέβη μειράκιον ἐξ ἐπὶ δέκα γεγονὼς ἐνιαυτούς, αὐτοβούλως δὲ τῇ διοικήσει κεχρημένος τῆς βασιλείας, πολλοῖς τὴν ῥωμαίων ἡγεμονίαν κακοῖς περιέβαλεν. οἱ γὰρ μαρδαΐται καλούμενοι τὰς τοῦ λιβάνου καταλαβόντες περιωπάς, τοῦ πωγωνάτου κρατοῦντος, φοβεροὶ τοῖς ἄραψιν ἦσαν. διὸ καὶ σπονδὰς ἐκεῖνοι πρὸς ῥωμαίους ἐσπείσαντο, καὶ τούτων ὡς εἴρηται, τετυχήκασι. τότε δὲ τοῦ αὐτοκράτορος ἄρτι τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, ὁ τότε τῶν ἀράβων ἡγεμονεύων ἀβιμέλεχ (ὁ γὰρ μαυΐας ἐτεθνήκει) πέμψας πρὸς ἰουστινιανόν, κυρωθῆναι τὴν εἰρήνην ἐζήτει, ἀξιῶν τοὺς μαρδαΐτας μεταστῆναι ἐκ τοῦ λιβάνου, καὶ ὑπισχνούμενος τούτου γινομένου διδόναι ῥωμαίοις ἡμερήσιον φόρον, χρυσοῦ νομίσματα χίλια, καὶ δοῦλον, καὶ ἵππον τῶν παρ' αὐτοῖς ἐκκρίτων. ἐπὶ τούτοις οὖν ἀνανεωθεισῶν τῶν σπονδῶν, καὶ τῶν μαρδαϊτῶν ὡς δώδεκα χιλιάδας ἀνδρῶν μαχίμων ἀριθμουμένων, μεταστάντων ἐκ τοῦ λιβάνου, τὸ τῶν ἀράβων ἔθνος τοῦ ἐξ ἐκείνων δέους ἀπαλλαγέν, πολλῶν τὴν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν ἐνέπλησε συμφορῶν. στείλας δὲ τὸν στρατηγὸν λεόντιον ὁ ἰουστινιανός, ὑπέταξε δι' αὐτοῦ τὴν ἰβηρίαν, καὶ τὴν ἀλβανίαν καὶ χώρας ἑτέρας. οὗτος ὁ βασιλεὺς ἔλυσε καὶ τὰς πρὸς τοὺς βουλγάρους σπονδάς, μὴ ἀνεχόμενος δασμὸν παρέχειν αὐτοῖς. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ τὰ ἑσπέρια, πολλὰ τῶν σκλαβικῶν ἐθνῶν ὑπηγάγετο, τὰ μὲν ἑκόντα, ἔνια δὲ πολέμου νόμῳ. ἐξ ὧν καὶ νέον συνεστήσατο σύνταγμα, κατ' ἐκλογὴν γὰρ ἀνειλεφὼς ἐκ τούτων ἄνδρας γενναίους τε καὶ νεάζοντας εἰς χιλιάδας τριάκοντα, λαὸν αὐτοὺς ἐκάλεσε περιούσιον. οἷς γεγηθώς τε καὶ πεποιθώς, καὶ τὰς πρὸς τοὺς ἄραβας συνθήκας διέλυσεν, αἰτίαν ἀλιφώς, ὅτι τὸ τελούμενον ἐκ τοῦ ἐτησίου φόρου χάραγμα, οὐ ῥωμαϊκὸν εἶχε σφράγισμα, ἀλλὰ νέον ἀράβιον. οὐδὲ γὰρ ἐξὸν ἐν χρυσῷ νομίσματι χαραχθῆναι ἕτερον ἐκτύπωμα ἢ τὸν τοῦ βασιλέως ῥωμαίων. ἐστράτευσεν οὖν κατ' αὐτῶν, οὐ τοσοῦτον ταῖς ῥωμαϊκαῖς συντάξεσι τεθαῤῥηκώς, ὅσον τῷ νέῳ τούτῳ καὶ περιουσίῳ λαῷ. τῶν δὲ ἀράβων τὰς σπονδὰς αἰτουμένων μὴ ἀθετῆσαι, μηδὲ τὰς ἐγγράφους παραβῆναι συνθήκας, καὶ τὸν θεὸν ἐπιμαρτυρουμένων, ὃς μέσος παραληφθεὶς αὐτὰς ἐμπεπίστωκε, καὶ ἐκδικητὴν καλούντων αὐτὸν κατὰ τῶν τῆς μάχης αἰτίων, ὁ βασιλεὺς τὰ ὦτα πρὸς ταῦτα βύσας, πρὸς μάχην ἡτοίμαστο. οἱ γοῦν ἄραβες δόρατι τὸ τῶν σπονδῶν προσδήσαντες ἔγγραφον, καὶ ὥσπερ σημαίαν ἄραντες τοῦτο, τοῦ σφῶν στρατεύματος προερχόμενον, συῤῥήγνυνται τοῖς ῥωμαίοις. καὶ αὐτίκα ἐκ τοῦ περιουσίου ἐκείνου λαοῦ αἱ εἴκοσι χιλιάδες πρὸς τοὺς ἄραβας αὐτο-

περὶ τῶν μαρδαϊτῶν ἐκ τοῦ λιβάνου μετοικισθέντων αἰτήσει τῶν ἀράβων.

Ἡ ὑποταγὴ τῆς ἰβηρίας καὶ τῆς ἀλβανίας.

Ἡ λύσις τῶν πρὸς τοὺς βουλγάρους σπονδῶν καὶ ἡ τῶν σθλάβων ὑποταγή.

gentium inhærentes, multos cæderent, neq; pauciores caperent, & Istro traiecto tentoria in Romanorum terra figerent. Nec ab eo tẽpore destiterunt omnes Romanas prouincias uastare. Vnde coactus Imperator, pacẽ cum eis facit, pacto annuo tributo cum dedecore Romani Imperij. Post illa, res Romana ubique quieta fuit, usq; ad obitum Constantini. Est autẽ mortuus, relicto successore Iustiniano filio, cum annos XVII imperasset.

Romani Bulgaris tributarij.

IMPERIVM IVSTINIANI, CVI pòst nasus est præcisus.

IS suscepto imperio adolescens natus annos XVI. cũ suo arbitratu administraret omnia, in multas clades rẽpub. cõiecit. Nã populi qdã Mardaitæ, speculis montis Libani sub Pogonato occupatis, formidabiles erant Arabibus, quæ etiã causa illis fuerat petendę pacis à Romanis, quam (ut dictum est) impetrarũt. Cum autem is Imperator sceptris recens potitus esset, Abimelechus, Mauia defuncto, Arabũ princeps, per legatos à Iustiniano pacis cõfirmationem petijt, rogãs ut Mardaitæ Libano amouerẽtur. Quòd si fieret, se Romanis quotidianum tributum pensurũ, millenos aureos nummos, seruum & equum eximiũ pollicebatur. His conditionibus fœdere renouato, & Mardaitis, qui XII millia bellicosorum uirorum habebant, è Libano digressis: gens Arabica metu illorũ liberata, Romanũ imperium multis malis affecit. Cæterum Iustinianus misso duce Leontio, Iberiam, Albaniam, & alias regiones subegit. Idem etiã ictum cũ Bulgaris fœdus rupit, neq; eis tributa pendere sustinuit, sed expeditiõe in plagas occidẽtales suscepta, multas Sclauicas gẽtes partim in deditionẽ accepit, partim bello domuit. Vnde nouas legiões cõscripsit, delectis iuuenũ fortissimorum circiter XXX millibus: quos Populũ acquisitũ appellauit. His gaudens & fretus, etiã Arabicũ fœdus rupit, causa ex eo sumpta, q̃d annui tributi moneta, non Romanũ signum, sed nouum Arabicum haberet. Neque uerò aureo nummo aliam imaginem, nisi Romani Imperatoris, insculpi fas erat. Bellũ igitur eis intulit, non tam Romanis legionibus fretus, quàm nouo isto & acquisito populo. Quamuis enim Arabes orarent, ne inducias rumperet, ne'ue pactorum tabulas uiolaret, Deum obtestati, cuius illæ numine interposito confirmatæ essent, eum'que uindicem inuocarent contra eos qui pugnæ causam præberent: Imperator obturatis auribus ad pugnam ferebatur. Arabes igitur induciarum tabulis hasta suspensis, ac uexilli instar ante suum exercitum elatis, cum Romanis congrediuntur. Statim autem uiginti millia Sclauorum acquisiti populi ad hostes de-

Mardaitæ è Libano deducti.

Res contra Barbaros gestæ.

Iustiniani populus acquisitus.

Arabicum bellum. Sclauorum defectio.

fecerunt, quæ res animos Romanis minuit, cladem̃q; attulit, illis auxit, ac uictoriæ causa fuit. Romanos igitur persecuti, quoscunq; adipisci potuere, sustulerũt, ac ferè innumeri ex legionibus ceciderunt. Ipse Imperator turpi fuga cum paucis conseruatus, eum ad Leucaten peruenisset, reliquias Sclauicæ illius & acquisitæ gentis omnes occidi, cadauera in mare abijci iussit. Byzantium reuersus, substructionibus uacuis, & maximũ tricliniũ Regiæ Orienti obuersæ condidit, quod etiãnum ab eo Iustinianeũ appellatur. Agareni porrò ab eo tempore impunè Romanas prouincias inuaserunt, & Sabbatius Patricius, Armeniæ prætor, cognita clade Imperatoris, ad Arabes se contulit, eisq; Armeniam tradidit. Neq; illi Orientẽ uniuersum uastare incendijs & Christianos in seruitutem abducere destiterunt. Fuit apud Iustinianum eunuchus quidã gratiosissimus, qui & Sacellarius est designatus, nomine Stephanus, genere Barbarus, crudelitate & immanitate plus quàm Barbarus, grauis omnibus, non tantum in rebus gerendis, sed in pœnis etiam infligẽdis: neq; is plebeios duntaxat, sed potentissimos etiã inuasit, adeò ut & Imperatoris matrem uerberarit. Idem Imperator monachum quoq; Theodosium, pridem inclusum, generalem designauit, qui nec ipse improbitate Eunucho Stephano cedebat. Cum autẽ ab his respublica multis malis afficeretur, Imperator omnium odia suscepit. Leontium uerò ducem de cupiditate imperij suspectum, biẽnium in uinculis habuit, pòst, eiectum, Græciæ ducem fecit. Is Paulo cuidam monacho astrologiã tractanti, & imperium ei uaticinanti ait, se iam abire in Græciam, ac scire, Imperatorem sibi percussores à tergo immissurum: ea uerò quæ ille diceret, nihil fore. Cui Monachus: Ne, inquit, effœminato sis animo, sed rem strenuè administrato: neq; enim impos uoti fies. Leontius igitur fidissimis quibusq; assumptis, & publicis carceribus ruptis, magnam captiuorum multitudinem eduxit, qui in magnum Dei templũ progressi, multis etiam alijs cõfluentibus, Iustinianum maledictis insectati, Leontiũ faustis omnibus ꝓsecuti sunt, Callinico Patriarcha quoque adiuuante. Inde in theatrum equestre digressi, eadem factitarunt, & Iustinianũ è Regia eductũ naso in Funda præciso Chersonẽ relegarunt, cũ annos XVI imperasset. Stephanum uerò Eunuchũ & Sacellarium, & Theodosium monachũ generalẽ cõprehensos, funibus ad pedes alligatis, per forũ in Bouẽ pertractos cõbusserũt.

Romanorũ clades.

Iustinianeũ triclinium.

Sabbatius Armeniam tradit Agarenis.

Stephani Eunuchi et Theodosij monachi potentia.

Leõtius astrologi hortatu regnum inuadit.

Iustinianus præciso naso relegatur.

Stephani & Theodosij interitus.

IMPERIVM LEONTII.

His actis Leõtius imperiũ tenuit, sub quo Arabes romanas ꝓuincias incursantes, multos captiuos abduxerũt, tandẽ Africã quoq; subegerũt. Quo cognito Imperator, Ioannẽ Patriciũ, uirũ strenuum cũ tota classe mittit, ad Africã Romano

Ioannes Patricius Arabes Africa pellit.

ἐμέλλησεν, ὃ δὴ τοῖς ῥωμαίοις δειλίας γέγονεν αἴτιον, τοῖς δὲ ἀγαρηνοῖς φιλίας θάρσος, καὶ ἥττηνται μὲν οἱ ῥωμαῖοι, νίκη δὲ ἐπηκολούθει τοῖς ἄραψιν, οἳ τοὺς φεύγοντας ἐφεπόμενοι, ἀνῄρουν οὓς κατελάμβανον, ὡς καὶ ἀριθμοῦ κρείττους σχεδὸν ἐκ τῶν ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων πεσεῖν. αἰσχρῶς δὲ διαφυγὼν ὁ βασιλεὺς μετ' ὀλίγων τὸν ὄλεθρον, ἐπεὶ κατὰ τὴν λευκάτην ἐγένετο, τοὺς περιλειφθέντας ἐκ τοῦ προσθέτου λαοῦ τῶν σκλαβινῶν ἀναιρεθῆναι πάντας προσέταξε, καὶ πάντες ἐκεῖ ξίφεσι συγκοπέντες, ἐρρίφησαν ὡς τὴν θάλασσαν. καὶ ὁ μὲν εἰς τὸ Βυζάντιον παραγεγονὼς οἰκοδομαῖς προσεσχόλαζε. ὅτε γὰρ τὸν μέγιστον τῶν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον βασιλείων ᾠκοδόμησε τρίκλινον. ὃς καὶ τῇ αὐτοῦ κεκλῆσθαι κλήσει, μέχρι τοῦ νῦν καλούμενος ἰουστινιανός. οἱ δὲ τῶν ἄγαρ ἀδεῶς ἐξ ἐκείνου ταῖς τῶν ῥωμαίων χώραις ἐπέβαινον, καὶ ὁ τῆς ἀρμενίας ἀρχηγὸς σαββάτιος ὁ πατρίκιος, τὴν ἧτταν τοῦ βασιλέως μαθὼν, τοῖς ἄραψι προσεχώρησε, καὶ τὴν ἀρμενίαν αὐτοῖς παραδέδωκε. καὶ οὐκ ἐπαύοντο ἅπασαν τὴν ἕω δῃοῦντες, καὶ τοὺς χριστιανοὺς αἰχμαλωτίζοντες. ἦν δὲ τῷ βασιλεῖ τότε ἐκτομίας στέφανος, τὸ μὲν γένος ἐκ βαρβάρων ἕλκων, ἀπηνὴς δὲ καὶ ὑπὲρ βαρβάρους, καὶ λίαν ὠμότατος. ὃς τε παρ' αὐτῷ πλεῖστα δυνάμενος, καὶ σακελλάριος προβληθεὶς, καὶ βαρὺς ἦν ἅπασιν, οὐκ ἐν ταῖς πράξεσι μόνον, ἀλλὰ μὴν καὶ ἐν ταῖς κολάσεσι. καὶ οὐ τοὺς τυχόντας μόνον ἐκόλαζεν, ἀλλὰ καὶ τῶν ὑπερόχων ἥπτετο, ὡς καὶ αὐτὴν τύψαι ποτὲ τὴν μητέρα τοῦ βασιλεύοντος. καί τινα δὲ μοναχὸν θεοδόσιον, ἔγκλειστον πρὶν ὄντα, γενικὸν ὁ βασιλεὺς προβέβληται, καὶ ἦν οὐδ' οὗτος ἧττον εἰς κακίαν τοῦ ἐκτομίου στεφάνου. πολλῶν οὖν παρ' αὐτῶν δεινῶν ἐπισυρομένων τῷ πολιτεύματι, μισητὸς ἅπασιν ὁ ἰουστινιανὸς ἐδόκει. τὸν γοῦν στρατηγὸν λεόντιον ἐξ ὑπονοίας τοῦ τῆς βασιλείας ἐφίεσθαι, καθείρξας ἐπὶ δύο χρόνους, ὕστερον ἐκβαλὼν, στρατηγὸν ἑλλάδος ἐποίησεν. ὁ δὲ παύλῳ τινὶ μοναχῷ ἀστρολογίαν μετιόντι, καὶ τὴν βασιλείαν χρησμοδοτοῦντι αὐτῷ φησιν, ὡς ἐγὼ ἤδη ἄπειμι πρὸς ἑλλάδα, οἶδα δὲ ὅτι ὁ βασιλεὺς στελεῖ τοὺς ἀναιρήσοντάς με ὄπισθεν μου. ἃ δὲ σύ μοι προὔλεγες, οἴχονται. ὁ δὲ, μὴ δειλανδρήσῃς ἔφη, ἀλλ' ἐπιχείρησον τῇ πράξει, καὶ οὐκ ἀστοχήσεις τοῦ ἐφετοῦ. παραλαβὼν οὖν ὁ λεόντιος τοὺς οἰκειοτάτους, καὶ τὰς δημοσίας διαρρήξας εἱρκτὰς, τοὺς καθειργμένους ἐξήγαγε, εἰς πλῆθος συχνὸν ἀθροισθέντας πολὺ, οἳ καὶ εἰς τὸν μέγαν παρελθόντες ναὸν τοῦ θεοῦ, πολλῶν καὶ ἄλλων συνδραμόντων, ὕβριζον μὲν τὸν ἰουστινιανὸν, εὐφήμουν δὲ τὸν λεόντιον, συνεργοῦντος καὶ καλλινίκου τοῦ πατριάρχου, ἐκεῖθεν δὲ εἰς τὸν ἱππόδρομον μεταχωρήσαντες, αὖθις τὰ ὅμοια διεπράττοντο, καὶ τὸν ἰουστινιανὸν τῶν ἀνακτόρων ἐξαγαγόντες κατὰ τὴν σφενδόνην ἐρρινοτόμησαν, καὶ εἰς χερσῶνα ἔθεντο ὑπερόριον. ἐννεαυτοὺς ἐκκαίδεκα τῆς βασιλείας κρατήσαντα. τὸν δὲ ἐκτομίαν στέφανον τὸν σακελλάριον δηλαδὴ, καὶ τὸν μοναχὸν θεοδόσιον τὸν γενικὸν συλλαβόμενοι, καὶ σχοίνοις ἐξάψαντες τῶν ποδῶν αὐτῶν, σύροντες διὰ τῆς ἀγορᾶς εἰς τὸν Βοῦν ἀπήγαγον καὶ κατέκαυσαν.

ταῦτ' ἐπὶ τῷ ἀγαρηνῶν ... σαββάτιος παραδίδωσιν ὁ πατρίκιος ἀρμενίαν τοῖς ἀγαρηνοῖς.

ὅτι ἀστρονόμου τινὸς ὑποθήκαις ὁ λεόντιος τὴν βασιλείαν ἐπελάβετο.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΙΟΥ.

Τούτων δὲ γενομένων ὁ λεόντιος τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, ἐφ' οὗ οἱ ἄραβες τὰς ῥωμαϊκὰς κατατρέχοντες χώρας, πολλοὺς αἰχμαλώτους ἐλάμβανον, ἔπειτα καὶ τὴν ἀφρικὴν ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο. εἰς ἣν βοηθεῖν τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς λεόντιος ἕνα τῶν πατρικίων ἰωάννην, ἄνδρα δραστήριον μετὰ τοῦ στόλου παντὸς, τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ τὴν ἀφρικὴν ἀνασώσασθαι, ὃς

ὅπως τὴν ἀφρικὴν ... οἱ ἄραβες, ... ὅπως αὐτὴν ἀφῄρηντο.

ἄστε, ὃς καὶ πολέμῳ σὺν ἐκεῖ προσβαλόμενος ἄραβας, τῆς ἀφρικῆς αὐτοὺς ἀπελήλακε, κἀκεῖ παρεχείμασε, γράψας τὰ πεπραγμένα τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ ποιητέον ἀναμένων μαθεῖν παρ' αὐτοῦ. ὁ δὲ τῶν ἀγαρηνῶν πρωτοσύμβουλος (οὕτω γὰρ ἐκάλουν τὸν σφῶν πρώταρχοντα) τὰ περὶ τῆς ἀφρικῆς συμβεβηκότα μαθὼν, καὶ ἐν δεινῷ τὴν ἐκ ταύτης ποιούμενος ἔκπτωσιν, στόλον ἑτοιμάζει βαρύτατον, καὶ στέλλει αὖθις τὴν ἀφρικὴν ἀνακαλεσόμενος. πρὸς ὃν ὁ ῥηθεὶς πατρίκιος ἰωάννης ναυμαχῆσαι μὴ ἐξαρκῶν, τοῦ λιμένος ἐξίσχε, καὶ ἐπανήρχετο πρὸς τὸν βασιλέα, αἰτήσων πλείονα δύναμιν. γενομένου δὲ κατὰ τὴν κρήτην τοῦ ῥωμαϊκοῦ στόλου, οἱ τοῦ λαοῦ προϊστάμενοι, τοῦτο μὲν δι' αἰσχύνης ποιούμενοι τὸ ὑποχωρῆσαι τῆς ἀφρικῆς, τοῖς πολεμίοις ταύτης παραχωρήσαντες, τοῦτο δὲ καὶ δεδιότες τὴν τοῦ βασιλέως ὀργὴν, πείθουσι τὸ ναυτικὸν εἰς ἀποστασίαν ἐκκλῖναι, καὶ δυσφημῆσαι μὲν τὸν λεόντιον, εὐφημῆσαι δὲ βασιλικῶς τὸν ἀψίμαρον τῶν κιβυρραιωτῶν ὄντα δρουγγάριον, ὃν αὐτίκα καὶ τιβέριον μετωνόμασαν. οὗτος οὖν ἅμα τῷ στόλῳ καταλαβὼν τὸ βυζάντιον, ἐν συκαῖς τὰ σκάφη προσώρμισεν. ὁ δέ γε λεόντιος τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν διὰ φροντίδος πεποίητο. ἀλλά τινες τῶν ἐπαρχιωτῶν ἀρχόντων τὸ περὶ βλαχέρνας τεῖχος φυλάσσειν λαχόντες, ἐκεῖθεν εἰσάγουσι τὸν ἀψίμαρον, καὶ ταῦτα μεθ' ὅρκων φρικωδῶν τὰς κλεῖς ἐμπιστευθέντες τῶν τοῦ τείχους ἐκείνου πυλῶν. εἰσελθόντες οὖν οὕτως οἱ τοῦ στόλου, τὰς οἰκίας τῶν πολιτῶν ἐληίζοντο, ὁ δὲ ἀψίμαρος τὸν μὲν λεόντιον ἀφελόμενος τὴν ῥῖνα, καὶ ὑπὸ φυλακὴν ἐποιήσατο, βασιλεύσαντα ἔτη τρία, τοὺς δὲ αὐτῷ συνωκειωμένους ἐκ τῶν ἀρχόντων, τύψας, καὶ τῶν ὑπαρχόντων στερήσας, ὑπερορίους ἐποίησεν.

[illegible] ἀφανῶσει ἄραβας.

ἐπανάστασις τοῦ ῥωμαϊκοῦ, καὶ ἀνάρρησις ἀψιμάρου.

λεόντιος ῥινότμητος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΨΙΜΑΡΟΥ τοῦ καὶ τιβερίου.

Καὶ ὁ μὲν ἀψίμαρος ἢ τιβέριος οὕτω τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, αὐτίκα δὲ τὸν ἴδιον ἀδελφὸν ἡράκλειον πάντων τῶν ἱππικῶν καὶ πεζῶν στρατευμάτων στρατηγὸν μονόστρατον προβαλλόμενος, στέλλει πρὸς τοὺς ἀγαρηνοὺς ἀντιτετάχθαι. κατέδραμον οὖν τὴν συρίαν ῥωμαῖοι, καὶ μέχρι σαμοσάτων ἀφίκοντο, τὰ πέριξ ἅπαντα προνομεύσαντες, καὶ σφόδρα πολλοὺς τῶν ἀγαρηνῶν διεχειρίσαντο, καὶ αἰχμαλώτους ἑλόντες πλείστους, καὶ λείαν ἄλλην ἀμύθητον, φόβον μέγαν τοῖς ἄραψιν ἐνεποίησαν. βαάνης δὲ ὁ ἑπτάδαιμον ἐπίκλησιν, τὴν τετάρτην ἀρμενίαν τοῖς ἄραψι προὔδωκεν. εἶτα οἱ ἄρχοντες ἀρμενίας κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν στασιάσαντες, ἐκείνους μὲν ἔκτειναν, πρὸς δὲ τὸν ἀψίμαρον διαπεμψάμενοι, καὶ ῥωμαίους αὖθις εἰς τὴν χώραν ἐδέξαντο. ἀλλ' ὁ τῶν ἀγαρηνῶν ἡγεμονεύων τότε μωάμεθ κατ' αὐτῶν ἐπελθὼν, ὑπὸ τοὺς ἀγαρηνοὺς καὶ πάλιν τὴν ἀρμενίαν πεποίηκε, καὶ τοὺς τῶν ἀρμενίων προὔχοντας, ζῶντας κατέκαυσε. τότε καὶ περὶ τὴν κιλικίαν ἀγαρηνοὶ ἐπεστράτευσαν, οἷς συμβαλὼν ὁ τοῦ βασιλέως ὁμαίμων ἡράκλειος, τοὺς μὲν πλείονας μαχαίρας ἔργον εἰργάσατο, τοὺς δὲ λοιποὺς ζωγρήσας, δεσμίους τῷ κρατοῦντι ἐξέπεμψε. φιλιππικὸν δὲ υἱὸν τοῦ πατρικίου νικηφόρου βασιλειῶντα ὅτι κατ' ὄναρ ἐδόκει τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν σκιάζεσθαι ὑπὸ ἀετοῦ, εἰς κεφαλληνίαν ἐξώρισεν ὁ ἀψίμαρος. ἰουστινιανὸς δὲ ἐν χερσῶνι, ὡς ἔφθη, περιορισθεὶς, ἠδυνήθη διαδρᾶναι ἐκεῖθεν, καὶ τῷ χαζάρων ἀρχηγῷ χαγάνῳ προσελθὼν, καὶ δεχθεὶς παρ' ἐκείνου φιλοτιμότατα, τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ θεοδώραν ἔγημε, καὶ μετ' ὀλίγον ἐκεῖθεν ἀπελθὼν, εἰς ἄλλην χώραν μετὰ τῆς αὐτοῦ διέτριβε γυναικός, καὶ ὁ ἀψίμαρος διεπέμψατο πρὸς τὸν χαγάνον, χρήματα δώσειν αὐτῷ πολ-

περὶ τῶν ἀγαρηνῶν καὶ [illegible] καὶ [illegible].

περὶ ἡρακλείου καὶ ὅτι [illegible] χρήματα πολλὰ ὑποσχόμενον, καὶ ὅτι τοῦτο γνοὺς [illegible] πρὸς βουλγάρους κατέφυγεν.

imperio recuperandã. Is Arabes qui ibi eant bello superatos expulit, atq; illic hyemauit, rebus suis gestis ad Imperatorem perscriptis, expectans quid porrò de illius sententia faciendum esset. Cæterũ Agarenorũ summus consul (sic enim suos principes appellabant) statu Africano cognito, iacturamq; iniquo ferens animo, classem ingentem exornat ad prouinciam recipiendam; cui cum Patricius Ioannes impar esset, portu relicto ad Imperatorem se conferebat, ut maiores copias postularet. Sed cũ Romana classis Cretã peruenisset, populi principes partim turpe rati Africa omissa & hostibus concessa reuerti, partim iracundiã Imperatoris ueriti: classiarijs defectionis autores fiunt, ac Leontij insectandi, & Apsimari Cibyrrhæotarum Drungarij, quem statim etiam Tiberiũ nominarunt, Imperatoris salutãdi. Is igitur cum classe Byzantium peruectus, in Sycis appulit. Etsi autem Leontius urbis custodiam diligenter curarat, tamẽ quidam prouinciales magistratus, per murũ Blachernium, cuius custodiam sortiti erant, clauibus portæ cum sanctißimo iureiurando acceptis, Apsimarum introduxerũt. Ita classiarij ingreßi, ciuiũ ædes diripuerunt, Apsimarus Leontium naso præciso, custodiæ tradidit. Principes qui ab illo stabant, uerberibus affectos & bonis spoliatos relegauit. Imperauit Leontius triennium.

Claßiarij Apsimarũ Imperatorem creant.

Leõtius naso mutilatus custodiæ traditur.

IMPERIVM APSIMARI QVI ET TIBERIVS.

Apsimarus siue Tiberius, ita imperio potitus, statim fratrẽ suũ Heracliũ omnibus & pedestribus & equestribus copijs solũ cum summo imperio præfectum, in Orientem cõtra Agarenos misit. Romani igitur Syriam incursarunt & Samosata usque progreßi, finitimaq; loca omnia populati, Agarenorum plurimos confecerunt, captisq; plurimis & ingenti præda parta, magnum Arabibus terrorem incussere. Baanes uerò cognomẽto Heptadæmon, quartã Armeniã Arabibus prodidit. Sed Armeniorũ principes, Agarenos p seditionẽ occiderũt, & legatis ad Apsimarũ missis, Romanos denuo in prouinciã receperũt. Moameť aũt q tũ Agarenis imperabat, Armeniã iterũ sibi parere coẽgit, ac principes populi uiuos cremauit. Tũc Ciliciæ quoq; arma intulerũt Agareni, cũ qb' Heracli' cõgressus, maiorẽ partẽ ferro cõfecit, cęteris captis quos ad Imperatorẽ uinctos misit. Philippicũ Nicephori patricij filiũ q in somnis aquilã sibi umbrã facere uisus esset, regnũ animo agitãtẽ, in Cephaleniã relegauit Apsimar'. Iustinianus aũt, qui, ut dictũ est, Chersone exulabat, fuga elapsus, ad Chaganũ Chazarorũ principẽ se cõtulit, à quo honorificẽtißimè except', ei' sororẽ Theodorã uxorẽ duxit, ac paulò pòst inde digressus, in aliã p̃uinciã cũ sua cõiuge cõsedit. Verũ Apsimarus Chagano magnã pecuniã p nũcios pol

Heraclij res contra Agarenos gestæ. Armenia.

Philippici relegatio.

Iustiniani fuga & nuptiæ, chagani insidiæ.

licitus, si Iustiniani caput ad se misisset: imperat à Barbaro ut duos è suis familiaribus ablegat, cũ mandatis, ut Iustinianũ secretò tollãt. Eo consilio Theodora per seruum cognito, maritũ præmonet. Iustinianus igitur duos illos seorsim accersitos, utrunq; loqueo præfocat, & Theodora in Chazariã ablegata, ipse naviculam cõscendit ad Terbelin Bulgarorum principem profecturus. In ea nauigatione magna tẽpestate orta, nauicula in periculo submersionis uersata est. Monit⁹ igitur ab ijs qui unà nauigabant, ut uotum faceret Deo, se, si euasisset incolumis & regnum recepisset, ueniam omnibus suis aduersarijs daturũ: respondit, Si cui illorũ pepercero, statim hic submergar. Cum autẽ ad Bulgarorũ principem peruenisset, multaq; ei dedisset, daturũq; promisisset, si ab eo in auitũ regnũ reduceret, nuptias etiã filiæ suæ illi pollicitus: cũ illo, ingentibus copijs subnixus, Byzãtium aggreditur, & castris ante mœnia positis, ciuium animos pertentat, cũ eis de pinnaculis prospectantibus colloquens. Illi uerò eum non modo non inuitabant, sed & atrocibus maledictis incessebant. Verũ noctu per aquæductũ ingressus atq; urbe potitus est. Apsimarus autẽ, qui Apolloniã cõfugerat, captus est, cum VII. annos imperasset.

Terbelis Bulgarorũ princeps Iustinianũ Cõstantinopolim reducit.

IVSTINIANI PRÆSECTO NASO recuperatum imperium.

SIc Iustinianus imperiũ recuperauit, idq; secundũ suscepit præfecto naso. Bulgarorum principẽ cũ donis multis, icto pacis fœdere dimisit. Deinde Apsimaro, & fratre eius Heraclio, atque etiã Leontio ad se adductis: Heracliũ cũ alijs pluribus de lignis iuxta mœnia suspendit. Apsimarũ & Leontiũ in uinculis per forũ circumductos, ludis Circensibus spectaculo exhibuit, cumq; collis eorũ ante se proiectorũ, pedibus insultasset, sic demũ capita in uenatione illis præcidi iussit. Callinicũ Patriarchã, oculis prius erutis, Romam relegauit, Cyrum monachũ quendã inclusum, qui ei regni recuperationẽ prædixerat, Patriarcham designauit. Maximã turbam & plebeiã & militarem occidit, partim apertè, partim clàm. Vxorẽ Theodorã è Chazaria reuocauit, quæ iam filium pepererat, quem Tiberium uocauit, ipsumq; & matrẽ imperatorio nomine dignatus, diademate ornauit. Fœd⁹ cũ Bulgaris ictũ rupit, eisq; bellũ intulit, pedestrib⁹, equestrib⁹ & naualibus copijs Anchialũ pfectus. Ac primũ territi Bulgari, in mõtes cõfugerũt. Inde cum Romanorũ exercitũ castra nullo ordine posuisse, & temerè pabulatũ dispergi uiderẽt, animos receperũt, & cõgressi multos occiderunt, neq; pauciores cœperũt, equis etiã multis potiti. Cæterũ Imperator cũ reliquijs exercitus in castellũ quoddã se cõclusit. Deinde incisis equorũ neruis, ne hostib⁹ usui essent, con

Grassationes tyrannicæ post reditum.

Bulgarica expeditio.

λὰ ὑπισχνούμενος, εἰ στείλοι αὐτῷ τὴν τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφαλήν, κἀκεῖνος συνθέμενος, καὶ δύο τινὰς τῶν ὑπηκόων αὐτῷ στείλας, ἀπορρήτως ἐνετείλατο τὸν Ἰουστινιανὸν ἀνελεῖν. ὃ δὴ δι᾽ οἰκέτου μαθοῦσα ἡ Θεοδώρα, τῷ ἀνδρὶ κατήγγειλεν. ὁ δὲ τοὺς ἐνταλθέντας αὐτὸν ἀνελεῖν ἰδίᾳ προσκαλεσάμενος, ἑκάστῳ ἀγχόνῃ στερίσκει τοῦ ζῆν, καὶ τὴν μὲν Θεοδώραν εἰς Χαζαρίαν ἐξέπεμψεν, αὐτὸς δὲ εἰς ἁλιάδα ἐμβὰς ἀπέπλευσε, πρὸς Τέρβελιν ἀπιὼν τὸν τῶν Βουλγάρων ἐξάρχοντα. κλύδωνος δὲ μεγάλου καταλαβόντος αὐτὸν ἐν τῷ πλεῖν, καταποντωθῆναι τὸ πλοιάριον ἐκινδύνευσε. τῶν δὲ συμπλεόντων ἐπαγγείλασθαι τῷ θεῷ συμβουλευόντων αὐτῷ, εἰ περισωθείη καὶ τὴν ἀρχὴν ἀπολήψοιτο, μήτι κακὸν τοῖς κατ᾽ αὐτοῦ γενομένοις ἐπιφέρειν, ἀλλ᾽ εἰ φείσομαι τούτων, ἔφη, ἑνὸς, αὐτίκα καταποντισθείην ὧδε. περισωθεὶς οὖν καὶ τῷ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι προσελθὼν, καὶ πλεῖστα παρασχὼν, ἀλλὰ μέντοι καὶ παρέχειν ἐπαγγειλάμενος, εἰ παρ᾽ αὐτοῦ καταχθείη πρὸς τὴν προγονικὴν βασιλείαν, καὶ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ συζεῦξαι καθυποσχόμενος, σὺν ἐκείνῳ μετὰ βαρβαρικῆς βαρείας δυνάμεως τὴν ὑπὸ σφαλμάτων κατειλήφει τῶν πόλεων, καὶ πρὸ τῶν τειχῶν στρατοπεδευσάμενος, ἀπεπειρᾶτο τῶν πολιτῶν, αὐτοῖς ἐκ τοῦ τείχους προκύπτουσιν ὁμιλῶν. οἱ δὲ οὐ μόνον αὐτὸν οὐ προσίεντο, ἀλλὰ καὶ ὕβρεις αὐτοῦ κατέχεον πλημμελεῖς. νυκτὸς οὖν διὰ τοῦ ἀγωγοῦ εἰσδὺς, αὐτὸς ἐνέδυ τῇ πόλει, καὶ ταύτης ἐγένετο ἐγκρατής. ὁ δὲ Ἀψίμαρος εἰς Ἀπολλωνιάδα φυγὼν κατελήφθη, ἑπτὰ βασιλεύσας ἐνιαυτούς.

Περὶ μετὰ τῶν βουλγάρων τῇ πόλει ἐπιστρατεύσαντος Ἰουστινιανοῦ διὰ τοῦ ἀγωγοῦ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΙΟΥΣΤΙνιανοῦ τοῦ ῥινοτμήτου.

ΟΥτω μὲν ὁ Ἰουστινιανὸς ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἀπεκτήσατο, ταύτης τὸ δεύτερον ῥινότμητος ἐπιβάς. τῷ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντι δῶρα πολλὰ παρασχὼν, καὶ συνθήκας εἰρήνης μετ᾽ αὐτοῦ ποιησάμενος, ἀπελθεῖν αὐτὸν παρεσκεύασε. τοῦ δὲ Ἀψιμάρου, καὶ Ἡρακλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ πρὸς αὐτὸν ἀχθέντων, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ Λεοντίου, τὸν μὲν Ἡράκλειον σὺν ἄλλοις πλείοσιν, ἐν ξύλοις παρὰ τοῖς τείχεσιν ἀπῃώρησε. τὸν Ἀψίμαρον δέ γε καὶ τὸν Λεόντιον δεσμίους διὰ τῆς ἀγορᾶς περιαγαγὼν, καὶ θεατρίσας ἱππικοῦ ἀγομένου, ῥιφέντας ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ κατὰ τῶν τραχήλων πατήσας, καὶ οὕτως ἐκτμηθῆναι τὰς αὐτῶν κεφαλὰς ἐν τῷ κυνηγεσίῳ προσέταξεν, τὸν δὲ πατριάρχην Καλλίνικον, πρότερον αὐτοῦ παρελὼν τὰ ὄμματα, εἰς Ῥώμην ἐξώρισεν, Κῦρον δέ τινα μοναχὸν ἔγκλειστον, πατριάρχην προβάλλεται, ὃς αὐτῷ τὴν βασιλείας ἀποκατάστασιν προεφοίβασε. πολὺ δὲ πλῆθος ἔκ τε τοῦ δημοτικοῦ καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ τότε διέφθειρεν οὗτος ὁ βασιλεὺς, τοὺς μὲν φανερῶς, τοὺς μέντοι καὶ ἀφανῶς. στείλας δὲ εἰς Χαζαρίαν, ἤγαγε τὴν γυναῖκα αὐτοῦ Θεοδώραν, ἥδη αὐτῷ τεκοῦσαν υἱὸν, ὃν Τιβέριον κατωνόμασε, κἀκείνην δὲ καὶ τὸν παῖδα τοῦ τῆς βασιλείας ἀξιώσας ὀνόματος, καὶ ἄμφω ἐστέψε. λύσας δὲ τὰς πρὸς τοὺς Βουλγάρους σπονδὰς, κατ᾽ αὐτῶν ἐξεστράτευσε σὺν ἱππικαῖς τε καὶ πεζικαῖς δυνάμεσι, καὶ σὺν στόλῳ πολλῷ, καὶ ἀπῆλθε πρὸς Ἀγχίαλον. τὸ μὲν οὖν πρῶτον δείσαντες οἱ Βούλγαροι, εἰς τὰ ὄρη ἀνέδραμον. ἐπεὶ δὲ ἀσυντάκτως ὁρῶντες τὴν τῶν Ῥωμαίων στρατιὰν σκηνουμένην, καὶ ἀπερισκέπτως εἰς χορτάσματα συλλογὴν σκεδαννυμένην, ἀνεθάρσησαν, καὶ ἐπελθόντες αὐτοῖς, πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, οὐ μείους δὲ ᾐχμαλώτισαν, καὶ ἵππων συνέσχον πλῆθος. ὁ μέντοι βασιλεὺς σὺν τοῖς περιλειφθεῖσιν εἰς τι ἐκεῖ συνεκλείσθη φρούριον. εἶτα τοὺς ἵππους πάντας νευροκοπήσαντες, ἵνα μὴ τούτους λάβοιεν οἱ πολέμιοι, τοῖς τοῦ στόλου σκάφεσιν ἐμβεβηκό-

Ὅτι ἰουστινιανὸς λεόντιον καὶ τὸν ἀψίμαρον ἀπεκεφάλισε καὶ τὸν πατριάρχην ἐτύφλωσεν.

Ὅτι λέγεται τὴν γυναῖκα αὐτοῦ ἤγαγεν.

Ὅτι ἐλύθη ἡ πρὸς βουλγάρους εἰρήνη.

ἐμβεβηκότων, ἀπέπλευσαν εἰς τὸ Βυζάντιον σὺν αἰσχύνῃ πολλῇ. μανιῶν δὲ πρὸς τοὺς ἐν Χερσῶνι, ὅτι ἐκεῖ προδιῳκισμένον αὐτὸν ἐνόντα νεωτερίζοντα, ἐβουλεύθησαν ἀνελεῖν, στέλλει τριήρεις καὶ δρόμωνας καὶ νῆας ἑτέρας τῶν φορτηγῶν σὺν στρατεύματι πλείστῳ καὶ δυσὶ στρατηγοῖς, ἐντειλάμενος αὐτοῖς μὴ φείσασθαί τινος τῶν ἐκεῖ, ἀλλὰ πάντας συγκόψαι τοῖς ξίφεσιν. οἳ σὺν οὐδενὶ πόνῳ (οὐ γὰρ ἀντέστησαν οἱ τῶν ἐν Χερσῶνι πόλεων οἰκήτορες) παραλαβόντες αὐτάς, ἅπαντας σχεδὸν ἀνῃρήκασι, μόνους τοὺς νεάζοντας ἡλικίας μέχρι μειρακίων φεισάμενοι. ὃ μαθὼν Ἰουστινιανός, ὅτι μὴ καὶ τούτους ἀνεῖλον, ἐξώργιστο καὶ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς περισωθέντας ἀποσταλῆναι παρεκελεύσατο. ἀποσταλέντας δὲ καταποντισθῆναι ἐν τῇ θαλάσσῃ συνέβη τοὺς πλείονας, καὶ ἦν ἐξ εὐχῆς τῷ βασιλεῖ καταθύμιον, καὶ οὐδ' οὕτω τῆς κατ' ἐκείνων μανίας ἐμπέπληστο, ἀλλ' ἠπείλει καὶ αὖθις στελεῖν, καὶ οὕτω τὴν χώραν ἐξερημῶσαι, ὡς καὶ τὰς πόλεις καθελεῖν καὶ ἀροτριάσαι. διὰ ταῦτα οἱ ὑπολειφθέντες ἐν Χερσῶνι, καὶ οἱ τούτων περίοικοι ἀποστατήσαντες, Φιλιππικὸν τὸν τοῦ Βαρδάνη, ὃν ὁ λόγος ἱστόρησε παρὰ τοῦ Ἀψιμάρου εἰς Κεφαλληνίαν περιορισθῆναι, ἄρτι ἀνακληθέντα ἐκ τῆς ὑπερορίας, καὶ ἐπανιόντα πρὸς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐκεῖσε γενόμενον, βασιλέα ἀναγορεύουσι, καὶ τοῦ σφῶν ἄρχοντος Ἠλία συμπράττοντος. ἃ μαθὼν Ἰουστινιανός, τοὺς μὲν τοῦ Ἠλία παῖδας ἐν τῷ κόλπῳ κατέσφαξε τῆς μητρὸς, ἐκείνην δὲ δούλῳ αὐτοῦ Ἰνδῷ μαγείρῳ συνέζευξεν. εἶτα στόλον ὁπλισάμενος, στέλλει κατὰ Χερσῶνος, ἐντειλάμενος τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι, ἄρδην ξύμπαντας ἀπολέσαι. ἄρτι δὲ καταλαβόντος τὴν Χερσῶνα τοῦ ναυτικοῦ, καὶ πολιορκουμένης αὐτῆς, ἦκον Χάζαροι τοῖς Χερσωνίταις ἐπικουρήσοντες. ἐντεῦθεν ἡ μὲν πολιορκία λέλυτο, οἱ δὲ τοῦ στόλου μὴ θαρροῦντες πρὸς τὸν βασιλέα ἐπανελθεῖν, τοῦ μὲν βλασφημίας κατέχεον, τὸν δὲ Βαρδάνην ὡς βασιλέα εὐφήμουν. χρόνου δὲ παρεῤῥυηκότος συχνοῦ, ὅτι μηδὲν αὐτῷ ἐκ τοῦ στόλου μεμήνυτο, ὁ βασιλεὺς ὑποτοπάσας συμβῆναί τι φερόμενον κατ' αὐτοῦ, ἐξώρμησε τοῦ Βυζαντίου. καὶ ἕως Σινώπης ἐλθὼν, ὁρᾷ τὸν στόλον ἐπὶ τὴν πόλιν πλωϊζόμενον, αὐτίκα τοίνυν γίγνεται καὶ αὐτὸς ὀπισθόδρομος. τοῦ δὲ Φιλιππικοῦ εὐπλοήσαντος, καὶ προκαταλαβόντος τὴν μεγαλόπολιν, ἐκεῖνος ἐν τῷ Δαματρὺ ἐσκήνωσε, πρὸς ὃν ὁ ἐρρημένος Ἠλίας σταλεὶς, ἐδυνήθη πεῖσαι τὸ μετὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ στρατιωτικὸν ἀποστῆναι αὐτοῦ, καὶ προσχωρῆσαι Φιλιππικῷ. καταληφθεὶς τοίνυν παρὰ τῶν στρατιωτῶν Ἰουστινιανός, χερσὶ ταῖς οἰκείαις εὐθὺς ὁ Ἠλίας ἀφαιρεῖ τὴν αὐτοῦ κεφαλήν. ὁ δὲ τούτου παῖς ὁ Τιβέριος, μετὰ τῆς πρὸς μητρὸς μάμμης Ἀναστασίας (ἡ γὰρ μήτηρ αὐτοῦ Θεοδώρα ἐτεθνήκει) τῷ ἐν Βλαχέρναις ναῷ προσφυγὼν, εἰσελθὼν τὸ θεῖον θυσιαστήριον, καὶ ὑπὸ τὴν πανάγνον γενόμενος τράπεζαν, ἑνὸς τῶν ταύτην ἀνεχόντων κιονίσκων δεδραγμένος, ἱκέτευε μὴ θανεῖν. ἀλλ' οἱ σταλέντες εἰς ζήτησιν αὐτοῦ, ἐξελκύσαντες τοῦ θυσιαστηρίου τὸν παῖδα, μαχαίρᾳ τοῦτον τὸν λαιμὸν ὡς βοσκήματος ἀπέτεμον ἀπηνῶς.

Ἀποστασία Χερσωνιτῶν καὶ ἀνάρρησις Φιλιππικοῦ τοῦ Βαρδάνου.

Ὅτι καὶ οἱ τοῦ στόλου τὸν Φιλιππικὸν εὐφήμουν.

Ἀναίρεσις Ἰουστινιανοῦ καὶ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ.

ΑΝΑΡΡΗΣΙΣ ΦΙΛΙΠΠΙΚΟΥ τοῦ Βαρδάνη.

Ἤδη δὲ τῆς βασιλείας τυχὼν ὁ Φιλιππικὸς, κατὰ τῆς ἕκτης οἰκουμενικῆς συνόδου ὡπλίσατο, καὶ σύνοδον ἀθροίσας ὁ μάταιος, ἀκυροῖ ὅσον τὸ κατ' αὐτὸν δι' αὐτῆς τὴν ἁγίαν ἐκείνην σύνοδον. λέγεται γὰρ ἄρτι τοῦ Λεοντίου τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, χρησμοδοτῆσαι ἔγκλειστον τῷ Φιλιππικῷ τὴν εἰς τὸν βασίλειον θρόνον ἀναγωγὴν μοναχόν τινα ἔγκλειστον ὄντα ἐν τῇ τοῦ

Ὅπως ἡ ἕκτη σύνοδος ἀκύρωσιν ἔσχε.

scensis nauibus cũ magno dedecore Byzantium rediit. Chersonitis porrò iratus, quòd de se res nouas moliente tollẽdo cogitassent, triremes, dromones & naues onerarias cũ maximo exercitu & duob⁹ ducibus mittit, eisq; mãdat, ne cuiquam illorũ parcant, sed omnes gladiis cõficiant. Qui eos nullo cũ labore cœperũt. Neque enim urbium Chersoniarum habitatores resistebant, ac penè omnibus sublatis, pueris duntaxat & adolescentulis pepercerunt. Quo Iustinianus cognito, iratus, eos quoq; ad se mitti iussit qui conseruati essent, qui cũ missi essent, maxima ex parte in mari perierũt. Ea res Imperatori uoluptati fuit, sed ne sic quidẽ furore in illos suo expleto, minatus est, se aliis copiis missis ita regionẽ illam euastaturũ, ut qbus in locis urbes fuissent, arua colerentur. Ob hæc Chersoniorũ reliquiæ, eorumq; finitimi ad defectionẽ impulsi, Philippicũ Bardanis filiũ, quẽ suprà ab Apsimaro in Cephaleniã relegatũ fuisse memorauimus, reuocatum modò, & dum Cõstantinopolim iret, illuc profectum, imperatorẽ salutant, etiã Elia principe suo adiutante. Quibus Iustinianus cognitis, Eliæ liberos in sinu matris iugulauit, & ipsam seruo eius Indo coquo copulauit. Deinde instructã classem contra Chersonem mittit, classisq; præfecto mandat, ut funditus uniuersos deleat. Quæ cũ iam illic appulisset, ac prouinciã obsideret, Chazari Chersonitis suppetias uenerũt. Vnde obsidio soluta est, & classiarii cũ ad Imperatorem redire nõ auderent, maledicta in eum iecerunt, & Bardanẽ pro Imperatore celebrarunt. Iam longo tẽpore elapso, cũ nihil ei de classe significaret, suspicat⁹ accidisse aliquid quod in suã fraudẽ tenderet, Byzantio profectus cũ Sinopen usq; peruenisset, uidet classem uersus urbem proficisci: statim igitur & ipse naues cõuertit. Sed Philippic⁹ prospera nauigatione usus magnam urbem præoccupat. Iustinianus uerò in Damatry statiua habet, ad quem Elias missus, militibus persuasit ut deserto illo se ad Philippicũ conferrent. Quo facto, suis manibus caput illi resecat. Filius autem eius Tiberius, cum auia materna Anastasia (nam Theodora mater iam obierat) in tẽplum Blachernium confugit: cumq; sacrosanctum sacellũ ingressus, mensam sanctissimam subiisset, prehensa una eius columella, mortẽ est deprecatus. Sed qui ad eum quærẽdũ missi erãt, puerũ è sacrario abstractũ collum tanq; pecudis crudeliter resecuerunt.

Crudelitas in Chersonitas.

Chersonitæ Philippicũ Bardanis filium imperatorem salutant.

Iustiniani et Tiberii filii interitus.

IMPERIVM PHILIPPICI QVI & Bardanes.

IAm potit⁹ imperio Philippicus, cõtra sextã œcumenicã synodũ se armauit, indictoq; cõcilio homo uanus, quãtũ in ipso fuit, sacrã illã synodũ abrogauit. Nã Leontio recẽs sceptrum adepto, fertur inclusus quidam monachus in

Sexta Synodi abrogatio.

Monachi prædictio.

Callistrati monasterio, qui Monothelitarū sectam probaret, huic Philippico regni adeptionem prædixisse, eiusq; prædictionis mercedē sextæ synodi abrogationem stipulatus, & hic pollicitus esse. Ac sextā œcumenicam Synodum abrogauit, ut putabat, cum uerò aceruos pecuniarū à ueteribus Imperatoribus cumulatos in Regia reperisset: maiorē partē in nullos usus necessarios collatā dissipauit exiguo tēpore: ac omnē forsan absumpsisset, si diutius imperiū tenuisset. Nam in dicendo quidē disertissimus habebatur, nec prudentiæ expers: ad res autē gerendas erat omniū ineptissimus & ingenio planè sinistro. Cyrum Patriarcham Ecclesia, quam per sex annos tenuerat, exegit, & Ioanē assensorem suum in ea collocauit. Sub eo Bulgari Thraciā uniuersam populati, ad ipsam usq; urbem incursarūt omnia, magnaq; præda, & captiuis ferè innumeris abductis, domum se receperūt. Sed & Agareni Orientē eodē modo tractarunt. Duobus annis & mensibus aliquot, ex quo Imperium susceperat, elapsis, cum ludos equestres celebrasset, & post certamen in Zeuxippi balneo lauisset, quosdā senatores cœnę adhibuit: uel, ut alij dicunt, eos qui ludis Circensibus uicerant. In eo conuiuio à quibusdam senatoribus oppressus cæcatur. Id actū est pridie Pentecostes. Postridie, hoc est, in ipsa Pentecoste, & senatus & populus Artemium principem secretarium, imperatorem designant, indito ei nomine Anastasij.

Disertus magis quā strenuus imperator.

Bulgarorū & Agarenorum latrocinia.

Philippicus cæcatur.

IMPERIVM ARTEMII, QVI & Anastasius.

Ille omni doctrinæ genere eruditus, & reb⁹ gerēdis uersatissimus fuit. Patriarcha Ioanne, ut nō orthodoxo, à sede quam trienniū tenuerat, auulso: Germanum Cyzico reuocatū, in eius locum substituit, quem à Cōstantino Pogonato uirilibus priuatum fuisse suprà memorauimus. Cum Alexandrinos in Phœniciam appulisse, ut inde ligna fabricandas naues peterēt, didicisset: classem instructā cōtra illos misit, & prouincialiū quoq; naues Rhodū appellere, atq; ubi cōuenissent, cōtra hostes ire iussit, totius classis duce delecto Ioanne magnæ ecclesiæ Dei diacono, & generali Logotheta. Postquàm omnes Rhodi conuenerant, & Ioānes nauigationem adornabat: classiarij, ac potius Opsiciani, infensi Imperatori, quod nauales copias parum cōmodè tractasset, imperiū detrectabant: & Ioannem eorum contumaciam seuerius castigantem, maledicta in Imperatorem congerentes, statim per seditionem occiderunt, omissoq; ulteriore progressu, partim domū redierunt, partim Byzantium petierūt, cumq; Adramyttium peruenissent, Theodosium quendam publicorum uectigalium exactorem, hominem in Republica non uersatum, Imperatorem inuitum salutarunt.

Naualis seditio.

Theodosius Adramyttenus creatur Imperator.

His

καλλιστράτου μονῇ, καὶ τὰ πρεσβεύοντος αὐτοῦ εἰπὼν μισθὸν, τῆς τῆς ἕκτης συνόδου ἀθέτησιν (ἦν γὰρ τῶν τῶν μονοθελητῶν ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος αἱρέσεως) καὶ τὴν ὑπόσχεσιν. τὴν μὲν οὖν οἰκουμενικὴν ἕκτην σύνοδον ἠκύρωσεν, ὡς ἐδόκει, αὐτὸς δὲ σωροὺς χρημάτων ἐκ παλαιοτέρων θησαυρισθέντας αὐτοκρατόρων ἐν τοῖς βασιλείοις εὑρὼν, ὡς οὐδὲν δέον τοῖς χρώμενος, τὰ πλείω διεσκόρπισε δι' ὀλίγου καιροῦ. καὶ τάχα καὶ ἅπαντα κατηνάλωσεν ἂν, εἰ ἐπὶ πλεῖον τῇ βασιλείᾳ προσέμεινεν. ἐν μὲν γὰρ τῷ λέγειν ἐδόκει ἐμπειρότατος, μὴ ἄμοιρος τι συνέσεως, ἐν δὲ τῷ πράττειν ἦν ξυμπάντων ἀσυνετώτατος καὶ παμπόνηρος. Κῦρον δὲ τὸν πατριάρχην ἐξωθήσας τῆς ἐκκλησίας, ἐπὶ ἓξ ἔτη ταύτης διέποντα, Ἰωάννην ὁμόδοξον αὐτῷ προεβάλετο. οἱ μέντοι Βούλγαροι τὴν Θρᾴκην ἅπασαν ληϊσάμενοι, τὰ μέχρι τῆς πόλεως κατέδραμον ἅπαντα, καὶ λείαν πολλὴν καὶ αἰχμαλώτους λαβόντες χιλίων ὑπὲρ ἀριθμὸν, ἀπενόστησαν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ὁμοίως οἱ τῆς Ἄγαρ διέθεντο. δύο δὲ παρελθόντων ἐνιαυτῶν καὶ μηνῶν τινῶν, ἐξότου τῆς βασιλείας ἐκράτησεν, ἱππηλάτην ἐπιτελέσας ἀγῶνα, καὶ ἐν τῷ τοῦ Ζευξίππου μετὰ τὸν ἀγῶνα λουσάμενος λουτρῷ, συσσίτους τινὰς τῶν τῆς συγκλήτου πεποίηκεν, ὡς δ' ἔνιοι λέγουσι, τοὺς ἐν τῇ τῶν ἵππων ἁμίλλῃ νικήσαντας. κατακείμενος δ' ἐν τῷ συμποσίῳ, παρά τινων τῶν τῆς γερουσίας κατασχεθεὶς, τυφλοῦται. τοῦτο δ' ἐπράχθη πρὸ τοῦ σαββάτου τῆς πεντηκοστῆς. τῇ δ' ἑξῆς κατ' αὐτὴν δηλαδὴ τὴν πεντηκοστὴν, ἀθροισθέντων εἴτε τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ ὁ δημώδης ὄχλος, Ἀρτέμιον τὸν πρωτασηκρῆτις, προχειρίζονται αὐτοκράτορα, μετονομάσαντες Ἀναστάσιον.

οἷος ἦν περὶ πράξεις ὁ φιλιππικός.

περὶ σπανῶν(?) ...

περὶ Βουλγάρων καὶ τῶν ἀγαρηνῶν.

ἐκτυφλοῦται ὁ βασιλεὺς ὁ φιλιππικός.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΡΤΕΜΙΟΥ τοῦ καὶ ἀναστασίου.

Ην δ' οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ λόγοις παντοίοις ὡμιληκὼς, καὶ πραγμάτων διοικήσεσιν ἐντριβέστατος. οὗτος τὸν πατριάρχην Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ καταπαύσας θρόνου, ὡς μὴ ὀρθόδοξον, ἐπὶ τρία τῆς ἐκκλησίας κρατήσαντα, μετατίθησιν ἐκ Κυζίκου ἐπὶ τὴν ἱερὰν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων Γερμανὸν, ὃν αὐτοῦ που ὁ λόγος ἐμήνυσε παρὰ Κωνσταντίνου τοῦ πωγωνάτου τῶν παιδογόνων ἀφαιρεθῆναι μορίων. μαθὼν δὲ ὅτι ἐξ Ἀλεξανδρείας ἐπὶ Φοινίκην πλοῖα προσώρμισαν, ἵνα ξύλα ἐκεῖθεν κομίσωσι ναυπηγήσιμα. στόλον ἐξοπλίσας ἀπέστειλε κατ' αὐτῶν, κελεύσας καὶ τὰ τῶν θεμάτων στόλους εἰς τὴν νῆσον Ῥόδον καταίρειν, κἀκεῖ ἑνωθῆναι, καὶ οὕτω ἐκπλεῦσαι κατὰ τῶν ἐναντίων, προβαλλόμενος ἄρχοντα τοῦ στόλου παντὸς Ἰωάννην τῆς τοῦ Θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας διάκονον, καὶ γενικὸν λογοθέτην. πάντων οὖν εἰς τὴν Ῥόδον συναθροισθέντων, ὁ διάκονος Ἰωάννης πρὸς ἔκπλουν ἡτοίμαστο, οἱ δὲ τοῦ στόλου, καὶ μᾶλλον οἱ τοῦ θέματος τοῦ ὀψικίου, οὐκ ἦσαν εὔνοι, οὐ γὰρ καλῶς πρὸς τὸν κρατοῦντα διέκειντο, ἐπεὶ μὴ δὲ ἐκεῖνος τῇ πλωϊμῷ στρατιᾷ κεχρημένος ἦν δεξιῶς. ὡς δὲ πρὸς τὴν ἐκείνων ἀπείθειαν ὁ διάκονος ἀρχικώτερον διετέθη, καὶ δριμύτερον αὐτοῖς προσεφέρετο, ὡς στάσιν τούτους ἤγειρον, καὶ τὸν βασιλέα δυσφημήσαντες, αὐτὸν ἀνεῖλον εὐθὺς, καὶ τοῦ πρόσω χωρεῖν ἀφέμενοι, οἱ μὲν ἀπενόστησαν οἴκαδε, οἱ δὲ πρὸς τὸ Βυζάντιον ὥρμησαν, καὶ ἐν τῷ ἀδραμυττίῳ γενόμενοι, Θεοδόσιόν τινα πράκτορα τῶν δημοσίων τελῶν, ἰδιώτην ἄνδρα ὄντα λαβόντες, αὐτοκράτορα ἀνηγόρευσαν.

περὶ γερμανοῦ.

ὅτι πλοῖον ὁ βασιλεὺς ... ἀναγορεύεται ... ἄρχοντα ... στασιάσαντες ἀνεῖλον, καὶ ... ἀναγορεύουσι ... αὐτοκράτορα.

τοῦ τε

τοῦτο μαθὼν ὁ ἀρτέμιος, στόλον ἡτοίμασε, καὶ τῇ πόλει ἐπέστησε φυλακὴν, αὐτὸς δὲ ἐν νικαίᾳ διῆγε τῇ μητροπόλει τῶν βυθινῶν. οἱ δὲ στασιασταὶ διά τε γῆς καὶ διὰ θαλάσσης ἀφίκοντο εἰς χρυσόπολιν, καὶ μέχρι μέν τινος ναυμαχίαι ἐγένοντο. εἶτα περαιωθεὶς εἰς θρᾴκην ὁ θεοδόσιος, διὰ τοῦ τείχους τῶν βλαχερνῶν ἐκ προδοσίας εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσηλύθει, καὶ τοῦ σὺν αὐτῷ ναυτικοῦ τε καὶ στρατιωτικοῦ εἰσρυέντος ἐν ταύτῃ, πολλὰ τῶν ἐν ταῖς οἰκίαις χρημάτων ἡρπάγησαν. τοὺς δὲ ὑπὲρ ἀρτεμίου ἀντεχομένους τῶν ἀρχόντων συλλαβόμενοι, καὶ τὸν πατριάρχην γερμανὸν παραλαβόντες, ἀπῆλθον εἰς νικαίαν, δεικνύντες τῷ ἀρτεμίῳ, ὅτι ἡ πόλις ἤδη περιελήφθη καὶ τὰ βασίλεια. καὶ ὃς τὸ μοναχικὸν ἀμφιεσάμενος σχῆμα, καὶ πίστεις λαβὼν, μή τι περαιτέρω παθεῖν, παρέδωκεν αὐτοῖς ἑαυτὸν, καὶ ἐν θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη, βασιλεύσας ἕνα ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας τρεῖς.

ὅτι τοῦ ἀρτεμίου ἐν νικαίᾳ διάγοντος ὁ θεοδόσιος ἐκ προδοσίας τὴν πόλιν εἷλε, καὶ ὁ ἀρτέμιος μοναχὸς ἐν θεσσαλονίκῃ περιωρίσθη.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΘΕΟΔΟΣΙΟΥ
τοῦ ἀτραμυτηνοῦ.

Ἐβασίλευσε δὲ θεοδόσιος, ὃς ἀτραμυτηνὸς ἐπωνόμαστο, ἀνὴρ ἦθος μὲν χρηστοῦ, καὶ βίου σεμνοῦ, ἀπράγμων δ' ἄλλως, καὶ πρὸς πραγμάτων διοίκησίν τε καὶ μεταχείρησιν, τό τε τὰ βασιλείας, σφόδρα γε ἀποπεφυκώς. λέων δὲ ὁ καὶ κόνων παρὰ τοῦ ἀρτεμίου στρατηγὸς τῶν ἀνατολικῶν προβληθεὶς, ὡς τὰ τοῦ ἀρτεμίου δῆθεν φρονῶν, οὐχ ὑπεῖξε θεοδοσίῳ, σύμπνουν ἔχων καὶ τὸν τῶν ἀρμενιακῶν στρατηγὸν ἀρτάβασδον τὸν ἀρμένιον. ἄρας οὖν ἐκεῖθεν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων εἰς νικομήδειαν ἔρχεται, ἔνθα τὸν τοῦ βασιλέως θεοδοσίου υἱὸν εὑρηκὼς, καὶ αὐτὸν μετὰ τῆς βασιλικῆς κατασκευῆς χειρωσάμενος, ἀφίκετο εἰς χρυσόπολιν. ὁ δὲ θεοδόσιος ἀπραγμόνως τῆς βασιλείας ἐξίσταται αὐτῷ, εἰς κληρικὸν καρεὶς μετὰ τοῦ υἱοῦ, καὶ πληροφορίαν λαβὼν, μή τι ἕτερον ὑποστῆναι, καὶ ὁ μὲν ἡσύχως ἐβίω τὸ λοιπὸν τῆς ζωῆς, βασιλεύσας δύο ἐνιαυτούς.

ὅτι ὁ θεοδόσιος [illegible]

καθαίρεσις τοῦ βασιλέως θεοδοσίου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ ΤΟΥ
ἰσαύρου τοῦ καὶ κόνωνος.

Ἐντεῦθεν ὁ λέων τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος ἀνάξιος ἀξιοῦται. ἡ πατρὶς μὲν ἦν ἰσαυρία, ἐκεῖθεν δὲ μετοικισθεὶς μετὰ τῶν τεκόντων παρὰ τοῦ βασιλέως ἰουστινιανοῦ, μήπω τῆς ἀρχῆς ἐξωσθέντος, ἐν μεσημβρίᾳ τῇ θρᾳκικῇ ἐποιεῖτο τὰς διατριβάς. καθαιρεθέντος δὲ τοῦ ἰουστινιανοῦ τῆς ἀρχῆς, εἶτα ἐπανερχομένου μετὰ βουλγάρων εἰς τὸ τὴν βασιλείαν αὖθις ἀναλαβεῖν, ὁ λέων ὑπαντήσας αὐτῷ, δῶρα προσήνεγκεν. καὶ ὁ ἰουστινιανὸς ἀποδεξάμενος αὐτὸν αὐτίκα ἐτίμησεν, καὶ βασιλεύσας τὸ δεύτερον, αὐτὸν ᾠκειώσατο. εἶτα ἐστάλη παρ' αὐτοῦ πρὸς τοὺς ἀλανοὺς ἢ ἀλβανοὺς (οὕτω γὰρ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζονται) ἔσταλτο δὲ συγκινῆσαι αὐτοὺς κατὰ τῶν ἀβασγῶν, ἀποστάντων τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. οἱ γὰρ ἀβασγοὶ, ὡς ὁ καισαρεὺς προκόπιος ἱστορεῖ, δυεῖν ὁμοφύλοιν ἦσαν ὑπήκοοι, ὧν ὁ μὲν ἐκράτει τὰς πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μοίρας αὐτῶν, τῷ δὲ τὰ τετραμμένα πρὸς δύοντα. καὶ ἄμφω δὲ τούτω τὼ ἄρχοντε ὑπὸ φιλοχρηματίας κακῶς ἐχρῶντο τῷ ἔθνει. ὅσους γὰρ ἂν παῖδας ἐνεῖδον ὡραίους, καὶ τὸ εἶδος καλοὺς, καὶ τὴν ἄλλην τοῦ σώματος φύσιν δεξιοὺς, βίᾳ τῶν τεκόντων ἀφέλκοντες καὶ τῶν παιδογόνων μορίων σιδήρῳ στερίσκοντες, ἐκείνους μετὰ πολλῶν χρημάτων ῥωμαίοις ἐπίπρασκον.

περὶ ἀβασγῶν καὶ ὅτι ἡ ἐκεῖ [illegible]

His Artemius cognitis, classem parat, urbemque custodia munit, ipse Niceæ degens, quæ est Bithyniæ Metropolis. Seditiosi uerò, terra marique Chrysopolim peruenerunt, ac nauales pugnæ aliquandiu sunt commissæ. Deinde in Thraciam peruectus Theodosius, per murum Blachernium, opera proditorũ, magnam urbem intrauit, unaque cum eo classiarij & milites, qui magnam pecuniam ex ædibus rapuerunt, & principibus, qui Artemium defendebant, ac Germano Patriarcha comprehensis, Nicæam discesserunt, Artemio urbem & Regiam iam esse occupatas ostendentes. Is igitur habitu monachi sumpto, acceptaque fide, nihil sibi preterea mali timendum, eis sese tradidit, ac Thessalonicam est relegatus, cum unum annum & tres menses regnasset.

Artemius fit monachus.

IMPERIVM THEODOSII
Adramytteni.

Imperio autem potitus est Theodosius Adramytten⁹, uir bonus ille quidẽ, honestæque uitę, sed ignauus & ad rerũ administrationẽ & tractationẽ, regni præsertum minimè idone⁹. Cęterũ Leo qui & Conon, ab Artemio, cuius tum quoque studijs prę se ferebat, dux Oriẽtis designatus, Theodosio non cessit, cum etiam Artabasdum Armenium, Armeniacorum ducem suffragatorem haberet. Inde igitur cum suis legionibus Nicomediam digressus est, ubi Theodosij filium cum Regio instrumento deprehensum, Chrysopolim perduxit. Ei Theodosius citra dimicationem regno cessit, unaque cum filio rasus in clericum, accepta fide nihil in se consultum iri grauius, uitæ reliquum tranquillè exegit, quum biennium imperasset.

Leo Theodosiũ in ordinẽ cogit.

IMPERIVM LEONIS
Isauri, qui & Conon.

Dehinc Imperij dignitatẽ Leo præter dignitatem est cõsecutus, qui patriam habuit Isauriam, atque inde unà cum parentibus ab Imperatore Iustiniano, antequàm Imperio eiectus esset, trãslatis, Mesembriæ Thraciæ urbe uitam egit. Pulso autem Iustiniano, & à Bulgaris in regnum reducẽdo, progressus obuiam, ei munera obtulit: eaque de causa Spatharij dignitatem statim est consecutus, &, recuperato ab illo Imperio, eius familiaritate usus. Deinde ad Alanos, siue Albanos (sic enim uocantur à uetribus) missus est, ut eos contra Abasgos, qui à Romanis defecerant, concitaret. Parebant autem, ut Cęsariensis Procopius refert, duobus suis popularibus, quorum alter partem Orientalem, Occidentalem alter gubernabat. Vterque porrò gentem ex auaritia malè tractabat. Nam quoscunque pueros formosos & corporibus elegantibus inueniebant, eos ui parẽtibus ereptos castratosque, Romanis Eunuchorũ amore semper attonitis,

Occasiones incrementorum Leonis

Abasgorũ historia.

magna

magna pecunia uendebant, eorumq́ patres occidebant, ne quando propter filios irati, seditionem mouerent. Erat igitur apud Abasgos filiolũ pulchrũ genuisse maximũ infortunium, eam elegantiã morte luentes. Ac Abasgi sic à suis magistratibus tractabãtur. Iustinianus autẽ primus, misso ad eos imperatorio eunucho quodam, eorũ populari (multi enim tales in Romana curia uersabantur) magistratibus eorum interdixit, ne quem in posterũ inuitum castrarent: capturos enim laborem inanem, nemine Romanorũ castratos eorũ empturo. Hoc Abasgi cupidissimè acceperunt, edictoq́ imperatoris Romanorũ freti, deinceps magistratibus suis in ea re nõ cesserunt, qui & ipsi iam segniores ad id facinus erant redditi. Pòst etiam, utriq́ magistratu abrogato, suis uiuere legibus uoluerunt, cum ad id usq́ tẽpus Christianæ religionis rudes essent, & lucos ac syluas uenerarẽtur, & arbores Barbarica simplicitate pro Dijs haberent. Sed Iustiniano studio fuit, eos ad pietatẽ traducere, missisq́ sacris uiris Dei cognitione barbaros imbuit: extructaq́ præclara æde Deiparæ, & sacerdotibus in ea collocatis, eas à uita planè Barbarica ad mores Christianorum traduxit. Ex eo nemini parentibus Abasgis, Imperatores Romani magistratus miserunt, à quibus res administrabantur. Qui cum iniurij essent, ac populum crudelius tractarent, ueriti ne prorsus in seruitutem à Romanis redigerentur, defecerũt, neq́ amplius magistratum Romanũ admiserũt. Ea de causa Iustinianus is, qui naso mutilatus fuit, eos ulturus, Leonem Spatharium ad Alanos mittit cũ maxima pecunia, ut eos contra finitimos Abasgos armaret. Eò profectus Leo, & multos ibi annos cõmoratus, serò ægreq́ redijt, nec Iustiniano inuento (nam occisus erat) neq́ Philippico (pulsus enim erat, ut dictũ est, oculis etiam erutis) Artemiũ igitur tum imperantẽ conuenit, à quo benignè acceptus est, & Orientis præpositus. Pro eo igitur, ut dictum est, propugnans scilicet, Theodosio se opposuit, sceptrisq́ potitus est. O iudiciorum Dei abyssum incomprehensibilẽ. Sic adeptus Imperiũ, statim Artabasdo filiã despondit, & Curopalatæ honorem decreuit. Masalmas autẽ Arabum dux Abydo cum magnis copijs in Thraciam transuectus, magnã eius prouinciæ partẽ populatus est, impetuq́ in urbẽ Regiã facto, uallum iuxta terrestria mœnia posuit, atq́ ab ea parte ipse urbẽ oppugnauit, Solymas autem Archisatrapes eius, è mari cum maxima classe. Verùm naues eius tam bellicas quàm onerarias Romani Græco igni repulerunt, ut multi nauarchi, quorũ naues is nondũ attigerat, per desperationem se ad Imperatorem cõferrẽt. Et hoc modo pars maxima classis Arabicæ perijt. Romanæq́ legiones eos aggressæ, q in Bithynia prædabantur, multos occiderũt,

Masalmas & Solymas Arabes Byzantium obsident.

πολὺ τοὺς ἐκτομίας ἐπιπωλουμένοις ἔσχον. οἱ δὲ τούτων πατέρας δυσθεῖς ἐκτείνειν, ἵνα μὴ ποτὲ μηνιῶντες διὰ τὰς παιδίας, ἐπιβουλεύσωσι κατ' αὐτῶν ἐπανάστασιν. καὶ ἦν παρὰ τοῖς ἀβασγοῖς τὸ παῖδα τεκεῖν ἀγαθὸν τὴν ὄψιν δυστύχημα μέγιστον, διὰ τὸν παίδων δυσπρεπεῖς ἀπαρασομένοις τὸν θάνατον. καὶ οὕτω μὲν τοῖς ἀβασγοῖς οἱ σφῶν περιφέροντες ἄρχοντες. ἰουστινιανὸς δὲ ὁ πρῶτος σταλὰς παρ' αὐτοῖς τινὰ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις εὐνούχων, σφίσιν ὁμογενῆ (πολλοὶ γὰρ περὶ τὰς ῥωμαίων ἀρχὰς τοιοῦτοι ἐτρέφοντο) ἀπεῖπε τοῖς ἡγεμόσι τῶν ἀβασγῶν, μηκέτι μηδένα τὴν ἀρρενωπίαν ἐκτέμνεσθαι βιαζομένου. πλουτήσειν γὰρ τὴν πρᾶξιν αὐτοῖς εἰς κενὸν, μηδενὸς ῥωμαίων πρίασθαι βουλομένου τοὺς ἐκτομίας αὐτῶν. καὶ τοῖς ἀβασγοῖς ἀσμενιστὰ προσεδέχθη, καὶ τῇ ἐπιταγῇ τοῦ βασιλέως ῥωμαίων θαρρήσαντες, τὸ λοιπὸν πρὸς τὸ ἔργον εἶχον τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν ἐχ ἐπείκοντες, κἀκεῖνοι δὲ πρὸς τὴν πρᾶξιν ἀπονωθέστεροι. εἶτα καὶ ἄμφω τοὺς αὐτῶν ἀρχηγοὺς καθελόντες, ἔθελον βιοτεύειν αὐτόνομοι. μέχρι μὲν τοι τότε καὶ τῆς τῶν χριστιανῶν θρησκείας ἦσαν ἀμύητοι, ἄλση δὲ καὶ ὕλας ἐσέβοντο καὶ τὰ δένδρα τοῖς ἐξ ἀφελείας βαρβαρικῆς εἰς θεοὺς ἐνομίζοντο. ἰουστινιανὸς δὲ μεταθεῖναι σφᾶς πρὸς εὐσέβειαν ἀποδιδάσμα ἔθετο, καὶ σταλέντες παρ' αὐτοῖς ἱεροὶ ἄνδρες δι' αὐτῶν ἐπιγνῶσιν αὐτοὺς μετήνεγκαν τοῦ θεοῦ. ὅτε καὶ θεῖον ἐν ἀβασγοῖς τῆς θεοτόκου ἱδρύματο τέμενος, καὶ ἱερεῖς ἐγκατέστησε. καὶ οὕτως εἰς ἤθη τὰ τῶν χριστιανῶν αὐτοὺς μετήγαγεν ἐκ τοῦ πάνυ βαρβαρικοῦ. ἐντεῦθεν ὑπ' οὐδενὸς ἀρχομένων τῶν ἀβασγῶν, οἱ βασιλεῖς ῥωμαίων ἔστελλον ἄρχοντας, καὶ ὑπ' ἐκείνων αὐτοῖς διετάττοντο τὰ πράγματα. χαλεπανάντων δὲ τῶν στελλομένων εἰς ἀδικίας, καὶ τυραννικώτερον χρωμένων αὐτοῖς, δείσαντες μὴ παντελῶς δουλωθῶσι ῥωμαίοις, ἀφίστανται, καὶ οὐκέτι δέχεσθαι ἄρχοντα ῥωμαίων ἐβούλοντο. διὰ τοῦτο τίσασθαι θέλων αὐτοὺς ὁ ῥινότμητος ἰουστινιανὸς, στέλλει τὸν σπαθάριον λέοντα πρὸς τοὺς ἀλανοὺς χρήμασι πλείοσιν κατὰ τῶν ἀβασγῶν ὁμόρων ὄντων αὐτοῖς, ὁπλίσαι τούτους βουλόμενος. ἐκεῖ τοίνυν ὁ λέων γενόμενος, καὶ συχνοὺς διατρίψας ἐν αὐτοῖς, ὀψὲ καὶ μόλις ἐπανελήλυθε, μήτε τὸν ἰουστινιανὸν εὑρηκὼς (ἀνῄρητο γὰρ) μήτε μὴν τὸν φιλιππικὸν (καθῄρητο γὰρ παρωσθεὶς, ὡς εἴρηται, καὶ τὰ ὄμματα) πρόσεισιν οὖν ἀρτεμίῳ βασιλεύοντι τότε. ὁ δὲ καὶ προσήκατο αὐτὸν εὐμενῶς, καὶ στρατηγὸν τοῦ τῶν ἀνατολικῶν προεχειρίσατο θέματος. τούτῳ γοῦν ὡς εἴρηται, δῆθεν ἀμύνων, αὐτῷ χεῖρα κατὰ τοῦ θεοδοσίου, καὶ τῶν σκήπτρων γέγονεν ἐγκρατὴς. ὢ θεοῦ κριμάτων ἄβυσσος ἀκατάληπτος. βασιλεύσας δὲ οὕτω αὐτίκα τὴν θυγατέρα τῷ ἀρταβάσδῳ συνῴκισε, κουροπαλάτην αὐτὸν τιμήσας. μασαλμᾶς δὲ ὁ τῶν ἀράβων ἀρχηγὸς ἐξ ἀβύδου σὺν μεγάλῳ στρατεύματι πρὸς θρᾴκην περαιωθεὶς, πολὺ μὲν τῆς θρᾳκῴας ἐλῄσατο χώρας, τῇ δὲ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων προσβαλὼν, χάρακα παρὰ τοῖς κατὰ χέρσον αὐτῆς ἐπήξατο τείχεσι, καὶ ἦν μὲν αὐτὸς ἐντεῦθεν ταύτην πολιορκῶν, ἐκ δὲ θαλάσσης σὺν στόλῳ μεγάλῳ ὁ ἀρχισατράπης σολυμᾶς. ἀλλὰ τὰς μὲν νῆας αὐτῶν τάς τε πολεμιστηρίους τάς τε μὴν φορτηγοὺς τῷ ὑγρῷ πυρὶ ῥωμαῖοι κατετροπώσαντο. ὥστε πολλοὺς τῶν ναυάρχων, ὧν οὔπω ταῖς ναυσὶ τὸ ὑγρὸν τοῦτο προσήγγισε πῦρ, ἀπογνόντας προσφυγεῖν τῷ βασιλεῖ. τὸ μὲν οὖν πλεῖον τοῦ ναυτικοῦ τῶν ἀράβων οὕτω διώλετο. τοῖς δὲ κατὰ βιθυνίαν αὐτῶν ληϊζομένοις ἐντυχόντα στρατεύματα ῥωμαίων πολλὰ, πολλοὺς διεφθάρκασιν, ὡς τὸ

Ὅτι τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν οἱ ἀβασγοὶ καθελόντες ὑπὸ βασιλέως ῥωμαίων ἐδέχοντο ἄρχοντας.

Ὅτι ἄραβες τὸ βυζάντιον περιεκάθισαν, τὸ μὲν ἐκ γῆς, τὸ δὲ ἐκ θαλάττης, ἀλλ' οὐδὲν ἀνύσαντες ἀνεχώρησαν.

ὥστε καὶ ἐκείνους δείσαντας ἀποδρᾶσαι. τοὺς δὲ κατὰ Θρᾴκην τυγχάνοντας Ἄραβας, λιμὸς ἐπίεζε κραταιὸς, ὥστε οὐδενὸς τῶν θνησκόντων ζώων ἀπείχοντο. λέγεται δὲ καὶ σαρκῶν ἀνθρωπίνων αὐτοὺς ἅψασθαι, ἀλλὰ νόσος αὐτοὺς ἐνέσκηψε λοιμικὴ, καὶ διέφθειρε παμπληθεῖς. καὶ Βούλγαροι δὲ τούτοις ἐπελθόντες, πολλὰς χιλιοστύας αὐτῶν, ὥς τινες ἀναγράφουσι, μαχαίρας ἔθεντο παρανάλωμα. ὁ δὲ τῆς Σικελίας στρατηγὸς Σέργιος τὴν τῶν Ἀράβων κατὰ τῆς πόλεως ἐπέλευσιν γνοὺς, καὶ ὡς ἐν ἀκαταστασίᾳ τὰ Ῥωμαίων τυγχάνουσι, τυραννίδι καὶ αὐτὸς ἐπιχειρήσει, καὶ οὐχ ἑαυτὸν τῆς βασιλείας ἠξίωσε κλήσεως, ἀλλά τινα Γρηγόριον τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἀναρρηθῆναι παρὰ τοῦ λαοῦ βασιλέα πεποίηκε, μετονομάσας τὸν ἄνδρα Τιβέριον, ὃς καί τινας εἰς ἀρχὰς γνώμῃ τοῦ Σεργίου προβεβίβασε. ταῦτ' ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι, διανίστησιν αὐτὸν τῷ τυραννήσαντι ἀντεπεξελθεῖν, καὶ Παῦλον τὸν τῶν βασιλικῶν ἱπποκόμων ἐπιστατοῦντα, χαρτουλάριον ἡ Ῥωμαίων οἶδε τοῦτον λέγειν φωνὴ, πατρίκιον τιμήσας, καὶ στρατηγὸν Σικελίας ὀνομάσας, στέλλει κατὰ τοῦ ἀποστάτου, προστάγματα πρὸς τοὺς τῶν χωρῶν ἄρχοντας ἐγχειρίσας αὐτῷ, συναίρεσθαι τῷ Παύλῳ κελεύοντα, καὶ πρὸς τὴν ἐν Σικελίᾳ δὲ στρατιὰν γραφὴν ἐγχειρίσας, δηλοῦσαν καλῶς ἔχειν Ῥωμαίοις τὰ πράγματα, ἤδη τῶν Ἀράβων ἡττημένων καὶ κατατροπωθέντων διὰ τὸ πεῖλα. καὶ ταύτην τοῖς στρατιώταις ἐκπέμψει. καταλαβόντα φανέντα τὴν Σικελίαν τοῦτον αἰφνιδίως, καὶ εἰσελθόντα εἰς τὰς Συρακούσας μαθὼν ὁ Σέργιος, εὐθὺς ἀπέδρα, καὶ πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐφοίτησε. τοῦ δὲ Παύλου προσομιλήσαντος τῷ στρατιωτικῷ, καὶ τὸ γράμμα τὸ βασίλειον ἀναγνόντος αὐτῶν εἰς ἐπήκοον, εὐθὺς ἐκεῖνοι τὸν μὲν βασιλέα ἐτίμησαν, καὶ εὐφήμησαν, τὸν δὲ Γρηγόριον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν, δεσμίους τῷ Παύλῳ παρέδωσαν. καὶ ὃς τὸν μὲν Γρηγόριον ἀνεῖλε, τοὺς δ' ἐκείνου ὑπασπιστὰς μάστιξι, καὶ τὴν κόμην ἀποθρίξας αὐτοὺς, ὑπερορίᾳ κατέκλεισεν. ὁ δὲ Σέργιος πληροφορίαν λαβὼν, μή τινος πειραθῆναι κακοῦ, πρὸς τὸν Παῦλον ἐκ Καλαβρίας ἀφίκετο. καὶ τὰ μὲν κατὰ τὴν Σικελίαν οὕτως ἠρέμησαν. οἱ δὲ τὴν πόλιν πολιορκοῦντες Ἄραβες, παθόντες μᾶλλον ἢ δράσαντες, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα ὥρμησαν, καὶ ἐς τὰς περιλειφθείσας ἐμβάντες νῆας, ἀπέπλευσαν. λαίλαπι δὲ περιπεσόντες σφοδρᾷ, πάντες ἀπώλοντο σὺν ταῖς οἰκείαις τριήρεσι, δέκα μόνον νηῶν περιλειφθεισῶν, ὧν αἱ μὲν πέντε παρὰ Ῥωμαίων ἑάλωσαν, αἱ δὲ λοιπαὶ διαφυγοῦσαι τῆς συμφορᾶς ἀπῆλθον ἄγγελοι. ἐτέχθη δὲ τῷ Λέοντι σκύμνος ὠμότερος τοῦ πατρὸς, καὶ τὴν μητέρα τούτου κεκλημένην Μαρίαν ἔστεψε λίαν, καὶ τὸν υἱὸν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἐβάπτισε, Κωνσταντῖνον ὀνομάσας αὐτόν. ὃν λέγεται κόπρον αὐτὸν ἐκκρῖναι τῇ θείᾳ κολυμβήθρᾳ καταδυόμενον, κἀντεῦθεν ἐπονομασθῆναι Κοπρώνυμον, καὶ τὸν ἁγιώτατον πατριάρχην Γερμανὸν εἰπεῖν, ὅτι σημεῖον τοῦτ' ἐστὶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς εὐσεβέσιν ἐρρωμένοις, μέγα τὸ παιδίον τοῦτο χρηματίσαι κακόν. ὁ δὲ μάγιστρος Νικήτας ὁ Ξυλινίτης τῆς ὑψηλῆς τυγχάνων, ἔπεισε τὸν Ἀρτέμιον ἐν Θεσσαλονίκῃ ὄντα τοῖς Βουλγάροις προσελθεῖν, καὶ συνεργίᾳ τούτων ἀναλήψεσθαι πάλιν τὴν βασιλείαν. καὶ ὃς πείθεται, καὶ μετὰ πλήθους Βουλγάρων ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, οἰόμενος παρὰ τοῦ λαοῦ προσδεχθήσεσθαι. τῶν δὲ τῆς πόλεως μὴ ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, οἱ Βούλγαροι τοῦτον πολλῶν χρημάτων τῷ Λέοντι προὔδωκαν, καὶ οἱ μὲν ἀπῆλθον. ὁ δὲ σὺν τῷ Ξυλινίτῃ ἀνῄρητο,

Ὅτι ὁ στρατηγὸς Σικελίας τυραννίδι ἐπιχείρησε.

[illegible]

Ὅτι ἐκ τῶν [illegible] αἱ ἄλλαι τῶν Ἀράβων ἀπώλοντο σὺν αὐτοῖς.

Περὶ τοῦ Κοπρωνύμου.

ut & illi territi aufugerent. Qui autē in Thracia erant Arabes, tanta fame premebantur, ut nullius animantis cadaueribus abstinerent, quin & humanis carnibus admotisse manus perhibentur. Prętetea pestilentia eos inuasit, eorumq́ turbas cōfertim absumpsit. Ad hæc Bulgari, ut quidam autores sunt, eos aggressi, multa millia ferro trucidarūt. Interea Sergius Siciliæ prætor, cognita urbis obsidione Arabica, & imperij perturbatione, tyrannidem et ipse affectauit, non sibi ipsi usurpato imperij titulo, sed ministrorum suorum quendā Gregorium curauit à populo Imperatorē salutandum, nomine eius in Tiberium commutato, qui de Sergij sententia quosdā ad Magistratus euexit. Hoc nuncio Leo commotus, de opprimendo tyranno cogitans, Paulum Imperatorijs equisonibus pręfectum, qui lingua Romana Chartularius dicitur, patricij dignitate ornatum, & Siciliæ prætorem designatū, contra seditiosum misit, tradito edicto ad prouinciarum præsides, quibus eum adiutare iubebantur, scriptisq́ ad Siciliensem exercitum literis, quibus Romanam rem bene se habere significabat, Arabibus iam uictis & profligatis. Eas quoq; literas Paulo tradidit, militibus reddendas. Quem cum ex insperato Siciliam tenuisse, ac Syracusas ingressum esse cognouisset Sergius: statim arrepta fuga uersus Longobardiam proficiscitur. Paulus uerò oratione apud milites habita, & literis imperatorijs recitatis, effecit, ut statim Imperatorē celebrarent, & Gregoriū cum suis uinctos traderent. Gregorium itaq; sustulit, satellites eius flagris cæsos rasaq; coma relegauit. Sergius promissa impunitate ad eum è Calabria uenit. Ita motus Siciliæ pacatus est. Arabes autē qui urbē obsidebant, pluribus malis acceptis quàm datis, reditū adornarunt, & reliquis nauibus conscensis discesserūt, sed uehementi turbine exorto perierūt omnes cū suis triremibus, x tantum nauibus exceptis, quarū v à Romanis captæ sunt, Reliquæ elapsæ, cladis nunciæ domum redierunt. Natus autē est Leoni catulus patre crudelior, cuius matrem Mariam diademate ornauit, & puerū in magna Ecclesia baptizauit, Cōstantini nomine indito: q cū in sacrosancta illa aqua r. ·gereī, fertur excreuisse stercus, unde Copronymus est cognominatus. Sed & sanctissimū Patriarchā Germanū dixisse aiūt, Id signū esse, q is puer sacra cōtaminatur*esset, & pietatis studiosis magno malo futur. Artemio Thessalonicæ degēti Nicetes Xylinites magister, uir summæ autoritatis persuasit, ut ad Bulgaros cōfugeret, eorūq́ opera imperiū recuperare conaret. Quod cū fecisset, & cū magna eorū multitudine Byzātiū uenisset, sed populo receptū iri existimās, nemo autē eū curaret: Bulgari eo magna pecunia Leoni prodito domū redierūt. Ille cū Xylinite interfectus est, & Xylinitę opes omnes

Sergiana seditio in Sicilia opprimitur per Paulum quendam.

Arabum in mari clades

Constantinus Copronymus.

Artemij & Xylinitæ interitus.

quæ

quæ magnæ erant, publicatæ. Sunt & alij ex Artemij coniuratis occisi, & præter cæteros summus Thessalonicensium sacerdos. Post hæc Leo filium suum imperatorem creat, festo coronationis à sancto Germano celebrato. Exinde cum Deo pugnare incipit, & contra uenerandas imagines insanire. Accersitoque Germano Patriarcha, negat colendas esse imagines, earumque adorationem idololatriam uocat. At Diuus ille pater: Bona uerba, inquit, imperator: ita sentire noli. Nā ista cogitatio planè impia est. Scio equidem cantari, fore ut ista hæresis agitetur. Tu uerò illius autor esse noli. Nam Conon quidam eam auspicaturus esse dicitur. Tum ille statim: Ego, inquit, is sum, & non alius. Conon enim infans à parentibus meis sum appellatus: & inclytum Germanum assentiri nolentem, ac potius magno animo refragantem, & peruersam illam opinionem arguentem, Ecclesia eiecit, cum eam XV annos gubernasset, & Anastasium quendam sibi assentientem, Patriarchā designauit. Nunc unde Leo in istam opinionem adductus, & huc impietatis progressus fuerit, exponam.

Leonis pugna cū imaginibus.

QVÆ LEONI IMPIETATIS occasio fuerit.

Hebræi duo prædicti imperij mercedem, abolitionem imaginum impetrant.

Zitho Arabum principatum modò adepto, Hebræi duo arte præstigiatores, etsi futurarum rerum ex astrologia prædictionem profiterentur: imperium & diuturnam uitam pollicebantur, si Christi & matris eius imagines è Christianis Ecclesiis eiecisset. Paret haud segniter Barbarus, omnesque uenerandas imagines in templis omnibus suæ ditionis abolet: nec multò pòst miserum diuina uindicta consequitur, anno nondum elapso mortuum. Cuius filius regni successor, cum falsos illos uates ob deceptum parentem ad supplicium quæritaret: illi iam in Isauriam transfugerant. Ibi cum in hunc Leonem tum adolescentem opificem incidissent, imperium ei Romanum prædicūt. Qui cum suam fortunam intuens, infinito interuallo à tāto imperio seiunctam, illorum oraculis fidem abrogaret: illi euenturum id quod prædixissent, constanter asseuerabant, eumque iureiurando obstringebant, ut se, imperio potitus, uoti compotes redderet. Iurat ille se facturum. Potitum igitur, ut dictum est, Romano imperio, idque nouum iam annum tenentem, qui id ei uaticinati fuerant, conuenere, prædictionis mercedem flagitantes. Non recusat Leo, ac dicere iubet quid petant? At profani illi duo Iudæi, neque diuitias, inquiunt, postulamus, neque dignitatis alicuius fastigium ambimus, neque ullum Imperij splendorem, sed illud duntaxat, ut Nazareni & genitricis eius imagines ubique tollantur. Tum

καὶ ἡ τοῦ ξυλίνου ἐκείνης οὐσία πολλὰ, δημευομένη ξύμπασα, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν συνωμοτῶν τοῦ Ἀρτεμίου ἐκτάνθησαν, πρὸς οἷς καὶ ὁ τῆς Θεσσαλονίκης ἀρχιερεύς. εἶτα τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ὁ Λέων βασιλέα ποιεῖται, στεφθέντα παρὰ τοῦ ὁσιωτάτου Γερμανοῦ τῆς ἐπὶ τῇ στεψάσει τελετῆς. καλῶς δὲ ὡς φ- τοῦθεν ὁ Λέων ἄρχεται τοῦ θεομαχεῖν, καὶ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων λυττᾶν. καὶ τὸν πατριάρχην μεταπεμψάμενος Γερμανὸν, μὴ δεῖν ἔλεγε τὰς εἰκόνας τιμᾶσθαι, εἰδωλολατρείαν γὰρ τὴν τούτων ἀποκαλεῖ προσκύνησιν. ὁ δὲ θεῖος ἀνὴρ ἐκεῖνος, Εὐφήμει βασιλεῦ ἔφη, καὶ μὴ οὕτω φρόνει. ἀσεβὲς γὰρ ἄντικρυς τὸ φρόνημα. καὶ οἶδα μὲν, ἀκήκοα τὸ μέλλειν κινηθῆναι ταύτην τὴν αἵρεσιν. ἀλλὰ μὴ σὺ γένῃ ὁ ταύτης εἰσηγητής. Κόνων γάρ τις ὀνομαζόμενος ταύτης μέλλειν κατάρχεσθαι λέγεται. καὶ ὃς ὑπολαβὼν αὐτίκα φησὶν, ἐκεῖνος ἐγώ εἰμι, καὶ οὐχ ἕτερος. Κόνων γὰρ παρὰ τῶν γονέων νηπιόθεν ὠνόμασμαι. τὸν μὲν οὖν ἀοίδιμον Γερμανὸν μὴ πεισθέντα συνθέσθαι τῇ γνώμῃ αὐτοῦ, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ γενναιότατα ἀντιλέγοντα, καὶ τὴν αὐτοῦ κακοδοξίαν ἐλέγχοντα, τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ἔτη ταύτην ἰθύναντα πεντεκαίδεκα, Ἀναστάσιον δέ τινα εἰς πατριάρχην ἑαυτῷ ὁμόφρονα προχειρίζεται. τοῦ δ' οὖν οὕτω φρονῆσαι τὸν Λέοντα καὶ εἰς τοῦτο προελθεῖν ἀσεβείας, ἔχω τὴν αἰτίαν ἐρεῖν.

ὅτι ἔστεψε τὸν κωνσταντῖνον ὁ λέων.

ὅτι κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων ὁ λέων ὡς τὸ φανερὸν ἐμάνη.

περὶ κόνωνος.

ΟΘΕΝ Ο ΛΕΩΝ ΕΙΣ ΤΗΝ ἀσέβειαν προήχθη.

Ἐζίδου τῶν ἀράβων ἀρχὴν ἄρτι γεγονότος, καὶ τούτῳ προσίασιν ἑβραῖοι δύο τὴν ἐπιτήδευμα γόητες, οἳ δὲ ἀστρολογίαν ἔλεγον μετιέναι, κἀντεῦθεν εἰδέναι τὰ μέλλοντα, καὶ ὑπὸ ἄραβι τὴν ἀρχὴν ἐπαγγέλλοντο καὶ τὴν ζωὴν πολυχρόνιον, εἰ τῶν ἐκκλησιῶν τῶν χριστωνύμων τὰ τοῦ χριστοῦ καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἐκβάλοι ἐκτυπώματα. καὶ ὁ βάρβαρος οὐκ ἐμέλλησεν, ἀλλ' ἐκ πάντων τῶν ἐν τῇ ὑπ' αὐτὸν τελούσῃ χώρᾳ ναῶν τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἠφάνισε. καὶ ἡ θεία δίκη τοῦτον μετῆλθεν οὐκ εἰς μακράν. οὔπω γὰρ παρῆλθεν ἐνιαυτὸς, καὶ ὁ δείλαιος τῆς ζωῆς ἐζημίωτο. ὁ δὲ τούτου παῖς τῆς ἀρχῆς διάδοχος γεγονὼς, τοὺς ψευδομάντεις ἐκείνους ἐζήτει τῆς εἰς τὸν τεκόντα ἀπάτης αὐτοὺς τίσασθαι προθυμούμενος. ἀλλ' ἔφθασαν ἐκεῖνοι φυγῇ χρήσασθαι, καὶ εἰς Ἰσαυρίαν κατέντησαν. ἔνθα προσεντυχόντες τούτῳ τῷ Λέοντι νεανίᾳ τυγχάνοντι βάναυσον τὸ ἐπιτήδευμα, τὴν τῶν Ῥωμαίων προμαντεύουσι βασιλείαν. τοῦ δὲ πρὸς τὴν οἰκείαν ἀφορῶντος τύχην, ἀφεστηκυῖαν ὡς πόρρω τοιαύτης ἀρχῆς, καὶ τοῖς ἐκείνων διαπιστοῦντος χρησμοῖς, ἐκεῖνοι συμβήσεσθαι τὴν πρόρρησιν ἀπισχυρίζοντο κραταιῶς, καὶ ἀπῄτουν αὐτὸν δι' ὅρκου πληροφορῆσαι αὐτοὺς, ὅτι τύχοι τῆς βασιλείας, δοῦναι σφίσιν ὃ ἂν αἰτήσωνται. κἀκεῖνος ὤμνυσιν, ἢ μὴν τῆς βασιλείας τυχὼν ἐκτελεῖν αὐτῶν ποιῆσαι τὴν αἴτησιν. ὁ μὲν οὖν ὃν εἴρηται τρόπον τῆς τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίας ἐκράτησεν. οἱ δὲ τούτῳ ταύτην προμαντευσάμενοι, γνόντες ἤδη ἔτος τῆς αὐταρχίας ἀνύοντι προσῆλθον αὐτῷ, καὶ ὅπως ἀποδοῦναι αὐτοῖς τὸν τῆς προρρήσεως τὸν μισθόν. καὶ ὁ Λέων ἕτοιμος ἦν πρὸς τοῦτο, καὶ λέγειν ἠξίου, τί τὸ αἰτούμενον; καὶ ἡ βδελυρὰ ἐκείνη τῶν ἰουδαίων δυὰς, οὔτε πλοῦτον, ἔφασαν, δοθῆναι ἡμῖν ἐξαιτούμεθα, οὔτε πρὸς δόξης ἀναχθῆναι περιωπὴν οὐδ' ἐπιζητοῦμέν τι τῆς βασιλείας λαμπρόν, ἀλλ' ἢ μόνον τὸ τὰ τοῦ ναζωραίου καὶ τῆς αὐτὸν τεκούσης ἀφανισθῆναι πανταχόθεν ἐκτυπώματα. καὶ ὃς ἀβέβαιος

ὢν πρὸς

ὅτι οἱ τὴν βασιλείαν προμαντευσάμενοι ἑβραῖοι τῷ λέοντι, τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων καθαίρεσιν ᾔτησαν.

ἀν περὶ τὴν πίστιν, ὥσπερ τι τῶν εὐκόλων καὶ ῥᾴστων τοῦτο ποιήσειν συνέθετο, καὶ τὸ δέκατον ἄρτι γινόμενος τῆς αὐτοῦ τυραννίδος ἀρξάμενος, καὶ τὸ θεομαχεῖν ἤρξατο, καὶ μετὰ φρικώδους βρυχήματος ἐπὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας ὡρμήσατο, καὶ διωγμὸν βαρύτατον ἤγειρε, πολλούς τε ἀνθισταμένους τῇ ἐξαγίστῳ γνώμῃ αὐτοῦ ἐκόλασε, καὶ μάρτυρας ἀπειργάσατο, πρὸς δὲ τοῖς ἄλλοις, οἷς ἐπὶ τῶν εὐσεβούντων ἐτόλμησε, καὶ τοῦτο πεποίηκεν. οἶκος ἦν ἐν τῇ καλουμένῃ βασιλικῇ ἔγγιστα τῶν χαλκοπρατείων βασίλειος, ἐν ᾧ αἱ βίβλοι τῆς τε θύραθεν σοφίας, καὶ τῆς εὐγενεστέρας καὶ θειοτέρας πολλαὶ ἀπέκειντο. ἦν δ' οὗτος οἰκητήριον τοῦ προύχοντος ἐν λόγοις ἐκ παλαιοῦ κατοικητήριον, ὃν οἰκουμενικὸν ἐκάλουν διδάσκαλον. ὃς καὶ δώδεκα εἶχεν συνοικοῦντας αὐτῷ, κἀκείνους τῆς λογικῆς παιδείας ἀντέχοντας κατὰ τὸ ἀκρότατον. τούτοις καὶ σιτήσεις ἀπένεμον δημόσιαι. καὶ παρ' αὐτοὺς ἐφοίτων οἷς ἔμελε λογικῆς παιδείας καὶ γνώσεως. οὓς καὶ οἱ βασιλεύοντες συμβούλους ἐν τοῖς πρακτέοις ἐπεποίηντο. τούτους οὖν ὁ Λέων, εἰ τῆς ἑαυτοῦ πείσειε γνώμης, ἔκρινε τὸ πᾶν κατεργάσασθαι. καὶ τοὺς ἄνδρας μετακαλεσάμενος, τὴν περὶ τῶν σεβασμίων γνώμην αὐτοῦ τὴν πονηρὰν αὐτοῖς ἐκοινώσατο. οἱ δὲ οὐχ ὅπως οὐχ ὁμοδοξοῦσιν αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν μεταστῆσαι τῆς γνώμης ταύτης ἐπιχειροῦσιν ὁλοσχερῶς, τῇ μὲν καταψῶντες τὸν θῆρα τὸν λεοντώνυμον, καὶ κατεπᾴδοντες αὐτοῦ τὰ σωτήρια, τῇ δὲ γενναιότερον ἀντιβαίνοντες, καὶ διελέγχοντες αὐτοῦ τὴν ἀσέβειαν. ὁ δὲ ὡσεὶ ἀσπὶς ἔβυε τὰ ὦτα, καὶ φωνῆς ἐπᾳδόντων οὐκ ἤκουεν, οὐδ' ἐφαρμακεύετο παρὰ τῶν σοφῶν. πολλάκις δὲ αὐτοῖς προσομιλήσας, καὶ τῆς αὐτῶν μεταθέσεως ἀπογνούς, τοὺς μὲν ἀφῆκεν ὡς τὴν σφετέραν πορευθῆναι διατριβὴν τὸν οἶκον ἐκεῖνον δηλαδὴ τὸν βασίλειον. αὐτὸς δὲ κελεύσας ξηρὰν ὕλην συναχθῆναι πολλήν, καὶ πέριξ τοῦ οἴκου τεθεῖσαν ἀναφθῆναι νυκτός, οὕτω τόν τε οἶκον σὺν ταῖς βίβλοις καὶ τοὺς σοφοὺς ἐκείνους ἄνδρας καὶ σεβασμίους κατέκαυσε. διὰ ταῦτα ὁ τῆς πρεσβυτέρας τότε ῥώμης τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνων γρηγόριος, τῆς πρὸς τὸν τῆς νέας ῥώμης προεδρεύοντα, καὶ τοὺς ἐκείνῳ ὁμόφρονας ἀποστὰς κοινωνίας, ἐκείνους μὲν σὺν τῷ βασιλεῖ, συνοδικῷ καθυπέβαλεν ἀναθέματι, τοὺς δὲ μέχρι τότε τῇ βασιλείᾳ κομιζομένους ἐκεῖθεν φόρους, ἐπέσχε, τοῖς φράγγοις σπεισάμενος, ὅθεν αὐτοῖς ἀφορμὴ γέγονε τοῦ κυριεῦσαι τῆς ῥώμης. οὐ γὰρ τοῦ τῶν ῥωμαίων γένους οἱ φράγγοι, ἀλλὰ γερμανικὸν ἔθνος τούτους εἶναί φησι, τὴν ποικίλην ἱστορίαν ὁ καισαρεὺς προκόπιος συγγραψάμενος, περὶ τὸν ῥῆνον ποταμὸν καὶ τὸν ῥοδανὸν καὶ τὰς ἐκεῖσε λίμνας πάλαι κατῳκημένον. τοῦ δὲ Βελλισαρίου στρατηγοῦντος ῥωμαίων ἐπὶ τοῦ προτέρου ἰουστινιανοῦ, καὶ γότθοις ἀντιπαλαμωμένου περὶ ἰταλίας καὶ τῶν ἐν ταύτῃ πόλεων καὶ τῆς ῥώμης αὐτῆς (παρὰ γὰρ τῶν γότθων κατείχοντο) τότε καὶ τοὺς φράγγους ἱστορεῖ τῇ ἰταλίᾳ ἐμβαλεῖν. τοὺς μέντοι γότθους μὴ οἵους τε ὄντας ῥωμαίοις καὶ τοῖς φράγγοις ἀντικαθίστασθαι, πρὸς τοὺς φράγγους θέσθαι σπονδάς, καὶ τὸν πρὸς ἐκείνους διαλύσασθαι πόλεμον, παρακεχωρηκότας αὐτοῖς τῶν γαλλιῶν, ὅσαι περ αὐτοῖς προσεγίνοντο. καὶ τὴν πρᾶξιν ταύτην, καὶ αὐτὸν ἐπικυρῶσαι τὸν ἰουστινιανὸν βασιλέα γραφῇ, τοῦτο δεηθέντων τῶν φράγγων, πραγματευόμενον τὸ μὴ ῥωμαίοις πολεμοῦσι πρὸς γότθους ἀντιστῆναι τοὺς φράγγους, ἀλλ'

περὶ τοῦ οἴκου τῶν χαλκοπρατείων [illegible] οἰκουμενικοῦ διδασκάλου καὶ τῶν ἐν αὐτῷ βιβλίων, καὶ τῶν [illegible] ἀνδρῶν.

ὅτι διὰ τὴν ἀσέβειαν τοῦ [illegible] ῥώμης [illegible] φράγγοι ἐκυρίευσαν, καὶ [illegible] ὅτι γερμανικὸν ἔθνος οἱ φράγγοι καὶ οὐ ῥωμαῖοι.

ille parũ firma fide præditus, quasi res leuis ac facilima esset, se ita facturum pollicetur, & decimum suæ tyrannidis annum auspicans, unà etiam bellum contra Deum auspicatur, & cum terribili rugitu uenerandas imagines inuadit, grauissimam'que persequutionem excitat, multos detestandæ suæ uoluntati aduersantes punit, ac martyres facit. Ac præter cætera, quæ in pios ausus est, illud etiam designauit. Domus erat in Basilica proximè forum ærarium regia, in qua multi codices & humanæ, & generosioris ac diuinæ sapientiæ asseruabantur, ab antiquis temporibus ei ad habitandum attributa, qui eruditione excelleret, quem œcumeni cum doctorẽ appellabãt. Is XII contubernales habebat excellenter eruditos. His publicus uictus præbebatur: hos eruditionis & cognitionis auidi accedebãt: hos, Imperatores ad rerũ gerendarũ cõsilia adhibebãt. Eos Leo si cepisset, & in suã sententiam pertraxisset, omnia sibi confecta fore putabat. Accersit igitur uiros, improbam que suam de uenerandis imaginibus opinionem cum eis communicat. Qui adeò non sunt assensi, ut & ipsum ab ea opinione prorsus abducere conarentur, partim demulcendo ferãm illam, & salutaribus carminibus incantando, partim confidentius aduersando, & eius impietatem coarguendo. Sed ille instar aspidis obturabat aures, & uocem incantantis non admittebat, neque medicinam accipiebat è sapientibus. Quum igitur sæpe cum eis egisset, persuadendi spe abiecta: eos domum dimisit in ædes illas regias, multam'que materiam aridam circum eos collocatam noctu incendi iussit, atque ita ædes cum libris, & doctos illos ac uenerabiles uiros combussit. Qua de causa Gregorius, qui tum Romæ ueteris Ecclesiam gubernabat, repudiata societate præsidis nouæ Romæ, necnon eorum qui illum sequerentur, illos unà cum imperatore synodico anathemate obstrinxit, & uectigalia quæ ad id usque tempus imperio inde pendebantur, inhibuit, icto cum Francis fœdere. Vnde illi occupandæ Romæ occasionem habuerunt. Neque enim Romani generis sunt Franci, sed (ut in Varia historia tradit Cæsariensis Procopius) gens Germanica, quæ olim circa Rhenum flumen & Rhodanum & paludes illorum locorum habitauit. Cum autem Bellisarius sub priore Iustiniano ductaret exercitum, & cum Gothis de Italia & urbibus Italicis, ipsaq; Roma, quæ tum à Gothis tenebantur, decertaret: tum Francos etiam narrat Italiã inuasisse: & Gotthos qui simul & Romanis & Francis resistere non possent, cum his, omisso bello, pacem fecisse, concessis Gallijs quæ eis accesserant: atque id factum, ipsum etiam Iustinianum, Francis petentibus, imperatorijs literis confirmasse, eo consilio, ne Romanis Gotthos oppugnantibus impedi-

Oecumenicus magister cũ duodecim collegis exustus.

Gregorius Papa Romanus ab imperatore defecit, & pacem cũ Frãcis facit.

Galliæ à frãcis occupatæ.

mento essent, sed eius confirmationis gratia, pacem agerent. Vnde Germani Massiliam Phocæensium coloniã & loca maritima omnia occuparint, & illo mari sint potiti, & magnam etiam Venetiarum partem obtinuerint. Ita Francos cum in Italorum uicinia consedissent, ab eo tempore non destitisse finitimos Romanos bellis lacessere, eorumq́ prouincias populari. Igitur Papa Gregorius deserta imperatoris obedientia, ut dictum est, ob peruersam illius opinionem, pacem cum Francis fecit, quum prius sæpe dedisset operam, ut Leonem per literas ab odio Dei reuocaret, atque ad cultum sacrarum imaginum reduceret. Sed id planè erat Æthiopem lauare. Tantum enim aberat ut resipisceret, ut etiam furore contra Orthodoxos percitus, multos supplicio afficeret, & confessionis coronis ornaret. Calabros & Siculos nouis tributis onerauit, ac more Iudaico tributum capitum pendere, & mares qui apud illos nascebantur, describi iussit.

Constantini nuptiæ.

Filio iam adulto filiam Chagani Scytharum ducis despondit, eamq́ baptizatam Irenem uocauit, quæ mariti errorem non amplexa est, sed pium dogma quo imbuta fuerat, constanter tenuit.

Terræmotus.

Terræmotu uehementi multa templa & domus Byzantij corruerũt, magna hominum multitudine ruinis oppressa. Tunc & Arcadij statua in Xerolophi columna posita concidit, & Theodosij statua in aurea porta & obuersa continenti urbis mœnia. Corruerunt & Nicomedia & Nicæa, Bithyniæq́ metropoles. Ruinam murorum tyrannus Leo ad lucri occasionem detorsit.

Tributum nouum.

Nam urbano populo per præconem edixit, cum mœnia celeriter instaurare nõ posse, neque uerò expedire ciuitati, ut diu mœnibus careat, itaq́ se iussisse publicis tributis accessionem adiungi, uicenos quaternos denariolos in singula nomismata: quibus in fiscum relatis, mœnia sumptibus imperatorijs instaurentur. Ea exactio ab illo tempore etiam nunc durat. Sic infelix Leo, quum in Reipublicæ

Obitus Leonis.

perniciem annos uigintiquatuor imperasset, ex morbo intestinorium animam infeliciter eructauit.

IMPERIVM CONSTANtini Copronymi.

Elogia Copronymi.

ROmanum imperium unà cum paterna impietate ignominiosus eius filius suscepit, qui patris improbitatem longo interuallo superare studuit. Neq; enim contra uenerabiles imagines duntaxat insaniịt, sed & præstigijs fuit deditus, & uictimarum dissectionibus, & euocationibus manium, alijsq́ infandis rebus. Denique nullo scelere abstinuit, non uniformi, sed multiplici improbitate præditus, non Christianus, non paganus, non Iudæus, sed colluuio quædam impietatis, instar Africa-

εἶναι τὰ πρὸς Ῥωμαίους τούτοις διὰ τὴν ἐπίῤῥωσιν φιλία. κἀντεῦθεν οἱ Γερμανοὶ Μασσαλίαν τε τὴν Φωκαίων ἀποικίαν, καὶ τὰ ἄλλα παραθαλάσσια χωρία χειρώσαντο, καὶ αὐτῆς ἐκεῖ κρατῆσαι θαλάσσης, πολλὰ δὲ καὶ τῶν Βενετιῶν κατασχεῖν. οὕτως οὖν οἱ Φράγγοι πεπλησιακότες τοῖς Ἰταλοῖς, οὐ διέλιπον ἔκτοτε ἐπιόντες τοῖς ἐκεῖσε Ῥωμαίοις, καὶ τὰ ὑπ' αὐτοὺς ληϊζόμενοι. ἀποστατήσας οὖν, ὡς εἴρηται, τοῦ βασιλέως ὑπακοῆς ὁ πάπας Γρηγόριος διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν, τοῖς Φράγγοις ἐσπείσατο, πρότερον πολλάκις διὰ γραμμάτων σπουδάσας τὸν Λέοντα τῆς μισοθέου μεταστῆσαι γνώμης, καὶ μεταπεῖσαι τὰς ἱερὰς εἰκόνας σεβάζεσθαι. ἀλλ' ἐῴκει σμήχειν Αἰθίοπα. οὐ μόνον γὰρ ὁ ἀνὴρ οὐδέν τι ἐφρόνησεν, ἀλλὰ καὶ ἐκμανεὶς κατὰ τῶν ὀρθοδόξων, πολλοὺς ἐκόλασε, καὶ ὁμολογίας στεφάνων ἠξίωσε. ἔτι τε Καλαβροὺς καὶ τοὺς Σικελοὺς φόροις νέοις ἐβάρυνε, καὶ φαλατίωνα τελεῖν κατὰ τοὺς Ἰουδαίους ἐδογμάτισεν αὐτοὺς, καὶ τὰ παρ' αὐτοῖς τικτόμενα ἄῤῥενα ἀπογράφεσθαι. ἤδη δὲ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου τελοῦντος εἰς μείρακας, ζεύγνυσιν αὐτῷ γαμετὴν τὴν θυγατέρα Χαγάνου τοῦ τῶν Σκυθῶν ἡγεμονεύοντος, βαπτίσας αὐτὴν, καὶ ὀνομάσας Εἰρήνην, ἥτις οὐ συναπήχθη τῇ τοῦ ἀνδρὸς κακοδοξίᾳ, ἀλλὰ μυηθεῖσα τὸ δόγμα τὸ εὐσεβὲς, ἔμεινεν ἀμετάτρεπτος. σεισμοῦ δὲ συμβεβηκότος σφοδροῦ κατὰ τὸ Βυζάντιον, ναοί τε πολλοὶ καὶ οἰκίαι συνέπεσον, καὶ πλῆθος ἀνθρώπων συνεχώσθη τοῖς συμπτώμασιν. ὅτε καὶ ὁ τοῦ Ἀρκαδίου ἀνδριὰς ἐπὶ τοῦ Ξηρολόφου κίονι ἱδρυμένος κατέπεσε, καὶ ὁ ἐπὶ τῇ χρυσῇ πόρτῃ ἀνδριὰς τοῦ μεγάλου Θεοδοσίου, ἀλλὰ μὴν καὶ τὰ κατὰ τὴν χέρσον τείχη τῆς πόλεως, ὅτε τῇ Νικομηδέων πόλει, καὶ πρὸς ταύτῃ ἡ Νικαία, αἱ μητροπόλεις αἱ Βιθυνίας. καὶ τὴν οὖν τῶν τειχῶν κατάπτωσιν ὁ τύραννος Λέων κέρδους μελετήσας ὑπόθεσιν λαβεῖν, διεκηρυκεύσατο πρὸς τὸν δῆμον τῆς πόλεως, ὡς ὑμεῖς οὐκ ἂν δυνηθείητε ταχέως ἀνεγεῖραι τὰ τείχη, ἀσύμφορον δ' ὑμῖν εἰς πολὺ μένειν τὴν πόλιν ἀτείχιστον. διὸ προστέτακται παρ' ἡμῶν προσθήκην γενέσθαι τοῖς δημοσίοις φόροις, φόλλεις εἴκοσι καὶ τέσσαρας ἐφ' ἑκάστῳ νομίσματι. ἵνα τούτων εἰς βασιλέα περιχομένων, τὰ ὑποκλασθέντα τῶν τειχῶν ἀνακαινισθῶσιν ἐξ ἀναλωμάτων βασιλικῶν. ἔκτοτε τοίνυν καὶ μέχρι τοῦδε ἡ εἴσπραξις ἐπικεκράτηκεν αὕτη. οὕτως οὖν ἐπὶ κακῷ τῆς πολιτείας ὁ δείλαιος Λέων βασιλεύσας ἔτη τέσσαρα πρὸς τοῖς εἴκοσι, δυσεντερίᾳ νοσήσας, ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἐξηρεύξατο.

οἷα κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐποίησεν. καὶ ὅτι τὸν υἱὸν τοῦ χαγάνου θυγατέρα ἐνυμφεύσατο.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΤΟΥ ΚΟπρωνύμου.

οἷος ἦν ὁ μιαρὸς οὗτος.

Διεδέξατο δὲ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν μετὰ τῆς πατρικῆς δυσσεβείας ὁ δυσώνυμος ἐκείνου υἱὸς, ὃς ὑπερβαλεῖν τὸν πατέρα πολλῷ τῷ μέσῳ πρὸς κακίαν ἐφιλονείκησεν, οὐ κατὰ τῶν σεπτῶν εἰκόνων λυττήσας μόνον, ἀλλὰ καὶ γοητείαις προσκείμενος, καὶ ἱερείων ἀνατομαῖς, καὶ νεκυομαντείαις, καὶ ἀῤῥητοποιίαις, καὶ ὅλως οὐδενὸς κακοῦ ἀπεχόμενος, καὶ ποικίλος ὢν τὴν κακίαν, καὶ οὐ μονοειδής. οὐ γὰρ χριστιανὸς, οὐχ Ἕλλην, οὐκ Ἰουδαῖος ἐτύγχανεν ὢν, ἀλλ' ἀσεβείας τις κυκεών, καὶ

καὶ οἷα τὰ λιβυκὰ θηρία ἱστόρηται φύεσθαι ἐκ μίξεως ἑτερογενῶν, πολυειδῆ καὶ σύμμικτα τὴν ἰδέαν καὶ τὴν θηριωδίαν γινόμενα. διὰ ταῦτα πᾶσι πάντων μεμίσητο, καὶ κατὰ τὸ δεύτερον ἔτος τῆς τυραννίδος αὐτοῦ (οὐ γὰρ φαίην ἂν βασιλείας) ἐκστρατεύσας κατὰ Ἀράβων, καὶ ἐν τῷ θέματι τοῦ Ὀψικίου γενόμενος, οὗ δὴ θέματος τὴν ἀρχὴν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ ἐπλούτιζεν ὁ κουροπαλάτης Ἀρτάβασδος, ἐπεβουλεύετο τούτῳ δὴ ὑπὸ τοῦ οἰκείου γαμβροῦ. οἵ τε γὰρ τῆς γερουσίας καὶ οἱ τοῦ δήμου, ἀλλὰ μήν τοι καὶ τὸ στρατιωτικὸν, ἀπεχθανόμενοι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς εἴρηται, τῷ Ἀρταβάσδῳ ὀρθοδόξῳ τυγχάνοντι, τὴν βασιλείαν ἐπεψηφίζοντο. γνοὺς γοῦν τὴν ἐπιβουλὴν ὁ Ἀρτάβασδος, καὶ διαλεχθεὶς τῷ λαῷ, ἐπιτίθεται τῷ Κωνσταντίνῳ. ἀλλ' ἔφθη διαφυγὼν ὁ Κοπρώνυμος, καὶ εἰς τὸ Ἀμόριον προσφυγὼν, καὶ διαπεμψάμενος πρός τε τὸν τοῦ ἀνατολικοῦ στρατηγὸν τὸν Λαγκυνὸν, καὶ πρὸς τὸν τοῦ Θρακησίου τὸν Σισιννάκιον, λαμπραῖς ὑποσχέσεσιν ἔπεισεν αὐτοὺς συμμαχῆσαι αὐτῷ. ἐντεῦθεν ἐμφύλιοι πόλεμοι, καὶ ὑπ' ἀλλήλων οἱ Ῥωμαῖοι ἐφθείροντο. ἑκάτεροι γὰρ τοῦ σφετέρου βασιλέως ἀντείχοντο, ἐπείπερ ἀνερρήθη ἤδη καὶ ὁ Ἀρτάβασδος βασιλεύς. κατὰ δὲ τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν τῶν δημοσίων οἰκονόμος πραγμάτων παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου ὁ μάγιστρος Θεοφάνης εἰάθη, ὃς τῷ Ἀρταβάσδῳ προσκείμενος, καὶ γραφὴν δὲ ἐκείνου δεξάμενος, δημοσίᾳ θανεῖν τὸν Κωνσταντῖνον ἐκήρυξε, καὶ τὸν Ἀρτάβασδον ὑπὸ τῶν στρατευμάτων αἱρεθῆναι εἰς βασιλέα. καὶ οὕτως ὁ δῆμος τῆς πόλεως εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν συναθροισθεὶς, τὸν μὲν Κωνσταντῖνον ἀναθέματι καθυπέβαλον, εὐφήμουν δὲ τὸν Ἀρτάβασδον, τούτοις συνευδοκοῦντος καὶ τοῦ πατριάρχου Ἀναστασίου. ἀχθεὶς δὲ ὁ Ἀρτάβασδος, καὶ παρὰ πάντων βασιλεὺς ἀναγορευθεὶς, αὐτίκα τὰς σεβασμίους εἰκόνας πανταχοῦ ἀνεστήλωσεν. ὁ δὲ πατριάρχης Ἀναστάσιος διώμνυτο, λέγων αὐτῷ τὸν Κοπρώνυμον, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐχ υἱὸς ἐστὶ τοῦ θεοῦ, ἄνθρωπος δὲ ψιλὸς, ἐκ τῆς Μαρίας γεννηθεὶς, ὡς ἐγὼ ἐκ τῆς ἐμῆς μητρὸς ἐτέχθην Μαρίας. ἐξελθόντος δὲ τῆς μεγαλοπόλεως τοῦ Ἀρταβάσδου, μάχαι πάλιν ἐγένοντο, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐκ Χαλκηδόνος περαιωθεὶς, τὴν πόλιν ἐπολιόρκει, περὶ τὰ χερσαῖα τείχη βαλόμενος χάρακα. προσβαλὼν δὲ τούτῳ καὶ ἡττηθεὶς ὁ Ἀρτάβασδος, τῆς πόλεως ἐντὸς συνέκλεισεν ἑαυτὸν, καὶ τοῦ ταύτην φρουρεῖσθαι ἀσφαλῶς ἐπεμέλετο. τοῦ δὲ Κοπρωνύμου θαλασσοκρατοῦντος, καὶ μὴ ἐῶντος τὰς φορτηγοὺς ὁλκάδας ἐν τῇ πόλει καταίρειν, λιμὸς τοὺς ἐν ταύτῃ ἐπίεζεν, ὥς τε πολλοὺς ἐκ τούτου διόλλυσθαι. καὶ τὸν τοῦ Ἀρταβάσδου υἱὸν νικήσας συνέσχε, καὶ πεδήσας ἐδείκνυεν αὐτὸν τῷ πατρί. εἶτα προσβαλὼν αὖθις τῇ πόλει, βαβαὶ τῶν ἀνεξιχνιάστων τοῦ θεοῦ κριμάτων, ταύτης ἐκράτησεν. ὁ δὲ Ἀρτάβασδος ἀποδρὰς, εἰς φρούριόν τι τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου συνέκλεισεν ἑαυτὸν, καὶ κατασχεθεὶς, πηροῦται τοὺς ὀφθαλμούς. σὺν τοῖς δυσὶν υἱέσιν αὐτοῦ καὶ τῶν συμμαχησάντων αὐτῷ πολλοὶ ἀνῃρέθησαν παρὰ τοῦ Κοπρωνύμου, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων Βακτάγγιος ὁ πατρίκιος τῶν ἐπισήμων ἀνὴρ, οὗ τὴν γυναῖκα μετὰ πλείστους ἐνιαυτοὺς ἐβιάσατο ὁ τύραννος ἀπελθεῖν εἰς τὴν χώραν, ἔνθα ἐκεῖνος ἐτέθαπτο, καὶ ἀνασπάσαι τὰ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ὀστᾶ, καὶ δι' ἑαυτῆς ἀπενεγκεῖν αὐτὰ, καὶ ῥῖψαι εἰς τὰ Πελαγίου, ἔνθα ἐρρίπτοντο οἱ πολέμιοι καὶ κατάκριτοι. ἁμίλλης δὲ τελουμένης ἱππικῆς, τὸν Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐν μέσῳ τοῦ θεάτρου

Ἐπανάστασις τοῦ Ἀρταβάσδου κατὰ τοῦ Κοπρωνύμου.

Ὅτι ὁ Κοπρώνυμος συμβαλὼν εἰς Θράκας, τὴν πόλιν ἐπολιόρκει, καὶ νικήσας ἐπήρωσε τὸν Ἀρτάβασδον καὶ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, καὶ τὸν πατριάρχην δημοσίᾳ πομπεύσας ἐθριάμβευσε, δι' ὃ καὶ αὐτὸν ἀνεῖλεν.

natur[...]rarum, quæ ex diuersi generis coitu multi[...]rmes confusaq́ꝫ specie & immanitate nasci perhibentur. Atque ob hæc omnibus inuisus fuit. Secundo anno tyrannidis suæ (neq; enim regni dixerim) expeditione contra Arabes suscepta, cum ad opificij prouinciam peruenisset, cui prouinciæ affinis eius Artabasdus Curopalates præerat, illi affini suo insidias struxit. Nam senatus & populus atq; etiam legiones, cum, ut dictum est, Constantinum odissent, Artabasdo ut orthodoxo imperium decernebant. Verum Artabasdus animaduersis insidijs, oratione apud populū habita, Constantinum aggreditur. Sed effugit Copronymus, & Amoriū se contulit, missisq́ꝫ ad ducem orientis Laucenū, & ad Thracensem Sisinnacium legatis, magnificis pollicitationibus impetrauit, ut secum militarent. Hinc ciuilia bella orta sūt, & Romani sese mutuis cædibus confecerunt. Nam utriq; suo Imperatori adhærebant, & Artabasdus etiā imperator iam declaratus erat. In urbe regia Cōstantinus Theophanē magistrum, rerū administratorem reliquerat: qui Artabasdo deditus, acceptis ab eo literis uulgabat, Constantino publicè interfecto, Artabasdū à legionib⁹ creatū esse Imperatorem. Sic urbana multitudo in magna Ecclesia cōgressa, Constantinū anathemate notauit, & Artabasdū laudibus prosecuta est, eadem hæc & Anastasio Patriarcha comprobante. Artabasdus igitur susceptus, & ab omnibus Imperator salutatus, statim uenerandas imagines ubiq; erexit. Anastasius autem Patriarcha iureiurando affirmauit, dixisse Copronymum, Christum non esse filium Dei, sed nudum hominē ex Maria natum, quemadmodū ipse è sua matre Maria natus esset. Artabasdo urbem egresso, denuò pugnæ committebantur, & Constantinus Chalcedone transuectus, iacto circa terrestria mœnia uallo, urbem obsedit. Cum eo congressus Artabasdus & uictus, in urbe se cōclusit: & ut ea diligenter custodiretur, operam dedit. Sed quia Copronymus mare tenebat, neq; onerarias naues in urbe appellere patiebat, fame laboratū est, multiq́ꝫ ciues perierūt. Idē Artabasdi filium nactus, in compedes cōiectum patri ostendebat. Deinde rursus tentata oppugnatione, ó inscrutabilia Dei iudicia, urbe potitus est. Sed Artabasd⁹ elapsus, in castellū quoddā prouinciæ Opsicij se recepit. Vbi comprehensus cum duobus suis filijs excæcatur. Sunt & fœderatorum eius multi à Copronymo interfecti, & præ cęteris Bactangius Patricius, uir illustris, cuius uxorem post plurimos annos in eam regionem abire coēgit tyrannus, ubi ille sepultus erat, & refossa mariti sui ossa ipsam afferre, & projicere in Pelagium, quò hostes & condemnati abijciebantur. Quum ludi equestres agerentur, Artabasdo & filijs eius in medio theatro circūductis trium-

Bellum ciuile inter Copronymum & Artabasdum.

Artabasdus cæcatur.

In Bactangij cadauer sæuitia.

phauit. Sed & Anastasium Patriarcham à Dïppio duci iussit asino insidentem, facie uersus caudam conuersa, & ignominiosum de eo triumphum egit. prius publicè uerberato. Sic inclyti Patriarchæ Germani prædictio ipso opere est cōprobata. *Germani prædictio Anastasio.* Nam cum aliquando eum à tergo sequeretur Anastasius, & uestem eius pedibus calcasset, conuersus Sanctus Germanus, Ne, inquit, festina, Dïppium te expectat. Eum post ignominiosam circumductionem, ut assensorem suum, iterum Ecclesiam tenere, & sacris operari passus est. *Expeditio Syriaca.* Arabibus inter se dissentientibus, & bello intestino occupatis: Copronymus, arrepta occasione, Syriæ bellum infert, & Germaniciam capit. In Palæstina & Syria maximo terræ motu *Terræmotus.* multæ & Ecclesiæ & Monasteria & ædes corruerunt, multaq; hominum millia perierunt, non ruina tantum, sed & pestilentia, in *Pestilentia.* Sicilia, Calabria, Græcia & alijs prouincijs, quæ ipsum usque Byzantium est grassata, ac tanta fuit morientium multitudo, ut efferri non possent, sed plura cadauera simul curribus imposita eueherentur. *Leo Copronymi filius.* Copronymo Chagani filia peperit filium, eum Leonem uocauit & imperatorem appellauit, coronatum ab Anastasio Patriarcha eiusdem opinionis. Potitus est Copronymus & Theodosipoli & Melitina: quo successu elatus, acerbior in Ecclesiam & orthodoxam fidem euasit: edictis propositis, quibus uulgi fecem in sententiam suam impietatis plenam pertraheret. Tunc & Patriarcha Anastasius cum Ecclesia per annos uigintiquatuor impiè insultasset, uitam cum morte commutauit. *Synodus cōtra imagines.* Copronymus autem multis episcopis sibi suffraganeibus conuocatis, quorum princeps erat Theodosius Ephesinus, & Pastilas Perganus, per eos quicquid libuit, decreuit, nemine uel ex uetere Roma, uel ex alijs Patriarchis præsente. Eum concursum profanorum hominum, Synodum œcumenicam appellare non dubitauit: *Cōstantinus patriarcha.* cum quibus ædem sacrosanctam Deiparæ Blacherniam ingressus, conscenso suggesto, & Constantino quodā monacho, qui Syllæi Episcopus fuerat, illuc collocato, exclamauit: Cōstātinus œcumenicus Patriarcha multos uiuat annos. Post paucos dies tyrannus in forum uenit, cum patriarcha suo, & sectatorib⁹ episcopis, qui corā omni populo uenerādarum imaginū adorationem interdixerunt. Idololatris ijs appellatis, qui eas colerent, & anathemate notarunt inclytum Germanum, & Georgium Cyprium, qui Constantinopolitan⁹ Patriarcha fuerat, & doctrina uirtuteq; præstantē Ioannē Damascenū, qui hunc Dei hostē & patrē eius per literas sæpe impietatis arguit. *Bulgarica clades.* Bello cōtra Bulgaros moto Cōstātin⁹, cōmissoq; prælio uictus, multis nō gregarijs duntaxat militibus, sed illustribus etiam uiris & tribunis amissis, cladem domū retulit.

διαγαγὼν ἐθριάμβευσεν. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν πατριάρχην ἀναστάσιον ἀπὸ τοῦ διιππίου ἀχθῆναι κελεύσας ὄνῳ ἐφεζόμενον ἀντιστρόφως, ἵν' ὁρᾷ πρὸς οὐράν, ἀτίμως οὕτω καὶ αὐτὸν ἐθριάμβευσε, πρότερον δημοσίως τυφθέντα. ὥστε τὴν πρόρρησιν τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου γερμανοῦ εἰς ἔργον ἐκβῆναι. ἐπεὶ γάρ ποτε τοῦ ἀοιδίμου πατριάρχου βαδίζοντος τοῦ ἀναστασίου, καὶ πατήσαντος τὸ ἐκείνου ἀμφόριον, στραφεὶς ὁ ἱερὸς γερμανός, ἔφη, μὴ σπεῦδε, τὸ διιππίον σε ἐκδέχεται. ὃν καὶ μετὰ τὴν ἄτιμον περιαγωγὴν ὡς ὁμόφρονα οἱ τῆς ἐκκλησίας αὖθις κρατεῖν, καὶ ἱερᾶσθαι παρακεχώρηκε. τῶν ἀράβων δὲ διαφερομένων ἀλλήλοις, καὶ μάχαις ἐμφυλίοις ἀσχολουμένων, ἀδείας λαβόμενος ὁ κοπρώνυμος, ἐκστρατεύει κατὰ συρίας, καὶ λαμβάνει τὴν γερμανίκειαν. σεισμοῦ δὲ γενομένου κατὰ τὴν παλαιστίνην καὶ συρίαν μεγίστου, πολλαὶ καὶ ἐκκλησίαι καὶ μοναστήρια κατέπεσον καταρραγεῖσαι καὶ οἰκίαι, καὶ μυριάδες ἀνθρώπων ἀπώλοντο. ἀλλὰ καὶ ἐκ νόσου φθορὰ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων συμβέβηκε, κατά τε σικελίαν, καὶ καλαβρίαν, καὶ καθ' ἑλλάδα καὶ χώρας ἑτέρας, ἣ καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ βυζαντίου κατήντησε, καὶ τοσοῦτον ἦν τὸ τῶν θνησκόντων πλῆθος, ὡς μὴ οἷόν τε εἶναι τοὺς θάπτοντας ἐπικομίζεσθαι, διὸ ἁμάξαις αὐτοὺς κατὰ πλείονας ἐπιτιθέντες ἐξέφερον. τῷ δὲ κοπρωνύμῳ ἡ τοῦ χαγάνου θυγάτηρ ἔτεκε παῖδα, ὃν ὀνόματι λέοντα, καὶ ἀνηγόρευσε βασιλέα, στεφθέντα διὰ ἀναστασίου τοῦ ὁμοδοξοῦντος αὐτῷ πατριάρχου. ἐκράτησε δὲ ὁ κωνσταντῖνος τῆς θεοδοσιουπόλεως καὶ τῆς μελιτινῆς, ὅθεν ὑπερφρονήσας, σφοδρότερον κατὰ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἐπανέστη, δόγματα ἐκτιθέμενος, δι' ὧν τὸν συρφετώδη ὄχλον ὑπεσύρετο ἐπιδῆναι τῷ αὐτοῦ ἀσεβεστάτῳ φρονήματι. τότε καὶ ὁ πατριάρχης ἀναστάσιος ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας κατεξουσιασάμενος, ἐπὶ χρόνοις ἔτεσι πρὸς τοῖς τέτταρσι καὶ εἴκοσι, κατέστρεψε τὴν ζωήν. ὁ δὲ κοπρώνυμος ἐπισκόπων ὁμοφρόνων αὐτῷ πολλῶν συναγωγὴν ποιησάμενος, ὧν κατῆρχε θεοδόσιος ὁ ἐφέσου καὶ πασιλᾶς ὁ πέργης, δι' αὐτῶν ἃ ἐβούλετο, ἐδογμάτισε, μή τινος ἢ ἐκ ῥώμης τῆς πρεσβυτέρας, ἢ ἐκ τῶν ἄλλων παρόντος πατριαρχῶν. καὶ τὴν τοιαύτην συνδρομὴν τῶν ἀνιέρων ἐκείνων, σύνοδον οἰκουμενικὴν καλέσαι οὐκ ἀπηξίωσε, μεθ' ὧν εἰς τὸν ἐν βλαχέρναις ναὸν τῆς θεοτόκου ἀφικόμενος, καὶ ἐπὶ τοῦ ἄμβωνος ἀναβεβηκώς, κωνσταντῖνόν τινα μοναχόν, ἐπίσκοπον συλαίου γενόμενον, ἀναβιβάσας ἐκεῖ, ἐξεφώνησε, κωνσταντίνου οἰκουμενικοῦ πατριάρχου πολλὰ τὰ ἔτη. καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἐν τῷ φόρῳ παραγενόμενος ὁ τύραννος οὗτος μετὰ τοῦ πατριάρχου αὐτοῦ, καὶ τῶν ὁμογνωμονούντων αὐτῷ ἐπισκόπων, ἐνώπιον παντὸς τοῦ λαοῦ τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων προσκύνησιν ἀπηγόρευσαν, εἰδωλολάτρας τοὺς ταύτας σεβομένους καλέσαντες, καὶ ἀναθέματι καθυπέβαλον τόν τε ἀοίδιμον γερμανόν, καὶ τὸν ἐκ κύπρου γεώργιον πατριάρχην τῆς κωνσταντίνου γενόμενον, καὶ τὸν μέγαν ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἀρετῇ ἰωάννην τὸν δαμασκηνόν, ὃς πολλάκις τὸν θεομάχον ἤλεγξε τοῦτον καὶ τὸν αὐτοῦ πατέρα δι' ἐπιστολῶν ἀσεβεῖν. ἐκστρατεύσας δὲ κατὰ βουλγάρων ὁ κωνσταντῖνος, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς, καὶ πολλοὺς ἀποβαλών, οὐ τῶν τυχόντων μόνων στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπισήμων καὶ στρατηγῶν, μεθ' αἰσχύνης ὑπενόστησεν. ἐκεῖθεν

περὶ πατριαρχῶν, καὶ περὶ τῆς κοπρωνύμου ἀθροισθείσης εἰκονομάχου συνόδου.

δὲ χριστιανοὶ

δὲ χριστιανοὶ παρὰ τοῖς Ἀγαρηνοῖς σὺν τῷ δημοσίῳ κατὰ χαραζόμενοι κώδικας (οὐ γὰρ οἴδασιν ἀριθμὸν ἐκεῖνοι, ἀλλ' οὐδὲ γράφειν ψήφους λεπτὰς, τρίτα φημὶ καὶ τέταρτα, καὶ ὄγδοα καὶ δωδέκατα, καὶ τὰ τούτων ἔτι λεπτότερα) φθόνῳ τότε τὴν τούτων μεταχείρισιν ἐκωλύθησαν. μὴ δυνηθέντων δὲ τῶν τῆς Ἄγαρ δι' ἑαυτῶν τὸ τοιοῦτον ἀνύειν ἔργον, αὖθις τὴν τῶν γραφῶν τούτων οἰκονομίαν ἐνεχειρίσθησαν. ὁ μέντοι δυσώνυμος τύραννος Ἀνδρέαν τινὰ μοναχὸν, Καλυβίτην λεγόμενον, ὅσιον ἄνδρα, ἐλέγχοντα αὐτὸν καὶ ἀσεβῆ καλοῦντα, καὶ ἄλλον

περὶ μοναχῶν.

Ἰουλιανὸν, καὶ Οὐάλεντα μαστιζομένους ἀνεῖλεν. οἱ Βούλγαροι δὲ σὺν αὐτῶν ἀρχηγοὺς, οἱ ἐκ σειρᾶς κατήγοντο ἡγεμονικῆς, ἀνελόντες, ἕτερον εἵλοντο μὴ τῇ ἡγεμονίᾳ προσήκοντα, Τελέτζην καλούμενον. ἐπιστρατεύσας δὲ κατ' αὐτῶν ὁ τύραννος, διά τε γῆς καὶ θαλάσσης, καὶ γενόμενος κατὰ τὴν Ἀγχίαλον, κἀκεῖ συμβαλὼν αὐτοῖς, τοῦ πολέμου ἐξ ὥρας πέμπτης τῆς ἡμέρας ἕως ἑσπέρας ἐπικρατήσαντος, καὶ πεσόντων πολλῶν ἑκατέρωθεν, ὅμως μέντοι νικᾷ, καὶ ὁ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἀπέδρα. φόνος δὲ πολὺς τῶν Βαρβάρων ἐγένετο, καὶ οὐ μόνους ἑλόθησαν δορυάλωτοι, πολλοὶ δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ προσεχώρησαν. κἀντεῦθεν ἐπαρθεὶς, θρίαμβον ἐπὶ τῇ νίκῃ κατήγαγε, αὐτὸς μὲν πανοπλίτης δι' ὧν μεθ' ὡπλισμένους τοῦ στρατιᾶς, σὺν δ' αἰχμαλώτους δεσμίους ἄγων, τοῖς ὅπλοις αὐτοῦ τὴν νίκην, ἀλλ' οὐ τῇ θείᾳ δυνάμει ἐπιγραφόμενος. καὶ μετὰ τὸν θρίαμβον σὺν αἰχμαλώτους πάντας ἀναιρεθῆναι προσέταξεν. γέγονε δὲ χειμὼν ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς αὐταρχίας αὐτοῦ μέγας, ὥστε μὴ μόνον τοὺς ποταμοὺς ἐκ τοῦ ψύχους κρυσταλλωθῆναι δῆλον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν θάλασσαν τὴν ἀρκτῴαν ἐπὶ σταδία πάνυ πολλὰ, καὶ τὸν τοῦ στενοῦ πορθμὸν, καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς Χρυσόπολιν. ἔτι αὖθις τῷ κρυστάλλῳ χιόνος ἐπιπεσούσης, κἀκείνης ἐκ τοῦ κρύους συμπιληθείσης τε, καὶ κρυσταλλωθείσης, πεζοπορεῖν οἱ ἄνθρωποι δύνασθαι τὸν πορθμὸν τοῦ στενοῦ καὶ τὸν ἐκ τῆς πόλεως πρὸς Χρυσόπολιν, ἀχθοφοροῦντά τε ὑποζύγια, καὶ βόες ἁμάξας ἕλκοντες σὺν φόρτῳ πολλῷ. τοῦτο δὲ καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις θαλάσσαις τότε γενέσθαι λέγεται. ἔπειτα τοῦ ἀέρος θαλφθέντος, διέρρηξε τῶν κρυστάλλων τὸ συνεχὲς, καὶ εἰς τμήματα διεκόπη. τὸ νεῦμα δὲ πνεύσαν ἀθρόον σφοδρόν τε καὶ βίαιον ἤλαυνε διὰ τῆς θαλάσσης τὰ τμήματα, κατ' εἶδος ἐοικότα βουνῶν μεγάλων, ἢ νήσων πολυπλέθρων τινῶν. οἷς καὶ ζῷα ἄγριά τε καὶ χερσαῖα συνεπεπήγεσαν πιληθέντα τῷ κρυστάλλῳ, καὶ ἀποψύξαντα. τούτων τῶν κρυστάλλων ἕνια τοῖς παραλίοις τείχεσι τῆς πόλεως τῇ βίᾳ τῶν ἀνέμων καθ' ὑδάτων μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς κυλινδούμενα ὡς προσήρασσον, κατέβαλον εὐθὺς τὰ προσαραχθέντα, καὶ οὐ τὰ τείχη μόνον ἠρείπωσαν, ἀλλὰ καὶ οἰκίας πλησιαζούσας τούτοις συγκατέσεισαν, καὶ αὐχμὸς δ' ἐπὶ τούτοις πολὺς συνέβη, ὡς καὶ σὺν ἀενάους ποταμοὺς ξηρανθῆναι. καὶ τὰς πηγὰς τελείως ἐκλιπεῖν, οὐδὲν δ' ἐκ τούτων ἐβελτιώθη ἡ ἀσυνέτου ἐκείνου ψυχὴ, ἀλλὰ τὸν πατριάρχην αὐτοῦ προσκαλεσάμενος, ἔφη, ἐν ἀπορρήτοις αὐτῷ, εἰ μὴ χριστοτόκον τὴν Μαρίαν καλοῦμεν, τίς ἐκ τούτου ἔσται βλάβη; ὁ δὲ αὐτίκα εἰς ἱκετείαν ἐτράπη λέγων, μὴ σύγε ἄλλοτε ἢ πρὸς ἄλλον ἐκφώνῃς ὦ βασιλεῦ. τοῦ Νεστορίου γάρ ἐστι τὸ φρόνημα. ἢ οὐκ οἶδας ὅπως ἐκεῖνος παρὰ πάσης στηλιτεύεται ἐκκλησίας πιστῶν, καὶ ἀναθέματι κατακέκριται; ὁ δὲ ἀπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι οὐχ ὡς ἐγὼ οὕτω φρονῶν, ἐπηρώτησα, ἀλλὰ μαθεῖν ἐθέλων ἠρώτησα. διὰ τοσοῦτον δ' ἐξηνέχθη θεομαχίας, ὡς καὶ τὰ τῶν ἁγίων

ὅτι χειμὼν γέγονεν ἐπὶ τοῦ βασιλέως τοῦ Δυσωνύμου.

οἷα ἄφρων ὁ ἄθεος, καὶ οἷα ἐλάλει.

Cum autem Christiani ab antiquis temporibus uectigalium codices tractarent apud Agarenos (neq; enim scribere aut subtiliores rationes trientium, quadrantium, bessium & unciarū, & si qua tenuiora sunt, persequi sciunt) tunc ex inuidia ea tractatione sunt interdicti: & tamen eam administrationem receperunt, quod Agareni eiusmodi opus exequi nequirent. Infamis tyrannus Andream quendam monachum, qui Calibytes uocabatur, uirum sanctum, quod ab eo reprehensus & impius dictus fuerat, Iulianum item & Valentem flagris occidit. Bulgari ducibus suis, qui è principum familijs ortum ducebant, interfectis, alium elegerunt à principatu alienum, nomine Teleutzam. Eos Imperator terra mariq; illato bello, ad Anchialum est aggressus, cumq; pugna ab hora diei quinta usque ad uesperam durasset, & utrinque multi cecidissent, uictor tandem euasit, duce Bulgarorum fuga elapso, magnaq; Barbarorum cæde edita, nec paucioribus captis: multi quoque ultrò ad Imperatorem se contulerunt, qui re bene gesta elatus, triumphum egit, ipse armatus cum armatis legionibus antecedens, captiuosq; in uinculis adducens, uictoria non diuinæ potentiæ, sed suis armis adscripta. Post triumphum captiuos omnes interemit. Sub eius Imperio sæuissima hyems fuit, adeò ut non fluuij tantum, sed & mare Septentrionale ad complura stadia frigoribus conglaciarent, angustum item fretum, & quo ex urbe Chrysopolim trajcitur. Cumq; nix in glaciem cecidisset, eaq; gelu densata & in glaciem ipsa quoq; cōuersa esset, homines fretum pedibus Chrysopolim usq; transibant, & sarcinis onusta iumenta, & boues plaustra magni ponderis trahentes. Idem tunc & in alijs maribus accidisse fertur. Pòst, aere tepefacto, continua glacies dissoluta, & in fragmina redacta est, quæ uenti uehementis impetu uiolenter per mare agitabantur, collibus & spatiosis insulis non dissimilia. His animantes inerant feræ & cicures exanimatæ astrictæq; glacie. Eorum fragminum quædam ui uentorum sub aquis impetu uehementi marinis impacta mœnibus, non ipsa tantum, sed & uicinas ædes prostrauerunt. Hæc æstus ingens est sequutus, quo & perennes amnes siccati sunt, & fontes penitus defecerunt. Verum stupidus Imperatoris animus his rebus nihil emendatus est, sed patriarcham suum arcanò interrogauit: Si Maria Christipara uocaretur, nunquid in eo esset incommodi? Tum ille ad preces conuersus: Ne (inquit) aliàs, neque apud alios Imperator istud protuleris. Est enim Nestorij sententia. Num ignoras ut ille ab omni fidelium Ecclesia sit proscriptus, & anathemate notatus? Ad hoc ille, se non quod ita sentiret, sed cognoscēdi causa illud interrogasse: & eo impietatis est progressus, ut etiam sanctorum reliquias

Agarenorū inscitia.

Monachorum quorundam cædes.

Bulgaricus triumphus.

Hyēs sæua.

Aestus ingens.

Constantini in sanctorū reliquias & monachos grassatiōes.

igni traderet, & Sancti titulum, neque Deiparæ, neque ulli eorum qui Deo placuere, tribui iuberet, sed dici uellet, Apostolus Petrus & Paulus, martyr Theodorus & Gregorius, & sic in cæteris. Quum autem prophana illa Pontificia synagoga, de qua iam à me dictum est, impia sua decreta scripto complexa esset: id scriptum Tomum Synodicum homo impius appellari uoluit, utque ei subscriberetur ab omnibus Pontificibus, & uitute illustribus monachis postulauit. Quos monachos etsi uehementissimè persequutus fuerat, adeò ut ferè nullus, qui quidem prodiret in publicum, in urbe esset reliquus: tamen plures adhuc habitabant, & alij extra urbem uitam agebant. Qui igitur immanitati eius metu cedebant, & impiam illam scripturam confirmabant, uiuere citra noxam sinebantur. Qui refragabantur, acerbis mortibus, & atrocibus supplicijs uita priuabantur. Quo tempore magnus ascetes & athleta celebris Stephanus acceptione & subscriptione tomi illius recusata, post multa tormenta crudeliter occisus est, & è prætorij carcere protractus usque ad Pelagium, illic cum condemnatis est proiectus. Nam quo in loco Pelagij martyris ædes fuerat, in eo, destructa illa, Sanctorum osor, fossa profundissima excauata, condemnatos abijci iussit. Multos etiam senatorij ordinis, ob sacrarum imaginum cultum supplicio affecit, & iusiurandum ab omnibus exegit, ne quis eas ueneraretur, idemque iusiurandum ab ipso quoque Constantino, quem Ecclesiæ præfecerat, postulauit, atque is in suggesto stans, iurauit. Cum classe magna contra Bulgaros Anchialum profectus est, sed procella urnti nauibus ferè omnibus collisis, magna multitudo & naualium sociorum & militum perijt. Vnde re infecta rediit, nihilominus tamen furore percitus, quum in theatro ludi Circenses agerentur, multos monachos comprehendit, ac triumphum de illis egit, per theatrum circumductis, quum inhonestas mulierculas manibus tenerent. Quosdam etiam illustrium Principum prodidit: alios ex inuidia, ob pulchritudinem & robur: alios per calumniam, quòd sibi insidiarentur, & sua facinora monachis narrarent. Ac duobus insignioribus capita resecuit: reliquos, oculis erutis, certis locis inclusit, eosque lorarijs quotannis missis, unum quenque centum neruis bubulis cædi iussit. Ad hæc Constantino Patriarchæ à se designato crimini dedit, quòd cum eorum Principum uno colloquia contra se haberet: subornatis ad eum conuincendum accusatoribus, quos, illo inficias eunte, iurare coëgit. quo facto Patriarcha relegatus est, & alius à tyranno creatus Nicetas eunuchus, non ingenuus, sed seruili genere ortus, qui uix legere poterat, in muliebribus ministerijs uersatus: deinde Cōstātinō

Pelagium.

Monachorum exagitatio.

Seuitia in proceres.

Constantini patriarchæ supplicium.

Nicetas patriarcha.

λείψανα παραδιδόναι πυρὶ, καὶ τὸ ἅγιος, κελεύσας μήτε ἐπὶ τῆς θεοτόκου λέγεσθαι, μήτε μὴν ἐπί τινος τῶν εὐαρεστησάντων θεῷ, ἀλλ' ὁ ἀπόστολος πέτρος καὶ παῦλος λέγειν, καὶ μάρτυς γεώργιος ἢ θεόδωρος, καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ὁμοίως. τῆς δὲ τῶν ἀνιέρων ἀρχιερέων συναγωγῆς, περὶ ἧς ἤδη μοι εἴρηται, γραφῇ τὰ παρ' αὐτῶν ἀσεβῶς δογματισθέντα παραδέντων, τόμον συνοδικὸν αὐτὰ καλέσας ὁ ἀσεβέστατος, ἀπήτει ἀρχιερέας τε πάντας καὶ τῶν μοναζόντων τοὺς προὔχοντας ἐπ' ἀρετῇ, ταῦτα ὑποσημήνασθαι. ὁ γὰρ καὶ διωγμὸν κατὰ τῶν μοναχῶν βαρύτατον ἤγειρεν, ὡς μή τινα σχεδὸν ἐν τῇ πόλει περιλειφθῆναι, ἢ τινας δημοσιεύειν μονάζοντας. ἀλλ' ἐπὶ ὅσον πολλοὶ κρυπτόμενοι, καὶ ἔξω τῆς πόλεως ἐκτὸς πεποιημένοι τὴν ἄσκησιν. ὅσοι μὲν οὖν φόβῳ τῆς ἐκείνου θηριωδίας ὑπείκοντες, καὶ τὴν ἄθεον ἐκείνην ἐβεβαίουν γραφὴν, ζῆν εἴωντο, καὶ ἀπαθεῖς ἀφῆντο. ὅσοι δὲ μὴ ἐπείθοντο, πικραῖς κολάσεσι καὶ βιαίοις θανάτοις τοῦ ζῆν ἐστερίσκοντο. ὅτε καὶ ὁ μέγας ἐν ἀσκηταῖς καὶ ἐν ἀθληταῖς περιβόητος στέφανος, μὴ πεισθεὶς ὃν ἐκεῖνος ἐκάλει τόμον δέξασθαί τε καὶ βεβαιῶσαι, πολλὰ παθὼν, τέλος ἀνῄρητο ἀπηνῶς, καὶ συρόμενος ἐκ τῆς τοῦ πραιτωρίου εἱρκτῆς ἄχρι τῶν πελαγίου, ἐκεῖ μετὰ τῶν κατακρίτων ἐρρίφη. ὅπου τέμενος ἦν τοῦ μάρτυρος πελαγίου, ὃ καθελὼν ὁ μισόθεος, καὶ βόθρον ὀρύξας βαθύτατον, ἐκεῖ τοὺς καταδίκους ῥιπτεῖσθαι προσέταξε. πολλοὺς δὲ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς διὰ τὴν τιμὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων ἐτιμωρήσατο, καὶ ὅρκον ἐκ πάντων ἀπῄτησε, μή τινα σέβας νέμειν ταῖς θείαις εἰκόσιν, ἀλλὰ καὶ ἐξ αὐτοῦ τοῦ κωνσταντίνου ὃν αὐτὸς τῆς ἐκκλησίας προέστησε, τὸν ὅρκον τοῦτον ἀπῄτησε, καὶ ὃς ἐν τῷ ἄμβωνι ἀναβὰς, ὤμοσε. κατὰ βουλγάρων δὲ μετὰ στόλου πολλοῦ ἐξελθὼν, εἰς ἀγχίαλον τὰς νῆας προσώρμισε, καὶ πνεύσαντος ἀνέμου σφοδροῦ, συνετρίβησαν σχεδὸν ἅπασαι, καὶ πλήθη πολλὰ τοῦ τε ναυτικοῦ, καὶ τοῦ στρατιωτικοῦ ἀπώλοντο ἐν τοῖς ὕδασιν. ὅθεν ἄπρακτος ἐπανῆλθεν. ἐκμαινόμενος μέντοι κατὰ τῶν μοναχῶν, ἱππηλασίας γινομένης ἐν τῷ θεάτρῳ, πολλοὺς αὐτῶν κατασχὼν, ἐθριάμβευσε διὰ τοῦ θεάτρου περιαγαγὼν, ἀσέμνους ταῖς χερσὶν κατέχοντας γυναῖκας. καὶ τινας τῶν ἐπισήμων ἀρχόντων τοὺς μὲν φθόνῳ διὰ ὡραιότητα, καὶ ῥωμαλεότητα, τοὺς δὲ ὅτι τὰς ἀρρητοποιίας αὐτοῦ μοναχοῖς ἐξαγόρευον, συκοφαντήσας, ὡς κατ' αὐτοῦ βουλευομένους, διώλεσε. δύο μέντοι τῶν ἐπισημοτέρων τὰς κεφαλὰς ἐκτεμὼν, τοῖς δὲ λοιποῖς ἐκκόψας τὰ ὄμματα, καὶ περιγράπτοις ὁρίοις συγκλείσας αὐτοὺς, ἔνθα κατ' ἐνιαυτὸν πέμπων, ἑκατὸν βουνεύροις ἔξαινεν ἕκαστον. ἀλλὰ καὶ τὸν παρ' αὐτοῦ προβληθέντα κωνσταντῖνον πατριάρχην, ἑνὶ τῶν ἀρχόντων τούτων συνομιλεῖν εἰπὼν, καὶ λέγειν κατ' αὐτοῦ. καὶ κατηγόρους τινὰς εἰς ἔλεγχον αὐτοῦ παρεσκεύασε, καὶ ἀρνουμένου ἐκείνου, ὀμόσαι τοὺς κατηγόρους πεποίηκε. τούτων δὲ γενομένων, ὑπερόριος ὁ πατριάρχης ἐγένετο. ἕτερον δὲ προβάλλεται πατριάρχην ὁ τύραννος, εὐνοῦχόν τινα νικήταν, οὐδ' ἐξ ἐλευθέρων, ἀλλ' ἐκ δούλων ἕλκοντα τὴν τοῦ γένους σπορὰν καὶ ῥίζαν, οὐδ' ἀναγνῶναι δυνάμενον. ἦν γὰρ περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἐσχολακὼς, ὅτε ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀχθέντα

ἴσα [illegible] κατὰ τῶν μὴ πεισθέντων βεβαιοῦν τὸν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων συνοδικόν.

ἐν κατὰ βουλγάρους [illegible] ναυάγιον [illegible] μοναχῶν [illegible] κατὰ ἀρχόντων.

ἀχθέντα τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ ἀπηνέστατα αἰκισθέντα, ὡς μὴ δὲ βαδίζειν δύνασθαι, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἰς ἄχθος τί βασταζόμενον ὁ τύραννος μετακομισθῆναι ἐκέλευε. καί τινος τὰ κατ' αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος αἰτιάματα, παρουσίᾳ πλήθους πολλοῦ ἐπὶ τοῦτο συναθροισθέντος, καὶ τοῦ νέου πατριάρχου Νικήτα ἐν τῷ συνθρόνῳ καθημένου καὶ ἀκροωμένου αὐτῶν, ἐκεῖνος κατὰ κόρρης ἐτύπτετο, καὶ οὕτως ἐπὶ πολὺ ἐμπαροινηθείς, τέλος ἀναθεματίζεται, καὶ ψιλωθεὶς τὴν κεφαλὴν καὶ τὸν πώγωνα, ἀλλὰ μέντοι καὶ τὰς ὀφρύας, καὶ ὄνῳ ἐποχηθείς, ἱπποδρομίας τελουμένης εἰσάγεται εἰς τὸ θέατρον, ἀτίμως θριαμβευόμενος καὶ ἐμπτυόμενος καὶ κόνει πασσόμενος. ἐπὶ τούτοις τινὰς τῶν ἀρχόντων στείλας ὁ τύραννος, ἠρώτησεν αὐτόν, τί αὐτῷ δοκεῖ περὶ τῆς αὐτοῦ πίστεως, καὶ περὶ τῆς συνόδου. ὁ δὲ ἐξιλεούμενος τὴν ἐκείνου ὠμότητα, ἀπεκρίθη, καλῶς πιστεύειν αὐτόν, καὶ ἀκριβῶς δογματίσαι τὴν σύνοδον, καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ τρισάθλιος, εἰς τὸ κυνηγέσιον ἀπαχθείς, ἀπετμήθη τὴν κεφαλήν. καθ' ἑκάστην δὲ τῇ κατὰ τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων μανίᾳ προσετίθει ὁ βέβηλος. ἀκόλαστος δὲ ὤν, καὶ τρεῖς γυναῖκας ἠγάγετο, καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης ἔσχε παῖδα τὸν Λέοντα, ὃν καὶ τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος κατηξίωσεν, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων Χριστοφόρον, νικηφόρον τε καὶ νικήταν, καὶ τοὺς μὲν δύο καίσαρας ἔστεψε, τὸν δὲ νικήταν ἐτίμησε νωβελλίσιμον, καὶ τῷ πρώτῳ υἱῷ αὐτοῦ καὶ βασιλεῖ ἠγάγετο γυναῖκα ἐξ Ἀθηνῶν, καὶ ἐμνηστεύσατο ταύτην αὐτῷ, στέψας αὐτὴν αὐγοῦσταν, καὶ καλέσας εἰρήνην, ἐξ ἧς ἐτέχθη τῷ Λέοντι παῖς Κωνσταντῖνος ὀνομασθείς. αὖθις δὲ ὁ Κοπρώνυμος μετὰ σφόδρα πολλῶν τριηρῶν καὶ δρομώνων κατὰ Βουλγάρων ἐξώρμησε, βουλόμενος διὰ τοῦ Ἴστρου εἰς Βουλγαρίαν ἐπεμβαλεῖν. εἶτα δειλιάσας ἀναζεῦξαι διενοεῖτο. καὶ οἱ Βούλγαροι δὲ δείσαντες σπονδὰς θέσθαι πρὸς εἰρήνην διεπρεσβεύσαντο καὶ ἐστήσαντο ἐπὶ συνθήκαις, τοῦ μήτε Βουλγάρους τὰ ῥωμαίων λεΐζεσθαι, μήτε μὴν ῥωμαίους ἐπιέναι κατὰ Βουλγάρων. καὶ ἐπὶ τούτοις ἐπανελήλυθε. τινὲς δὲ τῶν Βουλγάρων δώροις ὑποσυρέντες παρὰ τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἣν ἀπεκρύπτετο ἐδήλωσαν αὐτῷ τὰ τῷ ἄρχοντι σφῶν βουλευόμενα. οἱ μεμηνύκασι τῷ Κωνσταντίνῳ, ὡς βούλεται ὁ σφέτερος ἀρχηγὸς λαὸν ἐκπέμψαι κατά τινος τῶν ῥωμαϊκῶν χωρῶν, ἵν' ἐκεῖθεν λείαν κομίσειεν. καὶ ὃς κατασκόπους στείλας, ὅτι ὥρμησαν ἐκ Βουλγαρίας οἱ λῃστευσόμενοι, καὶ αὐτὸς ἕτοιμος ὤν, αἰφνίδιον ἐπιδραμὼν κατ' αὐτῶν, τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ καὶ ἐζώγρησε, καὶ μετ' αἰχμαλωσίας πολλῆς ἐπανέστρεψε, καὶ πάλιν ἔνοπλος ἐθριάμβευσεν. εἶτα πολλὰς τριήρεις ἑτοιμασάμενος κατὰ Βουλγάρων ἐκπέπομφε, καὶ κατὰ Μεσημβρίαν γενομένας αὐτάς, κλύδων ἐκ πνευμάτων βιαίων ἐμπεσών, σχεδὸν ἁπάσας κατέδυσεν. ὁ τῶν Βουλγάρων δὲ ἀρχηγὸς τελέριχος ὑποπτεύσας ὑπὸ τῶν οἰκείων μεμηνῦσθαι ταῦτα τῷ βασιλεῖ τὰ αὐτῷ βουλευόμενα, μὴ εἰδὼς δὲ τίνες οὗτοι, κατασοφίζεται τὴν τοῦ Κοπρωνύμου κουφότητα, καὶ ἐξ αὐτοῦ μανθάνει τὸ ἀγνοούμενον. γράφει γὰρ δὴ ἀπορρήτως βούλεσθαι προσελθεῖν αὐτῷ, καὶ ἠξίου δηλῶσαί οἱ, εἴ τινας ἔχει φίλους ἐκ τῶν παρὰ Βουλγάροις ἐξόχων, ἵν' ἐκείνοις θαρρήσας τὸ ἀπόρρητον, καὶ σὺν ἐκείνοις ἀφίκοιτο πρὸς αὐτόν, ὁ δὲ παχύς, ὡς ἔοικε,

ὅπως καὶ τὸν πατριάρχην αὐτὸς ᾐκίσατο δημοσίως ἐκόλασε, καὶ ἀπέκτεινεν.

ὅτι τινὲς τῶν Βουλγάρων ἐκοίνωσαν τῷ Κοπρωνύμῳ, τὰ βουλευόμενα παρὰ τοῦ ἄρχοντος σφῶν βουλεύματα.

ὅπως ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ἀπάτῃ τῇ βασιλεία, καὶ ἔγνω τοὺς αὐτῷ μηνύσαντας Βουλγάρους.

patriarcham ab exilio reductum, & sæuissimè excarnificatum, ut ambulare non posset, in magnam Ecclesiam instar sarcinæ portari iussit. Ibi quodam crimina quæ illi obijciebantur recitante, præsentibus multis, qui ea de causa conuocati erant, & nouo patriarcha Niceta in solio sedente, & illa auscultante, alapis cæditur: ac diu ita exagitatus, tandem anathemate notatur, euulsisque capillis, barba & superciliis, ac asino impositus, ludis Circensibus in theatrum introducitur, ignominiosoque triumpho conspuitur, & puluere conspergitur. Post hæc procerum quibusdam missis tyrannus eum percontatur, quid de fide ipsius sentiat, deque synodo. Ille, crudelitatem eius placaturus, respondet, eum & rectè credere, & decreta synodi accurata esse. His miser dictis in uenationem abductus, obtruncatur. Indies autem homo prophanus furori contra Ecclesias & monasteria adiecit aliquid: & quia intemperans erat, tres duxit uxores, è quarum prima filium Leonem suscepit, quem Imperatorio nomine ornauit, è cæteris Christophorum, Nicephorum & Nicetam, ac priores duos corona Cæsarea ornauit, Nicetæ Nobilissimi titulum tribuit. Primo filio & Imperatori, uxorem Atheniensem despondit, & Augustam appellauit, indito Irenæ nomine, è qua Leoni filius Constantinus natus est.

Constantini liberi.

Post hæc denuò cum plurimis triremibus & expeditis nauibus contra Bulgaros est profectus, per Istrum in Bulgariam irrupturus. Sed quum audacioris conatus pœniteret, de reducendo exercitu cogitauit. Bulgari quoquè territi, missis Legatis pacem petierunt, eamque his conditionibus impetrarunt, ut neque ipsi prouincias Romanas uastarent, neque à Romanis inuaderentur. His peractis domum rediit.

Bulgarica pax.

Quidam tamen è Bulgaris adducti largitionibus clàm Imperatori ducis sui consilia aperuerunt: atque indicarunt, eum prædones in quandam Romanam prouinciam emissurum. Missis igitur exploratoribus, iamque instructus, quum illi prædarum exituri essent, derepente impetum in illos facto, multos interfecit, plurimos cepit, & cum multis captiuis reuersus, iterum armatus triumphauit. Neque multo pòst multas triremes contra eosdem ablegauit, quæ circa Mesembriam ferè uniuersa uentorum procellis sunt demersæ. At Telerichus Bulgarorum Princeps, sua consilia Imperatori à domesticis significata esse suspicatus, qui tamen illi essent, ignorans: astu Copronymi leuitate circumuenta, ex ipso quod ignorabat, resciuit. Scripsit enim se clàm illum aditurum, petijt que ut sibi significaret: Num quos procerum apud Bulgaros amicos haberet, quibus arcanum committere auderet, sibi que itineris comites adiungere. Ille præ stupore ingenij, quemadmodum apparet,

Bulgarici proditores callidè à suo principe inuestigati.

consilio Barbari non animaduerso, sui studiosos statim amenter prodidit, quos Barbarus omnes crudeliter atque immaniter interfecit.

Constantini mors. Idem imperator iterum, eamque postremam expeditionem contra Barbaros suscepit, pedes eius carbunculus inuasit. Vnde eum uehementes & calidae febres urebant, quarum nullum remedium excogitari poterat a medicis. Inde lectica Selybriam perlatus, & triremi est impositus, uociferans, se uiuentẽ in ignẽ coniectum esse: & statim cum Strongylum aduenisset, aciem offensi numinis miser sensit, atque illic uitam uiolenter finijt: sublatis multis Orthodoxorum millibus, monachorum praesertim, quorum mansiones partim incendit, partim destruxit, partim profanauit, ut & Dalmatae monasteriũ uetustum, & omnium quae Constantinopoli sunt, antiquissimum, quod pulsis monachis militum diuersorium fecit. Neque uero uiuentes duntaxat Christi seruos exagitauit, sed & Diuis Martyribus, & alijs Deo gratis insultare non destitit, quos nihil posse asserebat, eorumque intercessiones ficulnum praesidium appellabat: reliquias autem partim per contumeliam terra obruit, partim demersit, partim in cineres redegit, ut & gloriosae martyris Euphemiae sanctũ corpus: de quo duplex rumor est: nã alij ferunt nefariũ Copronymum in animo habuisse id cremare, canibus & asinis unà comburẽdis, sed institutum eius successu caruisse, cum orthodoxi eo conatu cognito id clàm è loculo surreptum, aliò transtulissent, & cadauer aliud supposuissent, quod à nefario illo sit crematũ. Alij non crematũ, sed unà cum loculo in mari demersum esse corpus martyris affirmant: qui diuina gratia gubernante, Lemno insulae sit appulsus, & à fidelibus illius loci agnitus, illicque asseruatus sit, & sub Irene eiusque filio Constantino honorificè & magnificè in urbem Imperatoriã relatus. *De S. Euphemiae corpore.* Vita igitur tam foedè acta, uiolentissimè interijt, ut narratum est, cum annos XXXIIII & menses III. rerũ potitus esset, si eis id quoque biennium annumeretur, quo Artabasdus ille superior imperauit.

IMPERIVM LEONIS Copronymi.

Leo largitionibus & simulatione pietatis, imperiũ cõstabilit.

IMperio autem potitus est filius eius Leo Chazara natus, eodem impietatis morbo laborans, etsi principio religionem & obseruantiam erga monachos simulabat, quorum nonnullos in illustrioribus urbibus ad pontificatus euehebat. Quum autem magnam pecuniam in publicis thesauris reperisset, quam pater eius per iniuriam coëgerat, ea & ficta religione, ad subditos conciliandos est abusus. Igitur ciues, & è prouincijs multi congregati, in illius u-

ἂν ὁ συνθεὶς τὸ σκέμμα τὸν Βάρβαρον, ἀλλ' ἀνοήτως τοὺς αὐτῷ προσκειμένους εὐθὺς ἐξεκάλυψε. καὶ ὁ Βάρβαρος συλλαβὼν αὐτοὺς ὠμῶς ἀπαξάπαντας καὶ ἀπανθρώπως διεχειρίσατο. καὶ αὖθις δὲ κατὰ Βουλγάρων ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος τὸ λοίσθιον ἐξεστράτευσε, καὶ κατὰ τὴν ἐν Θρᾴκῃ Ἀρκαδιούπολιν στρατοπεδευομένου, οἱ πόδες αὐτοῦ ἀπηνθράκωντο, ἔνθεν αὐτὸν λαῦροι πυρετοὶ καὶ φλογώδεις ἐξέκαιον, ὡς μηδέν τι τούτων μηδὲ παρ' ἰατρῶν ἐπινοεῖσθαι ἀλέξημα. ἐντεῦθεν ἐπὶ κλίνης φερόμενος μέχρι Σηλυβρίας κατήντησεν, ἔνθεν δὲ τριήρους ἐπιβὰς, βοῶν, ὡς ζῶν ἐπὶ τῷ πυρὶ παραδίδομαι, ἄρτι δὲ εἰς τὸν λεγόμενον ἐφθακὼς στρογγύλον, τοῦ μεμηνυσμένου θείου ξυροῦ ὁ δείλαιος ἐπειράθη, καὶ βιαίως ἐκεῖ τὸν βίον κατέστρεψε, χιλιάδας τῶν ὀρθοδόξων πολλὰς ἀνελὼν καὶ μάλιστα μοναστῶν, καὶ τὰ τούτων ἀσκητήρια τὰ μὲν πυρὸς [illegible] παρανάλωμα, τὰ δὲ καθελὼν, τὰ δὲ κοινώσας, ὥσπερ καὶ τὴν τοῦ Δαλμάτου λεγομένην μονὴν, ἀρχαιοτάτην, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει πρεσβυτέραν πασῶν, ἀφ' ἧς ἀπελάσας τοὺς μοναχοὺς, στρατιωτῶν αὐτὴν πεποίηκε καταγώγιον. οὐ μόνον δὲ κατὰ τῶν ζώντων Χριστοῦ δούλων ἐλύττησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς θείους μάρτυρας, καὶ εἰς ἄλλους εὐαρεστήσαντας τῷ θεῷ ἐμπαροινῶν οὐκ ἐπαύετο, μηδὲν γὰρ αὐτοὺς δύνασθαι λέγων, καὶ συκίνην ἐπικουρίαν τὰς τούτων πρεσβείας ἀποκαλῶν, καὶ τὰ τούτων ἅγια λείψανα τὰ μὲν ἀτίμως καταχωννὺς, τὰ δὲ ποιῶν ὑποβρύχια, ἔνια δὲ καὶ ἀποτεφρῶν, ὥσπερ καὶ τὸ τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας ἅγιον σῶμα. δισσοὶ δὲ περὶ τούτου φέρονται λόγοι. ὁ μὲν γὰρ πυρίκαυστον αὐτὸ λέγει δόξαι ποιήσασθαι τὸν μιαρὸν ἐκεῖνον κοπρώνυμον, κυσὶ καὶ ὄνοις αὐτὸ συνεμπρήσαντα, καὶ τὴν σορὸν λειμώσαντα, μὴ μέντοι αὐτῷ εἰς ἔργον ἐκβῆναι τὸ βούλευμα. φθάσαι γὰρ τοὺς ὀρθοδόξους μαθόντας τὸ βουλευόμενον, ἀφελέσθαι λαθραίως τὸ τῆς μάρτυρος σῶμα ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μετατεθῆναι αὐτό. ἕτερον δὲ νεκρὸν ἐνθεῖναι αὐτῇ, κἀκεῖνον παρὰ τοῦ ἀλιτηρίου ἐκείνου παραδοθῆναι πυρί. ὁ δ' ἕτερος ἐκβῆναι καταποντωθῆναι δὲ τὸ σῶμα λέγει τῆς μάρτυρος σὺν τῇ λάρνακι. τῇ δὲ χάριτι θείᾳ κυβερνωμένην προσοκεῖλαι τῇ νήσῳ Λήμνῳ, καὶ ὑπὸ τῶν ἐν τῇ νήσῳ πιστῶν γνωσθεῖσαν, κατατεθῆναι ἐκεῖ, ἐπὶ δὲ Εἰρήνης καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Κωνσταντίνου αὖθις ἀνακομισθῆναι εἰς τὴν βασιλεύουσαν τῶν πόλεων ἐντίμως καὶ μεγαλοπρεπῶς. ὁ μὲν οὖν οὕτως αἰσχρῶς βιώσας, οὕτως ἀπεβίω βιαιότατα, ὡς ἱστόρηται, μοναρχήσας ἔτη τριάκοντα ἤδη τέσσαρσι, καὶ μησὶ τρισὶ, τούτοις καὶ τῶν δύο ἐνιαυτῶν συναριθμουμένων, οὓς ὁ Ἀρτάβασδος ἦρξε τούτου προηγησάμενος.

[illegible] ... ἡ κατέστροφε τὸν βίον.

διὰ κατὰ τῶν μοναχῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ κατὰ τῶν λειψάνων τῶν ἁγίων μανία.

περὶ τοῦ λειψάνου τῆς πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ τοῦ κοπρωνύμου.

ΕΚράτησε δὲ τῆς βασιλείας ὁ τούτου υἱὸς Λέων ὁ ἐκ τῆς Χαζάρας, νοσῶν τὴν αὐτὴν κἀκεῖνος ἀσέβειαν, εἰ καὶ κατ' ἀρχὰς εὐσεβεῖν ὑπεκρίνετο, καὶ τοὺς μοναχοὺς τιμᾶν, ὥστε καὶ τινὰς τῶν μοναστῶν ἀρχιερεῖς τότε γενέσθαι ἐν ταῖς περιφανεστέραις τῶν μητροπόλεων. πολλὰ δὲ χρήματα ἐν τοῖς δημοσίοις εὑρὼν θησαυροῖς, ἃ ὁ πατὴρ αὐτοῦ κακῶς συνήγαγε, καὶ ἀπηνῶς, τούτοις κατακεχρημένος ἐξευμενίσατο τὸ ὑπήκοον, καὶ τῇ ἐπιπλάστῳ θεοσεβείᾳ. ἀθροισθέντες οὖν οἱ τῆς πόλεως, κἀκ τῶν θεμάτων πολλοὶ,

ἠτοῦντο

τὸ φιλῶν χαριζόμενοι δῆθεν αὐτῷ, ἀναγορευθῆναι τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον. ὁ δὲ, ἀπὸ τοῦ θελητοῦ, ὀμόσαι αὐτοὺς ἀπῄτησεν, ὡς οὐ δέξονται ποτὲ ἄλλον αὐτοῦ, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, καὶ τοῦ σπέρματος αὐτῶν ἕτερον Βασιλέα. καὶ ὤμοσαν ἅπαντες οὐχ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς καὶ οἱ τοῦ στρατεύματος, ἀλλὰ καὶ ὁ δημώδης ὄχλος καὶ ἔμποροι καὶ οἱ τῶν ἐργαστηρίων προεστῶτες, καὶ ἔγγραφα περὶ τούτων ἐξέδοντο. ταῦτα μὲν οὖν κατὰ τὴν ἕκτην ἡμέραν τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος γεγένηται. τῷ δὲ μεγάλῳ σαββάτῳ τὸν ἑαυτοῦ ἀδελφὸν Εὐδόκιμον νωβελίσσιμον ὁ Βασιλεὺς προεβάλλετο, καὶ κατ᾽ αὐτὴν τὴν τοῦ πάσχα κυριακὴν ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ, τοῦ πατριάρχου τὴν κατ᾽ ἔθος πεποιηκότος εὐχήν. τεθνηκότος δὲ τοῦ πατριάρχου Νικήτα τοῦ ἐκτομίου, ὃς ἦν προεδρεύσας τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἔτη τεσσαρεσκαίδεκα, χειροτονεῖται πατριάρχης Παῦλος ὁ Κύπριος, ἀναγνώστης ὢν καὶ ὀρθόδοξος. εὑρὼν δέ τινας τῶν ἀρχόντων τοῦ παλατίου ὁ Λέων τὰς θείας εἰκόνας προσκυνοῦντας καὶ τιμῶντας, τὴν ἀλωπεκὴν ἐκδύς, τὸν ἐν αὐτῇ κρυπτόμενον ἐδημοσίευσε λέοντα, ἐμάστιξε αὐτοὺς αἰκισάμενος, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς ἐν ἀτίμῳ πομπῇ περιαγαγὼν, πρότερον ψιλώσας αὐτοὺς τῶν τριχῶν, οὕτως εἰς τὸ πραιτώριον ἐνέθετο, ὅπου τινὲς αὐτῶν καὶ τὴν ψυχὴν ἐπὶ κυρίῳ παρέθεντο. πέμπτον δὲ ἀνύσας τῆς αὐταρχίας ἐνιαυτὸν, ἐτελεύτησεν. ἐρασθεὶς γὰρ τοῦ στέμματος, ὅπερ ὁ Μαυρίκιος ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ ἀνέθετο, καὶ τοῦτο λαβὼν καὶ τῇ κεφαλῇ περιθέμενος, εὐθὺς ἐλήφθη σφοδρῷ πυρετῷ, καὶ οὕτως αὐτὸν τῆς ζωῆς ἐπεξήνεγκε.

Margin: περὶ πατριαρχῶν. — δι᾽ ἃς ἁγίας εἰκόνας τινὲς τῶν ἀρχόντων. — θάνατος τοῦ Λέοντος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΕΙΡΗΝΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΥΤΗΣ ΥΙΟΥ Κωνσταντίνου.

Τοῦ δὲ θανόντος ἡ αὐγοῦστα Εἰρήνη σὺν τῷ υἱῷ Κωνσταντίνῳ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας ἀνύοντι, τὴν βασίλειον ἀρχὴν διεδέξαντο, ὄντες ἀμφότεροι τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί, ἀλλ᾽ ἔπω οὐδὲ πόλεως τῇ βασιλείᾳ βεβαίως ἐρείσαντι, τινὲς αὐτῇ ἐπιβάλλειν ἐσπούδαζον, ἵνα τὸν καίσαρα Νικηφόρον τὸν τοῦ θανόντος βασιλέως ἀδελφὸν βασιλεύσωσι. γνωσθείσης δὲ τῆς συνωμοσίας, τοὺς μὲν τῆς ἐπιβουλῆς μετασχόντας αἰκισαμένη ἡ βασιλὶς, καὶ τὴν τρίχωσιν αὐτοῖς ἀποθρίξασα, ἐξορίαν τούτων κατεψηφίσατο, τοὺς δὲ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἀδελφοὺς τότε καίσαρας καὶ τοὺς νωβελλισίμους κεκάρθαι παρασκευάσασα, καὶ ἱερωσύνης ἀξιωθῆναι, καὶ μεταδοῦναι τῷ λαῷ τῶν ἁγιασμάτων ἐποίησε, κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως, ἐκείνη δὲ σὺν τῷ υἱῷ προελήλυθε μετὰ τῆς συνήθους τοῖς βασιλεῦσι δορυφορίας, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ γενομένη, τὸ στέμμα ὅπερ ὑφῄρητο ἀφελόμενος ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, προσάγει κόσμον πλείονι λίθων ἐπικοσμήσασα. ἔστειλε δὲ καὶ κατὰ τῶν ἀράβων στρατεύματα, ἵνα ἀνακόπτῃ τὰς ἐκείνων ἐκδρομάς. ἐξελθόντες οὖν ἤδη λῃστείαν ἀγαρηνοί, συναντῶσι παρὰ τοὺς σκελοὺς ῥωμαίοις στρατιώταις, καὶ τρέπονται καὶ ἀναιροῦνται πολλοί. ἐν δὲ τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος τότε τις ὀρύττων λάρνακι ἐντυγχάνει λιθίνῃ, ἄνθρωπον φερούσῃ νεκρὸν, καὶ γράμματα ἐγκεκολαμμένα εἶχεν λέγοντα. Χριστὸς μέλλει γεννᾶσθαι ἐκ παρθένου, καὶ πιστεύω εἰς αὐτόν, ἐπὶ δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης τῶν Βασιλέων πάλιν ἥλιε ὄψει με. βουληθεῖσα μέντοι ἡ Βασιλὶς Εἰρήνη γυναῖκα μνηστεῦσαι τῷ υἱῷ, ἐκπέμπει πρὸς Κάρουλον τὸν ῥῆγα τῶν Φράγγων, τὴν ἐκείνου παῖδα εἰς οἰκείαν μνηστευομένη νύμφην.

Margin: ἐπιβουλὴ κατὰ τῆς Εἰρήνης γενομένη, ὁ διάδημα τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς ἀνδρὸς ἀπεκείρατο, καὶ ἱερεῖς γενέσθαι ἐποίησεν. — περὶ λάρνακος εὑρεθείσης ἐν τῇ Θρᾴκῃ κατὰ τὸ μακρὸν τεῖχος.

tique gratiam postulabāt, ut filius eius Constantinus imperator appellaretur. At ille uicissim ab eis petijt, si id uellent, ne quem aliū nisi se & filiū suum, suamq; progeniem in imperiū admitterent. Iurarunt omnes, nō senatores tantum & milites, sed & plebeia turba & mercatores & opifices, & hoc iusiurandum in publicas literas retulerunt. Hæc sexto die hebdomadis salutaris passionis seruatoris nostri acta sunt. Magno sabbato fratrē suum Eudocimum Nobilissimum designauit, & in ipsa Paschatis dominica filium suum coronauit, solennibus precibus à Patriarcha peractis. Mortuo Niceta castrato Patriarcha, cum Ecclesiæ Cōstantinopolitanæ per annos quatuordecim præfuisset: Paulus Cyprius Patriarcha eligitur, qui lector fuit, & orthodoxus. Cum autem Leo proceres quosdam aulicos diuinas imagines adorantes deprehendisset, exuta uulpina pelle, latitantem sub ea Leonem in apertum protulit, cosq; crudelissimè excruciatos, ignominiosoq; spectaculo per forum circumductos, cum prius pilis nudasset, in prætorium inclusit, ubi eorum quidam animas suas in manus Domini deposuerunt. Obijt anno Imperij quinto. Adamata enim corona, quam Mauricius in magna Ecclesia Deo cōsecrarat, eaq; capiti suo accommodata, statim uehementi febri est correptus, quæ uitæ finem ei attulit.

Margin: Paulus Cyprius Patriarcha. — Leo proceres ob adoratas imagines malè tractat. — Obitus.

IMPERIVM IRENES ET FILII eius Constantini.

Eo mortuo, Irene Augusta & filius eius Constantinus, decimum ætatis annum agens, ambo uènerandarum imaginum adoratores, imperium susceperunt: eoq; nondum firmato, insidijs appetiti sunt à quibusdā, Nicephoro Cæsari, mortui Leonis fratri, summam rerum deferre cupientibus. Coniuratione detecta imperatrix insidiatores excruciatos & pilis nudatos relegauit, marijti uerò sui fratres tam Cæsares quàm nobilissimos radendos, & in sacerdotum ordinem allegendos curauit, ut res sacras populo impertirētur in festo natiuitatis Christi, ipsaq; cum filio Imperatorijs satellitibus stipata processit, cumq; in Ecclesiā peruenisset, coronam à marito suo ablatam, pluribus ornamentis additis, restituit. Misit etiam Legiones ad reprimendas Arabum grassationes. Agareni igitur prædatum egressi, cum in Romanum exercitum incidissent, in fugam uertuntur multis eorum interfectis. In Thracia quidam inter fodiendum in lapideam cistam incidit, quæ humanum cadauer continebat, incisis in ea literis huiusmodi: Christus, nascetur è uirgine, & credo in eum. Verùm sub Irene & Constantino rursus me uidebis Sol. Imperatrix filio uxorem datura, Legatos ad Carolum Regem Francorum misit, ad eius filiam ambiendam.

Margin: Coniuratio contra Irenem. — Arabica uictoria. — Arca inscriptio fatidica. — Carolus Magnus.

Dein-

ἀλλὰ καὶ ἀποψηφίζεσθαι αὐτοῖς, μὴ δύνασθαι λέγων προστῆναι τῆς ἐκκλησίας, ἀποσχισμένης τῶν λοιπῶν τυγχανούσης ἐκκλησιῶν, καὶ ὑπ᾽ ἐκείνων ὑποβαλλομένης τῷ ἀναθέματι. ἐγκειμένων δὲ καὶ τῶν βασιλέων καὶ τοῦ λαοῦ, εἰ συντίθεσθε ἐπὶ σύνοδον οἰκουμενικὴν ἀθροισθῆναι, καὶ τῶν ἐκκλησιῶν γενέσθαι ἕνωσιν, δέξομαι καὶ αὐτὸς τὴν προχείρισιν. συνθεμένων δὲ πρὸς τοῦτο πάντων, ἐχειροτονήθη ὁ θεῖος Ταράσιος, καὶ στέλλουσιν αὐτός τε καὶ οἱ κρατοῦντες εἰς τὴν πρεσβυτέραν Ῥώμην, Ἀδριανοῦ τινος ἐν αὐτῇ προεδρεύοντος, καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς πατριάρχας, ζητοῦντες, σταλῆναί τινας παρ᾽ αὐτῶν, τοὺς ἐν τῇ συνόδῳ παρουσιάσοντας. καὶ παρὰ πάντων ἐστάλησαν, ἀθροισθέντων δὲ καὶ τῶν λοιπῶν ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν ἐν Νικαίᾳ τῆς Βιθυνίας, καὶ ὁ πατριάρχης ἐξῆλθε Ταράσιος, καὶ συνέστη ἐκεῖ οἰκουμενικὴ σύνοδος ἑβδόμη, καὶ ἐκυρώθη, τὰς σεπτὰς εἰκόνας καὶ προσκυνεῖσθαι καὶ σέβεσθαι, ἀναθέματι δὲ κατεκρίθησαν καὶ οἱ τρεῖς οἱ τῆς Κωνσταντινουπόλεως προεδρεύσαντες ἐκκλησίας ὅ τε Ἀναστάσιος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Νικήτας, καὶ τόμῳ τὰ τῆς ἱερᾶς συνόδου δόξαντα ἐνέγραψαν. ἐκ δὲ Νικαίας εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν ἐπιδημήσαντες οἱ τῆς συνόδου, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις γενόμενοι, προκαθημένων καὶ τῶν βασιλευόντων, εἰς ἐπήκοον πάντων τὸν τόμον ἀνέγνωσαν, ὃς αὐτίκα παρὰ τῶν κρατούντων κυρωθεὶς ὑποσημαινομένων αὐτὸν, καὶ οὕτω τὰ ἱερὰ ἐκτυπώματα ἐν τοῖς θείοις ναοῖς ἀνεστήλωντο, καὶ αἱ ἐκκλησίαι ἅπασαι ἥνωντο. τὰ μὲν οὖν μέχρι τοῦδε παρὰ τῆς βασιλίσσης καὶ τῶν αὐτῇ συνήθων μόνων τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνοντο, ἤδη δὲ τὴν μείρακος παρελθὼν ὁ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος, καὶ εἰς νεανίας τελῶν ἐρχόμενος (εἰκοσαέτης γὰρ ἦν) καὶ ὁρῶν ἅπαντα παρὰ τῆς μητρὸς οἰκονομούμενα, καὶ Σταυράκιον καὶ λογοθέτην τὰ πάντα δυνάμενον, ἑαυτὸν δὲ μηδενὸς ἀξιούμενον λόγου, ἤχθετο· καὶ μετά τινων τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ, ἐμελέτησε τὸν Σταυράκιον τῆς ἀρχῆς καθελεῖν, καὶ περιορισθῆναι ἐπιχείρειν. γνωσθέντος δὲ τοῦ βουλεύματος, τοὺς μὲν τοῦ βασιλέως θεράποντας τοὺς αὐτῷ συμμαχοῦντας τυφθέντας πάντας καὶ ψιλωθέντας τῶν τριχῶν ἡ βασίλισσα, ἄλλους ἄλλῃ ἐξόρισε, τοὺς δὲ ἐκ τῆς συγκλήτου ἀτιμίᾳ περιβαλοῦσα, τοὺς μὲν ἀπρεπεῖς τῶν ἰδίων οἴκων ἐξιέναι ἐκέλευσε, τῶν δὲ καὶ ὑπερορίαν κατεψηφίσατο. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν υἱὸν αἰκισαμένη καὶ λοιδορησαμένη τὸ ἰσχυρὸν (?) καὶ δημοσιεύειν ἐκώλυε, τὰ δὲ στρατεύματα ὀμνύειν ἠνάγκαζε, μὴ δέξασθαι τὸν υἱὸν αὐτῆς εἰς αὐταρχίαν ζώσης αὐτῆς. καὶ οἱ μὲν ἄλλοι καὶ ἄκοντες ὤμνυον. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν οὐχ ὑπείκουσαν, ἀλλὰ καὶ βασιλέα γινώσκειν εἶπον τὸν Κωνσταντῖνον, καὶ πρὸ τῆς μητρὸς ἐξ ἀρχῆς ἀναγορευόμενον, καὶ οὕτως αὖθις αὐτὸν ἤθελον εὐφημεῖσθαι. τοῦτο ἡ Εἰρήνη μαθοῦσα, ἐκπέμπει σπαθάριον Ἀλέξιον καὶ δρουγγάριον τῆς βίγλας τὸν Μουσελὲ, ἵν᾽ αὐτοὺς εἰς τὸ αὐτῆς μεταθῆται θέλημα. οἱ δὲ τὸν μὲν στρατηγὸν ἑαυτῶν συνέχον ὑπὸ φρουρὰν, τὸν δὲ Μουσελὲ ἄρχοντα τοῦ θέματος εἵλοντο, καὶ μόνον τὸν Κωνσταντῖνον εὐφήμησαν αὐτοκράτορα. ἐντεῦθεν ὁρμηθέντες, καὶ οἱ τῶν ἄλλων θεμάτων, μόνον τὸν Κωνσταντῖνον ἀνηγόρευον βασιλέα, καὶ ἀθροισθέντες κοινῇ ἐκεῖνον μόνον ἐκήρυττον αὐτοκράτορα. δείσασα δὲ τὴν τῶν ταγμάτων ὁμόνοιαν ἡ Εἰρήνη, προήνεγκε τὸν υἱόν. ὁ δὲ αὐτίκα τὸν Σταυράκιον αἰκισάμενος, καὶ τοὺς ἐν-

[illegible] τῆς ἑβδ. συνόδου.

ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος νεανίας γενόμενος [illegible]

[illegible] τὰ στρατεύματα [illegible] ὅρκον [illegible]

omni populo. Sed ipse recusauit. Neque enim se præesse posse Ecclesiæ à reliquis Ecclesijs auulsæ, & anathemati subiectæ. Instantibus autem imperatoribus & populo, Si permittitis, inquit, ut synodus œcumenica conuocetur, & Ecclesiæ uniantur: & ipse designationem admittam. Assensis omnibus, Patriarcha electus Diuus Tarasius, & ipse & Imperatores ueterem Romam mittunt, cui Adrianus præsidebat, & ad cæteros Patriarchas, petentes, ut aliqui ab eis mitterentur, qui concilio interessent. Missi igitur sunt ab omnibus, & cæteris pontificibus & monachis Nicææ Bithyniæ congregatis: etiam Patriarcha Tarasius est egressus, ibique septimum œcumenicum concilium est constitutum, ac decretum uenerabiles imagines & adorandas & colendas esse, & tres anathemate notati, qui Constantinopolitanæ ecclesiæ præfuerunt, Anastasius, Constantinus & Nicetas, sanctique concilij decreta in commentarios relata sunt. Deinde qui concilium celebrarant, in urbem Imperatoriam profecti, commentaria in Regia, Imperatoribus præsidentibus, atque omnibus audientibus, recitarunt, qui statim ab Imperatoribus approbati & subsignati sunt, atque ita sacræ imagines templis restitutæ, & Ecclesiæ uniuersæ unitæ. Hactenus ab imperatrice eiusque familiaribus regnum administratũ est, cæterum Constantinus annos pueritiæ egressus, factusque adultior, (nam XX annos natus erat) cum matrem pro autoritate agere omnia uideret, & Stauracium Patricium Logothetam nihil non posse, sui uerò nullam rationem haberi: ægre illa tulit, & consilio cum quibusdam senatoribus suisque ministris inito, de magistratu Stauracio abrogando, eoque relegando cogitauit. Eo consilio cognito Imperatrix, ministros imperatorios illius rei conscios omnes uerberibus affectos & pilis nudatos, alios aliò relegauit Senatores ignominia notatos, partim domo exire uetuit, partim in exilium misit. Sed & filium excruciauit, & conuitijs insectata, prodire in publicũ prohibuit. quin & legiones sacramẽto adegit, ne se uiuente filium ad imperium admitterent. Ac cæteri uel inuiti iurarũt, sed Armeniacæ legiones mulieri non cesserunt, seque Constãtinum Imperatorem agnoscere, & ante matrem initio proclamatum esse dixerunt, atque ita rursus cum lætis omnibus prosequi uoluerunt. His Irene cognitis, Alexium Mosolem Spatharium, eundemque Drungariũ Biglæ, ad eas conciliandas misit. At illi duce suo in custodiã tradito, & Mosele prouinciæ præside designato, solum Constantinum pro Imperatore celebrarunt. Hinc orto initio, etiam aliarum prouinciarum exercitus idem fecerunt, & congregati cõmuniter eum proclamarunt. Igitur Irene legionũ concordiã uerita, filiũ produxit. Is Stauracium & honoratiores ex maternis mini-

VII. Synodus Nicæna

Irene Constantinũ in ordinem cogit.

Legiones Constantinum denuò Imperatorem salutãt.

Irene abrogatum imperium.

ministris excruciatos statim relegauit: ipsam uerò matrem regia honorificè eductam, in ipsius ædibus, quas in Eleutherio struxerat, uitam degere iussit. Et hęc ita acta fuerunt: orto
Triclinij cõflagratio.
autem incendio magnum sacri palatij triclinium, quod Thomaitem uocant, conflagrauit, unaq; cremata esse feruntur eo in loco sita commentaria quædam in sacras literas Ioannes Chrysostomi. Imperator Constantinus
Bulgaricũ et Arabicũ bellum.
Bulgaris, quorum princeps tum Cardamus erat, bellum intulit: leui autem pugna commissa, terror utrunq; exercitum inuasit. Itaq; imperator in magnam urbem rediit, Bulgari in suas sedes se receperunt. Sed & contra Arabes profect⁹, nihil memorabile gessit. Ma-
Irenæ restitutio.
trem ab ipsa & quibusdam ex primoribus oratus, in regiam reduxit, & unà secum celebrari passus est. omnes itaq; prouinciarum legiones iteratam Irenes proclamationem admiserunt, solis Armeniacis per seditionem aduersantibus, & Alexiũ Mosolem ducẽ, ut
Armeniacorum seditio compressa.
dictum est, pridem suũ accersentibus, quem Imperator antè reuocatum, & patricij dignitate ornatum, apud se habebat. Sed quia fama erat imperaturum esse, & quia à seditiosis accersebatur: eundem ex metu in prætorianum carcerem coniecit, flagris prius cæ-
Bulgarica uictoria.
sum, comaq; detonsa. Principi Bulgarorum Romanam ditionẽ aggresso, Imperator incomposito agmine obuiam profectus uincitur, multis & militibus & proceribus amissis. Quamobrem militares ordines in magna urbe cõgregati, de Nicephoro Cæsare Con-
Cognatorũ Imperatoris & Alexij Mosolis supplicia.
stantini patruo ad imperium euehendo consilia inierunt, sed cum illa clam non fuissent, Nicephoro ipsi oculi sunt effossi, Christophoro, Nicetæ Anthimo & Eudocimo linguæ præcisæ. Sunt & Alexio Mosoli de matris cõsilio eruti oculi. Cuius excæcatione Armeniaci cognita, Camilianũ patricium, suum ducem in custodiam dederunt. Eo ad Imperatorem relato, Constantinum Artaseram & Chrysochirem Bucellariorum ducem cum copijs contra illos mittit. Prælio commisso utrinque multi ceciderunt, sed imperatorijs profligatis, ambo duces capti, & ab Armeniacis cæcati sunt. Pòst ipse imperator contra eos proficiscit, uictoriaq; potitus, proceres occidit, cæteros publicatione bonorum mulctat. Sed mille ex eorum metropoli uinctos in magnam urbem misit, eorumq; uultus compunxit, atramento literis infuso, quę erant, Armeniacus insidiator, eosq; in Sicilia & alijs insulis dispersit. Vxorem Mariam
Cõstantinus Maria repudiata Theodotem uxorem ducit.
cum eius pertæsum esset, tonderi coëgit, de consilio matris, ut aiunt, ut omnium odijs ab illo susceptis, summa rerum denuo ad ipsam rediret. Etsi enim cum filio in regia degebat, potestatis tamen particeps non erat, sed nominis duntaxat, cum imperij cupiditate supra modum æstuaret. Imperator igitur, cum

τιμιωτέρους τῶν θεραπόντων τῶν μητρικῶν ὑπερώρισεν. αὐτὴν δὲ τὴν μητέρα τῶν βασιλείων ἐντίμως καταγαγὼν, εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, ὃν ἐν τοῖς Ἐλευθερίου ἐδείματο, διάγειν ἐκέλευσε. καὶ τὰ μὲν οὕτως εἶχον. ἐμπρησμοῦ
ὅτι ἐθεμάτου (?) τρίκλινος ἐκαύθη.
δὲ συμβάντος ὁ μέγας τρίκλινος τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων, ὁ Θωμαΐτης λεγόμενος, ἀνάλωμα γέγονε τοῦ πυρὸς· ὅτε λέγεται καυθῆναι καὶ τὰ χειρόσματα τῶν ἐξηγήσεων τῆς θείας γραφῆς, ἃ ὁ χρυσοῦς τὴν γλῶτταν συνεγράψατο Ἰωάννης, ἐκεῖσε ἀποκείμενα. ὁ δέ γε βασιλεὺς Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων ἐξεστράτευσε, τοῦ Καρδάμου τοῦ ἔθνους ἀρχηγετοῦντος, μικρᾶς δὲ προσβολῆς γενομένης, ἀμφοῖν τῶν στρατευμάτων δειλία ἐνέσκηψε. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπανέζευξεν εἰς τὴν μεγαλόπολιν, οἱ δὲ Βούλγαροι εἰς τὰ ἤθη ἑαυτῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ Ἀράβων ὁρμήσας, οὐδέν τι λόγου ἄξιον ἤνυσε. παρακληθεὶς δὲ ὑπό τε τῆς μητρὸς καὶ τῶν ἐν τέλει τινῶν, αὖθις ἀνάγει ταύτην εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ἑαυτῷ συνευφημεῖσθαι παρεχώρει, καὶ πάντα μὲν τὰ τῶν θεμάτων τάγματα τὴν ἐκείνης αὖθις ἀνάρρησιν ἐδέξαντο. οὐδὲ τὸ θέμα τῶν Ἀρμενιακῶν ἀντέπιπτόν τε καὶ ἐστασίαζον, καὶ ἐπεκαλοῦντο τὸν πρώην αὐτῶν, ὡς εἴρηται, στρατηγήσαντα Ἀλέξιον τὸν Μουσελέ. εἶχε γὰρ αὐτὸν ὁ βασιλεὺς ἐκεῖθεν μεταπεμψάμενος, καὶ τιμήσας πατρίκιον, εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ, φήμης διαδραμούσης μέλλειν βασιλεύειν τὸν ἄνδρα. διὰ ταύτην γοῦν, καὶ ὅτι παρὰ τῶν στασιαζόντων ἐπεκαλεῖτο, δείσας ὁ βασιλεὺς, καθεῖρξεν ἐν τῷ πραιτωρίῳ αὐτὸν, τύψας πρότερον, καὶ τὴν κόμην ἀποκείρας. τοῦ δὲ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγετοῦντος εἰς μέρη τῆς Ῥωμαϊκῆς ἐπιστρατεύσαντος, ἀσυντάκτως ὁ βασιλεὺς αὐτῷ ἐπελθὼν ἡττᾶται, καὶ πλῆθος πολὺ στρατευομένων ἀπόλλυσιν, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν μεγιστάνων πολλούς. αἱ δὲ στρατιωτικαὶ συντάξεις ἀθροισθεῖσαι κατὰ τὴν μεγαλόπολιν, ἐβουλεύσαντο βασιλεῦσαι τὸν ἀπὸ καισάρων Νικηφόρον, τὸν τοῦ Κωνσταντίνου πατράδελφον. ἀλλὰ τὸ σκέμμα οὐκ ἔλαθε. διὸ αὐτὸς μὲν ὁ Νικηφόρος ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, ὁ δέ γε Χριστοφόρος καὶ ὁ Νικήτας ὁ Ἄνθιμός τε καὶ ὁ Εὐδόκιμος τῶν γλωσσῶν ὑπέστησαν ἐκτομήν. ἀλλὰ καὶ τὸν Μουσελὲ τὸν Ἀλέξιον ὁ βασιλεὺς ἐξετύφλωσεν, ὑποθήκαις ταῦτα μητρικαῖς ἐργασάμενος. οἱ δὲ τοῦ θέματος τῶν Ἀρμενιακῶν τὴν τοῦ Ἀλεξίου μαθόντες τύφλωσιν, τὸν σφέτερον στρατηγὸν ἐποίησαν ἔμφρουρον. ἦν δ' οὗτος ὁ Καμουλιανὸς ὁ πατρίκιος. ὡς οὖν ἀνηνέχθη τοῦτο τῷ βασιλεῖ, στέλλει κατ' αὐτῶν σὺν δυνάμει Κωνσταντῖνον τὸν Ἀρτασήραν καὶ τὸν Χρυσόχειρα στρατηγὸν τῶν Βουκελλαρίων τυγχάνοντα. καὶ κροτηθέντος πολέμου πολλοὶ μὲν ἔπεσον ἀμφοτέρωθεν· τρέπονται δὲ οἱ βασιλικοί, καὶ ἀμφοῖν ζωγρηθέντων τῶν στρατηγῶν, ἔτι οἱ Ἀρμενιακοὶ αὐτίκα ἐτύφλωσαν, ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ κράτωρ κατ' αὐτῶν ἐξεστράτευσε, καὶ χειροῦται αὐτούς, καὶ τοὺς μὲν προύχοντας αὐτῶν, τοὺς δὲ λοιποὺς δήμευσιν τῶν ὑπαρχόντων τὸ ἐπιτίμιον ἐπέθετο. χιλίους δὲ τῶν ἐκ τῆς αὐτῶν μητροπόλεως δεσμώσας, καὶ εἰς τὴν μεγαλόπολιν εἰσαγαγών, τὰς ὄψεις τε σφῶν κατέστιξας ἐν γράμμασι μέλανι ἐγχρωσθεῖσι τοῖς στίγμασιν. ἔλεγε δὲ ἡ γραφή, Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος, διέσπειρε τούτους ἐν Σικελίᾳ καὶ νήσοις ἄλλαις. τὴν δὲ αὐτοῦ γυναῖκα Μαρίαν ἀποστέρξας ὁ βασιλεύς, ἀποκεῖραι ταύτην ἐβιάζετο, συμβουλῇ ὡς λέγεται τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἵν' ὑπὸ πάντων μισηθείη, καὶ εἰς αὐτὴν πάλιν ἡ τῆς βασιλείας αὐτοπεριοριχθείη πᾶσα διοίκησις. κἂν γὰρ συνῆν τῷ υἱῷ
ὅτι τὴν ἰδίαν γαμετὴν ἀποκείρας, ἑτέραν ἠγάγετο.
τοῖς τὰ ἀνάκτορα, ἀλλ' οὐ συμμετεῖχε τῆς ἐξουσίας, μόνης δὲ τῆς εὐφημίας, λίαν δ' ἐνόσει τὸ φίλαρχον μεταμφιαζομένης τὸν

Margin notes beside the Greek text, in order:
ὅτι ἐπεραιώθη (?) Κωνσταντῖνος κατὰ Βουλγάρων καὶ τῶν Ἀράβων.
ὅτι αὖθις ἀνάγει τὴν μητέρα εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ὑφορᾶται τὸν πατρίκιον· οἱ γὰρ Ἀρμενιακοὶ αὐτὸν ὑπεστασίαζον καὶ περὶ τοῦ Μουσελέ.
ὅτι τοῖς Βουλγάροις συμβαλὼν ὁ Κωνσταντῖνος ἐνικήθη καὶ ὅτι ἐστασίασαν τὰ στρατεύματα, καὶ θεῖος ὁ Κωνσταντῖνος ἐτυφλώθη.

μένης σὺν τῷ τῶν ἱερατικῶν συμβίῳ, καὶ ἀποβαλομένης ἀκούσης αὐτῇ τῆς βασιλείου στολῆς μοναχικῶς ἀμφιάσματα μέλαινα, Θεοδότην τινὰ κουβικουλαρίαν ἐκεῖνος ἠγάγετο, καὶ γέσιν στέψας αὐτήν. ἐπεὶ τῶν ἀράβων ἐπιστρατεύσας, πρὸ πάντων ἰσχυρῶς. τὸν μέντοι Καρδάμην, ὃν λόγος τῶν Βουλγάρων ἐγνώριζον ἀρχηγόν, φόρους ἀπαιτοῦντος αὐτῷ τελεῖσθαι παρὰ Ῥωμαίων, καὶ πρὸς τοῦτο διαπεμψαμένου πρὸς τὸν κρατοῦντα, ἢ τὴν Θρᾴκην ἄχρι τῆς πόλεως ἀπειλοῦντος λῃΐσασθαι, ἐκεῖνος κόπρον ὑποζυγίων τῷ βαρβάρῳ ἐπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ, ὅτι γέρων εἶ καὶ μὴ κοπιάσῃς ὧδε ἐρχόμενος· αὐτὸς δὲ μᾶλλον ἐλεύσομαι ὀπίσω, καὶ αὐτίκα τὰς Ῥωμαϊκὰς ἀθροίσας δυνάμεις, ᾔει κατὰ Βουλγάρων, καὶ ἤδη πλησίον ἀλλήλων γεγονότων τῶν στρατευμάτων, καὶ τοῦ βασιλέως εἰς μάχην προκαλουμένου τοὺς βαρβάρους, ὁ Καρδάμης σὺν τοῖς οἰκείοις στρατεύμασιν ἐκδειλιάσας, φυγὰς ᾤχετο. ἀλλὰ καὶ οἱ ἄραβες κατὰ τὸ Ἀμόριον χωρήσαντες, οὐδὲν ἤνυσαν πρὸς τὴν πόλιν ἀνύσιμον, λείαν δὲ λαβόντες, ὑπέστρεψαν. πλάτων δὲ ὁ καθηγητὴς τῆς τοῦ Σακκουδίωνος μονῆς τῷ πατριάρχῃ ταρασίῳ κοινωνεῖν οὐκ ἠνέσχετο, ὅτι ἐκεῖνος τὸν βασιλέα εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο, τὴν ἑαυτοῦ γυναῖκα καταλιπόντα, καὶ ἑτέρᾳ παρὰ τοὺς ἐκκλησιαστικοὺς θεσμοὺς συνοικήσαντα, μοιχείαν γὰρ ὠνόμαζε τὸ γεγονός. ὃν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸν ἐν τῷ παλατίῳ καθεῖρξεν, ἡ δὲ τούτου μήτηρ ἀντεποιεῖτο τοῦ πλάτωνος, ὅτι κατῄσχυνε τὸν υἱὸν αὐτῆς. ἐκδημήσαντος δὲ τῆς πόλεως ὁ κρατῶν μετὰ τῆς οἰκείας μητρὸς, εἰς προῦσάν τε γεγονὼς, καὶ μαθὼν τεχθῆναί οἱ παιδίον ἄρρεν, ἐκεῖ τὴν μητέρα καταλιπὼν, συντόμως ὑπέστρεψεν. ἡ δὲ λαβομένη ἄδειαν, τοὺς τῶν ταγμάτων ἄρχοντας δωρεαῖς τε καὶ ὑποσχέσεσιν ὑποποιησαμένη, ἀναπείθει συνθέσθαι καθελεῖν μὲν τὸν υἱὸν αὐτῆς, αὐτῇ δὲ μόνῃ τὴν αὐταρχίαν περιποιήσασθαι. καὶ συνθεμένων, εὐκαιρίαν ἐζήτει. τέθνηκε δὲ τὸ τεχθὲν παιδίον τῷ βασιλεῖ, ὅπερ ὠνόμασε Λέοντα, καὶ ἐθρηνεῖτο παρὰ τοῦ πατρός. οἱ δὲ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐπιβουλὴν συνιστῶντες τῇ μητρὶ αὐτοῦ, δείσαντες μὴ τοῦ καιροῦ τριβομένου, καὶ ὑπερτιθεμένης τῆς πράξεως γνωσθῶσι, καὶ κατασχεθέντες ἀπόλωνται, συλλαβόντες συνέσχον τὸν βασιλέα ἐν τῷ παλατίῳ, καὶ περὶ ὥραν ἐνάτην τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ὠμότατα ἐξορύττουσι, πειρώμενοι μὴ μόνον τοῦ φωτὸς στερῆσαι αὐτὸν, ἀλλ' αὐτῆς τῆς ζωῆς. ὅτε συνέβη ἐφ' ἡμέρας ἑπτακαίδεκα μὴ λάμψαι τὸν ἥλιον, ἀλλ' ἀλαμπεῖς εἶναι καὶ σκοτώδεις τὰς ἡμέρας ἐκείνας. οὐκ οἶδα εἴτε τυχαίως οὕτω συμβὰν, εἴτε καὶ διὰ τὴν τοῦ κωνσταντίνου τύφλωσιν, ὡς τηνικαῦτα τοῖς ἀνθρώποις ἐδόκει, οἷα τῆς θείας προνοίας τιμωρησάσης τῷ παιδὶ, ὡς ἐκ μητρὸς εἰς υἱὸν γενομένου. καὶ ὁ μὲν οὕτω τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρύχθη κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐκεῖνος τὸν θεῖον αὐτοῦ νικηφόρον καὶ τὸν μωσηλὲ ἐξετύφλωσε, καὶ τῶν λοιπῶν, ὡς εἴρηται, τὰς γλώσσας ἀπέτεμε, πέντε μεταξὺ παρεληλυθότων ἐνιαυτῶν. ἡ δὲ εἰρήνη καὶ αὖθις τὴν μοναρχίαν ἀνελάβετο. καὶ ἐν τῇ πρεσβυτέρᾳ ῥώμῃ τοῦ πάπα θανόντος Ἀδριανοῦ, Λέων ἐκεχειροτόνητο, ἀνὴρ αἰδέσιμος καὶ τιμαλφέστατος. οἱ δὲ τῷ θανόντι Ἀδριανῷ προσήκοντες στασιάσαντες τὸν λαὸν ἠρέθισαν κατ' αὐτοῦ, καὶ συσχόντες αὐτὸν, ἐλωβήσαντο οἱ τὰ ὄμματα, ἀλλ' οὐκ ἐξετύφλωσαν. οἱ γὰρ ἐπιτραπέντες τὴν τύφλωσιν, φεισάμενοι τοῦ ἀνδρὸς, καὶ ἔξωθεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἐλυμήναντο, τοῦ δὲ φωτὸς αὐτὸν οὐκ ἐστέρησαν. ὃς μετέπειτα τῷ τῶν φράγγων ῥηγὶ προσρυεὶς καρούλῳ, ὑπ' ἐκείνου εἰς τὸν τῆς ῥώμης ἀποκατέστη θρόνον, καὶ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ἠμύνατο, ἐξότε καὶ ἡ ῥώμη ὑπὸ τοὺς φράγγους ἐγένετο, τοῦ καρούλου ταινιωθέντος παρὰ τοῦ λέοντος, καὶ βασιλέως ῥωμαίων

Ὅτι κατὰ βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσεν.

Περὶ τοῦ μοναχοῦ πλάτωνος.

Ἐπιβουλεύεται ὁ βασιλεὺς κωνσταντῖνος ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Περὶ λέοντος πάπα ῥώμης καὶ ὅπως οἱ φράγγοι, καὶ πῶς αἱ ἰταλίαι καὶ ἡ ῥώμη αὐτοῖς ὑπετάγησαν.

uxor ornatum regium inuita cum nigro monastico uestitu cōmutasset, Theodotam quandam cubiculariam duxit, & augustali corona ornauit. Pòst prosperè cum Arabibus dimicauit, & Cardamo Bulgarorū principi, qui per legatos tributa sibi à Romanis pendi postulabat: quod nisi fieret, Thraciā se usq; ad urbem populaturum minabatː stercora iumentorum misit, additis literis: Quia senex esset, supersedendū ei esse molestia itineris: nam se ipsum ad eum uenturū. Ac statim Romanis legionibus coactis, cōtra Bulgaros est profectus. Cum ambo exercitus in propinquo essent, & Imperator Barbaros ad bellū euocaret: Cardamus cum suis copijs territus fugā cepit. Sed & Arabes Amoriū aggressi, re infecta, præda duntaxat capta, discesserūt. Plato monasterij Saccidionis præceptor, cū Tarasio Patriarcha cōmunicare nō sustinuit, quòd ille imperatorem ad cōmunionē admisisset, qui deserta uxore, aliam contra instituta Christianorū matrimonio sibi iunxisset, quod factū adulteriū appellabat. Eum Imperator in Palatinū carcerem cōpegit, sed mater, illius defensionē ideo suscepit, quòd filiū probro affecisset. Prusa cum matre profectus, cum sibi filiolū natum esse audisset, matre illic relicta properè reuersus est. Tum illa nacta impunitatē, tribunis militū largitionibus & pollicitationibus cōciliatis, persuasit, ut promitterēt, se Imperium filio ademptum, in eam solam collaturos. Quo impetrato, occasionem rei cōficiendæ quæritabat. Verum Imperatore, filioli quem Leonē nominarat, obitū deplorante, ij qui matris cōtra eum insidiarum conscij erant, ueriti ne mora interposita dilatoq; facinore deprehensi perirent: ei subitò sub horam nonam oculos in palatio crudelissimè eruunt, parati nō lumine dimtaxat, sed uita etiam ipsa priuare. Tum accidit, ut Sol per dies XVII. nō splenderet, sed obscuri & tenebrosi essent dies illi, quod haud scio fortuitò ne acciderit, an ob Constantini excæcationem, ut tum hominibus uidebatur, quasi diuina prouidentia cladem illā auersaretur filio à matre illatam. Oculi ei eruti sunt eodem die, quo ipse patruum suum Nicephorum, & Mosolem excæcarat, & reliquis (ut dictum est) linguas præciderat, annis interim quinq; elapsis. Irene uerò denuò imperium consecuta est. Adriano ueteris Romæ Papa mortuo, Leo suffectus est, uir reuerendus & honorabilis: sed Adriani defuncti necessarij populo cōtra illum concitato ei læserunt oculos, non tamen ademerunt. Nam ij quibus mandata erat excæcatio, pepercerunt homini, eiusq; miserti, extrinsecus oculos læserunt, sed lumine non priuarunt. Qui cum deinde se ad Carolū Francorū regē cōtulisset, ab illo sedi Romanę restitutus, inimicos suos ultus est: ab eoq; tēpore Roma prorsus Franci potiti sunt, Carolo à Leone coronato, & Romanorū Imperatore

Expeditio Arabica & Bulgarica.

Platonis & Tarasij dissidium.

Irene milites cōtra filiū Constantinum mouet.

Cōstantino excæcato Sol nō splēdet.

Leo Papa Carolū magnum imperatorem creat.

appellato. Nam sub priore Iustiniano Franci Germanica stirpe oriundi, Italiam inuaserũt, ut suprà est expositum, fueruntq́ Romanorũ hostes. Sed sub Leone Isauro, temporis illius Papa Gregorius, ob peruersam opinionem ab illo Imperatore impio defecit, eiq́ tributũ pendere recusauit, neq́ sibi quicquam esse rei uoluit cum impijs Ecclesiæ Constantinopolitanæ gubernatoribus, omissisq́ bellis pacẽ cum Francis fecit sub Constantino porrò & Irene, Papa Leo eos etiam Romam admisit. Sic & Italia uniuersa & ipsa Roma sunt potiti. Irene monarchiam (ut dictum est) adepta, fratres mariti eius carcere elapsi, in magnã Ecclesiã cõfugerunt, à quibusdam nouarũ rerum studiosis incitati. Aëtius igitur eunuchus qui multum apud Imperatricem autoritate ualebat, fide impunitatis data, eos Ecclesia eductos Athenas relegauit. Ibi cum agerẽt, Græci quidã Sclauicarũ gentium principem conuenere, orantes, ut eos inde educeret, & unum ex eis Imperatorẽ designatũ, in urbem Imperatoriã reduceret. Quæ res cum ad Imperatricem delata esset, omnibus priuati sunt oculi. At Francorum dux Carolus, Imperator Romanorũ à Papa Leone (ut dictũ est) appellatus, missis ad Irenem legatis nuptias illius ambijt, cum nec illa ab eo coniugio abhorreret, resq́ confecta esset: nisi eunuchus Aëtius, potestatis particeps, omnem lapidem (ut aiũt) mouisset, ne id coniugium perficeretur. Nam cum in Regia multum posset, fratrem suum Leonem ornare Imperio meditabatur, quem insigni studio ad præturam Thraciæ & Macedoniæ solum euexerat, cum ipse prouincijs Opsicij orientalibus præesset. Vnde elatus, uiros honoratos despiciebat, & arrogãter tractabat. Quod illi ægrè ferentes, consilium cõtra Imperatricem inierunt, adhibitoq́ patricio Nicephoro, generali Logotheta, profunda nocte in Chalcẽ uenerunt, Irene ægrotãte, & in ædibus suis Eleutherianis decumbente: ac satellitibus dixerũt, se ab Imperatrice missos esse, ut Nicephorum Imperatorem designarent, ut Patricius Aëtius eam cogere desineret ad fratrem suum Imperatorem decernendũ. Illi uiris patricijs ob eorum dignitatẽ fide habita, ipsi etiam unà cum illis Nicephorum Imperatorem salutarũt, atq́ ita in Regiam illi admissi sunt. Deinde ea ipsa nocte turba promiscua collecta, Nicephori designationẽ per totum forum ante diluculũ publicarunt, & Irenes ædibus, in quibus tum agebat, custodiam adhibuerunt. Die iam illucescente, eam in Orientalem regiam traductã concluserunt, postea magnam Ecclesiã sunt ingressi, ut ibi Nicephorus diademate ornaretur, et Imperator proclamaretur, idq́ factum est.

Irene affines suos excæcat.

Aëtius eunuchus Caroli & Irenes nuptias impedit.

Nicephoro dolo circũuentis satellitibus imperio potitur.

ὀνομασθέντος. ἤδη μὲν γὰρ τοῦ πρὸ τούτου Ἰουστινιανοῦ τὴν Ἰταλίαν ἐπῆλθον οἱ Φράγγοι, ἐκ γένους ὄντες τῶν Γερμανῶν, ὡς εἴρηταί που, καὶ ἦσαν τοῖς Ῥωμαίοις πολέμιοι. ἤδη δὲ Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ὁ τότε πάπας Γρηγόριος, διὰ τὴν ἐκείνου κακοδοξίαν ἀποστὰς τοῦ ἀσεβοῦς ἐκείνου βασιλέως, καὶ δασμοφορεῖν, καὶ τὸ κοινωνεῖν τοῖς ἀσεβῶς προεστῶσι τῆς ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἐσπείσατο τοῖς Φράγγοις, καὶ τὰς πρὸς ἐκείνους μάχας κατέλυσεν. ἤδη δὲ Κωνσταντίνου καὶ Εἰρήνης ὁ πάπας Λέων καὶ ἐς τὴν Ῥώμην αὐτοὺς ἀπεδέξατο, καὶ οὕτω τῆς Ἰταλίας πάσης καὶ τῆς Ῥώμης αὐτῆς ἐκυρίευσαν. τῆς Εἰρήνης δὲ μοναρχησάσης ὡς λέλεκται, οἱ αὐτάδελφοι αὐτῆς καθειργμένοι τυγχάνοντες, ἀδεῶς ἔδυσαν τῇ μεγάλῃ προσφυγόντες ἐκκλησίᾳ, παρά τινων νεωτεριστῶν ἐς τοῦτο ἀναπεισθέντες. Ἀέτιος οὖν ὁ εὐνοῦχος μέγα τότε παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενος, ἀπελθὼν καὶ πείσας αὐτοὺς παρ᾽ αὐτὸν, ὡς οὐδὲν δεινὸν πείσονται, ἐξήγαγε τῆς ἐκκλησίας, διοῦ καὶ εἰς Ἀθήνας ἀπήχθησαν ὑπερόριοι. κἀκεῖ διαγόντων αὐτῶν, τινὲς τῶν τῆς Ἑλλάδος προσῆλθον τῷ ἄρχοντι τῶν Σκλαβινῶν ἐθνῶν, δεόμενοι αὐτοῦ, ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς, καὶ ἕνα προχειρίσασθαι βασιλέα, καὶ ἀγαγεῖν αὐτὸν εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. μηνυθέντος δὲ τούτου τῇ βασιλίδι, προσέταξεν ἐκείνους ἀποτυφλωθῆναι ἅπαντας. ὁ δὲ τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς Κάρουλος βασιλεὺς Ῥωμαίων παρὰ τοῦ πάπα Λέοντος, ὡς εἴρηται, ἀναγορευθεὶς, πρέσβεις ἔπεμψε πρὸς τὴν Εἰρήνην, ζητῶν συζευχθῆναι αὐτῇ κατὰ συμβίωσιν γαμικήν. καὶ οὐδ᾽ ἐκείνῃ τοῦτο ἀβούλητον ἔδοξε, καὶ γέγονεν ἂν, εἰ μὴ ὁ ἐκτομίας Ἀέτιος παραδυναστεύων, πᾶσαν ἐκίνησε μηχανὴν, ὡς τὸ μὴ ἀποτελεσθῆναι τὴν συζυγίαν. οὗτος γὰρ μέγα δυνάμενος ἐν τοῖς βασιλείοις, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα Λέοντα ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας διεμελέτα, ὃς δὴ λίαν δὲ σπουδῆς τοῦ Ἀετίου μόνος αὐτὸς στρατηγὸς Θρᾴκης καὶ Μακεδονίας προβέβλητο, ὁ δὲ γε Ἀέτιος τῶν ἰδίων ἦρχε θεμάτων τοῦ Ὀψικίου καὶ τῶν Ἀνατολικῶν. κἀντεῦθεν ὑπερφρονήσας τῶν ἐν τέλει προηκόντων, καὶ ἀλαζονικῶς αὐτοῖς προσεφέρετο. οἱ δὲ τούτοις ἀχθόμενοι, βούλευμα κατὰ τῆς βασιλίσσης συνέθεντο, καὶ τὸν πατρίκιον Νικηφόρον καὶ γενικὸν λογοθέτην παραλαβόντες, βαθείας νυκτὸς ἦλθον εἰς τὴν Χαλκῆν, τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης νοσούσης, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς τῷ ἐν τοῖς Ἐλευθερίου κατακειμένης, εἶπον οὖν τοῖς ἐκεῖσε φυλάττουσι, παρὰ τῆς βασιλίσσης σταλῆναι, ἵνα βασιλέα τὸν Νικηφόρον ἀναγορεύσωσιν, ὡς ἂν οὕτω παύσηται ὁ πατρίκιος Ἀέτιος βιαζόμενος αὐτὴν τὸν ἑαυτοῦ σύγγονον προχειρίσασθαι βασιλέα. πιστεύσαντες οὖν τοῖς ταῦτα λέγουσι πατρικίοις τῶν προσώπων ἕνεκα, καὶ αὐτοὶ τὸν Νικηφόρον σὺν ἐκείνοις εἰς βασιλέα εὐφήμησαν, καὶ οὕτω παραχωρηθέντες, εἰς τὸ μέγα εἰσῆλθον ἀνάκτορον. ἅμα δὲ αὐτῇ τῆς νυκτὸς ὄχλον ἀθροίσαντες σύγκλυδα, διὰ πάσης τῆς ἀγορᾶς πρὸ τῆς ἡμέρας τὴν τοῦ Νικηφόρου πεποίηντο ἀναγόρευσιν, καὶ τὸν τῆς Εἰρήνης οἶκον, καθ᾽ ὃν διῆγε τότε, φρουρὰν περιέστησαν. ἡμέρας δὲ ἤδη ὑποφαινούσης, καὶ ἐς τὰ πρὸς ἕω βασίλεια μεταγαγόντες αὐτὴν καὶ κατακλείσαντες, εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἀφίκοντο, ἵν᾽ ἐκεῖ στεφθείη ὁ Νικηφόρος, καὶ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθείη, ὃ δὴ καὶ γέγονε.

Περὶ τῶν ἀδελφῶν τῆς βασιλίσσης Εἰρήνης.

Ὅτι Κάρολος ὁ τῶν Φράγγων ἀρχηγὸς συζευχθῆναι τῇ βασιλίσσῃ ἐβούλετο.

Ὅπως ἡ παρὰ πάντων ἀνάγεται τὰ βασίλεια ὁ ἀπὸ γενικῶν Νικηφόρος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ἐκ γενικῶν.

Τούτῳ δὲ τῆς αὐταρχίας ὁ Νικηφόρος δραξάμενος, ἑξῆς ἡμέρᾳ πρὸς τὴν βασίλισσαν ἧκεν, ἥπερ ὑπὸ φρουρὰς ἦν, ἄκων προαχθῆναι λέγων εἰς τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον, μηδὲ γὰρ εἶναι αὐτῷ πρὸς βουλῆς, καὶ θαρρεῖν αὐτὴν ἀνέπειθεν, ὡς οὐδενὸς ἀτυχήσουσαν, τῶν παρὰ δούλου ὀφειλομένων πρὸς δέσποιναν γίνεσθαι. ἠξίου δὲ οὖν βασιλικοὺς ὑποδεῖξαι πάντας αὐτῷ θησαυρούς. ἡ δὲ τὰ κατ' ἐμὲ φησὶ πρὸς αὐτὸν ἀνατεθεῖσθαι θεῷ, τὴν μὲν ἔκπτωσιν τῆς βασιλείας ἀναγράφω ταῖς ἁμαρτίαις μου, τὴν δὲ σὴν ἀνάρρησιν λογίζομαι ἐκ θεοῦ, ὡς δὴ ἐκεῖνα προβληθέντα σε προσκυνῶ, καὶ ἀξιῶ φείσασθαί μου τῆς ἀσθενείας, καὶ ἐᾶσαι διάγειν με ἐν τῷ οἴκῳ μου. κἀκεῖνος εἰ μήτι ἐκκρύψῃς τῶν τεθησαυρισμένων ἐν ἀποκρύφοις, ἔσται σοι καὶ τοῦτο φησί, καὶ εἴ τι σοι δοκεῖ πρὸς ἀρέσκον ἕτερον, καὶ ὅρκον δὴ αὐτῇ περὶ τούτου ἀπώμοσεν. ἡ δὲ ὤμοσε, καὶ πλεῖστα ὑπέδειξε. καὶ ὃς αὐτίκα εἰς τὴν νῆσον αὐτὴν ὑπερώρισε, ἣν τοῦ Πρίγκιπος ὀνομάζουσιν, ἐν ᾗ μονὴν ὑπῆρχε δομησαμένη. ἦν γὰρ ὁ Νικηφόρος φιλοχρηματώτατος λίαν, ἀπληστότατός τε καὶ ἀπιστότατος, καὶ κακίας ἁπάσης, ὡς εἰπεῖν, καταγώγιον. καὶ οὐδ' ὑποκριθῆναι πρὸς βραχύ τινα ἠνέσχετο πρὸς τοὺς ὑπηκόους χρηστότητα, ἀλλ' αὐτίκα πάσης ἀδικίας τὰ πάντα ἐπλήρωσε, καὶ οὐδὲ τῶν συναραμένων αὐτῷ εἰς τὸ βασιλεῦσαι ἐφείσατο, ἀλλὰ τὸν μὲν Τρίφυλλον φαρμάκῳ ἀνεῖλε. τὸν δὲ πατρίκιον Βαρδάνην καὶ στρατηγὸν τῶν ἀνατολικῶν, ᾧ Τοῦρκος ἦν ἐπίκλησις ἀναρρηθέντα εἰς βασιλέα παρὰ τῶν ἑῴων ταγμάτων, εἴτε θέλοντα, εἴτε ἄκοντα (λέγεται γὰρ ἀμφότερα) εἶτα μεταμεληθέντα, ὑποσχέσεις ἀπαθείας παρ' αὐτοῦ εἰληφότα, μοναχόν τε γενόμενον, καὶ εἰς τὴν νῆσον, τὴν λεγομένην Πρώτην, διαπεραιωθέντα, ὅπου ἦν δεδομημένον μοναστήριον, στείλας λαθραίως τινάς, ὡς δῆθεν ἀγνοοῦντος αὐτοῦ πεπρᾶχθαι τὸ ἔργον, ἐστέρησε τοῦ φωτός, καὶ λυπεῖσθαι ἐσχηματίζετο, καὶ διόμνυτο ἀμέτοχος εἶναι τοῦ τοιούτου τολμήματος. τὸν δὲ Εἰρήνης υἱὸν τὸν Κωνσταντῖνον προσελάβετο, καὶ ὑπεποιεῖτο, ἵν' αὐτῷ ὑποδείξῃ κεκρυμμένα χρήματα. κἀκεῖνος ὑπέδειξεν ἐν τοίχῳ περιῳκοδομημένα πολλά. συνεὶς δὲ ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος ἐχθρωδῶς αὐτῷ ἅπαντας, καὶ δείσας μὴ τὴν Εἰρήνην αὖθις ἐγγὺς οὖσαν λαβόντες, εἰς τὴν βασιλείαν ἐπαναγάγωσιν, εἰς τὴν Λέσβον αὐτὴν ὑπερόριον ἔθετο, καὶ φρουρὰς ἐπιστήσας αὐτῇ, ἐν ᾗ τῇ λύπῃ κατεπονηθεῖσα, τὴν ζωὴν διεμέτρησεν. ἔστεψε δὲ καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Σταυράκιον ὁ Νικηφόρος, ἀπεχθῆ τε λίαν ὄντα καὶ ἀφελῆ, καὶ μήτε εἶδος μήτε μὴν γενναιότητα μήτε σύνεσιν ἔχοντα τυραννίδος ἐπάξια. τοῦ μέντοι πατριάρχου Ταρασίου τὸν βίον μεταλλαχότος κατὰ τὴν πρώτην ἑβδομάδα τῶν νηστειῶν, Νικηφόρος ὁ ἀοίδιμος ψήφῳ κοινῇ κατὰ τὴν τοῦ πάσχα κυριακήν, πατριάρχης ἐχειροτονήθη, ἀσηκρῆτις τυγχάνων. Πλάτωνος καὶ Θεοδώρου τοῦ γεγονότος ἡγουμένου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς στασιασάντων, διὰ τὴν τοῦ μάκαρος ἐκείνου χειροτονίαν, ὅτι ἀθρόως ἐκ λαϊκῶν εἰς τὴν ἐπισκοπὴν προεχειρίσθη, καίτοι τοῦ τοιούτου πολλάκις πραχθέντος, οὓς καὶ ἀπελάσαι τῆς πόλεως ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο· οὐ μὴν καὶ εἰς ἔργον τὸ βούλημα ἤνεγκεν. εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι σκῆψιν εἶναι τὸ στασιάσαι αὐτοὺς διὰ τὸ ἐκ λαϊκῶν γενέσθαι πατριάρχην τὸν ἱερὸν Νικηφόρον, τὸ δ' ἀληθὲς αἴτιον φιλαρχίαν εἶναι, ἐβούλοντο γὰρ τῆς ἐκκλησίας ἐγκρατεῖς αὐτοὶ γενέσθαι, καὶ τοῦ ἀρχιερατικοῦ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιβῆναι θρόνου περὶ πλείστου ποι-

IMPERIVM NICEPHORI generalis.

Imperio sic arrepto Nicephorus postridie ad Imperatricem uenit, quę á satellitibus custodiebatur, seq́ dixit inuitum ad id dignitatis fastigiũ euectum esse, quod sibi cordi non sit, eamq́ bono animo esse iussit, ut quę nihil non impetratura esset, quod dominæ a seruo præstari oporteret, & ut Imperatorij thesauri oẽs sibi monstrarentur, petijt. Illa respondit, se res suas commendasse Deo, & amissionem Imperij peccatis suis asscribere, illiusq́ proclamationem diuinitus contigisse iudicare, ac adorare eum, ut à Deo designatũ, & petere, ut suæ imbecillitati parceret, seq́ in ædibus suis ætatem degere pateretur. Ad hæc ille, si nihil ex absconditis thesauris cælaret, se & hoc ei concessurũ, & si quid aliud placeret, promisit, eaq́ de re iusiurandum ab ea exegit. Cum illa iurasset, maximamq́ pecuniã demonstrasset: statim eam in insulã Principis, in qua monasteriũ Irene struxerat, relegauit. *Irene monasterio includitur.* Fuit enim Nicephorus pecuniæ auidissimus, auaritia inexplebili, summaq́ perfidia, & (ut ita dicã) omnis improbitatis diuersoriũ, ac ne ad exiguum quidem tempus benignitatem erga subditos simulare potuit, sed statim iniurijs impleuit omnia: ac ne ijs quidem pepercit, quorũ opera ad imperiũ peruenerat. *Nicephori improbissimum ingenium.* Nam Triphylliũ ueneno sustulit, Bardanem Patricium & ducem, cognomẽto Turcum, ab Orientalibus legionibus siue uolentem siue nolentẽ, Imperatorem salutatum (nam utrũq; fertur) accersiuit, pmissaq́ impunitate, factũ monachũ in insulã Protã trãsuectũ, ubi monasteriũ struxerat, luce priuauit, satellitib⁹ clam missis, ut ipso inuito id factũ esse uideretur, mœrorẽq́ præ se ferens, iureiurãdo negauit, se illius facinoris esse cõsciũ. Cõstantinũ Irenæ filiũ asciuit, ab eoq́ obsequijs delinito impetrauit, ut sibi magnã pecuniã in muro quodã ædificijs obsepto conditã demõstraret. Cum aũt se omnib⁹ inuisum esse cerneret, ueritus ne Irenẽ in propinquo degentẽ in imperiũ reducerẽt, eam custodib⁹ adhibitis, Lesbũ relegauit, ubi præ mœrore mortua est. *Irenes relegatio.* Filiũ Stauraciũ hominẽ odiosissimũ et simplicẽ, neque forma neq; prudẽtia regno digna prẹditũ, coronauit. *Stauracij coronatio.* Patriarcha Tarasio prima ieiuniorum hebdomade defuncto, inclytus Nicephorus à secretis, dominica Paschatis cõmuni suffragio Patriarcha est electus: *Nicephorus Patriarcha.* cui electioni Plato & Theodorus q magister Studiẽsis monasterij fuerat, se opposuerũt, quòd Nicephorus homo plane laicus episcopatũ adeptus esset, quãuis id sæpe acciderat. Eos Imperator urbe pellere in animo habuit, sed id cõsilium nõ est executus. Sunt q illos crimẽ illud laicæ cõditionis ambitioni suæ prętexuisse dicãt, cũ re uera ipsi Ecclesię dominari, & põtificiũ Cõstantinopolis soliũ cõscendere impensè cuperent,

Theophano Stauracij uxor.

Imperator filio uxorē daturus, Theophanonē Atheniensem, Irenes Imperatricis cognatam, iam uiro desposām, matrimonio nefariè dirēpto, Stauracio cōiunxit: cumq; colluuio quædā & sentina omniū uitiorū esset, alia atq; alia ad subditos atterendos cōminisci nō destitit. quorū plerisq; omissis, paucorū mentionē faciam, gustū duntaxat tanq; de pleno dolio lectoribus prębiturus.

Nicephori sordes, rapacitas & exactiones.

Inopes prouinciarū militare iussit, eisq; à finitimis arma & stipendia pręberi, & inopū uectigalia exigi à locupletibus, quę cōstituto Allelengyon, q̄d alij p alijs sponderēt, appellata est. Designauit & inspectores, quibus mādauit, ut publica uectigalia augerēt, & p chartiatico in singula nomismata binæ siliquę poscerētur. Illi etiā fundos optimos quosq; dominis ereptos, fisco assignarūt. Huius inuētū pessimū est etiā Capnici impositio, parœcis Ecclesiarū, monasteriorū, earūq; ędiū in quib9 uel pauperes uel senes alebātur, mādati, et cuiuis eorū q neq; fundos neq; reditus habebāt. Ab ijs etiā, qui quomodocunq; è paupérib9 diuites euaserāt, tanq; thesauros repenssēt, pecuniā exigi iussit. Naucleros agros emere à publico coēgit, homines uel quid esset agricultura, ignorātes, idq; ad prouinciales naucleros ptinuit. Qui aūt Cōstātinopoli degebāt, singuli duodenas auri libras fisco p usura pēsitabāt, ultra cętera onera quę nauib9 incūbebāt. Prętereà quos uel mercatores, uel officinarū magistros, pecuniosos esse norat: ijs, maxima parte adēpta, pexiguū quiddā relinquebat, ut cuidā cæreorū uēditori fecit. quē cū magnę pecunię dominū esse cognouisset, accersitū, manu illi9 suo capiti imposita, iuratū dicere coēgit, quātū auri haberet: illo cētū libras affirmante, ut eas afferret, hominē hortat9 est.

Prandiū imperatoris XC. libris auri emptū.

Iis allatis, Nō tibi opus est (inquit) tāto auro: & decē libris illi relictis, ipse reliquas sibi uēdicauit, eūq; suæ mēsę adhibuit, unū imperatoriū prādiū XC. libris auri nō spōte mercatū. Huiusmodi multis rationib9 excogitatis Nicephorus, ad quas solertissimo erat ingenio, subditos oēs afflixit, omnib9 odio fuit. Quāobrē uir quidā ignotus stricto gladio in regiā ad eū occidēdum accurrit, cōcursuq; facto, quosdā ense pcussit, cōprehēsus & quæstionibus adhibitus, nihil de quoq; protulit, simulataq; insania, inclusus est.

Manichæi & Athingani.

Nicephorus Manichæis, & ijs qui Athingani uocātur, in oraculis augurijs & arcanis cerimonijs usus est. Vnde in Romanis prouincijs dispersum id hominū genus, multorum simplicium fidem corrupit.

Agarenorū incursiones.

Agareni sub eo, Romanis prouincijs crebris expeditionibus multas clades intulerunt, ac præter cætera, etiam Euchaitorum metropolim ceperunt. Ac illi Orientem populati sunt, Bulgari occidentem.

Nicephorus se Pharaoni comparat.

Imperator igitur quum bellum aduersus Bulgaros suscipere decreuisset, & quidam ex eius intimis ei suasisset, ut subditos clementius tractaret. Nam omnes, inquit,

ποιήσατο. τῷ δὲ υἱῷ αὐτοῦ σταυρακίῳ ἀγαγέσθαι γυναῖκα ὁ βασιλεὺς βουληθεὶς, θεοφανὼ τὴν ἀθηναίαν, τῆς συγγενοῦς τῇ βασιλίσσῃ εἰρήνῃ οὖσαν, καὶ ἤδη κατηγγυημένην ἀνδρὶ, διαζεύξας αὐτοῦ ἀθέσμως, τῷ σταυρακίῳ συνέζευξε. πανσπερμία δὲ πάσης κακίας ὥσπερ τυγχάνων ὁ αὐτοκράτωρ, οὐ διέλειπεν ἄλλα ἐπ' ἄλλοις εἰς συντριβὴν τῶν ὑπηκόων ἐπινοούμενος. ὀλίγων δὲ ἐπιμνησθήσομαι, τὰ πολλὰ παραλιπὼν, ἵν' ὡς ἐκ πλήρους πίθου γεῦμα τοῦτο τοῖς τῇ ἱστορίᾳ ἐντυγχάνουσιν εἴη. στρατεύεσθαι τοὺς ἀπόρους ἐκ τῶν θεμάτων ἐδικαίωσε, καὶ παρὰ τῶν ὁμοχώρων ὅπλα τε αὐτοῖς χορηγεῖσθαι καὶ ἀναλώματα, καὶ τὰ τῶν ἀπόρων τέλη τοὺς εὐποροῦντας εἰσπράττεσθαι, ὃ ἀλληλέγγυον ὠνομάσθη, ἐπιστήσας τοὺς ἐξισωτὰς, ὥστε πλέον ἐπαύξειν σφᾶς τὰ δημόσια, ἐπράττοντο δὲ καὶ ὑπὲρ χαρτιατικοῦ ἐπὶ τῷ νομίσματι δύο κεράτια. οἱ δὲ τὰ κρείττω τῶν ἀκινήτων ἐκ τῶν δεσποτῶν ἀφαιρούμενοι, τῷ δημοσίῳ ἀφώριζον. τούτου καὶ ἡ τοῦ καπνικοῦ ἐπίθεσις γνώρισμα κάκιστον, ἐπαχθεῖσα τοῖς τῶν ἐκκλησιῶν καὶ πτωχείων γηροκομείων τε καὶ μοναστηρίων παροίκοις, καὶ παντὶ μήτε γῆν ἔχοντι μήτε τέλος. καὶ τοὺς ἐξ ἀπόρων ὅπως δή ποτε εἰς εὐπορίαν μεταχθέντας χρήματα ἀπαιτεῖσθαι, ὡς εὑρόντας θησαυρὸν, καὶ τοὺς ναυκλήρους γῆν ὠνεῖσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου, ἀνθρώπους οὐδ' ὅ,τι δεῖ γεωργία γινώσκοντας, καὶ τοῦτο ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς θέμασιν οἰκούντων ναυκλήρων ἐγίνετο. τοὺς δὲ ἐν κωνσταντινουπόλει ναυκλήρους προσέταξε ἀνὰ δώδεκα λίτρας ἑκάστου χρυσίου, ἵνα τόκον καταβάλλῃ τῷ δημοσίῳ, τῶν ἄλλων βαρῶν τῶν τοῖς πλοίοις ἐπικειμένων ἐπέκεινα. καὶ οὓς δ' ἂν ἔμαθον τῶν ἐμπόρων ἢ ἐργαστηρίων προϊσταμένων πολλῶν εὐπορεῖν, τὸ πλεῖον ἀφῄρει τὰ χρήματα, ὀλίγον τι μέρος ἐκείνοις ἐῶν, οἷον καὶ ἐποίησε πράττοντι κηρίων ἐργαστήριον. μαθὼν γὰρ τὸν ἄνδρα ἐκεῖνον κύριον εἶναι χρημάτων πολλῶν, μετεπέμψατο αὐτὸν, καὶ ἐπιθεὶς σφετέραν τὴν χεῖρα τῇ κεφαλῇ μου, καὶ ὄμοσον κατ' αὐτῆς, πόσον σοι χρυσίον ἐστί. τοῦ δὲ βιασθέντος τοῦτο ποιῆσαι, καὶ ὀμόσαντος ἑκατὸν ἔχειν λίτρας, ἐνεχθῆναι ταύτας παρεκελεύσατο. ὡς δ' ἐκομίσθησαν, οὐ χρεία σοι τοσούτου χρυσοῦ, δέκα γοῦν λίτρας αὐτῷ ἀφεὶς λαβεῖν, τὰς λοιπὰς αὐτὸς ἐσφετερίσατο, ὁμοδίαιτον αὐτὸν τηνικαῦτα πεποιηκὼς, ἐνενήκοντα χρυσίου λιτρῶν τὸ συναριστῆσαι τῷ βασιλεῖ οὐχ ἑκόντα πριάμενον. τοιαῦτα πολλὰ ὁ νικηφόρος κατὰ τῶν ὑπηκόων ἐπινοῶν (ἦν γὰρ πολυμήχανος ἐν τούτοις) πᾶσιν αὐτοῖς ἐπαχθὴς κατέστη, καὶ ὑπὸ πάντων ἐμισεῖτο. ὅθεν ἀγνοούμενός τις ἀνὴρ ξίφος ποτὲ λαβὼν ἐν χερσὶν, εἰσέδραμε τὰ βασίλεια, ἀνελεῖν τὸν βασιλέα τοῦτον ζητῶν. τινῶν δ' ἐπιδραμόντων αὐτῷ, τοὺς μὲν ἔπληξε τῷ ξίφει, αὐτὸς δὲ συσχεθεὶς καὶ βασάνοις ἐκδοθεὶς, οὐδέν τι κατά του ἐξέφηνεν, ἀλλὰ παρακεκόφθαι τὰς φρένας ὑποκριθεὶς, κατάκλειστος γέγονε. μανιχαίοις δὲ καὶ τοῖς καλουμένοις ἀθιγγάνοις ἐν χρησμοῖς τε καὶ οἰωνίσμασι καὶ τελεταῖς ἀπορρήτοις ἐκέχρητο. κἀντεῦθεν εἰς τὰς χώρας τὰς ῥωμαϊκὰς διεσπάρησαν, καὶ πολλοὶ τῶν ἀβελτέρων εἰς τὴν πίστιν ὑπ' αὐτῶν διεφθάρησαν. οἱ δὲ τῆς ἄγαρ πολλάκις κατὰ ῥωμαίων ἐπιστρατεύοντες ἐκάκουν τὰς χώρας, εἷλόν τε σὺν ἄλλοις καὶ τὴν τῶν εὐχαΐτων μητρόπολιν. καὶ οὗτοι μὲν τὰ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον ἐληΐζοντο, οἱ δὲ βούλγαροι τὰ ἑσπέρια. ἐπιστρατεῦσαι τοίνυν κατὰ βουλγάρων ὁ βασιλεὺς ἐβουλεύσατο, καί τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ συμβουλεύοντος, ἐνδοῦναι τοῖς ὑπηκόοις τὴν κάκωσιν. πάντα γάρ, ἔφη,

περὶ τοῦ ἀναιδῶς ξιφηφόρου εἰς τὰ βασίλεια, καὶ ζητοῦντος ἀνελεῖν τὸν βασιλέα.

ὅτι μανιχαίοις καὶ ἀθιγγάνοις ἐχρῆτο ἐν μαντείαις.

ἐστράτευσε κατὰ βουλγάρων [illegible]

κατα[illegible]

» κατὰ τὴν βουλὴν ἡμῶν, καὶ εἴ τι τῶν ἀπευκταίων συμβαίη ἡμῖν,
» πάντες ἐπιχαρήσονται τῇ πτώσει ἡμῶν. κἀκεῖνος ἔφη, ὡς
» ὁ θεὸς ἐσκλήρυνε τὴν καρδίαν μου ὡς τὴν τοῦ φαραώ. μὴ
» οὖν ἐκδέχου τι ἀγαθὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρά μου διὰ ἐμοῦ. συναθροίσας οὖν τὰ τάγματα πανταχόθεν, καὶ εἰς Βουλγαρίαν παραγενόμενος, τοῦ Κρούμου τοῦ ἔθνους ἄρχοντος, τὸ μὲν πρῶτον εὐτύχησεν, ὥστε καὶ τὴν τοῦ Κρούμου καταληφθῆναι αὐλὴν (οὕτω γὰρ τὴν τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ οἱ Βούλγαροι ἐκάλουν κατοίκησιν) καὶ τοῖς ἐκείνου ταμείοις, σφραγῖδας ἐπιβαλεῖν, ὡς ἤδη γενομένοις αὐτοῦ, καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων διὰ σκύλων ἁρπαγὴν τιμωρήσασθαι. τοῦ δὲ Κρούμου ἀποδεδειλιακότος, καὶ ἱκετεύοντος φείσασθαι τοῦ ἔθνους, καὶ ἐφ᾽ οἷς ἂν βούλοιτο συνθήκαις σπείσασθαι αὐτῷ, ἐγκαυχώμενος ἐκεῖνος τῷ εὐτυχήματι, τὰς σπονδὰς οὐ προσίετο. ἀπογνοὺς οὖν ὁ Κροῦμος, καὶ τὸν περὶ ψυχῆς ἤδη λογιζόμενος δρόμον, τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις συναγαγὼν, καὶ λόγοις παρακλητικοῖς παραθαρρύνας αὐτὰς, ἐπιτίθεται νυκτὸς ἔτι οὔσης κατὰ τὰς τῶν Ῥωμαίων παρεμβολὰς, ἀφυλάκτως κοιμωμένων ἁπάντων (μὴ γὰρ ἄν ποτε τολμῆσαι συμμῖξαι αὐτοῖς τοὺς Βαρβάρους δι᾽ ἀνοίας πολλῆς ᾤοντο) καὶ αὐτῇ καὶ ἐπὶ τῆς βασιλείου σκηνῆς ὡρμήκασι, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Νικηφόρος, τὸ δ᾽ ὅπως, ἠγνόηται. λέγεται δὲ καὶ παρὰ τῶν οἰκείων ἀναιρεθῆναι ἐπιβουλευόντων αὐτῷ διὰ μῖσος, καὶ ὡς προσεγγισάντων τὴν ἐκείνου σφαγὴν, ἢ τῶν μὲν Βαρβάρων προκατηρξαμένων, τῶν δὲ Ῥωμαίων ἐπεξεργασαμένων τὸν φόνον τὸν τοῦ ἀλάστορος. τιτρώσκεται δὲ καὶ ὁ Σταυράκιος μεταξὺ τοῦ ὤμου τοῦ δεξιοῦ καὶ τοῦ τένοντος, καὶ ἀναιροῦνται πολλοὶ μὲν τῶν ἐν ὑπεροχαῖς, τῶν ἐν τέλει, τῶν ἐν στρατηγίαις, τῶν ἐν ἀξιώμασι, τῶν δ᾽ ἄλλων στρατευομένων, καὶ τῶν τῆς βασιλικῆς ὑπηρεσίας καὶ τῶν λοιπῶν θεραπόντων οὐκ ἀριθμητοί. διαρπάζεται δὲ ξύμπασα ἡ τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ ἅπαν τὸ τῶν Ῥωμαίων χαράκωμα, καὶ περιγίνεται τοῖς Βαρβάροις καὶ πλοῦτος συχνὸς, καὶ ὅπλα πολλὰ, καὶ ἵπποι μυρίοι. μόλις γοῦν ὁ Σταυράκιος διασώζεται, καὶ ὅσους ἡ νὺξ περιέσχε λαθεῖν λόχμας ὑποδῦσι, καὶ ἕλη, καὶ τοιαῦτά τινα. τὴν δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου νεκρὸν λαβὼν ὁ Κροῦμος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμὼν ἀφ᾽ ἡμέρας μέν τινας ἐφ᾽ ὕψους ἀνήρτησε, θεατρίζων ταύτην καὶ ἐμπομπεύων τῷ κατορθώματι. εἶτα τὸ τῆς κορυφῆς ὀστοῦν ἐκπεριελὼν, καὶ γυμνώσας τοῦ δέρματος, ἀργύρῳ τε περιδήσας, ὡς κύλικι τούτῳ ἐκέχρητο. οἶνον τ᾽ ἐγχέων αὐτῷ, πίνειν ἐδίδου τοῖς ὑπ᾽ αὐτόν. ἀγγελθέντος δ᾽ ἐν Βυζαντίῳ τοῦ τῶν Ῥωμαίων ὀλέθρου καὶ τῆς τοῦ βασιλέως σφαγῆς, θρῆνος μὲν ἦν πανταχόσε πολὺς, καὶ ὠλόλυζον οἱ τοῖς ἀνῃρημένοις προσήκοντες, κουφισμὸν δ᾽ ἐποίει τῆς συμφορᾶς ἡ τοῦ κρατοῦντος ἀπώλεια ἐφ᾽ ἡδομένων πάντων αὐτῇ. ἐβασίλευσε δὲ κάκιστος ἔτη ἐννέα.

Ὅτι τὴν κεφαλὴν τοῦ βασιλέως ὁ Κροῦμος ἀργυρώσας, ἀντὶ κύλικος ἐχρῆτο.

ΑΥΤΑΡΧΙΑ ΣΤΑΥΡΑΚΙΟΥ τοῦ υἱοῦ Νικηφόρου.

Ὁ μὲν οὖν Νικηφόρος κάκιστος γεγονὼς, ἀπώλετο αἴσχιστα. ὁ δέ γε Σταυράκιος πεπληγμένος φυγὼν, εἰς Ἀδριανούπολιν διασώζεται, ἔνθα καὶ αὐτὸς ἀνερρήθη αὐτοκράτωρ τῶν ἐν ἀρχαῖς ἐνίων σπουδῇ, καὶ κακῶς ἐκ τοῦ τραύματος διακείμενος, ὡς τὴν μεγαλόπολιν εἰσελήλυθεν, ἐπεβούλευε δὲ τῷ κουροπαλάτῃ Μιχαὴλ, ᾧ Ῥαγγαβὲ τὸ ἐπώνυμον, γαμβρῷ αὐτοῦ ὄντι, ἐπὶ Προκοπίᾳ τῇ ἀδελφῇ, βουλόμενος τὴν βασιλείαν τῇ ἑαυτοῦ συμβίῳ καταλιπεῖν. γνόντες δὲ τὴν τοῦ Σταυρακίου μελέτην οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς, καὶ οἱ προειλημμένοι ἐκ τῶν ταγμάτων ἀθροίσαντες,

Ἀνάρρησις τοῦ Ῥαγγαβὲ Μιχαήλ.

contra nos uociferātur: & si quid aduersi no-
bis acciderit, omnes casu nostro lętabūtur. Re
spōdit ille: Deus cor meū quemadmodū Pha-
raonis indurauit. Ne quid igitur à me bonum
ijs euenturū expectato, qui in manu mea sunt. Accersitis igitur undiq; legionibus, in Bulgariam profectus, Crumo genti imperāte, principiò secunda fortuna usus est, ut & aulam illius caperet (sic enim Bulgari sui principis habitationē appellabant) & cōclauibus ut suis, sigilla imprimeret, et multos suorū, ob spoliorū rapinam multaret. Crumo aūt fractis animis supplicante, ut genti parceret, & quibus ipse uellet cōditionibus pacē daret, successu elatus nullas cōditiones admisit. Crumus igitur desperatis rebus, sibi iam de ipsa uita dimicandū ratus: coactis suis copijs, easq; cohortatus, castra Romanorū noctu inuadit, omnibus sine excubijs dormientibus. (Neq; enim in tanta desperatione unquā ausuros secū Barbaros congredi putabant) statim in tabernaculū Imperatoris facto impetu Nicephorus occisus est: quo autem pacto, ignoratur. Fertur enim à suis ex odio per insidias interfectus, siue cædem hominis pestilentis auspicatis, siue à Barbaris inchoatā, executis. Est & Stauracius inter humerum dextrū & iugulum uulneratus, cæsiq; sunt multi uiri excellētes, multi magistratibus præditi, multi duces, & dignitatibus illustres, gregarij uerò milites, Imperatorij comites, alijq; ministri innumerabiles. Direptum est uniuersum imperatoris instrumentū, & totum Romanorū uallum. Barbari magnis opibus sunt potiti, multis armis equisq; plurimis. Stauracius ægrè euasit, & alij quos nox texit, in dumetis, paludibus, & alijs eiusmodi locis latitantes. Crumus Nicephori caput amputatū, per aliquot dies crucibus suffixum, spectandum præbuit, & rei bene gestæ pompam celebrauit. Deinde osse uerticis resecto, cute direpta, capite argento inducto pro calice usus est, infusoq; uino suis ex eo propinauit. Romanorum interitu & imperatoris cęde Byzātij nunciata, luctus ubiq; magnus fuit, cæsorum necessarijs eiulantibus. Calamitatem tamen leuabat Imperatoris interitus, quo omnes lætabantur. Regnauit homo pessimus annos IX.

Expeditio Bulgarica.

Crumus Bulgarus Nicephori calua pro poculo utitur.

IMPERIVM STAVRACII Nicephori filij.

Nicephorus uti uir pessimus fuerat, ita turpissimè perijt. Stauracius aūt uulneratus, Adrianopolim peruenit, ubi magistratuum quorundam studio Imperator est salutatus, & ex uulnere malè affectus, magnam urbem ingressus, Michaeli Curopalatæ cognomēto Rangabi, cui soror eius Procopia nupta erat, insidias struxit, Imperium suæ coniugi relicturus. Cæterū senatus Stauracij cōsilio cognito, reliquijs legionum cōuocatis, Michaelē Curopalatem

Stauracius fit monachus.

sub diluculum Imperatorem dixit, Stauracius autem statim detonsa coma, monachi habitum sumpsit.

IMPERIVM MICHAELIS

Rangabis.

Michael fidem suã Patriarchæ obstringit.

Michael ubi diluxit, magnã Ecclesiam ingressus, à Patriarcha Nicephoro, imperatorio diademate est ornatus, postulato prius scripto, quo promitteret, se nulla Ecclesię instituta uiolaturũ, neque Christianorũ sanguine manus cõtaminaturũ esse. Post dies aliquot Procopiã uxorẽ Augustã salutauit & coronauit, uir pius atque ingenui animi. Eos quibus à Nicephoro factæ erãt iniuriæ, & militũ bello cæsorũ uxores pecuniæ distributione cõsolatus est. Theophanonẽ Stauracij coniugẽ, quæ tonsa coma nigrã stolã induerat, magna pecunia donauit, ædibus ei ad habitandũ assignatis, quas illa in monasteriũ cõuertit, quod à Stauracio ibi sepulto nomen est sortitũ. Nã ex uulnere, quod suprà memorauimus, decessit, cũ duos duntaxat menses & sex dies imperasset. Id monasteriũ appellatione corrupta uulgo Braca dicitũ, & à nonnullis, qui uocem ad Græcam formã detorquere conantur, originis eius ignari, Hebraica. Cũ autem Studiensis Monasterij moderatores, Platonem & Theodorũ, & fratrem eius etiam Iosephũ Thessalonicensem archiepiscopũ, eiusdemque monasterij monachos insigniores in carcerẽ coniectos reperisset, propterea quod eum Patriarcha & Ecclesia nõ consentirẽt, ut suprà dictũ est, operã dedit ut eos in cõcordiã redigeret, idque pfecit. Filiũ Theophylactũ imperatorio nomine dignatus est, erà Patriarcha diademate ornandũ curauit. Post, expeditione cõtra Bulgaros suscepta, qui Thraciã populabãtur, quibusdã legionibus seditiosis, à quibus apertè maledictis incessebat, benignis alloquijs et liberalitate placatis, in Regiã reuersus est. Cum multi insaniã cõtra uenerabiles imagines renouare studerent, quibusdã cõprehensis & mediocriter multatis, cęteros à simili conatu deterruit, et Monacho cuidã qui ostẽtandæ forsitan pietatis ergô, Deiparæ imaginẽ eraserat, linguã pręcidit. Agarenis aũt rursus orientẽ uastantibus, orientalium dux Leo Armenius commisso prælio, ad duo millia cæcidit, multis equis & spolijs potitus. Crumus porrò Bulgarorum princeps legatos ad imperatorem misit, pacem ijs conditionibus petẽs, quæ sub Theodosio Adramytteno & Patriarcha Germano cõcessæ essent. Quód si pacem repudiaret, se Mesembriam inuasurum minabatur, eumque qui bellum maluisset, exitij Christianorum autorem fore asserebat. Eas conditiones cũ Michael de consilio suorũ renuisset, Crumus Mesembriã inuasit, machinis ad expugnationẽ urbis adductis. Nã Arabs quidã solers mechanicus, cùm se ad Nicephorum aliquando contulisset, & sacro baptismate

Michaelis benignitas

Stauracij monasterium.

Expeditio Bulgarica.

Leo Armenius Agarenos uincit.

Bulgari Mesembriã occupant.

μετ' ὄρθρον ἤδη τῆς νυκτὸς ὥστε ἀναγορεῦσαι τὸν κουροπαλάτην μιχαὴλ αὐτοκράτορα, καὶ αὐτίκα τὴν κόμην κειράμενος ὁ σταυράκιος, περιβολὴν μοναχικὴν ἐνεδύσατο.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΙ-

χαὴλ ῥαγγαβέ.

Ὁ δὲ μιχαὴλ μεθ' ἡμέραν εἰς τὴν ἐκκλησίαν παραγενόμενος, ὑπὸ τοῦ πατριάρχου νικηφόρου ταινιοῦται βασιλικῷ διαδήματι, ἀπαιτηθεὶς παρ' αὐτοῦ ἔγγραφον ἐπαγγελίαν τοῦ μήτε παρακινῆσαι τῶν τῆς ἐκκλησίας θεσμῶν, μὴ δ' αἵμασι χρανθῆναι χριστιανῶν. μετὰ δέ τινας ἡμέρας καὶ τὴν τοῦ βίου κοινωνὸν προκοπίαν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσέ τε καὶ ἔστεψεν, εὐσεβής τε τυγχάνων καὶ τὴν γνώμην ἐλευθέριος. τούς τε πρὸς τοῦ νικηφόρου ἀδικηθέντας καὶ τὰς συζύγους τῶν ἐν τῷ πολέμῳ πεσόντων στρατιωτῶν παρεμυθήσατο χρημάτων διανομαῖς. καὶ τὴν γαμετὴν δὲ σταυρακίου θεοφανὼ κειραμένην τὴν κόμην, καὶ μέλαιναν ἐνδυσαμένην στολὴν, χρήμασι πολλοῖς ἐδωρήσατο, καὶ οἶκον εἰς κατοικίαν αὐτῇ προσαπένειμεν, ὃν εἰς μοναζουσῶν ἐκείνη μετεποίησε καταγώγιον, ἔνθα καὶ ὁ σταυράκιος τέθαπται, θανὼν ἐκ τῆς πληγῆς ἧς ὁ λόγος ἐδήλωσε, δύο μῆνας αὐταρχήσας μόνους ἐπὶ ἡμέρας ἕξ. ἥτις μονὴ ἐξ ἐκείνου ἐκλήθη τοῦ σταυρακίου ὀνομασθεῖσα, βαρβαριζομένου δὲ τοῦ ὀνόματος παρὰ τοῦ συρφετώδους ὄχλου λέγεται τὰ Βραχᾶ, παρά τινων δὲ τὴν ἀληθῆ κλῆσιν ἀγνοούντων, μεταγόντων δὲ ταύτην δῆθεν πρὸς τὸ ἑλληνικώτερον, ὀνομάζεται τὰ ἑβραϊκά. καθειργμένους δὲ εὑρὼν τοὺς τῆς μονῆς τοῦ στουδίου ἡγεμονεύσαντας, τόν τε πλάτωνα λέγω καὶ τὸν θεόδωρον, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν τούτου ὁμαίμονα ἰωσὴφ τὸν τῆς θεσσαλονίκης ἀρχιεπίσκοπον, καὶ τῶν τῆς ῥηθείσης μονῆς μοναχῶν τοὺς ἐλλογιμωτέρους, ὡς μὴ κοινωνοῦντας, καθὼς ἀνωτέρω ἱστόρηται, τῷ πατριάρχῃ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐσπούδασεν ἑνῶσαι αὐτοὺς, καὶ μέντοι καὶ ἥνωσε. τὸν υἱὸν δὲ θεοφύλακτον ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλικῆς ἀξιοῖ κλήσεως, καὶ διὰ τοῦ πατριάρχου διάδημα περιέθετο. εἶτα κατὰ βουλγάρων ληιζομένων τὴν θρᾳκῴαν μοῖραν ἐκστρατεύσας, στασιάσαντα κατ' αὐτοῦ τῶν ταγμάτων τινὰ ὡς καὶ εἰς ὕβρεις χωρῆσαι ἐπὶ τὸ προφανὲς, λόγοις μειλιχίοις καὶ δώροις φιλοτίμοις κατηύνασε, καὶ εἰς τὰ βασίλεια ἐπανέζευξεν. ἀνακαινίσαι δὲ ζητούντων πολλῶν τὴν ἐπὶ τῶν σεπτῶν εἰκόνων μανίαν, τινὰς συλλαβὼν, καὶ μετρίως πως αἰκισάμενος, δι' αὐτῶν καὶ τοὺς λοιποὺς κατεπτόησε, καὶ ἠσυχάζειν παρεσκεύασε. μοναχὸν δέ τινα ἐξ εὐλαβείας τάχα σκαιὸν φιλευσεβοῦς τυπικῶς, εἰκόνα τῆς θεομήτορος ἀποξέσαντα, τῆς γλώσσης ἀφείλετο. τῶν ἀγαρηνῶν δὲ τὴν ἑῴαν αὖθις ληιζομένων, ὁ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς ὁ ἀρμένιος λέων τούτοις συμβαλὼν ἀνεῖλεν ἐς δισχιλίους, καὶ ἵππους καὶ ὅπλα δὲ αὐτῶν εἰς πλῆθος ἐλαφυραγώγησε. κροῦμος δὲ ὁ τῶν βουλγάρων ἄρχων διεπρεσβεύσατο πρὸς τὸν βασιλέα, εἰρήνην ζητῶν ἐπὶ συνθήκαις, ταῖς ἐπὶ θεοδοσίου τοῦ ἀδραμυττηνοῦ καὶ γερμανοῦ πατριάρχου. καὶ εἰ μὴ οὕτω τὴν εἰρήνην ὁ αὐτοκράτωρ αἱρήσεται, ἠπείλει κατὰ μεσημβρίας χωρῆσαι, καὶ τὸν τοῦ χριστωνύμου ὀλέθρου αἴτιον εἶναι, τὸν μὴ τὴν εἰρήνην αἱρούμενον. ἀλλὰ συμβουλῇ τῶν περὶ αὐτὸν τὰς σπονδὰς ἐπὶ ταῖς συνθήκαις ἐκείναις ὁ βασιλεὺς ἀπεσείσατο, καὶ ὁ κροῦμος ἐπὶ μεσημβρίας ἐχώρησεν, ἑλεπόλεις ἐπαγόμενος. ἄραψ γάρ τις μηχανικὸς ὢν περὶ ταῦτα δεξιὸς προσελθὼν τῷ νικηφόρῳ ποτὲ, καὶ τῷ θείῳ βαπτίσματι τελεσθεὶς

ὅτι ἔστεψεν ὁ μιχαὴλ τὴν ... γυναῖκα στέμματι.

ὅτι ἔστεψεν ὁ μιχαὴλ τὸν υἱὸν αὐτοῦ θεοφύλακτον.

ὅτι τοὺς κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων στασιάζοντας ἐπαύσατο.

περὶ τῶν ἀγαρηνῶν.

ὅτι ὁ τῶν βουλγάρων ἄρχων εἰς σπονδὰς, ὁ δὲ βασιλεὺς ὁ ἱκανὸς ... τούτων ἀπέσειον, καὶ οἱ βούλγαροι κατὰ τὴν μεσημβρίας ἐχώρησαν, καὶ τὸ ἄστυ ἀνεῖλον.

πλεονεκτηθεὶς, μὴ τυχὼν δὲ προνοίας ἀξιολόγου διὰ τὴν ἐκείνου γλισχρότητα, εἶτα καὶ ἐπηρεασθεὶς ἐκείνῳ διὰ τὸ ἀπονοεῖν, ἐτύφθη σφοδρότατα. ἐξ ἀπονοίας οὖν τοῖς Βουλγάροις προσκεχωρήκει, καὶ δι' αὐτοῦ πᾶσαν οἱ Βάρβαροι μηχανὴν ἐργάζεσθαι μεμαθήκασιν, ὅτως οὖν εὐπορήσαντες ἑλεπόλεων, οὐκ ἐχρόνισαν εἰς τὴν τῆς Μεσημβρίας ἐκπόρθησιν. τοῦ δὲ βασιλέως τὸν πατριάρχην μετακαλεσαμένου καὶ τῶν ἀρχιερέων τινὰς, καὶ προθεμένου βουλὴν περὶ τῶν μετὰ Βουλγάρων σπονδῶν, καὶ εἰ χρὴ ἐκδοῦναι τοὺς ἱερομένους ἐκεῖθεν ῥωμαίους προσπεφευγότας (καὶ τοῦτο γὰρ πρὸς ἄλλοις ἐν ταῖς σπονδαῖς ἐζήτει ὁ Βάρβαρος) ὁ μὲν πατριάρχης καὶ οἱ ἀρχιερεῖς συνεβούλευον ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας, κρεῖσσον εἶναι παθεῖν κρίνοντες μετρίους τινὰς, ἢ πλήθη πάμπαν ἀναιρεθῆναι. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα καὶ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος τὰς σπονδὰς ἀπηγόρευον, λέγοντες μὴ δεῖν ἐκδοῦναι τοὺς πρόσφυγας. αἱ μὲν οὖν πρὸς Βουλγάρους σπονδαὶ ἐκ τούτου ἐκεκώλυντο. ἦν γὰρ ὁ αὐτοκράτωρ οὗτος τὸν μὲν τρόπον χρηστὸς, καὶ τὴν πίστιν ὀρθὸς, περὶ δὲ πραγμάτων οἰκονομίαν νωθὴς, καὶ τοῖς ἐγχειρίσει τῶν ἀρχόντων ὅποι ἂν ἄγοιτο ῥᾳδίως ἀγόμενος. κομήτης δὲ ἀστὴρ ἐφάνη τότε, σχηματιζόμενος εἰς εἴδη διάφορα, ὧν καὶ ἓν λέγεται εἶναι καὶ ἀνθρώπου σχῆμα χωρὶς κεφαλῆς. οἱ Βούλγαροι μέντοι τῆς Μεσημβρίας κρατήσαντες, πολλὰ μὲν ταύτῃ εὑρήκασι, μετὰ τῶν ἄλλων δὲ καὶ τοῦ ὑγροῦ πυρὸς οὐκ ἐλάχιστον. αἰχμαλώτων δ' ἐπανελθόντων ἐνίων, μαθὼν ἐκ τούτων ὁ βασιλεὺς βούλεσθαι τὸν Κροῦμον τὴν Θρᾴκην λῄσασθαι, ἐξῆλθε τῆς πόλεως. οὐδὲν δὲ ὧν ἐμελέτα δράσας ὁ Βάρβαρος, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς τῶν οἰκείων ἐκβαλὼν, ἀπενόστησε, καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς ῥωμαϊκὰς δυνάμεις πανταχόθεν συναθροίσας εἰς Θρᾴκην αὖθις ἐξῆλθε, συνεπομένης αὐτῷ καὶ τῆς αὐγούστης ἄχρι τῶν Ἀκεδόκτου. ἔνθεν δυσχεραῖνον τὸ στρατιωτικὸν, ἐλοιδόρει τὸν αὐτοκράτορα. εἶτα ἡ μὲν αὐγοῦστα ἐπανελήλυθεν. ὁ δὲ Μιχαὴλ περιεπόλει τὴν Θρᾴκην, μηδέν τι πράττων στρατηγικὸν, μήτε κατὰ τῶν ἐναντίων οἰκονομούμενος, καὶ ἧσσον τοῖς τῆς χώρας οἰκήτορσι τὰ στρατεύματα οὐχ ἧττον τῶν Βαρβάρων εἰς προνομὴν, ὁ Κροῦμος δὲ τῶν οἰκείων ἀπάρας ἠθῶν, ταῖς βασιλικαῖς παρεστρατοπεδεύσατο τάξεσι. μάχης οὖν συγκροτηθείσης ἡττῶνται ῥωμαῖοι, τοῦ στρατηγοῦ τῶν ἀνατολικῶν τῆς ἥττης γεγενημένου Λέοντος τοῦ ἐξ Ἀρμενίων. ἐρῶν γὰρ τῆς βασιλείας ἐκεῖνος, καὶ πρὸς τὴν στρατιὰν διαβάλλων τὸν Μιχαὴλ ὡς ἄνανδρόν τε καὶ ἀστρατήγητον, ἄρτι τοῦ πολέμου συγκροτηθέντος, τὰ ὑπ' αὐτὸν τάγματα ἕπεσθαί οἱ ἐγκελευσάμενος, λιποτακτήσας ἀπῄει φυγάς. τοῦτο καὶ τοὺς ἄλλους ἔτρεψεν εἰς φυγήν. ὡς καὶ τὸν Κροῦμον μηδὲ πιστεύειν τῷ γινομένῳ διὰ τὸ λίαν παράλογον, ἀλλὰ λόχον ἡγεῖσθαι τοῦτο, καὶ τοὺς ἀμφ' αὐτὸν ἀνέχειν. ὡς δὲ εἶδε τοὺς ῥωμαίους φεύγοντας ἀκόσμως καὶ ἀκρατῶς, τότε τοῖς οἰκείοις διώκειν ἐγκελευσάμενος, φόνον πλεῖστον εἰργάσατο στρατιωτῶν τε καὶ στρατηγῶν, μόλις δὲ ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Κωνσταντίνου μετ' ὀλίγων τινῶν φυγῇ διασώζεται, τοῦ χάρακος καὶ τῆς σκηνῆς τῆς βασιλικῆς γεγονότων τοῖς βαρβάροις διάρπαγμα. ἐντεῦθεν ὁ Λέων ἀδείας δραξάμενος, καὶ τοὺς κοινωνοὺς τῶν βουλευμάτων αὐτοῦ διασπείρας εἰς τὰ περιλειφθέντα τῶν στρατευμάτων, λέγοντας δι' ἀπειρίας τῶν κρατούντων ἡττᾶσθαι ῥωμαίους, καὶ δεῖσθαι τὰ πράγματα γεννικοῦ ἀνδρὸς, οἷος ὁ τῶν ἀνατολικῶν στρατηγὸς Λέων ἐστὶν, εἰς στάσιν τοὺς στρατιώτας ἠρέθισε, καὶ τὸν μὲν βασιλέα κακῶς ἔλεγον, τὸν Λέοντα δὲ βασιλικῆς εὐφημίας ἠξίουν, τὴν ἐκείνου περιστάντες σκηνήν. ἀκκιζομένου δ' αὐτοῦ,

ὅτι μαθὼν ὁ βασιλεὺς μέλλειν τοὺς Βουλγάρους τὴν Θρᾴκην [illegible], ἐξῆλθε, καὶ οἱ μὲν Βούλγαροι ἀνεχώρησαν, [illegible] διὰ τὴν προδοσίαν τοῦ στρατηγοῦ [illegible].

[illegible] Βουλγάρων [illegible] οἱ ῥωμαῖοι [illegible] τοῦ Ἀρμενίου Λέοντος.

ὅπως ὁ Λέων ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν περιεποιήσατο. [illegible]

initiatus, ob Nicephori sordes, p dignitate nō tractaret, deq; sui neglectu conquestus acerrimè uapulasset: ex desperatione se ad Bulgaros contulit, à quo Barbari omnis generis machinas fabricari didicerūt: quibus abūdè instructi, uastationē Mesembriç non cunctāter sunt aggressi. Imperator aūt cum Patriarchæ & primorū sacerdotū quibusdam deliberationē de pace Bulgarica & trāsfugis quibusdā Crumo tradendis proposuisset (nam id etiā inter cętera Barbsrus postularat) Patriarcha & sacerdotes præstare censuerūt, transfugis traditis, paucos male tractari, quā turbas innumerabiles. Sed senatores aulici & Theodorus Studites pace repudiata supplices tradendos esse negauerunt. Quæ res paci Bulgaricæ impedimēto fuit. Nā imperator hic ingenio leni & fide recta præditus fuit, sed ad res gerendas tardior, facilè secutus, quocunq; à proceribus duceretur. Tū stella crinita apparuit, quæ uarias formas exprimebat, quarum una fuisse fertur etiam hominis sine capite. Bulgari autem Mesembria potiti, cum multa alia ibi repererunt, tum ignis Græci non parum. Cum uerò Imperator e quibusdā captiuis didicisset, uelle Crumum Thraciam populari, urbem egressus est, Barbarus igitur omissis suis conatibus, multisq; suorum amissis, recessit, et imperator Romanis copijs undiq; accersitis rursus in Thraciam abijt, etiam Augusta ad Cedoctum usq; comitante. Quod milites ægrè ferentes, Imperatori conuitiabantur. Deinde illa domum redijt, Michael uerò Thraciam obijt, neq; quicquam duce dignum, aut hostibus fraudi futurum egit, fueruntq; legiones prouincialibus non minus prędæ q̃ Barbari. Sed & Crumus suis sedibus relictis, castra è regione imperatorij exercitus posuit, cōmissaq; pugna Romani succubuerunt, ducis Orientalium copiarum Leonis Armenij culpa, qui Imperij cupidus, Michaelem apud exercitum initio pugnæ ut effœminatum & rei bellicæ imperitum calumniatus, suas legiones se sequi iussit, desertisq; ordinibus fugam cepit. id quod alios quoquè in fugam uertit, adeò ut Crumus id non crederet ob absurditatem, & insidias esse ratus, suos contineret. Vt autem Romanos temerè effuseq; fugere uidit, tunc suis insequi iussis, maximam cædem militum & ducum edidit, imperatore uix cum paucis Constantinopolim elapso, uallum & tabernaculum imperatorium à Barbaris direptum. Ex eo sumpta fiducia Leo, consiliorum suorum conscios in reliquias legionum dimisit, qui dicerent, Romanos ex inscitia Imperatorum uinci, & res strenuum uirum postulare, qualis sit Leo dux Orientalium, itáque milites ad seditionem concitauit, ut & Michaeli maledicerent, & Leonem, eius tabernaculum circumstantes, Imperatorem salutarent. Illum uerò simulatè detrectantem,

Cometa.

Romani cæduntur à Bulgaris.

Leo Armenius per seditionē Imperator factus. Michaelem in ordinē cogit.

Ὃ κατανοήσας ὁ Βασιλεὺς (ἔτυχε γὰρ ἐπὶ μετεώρου τόπου ἑστηκὼς) καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν λόγοις παραδόξοις παρακαλέσας, καὶ παρορμήσας εἰς πόλεμον, ἐπεισφρεῖ τῷ τῶν Βαρβάρων μετὰ γενναίου ψυχῆς παραστήματος· καὶ τῇ ἀθρόᾳ μεταβολῇ δείματι τοὺς πολεμίους ἐμβαλὼν παρανικᾷ, καὶ ἀνῄρηνται μὲν πλεῖστοι, ᾐχμαλωτίσθη δὲ καὶ πλῆθος πολύ. μικροῦ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ Κροῦμος ἀνῄρητο ἄν, βληθεὶς καὶ τοῦ ἵππου ἐκπεπτωκώς, εἰ μὴ περιεσώσαντο αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ συνασπισάντες, εἰς ἵππον ἀνεβίβασαν ἕτερον, καὶ οὕτως ᾤχετο ἀποδράς. νικήσας δ' ὁ Βασιλεὺς τροπαιοφόρος κατέλαβε τὰ Βασίλεια, καὶ λείαν ἄγων πολλὴν, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ τῆς κατὰ τῶν σεβασμίων εἰκόνων λύττης ἀπήρξατο. ὅθεν δὲ τῇ μανίᾳ ταύτῃ γέγονεν ἔνοχος, αὐτίκα δὴ διηγήσομαι. Τῷ ἀληθεύσαντι μοναχῷ, ὃς περὶ αὐτοῦ, ὅτι μέλλει τῆς Βασιλείας ἔσεσθαι ἐγκρατὴς, προηγόρευσε, τὰς προσφόρους ἐκτῖσαι ἀμοιβὰς, δῶρα ἐκπέμπει διά τινος τῶν οἰκειοτάτων αὐτῷ. ὁ δὲ πεμφθεὶς οὐκ ἐκείνῳ ἐντετύχηκεν (ἔφθη γὰρ ὁ μοναχὸς ἐκεῖνος τὴν ζωὴν μεταθέμενος) ἕτερον δὲ εὑρηκὼς, τῷ ἐκείνου κελλίῳ σκηνούμενον, ὡς ἐκείνῳ, μὴ γινώσκων τὸν ἄνδρα, τούτῳ προσεληλύθει. ὁ δὲ (ἦν γὰρ τὰ τῶν εἰκονομάχων πρεσβεύων, καὶ τῆς αἱρέσεως διάπυρος συνήγορος) οὔτε τὰ δῶρα προσήκατο, καὶ τὸν ταῦτα κομίσαντα ἀπεπέμψατο. ἐξ εἰδωλολατρῶν προσκυνητοῦ μή τι λαβεῖν ἀνέχεσθαι φάμενος, καὶ τῆς Βασιλείας καὶ τῆς ζωῆς διὰ βραχέος ἐκπεσεῖν τῷ Λέοντι εἰρηκὼς, εἰ μὴ τοῦ προσκυνεῖν τοῖς εἰδώλοις ἀπόσχοιτο, τὰς σεπτὰς εἰκόνας οὕτω καλῶν. Ταῦτα παρὰ τοῦ σταλέντος ἀγγελθέντα τῷ Λέοντι, ἔμφροντιν αὐτὸν πεποιήκασι, καὶ κοινοῦται τὰ μηνυθέντα τῶν συνήθων τινὶ τῷ Μελισσηνῷ Θεοδότῳ, ὃς τοῖς εἰκονομάχοις αἱρεσιώτης ἐτύγχανεν ὤν. Δόλῳ δ' οὖν ἐκεῖνος τὸν Λέοντα μετελθὼν, καί τινα μοναχὸν ἑαυτῷ γινώσκων ὁμόδοξον, τούτῳ συνεβούλευε κοινώσασθαι τὴν ὑπόθεσιν, καὶ ὃ ἂν ἐκεῖνος ὑπόθοιτο τοῦτο ποιῆσαι. εἶναι γὰρ τὸν ἄνδρα μεστὸν χαρίτων πνευματικῶν, καὶ προορᾶν τὰ μέλλοντα καὶ προλέγειν. ὡς οὖν εἶδε τὸν Λέοντα βασιλέα συντιθέμενον τοῖς λόγοις αὐτοῦ, ἄπεισι πρὸς τὸν μοναχὸν ὁ Θεόδοτος, καὶ προλέγει αὐτῷ τὴν ὡς αὐτὸν τοῦ Βασιλέως ἄφιξιν ἐν ἰδιώτου σχήματι, καὶ ὅτου χάριν ἐλεύσεται, καὶ μυσταγωγεῖ τοῦτον, ὅσα τῷ Βασιλεῖ διαλέξεται. Εἶτα νύκτωρ ἀπῄει ὁ Βασιλεὺς πρὸς τὸν μοναχὸν, μεταμφιεσάμενος, ἵνα μὴ διαγνωσθείη ὢν Βασιλεὺς, συμπαρῆν δέ οἱ καὶ ὁ Θεόδοτος. ὁ δὲ μοναχὸς ἐκεῖνος οἷα δῆθεν προμυηθεὶς ἐκ τοῦ πνεύματος τὸ πλαττόμενον, ὡς Βασιλέα προσεῖπε τὸν Λέοντα, καὶ μὴ λανθάνειν σε φησὶ, τὸ ἀξίωμα, μὴ δ' ἀπατᾶν βούλεσθαι ἡμᾶς οὐ δυνήσεται. ἴσθι δ' ἡ μὴ περὶ τὸ σέβας ὀρθῶς διακείμενος, ἀλλ' ἄντικρυς εἰδωλολατρῶν καὶ αὐτὸς καὶ ἅπαν σοι τὸ ὑπήκοον. εἰ μὲν οὖν περιαιρήσεις τὰ εἴδωλα τῆς ἐκκλησίας, ἔσται σοι καὶ ἡ ζωὴ καὶ ἡ Βασιλεία πολυετής τε καὶ εὐτυχής. εἰ δὲ μὴ τοῦτο, ἀλλ' ἔλπιζε ταχεῖαν τὴν ἔκπτωσιν καὶ ἀμφοῖν, καὶ πρὸς ταῦτα σε κολάσεις αἰώνιοι διαδέξονται. Καὶ ὁ μὲν εἴρηκε ταῦτα, ὁ δὲ Λέων θαυμάσας τὸν μοναχὸν, τῆς δῆθεν προγνώσεως (οὐ δὲ γὰρ ἔγνω τὸ Θεοδότου τὸ τύρευμα) ἥλω τοῖς ἐκείνου λόγοις, καὶ κατὰ τῶν θείων ἐκτυπωμάτων σφοδρότατα ἐπανέστη, δόγματι τούτων πανταχόθεν καθαίρεσιν καταψηφισάμενος. ἤθελε μέντοι καὶ τὸν πατριάρχην ἔχειν ὁμόψηφον. ὁ δὲ καὶ ἀντέλεγεν ἰσχυρῶς, καὶ ἀσεβὲς ἐξήλεγχε τὸ δόγμα καὶ λόγοις καὶ γράμμασιν. ὁ θειότατος οὗτος ἦν Νικηφόρος, διὸ καὶ ὑπερορίᾳ κατακρίνει τὸν δίκαιον. λέγεται δὲ προαισθέσθαι τοῦ Λέοντος τὸν κακότροπον ὁ ἀοίδιμος Νικηφόρος, ὡς ἔσται τοῖς ὀρθοδόξοις σκῶλον καὶ

[illegible] εἰκονομάχων αἱρέσεως.

Περὶ τοῦ μοναχοῦ [illegible] τὰς ἁγίας εἰκόνας [illegible].

Ὅτι ἀντιλέγοντα αὐτῷ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων [illegible] τὸν πατριάρχην ἐξορίζει.

Quo Imperator animaduerso (nam in editiore loco stabat) suos ad pugnā cohortatur, Barbaros fortiter aggreditur, et subita cōuersione perterrefactos, maxima ex parte cædit, magnamq́; turbā capit: nec multū abfuit, quin ipse Crumus sagitta ictus, equoq́; delapsus occideret, ni satellites cōglobati scutis protecto, & alteri equo imposito, fugā aperuissent. Imperator igitur triūphans multaq́; prǽda parta, regiam ingressus, nō multò pòst insaniā contra sacras imagines est auspicatus. Vnde aūt in eū furorē inciderit, iam exponam. Ei monacho, à quo imperium ipsi prædictum fuerat, gratiam relaturus, per quendā ex intimis suis dona misit. Is nō in ipsum incidit, quippe iam mortuū, sed cum alium inuenisset ibi habitantē, eum, ut quē non nosset, accessit. Ille uerò (erat enim oppugnator imaginū, eiusq́; sectæ uehementissimus propugnator) neq; munera accepit; & eo à quo afferebantur, dimisso: Se à simulacrorum adoratore nihil accipere dixit, Leoni & regni & uitæ iacturam breui comminatus, nisi adoratione simulacrorum (sic enim uenerandas imagines appellabat) abstineret. Hæc nunciata solicitum fecerunt Leonem: rem igitur cum quodā ex familiaribus Theodoto Melisseno cōmunicat, qui oppugnatoribus imaginū studebat. Is eum dolo aggressus, monet, ut negocium cum quodā monacho, quē eiusdem secum opinionis esse norat, cōmunicet, & quod ille suasisset, exequeretur. Virū enim eum plenum esse gratia spiritus, ac res futuras & præuidere & prædicere. Assenso imperatore, monachum conuenit, Imperatorem habitu priuati hominis ad eum uenturum esse indicat, & qua gratia sit ucturus, quæq́; cum eo disserēda sint, instruit. Imperator noctu ad monachum abit, mutata ueste, ne agnosceretur, Theodoto comitāte. At monachus, ut ab illo spiritu cōmentum edoctus, Leonē pro imperatore salutat: &, Ne (inquit) maiestatem tuam celaris, neque imponere uelis nostræ utilitati. sed scitote de religione perperàm sentire, & planè simulacrorum cultorem esse & te & omnes eos qui tibi parent. Quòd si ex ecclesiis simulacra sustuleris, & uita & imperium tibi diuturnum & fortunatum est futurum. Sin minus, scito te breui utrunq; amissurum, prætereaq́; supplicia æterna subiturum. His Leo auditis, miratus monachum, ob prædictionem utique, ignarus imposturæ Theodoti, uerbis illius captus est, & contra sacrosanctas imagines uehementissimè sæuijt, & eas omnes edicto tolli iussit: quumq́; sanctissimum Patriarcham Nicephorum quoquè in suam sententiam pertracturus esset, ille uerò acriter aduersaretur, & edictum illud & scriptis & oratione impietatis argueret: uirum iustum relegat, qui quidem improbos Leonis mores præsensisse fertur, qui Orthodoxis offendiculo futurus esset, Ecclesiæq́; tumul-

Qua occasione Leo, imagines oppugnare cœperit.

Præsagium impietatis Leonis.

Theophanis & Nicephori Patriarchæ absentium conspectus mutuus.

tumultus occasio. Nam cum eius capiti diadema imponeret, manũ suam spinis cõpungi putauit. Dum aũt Proconnesum exulatũ abducitur, Magni Agri magister Theophanes cõfessor, trãsitu illius spiritu cognito (neq; enim uidebat sanctũ) cæreis incẽsis & suffitu, eminus eum excipit, & prosequit, atq; ille uicissim eũ flexis genib⁹ ueneratur, cũ neq; uideret neq; uideretur. Quod Patriarchæ comitibus admirantibus, &, cui honorẽ illum præberet, percõtãtibus: respõdit, cõfessori Theophani Magni Agri magistro: cõfessionẽ uaticinatus, nec dũ enim ea dignatus fuerat. Venerãdo Nicephoro sic Ecclesia pulso, in eius locũ introductus

Nicephoro Patriarcha relegato Theodotus succedit.

est Melissenus Theodotus, cui duplex erat cognomentũ. Nam & Cassiteras dicebatur, qui unde in Leonis notitiã peruenerit, nõ est prætermittendũ. Michaele Rangabe imperante, muliercula quædã ex gynæceo imperatorio, ad lunares circuitus furore percita, ad eũ clamitabat, Descende, alienis cedito, id nõ semel, sed sæpissimè factũ, turbauit imperatorẽ: itaq; Theodoto, quo familiariter utebatur, mulierculæ uociferationes exponit. Tũ ille, ubi, inq̃t, mente alienata fuerit, & de more clamitarit, interroget ab aliquo: Ad quẽ regia pertineat? q̃d ei nomẽ sit? qua forma? quã aliã notã habeat? Id cõsiliũ prudẽs uisum: interrogãdi mun⁹ ipsi cõmissũ. Cũ igitur pro sua cõsuetudine insania correpta uociferaret, rogat eã. Illa et nomẽ Leonis & formã narrat: atq; ait, si iã arce egrederet, obuiã ei futuros esse duos uiros, quorũ alterius, q mulo ueheretur, esset imperiũ. His Theodot⁹ auditis Imperatori nihil retulit, sed uerba puellæ ab insania pficisci dixit, certi nihil declarãtia. Ipse uerò arcẽ egressus, in Leonem incidit, ac indicijs quæ muliercula prædixerat, agnitis, seducit uirũ, fideq; data & accepta, imperiũ ei prænũciat, quod diuino afflatu cognouisset, petitq; prædictionis post euentũ remunerationẽ. Hoc pacto Theodotus innotuit, et familiaris factus est Leoni, et post amotũ S. Nicephorũ uice remunerationis sedẽ Cõstãtinopolitanã obtinuit. ô iudiciorũ Dei abyssum incõprehensibilem? quẽ quis est secutus?

Lunatica puella imperium Leoni per Theodotum uaticinata.

Imaginũ oppugnatio.

Cæterum homo nefarius sacra cathedra modò indignè cõscensa, cũ Imperatorẽ suffragatorẽ haberet, audacter in sacras imagines est grassatus. Leo itẽ instar belluæ tractabat eos, qui uenerãdas statuas honorare uellẽt. Nã & à Theodoto ipso exasperabat, & ab imperatorijs cubicularijs præfecto, quẽ Protopsaltẽ uocari receptũ est. Qui eũ sectæ Iconomachorũ turbidam peruersitatẽ ad satietatem hausisset: instigabat Imperatorem, ut imagines passim tolleret, & cum aliquando diuina Esaiæ uerba illa in Ecclesia recitarentur: Cui assimilastis Dominum? Num imaginem eius facit faber? aut aurifex similitudinem eius parauit? & reliqua. Accessit, & Imperatori in aurem dixit: Audi Prophetam domine, eiq; obtempera. Ex eo citra uerecundiam Leo sectam illam sectabatur, quiq; impietati eius non cedebant, & dilacerare & deuorare cupiebat.

Leonis elogia.

κυδοιμοῦ ταῖς ἐκκλησίαις λαβεῖν. ἐν γὰρ τῷ περιτεθῆναι τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ τὸ διάδημα, ἔδοξεν ἀκάνθας ἐμπεπηγέναι αὐτοῦ τῇ χειρί. ὁ μὲν οὖν ἀπήγετο πρὸς Προικόννησον ὑπερόριος, ὁ δὲ τοῦ μεγάλου ἀγροῦ καθηγούμενος, ὁ ὁμολογητὴς Θεοφάνης τῷ πνεύματι τὴν ἐκείνου δίοδον ἐγνωκὼς (οὐ γὰρ ἑώρα τὸν ἅγιον) κηροὺς ἀνάψας καὶ θυμιάματα πόρρωθεν, ἐδέξατο αὐτὸν καὶ προέπεμψε, κἀκεῖνος αὖθις ἐκ τοῦ νεὼς προσκυνήμασιν ἠμείβετο τὸν προπέμποντα, μήθ᾽ ὁρῶν μήθ᾽ ὁρώμενος. θαυμαζόντων δ᾽ ἐπὶ τούτῳ τῶν συμπλεόντων τῷ πατριάρχῃ, καὶ πυνθανομένων τίνι τὰς προσκυνήσεις ἀφοσιοῖ, ἐκεῖνος ἔφη, τῷ ὁμολογητῇ Θεοφάνει τῷ καθηγουμένῳ τοῦ μεγάλου ἀγροῦ, προειπὼν τὴν ὁμολογίαν, οὔπω γὰρ ὤφθη ταύτης ἀξιωθείς. ἐκβληθέντος δ᾽ οὕτω τῆς ἐκκλησίας τοῦ σεπτοῦ Νικηφόρου, ὁ Μελισσηνὸς αὐτῆς ἐπέβη Θεόδοτος, ᾧ διώνυμον τὸ ἐπώνυμον. ἐλέγετο γὰρ καὶ Κασσιτερᾶς. ὅθεν δὲ γνωστὸς τῷ Λέοντι γέγονεν, οὐ χρεὼν καταλιπεῖν ἀνιστόρητον. τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ βασιλεύοντος, γυναικάριόν τι τῶν ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος τῆς βασιλείου, κάτοχον μανίᾳ γινόμενον κατὰ τὰς σεληνιακὰς περιόδους, ἐβόα πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, κάτελθε, τῶν ἀλλοτρίων ἐξίστασο. τοῦτο δ᾽ οὐχ ἅπαξ, ἀλλὰ πλειστάκις ἐγένετο, καὶ τὸν βασιλέα ἐτάραττε. συνήθει γοῦν τῷ Θεοδότῳ τούτῳ κοινοῦται τὰς τῆς γυναικὸς βοάς, καὶ ὃς ὅταν ληφθῇ, φησίν, ἡ γυνὴ τῇ μανίᾳ, καὶ βοᾷ τὰ συνήθη, χρὴ ἐρωτᾶσθαι παρά τινος, τίνι προσήκουσι τὰ βασίλεια; καὶ ὅπως ἐκεῖνος καλεῖται; ἢ οἷος τὴν μορφήν; καὶ εἴ τι ἄλλο ἐκείνῳ πρόσεστι γνώρισμα; ἔδοξεν οὖν ἡ συμβουλὴ συνετή. καὶ αὐτὸς πιστεύεται τὴν ἐρώτησιν, καὶ ἡ παιδίσκη μανεῖσα πάλιν, ἐβόα κατὰ τὸ σύνηθες, ὁ δὲ ἠρώτα. ἡ δὲ καὶ τοὔνομα τοῦ Λέοντος ἀπεφοίβασε, καὶ τὴν ἰδέαν, καὶ ὅτι ἄρτι κατὰ τὴν ἀκρόπολιν ἀπελεύσονται αὐτῷ ἄνδρες οἱ δύο συναντήσοντες, καὶ θατέρου τούτων, ὃν ἡμίονος φέρει, προσήκουσι τὰ βασίλεια. τοῦτ᾽ ἀκούσας ὁ Θεόδοτος, οὐδὲν μὲν τῷ βασιλεῖ πεποίηκεν ἔκπυστον, ἀλλὰ μανίας ἔλεγεν εἶναι ῥήματα τὰ τῆς παιδίσκης, μηδὲν σαφὲς προμηνύοντα. αὐτὸς δὲ προελθὼν κατὰ τὴν ἀκρόπολιν, καὶ τῷ Λέοντι ἐντυχὼν, καὶ τὰ γνωρίσματα ἃ τὸ γύναιον εἰρήκει, φωράσας, ἰδίᾳ τὸν ἄνδρα παραλαβὼν, καὶ πίστεις δεδωκώς τε καὶ εἰληφώς, προμηνύει τὴν βασιλείαν αὐτῷ, ὡς δὴ ἐκ προνοίας θειοτέρας αὐτὴν μυηθείς, καὶ ὅτι μετὰ τὴν ἔκβασιν αἰτήσεταί οἱ μισθὸν τῆς προρρήσεως. οὕτως ὁ τρόπος ἐγνώρισε καὶ ᾠκείωσε τῷ Λέοντι τὸν Θεόδοτον, καὶ ἔσχεν εἰς ἀντάμειψιν τῆς προρρήσεως μετὰ τὸν ἱερὸν Νικηφόρον τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ὢ κριμάτων ἀρρήτων τῆς θείας προνοίας; μετὰ τίνα τίς; ἄρτι δὲ ἀναξίως τῆς ἱερᾶς καθέδρας ἐπιβὰς ὁ ἀνόσιος, ἐπεὶ σύμπνουν καὶ τὸν κρατοῦντα ἐκέκτητο, μετὰ παρρησίας ἐχώρει τὴν κατὰ τῶν ἁγίων εἰκόνων τόλμαν μεταχειριζόμενος, καὶ ὁ Λέων δὲ ὡς θηρίον τοῖς τὰς σεπτὰς εἰκονογραφίας τιμᾶν ἐθέλουσι προσεφέρετο. ἠγρίαινε γὰρ τοῦτον αὐτὸς ὁ Θεόδοτος, καὶ ὁ τῶν βασιλικῶν κοιτώνων ἐκκληρωμένος τηνικαῦτα ἄρχων χοραλέκτης ἢ χοράρχης, ὃν πρωτοψάλτην περιλαβεῖν καλεῖν ἡ συνήθεια. οὗτος γὰρ τὴν τῶν εἰκονομάχων αἱρέσεως τὴν θολερὰν ἀναβροπὴν εἰς κόρον πιὼν, ἠρέθιζε τὸν βασιλέα πανταχόθεν τὰς εἰκόνας περιελεῖν. καί ποτε τῆς τοῦ Ἡσαΐου θείας φωνῆς ἀναγινωσκομένης ἐπ᾽ ἐκκλησίας, ἣ λέγουσα, τίνι ὡμοιώσατε τὸν κύριον; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων; ἢ χρυσοχόος ὁμοίωμα κατεσκεύασεν αὐτῷ, καὶ τὰ ἐφεξῆς. προσελθὼν τῷ βασιλεῖ, πρὸς οὓς ἔφη. πρόσεχε τῷ προφήτῃ ὦ δέσποτα, καὶ τούτῳ πείθου. ἐκ τούτου ἀπερυθριασμένως ὁ Λέων τῆς αἱρέσεως εἴχετο, καὶ τοὺς μὴ τῇ ἀσεβείᾳ αὐτοῦ ὑποκλίνοντας διασπαράττειν τε καὶ λαφύσσειν ἠπείγετο. Βαρὺς δὲ

περὶ δὲ προγνώσεως τοῦ πατριάρχου νικηφόρου καὶ ὁμολογητοῦ θεοφάνους.

ὅτι ὁ μελισσηνὸς θεόδοτος προεδρεύει πατριάρχης, καὶ ὅθεν γνωστὸς ἐγένετο τῷ λέοντι.

περὶ τοῦ πρωτοψάλτου, ὅπως ἠρέθισε τὸν βασιλέα κατὰ τῶν εἰκόνων.

ὅτι θηριώδης ἦν, ὁ λεοντῖνος ἀγαρηνός.

βαρὺς δὲ καὶ ἄλλως, καὶ ἀπαραίτητος τὴν ὀργὴν τοῖς πταίουσιν ἦν, καὶ ἐπὶ μετρίοις πταίσμασι βαρείας κολάσεις ἐπιφερόμενος. τοιοῦτος μὲν ἦν ὁ Λέων περί τε τοὺς εὐσεβεῖς, καὶ σὺν ἄλλοις προσκεκρουκότας αὐτῷ. τοῖς δ' ἐν τέλει τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως ὁ ῥᾴθυμος ἦν, ἀλλὰ καὶ λίαν ἐγρήγορε, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας ἀνέστελλε. ἀνθρώπου γοῦν τινός, ὡς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρά τινος τῶν τῆς συγκλήτου ἁρπαγεῖσαν, προσθεμένου δέ, καὶ τῷ ὑπάρχῳ προσελθεῖν, μὴ μέντοι τυχεῖν ἐκδικήσεως, ἐπεὶ τὸ ἔγκλημα ἐξελήλεγκτο, τὸν μὲν ἔπαρχον ἔπαυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν δὲ τῆς ἁρπαγῆς πλημμελήσαντα ἐξέδοτο τοῖς νόμοις κολασθησόμενον. ἄρχοντας δὲ στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικοὺς ἀριστίνδην προεχειρίζετο, καὶ τὰς τῶν ὑπὸ Ῥωμαίους ἐθνῶν ἡγεμονίας οὔτε χρημάτων ὠνίους προὐτίθει, οὔτε πρὸς χάριν ἐδίδου, μὴ πρὸς ἀρχὰς ἐπιτηδείοις ἀνδράσιν, ἢ χρημάτων ἥττοσι, καὶ τοῖς προδιδοῦσι τὸ δίκαιον. εἰ δὲ καὶ νῦν τοῦτ' οὕτως εἶχεν, εἶχεν ἂν καλῶς καὶ τὰ πράγματα.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΤΡΑΥΛΟΥ ΜΙΧΑΗΛ.

περὶ τοῦ τραυλοῦ μιχαὴλ, καὶ ὅπως ἐκ θανάτου καταδικασθεὶς, ἔφυγε τὴν τιμωρίαν καὶ ἰάσατο.

Μιχαὴλ δὲ ὁ τραυλὸς ὁ ἐξ Ἀμορίου, ἐπὶ μέγα τύχης ἀρθείς, πρὸς δὲ ταῖς ἄλλαις κακίαις καὶ γλῶσσαν ἔχων ἀκόλαστον, διεβλήθη τῷ βασιλεῖ, ὡς κακὰ κατ' αὐτοῦ βυσσοδομεύων, καὶ τεκταινόμενος. καὶ ἡ διαβολὴ πρὸ τῆς ἡμέρας ἐγένετο, ἐν ᾗ τὴν γέννησιν τοῦ κυρίου γεγονυῖαν ἑορτάζειν ἡ ἐκκλησία παρείληφεν. αὐτίκα τοίνυν ὁ μὲν συνελήφθη, ὁ δὲ βασιλεὺς τῶν κατ' αὐτοῦ μηνυθέντων ἐξεταστὴς προεκάθισεν. ἐλέγχεται παρὰ τῶν κατηγορούντων ὁ Μιχαήλ, συνομολογεῖ καὶ αὐτός, κατακρίνεται θάνατον, καὶ θάνατον τὸν διὰ πυρός. ἀπήγετο καυθησόμενος, καὶ τόπος τῆς τιμωρίας ἀφώριστο ἡ τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις λουτρῶν κάμινος. εἵπετο καὶ ὁ βασιλεύς, ἢ μὴ πιστεύων ἑτέρῳ τὴν τιμωρίαν τοῦ Μιχαήλ, ἢ ἐφηδόμενος τῷ ὀλέθρῳ αὐτοῦ. ἡ δὲ γε βασίλισσα ἐπιγνοῦσα, τὴν πρᾶξιν ἐκώλυσε, τοῦ μὲν δεομένη τοῦ ξυνεύνου ὑπερθέσθαι διὰ τὴν ἑορτὴν τοῦ κατακρίτου τὴν κόλασιν, τοῦ δὲ καὶ θρασύτερον προσφερομένη αὐτῷ, καὶ ἄθεον λέγουσα ὅτι μὴ ὑποστέλλεται τὴν τοῦ φρικώδους μυστηρίου ἡμέραν τῆς τοῦ σωτῆρος γεννήσεως. τούτοις τὸ σκληρὸν ἐκείνου μαλάξασα, πείθει ἀναβαλέσθαι τῷ Μιχαὴλ τὴν ἀπώλειαν. ὁ δὲ πρὸς τὴν σύνευνον ἔφησεν, ἰδοὺ πείθομαί σοι, ἀλλὰ σὺ γνώσῃ καὶ τὰ τέκνα τὰ σά, ὅσα ὑμῖν ἐκ τούτου συμβήσεται. ὁ μὲν οὖν Μιχαὴλ οὕτω τὸν ὄλεθρον ἐξέφυγε. θαυμάσειε δ' ἄν τις, ὅθεν ὁ Λέων προέγνω τὸ γενησόμενον. οὐ γὰρ πάντως αὐτὸ ἐκ θειοτέρας ἐπιπνοίας προέγνω. πῶς γὰρ θεομάχος ἐκεῖνος, καὶ ἄλλως αἱμοχαρὴς, καὶ δὴ μὴ παθῶν καθαρεύων; λέγεται οὖν προειρῆσθαι αὐτῷ παρά του χρησμολόγου τινός, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖται καὶ τῆς ζωῆς. ἀλλὰ καί τι φασὶ τῶν ἀνακτόρων βιβλίον φυλάττεσθαι, ἐν ᾧ καὶ χρησμοὶ περὶ τῶν βασιλέων ἦσαν, καὶ μορφαὶ ἐνεγράφοντο ἀνθρώπων τε καὶ θηρῶν, καὶ μετὰ τῶν ἄλλων ὅτι καὶ λέων θὴρ ἐζωγράφητο, ᾧ κατὰ νώτου τὸ στοιχεῖον τὸ χ. ἐγκεχάρακτο. ἀνὴρ δ' ἦν ὄπισθεν τοῦ θηρός, δόρατι διὰ μέσου τοῦ χ. διελαύνων τὸν λέοντα. ἡ μὲν οὖν βίβλος εἶχε ταυτί, καὶ ἦσαν ὡς ἐδόκει σιβύλλεια χρησμολογήματα. τὸ δὲ τῆς ἀμυδρᾶς χρωματουργίας αἰνιγματῶδες δυσερμήνευτον ὄν, ὁ τότε κυαίστωρ, ὡς λέγεται, διεσάφησεν, εἰπὼν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, βασιλέα ἀναιρεθῆναι. τὸ μὲν γὰρ θηρίον βασιλέα δηλοῦν, τὸ δὲ χ. τὴν εἰρημένην ἡμέραν αἰνίττεσθαι, τὸ δὲ διὰ μέσου τοῦ χ. τῷ λέοντι τὸ δόρυ ἐμπήγνυσθαι, τὸ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τὸν βασιλέα κεντηθήσεσθαι. ταῦτα τὸν βασιλέα ἐτάραττεν, ἀλλὰ μὴν καὶ αὐτὸν καὶ τὴν μη-

ὅσα προεῖπεν ὁ λέων περὶ τοῦ μιχαήλ.

περὶ τοῦ ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀνακτόρων, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ ζωγραφημάτων, καὶ ὅπως ἡρμηνεύθησαν ταῦτα παρά τινος.

etiā aliog sæuus & implacabili ira cōtra delinquētes, ob modica delicta pœnas atroces irrogās. Talē igitur se Leo prębuit erga pios, & alios qbus offensus erat. In Rep. uerò administrāda, nō segnis erat, sed acer admodū & uigilās, iniuriosq; coërcebat. Oratus igitur à quodā, q uxorē à senatore quodā sibi raptā esse querebatur, & addebat, se frustra pręsidis opē implorasse: crimine probato, statim pręsidi potestatē abrogauit, raptorēq; legib⁹ puniēdū tradidit. Magistratus tam ciuiles quā militares, delectu ex optimis habito, cōferebat, Romanarūq; prouinciarū pręfecturas neq; pecunia uęnū exponebat, neq; ex gratia uiris ineptis ad magistrat⁹ aut auaris, et ius pecunia uēdētib⁹ largiebat. Quod si etiā nunc fieret, res benè se haberent.

DE MICHAELE BALBO.

Michaelis condemnatio.

Michael uerò Balbus Amorio ortus, cū ad magnā fortunā peruenisset, ac pręter alia uitia linguā etiā intēperantē haberet: delat⁹ est apud imperatorē, quasi clā insidias ei strueret, ac perniciē moliretur. Ea delatio pridie eius diei facta est, quo festū natiuitatis Christi Ecclesia celebrare cōsueuit. Statim igit' cōprehēditur, imperator ipse quęsitor earū rerū, quarū accusat⁹ erat, pręsidet. Cōuincitur ab accusatorib⁹ Michael, crimina & ipse cōfitetur, condēnatur ut igni crēmetur. abducitur ut cōburēdus, loc⁹ supplicio destinatus erat balnei regij camin⁹: sequitur imperator, siue q̃d alijs suppliciū nō credebat, siue q̃d illi⁹ interitu lętabatur. At imperatrix eo cognito, id facin⁹ phibebat, maritū partim orās, ut damnati suppliciū ppter festū differret, partim etiā audacius increpās, et impiū appellās, q diē uenerandi mysterij natiuitatis Seruatoris nō uereretur. His uerbis, eius asperitate mitigata, persuasus, ut Michaelis interitū differret, ad coniugē dixit: Ecce obtempero tibi, sed tu liberiq; tui cognoscetis, quæ uobis ex eo euentura sint. Ac Michael hoc pacto necē effugit. Miretur aūt aliquis, unde Leo futura prædixerit. quæ utiq; nō ex diuino afflatu cognorat, quippe homo infestus Deo et sanguinarius, uităq; degēs perturbationibus minimè puram. Fertur oraculū à quodā accepisse, fore ut die natiuitatis Christi, & imperiū & uitā amitteret. Perhibetur etiā in regia Bibliotheca fuisse liber, quo oracula de Imperatorib⁹ cōtinerentur, formęq; & hominū et ferarū expressę, atq; inter cęteras Leo etiā fera illic pictus, litera. χ. tergo ei⁹ insculpta: ponè bestiā uir stabat, q Leonē per mediū. χ. cōfodiebat. Et hęc liber cōtinebat, quæ Sibyllina oracula putabantur. Eius picturæ obscurū inuolucrum, quæstor illius tēporis explicasse fertur, & dixisse, Imperatorē die natiuitatis Christi occisum iri: nam ferā significare Leonem, literā. χ. diem illū innuere, & quia per mediū. χ. hasta in Leonem infigeretur, Imperatorem eo die occisum iri. Hec Imperatorem turbabant, nec minus ma-

Imperatrix pro Michaele intercedit.

Leo diuinat clementiam erga Michaelem exitio sibi futurā.

Præsagia cōplura interitum Leonis.

Pictura fatidica.

tris ter-

Matris Leonis somnium.

tris terrebat insomniũ. Videbatur illa sibi in æde Deiparæ Blachernia esse, & cernere matronam quandam, quam adolescentes candidis induti uestibus comitarentur, & ædis solũ sanguine redundare, audireq́ matronã illam iubere dari matri Imperatoris uas eo sanguine plenum. quæ cum id aduersaretur, dicere illustrem illam matronã: At filius tuus eos qui me uenerantur, sanguine implet, neq; intelligit, se & Deum & filium meum ad iram cõmouere. Hęc in somnis uidit Leonis mater, filioq́ exposuit, obtestata, ut in uenerãdas imagines sæuire desisteret. Sed miser homo obsurduerat, Deumq́ lacessere pergebat. Est &

D. Tarasij apparitio.

Diuus Tarasius iam ex hac ærumnosa uita trãslatus, cuidã in somnis uisus, qui Michaelẽ quẽdam inclamaret, eumq́ ad inuadendũ & occidẽdum Leonẽ hortaret. Sed & Philomeliani monachi prædictio & alia quædã Leonem turbabant & terrebãt. Interea Michaelẽ

Michael Papia adiutore Leonem per cõiuratos occidendum curat.

cõpedibus uinctũ Papiæ custodiendũ tradidit, clauẽ seræ ferreæ ipse asseruauit, eamq́ noctẽ solicitam & ex solicitudine insomnẽ egit. Quare Papiæ cõclaue ingressus, Michaelẽ in lecto ociose dormientẽ uidet, Papiã uerò humi iacentẽ: quod uel ut honoraret Michaelẽ faciebat, uel, ut putabat, insidiarũ contra Imperatorẽ cõscius. Vt igitur Michaelẽ somno ꝓfundo et suaui oppressum uidit, nullã solicitudinem præ se ferentẽ: recessit iratus, iramq́ agitatione manus declarauit. Ac cæterorũ nemo eius præsentiã animaduerterat præter unum Papiæ uigilẽ, qui somno simulato, quid fecisset uiderat, & ut iratus ac minitabundus abisset: omnemq́ rem suo domino nunciat, ille Michaeli cõmunicat: amboq́ territi, q̃ pacto Imperatoris indignationẽ effugerent, deliberant. Ibi Michael Papiæ ait, si ipse uellet, se non periculũ modò uitaturos, sed etiã consilia sua ad exitũ perducturos. Papias hortatur, ut quod animo cõcepisset, ageret, se nusquam ei defuturũ. Itaq; Michael literas ad cõscios scribit, quibus minabaẽ, nisi celeriter adessent, & q̃d constituissent, perpetrarẽt (idq́ facile esse, quẽadmodũ ipse instruxisset) se oẽs Imperatori indicaturũ, neq; solum in periculo futurũ esse. Eas literas ꝑ quẽdã Papiæ ministrũ misit, eiq́ mandauit, ut illos noctu ad reginã ire iuberet clericorũ habitu, & occultos pugiones gestare. Illi Michaelis monitis obtẽperantis, se ad reginã conferũt. Sub diluculũ imperatorij cantores ad matutinas odas canendas adsunt, cũ q̃bus Michaelis conscios Papias unà introducit, qui sese in obscuro quodã angulo abdiderũt. Psaltę cũ hymnorũ plus media parte cecinissent, etiã Imperator ædẽ ingrediẽ, qui cũ magnã uocem haberet, sed grauissimã et cum asperitate auribus insonantẽ, se benè cantare ac præclarũ esse musicũ opinabaẽ, & hymnos auspicari cõsueuerat. Ac tũ stans exclamauit:

Regis supremi cuncta desiderio Spreuere.

πρὸς ὀνειράτων ἐνύπνιον. ἔδοξε γὰρ ἐκείνη ἐν τῷ ναῷ τῆς θεομήτορος εἶναι τῷ ἐν Βλαχέρναις, καὶ ὁρᾶν γυναῖκά τινα, περιεπομένην ἀνδράσι λευχειμονοῦσι, καὶ πλῆρες αἱμάτων τὸ δάπεδον τοῦ ναοῦ, ἀκοῦσαι δὲ τῆς δορυφορουμένης ἐκείνης κελευούσης αἵματος ἀγγεῖον πληρωθῆναι, καὶ δοθῆναι τῇ τοῦ βασιλέως μητρί. τῆς δὲ μὴ προσιεμένης τὸ προσφερόμενον, φάναι τὴν περιφανῆ γυναῖκα ἐκείνην. ὁ δὲ σὸς υἱὸς οὐδ' ἐμὲ τιμῶντας αἱμάτων ἐμπίπλησι, καὶ τὸν θεὸν καὶ υἱόν μου εἰς ὀργὴν κινεῖν, οὐ συνίησι. ταῦτα ἐν ὀνείροις εἶδεν ἡ μήτηρ τοῦ λέοντος, καὶ τῷ υἱῷ ἀπήγγειλε τὸ ἐνύπνιον, καὶ ἐδεῖτο παύσασθαι τοῦ περὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας τολμήματος. ἀλλ' ἐκεκώφει ὁ δείλαιος, καὶ θεομαχῶν οὐκ ἐπαύετο. ὤφθη δὲ καὶ ὁ θεῖος πατριάρχης Ταράσιος καθ' ὕπνους τινί, ἤδη τῆς ἐπιγείου ταύτης ζωῆς μεταστάς, ἐπιβοώμενος τινὰ μιχαὴλ, καὶ ἐπελθεῖν κατὰ λέοντος, καὶ κτεῖναι αὐτὸν ἐγκελευόμενος. ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ ἐν τῷ Φιλομηλίῳ μοναχοῦ προαγόρευσις καὶ ἄλλ' ἄττα ὑπέθραττε τὸν λέοντα καὶ ἐδείμαινε. τέως δ' οὖν κλοιοῖς τὼ πόδας τοῦ μιχαὴλ ἐνδησάμενος, τὸν μὲν τῷ παπίᾳ φρουρησόμενον παραδέδωκεν, αὐτὸς δὲ τὴν κλεῖδα κατεῖχε τοῦ σιδηρέου δεσμοῦ. ἐμφροντὶς δὲ τὴν νύκτα διάγων, οὐκ εἶχε τὸν ὕπνον τοῖς ὄμμασιν αὐτοῦ ἐφιζάνοντα. ἐξίστατο γὰρ ταῖς φροντίσιν ἀκροβολούμενος, διὸ καὶ ἀπιὼν πρὸς τὸ τοῦ παπίου δεσμωτήριον, καὶ ὁρᾷ τὸν μὲν μιχαὴλ ἐπὶ κλίνης καθεύδοντα ἄφροντι ἀμεριμνον, τὸν δὲ παπίαν ἐπ' ἐδάφους κατακλινόμενον. ἢ γὰρ τιμῶν τὸν μιχαὴλ ὁ παπίας οὕτω πεποιήκει, ἢ καὶ συνίστωρ ὤν, ὡς ᾤετο, τῆς κατὰ τοῦ βασιλέως βουλῆς. ὡς οὖν εἶδε ταῦτα, καὶ τὸν μιχαὴλ ὕπνον ὑπνώττοντα βαθύν τε καὶ νήδυμον, καὶ οἷον ἀφροντιστοῦντα, ὑπέστρεψε μηνιῶν, καὶ τὴν ὀργὴν ὑπεδήλου τῇ κινήσει τῆς χειρός. τὸν μὲν οὖν ἄλλον ἔλαθε τὴν παρουσίαν τοῦ βασιλεύοντος ἥκειν, ὡς δέ τις τῶν τοῦ παπίου ἐγρηγορὼς ἔγνω τοῦτον ἐλθόντα, καὶ ὑπνώττειν προσποιούμενος, ἑώρα ὅσα ἐποίησε, καὶ ὡς ὠργίσθη, καὶ ὡς ἠπείλησε. καὶ πάντα τῷ ἑαυτοῦ κυρίῳ ἀπήγγειλεν. ὁ δὲ κοινοῦται ταῦτα τῷ μιχαήλ, καὶ ἄμφω φόβῳ ληφθέντες, ὅπως ἂν ἐκφύγοιεν τὸ μήνιμα τοῦ βασιλέως, ἐφρόντιζον. καὶ ὁ μιχαὴλ τῷ παπίᾳ φησίν, ὡς εἰ βούλοιτο αὐτός, οὐ τὸν κίνδυνον ἐκφευξόμεθα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ μελετώμενα ἡμῖν εἰς ἔργον ἐκβήσεται, καὶ ὃς τὸ προκείμενον συνεργεῖν (?) φησίν, ἐμὲ δ' ἕξεις ὅπῃ βούλει ἑπόμενον, ἐγχειρεῖ τοίνυν αὐτίκα γράφειν πρὸς τοὺς τῆς βουλῆς μετέχοντας, ἀπειλῶν ὡς εἰ μὴ τάχει ἐλεύσονται, καὶ τὰ βεβουλευμένα δράσουσιν (εἶναι γὰρ τοῦτο ῥᾴδιον, ὡς αὐτὸς ὑφηγήσατο) πάντας ἀνακαλύψει τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ αὐτὸς μόνος τοῦ κινδύνου μεθέξει. ταύτας τὰς ἐπιστολὰς τοῖς συνίστορσι διά τινος τῶν τοῦ παπίου ἀπέστειλε, ἐντειλάμενος αὐτῷ εἰπεῖν ἐκείνοις νυκτὸς φοιτῆσαι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μετημφιεσμένους ἐν σχήματι κληρικῶν, καὶ ξίφη βαστάζοντας κεκρυμμένα. οἱ μὲν οὖν ἧκον, ἐς ἐντὸς εἰσῆλθον. ἄρτι δὲ περὶ ὄρθρον τῆς νυκτὸς γινομένης, οἱ βασιλικοὶ ἧκον ψάλται, τὰς ᾠδὰς ᾄσοντες τὰς ἑωθινάς. τούτοις ὁ παπίας καὶ τοὺς τοῦ μιχαὴλ συνίστορας συνεισάγει, καὶ οἱ μὲν ἐν γωνίᾳ καὶ σκότῳ τινὶ συνεκρύπτοντο. οἱ ψάλται δὲ τοὺς ὕμνους ᾖδον. ἤδη δὲ τούτων ὑπὲρ ἥμισυ ᾀσθέντων, εἰς τὸν ναὸν καὶ ὁ βασιλεὺς εἰσελθὼν, καὶ διάτορον ἔχων φθόγγον, βαρύτατον δὲ καὶ σὺν τραχύτητι ταῖς ἀκοαῖς ἐνδιδόμενον, ᾤετο εὐφωνεῖν καὶ εἶναι μελῳδικός, καὶ κατάρχεσθαι τῶν ὕμνων εἰώθει. τότε τοίνυν στὰς ἐξεφώνησε.

τῷ παντάνακτος ἐξεφαύλισαν πόθῳ.

καὶ αὐτίκα ἐκ γωνίας οἱ κατ' αὐτοῦ μελετήσαντες τὸν φόνον ἐξῆλθον, τὰ ξίφη ἀνασπασάμενοι· ὁ δὲ φόβῳ ληφθεὶς ἀνέδραμεν εἰς τὸ θυσιαστήριον, καὶ οἱ αὐτὸν διώκοντες ἐφθάσαντο, καὶ πρὸς αὐτὸν πολλαῖς κατατρώσαντες ταῖς πληγαῖς, καὶ τὴν χεῖρα ἐκτμηθείς, τέλος ἀφῄρητο καὶ τὴν κεφαλήν, βασιλεύσας ὠμῶς τε καὶ ἀπηνῶς καὶ ἀσεβῶς ἤδη ἑπτὰ ἔτη καὶ μῆνας πέντε. καὶ ὁ μὲν ἐκεῖνο νεκρὸς εἰς τὸν ἱππόδρομον συρόμενος ἔρριπτο. ὁ δὲ μιχαὴλ ἔτι τοὺς πόδας ὢν σιδηροδέτης (ἡ κλεὶς γὰρ οὐχ εὑρέθη τῶν δεσμῶν, αὐτίκα τοῦ λέοντος αὐτὴν ἐγκόλπιον φέροντος) εὐφημεῖται καὶ προσκυνεῖται ὡς βασιλεύς. εἶτα τῆς κλειδὸς μὴ εὑρισκομένης, τὰ σίδηρα διακόπτεται.

ἀνῄρητο δὲ ἐν τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ τραυλοῦ ἀμορραίου.

Εἰσῆλθεν οὖν ὁ μιχαὴλ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἑλκόμενος, ταινιωθησόμενος διαδήματι δημοσίᾳ τε ἀναρρηθησόμενος, τὴν μιαιφονίαν μὴ λογιζόμενος, καὶ τῆς ἀναρρήσεως ἔτυχε. τὴν δὲ τοῦ λέοντος γαμετὴν καὶ τοὺς παῖδας, τέσσαρας δ' ὄντας, Σαββάτιον (ὃς ἐν τῷ αὐτοκρατορεῖν μετωνόμαστο κωνσταντῖνος) βασίλειόν τε καὶ γρηγόριον καὶ τέταρτον θεοδόσιον, τῶν βασιλείων κατάγαγεν, τὴν μὲν ἐν τῇ μονῇ καθεῖρξε τῶν δεσποτῶν, τοὺς δὲ εἰς τὴν πρώτην καλουμένην νῆσον περιώρισε, ἐκτεμὼν ἅπαντας τὰ ἀρρενωπίας σημεῖα. καὶ ὁ μὲν θεοδόσιος ἔθανεν, ὁ δὲ κωνσταντῖνος ἀφωνίᾳ κάτοχος γέγονε. δι' ἣν ἱκέτευσε θερμότατα τὸν θεόν, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ μεγάλου πατρὸς γρηγορίου τοῦ θεολόγου ἐν ἀλλήλοις ὑπ' αὐτοῦ προσφυγὼν ἐκτυπώματι, περιαιρεθῆναι τὴν ἀφωνίαν αὐτοῦ. τῇ γὰρ ἐκπτώσει τῆς βασιλείας καὶ τῆς πατρικῆς κακοδοξίας οἱ παῖδες τοῦ λέοντος συνεξέπεσον. ἔδοξεν οὖν ποτε ὁ ἅγιος ἐν ὕπνοις ἐπιστῆναι αὐτῷ, κελεύειν ἀναστῆναι καὶ ἀναγνῶναι, τὸ πάλιν ἰησοῦς ὁ ἐμός. ὁ δὲ πεπεισθεὶς τῷ ὁράματι, εἰσῆλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀνέγνω, μηδενὸς αὐτοῦ ἐμποδίζοντος τῇ φωνῇ. εἰ δὲ καὶ περιγράψας ὁρίοις τὴν σύζυγον, ὡς εἴρηται, καὶ τοὺς παῖδας τοῦ λέοντος περιέγραψεν, ἀλλ' οὐκ ἀχορηγήτους κατέλιπε. τινὰς δὲ τῶν κτήσεων αὐτῶν αὐτοῖς προσκληρώσας, ἵν' ἐκ τούτων τὰ πρὸς χρείαν πορίζοιντο, καί τινας δὲ πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτοῖς προσνείμας. ὡρμᾶτο μὲν δὴ ὁ μιχαὴλ οὗτος ἐξ ἀμορίου πόλεως τῆς ἄνω φρυγίας, ἐν ᾗ ἰουδαῖοί τε καὶ ἀθίγγανοι καὶ ἀσεβῶν ἑτέρων πλῆθος ἐγκατῴκισο, καί τις ἐκ τούτων ἦν ἐκεῖσε σύμμικτος αἵρεσις, ἧς συμμέτοχος ἦν καὶ οὗτος ὁ μιχαὴλ λέγεται. ἧς ἡ αἵρεσις τὸ μὲν σωτήριον βάπτισμα δέχεσθαι, τὴν δὲ μωσαϊκὴν διαταγὴν διαφυλάττειν, ἐκτὸς τῆς περιτομῆς. τὴν ἀκροβυστίαν ἔχει δὲ καὶ ἰουδαῖόν τινα κατ' οἶκον παιδοτρίβην ὄντα αὐτοῦ. ὅθεν οὐκ ἦν τι παρ' αὐτῷ εὑρεῖν ἀκραιφνές, ἀλλ' ἦν, ὡς εἰπεῖν, ὁ ἄνθρωπος πανσπερμία αἱρέσεων. διὸ καὶ τὸν λόγον ἀπήχθετο, ὡς ἂν μὴ ἀνατρέπῃ τὴν ὑπόληψιν τῆς κακοδοξίας αὐτοῦ. ἐκ νεότητος ἐστρατεύετο. ποτὲ δὲ ἰδὼν ὑπὸ στρατηγὸν πατρίκιον, περὶ τοῦ αἰτεῖν. ὑπὸ δὲ ἐτύχει τις ἀθίγγανος παρὼν, καί φησι πρὸς τὸν στρατηγόν, ἐν ἀγνοίᾳ τὸν λόγον ποιούμενος, ὡς βασιλεὺς ῥωμαίων οὗτος, ὃς νῦν δεῖται νῦν, καὶ ὅτι αὐτίκα ὑπὸ μαντεύματι πεισθείς, οἰκειοῦται τὸν μιχαὴλ, καὶ κηδεστὴν ποιεῖται ἐπὶ τῇ θυγατρί. ἄρτι δὲ τῇ αὐταρχίᾳ ἐπιβεβηκότος τοῦ μιχαὴλ, ὡς εἴρηται, ὁ ἱερώτατος νικηφόρος ὁ πατριάρχης ὑπερόριος ὢν, ἐπιστέλλει αὐτῷ, ἀξιῶν τὴν τῶν σεπτῶν εἰκόνων γενέσθαι ἀναστήλωσιν. ὁ δὲ μήτε τι καινοτομήσειν ἔφη περὶ τὴν πίστιν, μήτε τὴν τῆς ἐκκλησίας ἀλλοιῶσαι κατάστασιν, ἀλλὰ μὴ δὲ βιάζεσθαί τινα περὶ τοῦ θείου δοξάζειν παρὰ βούλεται, ἐν λόγοις

ὅθεν ὥρμητο ὁ μιχαήλ, καὶ ὁποῖον τὸ γένος αὐτοῦ.

Insidiatores uerò statim strictis ensib. ex angulo prosilierunt. ille territus in sacrariũ accurrit, quẽ hi consecuti, multis uulneribus confecerunt, amputata manu et capite, cũ crudeliter atq; impiè annos VII & V menses imperasset. Cadauer eius in Circũ equestrẽ pertractũ, ibiq; abiectũ est. At Michael cõpeditus (nã clauis non statim reperiebatur, quã leo in sinu gestabat) lætis acclamationibus ut Imperator adoratus est. Deinde, claue nõ inuenta, cõpedes ferreæ dissectæ sunt.

Michaël ex carcere & cõpedibus ad imperiũ euehitur.

IMPERIVM MICHAELIS Balbi Amorræi.

Mane Michael in magnã Ecclesiã uenit, ut diademate ornaretur & publicè proclamaretur, sacramq; ædẽ, nõ habita nefariæ cædis ratione, ingressus est, & uoti cõpos factus. Leonis uxorẽ & quatuor filios, Sabbatiũ (cui cũ Imperator appellaretur, nomẽ Constantini fuerat inditũ) Basiliũ, Gregoriũ & Theodosiũ, regia eduxit, ac mulierẽ in monasterio Dominorũ inclusit, adolescẽtes in insulã Protã relegauit, oẽs uirilibus exectis. Ex his Theodosius obijt, Constantinus uocẽ amisit. Qua de causa Deũ feruẽtissimis precibus orauit, sed & magni patris Gregorij Theologi statuã continentèr accessit, ut sibi loquendi facultas restitueretur: nã unà cũ Imperio etiã paterna impietate liberi Leonis exciderũt. Aliquando igitur sanctus in somnis ei astare uisus est et iubere ut surgeret, ac illud, Iterũ Iesus meus, legeret. Eo uiso fretus, Ecclesiã ingressus est, ac citra impedimentũ ullũ uocis legit. Etsi autẽ Michael Leonis uxorẽ & liberos intra certos limites circũscripserat, ut dictũ est, nõ tamen egere passus est, quibusdã ex eorũ possessionibus, unde necessaria suppeterent, & seruis ad ministeriũ attributis. Oriũdus fuit Michael Amorio superioris Phrygiæ urbe, in qua Iudæi, Athingani, & aliorũ impiorũ turba habitabant, unde confusa quædã secta existebat, cuius & ipse particeps fuisse creditur. Ea tametsi sacrosanctũ baptisma admittebat, Mosaica tamẽ instituta, præter præputij resectionẽ obseruabat. Aluit domi Iudæũ quendã à quo erudiebatur. Vnde nihil synceri apud eum reperiebatur, sed erat, ut ita dicam, sentina quædã sectarũ: eaq; de causa disputationes oderat, ut quæ eius peruersæ opinioni euertẽdæ essent. In adolescẽtia cum ob inopiã militaret, aliquando tribunũ adijt, aliqd ab eo petitur. Ei tribuno quidã Athinganus astans, clã dixit, Is qui tibi nũc supplex est, aliquando Romanis imperabit. Eo augurio ille motus, statim cũ Michaële familiaritatẽ cõtrahit, eiq; filiã despõdet. Cum autẽ recẽs imperio occupasset, ut dictũ est, S. Nicephorus Patriarcha exulãs, p literas ab eo petijt ut uenerabiles imagines reponerẽt. Cui ille respõdit, se neq; in religione quicq; nouaturũ neq; Ecclesiæ statũ mutaturũ, neq; coacturum esse quẽquã, ut aliter quã uellet, de Deo sentiret. Sed

Leonis uxor fit monacha, filij castrati relegantur.

Cõstãtinus miraculo uocem recuperat.

Michaelis confusa religio.

Athinganus Michaeli imperiũ prædicit.

Michael esse se in religione nihil nouaturum præ se fert: tamẽ in pios grassatur.

hæc uerba fuere. Neque enim multò pòst, animo suo declarato, orthodoxos oppugnauit, ac præter multos alios crudeliter tractatos, etiam in D. Methodiũ grassatus, Euthymiũ Sardium archiepiscopum ob sanctarũ imaginũ cultũ in exiliũ misit. Deinde Methodiũ in Acrita cõclusit, inclytũ uerò Euthymiũ à filio suo Theophilo crudeliter flagris cęsum, in martyrũ numerũ retulit. Copronymũ in omnib. imitãs & Iudæis addictus, sabbata ieiunari iubebat. Resurrectionẽ mortuorũ nõ credebat, eoq́ futura bona sugillabat, & Prophetas irridebat, Dęmones esse pernegabat, scortationẽ peccatũ nõ iudicabat, iurandũ sese Deũ uniuersi moderatorẽ monebat. Iudæ salutẽ ominabatur. Pascha alieno celebrari tempore affirmabat. Hæc pauca è multis improbitatis ac potius dementiæ illius indicia conscribenda censui. Nunc oratio ad res gestas & bella multa illorum temporum progrediatur.

Michaelis opiniones.

Thomas unus triũ eorũ de quibus Philomelianus ille monachus Bardanę uaticinatus fuerat, ut suprà dictum est, quorũ duo imperio potituri essent, tertius (is uerò Thomas erat) inuasurus ille quidẽ tyrannidẽ, & diadema sibi impositurus, regni uerò nõ cõpos futurus, seditionẽ excitauit. Is igitur, ut antè scriptum est, à Leone fœderatorum legioni præpositus, ut principem de se bene meritum à Michaele cæsum cognouit, per speciem necis illius uindicandæ, cum reuera imperium cogitaret, Michaelem est aggressus, coactisq́ non contemnendis copijs, uniuersas ferè orientales prouincias occupauit, & publica earum uectigalia sibi afferẽda curauit. Vndè auctis opibus etiam Agarenos inuasit, qui tum omnes Prouincias & ipsas insulas ob intestinum bellum audacius populantur, eorumq́ impetum repressit, & castris propè positis habitoq́ colloquio, pepigit, si imperio potiretur, se Romanis finibus eis cessurũ esse. His peractis, caput diademate regio ornat, & ab Iobo Antiocheno Patriarcha imperator appellatur. Inde cum magno exercitu profectus (Nec enim Agarenos duntaxat, sed & plures alias gentes ad belli societatem asciuerat) tyrannidem maiore animo inuadit.

Thomæ seditio.

Fuit hic Thomas non ex gente Patricia, sed admodum obscura eaq́ Barbara, tantaq́ inopia conflictãta, ut mercede seruiret. Sed a fortuna euectus, ut dictum est, regnoq́ affectato, Constãtini nomen assumpsit, & filium adoptiuum, imperij consortem, ut putabat, allegit. Cum exercitu Michaelis cõtra se misso congressus, alijs occisis alijs fugatis, tyrannidem stabiliuit, & classe cõparata, imò etiã classe imperatoria potitus, Abydo in Thraciã traiecit, orientalib. penè omnibus subactis, præter Opsicianã prouinciã, cui Cataquila, & Armeniacã, cui Olbianus præerat, qui tyranni adoptiuũ filiũ insidijs exceptũ, statim sustulit. Cũ Thomas, ut dictũ est, in Thraciam uenisset, omnes ad eum se contulerunt. Itaque Imperatorem denuo terra

Thomæ natales.

Thomas Byzãtium frustra oppugnat.

ὃ τέμνειν ταῦτα. οὐ μετὰ πολὺ γὰρ τὴν γνώμην τὴν οἰκείαν δηλώσας, καὶ κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς μὲν ἄλλους δεινοῖς περιέβαλε, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ καὶ τὸν θεῖον Μεθόδιον, καὶ τὸν τῶν Σάρδεων ἀρχιεπίσκοπον Εὐθύμιον ὑπερορίᾳ περιέπεμψε, διὰ τὴν τῶν ἁγίων εἰκόνων τιμήν. ὥστε τὸν μὲν Μεθόδιον καθεῖρξε κατὰ τὴν ἀκρίταν, τὸν ἀοίδιμον Εὐθύμιον δὲ μαρτυρικῷ τέλει θανατοῖ, ἀφειδῶς μαστιζόμενον διὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου. ἐζήλου δ' ἐν ἅπασι τὸν Κοπρώνυμον, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις προσέκειτο, καὶ τὰ σάββατα νηστεύειν προσέταττε. τὴν ἀνάστασιν ἠπίστει, διέσυρε τὰ μέλλοντα ἀγαθά, καὶ τοὺς προφήτας διέσυρε, καὶ δαίμονας οὐκ εἶναι διεβεβαιοῦτο, πορνείαν τὸ οὐχ ἁμάρτημα ἡγεῖτο, καὶ τὸν ὅλων θεὸν ὀμνύειν ἐδίδασκε. τῷ τε Ἰούδᾳ σωτηρίαν ἐπεφήμιζε, καὶ τὸ πάσχα οὐ κατὰ καιρὸν ἑορτάζεσθαι ἐδογμάτιζε. ταῦτα μὲν οὖν ἐκ πολλῶν ὀλίγα τῆς ἐκείνου κακίας ἢ καὶ ἀνοίας γνωρίσματα ξυγγέγραπται, ὁ δὲ λόγος τὰ τότε ξυμβεβηκότα διεξίτω τῇ ἱστορίᾳ. τὰ δ' ἦσαν ἐμφύλιοι πόλεμοι. ὁ δὲ τούτων κατάρξας Θωμᾶς ἦν, ὃς τῶν τριῶν τυγχάνων ἀνδρῶν, περὶ ὧν ὁ ἐκ τοῦ Φιλομηλίου μοναχὸς τῷ Βαρδάνῃ προείρηκεν, ὡς ἄνω που εἴρηται, τοὺς μὲν δύο ἐπιβήσεσθαι τῆς βασιλείου ἀρχῆς, τὸν δὲ γε τρίτον, ὃς (οὗτος ἦν ὁ Θωμᾶς) ἐπιχειρήσει μὲν τυραννίδι, καὶ ἑαυτῷ περιθέσθαι διάδημα, μὴ μέντοι καὶ τῆς βασιλείας τυχεῖν, οὗτος οὖν, ὡς εἴρηταί μοι ἄρτι, ἄρχων καταστὰς τοῦ τάγματος τῶν φοιδεράτων παρὰ τοῦ Λέοντος, ὡς ἔγνω τὸν εὐεργέτην ἀνῃρημένον παρὰ τοῦ Μιχαήλ, τῷ μὲν δοκεῖν τιμωρῶν ἐκείνῳ, τῷ δ' ὄντι τὴν βασιλείαν καραδοκῶν, ἀντῆρε τῷ Μιχαήλ, καὶ συναλίσας δύναμιν οὐκ εὐκαταφρόνητον, ἅπασαν σχεδὸν τὴν ἑῴαν μοῖραν ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ τοὺς δημοσίους φόρους αὐτῷ κομίζεσθαι παρεσκεύασε. καὶ πολὺς ἐντεῦθεν γενόμενος ἐπῆλθε καὶ τοῖς Ἀγαρηνοῖς, ἀδεέστερον τότε πᾶσαν ληϊζομένοις χώραν, καὶ τὰς νήσους αὐτὰς διὰ τὸν ἐμφύλιον πόλεμον, καὶ ἐπελθὼν ἀνέκοψεν αὐτῶν τῆς φορᾶς καὶ αὐτο[illegible] πλησίον πεποιηκώς, καὶ εἰς λόγους ἦλθεν αὐτοῖς, καὶ ἄκων ὡς λόγος, ὑπέσχετο ἐπὶ συνθήκαις, τῶν Ῥωμαϊκῶν ὁρίων παραχωρῆσαι αὐτοῖς, εἰ τῆς βασιλείας ἐγκρατὴς γένοιτο. οὕτω δὲ ταῦτα διοικησάμενος, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀναδήσας ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ αὐτοκράτωρ ἀνερρήθη παρὰ τοῦ τῶν Ἀντιοχέων τοῦ τότε τὸν θρόνον αὐτῆς τὸν πατριαρχικὸν ἔχοντος. Ἰὼβ δ' ἐκεῖνος ἐπεκαλεῖτο. κἀκεῖθεν ὁρμηθεὶς σὺν μεγάλῳ στρατεύματι (εἶχε γὰρ συμμάχους οὐκ Ἀγαρηνοὺς μόνους, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑτέρων ἐθνῶν πλειόνων) τῇ τυραννίδι κρατερώτερον ἐπιχείρησεν. ἦν δὲ ὁ Θωμᾶς οὗτος οὐ τῶν εὐπατριδῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν λίαν ἀσήμων καὶ ὄντων βαρβάρων, καὶ πενίᾳ συνετρόφει τῇ ἐσχάτῃ, ὥστε καὶ δουλεύειν μισθοῦ. ἀναχθεὶς δὲ ὑπὸ τῆς τύχης, ὡς εἴρηται, καὶ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, Κωνσταντῖνον ἑαυτὸν ὀνομάσας, καὶ κοινωνὸν τῆς βασιλείας, ὡς ᾤετο, προσλαβόμενος υἱοθετησάμενός τινα. τοῦ δὲ Μιχαὴλ στρατιὰν κατ' αὐτοῦ ἐσταλκότος, συμβαλὼν ἐκείνῳ αὐτῇ, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δὲ φυγάδας ἀπέφηνε. κἀντεῦθεν κρατερώτερον τῆς τυραννίδος ἐπελάβετο, καὶ στόλον ἐξαρτυσάμενος, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸν βασιλικὸν ναυτικὸν ὑφ' ἑαυτὸν πεποιημένος, ἐξ Ἀβύδου πρὸς τὴν Θρᾴκην ἐπεραιώθη, καὶ τὰ τῆς ἑῴας ἅπαντα σχεδὸν ὑπηγάγετο, αὐτοῦ μόνου τοῦ θέματος τοῦ Ὀψικίου, οὗ ὁ Καταδάκυλας ἐστρατήγει, καὶ τοῦ τῶν Ἀρμενιακῶν, ὁ Ὀλβιανὸς δὲ τὴν στρατηγίδα τούτου εἶχεν ἀρχήν. ὃς δ' ὑποχείσας καὶ τὸν τοῦ τυράννου ἀναιρεθέντα

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ἀποσοβηθέντα ἐὰν κατασχὼν, ἀνῆλθεν εὐθύς. γενόμενος δ' ἐν τῇ Θρᾴκῃ, ὡς εἴρηται, ὁ Θωμᾶς, προστεθειμένων αὐτῷ τῶν ξυμπάντων ἐκεῖσε, πλὴν ὀλίγων τῶν τοῦ βασιλέως κατά τε γῆν αὐτῷ συμμίξαντος καὶ κατὰ θάλασσαν, καὶ ἄμφω τὰς στρατιὰς ὁ τύραννος ἐτρέψατό τε καὶ διεσκέδασεν, υἱοθετεῖται δ' ἕτερον τοῦ πρώτου τεθνηκότος, ὡς εἴρηται, Ἀναστάσιον μὲν καλούμενον, μοναχὸν δ' ὄντα, καὶ τὸ μὲν σχῆμα τὸ θεῖον ἐκδυσάμενον, στολὴν δὲ κοσμικὴν μεταμφιεσάμενον. τὸ ἄστυ δ' ἄρα ἐκεῖνος ὁ Μιχαὴλ, ὡς σιδηρᾶν ἐκτεῖναι σειρὰν ἐξ ἀκροπόλεως εἰς τὸ κατ' ἀντιπέραν πολίχνιον, ἵν' ἄβατα τοῖς τοῦ τυράννου φυλάττοιτο τὰ ἐντός. ἀλλ' ὁ Θωμᾶς ὁμοῦ τῇ πόλει προσέβαλε κατὰ γῆν τε καὶ θάλασσαν, τὴν σιδηρᾶν ἐκείνην ῥᾷστα διαρρήξας σειρὰν, καὶ ὑπὲρ ὧν μόνον φανεὶς, τοῖς ἐν τῇ πόλει διὰ τὴν πρὸς τὸν κρατοῦντα ἀπέχθειαν, διεχθρὰν τὴν εἴσοδον αὐτῷ παρασχεῖν, ἐπεὶ δ' ἐρρωμένους εὗρε τοὺς ἐντὸς πρὸς τὴν τῆς πόλεως φυλακὴν, καὶ τῶν ἐλπίδων ἐψεύσθη, τότε μὲν ἀνεχώρησε, καὶ βάλλεται χάρακα κατὰ τὸ τῶν θείων ἀναργύρων ἱερώτατον τέμενος, ὁ τόπος δὲ τοῦ Παυλίνου ὠνόμαστο. ἡμερῶν δέ τινων διαγενομένων, καὶ κατὰ χέρσον αὖθις καὶ κατὰ θάλασσαν ἐπήγαγε τῇ πόλει τὸν πόλεμον, ἑλεπόλεις τε καὶ κλίμακας ἐπαγόμενος. ὡς δ' ἑώρα τὰ τῆς σπουδῆς αὐτῷ πανταχόθεν ἄπρακτα, τότε μὲν τὴν ψυχρὰν ἐκτρεπόμενος Θρᾴκην (χειμὼν γὰρ ἦν) τὴν στρατιὰν αὐτοῦ ταῖς χώραις διένειμεν, ἐν ταύταις χειμάζουσαν, καὶ τὴν τοῦ χειμῶνος ἐκφευξομένην δριμύτητα. ἤδη δὲ τοῦ ἔαρος ἐφεστῶτος, καὶ πάλιν προσῆγε καὶ ἀμφοτέρωθεν τῇ πόλει τὴν στρατιὰν, καὶ περιεκύκλου τὰ τείχη τῷ τε πεζῷ στρατεύματι καὶ τῷ ναυτικῷ. ἤδη δὲ καὶ τῷ Μιχαὴλ ἡτοίμαστο καὶ στόλος καὶ στράτευμα. λόγοις οὖν παρακλητικοῖς τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας ὁ βασιλεὺς, ἀθρόον ἐκ πλειόνων πυλῶν διεξελθόντες, συρρήγνυνται τῷ τοῦ τυράννου λαῷ. οἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καὶ τῷ θάρσει τῶν ἐπιόντων καταπλαγέντες, τὰ νῶτα μετέβαλον, καὶ ἔπεσον πολλοὶ, καὶ ἐνίκα τῶν ἐκ τῆς πόλεως ἦν. τὰ μὲν οὖν κατὰ χέρσον οὕτω συνηνέχθη τῷ ἀποστάτῃ. οὐ μὴν ἀλλ' οὐδὲ τὰ κατὰ θάλασσαν κάλλιον ἔσχεν αὐτῷ. τὰς γὰρ βασιλικὰς τριήρεις τὸ τοῦ τυράννου ναυτικὸν θεασάμενον ἀντιπλεούσας αὐτῷ, οὐχ ὑπέστη γε, ἀλλ' εὐθὺς, τὴν συμπλοκὴν μὴ θαρρῆσαν, εἰρεσίᾳ συχνῇ πρὸς τὴν χέρσον κατήγοντο, καὶ οἱ μὲν ἀπεδίδρασκον, οἱ δὲ τῷ Μιχαὴλ αὐτομολοῦντες προσῄεσαν. ὁ δ' ἀποστάτης, ἔτι τῆς τυραννίδος ἀντείχετο, καὶ οὔτε τὸν χάρακα ἔλυσε, καὶ τὸ ἐν Ἑλλάδι ἑτοιμασθὲν αὐτῷ ναυτικὸν μετεπέμψατο, καὶ τόδε περὶ τὰς Βυρίδας νεωλκυσάμενον. ὃ γνόντες οἱ τοῦ στόλου τοῦ Μιχαὴλ, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπιτίθενται, καὶ τινὰς μὲν ᾑρήκασι τῶν πολεμίων νεῶν, ἑτέρας δὲ τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατέφλεξαν, ὡς ὀλίγας περιλειφθῆναι. κατὰ γῆν δὲ συχναὶ μὲν ἐγίνοντο προσβολαὶ, Θεοφίλου τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως τῷ λαῷ προεξάρχοντος, ἀγχώμαλα δὲ τοῖς ἐναντίοις ἦσαν τὰ πράγματα, καὶ οὐδετέρῳ μέρει καθαρῶς ἡ νίκη ἐπεμειδίασεν. ἐν τοσούτῳ δέ τι συμβαίνει, τῷ Θωμᾷ τὰ πράγματα ἐσφηλε. τῆς γὰρ φήμης πανταχοῦ τὴν τοῦ Θωμᾶ κηρυξάσης ἀποστασίαν, καὶ τὴν πολιορκίαν τῆς πόλεως, Μορτάγων ὁ τῶν Βουλγάρων κατάρχων, σπονδὰς ὑπὸ τοῦ Λέοντος τριακοντούτεις θέμενος, καὶ φιλίως τοῖς Ῥωμαίοις ἔχων, αὐτεπάγγελτος ἧκε συμμαχήσων τῷ βασιλεῖ, καὶ στρατοπεδεύεται κατὰ τὰ Κηδοκτοῦ. τοῦτο τὸν ἀποστάτην ἐθορύβησε. κρίνας δὲ ἀσύμφορον ἑαυτῷ, ἅμα τε καὶ πολιορκεῖν, καὶ τοῖς Βουλγάροις ἀντιστρατεύεσθαι, μερισθείσης γὰρ αὐτῷ τῆς δυνάμεως, οὐκ ἀξιόμαχον ἑαυτὸν οὐδετέρῳ τυγχάνειν ᾤετο,

mari'que uicit, profligatis exercitibus; & in demortui filij locum, alium adoptauit, nomine Anastasium, qui sacro monachi habitu abiecto, ciuilem sumpserat, eo'que redegit Michaelem, ut ferrea cathena ex arce in oppidulum è regione situm extenta, tyrannum prohibere conaretur, ne intrò penetraret. Sed Thomas terra mari'que simul, impetu in urbem facto, cathenaq; facillimè rupta: putabat, si à ciuibus tantum conspiceretur, forè sibi ob Imperatoris odium aperta omnia. Quum autem illos fortes se præberent, qui urbem tuebantur, spe deiectus, tum quidem recessit, ac uallum muniit circa sacrosanctam diui Anargyrorum ædem, qui locus Paulini uocatur. Diebus aliquot elapsis, urbem denuò terra mariq; oppugnat, machinis & scalis adhibitis. Vt uero se omnem operam & impensam ludere uidit: tunc frigida Thracia relicta (nam hyems erat) exercitus in prouincias distribuit, ut ibi ocio recreati, hyemis sæuitiam euitarent. Sub ueris initium, legiones denuò utrinque contra urbem adduxit, eamq; & pedestribus & naualibus copijs circumdedit. Sed & Michael interea & classem & milites comparat, suosq; cohortatus, pluribus portis ex improuiso impetum in tyranni populum fecit. Illi uerò & inexpectata aggressione, & audacia hostium territi, terga dederunt, multisq; cæsis uictoria penes urbanos fuit. Ac terra sic actum est cum desertore, mariq; nihilo melius. Nam tyranni naues, quum Imperatoriam classem contra se ire uidissent, non restiterunt, sed congressu euitato, assidua remigatione ad continentem appulerunt, ibi alij diffugerunt, alij ad Michaelem defecerunt. Verùm desertor tyrannidem adhuc urgebat, neque uallo soluto, & classe quam in Græcia paratam habebat, accersita. Quæ quum uenisset; & iuxta Berydas, naues subductæ essent, Michaelis classiarij ea re cognita, noctu eas aggrediuntur, & quasdam hostilium nauium cœperunt, & quasdam igni Græco incenderunt, ut perpaucæ admodum superessent. Terra autem crebra prælia fiebant, Theophilo Imperatoris filio duce, sed æquo ferè Marte pugnabatur, uictoria ad neutram partem inclinante. Interea uerò aliquid accidit, quo res illius Thomæ labefactatæ sunt. Nam rumore defectionis Thomæ, & urbis obsidionis passim sparso: Mortagon Bulgarorum Princeps, qui annorum triginta inducias cum Leone fecerat, Romanis amicus, ultro suppetias Imperatori uenit, castris ad Cedoctum locatis. Ea res desertorem turbauit, Nam quum è re sua esse non putaret, ut simul & urbem oppugnaret, & cum Bulgaris dimicaret, quod diuisis copijs, neutris par futurus esset: contra Bulgaros cum omni exercitu est profectus,

Thomas à Michaele terra mariq; uincitur.

Bulgari ultro Thomã inuadunt.

pugnaq́; commissa uictus, multos suorum amisit partim cæsos, partim captos. Qui uerò & Barbaricum ensem, & captiuitatem effugerant, expectatione rerum futurarum suspensi, quieuerunt. Bulgari captiuis & magna præda adducta, elati uictoria, recesserunt. Ea clade desertoris cognita, classis eius reliquiæ ad Michaelem defecerunt. Eo rerum statu tyrannus, etsi uires eius undique minuebantur, tamen ab obsidione non recedebat: sed cum ne tum quidem quicquam proficeret, omissa urbe longius abscedit, & locum opportunum nactus, uallum communit, atque inde suburbana diripit, eorumq́; amœnitatem uastat. Sed Michaele eum aggresso: commissaq́; pugna, Thomæi de industria in fugam uersi, partim ad Imperatorem se contulerunt, partim ad sua redierunt. Tyrannus cum paucissimis Adrianopolim abit. quem Michael è uestigio insecutus, urbem non machinis, sed annonæ penuria oppugnat. Ciues urgente fame, petita delictorum ab Imperatore uenia & impetrata, Thomam uinctum ei tradunt. Is ei & manus & pedes amputat, & asino impositum ignominioso triumpho circumducit. Postea de conscijs quærit, quorum ille multos nominasset, nisi Hexabulius patricius Imperatoris impetum hoc dicto repressisset, inimicis amicos deferentibus non habendam esse fidem. Thomas uerè alias alijs tormentis excruciatus, miserrimè expirauit. Adoptiuus item eius filius, quum in Bizyam oppidum consugisset, à castelli habitatoribus uinctus, ad Imperatorem est adductus, & eodem quo fictitius pater supplicio affectus, uiolenter & ipse perijt. Thomæ seditione ad hunc modum compressa, maritimæ Thraciæ ciuitates nihilominus, etiam illo sublato, motum eum urgebant, ac præ cæteris Panium & Perinthus. Sic enim Heraclea olim, appellata est, idq́; Imperatoris odio factum. Cæterum, Panium mœnibus terræ motu collapsis, captum est, Heraclea mari expugnata, Michael his rebus bene gestis, triumphans in urbem redijt, & ludis Circensibus Michaelis adiutores asinis insidentes in theatrum introductos, sola relegatione contentus grauioribus suspicijs non affecit, duobus exceptis Chærea & Zagoreno, qui quum castella quibus præerant, ne post Thomæ interitum quidem tradere uellent, ijs expugnatis, in crucem acti sunt. Dum Romanæ copiæ, Thomæ defectione, bellisque ciuilibus occupantur, Agareni occidentales, sinus Iberici incolæ, qui Hispani uocantur, arrepta occasione, à suo Duce, quem Amermumnem uocāt, locorum coacti augustijs, petierunt, ut coloniam deduceret. Annuit ille, & cum eis trimeribus impositis soluit, insulasq́; Romanas obiēs populatur. Vt autem in Cretam quoq́; uenit, eius fertilitate

Thomæ crudelis interitus.

Panium & Heraclea captæ à Michaele.

Agareni ex Hispanis in Cretam traijciunt.

κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχώρει παντὶ τῷ στρατεύματι, καὶ συμβαλὼν ἡττᾶται, καὶ πολλοὺς μὲν ἀποβάλλει τῶν ἑαυτοῦ, τοὺς μὲν φθαρέντας, τοὺς δὲ καὶ ἁλόντας. ὅσοι δέ γε τόν τε βαρβαρικὸν σίδηρον διέφυγον, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν διέφυγον, τὸ μέλλον καραδοκοῦντες, ἡσύχαζον. οἱ Βούλγαροι δὲ σὺν αἰχμαλώτοις καὶ λείᾳ πολλῇ ἐπαγόμενοι, ἀνεζεύγνυον, τῇ νίκῃ γαυρούμενοι. τὴν τῶν ἧτταν τοῦ ἀποστάτου ὅσον ἐκ τοῦ στόλου αὐτῷ περιελέλειπτο ἐγνωκός, πρὸς τὸν Μιχαὴλ αὐτομόλησεν. ἐν τούτοις δὲ ὁ τύραννος γεγονώς, καὶ πάντοθεν ἐλαττούμενος, ὅμως ἔτι τοῦ πολιορκεῖν οὐκ ἐπαύσατο. ἀλλὰ καὶ αὖθις μηδὲν ἀνύων, ἀπανίσταται μὲν τῆς προσεδρείας τῆς πόλεως, ἄπεισι δὲ πορρωτέρω καί τινα τόπον εὑρὼν ἐπιτήδειον, ἐν τούτῳ βάλλεται χάρακα, κἀκεῖθεν ὁρμώμενος ἐληΐζετο τῆς πόλεως τὰ προάστεια, καὶ τὰς τούτων ἐκριζῶν χάριτας. ἐπῆλθε τοίνυν τούτῳ ὁ Μιχαήλ, καὶ μάχης συγκροτηθείσης, οἱ τοῦ Θωμᾶ ἑκόντες ἐτράπησαν εἰς φυγήν, καὶ οἱ μὲν τῷ Μιχαὴλ προσερρύησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἀπῆλθον ἕκαστοι. ὁ δέ γε τύραννος μετὰ βραχίστων εἰς Ἀδριανούπολιν ἄπεισι, καὶ ὁ Μιχαὴλ αὐτῷ κατ' ἴχνος ἀκολουθεῖ, καὶ πολιορκεῖ τὴν πόλιν οὐχ ἑλεπόλεσιν, ἀλλὰ σπάνει τῶν ἀναγκαίων. καὶ οἱ τῆς πόλεως τῷ λιμῷ πιεζόμενοι, ἀμνηστίαν τῶν ἐπλημμελημένων ἐκ τοῦ βασιλέως ᾐτήσαντο, καὶ ταύτης τυχόντες, δεσμοῦσι τὸν Θωμᾶν, καὶ παραδιδόασι τῷ Μιχαήλ. ὁ δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, καὶ ὄνῳ ἐπιβιβάσας, θριαμβεύει τὸν ἄτιμον θρίαμβον. ἔπειτα περὶ συνειδότων πυθόμενος, καὶ πολλοὺς ἂν ἐκεῖνος ἐξέφηνεν, εἰ μὴ ὁ Ἐξαβούλιος ὁ πατρίκιος τὴν ὁρμὴν τοῦ βασιλέως ἀνέκοψε, φάμενος μὴ χρῆναι πιστεύειν κατὰ τῶν φίλων ἐχθροῖς. ὁ δέ γε Θωμᾶς ἄλλοτε ἄλλαις τιμωρίαις ὑποβαλλόμενος, βιαιότατα κατέλυσε τὴν ζωήν. καὶ ὁ τούτου δὲ θετὸς υἱὸς εἰς τὸ τῆς Βιζύης πολίχνιον προσφυγών, παρὰ τῶν οἰκούντων τὸ φρούριον δεθεὶς προσήχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ὁμοίως τῷ πεπλασμένῳ πατρὶ κολασθείς, βιαίως καὶ αὐτὸς ἀπέρρηξε τὴν ψυχήν. ἡ μὲν οὖν τοῦ Θωμᾶ ἐπανάστασις τοῦτον τὸν τρόπον κατηύναστο, αἱ δὲ θρᾳκικαὶ πόλεις αἱ παράλιοι, κἀκείνου παρελθόντος, ἐπὶ τῆς στάσεως εἴχοντο, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸ Πάνιον καὶ ἡ Πέρινθος. οὕτω γὰρ πάλαι ὠνόμαστο ἡ Ἡράκλεια. ἐστασίαζον δ' ἐπὶ μίσει τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. ἀλλὰ τὸ μὲν Πάνιον σεισμῷ τοῦ τείχους αὐτοῦ πεσόντος, ἑάλω, ἡ δ' Ἡράκλεια διὰ τῆς θαλάσσης γέγονεν ἁλωτή. ταῦτα τοίνυν κατορθώσας ὁ Μιχαήλ, ἐπάνεισι τροπαιοφορῶν, καὶ ἱππικοῦ τελουμένου ἀγῶνος, τοὺς τῷ Θωμᾷ τὴν τυραννίδα συμπράξαντας ὄνοις ἐφεζομένους εἰσαγαγὼν εἰς τὸ θέατρον, ὑπερορίαν αὐτῶν κατεδίκασε, μή τι πλέον κολάσας αὐτούς, εἰ μή τινας δύο τὸν Χοιρέαν καὶ τὸν Γαζαρηνόν, μὴ πειθομένους μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ παραδοῦναι τὰ φρούρια, ἃ κατεῖχον, ἑλών, καὶ ἀνασκολοπίσας ἀπέκτεινε. τῇ γοῦν ἀποστασίᾳ τῇ τοῦ Θωμᾶ καὶ τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις τῶν ῥωμαϊκῶν ἀσχολουμένων δυνάμεων, ἄδειαν εὑρηκότες πᾶσαν οἱ πρὸς ἑσπέραν Ἀγαρηνοί, οἳ τὸν τῆς Ἰβηρίας οἰκοῦσι κόλπον, καὶ λέγονται Ἱσπανοί, τῷ σφετέρῳ προσίασιν ἀρχηγῷ, ὃν αὐτοὶ καλοῦσιν ἀμερμουμνήν, καὶ ἐν τούτῳ ἀποικίαν στείλασθαι, διὰ πλῆθος στενοχωρούμενοι. κἀκεῖνος κατένευσε. καὶ τούτους παραλαβὼν σὺν τριήρεσιν ἀπέπλευσε, τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους νήσους περιελθὼν καὶ λῃζόμενος. ὡς δ' ἦλθε καὶ εἰς τὴν Κρήτην, καὶ τὸ ταύτης εὔγειον

σύμφορον

καταλύσεως τοῦ Θωμᾶ.

περὶ τῆς Ἡρακλείας καὶ τοῦ Πανίου μηδὲ μετὰ τὴν κατάλυσιν τοῦ Θωμᾶ τῆς ἀποστασίας ἀφισταμένων.

ὅπως ἡ Κρήτη γέγονεν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνούς.

πάμφορον, τὰ μὲν πλεῖστα εἰς λείαν ἐκπέπομφεν, αὐτὸς δὲ μετ' ὀλίγων εἰς φυλακὴν διὰ τῶν παραλειφθεισῶν τῶν νηῶν, πῦρ ἐνέβαλε κατ' αὐτῶν καὶ πάσας ἐνέπρησε. θορυβουμένων δὲ τῶν ἀγαρηνῶν διὰ τοῦτο, καὶ τὴν αἰτίαν ζητούντων, ὁ ἄποψ (οὕτω γὰρ ὁ σφῶν ὠνόμαστο ἀρχηγὸς) ἐκείνοις ἐπειδὴ φησίν. ἰδοὺ τοίνυν χώρα ῥέουσα μέλι καὶ γάλα. καὶ ταύτην κατασχόντες οἰκίσατε. ἐκείνων δὲ εἰπόντων, καὶ τὰ φίλτατα ποῦ; ὁ ἄποψ, φησὶ, γυναῖκες εἰσὶν αὐθυπότακτοι, ἐξ ὧν γεννήσονται καὶ παῖδες ὑμῖν οὐ μετὰ μακρόν. τούτοις πεισθέντες οἱ ἐκ τῆς ἄγαρ, τήν τε νῆσον ὑφ' ἑαυτοὺς ἐποιήσαντο, καὶ τοὺς αὐτόχθονας ἐδουλώσαντο. ὅτε καὶ κύριλλος ὁ γορτυνίας ἐπίσκοπος, ἀθλήσας ὑπὲρ χριστοῦ, μαρτυρίου κεκόμιστο στέφανον. θανούσης δὲ τῆς συζύγου τῷ βασιλεῖ, ἐκεῖνος ὑποκρίνεται μὲν ὡς τὸ φανερὸν, δευτέροις ὁμιλῆσαι γάμοις μὴ βούλεσθαι, κρύβδην δὲ πρὸς τοὺς ἐξόχους τῆς γερουσίας διαπεμπόμενος ἀξιοῦσθαι παρ' αὐτῶν παρασκευάζει ἑτέραν τοῦ βίου κοινωνὸν εἰσοικίσασθαι. καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐπρεπής. δεινὸν γὰρ ἔφασκεν εἶναι ἡμᾶς μὲν βασιλεύεσθαι παρά σου, τὰς δὲ ἡμῶν συνοίκους βασιλίδος στερίσκεσθαι. ὁ δὲ πρότερον μὲν ἀνακρουόμενος, τὴν ἀξίωσιν ὑπερετίθετο. λιπαρούντων δὲ ἐκείνων πίστιν ἐζήτει, εἰ βούλοιντο ἀγαγέσθαι αὐτὸν βασίλισσαν, ὡς καὶ μετὰ θάνατον αὐτοῦ βασιλίδα ταύτην ἕξουσι, καὶ τὰ ἐκ ταύτης αὐτῷ φυσόμενα ὡς βασιλέας τιμήσουσι. ταῦτα δὲ τῆς συγκλήτου ἐγγράφως αὐτῷ ἐπαγγειλαμένων, καὶ ἀπανάστας ἐνδιαλείπων τῆς πεπλασμένης φιλοσοφίας, καὶ συνάπτεται γυναῖκά τινα, θυγατέρα λεγομένην γενέσθαι τοῦ βασιλεύσαντος κωνσταντίνου, ὃν ἡ μήτηρ εἰρήνη ὡς ἐτυφλώσατο, εἰρηται ἤδη πρότερον. ἦν δ' ἡ γυνὴ κεκαρμένη πρὸ πλείονος, καὶ ἐν τῇ νήσῳ τῇ πριγκίπου ταῖς ἀσκουμέναις ἐκεῖ μοναχαῖς, ἐκ πρώτης τριχὸς συγκατείλεκτο, καὶ ἐκαλεῖτο αὐτὴ εὐφροσύνη. τοῦ πατριάρχου δὲ θεοδότου θανόντος, ὃς ἓξ ἔτη ἀσεβῶς τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησεν, ἀντώνιος προχειρίζεται, ᾧ κασσιματᾶς τὸ ἐπώνυμον, καὶ οὗτος δὲ τὰ πρὸς τὴν πίστιν δόξαις διέστραπτο. ὁ μέντοι βασιλεὺς στόλον ἐκπέμπει κατὰ τῶν τὴν κρήτην κατασχόντων ἀγαρηνῶν, ἡττᾶτο δὲ, καὶ οἱ περιλειφθέντες ἐπανῆλθον τὴν ἧτταν αὐτάγγελοι. ἔπειτ' αὖθις ἕτερον πολὺ ναυτικὸν ἐτοιμασάμενος ἔστειλε, τούτου στρατηγὸν ἐπιστήσας τὸν κρατερὸν, ὃς συμβαλὼν τοῖς ἐν κρήτῃ ἀγαρηνοῖς πρότερον μὲν εὐτύχησε, πολλοὺς ἐκείνων καὶ ζωγρήσας καὶ ἀνελών. εἶτα τῇ νίκῃ τεθαρρηκὼς ἐκεῖνός τε, καὶ ὁ ὑπ' ἐκεῖνον λαὸς, ὡς ἤδη τῶν ἐναντίων ἐκνενευρισμένων, καὶ μὴ ἄν ποτε προσβαλεῖν αὐτοῖς τολμησόντων, ἀνέσει ἑαυτοὺς καὶ πότοις ἐξέδωκαν, καὶ ἀφυλάκτως ἐχόμενοι ὕπνου τὸ κατὰ τὴν νύκτα ἐκείνην σὺν ῥᾳθυμίᾳ πολλῇ. ὅπερ κατανοήσαντες οἱ πολέμιοι, νυκτὸς αὐτοῖς ἐπῆλθον μετὰ μεγίστου ἀλαλαγμοῦ, καὶ πάντας διέφθειραν, ὡς μικροῦ μὴ δ' ἄγγελον καταλειφθῆναι τῆς συμφορᾶς. καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ τοῦ στόλου ἐξάρχων ὁ κρατερὸς ἐν πλοίῳ ἐμπορικῷ φυγὰς ἀπιὼν, κατελήφθη, καὶ ἀνεσκολοπίσθη. ἕτερος δέ τις αὖθις ὠορυφᾶς καλούμενος ναυτικὸν πιστευθεὶς ἕτερον, ἐπιὼν τὰς νήσους, καὶ ταῖς πειρατικαῖς νηυσὶ τῶν ἀγαρηνῶν συμπλεκόμενος, καὶ τὴν τούτων ῥύμην τὴν πρὸς τὰς προνομὰς ἀνέκοψε, καὶ τοὺς ἐν τῇ κρήτῃ τοῦ προτέρου θράσους ἀνέστειλε. καὶ κατὰ σικελίαν δὲ στάσις ἑτέρα ἐκίνητο. ἀνὴρ γάρ τις εὐφήμιος λαοῦ κατάρχων τινὸς, ἔρωτι πεμηνὼς μοναζούσης ἐλήφθη τινὸς, καὶ ταύτην ἁρπάγμα τίθε-

Ἰστέον ἡ εἶναι λαττέριαν γα... μέτρα ἀπό... ἡ μιχαὴλ

εὐφροσύνη.

περὶ τῶν ἐν τῇ κρήτῃ ἀγαρηνῶν.

cognita, maximam partem prædatum mittit, ipse cum paucis ad nauium custodiam relictus, igne iniecto omnes cremat. Ob quod factum Agarenis tumultuātibus, & causam eius requirentibus, Aehaps (id enim duci eorum nomen erāt) Coloniam inquit petijstis. En regionem lacte & melle manantem. Hanc occupate & incolite. Cum uerò illi dicerent, Nostra uerò charissima ubi sunt? Respondit, Mulieres sunt, è quibus paulò post liberos suscipietis. His Agareni persuasi, insula subacta indigenas in seruitutem redegerunt. Quo tempore Cyrillus Gortynius episcopus pro Christi defensione Martyrij coronam accepit. Interea Imperator, uxore mortua, se à secundis nuptijs abhorrere palàm præ se ferens, clàm ad senatus principes mißitando perfecit, ut ipsi pererent, ut alteram duceret uxorem. Ea simulatio, honesta specie non carebat. Neq; enim conuenire, ut ipsi ab imperatore regerentur, uxores uerò suæ Imperatricem nō haberent. Michael eam petitionem principiò tergiuersando repulit, sed illis instantibus, fidem sibi dari petijt, si uellent ut imperatricem duceret, ut eam se quoq; mortuo imperatricem agnoscerent, & liberos ea natos ut imperatores honorarent, Quæ cum senatus scripto promisisset, & ipse de ficta illa pereinatia decessit, uxore ducta Euphrosyna, quæ filia Constantini Imperatoris, quem mater Irene (ut diximus) excæcauit, esse dicebatur, & multò ante tonsa inter monachas religioni in Insula principis deditas, à primò capillo uitam agebat. Patriarcha Theodoto mortuo, qui sex annos Ecclesiæ impiè præfuerat, Antonius cognomento Caßimaras in eius locum est suffectus, peruersa & ipse religione præditus. Imperator missa contra Agarenos in Cretam classe, uictus est, quiq; cladi superfuerant, ipsi nuncium eum attulerunt. Post, aliam ingentem classem contra eosdem mittit, duce Cratero, qui principiò rem contra Agarenos benè gessit, multis eorum captis & interfectis. Deinde & ipse & eius milites uictoria freti, quasi aduersarijs iam eneruatis, neq; unquam ausuris ipsos aggredi, se uoluptati & poculis dediderunt, eaq; nocte sine excubijs comessati ociosè dormierunt. Quo hostes intellecto, noctu eos cum maximo clamore adorti, omnes ita ceciderunt, ut uix nuncius cladis superesset. Nam & ipse clasis præfectus Craterus, quum in naue mercatoria fugisset, captus, atque in crucem actus est. Post hæc, alia clasis Ooriphæ cuidam est commissa, qui insulas obiens, piraticarum nauium impetum, ijs spoliandis, repreßit, & Cretensium quoque priorem ferociam compescuit. In Sicilia quoquè, alia mota est seditio. Nam quidam populi princeps Euphemius, monacham quandam, cuius insano amore

D. Cyrillus Gortynius.

Michaelis secundæ nuptiæ.

Antonius Caßimatas Patriarcha

Agareni Cretenses imperatorias classes profligat.

Ooryphas Agarenos coercet.

Sicilia per Euphemiū Agarenis prodita.

amore flagrabat, rapuit. Qui cum à prætore ad supplicium quæreretur, ad Africæ Amyram cōfugit, eiq; pollicitus est, se Siciliā proditurū, et magna tributa pensurū, si Romanorū Imperator appellaretur. Ille hominem uoti compotem facit, magnis copijs datis. quibus Euphemius acceptis Siciliam ei prodit. Sic illa in potestatem Agarenorum uenit. Tyrannus autem non multò post sui sceleris & desperationis dat pœnas, crudelissimè interfectus. *Michaelis obitus.* Michael porrò Imperator, cum octo annos & nouem menses imperasset, phrenitide & retentione urinæ siue intestinorum dolore (Nam utrunq; fertur) obijt, imperio filio Theophilo relicto. *Dalmatiæ defectio.* Sub illo etiam Dalmatia Romani imperij iugum excussit, idq; uetusto hoc oraculo prædictum ferunt:

Babylone quando Balbus imperauerit,
Draco subactus auri amore perdito,
Tellus malorum sentiet primordia.

Fuit autem Michael omnino auarissimus.

τοι. ἐζήτει τοίνυν τοῦτον ὁ στρατηγὸς, διὰ τὸ ἁμάρτημα κολασθησόμενον. ὁ δὲ διὰ τοῦτο ἐπὶ τῆς Ἀφρικῆς ἀμηρᾷ πρόσφυγων, προσελήλυθε, καί οἱ προδώσειν τὴν Σικελίαν ὑπισχνεῖτο, καὶ φόρους αὐτῷ παρέχειν πολλοὺς, εἰ βασιλεὺς ἀναῤῥηθείη ῥωμαίων. καὶ ὁ μὲν τὴν ἔφεσιν ἐκείνου πληροῖ, καὶ δύναμιν αὐτῷ δίδωσι βαρεῖαν. ὁ δ' Εὐφήμιος αὐτῷ τὴν Σικελίαν προδίδωσι. καὶ ἡ μὲν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς τὸν τρόπον τοῦτον γέγονεν. ὁ δ' Εὐφήμιος οὐ μετὰ μακρὸν δίκην ἐκτίνει τῆς οἰκείας παρανομίας καὶ ἐπινοίας, καὶ στερίσκεται τῆς ζωῆς, αἰσχρῶς βιαιότατα. ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ ἤδη ἔτη ὀκτὼ καὶ μῆνας ἐννέα ἀπολαύσας τῆς βασιλείας, φρενίτιδι νόσῳ καὶ ἐπισχέσει τῶν οὔρων ἢ δυσεντερίᾳ (λέγεται γὰρ ἄμφω) καταστρέφει τὴν ζωὴν, ἐπὶ υἱῷ Θεοφίλῳ τὴν βασιλείαν καταλιπών. ἐπ' ἐκείνου δὲ καὶ Δαλματία τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ἀφηνίασε. λέγεται δὲ καὶ ἀρχαῖον εἶναι χρησμὸν οὑτωσὶ περιέχοντα:

ἀρχὴ κακῶν γε προσεστήσεται τῇ χθονὶ,
ὅταν κατάρξῃ τοῦ βαβυλῶνος δράκων
δύσγλωττος ὄψει, καὶ φιλόχρυσος λίαν.

καὶ ἦν ὡς ἀληθῶς ἐκεῖνος λίαν φιλοχρυσότατος.

IMPERIVM THEOPHILI.

Theophilus de Leonis percussoribus supplicium sumit. IMperio potitus Theophilus nihil prius habuit, quàm ut eos qui patri ad regnum obtinendum adiumento fuerant, Leonemq; interfecerant, supplicijs afficeret. Quorum ne quis lateret, toto senatu in Regiam conuocato, se mandatum paternum exequi uelle dixit. Nam cum is imperij parti adiutores pro dignitate remunerari cuperet: tempus ei defuisse, quò minus id re ipsa præstaret primum bellis impedito, deinde morbo & obitu. Sibi igitur mandasse, ut id debitum liberaliter persolueret. Proinde hortabatur eos, qui patri ad Leonem tollendum operam nauassent, ut à cæteris segregarentur. Illi dolo non intellecto, seorsim steterunt, se professi eos esse, qui patri eius opem tulissent. Tum is statim persona simulationis deposita: Cur, inquit, uncto Domini sceleratas manus attulistis, neque homicidæ duntaxat, sed & Imperatoris parricidæ extitistis? Et mox ad præfectum conuersus, iubet, ut eos abductos digna facinore pœna afficeret. Illi igitur pro homicidis sunt mulctati. *Euphrosyna in monasteriū redit* Theophilus uerò etiā nouercam Regia eiectā, in pristinum eius monasterium in insula Principis inclusit, neq; quicquam ei iusiurandum, quod Michael à Senatu exegerat, profuit. *Theodora Theophilo nubit.* Vxorem ducturus multas formosas puellas undecūq; accersiuit, inter quas & Icasia uirgo fuit, tum forma præstantior cæteris, tum erudita, tum genere illustri nata. Dū igitur eas spectās circuit, aureum pomū manu tenēs, quod ei quæ placuisset, cō iugi pignus daret: cū ad Icasiā uenisset, pulchritudinē eius admiratus, A muliere, inquit, emanarūt mala. cui illa placidè & cū honesto rubore solerter respōdit, Sed et res meliores è mulie

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΟΥ.

Ἀνυπερθέτως δ' ὁ Θεόφιλος πρῶτον ἐποιήσατο ἔργον, τὴν κόλασιν τῶν ἐπὶ πατρὶ αὐτοῦ συναραμένων εἰς τὸ τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ ἀνελόντων τὸν Λέοντα. καὶ ἵνα μή τις αὐτῶν διαλάθοι, ἀθροίσας τὴν γερουσίαν ἅπασαν περὶ τὰ βασίλεια, φησὶ λύειν ἐφιέμενος πατρικὴν ἐντολήν. ἐκεῖνον γὰρ βουληθῆναι μὲν ἀξίως ἀμείψασθαι τοὺς συνεργοὺς καὶ συμπράκτορας τῆς βασιλείας αὐτῷ, μὴ μέντοι καιρὸν ἐσχηκέναι, ὥστε τελέσαι τὸ βούλευμα. πρότερον μὲν πολέμοις ἀπασχολούμενον, ἔπειτα νοσήσαντα καὶ τὸν βίον ἐκλελοιπότα. ἐντείλασθαι δέ οἱ, τὴν ὀφειλὴν αὐτοῖς ἀποδοῦναι φιλότιμον. καὶ παρεγγυᾶν τοῖς ἐπὶ πατρὶ αὐτοῦ τῇ καθαιρέσει τοῦ Λέοντος συμπονήσασι, τῶν ἄλλων διακριθῆναι. οἱ δὲ μὴ συνιέντες τὸ σκαιωρούμενον, ἰδίᾳ στάντες, ἡμεῖς ἐσμὲν, εἶπον, οἱ ἐπὶ πατρὶ σου συμμαχήσαντες. καὶ ὃς αὐτίκα τὸ τῆς ὑποκρίσεως περιελὼν προσωπεῖον, καὶ ἵνα τί τῷ χριστῷ κυρίου φονίους ἐπηνέγκατε χεῖρας, ἔφη, καὶ οὐ μόνον ἀνθρωποκτόνοι γεγόνατε, ἀλλὰ καὶ βασιλέως αὐτόχειρες; αὐτίκα τοίνυν ἐπιστραφεὶς πρὸς τὸν ἔπαρχον, τούτους, ἔφη, παραλαβὼν, ἀπόδος αὐτοῖς ἀξίας ἀμοιβὰς τῶν τολμημάτων. καὶ οἱ μὲν παρὰ τοῦ ἐπάρχου κολασθέντες, ὡς ἀνδροφόνοι ἔδοσαν δίκας. ὁ Θεόφιλος δὲ καὶ τὴν μητρυιὰν ἀπελάσας τῶν βασιλείων, εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς μονὴν ἐν τῇ τοῦ πριγκίπου νήσῳ ἀπήγαγε, μηδὲν ἐπωνησάσης τῆς ὁρκωμοσίας ἣν ὁ Μιχαὴλ περὶ αὐτῆς ἐκ τῆς συγκλήτου ἀπῄτησε. γυναῖκα δ' ἑαυτῷ ἀγαγέσθαι βουληθεὶς ὁ Θεόφιλος, πολλὰς πανταχόθεν ὡραίας κόρας συνήγαγεν, ἐν αἷς ἦν καὶ ἡ Εἰκασία, παρθένος καὶ τὸ εἶδος καλὴ καὶ τῶν λοιπῶν ὑπερφέρουσα, καὶ λόγοις ὡμιληκυῖα, καὶ τὸ γένος ἐπίσημος. περιιὼν γοῦν ταύτας θεώμενος, καὶ μῆλον κατέχων χρυσοῦν, ἵν' αὐτὸ δῴη μνῆστρον τῇ ἀρεσάσῃ αὐτῷ ἀρετῇ, ἐπεὶ δ' ἦλθε πρὸς τὴν Εἰκασίαν, περιὼν θαυμάσας ἐκείνην τῆς ὡραιότητος, ἔφη, ἐκ γυναικὸς ἐῤῥύη τὰ φαῦλα. ἡ δ' ἠρέμα καὶ μετὰ σεμνοῦ ἐρυθήματος εὐστόχως πρὸς ἀπεκρίνατο. ἀλλὰ καὶ διὰ γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττω. *ὅτι τὴν μητρυιὰν ἐκ τῶν βασιλείων ἐξώσας εἰς μοναστήριον.* *περὶ τῆς γυναικὸς ἀναζητήσεως.*

ὁ δὲ κα-

ὁ δὲ καταπλαγεὶς ἀπὸ τοῦ τῆς παρθένου λόγου, τὴν μὲν παρῆλθεν, τὸ μῆλον δὲ τὸ χρυσοῦν τῇ ἐκ Παφλαγονίας Θεοδώρᾳ παρέσχετο. ἡ δὲ Ἰκασία τῆς βασιλείας ἀποτυχοῦσα, μονὴν ἐδείματο, ἣ τὴν ἐκείνης ἔτι κλῆσιν ἐπίκλησιν, καὶ ἐν αὐτῇ μονάσασα ἑαυτῇ ἔζη καὶ θεῷ, τῆς λογικῆς παιδείας μὴ ἀλογήσασα. ὅθεν καὶ συγγράμματα ἐκείνης φέρονται, οὐ παιδεύσεως καὶ χαρίτων οὐκ ἄμοιρα. καὶ ἡ μὲν οὕτω διέθετο τὰ καθ' ἑαυτὴν, καὶ ἀποτυχοῦσα βασιλέως φθαρτοῦ, τῷ παμβασιλεῖ ἑαυτὴν ἐμνηστεύσατο, καὶ ἀντὶ γηΐνης βασιλείας τὴν ἐπουράνιον ἐκληρώσατο. ὁ βασιλεὺς δὲ Θεόφιλος τὴν Θεοδώραν ἑαυτῷ συνεζεύξατο, καὶ ὁμοῦ ταύτην καὶ τῷ γαμηλίῳ στέφει καὶ τῷ βασιλικῷ ταινιοῖ διαδήματι, καὶ τοὺς γάμους τελεῖ. δικαιοσύνην δὲ μετιὼν, τοῖς ἀδικοῦσιν ἦν ἐπαχθὴς, καὶ κολαστὴς αὐτῶν ἀπαραίτητος. ἑκάστης οὖν ἑβδομάδος ἀπῄει διὰ τῆς ἀγορᾶς ἔφιππος, μετὰ δορυφορίας βασιλικῆς, εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις τῆς θεοτόκου ναόν. εἰ γὰρ καὶ ταῖς θείαις εἰκόσιν οὐκ ἔνεμε τιμὴν, ἀλλ' οὖν γε τῷ σωτῆρι Χριστῷ καὶ τῇ θεομήτορι πίστιν ἐτήρει, ὡς ἔλεγε. ἀπιὼν οὖν καὶ οὕτω δημοσιεύων, παρεῖχεν ἑαυτὸν τοῖς προσιοῦσιν εὐπρόσιτον, καὶ περὶ τῶν ὠνίων ἐφρόντιζε, καὶ ὅπως ἕκαστον τούτων πιπράσκεται, ἐπολυπραγμόνει καὶ ἐπυνθάνετο. καὶ εἰ πολλοῦ τινα πιπρασκόμενα εὕρισκε, τὸν ἔπαρχον περὶ τούτων ἀνέκρινε, καὶ ἢ καταγινώσκων τοῦτον ἔπαυε τῆς ἀρχῆς, ἢ ἐπιπλήττων διώρθου. οὕτω γοῦν ποτε διιόντι αὐτῷ προσῆλθε γυνὴ, ἀδικεῖσθαι λέγουσα παρὰ τοῦ δρουγγαρίου τῆς βίγλας (οὗτος δ' ἦν σύγγονος τῆς αὐγούστης, καλούμενος Πετρωνᾶς) οἰκῶν γὰρ αὐτῇ ἐκ γειτόνων, τὸν δόμον ἑαυτοῦ διαίρας ὑψοῦ τε, τῇ αὐτῆς οἰκίᾳ ἐπεσκότει. ἡ μὲν οὖν ταῦτα ἐπεκάλει τῷ Πετρωνᾷ. ὁ δὲ παρὰ τοῦ βασιλέως μετακληθεὶς, καὶ τί αὖ λέγει τὸ γύναιον ἐρωτώμενος; ματαιάζειν ἔφη αὐτό. καὶ ὁ βασιλεὺς, μηκέτι ἀκουσθείη μοι περὶ τούτου φησὶ, καὶ οὐκ ἔσται σοι πρὸς καλόν. καὶ τῇ γυναικὶ ἐνετείλατο πρὸς τὸν Πετρωνᾶν ἀφικέσθαι, καὶ εἰ μὴ τὴν βλάβην θεραπευθείη, αὖθις ἐνταῦθα προσελθεῖν. προσῄει τῷ Πετρωνᾷ ἡ γυνή. ὁ δὲ οὐδὲν αὐτῇ τοῦ κακοῦ θεράπευμα ἔθετο. ἡ δ' ἀπογνοῦσα, διὰ ὄχλου γέγονε καὶ αὖθις τῷ βασιλεῖ. καὶ ὃς αὐτίκα τῶν τῆς συγκλήτου τισὶν ἀπελθεῖν ἐπέταξε, καὶ κατασκοπῆσαι, εἰ βλάπτοιτο ἡ γυνή; οἱ δὲ ἀπῆλθον εὐθὺς, καὶ τὴν βλάβην ἔγνων, καὶ ταύτην ἀπήγγειλαν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἔτι ἐπ' ἀγορᾶς παριὼν, αὐτοῦ που στὰς, γυμνωθῆναι τὸν Πετρωνᾶν καὶ τυφθῆναι καὶ στέρνα καὶ νῶτα προσέταξε, τὰ δ' ὑπ' αὐτοῦ δομηθέντα πρὸς βλάβην τῆς γυναικὸς καθαιρεθῆναι, καὶ ταύτῃ προσκληρωθῆναι, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὸν τόπον αὐτόν. τοῦτο μὲν οὖν τοῦ περὶ τὸ δίκαιον ζήλου τοῦ Θεοφίλου ἀρκετὸν γνώρισμα. ῥηθήσεται δέ τι καὶ ἕτερον τῆς τε δικαιοπραγίας ἐκείνου, καὶ τῆς περὶ τὸ δίκαιον καὶ ὑπήκοον προνοίας σημαντικόν. προσωρμίσθη ποτὲ τῷ περὶ τὰ ἀνάκτορα λιμένι φορτὶς βάρει τῶν ἀγωγίμων πεφορτισμένη, καὶ ταύτῃ μέχρις ἐσχάτου ζωστῆρος καταβεβαπτισμένη. ἔτυχε δὲ περιωπήσας ὁ βασιλεὺς ἄνωθεν, καὶ θαυμάσας τὴν ναῦν, διά τινος τῶν ἐνταῦθα ἑπομένων, τίνος αὖ ἂν εἴη ἐπυνθάνετο; ὡς δὲ τῆς αὐγούστης εἶναι μεμάθηκε, καὶ ὡς ἄρτι ἀνήχθη ἐξ ἐμπορίας, ἣν ἐν τοῖς τῆς Συρίας οἱ πρὸς τῆς βασιλίσσης σταλέντες ἐπεποιήσαντο μέρεσιν,

δίκαιος περὶ τὰς δίκας ὁ Θεόφιλος, ὅσον τῆς εὐσεβείας τῶν ἁγίων εἰκόνων.

περὶ τοῦ ἀδικοῦντος αὐτὴν Πετρωνᾶ.

περὶ τοῦ πλοίου καυθέντος.

re exuberant. At ille uirginis oratione ue'ut attonitus, ea præterita, malū aureum Paphlagoniæ Theodoræ dedit. Icasia uerò cum regno excidisset, monasterium de suo nomine condidit, in quo sibi & Deo uixit, eruditione literarum non neglecta. Vnde & scripta eius reperiuntur, in quibus neque doctrinam, neque gratiam desideres. Et sic illa res suas administrauit, & mortali rege frustrata, Regi omnium nupsit: pro terreno imperio, cœleste sortita. Imperator uerò Theodoram simul & nuptiali corona & regio diademate ornat, nuptiásque celebrat. Et quia iustitiæ cultor erat, grauem se & inexorabilem delinquentibus præbebat. Singulis igitur hebdomadibus eques per forum cum satellitibus imperatorijs in ædem Deiparæ Blacherniam iuit. Etsi enim sacris imaginibus honorem non habebat, Seruatori tamen & Dei matri se fidem seruare profitebatur. Cum autem sic in publico uersaretur, facilis aditu fuit, rerumq; uænalium curam habuit, & quanti quæque uenderentur, curiosè indagauit. Quòd si qua magno uænirent, præfecto de ijs interrogato uel Magistratum abrogabat, si peccasset, uel obiurgato eo, quid agendum esset, præscribebat. Sic igitur aliquando prætereuntem mulier quædam accessit, quæ sibi iniuriam fieri à Drungario Biglæ querebatur (is Augustæ frater erat, nomine Petronas) qui cum in uicina habitaret, ædibus in altum educendis, suis luminibus obstrueret. Ac illa sic Petronam accusabat. Is uerò ab Imperatore accersitus, & quid mulier diceret interrogatus, nugas eam agere dixit. Tum Imperator: Caue, inquit, ne denuo eadem de re me appelles, quod tibi bono non est futurum. ac mulierem ad Petronam abire iussit, & nisi ei damnū resarciretur, ad se redire. Quod cum illa fecisset, neque à Petrona quicquam impetrasset, re desperata rursus Imperatorē interpellauit. Is statim quibusdā senatoribus mādauit, ut uiderent, num damnum mulieri daretur? Abiere illi statim, damnumq; cognitum Imperatori renunciarunt, qui in forum progressus, atq; ibi certo loco stans, Petronam uestibus direptis & in tergo & in pectore uerberari iussit, & quæ in fraudem mulieris struxerat, destrui, materiamq; & solum ipsum mulieri attribui. Atq; hoc specimen esto quantopere iustitiæ studuerit Theophilus. Sed & aliud referatur, quo & eius obseruantia æqui, & solicitudo de subditis declaretur. Appulit aliquando ad Regiæ portum nauis oneraria pondere sarcinarum grauis, eoq; usq; ad extremum uinculum demersa. Imperator supernè prospectans, nauemq; admiratus, per pedisequum cuius ea sit percontatur? Vt Augustæ esse cognouit, recens à mercatura reductam, quam ab imperatrice missi in Syriæ partibus fecissent:

Icasia fit monacha, nuptijs Imperatoris frustrata.

Theophili iustitia et seueritas.

Petronæ Drungarij mulcta.

Augustæ merces incensæ.

Si quid sarcinarum in naui baberent, id statim efferre iussit, & nihil quod ad Augustam pertineret, attingere. Quo facto pulsis inde nautis, Græco igni iniecto, nauim cum ipsis sarcinis cremauit, Imperatricem maledictis insectatus. Nam cum me Deus, inquit, Imperatorẽ designant, tu me nauclerũ facere contendis. Scito autem mercaturam priuatis hominibus esse attributam, ut ea tolerãdæ uitæ occasionem habeant. Quòd si nos præter imperij opes, etiam mercaturæ emolumẽta interceperimus, undenam fortunæ tenuioris homines uictum cõparabunt? Imperatrici patria fuit Paphlagonia, parentes Marinus & Theoctista, ex nobili illius prouinciæ familia, ambo pij & sacrarum imaginũ adoratores. Theodora uerò Imperatori desponsa, etiam mater eius Theoctista, Florina cognomẽto, Zostæ & patriciæ dignitatem est cõsecuta. Habitauit autem iuxta Gastria monasterium, idq́ue, ut quidam asserũt, condidit. Filiolæ igitur Imperatoris numero quinq́ue, ad eam ut auiam aliquando adducebãtur, quarum nomina fuerunt, Thecla, Anna, Anastasia, Pulcheria & Maria. illa puellas munusculis sibi cõciliabat, ac seorsim hortabatur ad sacrarum imaginũ uenerationẽ, curabatq́ue ut sacras effigies, quas è cistella proferebat, neptes adorarent ac deoscularẽtur, earũq́ue capitibus et faciebus eas admouebat. Puellas aliquãdo inde reuersas rogat Imperator, ut ab auia tractatæ essent, et quid illa diceret? Cæteris tacentibus Pulcheria adhuc infantula cũ cætera balbutienti uoce refert, tum addit, auiam in cistellam pupas habere (sic enim imagines uocabat) quas ipsarũ capitibus et faciebus admoueret atq́ue osculandas præberet. Ex eo cum cognouisset filiolas ab auia cultum sacrarum imaginum doceri: eas non amplius ad illã accedere passus est, neq́ue alia molestia Theoctistam affecit, quam & propter affinitatem et magis etiam ob uirtutem uerebatur: cum quidẽ sæpe ab ea reprehenderetur, quod orthodoxos puniret, & sacris imaginibus contumeliã faceret, ijsq́ue rebus omnium subditorum odia susciperet. Simile quiddam etiam imperatrici accidit. Erat in Regia quidam homuncio delirus et impedita lingua, quem Imperator in delicijs habebat, cui etiã in gynæconitidem patebat aditus. Aliquando igitur in Imperatricis thalamum ingressus, eum illa sacras imagines oscularetur & adoraret. (Eas enim clam marito supra modum honorabat) sacras effigies conspicatus, quid essent, rogat: respondet illa simpliciter, Pulchras suas pupas esse. Egressus uæcors homuncio, Theophilum in conuiuio reperit: interrogatus unde ueniret? à Manna respondit, sic enim dominam uocabat, eamque pulchras pupas habere dixit. Imperator autem pupas imagines esse suspicatus, commotus & ira æstuans Imperatricem accedit, & contumeliosis dictis insectans, idololatram

Marinus et Theoctista parẽtes Theodoræ.

Theodora Imperatoris iracundiã callido cõmento eludit.

ὅτι μὲν τοῖς τοῦ πληρώματος ἢ τινος προσήκει, ἐξηγαγεῖν αὐτοῖς αὐτίκα ἐκέλευσε, τῶν δὲ τῇ αὐγούστῃ ἅψασθαι μηδένα. ὡς δὲ τοῦτο γέγονε, καὶ τοὺς ἄνδρας ἐκεῖθεν ἀπήλασεν, ὑγρὸν κατ' αὐτῆς ἐπαφῆκε πῦρ, καὶ αὐτόφορτον κατέπρησε, καὶ τῇ βασιλίσσῃ ἐλοιδορήσατο. βασιλέα με, λέγων, ἀναδείξαντος τοῦ θεοῦ, σὺ βούλει με ποιῆσαι ναύκληρον. ἴδοι δὲ ὅτι τοῖς ἰδιώταις τὸ ἐμπορεύεσθαι προσκεκλήρωται, ἵν' ἐκεῖθεν τὰς πρὸς τὸ ζῆν πορίζοιντο ἀφορμάς. εἰ δ' ἡμεῖς μετὰ τῆς βασιλικῆς δυναστείας, καὶ τὰ διὰ ἐμπορίας ἑαυτοῖς περιποιεῖσθαι παρορμώμεθα, πόθεν ἂν οἱ τῆς τύχης τῆς ἰδιώτιδος τὰ ζωαρκῆ συμπορίσαιντο; τῇ δὲ βασιλίσσῃ πατρὶς ἦν ἡ χώρα τῶν παφλαγόνων, πατὴρ δ' αὐτῇ μαρῖνος καὶ θεοκτίστη τῶν εὖ γεγονότων ἐν τῇ χώρᾳ τῇ κατ' αὐτούς, εὐσεβεῖς δὲ ἄμφω, καὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων προσκυνηταί. ἡ δὲ θεοδώρα τῷ βασιλεῖ συζυγείσης, καὶ ἡ μήτηρ αὐτῆς θεοκτίστη, ἡ καὶ φλωρῖνα ἐπωνομάζετο, ζωστὴ καὶ πατρικία τετίμηται. ᾤκει δὲ κατὰ τὴν μονὴν τῶν γαστρίων, ὥς δή τινες λέγουσι, καὶ τὴν μονὴν αὐτὴν ἐκείνη ἐδείματο. ὡς οὖν πρὸς μάμμην ἀπήγοντο πρὸς αὐτὴν ποτὲ τὰ τοῦ βασιλέως θυγάτρια, πέντε δὲ ἦσαν, καὶ αἱ κλήσεις ἐκείνων αὗται, θέκλα καὶ ἄννα, ἀναστασία τε καὶ σὺν πουλχερία μαρία. ἡ δὲ δωρήμασι τὰς παῖδας ἐδεξιοῦτο, καὶ ἰδίᾳ παραλαμβάνουσα, παρῄνει τὰς ἁγίας εἰκόνας σεβάζεσθαι, καὶ ἐκ κιβωτίου σεβάσμια ἐκφέρουσα ἐκτυπώματα, προσκυνεῖν αὐτὰ παρεσκεύαζε τὰς θυγατριδᾶς καὶ ἀσπάζεσθαι, καὶ ταῖς κεφαλαῖς αὐτῶν ἐπετίθει καὶ ταῖς προσόψεσι. καί ποτε ἐκεῖθεν ἐπανηκούσας τὰς παῖδας ἐρωτᾷ ὁ βασιλεὺς, τί παρὰ τῆς μάμμης αὐταῖς γένοιτο, καὶ τίνα παρ' ἐκείνης αὐταῖς λέγοιντο; αἱ μὲν οὖν λοιπαὶ ἐσιώπων, ἡ πουλχερία δὲ νηπιάζουσα ἔτι. τὰ ἄλλα τε διηγεῖτο ψελλιζούσῃ φωνῇ, καὶ προσεπῆγεν, ὡς ἐν τῷ μάμμης νινία ἐν κιβωτίῳ, τὰς ἁγίας εἰκόνας οὕτω καλοῦσα, καὶ ταῦτα ταῖς κεφαλαῖς καὶ τοῖς προσώποις ἡμῶν ἐπιτίθησι, καὶ ἀσπάζεσθαι δίδωσιν. γνοὺς οὖν τὰς σεπτὰς εἰκόνας γνοὺς διδάσκεσθαι προσκυνεῖν τὰς αὐτοῦ θυγατέρας παρὰ τῆς μάμμης, οὐκέτι πρὸς αὐτὴν ἀπάγεσθαι τὰς παῖδας παρακεχώρηκεν, ἕτερον δὲ οὐδὲν λυπηρὸν εἰς τὴν θεοκτίστην εἰργάσατο, αἰδούμενος ἐκείνην διὰ τὸ κῆδος, καὶ πλέον διὰ τὴν ἀρετὴν, ἣ καὶ πολλάκις ἤλεγχεν αὐτὸν, ὅτι τοὺς ὀρθοδόξους ἐκόλαζε, καὶ ταῖς ἱεραῖς εἰκόσιν ἐνύβριζε, καὶ διὰ ταῦτα ἀπεχθῶς διακεῖσθαι πρὸς αὐτὸν ἐπληροφόρει πᾶν τὸ ὑπήκοον. τοιοῦτον δέ τι καὶ περὶ τὴν βασιλίδα ἐγένετο. ἦν τι παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἀνθρώπιον καὶ τὸν νοῦν παῖχον καὶ τῆς γλώσσης παρακοπὴν, καὶ ἦν οἷον ἄθυρμά τι τοῦ βασιλέως, τοῦ δὲ τοιούτῳ τυγχάνοντι ἦν, καὶ ἡ γυναικωνῖτις βατή. καί ποτε τὸν τῆς αὐγούστης εἴσεισι θάλαμον. ἡ δ' ἔτυχε τότε ἁγίας εἰκόνας ἀσπαζομένη καὶ προσκυνοῦσα (ἐτίμα γὰρ διαφερόντως αὐτὰς ἀγνοίᾳ τοῦ ξυνευνέτου) τὸ δὲ παρακινούμενον ἐκεῖνο ἀνθρωπάριον τὰ θεῖα βλεψάμενον ἐκτυπώματα, τί ταῦτα ἤρετο τὴν βασίλισσαν; ἡ δὲ ἀφελῶς πως πρὸς ἐκεῖνο εἶπε, ταῦτα τὰ καλά μου νινία. ἐκεῖθεν οὖν ἐξελθὸν τὸ παράφορον ἐκεῖνο ἀνδράριον, εὗρε τὸν θεόφιλον ἐσθιόμενον. ἤρετο γοῦν ὁ βασιλεὺς αὐτὸν, ὅθεν ἥκοι; ὁ δὲ παρὰ τῆς μάννας πορεύεσθαι αὐτὸ ἀντέφησεν, οὕτω γὰρ ἐκάλει τὴν δέσποιναν, καὶ ἔχειν αὐτὴν ἔλεγε νινία καλά. εἰκόνας οὖν εἶναι τὰ νινία ὑποπτεύσας ὁ βασιλεὺς, ἐξώργιστο, καὶ πρὸς τὴν βασιλίδα πορεύεται πνέων θυμοῦ, καὶ ὕβρεις κατέχεεν ἐκείνης, καὶ

εἰδωλο-

περὶ τῶν γονέων τῆς θεοδώρας καὶ περὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως.

περὶ τοῦ δενδερῆ μωροῦ [illegible]

εἰδωλολάτριν ὠνόμαζε, τά τε ὁραθέντα παρὰ τοῦ Δενδερῆ διηγουμένη (οὕτω γὰρ τὸ παρακινούμενον ἐκεῖνο ἐκαλεῖτο ἀνθρώπιον) ἡ δὲ σοφῶς τὸν ἄνδρα κατεσοφίσατο. οὐ γὰρ εἰκόνας ἄλλ' ὁ Δενδερῆς ἔλεγεν, ἀλλὰ τῶν κατόπτρων μου ἐνατενίζουσας, τὰς ἐκεῖθεν ἀντανακλωμένας ἑώρα μορφὰς, καὶ ταύτας νίνια ὠνόμασεν. οὕτω πιθανῶς τὸν λόγον συμπλάσασα, τὴν ὀργὴν τοῦ βασιλέως ἐμάλαξε, καὶ τὸν θυμὸν κατεστόρεσεν. ἦν δὲ τοῖς εὐσεβοῦσι λίαν βαρὺς, σπεύδων πάντας τῆς οἰκείας δυσσεβείας ποιήσασθαι κοινωνούς, καὶ ὥσπερ τοῦ δικαίου διάπυρος ἦν ζηλωτὴς, οὕτω καὶ τῆς δυσσεβείας, ὡς ᾤετο, καὶ ἀποσπάσαι τῆς τῶν εἰκόνων τιμῆς ἐφιλονείκει περιμανῶς τὸ ὑπήκοον. ἐντεῦθεν ἐκόλαζε πλείστους τῆς εἰδωλομανίας, ὡς ἔλεγε μετ' ἀκολάστου γλώσσης, αὐτοὺς ἀφιστῶν, καὶ πολλοὺς εἰργάσατο ὁμολογητάς. Ἰωάννην δὲ τὸν σύγκελλον, ὃς αὐτοῦ διδάσκαλος γέγονε, καὶ τῆς δυσσεβείας ἦν κοινωνὸς, πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐξαπέστειλεν, ἐπιδεῖξαι σφίσι τὸν πλοῦτον τῆς βασιλείας Ῥωμαίων βουλόμενος. εἶλκε δ' αὐτὸν σὺν χρήμασι μάλα πολλοῖς, ὧν τὰ μὲν δῶρα πέπομφε τῷ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγῷ, τὰ δὲ εἰς ὑπηρεσίαν τῷ πρεσβευτῇ ἀπένειμεν, ἐν οἷς καὶ δύο ἐτύγχανον χερνιβόξεστα χρύσεα, τε λίθοις διάλιθα καὶ τέχνης ἀκριβοῦς ἐνδεικνύμενα χάριτας. τούτων δὲ πάντων ἐπέκεινα λέγεται δοῦναι αὐτῷ καὶ χρυσοῦ χαράγματα κεντηνάρια τεσσαράκοντα, ἵν' ἔχοι δωρεῖσθαι τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ οἷς βούλοιτο φιλοτίμως τε καὶ δαψιλῶς, κἀντεῦθεν τοὺς βαρβάρους ἐκπλήττοι. λογιζομένους, ὡς εἰ τοσοῦτον οἱ τοῦ ἄνακτος εὐποροῖεν, αὐτὸς ἐκεῖνος πόσου ἂν εἴη πλούτου; ἀφικόμενος οὖν εἰς τὴν τοῦ Βαγδᾶ πόλιν ὁ σύγκελλος (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ παλαιὰ Βαβυλὼν) καὶ τοῦ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγοῦ εἰς θέαν ἐλθὼν, καὶ διαλεχθεὶς, καὶ τὰ τοῦ βασιλέως δῶρα προσαγαγὼν, διά τε ταῦτα, διά τε τὴν τοῦ λόγου δύναμιν (ἦν γὰρ εἰς διάλεξιν πολυδέξιος) καὶ ἐτιμᾶτο καὶ ἐθαυμάζετο. πλέον δ' ἐξεθάμβησε τοὺς βαρβάρους, φιλοτιμότατα πρὸς αὐτοὺς διακείμενος. εἰ γάρ τινες ἐκείνῳ προσῄεσαν, ἢ παρὰ τοῦ σφετέρου στελλόμενοι ἄρχοντος, ἢ κατά τινα χρείαν ἄλλην, χρήμασιν αὐτοὺς ἐδεξιοῦτο μεγάλοις, ὡς καὶ χαίρειν καὶ τεθηπέναι τοὺς ταῦτα λαμβάνοντας. ἑστιῶν δέ ποτε καὶ ὁμοδίαιτον τοῦτον τοῦ ἀμερμουμνῆ ποιουμένου, τὸ ἓν τῶν χρυσῶν ἐκείνων χερνιβοξέστων εἶχεν ἐκεῖ, ὕδωρ αὐτῷ ἐπιχέειν κατὰ χειρὸς. τοῦτο γοῦν ἀμελῶς κείμενον (οὕτω γὰρ ποιῆσαι τοῖς αὐτοῦ θεράπουσιν ἐνετείλατο, ἵν' ἀπόληται) παρά του ἐκλάπη. ὡς δὲ ζητούμενον οὐκ ἦν, οἱ βάρβαροι θροῦν ἤγειρον, καὶ τὸ πολύτιμον ἐκείνου καὶ τὸ κάλλος θαυμάζοντες. ὁ δὲ μὴ μέλειν αὐτῷ περὶ τοῦ ἀπολομένου εἰπὼν, τοῖς μὲν βαρβάροις ἔκπληξιν ἐνεποίησε, τοιούτου χρήματος ἀφροντιστοῦντα ὁρῶσιν αὐτόν, τοῖς δ' ἑαυτοῦ θεράπουσι τὸ ἕτερον ἐνεγκεῖν προσετάξατο, ὃ κομισθὲν εἰς πλέον θάμβος τοὺς βαρβάρους ἐνῆκεν. ἀντιφιλοτιμούμενος δὲ καὶ ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς, πολλοῖς τὸν Ἰωάννην ἐδεξιοῦτο δωρήμασι, καὶ ἐπὶ πᾶσιν αὐτῷ αἰχμαλώτους παρέσχεν ἑκατὸν, ἀμφιάσας αὐτοὺς λαμπροτέροις ἐσθήμασιν. ἐπανελθὼν οὖν ἐκεῖθεν ὁ Ἰωάννης, καὶ τῷ

ὅτι βαρὺς ἦν τῶν εὐσεβῶν κολαστὴς ὁ Θεόφιλος.

περὶ τοῦ συγκέλλου Ἰωάννου καὶ ὅτι πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπεστάλη πρεσβευτής.

Idololatram appellat, eaq; refert quæ à Dendere (id enim fatuo nomen erat) audiuisset. Verum illa maritum solerter decepit. Neque enim, inquit, imagines uidit Denderis, sed a quum speculum inuideret, formas quæ in eo b repræsentabantur, pupas appellauit. Eo pro- c babili commento, Imperatoris iram declinauit, furoremq; leniit. Nam quum omnes in suam impietatem pertrahere studeret, sæuus admodum erga pios fuit, & ut iustitiæ, sic & eius quam ipse probabat pietatis acerrimus defensor, subditos à cultu imaginum abducere insano studio contendebat, eaq; de causa multos puniebat: ut eos, quemadmodum intemperanti lingua dicebat, ab idolomania depelleret, ac multos confessores fecit. Ioannem Syngellum, quo magistro usus fuerat, impietatis suæ socium, ad Agarenos cum maximis opibus ablegauit, imperij Romani diuitias ostentaturus, quarum nonnullas eorum principi dono misit, nonnullas Ioanni ad ministerium assignauit, inter quas duo quoque malluuia aurea, gemmis distincta fuerunt, exquisitæ artis elegantia adornata, præterq; cætera omnia signati auri centenarios quadraginta ei dedisse perhibetur, ut Agarenos quos uellet, liberaliter & magnificè donaret, itaque percelleret Barbaros, qui quum tantas opes ministrorum Imperatoris esse cernerent, cogitarent, quantis ipse diuitijs potiretur. Syngelus igitur in urbem Bagdam profectus (ea uetus Babylon est) quum in Principis conspectum uenisset, oblatisq; Imperatoris muneribus cum eo collocutus esset, quum ob hæc, tum propter dicendi uim (erat enim in congressibus perquàm disertus) & in honore & in admiratione fuit. Barbaros tamen sua erga eos munificentia magis obstupefecit. Nam si qui eum conueniebant, siue à suo Principe missi, siue alijs de causis: eos magna pecunia donabat, ut qui eam acciperent, & gauderent, & mirarentur. Quum autem ipse aliquando ab Amermumne ad conuiuium in ædes illius inuitatus esset: alterum ex aureis illis malluijs secum attulit, ut aquam manibus illius affunderet: Quod quum negligenter alicubi positum esset (ita enim ministris suis Ioannes mandarat, ut periret) à quodam est surreptum, quæsitumq; nusquam comparuit. Barbari igitur murmurarunt, & precium illius & elegantiam exaggerantes: ipse uerò cum eam iacturam sibi curæ non esse dixisset, eos obstupefecit quem tantam rem negligere cernerent, & à ministris alterum afferri iussit, quo allato magis etiam admirati sunt. Sed & Agarenorum princeps uicissim magnificentiam ostentans, Ioannem magnis muneribus affecit. & post cætera omnia centũ ei captiuos dedit, splendidis uestibus exornatos. Qui ex ea legatione reuersus, cum Imperatori

Theophili legatus ad Agarenos Ioãnes Syngelus.

Bagda, uetus Babylon.

Theophili substructiones.

Imperatori quid actũ esset, exposuisset, ac principalium ædium figuras & uarietatem narrasset: cupiditatem eius excitauit eiuscemodi Regiæ ædificandæ, ac iussu illius in Bryante Regiam Syriacæ per omnia similē, auspicatus est, & architectis, figuris mensurisq́ latitudinis, lõgitudinis & altitudinis demonstratis, opus celeriter absoluit. Idem Imperator etiam maritima mœnia cum uetustate tũ ob alios casus ruinosa, magnificè instaurauit, in maiorem educta altitudinem, & maximum hospitium de suo nomine condidit, quo in loco prius impudicarum mulierũ diuersoriũ fuerat. In libidinibus fuit continens, cumq́ semel amore puellæ formosissimę, quæ Imperatrici inseruiebat, captus esset, idq́ Theodora ægrè ferret: eum deierasse ferunt, se nunquam alias alterius mulieris notitiam habuisse, eoq́ lapsu dolentem, ueniam ab illa petijsse. Sed furore eius contra sacras imagines effecit, ut illa pro nihilo putentur. Prorsus enim insania quadã & rabie maiore quàm superiores Imperatores, cultores atq́ etiam pictores sacrarum imaginũ persequebatur, eaq́ de causa monachum quendam Lazarum, pictorem tum celeberrimum, crudeliter excruciatum in carcerem coniecit. Qui cum ex plagis illis recreatus, iterum manus sacrarum imaginum picturæ admoueret, ignitas laminas tyrannus eius manibus admoueri iussit, ne labores manuum eius pij adorare possent. Ac is quidem id supplicium ea de causa tolerauit, tyrannus autem spe sua frustratus est. Fertur enim cõfessor ille, post ea tormenta carcere eiectus, plagas adhuc in manibus gestans, diuina adiuuante gratia, uenerandas imagines depinxisse, ac post tyranni interitum, Seruatoris imaginem in Chalce pinxisse, ac qualis nunc cernitur, restituisse, quum prius imago iam olim erasa fuisset. Idem fratres Theophanem, & Theodorum utrumque confessorem, ob suam impietatem Prophetarum oraculis & scripturarum testimonijs reprehensam, primum grauiter excruciauit. Deinde facies eorum compunxit, ac notis illis hos iambicos uersus atramento infuso expressit:

Theophili castitas, & simulacrorum odium.

Lazarus monachus pictor.

Theophanes. Theodorus.

Cunctis eam urbem uisere exoptantibus,
Purissimi quam Christi presserunt pedes
Totius orbis unde manauit salus:
Sacro loco isti uasa conspecti improba
Superstitionis errore ex incredulo
Multisq́ factis inquinati turpibus
Apostatæ uelut reiecti inde procul,
Se contulere mox in urbem regiam:
Tamen nefanda non relicta amentia,
Notis perusta fronte, more sontium,
Condemnatiq́ rursus uerterunt solum.

Sed & alios multos persequutor hic confessores fecit, & in martyrum numerum retulit, quos enumerare alterius & operis & temporis fuerit.

βασιλεῖ διηγούμενος τὰ ἐκεῖ, καὶ τῶν ἀρχικῶν οἴκων σχήματά τε καὶ ποικιλίαν, εἰς ἔρωτα κεκίνηκε τοιαῦτα δομήσασθαι. καὶ μὲν τοι καὶ αὐτοῦ ἐπινεύσαντος ἐν τῷ Βρύαντι διαμεμαθηκὼς οἱ ἀρχιτέκτονα τοῖς ἐν Συρίας ἐοικότα ἐν ἅπασι, καὶ ὁ ἀρχιτέκτων τούτων δομήτωρ, καὶ σχήματα ὑποδείξας καὶ μέτρα εὔρους τε καὶ μήκους καὶ ὕψους, ταχὺ τὰς οἰκοδομὰς ἐξειργάσατο. οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὰ παράλια τείχη τῆς πόλεως πεπτωκότα τότε, καὶ ἐκ τῆς τοῦ χρόνου παρατριβῆς, καὶ ἐκ τινων συμπτωμάτων ἑτέρων, ἀνεκαίνισε μεγαλοπρεπῶς, εἰς ὕψος πλέον ἢ πρότερον ἦγεν ἐπάρας αὐτά, καὶ ξενῶνα μέγιστον εἰς ὄνομα οἰκεῖον ἀνήγειρεν, ἐν τόπῳ ὃ πρότερον ἦν ἑταιρουσῶν γυναικῶν καταγώγιον. ἦν δὲ καὶ πρὸς τὰ ἀφροδίσια ἐγκρατής, ὡς ἅπαξ ποτὲ ἔρωτι παιδίσκης ἁλῶναι, ὑπηρετουμένης τῇ βασιλίδι, τὴν ὥραν διαπρεποῦς. τῆς Θεοδώρας δὲ διὰ τοῦτ' ἀλγούσης, ἐπομόσασθαί φασιν ἐκεῖνον, μὴ ἄλλοτε μὴ δ' ἑτέρας πεῖραν λαβεῖν γυναικός, καὶ ἐπὶ τῷ ὀλισθήματι δεδακρυκέναι, καὶ συγγνώμην ἐξαιτῆσαι αὐτήν. ἀλλὰ τοσοῦτον ἐπὶ τὰς σεπτὰς εἰκόνας ἐπὶ τῷ μανία εἰς οὐδὲν ἐποίει λογίζεσθαι. ἐλύττα γὰρ αὐτίκα καὶ πλέον ἐμεμήνει τῶν πρὸ αὐτοῦ, καὶ ὁμότροπον τῶν ἱερῶν τῶν ἱερῶν ἐκτυπωμάτων ἦν κολαστής, ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν γραφέων τυπούντων αὐτά. ὅθεν καὶ τὸν μοναχὸν Λάζαρον, περιβόητον ὄντα τηνικαῦτα περὶ τὴν ζωγραφικήν, ἀπηνῶς αἰκισάμενος, καθεῖρξεν εἰς δεσμωτήριον, ὡς δ' ἐκ τῶν πληγῶν ἐκεῖνος ῥαΐσας, αὖθις τὰς χεῖρας ἁγίων εἰκόνων ἐπέβαλε γραφαῖς, πέταλα ὁ τύραννος ἐκέλευσε πυρακτωθέντα σιδήρεα ταῖς τοῦ Λαζάρου ἐπιτεθῆναι χερσίν, ἵνα μὴ οἱ πόνοι τῶν χειρῶν αὐτοῦ οἱ δὲ σέβοντες ἔχοιεν προσκυνεῖν. ὁ μὲν οὖν ἐκαρτέρησε ὑπὲρ τῶν σεβασμίων εἰκόνων τὴν κόλασιν, ἐψεύσθη δὲ τῆς ἐλπίδος ὁ τύραννος. λέγεται μὲν γὰρ μετὰ τὴν κόλασιν τῆς εἱρκτῆς ἐκβληθεὶς ὁ ὁμολογητὴς ἐκεῖνος, ἔτι τὰς πληγὰς φέρων ἐν ταῖς χερσί, τῆς θείας χάριτος συνεφαπτομένης αὐτῷ, εἰκόνας διαχαράξαι σεπτάς, μετὰ δὲ τὴν τοῦ τυράννου κατάλυσιν, τὸ ἐν τῇ Χαλκῇ τοῦ σωτῆρος ἐκτύπωμα γράψαι, καὶ οἷον αὐτὸ ὁρᾶται, ἀναστηλῶσαι αὐτό, τῆς προτέρας οὔσης θείας εἰκόνος ἐκεῖ πάλαι ἀποξεσθείσης. οὗτος καὶ τοὺς αὐταδέλφους ἄμφω, τόν τε Θεοφάνην καὶ Θεόδωρον τοὺς ὁμολογητάς, ἐλέγξαντας τὴν ἐκείνου δυσσέβειαν, ἐκ ῥήσεων προφητικῶν τε καὶ γραφικῶν, πρῶτον μὲν σφοδρῶς κατῃκίσατο, εἶτα καὶ τὰς ὄψεις αὐτῶν κατέστιξε. καὶ ταῖς στιγμαῖς μέλαν ἐνέχει, γράμματα δ' ἐτύπουν τὰ στίγματα, τὰ δ' ἦσαν ἴαμβοι οὗτοι,

περὶ τῶν τειχῶν τῶν παραλίων.

περὶ τοῦ ξενῶνος τοῦ Θεοφίλου.

περὶ τοῦ μοναχοῦ Λαζάρου τοῦ ζωγράφου.

περὶ τῶν ὁμολογητῶν αὐταδέλφων Θεοφάνους καὶ Θεοδώρου, τῶν γραπτῶν.

πάντων ποθούντων προστρέχειν πρὸς τὴν πόλιν,
ὅπου πάναγνοι τοῦ θεοῦ λόγου πόδες
ἔστησαν εἰς σύστασιν τῆς οἰκουμένης
ὤφθησαν οὗτοι τῷ σεβασμίῳ τόπῳ
σκεύη πονηρὰ δεισιδαίμονος πλάνης
ἐκεῖσε πολλὰ λοιπὸν ἐξ ἀπιστίας
πράξαντες αἰσχρὰ δεινὰ δυσσεβόφρονα
ἐκεῖθεν ἠλάθησαν ὡς ἀποστάται,
πρὸς τὴν πόλιν δὲ τοῦ κράτους πεφευγότες,
οὐκ ἐξαφῆκαν τὰς ἀθέσμους μωρίας
ὅθεν γραφέντες ὡς κακοῦργοι τὴν θέαν
κατακρίνονται καὶ διώκονται πάλιν.

πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὁ διώκτης οὗτος ἀνέδειξεν ὁμολογητάς, καὶ τῇ μαρτυρικῇ παραδέδωκεν, οὓς ἀπαριθμεῖν ἑτέρας ἂν εἴη πραγματείας καὶ ἄλλου καιροῦ

ἐφιλο

Ἐφιλοτιμεῖτο δὲ καὶ μελῳδεῖν. λέγονται μὲν οὖν καὶ ἕτερα τῶν ἐκείνου τοῦ εἴδους ποιήματα, πρὸς τοῖς ἄλλοις δὲ τὸ ἐν τῇ τῶν Βαϊοφόρων ἑορτῇ ᾀδόμενον στιχηρόν, τὸ ἐξέλθετε ἔθνη, ἐξέλθετε καὶ λαοί. πέντε δὲ θυγατέρων πατὴρ γεγονώς, παιδὸς ἔτι οὐκ ἐτύγχανεν ἄρρενος, τὴν δὲ θυγατέρων ὑστερογενεστάτην τῶν ἄλλων Μαρίαν ὀνομαζομένην, ἐφ᾽ ᾗ καὶ ἀγάπην ἐποιεῖτο πλείονα, ἠγγύησε τῷ λεγομένῳ Μοσηλέ, ἀνδρὶ δ᾽ Ἀρμενίῳ, τοῦ γένους τῶν Κρινιτῶν, ἐν ἀκμῇ τε ἡλικίας ὄντι, καὶ τὴν ὄψιν χαρίτων μεστῷ, ὃν πρότερον μὲν καὶ ἄλλοις ἐτίμησεν ἀξιώμασιν, ὕστερον δὲ καὶ καίσαρα ἀνεῖπε καὶ ἐκαίσαρε. συνάψας δ᾽ ἐκεῖνον τῇ θυγατρὶ καὶ οὕτω τιμήσας, σὺν στρατεύμασι πρὸς Λογγιβαρδίαν ἐξέπεμψεν. ὑψωθεὶς δὲ ὁ Μοσηλὲ οὕτως, οὐκ ἔμελλε τὸν φθόνον διαφυγεῖν. διεβάλλετο γοῦν πρὸς τὸν βασιλεύοντα, ὡς καὶ τῆς βασιλείας ἐρῶν. οὐκ ἴσχυε δ᾽ ἡ κατὰ τοῦ καίσαρος ἡ διαβολή, ἕως ἡ τοῦ βασιλέως θυγάτηρ τοῖς ζῶσιν ἐνηρίθμητο. ἐπεὶ δ᾽ υἱὸς ὁ Μιχαὴλ ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, καὶ ἡ τοῦ καίσαρος ἐτεθνήκει σύνευνος, ἐκεῖνος ἀθρόως μετετάξατο, καὶ κείρεται μὲν τὴν τρίχα ἑκών, ἀμφιέννυται δὲ τριβώνιον, καὶ τοῖς μονάζουσι κατατάττεται, καὶ τὸ τοῦ Ἀνθεμίου λεγόμενον ἐδείματο ἀσκητήριον, ἐν ᾧ διαγαγὼν τὸν βίον κατέλυσε, καὶ ἐτάφη ἐκεῖ. τῶν δ᾽ Ἀράβων ταῖς Ῥωμαϊκαῖς ἐπελθόντων χώραις, ὁ Θεόφιλος ἐπιστρατεύει κατ᾽ αὐτῶν, ἔχων μεθ᾽ ἑαυτοῦ τόν τε Θεόφοβον καὶ τὸν Μανουήλ. τὼ δ᾽ ἤστην ἄνδρε καὶ γενναίω καὶ ἀγαθὼ τὰ πολέμια, ὧν ὁ μὲν Μανουὴλ δῆλος ἅπασιν ἦν, καὶ τοῖς ἐναντίοις αὐτοῖς, πολλάκις τε στρατηγήσας, καὶ ἀριστεύσας, καὶ πρωτοστράτωρ τοῦ βασιλέως Μιχαὴλ τοῦ Ῥαγγαβὲ γεγονώς. ὁ δὲ Θεόφοβος γένος μὲν κατήγετο Περσικοῦ, ἐτρέφετο δ᾽ ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων, καὶ παρ᾽ αὐτῇ διῆγεν, ἀφανὴς ὢν καὶ μὴ δὲ γινωσκόμενος. λέγεται δὲ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἐκ τῆς παρὰ Πέρσαις βασιλικῆς ἐκφῦναι φυλῆς. ἐκλελοιπότων δὲ τοῖς Πέρσαις τῶν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους, μαθεῖν αὐτούς, ὡς ἔστι παρὰ Ῥωμαίοις ἀνήρ, ἐκ γένους ἕλκων βασιλικοῦ τὴν σειράν. καὶ ἀφικέσθαι ζήτησιν ποιουμένους αὐτοῦ. ὡς δ᾽ εὑρεθεὶς ζητούμενος, γέγονε καταφανὴς γνωστὸς καὶ τῷ βασιλεῖ. καὶ εἰς μέγα τύχης ἀνήχθη, πατρίκιος τιμηθείς, καὶ τῇ τοῦ βασιλέως συνοικισθεὶς ἀδελφῇ. τούτοις οὖν τοῖς εἰρημένοις ἀμφοῖν ἀνδράσι πεποιθὼς ὁ Θεόφιλος, ἀντεπῆλθε τοῖς ἐναντίοις. ὡς οὖν ἀλλήλων ἔγγιστα ἐπήξαντο τὰς χάρακας τὰ στρατεύματα, ὁ τῶν Σαρακηνῶν ἀρχηγὸς Ἰμβραήλ, ἕνα τῶν ὑπ᾽ αὐτὸν σατραπῶν μετὰ λαοῦ μυριάδων ἐννέα εἰς ἀντιπαράταξιν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος καταλιπών, αὐτὸς μετὰ τῶν ἄλλων ἀνεχώρησεν, ἢ δειλιασάμενος, ἢ ἀλαζονευόμενος. συμβαλόντων δὲ τῶν στρατευμάτων, πολλοὶ μὲν ἑκατέρωθεν ἔπιπτον. τέλος δὲ πρὸς ὑπαγωγὴν ἐκλίθησαν αἱ φάλαγγες, καὶ κἂν ἥλω καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτός, εἰ μὴ Θεόφοβος μετὰ τοῦ ὑπ᾽ αὐτὸν Περσικοῦ στρατεύματος, καὶ χειρὶ ἐβοήθησεν, καὶ στρατηγήματι τοὺς βαρβάρους κατεσοφίσατο. τότε μὲν οὖν ἐπανέζευξεν εἰς τὴν Κωνσταντίνου ὁ βασιλεύς, τῷ δ᾽ ἐφεξῆς ἔτει πάλιν στρατεύσας, καὶ συμμίξας τοῖς ἐκ τῆς Ἄγαρ, ὑπερτέρος γίνεται, καὶ πολὺ μὲν πλῆθος αὐτῶν πέπτωκε, πλείους δ᾽ ἑαλώκασιν αἰχμάλωτοι, ἐν οἷς ἦν καί τις ἀνὴρ τῷ τῶν σχολῶν δομεστίκῳ γνώριμος, καὶ μαρτυρούμενος ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὡς καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, καὶ ἐμφυῶς ἱππαζόμενος, καὶ δύο μεταχειριζόμενος δόρατα.

Ἐπὶ ταῖς θυγατράσι τὴν ὑστερογενῆ Μαρίαν ἠγάπησε, τῷ Μοσηλὲ ἠγγύησεν ἐπ᾽ ὀνόματι.

Περὶ τοῦ Μανουὴλ καὶ τοῦ Θεοφόβου.

Ὅτι τοὺς Πέρσας μαχίμους ὄντας ἐλευθέρους ... περὶ τοῦ περιδεξίου Ἀγαρηνοῦ, καὶ τοῦ Κρατεροῦ.

Studuit etiam melodijs componendis, ac præter cætera illud etiam carmen, quod in festo Palmarum canitur, Exite Gentes, exite populi: eius esse fertur. Quum quinque filiarum pater esset, filium nondum susceperat, filiamque Mariam natu minimam supra modum dilexit, & Alexio Mosoli despondit, uiro Armenio, ex genere Crinitarum, florenti ætate, & uultu uenustatis ac gratiæ pleno, quem prius alijs quoque dignitatibus honestatum, progressu temporis etiam Cæsarem salutauit, ac deinde cum exercitu in Longobardiam misit. Sic euectus Mosoles inuidiam effugere non potuit. Criminati autem eum sunt inuidi, ut Imperij cupidum, sed filia Imperatoris superstite, calumnia contra eum nihil ualuit. Filio autem Michaele Imperatori nato, & coniuge sua defuncta: statim uitæ ratione mutata, ultro comam tondet, uilique pallio indutus, monachorum institutum amplectitur, ædificato Anthemij monasterio, in quo uita exacta sepultus est. Quum autem Arabes Romanas prouincias inuasissent, Theophilus expeditione contra illos suscepta, secum eduxit Theophobum & Manuelem, uiros strenuos & bellicosos, quorum Manuel nobilis erat apud omnes, ipsosque hostes, ut qui & exercitum sæpe duxisset, & rem benè gessisset, & Michaelis Rangabis protostrator fuisset. Theophobus autem genus à Persis ducebat, & in urbe Imperatoria, ubi educatus est, obscurus uiuebat atque ignobilis. Fertur autem pater eius ex regia Persarum tribu fuisse ortus, quumque Regiæ familiæ apud Persas defecissent, cognouisse dicuntur, apud Romanos esse uirum regio genere oriundum, & ad eum inquisendum uenisse. Vt inuentus fuit, in notitiam Imperatoris quoque peruenit, & amplissimas fortunas est consequutus, patricij honore ornatus, & Imperatoris sorore in matrimonium accepta. His igitur ambobus fretus Theophilus, hostes aggressus est. Cum autem proximè inter se castra communissent exercitus, Saracenorum dux Imbrael, uno ex suis Satrapis cum nonaginta millibus ad decernendum cum Romanis relicto, ipse cum cæteris siue ex metu siue per arrogantiam recessit. Exercitibus congressis, multi utrinque ceciderunt. Sed tandem legionibus ad fugam inclinatis, ipse etiam Imperator captus fuisset, nisi Theophobus cum suo Persico exercitu, & manu opem tulisset, & strategemate Agarenos circumuenisset. Ac tum Constantinopolim reuersus est Imperator, anno uerò sequēte iterū cum Agarenis congressus, fit superior, magna hostium multitudine cæsa, & pluribus captis, inter quos uir fuit legionum Domestico notus, cui is testimonium perhibebat, ut & manu prompto, & ambidextro, & solerti equiti, & qui binas hastas tractare sciret.

Theophili melodiæ.

Alexius Mosoles ex genere Imperatoris & Cæsaro fit monachus.

Theophili contra Arabes expeditio.

Theophobus Manuel.

Theophili quinque expeditiones contra Arabes.

Agarenus ambidexter à Cratero Theodoro superatus.

Cum

Cũ igitur ludis Circẽsib. ob uictoriã triũphus duceretur, Imperator laudatũ illũ Agarenũ, equitare, & bina hastilia tractare iussit. Ostentauit ille, ut iussus erat, dexteritatẽ suã spectatoribus. Eũ Imperator & laudauit & admiratus est. At Craterus Theodorus, qui paulò pòst corona martyrij est ornatus, unus e XLII. martyrum numero Theophilo astans, Agarenũ subsanna bat. Qua de causa iratus Theophilus: Tu uerò inquit, effœminate (nam eunuchus erat Craterus) tale aliquid præstabis? Tũ Craterus, Binis quidẽ, inquit, hastilib. uibrãdis me nõ exercui, quia in prelio nõ luditur, sed res seria agitur: unã uerò hasta, Deo annuẽte, eum psternã. Imperator ob ea uerba furore percit⁹, per se ipsum iurauit, se statim eũ occisurũ, nisi è uestigio illum prostrauisset. Ibi Crater⁹ nihil cũctat⁹, hasta sine ferro Agarenũ equo deiecit. Cũ aũt Imperator denuo expeditiõe suscepta cũ Agarenis pugnasset, euẽtus prelij Romanis parũ auspicatus fuit. Parũ enim abfuit, quin & Imperator ab hostib. circũuẽtus captiuus adduceret. Quo Manuel cognito suis inclamans in confertissimos hostes inuect⁹ Imperatorẽ se sequi iubet: stabat enim metu attonit⁹, sed ad uelãdã ignauiã seres licto populo nolle fugere dicebat. Cũ aũt sępè monitus, ut pugna excederet, timore tãq̃ cõpedib uinct⁹ staret. Manuel stricto ense, Nisi me, inquit, secutus fueris, te perimã. Prestat enim te mori, quã ab hostib. captũ, Romanæ reipublicę tantũ imprimere dedecus. His Manuelis minis ægrè soluto metus stupore, eumq̃ secutus, euasit: qua de causa uirũ seruatorẽ appellauit, munificeq̃ remuneratus est. Verũ nõ multò pòst, inuidorũ linguæ eius animũ in contrariũ uerterunt, eoq̃ redegerunt affectati regni calumnijs, ut Manuelẽ excæcare in animo haberet. Quo ille cognito in Agarenorũ uiciniã aufugit, eorũq̃ duci significat, quis sit: quòd si fides sibi detur, non coactum iri se religionem eiurare: se ad ipsum defecturũ. Ille statim data fide lętus eũ suscipit. Manuel dũ ibi uersaretur, præpositus exercitui, sæpe rẽ bene gessit cõtra Persas, magnosq̃ triũphos adeptus, Agarenis & charus & admirationi fuit. Theophilus autẽ Manuelis fugã ægrè ferens, de eo reuocãdo cogitabat. Scribit igitur ad eũ literas, quibus iureiurãdo fidẽ suã ei obstringebat. easq̃ aureo sigillo confirmatas, per monachũ quendã ad eũ mittit, hortãs ut redeat. Ille redit, sed qua ratione, id uerò referre est operępreciũ, habet enim expositionẽ nõ iniucundã. Cõgressus cũ Monacho, qui fidem ab Imperatore afferebat, seq̃ reuersurum pollicitus, Ismaelitarum principẽ adit, petens exercitum sibi dari, ut profectus in Cappadociã, delatores suos (ibi enim eos habitare) ulcisceretur, eiusq̃ filium unã mitti, ut in re militari exerceretur. Princeps Manueli morem gerit, et quia fidem ei habebat, suum filiũ unã mittit: ita discedit Manuel, cũq̃ prope fines Romanos uentũ esset, assumpto principis

Theophilus Manuelis opera Agarenis ereptus malam seruatori gratiam refert.

Manuelis fuga ad Agarenos & reditus solerti commento impetratus.

θριαμβεύοντι ἤδη τῇ νίκῃ κατά γε τὸν ἱππηλασίας ἀγῶνα, τὸν ἐπαινούμενον ἐκεῖνον ἀγαρηνὸν ἱππάσασθαι, καὶ τὰ δύο μεταχειρίζεσθαι δόρατα ἐκέλευσεν ὁ κρατῶν. ὁ δ' ὡς ἐπιδείκνυται κατὰ τὸ κέλευσμα τοῖς ὁρῶσι τὸ ἀμφοτεροδέξιον. καὶ ὁ βασιλεὺς τοῦτον ἐπῄνει τε καὶ ἐθαύμαζεν. ὁ γοῦν κρατερὸς θεόδωρος, ὃς μετ' ὀλίγον μαρτυρικῷ κατεκοσμήθη στεφάνῳ, τῶν τεσσαρακονταδύο μαρτύρων εἷς ὤν. παρεστὼς τότε τῷ θεοφίλῳ, ἐχλεύαζε τὸν ἀγαρηνόν. ὀργισθεὶς δ' ἐπὶ τῇ χλεύῃ ταύτῃ ὁ κρατῶν, σὺ δ', ἔφη, ὦ θηλυδρία (εὐνοῦχος γὰρ ὁ κρατερὸς ἐτύγχανεν ὤν) φιλοδέξει τοιοῦτόν τι; καὶ ὁ κρατερός, δύο μὲν ἔφη δόρατα στρέφειν οὐκ ἤσκησα, ὅτι μηδὲ δεῖ τῇ μάχῃ παιγνίων, ἀλλὰ σπουδῆς, ἓν δὲ μεταχειριζόμενος, σὺν θεῷ δ' ἀρήξοντι, τοῦτον καταβαλῶ. ἐκμανεὶς δ' ἐπὶ τῷ λόγῳ ὁ βασιλεύς, καὶ ὀμόσας καθ' ἑαυτοῦ, ἢ μὴν ἔφη τεθνήξῃ, εἰ μὴ αὐτίκα τοῦτον καταβαλεῖς. ὁ δὲ μὴ ὑπερθέμενος, καὶ συνομαχήσας τῷ ἀγαρηνῷ, δόρατι ἀσιδήρῳ, καὶ τοῦ ἵππου κατέβαλε. πάλιν οὖν τοῦ βασιλέως στρατεύσαντος κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν, καὶ πάλιν μάχης, καὶ τὸ τῆς μάχης τέλος τοῖς ῥωμαίοις οὐκ ἀγαθόν. μικροῦ γὰρ ἐπετύχθη ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς δορυάλωτος ὑπὸ τῶν ἰσμαηλιτῶν κυκλωθείς. ὡς δ' ἔγνω τοῦτο ὁ μανουήλ, ἐμβοησάμενος τοῖς περὶ αὐτὸν εἰς μέσον ἀνέλαυνε τῶν πολεμίων, καὶ τῷ βασιλεῖ φησιν, ἀκολούθει μοι. ἑστὼς γὰρ ἐκ δειλίας ἀπηγορευκώς. ὁ δὲ τὴν δειλίαν ὑποκρινόμενος, μὴ βούλεσθαι φυγεῖν, ἔφη, καταλιπὼν τὸν λαόν. ἐπεὶ δὲ πολλάκις ἐξελθεῖν τῆς μάχης παρακαλούμενος, ὥσπερ πεπεδημένος τῇ δειλίᾳ εἱστήκει, ὁ μανουὴλ τὸ ξίφος ἀνασπασάμενος, εἰ μὴ ἕποιό μοι, φησίν, αὐτίκα σε ἀνελῶ. κρεῖττον γάρ σε θανεῖν, ἢ ληφθῆναι τοῖς ἐναντίοις αἰχμάλωτον, καὶ ὄνειδος αἴσχιστον τῇ πολιτείᾳ ῥωμαίων προστρίψασθαι. ταύταις οὖν ταῖς τοῦ μανουὴλ ἀπειλαῖς μόλις τῆς ἐκ τοῦ φόβου ναρκήσεως λυθείς, καὶ ἀκολουθήσας αὐτῷ, διεσώθη. ὅθεν καὶ σωτῆρα τὸν ἄνδρα ἐκάλει, καὶ εἰς τὰ σῶστρα δαψιλῶς ἀπετίννυεν. οὐκ εἰς μακρὰν δὲ αἱ τῶν βασκάνων γλῶσσαι τὴν γνώμην τοῦ βασιλέως περὶ τοῦ μανουὴλ εἰς τοὐναντίον ἐτρέψαντο. διέβαλον γὰρ αὐτὸν ὡς τυραννίδι ἐπιχειροῦντα. καὶ ἄλλως ταῖς διαβολαῖς ἐπεπίστευσεν ὁ θεόφιλος, καὶ τὸν μανουὴλ ἐκτυφλῶσαι διενοεῖτο. γνοὺς δ' ἐκεῖνος τὸ μελετώμενον, ἀπέδρα καὶ ἐγγύς που γενόμενος τοῖς ἀγαρηνοῖς, δηλοῖ τῷ αὐτῶν ἀρχηγῷ ὅστις εἴη, καὶ ὡς εἰ λήψεται πίστεις, μὴ βιασθῆναι τὴν οἰκείαν θρησκείαν ἐξομόσασθαι, προσελεύσεταί οἱ. ὁ δὲ αὐτίκα πίστεις τε δίδωσι, καὶ προθύμως αὐτὸν ὑποδέχεται. καὶ ὁ μανουὴλ ἐκεῖσε γενόμενος, καὶ στρατεύματος προστάς, πολλὰς ἀριστείας κατὰ περσῶν εἰργάσατο, καὶ μεγάλα τρόπαια ἔστησε, καὶ ἐφιλεῖτο παρὰ τῶν ἀγαρ(ηνῶν) καὶ ἐθαυμάζετο. ὁ δὲ θεόφιλος καὶ ἐλυπεῖτο διὰ τὸν μανουήλ, καὶ ἐφρόντιζεν ὅπως αὐτὸν ἐκεῖθεν μετακαλέσηται. πίστεις οὖν αὐτῷ καὶ δι' ὅρκων καὶ δι' ἐγγράφου χρυσοσημάντου μετά τινος μοναχοῦ στείλας, ἐπανελθεῖν προὐτρέπετο. καὶ ὃς ἐπανῆλθε, τὸ δ' ὅπως, διηγητέον, ἔστι γὰρ οὐκ ἄχαρι πρὸς διήγησιν. συντυχὼν τῷ τὰς πίστεις ἐκ βασιλέως αὐτῷ κομίζοντι μοναχῷ, καὶ συνθέμενος ὑποστρέψαι, πρόσεισι τῷ τῶν ἰσμαηλιτῶν ἀρχηγῷ, καὶ αἰτεῖται στράτευμά οἱ δοθῆναι, ἵνα κατὰ τὴν καππαδοκίαν γενόμενος, αὐτὸς ἀποδοίη τοῖς εἰς τὸν βασιλέα κατειποῦσιν αὐτοῦ (ἐκεῖ γὰρ ἔλεγεν οἰκεῖν τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ) ἠξίου δὲ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἀγαρηνῶν καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ συνεκπέμψαι αὐτῷ, ἵνα σοι τοῦτον λέγων γυμνάσω πρὸς τὰ πολέμια. ὁ δὲ πείθεται, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῷ συνεκπέμπει. ἐθάρρει γὰρ τῷ μανουὴλ καὶ ἐπίστευε. ἐκεῖνος ἀπῄει, καὶ ἐπεὶ τοῖς ῥωμαϊκοῖς ἐγγίσας ὁρίοις, τὸν τοῦ ἄρχοντος τοῦ ἐκ τῶν ἀγαρ-

ἐκινδύνευσε παρὰ τῶν ἀγαρηνῶν καὶ ὁ βασιλεύς.

ὅτι πίστεις λαβὼν ὁ μανουὴλ ἐκ τοῦ βασιλέως, ἀπάτῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν ἀγαρηνῶν ἀγαγὼν ἐπανῆλθε.

ἄγραν ἐὸν συμπαραλαβὼν μετ' ὀλίγων σαρακηνῶν, ἐξῄει δῆθεν πρὸς κυνηγέσιον, πολλῶν αὐτῷ θεραπόντων συνεπομένων, ὡς οὖν ἐντὸς χώρας ῥωμαίων ἐγένετο, τὸν υἱὸν τοῦ ἰσμαηλίτου περιπλακείς, σὺ μὲν, ἔφη, τέκνον, ὑπόστρεφε πρὸς τὰ σά· ἐγὼ δὲ πρὸς ῥωμαίους πορεύσομαι. ἐπανελθὼν δ' εἰς τὴν μεγαλόπολιν, περιχαρῶς ἐδέχθη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ μάγιστρος αὐτίκα τετίμητο, καὶ ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος τὸν τοῦ βασιλέως υἱὸν μιχαὴλ ἐδέξατο, ὃν ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ἔστεψε, καὶ βασιλέα ῥωμαίων ἀνεῖπε. τοῦ πατριάρχου δὲ ἀντωνίου τὴν ζωὴν καταστρέψαντος, ὃς ἔτη τῆς ἐκκλησίας ἐκράτησε δεκατρία, ἰωάννης ὃν ὁ λόγος ἤδη προέφθασε διδάσκαλον γενέσθαι τοῦ θεοφίλου καὶ συνεργὸν τὴν, προχειρίζεται πατριάρχης, ὃν καὶ ἰαννὴν ἐκάλουν οἱ τότε, καὶ διὰ τὴν αἵρεσιν, καὶ διὰ γοητείας, ἦν γὰρ αὐταῖς ἐντριβής. τὸν δὲ ἱερώτατον μεθόδιον, ὃς ὕστερον καὶ τὸν πατριαρχικὸν ἐκόσμησε θρόνον, μὴ πειθόμενον συνθέσθαι τῇ κακοδοξίᾳ αὐτοῦ, μετὰ πολλὰς αἰκίας καὶ τῶν σιαγόνων αὐτοῦ σύνθλασιν, καὶ τῶν ὀδόντων ἐκρίζωσιν, εἰς τὴν πάνορμον νῆσον, ἣ νῦν τοῦ ἀντιγόνου καλεῖται, ὁ δυσσεβὴς ὑπερορίζει θεόφιλος, καὶ ἐντὸς καθείργνυσι μνήματος μετὰ δύο λῃστῶν. ὧν τοῦ ἑνὸς θανόντος, ὅσην ὁ ἅγιος ἐκ τῆς δυσώδους τοῦ πτώματος ἐκφορᾶς ὑπήνεγκε βίαν καὶ ἀηδίαν, οὐκ ἄν τις λόγος ἱκανῶς διαγράψαιτο. ἐκεῖ τοίνυν ἐγκεκλεισμένου τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου πατρός, καὶ οἱ αὐταδελφοί, ὅ τε θεοφάνης καὶ θεόδωρος, μετὰ τὴν τῶν προσώπων κατάστιξιν ὑπερορίζόμενοι, καὶ κατὰ τὸν κάρτα λιμένα καταλύσαντες, δι' ἁλιέως, συνήθους τῷ ἱερῷ μεθοδίῳ, ἐπιστέλλουσι ταῦτα,

τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ
ναίοντι τὴν γῆν καὶ πολεῦντι τὸν πόλον
γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμίῳ.

οἷς πάλιν διὰ τοῦ αὐτοῦ ἁλιέως ὁ ὅσιος ἀντεπέσταλκε,

σὺν ταῖς βίβλοισιν οὐρανοῦ κληρογράφοις
καὶ πρὸς μέτωπα σωφρόνως ἐστιγμένοις
προσεῖπεν ὁ ζῶν θαπτὸς ὡς συνδεσμίοις.

ἕβδομον δ' ἔτος διανύσας ἐν τῷ τάφῳ ὁ ἅγιος, εἶτα ἐκεῖθεν ἐκβληθείς, ἐν τοῖς ἀνακτόροις κατεκέκλειστο, μηδενὸς αὐτὸν ὁρῶντος, ἢ μόνον τοῦ ὑπηρετοῦντος αὐτῷ, καὶ τοῦ βασιλέως. φιλοπονῶν γὰρ ὁ θεόφιλος καὶ ἀναγινώσκων, ἠρώτα τὸν ἱερὸν μεθόδιον περὶ ὧν ἀμφέβαλλεν, διὸ καὶ ἐν ταῖς ἐκδημίαις ἀεὶ συνόντα εἶχεν αὐτῷ. ἔαρος δ' ὑποστάντος, κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν ὁ βασιλεύς, καὶ πάλιν αἴρει τὰ ὅπλα, καὶ πολλὰ τῆς συρίας διεπόρθησε, καὶ πόλεων ἐκράτησε, καὶ αὐτῆς σωζοπέτρας, ἣ πατρὶς ἐτύγχανε τοῦ ἀμερμουμνῆ, καὶ ταῦτα πολλὰ δεομένου ἐκείνου, φείσασθαι τῆς πατρίδος αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἀνέζευξεν εὐτυχῶς. ὁ θεόφοβος δὲ καταλειφθείς, ὥστε τὰ τῶν στρατευμάτων οἰκονομήσασθαι, ἐπεὶ τὸ τῶν περσῶν ὑστέρησε σιτηρέσιον (στράτευμα γὰρ ἦν τῷ βασιλεῖ περσικὸν) περιαλγησάντων διὰ τοῦτο τῶν περσῶν, βασιλεὺς παρ' αὐτῶν ἀνερρήθη καὶ ἄκων, μᾶλλον δὲ καὶ παρακαλῶν αὐτοὺς μεθεῖναι τῆς ἀπονοίας, μὴ καὶ ἑαυτούς, καὶ ἑαυτὸν ἐσχάτοις κακοῖς περιβάλλωσιν. ἀλλ' οὐκ ἔπειθε, στέλλει γοῦν πρὸς τὸν βασιλέα, τοῦτο τοὺς πέρσας ἀποκρυψάμενος, γνωρίζων τὸ γεγονός, καὶ μηδὲν κατ' αὐτοῦ ὑποπτεύειν πληροφορῶν

περὶ πατριαρχῶν.

ὅτι τὸν ἱερὸν μεθόδιον ὑπερώρισε, καὶ ὅσα ὑπέμεινε.

ὅτι κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας ὁ θεόφιλος, ἐνίκησεν.

ὅπως παρὰ τῶν μισθοφόρων περσῶν ὁ θεόφοβος βασιλεὺς ἀνερρήθη ἄκων.

Agareni filio cum paucis Sarracenis, se uenatum ire simulat, multis ministris comitantibus, cumque iam in Romana prouincia uersaretur, adolescentem amplexus: Tu quidam, inquit, fili, ad tua reuertere: ego uero ad Romanos proficiscor. Constantinopolim reuersus, magna cum lætitia est exceptus ab imperatore, statimque Magistri honore ornatus, Imperatoris filiū Michaelē è sacro baptismate suscepit, quē pater diademate cinxit, et Romanorū Imperatorē declarauit. Antonio patriarcha mortuo, cū XIII annos Ecclesiæ præfuisset, Ioannes quē suprà diximus Theophili præceptorē & suffragatorē fuisse, patriarcha designatur, quē et Iannem uocabant, tū ob hæresin, tū propter prǣstigias, in quibus uersatus erat. Sanctissimū uerò Methodiū, qui deinde patriarchicā ornauit sedem, peruersæ opinioni refragantē, post multos cruciatus, malarūque contusionē et dentiū euulsionē, in insulā Panormū, quæ nūc Antigoni cognomētū habet, impius relegat Theophilus, et intra monumentū eum duobus latronibus concludit: quorū altero mortuo, quantam uiolentiam, & molestiam uir sanctus ex teterrimo cadaueris fœtore tolerarit, nulla quisquam oratione consequi potest. Illic igitur inclyto illo patre incluso, fratres illi confessores Theophanes & Theodorus, post faciarum compunctionem relegati, cum ad Cartæ portū appulissent, per quendā piscatorem Methodio familiarem hæc scripserunt:

Viuenti mortuo, atque mortuo simul
Vitam ferenti, qui cum tellurem colat
Polos pererrat, litterati litteras
Vincti misere uinculis adobruto.

Quibus per eundē piscatorē uir sanctus rescripsit,

Quorum notata nomina in cælestibus
Libris leguntur, & decentibus uotis
Compunctæ frōtes, uinculo oppressis pari
Dicit salutem, qui uiuens sepultus est.

Cum autem septimum annum in sepulchro exegisset, inde eiectus atque in regia conclusus est, nemine eum uidente, præter ministrum eius & Theophilum: qui cum studiosè legeret, diuinum uirum de locis dubijs interrogabat, eáque de causa etiam in peregrinationibus semper habebat secum. Vere incipiente Imperator rursus Agarenis arma intulit, & magna Syriæ parte uastata, urbibus est potitus, ipsáque Sozopetra, patria Amermumnis: quamuis ille multum, sed frustra, oraret, ut patriæ suæ parceretur. Ac Imperator feliciter domum rediit. Theophobus autē ad gubernādas legiones relictus, cum Persarum stipendia tardius soluerentur (habebat enim Imperator exercitum Persicum) ab illis indignantibus uel inuitus, atque ab ea desperatione frustra dehortans, ne & se & semetipsos in extrema mala conijcerent, Imperator salutatur. Quo facto, clā Persis, id Imperatori significat, eique fidem facit, ne quid sinistri de se suspicet,

Michael Theophili filius.

Ioānes Syngelus Patriarcha.

Methodij excarnificatio et Theophanis uersiculi.

Theophili quarta contra Agarenos expeditio.

Persæ Theophobum per seditionem Imperatorem salutans.

Reuersus Imperatorẽ accedit, & cupidissimè excipitur, pristina felicitate recepta. Est & Persis omnibus data uenia, neq; alia irrogata pœna, nisi quòd unà esse siti non sunt, sed cum tricies mille essent, diuisi ac dispersi sunt, cuilibet puinciæ binis millibus attributis, earũq; Prætoribus subesse ac parere iussi. Atque hæc cum Persis & Theophobo acta sunt.

Amermũnes patriæ suæ cladem Amorij excidio ulciscitur.

Amermumnem autem patriæ suæ uastatio tanto dolore affecit, ut uitam sibi acerbam putaret, nisi Theophilum ulcisceretur, cuius patriam esse Amorium ubi cognouisset, eam urbem oppugnare constituit. Sed Imperator præmonitus, eam cum structuris tum exercitibus missis cõmunijt, quibus Theodorus Craterus, cuius suprà facta est mẽtio, præerat, cæteriq; qui apud Agarenos in martyrij stadio decurrerunt, numero XLII.

Theophili clades.

Exijt & Imperator Agarenis occursurus, & cum Amermumnis filio cum iustis copijs aduentante congressus, in fugã uertitur.

Persarum proditio.

Nocte insecuta Manuel dum uigilias obit, quosdam Persas (nam linguam eorum intelligebat) audit de proditione cum Agarenis colloquentes, eoq; nunciato Imperatori persuadet, ut sub diluculum castris excedat. sic ille discessit, totis habenis equo laxatis. Amermumnes autem ex eo securus, Amorij obsidionem aggressus, cum crebras impressiones faceret, nihil proficiebat, ijs qui intus erant, fortiter resistentibus, adeò ut Agareni expugnationis spe abiecta discessuri fuerint, & urbs incolumis permansura, nisi quidã intus cognomento Boiditzes ob contentionẽ quandã furore percitus, eã prodidisset. Vrbe capta, quantus populus cæsus fuerit, dici nõ potest. Mulierum uerò puerorũ & adolescentũ multa millia, & duces primarij, Callistus, Constantinus, Craterus Theodorus, patricij, alijq; multi partim præturis insignes, partim dignitatũ honoribus illustres, in captiuitatẽ sunt abducti.

Theophilo mœror ob captiuos nõ receptos, fit morbi & mortis occasio.

His Theophilus, qui Dorylæi tum agebat, cognitis, missis ad Ismaelitarum principem legatis, illustres captiuos et genere sibi iũctos, XXIIII centenarijs sibi reddi petijt. Quos ille arrogãter dimisit, se fatuum fore dicens, si captiuos tantilla pecunia restitueret, cum sibi expeditio circiter mille centenarijs constitisset. Legatis re infecta calamitas illa sic Theophili animum perculit, ut ei nulla consolatio adhiberi posset, sed & cibo abstineret, neque ullum potum admitteret, nisi aquam gelidissimam, cuiusmodi est niualis: cuius frequenti usu læsis interioribus, in dysenteriam incidit. Itaq; in Regiam reuersus, desperata iam salute, senatum accersit, petens ut uxori suæ & filio fidem seruarent, ijsq; imperium tuerentur.

Theophili cædes.

Quòd cum illi se facturos promisissent, Imperator, qui Theophobum iam antè, ex quo à Persis Imperator salutatus fuerat, suspectum haberet, magis etiam ei suspicioni indulsit, ob proditionem quam Persæ,

καὶ ἐπανελθὼν πρόσεισι τῷ βασιλεῖ, αὐτὸς μὲν ἀσπασίως δεχθεὶς εὐμενῶς τε, καὶ τὴν προτέραν εὐτυχίαν ἀπολαβών. καὶ οἱ πέρσαι δὲ συγγνώμης πάντες ἠξίωνται, καὶ οὐδὲν τι αὐτοῖς ἐπεγένετο ἕτερον, ἢ ὅτι οὐχ ὁμοῦ πάντας εἶναι εἰάθησαν, ἀλλ' εἰς μυριάδας συνειλεγμένοι τρεῖς, διῃρέθησάν τε καὶ διεσπάρησαν, καὶ ἑκάστῳ θέματι χιλιάδες δύο ἀπενεμήθησαν, ὥστε τοῖς τῶν θεμάτων στρατηγοῖς καὶ ὑποτετάχθαι καὶ πείθεσθαι. τὰ μὲν οὖν περὶ τοὺς πέρσας καὶ τὸν θεόφοβον ἦσαν ἐν τούτοις.

ὅτι ὁ θεόφοβος προσῆλθε τῷ βασιλεῖ.

περὶ τῆς ἁλώσεως τοῦ ἀμορίου.

τοῦ δὲ ἀμερμουμνῆ τοσοῦτον καθήψατο ἡ τῆς αὐτοῦ πατρίδος ἐκπόρθησις, ὡς μὴ ἀβίωτον εἶναι αὐτῷ τὴν ζωὴν, εἰ μὴ ἀμύναιτο δὲ αὐτὸν τὸν θεόφιλον. μαθὼν οὖν πατρίδα εἶναι αὐτοῦ τὸ ἀμόριον, ἐπ' αὐτὸ στρατεύεσθαι ἔγνωκε. καὶ ὁ βασιλεὺς προεγνωκὼς, αὐτὸ κατωχύρωσεν, ἄλλως τε καὶ στρατεύμασι τὴν πόλιν, ὧν ἦρχον θεόδωρος ὁ κρατερὸς, οὗ πρὸ μικροῦ ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ καὶ τὸν τοῦ μαρτυρίου δρόμον διήνυσαν παρὰ τοῖς ἀγαρηνοῖς, τεσσαράκοντα καὶ δύο πάντες τυγχάνοντες. ἐξῆλθε δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπαντιάσων τοῖς ἐκ τῆς ἄγαρ, καὶ ὁ μὲν τῷ τοῦ ἀμερμουμνῆ υἱῷ συμβαλὼν, μετὰ στρατιᾶς ἀξιομάχου ὄντι, τρέπεται. νυκτὸς δὲ ἐπιγενομένης ὁ μανουὴλ τὰς φυλακὰς τοῦ στρατοπέδου περιιὼν, ἤκουσεν ἐνίων περσῶν περὶ προδοσίας τοῖς ἀγαρηνοῖς διαλεγομένων (συνίει γὰρ τὴν τούτων διάλεκτον) καὶ τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀπηγγελκε, καὶ πείθει πρὸ ἡμέρας ἐξαναστῆναι τοῦ στρατοπέδου ὑπὲρ τὸ περίορθρον. καὶ ὁ μὲν ἀπῄει, ὅλον ἐνδοὺς τῷ ἵππῳ τὸν χαλινόν. ὁ δὲ ἀμερμουμνῆς ἐξ ἐκείνου ἀμεριμνῶν τῇ τοῦ ἀμορίου προσεκαρτέρει πολιορκίᾳ, καὶ ἐνδελεχέστατα τὰς προσβολὰς τῇ πόλει ἐποιεῖτο. ἤνυε δ' οὐδὲν, τῶν ἔνδον εὐρώστως ἀνταγωνιζομένων, ὥστε καὶ ἀπελπίσαι τῆς ταύτης ἁλώσεως τοὺς ἀγαρηνοὺς, καὶ ἀπανίστασθαι ἄν, καὶ ἡ πόλις οὐκ ἂν ἐπεπόρθητο, εἰ μή τις τῶν ἔνδον δείσας τινὰ ἐκμανεὶς, προδότης ταύτης ἐγένετο, ᾧ Βοϊδίτζης ἦν τὸ ἐπώνυμον.

ὅτι προδοσίᾳ τοῖς ἀγαρηνοῖς τὸ ἀμόριον ἑάλω.

ἁλόντος δὲ τοῦ ἄστεος, ὅσος μὲν ἀνῃρέθη λαὸς, οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. γυναῖκες δὲ καὶ παῖδες καὶ μειρακίσκοι εἰς πολλὰς χιλιάδας συναριθμούμενοι ἀπήχθησαν δοριάλωτοι, καὶ οἱ τῶν ἐκεῖ στρατηγούντων ἔξοχοι, κάλλιστός τε καὶ κωνσταντῖνος καὶ ὁ κρατερὸς θεόδωρος, οἱ πατρίκιοι, καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν ἐν στρατηγίαις διαπρεπόντων, καὶ περιφανῶν ἐξ ἀξιωμάτων τιμῆς.

[illegible]

ταῦτα μαθὼν ὁ θεόφιλος (ἐν γὰρ τῷ δορυλαίῳ διῆγε) πρέσβεις πρὸς τὸν τῶν ἰσμαηλιτῶν ἐκπέμπει βασιλέα, ἀποδοθῆναι αὐτῷ τοὺς ἐπιφανεῖς τῶν ἁλόντων αἰτῶν, καὶ τοὺς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκοντας, κεντηνάρια πρὸς τέσσαρσιν εἴκοσι δοῦναι αὐτῷ ὑπισχνούμενος. ὁ δὲ τοὺς πρέσβεις ἀτίμως ἀπέπεμψεν, εἰπὼν ἂν ὢν ἄφρων, εἰ περὶ χιλίων μοι τῆς ἐν τῇ στρατείᾳ κεντηναρίων δαπάνης γεγονυίας, αὐτὸς τοσαῦτα λαβὼν ἀποδοίην τοὺς αἰχμαλώτους. ὡς δ' ἐπανῆλθον οἱ πρέσβεις ἄπρακτοι, οὕτως ἡ συμφορὰ καθίκετο τῆς τοῦ θεοφίλου ψυχῆς, ὡς μηδὲν αὐτῷ πρὸς ταύτην εὑρίσκεσθαι παρηγόρημα, ἀλλὰ καὶ τροφῆς ἀπέχεσθαι, καὶ μηδὲ πόμα προσίεσθαι, ἢ μόνον ὕδωρ ψυχρότατον, καὶ οἷον τὸ ἐκ χιόνος, τούτῳ δὲ χρώμενος συνεχῶς, ἐπεπλήγη τὰ ἐντὸς, καὶ εἰς δυσεντερίας νόσον ἐνέσκηψε. καταλαβὼν δὲ τὰ βασίλεια, καὶ ἤδη γνοὺς ἑαυτοῦ τὴν σωτηρίαν δυσέλπιστον, μετακαλεῖται τὴν σύγκλητον, καὶ ἀξιοῖ πίστιν αὐτοὺς εἰς τὴν σύζυγον καὶ τὸν παῖδα ἐνδείξασθαι, καὶ διατηρῆσαι σφίσι τὴν ἀρχὴν τῆς βασιλείας.

[illegible]

οἱ δὲ κατεπίθοντο. τούτου δὲ γεγονότος, ὁ βασιλεὺς, καὶ πρώην ἐξότου αὐτοκράτωρ ἀνερρήθη παρὰ τῶν περσῶν ὁ θεόφοβος βασιλεὺς, ὕποπτον αὐτὸν ἡγούμενος, ἔτι μᾶλλον τῇ ὑπονοίᾳ καὶ διὰ τὴν προδοσίαν, ἣν ἐμελέτων οἱ πέρσαι ποιήσασθαι,

ὡς ἤδη

ὡς ἤδη μοι γέγραπται, τῶν φιλοβασιλευόντων τὸν αὐθέντην, ὑποθήκαις ἐκείνου ταῦτα τοὺς πέρσας δρᾶν ἐγχειρισαμένων. ὡς οὖν ἤδη τῇ νόσῳ τὸ σῶμα τοῦ αὐτοκράτορος ἐδαπάνητο, καὶ ἐξέλιπεν ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ, δείσας μὴ αὐτοῦ θανόντος τυραννίδι ἐπιθοῖτο ὁ Θεόφοβος, καθείργνυσιν αὐτὸν περὶ τὰ βασίλεια, καὶ ἐπεὶ τὴν ζωὴν ἑαυτοῦ ἐκ λεπτοῦ ἤδη μίτου ἠρτῆσθαι διέγνωκε, καὶ ἄρτι ἐκλείπειν, ἀναιρεθῆναι ἐκέλευσε τὸν Θεόφοβον, καὶ κομισθῆναί οἱ τὴν αὐτοῦ κεφαλήν, ὡς κομισθεῖσαν. ἐπιθεῖναι λόγος αὐτῇ τὴν χεῖρα τὸν βασιλέα, καὶ ἁψάμενον τῶν ταύτης τριχῶν, εἰπεῖν. ὡς οὐκ ἔτι ἐγὼ Θεόφιλος, οὔτε σὺ Θεόφοβος, καὶ ἐπὶ τούτοις ἀπηρεύξατο τὴν ψυχήν, βασιλεύσας χρόνους δυοκαίδεκα ἐπὶ μησὶ τρισί, πολλὰ τὴν σύμβιον καὶ τὸν ἐπὶ τοῦ κανικλείου Θεόκτιστον παρακαλέσας, δεινοῖς τε ἐξορκώσας, μὴ παραχωρῆσαι τὰς σεπτὰς ἀνεστηλωθῆναι εἰκόνας, μηδὲ τὸν πατριάρχην Ἰωάννην τῆς ἐκκλησίας ἐκδιωχθῆναι. *Θάνατος Θεοφίλου.*

ut iam exposui, moliti fuerant, cum delatores affirmarent, illos id impulsu Theophobi fecisse. Vt igitur corpore morbo consumpto uiribus destituebatur, ueritus, ne se mortuo Theophobus tyrannidem inuaderet, circa Regiam eum in carcerē conijcit, cumq; iam uitam suā de tenui filo pendēre cerneret & mox defecturam, illo interfecto, caput eius sibi afferri iussit, manuq; imposita & contrectatis capillis dixisse fert: Iam neq; ego Theophilus sum, neq; tu Theophobus. ijsq; dictis animam exhalauit, cum regnasset annos XII & III menses: uxorem & Caniclio præfectum Theoctistum, qui imperij quodammodo particeps erat, multū obtestatus, ne paterētur uenerādas imagines reponi, aut Ioannem Ecclesia pelli.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ ΥΙΟΥ Θεοφίλου καὶ Θεοδώρας τῆς μητρὸς αὐτοῦ.

Ὁ μὲν οὖν Θεόφιλος οὕτω τοῦ βίου ἀπεβίω, ἡ δὲ τῆς βασιλείας ἀρχὴ πρὸς τὸν ἐκείνου μετεβιβάσθη παῖδα τὸν Μιχαήλ, ἔτι παιδίον τυγχάνοντα, ᾧ καὶ ἐπιτρόπους ὁ πατὴρ καταλέλοιπε, τὸν μάγιστρον Μανουήλ, καὶ τὸν πατρίκιον Θεόκτιστον. τὴν δὲ τῶν πραγμάτων διοίκησιν ἡ βασιλὶς Θεοδώρα μετεχείριζετο, καὶ πρῶτον αὐτῇ γέγονε σπούδασμα, ἡ τοῦ διωγμοῦ τῶν ὀρθοδόξων διὰ τὰ σεπτὰ ἐκτυπώματα λώφησις, καὶ τοῦ πατρικίου Θεοκτίστου συνδεδοκηκότος. ὁ γὰρ Μανουὴλ τῇ τῆς αἱρέσεως οὐκ ἦν καθαιρέσει συγκατατιθέμενος, διὸ καὶ ἀνεβάλλετο ἡ πρᾶξις. ἀλλὰ γὰρ θραύει νόσῳ τοῦτον ἡ πρόνοια, καὶ ἡ νόσος ἦν κραταιά, καὶ ἀπέγνωστο αὐτῷ ἡ ζωή. μοναχῶν δέ τινων εἰς ἐπίσκεψιν ἀφικομένων αὐτοῦ, καὶ ὅπως ἔχοι πυνθανομένων; ἐκεῖνος λεπτῇ καὶ ἀδρανεῖ τῇ φωνῇ, ὅσον ἤδη ἐκλείπειν, ἀπεκρίνατο. οἱ δέ, εἰ συνθοῖο, ἔφησαν, τῇ τῶν εἰκόνων συνδεδοκῆσαι τιμῇ, καὶ τὴν βασίλισσαν εἰς τοῦτο παρακροτῆσαι, οὐκ εἰς μακρὰν ἔσται σοι καὶ ῥῶσις σώματος, καὶ σωτηρία ψυχῆς. καὶ ὁ μὲν ἐπηγγέλλετο, ἡ δὲ νόσος ὑφίει, καὶ ὁ Μανουὴλ ἀνερρώννυτο. ἤδη δὲ τὴν ὑγείαν ἀναλαβών, πρόσεισι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ περὶ τῶν σεβασμίων εἰκόνων ὁμιλεῖ, καὶ τὴν αὐτῶν κατεπείγει ἀναστήλωσιν, ταῦτα καὶ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ τῶν συγγόνων προβαλλομένων τῶν πατρικίων. ἡ δὲ ξυρὸς ἦν εἰς ἀκόνην. καὶ πρότερον μὲν τοὺς ὑπερορίας παραπεμφθέντας παρὰ τοῦ Θεοφίλου, καὶ τοὺς καθειργμένους ἐν φυλακαῖς, καὶ τοὺς ἄλλαις κακώσεσι προσπαλαίοντας πάντας ἀνῆκεν, εἶτα καὶ ζήτησιν γενέσθαι προσέταξε περὶ τῆς αἱρέσεως, καὶ γενομένης, τὸ τῶν ὀρθοδόξων ὑπερίσχυσε πλῆθος. πρὸ δὲ τῆς ζητήσεως, τὸν ψευδώνυμον πατριάρχην τὸν γόητα Ἰωάννην τοῦ ἀρχιερατικοῦ κατασπᾷ θρόνου, ἀθέσμως ἐπιβεβηκότα τούτου ἐπὶ χρόνους ἕξ, ἀντεισάγει δὲ τὸν ἱερὸν καὶ θεῖον Μεθόδιον. καὶ αὐτοῦ προεστῶτος τοῦ τῶν ὀρθοδόξων πληρώματος, ἡ ζήτησις γέγονε, καὶ ἡ τῶν ἁγίων ἐκτυπωμάτων εἰς τοὐμφανὲς προσκύνησίς τε καὶ ἀναστήλωσις. ὅτι φασὶ καὶ τὴν βασίλισσαν θερμότατα δεηθῆναι τοῦ τε πατριάρχου, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχιερέων καὶ μοναχῶν, κοινὴν προσαγαγεῖν δέησιν τῷ Θεῷ, ὥστε σωτηρίας τυχεῖν τὸν βασιλέα καὶ ξυνευνέτην αὐτῆς. καὶ μέ-

Ὅπως ὁ Μανουὴλ μὴ συναινῶν πρότερον τῇ τῆς αἱρέσεως τῶν εἰκονομάχων καθαιρέσει, ὕστερον καὶ αὐτὸς συνῄνεσεν.

Ἀπώθησις ἐκκλησίας τοῦ πατριάρχου Ἰωάννου, τοῦ δὲ ἱεροῦ Μεθοδίου προχείρισις, καὶ ὅπως δι᾿ εὐχῶν συγχώρησιν ἔτυχεν ὁ Θεόφιλος.

IMPERIVM MICHAELIS FILII Theophili & Theodoræ matris.

Theophilo ad hunc modum defuncto, imperium ad Michaelem eius filium est translatū, puerum adhuc, cui pater tutores reliquit, Manuelē magistrum, & Theoctistū Patricium. Rerum autē administratio penes Theodorā Imperatricē fuit, cuius illa prima cura fuit, ut persecutio orthodoxorū ob uenerandas imagines instituta, compesceretur, etiā Theoctisto Patricio assentiente. Nam Manuel euersionem sectæ non probabat, eaq; de causa res differebatur. Sed eū prouidentia numinis morbo, eoq; tam uehemēti, ut de uita eius desperaret, frangit. Cum autem Monachi quidam ad eum uisendum uenissent, & ut se haberet, interrogassent: ille tenui & imbecilla uoce respondit, se iamiam deficere. Cui monachi: Si, inquiunt, cultui sacrarum imaginum suffrageris, & Imperatricem ad eundem cohorteris: non multò pòst & corporis uires recuperabis, & animi salutem adipisceris. Quod cum recepisset, & morbus decrescebat, & ualetudo confirmabatur, sanitate recuperata Imperatricem adit, & de uenerandis imaginibus disserit, earumq; restitutionem urget, cum eadem & mater eius & fratres Patricij postularent. Illa uerò erat, quod aiunt, nouacula in cote: cumq; prius relegatos à Theophilo reuocasset, & uinctos alijsq; ærumnis conflictantes dimisisset: postea inquisitionem de secta fieri iussit, qua facta, orthodoxorum multitudo superior fuit. Sed ante eam inquisitionem, Patriarchā Ioannem, indignum illum quidem eo nomine, pontificia sede detraxit, quam per sexennium nefariè tenuerat, in eiusq; locū introduxit sacrum & diuinum Methodium, quo populum orthodoxum gubernante inquisitio facta est, & sacræ effigies palàm & restitutæ & adoratæ. Tum aiunt Imperatricem instantissimè orasse, Patriarcham, alios'que Pontifices & monachos, ut communibus precibus Imperatoris & coniugis sui salutem à Deo exorarent.

Theodora imagines restituit.

Monachi Manueli salutem pollicentur.

Ioanne pulso Methodius fit patriarcha.

Theophilo uenia sanctorū precibus à Deo impetrata.

Quod quum illi feruentibus animis fecissent, Deum preces seruorum suorum non esse aspernatum, sed ignouisse Imperatori Theophilo. Celebrantur hæc, & ab eis qui Dei humanitatem intuentur, & recipiuntur, & creduntur. Neque uerò quisquam eis fidem abrogarit, nisi qui parum posse intercessiones sanctorum apud Deum senserit, & Dei bonitatem cum humanis erratis componere ignorarit. Ita igitur sacræ imagines restitutæ sunt, Ioannes uerò Patriarcha eiectus, aut Iannes potius, & in monasterium quoddam relegatus, quum illic Christi imaginem, & eius quæ eum sine semine peperit, repperisset, oculos sacrarum effigierum effodit. Quo Imperatrix cognito, sancto zelo incitata, impio homini oculos erui iussit, sed mandatum eius non est peractum, iusta illius ira à nonnullis mitigata: nihilominus tamen eum flagris cædi iussit, plagis ducentis illatis. Sed eo quoque statu impostor eiusque suffragatores, eodemque modo suis priuati dignitatibus, quiescere non potuerunt, sed facinus contra S. Methodium machinati sunt, sua desperatione & uæcordia dignum. Mulierculam quandam multo auro corruptam subornarunt, quæ se corruptam esse ab inclyto illo uiro quereretur. Eius accusationis principes senatus quæsitores fuêre: astitit muliercula, eaque dixit, quæ ab impijs illis sycophantis edocta fuerat, uirúmque sanctum in faciem scilicet arguit. At ille ad tempus quietus, quum Ecclesiæ frequentiam tristem uideret, ac præ cæteris Manuelem magistrum: surgit, & in conspectu omnium fimbria uestis sublata, pudenda detegit, quæ omnino erant frigefacta & contabefacta, ut satis appareret, ea inutilia esse ad rei Venereæ usum. Ea res rectè sentientibus lætitiæ & stupori fuit, sycophantis pudori & desperationi magnæ. Quum autem uir sanctus rogaretur, unde uerenda contabuissent, reuera uerendus ille ad hunc modum respondit: Profectus aliquando sum Romam, negocij cuiusdam conficiendi causa, ibi degenti mihi carnis inflammationem intulit dæmon, & fuit affectus ille uehementissimus, neque amoris desinebat ardor, sed indies uehementius incendebatur. Igitur de sana mente solicitus, ne forte necessitate carnis opprimeretur: principes Apostolorum Petrum & Paulum adeò oraui, ut mihi periclitanti succurrant. Noctu dormiens, illos astantes uidi, ac Petrus mihi uisus est pudenda mea contrectare digitis, mihique dicere, ne terreter: ego uerò putabam igni uirilia mea consumi, adeò ut præ dolore expergiscerer. Ab eo tempore mihi partes hæ sunt mortuæ, neque ulla mihi flamma libidinis molesta fuit. Manuel magister his uisis & auditis, statim mulierem in medium productam interrogat,

Ioannes flagris cæditur ob uiolatas imagines.

D. Methodius stupri calumniam re ipsa refutat.

Methodius à flammis libidinis miraculo liberatus.

τι θερμότατα δεηθῆναι αὐτοὺς τοῦ θεοῦ, καὶ τὸν μὴ παριδεῖν τὴν αἴτησιν τῶν θεραπόντων αὐτοῦ, ἀλλ' ἀξιῶσαι συγγνώμης τὸν βασιλέα θεόφιλον. ᾄδεται ταῦτα δὲ καὶ τοῖς ἀφορῶσι πρὸς τὸ φιλάνθρωπον τοῦ θεοῦ, καὶ δέχεται, καὶ πιστεύεται. ἀπιστήσει δ' οὐδεὶς ἢ ὅστις, οὐ μὴ γινώσκοι δύνασθαι τὰς τῶν ἁγίων ἐντεύξεις πρὸς τὸν θεὸν, οὐδ' ἀντιμετρεῖν οἶδε τὴν τοῦ θεοῦ ἀγαθότητα πρὸς τὰ ἀνθρώπινα ἁμαρτήματα. ἡ μὲν οὖν τῶν ἁγίων εἰκόνων οὕτω γέγονεν ἀναστήλωσις, ὁ δὲ καθαιρεθεὶς πατριάρχης ἰωάννης, ἢ ἰαννῆς, ἐν μονῇ τινι περιορισθεὶς, καὶ εὑρηκὼς ἐκεῖ εἰκόνα τοῦ σωτῆρος χριστοῦ, καὶ τῆς αὐτὸν ἀσπόρως τεκούσης. τὰ ὄμματα τῶν σεβασμίων ἐκτυπωμάτων ἐξώρυξεν. ὃ μαθοῦσα ἡ βασιλὶς, καὶ ζῆλον θεῖον ζηλώσασα, τοὺς τοῦ ἀσεβοῦς ἐκείνου ἐκκοπῆναι προσέταξεν ὀφθαλμοὺς, ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον ἐξέβη τὸ πρόσταγμα, τῇ βασιλίδι τὴν δικαίαν ὀργὴν καταπραϋνάντων τινῶν. πέμψασα δὲ σκυτάλαις τοῦτον ᾐκίσατο τῶν αἰκισμῶν παραταθέντων μέχρις ἑκατοντάδος διπλῆς. ἀλλὰ καὶ οὕτως ἔχων ὁ γόης καὶ οἱ ὁμοδοξοῦντες αὐτῷ, καὶ τῇ αὐτοῦ καθαιρέσει ὑποβληθέντες, οὐκ ἠνέσχοντο ἠρεμεῖν, συσκευάζουσι δὲ κατὰ τοῦ ἱεροῦ μεθοδίου σκευώρημα, τῆς αὐτῶν ἀπονοίας ἢ κακονοίας μᾶλλον ἐπάξιον. γύναιον γάρ τι χρυσίου δόσει πολλοῦ ὑποφθαρέντες, κατηγορῆσαι πεπείκασι τοῦ ἀοιδίμου ἐκείνου ἀνδρὸς. ὡς συμφθαρέντος αὐτῇ. καὶ τῆς κατηγορίας οἱ προύχοντες τῆς συγκλήτου παρῆσαν ἐξετασταί. καὶ παρῆκτο τὸ γύναιον, λέγον, ὅσα παρὰ τῶν ἀσεβῶν ἐκείνων συκοφαντῶν προκατήχητο, καὶ εἰς πρόσωπον ἐλέγχον δῆθεν τὸν ἅγιον. ὁ δὲ τέως μὲν ἡσυχίαν ἦγε, ὡς δὲ σκυθρωπάζον ἑώρα τῆς ἐκκλησίας τὸ πλήρωμα, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τὸν μάγιστρον μανουὴλ, ἀνίσταται μὲν, αἴρει δ' ἐπ' ὄψει πάντων ταῖς χερσὶ τὸ κράσπεδον τῆς περιβολῆς, καὶ ἀπογυμνοῖ τὴν αἰδῶ, ἣ δὲ ἦν κατεψυγμένη πάντη, καὶ μαρασμὸν ἀπό τινος συμβάματος ὑπομείνασα, ὡς δῆλον εἶναι, μὴ δύνασθαι ταύτην πρὸς ἀφροδίσια ἐνεργεῖν. τοῦτο τοῖς μὲν ὀρθόφροσι χαρμονῆς καὶ θάμβους ἐγένετο αἴτιον, τοῖς δὲ συκοφάνταις αἰσχύνης καὶ ἀθυμίας πολλῆς. ὡς δ' ἠρωτᾶτο ὁ ἅγιος, ὅθεν ὁ τῶν αἰδοίων αὐτῷ μαρασμὸς, ὁ αἰδέσιμος ὄντως ἐκεῖνος, ἐλθὼν, εἶπε, ποτὲ κατά τινα χρείαν εἰς ῥώμην, κἀνταῦθα διάγοντι πύρωσίν μοι τῆς σαρκὸς ὁ δαίμων ἐπήνεγκε, καὶ ἦν τὸ πάθος σφοδρότατον, καὶ ἡ τοῦ ἔρωτος οὐκ ἔληγε φλεγμονὴ, ἀλλ' ὁσημέραι ἀκμαιότερον ἐξεκαίετο. δείσας οὖν περὶ τῷ σώφρονι λογισμῷ, μήποτε τῆς σαρκὸς ἀνάγκῃ ὑποσυρῇ, πρόσειμι τῇ κορυφαίᾳ τῶν ἀποστόλων δυάδι πέτρῳ καὶ παύλῳ, καὶ ἐδεόμην ἀμῦναί μοι κινδυνεύοντι, ὑπνώττων τοίνυν νυκτὸς, ὁρῶ τοὺς ἄνδρας καθ' ὕπνους μοι ἐφεστῶτας, καὶ ὁ πέτρος ἔδοξέ μοι τοῖς δακτύλοις ἅψασθαι τῆς αἰδοῦς, καὶ λέγειν μοι, μὴ πτοεῖσθαι, πῦρ δὲ μοι ἐδόκει τὰ παιδογόνα μόρια βόσκεσθαι, ὡς ἐκ τῆς ἀλγηδόνος, καὶ τὸν ὕπνον ἀφεῖναί με. ἐκ τότε γοῦν μοι τὰ μόρια ταῦτα νενέκρωται, καὶ πύρωσις οὐκέτι μοι παρηνώχλησε. ταῦτα ὁ μάγιστρος μανουὴλ καὶ θεασάμενος καὶ πυθόμενος, αὐτίκα τὴν γυναῖκα παραστησάμενος, ἐρώτα

ἐπὶ τυφλώσει καθαιρεθέντος ἐκείνου τοῦ πατριάρχου.

περὶ δὲ κατηγορίας μεθοδίου τοῦ πατριάρχου γενομένης.

ἠρώτα εἴθ' εἰς τὴν κατὰ τοῦ ἁγίου συκοφαντίαν ὁρμήσαι, καὶ ἠπείλει, εἰ μὴ πείσει ταύτην τὴν ἀλήθειαν ἐκδοῦναι, αὐτίκα βασάνοις αὐτὴν παραδοῦναι, δι' ὧν ἐκβιασθεῖσα ἂν ἐκκαλύψαι λαμπρῶς τὸ συσκεύασμα. ἡ δὲ οὐδὲν ἀπεκρύψατο, ἀλλὰ καὶ τοὺς τοῦ δράματος ἐπαγγέλλει πρωτουργοὺς, καὶ τὴν ἑαυτῆς ἀπάτην, καὶ τοῦ χρυσίου τὸ μὲν τὴν δόσιν, τοῦ μὲν δόσιν, τὸ δὲ τὴν ὑπόσχεσιν. ἔμελλον οὖν οἱ κακοῦργοι ταῖς τῶν συκοφαντῶν ὑποβληθῆναι ποιναῖς, ἀλλ' ὁ μέγας Μεθόδιος αὐτοὺς τῆς τιμωρίας ἐῤῥύσατο, καὶ ταῦτα μὲν οὕτω γέγονεν. ὁ δὲ τῶν Βουλγάρων ἄρχων γυναῖκα τὴν τῶν ῥωμαίων βασιλείαν καὶ παῖδα περικεκομμένον μαθὼν, στέλλει τινὰς τῶν αὐτοῦ, ἀπειλῶν, ἀφίστασθαι τῶν σπονδῶν, καὶ ἄρασθαι ὅπλα κατὰ τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. πρὸς ταῦτα τοίνυν δηλοῖ αὐτῷ ἡ βασίλισσα. ὡς ἀντιτάξομαί σοι πάντως κἀγὼ, καὶ εἰ μὲν θεοῦ διδόντος ὑπερισχύσω, ἴσθι νικηθεὶς ὑπὸ γυναικὸς, καὶ ἔσον σοὶ τὸ ἔργον αἰσχύνης ὑπέρογκον λογίσασθαι, εἰ δὲ καὶ νικήσεις ἴσως αὐτὸς, οὐκ ἔσται σοι σεμνὸν τὸ δυστύχημα. γυναῖκα νικήσαντι. ὡς οὖν ταῦτα τῷ Βαρβάρῳ ἠγγέλθησαν, κατέσταλαν αὐτοῦ τὴν ὁρμὴν, καὶ οἱ συμφέρον ἐκρίθη ἀνανεώσασθαι τὰς σπονδὰς, καὶ αὗται ἀνεκαινίσθησαν. ἀδελφὴ δὲ τοῦ ἄρχοντος Βουλγαρίας αἰχμαλωτισθεῖσα ποτὲ, καὶ ἐν τοῖς βασιλείοις διάγουσα, τῷ θείῳ τε ἐτελέσθη βαπτίσματι, καὶ γραμμάτων ἐν μυήσει ἐγένετο. ταύτην ὁ ἀδελφὸς ἀνακληθῆναί οἱ ἠξίωσε, καὶ ἡ μὲν ἐδόθη αὐτῷ, ὁ δὲ ἀντέδωκεν ἄνδρα τῶν λογίμων, Θεόδωρον τὸν Κουφαρᾶν. ἡ δὲ τοῦ τῶν Βουλγάρων ἄρχοντος ἀδελφὴ ἀφικομένη πρὸς τὸν ὁμαίμονα, ἐνῆγεν αὐτὸν εἰς τὴν τῶν χριστιανῶν θρησκείαν, διὰ παντὸς αὐτῷ περὶ αὐτῆς διαλεγομένη, καὶ τὰ χριστιανῶν μυστήρια ἐκθειάζουσα. ὁ δὲ ταῦτα καὶ πρὸς τοῦ Κουφαρᾶ πεπληροφόρητο, ἀλλ' οὔπω ἐπέπειστο τῶν πατρίων ἀποστῆναι ἐθῶν. λιμὸς δὲ τοῖς Βουλγάροις συμβὰς, καὶ αὐτὸν καὶ τὸ ἔθνος εἰς θεοσέβειαν μετερρύθμισεν. ὁ μὲν γὰρ τὸ ἔθνος ἅπαν ἐπίεζε, καὶ οὐκ ἦν ἀποφυγὴ τοῦ κακοῦ, φθορὰ δὲ τοῦ ἔθνους ἐγίνετο, καὶ ὁ σφῶν ἀρχηγὸς ἦν διὰ τοῦτο περιαλγὴς, καὶ ἀπορήσας, εἰς τὸν παρὰ τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ καταγγελλόμενον καταφεύγει, καὶ τοῦτον τοῦ λιμοῦ λυτῆρα, καὶ τῆς τοῦ ἔθνους φθορᾶς ἐπεκαλεῖτο. ὡς δὲ ἐνεργὴς ἦν ἡ ἐπίκλησις, καὶ τῶν κακῶν ἀπηλλάγησαν, ἔγνω τοῦ ἐπικληθέντος τὴν δύναμιν, καὶ ἠξίου σταλῆναι αὐτῷ τινὰ, ὃν τὸ μυστήριον αὐτὸν μυήσοντα τῶν χριστιανῶν, καὶ τελέσοντα τῷ θείῳ βαπτίσματι, καὶ ἀπεστάλη μὲν ἀρχιερεὺς πρὸς αὐτὸν, ὁ δὲ καὶ ἐμυήθη καὶ ἐβαπτίσθη. οἱ Βούλγαροι δὲ ὡς τῆς πατρίου τιμῆς καὶ δόξης ἀποστάντος, κατεξανίστανται τοῦ σφῶν ἀρχηγοῦ, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀνελεῖν. ὁ δὲ τῷ σταυροῦ σημείῳ θαῤῥήσας προπορευομένῳ αὐτοῦ, νικᾷ τοὺς ἀντιστάντας αὐτῷ, καὶ οὕτω πάντες εἵλοντο τὰ χριστιανῶν. εἶτα διαπρεσβεύεται ὁ τούτων ἔξαρχος πρὸς τὴν βασίλισσαν, αἰτῶν γῆς αὐτῷ παραχωρηθῆναι ῥωμαΐδος, στενοχωρεῖσθαι γὰρ τὸ ἔθνος αὐτοῦ, καὶ ἀιδίους σπονδὰς πρὸς τοὺς ῥωμαίους, καὶ ὁμαιχμίαν ἐπαγγελλόμενος. καὶ ἡ βασιλὶς αὐτῷ τὴν αἴτησιν ἐξεπλήρωσε, καὶ οἱ τῆς ἀπὸ τῆς λεγομένης σιδηρᾶς παρεχώρησε χώρας, ἣ τὰ ῥωμαίων καὶ Βουλγάρων διώριζε πρὶν, μέχρι τῆς Δεβελτοῦ. ἣν λαβόντες οἱ Βούλγαροι,

Ὅτι ὁ τῶν Βουλγάρων ἀρχηγὸς ὁ ἀπειλῶν τῇ βασιλίσσῃ, ἡ δὲ ἐκεῖνον αὐτὴ ἀπελαύνει.

Ὅπως οἱ Βούλγαροι ἐπίστευσαν ἐν τῷ χριστῷ.

Ὅπως γῆς τὸ ὅριον τῶν Βουλγάρων ἡ βασίλεια παρεχώρησε.

unde ad uirum sanctum calumniandum impulsa esset: comminatus, nisi ueritatem coram omnibus profiteretur, se mox eam ijs quæstionibus adhibiturum, quibus commentũ perspicuè declarare cogeretur. Illa igitur nihil cælat, sed & fabulæ primos inuentores, & suam imposturam, & aurum partim acceptum partim promissum recenset. Itaque homines malefici pœnas temere lugannum subijssent, nisi diuus Methodius pro eis intercessisset. Atque hęc ita acta sunt. Bulgarorum autem princeps cum Romanorum imperium à muliere & tenello puero gubernari cognouisset, suorum quosdam mittit, se rupto fœdere arma illaturum Romanis minitans. Ei rescribit Imperatrix, se omnino ei resistere uelle: quód si Deo annuente superior fuerit, eum à muliere fore uictum. Quod quàm ignominiosum ei futurum sit, cogitandum esse. Sin uicta fuerit, successum illum parum fore honestum, muliere superata. Hæc nunciata, impetum Barbari ita represserunt, ut utilius sibi iudicarit renouare fœdus, id'que factum est. Soror porrò Bulgariæ principis aliquando capta, dum in aula degit, sacro baptismate est initiata & literis erudita. Eam frater repetitam recepit, eius loco reddito uiro erudito Theodoro Cuphara. Quæ quum in Bulgariam redijsset, fratrem ad Christianam religionem perducere studuit, assiduè de ea cum illo disserens, & Christianorum mysteria, ut diuina celebrans. Quamuis autem ille eadem è Cuphara quoque audiuisset, non prius tamen à patrijs moribus recedere uoluit, quàm pestilentia, fames, & ipsum & gentem ad pietatem perduxit. Quæ quum populum uniuersum premeret, neque ullum esset mali effugium, plurimis pereuntibus: Princeps ea de causa æger & animi dubius, ad eum confugit, qui sibi à sorore annunciabatur, eum'que depulsorem famis & interitus populi inuocat. Quæ inuocatio quum depulsis malis efficax esset: cognita inuocati numinis potentia, petijt mitti sibi aliquem, à quo arcanis Christianæ religionis erudiretur, & sacro baptismate initiaretur. Id'que misso pontifice factum est. Quum autem eum Bulgari ob deserta maiorum instituta, per seditionem è medio tollere conarentur: ille præcedente crucis signo fretus, uictis aduersarijs, effecit, ut omnes Christianismum amplecterentur. Deinde per legatos ab Imperatrice petijt, ut, quia gens sua locorum angustijs premeretur, Romani agri aliquid sibi concederetur, perpetuam pacem & belli societatem pactus. Annuit Imperatrix, & quicquid inter regionem, quæ Ferrea dicitur, ac prius Romanos & Bulgaricos fines distinguebat, ac Debelzum interiacet, eis cõcessit. Eam regionem Bulgari cum accepissent,

Theodora Bulgaros imperioso responso à perfidia deterret.

Bulgari Christianā religionem amplectuntur.

Bulgarica pax.

Manichæi à Romanis alienantur.

Zagoram appellarunt. Hinc pax in Occidente constituta est. Verum in Oriente magna fuit Manichæorum multitudo, qui & Pauliciani uulgò imperitius appellantur, uocabulo ex Paulo & Ioanne composito, qui etsi apud illos celebres, hæresiarchæ tamen & peruersæ opinionis autores non fuerunt, sed eius sectatores & studiosi supra modum, & præcones. Eos Imperatrix quum in animo haberet, à secta ad ueram religionem retrahere, uiros illustres mittit: qui cum negocium nulla dexteritate nulloq; ingenio administrassent: non modò inanem laborem ceperunt, sed & ad defectionem populum omnem, cuius multa millia numerabantur, impulerunt: ut cum Ismaelitis coniunctus, Romanos oppugnaret, eis'que multas clades inferret. At Imperator Michael, annos pueritiæ egressus, & iam adolescens, iniquo ferebat animo regni administrationem esse penes alios, simulq; ab auunculo Barda, uno è suis tutoribus, ad principatus, suo arbitratu, gerendi cupiditatem incitabatur. Manuel uerò quodam tempore orta cum Logotheta Dromi Theoctisto controuersia (erant & hi ambo tutores Imperatoris) Regia, in qua tum degebat, relicta, in suas ædes remigrat, atq; inde Regiam frequentans, rerum administrationem capessit.

Theoctistus fraude Bardæ occiditur.

Ea res Bardæ singulari uoluptati fuit, & Theoctistum etiam amouere studuit. Nam cum regni cupiditate flagraret, metuebat, ne ab illo impediretur. Imperatori porrò pædagogus erat homuncio uilis & improbus, sed adolescenti adeò gratus, ut eum illustriore dignitate ornatum uellet, eamq; rem à matre peteret. Verum Theoctistus negabat pædagogo tribuendam dignitatem, quæ illius conditionē superaret, ne dignitates indignitate afficerentur. Ex eo Theoctistus pædagogo inuisus fuit, idq; Bardæ peropportunum accidit ad desiderium suum exequendum. Per pædagogū igitur uanas contra Theoctistum calumnias imperatoris auribus instillat, eiusq; facilitatem in illum concitat, deniq; eius etiam amouendi fit autor. Id uerò aliter posse fieri negabat, quàm si occideretur. Nam cum uiuentem ab Imperatrice defensum iri, & autoritate ualiturum. Decreta uiri cæde, obseruatur eius è thalamo Imperatricis egressus. Nam ad eam & quid actum, & quid agendum esset, referebat. Egredienti percussor immittitur. Quum autem ille strictum ensem contra se elatum cerneret, scamnum subijt, percussor ensem in uentre eius defigit, Barda etiam strictum ensem uibrante, & necem ei minitante, qui morienti illi opem ferret. Theoctisto ad hunc modum sublato, Imperatrix facinore cognito, eiulans thalamo exilijt, conuicijs filium & fratrem insectata, & utrique similem interitum imprecata.

ἐκάλεσαν ζαγοράν. ἐντεῦθεν εἰρήνη γέγονε περὶ τὰ ἑσπέρια. κατὰ τὴν ἕω δὲ τὸ τῶν μανιχαίων πλῆθος ἦν πολὺ, οἳ καὶ παυλικιανοὶ ἀγροικότερον παρὰ τοῦ δημώδους ὄχλου καλοῦνται, ἐκ παύλου καὶ ἰωάννου τῆς κλήσεως συγκειμένης αὐτοῖς, τῶν δὲ ἀνδρῶν τούτων παρὰ μανιχαίοις ἐγνώσθην ὀνομαστὼ, εἰ καὶ μὴ ἦσαν αἱρεσιάρχα, καὶ τῆς κακοδοξίας γεννήτορε, ζηλωτὰ δὲ ταύτης καὶ σπουδαστὰ διαφερόντως καὶ κήρυκε. καὶ τούτους τοίνυν ἡ βασιλὶς εἰς νοῦν ἐβάλετο μεταγαγεῖν εἰς ὀρθοδοξίαν ἐκ τῆς αἱρέσεως, καὶ στέλλει τοὺς τοῦτο σπουδάσοντας ἄνδρας τῶν ἐπιφανεστέρων. οἱ δὲ ἀδεξίως τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀφυῶς μεταχειρισάμενοι, οὐ μόνον ἀνήνυτον ἔθεντο τὴν σπουδὴν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀποστασίαν ὁρμῆσαι τὸ γένος ὅλον εἰς μυριάδας πολλὰς ἀριθμούμενον ἐβιάσαντο. ὃ καὶ τοῖς ἐξ ἰσμαὴλ συμμιγνύμενον, κατὰ ῥωμαίων σὺν αὐτοῖς ἐστρατεύετο, καὶ πολλῶν αἴτιον αὐτοῖς γέγονε συμφορῶν. ὁ δέ γε βασιλεὺς μιχαὴλ τὸν μείρακα παραλλάξας, καὶ νεανίσκοις ἄρτι καταλεγόμενος, ἤσχαλλε παρ' ἄλλοις τὴν τῆς βασιλείας βλέπων διοίκησιν, ἠρέθιστο δὲ καὶ πρὸς τοῦ πρὸς μητρὸς θείου τοῦ βάρδα τῆς αὐταρχίας πρὸς ἔρωτα, εἷς δ' ἦν καὶ οὗτος τῶν ἐπιτρόπων τοῦ μιχαήλ. διαφορᾶς δὲ ποτὲ τῷ μαγίστρῳ μανουὴλ γενομένης πρὸς τὸν λογοθέτην τοῦ δρόμου θεόκτιστον, καὶ ἄμφω δὲ συνεπιτρόπω τοῦ βασιλέως ἐτυγχανέτην, ὁ μανουὴλ τῶν ἀνακτόρων ὑποχωρεῖ (ἦν γὰρ ἐκεῖ διαιτώμενος) καὶ εἰς τὸν οἰκεῖον οἶκον μεταχωρεῖ, κἀκεῖθεν εἰς τὰ βασίλεια ἀπιὼν, τῶν διοικήσεων ἥπτετο. τοῦτο τῷ βάρδᾳ θυμηρέστατον ἔδοξεν, ἀποσκευάσασθαι γοῦν καὶ τὸν θεόκτιστον διὰ σπουδῆς αὐτῷ ἦν. βασιλείας ὢν γὰρ ἐπιθυμίᾳ τοῦτον, ὡς εἰς τοὔργον ἀντιστησόμενον, τῷ βασιλεῖ τοίνυν παιδαγωγὸς ἦν, ἀνθρωπάριόν τι φαῦλον καὶ πονηρὸν. ὃν δὲ ἐφίεσθαι ἔχων ὁ βασιλεὺς ἀξιώματι τῶν λαμπροτέρων τιμῆσαι τινὶ, καὶ ἐποιεῖτο περὶ τούτου τὴν πρὸς τὴν μητέρα ἀξίωσιν. ὁ δὲ θεόκτιστος μὴ δεῖν ἔλεγε μείζονι τὸν παιδαγωγὸν τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως τιμηθῆναι τιμῇ, ἵνα μὴ ἀτιμοῖντο τὰ ἀξιώματα. ἐντεῦθεν δὲ ἐχθρὸς ἦν τῷ παιδαγωγῷ ὁ θεόκτιστος. τοῦτο τοίνυν ὁ βάρδας τῆς οἰκείας σπουδῆς προὐξένησε σύστασιν. καὶ διὰ τοῦ παιδαγωγοῦ ποικίλας διαβολὰς ἐνέχει ταῖς τοῦ βασιλέως ὠσί, καὶ τὴν ἐλαφρίαν αὐτοῦ κατὰ τοῦ θεοκτίστου ὑποκινεῖ, καὶ τέλος ἐκ μέσου αὐτὸν ποιήσασθαι ὑποτίθησι. τοῦτο δὲ μὴ ἂν ἄλλως γενέσθαι δυνατὸν, εἰ μὴ ἀναιρεθείη ὁ ἄνθρωπος. ζῶντος γὰρ ἀνθέξεσθαί τε αὐτοῦ τὴν βασιλίδα, καὶ περιέξεσθαι. ὡς οὖν ὁ τοῦ ἀνδρὸς ἐκυρώθη θάνατος, ἐπετηρεῖτο ἐκ τῶν τῆς βασιλίδος ἐξιὼν θαλάμων. ἦν γὰρ ἀναφέρων αὐτῇ περὶ ἀναφορῶν τε καὶ διοικήσεων. κἀκεῖθεν ἐξιόντι καθίησιν αὐτῷ τὸν σφαγέα. ὁ δὲ γυμνὸν ἰδὼν τὸ ξίφος ἠρμένον καθ' ἑαυτοῦ, ὑπὸ σκάμνον ἔδυ, καὶ ὁ σφαγεὺς κατ' αὐτοῦ τὸ ξίφος ὠθεῖ τῆς γαστρὸς, καὶ τοῦ βάρδα ξίφος ἐσπασμένου καὶ ἀνασείοντος, καὶ ἀπειλοῦντος πλῆξαι αὐτὸν τὸν ἀμυνοῦντα τῷ θνήσκοντι. ὁ μὲν οὖν θεόκτιστος ἀνῄρητο ὥσπερ εἴρηται, ἡ δέ γε βασιλὶς ὡς ἔγνω τὸ γεγονὸς, ἐξῆλθε τοῦ θαλάμου γοωμένη, καὶ τῷ υἱῷ λοιδορουμένη, καὶ τῷ ὁμαίμονι, ἐπαρωμένη τε καὶ ἀμφοῖν, τοιούτῳ τέλει τὸν βίον ὑπεξελθεῖν. ὁ δὲ

περὶ μανιχαίων.

[illegible]

Βάρδας

Ὅτι καὶ ἡ βασιλὶς Θεοδώρα τῶν ἀνακτόρων ἐξῆλθε γνωρίσασα τῇ βουλῇ τὰ χρήματα τὰ παρὰ τοῖς ταμείοις καταλειφθέντα.

Βάρδας ἐπισωρεύσας κακὸν ἐπὶ κακῷ, καὶ τὰ πρὸς τὴν οἰκείαν μελέτην προκαθιστῶν τε καὶ προοικονομούμενος, καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα Θεοδώραν συμβουλεύει τῶν ἀνακτόρων κατενεγκεῖν. ἡ δὲ συνεῖσα τὸ βουλευόμενον, ἀντιτείνειν οὐχ ἡρετίσατο, ἵνα μὴ σφαγαὶ ἀνθρώπων συμβῶσιν ὁμογενῶν. μεταπεμψαμένη δὲ τοὺς τῆς βουλῆς, αὐτὴ μὲν, ἔφη, τῶν βασιλείων ἐξίσταμαι. ἵνα δὲ μὴ ἔχῃ λέγειν ὁ βασιλεὺς, ὡς κενὰ θησαυρῶν τὰ ταμεῖα εὕρηκε τὰ βασίλεια, διὰ τοῦτο ὑμῖν τὰ τεθησαυρισμένα δηλῶ, καὶ αὐτίκα τοὺς ταμίας εἰπεῖν ἐκέλευσε τοῦ χρυσοῦ καὶ τοῦ ἀργύρου τὸν ἀριθμόν. οἱ δὲ χίλια μὲν καὶ ἐνενήκοντα χρυσίου ἔχειν κεντηνάρια κατετίθεντο, ἄργυρον δὲ ὡσεὶ τρισχίλια κεντηνάρια. ἡ δὲ βασιλὶς πρὸς τούτοις, ἔφη, καὶ ἄλλος πολὺς πλοῦτος, καὶ παντοδαπὸς τεθησαύρισται. καὶ ταῦτα εἰποῦσα, τῶν ἀνακτόρων ἀπῆλθεν. ὁ δέ γε Μιχαὴλ τῆς αὐταρχίας ἐγκρατὴς γεγονὼς, ταχὺ τὸν τοσοῦτον διεσκόρπισε πλοῦτον, μίμοις, καὶ κόλαξι, καὶ ἡνιόχοις τοῦτον καταπροϊέμενος, καὶ ὅλαις ἁμάξαις τὸ τοῦ λόγου, αὐτὸν ἐκκενῶν. ὡς ἐπεὶ τὰ ταμεῖα κενὰ ἦσαν. ὁ δὲ καιρὸς ἐφίστατο τῆς τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσης διανομῆς, καὶ οὐκ εἶχεν ὅθεν ταύτην ποιήσεται. τὴν πλάτανον τὴν χρυσῆν, καὶ τοὺς δύο τοὺς λέοντας, καὶ τοὺς τοσούτους γρύπας, καὶ τὰ ὄργανα, ἐκ χρυσοῦ ἅπαντα εἰργασμένα, καὶ ἃ κόσμος ὄντα τῆς βασιλείας, ἔκπληξιν δὲ ἐμποιοῦντα τοῖς ἐξ ἐθνῶν, χωνεύσας, διέταξεν εἰς τὸ κοπῆναι νόμισμα δι' αὐτῶν. ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐπὶ βασιλικαῖς στολαῖς τοῦτο ἐποίησεν, ὧν τινὰ ἐκείνου φθαρέντος ἐπιπερισσευόμενα, ὁ μετ' αὐτὸν βασιλεύσας Βασίλειος ἀνεκομίσατο, τρία μόνα κεντηνάρια εὑρηκὼς ἐκ τῆς ἀπηριθμημένης ποσότητος. τὴν ἑαυτοῦ δὲ μητέρα ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλείων ὑποχωρήσασαν, οὐκ εἴασεν ἠρεμεῖν, ἀλλ' ὑποθήκαις τοῦ Βάρδα πείσας ἀποκείρει, καὶ αὐτὴν, καὶ τὰς ἀδελφὰς, καί γε τῷ οἴκῳ τοῦ Καριανοῦ περιορίζει, καὶ ὅσα προσῆν αὐταῖς ἀφαιρεῖται. τούτοις ἡ Θεοδώρα πληγεῖσα τὴν ψυχὴν, μεταχωρεῖ πρὸς τὰς ἐκεῖσε μονὰς, ὀλίγον τῇ συμφορᾷ ἐπιζήσασα. αἱ δὲ θυγατέρες αὐτῆς, καὶ τοῦ βασιλέως ὁμαίμονες ἤντλουν τὰ αὐταῖς ἐπηρτημένα κακὰ, ἕως ὁ Μακεδὼν μετὰ ταῦτα Βασίλειος τῆς βασιλείας ἐπιλαβόμενος πρὸς τὴν τῆς πρὸς μητρὸς αὐταῖς μάμμης μονὴν, ἣ Γαστρία καλεῖται, ἀπήγαγε. τῆς δὲ τοῦ βασιλέως μητρὸς, ὡς εἴρηται, τῶν ἀνακτόρων ἐξελθούσης, ἡ πᾶσα τῆς βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν Βάρδαν ἐγένετο, τιμηθέντα κουροπαλάτην πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ. ἄρτι ἐκστρατεύει ὁ Μιχαὴλ κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, ἄρτι πρώτως ὑπηνήτης γινόμενος, καὶ πόλιν αὐτῶν τὰ Σαμόσατα (αὕτη δὲ τῶν παρευφρατιδίων ἐστὶ) πολιορκεῖν ἐπιχείρησεν. οἱ δ' Ἰσμαηλῖται τῆς πόλεως τὰς πύλας τοῖς πολιορκοῦσιν ἀποζυγώσαντες, φόβος ἔμελλον, δόκησιν διδόντες αὐτοῖς, ὡς δειλιασάμενοι, φόβῳ τοῦ περιβόλου συνέκλεισαν ἑαυτούς. τοῦτο τοὺς Ῥωμαίους εἰς θράσος, ὥστε καὶ ἀπερισκέπτως ἐσκήνωντο, καὶ ἀφυλάκτους διῃτῶντο. ἐπὶ τρεῖς δ' ἡμέρας ὑποκριθέντες δειλίαν οἱ Ἀγαρηνοὶ, ἀθρόον τὰς πύλας ἀναπετάσαντες, μετὰ ῥύμης σφοδρᾶς καὶ ἀλαλαγμοῦ τῷ τῶν Ῥωμαίων ἐπιπεσόντες χάρακι, καὶ οὐδεὶς ὑπέστη τὴν τούτων ὁρμὴν, πρὸς φυγὴν δ' οἱ πάντες ἀπῆσαν, καὶ καταλαμβανόμενοι,

Ὅσα τεχνικὰ ὁ Μιχαὴλ ἐχώνευσε χρυσᾶ βασιλικά.

Ὅτι ὁ Βάρδας διοίκησιν τῆς βασιλείας ἀνεδέξατο.

Ὅτι ἐκστρατεύει ὁ Μιχαὴλ καὶ πολιορκεῖ τὰ Σαμόσατα, ἡττᾶται.

Theodora è Regia cũ filiabus in monasteriũ detruditur.

Bardas uerò malum malo cumulans, & ad cõsilia sua exequenda uiam præparans: ipsam quoque Imperatricem è regia remouendam esse suadet. Quo consilio Theodora intellecto, ad uitandas cognatorum cædes, non resistendum esse illis censuit, sed accersitu senatu: Ipsa quidem, inquit, regia cedo. Ne uerò Imperator dicere possit, se thesauris uacua inuenisse conclauia imperatoria: ea de causa repositam pecuniam uobis significo. Et quæstores statim auri argentiq; numerum referre iussit. Illi, se centenarios auri mille & nonaginta argenti, circiter ter mille habere affirmarunt. Imperatrix uerò, Præter hæc, inquit, multæ omnis generis opes sunt repositæ. His dictis, Regia excessit. Michael uerò rerum potitus, tantas copias breui tempore dilapidauit, in Mimos, adulatores, & aurigas insumptas, cum quidem eas totis plaustris, ut aiunt, effunderet. Thesauris iam exhaustis, quum tempus instaret pecuniæ ijs distribuendæ, qui dignitatibus prædici sunt, neque haberet unde largiretur: auream platanum, duos leones, totidem'que gryphes, & organa, ex auro facta omnia, quæ & Regiam ornabant, & exteris gentibus admirationi erant, conflauit, atque inde numismata cudi iussit. Idem & in regijs stolis fecit, quarum nonnullas adhuc integras, post illius interitum imperio potitus Basilius recepit, tribus duntaxat centenarijs de tanta summa repertis. Matrem uerò suam Michael Regia digressam, quiescere non est passus, sed Bardæ instinctu, & ipsam & sorores capillis tonsis, in ædibus Cariani includit, ademptis omnibus quæ habuerant. Theodora his rebus animo sauciato, in illius loci monasterium commigrat, neque diu tantæ calamitati superstes manet. Eius uerò filiæ, Imperatoris sorores, mala in quæ coniectæ erant, tolerabant: donec eas Basilius Macedo rerum potitus, in monasterium auiæ maternæ, quod Gastriæ nomen habet, deduxit. Matre Imperatoris è Regia amota (ut dictum est) totius Imperij administratio ad Bardam uenit, cui nepos Curopalatæ honorem detulit. Post hæc Michael prima succrescente lanugine bellum Agarenis infert, eorum'que urbem Samosata ad Euphratem sitam, obsidere aggreditur. Ismaelitæ portis, uectibus occlusis, intra urbem manent, hostibus opinionem afferentes, quasi timerent, eo quod se muris tuerentur. Ea res Romanis auxit audaciam, ut & incircumspectè tentoria figerent, & incautè palarent. Agareni uerò timore per triduum simulato, tandem portis subitò apertis, cum impetu uehementi & clamore Romanorum castra sunt aggressi. Neque uerò quisquam eorum impetum sustinuit, sed fugam fecerunt omnes, atque ab hostibus oppressi,

Michaelis profusiones & impietas erga matrem & sorores.

Michaelis expeditiones Arabicæ.

partim cæduntur, partim capiuntur. Manichæi quoque Ismaelitis opem ferentes, multos illustres duces captos magna pecunia uendiderunt. Nec multum abfuit quin Imperator ipse caperetur, nisi equi uelocitate hostibus euitatis, euasisset. Castra & imperatorium tabernaculum cum omni instrumento capta sunt, cæteraque direpta omnia. Ac tum recessit Michael. Cum uerò Agarenos denuo Romanas prouincias inuasisse cognouisset: cum maioribus copijs contra eos proficiscitur. Illi uerò per inuia cōpendia subitò Romanos aggressi, in fugam uerterunt, ac ipse captus esset Imperator, nisi Manuel magister legionum Domesticus, eum conseruasset.

Petronas rē bene gerit contra Agarenos.

Cum autem hostes Romanas ditiones uastare non desisterent, Petronas auunculus Imperatoris, cum Romanis copijs contra eos mittitur: qui cum prælium committere nō auderet, sed à bello abhorreret, monachum quendā in monte degentem, uirtute & rerum futurarū præuisione celebrem cōsulit, an Martis aleam experiri debeat: Qui cū annueret, eique uictoriam polliceretur: cum hostibus congreditur, Agarenorum exercitus succumbit, eiusque princeps Amer cadit. Cuius filius qui prælio non intererat (prædatum enim exierat) clade patrisque interitu cognito, fugam capessit, è qua tamen retractus est, & Duci traditus.

Ameris de sua clade præsagium.

Fertur autem Amer ante pugnam hanc è captiuo quodam percontatus, quomodo castrorum locus uocaretur? ut amnis præterfluens diceretur? quæ toti ei regioni indita esset appellatio? Quum autem ille respondisset, Regionem Lalacaonem: ualli locum Ptosantem, fluuium Gyrem appellari: omine è nominibus sumpto dixisse: inauspicatum sibi belli exitum, ijs uocabulis protendi. Nam Lalacaonem, populi afflictionem: Ptosantem, casum interpretabatur: è fluuij autem nomine suos ab hostibus circumuentum iri diuinabat. Petronas uictoria parta triumphans Byzantium reuersus, honorificè excipitur, & Legionum Domesticus designatur. Iam enim Manuel magister, in uiuis esse desierat. Neque multò post & ipse naturæ debitum persoluit.

Michaelis futile ingenium.

Bardas autem his omnibus amotis, suopte arbitratu administrabat omnia. Michael enim nihil curabat, sed theatris tantum & equitationibus uacabat, non alijs habenas moderantibus, sed ipso Imperatore Augusto regente currum, & decertante, ac pro Regia chlamyde aurigæ uestitu induto. Neque uerò malum ibi sistebat, sed uiros etiam dignitatibus & honoribus præstantes, partim à se, partim contra se stare in equorum certaminibus, & currus agitare cogebat. Quum uerò aliquando ipse colore Veneto, Dromi Logotheta Prasino, atque alij uiri illustres, cæteris uestiti coloribus, iam currus ascensuri & decursuri essent: Protonotario Dromi,

οἱ μὲν ἀνῃροῦντο, οἱ δὲ ἐζωγροῦντο. ἔτι καὶ οἱ μανιχαῖοι τοῖς ἰσμαηλίταις συμμαχοῦντες, πολλοὺς τῶν ἐπιφανῶν ἐζώγρησαν στρατηγῶν, καὶ χρημάτων αὐτοὺς μεγάλων ἀπέδοντο. τότε τοίνυν μικροῦ καὶ ὁ βασιλεὺς ἂν ἑλήφθη αὐτὸς, εἰ μὴ τῇ ταχυτῆτι τοῦ ἵππου τοὺς πολεμίους ὑπεκδραμὼν διεσώσατο. ἐλήφθη δὲ τὸ στρατόπεδον, καὶ ἡ βασιλικὴ σκηνὴ, καὶ ὁ πρὸς ὑπηρεσίαν τοῦ βασιλέως ἀποσκευὴ, καὶ τἄλλα πάντα διήρπασαν. τότε μὲν οὖν ὑπέστρεψεν ὁ μιχαήλ. αὖθις δὲ τοὺς ἀγαρηνοὺς ἐπιόντας ταῖς τῶν ῥωμαίων χώραις μαθὼν, ἔξεισι κατ' αὐτῶν μετὰ βαρυτέρας δυνάμεως. οἱ δὲ δυσόδων τόπων, ἐπιτόμων δὲ διελθόντες, ἀπροσδόκητοι τῷ ῥωμαίων ἐπῆλθον στρατῷ, καὶ τρέπουσιν αὐτόν. ἑάλω δ' ἂν καὶ ὁ βασιλεὺς, εἰ μὴ ὁ μάγιστρος μανουὴλ τῶν σχολῶν τυγχάνων δομέστικος, αὐτὸν διέσωζε. οἱ δ' ἐναντίοι ἐλαύνοντες τὰ τῶν ῥωμαίων ἐληΐζοντο.

αὖθις τροπαῖα κατὰ ἀγαρηνῶν, καὶ αὖθις ἧττα ῥωμαίων.

στέλλεται γοῦν κατ' αὐτῶν ὁ τοῦ βασιλέως μητράδελφος ὁ πετρωνᾶς μετὰ ῥωμαϊκῶν δυνάμεων αὐτοῖς ἀντιτάξασθαι, ὁ δὲ οὐκ ἐθάρρει τὴν συμβολὴν, ἀλλ' ἐδειλία τὸν πόλεμον. μαθὼν δ' ἔν τινι ὄρει τινὶ μοναχὸν ἀσκούμενον, τὴν ἀρετὴν διαβόητον, καὶ προορῶντα τὰ μέλλοντα, ἄπεισι πρὸς αὐτὸν, καὶ ἐρωτᾷ εἰ δεῖ πολέμῳ ἐγχειρῆσαι· καὶ ὃς ἐπιτρέπει, καὶ νίκην αὐτῷ ἐπαγγέλλεται. ἐπῆλθε τοίνυν ὁ πετρωνᾶς, καὶ τοῖς ἐναντίοις προσέβαλε, καὶ ἡττᾶται μὲν ἡ τῶν ἀγαρηνῶν στρατιὰ, πίπτει δ' ὁ ταύτης κατάρχων ἀμέρ. ὁ δὲ τούτου υἱὸς ἐκ τοῦ πολέμου ἀπὼν (εἰς γὰρ λείαν ἐτύγχανεν ἀποδεδημηκὼς) τὴν ἧτταν καὶ τὴν φθορὰν μαθὼν τοῦ πατρὸς, ἀπεδίδρασκεν, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἐν τῷ δρασμῷ συλληφθεὶς, παρεδόθη τῷ στρατηγῷ.

ὅτι ὁ πετρωνᾶς ἐπιὼν κατὰ τῶν ἀγαρηνῶν, ἐν τῇ συμβολῇ αὐτοὺς ἐνίκησε, μοναχοῦ τὴν νίκην αὐτῷ προειπόντος.

λέγεται δὲ πρὸ τοῦ πολέμου τοῦτον ὁ ἀμὲρ τῶν αἰχμαλώτων πυθέσθαι τινὸς, πῶς ὁ τόπος ἐν ᾧ ἡ παρεμβολὴ, καλεῖται· καὶ ὅπως ὁ παραρρέων λέγεται ποταμός· καὶ τίνος ἡ ὅλη ἐκείνη χώρα ἔτυχε κλήσεως; ὡς δὲ τὴν μὲν χώραν λαλακάωνα ἀπεκρίνατο κεκλῆσθαι, πτώσαντα δὲ τὸν τόπον τοῦ χάρακος, γύρην τὸν ποταμόν, ἐκεῖνος ἐκ τῶν ὀνομάτων τὸ τῶν οἰωνισάμενος ἔφη· τὰς κλήσεις ταύτας οὐκ αἴσιον αὐτῷ τὸ τοῦ πολέμου τέλος παραδηλοῦν. λαοῦ μὲν γὰρ κάκωσιν ἐκάλει τὸν λαλακάωνα, πτῶσιν δὲ σημαίνειν τὸν πτώσαντα, γυρωθῆναι δὲ μέλλειν ὑπὸ τῶν ἐναντίων αὐτοὺς, ἐκ τῆς τοῦ ποταμοῦ κλήσεως ἐμαντεύετο. τὰ μὲν οὖν τῆς νίκης οὕτως ἔσχον τῷ πετρωνᾷ, ὁ δὲ τροπαιοφόρος ἐπανῆκεν εἰς τὸ βυζάντιον, καὶ ὑπεδέχθη μετὰ τιμῆς, καὶ τῶν σχολῶν προεβλήθη δομέστικος. ἤδη γὰρ ὁ μάγιστρος μανουὴλ ἀπεβίω. μετὰ βραχὺ δὲ καὶ αὐτὸς ἀπέτισε τὸ χρεών.

ὅτι τοῦ μανουὴλ θανόντος ὁ πετρωνᾶς προεβλήθη δομέστικος τῶν σχολῶν.

τούτους δὲ πάντας ὁ βάρδας ἀποσκευασάμενος, τὴν μὲν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, ὡς ἐβούλετο διετίθετο. ὁ γὰρ μιχαὴλ οὐδενὸς ἐπεστρέφετο, μόνοις δὲ θεάτροις καὶ ἱππηλασίαις ἐσχόλαζεν, οὐκ ἄλλων ἡνιοχούντων, αὐτοῦ δ' ἐκείνου τοῦ αὐτοκράτορος καὶ ἁρματηλατοῦντος τοῦ αὐγούστου, καὶ ἀγωνιζομένου τοῦ βασιλέως, καὶ ἀντὶ τῆς βασιλείου στολῆς ἐνδεδυκότος ἡνιόχου στολήν.

ὅτι ἡνιοχεῖ ὁ βασιλεὺς μιχαὴλ καὶ ἁρματηλατεῖ αὐτός.

οὐ τοῦτο δὲ μόνον ἦν τὸ δεινὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοὺς ἐν ἀξιώμασι καὶ τιμαῖς ὑπερέχοντας τοὺς μὲν αὐτῷ συναγωνίζεσθαι, τοὺς δ' ἀνταγωνίζεσθαι ἐν ταῖς τῶν ἵππων ἁμίλλαις καὶ ἁρματηλατεῖν κατηνάγκαζε. ποτὲ τοίνυν αὐτὸς μὲν ἠμφίεστο τὸ χρῶμα τὸ βένετον, ὁ δὲ τοῦ δρόμου λογοθέτης τὸ πράσινον, καὶ ἕτεροι τῶν ἐπιφανεστέρων τὰ ἕτερα, καὶ ἤδη τῶν ἁρμάτων ἐπέβησαν καὶ ἦσαν πρὸς τῷ δραμεῖν. ἐν τούτῳ δὲ γράμματα τῷ πρωτονοταρίῳ τοῦ δρόμου,

ὅπως τῶν ἵππων ἡρμάτευσεν ὁ βασιλεὺς βασιλεύων.

περάτω

παρελθόντος περιφθάσαντος ἄρτι γράμματα ἐκομίσθησαν, ὡς ἐν τοῖς Μελαγγείοις ἐστρατοπεδεύσαντο οἱ Σαρακηνοὶ ἀπαγγέλλοντα. ταῦτα δ᾽ εἰσὶν ἃ νῦν ἀγροικότερον καλεῖται Μαλάγινα. ὁ γοῦν πρωτονοτάριος σκυθρωπάσας ἐπὶ τῇ ἀγγελίᾳ προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ ταῦτα ἐδίδασκε, καὶ ἐπεδείκνυ τὰ γράμματα. ὁ δ᾽ ὀργίλον τι καὶ μανικὸν αὐτῷ ἐμβλέψας, ἐν τοιούτῳ μοι, ἔφη, ὄντι ἀγῶνι, καὶ τὸν μέσον εὐώνυμον κατασπεύσαντι ἀνδρί, σὺ δὲ μάταια περὶ Σαρακηνῶν ἐπιδρομῆς διαλέγῃ μοι; τοιοῦτος ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἦν βασιλεύς, καὶ οὕτω περὶ τῶν κοινῶν πραγμάτων καὶ τῆς βασιλείας ἐφρόντιζεν. ἐκείνου δὲ τοῦτον διακειμένου τὸν τρόπον, ὁ Βάρδας ἔστρεφε τὰ πράγματα, καὶ ἦγε τὰ πάντα, ὅποι ἦν αὐτῷ πρὸς βουλῆς. καὶ εἰς τὴν τοῦ καίσαρος ἀναβεβήκει τιμήν, καὶ ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐμνᾶτο, καὶ εὐκαιρίαν ἐζήτει, ἵν᾽ αὐτῆς ἐπιδράξοιτο. οὐδὲν δὲ εἰργάσατο ἀγαθόν, ἢ τὸ τῶν λόγων φροντίσαι διὰ πολλῶν. ἠμέλητο γὰρ τὰ τῆς φιλοσοφίας, καὶ ἀπέσβη σχεδὸν εἰς τὸ παντελὲς, ὡς μηδ᾽ ἔναυσμά τι περιλειφθῆναι αὐτῆς. τοῦτο δὲ ἡ τῶν κρατούντων εἰργάσατο ἀλογία. ὁ δὲ καὶ διατριβὰς ἑκάστῃ ἀφώρισε τῶν ἐπιστημῶν, καὶ διδασκάλους προεστήσατο, καὶ σιτήσεις δημοσίας τούτων ἑκάστῳ ἀπένειμεν, ἐπὶ πᾶσι δὲ μέγαν καὶ κοινὸν διδάσκαλον ἐγκατέστησε τὸν φιλόσοφον Λέοντα, οὗ κλέος ἐπὶ σοφίᾳ πολὺ, ὃς καὶ τῷ βασιλεῖ Θεοφίλῳ γέγονεν ἔντιμος ἐκ τρόπου τοιοῦδε. πολλῶν αὐτῷ φοιτητῶν ὄντων, ἕνα συνέβη τούτων κατὰ τὴν ἕω ἀποδημήσαντα τοῖς Σαρακηνοῖς ἐγχειρισθῆναι ἁλώσιμον, ὃς τὰ τῆς γεωμετρίας μεμυημένος ἀκριβῶς, καὶ οὗτος τῶν παρὰ τοῖς βαρβάροις ἐπισήμων τινὶ δουλεύειν ἀπονενέμητο. ἦν δ᾽ ὁ τότε τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ προεστηκὼς φιλολογῶν, καὶ φιλοσόφων θεωρημάτων ἐπιμελῶς ἀκροώμενος, πλέον δὲ τῶν ἄλλων ταῖς γεωμετρικαῖς μεθόδοις προσκείμενος. ἐφοίτα δὲ καὶ ὁ τοῦ αἰχμαλώτου δεσπότης παρὰ τὸ ἀκροατήριον, καί ποτε αὐτῷ καὶ ὁ αἰχμάλωτος εἵπετο, καὶ τῶν διδασκόντων ἀκούσας, καὶ σχήματα τούτους ἰδὼν διαχαράττοντας γεωμετρικά, ἀρχήν τε παντὸς τὸ τρίγωνον εἶναι διδάσκοντας σχήματος, καὶ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἅπαν σχῆμα συνίστασθαι, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλύεσθαι, καὶ ὡς πάντων ὁ κύκλος τῶν ἰσοπεριμέτρων αὐτῷ καὶ ἰσοπλεύρων ἐστὶ πολυχωρητότερος, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. ἤρετο τὸν ἑαυτοῦ κύριον ὁ αἰχμάλωτος, εἰ πύθοιτο τῶν διδασκάλων, περὶ ὧν διδάσκουσι. καὶ ὡς ἐπέτρεψεν, ὁ δὲ τοὺς λόγους τῶν διδασκομένων ἐζήτησε σαφηνίσαι αὐτούς. οἱ δὲ ἠπόρουν πρὸς τοῦτο, καὶ ὁ ἀρχηγὸς τῶν Ἀγαρηνῶν, προσκαλεσάμενος τὸν αἰχμάλωτον, σὺ δ᾽ ἔφη, δύναιο ἂν ἀποδοῦναι τοὺς λόγους τούτους; κἀκείνου κατανεύσαντος, ὁ δὲ λέξον εἶπε, καὶ ἀρξάμενος ὁ αἰχμάλωτος ἐξεφώνησεν ἕκαστον καὶ λόγους ἀπεδίδου, καὶ τὰς αἰτίας κατέλεγε. καὶ οἱ ἀκούοντες ἐν συνέσει τῶν λεγομένων ἐγένοντο, καὶ ὀξύτερον ἐπέβαλον τοῖς θεωρήμασι, καὶ σοφίσιν ηὐρύνοντο ἡ διάνοια, καὶ τὸν ἄνδρα ἐθαύμαζον. ἠρώτων τε, εἰ καὶ ἄλλους ἔχει ἡ Κωνσταντινούπολις τοιούτους; ὁ δὲ πολλούς, ἔφη, κρείττους ἐμοῦ κέκτηται, ἕνα δὲ τῶν ἁπάντων διδάσκαλον ἄνδρα ἐν τοῖς τῆς φιλοσοφίας λόγοις παντὶ ἀπαράβλητον. ἔρωτι τοίνυν, ἀκούσας ταῦτα ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ἀρχηγὸς ἑάλω τοῦ διδασκάλου ἐκείνου, καὶ ἰδεῖν ἱμείρετο εἰς θέαν τούτου καὶ εἰς ἀκρόασιν, καὶ ἐγχαράξας ἐπιστολὴν

Σπουδὴ περὶ λόγους ἐπιμέλεια Βάρδα.

Περὶ τοῦ φιλοσόφου Λέοντος, καὶ τοῦ αἰχμαλώτου μαθητοῦ αὐτοῦ.

à quodam qui recens aduenerat, literæ afferuntur, quibus continebatur, Sarracenos in Melangeis castra posuisse. ea sunt quæ nunc minus eleganter Malagina dicuntur. Protonotarius igitur ob eum nuncium tristi uultu Imperatorem adit, rem exponit, & literas ostendit. At ille iracundè & toruè eum intuitus, Cum, inquit, in tali certamine sim, & qui medius est, eum ad læuam propellere properem: tu inepte de Sarracenorum incursione uerba mihi facis? Talis fuit præclarus ille Imperator, itaq; de communibus rebus & Imperio solicitus. Eo autem sic affecto, Bardas uersabat omnia, eoq; pertrahebat, quò erat libitum, & ad Cæsaris fastigium euectus, Imperij inuadendi opportunitatem quæritabat. Nihil autem fecit boni, nisi quòd eruditionis prouehendæ magnum studium habuit. Nam Philosophia neglecta iacebat, ac propè omnino extincta erat, ut ne scintilla quidē eius superesset: in causâ fuerat Imperatorū inscitia. Sed hic cuiq; disciplinæ scholas cōstituit, & doctores designauit, & singulis publica stipendia decreuit, & omnibus magnum & communem doctorem præfecit Leonem Philosophum, cuius doctrinæ inclyta fama erat, etiam ab Imperatore Theophilo honoratum, hac occasione: Cum multos haberet discipulos, accidit ut eorum quidam accuratè in Geometria eruditus, dum in Oriente peregrinatur, à Sarracenis captus, cuidam inter Barbaros illustri in seruitutem traderetur. Agarenorū porrò princeps theoremata erudita & Philosophica studiosè audiebat, præ cæteris tamen geometricis methodis erat deditus. Cum autē captiui herus auditorium frequentaret, aliquando & ipse eum comitatus, auditis doctoribus, qui figuras geometricas delinearant, & triangulū omnis figuræ principiū esse docebāt, omnesq; figuras ex eo & oriri, & in eundem resolui, & circulum omnium figurarū quæ ambitu æquali contineantur, esse capacissimum, & eius generis alia: rogauit dominum, an liceret magistros de ijs quæ docerent, percontari? Quod cum ille permisisset, perijt. rationes eorū quæ docuissent, sibi declarari. Verum illis quod responderent, non habentibus: Agarenorū princeps captiuo accersito, Num ipse id posset, interrogauit? eūq; se scire affirmantē, afferre in medium iussit. Captiuus igitur ab initio declarat singula, rationibus adductis & causis expositis. Auditores uerbis eius intellectis, theoremata acutius perspexerunt, quasi dilatatis ingenijs, uirumque admirati rogarunt, an Constantinopolis alios similes haberet? At ille: Multos, inquit, me præstantiores habet, sed unum magistrum omnium, uirum in Philosophicis rationibus incomparabilem. His auditis Agarenorum princeps amore illius magistri captus, eum & uidere & audire desiderauit, ac literas, quibus hortabatur

Bardæ potentia & instauratio Philosophiæ.

Leonis Philosophi celebritas quomodo aucta.

ut ad

ut ad se ueniret, suamq́; sapientiam sibi cōmunicaret, captiuo liberaliter & benignè tractato, ad illum perferendas tradit. At Leo ueritus ne in crimē ueniret, ob missas ab hoste literas, epistolam Dromi Logothetæ tradit, captiuo etiam adducto, qui argumentū eius exponeret. Ex hoc Theophilo innotuit, & beneficijs affectus, publicè docere iussus est. Pòst etiam Thessalonicæ Pontifex designatus. Verùm Theophilo mortuo, inter cæteros Iconomachos pontifices, & ipse ob honorē sacris imaginibus non delatum, est ea dignitate priuatus. Hunc igitur Bardas cum ocium agentem inuenisset, cęteris magistris prępo suit, itaq́; effecit, ut literæ reflorescerent, exiguoq́; tēpore incrementa caperent. Idem etiam leges ciuiles, quarū cognitio iam penè omnino obsoleuerat, reuocauit, cum ipse iudicia frequētaret. Ob quod disciplinarum & eruditionis studiū ut laude dignus est: sic ob alia supra modū uituperandus & despuendus. Nam cum D. Methodius Ecclesia annis IIII gubernata, in cœlestes mansiones migrasset: Ignatius Monachus Imperatoris Nicephori generalis, ex filia nepos, Michaelis Rangabis filius, quo regno pulso, à Leone castratus comā detondit & lōgo tempore asceticis sudoribus carnē domuit, ab Imperatrice Theodora rerum potiente, in Pontificiam Constantinopoleos sedē est euectus. Is D. Ignatius Bardam Cæsarē, qui uxorem sine causa dimiserat, & cūm sua nuru consueuisse dicebatur, sacrā ædem ingredi uetuit. At ille Pontificē ea de causa Ecclesia pellit, & multis malis exagitatū sepulchro tandem includit. Pòst inde extractū, in Mitylenen Insulam relegat. Neq; uerò hunc solū ita tractauit, sed alios etiā Pontifices, qui D. Ignatio, à quo sacris interdictus fuerat, assentiebantur: & in eius locū suffecit Photium uirū insignem, primarium à secretis, & eruditionis nomine celeberrimum. Cum autē Papæ Romani legati contra Iconomachos missi adessent: ijs etiam Bardas persuasit, ut in suam sententiam irent. Igitur in æde Sanctorum Apostólorum congregati, S. Ignatio ab exilio reducto, dignitatem abrogant. Atque hæc ad hunc fere modum acta sunt. Gens autem Scythica Rhosi, Tauri montis accola, classe Euxinum pontum aggressa, ipsi Byzantio agro minabatur. Sed consilium ei non successit, diuina prouidentia impeditum, quæ effecit, ut inuita, uel potius iram numinis experta, rebus infectis discedere cogeretur. Sed & Cretenses, Agareni Cyclades insulas & oram maritimam prædabantur. Terra etiam sæpius uehementer concussa, maximè autem horrendus is terræ motus fuit, qui in diem Assumptionis seruatoris nostri incidit. Verùm nihil horum Michaelem ab equestribus certaminibus, eorum'que studio abduxit: quò minus ipse in angustijs illis, quæ D. Mamantis appellantur,

Bardas Ignatium Patriarchā relegat.

Photius Patriarcha.

Papæ legati Iconomachis assentiuntur.

Rhoßi Scytho Tauri Pontum Euxinum infestant.

Agareni Cycladas prædantur.

Terræ motus.

Michael ineptias incolumitati Imperij antepoṅit.

πρὸς τὸν ἄνδρα, παρακαλοῦσαν ἀφικέσθαι, καὶ μεταδοῦναι αὐτῷ τῆς σοφίας αὐτοῦ, διὰ τοῦ αἰχμαλώτου στέλλει αὐτήν. φιλοτίμως τοῦτον δεξιωσάμενος. ὡς δὲ τῷ λέοντι ἐκόμισθη ἡ γραφή, δείσας μὴ αἰτιαθείη ὡς γράμματα δεξάμενος ἐξ ἐχθρῶν, ἐγχειρίζει τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου τὴν ἐπιστολήν, καὶ παρίστησι τὸν αἰχμάλωτον, ἐκεῖνον τὴν ὑπόθεσιν διηγήσασθαι. ἐκ τούτου γνώριμος ὁ φιλόσοφος λέων τῷ θεοφίλῳ ἐγένετο, καὶ δωρεῶν τετύχηκε, καὶ δημοσίᾳ διδάσκειν προτέτακται, εἶτα καὶ ἀρχιερεὺς χειροτονεῖται θεσσαλονίκης. θανόντος μέντοι τοῦ θεοφίλου, καὶ τῶν εἰκονομάχων ἀρχιερέων καθαιρέσει ὑποβληθέντων, καὶ ὁ λέων τούτοις συγκαθῄρητο, ὅτι μὴ τιμὴν ταῖς θείαις εἰκόσιν ἀπένεμε. τοῦτον οὖν ὁ βάρδας σχολάζοντα εὑρηκὼς, τῶν λοιπῶν διδασκάλων ἐπέκεινα ἔταξε, καὶ οὕτως ἀναθάλλειν τοὺς λόγους ἐποίησε, καὶ εἰς ἐπίδοσιν προήγαγεν, οὐ διὰ μακροῦ. καὶ τοὺς νόμους δὲ τοὺς πολιτικοὺς ἀναβιῶναι πεποίηκε, φοιτῶν αὐτὸς εἰς τὰ δικαστήρια, ἤδη καὶ τῆς τούτων γνώσεως σχεδὸν ἐκλελοιπυίας παντάπασιν. ἡ μὲν οὖν περὶ τοὺς λόγους καὶ τὰ μαθήματα τοῦ βάρδα σπουδὴ ἀξιέπαινος, τὰ δ' ἄλλα καὶ λίαν ψεκτὰ καὶ κατάπτυστα. τοῦ γὰρ ἱεροῦ μεθοδίου ἔτη τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνοντος τέσσαρα, καὶ πρὸς τὰς ἀιδίους μεταστάντος μονάς, ὁ μοναχὸς ἰγνάτιος τῆς ἐκκλησίας προέστη, ὃς θυγατριδοῦς μὲν ἦν νικηφόρου τοῦ βασιλέως τοῦ ἀπὸ γενικῶν, υἱὸς δὲ μιχαὴλ βασιλέως τοῦ ῥαγγαβὲ, καὶ μετὰ τὴν τῆς βασιλείας ἔκπτωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, παρὰ τοῦ λέοντος ἐκτομίας γενόμενος, ἐκείρατό τε τὴν τρίχα, καὶ ἐπὶ μακρὸν ἀσκητικοῖς ἱδρῶσι τὸ σαρκίον ἐδάμασεν, ὃν ἡ βασιλὶς θεοδώρα τὰ τῆς βασιλείας ἰθύνουσα, εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς κωνσταντινουπόλεως ἀνήγαγε θρόνον. οὗτος τοίνυν ὁ θεῖος ἰγνάτιος τὸν καίσαρα βάρδαν, τὴν γαμετὴν ἀναιτίως ἐκπεμψάμενον, συμφθείρεσθαι δὲ λεγόμενον τῇ νύμφῃ τῇ ἑαυτοῦ, τῶν ἱερῶν ἐπιβαίνειν περιβόλων ἐκώλυσεν. ὁ δὲ διὰ τοῦτο τῆς ἐκκλησίας μεθίστησι τὸν ἀρχιερέα, καὶ πολλὰ κακώσας, τέλος ἐγκλείει τάφῳ. εἶτ' ἐκεῖθεν ἐξαγαγὼν εἰς μιτυλήνην τὴν νῆσον ἐξορίζει. καὶ οὐ τοῦτον μόνον οὕτω διέθετο, ἀλλὰ καὶ πλείους ἄλλους τῶν ἀρχιερέων, ὅσοι τῷ ἰγνατίῳ γεγόνασι σύμψηφοι, αὐτὸν ἀφορίσαντι. προχειρίζεται δὲ πατριάρχην τὸν φώτιον, ἄνδρα τῶν ἐπισήμων πρωτοασηκρῆτις τότε τυγχάνοντα, καὶ ἐν λόγοις ὀνομαστότατον. ὡς δ' ἔτυχε παρεῖναι καὶ τοποτηρητὰς τοῦ πάπα ῥώμης κατὰ τῶν εἰκονομάχων σταλέντας, κἀκείνους ὁ βάρδας πεῖθει τῆς ἑαυτοῦ γενέσθαι γνώμης. ἐν γοῦν τῷ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναῷ ἀθροισθέντες, ἄγουσι καὶ τὸν ἱερώτατον ἰγνάτιον ἐκ τῆς ἐξορίας, καὶ ποιοῦνται τοῦτον ὑπὸ καθαίρεσιν. καὶ ταῦτα μὲν ὧδέ πως συμβέβηκε. τὸ δ' ἔθνος τῶν ῥῶς σκυθικὸν ὂν, τῶν περὶ τὸν ταῦρον ἐθνῶν, στόλῳ τὰ τοῦ εὐξείνου πόντου κατέτρεχε, καὶ αὐτῇ βυζαντίδι ἐπιθέσθαι διεμελέτα. ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον ἤχθη σφίσι τὸ βούλευμα, κωλυσάσης τοῦτο τῆς προνοίας τῆς ἄνωθεν, ἣ καὶ ἄκοντας αὐτοὺς ἀπρᾶκτους, μᾶλλον δὲ καὶ θείου πειραθέντας μηνίματος, ἀπελθεῖν ᾠκονόμησεν. ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ κρήτης ἀγαρηνοὶ τὰς κυκλάδας νήσους, καὶ τὰ παράλια ἐλῄζοντο. καὶ κλόνοι δὲ σφοδρότατοι τῆς γῆς συμβεβήκασιν, ὧν ὁ φρικωδέστατος τὴν γῆν συνέσεισε κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀναλήψεως. τούτων δ' οὐδὲν τῶν ἱππηλατῶν ἀγώνων ἀπήγαγε τὸν μιχαὴλ, καὶ τῆς περὶ τούτους σπουδῆς. ἐν τῷ κατὰ τὸ στενὸν ἱπποδρομίῳ, τῷ τοῦ ἁγίου μάμαντος καλουμένῳ, αὐτοῦ

περὶ φω|τίου.

ἔτι ὁ ἅγιος ἰγνάτιος ἀφορίσας τὸν καίσαρα βάρδαν.

περὶ τῶν ῥῶς

περὶ τῶν ἐκ κρήτης ἀγαρηνῶν.

περὶ τῶν πυρσῶν οὓς ἀνῆπτον οἱ πυρσοί.

αὐτοῦ ἐκείνου αὐτουργοῦντος τὰ ἱππηλάσια, ὅθεν καὶ τοὺς φρυκτοὺς ἔπαυσεν, οὓς οἱ πάλαι βασιλεῖς ἐπενόησαν, ἵνα μὴ ἀθρόον οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ τῶν ῥωμαίων ταῖς χώραις εἰσβάλλοντες, λεηλατῶσι τὰ ἐν ποσί, καὶ τοὺς ἀνθρώπους αἰχμαλωτίζωσι. διὰ τοῦτο γὰρ ἐν τῷ ταρσῷ ὑψηλῷ λόφῳ λουλοῦ τινὸς ᾠκοδόμησαν τὸ φρούριον, λοῦλον καλούμενον, καὶ οἱ ἐν τούτῳ πυρσὸν ἀνῆπτον, ἡνίκα ἔγνων ὑποδρομὴν ἰσμαηλιτῶν, ὃν ὁρῶντες οἱ ἐν τῷ ἀργαίῳ βουνῷ, ἄλλον ἐποίουν πυρσόν, καὶ οἱ περὶ τὸν ἴσαμον ἕτερον, τοῖς δὲ περὶ τὸν αἰγίλον ἐδήλουν αὖθις, ὥσπερ ἄλλος, καὶ τοῖς περὶ τὸν μίμαντα ἀνεκαίετο ἕτερος, καὶ οἱ περὶ τὸν κύζικον ἕτερον ἐφρυκτώρουν, καὶ οἱ κατὰ τὸν μώκιλον ὁμοίως ἐπύρσευον, καὶ ἤδη πᾶσιν ἐν τῷ τοῦ ἁγίου αὐξεντίου βουνῷ πυρσὸς ἥπτετο. ὃν ὁρῶντες οἱ ἐν ταῖς χώραις, διὰ βραχέος εἰς ὀχυρώματα συνέκλειον ἑαυτούς, καὶ τὰς τῶν βαρβάρων λεηλασίας ἐξέκλινον. ἐκ δὲ τοῦ βουνοῦ τοῦ ἁγίου αὐξεντίου, τῷ βασιλεῖ ὅ τι τῆς τῶν δυσμενῶν ὑποδρομῆς ἐδίδοτο γνῶσις. ἵνα τοίνυν μὴ ἀνακόπτοιτο τῶν ἱππηλατῶν ἀγώνων, ἐν καιρῷ τούτων πολλάκις τῶν πυρσῶν αἰρομένων, τῶν τῇ βασιλίδι γειτονούντων πυρσῶν σχολὴν ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος κατεψηφίσατο, κατεγίνωσκε δὲ καὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλευσάντων, ὅτι μὴ λιτότητι ἔχαιρον, σοβαρότητι δ᾽ αὐτοὶ ἐποιοῦντο καὶ ὄγκῳ βασιλικῷ. ὅθεν αὐτὸς μετριότητα δῆθεν ἐξ ἀβελτηρίας μετιών, συνέτυχέ ποτε γυναικὶ ἀπὸ λουτροῦ ἐρχομένῃ, καὶ οἴκαδε ὑποστρεφούσῃ, καὶ τοῦ ἵππου ἐκβάς, ἀπῄει μετὰ τῆς γυναικὸς σὺν ὀλίγοις τισὶ νεανίαις, οἳ τῶν ἀρρήτων συμμετεῖχον αὐτῷ, καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτῆς γεγονώς, καὶ συμμετασχὼν τραπέζης αὐτῇ, πεζοπορῶν ἀπῄει πρὸς τὰ ἀνάκτορα. καὶ ὁ μὲν ἐν τοῖς τοιούτοις ὡς μέγα τι κατορθῶν ἐβρενθύετο, τοῖς δ᾽ ἄλλοις ἀνοηταίνειν ἐδόκει, καὶ μῖσος ἐπέτρεφον κατ᾽ αὐτοῦ. οὐχ ἥκιστα δὲ μισούμενος ἐδόκει διὰ τοὺς παρατρεφομένους αὐτῷ μιαροὺς νεανίας, οἳ πρὸς ἅπαν κακὸν αὐτὸν ὑπεξέκαιον. οἳ καὶ ἀρχιερέως ἐπενδύοντες σχῆμα ἑαυτοῖς, καὶ τὴν ἀναίμακτον ἱερουργίαν τελεῖν ὑπεκρίνοντο, καὶ αὐτὸν τὸν Μιχαὴλ συνιερουργοῦντα δῆθεν ἔχοντες ἑαυτοῖς, παίζοντες ἐν οὐ παικτοῖς ἢ μᾶλλον ἐν τοῖς φρικτοῖς, ὄξος τι μιγνύντες καὶ σίναπι, καὶ ἐν σκεύεσι χρυσέοις καὶ λιθοκολλήτοις παρ᾽ αὐτοῦ χορηγουμένοις τὸ κέρασμα ἐγχέοντες, μετεδίδουν τοῖς συμμύσταις αὐτοῦ καὶ συμπαίκτορσιν.

περὶ τοῦ αὐτοῦ μιχαὴλ μετριάζοντος καὶ τῶν ἀνοσίων παιγνίων αὐτοῦ.

ἀλλὰ πᾶσάν γε καταλέγειν τοῦ θιάσου τούτου χορῷ, οἷς συνδιατρίβων καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐτύγχανεν ὤν, πολλῆς ἂν εἴη λέσχης καὶ ἀηδίας. ἐπεὶ δ᾽ ὁ λόγος, τὴν τοῦ Βάρδα διηγησάμενος ἀναίρεσιν, καὶ τὴν τοῦ κρατοῦντος αὐτοῦ, καὶ πρὸς τὸ τῆς τοῦ βασιλείου τοῦ μακεδόνος οἰκείωσιν πρὸς τὸν μιχαήλ. ὃς ἐκ μακεδονίας μὲν ἦν, ἔφυ δὲ πατέρων ἀσήμων καὶ ἀφανῶν, εἰ καί τις τῶν τὰ περὶ αὐτοῦ ἐξιστορησάντων ἐκ τῶν ἀρσακιδῶν αὐτοῦ γένος κατάγεσθαι τερατεύεται. τοῦ κρούμου δὲ (τῶν Βουλγάρων δ᾽ ἦν οὗτος ἀρχηγὸς) τὴν ἀδριανούπολιν κατασχόντος, καὶ οἱ τούτου γεννήτορες αἰχμάλωτοι γεγονότες εἰς τὴν ἐκείνων χώραν μετήχθησαν, ἀρτιγενῆ τοῦτον ἔτι ὑπομάζιον φέροντες. τοῦ κρούμου δὲ ἐκβεβιωκότος ἤδη, ἕτερος τὴν ἀρχὴν τῶν Βουλγάρων ἐπείληπτο, ὃς πολλάκις ἐν πολέμοις τοῖς πρὸς ῥωμαίους θραυσθείς, σπονδὰς πρὸς τὸν τότε κρατοῦντα ῥωμαίων πεποίητο, καὶ τοὺς αἰχμαλώτους ἐλευθερῶσαι συνέθετο, καὶ μέντοι καὶ κατὰ τὰς συνθήκας πεποίηκεν. ἐφήβου δ᾽ ἦν ἡλικίας τότε ἐψαυμένος ὁ Βασίλειος. νηπιόθεν μέντοι πολλὰ σημεῖα γενέσθαι φασί, τὴν βασιλείαν αὐτῷ προμηνύοντα, ὧν ἓν ἦν καὶ τὸ ῥηθησόμενον. νήπιος μὲν ἦν ὁ Βασίλειος, οἱ δὲ τούτου γονεῖς περὶ θέρος ἠσχόλουντο, καὶ τὸ νήπιον ὑπνῶττον ὑπὸ τὸν ἥλιον ἐκεῖτο. αἰετὸς δὲ πρὸς πετόμενος

περὶ βασιλείου τοῦ μακεδόνος.

σημεῖον περὶ τὸν βασίλειον γεγονὸς προδηλοῦν ὡς βασιλεύσει.

exerceretur. Idem etiã ignes sustulit à priscis imperatoribus institutos, ne Agareni Romanas prouincias ex improuiso aggressi, omnibus obuijs uastatis, homines in seruitutẽ abducerent: eaq; de causa Tarsi in edito colle Lulũ castellum ædificarãt, in quo qui erant, cognita Ismaelitarum incursione, ignem incendebant, quo in Argeo colle cõspecto, alius, Ismaijtem alius, atq; inde ad Aegilũ, ad Mimantem, nec nõ Cyzicy & ad Mocilum, ac postremò omniũ in D. Auxentij colle ignis incendebatur. Iis igitur ignibus prouinciales breui conspectis, locisq; munitis occupatis, Barbarorum grassationes declinabant. E colle porrò Auxentij, hostium incursio Imperatori significabatur. Ne igitur ab equestribus certaminibus impediretur, ijs ignibus illorum tempore sæpe elatis: præclarus ille uir ignes locorum Byzantio uicinorum abrogauit. Superiorum temporum Imperatores reprehendere solebat, quòd spreta frugalitate, luxui & fastui regio studuissent. Vnde ipse moderationem præ se ferens, cum aliquando in mulierem incidisset, quæ è balneis domum redibat: de equo descendit, eamq; cum paucis adolescentibus arcanorũ suorum conscijs domũ comitatus est, & cũ ea cœnatus, pedes in Regiã est egressus. Huiusmodi nugis quasi re bene gesta gloriari solebat, cum alijs delirare uideretur, atq; odium sibi cõcitaret. Eam tamẽ ob causam maximè inuisus fuit, quòd nefarios adolescentes alebat, à quibus ad mala omnia inflammabatur. Ii Pontificum sibi habitum sumebant, & incruẽtam uictimam se immolare simulabant, ipso etiam Michaele in eo cœtu uersante: ludum minimè ludicrum, sed horrendum potius ludentes, & aceto ac sinapi in uasis aureis & gemmatis temperato, eam potionem sodalibus & collusoribus suis impertiebant. Enimuero illius collegij, cuius & ipse Imperator erat particeps, omnem licentiã recensere, ineptum ac permolestũ fuerit. Quare ad obitum Bardæ & ipsius Imperatoris se conuertat oratio, & ad narrandam occasionem, quæ Basilio fuit contrahendæ cum Michaele familiaritatis. Fuit Basilius ex Macedonia, parentibus obscuris ortus, etsi quidã rerum eius gestarum scriptor, eum genus ab Arsacidis ducere comminiscitur. Occupata uerò à duce Bulgarorum Crumo Adrianopoli: etiam parentes eius capti, in Bulgariam abducuntur, hunc infantem & lactantem adhuc secum gestantes. Crumo defuncto, successor eius multis cladibus à Romanis acceptis, pacem cum Imperatore fecit: captiuis quos habebat (ita enim conuenerat) dimissis: quo tempore adolescens erat Basilius, cui infantili ætate multis ostentis imperium significatum esse ferũt, quorũ id quoq; fuit, quod referam. Cum infans esset, ac parẽtibus messe occupatis sub sole dormiret: aquila prope terrã circum-

Ignes quibus aduentus hostium significatur.

Michaelis inepta comitas.

Adolescentum uecordiũ cœtus, Michaelis deliciæ.

Basilij natales, & occasio adipiscẽdi imperij.

Augurium aquilæ.

circumuolans, expansis alis umbram ei faciebat: quam mater cum infanti appropinquantem uideret, sublata uoce accurrit, & aquilam lapidibus abegit. Ea ad opus reuersa, eadem aquila idem officiũ infanti dormienti præstans, adest: & mater perterrita, denuo illam abigit. Sed cum idem sæpius fieret, re cogitata, bonũ auguriũ esse iudicauit. Cum iam adoleuisset, pater eius obijt, mater ultra paupertatis incommoda, uiduitatis etiã malis premebatur: ipse, qui non haberet unde uiueret, decreuit operã suam alicui mercede locare. Profectus igitur in magnam urbem, & uesperi per aurã portam ingressus, iuxta ædem D. Diomedis prostratus obdormiuit. Noctu ædituo (nec dum enim ibi erat monasterium) martyr apparet, & Imperatorẽ introducere iubet. Qui egressus cum Basilium humi dormire uideret, somnium nugas esse ratus est. Cum sanctus idem denuo iubere uideretur, rursus egressus, nemine præter Basilium inuento, eadem opinione redijt. Sed martyr tertiũ ædituo apparet, eũq; introduci iubet, qui foris iaceat, eum enim esse Imperatorem. Egressus igitur Basiliũ excitat, exceptumq; hospitio pro suis copijs, tractat. Erat autẽ ædituo frater medicus, Theophilizi inseruiens, qui Cæsari Bardę & Imperatori Michaeli genere coniunctus erat, & ob staturam breuissimam, per diminutionẽ Theophilizes uocabatur. Ab eo fratre suo ædituus, arcano somnio detecto, petit, ut hominẽ principi alicui ad ministerium cõmendet. Is eum ad suũ dominũ deducit. Sed in primis ambo fratres Basilium illo somnij oraculo cõmunicato, iureiurando obstringũt, ut imperio potitus ipsorum meminisset. Theophilizes Basilio delectatus (erat enim procerus, formosus, manu promptus & agilis, promissumq; capillũ alebat, eumq; crispum) suis equisonibus eũ pręfecit, quo munere q fungit, uulgò Protostrator dicitur. Quærebat & Imperator equisonẽ strenuum & solertẽ. Allatus enim ei fuerat equus, omnibus ille quidẽ equi uirtutibus præditus, sed præfractior, & sessorem ægrè patiens. Ad quem spectandum Imperator cum uenisset, aliquem conscendere iubebat. Quod cum plures tentarent, ille ferox atq; insolens, excutiebat omnes. Id imperatori molestũ fuit, se idoneo equisone carere indignanti. Ibi Theophilizes, ipse talẽ se habere ait, eumq;, si uellet Imperator, affore. Illius igitur iussu Basilius accersitus, freno prehẽso, equũ cum poppysmô demulcet, sese leuiter alleuans conscendit, ac eo principiò parum excitato, post etiam toto flagello concitato, excurrit. Ea re delectatus Imperator, Basilium inter imperatorios equisones refert, ac progressu temporis Protostratorê designat, qui honos insignis est, et á familiaritate Imperatoris non alienus. Tantum autem Imperatoris beneuolentia erga illum in dies augebatur, ut & Cæsari inuidiosus esset.

Aeditui S. Diomedis somnium.

Basilius fit Michaelis Protostrator.

Theodore de Basilio præsagium.

προσιγαθὼν, ἀπλώσας δὲ τὰς πτέρυγας ἐσκίαζε τὸ βρέφος σκιάν. ἡ δὲ μήτηρ ὡς εἶδε τὸν ἀετὸν τῷ παιδίῳ πλησιάζοντα, ἦρέ τε τὴν φωνὴν, καὶ προσέδραμε τῷ ψῷ, καὶ λίθοις τὸν ἀετὸν ἀπεδίωκε. τῆς δὲ πρὸς τὸ ἔργον χωρησάσης, αὖθις ὁ ἀετὸς πρὸς τῷ βρέφει κοιμωμένῳ, ταὐτὸ ἐπλήρου τὸ λειτούργημα. καὶ ἡ μήτηρ πάλιν πτοηθεῖσα, καὶ αὐτὸν ἀπεδίωκεν. ὡς δὲ πολλάκις τοῦτο ἐγένετο, εἰς συναίσθησιν ἦκε, καὶ χρηστὸν ὑπέλαβε τὸ πρᾶγμα οἰώνισμα. ἤδη δὲ αὐτοῦ ὑπερβεβηκότος τὴν μείρακα, ὁ πατὴρ μὲν κατέλυσε τὴν ζωὴν ἡ δὲ μήτηρ αὐτοῦ πρὸς τῇ πενίᾳ καὶ τοῖς τῆς χηρείας κακοῖς ἐπιέζετο. ὁ δὲ τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων μὴ εὐπορῶν, ἔγνω μισθοῦ πρὸς ὑπηρεσίαν ἑαυτὸν ἐκδόσθαι τινί. καὶ ἄρας ἔρχεται πρὸς τὴν μεγαλόπολιν. ὀψίας δὲ τὴν τῆς πόλεως εἰσελθὼν πύλην, ἣ καλεῖται χρυσέα, παρὰ τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Διομήδους κατέλυσεν, οὔπω μονῆς τότε τυγχανούσης, καὶ πεσὼν ἔξω τοῦ τεμένους, κατέδαρθε. νυκτὸς δὲ τῷ τοῦ ναοῦ νεωκόρῳ ὄναρ ὁ μάρτυς ἐφίσταται, καὶ τὸν βασιλέα φησὶν εἰσαγαγεῖν ἐγκελεύεται. ὁ δὲ ἐξελθὼν καὶ τὸν Βασίλειον εὑρὼν ἐπὶ ψιλοῦ τοῦ ἐδάφους ὑπνώττοντα, φάντασμα εἶναι τὸν ὄνειρον ὑπείληφε μάταιον. ὡς δὲ καὶ αὖθις τὸ αὐτὸ ἐδόκει ὁ ἅγιος ἐγκελεύεσθαι, ὁ δὲ καὶ πάλιν ἐξελθὼν, οὐχ ἕτερον εὗρεν ἢ τὸν Βασίλειον, ὑπέστρεψεν ὑπειληφὼς τὰ αὐτά. ἐκ τρίτου τοίνυν ὁ μάρτυς τῷ νεωκόρῳ ἐφίσταται, καὶ πρὸς τρίτῳ αὐτὸν εἰσαγαγεῖν τὸν ἐκτὸς κατακείμενον, οὗτος γάρ ἐστιν ἔφη ὁ βασιλεύς. ἐξελθὼν οὖν ὁ νεωκόρος, ἀνίστησι τὸν Βασίλειον, καὶ ξενίζει τοῦτον παρὰ τῇ καταγωγῇ αὐτοῦ, καὶ μεταδίδωσιν ὧν εὐπόρει. ἦν δὲ τῷ νεωκόρῳ ὁμαίμων τὴν ἰατρικὴν μετιὼν, καὶ τῷ Θεοφιλίτζῃ ὑπουργῶν, ὁ δὲ Θεοφιλίτζης οὗτος τῷ καίσαρι Βάρδᾳ καὶ τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ κατὰ γένος ᾠκείωτο, διὰ τὸ τῆς ἡλικίας βραχύτατον ὑποκοριζόμενος καὶ Θεοφιλίτζης καλούμενος. τούτῳ δεῖται τῷ ἀδελφῷ ὁ νεωκόρος τὸ ἀπόρρητον ἐκκαλύψας ἐνύπνιον, ἀξιῶν συστῆσαι τοῦτον τινὶ τῶν ἀρχόντων εἰς ὑπηρέτησιν. ὁ δὲ τῷ οἰκείῳ κυρίῳ τοῦτον συνίστησι. πρότερον δὲ τὸ περὶ τῆς βασιλείας δι' ὀνειράτων χρησμῴδημα τῷ Βασιλείῳ ἀνακαλύψαντες ἄμφω τὼ ἀδελφὼ, καὶ μεμνῆσθαι σφῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτὸν ὅρκοις αὐτὸν προκατέλαβον. ἡσθεὶς οὖν ὁ Θεοφιλίτζης ἐπὶ τῷ Βασιλείῳ (ἦν γὰρ εὐειδής τε καὶ εὐμήκης, καὶ τὴν χεῖρα γενναῖος καὶ περιδέξιος, βαθεῖαν τὲ τρίχα κόμων, καὶ ταύτην οὔλην) τοῖς οἰκείοις ἱπποκόμοις τοῦτον ἐπέστησε, πρωτοστράτορα τοῦτον οἶδεν ὀνομάζειν ἡ διάλεκτος ἡ κοινή. ἐζητεῖτο δὲ καὶ τῷ βασιλεῖ γενναῖός τις ἱπποκόμος, καὶ πρὸς τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην εὐφυὴς ἐξητασμένος. ἐκεκόμιστο γὰρ ποθὲν ἵππος τῷ βασιλεῖ Μιχαὴλ, εἰς πᾶσαν μὲν ἀρετὴν ἵππου πρέποντα ἔχων τὸ εἶδος, σκληραύχην δὲ καὶ μὴ ῥᾳδίως ἀναβαινόμενος. τοῦτον εἰς θέαν ἥκων ὁ βασιλεὺς, ἀναβῆναί τινι τοῦτον ἐπέτρεπεν. πλειόνων δὲ ἐπιχειρούντων, ἀνεχαίτιζε καὶ ἀπεσείετο τοὺς ἀναβαίνοντας ἀπαυθαδιζόμενος. ἐχαλέπαινε τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ ὅτι μὴ ἔχει ἱπποκόμον περιδέξιον ἠγανάκτει. παρὼν δὲ ὁ Θεοφιλίτζης, ἔχειν, ἔφη, αὐτὸς τοιοῦτον, καὶ εἰ βούλει, φησὶ, βασιλεῦ, παρέσται. ὡς ἐπέτρεψε καὶ ὁ βασιλεὺς μετεκέκλητο, καὶ τῶν χαλινῶν τοῦ ἵππου λαβόμενος, καὶ περιποππύσας καὶ καταψήσας αὐτὸν, κούφως τε μετεωρίσας ἑαυτὸν ἐπιβέβηκε, καὶ περιελάσας μικρὸν, εἶτα καὶ ὅλον αὐτῷ τὸν ῥυτῆρα ἐνδεδωκὼς, καὶ ἐξιππάσατο. ἥσθη τούτοις ὁ βασιλεὺς, καὶ τὸν Βασίλειον προσελάβετο, καὶ τοῖς βασιλικοῖς ἱπποκόμοις συνέταξε, καὶ προϊὼν καὶ πρωτοστράτορα τὸν ἄνδρα ἐτίμησεν. ἡ δὲ ἀξία τῶν ἐπισήμων καὶ τῶν ᾠκειωμένων τῷ βασιλεῖ, καὶ ἐπεδίδου καθ' ἑκάστην ἡ πρὸς τὸν Βασίλειον τοῦ βασιλέως διάθεσις καὶ θερμοτέρα, ὡς καὶ εἰς φθόνον κινῆσαι τὸν

καίσαρα

περὶ τοῦ ἐνυπνίου τοῦ νεωκόρου τοῦ ναοῦ τοῦ ἁγίου Διομήδους.

ὅτι πρῶτον ὁ Βασίλειος τῷ Θεοφιλίτζῃ [illegible]

ὅπως εἰς τὰ βασιλικὰ [illegible] ὁ Βασίλειος, καὶ [illegible]

περὶ δὲ [illegible] τοῦ Βασιλείου.

[illegible] καίσαρα. ποτὲ δὲ τῆς Βασιλέως μητρὸς συνεστιωμένης τῷ βασιλεῖ, ὁ πρωτοστράτωρ εἰσκλήθη Βασίλειος, τοῦτο τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. καὶ ἡ βασίλισσα συνεχῶς αὐτῷ ἐνατένιζε, καὶ ἑώρα τὸν ἄνδρα περιεργότερον. εἶτα καὶ ἀπεφοίβασε τοῦτον εἶναι τὸν ὀλετῆρα τοῦ γένους αὐτῆς, ἐκ τινῶν σημείων τοῦτο γνοῦσα, ὡς ἔλεγε, πάλαι αὐτῇ γνωρισθέντων ἐκ τοῦ οἰκείου ἀνδρός. ἀλλὰ τῷ Μιχαὴλ ταῦτα λῆρος ἐδόκει, καὶ οὐδὲν ἀπῆγεν αὐτὸν τῆς εὐνοίας τῆς πρὸς τὸν Βασίλειον, ἤδη δὲ καὶ παρακοιμώμενον αὐτὸν προεβάλετο. καὶ τοῦτο δὲ τῆς κατὰ τοῦ Βασιλείου βασκανίας ἐπίδοσις τῷ καίσαρι γέγονε, καὶ ἐπεβούλευε τῷ ἀνδρί, καὶ παρ' αὐτοῦ ἀντεπεβουλεύετο. ἐκστρατείας δὲ κατὰ τῶν τὴν Κρήτην ἐχόντων Ἀγαρηνῶν κηρυχθείσης τῷ Μιχαὴλ, ὁ καῖσαρ πρὸς τὸν τῆς θεοτόκου ναόν, τὸν τῶν ὁδηγῶν καλούμενον, ἀπῆλθε, τῇ θεομήτορι συνταξόμενος, καὶ ἤδη τῷ θυσιαστηρίῳ αὐτοῦ προσεγγίσαντος, ἐξ οὐδεμιᾶς ἐμφανοῦς αἰτίας ἡ χλαμὺς τῶν ὤμων αὐτοῦ ἐξωλίσθησεν. ὅπερ σημεῖον, καὶ τῷ καίσαρι, καὶ τοῖς ἰδοῦσιν ἀπαίσιον ἔδοξε. πολλῶν δὲ τὸν βασιλέα κακιζόντων, ὅτι πᾶσαν ἐνέδωκε τὴν ἐξουσίαν τῷ καίσαρι, ὥστε ἐκεῖνον ἅπερ βούλεται πράττειν, καὶ πολλὰ παρὰ τὸ δέον ποιεῖν. τῇ τῶν ὀνειδῶν συχνότητι ἔδοξέ ποτε μικρὸν ἀνανῆψαι τοῦ βαθυτάτου κάρου ἐκεῖνος ὁ ἀβέλτερος ἄνθρωπος, καί τινα τῶν οἰκονομουμένων τῷ καίσαρι καὶ διωρθοῦτο καὶ ἀνεσκεύαζεν. ὃ τῷ Βάρδᾳ οὐκ ἦν ἀνεκτόν, ἀλλ' ἐπὶ τούτῳ καὶ ἐβαρυθύμει, καὶ ἐμήνιε. ἐκστρατεύσαντι δὲ τῷ βασιλεῖ, ὡς εἴρηται, καὶ ὁ καῖσαρ συνεξεστράτευσε, καὶ πυκνὰς κατ' αὐτοῦ τῷ Μιχαὴλ ὁ Βασίλειος, καὶ οἱ περὶ ἐκεῖνον ἐποίουν τὰς διαβολάς, καὶ κεκύρωτο ἡ κατ' ἐκείνου διὰ ταύτας ἐπιβουλή. πολλὴν δὲ δύναμιν περιβεβλημένου τοῦ καίσαρος, οἱ τὴν ἐπιβουλὴν ἀρτύοντες ἐδειλαίνοντο, πρωΐας δέ ποτε τοῦ Βάρδα ἐκ τῆς οἰκείας σκηνῆς προελθόντος μετὰ λαμπρότητος, καὶ δορυφορίας πολλῆς, καὶ τῷ βασιλεῖ προσελθόντος, συγκαθίσαντός τε καὶ συνομιλοῦντος αὐτῷ, ὁ Βασίλειος ὄπισθεν αὐτοῦ ἑστηκώς, τὴν χεῖρα ἐκίνησεν, ἀπειλῶν ὥσπερ τῷ καίσαρι. ὁ δὲ κατά τινα χρείαν ἑτέραν ἀθρόον ἐπιστραφείς, καὶ ἰδὼν τὴν χεῖρα τοῦ Βασιλείου, καὶ συνεὶς τὸ δηλούμενον, τοῖς ποσὶ τοῦ βασιλέως ἐπέρριψεν ἑαυτόν. ὄκνουν δὲ οἱ κατ' αὐτοῦ συνομοσάμενοι τὴν ἐγχείρησιν, μέχρις αὐτὸς ὁ Βασίλειος πρῶτος αὐτῷ τὸ ξίφος ἐπήνεγκεν. εἶτα γὰρ καὶ οἱ ἄλλοι ἀναθαρσήσαντες, μεληδὸν τὸν Βάρδαν περιστάντες συνέκοψαν. καὶ τῷ μὲν τοιοῦτον τὸ τέλος τῆς βιοτῆς συνεκύρησεν. ὁ δέ γε βασιλεὺς τῆς ἐκστρατείας ἀφέμενος, εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ ζεύγνυσι τῷ Βασιλείῳ Εὐδοκίαν τὴν θυγατέρα τοῦ Ἴγγερος, ἥ τις αὐτῷ τῷ κρατοῦντι πρώην ἐπαλλακεύετο. εἶτα καὶ βασιλέα τοῦτον ἀναγορεύει αὐτὸς ἐν τῇ μεγάλῃ περιερχόμενος ἐκκλησίᾳ, καὶ διὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου περιτίθησιν αὐτῷ τὸ διάδημα. τίκτεται δὲ τῷ Βασιλείῳ ἐκ τῆς Εὐδοκίας παιδίον ἄρρεν ὁ Λέων, ὃ τοῦ Μιχαὴλ μᾶλλον εἶναι ἔλεγον, ὡς ἐγκύου τῆς Εὐδοκίας οὔσης ὅτε τῷ Βασιλείῳ συνῴκιστο. ἱππηλασίαις δὲ καὶ συμποσίοις ἀεὶ σχολάζων ὁ Μιχαὴλ, καὶ συνεχῶς μεθυσκόμενος, καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενος, ὡς οὐδὲ νήφων ἐρρῶτο, εἰς φόνον ἑαυτοῦ τὸν Βασίλειον ἐξηρέθισε. ἐν γὰρ ἵππων ἀγῶνι ἐν τῷ ἁγίῳ Μάμαντι τελεσθέντος, ἐν ᾧ αὐτὸς ἡνιόχει καὶ οἱ μεγιστᾶνες αὐτοῦ,

[illegible]

ἀναίρεσις τοῦ καίσαρος Βάρδα.

[illegible]

Cum uerò Imperator aliquando matrem suã conuiuio excepisset, iussu illius etiam Basilius Protostrator est aduocatus. Eum Imperatrix continenter defixis oculis est intuita, eoq; curiosius perspecto, ueluti numine afflata, dixit, Illum esse pestem familiæ suæ: idq; se nosse de signis quibusdam sibi olim à marito indicatis. Verum Michael pro nugis id habuit, nulla re à beneuolẽtia erga Basilium se abduci passus, eũmq; tandem etiam cubicularium fecit. quo Cæsaris erga Basilium inuidia aucta est, ut uirum insidijs appeteret, ab eoq; uicissim appeteretur. Cum autem Imperator Michael expeditionẽ contra Cretenses Agarenos edixisset: Cæsar ad Deiparæ ædem cognomẽto Hodegiam, quasi uiæ ductorum dicas, abijt, Dei genitrici salutẽ dicturus. Cumq; iam aræ appropinquasset, chlamys nulla euidenti de causa ei humeris delapsa est. Id omen & Cæsari, & alijs qui id uiderunt, inauspicatũ uisum. Multis porrò Imperatorẽ uituperantibus, quòd omnem Cæsari potestatem dedisset, ut quiduis ageret, multaq; contra officiũ faceret: assiduitate reprehensionũ tandem nõnihil è profundissimo ueterno experrectus esse uisus homo ille uæcors, quædam à Cæsare constituta correxit & reuocauit. Id Bardæ intolerabile uisum, autoritatẽ imminutã grauiter & iniquo animo ferenti. Imperatorem tamen in militiã profectũ, comitatus est, quem Basilius cum suis sæpius apud Michaelem detulit, comparatæq; iam erant insidiæ: sed ijs quibus id negocij datum erat, Cæsaris opes & potentiam reformidantibus, accidit, ut quodam tempore Bardas mane cum splendore & comitatu magno tabernaculum suum egressus, Imperatorem adiret, atque illi assidens colloqueretur. Tum Basilius à tergo stans, minitabundus manum agitauit. Cum autem Cæsar alia de causa subitò respexisset, manuq; Basilij uisa, intellexisset, quid is sibi uellet: pedibus Imperatoris aduolutus est, neque coniurati eum prius aggredi ausi fuerunt, quàm Basilius primus ensem in eo defixisset. Tum etiam alij receptis animis circumstetere, & membratim hominem dissecuerunt. Atque ille hunc uitæ exitum est sortitus. Imperator autem expeditione omissa Byzantium reuersus, Eudociam Inceris filiam, concubinam dudum suam, Basilio despondet. Pòst, etiam Imperatorem ipsc in magna Ecclesia designat, ac per Photium Patriarcham diademate ornat. Basilio filius Leo ex Eudocia nascitur, qui Michaelis esse potius credebatur, quasi prægnans fuisset Eudocia Basilio collocata. Michael porrò, qui omnẽ ætatem equitando & cõpotando cõsumeret, frequenterq; inebriatus, mente alienatus, quam ne sobrius quidem sanam admodum habebat: Basilium in sui cædem irritauit. Nam cũ post equestre ad D. Mamantis certamen, in quo ipse cũ proceribus suis aurigarat,

Theodoræ de Basilio præsagiũ.

Omen Bardæ interitũ portẽdens.

Bardæ cædes.

Basilij cum Eudocia nuptiæ.

Leo seu Basilij seu Michaelis filius.

Michaelis occidẽdi occasio uel potius necessitas.

Basilinus ex remige Imperator.

uictor ad cœnam accubuisset, eique Basilius & Eudocia interessent: Basilinus quidā dudum Imperatoriæ triremis remex, sed ob corporis elegantiam in Imperatoris familiaritatem ascitus, eique tum cœnanti astans, illius aurigandi solertiam & dexteritatem diuinis laudibus extollebat. Quibus laudibus ille, multo iam exhausto mero, & mente turbata, delectatus, calceos purpureos ei tradit, ac induere iubet, & Imperatorem salutat, illo uerecundāte & Basiliū intuente: Imperator irascitur, Basilius autem ei innuit, ut obtemperet & calceos induat. Qui eum paruisset, Imperator Basilio iratus ait: Imperij insignia isti aptiora sunt quàm tibi. An uerò mihi nō licet, quemadmodum te Imperatorē feci, ita & alium facere? Ex eo Basilius & de Imperio & de uita solicitus, uim facere quàm pati maluit, cōsilioque suo cum alijs cōmunicato, cum denuo Michael uino in cœna obrutus torperet, manuque ductus in cubiculum Regię, quę est ad D. Mamantis, somno profundissimo oppressus iaceret: egressus primum claustra cubiculi imperatorij confregit, ne fores à cubicularijs claudi possent. Deinde cum coniuratis aduenit. Is autem qui ante cubiculum excubabant, pauci adeò, percussores aditu prohibere conantibus, orto tumultu Imperator experrectus, quodam cum stricto gladio ingresso, manus sustulit, quibus ille ambabus resectis, ad cæteros redijt. At Michael qui ex uino titubans, ebrietate impediente, fugere nō posset, miserabiliter eiulans iacebat: quem alius quidam ex Basilianis, adhuc uiuere conspicatus, insiliit, ensemque ita in eius pectus adegit, ut uētre etiā traiecto intestina elaberētur.

Michaelis cædes.

IMPERIVM BASILII Macedonis.

Michaele digno acta uita exitio sublato: Basilius regia statim occupata, quendam ex cubicularijs misit, qui funus illi faceret. Is miserum equino sago inuolutum, in monasterio Chrysopolitano sepelijt. Regnauit cū matre annos XIIII, solus XI. Basilius Imperio firmato, & iam ab omnibus Imperator salutatus, senatus principibus aduocatis, Imperatorios thesauros aperuit, in quibus nihil præter auri tria centenaria est repertum. Re deliberata, consentientibus suffragijs est decretum, ut qui nulla probabili de causa pecuniam accepissent, eam, aut saltem eius semissem, restituerent. Cum igitur ex decreto semissis exigeretur nō minus CCC centenarijs in fiscum est relatum. Basilius die festo magnam Ecclesiam ingressus, ut mereretur ui cūmæ particeps esset, à Photio Patriarcha est prohibitus, cum homicidam appellante: ob quam repulsam iratus, indicto concilio, Photiū Ecclesia expulit, quasi D. Ignatius cōtra leges, à Barda Cæsare sede pōtifica deiectus esset, & ille, non rite diuinum thronum

Semissis profusæ à Michaele pecuniæ fisco restitutus.

Photio eiecto Ignatius in patriarchatū restituitur.

καὶ νενίκηκεν, μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον ἀνακληθέντος καὶ ὁ Βασίλειος καὶ ἡ Εὐδοκία συνανεκέκλιντο. Βασιλίνος δέ τις τῆς βασιλέως τριήρους πρώην ἐρέτης ἦν, διὰ δὲ σώματος εὐκινησίαν προσληφθεὶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος, καὶ τούτῳ οἰκειωθείς, παρεστὼς τότε δειπνοῦντι τῷ βασιλεῖ, ἐξωρχεῖτο αὐτῷ. ὡς εὐφυῶς ἔχων καὶ τὴν ἡνιοχικὴν ἐξησκηκότα. ὁ δὲ (ἤδη γὰρ ἐκραιπάλα, καὶ τὸν νοῦν ἐκτεθόλωτο) ἡσθεὶς τοῖς ἐπαίνοις, ἐδίδου αὐτῷ τὰ φοινικόχροα πέδιλα, καὶ προσέταξεν ὑποδύσασθαι, καὶ βασιλέα εἶπε. τοῦ δὲ δυσωπουμένου, καὶ πρὸς τὸν Βασίλειον ἀφορῶντος, ὁ βασιλεὺς ἐχαλέπαινε, καὶ ὁ Βασίλειος ἐπένευσεν αὐτῷ πεισθῆναι καὶ ὑποδύσασθαι. καὶ ὃς λαβὼν ὑπεδύσατο. ὁ δὲ βασιλεὺς τῷ Βασιλείῳ ἔφη χολούμενος. τούτῳ μᾶλλον ἢ σοὶ τὰ τῆς βασιλείας παράσημα ἐπιπρέπουσιν. ἢ οὐκ ἔξεστί μοι, ὡς σὲ βασιλέα πεποίηκα, ποιῆσαι καὶ ἕτερον; ἐντεῦθεν δεδιὼς ὁ Βασίλειος καὶ περὶ τῇ βασιλείᾳ καὶ τῇ ζωῇ, δρᾶσαι πρὸ τοῦ παθεῖν ἐμελέτησεν, ἑτέροις τε τὸ μελέτημα κοινωσάμενος, ἐπεὶ αὖθις ἐν δείπνῳ ἀκράτου ποσίαις χρησάμενος ὁ βασιλεὺς ὅλος ἐκάρωτο, καὶ τῷ ἑαυτοῦ κοιτῶνι τῷ περὶ κατὰ τὸν ἅγιον Μάμαντα βασιλείοις χειραγωγούμενος ἀνεκέκλιτο, καὶ ὕπνῳ βαθυτάτῳ κατείληπτο, πρῶτον μὲν ἀξίως ὁ Βασίλειος τὰ κλεῖθρα τοῦ βασιλικοῦ κοιτῶνος κατέαξεν, ἵνα μὴ κλεῖσαι τὰς θύρας οἱ περὶ τὸν βασιλικὸν κοιτῶνα στρεφόμενοι δυνηθῶσιν. εἶτα καὶ τοὺς συνομωμοκότας παραλαβὼν, ἄπεισι. τῶν δὲ προκοιτούντων ὀλίγων ὄντων καὶ κωλύειν ἐπιχειρούντων, θόρυβος ἠγέρθη, καὶ διυπνίσθη ὁ βασιλεύς. εἰσελθόντος δέ τινος τῶν σὺν τῷ Βασιλείῳ, καὶ τὸ ξίφος ἐρείσαντος κατὰ τοῦ Μιχαὴλ, ἐκεῖνος τὰς χεῖρας ἦρε, καὶ ἀμφοτέρας ὁ ξιφηφόρος πλήξας ἀπέκοψε, καὶ ὑπέστρεψε πρὸς τοὺς ἄλλους. ὁ δὲ Μιχαὴλ μὴ φυγεῖν οἷός τε ὢν, ἀσφαλῶς ἐκ τοῦ οἴνου βαίνων, καὶ τῇ μέθῃ συμποδιζόμενος, ἔκειτο δεινῶς ὀλοφυρόμενος, καί τις ἕτερος τῶν περὶ τὸν Βασίλειον ἐπιζῶντα τοῦτον ἰδὼν, εἰσεπήδησε, καὶ κατὰ τῶν στέρνων αὐτοῦ τὸ ξίφος ὠθήσας, μέχρι τὴν γαστέρα τοῦτο προήγαγεν, ὡς ἐκχυθῆναι αὐτοῦ καὶ τὰ ἔγκατα.

ἀναίρεσις τοῦ βασιλέως Μιχαήλ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ τοῦ Μακεδόνος.

ΤΩ μὲν οὖν Μιχαὴλ οὕτως ἀπελήλυθε τοῦ βίου, τὸ ἄξιον τῆς αὐτοῦ βιοτῆς. ὁ δὲ Βασίλειος αὐτίκα εἰς τὰ βασίλεια παρεγένετο, καὶ τούτων γέγονεν ἐγκρατής. ἐκπέμψας τινὰ τῶν τοῦ κοιτῶνος, κελεύσας τὸν Μιχαὴλ ἀπελθὼν θάψαι τὸν δείλαιον, ὅπερ ἐγκυκλωσάμενος λιμῷ ἐν στρώματι, καὶ ἀπαγαγὼν αὐτὸν ἐν τῇ μονῇ τῆς Χρυσοπόλεως ἔθαψεν. σὺν τῇ μητρὶ μὲν ἐβασίλευσεν ἔτη δέκα καὶ τέσσαρα, ὧν δὲ δέκα μόνος ἦρξεν αὐτός. ὡς δὲ τῆς βασιλείας δραξάμενος ὁ Βασίλειος, καὶ παρὰ πάντων αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεὶς, τοὺς βασιλικοὺς, παρόντων τῶν τῆς συγκλήτου λογάδων, ἀνέῳξε θησαυρούς. ἐν οἷς οὐδὲν ἕτερον εὗρεν, ἢ μόνα χρυσίου κεντηνάρια τρία. βουλῆς οὖν προτεθείσης ἐψηφίσθη παρὰ πάντων, τοὺς ἐξ ὁτιδήποτε χρήματα λαβόντας ἄνευ λόγου λαβεῖν, ἀποδιδόναι ταῦτα, εἰ δὲ τοῦτο δὲ μετριώτερον, τὰ ἡμίση. καὶ ἀκολούθως τῇ ψήφῳ τὰ ἡμίση εἰσεπράχθη, καὶ οὐ μεῖον τριακοσίων ἐνταῦθα κεντηναρίων τὸ ταμεῖον τὸ βασιλικὸν εἰσεδέξατο. ὡς δὲ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ ἀπελθὼν ὁ βασιλεὺς, καὶ τῶν ἀχράντων μυστηρίων μεταλαβεῖν ἐβουλήθη, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ πατριάρχου Φωτίου, ἀνδροφόνον ἀποκαλοῦντος αὐτόν. ὀργισθεὶς οὖν διὰ τοῦτο, σύνοδον συνήθροισε, καὶ τὸν Φώτιον τῆς ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ὡς τάχα παρανόμως τοῦ Ἰγνατίου κατασπασθέντος τοῦ θρόνου τοῦ ἀρχιερατικοῦ, παρὰ Βάρδα τοῦ Καίσαρος, καὶ αὐτοῦ μὴ κανονικῶς, ἐκείνου ζῶν-

ὅτι τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν χρημάτων ὁ βασιλεὺς ἀνεῦρεν εἰς τὸ καθολικὸν.

ἔωσε ὁ φώτιος τῆς ἐκκλησίας.

τος, τοῦ θρόνου τῆς θείας ἐκβεβληκότος, * πρόσχημα τὴν πρόφασιν προβαλλόμενος. καὶ γὰρ αὖ πάλιν εἰς τὴν τῆς ἀρχιερωσύνης προεδρίαν τὸν θεῖον Ἰγνάτιον. ἄρτι δὲ τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου αὐτοῦ, ἐπαίρουσιν αὐτῷ χεῖρα τῶν πατρικίων τινὲς γεώργιος καὶ σαββάτιος, οἳ γνωσθέντες ληφθέντες τε, ταῖς εἰς σῶμα ποιναῖς ὑπεβλήθησαν. ἔστεψε δὲ βασιλεῖς κωνσταντῖνον καὶ λέοντα τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, μετέπειτα δὲ καὶ τὸν τρίτον ἀλέξανδρον. τὸν δὲ τέταρτον στέφανον πατριάρχην βουλόμενος προχειρίσασθαι, παῖδα τὸν ὄντα τότε, τῷ κλήρῳ τῆς ἐκκλησίας κατηρίθμησε. τὰς δὲ θυγατέρας αὐτοῦ τέσσαρας οὔσας τῇ βασιλικῇ μονῇ τῆς ἁγίας εὐφημίας κατέταξεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἐν τῇ κρήτῃ ἀγαρηνῶν ἐκστρατεύσας, ἡττήθη, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον, ἑάλω δ' ἂν καὶ αὐτός, εἰ μὴ ὁ ἀβάστακτος θεοφύλακτος, ὁ πατὴρ τοῦ μετὰ ταῦτα βασιλεύσαντος ῥωμανοῦ τοῦ λακαπηνοῦ, αὐτὸν διέσωσε. ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὴν μεγαλόπολιν, τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ χριστοφόρον ἐπὶ τῶν ἀγαρηνῶν εἰς τὴν κρήτην ἐξέπεμψεν. ὃς συμβαλὼν αὐτοῖς καὶ τρεψάμενος, τὸ θράσος σφῶν ἐταπείνωσεν. ἐκστρατεύσας δὲ καὶ ἐπὶ τῶν ἐν τῇ ἑῴᾳ μοίρᾳ ἀγαρηνῶν ὁ αὐτοκράτωρ βασίλειος, καὶ ἐπὶ τῶν μανιχαίων ὧν ἐξῆρχεν ὁ χρυσόχειρ καλούμενος, καὶ φρούριά τινα κατασχών, καὶ λείαν ἐλάσας, ἐπιχείρησε μὲν πολιορκῆσαι καὶ τὴν τεφρικὴν τὴν αὐτῶν μητρόπολιν. γνοὺς δὲ ταύτην καὶ προσεδρείας δεομένην πολλῆς, καὶ ἄλλως δυσάλωτον, ἄρας ἐκεῖθεν ἀπῄει. καὶ τὸν εὐφράτην ἐπιὼν πολὺν ῥέοντα, ζεύξας τοῦτον ναυσὶ διεπέρασε, καὶ πολλὰ τῶν ἐκεῖ λῃσάμενος, καὶ φρούρια ἑλὼν ἕτερα, καὶ τοῖς μὲν τῶν βαρβάρων σπεισάμενος, τοὺς δὲ προσκεχωρηκότας αὐτῷ δεξάμενος. εἰς τὴν τῶν πόλεων προκαθημένην ἐπανελήλυθε, καὶ θριαμβεύσας διὰ μέσης τῆς πόλεως, εἰς τὰ βασίλεια ἐπανῆκεν. ὁ δὲ τῶν μανιχαίων προεστηκὼς ὁ χρυσόχειρ ἐπὶ τῶν ῥωμαϊκῶν ἐπῄει χωρῶν, καὶ αὐτὰς ἐλῄζετο. στέλλει τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ τὸν δομέστικον τῶν σχολῶν. ὅτι δὲ μὴ ἀξιόχρεων ἐπῆγε δύναμιν ἐπὶ συστάδην αὐτῷ συμβαλεῖν ἐκινδύνευσεν. ὅπη δὲ παρείκοι, τοῖς αὐτοῦ συμπλεκόμενος σκεδαννυμένοις καὶ ποιουμένοις καταδρομάς, ἐκάκου αὐτούς, καὶ οὐκ ἀδεῶς ἐποιοῦντο τὰς ἐκδρομὰς καὶ τὰς λεηλασίας. διὸ καὶ ἣν εἶχεν ἤδη λαβὼν λείαν ὁ χρυσόχειρ ἐπαγόμενος, οἴκαδε ἐπανέστρεψεν. ὁ δὲ δομέστικος τῶν σχολῶν, δύο στρατηγοῖς ἐντείλατο παρέπεσθαι οἱ μετὰ τῶν ὑπ' αὐτοὺς ταγμάτων, καὶ μὴ ἐᾶν τοῖς βαρβάροις σκίδνασθαι καὶ λεηλατεῖν. ἑσπέρας δὲ τοῦ μὲν χρυσόχειρος καὶ τῶν περὶ αὐτὸν αὐλισαμένων ἐν ὑπωρείᾳ, τῶν δὲ ῥωμαίων τὰ μετεωρότερα προκαταλαβόντων, ἔρις ἐνέπεσε τοῖς πρωτείων. καὶ τοῦ, τίνες ἂν εἶεν ἀγαθοὶ μᾶλλον τῇ ἰσχύϊ τοῖς ἀμφοῖν τῶν στρατηγῶν στρατεύουσιν. ὡς δ' ἕκαστος ἑαυτὸν κρείττονα τῶν ἄλλων ἐμεγαλαύχει, ὥς τις λύσαι τὴν ἔριν βουλόμενος, ἵνα τί μάτην συστρατιῶται, φησί, θρασυνόμεθα, ἐξὸν μὴ λόγοις ἀλλ' ἔργοις αὐτίκα φανῆναι, τίνες ἄνδρες εἰσὶν ἀγαθοί, τῶν πολεμίων παρόντων; ἔδοξεν οὖν ἡ βουλὴ τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθή, καὶ αὐτίκα τοῖς πολεμίοις ἐπέθεντο, οἱ δὲ τῷ αἰφνιδίῳ καταπλαγέντες, νῶτα τοῖς βάλλουσιν ἔστρεψαν, καὶ τῆς διώξεως ἐπὶ πολὺ γενομένης, κατεστρώθη τὸ μεταξὺ πεδίον νεκροῖς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ χρυσόχειρ ἔπεσε τότε, καὶ πολλοὶ δ' ἐζωγρήθησαν, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐστάλησαν δέσμιοι, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ κεφαλὴ τοῦ χρυσόχειρος. ἰγνατίου δὲ τοῦ πατριάρχου μεταστάντος εἰς τὰς ἐκεῖθεν μονάς, ὃς ἑνδεκαετῆ τὰ πάντα τοὺς τῆς ἐκκλησίας ἴθυνεν οἴακας. ὁ φώτιος τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ βασιλέως εἰς τὸν τῆς ἀρχιερωσύνης θρόνον ἀνάγεται. ἐπιβουλὴ δὲ συσκευάζεται κατὰ τοῦ βασι-

eo superstite occupasset. * eoque pretextu abusus D. Ignatiũ in Põtificatus speculam restituit. Basilio recens sceptris potito, quidã ex Patricijs se opposuere, Georgius & Sabbatius, qui deprehẽsi et capti, pœnas corporibus dederũt. Filios tres Constantinũ, Leonẽ & Alexandrũ augustalibus coronis ornauit. Quartũ natuque minimum Stephanũ Patriarcham creare uolens, in numerum cleri Ecclesiæ retulit. Filias quatuor in regio monasterio S. Euphemiæ collocauit. Bello contra Cretenses Agarenos suscepto, uictus est, multisque cæsis, & ipse captus esset, nisi Theophylactus Abastactus Romani Lacapeni, qui pòst imperauit, pater, eum eripuisset. In magnam urbem reuersus, affinẽ suum Christophorũ in Cretam contra Agarenos misit. qui cum eos acie uicisset, Barbaricã audaciã fregit. Idem Basilius etiam contra Orientales Agarenos & Manichæos, qui cuidã Chrysochiri parebant, est profectus, & castellis quibusdã captis, actaque præda, etiã Tephricam eorum Metropolim obsidere statuit, sed cum eam & longam obsidionem postulare, et alioqui expugnatu difficilẽ esse cognouisset, inde discessit: & Euphratẽ exundantem, nauibus iunctum transiit, ac circumiacentia loca populatus, multis castellis expugnatis, cũ Barbarorum alijs pace facta, alijs in deditionẽ acceptis, triumphans per mediam urbem inuectus, in Regiam est reuersus. At Manichæorũ principe Chrysochire, Romanas prouincias inuadente, easque populante: Imperator Domesticum legionum contra eum mittit: qui quia iustas copias nõ adducebat, acie cum hoste decernendum esse non putabat, sed ubi res ferebant, in excursionibus palantes & malè tractatos, inhibuit, quo minus securi prædatum exirent. Quare Chrysochir, abducta quã ceperat præda, domum redijt. At legionum Domesticus duos duces se cum suis legionibus sequi iussit, neque pati Manichæos palantes prædas agere. Vesperi cum Chrysochir cũ suis ad radices montis castra haberet, iugo à Romanis præoccupato: contentio de præcellentia & ui bellica inter utriusque ducis milites est exorta. Vt uerò singuli se præstare alijs gloriabantur: quidam litem sedaturus, "Quid, inquit, commilitones frustra nos iactamus, cum hoste propinquo, non uerbis sed factis iam demonstrare liceat, qui sint uiri fortes?" Eo consilio probato, statim hostes inuaserunt, quos subita aggressione perculsos terga dantes diu persequuti, tantam eorum stragem ediderunt, ut interiecta planicies cadaueribus impleretur. Cecidit & Chrysochir, multique capti & uincti ad Imperatorem missi, unà cum Chrysochiris capite. Ignatio Patriarcha defuncto, post Ecclesiam undecim annis gubernatam: Photius à Basilio secundum in pontificia sede collocatur. Insidiæ Imperatori structæ

Insidiatores occisi.

Basilij liberi.

Expeditiones contra Agarenos.

Domesticus legionũ Chrysochirem & Manichaeos cædit.

Photio Patriarchatus restituitur.

Insidiatorũ pœnæ.

non latuerunt, eiusq; princeps Romanus Curcuas oculis est priuatus, reliqui flagris cæsi, rasisq; pilis relegati.

Basilij bellum Syriacum.

Sub uernũ tempus Imperator unà cum filio Constantino Syriæ bellũ infert, castella quædam capit: quædã, iniecto ex aliorum expugnatione terrore, in deditionẽ accipit.

Germaniciã. Adata.

Deinde Germaniciam inuadit, & suburbijs incensis, urbem Adatã obsidet. Ciuibus negligenter se defendentibus, Basilio rogante qua re freti se non dederent, urbe iam iam capiendæ: quidam prouectæ ætatis homo ait,

Falsum oraculum.

se certò scire, non esse in fatis, ut nunc urbs ab ipso capiatur, sed ab alio, qui ex eius lumbis descenderet, nomine Constantino. Cum uerò Imperator filio demonstrato, eum esse Constantinum dixisset, & senex eum esse Cõstantinum, à quo sua urbs capienda esset, negaret, sed alium quendam ex eius posteris: Basilius ob eam diuinationem iratus, oppugnationẽ acrius urget, sed cum nihil proficeret, ac frigus exercitum infestaret: soluta obsidione, reditum cogitat, captiuis interfici iussis, ne custodia opus esset, néue opportunitatem nacti, aliquid nouarent.

Andreas Dux Ameram Agarenum cædit.

Cum autẽ Tarsenses & Melitenæi Agareni prouincias Romanas incursarent, Dux Andreas eorum insolentiam reprimebat, & missis ad se ab Amera blasphemis literis, quibus scribebat, si ipse illum inuasisset, nihil ei Mariæ filium profuturum, de imagine matris Dei suspensis, dixit: Domina, remunerare fremitum hominis arrogantis. His dictis contra blasphemum eduxit copias, commissáque pugna, hostes in fugam uersi maxima ex parte cadunt, ipse'que Ameras iugulatur, paucis fuga elapsis.

Stypiotes ab Agarenis profligatur.

Sed Dux ex inuidia delatus, quum Tarsum etiam capere potuisset, noluisse: Imperator ducatum illi ademptum Stypiotæ tradit, & Tarsi excidium pollicenti, & alia magnifica iuueniliter iactanti, qui adeò nihil eorum quæ gloriabatur, effecit, ut etiam ex negligentia & inconsiderata castrametatione in cladem inciderit. Nam Barbari castra eius, in quibus nullas agi excubias cognorant, noctu aggressi, multos cædunt, sed plures à sese inuicem obtriti perierunt, itáque superiores fuere Agareni.

Agarenorũ Carthaginẽsium in Occidẽte grassationes, Basilij & Francorum auxilijs retunduntur.

Eo rerum Orientalium statu, Occidens peius etiam se habebat. Nam Italia quæ Romanis Imperatoribus parebat, & maxima Siciliæ pars, multæ'que gentes aliæ, sub Michaele tributariæ factæ sunt Carthaginensibus. Carthaginenses enim Agareni, classe instructa, multis'que oppidulis captis: Ragusium obsident. Ragusinis per legatos auxilia petentibus, Basilius centum naues bellicas subsidio mittit, quas contra se ire Agareni ubi cognouerunt, soluta obsidione Longobardiam inuasere, captáque Bari urbe, eius'que tuto receptu usi, totam Longobardiam occuparunt. Cæteræ quoque gentes quæ ab Agarenis premebantur, cum audissent

λώσιν οὐκ ἔλαθον, ἀλλ' ὁ μὲν ἔξαρχος αὐτῶν Ῥωμανὸς ὁ Κουρκούας ἐξορύττεται τὰ ὄμματα, οἱ δὲ τούτῳ συνωμοσάμενοι, αἰκισθέντες, καὶ καρέντες τὴν τρίχα, ἐξορίᾳ κατεδικάσθησαν. Ἔαρος δὲ τοῦ ἱεροῦ ἀναλάμποντος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Συρίας, ἅμα τὸν υἱὸν τὸν Κωνσταντῖνον ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ εἷλε τῶν φρουρίων τινά, ἕτεροι δὲ καὶ προσεχώρησαν αὐτῷ διὰ τὴν τῶν ἄλλων ἅλωσιν δεδιότες.

Κωνσταντῖνος ὁ Συρίας.

Εἶτα τὴν Γερμανικείας προσβάλλει καὶ τὰ προάστεια δῃώσας αὐτῆς, ἀπῆλθε πρὸς πόλιν τὴν Ἄδαταν, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. Ὀλιγώρως δὲ πρὸς τὴν πολιορκίαν διακειμένων τῶν πολιτῶν αὐτῆς, ἤρετο αὐτοὺς ὁ βασιλεύς, ὅτῳ πεποιθότες, οὐ προσχωροῦσιν, ἤδη τῆς πόλεως ἁλισκομένης; καί τις τῶν χρόνον προβεβηκότων φασίν, ἀκριβῶς εἰδέναι, ὡς οὐχ ὑπὸ σοῦ πέπρωται τὴν πόλιν ἁλῶναι νυνί, ἀλλ' ὑφ' ἑτέρου τῶν ἐξ ὀσφύος κατηγμένων σου, Κωνσταντῖνον τὴν κλῆσιν. Τοῦ δὲ βασιλέως τὸν υἱὸν ἐπιδείξαντος, καὶ οὗτος ὁ Κωνσταντῖνος εἶναι φήσαντος, ὁ γηραιὸς ἐκεῖνος, οὐχ οὗτος ἔφη ὁ Κωνσταντῖνος ἐστίν, ὑφ' οὗ ἡ ἡμῶν ἡ πόλις ἁλώσεται, ἕτερος δέ τις τῶν ἐκγόνων τῶν σῶν.

Ἐπὶ πολιορκοῦντι τὴν Ἄδαταν ὁ βασιλεύς, τῷ ἀγῶνι ἐπεφοίτησε τις φροντίζοντα τῇ πολιορκίᾳ, ἕτερον εἶναι τὸν κρατήσοντα τῆς πόλεως.

Μηνίσας οὖν ἐπὶ τοῖς τοῦ πρεσβύτου μαντεύμασιν ὁ βασιλεύς, καρτερώτερον τῇ πολιορκίᾳ ἐπέθετο. Ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἤνυε, καὶ ψῦχος δὲ γεγονὸς ἐλύπει σφόδρα τὸ στράτευμα, τὴν πολιορκίαν λιπὼν, ἐπανόδου ἐμέμνητο, τοὺς αἰχμαλώτους ἀναιρεθῆναι προστάξας, ἵνα μὴ φυλακῆς δέωνται, ἤ τι νεωτερίσωσιν ἀδείας λαβόμενοι.

Ὅπως οἱ ἐκ Ταρσοῦ καὶ Μελιτηνῆς Ἀγαρηνοὶ ἀπώλοντο.

Οἱ δὲ ἐκ Ταρσοῦ καὶ Μελιτηνῆς Ἀγαρηνοὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς κατέτρεχον χώρας, οἷς αὐτίκα ἀντικαθιστάμενος ὁ στρατηλάτης Ἀνδρέας τὰς ὁρμὰς αὐτῶν ἀνέκοπτεν. Ἐπιστείλαντος δ' αὐτῷ τοῦ ἀμηρᾶ τῆς Ταρσοῦ, ὡς οὐδέν σε ὁ τῆς Μαρίας υἱὸς ὀνήσει κατὰ σοῦ ἐλθόντος μου, ἐκεῖνος τὴν βλάσφημον ἐπιστολὴν λαβών, ἐνώπιον τῆς θεομήτορος εἰκόνος ἀπεκρέμασε, τοῦ ἀλαζόνι λέγων ὦ δέσποινα τὸ φρύαγμα τοῦ ἐπίχαρι. Καὶ ταῦτα εἰπών, ἐχώρει κατὰ τοῦ βλασφημήσαντος, καὶ μάχης κροτηθείσης τρέπονται οἱ πολέμιοι, καὶ γίνεται τούτων φόνος πολύς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀμηρᾶς ἀποσφάττεται, μετρίων διαφυγόντων τινῶν. Φθονηθεὶς δὲ ὁ στρατηλάτης διεβλήθη, ὡς δυνάμενος καὶ τὴν Ταρσὸν ἑλεῖν, οὐκ ἠθέλησε. Διὸ ἀφαιρεῖται μὲν ὁ βασιλεὺς τὴν ἀρχὴν ἀπ' αὐτοῦ, δίδωσι δὲ ταύτην τῷ Στυππειώτῃ ἐπαγγελλομένῳ καὶ τὴν Ταρσὸν ἐκπορθῆσαι, καὶ ἄλλα πλείω κατορθώσειν νεανιευομένῳ. Ὃς οὐ μόνον οὐδὲν ὧν ηὔχει κατώρθωσεν, ἀλλὰ καὶ δυστυχήματι περιπέπτωκεν ἐξ ἀμελείας καὶ ἀβουλίας τῆς σκηνώσεως. Γνόντες γὰρ οἱ βάρβαροι τὸ ἐκείνου στρατόπεδον ἀφυλάκτως ἔχον, νύκτωρ αὐτῷ ἐπιτίθενται, καὶ ἀναιροῦσι πολλούς, οἱ πλείους δὲ ὑπ' ἀλλήλων συμπατούμενοι διεφθάρησαν, καὶ οὕτως ἐκράτησαν οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ. Ἀλλὰ τὰ μὲν ἑῷα οὕτως εἶχε τὸν τρόπον, χείρονα δὲ διέκειτο τὰ ἑσπέρια. Ἥ,τε γὰρ τοῖς Ῥωμαίων βασιλεῦσιν ὑπήκοος Ἰταλία, καὶ τὰ πλεῖστα τῆς Σικελίας, ὑπόφορα τοῖς Καρχηδονίοις ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ γεγόνασιν, ἀλλὰ μὴν καὶ ἄλλα τῶν ἐθνῶν πλείονα.

Περὶ τῶν Καρχηδονίων Ἀγαρηνῶν.

Στόλον γὰρ ἐξαρτύσαντες οἱ ἐκ Καρχηδόνος Ἀγαρηνοί, πολλὰ μὲν εἷλον πολίσματα, τέλος δὲ ἐπολιόρκουν καὶ τὸ Ῥαγούσιον. Στέλλουσιν οὖν οἱ Ῥαγουσαῖοι πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα Βασίλειον, ἐπικουρίαν παρ' αὐτοῦ ἐξαιτούμενοι, καὶ ὃς ἐκεῖνον αὐτοῖς πολεμιστηρίους νῆας ἑκατὸν ἐπιπέμπει, ἃς ἐλθούσας ὡς ἔφησι μαθόντες οἱ πολιορκοῦντες Ἀγαρηνοί, λύσαντες τὴν πολιορκίαν τοῦ Ῥαγουσίου, τῇ Λογγιβαρδίᾳ προσέβαλλον, καὶ τὸ ἄστυ τὸ Βάριον εἷλον, καὶ τούτῳ κεχρημένοι ὁρμητηρίῳ, πάσης τῆς Λογγιβαρδίας ἐκράτησαν. Γνόντα δὲ καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη, τὰ παρὰ τῶν Ἀγαρηνῶν τούτων, ὡς εἴρηται, πιεζόμενα,

μένα, τὸ γεγονὸς ἐπὶ τὸ ῥαγούσιον, καὶ ὅτι τῆς ἐκ βασιλείας συμμαχίας δείσαντες οἱ πολέμιοι, τῆς πολιορκίας ἀπέστησαν. πρεσβεύουσι καὶ αὐτοὶ συμμαχίαν αἰτοῦντες, καὶ ἑαυτοὺς τῇ τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑποτιθέμενοι. καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν πρεσβείαν προσήκατο, καὶ ἐπικούρησε τοῖς αἰτήσασι διά τε τοῦ προειρημένου στόλου, καὶ διὰ τοῦ τῶν φράγγων ῥηγός. ἐπιστείλας γὰρ ἐκείνῳ συναπολαβέσθαι τοῦ ἐπὶ τῶν ἀγαρηνῶν πολέμου ὑπὸ τῷ ῥωμαίων στρατεύματι, ὑφ' ὧν ἡ τῶν ἀγαρηνῶν κατεπολεμήθη στρατιά, καὶ ὁ ἀρχηγὸς αὐτῶν ὃν σουλδανὸν καλοῦμεν, ὑπὸ τοῦ ῥηγὸς τῶν φράγγων ἐν καπύῃ ἀπήχθη. ἔτη δύο διατρίψας ἐκεῖ, οὐκ ὤφθη παρὰ τὸ μειδιάσας οὐδέποτε, ὡς τὸν ῥῆγα θαυμάζειν, καὶ εἴ τις ἀπαγγείλοι αὐτῷ γελῶντα τὸν βάρβαρον, δώσειν τι ἐπαγγείλασθαι τῆς ἀγγελίας μισθόν, ἔπειτα οὖν τις ποτὲ ἰδὼν τὸν σουλδανὸν γελάσαντα. καλέσας οὖν τὸν βάρβαρον ὁ ῥὴξ, τὴν αἰτίαν τοῦ γέλωτος ἠρώτα. ὁ δὲ τροχούς, εἶπεν, ἁμάξης ὁρῶν, ὧν τὸ μὲν πρόσγειον ἦν, τὸ δὲ ἦρτο μετέωρον, εἶτα τὸ μὲν μετέωρον κατῄει πρὸς γῆν, τὸ δὲ πρόσγειον μετεωρίζετο. οὕτω δ' εἴκασα καὶ τὰ ἀνθρώπινα πράγματα κινεῖσθαι καὶ μεταφέρεσθαι ἐξεγέλασα λογισάμενος, ὡς οὐκ ἀδύνατον, οὕτω διατεθῆναι καὶ τὰ κατ' ἐμαυτόν, καὶ ὥσπερ ἐξ ὕψους κατηνέχθην εἰς ταπεινότητα, οὕτως αὖθις ἴσως ἐκ χθαμαλότητος ἀνυψωθῆναι ἐπαρθῆναι καὶ γενέσθαι μετάρσιος. ταῦτα μὲν εἶπεν ἐκεῖνος. ὁ δὲ ῥὴξ καὶ τὴν τῶν λόγων ἀλήθειαν εἰς νοῦν εἰληφώς, καὶ τὸν σουλδανὸν τῆς μεταβολῆς κατοικτείρας, ἀνῆκέ πως τό τι αὐτόν, καὶ παρρησίας μετέδωκε, καὶ συνῆν τὸν ἄνδρα [illegible], ἐκοινώνει καὶ βουλευμάτων αὐτῷ. ὁ δὲ πανοῦργος ὤν, δόλῳ τὸν ῥῆγα μετήρχετο. ὁ μὲν γὰρ ῥὴξ τήν τε καπύην καὶ τὴν βενεβενδὸν τὰς πόλεις νέον κτησάμενος, ἐδεδίει περὶ αὐτῶν, μή ποτε τῆς ἐλευθερίας ἀντιποιήσονται. ὁ δὲ βάρβαρος ἐκεῖνος τοῦτ' ἐγνωκώς, πρόσεισι τῷ ῥηγί, καὶ φησίν. εἰ βούλει σοι τὴν τῶν πόλεων τούτων ἀρχὴν βεβαίαν τηρῆσαι, τοὺς λογιμωτέρους τῶν ἐν αὐταῖς μετάγε ἀλλαχοῦ, καὶ οὐκέτι τὸ πλῆθος καθ' ἑαυτὸ γεγονός, οὐδὲν φρονήσει νεώτερον. συνεῖσ[illegible] οὖν τῇ συμβουλῇ ὁ ῥὴξ εὐηθῶς, ἔδοξε τῷ σκοπῷ, καὶ ἀσυμφανῶς δεσμὰ ἐχαλκεύοντο. εἶτα καὶ τοῖς ἐξόχοις τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν ὁμιλῶν ὁ πονηρὸς ἐκεῖνος ἀνήρ, καὶ ὥσπερ φιλικώτερον προσφερόμενος, καὶ ἐν ἀπορρήτοις λέγει αὐτοῖς ὡς ὁ ῥὴξ βούλεται τοὺς ἀξιολογωτέρους τῶν πολιτῶν, ὑπὸ δεσμοῖς ποιησάμενος, εἰς τὴν ἑαυτοῦ χώραν μεταγαγεῖν, καὶ πίστις, ἔφη, τῶν λόγων τὸ τὰς σιδηρᾶς ἁλύσεις χαλκεύειν καὶ χειροπέδας καὶ ἄλλα δεσμά. τοῦτο γνῶντες ἐκεῖνοι ἀληθὲς εὑρηκότες, εὔνουν μὲν αὐτοῖς αὐτὸν ὑπέλαβον, καὶ ἐξελθόντι πρὸς κυνηγέσιον τῷ ῥηγὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως ἐπεζύγωσαν, καὶ οὐκέτι τοῦτον ἐντὸς ἀπεδέξαντο. καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθε πρὸς ἑαυτόν, ὁ δὲ σουλδανὸς παρὰ τῶν πολιτῶν ἐκείνων ἀντιμισθίαν εὕρατο τὴν ἐλευθερίαν. ἀπελθὼν οὖν καὶ τὴν προτέραν ἀρχὴν αὖθις κατακτησάμενος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν εἰρημένων πόλεων τῆς τε καπύης καὶ τῆς βενεβενδοῦ. οἱ δὲ τῇ πολιορκίᾳ πιεζόμενοι, στέλλουσι πρὸς τὸν ῥῆγα, συγγνωμονῆσαι σφίσι, καὶ συμμαχῆσαι θερμῶς ἐξαιτούμενοι. ὡς δ' ἐκεῖνος τὴν πρεσβείαν οὐ προσήκατο, ἐπιχαίρειν ἔφη τῇ ἀπωλείᾳ αὐτῶν. πρὸς τὸν βασιλέα βασίλειον ἑτέραν πρεσβείαν ἐστάλκασι, παρακαλοῦντες ἐπαρῆξαι αὐτοῖς κινδυνεύουσι. καὶ ὃς ἐπέτυχε, καὶ ὁ πρεσβεύσας ἐπανιών, θαρρεῖν παρεγγυήσων τοῖς συμπολίταις αὐτοῦ, ἑάλω δ' ὑπὸ τῶν πολεμίων, καὶ μαθὼν ὁ σουλδάνος

quid Ragusii accidisset, & ut hostes, reformidatis Imperatoris auxilijs, ab obsidione destitissent: auxilia & ipsæ petunt, se Romano Imperio subijcientes. Basilius recepta legatione, supplicibus & classe illa & per Francorum Regem opem tulit. A quo per literas petijt, ut Romanis legionibus in bello Agarenico adesset, ab ijsque Agarenorum exercitu deuicto, eorum princeps, quem Sultanum uocant, captus, & à Rege Capuam perductus. Vbi quum biennium uersatus esset: nunquam à quoquam risisse uisus est. ut Rex miratus, diceret, se ei qui Barbarum risisse nunciaret, præmium daturum. Quem cum quidam semel risisse nunciasset, accersito Sultano risus causam quæsiuit: At ille: Rotas currus (inquit) uidi, quarum quum altera terræ incumberet, altera sursum tolleretur: mox ea quæ sublimis fuerat, depressa: quæ humilis, in altum elata est. Vnde coniectura capta, res humanas etiam eodem modo moueri & transferri, in risum erupi: posse fieri cogitans, ut & mearum rerum idem status esset: ac me, quemadmodum è sublimi sum humi depressus, sic ex humili loco in altum elatum, sublimem fore. Rex & ueritate orationis considerata, & Soldani ob fortunæ cõmutationem misertus: cum liberius habitum in familiaritatem suam asciuit, & eius ut uiri prudentis consilijs usus est. Is uerò, homo callidus, Regem dolo circumuenit. Nam cum Capua & Beneuento recens potitum ueteri cognouisset, ne eæ urbes de uindicanda libertate cogitarent: Si, inquit, Imperium istarum urbium firmum habere studes: ciues clariores aliò transferto. Nam uulgus per se, nouis rebus non studebit. Id consilium Rex sibi utile futurum ratus, exequi statuens, clam uincula ferrea fabricabatur. At improbus ille uir, cum utriusque ciuitatis principibus colloquẽs, atque in eorum familiaritatem sese insinuans, secretò dicit, Regem in animo habere primarios ciues uinctos in suam transferre regionem. Quod uerè à se dici, illud argumento esse quod ferreas cathenas, manicas, aliáque uincula fabricaretur. Id illi quum uerum deprehendissent, hominem sibi bene uelle opinati, Regi uenatum egresso portas clauserunt. Is igitur non admissus domum redijt, Sultanus autem à ciuibus libertate remunerationis ergò accepta, pristinóque Imperio recuperato, ijsdem Capuanis & Beneuentanis bellum infert. Qui cum obsidione urgerentur, per legatos admissi facinoris ueniam à rege precari, suppetias sibi ferri enixè petunt. Sed ut ille, repudiata legatione, se interitu illorum lætari dixit: ad Imperatorem Basilium alia legatione missa, ut sibi periclitantibus subueniret, cum legatus impetratis auxilijs rediret, ciues suos bonis animis esse iussurus: captus est ab hostibus, ex quo cũ Sulta-

Sultanus Agarenorum a Francis captus, Regẽ eorũ doloso consilio Capua et Beneuento pellit.

Res humanæ rotis curruum similes.

Sultanus eiectis Francis Capuam & Beneuentum frustra obsidet.

Capuanus legatus pro salute patriæ se deuouet.

nus cognouisset, unde ueniret, & quàm lętũ ciuibus nuncium afferret: ait illi, Si uiuere uolueris, tuis de muro prospectantibus renunciato, Imperatorem auxilia negasse. Quòd ni feceris, te è uestigio moriturũ scito. Promisit ille se facturum quemadmodum iuberetur, & uinctus astans ante moenia, dum se legationẽ obiisse, & auxilia statim ab Imperatore uentura dicit, gladijs dissecatur. Sultanus uerò urbiũ expugnatione desperata, recessit. Tarsi quoque Ameras Esman cum magnis nauigijs, quę Agareni Cũparia uocãt, Euripi urbẽ aggressus, nihil effecit, sed & ipse letali accepto uulnere perijt, & maxima pars exercitus illius. Cretæ porrò princeps Saet Apochaps, Photiũ uirum strenuũ alteri classi à se instructa præfecit, qui & Ægæi maris oram, & insulas populabatur. Cui cum Romana classis, cuius nauarchus erat nauticus Drungarius Patricius Nicetas Ooryphas, occurrisset: multas hostiliũ nauium unà cum uectoribus igni Græco in cineres redegit, multas ferro confecit, ac plures demersit. Qui muliplex hoc discrimen turpi fuga euaserant, incolumitate non contenti, piraticis nauibus paratis, Peloponesum & uicinas insulas uexauerũt. Sed eos idem Drungarius, cum ad portum Cenchrearũ applicuisset, ac naues hostiles circa Methonã, Pylum & Patras crebrò stationes habere didicisset: triremibus per Isthmum Corinthiacum celeriter terra traductis, subitò aggredi urijsq; improuisa impressione perculsis piraticas naues partim cremat, partim cum ipsis uiris demergit, duce quoque hostium Photio interfecto. Et sic classis Cretensium perijt. Verum ex Aphrica aliæ naues sexaginta ingẽtes Romanis prouincijs uastãdis usq; ad Cephaleniam & Zacynthum processerunt. Contra eas Narsan classis pręfectus missus est. Sed cum multi ex remigibus fugã cepissent, et triremes semiuacuæ essent: nauarchus ita cum hostibus non congrediendũ esse ratus, casum illum ad Imperatorem refert, &

Captiui p desertoribus supplicio affecti.

desertores inquisiti, ac citò reperti sunt. Vt autem terrorem incuteret nautis, nec ullum tamen Christianum supplicio afficeret: triginta captiuos Agarenos carcere noctu extractos, fuligine inungi ne agnoscerentur, flagris que cæsos per forum circumduci, & in Peloponesum perductos palis affigi iussit. Quo facto classiarij perterriti, noctuque hostes aggressi profligarunt, alijs cæsis, alijs captis. Deinde in Siciliam quoque transuecti, urbes Carthaginensibus obnoxias uexarunt & uastarunt. Cæterum Mesembriaci

Mesembriaci Arabes oram maritimã et insulas infestant.

Arabes, cognito Romanæ classis ocio, nauibus aduecti, Phœniciæ & Syriæ oram infestarunt. Basilius enim cædem Michaelis decessoris sui expiaturus, multis in locis

Basilij templorum ædificationes.

urbis regię Archiduci Michaeli noua templa, atq; in ipsa Regia magnificã & sumptuosam ędẽ, nouæ Ecclesiæ indito nomine, cõstruxit,

ὅπῃ τε ἥκοι, καὶ οἷα κομίζει τοῖς ἀστοῖς διαγγέλλει. φησὶ πρὸς αὐτὸν, ἀζημίως ἀπαγορεῦσαι τὸν βασιλέα τὴν συμμαχίαν τοῖς πέμψασί τι ἀπάγγελλον ἐκ τοῦ τείχους περισκοποῦσιν, εἰ γὰρ μὴ οὕτω ποιήσεις, ἴσθι αὐτίκα δὴ τεθνηξόμενος. ὁ δὲ συνθέμενος ποιήσειν ὡς ἐπετέλλετο, καὶ στὰς πρὸ τοῦ τείχους δεσμοῖς κατεχόμενος, ἔφη καὶ τὴν πρεσβείαν ἀνύσαι, καὶ ἥξειν ὅσον οὔπω ἐκ Βασιλέως βοήθειαν. καὶ ὁ μὲν ταῦτα λέγων, τοῖς ξίφεσι κατετέτμητο. ὁ δὲ σουλτάνος ἀπελπίσας τὴν τῶν πόλεων ἅλωσιν, ἀνεχώρησε. καὶ ὁ τῆς Ταρσοῦ δὲ ἀμηρᾶς Ἐσμὰν μετὰ πλοίων μεγάλων, ἃ κουμπαρίας οἱ ἐκ τῆς Ἄγαρ ὀνομάζουσι, τῇ πόλει τοῦ Εὐρίπου προσέβαλεν, ἤνυσε δ' οὐδὲν, ἀλλ' αὐτός τε ἀπώλετο καιρίως πληγεὶς, καὶ τὸ πλεῖον τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ. ἀλλὰ μέντοι καὶ ὁ τῆς Κρήτης κρατῶν Σαὴτ ὁ Ἀποχὰψ ἕτερον στόλον ἑτοιμασάμενος, Φώτιόν τινα δραστήριον ἄνδρα τούτῳ ἐπιστήσας, τά τε παράλια τοῦ Αἰγαίου, καὶ τὰς νήσους ἐκάκου. ᾧ συναντήσας ὁ τῶν Ῥωμαίων στόλος, οὗ ναύαρχος ἦν ὁ τῶν πλωΐμων δρουγγάριος ὁ πατρίκιος Νικήτας ὁ Ὠορύφας, πολλὰς μὲν τῶν πολεμίων νηῶν τῷ ὑγρῷ πυρὶ κατετέφρωσε καὶ σὺν τοῖς ἐμπλέουσι, πολλὰς δὲ μαχαίρας ἔργον ἔθηκε, καὶ πλείους ὑποβρυχίους ἐποίησεν. ὅσοι δὲ τὸν πολυειδῆ τοῦτον ἔφυγον κίνδυνον, αἰσχρῶς ἀποδράντες ἐσώθησαν. οὐκ ἠγάπων μέντοι σωζόμενοι. πειρατικὰς δὲ νῆας ἑτοιμασάμενοι, τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς ἐκεῖ κατέτρεχον νήσους. ἀλλ' αὖθις αὐτοῖς ὁ ῥηθεὶς τοῦ στόλου δρουγγάριος ἐπιτίθεται, ὑπὸ γὰρ λιμένι προσορμίσας τῶν Κεγχρεῶν, καὶ τὰ πολέμια πλοῖα περὶ Μεθώνην καὶ Πύλον καὶ Πάτρας ἐμφιλοχωρεῖν ἐγνωκὼς, διὰ τοῦ κατὰ Κόρινθον ἰσθμοῦ ταχέως διαγαγὼν τὰς τριήρεις διὰ τῆς ξηρᾶς, ἀπροσδοκήτως τοῖς πολεμίοις ἐπέθετο, καὶ ὑπ' ἀνελπίστου καταπεπληγμένων αὐτῶν, τὰς μὲν τῶν λῃστρικῶν νηῶν ἐνεπρησε, τὰς δὲ καὶ αὐτάνδρους κατέδυσε, καὶ αὐτοῦ τῶν πολεμίων ἐξηγουμένου Φωτίου ἀναιρεθέντος. οὕτω μὲν οὖν ὁ κατὰ τῆς Κρήτης ἀπώλετο στόλος. ἐξ Ἀφρικῆς δ' αὖθις ἕτεραι νῆες ἑξήκοντα παμμεγέθεις ἐξώρμησαν, καὶ τὰ ὑπὸ Ῥωμαίους ἢ αὐτοῖς ἐλυμαίνοντο, καὶ μέχρι Κεφαληνίας καὶ Ζακύνθου προῆλθον. στέλλεται τοίνυν ναυτικὸν κατ' αὐτῶν, Νασὰρ ἄρχοντα τὸν ναύαρχον ἔχον, πολλῶν δ' ἐκ τοῦ πλοῦ τῆς εἰρεσίας ἀποδράντων, αἱ τριήρεις ἦσαν ἡμίκενοι. διὸ καὶ ὁ ναύαρχος οὐκ ᾤετο δεῖν οὕτω συμμῖξαι τοῖς πολεμίοις, ἀλλ' ἀναφέρει πρὸς Βασιλέα τὸ συμβὰν, καὶ οἱ λιποτάκται ζητηθέντες ταχὺ κατειλήφθησαν. ἵνα δὲ καὶ φόβον ἐμποιήσῃ τῷ ναυτικῷ, καὶ μηδένα κολάσῃ χριστιανόν, τριάκοντα τῶν ἐν εἱρκταῖς φρουρουμένων αἰχμαλώτων Ἀγαρηνῶν ἐκβληθῆναι κελεύει νυκτὸς, καὶ περιχρίσαι ἀσβόλῃ τὰς ὄψεις αὐτῶν, ὡς ἂν μὴ διαγινώσκοιντο, αἰκίσασθαί τε σφᾶς, καὶ διὰ τῆς ἀγορᾶς περιαγαγεῖν, ἀνασκολοπισθῆναί τε ἀπαχθέντας ἐς Πελοπόννησον. ὃ γενομένου οἱ τοῦ στόλου ναυτικοὶ ὑπεδειμάτωσαν, καὶ οὕτω τοῖς ἐναντίοις ἐπῆλθον νυκτὸς, καὶ τρόπαιον ἤγειραν, τῶν μὲν ἀναιρεθέντων, τῶν δὲ ἁλόντων. εἶτα καὶ εἰς Σικελίαν διέβησαν, καὶ τὰς ἐκεῖ πόλεις, ὅσαι τοῖς Καρχηδονίοις διέφερον, ἐκάκωσάν τε καὶ διεπόρθησαν. καὶ οἱ ἐκ Μεσημβρίας δὲ Ἄραβες, σχολάζοντα τὸν Ῥωμαϊκὸν μαθόντες στόλον, τὰ τῆς Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας ναυσὶ προσπλέοντες ἐκάκουν παράλια. ὁ γὰρ Βασιλεὺς, ὅτι Μιχαὴλ ἀνεῖλε τὸν πρὸ αὐτοῦ βασιλεύοντα, οἷον ἐξιλασκόμενος τὸν Θεὸν, πολλαχοῦ τῆς Βασιλίδος τῶν πόλεων τῷ ἀρχιστρατήγῳ Μιχαὴλ ναοὺς ἐδείματο ἐκ καινῆς, καὶ ἐν αὐτοῖς τοῖς ἀνακτόροις ἐδομήσατο τούτῳ πολυτελέστατον καὶ πολυδάπανον τέμενος, ὃ καὶ νέαν ἐκκλησίαν ἐπεκάλεσαν.

ἐν τοῖς

ὅτι ἐνίκησαν οἱ Ῥωμαῖοι τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἐν τῇ ναυμαχίᾳ.

ἐν τούτοις οὖν τοῖς δομήμασιν ἀσχολουμένων τῶν πλωΐμων, καὶ τῶν νώτων αὐτῶν οὐκ ἀφιεμένων ἐκ τῶν ἄρσεων, τῶν χειρῶν αὐτῶν ἐν τοῖς κοφίνοις δεδεμένων, ὁ στόλος ἐσχόλαζε. διὸ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἀδεῶς, ὡς εἴρηται, τὰ παράλια ἐλῄζοντο, καὶ οὐ μόνα ταῦτα ἐκάκουν. ἀλλὰ καὶ τὴν Συράκουσαν διεπόρθησαν, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸ ναυτικὸν τοῦ στόλου κατέτρυχε ταῖς οἰκοδομαῖς, καὶ ἐπὶ τῷ προφήτῃ Ἠλιοῦ ἐπ' ὀνόματι ναὸν ἀνεγείρας, ἐτίμα γὰρ αὐτὸν διαφερόντως, καὶ ὑπὸ προσληφθήσεσθαι ποτὲ παρ' αὐτοῦ, καὶ ἐπὶ πυρίνου συναναρπασθήσεσθαι ἅρματι. ὅμως μαθὼν τὴν ἅλωσιν καὶ κατασκαφὴν τῆς Συρακούσης, μαθὼν, ἐκπέμπει ἀντικαταστησομένους τοῖς ἀλιτηρίοις Ἀγαρηνοῖς. ἀλλ' οὐδὲν ἤνυσε. εἶτα τὸν Φωκᾶν Νικηφόρον, τὸν πάππον τοῦ μετέπειτα βασιλεύοντος Φωκᾶ, μετὰ δυνάμεως ἀξιομάχου ἐκπέπομφεν, ἄνδρα γενναιότατον ὁμοῦ καὶ στρατηγικώτατον, ὃ τε καὶ πολλάκις τῶν τῶν Ἀγαρηνῶν ἔστησε τρόπαια. ὅτε δὲ ἐπὶ Θεοφιλίτζῃ, ὡς προείρηται, ὑπηρετοῦντο ὁ Βασίλειος, συγκατῆλθεν ἐκείνῳ εἰς Πελοπόννησον, καὶ εἰς τὸν τοῦ ἀποστόλου Ἀνδρέου ναὸν εἰσῆλθε σὺν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖσε προσεδρεύων μοναχός τις. ἀρετὴν ποιούμενος ἔργον, ὃς τοῦ μὲν Θεοφιλίτζη οὐδεμίαν φροντίδα πεποίηντο, τὸν δὲ Βασίλειον θεασάμενος ἐξανέστη καὶ προσεκύνησε, καὶ φιλοφρόνως ἐδέξατο. γυνὴ δέ τις χήρα ἐν τῇ χώρᾳ ἐκείνῃ τυγχάνουσα, καὶ τῶν ἐγχωρίων πρωτεύουσα, πλούτῳ τε περιρρεομένη πολλῷ, συνήθης οὖσα τῷ μοναχῷ, καὶ μαθοῦσα τὸ γεγονὸς, μετεπέμψατο αὐτὸν καὶ ἤρετο, πῶς τὸν μὲν Θεοφιλίτζην ἄρχοντα περιφανῆ, καὶ τοῖς βασιλεύουσι κατὰ γένος προσήκοντα ὄντα, οὐδὲ προσρήσεως ἀξιώσειε τινὸς κατηξίωσε, τῷ δὲ ἐκείνου ὑπηρετοῦντι καὶ προσεφώνησε καὶ τιμῆς μετέδωκεν, οὐκ ἀπαξιώσας τῇ καταστάσει αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ λίαν ὑπερβαλλόντως αὐτόν; ᾔδει γάρ. οὐδὲ γὰρ τὸν μοναχὸν ἀλόγως ποιῆσαι τὸ γεγονός. ὁ δέ, τὸν μὲν Θεοφιλίτζην ἰδιώτην, ἔφη, ἑώρων, βασιλέα δὲ τὸν Βασίλειον, καὶ διὰ τοῦτο καὶ ὡς βασιλέα τὸν ἄνδρα τετίμηκα. ἴσθι γὰρ ὡς πρὸς τοῦ θεοῦ βασιλεὺς ἐκεῖνος ἀφώρισται. ταῦτα ἀκούσασα ἡ γυνὴ, ἐπεὶ νοσήσας ἐκεῖ κατελείφθη ὁ Βασίλειος, ἀπάραντος ἐκεῖθεν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, προσελάβετο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς, καὶ θεραπείας ἠξίωσε, καὶ ἀναρρωσθέντα ἀδελφὸν τῷ υἱῷ αὐτῆς γενέσθαι πέπεικε, καὶ χρήματα παρέσχεν. εἶτα καὶ τὴν βασιλείαν αὐτῷ προηγόρευσεν, καὶ ὅτε τεύξεται τῆς ἀρχῆς, μὴ ἐπιλαθέσθαι τοῦ παιδὸς αὐτῆς ἠξίου, μήτ' αὐτῆς, εἰ τοῖς ζῶσιν ἔτι συγκαταλέγοιτο. ἐκεῖνος μὲν ὁ Βασίλειος ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθεν, ἐκείνη δέ, βασιλεύσαντος ἄρτι τοῦ βασιλέως, πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων μετὰ τοῦ υἱοῦ παρεγένετο, δῶρα προσαγαγοῦσα πολυτελῆ καὶ πολλά. φιλοτίμως ὁ βασιλεὺς προσεδέξατο, καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ὃν ἀδελφὸν ἐκ πνευματικῆς ἀναδέσεως, ὡς εἴρηται, ἔσχηκε, πρωτοσπαθαρίου τετίμηκε. σεισμῶν δὲ διαφόρων συμβάντων, ἐξ ὧν πολλοὶ ναοὶ διερράγησαν, ὁ βασιλεὺς αὖθις αὐτοὺς ἀνωρθώσατο. ὁ μὴν ἀλλὰ καὶ τὴν δυτικὴν μεγάλην ἁψῖδα τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ῥαγεῖσαν, καὶ πεσεῖν τυγχάνουσαν προσδοκώμενον μηχαναῖς τεχνιτῶν συνεσφίγξε τε καὶ ἥδρασε, καὶ τῶν Ἰουδαίων πολλοὺς δόσει χρημάτων καὶ ὑποσχέσει χριστιανοὺς γενέσθαι πέπεικε, καὶ τῷ ἔθνει τῶν Ῥῶς σπεισάμενος, εἰς ἐπίγνωσιν ἐλθεῖν τοῦ καθ' ἡμᾶς μυστηρίου πεποίηκε. συνθεμένοις γὰρ βαπτισθῆναι, ἀρχιερεὺς αὐτοῖς ἐστάλη παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος. οἱ δὲ μετατίθεσθαι μέλλοντες ἐκ τῆς οἰκείας θρησκείας εἰς τὴν καθ' ἡμᾶς, ὤκνουν τε καὶ ἐδίσταζον. καὶ εἰ μή τι θαῦμα ἴδοιμεν, ἔφησαν πρὸς τὸν ἀρχιερέα,

περὶ τοῦ γέροντος ὁ προσεδρεύων ἐν τῷ ναῷ τοῦ ἁγίου ἀνδρέου μοναχοῦ.

περὶ τοῦ Βασιλείου ὡς βασιλεύσοντος.

ὅτι βασιλεύσαντος τοῦ Βασιλείου προσῆλθεν αὐτῷ ἡ γυνὴ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς καὶ ἐτιμήθησαν.

ὅπως τὸ ἔθνος τῶν Ῥῶς ἐβαπτίσθη γνωρίσαν Χριστόν.

Nautis igitur his substructionibus occupatis, cum eorũ terga à tollendis oneribus nunquã uacarent, cum manus in copbinis occupatæ essent, classis ociosa fuit. Qua de causa Agareni oram maritimã impune prædabantur. Neque uerò illam duntaxat infestarunt, sed Syracusas etiam deuastarũt, Imperatore nautas ædificationibus defatigante, qui etiã Eliæ Thesbitæ, quem eximia ueneratione colebat, ædẽ extruxit, fore sperans ut ab eo, curru igneo, in cœlum tolleretur. Tamen Syracusarum captiuitate & reuersione cognita, misit qui nefarijs Agarenis resisterent: sed nihil profecit. Deinde Phocam Nicephorum, eius Phocæ qui pòst imperauit, auum, cum iustis copijs ablegauit, uirum fortissimum, & rei militaris peritissimum, qui Agarenos sæpe profligauit. Dum autem Basilius Imperator Theophilitzi, ut suprà dictum est, adhuc inseruiret, unà cum illo in Peloponesum descendit, & templum Andreæ est ingressus, in quo degebat monachus quidam uirtutis studiosus, qui Theophilitzæ nullam rationẽ habuit, sed Basilio conspecto, honoris causa surrexit, eumq; adoratum amãter excepit. Eo mulier quædam uidua illius loci primaria, & magnis opibus affluens cognito, hominẽ pro familiaritate accersitũ interrogat, Cur Theophilitzẽ principẽ illustrem, & Imperatoribus cognatũ neq; alloquio neq; ullo officio dignatus esset, ministrũ uerò eius affatus esset & honorasset, longè supra conditionem eius? Nam cum monachũ nosset, id eum non temere fecisse arbitrabatur. At ille, Theophilitzem, inquit, priuatum uidi, Basilium uerò Imperatorem, eaq; de causa honorem ei ut Imperatori habui. Scito enim eum à Deo Imperatorem designatum esse. Quibus mulier auditis, Basilium post discessum sui domini, ægrotum illic relictum, in suas ædes recepit, curataq; & confirmata ualetudine persuasit, ut sui filij frater adoptiuus esse uellet, ac data pecunia, Imperium ei prædixit, orans, ut principatum adeptus, filij suiq; (si adhuc in uiuis esset) non obliuisceretur. His actis Basilius discessit, illa uerò, ei recens Imperio potito, cum filio Cõstantinopolim profecto, multa preciosa munera obtulit. quam ille honorificè excepit, eiusq; filiũ, quem spiritus impulsu fratrem nactus fuerat, Protospatarij dignitate ornauit. Ædes sacras diuersis terræ motibus collapsas instaurauit, atq; etiam magnum fornicem templi D. Sophiæ ruptũ ruinamq; minitantẽ, machinis artificum constrinxit, & firmauit. Multis Iudæis præbita promissaq; pecunia persuasit, ut Christiani fierẽt. Pace cum gente Rhossica facta, effecit, ut illa in cognitionem arcanarum nostrorum perueniret: & cum se baptizari uelle promisissent, Pontificem eis misit. Cæterum à sua religione ad nostrã transituri, tergiuersabãtur et dubitabãt: ac nisi miraculum uiderimus, inquiunt Pontifici,

Phocas Nicephorus.

Peloponensis monachus imperium Basilio prædicit.

Vidua Peloponẽsis callidè sibi Basilium conciliat.

Rhossi Christianismum amplectuntur.

Euangelium ab igne inuiolatum.

qualis tu multa à Christo facta esse doces: nunquam doctrinam tuam amplectemur. Tum is: Petite, inquit, quod uultis. At illi dixerunt: Liber qui de Christo docet, est in ignem conijciendus: qui si inuiolatus manserit, argumento nobis erit, uerè Deum esse, qui à te prædicatur. Assenso Episcopo, rogus est incensus: Pontifex cum manibus & oculis in cœlum sublatis dixisset, Glorifica nomen tuum Christe Deus: sacrum euangelium in rogum imponit, quod diu in flamma relictum, illæsum mansit. Eo miraculo Barbari obstupefacti, prædicationi crediderunt, & ut sacro baptismate initiarentur flagitarunt. Et hæc sic acta sunt.

Santabarenus spectrū Constantini mortui Basilio offert.

Cæterum unus ex Imperatoris filijs Constantinus, patri præ cæteris charus, ex morbo obijt, cuius mortem grauiter ferens, omni consolatione repudiata, illum sibi uiuentem offerri cupiebat. Fuit autem quidam monachus Theodorus, cognomento Santabarenus, Imperatori ob summam de ipsius uirtute persuasionem, ut etiam miracula edere crederetur, familiaris, idemque Metropolis Euchaitarum antistes. Is igitur fertur Imperatori defunctum filium ostendisse uiuentem, cum effecisset, ut Constantinus equo insidens patri occurrere uideretur, quem quum amplexus & deosculatus esset, non amplius uiderit Imperator. Sed & alijs similibus factis Santabarenus Imperatore in admirationem adducto, effecerat, ut is totus ex ipso penderet, ut fidem ei haberet, neque ulla in re diffideret. Imperator igitur hoc modo erga Santabarenum affectus fuit.

Santabarenus doloso consilio & calūnia Leonem in periculum capitis cōijcit.

Sed Leo filius eius iam adultus, & Martinacij filia uxore ducta, à patre imperator salutatus, Santabareno non delectabatur, sed eum ueneficum appellabat, & præstigiatorem, & Imperatoris deceptorem. His ille ueluti spiculis quibusdam ictus, ad ultionem insurgit, simulataque erga Leonem beneuolentia. Cum sis, inquit, adolescens, Imperator, & cum patre ueneris atque equites: pugio etiam tibi ferendus est, quo & contra feram utaris, & patri porrigas, cum res tulerit, aut etiam insidiatores eius ulciscaris. Is dolo non animaduerso, pugionem, ut ille suaserat, in calceo fert. Eo pugione Santabarenus ad ultionem Leonis usus, Imperator, inquit, filius tuus tibi insidiatur, indicio illud est, quod in uenatu pugionem occultum gerit. His auditis, uenatum exit Basilius, Leo Patrem comitatur, inuentus est pugio in calceo Leonis occultatus. Visus est uerâ dixisse delator. Rei defensio non admittitur, ardet iracundia pater contra filium: in quodam imperatorio cubiculo concludit, &, ut quidam tradunt, ei oculos eruere in animo habebat, Santabareno ad id instigante: id'que omnino futurum fuisse, nisi Patriarcha & principes Senatus, multis precibus Imperatorem à sententia deduxissent.

οἷα πολλὰ διδάσκεις αὐτὸς γενέσθαι παρὰ τοῦ Χριστοῦ, οὐκ ἄν ποτε δέξαιτο παιδευόμενος τὸ δόγμα τὸ σόν. καὶ ὃς αἰτήσασθε, ἔφη, ὃ βούλεσθε. κἀκεῖνοι τὴν βίβλον, εἶπον, ἣ τὰ περὶ τοῦ Χριστοῦ διδάσκει, βληθεῖσαν εἰς πῦρ, εἰ διαμείνειεν ἀλώβητος, πίστις ἔσται ταῦτα ἡμῖν, ἀληθῶς εἶναι θεὸν τὸν παρὰ σοῦ κηρυττόμενον. συνθεμένου τοῦ ἐπισκόπου, ἀνήφθη πυρκαϊά. ἄρας πρὸς οὐρανὸν ὁ ἀρχιερεὺς τάς χεῖράς τε καὶ τὰ ὄμματα, δόξασόν σου τὸ ὄνομα, εἶπε, Χριστὲ ὁ θεός, ἐνέθετο τῇ πυρκαϊᾷ τὸ ἱερὸν εὐαγγέλιον, τὸ χρονίσαν ἐν τῇ φλογὶ ἀδιάλωβον ἔμεινεν. οἱ βάρβαροι ἐκπλαγέντες, ἐπίστευσαν τῷ κηρύγματι, καὶ τελεσθῆναι κατέπειγον τῷ θείῳ βαπτίσματι. ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ συμβεβήκει. ὁ δ' εἷς τῶν τοῦ βασιλέως υἱῶν ὁ Κωνσταντῖνος, ὃν καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων ἐφίλει, νοσήσας ἐξέλιπε, καὶ ὁ αὐτοκράτωρ βαρέως τὸν ἐκείνου ἤνεγκε θάνατον, καὶ ἦν ἀπαραμύθητος, καὶ ἐζήτει ζῶντα τοῦτον ἐμφανισθῆναι αὐτῷ. ἦν δέ τις μοναχὸς Θεόδωρος, ὁ Σανταβαρηνὸς τὸ ἐπώνυμον, οὗτος τῷ βασιλεῖ προσῳκείωτο, ὡς ἄκρον ἐνάρετον βίον αὐτὸν ἐφθακέναι πιστεύοντι, ὡς φύσει δύνασθαι καὶ σημεῖα ἐργάζεσθαι. οὗτος τοίνυν ὁ Σανταβαρηνός, ὃς καὶ τῆς μητροπόλεως τῶν Εὐχαΐτων ἐχρημάτισε πρόεδρος, λέγεται δεῖξαι τῷ βασιλεῖ τὸν τεθνηκότα υἱὸν αὐτοῦ ζῶντα δῆθεν. ἐν γὰρ λόχμῃ τινὶ φαντάσαι τὸν Κωνσταντῖνον ἐφ' ἵππον τῷ οἰκείῳ συναντῆσαι πατρί. ὃν καὶ περιπλακῆναι δόξας ὁ βασιλεὺς καὶ καταφιλῆσαι, οὐκέτι τοῦτον ἑώρακε. καὶ ἄλλα δὲ τοιαῦτα ποιήσας ὁ Σανταβαρηνός, καὶ τούτοις ἐκπλήξας τὸν βασιλέα, ὅλον εἰς ἑαυτὸν περιέσυρεν, ὡς πιστεύειν ὡς αὐτὸν ἑκάστοτε, καὶ κατὰ μηδὲν αὐτοῦ ἀπιστεῖν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς οὕτω διέκειτο πρὸς τὸν Σανταβαρηνόν. ὁ δὲ Λέων ὁ δεύτερος τῶν τοῦ βασιλέως υἱῶν ἤδη νεανίας γενόμενος, καὶ γυναικὶ συζευχθεὶς τῇ θυγατρὶ τοῦ Μαρτινακίου, καὶ ἀναρρηθεὶς βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, τῷ Σανταβαρηνῷ οὐκ ἠρέσκετο, ἀλλὰ φαρμακὸν ἀπεκάλει καὶ γόητα, καὶ ἀπατεῶνα τὸν αὐτοκράτορα. τούτοις ἐκεῖνος ὥσπερ κέντροις πληττόμενος, εἰς ἄμυναν διανίσταται, καὶ πλασάμενος εὔνοιαν πρὸς τὸν Λέοντα, νέον ὄντα σε, λέγει, ὦ βασιλεῦ, καὶ τῷ πατρὶ συνιππεύοντα καὶ συνθηρεύοντα, δεῖ σε καὶ ἐγχειρίδιον ἐπιφέρεσθαι, ἵνα τούτῳ καὶ κατὰ θηρίου χρήσῃ ὁπότε δέοι, καὶ τῷ πατρί σου ἴσως ὀρέξῃς κατὰ καιρόν, ἢ τυχὸν καὶ ἐπιβουλεύοντας αὐτῷ ἀμύνῃ. ὁ δὲ μὴ φωράσας τὸν δόλον, ξιφίδιον φέρειν τῷ ὑποδήματι ἐπείσθη κατὰ τὴν συμβουλήν. τούτῳ τοίνυν τῷ ξιφιδίῳ ὁ Σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ Λέοντος χρᾶται εἰς ἄμυναν, καὶ τῷ βασιλεῖ ἐπιβουλεύει σοι, φησίν, ὁ υἱός σου. καὶ τούτου δεῖγμα, τὸ φέρειν, ὅτε σοι συνθηρᾷ, κεκρυμμένον ξιφίδιον. ἐξῆλθεν οὖν εἰς κυνηγέσιον ὁ βασιλεύς, καὶ ὁ Λέων παρείπετο τῷ πατρί, εὑρέθη τὸ ἐγχειρίδιον κεκρυμμένον ὑπὸ τὸ τοῦ Λέοντος πέδιλον. ἔδοξεν ἀληθεύειν ὁ κατειπών. ἀπολογούμενος ὁ κατηγορούμενος οὐ προσίετο, ὠργίζετο κατὰ τοῦ υἱοῦ ὁ πατήρ, ἐγκλείει τοῦτον τῶν βασιλικῶν θαλάμων ἑνί. καὶ τὰ τοῦ κράτους ἀφαιρεῖται παράσημα, ὡς δέ τινες ἱστοροῦσι καὶ τὰ ὄμματα τῷ υἱῷ πηρῶσαι διεμελέτα, παρὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος, καὶ ἔργον ἂν ἐγεγόνει τὸ μελέτημα, εἰ μὴ ὁ πατριάρχης καὶ τῆς συγκλήτου οἱ προύχοντες πολλὰ δεηθέντες τοῦ βασιλέως τὴν βασιλικὴν κατέσβεσαν

τέως

ὅτι δαιμόνιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ Κωνσταντῖνον ὁ Βασίλειος ὁ παραχθεὶς ἓν καὶ ὅτε ὁ Σανταβαρηνὸς ἐν ὕλῃ τινὶ ὁρᾷ ζῶντα ἑώρακε.

ὅτι ὁ Σανταβαρηνὸς κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ βασιλέως Λέοντος ἐνέδρευσε, καὶ ἀπ' αὐτοῦ κατεῖπε πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ὅτι ἐδίωκεν αὐτόν.

τέως δ' ἐν ἀκμῇ μὲν ἦν ἡ ὀργὴ, καὶ ὁ λέων ἔμφρουρος ἦν, ὁ χρόνος ἐτρίβετο συχνός. συνευωχεῖτο δ' ὁ βασιλεὺς τῶν τῆς συγκλήτου τισὶ, τοῦτο δὴ κατὰ καιροὺς ὡρισμένους ἐκ συνηθείας γίνεσθαι παλαιᾶς. ἦν δ' ἐν τῷ οἴκῳ, καθ' ὃν ἐγίνετο τὸ συμπόσιον, ζῶον ἐν κλωβῷ ἀπῃωρημένον τῶν μιμηλῶν καλούμενον ψιττακός. τοῦτο τινὸς ὀδυρομένου καὶ ἀνακαλουμένου τὸν λέοντα συνεχῶς ἀκοῦον, ἐμιμεῖτο τὴν φωνὴν, καὶ λέον λέον ἐβόα πυκνά. τὰς οὖν φωνὰς ταύτας τοῦ ὄρνιθος οἱ τῷ βασιλεῖ συνεστιώμενοι λαβὴν εὑρόντες τῆς ὑπὲρ τοῦ λέοντος παρακλήσεως, ἀνέστησάν τε τοῦ συμποσίου, καὶ δακρύων πλησθέντες, εἶτα φασὶν, ὡς εἰς κατηγορίαν ἡμῶν τοῦτο τὸ ζῶον, ὦ βασιλεῦ, τὸ μὲν γὰρ τὸν οἰκεῖον ἀνακαλεῖται δεσπότην, ἡμεῖς δὲ τῆς μετὰ τοῦ κράτους σου πανδαισίας ἀπολαύοντες, ἀμνημονοῦμεν ἐκείνου, μὴ χρόνον ἤδη καθειργμένον πολύν. ἀλλ' ἄνες τὴν κατ' ἐκείνου ὀργὴν, καὶ λῦσον αὐτῷ τὴν φρουρὰν, καὶ πρόσβλεψον εὐμενῶς, ἢ μᾶλλον πρόσιδε ὡς πατήρ. τούτοις ὁ βασιλεὺς ἐχάλασε τὴν κατὰ τοῦ υἱοῦ ὀργήν. καὶ οἱ ἀποκατέστη, καὶ τὴν τιμὴν ἀπέδωκε τὴν βασίλειον. ἐς θήραν δὲ ἀπελθὼν ὁ βασιλεὺς ἐλάφῳ ἐντυγχάνει, τὸ μέγεθος ὑπερφυεῖ καὶ εἰς ὕψος ἠρμένα κέρατα φέροντι, καὶ τοῦτον ἐδίωκε, καὶ πλησιάσας αὐτῷ, ἦρε τὴν χεῖρα ξίφει πλῆξαι τὸ ζῶον βουλόμενος. τὸ δὲ τοῖς κέρασιν ἠμύνετο τὸν διώκοντα, καὶ τινὸς τῶν αὐτοῖς παραφυομένων κλάδων ἐμπαρέντος τῇ ζώνῃ τοῦ βασιλέως, μετέωρος ἐκεῖνος ἐφέρετο κρεμάμενος τοῦ ζώου τοῖς κέρασι. καὶ τάχα ἂν καὶ ἀπώλετο, εἰ μή τις φθάσας, καὶ ξίφει τεμὼν τὴν ζώνην αὐτὸν διέσωσε. τῷ καὶ σῶστρα καλὰ δέδωκεν ὁ ὑπ' ἐκείνου σωθείς. τὴν γὰρ κεφαλὴν ἐκτομὴν, καὶ ἡ σκῆψις ὡς εὐπρεπὴς, ὅτι ξίφος, ἔφη, κατὰ βασιλέως γυμνῶσαι, μὴ λογισάμενος, ὅτι ὑπὲρ βασιλέως ἦρε τὸ ξίφος ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀμοιβῆς μᾶλλον ἦν ἄξιος καὶ δωρημάτων βασιλικῶν. καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπώνατο τῆς ὑπὲρ τοῦ βασιλέως σπουδῆς, ὁ δὲ πληγεὶς τὸ σῶμα τῷ κέρατι, καὶ τραυματισθεὶς τὰ σπλάγχνα, ἐπεβίω μὲν, ἀλλ' οὐκ εἰς μακρὸν, ἀπεβίω δ' ἐν τούτῳ, συμβασιλεύσας μὲν τῷ Μιχαὴλ ἔτος ἕν, αὐταρχήσας δ' ἐννεακαίδεκα. καὶ ὑπολείποντα τὴν βασιλείαν λέοντι, ὄντι πρεσβυτέρῳ τῶν ζώντων υἱῶν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΛΕΟΝΤΟΣ
τοῦ Φιλοσόφου.

ΑΥτοκράτωρ δὲ γεγονὼς ὁ λέων, αὐτίκα πρὸς ἄμυναν ἐτράπετο τοῦ Σανταβαρηνοῦ. ὑποπτεύων δὲ μή πως ἀντιλήψεται τούτου ὁ πατριάρχης Φώτιος, φίλως πρὸς αὐτὸν διακείμενος, αἰτίας πλάσας κατὰ τοῦ πατριάρχου, καὶ ἐξωθεῖ τῆς ἐκκλησίας αὐτὸν, καὶ ἐν τῇ τῶν Ἀρμενιακῶν περιορίζει μονῇ, πατριάρχην δὲ Στέφανον προεχειρίσατο, τὸν οἰκεῖον ὁμαίμονα. καὶ ὅτι μὴ ἦν Ἡρακλείας ἀρχιερεὺς, ὑπὸ τοῦ πρωτοθρόνου κεχειροτόνηται. ἀχθῆναι δ' ἐξ Εὐχαΐτων ἐκέλευσε τὸν Σανταβαρηνόν· τῆς γὰρ ἐκεῖ ἐκκλησίας προέστη. πέμψας δὲ εἰς τὴν ἐν Χρυσοπόλει μονὴν τοῦ Φιλιππικοῦ, ὅπου ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἐτέθαπτο, ἐξάγει τὸ σῶμα τούτου ἐκ τῆς σοροῦ, καὶ μετὰ προπομπῆς πολλῆς καὶ βασιλικῆς τιμῆς εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναὸν κατατίθησιν ἐν λάρνακι μαρμαρίνῃ, καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρόντων κατὰ τὴν προπομπὴν, τοῦ τε Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ πατριάρχου Στεφάνου. τῇ δὲ τοῦ Ζαούτζη Στυλιανοῦ θυγατρὶ συνεφθείρετο ἔτι ζώσης Θεοφανοῦς τῆς αὐτοῦ γαμετῆς.

Ea ira durat, Leo in custodia tenetur, longum tempus intercedit, donec Imperator quibusdam senatoribus in conuiuio adsuit. id quod ueteri quadam consuetudine certis temporibus fiebat. Erat autem in ijs aedibus, ubi conuiuium agitabatur, Psitacus in corte suspensus, qui, ut id genus auium ad imitationē procliue est, cum quendam continenter Leonem deplorantem & appellantem audisset, uocem imitatus subinde clamabat, O Leo Leo. Ex ea uolucris uoce conuiuae occasione arrepta pro Leone deprecandi, è conuiuio surrexerūt, & oppleti lachrymis dixerunt, An nō ista uolucris nos accusabit, Imperator, cum ipsa dominum suum appellet, nos autem potentiae tuae epulis fruentes, illius iam longo tempore inclusi obliuiscamur? Omitte iram Domine, contra illum cōceptam. Deme illi custodiam, placido eū ac potius paterno uultu aspicito. His uerbis ira mitigata Imperator, cum filio in gratiam redijt, dignitate pristina restituta. Post, cum uenatum exisset, in ceruum incidit inusitata magnitudine, elata in altum cornua gestantem, quem persequēdo assecutus, cum stricto gladio percussurus esset, bellua se defendit, & ramo uno cornuum zonae Imperatoris infixo, illum sublimem fert cornibus suspensum. ac forsitan ita perijsset, nisi à quodam ense dissecta zona, fuisset ereptus. Cui mercedem salutis suae praeclaram reddidit ille, capitis truncationem: speciosa causa quaesita, quod ensem contra Imperatorem strinxisset, neque reputauit, pro Imperatore potius strinxisse, ac remuneratione magnisque praemijs esse dignum. Is igitur sui erga Imperatorem studij hunc fructum coepit. Imperator uerò cornu percussus, cōuersisque intestinis, superuixit ille quidem, sed non diu, mortemque obijt. Regnauit cum Michaele annum unum, solus decem & nouem, Imperio Leoni filio ex superstitibus natu maximo relicto.

Psittacus occasionem praebet Leonis liberandi.

Basilius à ceruo ictus obit.

Seruator à conseruato occisus per calumniam.

IMPERIVM LEONIS
Philosophi.

IMperator factus Leo, statim de ulciscendo Santabareno cogitat. Sed cū timeret, ne is à Photio amico defenderetur, Patriarchā causas quasdam cōmentus, Ecclesia eiectum, in Armeniacorum relegat monasterium, fratremque suū Stephanū Patriarchā designat. Qui quia Heracleae Pontifex nullus erat, à Protothrono electus est. Santabarenum Euchaitis, cuius urbis Ecclesiae praesidebat, adduci iussit. Misit & Chrysopolim in Philippici monasterium, ubi Michael Imperator sepultus erat, eiusque cadauer loculo eductum, cum magno comitatu et regio honore in sanctorū Apostolorū aede, in marmorea arca reponit: etiam fratribus suis Alexandro & Patriarcha Stephano praesentibus. Zauzem Stylianum, cuius filiam, superstite adhuc Theophanone cōiuge, subigebat:

Stephanus Patriarcha.

Michaelis cadauer in urbē translatum.

Zauzes Stylianus.

Magi-

Magistrũ designauit & Dromi Logothetam, pòst etiam, nouo excogitato nomine imperatori patrem. Ædem D. Thomæ apostoli, una cum alijs ædificijs incensam, renouauit. Santabarenum iam adductum in Regia Pegana custodijt, & inclementer flagris cęsum Athenas relegauit, neq; multò pòst, oculos ei effodi iussit. Verùm pluribus annis elapsis, hominem ab exilio reuocatum benignè tractandũ curauit. Cæterum Hagio Longobardiæ dux, regis Franciæ gener, audita Basilij morte, Romano fœdere sublato, omnem sibi prouinciã uendicauit. Quare imperator Mensæ præfectum cum Occidentalibus legionibus contra eum misit, qui prælio uictus, ferè omnibus quos adduxerat, amissis, fuga ęgrè elapsus est. Stephano Patriarchæ defuncto Antonius cognomẽto Cauleas successit. Cum Bulgari pace facta, cum Romanis commercia haberent, & telonæ iniqua ab eis uectigalia exigerent: id Symeoni illorum principi iamdudum occasionẽ captanti, satis causæ uisum ad bellũ Romanis inferendum. Sed Romanus exercitus contra eum missus, succubuit, multis cæsis, ipsoq; duce interfecto, multis captis, quos Symeon nasis præcisis, Byzantium redire passus est. Ea fœditate iritatus Imperator, Turcos Istrum accolentes, qui & Vngri uocantur, muneribus impulit, ut Bulgaros ulciscerentur, & pro uirili affligerent. Ipse quoque terra mariq; arma inferre eisdem parat, summa rerum Patricio Nicephoro Phocæ, quem Domesticum legionum designauit, mandata. Verùm ante bellum, quæstorem de pace legatum ad Symeonem mittit. Quem Barbarus dolo adesse suspicatus, in uincula coniectum includit, & Phocæ resistit. Quo bello dum occupatur, Vngri eius ditionem populantur. Quare Phoca omisso, contra illos proficiscitur, & acie congressus, superatur, multis Bulgaris interfectis, pluribus captis, Symeon ipse uix Dorostolum, quæ Dristra est, confugit. Captiuos Bulgaros imperator ab Vngris emit, ad quem Symeon legatos de pace misit, cuius uerbis Leo fide habita, Chærosphactem ablegauit ad paeem faciendam. Sed Barbarus eo detento & uincto, Turcos inuasit, ijsq; in fugam uersis, & agris eorum uastatis, Leoni scripsit, se cum eo pacem non facturum, nisi captiuos Bulgaros receperit. quos cum recepisset, tamen pacem non fecit. Igitur Imperator cõtractis in unũ omnibus & orientalibus et occidentalibus legionibus, cõtra Bulgaros usus est: quę tamen cũ Symeone congressæ, succubuerũt. Deinde cum in agris quibusdã Zoes, Zauzis filiæ, cõsuetudine uteretur: insidijs à quibusdam est appetitus. quas cum Zoë ex murmure animaduertisset, ac Imperatorem dormientem exoitasset: statim in Regiam reuersus, euitauit, eandemq; Zoën paulò pòst Imperatricis Thephanonis obitũ,

Santabareni ultio.

Bulgaricũ bellum.

Turci. Vngri.

Insidiæ Leoni detectæ.

Zoë Leoni nubit.

τὸν πατέρα ταύτης μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ λογοθέτην τοῦ δρόμου, μετέπειτα μέντοι καὶ βασιλεοπάτορα, αὐτὸς τὸ ὄνομα ἐφευρών· ἐξ ἐμπρησμοῦ δὲ μετὰ τῶν ἄλλων καὶ τοῦ ναοῦ ἁγίου ἀποστόλου Θωμᾶ πυρπολυθέντος, ὁ βασιλεὺς οὗτος αὐτὸν ἀνεκαίνισεν. ἤδη δὲ καὶ ὁ Σανταβαρηνὸς ἤχθη, καὶ ὡς τὰ ἐν ταῖς Πηγαῖς ἐφρουρεῖτο βασίλεια, ἔνθα πέμψας ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀφειδῶς αὐτὸν αἰκισάμενος, ἐν Ἀθήναις ὑπερόριον ἔθετο, οὐ πολὺ τὸ ἐν μέσῳ καὶ πέμψας ἐκεῖσε αὐτοῦ ἐξώρυξεν ὀφθαλμούς. μετὰ δὲ πλείους ἐνιαυτοὺς τῆς ὑπερορίας τὸν ἄνθρωπον ἐπανήγαγε, καὶ προνοίας ἠξίωσεν. ὁ δὲ Λογγιβαρδίας δοὺξ Ἁγίων τοῦ ῥηγὸς Φραγγίας τυγχάνων γαμβρὸς, ἐπεὶ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ἐπύθετο, τὰς πρὸς Ῥωμαίους συνθήκας ἠθέτησε, καὶ τὴν χώραν ἅπασαν ἐσφετερίσατο. διὸ τὸν ἐπὶ τῆς τραπέζης ἔπεμψεν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ μετὰ τῶν δυτικῶν ταγμάτων, ὃς συμμίξας αὐτῷ ἡττήθη, καὶ πάντας σχεδὸν οὓς ἐπήγετο ἀποβαλὼν, μόλις αὐτὸς διέδρας. τοῦ δὲ πατριάρχου Στεφάνου ἐκλελοιπότος, Ἀντώνιος προχειρίζεται πατριάρχης, ὃς Καυλέας ὠνόμαστο. τῶν δὲ Βουλγάρων εἰρηνευόντων, καὶ ἐμπορίας ποιουμένων μετὰ Ῥωμαίων, οἱ τοῖς τελωνήμασιν ἐφεστῶτες ἀδίκως αὐτοὺς ἀπῄτουν τέλη. τοῦτο τῷ αὐτῶν ἄρχοντι Συμεὼν λαβὴν ζητοῦντι τοῦ κατὰ Ῥωμαίων πολέμου ἀρξάσθαι, ὡς μάχης πρόφασις ἤρκεσε. καὶ μάχης γίνεται καὶ ἧττα. καὶ Ῥωμαϊκὸν αὐτοῦ ἀνθοπλισάμενον στράτευμα, ἡττᾶται, καὶ πολλοὶ μὲν ἔπεσον τῶν Ῥωμαίων, καὶ ὁ στρατηλάτης αὐτὸς, πολλοὶ δ' ἑάλωσαν, ὧν τὰς ῥῖνας ὁ Συμεὼν ἐκτεμὼν, ἀπελθεῖν ἀφῆκε πρὸς τὸ Βυζάντιον. τούτοις περιαλγήσας ὁ βασιλεὺς, δώροις τοὺς Τούρκους ἔπεισε, τοὺς περὶ τὸν Ἴστρον, οἳ καὶ Οὖγγροι καλοῦνται, τοῖς Βουλγάροις ἐπελθεῖν, καὶ ὅση δύναμις κακῶσαι αὐτούς. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς διά τε θαλάσσης καὶ διὰ γῆς ἡτοιμάζετο ἐπελαύνειν τοῖς Βουλγάροις, τῷ πατρικίῳ Νικηφόρῳ τῷ Φωκᾷ τὸν κατ' αὐτῶν ἀναθέμενος πόλεμον, δομέστικον τῶν σχολῶν αὐτὸν προβαλλόμενος. πρὸ τοῦ πολέμου δὲ, τὸν κοιαίστωρα στέλλει ὁ αὐτοκράτωρ πρὸς Συμεὼν περὶ εἰρήνης πρεσβεύσοντα. ὁ δὲ βάρβαρος δόλῳ τοῦτον ὑποπτεύσας ἐλθεῖν, καθείργνυσι τὸν ἄνδρα καὶ δεσμεῖ, καὶ τῷ Φωκᾷ ἀντιμάχεται. ἐκείνου δὲ περὶ τοῦτον ἀσχολουμένου, οἱ Οὖγγροι τὴν χώραν αὐτοῦ ἐληίζοντο. διὸ τὸν Φωκᾶν λιπὼν, κατ' ἐκείνων ἐξώρμησε, καὶ συμβαλὼν αὐτοῖς, ἡττᾶται, πολλῶν μὲν σφαγέντων Βουλγάρων, πλειόνων δ' ἁλόντων, αὐτοῦ δὲ τοῦ Συμεὼν μόλις εἰς Δορόστολον φυγόντος, τοῦτο δ' ἡ Δρίστρα ἐστί. τοὺς δ' αἰχμαλώτους Βουλγάρους ὁ βασιλεὺς παρὰ τῶν Οὔγγρων ὠνήσατο, καὶ ὁ Συμεὼν περὶ εἰρήνης ἱκέτευε. καὶ πεισθεὶς τοῖς λόγοις ἐκείνου ὁ βασιλεὺς, τὸν Χοιροσφάκτην ἀποστέλλει σπονδὰς ποιησόμενον, ὃν ὁ βάρβαρος κατέσχε τε καὶ ἐδέσμησεν, αὐτὸς τοῖς Τούρκοις ἐπῆλθε, καὶ ἐτρέψατό τε αὐτοὺς, καὶ τὴν χώραν σφῶν ἐλυμήνατο. εἶτα ἐπιστέλλει τῷ Λέοντι, μὴ ἄν ποτε σπείσασθαι, εἰ μὴ τοὺς αἰχμαλώτους Βουλγάρους λήψεται πρότερον. καὶ τούτους λαβὼν, οὐκ ἐσπείσατο. ὁ γοῦν βασιλεὺς τοῖς τάγμασι πᾶσι τοῖς ἑῴοις καὶ τοῖς ἑσπερίοις ὁμοῦ συνελθοῦσι κατὰ τῶν Βουλγάρων ἐχρήσατο, ἀλλ' ἡττήθησαν ἅπαντα προσβαλόντα τῷ Συμεὼν, καὶ τὰ μὲν τῶν Βουλγάρων τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐν ἀγροῖς ποτε τοῦ Ζαούτζη συνὼν θυγατρὶ τῇ Ζωῇ ἐπεβουλεύθη παρά τινων. αἰσθομένης δὲ τῆς Ζωῆς ἐκ θρόου τὴν ἐπιβουλὴν, καὶ διυπνισάσης τὸν βασιλέα κοιμώμενον, αὐτίκα ἐκεῖνος ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια καὶ οὕτω διέφυγε τὴν ἐπιβουλήν. ἄρτι δὲ τῆς βασιλίδος Θεοφανοῦς θανούσης, τὴν ἁρμοσθεῖσαν Ζωὴν ὁ βασιλεὺς αὐγοῦσαν

αὐγούσταν ἀνηγόρευσε, καὶ νόμιμον ἴδιον γαμετὴν, τὴν πρὶν αὐτοῦ παλλακήν. ἡ ἐπ' ὀλίγον δὲ τῆς εὐτυχίας ἀπώνατο. ἐνιαυτὸν γὰρ ἕνα καὶ μῆνας ὀκτὼ τῇ βασιλείᾳ ἐπιβιώσασα, τέθνηκεν. ἑτέρα δ' αὖθις ἐπιβουλὴ μηνύεται κατὰ βασιλέως, ἣν ἐμελέτα ὁ πέκτης Βασίλειος τοῦ Ζαούτζη ὑπάρχων ἀνεψιός. ὃς τὸ ἀπόρρητον τῷ ἐκτομίᾳ Σαμωνᾷ ἐκοινώσατο, ὅρκοις πρότερον βεβαιώσαντι, ὡς οὐκ ἐκφορὸν ποιήσει τὸ ῥηθησόμενον. ἦν δὲ ὁ Σαμωνᾶς ἐξ Ἀγαρηνῶν, καὶ μαθὼν τὸ κατὰ τοῦ κρατοῦντος μελέτημα, εὐθὺς ἐκφέρει πρὸς αὐτὸν τὸ μυστήριον. καὶ κατεσχέθη μὲν ὁ Βασίλειος καὶ οἱ συνίστορες τοῦ βουλεύματος, ὁ δὲ Σαμωνᾶς ἐτιμήθη πρωτοσπαθάριος, καὶ ᾠκειώθη τῷ βασιλεῖ. ἠγάγετο δὲ καὶ τρίτην ὁ Λέων γυναῖκα, ἣ Εὐδοκία μὲν ἐκαλεῖτο, ἐκ δὲ τοῦ Ὀψικίου τὸ γένος εἷλκε, καὶ τὴν ὥραν ἦν ποθεινή. ἀλλὰ καὶ αὕτη βραχὺ συνεζύγη τῷ βασιλεῖ· συλλαβοῦσα γὰρ καὶ πρὸς τῷ τίκτειν γενομένη, σὺν τῷ τεχθέντι ἀπέθανεν. ἔχων δὲ δι' ἐφέσεως οὗτος ὁ αὐτοκράτωρ παῖδα σχεῖν, μᾶλλον μέντοι καὶ λογισμὸν πεπεισμένος ὑπό τινων (ἦν γὰρ ἐραστὴς σοφίας παντοδαπῆς, καὶ αὐτῆς δή τινος ἀπορρήτου, ἣ δι' ἐπῳδῶν μαντεύεται τὰ ἐσόμενα, καὶ περὶ τὰς τῶν ἀστέρων δ' ἐσχόλακε κινήσεις, καὶ τῶν ἐκ τούτων ἀποτελεσματικῶν θεωρημάτων μετέσχε, καὶ εὕρισκεν, ὡς ἕξει παῖδα τῆς βασιλείας διάδοχον) καὶ τετάρτην ἄγεται γαμετὴν, τὴν Καρβονοψίναν Ζωήν. οὐκ εὐθὺς μέντοι αὐτῇ τῆς βασιλικῆς μεταδέδωκεν ἀξιώματος. ἀλλ' ἐφ' ἱκανὸν αὐτῷ συμβιοῦσα ἦν ἀστεφάνωτος, μέχρις οὗ παιδίον ἐξ αὐτῆς ἐτέχθη τῷ βασιλεῖ, ὃ παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου τοῦ θείου κατηξιώθη βαπτίσματος. τοῦ γὰρ Ἀντωνίου τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιζήσαντος ἔτη

καὶ μεταθεμένου τὴν ζωὴν, ὁ μυστικὸς Νικόλαος πατριάρχης ἐχειροτονεῖτο. μετὰ δὲ τὸν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ τοκετὸν, ὃν Κωνσταντῖνον ὠνόμασεν ὁ βασιλεὺς, καὶ σύνευνον αὐτοῦ ἀνηγόρευσε τὴν διὰ γάμου τὸν τέταρτον γάμον ἀφωρίσθη παρὰ τοῦ πατριάρχου ὁ Λέων. τιμῶν δὲ τὴν πρώτην αὐτοῦ γαμετὴν τὴν μακαρίαν Θεοφανὼ, τέμενος ἀνήγειρεν εἰς ὄνομα ἐκείνης, ἐγγιστὰ τοῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναοῦ, ἐν ᾧ καὶ τὸν νεκρὸν αὐτῆς κατέθετο. καὶ ἐπ' ὀνόματι τοῦ ἁγίου Λαζάρου ναὸν ἐδείματο ἕτερον, εἰς ὃν καὶ τὸ ἱερὸν ἐκείνου σῶμα ἀπεθησαύρισεν ἐκ τῆς Κύπρου μετενεχθὲν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ τῆς Μαγδαληνῆς Μαρίας. ἀσχολουμένων δὲ ταῖς οἰκοδομαῖς τῶν πλωΐμων καὶ τοῦ στόλου μὴ πλέοντος, ὁ τῶν Ἀγαρηνῶν ναυτικὸς τὸ Ταυρομένιον ἐξεπόρθησε, καὶ τὴν νῆσον κατέσχε Λῆμνον, καὶ πολλὴ τῶν ἀνθρώπων ἐν αὐτοῖς συνέβη φθορά. προόδου δὲ κατὰ τὴν πεντηκοστὴν γενομένης τοῦ βασιλεύοντος εἰς τὸν τοῦ ἁγίου Μωκίου ναὸν κατὰ τὸ ἔθος, καὶ ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐποιήσατο τὴν προέλευσιν, καί πως ἤδη τοῖς κιγκλίσι τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ αὐτοκράτορος πλησιάζοντος, ἐξορμήσας τις ἐκ τοῦ ἄμβωνος, βάκτρον μετὰ χεῖρας ἔχων βαρύτατον, καὶ κατὰ τῆς βασιλικῆς ἐπενεγκὼν αὐτὸ κεφαλῆς, καὶ συνέτριψεν ἂν αὐτὴν, εἰ μὴ τῇ ὑπηρτημένῃ λυχνίᾳ προσαράξαν τὸ βάκτρον, ἀφῄρητο ταύτῃ τῆς καταφορᾶς τὸ σφοδρότατον. τέως δ' οὖν αἷμα τῆς τοῦ βασιλέως κεφαλῆς καταρρέον θόρυβον τοῖς ἄρχουσιν ἐνεποίησεν, ὅτι δ' οὐ παρῆν καὶ Ἀλέξανδρος ὁ τοῦ βασιλέως αὐτάδελφος, ὑπόληψις παρὰ τοῖς πλείοσιν ἐπεκράτησε, τῆς ἐπιβουλῆς αὐτὸν μὴ εἶναι ἀμύητον. ὁ δὲ τὸ τόλμημα ποιήσας βασάνοις ὑποβληθεὶς, καὶ μηδένα μηνύσας συνίστορα, χεῖρας ἀπετμήθη καὶ πόδας,

Ὅτι τὴν τρίτην γαμετὴν ὁ λέων ἠγάγετο.

Ὅτι καὶ τετάρτῳ ὡμίλησε γυναικί.

περὶ πατριαρχῶν.

Ὅτι ἐν τῷ ναῷ [illegible] ὁ βασιλεὺς [illegible].

Augustam appellauit, & dudum cõcubinam, legitimam uxorem duxit. Verùm breuis illa felicitas fuit. Nam cum annum unum et o cto menses in Imperio uixisset, obijt. Sunt & aliæ insidiæ Imperatori nunciatæ, quas Zautzis consobrinus, Basilius Pectes struebat. Is arcanum cum spadone Samona communicauit, quem iureiurando prius adegerat, ne id quòd auditurus esset, effutiret. Erat autem Samonas Agarenus, & cognitum in Imperatorem facinus, statim ei indicat. Sic Basilius & conscij consilij, comprehenduntur, Samonas Protospatarij honorem & Imperatoris familiaritatem adipiscitur. Leo tertiam quoque uxorem duxit, Eudociam, genere Opsicianam, excellenti forma. Sed & hæc non diu cum eo uixit. Nam quum uterum ferret, inter parturiendum unà cum fœtu edito perijt. Verùm Imperator suscipiendæ prolis auidus, præsertim quum id à uatibus ei prædictum esset (fuit enim doctrinarum omnis generis amator, & arcanæ quoque illius quæ per incantationes futura diuinari uersatus etiam in doctrina de motibus siderum, eorumque effectibus, in qua inueniebat, se filium habiturum Imperij successorem) quartam etiam uxorem ducit Carbonopsinam Zoën: quam non statim honore Imperatorio est dignatus, sed diu sine diademate habuit, donec filiolum peperisset, qui à Patriarcha Nicolao sacro baptismate est initiatus. Nam quum Antonius sede Constantinopolitana annis * gubernata decessisset, Mysticus Nicolaus Patriarcha est designatus. Imperator post filij partum, cui Constantini nomen indidit, coniugem etiam suam Augustam appellauit. Sed ob quartas nuptias à Patriarcha Leo censura Ecclesiastica est notatus, & nomine B. Theophanonis primæ coniugis suæ, honoris ergò, ædem extruxit proxime S. Apostolorum templum, in eàque corpus illius reposuit. Condidit & aliam ædem S. Lazari nomine, in qua sacrum eius corpus è Cypro translatum, necnon Mariæ Magdalenæ condidit. Quum autem nautis ædificando impeditis, classis uacaret: Agarenorum classis Taurominium uastauit, & Lemnum insulam occupauit, in quibus multi mortales perierũt. Imperator uerò cum in Pentecoste in diui Mocij ædẽ de more supplicatũ iret, iamque sacrarij cancellis appropinquaret: quidã è superiore loco prodiens, baculum grauissimum, quẽ manibus gestabat, Imperatoris capiti impegit: quod planè cõtudisset, nisi fustis dependenti candelabro illisus, maximã uim amisisset. Proceres cum sanguinem è capite Imperatoris manantem uiderẽt, turbati sunt: & quia frater eius Alexãder non aderat, apud plerosque suspicio inualuit, eum insidiarum fuisse cõscium. Sed qui id facinus ausus fuerat, quæstionibus adhibitis, nullo conscio nominato, pedibus & manib' amputatis, in ignem

Samonas Agarenus spado, Leoni ob detectã Basilij coniurationem charus.

Eudocia tertia Leonis uxor.

Leo ob quartũ coniugium Ecclesiastica censura notatus.

Nicolaus Patriarcha.

Leonis substructiones.

Agareni Leone templis cõdendis occupato, prouincias uastant.

Imperatori in tẽplo factæ insidiæ.

Marci monachi diuinatio. in ignem est coniectus. At Marcus monachus qui Tetraodium magni sabbathi suppleuit, tum præsens, Imperator, inquit, istud à Dauide prædictum est, his uerbis: Quæ hostis tuus in sancto improbè egit, & qui te oderunt, in medio festiuitatis gloriati sunt. Scito igitur te ab hoc tempore decem annos regnaturum. Quemadmodū dixit, ita factum est. Nam Leo post decenniū ea ipsa die, qua caput ictus fuerat, est mortuus. *Samonæ fuga.* Samonas autem, de quo suprà diximus, cum apud Imperatorem multū posset, cum magnis opibus fugam ad Agarenos, unde ortus erat, capessit. Sed in transitu Halys captus, quamuis se ex uoto crucem Sirichanam adire diceret, nihilominus à Cōstantino Ducis Andronici filio, Byzantiū est reductus. Cui Imperator, conseruato pristino erga Samonam affectu, mandauit, ut coram Senatu interrogatus, diceret, eum non cœpisse fugam, sed ad Sirichanam crucem peregrinatum esse. Cum autem postridie Senatu præsente Constantinum iureiurando obstrictum rogaret, an fugisset Samonas: ille periurio reformidato dixit, Eum in patriam suam Melitenen abijsse, & per iracundiam ab Imperatore dimissus est. Samonas autem præter ueterem necessitudinem, etiam Patricij dignitate ornatus, & cubicularius designatus, Imperatorem sæpe impulit, ut ab officio decederet: *Nicolai Patriarchæ relegatio.* quorum illud fuit, quod Patriarcham coegit, ut se reciperet, & censuræ eximeret: quē cum accersisset, nec ulla ratione exorare posset: statim è Regia in Iriam naui transuehendum, atque inde pedestri itinere in Galacrenęum monasterium, quod ipse struxerat, transferendū curat, cum annos undecim Ecclesiæ præfuisset. Eius uerò loco Patriarcha designatus est *Syngelus Euthymius Patriarcha.* Syngelus Euthymius, uir sacer, qui omni studio obstitit, ne lex ab Imperatore promulgaretur, ut ipsius exemplo cuiuis liceret secūdam, tertiam, & quartā etiam uxorem ducere. Cum autē Agareni Romanas prouincias infestarēt, *Himerius Agarenos profligat.* Imperator Himeriū Dromi Logothetā, classi præfectum, cōtra illos misit, mandauitque ut etiam Ducē Andronicū assumeret. Verùm dolosus Samonas internecinas cum familia Du- *Samonas Alexio Duci perniciem machinatur.* cica inimicitias exercens, quendā ex Andronici amicis subornat, q eū moneat, ne cū Himerio proficiscatur, qui ei iussu Imperatoris oculos sit effossurus. Itaque Himerium comitari noluit Andronicus, & cū ille solus prælio uictor hostilem classem subegisset, desperatis rebus, assumptisque cognatis et seruis suis, Cabalā occupauit, munitū castellū, nō procul Iconio dissitū. Cū autē Samonas Imperatorē irritare, & cōtra illū inflammare non desisteret, atque is Patriarchā Nicolaū ecclesia pulsum esse cognouisset: spe omni destitutus, cū tota familia se ad Agarenos confert. Quo Imperator cognito, supra modū doluit, se illū habiturū hostē, q defensore usus esset. Literas igitur scribit, quibus

καὶ τέλος παρεδόθη πυρί. ὁ μοναχὸς Μάρκος ὁ τὸ τετρῴδιον τοῦ μεγάλου σαββάτου ἀναπληρώσας, ἔφη παρὼν πρὸς τὸν βασιλέα, τοῦτο προείρηται παρὰ τοῦ Δαβὶδ, εἰρηκότος· ὅσα ἐπονηρεύσατο ὁ ἐχθρὸς ἐν τοῖς ἁγίοις σου, καὶ ἐνεκαυχήσαντο οἱ μισοῦντές σε ἐν μέσῳ τῆς ἑορτῆς σου. ἴσθι γοῦν ὡς βασιλεύσεις ἐπὶ τοῦτο χρόνον δεκαετῆ. καὶ ὁ λόγος ἔργον ἐγένετο. τέθνηκε γὰρ ὁ Λέων μετὰ δέκα ἐνιαυτοὺς, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐπλήγη τότε τὴν κεφαλήν. ὁ δὲ ῥηθεὶς Σαμωνᾶς παρὰ τῷ βασιλεῖ μεγάλα δυνάμενος, πλοῦτόν τε δαψιλῆ περιβαλόμενος, καὶ τοῦτον λαβὼν, εἰς τοὺς Ἀγαρηνοὺς, ὅθεν ὥρμητο, ἀπεδίδρασκεν. ἀλλ' ἑάλω τὸν Ἅλυν διαπερῶν, ὁ δὲ ὡς τὸν ἐν Σιριχᾷ σταυρὸν ἔλεγεν ἀπιέναι, τὴν εὐχὴν ποιησάμενος, ὃν λαβὼν Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ δουκὸς Ἀνδρονίκου υἱὸς, εἰς τὸ Βυζάντιον ἐπανήγαγεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἔτι τηρῶν τὴν πρὸς τὸν Σαμωνᾶν τὴν πρώην διάθεσιν, ἐνετείλατο τῷ Κωνσταντίνῳ, εἰ ἐρωτηθείη ἐνώπιον τῆς συγκλήτου περὶ τοῦ Σαμωνᾶ, μὴ εἰπεῖν ὅτι ἀπεδίδρασκεν, ἀλλ' ὅτι εἰς τὸν ἐν Σιριχᾷ ἀπῄει σταυρόν. τῇ δ' ἑξῆς τῆς συγκλήτου παρούσης, ἠρώτα μεθ' ὅρκων ἐπαγωγῆς τὸν Κωνσταντῖνον ὁ βασιλεὺς, εἰ ἔφυγεν ὁ Σαμωνᾶς· ὁ δὲ διὰ τοὺς ὅρκους ψεύσασθαι μὴ θελήσας, ἔφη, ὅτι εἰς τὴν οἰκείαν πατρίδα τὴν Μελιτηνὴν ἀπῄει. ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μὲν Κωνσταντῖνον μετ' ὀργῆς ἀπεπέμψατο. τὸν δὲ Σαμωνᾶν μετὰ ταῦτα τῆς προτέρας ἠξίωσεν οἰκειώσεως, ὅτε καὶ πατρίκιον ἐτίμησε, καὶ παρακοιμώμενον προεβάλετο, ὃς εἰς πολλὰ τῶν οὐ καθηκόντων τὸν αὐτοκράτορα προεβίβαζεν, ὧν ἓν καὶ τὸ βιάσασθαι τὸν πατριάρχην, δέξασθαι αὐτὸν, καὶ τοῦ ἀφορισμοῦ ἀπολῦσαι. μεταπεμψάμενος οὖν τὸν ἀρχιερέα ὁ βασιλεὺς, ἐλιπάρει δεχθῆναι. ὡς δ' ἐκεῖνος ἦν ἀδυσώπητος, ἐκ τῶν βασιλείων αὐτίκα διαπεραιοῦται πρὸς τὴν Ἱερείαν, κἀκεῖθεν πεζοποροῦντα εἰς τὸ ἐν Γαλακρήναις ἄγουσιν αὐτὸν μοναστήριον, ὃ αὐτὸς ἐδομήσατο, ἕνδεκα προστάντα τῆς ἐκκλησίας ἐνιαυτούς. προχειρίζεται δὲ πατριάρχης ὁ σύγκελλος Εὐθύμιος, ἀνὴρ ἱερὸς, ὃς καὶ βουλόμενον τὸν βασιλέα νόμον θεσπίσαι, ἄγεσθαι κατ' αὐτὸν τὸν βουλόμενον γυναῖκας δύο καὶ τρεῖς ἄχρι καὶ τεσσάρων, πάσῃ σπουδῇ διεκώλυσε. τῶν δ' Ἀγαρηνῶν ναυσὶ τὰς τῶν Ῥωμαίων λῃζομένων χώρας, ὁ βασιλεὺς Ἱμέριον τὸν λογοθέτην τοῦ δρόμου τοῦ στόλου προβαλλόμενος ἀρχηγὸν, κατὰ τῶν ἐκ τῆς Ἄγαρ ἀπέσταλκεν, ἐντειλάμενος αὐτῷ, καὶ τὸν δοῦκα προσλαβέσθαι Ἀνδρόνικον. ὁ δὲ δόλιος Σαμωνᾶς ἄσπονδον ἔχων ἔχθραν κατὰ τοῦ γένους τοῦ δουκικοῦ, ὑποτίθησί τινι τῶν φίλων τοῦ Ἀνδρονίκου διδάξαι αὐτὸν, μὴ συμπλεῦσαι τῷ Ἱμερίῳ, ἐκκόψαι οἱ τὰ ὄμματα μέλλοντι κατὰ βασίλειον πρόσταγμα. διὸ οὐκ ἐπειδὴ τῷ Ἱμερίῳ συνελθὼν ὁ Ἀνδρόνικος, ὅθεν καὶ μόνος ἐκεῖνος ναυμαχήσας ἐκράτησε, καὶ τοῦ τῶν πολεμίων περιεγένετο ναυτικοῦ, ἐντεῦθεν ἀπογνοὺς ὁ Ἀνδρόνικος, συγγενεῖς τε, καὶ δούλους αὐτοῦ προσλαβόμενος, κατέσχε τὴν Καβάλαν ὀχυρόν τι φρούριον τοῦ Ἰκονίου οὐ πάνυ τι διεστηκὸς μόνον. ὁ δὲ Σαμωνᾶς οὐκ ἔλειπε τὸν βασιλέα ἐρεθίζων καὶ εἰς ὀργὴν παροξύνων κατὰ τοῦ ἀνδρός. μαθὼν δ' ἐκεῖνος καὶ τὴν τοῦ πατριάρχου Νικολάου ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐξέωσιν, καὶ πάντοθεν ἀπορῶν, πανοικεσία τοῖς Ἀγαρηνοῖς προσελήλυθεν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτο γνοὺς, ὑπερήλγησεν, ἐναντίον ἕξων τὸν ἄνδρα οὗ ὑπερμάχῳ ἐχρῆτο. γραφὴν τοίνυν ἐγχειρίσας Βασιλείῳ, δι' ἧς τῷ Ἀνδρονίκῳ

Ἀνδρονίκῳ ἡ ἀμνηστία τῶν πραχθέντων ὑπισχνεῖτο, καὶ ἡ ὑπονόστησις ἐπετρέπετο, καὶ πολλῶν ἄλλων ἐπήγγελτο ἀγαθῶν. ταύτην ἐμβαλόντες κηρῷ τὴν γραφὴν, καὶ λαμπάδι τὸν κηρὸν ἀπεικάσαντες, Σαρακηνῷ τῶν αἰχμαλώτων ἑνὶ ἐκβληθέντι τῆς εἱρκτῆς ἐγχειρίζουσιν, ἐντειλάμενοι πρὸς Ἀνδρόνικον δοῦναι αὐτήν. τοῦτον δὴ τὸν ἀγαρηνὸν ὁ Σαμωνᾶς μετακαλεσάμενος, ἐν ἀπορρήτοις φησὶ πρὸς αὐτὸν, οἶδας ὅτι τὸν ὄλεθρον τῆς Συρίας ὅλης φέρεις ἐν ταῖς χερσίν; ἵνα γοῦν καὶ τὴν πατρίδα περισώσῃς καὶ τοὺς ὁμογενεῖς, τὸν κηρὸν τοῦτον ἐγχείρισον τῷ Οὔζηρ (οὕτω γὰρ ὁ πρὸς ὃν ἦν ὁ Ἀνδρόνικος ὠνομάζετο). ὁ δὲ πεποίηκεν ὡς παρήγγελτο, καὶ γνόντες οἱ τῶν Ἀγαρ τὴν δύναμιν τῆς γραφῆς, καὶ τὸν Ἀνδρόνικον δεσμοῦσι, καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν Ἀνδρόνικος ἐν τοῖς δεσμοῖς τὸν βίον κατέλυσε. τινὲς δὲ τῶν σὺν αὐτῷ τὴν ἐκ τῶν δεσμῶν μὴ φέροντες κάκωσιν, τὴν πίστιν ἑαυτῶν ἐξωμόσαντο. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος καί τινες τῶν σὺν αὐτῷ τῆς εἱρκτῆς ἐκφυγόντες, πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἀπῆλθον, καὶ τοὺς καταδιώκοντας αὐτοὺς Ἀγαρηνοὺς γενναίως τρεψάμενοι, διεσώθησαν. ὃν ὁ βασιλεὺς ἐδέξατό τε περιχαρῶς, καὶ ἐδεξιώσατο μεγαλοπρεπῶς, καὶ διαφερόντως ἐτίμησεν. ὅτε καὶ πρὸς αὐτὸν ἔφη, μὴ ἀπατάτω σε Κωνσταντῖνε τὸ ὄνομα, μηδ᾽ οἴου τῆς βασιλείας τυχεῖν, ὡς Κωνσταντίνου Ῥωμαίων μέλλοντος ἄρξαι. ἴσθι γὰρ ἀκριβῶς, τοῦτον εἶναι τὸν υἱὸν τὸν ἐμόν. σὺ δὲ εἰ μὲν ἣν ἔλαχες Σπάρτην κοσμεῖς, ἔσται σοι εὖ, εἰ δὲ νεωτερίσεις, καὶ τυραννίδι ἐγχειρήσεις, ἴσθι βεβαίως, ὡς διὰ τῆσδε τῆς πύλης (τὴν πρὸς δύσιν οὖσαν τοῦ χρυσοτρικλίνου δείξας αὐτῷ) ἡ κεφαλή σου τοῦ λοιποῦ σώματος χωρὶς ἐξαχθήσεται. ὃ καὶ γέγονεν ὕστερον. ἐκ δὲ Μελιτηνῆς ἐλθόντων τινῶν, ἐν οἷς ἦν καὶ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ἀπεδέξατο τούτους ἐντίμως ὁ βασιλεὺς, καὶ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν μὴ δεόντως ἀπίστους ὄντας εἰσήγαγεν. ἰδὼν δὲ ὁ τοῦ Σαμωνᾶ πατὴρ, ἣν εἶχεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ τιμὴν ἐν τοῖς βασιλείοις, καὶ τὸν πλοῦτον, ἤθελε συνδιάγειν αὐτῷ. ἐκωλύθη δὲ παρ᾽ ἐκείνου, τὴν οἰκείαν θρησκείαν τηρεῖν συμβουλεύοντος, καὶ εἰς τὴν πατρίδα ἐπανελθεῖν, εἰ δὲ καὶ αὐτὸς, ἔφη, τύχω καιροῦ, ἐπανοστήσω πρός σε. τῇ δ᾽ ἑορτῇ τῆς πεντηκοστῆς ἔστεψε τὸν υἱὸν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς, καὶ ἀνηγόρευσεν αὐτὸν βασιλέα. εὐνοῦχον δ᾽ ἔχων θεράποντα ὁ μιαρὸς Σαμωνᾶς, Κωνσταντῖνον ὀνομαζόμενον, ἐκ δὲ Παφλαγονίας γενόμενον, τῇ δεσποίνῃ τοῦτον δέδωκεν εἰς ὑπηρεσίαν. ἐπεὶ δὲ καὶ τῇ βασιλίσσῃ καὶ αὐτῷ τῷ κρατοῦντι λίαν ὁ Κωνσταντῖνος ᾠκείωτο, ἐκ βασκανίας ὁ βέβηλος κινηθεὶς Σαμωνᾶς, καὶ πρὸς τὸν βασιλέα κατεῖπεν αὐτοῦ, ὡς ἐρωμένου τῇ βασιλίσσῃ. ζηλοτυπήσας οὖν ὁ Λέων, ἀποκαρῆναι τοῦτον προσέταξε μοναχὸν, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἀνεκαλέσατο τοῦτον, καὶ ἐκδύσασθαι κελεύσας τὰ μοναχικὰ ἄμφια, καὶ κοσμικὴν περιβαλέσθαι στολὴν, μᾶλλον ἢ πρότερον αὐτὸν ᾠκειώσατο. οὐκ ἀνεκτὰ δ᾽ ἦσαν ταῦτα τῷ Σαμωνᾷ. γράφει τοίνυν λοίδορόν τι γραμματεῖον διά τινος τῶν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο ῥίπτει ἔνθα ὁ βασιλεὺς διελεύσεσθαι ἔμελλεν, ὅπερ εὑρὼν ἐκεῖνος καὶ ἀναγνοὺς, ἤλγησέ τε, καὶ τὸν πεποιηκότα τοῦτο ἐζήτει. εἷς οὖν τις τῶν συνειδότων τὴν πρᾶξιν ταύτην τῷ Σαμωνᾷ, τοῦτον εἶναι τὸν ἐργάτην τοῦ λοιδόρου βιβλίου τῷ κρατοῦντι ἐδήλωσεν. ἐκλείψεως μέντοι τότε τῆς σελήνης συμβάσης, τὸν μητροπολίτην Συνάδων ὁ βασιλεὺς μετεπέμψατο, περὶ ταύτης πυνθανόμενος. ὃν ὁ Σαμωνᾶς ἰδίᾳ παραλαβὼν, ἤρετο περὶ τῆς ἐκλείψεως, κἀκεῖνος ἔφη, ὅτι τὸ τῆς σελήνης πάθος σημαίνει δυστύχημα. ἐν δὲ τῇ ι᾽ τοῦ Ἰουλίου τεσσαρακοστῷ

Margin notes: ὅτι κηρῷ τοῦ Σαμωνᾶ [illegible] Ἀγαρηνῶν [illegible]. — ὅτι διδράσκει Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Ἀνδρονίκου υἱὸς, καὶ [illegible] ὁ βασιλεὺς [illegible]. — ὅτι ἔστεψεν ὁ Λέων τὸν υἱὸν αὐτοῦ. — ὅτι Κωνσταντῖνον ὁ Σαμωνᾶς ἐκ βασκανίας [illegible].

Andronico & delictorum uenia concedebatur, & reditus permittebatur, & multa beneficia promittebantur. Eas literas in ceram candelæ instar effictam coniectas, Sarraceno cuidam è carcere educto tradunt, Andronico reddendas. Cui Samonas accersito, clàm ait: Nunquid scis te totius Syriæ interitum gestare in manibus? Vt igitur patriam & populares conserues: ceram istam Vzeri tradito, id enim hospiti Andronici nomen erat. Facit ille ut iussus fuerat. Agareni cognita literarum sententia, Andronicum cum omnibus suis in uincula conijciunt. in quibus ille obijt: quidam uerò ex illis, carceris ærumnas non ferentes, fidem obiurarunt. At Constantinus, & quidam cum ipso, carcere elapsi, in Romanos limites, persequentibus Agarenis fortiter profligatis, euaserunt. Eum Imperator & hilariter excepit, & magnificè donauit, & exquisitis honoribus affecit. Deinde etiam ei dixit: Ne te decipiat nomen Constantine tuum, nec putaris, eo quòd Constantinus Romanis imperaturus sit, te imperio potiturum. Certò enim scito, filium hunc meum, illum esse. Quòd si tu Spartam tuam ornaris, bene tibi erit. Sin rebus nouis studueris, & tyrannidem affectaris: noli dubitare, quin per hanc portam (demonstrata occidentali aurei triclinij porta) caput tuum absque reliquo corpore sit transiturum. id quod postea factum est. Cum Samonæ pater cum quibusdam alijs Melitena uenisset, uiso honore & opulentia filij, cũ eo uiuere uoluit. Nam Imperator eos honorificè exceperat, & contrà quàm decebat, homines profanos in magnam Ecclesiam introduxerat. Sed à filio prohibitus est, suadente, ut suam religionem conseruaret, atque in patriam reuerteretur, quod & ipse per occasionem facturus esset. In festo Pentecostes, Leo filium suum coronauit, & Imperatorem appellauit. Cæterùm odiosus Samonas eunuchum ministrum suum Constantinum, ex Paphlagonia oriundum, dominæ ád ministerium tradidit. qui cùm & Imperatrici & ipsi Imperatori percharus esset: profanus Samonas inuidia stimulatus illum apud Imperatorem detulit, quasi ab Imperatrice amaretur. quẽ Leo ex æmulatione, pro monacho tonderi, nec multò pòst reuocari, & monastico habitu exuto, ciuilẽ uestem resumere iussit, eoq; familiarius etiam q̃ prius usus est. Id Samonæ intolerabili[9] uisum. Curat igit̃ p̃ suorũ quẽdã, libellũ conuicijs plenũ scribi, eũq; abijcit, quà Imperator trãsiturus erat: quo is inuento & lecto, doluit, autorẽq; requisiuit. Vnus igitur ex eius rei cõscijs, Samonã scripti autorẽ esse indicat. Cũ aũt eclipsis Lunæ tũ fuisset, Imperator Metropolitã Synadũ de ea quæsiturus accersit. quem cũ Samonas priuatim de illa sciscitaretur: respõdet, Tuum infortuniũ portendit ista Lunæ affectio. Sin decima tertia Iulij die

Margin notes: Constantinus dux Byzantij honorificè exceptus, ab affectando regno deterretur. — Constantinus Leonis filius designatur Imperator. — Constantinus eunuchus frustrà à Samone defertur. — Samonas ob famosum libellum Regia exactus. — Eclipsis Lunæ à synodo declarata.

ante tuam calamitatem præterierit: & tu infortunium euitabis. Deinde ab Imperatore quoque interrogatus Synadus, respondet, malum illud in eum qui esset ab illo proximus, grassaturum. Imperator porrò personam proximam Alexandrũ fratrem iudicabat, sed falsò. Nam homini pessimo tandẽ malè esse oportebat. Leo igitur, ubi cognouit eum esse famosi libelli autorem, & regia exigit, & rasum certis finibus includit. idq; accidit ante diem Iulij XIII. Constantinus cui Samonas & inuidebat & insidiabatur, illius loco cubicularius est designatus, eiq; monasterium in Nossijs extructũ. Imperator autem cæliaco morbo laborãs, uiribus ita exhaustis fuit, ut de ieiunio apud Senatum de more orationem habere nõ posset, quæ oratio Silentiũ appellatur. Pauca tamen est locutus, petijtq;, ut patres conscripti sui memores, cõiugi filioq; suo fidẽ seruarent. quamuis autem diceret, se eos nunc postremò affari, non tamen statim defecit, sed ad Maium usq; uixit. Tum uerò moriens, imperiũ fratri Alexãdro reliquit, eidemq; filio suo tradito, petijt, ut eum curaret, regaliterq; educato, imperiũ relinqueret. quem cùm iam moribundus ad se uenire uidisset, dixisse fertur: Ecce infaustum tempus post XIII. menses. Imperauit annos XXV. & III. menses.

Leo cæliacus obit.

IMPERIVM ALEXANDRI fratris Leonis.

Lexãder firmato imperio, patriarcham Nicolaum statim è Galacrenis in sedem Constantinopolitanam reduxit, pulso in exilium Euthymo, & dignitate pro suggesto abrogata, cùm quidẽ Nicolai sectatores multis hominẽ contumelijs affecissent. Rerum potitus nihil Imperatore dignũ gessit, delicijs, uenationibus, ebrietati, comessationibus, luxuriç deditus. Res imperij & Reipub. mandauit circulatoribus & hominib. è triuijs, quos ante imperium clandestinorũ facinorum habuerat socios: quorũ unum Basilitzem successorem imperij declarare in animo habuit. Nã fratris filiũ Constantinũ & priuatũ esse, & uirilibus priuare uolebat. Idq;, nisi uitã celeriter finisset, consilijs eius à diuina prouidentia euersis, quantum quidẽ in ipso fuit, re ipsa fortasse factũ esset. Cũ præstigiatores percõtaretur, an diu uicturus esset: audiuit ex eis, se fore longæuũ, si apro æneo in theatro, dentes & pudenda addidisset. Eum enim ipsius elementũ esse, qui aduersus Leonẽ fratrem eius staret. Neq; ulla in re alia rectè iudicarunt, nisi q; hominẽ gulæ conuiuijsq; mancipatũ, luxuq; cõtinenter diffluentẽ, sui compararunt. Credidit homo porcis amentior, illorum uebis, easq; partes æneo operi adiecit. Cũ Bulgarorũ princeps Symeon per legatos ex eo quæreret, an pacem cõseruaturus esset: eos Alexander contemptim excepit, superbè allocutus est, & arroganter comminatus. Cuius

Euthymio Patriarcha pulso, Nicolaus restituitur.

Aper æneus ab Alexandro armatus.

Bulgarica legatio.

παρελεύσεται πρὸ τοῦ σε παθεῖν, ἐκφεύξῃ καὶ σὺ τὸ δυστύχημα. εἶτα καὶ πρὸς τοῦ βασιλέως ὁ συνάδων ἐρωτηθεὶς, ἀπεκρίνατο, ὡς εἰς τὸ δεύτερον μετὰ σὲ πρόσωπον τὸ σκήψει τὰ κακώσεις. δεύτερον δὲ πρόσωπον ὁ βασιλεὺς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ἀλέξανδρον ἐνόμιζεν, ἀλλ᾽ ἐσφάλη περὶ τὴν κρίσιν. ἔδει γάρ ποτε τῷ κακίστῳ σαμωνᾷ γενέσθαι κακῶς. μαθὼν οὖν ὁ λέων, ὡς ἐκεῖνος ἦν ὁ τοῦ λοιδόρου βιβλίου πατὴρ, ἐξωθεῖ μὲν τῶν βασιλείων αὐτὸν, καὶ ἐκκαρεὶς καὶ περιγραφεὶς ὁρίοις καθείργνυσι. καὶ τοῦτο γέγονε, μήπω τῆς τρισκαιδεκάτης τοῦ ἰουλίου παρεξελθούσης. ἀντικαθιστάμενος δὲ αὐτῷ τοῦ σαμωνᾶ ὁ παρ᾽ ἐκείνου βασκαινόμενος κωνσταντῖνος καὶ ἐπιβουλευόμενος προκεχείριστο, ᾧ καὶ μονὴν ὁ βασιλεὺς ᾠκοδομήσατο ἐν τοῖς νοσσιῶς. νοσήσας δὲ ὁ λέων κοιλιακὸν νόσημα, ὑπὸ τούτου κατεργασθεὶς τὴν δύναμιν, ὡς μηδὲ δυνηθῆναι διαλεχθῆναι τῇ συγκλήτῳ, περὶ νηστείας τὴν συνήθη διάλεξιν, ἣ καλεῖται σιλέντιον. ὅμως ὀλίγα τινὰ ταύτῃ διαλεχθεὶς, καὶ ἀξιώσας αὐτοῦ μεμνῆσθαι, καὶ πίστιν εἰς τὴν αὐτοῦ σύμβιον τηρεῖν καὶ εἰς τὸν υἱὸν, καὶ τελευταίαν ταύτην προσλαλιὰν πρὸς αὐτὴν πεποιῆσθαι εἰπὼν, οὐκ αὐτίκα ἐξέλιπεν, ἀλλὰ μέχρι τοῦ μαΐου διήρκεσε. τότε δὲ τελευτῶν, τὴν αὐταρχίαν τῷ ἀδελφῷ κατέλιπεν ἀλεξάνδρῳ, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ παραδιδοὺς, ἠξίωσεν ἐπιμεληθῆναι αὐτοῦ, καὶ ἀναγαγεῖν βασιλικῶς, καὶ αὐτῷ τὸ κράτος καταλιπεῖν. ὃν βλέπων ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἤδη ἐκλείπειν, ὡς φασιν, ἰδοὺ ὁ κακὸς καιρὸς μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας. ἐβασίλευσε δὲ ὁ λέων εἰκοσιπέντε ἔτη, καὶ μῆνας τρεῖς.

ἐξώσεως ἐκ τῆς βασιλείας τοῦ σαμωνᾶ.

τελευτὴ τοῦ λέοντος βασιλέως.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ τοῦ ἀδελφοῦ λέοντος.

Ἀλέξανδρος δὲ ἅμα τε τοῦ πόθου ἤρξατο τῇ ἀρχῇ, καὶ ἅμα τὸν πατριάρχην νικόλαον ἐκ τῶν γαλακρηνῶν ἀγαγὼν, εἰς τὸν τῆς κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνήγαγε τὸ δεύτερον, καταγαγὼν τὸν εὐθύμιον. καὶ ὑπὸ βήματος τὴν τούτου ποιήσας καθαίρεσιν, συνελασάντων εἰς τὸν ἄνδρα πολλὰ τῶν προσκειμένων ὑπὸ νικολάῳ, ἅτε καὶ ἐκφέρειν ποιήσας αὐτόν. αὐταρχήσας δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος, οὐδὲν ἄξιον εἰργάσατο βασιλείας, ἀλλὰ τρυφαῖς καὶ θήραις, καὶ κώμοις, καὶ ἀσελγείαις διέλυεν ἑαυτόν. τὰ δὲ τῆς βασιλείας καὶ κοινὰ πράγματα ἀνθρώποις ἐνέθετο ἀγύρταις καὶ τοῖς ἐκ τριόδου, οὓς πρὸ τῆς μοναρχίας ἐσχήκει ἀπορρήτων πράξεων κοινωνοὺς, ὧν ἕνα βασιλίτζην λεγόμενον καὶ διάδοχον τοῦ σκήπτρου διανοεῖτο ποιήσασθαι. τὸν γὰρ ἀδελφιδοῦν κωνσταντῖνον καὶ ἰδιωτεῦσαι ἐβούλετο, καὶ τῶν παιδογόνων ἀφαιρεθῆναι μορίων. κἂν εἰ μὴ ταχὺ τὸ τέλος αὐτῷ τῆς ζωῆς ἐπελήλυθε, καὶ οὕτως αὐτοῦ παρὰ τῆς ἄνω προνοίας ἐσφάλησαν τὰ βουλεύματα, τάχ᾽ ἂν ὅσον τὸ ἐπ᾽ ἐκείνῳ, καὶ εἰς ἔργον ἐξέβησαν. γόητας δὲ πυνθανόμενος, εἰ ἐπὶ μακρὸν αὐτῷ τὰ τῆς ζωῆς παρελεύσεται, ἤκουσεν ἐξ ἐκείνων, ὡς ἔσται αὐτῷ μακροχρόνιον τὸ βιώσιμον, εἰ τῷ ἐν τῷ θεάτρῳ συῒ, ὃς ἐκ χαλκοῦ πέπλασται, ὀδόντας καὶ αἰδοῖα περιθείη. σὸν γὰρ, ἔλεγον, ὁ σῦς στοιχεῖον ἐστὶν, ἀντίος ἱστάμενος λέοντι τῷ σῷ ἀδελφῷ. οὐδὲν ἕτερον κρίνοντες ὑγιὲς, ἢ τὸν συνιδόντα ἀποφῆσαι τὸν αὐτοκράτορα, διὰ τὴν περὶ γαστέρα λαιμαργίαν τε καὶ συνεχῆ καὶ ἀκολασίας προσκεῖσθαι διηνεκῶς. πεισθεὶς οὖν τοῖς λόγοις ἐκείνων, ὁ καὶ χοίρων ἀνοητότερος, τὰ λείποντα τῷ χαλκουργήματι διεπλάσατο. τοῦ μέντοι τῶν βουλγάρων ἄρχοντος συμεὼν, ἐπὶ τῇ εἰρήνῃ ἐρωτῶντος διὰ πρέσβεων, εἰ καθ᾽ αὐτὸν τηρηθήσεται, ὁ ἀλέξανδρος ἀτίμως τε τοὺς πεμφθέντας ἐδέξατο, καὶ ὑπερηφάνως ὡμίλησε, καὶ ὑπερόγκως ἠπείλησεν.

ὅτι τὸν ἀνεψιὸν κωνσταντῖνον ἐκτομίαν ποιῆσαι ἐβούλετο.

τελευτὴ τοῦ ἀλεξάνδρου.

ἐπάλλοντο. ὅθεν ὁ συμεὼν τὴν ὕβριν μὴ φέρων, κατὰ ῥωμαίων ὡπλίζετο. συμποσίοις δὲ καὶ μέθαις δόλοις προσκείμενος ὁ ἀλέξανδρος, ἅπαξ ἀριστήσας μετὰ λουτρὸν, καὶ κοίλην χρυσόμενος τῇ γαστρὶ, καὶ ἀπλήστως ἀκρατισάμενος, σφαιρίσαι προῄει, καὶ κατατείνας τὸ σῶμα τῇ ἱππασίᾳ καὶ ταῖς τῆς σφαίρας ἐπαγκαλίσεσι, ῥῆξιν ὑπέστη, καὶ αἷμα διά τε τῆς ῥινὸς ἐκχεύσας καὶ τοῦ αἰδοίου, μετὰ μίαν ἡμέραν ἐξέλιπεν, ἐπιτρόπους ἐπ' ἀνεψιῷ καὶ τῆς βασιλείας διοικητὰς γράψας, τόν τε πατριάρχην νικόλαον καὶ τὸν μάγιστρον στέφανον, καὶ τὸν μάγιστρον ἰωάννην τὸν ἐλαδᾶν τόν τε ῥαίκτορα ἰωάννην, καὶ δύο τῶν ὑπ' αὐτοῦ προαχθέντων ἐκ τύχης ἀγελαίου εἰς συγκλητικὴν ἀξίαν, καὶ ὡς πατρικιότητα τὸν βασιλίτζην καὶ τὸν γαβριηλόπουλον.

ἐπίτροποι κωνσταντίνου ὑπὸ τοῦ ἀλεξάνδρου.

contumeliæ Symeon impatiens, se contra Romanos armauit. Alexander uerò conuiuijs & ebrietati perpetuò indulgẽs, cũ à balneo pransus, uentre epulis meroq; distẽto, pila luderet equitando, & pilæ inflexionibus, uasis quibusdam ruptis, multoq; sanguine per nares & uetrũ reiecto, uno die post extinctus est: cùm nepoti suo tutores, & imperij administratores scripto ordinasset, Patriarchã Nicolaum, Magistrum Stephanũ, Magistrum Ioannem Eladam, Rectorem, & duos, quos è circulis uocatos, ad senatoriam & Patriciã dignitatem euexerat, Basilitzem & Gabrielopolum.

Alexandri obitus.

Constãtini tutores.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ
τοῦ υἱοῦ τοῦ λέοντος.

Μὲν οὖν ἀλέξανδρος ἕνα ἐνιαυτὸν καὶ μῆνα τὴν βασίλειον διαπαίξας ἀρχὴν, κατέλυσε τὴν ζωὴν, τὸ δὲ κράτος εἰς κωνσταντῖνον τὸν υἱὸν τοῦ λέοντος περιέστη, παῖδα ἔτι τυγχάνοντα κομιδῆ, ἕβδομον γὰρ αὐτῷ τῆς ἡλικίας ἔτος ἤνυετο. ὁ μέντοι τοῦ δουκὸς ἀνδρονίκου υἱὸς ὁ κωνσταντῖνος, δομέστικος ὢν τῶν σχολῶν, καὶ τὴν τοῦ ἀλεξάνδρου πυθόμενος τελευτὴν (ἀπεδήμει γὰρ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων) τὸ μὲν τι ὃν ἐκρύπτετο ὑπὸ σποδιᾷ σπινθῆρα τοῦ ἔρωτος τῆς βασιλείου ἀρχῆς ἐκκαλύπτων τε καὶ ἀναρριπίζων, τὸ δὲ καὶ ὑπ' ἄλλων πρὸς τοῦτο ἐρεθιζόμενος, ὧν εἷς λέγεται καὶ ὁ πατριάρχης νικόλαος (μήπω γὰρ τῆς τοῦ ἀλεξάνδρου διαθήκης ἀναγνωσθείσης, οὐκ ᾔδει καὶ αὐτὸς καταλελειμμένος ἐπίτροπος) τυραννίδι ἐπεχείρησε, καὶ τοὺς ἐκκρίτους τῶν στρατιωτῶν μεθ' ἑαυτοῦ παραλαβὼν, εἰς βυζάντιον εἰσελήλυθε, καὶ διά τινος πυλίδος νυκτὸς εἰσελθὼν, τὴν τοῦ ἱπποδρόμου πύλην μετὰ λαμπάδων καταλαμβάνει, καί τινας τῶν συγκλητικῶν προσεταιρισάμενος, πολλοῦ καὶ δημώδους ὄχλου συναθροισθέντος, οἳ καὶ ὡς βασιλέα αὐτὸν εὐφήμουν καὶ ἀνηγόρευον. τῶν δὲ φυλάκων τὰς πύλας μὴ ἀνοιγνύντων, ὁ πρωτοστράτωρ τοῦ κωνσταντίνου, ταῖς χερσὶ πεποιθὼς, καὶ θρασύτερον προσρῆξαι τὰς πύλας καὶ καταβαλεῖν βιαζόμενος, νύττεται λόγχῃ ἐκ τοῦ φύλου διά τινος ἀμυχῆς, καὶ ὁ μὲν ἦν αὐτίκα νεκρός. ὁ δέ γε κωνσταντῖνος ἐκεῖθεν εἰς τὸ τῶν ἵππων ἅμιλλητήριον θέατρον. εἶτα εἰς τὴν λεγομένην πύλην χαλκῆν, καὶ ἄχρι τῶν ἐξκουβίτων προῆλθεν. ὁ δὲ τῶν ἐπιτρόπων εἷς ὁ μάγιστρος ἰωάννης ὁ ἐλαδᾶς, ἐκ τῶν ἑταιρειῶν καὶ τῶν πλοΐμων συλλέξας τινὰς, ἀντικαταστῆναι τῷ τυράννῳ ἐξέπεμψε, καὶ συμπλοκῆς γενομένης, πολλοὶ πεπτώκασιν ἑκατέρωθεν, ἐσφάγη δὲ καὶ γρηγορᾶς ὁ τοῦ δουκὸς υἱὸς, καὶ ὁ ἀνεψιὸς αὐτοῦ μιχαὴλ, καὶ κουρτίκιος ὁ ἀρμένιος. τούτοις οὖν περιαλγήσας ὁ κωνσταντῖνος καὶ τὸ οἰκεῖον ἐπιρρῶσαι προθυμούμενος σύνταγμα, τὸν ἵππον ἐλαύνει, συμμῖξαι θέλων τοῖς ἔμπροσθεν, ἐστρωμένου δὲ τοῦ ἐδάφους πλαξὶν, ὑπολισθήσας ὁ ἵππος ἔπεσε, καὶ τὸν ἀναβάτην κατέρριψε, καί τις αὐτῷ ἐπελθὼν, ἐκτέμνει τὴν αὐτοῦ κεφαλὴν, καὶ τῷ βασιλεῖ κωνσταντίνῳ προσήνεγκε, διὰ τῆς δυτικῆς τοῦ χρυσοτρικλίνου πύλης εἰσελθὼν, κατὰ τὴν πρόρρησιν τοῦ βασιλεύσαντος λέοντος. ὅτι δὲ οὐ τεύξεται ὁ δοὺξ κωνσταντῖνος τῆς βασιλείας, καὶ τοῖς περὶ τὸν βασιλέα ἐπέγνωστο. ἦν γάρ τις τελώνης νικόλαος, ὃς χρεώστης πολλῶν χρημάτων τῷ δημοσίῳ γενόμενος, πρὸς τοὺς ἰσμαηλίτας κατέφυγε, καὶ τὴν πίστιν ἐξομοσάμενος, ἀστρολογίαν μετῄει. οὗτος τῷ λογοθέτῃ τοῦ δρόμου ἐπιστέλλει γράμματα, ὧν ἡ δὲ τοῦ περίληψις ἦν τοι-

ἐπανάστασις κωνσταντίνου τοῦ δουκὸς

ἀναίρεσις τοῦ δούκα κωνσταντίνου.

IMPERIVM CONSTANTINI
filij Leonis.

Alexãdro, cùm imperiũ annum unum & mẽsem ludificatus esset, defuncto, potestas ad Constantinũ Leonis filium deuoluta est, admodũ puerũ adhuc. Septimũ enim agebat annũ. Enimuerò Constantinus Alexij ducis filius, Domesticus legionũ, Alexãdri obitu audito (nam tum aberat ab urbe) partim ueluti scintillas cupiditatis imperij, quas sub cinerib. tegebat, detegẽs & uentilãs: partim ab alijs quoq; incitatus, quorum unus fuisse perhibet, et Patriarcha Nicolaus (nã Alexandri testamento nondũ lecto, ignorabat, se quoq; relictũ esse tutorem) tyrãnidem inuasit, delectisq; militibus assumptis, Byzantium noctu per quandam portã ingressus, Circi equestris portam, cum facibus occupat, conciliatis sibi Senatoribus quibusdam, & magna plebis turba cõgregata, qui cum faustis ominib. prosequebantur, & Imperatorem salutabant. Custodibus autem portã non aperientibus, Constãtini protostrator, manibus fretus, dum eam audacius cædere & reuellere nititur, per foramen lancea confossus, statim concidit exanimis. At Constantinus inde in equestriũ certaminũ theatrũ discedit. Deinde in Chalcen, & usq; ad excubitores progreditur. Verũ unus tutorũ, magister Ioannes Eladas, quosdã ex sodalitatibus & classiarijs collectos misit, ut tyrãno resisterent. Pugna cõmissa, multi utrinq; ceciderunt, cæsus Gregoras Ducis filius, & patruelis eius Michael & Curticius Armenius. ob hos amissos Cõstantinus dolens, dum exercitũ suũ cõfirmaturus, cõcitato equo in primã aciẽ prouehitur, equo in solo tabulis lapideis strato prolapso, præcipitatur: cui quidã statim caput amputat, idq; Imperatori Cõstãtino offert, per occidentalem aurei triclinij portã ingressus, quemadmodũ Leo Imperator uaticinatus fuerat. Constantinũ autem Ducẽ imperio non potiturũ, Imperatori & aulicis etiam aliunde innotuerat. Erat quidã publicanus Nicolaus, qui grandi ære alieno Reipublicæ obstrictus, abiurata religione, ad Ismachitas se cõtulerat, & astrologiã tractabat. Is Dromi Logothetæ literas miserat, quarum hęc summa erat:

Constantinus Dux, dum regnũ affectat caput amittit.

Nicolai publicani prædictio.

» Nolite timere à Duce. Nam temerè nouis re» bus studebit, & statim funditùs peribit. Defectione compressa, seditiosi socer magister Gregoras, & Leo Chærosphactes, in magnam Ecclesiam se contulerunt. Quos tutores inde eiectos totonderunt, ut in monasterio Studij monachi essent: alios flagris cæsos in triumpho circumduxerunt, nonnullis oculos effoderunt, quosdam obtruncarunt, alios à Chrysopoli usque ad Leucaten trabibus affixerunt. Ac plurea eorum licentia perijssent, nisi quidam ex iudicibus eos à temeritate illa puniendi retraxissent, huiusmodi uerbis: Cur uos ista facitis iniussu Imperatoris? qui cùm puer sit, in ea quæ geruntur, cõsentire non creditur. Sed & Constantini uxorem tonsam, & filium eius Stephanum uirilibus exectis, in Paphlagoniam domum suam ire permiserunt. Imperatoris igitur tutores tam Patriarcha quàm cæteri, suo arbitratu res gerentes, multa contrà quàm oportuit, egerunt, neq; consenserunt inter sese: alijs id quod alij statuerant, abrogantibus, ut imperium non unius, sed multorũ esset. At Symeon Bulgarus, opinatus se, quòd nullus esset Imperator, urbia Regiæ facilè potiturum: Byzantium cum maximis copijs aggreditur, & extra muros castra locatis, expugnationem meditatur. Sed quum firmitatem mœnium uidisset, & multitudinem ea defendentium, & frequentes in ijs machinas: ueluti uertigine oborta, ad Hebdomum regressus, pacem facere studuit. Patriarcha igitur & cæteri tutores, Imperatorem secum in Blacherniam Regiam adduxerunt, quò & Symeon uenit, obsidibus datis & acceptis, & à Patriarcha, submisso capite, fausta comprecatione accepta, cum Imperatore cibum cœpit. Sed quum ei pacis conditiones displicerent, discessit sine pactionibus: muneribus & ipse & liberi eius donati. Iam quia Imperator matrem perpetuò reuocabat, & eius absentiam deplorabat: quam Alexander pridem Regia eduxerat, tutores reducere sunt coacti. Reuersa, curam rerum suscepit, & cubiculario Constantino, duobusq; fratribus Gongylijs ascitis, primùm Patriarcham Regia mouet, deinde Alexandri ministros, Rectorem Basilizem, Gabrielopolum, & cæteros etiam. Constantinus autem cubicularius poterat omnia. Cæterùm Bulgarus Symeon Thraciã incursionibus populatus, uallo excitato se Adrianopolim expugnaturũ confidebat. Quo conatu cũ se frustrari uideret, alia uia rem aggreditur, & quibusdã præsidiarijs pecunia corruptis, urbem proditam uastabat, quàm Imperatricis studium Romano imperio recuperauit. Quæ cũ crebras Symeonis in Thraciam excursiones non ferret: pace cũ Ismaëlitis facta, & legionibus tam orientalibus q; occidentalibus cõuocatis, Magistro Leoni Phocæ Legionũ Domestico, bellum Symeonium mãdat, qui pugna cõmissa,

Seditiosorũ supplicia.

Tutorum licentia.

Bulgarica expeditio.

Zoe Constantini mater, administrationẽ imperij capessit.

Adrianopolis excidiũ.

Bulgaricæ expeditiones & clades.

αὐτῇ, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τοῦ δουκός. νεωτερίσει γὰρ ἀφρόνως, καὶ ἀθρόως ἐξολοθρευθήσεται. καὶ ἡ μὲν ἀποστασία ἐπέπαυτο, ὁ δὲ τοῦ κωνσταντίνου πενθερὸς ὁ μάγιστρος γρηγορᾶς, καὶ λέων ὁ χοιροσφάκτης τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσπεφευγότες, οὓς ἐκβαλόντες τοῦ θείου τεμένους, μοναχοὺς ἀπέκειραν οἱ ἐπίτροποι, ἐν τῇ τοῦ στουδίου μονῇ. ἄλλους δ' αἰκισάμενοι ἐθριάμβευσαν, ἐνίους τὰ ὄμματα ἐξεκόρευσαν, ἐνίων δὲ τὰς κεφαλὰς ἀπέτεμον, καὶ ἄλλους ἐκ χρυσοπόλεως μέχρι τοῦ λευκάτου ἀνεσκολόπισαν. καὶ ἄλλοι δὲ πλείους τῆς τῶν ἐπιτρόπων ἐξουσίας γεγόνασιν ἂν παρανάλωμα, εἰ μή τινες τῶν δικαστῶν τῆς πρὸς τὰς τιμωρίας ῥοπῆς αὐτοὺς ἀνεχαίτισαν, εἰπόντες, πῶς ταῦτα ποιεῖτε ὑμεῖς κελεύσεως ἄτερ βασιλικῆς, ἐπεὶ παῖς ὢν ὁ βασιλεὺς, τοῖς πραττομένοις οὐ συναινεῖ, ἀποκείραντες δὲ οἱ ἐπίτροποι, καὶ τὴν τοῦ κωνσταντίνου γυναῖκα, τὸν υἱὸν στέφανον ἐκτομίαν ποιήσαντες, εἰς τὸν ἐν παφλαγονίᾳ οἶκον αὐτῶν ἐξαπεστάλκασιν. οἱ δὲ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι ὅ, τε πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ, ἐναυθεντοῦντες τοῖς πράγμασι, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων ἐποίουν, καὶ πρὸς ἀλλήλους διεφέροντο, τῶν μὲν τὰ δ' εἰσαγόντων, τῶν δὲ τὰ αὐτὰ ἀθετούντων, καὶ ἦν ἡ τούτων διοίκησις πολυαρχία τις, ἀλλ' οὐ μοναρχία. ὁ δὲ βούλγαρος συμεὼν, ὡς μὴ βασιλέως ἐφεστῶτος τοῖς πράγμασι, ῥᾳδίως ἐλπίσας κρατῆσαι τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, ἔπεισι κατὰ ταύτης μετὰ πλείστης δυνάμεως, καὶ ἔξω στρατοπεδεύεται τῶν ταύτης τειχῶν, καὶ πολιορκῆσαι ταύτην διενοεῖτο. ἰδὼν δὲ τὸ τῶν τειχῶν κρατερὸν, καὶ τὸ πλῆθος τὸ ἐπ' αὐτῶν, καὶ τῶν ἐν τοῖς τείχεσι μηχανημάτων τὸ δαψιλὲς, ἰλιγγιάσας μετέπεσεν εἰς τὸ ἕβδομον, ζητεῖν σπείσασθαι. ὁ γοῦν πατριάρχης καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἐπιτρόπων λαβόντες τὸν βασιλέα, εἰς τὰ ἐν βλαχέρναις ἦλθον βασίλεια, ὅπου καὶ ὁ συμεὼν παρεγένετο, ὁμήρους δοὺς καὶ λαβὼν, καὶ ὑπὸ πατριάρχῃ κλίνας τὴν κεφαλὴν, εὐλογήθη παρ' ἐκείνου, καὶ συνεστιάθη τῷ βασιλεῖ. εἶτα μὴ ἀρεσθεὶς ταῖς συνθήκαις, ἐπανῆλθεν ἀσύμβατος, δώροις ἀξιωθεὶς καὶ αὐτὸς καὶ οἱ παῖδες αὐτοῦ. ἀνακαλουμένου δὲ διόλου τὴν ἑαυτοῦ μητέρα τοῦ βασιλέως, καὶ ἐπὶ ταύτῃ δακρύοντος (ἔφθη γὰρ ταύτην τῶν ἀνακτόρων καταγαγὼν ὁ ἀλέξανδρος) ἠναγκάσθησαν αὐτὴν ἀναγαγεῖν οἱ ἐπίτροποι. ἡ δ' ἐπανελθοῦσα, τῆς διοικήσεως ἄρχεται, προσλαβοῦσα καὶ τὸν παρακοιμώμενον κωνσταντῖνον, καὶ τοὺς αὐταδέλφους ἀμφοτέρους γογγυλίους, καὶ πρῶτον μὲν τὸν πατριάρχην ἀπείργει τῶν βασιλείων, εἶτα καὶ τοὺς τοῦ ἀλεξάνδρου θεράποντας ἐξωθεῖ, τὸν ῥαίκτορα τὸν βασιλιτζὴν καὶ τὸν γαβριηλόπουλον, ἀλλὰ μὴν καὶ τοὺς λοιπούς. κωνσταντῖνος δὲ ὁ παρακοιμώμενος τὰ πάντα ἐδύνατο. ὁ μέντοι βούλγαρος συμεὼν τὴν θρᾴκην κατέτρεχέ τε καὶ ἐλῄζετο, καὶ ἐν τῇ ἀδριανουπόλει βάλλεται χάρακα, πολιορκίᾳ ταύτην ἐλπίζων ἑλεῖν. ὡς δ' ἑώρα ἑαυτοῦ κενόσπουδον τὸ ἐγχείρημα, ἑτέρως τὴν ἅλωσιν τῆς πόλεως μέτεισι. χρήμασι γάρ τινας τῶν φυλάκων αὐτῆς ὑποφθείρας, ἐκ προδοσίας αὐτὴν ἐξεπόρθησεν. ἀλλὰ ταύτην μετέπειτα πάλιν ὑπὸ ῥωμαίους ἡ τῆς βασιλίσσης σπουδὴ ἐποιήσατο. μὴ φέρουσα δὲ τὰς κατὰ τῆς θρᾳκῴας χώρας πυκνὰς ἐπελεύσεις τοῦ συμεὼν, σπείσασθαι τοῖς ἰσμαηλίταις, καὶ τά, τε ἑῷα τάγματα καὶ τὰ ἑσπέρια συναθροίσασα, ὑπὸ μαγίστρῳ λέοντι τῷ φωκᾷ τῷ σχολῶν δομεστίκῳ τυγχάνοντι, τὸν πρὸς τὸν συμεὼν ἀνέθετο πόλεμον.

ὃς καὶ

ὅτι πολλοὺς οἱ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι τῶν συναραμένων τῷ ἀποστάτῃ ἐκόλασαν.

ὅτι διεφέροντο ἀλλήλοις οἱ τοῦ βασιλέως ἐπίτροποι.

ὅτι ἀνήχθη ἡ βασίλισσα μήτηρ τοῦ βασιλέως εἰς τὰ βασίλεια καὶ διοικεῖν ἄρχεται.

ὃς καὶ μάχην συνάψας, ἡττᾷ τοὺς Βουλγάρους περιφανῶς, καὶ φόνον αὐτῶν ποιεῖται πολύν. κατάκοπος δὲ γεγονὼς καὶ ἱδρῶτι διάβροχος, ἑαυτὸν ἀποδυόμενος, ἐπί τινι πηγῇ, τοῦ ἵππου ἀποβὰς, ἀνέψυχεν ἑαυτόν. ἐν τούτῳ δὲ ὁ ἵππος αὐτοῦ τὰς τοῦ κατέχοντος αὐτὸν χεῖρας διαφυγὼν, ἐν τῷ τοῦ στρατοπέδου πεδίῳ ἐσκίρτα, ἀναβάτου χωρίς. ἐπίσημος δὲ τυγχάνων, εἰς δειλίαν ἐνέβαλε τὰ στρατεύματα, οἰηθέντα πεσεῖν τὸν δομέστικον, καὶ τοῦ μὲν πολέμου ἀπέσχοντο, καὶ τῆς διώξεως ἐπαύσαντο, θόρυβος δ' εἶχεν αὐτούς. ὁ δὲ Συμεὼν ἐκ περιωπῆς τινὸς ἰδὼν τὸ συμβεβηκὸς περὶ τὰ στρατεύματα, τοῖς περὶ αὐτὸν ἐγκελεύεται, καὶ τῇ ῥωμαίων ὁρμῇ μετὰ τεθορυβημένοις αὐτοῖς ἐμβαλὼν, εἰς φυγὴν ἅπαντας ἀθρόον ἐτρέψατο, καὶ τοὺς μὲν οἱ Βούλγαροι διώκοντες ἔκτεινον, οἱ δ' ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συμπατούμενοι. ὁ δὲ τῶν σχολῶν δομέστικος, μόλις εἰς μεσημβρίαν διαδρᾶναι δεδύνηται. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν καὶ ταγματάρχαι τότε ἐφθάρησαν. ἰωάννης δὲ ὁ Βογᾶς ἐστάλη, πατζινάκας εἰς συμμαχίαν ἀγαγεῖν κατὰ τῶν Βουλγάρων, καὶ ὁ πατρίκιος ῥωμανὸς ὁ λακαπηνὸς, δρουγγάριος ὢν τῶν πλωΐμων, ἐκελεύσθη μετὰ τοῦ στόλου παραπλεῖν, ἅμα μὲν εἰς συνεργίαν τοῦ τῶν σχολῶν δομεστίκου, ἅμα δὲ καὶ εἰ ἄξουσιν οἱ σύμμαχοι παρὰ τοῦ Βογᾶ, διαπεραιώσασθαι σφᾶς. ἧκεν οὖν ὁ Βογᾶς μετὰ τῶν συμμάχων. στάσεως δ' ἐμπεσούσης αὐτῷ τε καὶ τῷ λακαπηνῷ, ὁρῶντες οἱ πατζινάκαι αὐτοὺς πρὸς ἀλλήλους διαπληκτιζομένους, καὶ ἀμελῶς πρὸς τὴν αὐτῶν διακειμένους διάβασιν, εἰς τὰ ἑαυτῶν ὑπενόστησαν. οἱ μὲν οὖν οὕτω ταῦτα φασί, καὶ τὴν ἧτταν τῶν ῥωμαίων ἐντεῦθεν συμβῆναι, μὴ τυχόντων συμμαχίας, οἱ δὲ ἀλλοίως τὸ πρᾶγμα ἱστόρησαν. ἐπιδιώκοντος γάρ, φασι, τοῦ φωκᾶ τοὺς βαρβάρους, καὶ διώκοντος, φήμην γενέσθαι, ὡς ὁ δρουγγάριος τῶν πλωΐμων ἄπεισι σὺν τῷ στόλῳ, τῆς βασιλείας ἀντιληψόμενος. τοῦτο δὲ τὸν δομέστικον ἀκούσαντα, εἰς τοσοῦτον ἐκταραχθῆναι, ὡς ἀποσχέσθαι μὲν τῆς διώξεως, ὑποστρέψαι δ' εἰς τὸν χάρακα, τὰ τῆς φήμης ἀκριβωσόμενον, ἐντεῦθεν παλίντροπον γενέσθαι τὸν πόλεμον. φυγὴν μὲν γὰρ τοὺς ῥωμαίους ὑπέλαβον τὴν τῆς μάχης οἰηθέντας τὴν εἰς τὸν χάρακα τοῦ δομεστίκου ἐπάνοδον, τοὺς δὲ Βουλγάρους ἐκ τῆς φυγῆς ἐπαναστραφέντας, διώκειν αὐτούς. τὴν δὲ πρὸς τὸν χάρακα τοῦ δομεστίκου ὑποστροφὴν, τῆς βασιλείας ἐπιθυμία πεποίηκεν. ἐρῶν γὰρ αὐτῆς, ἐσπούδαζεν, εἰ ἀληθὴς ἦν ὁ τὸν δρουγγάριον ἀπιέναι λόγος, προκαταλαβεῖν αὐτὸς καὶ οἰκειώσασθαι τὴν ἀρχήν. μετὰ δὲ τὴν ἧτταν ὑπαναλθόντων τοῦ τε λακαπηνοῦ καὶ τοῦ Βογᾶ, ἐζητεῖτο τὰ μέσον αὐτῶν, καὶ κατεκρίθη ὁ ῥωμανὸς τυφλωθῆναι τὰ ὄμματα, ὡς αἴτιος τῆς ἥττης ἢ κακούργως ἢ ῥαθύμως γενόμενος, ἀλλ' ἐκεῖνον μὲν τῆς ψήφου ταύτης ἐξήρπασάν τινες, μέγα παρὰ τῇ βασιλίσσῃ δυνάμενοι. ὁ δὲ Βούλγαρος Συμεὼν τῇ νίκῃ ἐπαγαλλόμενος, ἐπῆλθε τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων. ἀντικατέστη δὲ αὐτῷ πάλιν ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος ὁ φωκᾶς, καὶ μάχης συγκροτηθείσης ἐν κατασύρταις, οἱ βάρβαροι ἡττήθησαν. πολλῶν δὲ καὶ τούτων περιφανῶν ἔρωτα τρεφόντων τῆς βασιλείας, μᾶλλον τῶν ἄλλων πρὸς τὸν ταύτης ἐφλέγμαινεν ἔρωτα λέων ὁ τῶν σχολῶν δομέστικος, ὁ φωκᾶς, πεποιθὼς μὲν ἑαυτῷ, διά τε γένος καὶ διὰ τὴν ἰσχύν, οὐχ ἥκιστα δὲ τῷ παρακοιμωμένῳ κωνσταντίνῳ τῷ ἐκτομίᾳ, τὰ πάντα τότε παρὰ τοῖς ἀνακτόροις ἰσχύοντι, οὗ τὴν ἀδελφὴν ὁ φωκᾶς ἠγάγετο γυναῖκα. ταῦτα δεινῶς ὁρῶν ὁ τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου παιδαγωγὸς, καὶ δείσας περὶ αὐτοῦ, πείθει τὸν τοῦ στόλου δρουγγάριον τὸν εἰρημένον ῥωμανὸν, οἰκειώσασθαι, καὶ φύλακα προσλαβέ-

Bulgaros insigni uictoria superat, multis eorũ cæsis. Sed præ defatigatione & sudore uix sui compos, equo descendit, seq́ ad fontem quendam recreauit. Interea equus ministri manibus elapsus, in planicie castrorum sine sessore exultabat. Qui cùm insignis esset, tantum terrorem incussit exercitibus, Domesticum cecidisse ratis, ut & pugna & persecutione hostium abstinerent. Quod quum Symeon è specula quadam uidisset: suos cohortatus, contra Romanos ducit, subitoq́ in perturbatos impressione facta, uniuersos in fugam conuertit, in qua alios Bulgari assecuti occiderunt, alij inuicem conculcati perierunt. Legionumq́ Domesticus ægrè Mesembriam euadere potuit, multis ducibus etiam & tribunis interfectis. Ioannes autem Bogas missus est, ut Pazinacas ad belli Bulgarici societatem adduceret, Romanus uerò Lacapenus Patricius, classis Drungarius, littus classe legere iussus, simul ad opem ferendã legionum Domestico, simul, ut adductos è Boga socios transueheret. Ac uenit Bogas cum socijs. Orta autem inter ipsum & Lacapenum rixa, Pazinacæ uidentes eos inter sese conuiciantes, ipsorum transuectionem parum curare: ad sua redierunt. Quidam igitur hæc ita narrant, & negata sociorum auxilia Romanæ cladis fuisse causam tradunt, alij aliter. Nam cùm Phocas Barbaros profligatos persequeretur, rumorem esse ortum, Drungarium cum classe abire, ut regnum occupet. Quo Domesticus audito, ita perturbatus fuerit, ut et à persequendo desisteret, & in uallum rediret, rumorẽ certius cogniturus, & sic Martis alea mutata, fugisse Romanos, Domestici in castra reuersionem, fugam interpretatos, Bulgaros uerò ex fuga conuersos, illorum terga cæcidisse. Vt autem Domesticus ad uallũ rediret, in causa fuit regni cupiditas: qua quum æstuaret, si rumor de Drungario uerus esset, anteuertere, & sibi uendicare principatum cupiebat. Lacapeno & Bogaà clade reuersis, iudicioq́ de eorum controuersia facto, Romanus damnatus est, ut ei oculi effoderentur, ut qui acceptæ cladis autor, siue de industria, siue per negligentiam extitisset. Sed ab illo suffragio per quosdam apud Imperatricem gratiosissimos est ereptus. At Bulgarus Symeon uictoria clarus Imperatoriam urbem aggreditur, cui legionum Domesticus Phocas est oppositus, commissaq́ in Catasyrtis pugna, Barbari succubuerũt. Cùm autem multi, ijq́ uiri illustres, regni amorem alerent: nemo tamen eo magis flagrabat, quã Leo Phocas, Legionum Domesticus, quum se ipso fretus, ob genus & potentiam, tum uerò Constaantino eunucho cubiculario, qui in Regia poterat omnia, cuius sororem in matrimonio habebat. Quæ cùm Imperatoris Constantini pædagogus cerneret, illicq́ timeret, persuadet, ut classis Drungarium Romanum sibi deuinciat, & custodem adiungat Impera-

Pazinacæ populi.

Lacapeni cõdemnatio.

Bulgari uicti.

tor igitur literas sua manu scriptas Drungario mittit, quibus ille acceptis, pollicetur, se cubicularij potestatem (modò possit) euersurum. Qui quum ad classis stationem peruenisset, ac properè solui iuberet: Drungarius seruilem in modum ei obuiam processit, ac reuerenter colloquens, paulatim ad triremes hominem deduxit. Vt uerò naui prætoriæ appropinquauit, multis uiris strenuis, quos secum paratos habebat, Tollite istum, inquit: à quibus comprehensus est, & triremi impositus, comitibus illius statim dispersis. Eius facti nuncius & Imperatricem & proceres turbauit, cumque ad Drungarium misisset, percontatum quid id sibi uellet: ij à classiarijs lapidibus repulsi sunt. Postridie Imperator, Patriarcha & Magistro Stephano accersitis, misit qui matrem è Regia abducerent. Sed eam suis amplexibus cum lachrymis inhærentem, misericordia uictus, reliquit: ac potestate in se translata, Domesticum legionum designauit Magistrum Ioannem Garidam. Drungarius uerò Lacapenus, classe haud secus atque ad pugnam instructa, die Annunciationis ad Regiam in Bucoleonte appulit. Ac Patriarcha & Magister Stephanus, statim ex Regia discesserunt. At Romanus quum prius sanctissimo iureiurando adactus promisisset, se nunquam Imperatori insidiaturum, neque regnum affectaturum: in Regiam ascendit, & cum Constantino Phari ædem ingressus, fide data acceptaque, magnus Hetæriarcha, hoc est, summus amicus designatur. Iussit autem Imperator Phocam bono esse animo, neque spem abijcere, sed paulisper expectere. Nam paulò pòst, eius rationem habitum iri. Romani porrò filia Helena Imperatori Constantino desponsa, tertia feria Paschatis nuptiæ celebratæ sunt, sacras preces Nicolao Patriarcha peragente. Statim igitur Romanus, Imperatoris pater: filius eius Christophorus, magnus Hetæriarches est appellatus. Quibus Phocas cognitis, tyrannidem inuasit, Constantino cubiculario & alijs proceribus ascitis, se quæ ageret, pro Imperatore Constantino agere, affirmans. Romanus autem literas quæ Phocæ prætextum euerterent, subscriptione Imperatoris & aureo sigillo munitas, peruulgati corporis mulierculā in Phocæ castra mittit. quas quum ea multis clàm ostenderet, effecit, ut multi Phoca deserto, se ad Imperatorē conferrent. At Phocas Chrysopolim profectus, & à suis destitutus, in fugam conuertitur, & in castello quodā, quod ab antiquis temporibus Goëleon, à lamentatione Leonis uocatur, comprehenditur, cæcatusque Byzantium perducitur. Et hic tyrannidis illius fuit exitus. Enimuerò aliæ quoque insidiæ Imperatori sunt paratæ. Nam adolescentes per quosdam conducti sunt, qui eum uenantem aggrederentur, sed illo con-

Romanus Cōstantino cubiculario capto, Cæsar et imperator designatur.

Leo Phocas ob regnum affectatum oculos amittit.

Insidiæ detectæ.

ὅπῃ. ἐγχειρίζεται τοίνυν βιβλίον ὁ βασιλεὺς αὐτόγραφον, καὶ στέλλει τῷ δρουγγαρίῳ. ὁ δὲ τοῦτο δεξάμενος, ὑπέσχετο, τὴν τοῦ παρακοιμωμένου δυναστείαν (εἰ οἷόν τε) καθελεῖν. ἐλθόντος τοῦ παρακοιμωμένου, ὡς δῆθεν ὁ στόλος ὥρμισεν, παραγγελλομένου, καὶ ἐν τάχει ἐκπλεῦσαι αὐτόν, ὁ δρουγγάριος δουλοπρεπέστερον αὐτῷ προϋπήντησε, καὶ μεθ' ὑποστολῆς ὁμιλῶν, καὶ πρὸς τὰς τριήρεις ἠρέμα τοῦτον προσεβίβαζεν. ὡς δὲ τῇ ναυαρχίδι προσήγγισεν, ἑτοίμους ἔχων ἄνδρας παρεπομένους αὐτῷ, γενναίους τε καὶ πολλούς, ἄρατε τοῦτον εἶπεν. οἱ δὲ συσχόντες αὐτόν, εἰς τὴν τριήρη ἐνέθεντο, τῶν περὶ αὐτὸν αὐτίκα διασπαρέντων. τοῦτο τῇ βασιλίδι φοιτῆσαν, εἰς θόρυβον αὐτήν, καὶ τοὺς μεγιστᾶνας ἐνέβαλε. πέμπει τοίνυν πρὸς τὸν ῥωμανὸν ἐρωτῶσα, τί ἂν εἴη τὸ γεγονός; ἀλλὰ τὸ ναυτικὸν λίθοις τοὺς πεμφθέντας ἀπήλασε. τῇ δ' ἑξῆς τὸν πατριάρχην ὁ βασιλεὺς μετακαλεσάμενος, καὶ τὸν μάγιστρον στέφανον, ἔπεμψε τοὺς ἐκ τῶν βασιλείων τὴν αὐτοῦ μητέρα καταγάγοντας. τῇ δὲ ἐπ' αὐτῷ προσφυείσης μετὰ δακρύων, εἰς οἶκτον ἐκεῖνος ἐκλίθη, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν, εἰς ἑαυτὸν δὲ τὴν ἐξουσίαν μετήνεγκε, καὶ προχειρίζεται δομέστικον τῶν σχολῶν τὸν γαριδᾶν ἰωάννην τὸν μάγιστρον. ὁ δὲ δρουγγάριος ὁ λακαπηνός, ἐξαρτύσας τὸν στόλον ὥσπερ εἰς ναυμαχίαν, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ, τοῖς βασιλείοις προσέπλευσεν εἰς τὸν βουκολέοντα. καὶ ὁ μὲν πατριάρχης καὶ ὁ μάγιστρος στέφανος, εὐθὺς ἐκ τῶν ἀνακτόρων ἐξέστησαν. ὁ δὲ ῥωμανὸς ὅρκους πρότερον πιστοὺς φρικωδεστάτους, μή ποτε κατὰ τοῦ βασιλέως φρονῆσαι, μηδ' ἐπιβῆναι τῆς βασιλείας, ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ εἰς τὸν ἐν τῷ φάρῳ ναὸν τῷ κωνσταντίνῳ συνεισελθών, καὶ πίστεις δούς τε καὶ λαβών, μέγας ἑταιρειάρχης προβάλλεται. ἐπέστειλε δὲ τῷ φωκᾷ ὁ βασιλεύς, μὴ ἀθυμῆσαι, μηδ' ἀπογνῶναι, προσμεῖναι δὲ μικρόν, ὡς μελλούσης αὐτοῦ γενέσθαι προνοίας μετὰ βραχύ. ὁ δὲ ῥωμανὸς τὴν ἑαυτοῦ θυγατέρα ἑλένην μνηστεύεται τῷ βασιλεῖ κωνσταντίνῳ, καὶ τῇ τρίτῃ τοῦ πάσχα τετέλεστο τὰ γαμήλια, τοῦ πατριάρχου νικολάου τὴν ἱερολογίαν ποιήσαντος, καὶ αὐτίκα τετίμητο βασιλεοπάτωρ ὁ ῥωμανός, μέγας δ' ἑταιρειάρχης χριστοφόρος ὁ τούτου υἱός. ταῦτα δὲ μαθὼν ὁ φωκᾶς, τυραννίδι ἐπέθετο, κωνσταντῖνον τὸν παρακοιμώμενον προσλαβόμενος, καὶ ἑτέρους τῶν ἀρχόντων, καὶ διαβεβαιούμενος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου πράττειν, ἃ ἔπραττε. ὁ ῥωμανὸς δὲ γραφὴν γεγραφώς, ἀνατρεπτὴν περιέχουσαν τῆς τοῦ φωκᾶ προφάσεως, καὶ ταύτην τῇ τοῦ βασιλέως ὑποσημειώσει καὶ χρυσῇ σφραγῖδι βεβαιωσάμενος, πέμπει ταύτην πρὸς τὸ μετὰ τοῦ φωκᾶ στράτευμα μετά τινος γυναίου ἑταιρικοῦ. κἀκεῖνο πολλοῖς τὴν χρυσοσήμαντον ὑποδεικνύον λάθρα γραφήν, πολλοὺς καταλιπεῖν πεποίηκε τὸν φωκᾶν, καὶ προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ φωκᾶς ἐν χρυσοπόλει γενόμενος, καὶ καταλειφθεὶς ὑπὸ τοῦ μετ' αὐτοῦ πλήθους, τῷ βασιλεῖ προσφοιτήσαντος, ἐτράπετο εἰς φυγήν, καὶ ἔν τινι χωρίῳ γενόμενος, ὅπερ ἀνέκαθεν παρὰ τῶν ἐγχωρίων γοελέων κατωνομάζετο, συλλαμβάνεται, καὶ τυφλωθεὶς ἀνάγεται εἰς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ τοῦτο τέλος τῇ αὐτοῦ τυραννίδι ἐγένετο. ἀλλὰ μὴν καὶ ἑτέρα ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως συνέστη. νεανίας γάρ τινες ἐκμεμίσθωκεν κατ' αὐτοῦ θηρῶντος, ἵνα αὐτῷ ἐν τῇ θήρᾳ ἐπιθῶνται. ἀλλ' ἐγνώ-

ἀλλ' ἐγνώσθη τὸ βούλευμα, καὶ οἱ πρωτουργοὶ ἐκολάσθησαν. ἐξεβλήθη δὲ τῶν βασιλείων καὶ ἡ τοῦ βασιλέως μήτηρ Ζωὴ, ὡς ἐπιβουλεύουσα δῆθεν τῷ βασιλεοπάτορι, καὶ ἀποκείρεται ἐν τῇ τῆς ἁγίας Εὐφημίας μονῇ. τῇ δὲ εἰκοστῇ τετάρτῃ τοῦ σεπτεμβρίου μηνὸς εἰς τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν ἀνήχθη ὁ Ῥωμανὸς, καὶ περὶ τὸν δεκέμβριον ὑπὸ τῆς βασιλείας διαδήματι ταινιοῦται παρὰ τοῦ πατριάρχου Νικολάου, τοῦ Κωνσταντίνου δῆθεν ἐπιτροπῇ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ τοῦ λακαπηνοῦ.

Καὶ ὁ μὲν λακαπηνὸς Ῥωμανὸς οὕτω τῶν ἀναρρήσεων ἐτύγχανεν, οὐκ ἠγάπησε δὲ ταύτης τυχὼν αὐτὸς, ἀλλὰ μετὰ βραχὺ καὶ τὴν οἰκείαν ὁμευνέτιν τὴν Θεοδώραν ταινιοῖ. εἶτα καὶ τὸν υἱὸν Χριστοφόρον, προσποιούμενος μὲν ἐπὶ δόκησιν τοῦ Κωνσταντίνου, τῇ δ' ἀληθείᾳ βιαζομένου, ἀγανακτοῦντός τε πρὸς οὓς ἐθάρρει, καὶ ἐν συμφορᾷ τιθεμένου τὰ πραττόμενα, μὴ θαρροῦντος δὲ ἀντιφθέγγεσθαι. ἐπιβουλῆς δὲ κατὰ τοῦ Ῥωμανοῦ γενομένης, ἧς ὁ σακελλάριος πρωτουργὸς ἦν Ἀναστάσιος, ὡς ὑπὲρ Κωνσταντίνου δῆθεν ἀμυνομένου, ἐγνώσθη τὰ κατ' αὐτὴν, καὶ οἱ μὲν συνίστορες, ὡς ἔδοξε τῷ Ῥωμανῷ, ἐκολάσθησαν, ὁ δὲ σακελλάριος ἀπεκάρη, ὃ καὶ πρόφασιν ἔσχεν ὁ Ῥωμανὸς τοῦ ὑποβιβάσαι τὸν Κωνσταντῖνον ἑαυτοῦ, μέχρι τότε πρῶτον εὐφημούμενον ἐν ταῖς ἀναρρήσεσιν. ὁ Συμεὼν δὲ κατὰ τῆς πόλεως ἐκπέμπει στρατὸν, ἵνα δὲ μὴ ἐλθόντες τὰς πρὸ τῆς πόλεως διαφθείρωσιν ἀγλαΐας, ἔπεμψε καὶ ὁ Ῥωμανὸς τοὺς ἀντιταξομένους αὐτῷ. καὶ τῶν Βουλγάρων ἐπελθόντων αὐτοῖς, πεπτώκασι μὲν καὶ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ, τῶν δέ γε στρατιωτῶν οἱ μὲν εἰς τὰς τριήρεις σπεύδοντες ἐμβῆναι παραπλεούσας, ὤλισθον εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ὑπὸ κυμάτων ἐφέροντο, οἱ δὲ ὑπὸ τῶν πολεμίων διώλλυντο, οἱ δὲ καὶ ζῶντες συνελαμβάνοντο. ἔτι δὲ διατελοῦντος τοῦ Ῥωμαϊκοῦ στρατεύματος περὶ τὰς Πηγάς, τά τε ἐκεῖ ὄντα ἀνάκτορα οἱ Βούλγαροι ἐνεπυρπόλησαν καὶ τἆλλα ὅσα ἐν τῷ αἰγιαλῷ τῷ κατάντικρυ τῆς πόλεως ἦσαν διακειμένου πορθμοῦ. θανούσης δὲ τῆς τοῦ Ῥωμανοῦ συμβίου τῆς αὐγούστης Θεοδώρας, ἡ τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου γυνὴ Σοφία, τῆς τῆς αὐγούστης ἠξιώθη ὀνόματος. ὁ τῶν Βουλγάρων δ' ἐξηγούμενος Συμεὼν, τῇ Ἀδριανουπόλει προσέβαλε, καὶ ταύτην ἐπολιόρκει. ἤνυσε δ' ἂν οὐδὲν, εἰ μὴ τοὺς ἔνδον ἀπέλειπε τὰ ἐπιτήδεια. βιαζόμενοι δὲ ὑπὸ λιμοῦ καὶ ἑαυτοὺς καὶ τὴν πόλιν τοῖς πολεμίοις παρέδοσαν. τότε μὲν καὶ ὁ ἐκ Τριπόλεως Λέων, μετὰ δυνάμεως ναυτικῆς κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησεν, ἀλλὰ τούτῳ περὶ τὴν νῆσον Λῆμνον τριήρεις ἐπελθοῦσαι Ῥωμαϊκαὶ, τοὺς μὲν Ἀγαρηνοὺς σχεδόν τι ξύμπαντας διέφθειραν, τὰς δὲ νῆας αὐτῶν ὑποβρυχίους ἐποίησαν, μόλις τοῦ Τριπολίτου φυγῇ διασωθέντος. καὶ ὁ Βούλγαρος δὲ Συμεὼν τά τε περὶ Μακεδονίαν καὶ τὰ ἐπὶ Θρᾴκης σὺν βαρεῖ στρατεύματι ἐληΐζετο, καὶ παρὰ τὴν πόλιν ἐλθὼν, ἀγχοῦ τῶν Βλαχερνῶν πεποίηκε τὴν περιβολὴν, καὶ τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐζήτησεν ἐντυχεῖν, καὶ τὴν ἔντευξιν, καὶ ὁ βασιλεὺς ἠσπάσατο, καὶ περὶ τὸν τοῦ Κοσμιδίου αἰγιαλὸν, ὁ μὲν βασιλεὺς σὺν τῷ στόλῳ ἀφίκετο. ὁ δέ γε Συμεὼν μετὰ τῆς οἰκείας παρῆν στρατιᾶς, καὶ ἀλλήλοις ὡμίλησαν, καὶ ὁ βασιλεὺς μεγαλοπρεπῶς τὸν Συμεὼν ἐδωρήσατο, ἀσύμβατοι δὲ ἀπ' ἀλλήλων διέστησαν, ὃ καὶ δυὰς ἀετῶν ἐδόκει δηλῶσαι αὐτοῖς. φασὶ γὰρ ὑπεράνω αὐτῶν διαπτῆναι τούτους, καὶ ἀλλήλοις συμμίξαι μετὰ κλαγγῆς, εἶτ' εὐθὺς διαζευχθῆναι

ὅτι ἑάλω παρὰ τῶν Βουλγάρων ἡ Ἀδριανούπολις.

ὅτι ὁ ἐκ Τριπόλεως στόλος ἀπώλετο.

ὅτι ὡμίλησαν ἀλλήλοις ὅ τε Ῥωμανὸς καὶ Συμεὼν [illegible]

fili o cognito, de autoribus facinoris supplicium sumptũ. Est & Imperatoris mater Zoë regia eiecta, quasi patri Imperatoris insidiaretur scilicet, tonsoq; capillo D. Euphemiæ monasterium ingressa. Romanus uerò uigesima quarta die Septembris, ad Cæsaris dignitatem est euectus, & in Decembri, imperij diademate ornatus à Patriarcha Nicolao, pmissu Constantini scilicet.

IMPERIVM ROMANI LACAPENI.

Romanus Lacapenus ijs honoribus non contentus, pauló póst uxorem quoq; suam Theodoram diademate ornat. Deinde & filium Christophorũ, uoluntate, ut uideri uolebat, Constantini, sed re uera inuito illo & conquerente apud eos, quibus fidebat, & acta illa abominante, quamuis refragari non auderet. Insidijs quas Romano Anastasius sacellarius princeps coniurationis, pro defensione utiq; Constantini pararat, deprehensis, conscij, arbitratu Romani, puniti sunt, Sacellarius tonsus, eaq; Romano occasio fuit Constantini infra se collocandi, cùm is hactenus in proclamationib. & salutationibus priorem locum tenuisset. Cumq; Symeon exercitum contra urbem misisset: Romanus quoque milites illi opposuit, ne suburbanæ amœnitates ab hoste uastarẽtur. Quos cùm Bulgari aggresi essent, multi etiam ex principibus ceciderunt, milites partim ad prætereuntes triremes festinantes, in mare prolapsi à fluctibus ferebantur, partim ab hostibus interibãt, partim uiui capiebantur. Romano exercitu ad Pegas sic accepto, Bulgari Regiam illius loci cremarunt, & cætera quæ in eo littore sunt è regione urbis, interiacẽte freto. Mortua Romani uxore Theodora Augusta: Imperatoris Christophori uxor Sophia, Augustæ nomen accepit. At Bulgarorũ princeps Symeõ, denuò Adrianopolim obsedit: neq; sanè quicq; effecisset, nisi ciues cõmeatu destitutos, & semetipsos & urbẽ hosti dedẽre, fames coëgisset. Tũc etiam Leo Tripolitanus cũ naualibus copijs Romanos inuasit: sed triremes Romanæ circa Lemnum insulã eis obuiã profectæ, Agarenos penè omnes occiderũt, nauesq; demerserũt, Tripolita ægrè fuga elapso. Symeon uerò Macedoniam et Thraciã cum ingenti exercitu deuastatus, ad urbem profectus, prope Blachernas castris positis, colloquium Romani Imperatoris petijt, qui cùm ab eo non abhorreret, classe ad Cosmidij littus abijt, eodẽq; Symeon cum suis copijs uenit: & inter se collocuti sunt. sed quamuis Romanus Symeoni magnifica munera dedisset, rebus infectis discesserunt. id quod par aquilarum significare uidebatur, quas supra eos uolitasse ferunt, & cum clangore inter sese cõgressas, statimq; segregatas esse,

Romanus Constantino uelut in ordinem coacto, sibi & suis uendicat omnia.

Insidiatores deprehensi.

Bulgarica grassationes.

Tripolitanæ classis interitus.

Augurium irritæ pacificationis.

altera uersus urbem uolante, altera in Thraciam tondente. Romanus potestate imperij insatiabilis, ac ueluti oblitus sacramenti, quo sese astrinxerat, suo & filij natu maximi diademate non contentus: etiam reliquos duos filios, & nepotem ex Christophoro coronauit, Romano imperio quod hactenus penes unũ esse coosueuerat, in multa capita distributo. Filium natu minimum Theophylactum, cui pontificatũ urbis Imperatoriæ ambiebat, detonsa coma clericum fecit, à Patriarcha Syngelum quoq; designatum. Post obitum Nicolai, qui restitutus sedem Constantinopolitanam per annos tredecim tenuit, Stephanus Metropolita Amasenus, Patriarcha designatus est. At Bulgarorum princeps Symeon, homo sanguinarius & quietis impatiens, genti Crabatorum bellũ intulit, sed ab illis uictus, in montium angustijs exercitum amisit. Interea quidam Imperatori nunciat, statuam in summo fornice Xerolophi uersus occasum positam, in Symeonis Bulgari formam conuersam esse: cuius statuę caput si amputetur, Symeonis interitum consecuturum. Quo pauló pòst facto, eadem hora Symeonem ex dolore stomachi uita defecit, ut pòst, Imperatori tempus obitus eius diligenter scrutato, est significatum. Symeone rebus humanis exempto, Bulgarorum principatus ad Petrum ex altera uxore filium eius uenit, qui, quum gens sua fame premeretur, & finitimarum gentium, ac Romanorum in primis arma timerentur: legatos ad Imperatorem de pace, &, si placeret, etiam de affinitate iungenda, mittit. Cui quum utrunque cordi esset, ipse Petrus Byzantium uenit, ac pace facta, neptem Imperatoris ex Christophoro filio natu maximo, uxorem ducit. Romanus porrò Constantinum infra se collocasse non contentus, occasionem quæritat etiam Christophori illi præponendi. Itaque instructa Bulgarorum turba, ut per seditionem postularet, ut Christophorus ante Constantinum nominaretur: quasi propter motum illum, necessitati parendum esset scilicet, postulatis illorum annuit. Deinde neque Deum ueritus, cuius numine inuocato, pactiones firmarat, neque subditorum pudore deterritus: etiam duos reliquos suos filios ante Constantinum salutari iussit, & primus quintus est factus, ei'que minor etiam Romanus præpositus fuisset, nisi antè decessisset. Ita indigena Imperator, ad quem hæreditario iure imperium pertinebat, instar adscriptitij fuit. Cæterùm " Vindicta, sui muneris non oblita, & si lento " gradu processit, tamen uenit tandem: sed hoc alio loco narrabitur. Stephano autem Amaseno, quum sedem principis urbis per trienniũ occupasset, mortuo: Tryphon monachus quidã ea conditione successit, ut post certum tempus, Theophylacto Imperatoris filio,

Stephanus Amasenus patriarcha.

Symeon à Crobatis uictus, truncata statua quadã moritur.

Petrus Bulgarorum princeps, pace cũ Romanis facta, Romani neptẽ matrimonio sibi iungit.

Tryphon Patriarcha dignitatem quam ui retinet, dolo amittit.

ἀλλήλων, τοῦ μὲν ἤδη τὴν πόλιν ἀποπτάντος, τοῦ δ' ἤδη θρᾴκην κείροντος τὸ πτερόν. ὁ βασιλεὺς δὲ Ῥωμανὸς ἀπληστευσάμενος ἐπὶ τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ, καὶ ὥσπερ ἐπιλελησμένος τῶν ὅρκων οὓς ὀμωμόκει καθ' ἱερῶν, ἢ μὴ ἀρκούμενος, ὅτι ἑαυτὸν καὶ τὸν τῶν υἱῶν πρεσβύτερον ἠξίωσε διαδήματος, καὶ τοὺς λοιποὺς δύο τῶν παίδων αὐτοῦ βασιλικῶς τετίμηκεν, εἶτα καὶ τὸν ἐκ τοῦ Χριστοφόρου γενόμενον αὐτῷ υἱωνόν, καὶ τὴν τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴν ἀντὶ μοναρχίας βασιλείας εἰς πολυαρχίαν μετήνεγκεν. ὑπὸ τὸν ὕστατον δὲ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Θεοφύλακτον τὸν θρόνον τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων μνηστευόμενος, ἀπέκειρε κληρικόν, διὰ τοῦ πατριάρχου προχειρισθέντα καὶ σύγκελλον. τοῦ πατριάρχου δὲ Νικολάου ἔτη τρισκαίδεκα τὸ δεύτερον τῆς ἐκκλησίας ἱερατεύσαντος, καὶ μεταθεμένου τὴν βιοτήν, ὁ μητροπολίτης Ἀμασείας Στέφανος, εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως μετήχθη. ὁ μέντοι τῶν Βουλγάρων ἄρχων ὁ Συμεών, ἀνὴρ ὢν αἱμάτων, ἡσυχίαν ἄγειν ὅπως ὅλως οὐκ ἠθέλετο, ὅθεν καὶ κατὰ τοῦ ἔθνους τῶν Χρωβάτων ἐστράτευσεν, ἀλλ' ἡττήθη ὑπ' ἐκείνων, καὶ ταῖς τῶν ὀρῶν δυσχωρίαις τὸ οἰκεῖον ἀπέβαλε στράτευμα. ἐν τούτῳ δὲ προσιών τις τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ, λέγων, τὴν ἄνωθεν τῆς ἐν τῷ Ξηρολόφῳ ἀψῖδος καθιδρυμένην στήλην, καὶ πρὸς τὰ ἑσπέρια ἀποβλέπουσαν, εἰς τὸν Συμεὼν ἐστοιχειῶσθαι τὸν Βούλγαρον, καὶ εἰ τῆς ταύτης ἐκτμηθείη τὴν κεφαλήν, εὐθὺς τῇ ἐκτομῇ τοῦ Συμεὼν ἡ φθορά. ὁ μὲν οὖν εἶπε ταῦτα, καὶ ἡ κεφαλὴ τῆς στήλης οὐκ εἰς μακρὰν ἀπετέτμητο, καὶ ὁ Συμεὼν αὐθωρὸν ἐπέλιπε τὸ βιώσιμον, ληφθέντι καρδιωγμῷ, ὡς μετὰ ταῦτα ἐγνώσθη τῷ βασιλεῖ, ἀκριβωσαμένῳ τὸν ἐκείνου τελευτῆς τὸν καιρόν. ὡς δ' ἐξ ἀνθρώπων ὁ Συμεὼν ἀπελήλυθεν, ἡ τῶν Βουλγάρων ἀρχὴ πρὸς Πέτρον τὸν ἐκ τῆς δευτέρας αὐτοῦ γυναικὸς αὐτῷ τεχθέντα περιελήλυθεν, ὅς, ἐπεὶ καὶ λιμῷ τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος ἐπιέζετο, καὶ τὰ περίξ ἔθνη, μὴ κατ' αὐτοῦ ὁρμήσωσιν ἐδεδίει, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων Ῥωμαίους, στέλλει πρὸς τὸν βασιλέα, σπονδὰς ποιούμενος, εἰ δ' αἱροῖτο καὶ κῆδος εἰς ἑαυτόν. ὡς δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἄμφω καταθύμια ἐδόκει τὰ αἰτούμενα, καὶ αὐτὸς ὁ Πέτρος ἀφῖκτο, καὶ γεγόνασι μὲν συνθῆκαι περὶ σπονδῶν, συνώφθη δὲ αὐτῷ καὶ πρὸς συμβίωσιν γαμικὴν καὶ ἡ τοῦ βασιλέως ἐγγόνη, ἣ ἐκ τοῦ πρεσβυτέρου τῶν υἱῶν αὐτοῦ τοῦ Χριστοφόρου γεγόνει. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς οὐκ ἀρκούμενος ὅτι ἑαυτοῦ τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον ὑποβέβηκε, λαβὴν ἐζήτει καὶ τὸν Χριστόφορον προθεῖναι αὐτοῦ, καὶ παρασκευάσας τὴν τῶν Βουλγάρων πληθὺν ἐν τῷ τοῦ γάμου καιρῷ στασιάσαι, ζητεῖν πρὸ τοῦ Κωνσταντίνου τὸν Χριστόφορον ἀναγορευθῆναι, καὶ διὰ τὴν στάσιν δῆθεν ὡς ἐκ βίας οἰκονομῶν τι, παρεχώρησε τὸ αἰτούμενον γίνεσθαι. εἶτα μήτε τὸ θεῖον δείσας, ᾧ τὰς ὁμολογίας αὐτοῦ ἐμπεπιστεύκει, μήτ' αἰδεσθεὶς τὸ ὑπήκοον, καὶ ἄμφω τοὺς ἄλλους υἱοὺς αὐτοῦ τοῦ Κωνσταντίνου προτέρους εὐφημεῖσθαι πεποίηκε, καὶ ὁ πρῶτος πέμπτος ἐγεγόνει, καὶ εἰ μὴ ὁ μικρὸς Ῥωμανὸς ὁ τοῦ Χριστοφόρου υἱὸς ἔφθη θανών, κἀκεῖνος ἂν αὐτοῦ προτετίμητο. ἦν οὖν ὁ αὐθιγενὴς βασιλεύς, καὶ ὁ κατὰ κλῆρον τὴν βασιλείαν διαφέρων, ὥσπερ παρέγγραπτος. ἀλλ' ἤδη τούτοις ἡ δίκη οὐκ ἐπιγνώστη ἔσχεν. εἰ δὲ καὶ χωλαίνουσα ἔσχεν ἐπὶ πολύ, ἀλλά γε ἥκει ποτέ, ἀναβεβλήσθω δ' ἡ περὶ τούτων διήγησις. ὁ Ἀμασείας δὲ Στέφανος ἔτη τρία διαγαγών, ἐν τῷ θρόνῳ τῷ ὑπερκειμένῳ τῆς πόλεως, ἐτελεύτησε, καὶ ἐχειροτονήθη Τρύφων τις μοναχὸς ἐπὶ συνθήκαις, τοῦ μέχρι χρόνου ὡρισμένου ἐκεῖνον ἐκστῆναι τοῦ θρόνου ἐπὶ τῷ τοῦ βασιλέως υἱῷ τῷ Θεοφυλάκτῳ (ἦν γὰρ

μονάζων τὸ ἀγαγών.

ἴσως ὠνόμασται ὁ συμεὼν ἐκ [illegible] συνέφθαρται [illegible] ἐγγύς.

ἴσως καὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ Χριστοφόρου προβιβάσαι τοῦ Κωνσταντίνου, ὁ τὰ τοῖς λοιποῖς δύο.

ἐγχειρισθεὶς τὴν ἀρχήν.

(ἦν γὰρ ἔτι μειράκιον) γέγονε δὲ ἐν τοῖς χρόνοις τούτοις χειμών τε ἀφόρητος, λιμός τε σφοδρότατος, καὶ ἐμπρησμὸς φρικωδέστατος. ὅτε καὶ ὁ βασιλεὺς Χριστοφόρος τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν. ἤδη δὲ τοῦ ὡρισμένου καιροῦ παραδραμόντος, ὁ πατριάρχης Τρύφων μεθίστασθαι τοῦ θρόνου τοῦ πατριαρχικοῦ κατὰ τὰ συγκείμενα, ἀλλ' ὅλαις χερσὶ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀντείχετο. καὶ ὁ βασιλεὺς ἀνιᾶτο διὰ τὴν ἀπάτην, ὡς ἐμπαιχθείς, ὁ δὲ Καισαρείας χαρίσασθαι τῷ βασιλεῖ προθυμούμενος, δόλῳ μέτεισι τὴν τοῦ πατριάρχου ἀφέλειαν. καὶ φίλου προσωπεῖον ἑαυτῷ περιθέμενος, τῷ πατριάρχῃ φησίν. ὁ μὲν κατὰ σοῦ τοῦ κρατοῦντος ἐπίθεσις σφοδρά, ἀλλ' ἐπιλείπουσιν αὐτῷ αἰτιάματα ὑπὸ καθαίρεσιν σε τιθέμενα, καὶ λοιπὸν εἰς τὸ μὴ ὅλως εἰδέναι σε γράμματα, οἱ λέγοντες κατὰ σοῦ περιίσανται. ἀλλὰ σπεῦσον καὶ τοῦτο τοὺς μελετῶντας κατὰ σοῦ ἐγκαλεῖν προκαταλαβέσθαι. διάλυσις δὲ τούτοις τὸ ἀπόδειγμα, εἰ ἐνώπιον πολλῶν χάρτην λαβὼν τὸ ὄνομα ἐγχαράξεις τὸ σόν, καὶ τὸ τῆς ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα. καὶ τούτου ἐμφανισθέντος τῷ βασιλεῖ, οὐκέτι κατὰ σοῦ αἰτίαμα περιλειφθήσεται. ὁ μὲν οὖν συνεβούλευσε ταῦτα, ὁ δὲ ἐπείθετο, καὶ πολλῶν παρόντων ἀγράφῳ χάρτῃ τοῦτ' ἐνέγραψε, Τρύφων ἐλέῳ θεοῦ ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως νέας Ῥώμης καὶ οἰκουμενικὸς πατριάρχης. καὶ λαβὼν τὸν χάρτην ὁ Καισαρείας, ἀπῄει ἐμφανίσων τοῦτον τῷ βασιλεῖ, ἔγγραφον δὲ ἐν αὐτῷ παραίτησιν, ὡς ἐκ τοῦ πατριάρχου, ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς ἐξυφαίνεται, καὶ ὡς παραιτησάμενος, τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλεται, καὶ ὁ τοῦ βασιλέως υἱὸς πατριάρχης ἐκχειροτονεῖται. στόλος δὲ ῥωσικὸς ἐπῆλθε κατὰ τῆς πόλεως, καὶ ὁ στόλος οὐ χιλιόναυς ἦν, ἀλλ' ὡς πεντεκαίδεκα χιλιάδας, ὡς λέγεται, τὰ τούτου πλοῖα ἠριθμεῖτο. τούτοις περὶ τὸν Φάρον προσορμισθεῖσιν ἀντίπρῳρος ἵστατο στόλος ῥωμαϊκός, καὶ ἀθρόον αὐτοῖς προσβαλὼν, ἐτρέψατο τοὺς βαρβάρους, καὶ πολλὰ τῶν πλοίων ἐκείνων τῷ ὑγρῷ πυρὶ ἀπετέφρωσεν. ὅσα δέ γε περιελέλειπτο πρὸς ἕω παραπλεύσαντα, τῷ πατρικίῳ Βάρδᾳ ἐνέκυρσε τῷ Φωκᾷ, στρατηγοῦντι στρατεύματος, ὃς πρὸς συλλογὴν τῶν ἀναγκαίων πολλοὺς ἐξιόντας τῶν πλοίων, καταλαμβάνων ἀνῄρει. ἀλλὰ καὶ ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν ὁ Κουρκούας ἐπιφοιτῶν ἐντυγχάνων κατὰ ζήτησιν τῶν ἐπιτηδείων ἐκβαίνουσι τῶν νηῶν, καὶ ἐξώγρει καὶ μαχαίρας ἔργον ἐτίθετο. οὕτω δὲ καὶ διὰ θαλάσσης καὶ διὰ γῆς παθόντες κακῶς, ἐκεῖ ἐν τοῖς πλοίοις διέμενον. ὡς δὲ τὰ πρὸς τροφὴν αὐτοῖς παντάπασιν ὑπελελοίπει, ἐπανελθεῖν εἰς τὰ οἰκεῖα διεγνώκεισαν. καὶ ἤδη τὸν ἔκπλουν κατάρξαντο. ἀλλ' αὖθις αὐτοῖς αἱ ῥωμαϊκαὶ τριήρεις ἐπέθεντο, καὶ δὶς οἱ βάρβαροι κατεναυμαχήθησαν, ὡς ὀλίγας πάνυ τῶν σφετέρων νηῶν ἐκφυγεῖν, καὶ ἀνθυποστρέψαι πρὸς τὰ οἰκεῖα, ἀγγέλους γενομένας ἐκείνοις τῆς συμφορᾶς. καὶ οἱ μὲν ῥῶς παθόντες πλεῖον κακῶς, ἢ ὡς ἤλπιζον διαδράσαντες, τῆς κατὰ Ῥωμαίων ἀπέσχοντο ἐπιθέσεως. καὶ οἱ Ἀγαρηνοὶ δὲ διὰ τοῦ δομεστίκου τῶν σχολῶν, Ἰωάννου τοῦ Κουρκούα καὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Θεοφίλου (πάππος δὲ ὁ Θεόφιλος τοῦ μετέπειτα τῆς βασιλείας κρατήσαντος Ἰωάννου) ἡττῶντό τε πολλάκις, καὶ κατεπονοῦντο, καὶ πόλεις οὐκ ὀλίγας ἃς ἦσαν κατασχόντες ἀφῃρέθησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ὡς συναίσθησιν τάχα δόξας ἐλθεῖν τῆς ἐπιορκίας, καὶ τῆς τῶν συνθηκῶν παραβάσεως, ἃς πρὸς τὸν βασιλέα Κωνσταντῖνον πεποίηκε, δι' εὐποιιῶν ἐπεβάλετο ἐξιλεώσασθαι τὸν θεόν. καὶ δόσεις μὲν καὶ ἄλλοις ἐτίθετο, ἤδη δὲ τούτοις καὶ τὰ παρὰ τῶν ἐν τῇ πόλει χρεωστούμενα τοῖς δανεισταῖς ἐκ δόσεως, τοὺς ὀφειλέτας ἀπέλυσε τοῦ βάρους τῶν ὀφειλῶν, καὶ τὰ γραμματεῖα λαβὼν, ἐν μέσῃ τῇ ἀγορᾷ πυρὶ κατέκαυσεν. εἰς ἐννεακαίδεκα δὲ κεντηνάρια τὰ τῶν ὀφειλῶν ἀνεβέβηκεν. ἀπέδωκε δὲ καὶ τὰ ἐνοίκια τῶν ἐν τῇ μεγάλῃ πόλει οἰκούντων μισθωτικῶς. οὐ μὴν δὲ τοῖς ὀφειλέταις ὠφέλησε ταῦτα·

θάνατος τοῦ βασιλέως Χριστοφόρου.

ὅτι διαλύσας ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐπιορκίας ἐξιλεώσασθαι τὸν θεὸν διὰ τῶν ἐλεημοσυνῶν, καὶ τὰ χρέα τῶν ἐν τῇ πόλει ἀπέλυσεν.

puero adhuc, ultrò sede cederet. Hoc tempore sæuissima hyems fuit, & fames maxima, & horrendum incendium. Tum quoque Christophorus Imperator obijt. Iam præfinito tempore elapso, Patriarcha Tryphon sede pōtificia, ut conuenerat, cedere noluit, sed eam retinere manib⁹ pedibusque est conatus. Imperatore autem uerba sibi data esse ægrè ferēte: Cæsariensis, ut ei gratificaretur, Patriarchæ simplicitatē dolo circumuenit, assumptaque amici persona, illi ait: Imperator uehementer sanè te oppugnat, sed desunt ei crimina, ob quæ loco moueri possis, & iam qui cōtra te stant, eò sunt redacti, ut te literarum penitùs esse rudem dicant. Sed propera, ut tuis accusatoribus istam quoque calumniam præripias quam facilè propulsabis, si coram multis charta sumpta, nomen tuum & pontificatus dignitatē scripseris, qua scriptura ad Imperatorem perlata, nihil porrò erit, de quo te criminentur. Huic consilio paret ille, & coram multis in charta pura hæc scribit. Tryphon ex Dei misericordia Archiepiscopus nouæ Romæ, & œcumenicus, Patriarcha. Eam chartam Cæsariensis Imperatori offert syngrapha supra subscriptionem, Patriarchæ nomine, in ea contexitur: Tryphon, quasi renunciarit, ecclesia eijcitur, & Imperatoris filius Patriarcha designatū. Posthæc classis Rossica non Mille, sed decies & quinquies mille nauium urbem aggressa esse dicitur. Contra eam Romana classis iuxta Pharū in procinctu stetit, ac subitò inuecta Barbaros profligauit, multis eorū nauibus igni græco crematis. Reliquę uersus Orientem profectæ, in Bardā Phocam Patriciū, qui exercitui præerat, inciderunt, qui multos ad conquirenda necessaria nauibus egressos, sustulit. Idē & Curcuas Legionū Domesticus fecit, multis & occisis et captis. Sic terra marique malè accepti, se in nauibus continebant, donec cōmeatu destituti, ad sua redire decreuerunt. Sed quum soluissent, denuò Romanæ triremes eos aggressæ, duobus naualibus prælijs deuicerunt. Paucæ igitur Barbaricæ naues interitu uitato ad suos redierunt, nunciæ malorum & acceptæ cladis. Rossij igitur pluribus malis acceptis, quàm ut sperarant, datis; à lacessendis Romanis abstinuerunt. Sed & Agareni à Legionum Domestico Curcua & fratre eius Theophilo, Ioannis qui pòst imperio potitus est, auo, sæpè uicti sunt & oppressi, atque urbes complures quas occuparant, eis ademptæ. At Imperator Romanus, considerato, ut apparet, periurio suo, uiolataque quam cum Constantino fecerat, pactione: beneficentia placare Deum statuit. Præter igitur alias distributiones, etiam æs alienum pro debitorib. dissoluit, cuius summa ad XIX. centenarios excreuerat, tabulis in medio foro crematis: item precium pro ijs qui Constantinopoli in conductitijs domibus habitabant, numerauit. Ac debitoribus illa sanè profuerunt,

Hyems. *Fames.* *Incendium.*

Rossicæ classis XV. mille nauiũ interitus.

Agarenorũ clades.

Romanus liberalitate, uel odiũ sui mitigare, uel peccatã redimere satagit.

" Romano autem parũ opinor, ac nihil potius " utilitatis attulerunt: cum q̃ de alieno largieba " tur, quippe ex publico, tum quòd imperio, " quod ex rapto tenebat, fruebatur, eoq̃ frauda " to cuius erat, cum imperatoria felicitate ex asse " potiretur, perexiguã beneficentiæ portionem " tribuebat: quod perinde est, ac si quis uicini " boue immolato, extremos pedes largiatẽ pau" peribus, totumq̃ corpus ipse deuoret: aut spre " to legitimo coniugio, in alienæ uxoris stupris " uolutetur: deq̃ mariti illius pecunia pauperi" bus largiatẽ, ut sibi adulterij gratia fiat scilicet. " atq̃ hæc secundũ humanum iudicium. Si quis " autem diuinã bonitatem intueatur, fortasse ne " hæc quidem inutilia dixerit. Rumano rerũ po

Edessa effigie Christi permutata. tiente, Christi effigies nullis facta manibus & diuinitùs in linteo expressa, in imperatoriã urbem est translata. Eam tum Edessa habuerat, quę cùm in periculo excidij esset, Agareni qui tum urbem tenebãt, incolumitatẽ hac effigie à Romanis redemerunt. Tum etiam ex Arme

Duo adolescentes concreti. nia uenêre duo adolescentes cõcreti, quorum altero mortuo, cùm medici nexũ resecuissent, alter quoq; nihil ea re adiutus, nec diu fratri superstes, obijt. Quemadmodũ Romanus sine ullo iusto titulo imperiũ sibi uendicarit, suosque liberos Imperatorio honore et nomine ornarit, & principe loco cum suis occupato, natiuum imperij successorem Constantinum, nullo pene numero habitum, infra cæteros omnes collocant: iam est à me expositum. Nunc cætera exequenda sunt, ut ostendatur, etiamsi " Prouidentia tardius inuadat iniurios, concesso " pœnitentiæ spatio: tamen nisi à malitia discef" serint, lento gradu eos assequi & pœnas exige

Romanus cum filijs regno pulsus. re. Romanus igitur annum iam sextum & uigesimum imperitabat. Constantinus autẽ qua ratione imperium recuperaret, animum in omnes uersabat partes, utq; uoti compos fieret, per alios, filios contra patrem concitat, uelu num potius Stephanum. Nam Constantinus maiore animi constantia præditus, instigatoribus nõ obtemperabat. Alter uerò socijs ascitis, aggressus est patrem, eumq̃ cõprehensum, & in insulã Protem relegatũ, tonderi iussit: ipse cum affine & fratre imperatoria munia obijt. " Sed fieri nõ poterat, ut tres cõsentirent, cumq̃ nonnullis in rebus dissiderent & inuicẽ aduersarentur, suspicionibus ortis, Stephanus affinem Constantinũ pellere studuit, & Constantinus uicissim Stephanũ, qui quidem ad rem patrandam multò celerior, etiam Helena uxore incitante, ascitis quibusdam militaribus præfectis, ambos fratres secum prandentes comprehendit, atq; alterum statim in insulã Panormum seu Antigoniã, alterum Terebinthũ mittit, & utrũq; tonderi clericũ iubet. Vnde cùm transferendi essent, in patris uenire conspectũ desiderarunt. quos quum ille uidisset, filios, in" quit, genui, & euexi, ipsi uerò me ad nihilũ redegerũt. Stephanus igitũ inde in Præcõnesum

τῷ δέ γε Ῥωμανῷ μικρὸν ἢ οὐδὲν οἶμαι λυσιτελεῖν. ὅτι τὰ " ἀλλότρια ἐτύγχανον τὰ διδόμενα (δημόσια γάρ) καὶ ὅτι " τὴν βασιλείαν ἁρπάσας καὶ ταύτην κατέχων, καὶ ἐκ" λαύων αὐτῆς, καὶ τὸν, ᾧ προσῆκε, ταύτης ἀποστερῶν, ἑαυτῷ " μὲν ἀπεκλήρου τῆς βασιλικῆς εὐκληρίας τὰ σύμπαντα. " τοῖς δ' εὐποιίας ψιχία μικρὰ ἀπεμέριζε, τοιοῦτόν τι " πράττων, οἷον ἄν τις ἐποίησεν, εἰ βοῦν ἀπελάσας τοῦ γεί" τονος, καὶ καταθύσας αὐτὸν, τοὺς μὲν πόδας ἄκρους δῴη " μὲν πένησι, τὸ σῶμα δ' ὅλον αὐτὸς ἐθοινήσατο· ἢ εἰ γυναῖ" κά τις ἁρπάσας τοῦ γείτονος κατέχει ταύτην, καὶ αὐτῇ " συμφθείρεται, τοῦ νομίμου γαμέτου ἀφροντιστῶν. ἐκ δὲ τῶν " ἐκείνου χρημάτων διενέμει πένησιν, ἵν' αὐτῷ τάχα δι' ἔλεον " ἀφεθῇ τῆς μοιχείας τὸ ἔγκλημα. ἀλλὰ ταῦτα κατὰ ἀνθρω" πίνην κρίσιν, εἰ δέ τις πρὸς τὴν θείαν ἀποβλέψειεν ἀγα" θότητα, οὐδὲ ταῦτ' ἂν ἴσως εἴποι ἀσυντελῆ. τούτου τὰ σκῆ" πτρον κρατοῦντος, καὶ τὸ ἀχειροποίητον ἐκτύπωμα τοῦ σωτῆρος Χριστοῦ τὸ θεῖον χειρόμακτρον ἐκομίσθη πρὸς τὴν προκαθημένην τῶν πόλεων. εἶχε μὲν γὰρ τοῦτο ἡ Ἔδεσσα. ἡ δὲ ἁλῶναι παρὰ τῶν Ῥωμαίων πολιορκούντων αὐτὴν ἐκινδύνευσε, κατεχομένη παρὰ Ἀγαρηνῶν. ἵν' οὖν φύγωσιν οἱ ἐνοικοῦντες τὴν ἐκπόρθησιν, λύτρον ταύτης τὸ θεῖον παρέσχον ἐκτύπωμα. ἀφίκοντο δὲ τότε ἐξ Ἀρμενίας μειράκιον δύο συμφυῆ, τοῦ ἑνὸς δὲ θανόντος ἐτμήθη ἡ συμφυΐα παρὰ τῶν ἰατρῶν. ἀλλ' οὐδὲ τὸ περίλοιπον

περὶ τοῦ ἁγίου μανδιλίου. περὶ τῶν συμφυῶν μειρακίων.

ἔζησε, μικρὸν δ' ἐπιζήσας τῷ ἀδελφῷ, καὶ αὐτὸς ἐξέπνευσεν. ὅπως μὲν οὖν μηδὲν αὐτῷ προσῆκον τὴν βασιλείαν ὁ Ῥωμανὸς περιεποιήσατο, καὶ τοὺς αὐτοῦ παῖδας τῆς βασιλικῆς ἠξίωσε τιμῆς τε καὶ κλήσεως, καὶ ὅπως καὶ ἑαυτὸν καὶ τοὺς παῖδας τῶν πρωτείων ἠξίωσε, τὸν δ' ἐγγυητὴν τῆς βασιλείας διάδοχον τὸν Κωνσταντῖνον πολλοστὸν ἔθετο, πάντων ὑποβιβάσας, εἴρηταί μοι πρότερον. ἀλλὰ δὴ νῦν ὁ λόγος προσθήσει καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ δείξων, ὡς κἂν βραδύτερον ἴσως μέτεισι τοὺς ἀδικοῦντας ἡ πρόνοια, μετανοίας αὐτοῖς ἐπιμετροῦσα καιρὸν, ἀλλά γε τοῦ κακοῦ μὴ ἀποσχομένους μέτεισι χωλῷ ποδὶ, καὶ δίκας εἰσπράττεται. ἔτος μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς αὐταρχῶν ἕκτον εἰκοστὸν καὶ ἦγεν. ὁ δὲ Κωνσταντῖνος, ὅπως ἑαυτῷ τὴν βασιλείαν ἐπανασώσηται, διὰ παντὸς ἐστρέφετο νοῦν, καὶ ἵνα τοῦ ἐφετοῦ αὐτῷ διαπράξηται, δι' ἑτέρων ἐπεγείρει τῷ πατρὶ τοὺς υἱοὺς, ἢ μᾶλλον τὸν ἕνα τὸν Στέφανον. ὁ γὰρ Κωνσταντῖνος στερρότερος τυγχάνων φρενὸς, τὴν προσβολὴν οὐ προσίετο. ὁ προσεταιρισάμενος καὶ ἄλλους, ἐπιτίθεται τῷ πατρὶ, καὶ κατασχὼν αὐτὸν, ἐν τῇ νήσῳ τῇ Πρώτῃ περιώρισε καὶ ἀπέκειρεν, αὐτὸς δὲ τῆς βασιλικῆς ἀντεποιεῖτο διοικήσεως σὺν τῷ γαμβρῷ καὶ τῷ ἀδελφῷ. ἀλλ' οὐκ ἦν ὁμοφρονῆσαι τοὺς τρεῖς. ἐν τισὶν οὖν διεφέροντο, καὶ ἀλλήλοις ἀντέλεγον. κἀντεῦθεν ἀλλήλους ὑπώπτευον, καὶ καταλῦσαι τῆς βασιλείας τὸν γαμβρὸν τὸν Κωνσταντῖνον ὁ Στέφανος διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος αὖθις τὸν Στέφανον. ἀλλ' ἦν ὁ Κωνσταντῖνος πρὸς τὸ ἔργον ὀξύτερος πολὺ πρὸς ἐκεῖνον, καὶ τῆς συζύγου Ἑλένης ἐπιτρεχούσης αὐτόν. προσλαβόμενος τοίνυν καί τινας τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων, κατέσχε καὶ ἄμφω τοὺς ἀδελφοὺς συνεστιωμένους αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τὸν μὲν εἰς τὴν νῆσον τὴν Πάνορμον ἣ καὶ Ἀντιγονία λέγεται ἐξέπεμψε, τὸν δὲ εἰς τὴν καλουμένην Τερέβινθον, καὶ κληρικοὺς ἄμφω ἀπέκειρεν. ὅτ' ἐκεῖθεν μετακχθῆναι μέλλοντες ἐξῃτήσαντο εἰς ὄψιν ἐλθεῖν τῷ πατρὶ, οὓς ἰδὼν ἐκεῖνος εἶπεν, υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. ἐκεῖθεν οὖν ὁ μὲν Στέφανος ἐν Προικοννήσῳ περιωρίσθη, κἀκεῖθεν εἰς Ῥόδον,

ὡς δὲ Ῥωμανὸς καθαιρεῖται [illegible]

εἰς Ῥόδον, ἐκ ταύτης εἰς Μιτυλήνην μετατίθη, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐν Σαμοθρᾴκῃ περιγραπτὸς ἐγένετο εἱργμόν. ὃς ἀποδρᾶναι δοκιμάσας πολλάκις, καὶ διὰ τοῦτο φαρμάκῳ τὸν πρωτεύοντα τῶν φυλάκων αὐτοῦ ἀνελὼν, ἀνῃρέθη παρὰ τῶν ἄλλων. ὁ δὲ Στέφανος ἐν Λέσβῳ ἀπεβίω, ἐννεακαίδεκα διαγαγὼν ἐνιαυτοὺς παρ᾽ αὐτῇ. ὁ δὲ τούτων πατὴρ ἐν τῇ Πρώτῃ τὴν ζωὴν διεμέτρησε, καὶ οὕτω τούτων ἕκαστον ἡ δίκη μετῆλθεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ
Κωνσταντίνου τοῦ υἱοῦ τοῦ Λέοντος.

IMPERIVM CONSTANTINI FILII
Leonis, recuperata potestate.

Ἄρξας δὲ τῆς μοναρχίας ὁ Κωνσταντῖνος ταχὺ, καὶ ἐπὶ τὸν υἱὸν Ῥωμανὸν διάδημα περιέθετο, τοῖς τε συναραμένοις αὐτῷ εἰς τὴν τῶν βασιλευόντων καθαίρεσιν, ἀμοιβὰς ἐκλήρωσε, τὸν μὲν Φωκᾶν Βάρδαν μάγιστρον ἐτίμησε, καὶ δομέστικον προεχειρίσατο τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς. ἀμφοῖν δὲ τοῖν τοῦ Βάρδα υἱοῖν τὸν μὲν Νικηφόρον, τὸν ὕστερον βασιλεύσαντα, τῶν ἀνατολικῶν προεβάλλετο στρατηγὸν, τὸν δὲ Λέοντα τῆς Καππαδοκίας, καὶ τοὺς ἄλλους ἄλλως ἠμείψατο. τὸν δὲ τοῦ Στεφάνου τοῦ βασιλέως υἱὸν Ῥωμανὸν, ἐκτομίαν ἐποίησεν, ἀλλὰ μὴν καὶ Βασίλειον τὸν νόθον υἱὸν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ, ὃν ἐγέννησε δούλῃ τινὶ συμφθαρείς. τὸν δὲ τοῦ Χριστοφόρου υἱὸν Μιχαὴλ ἀπέκειρε κληρικόν. ἦν δὲ Κωνσταντῖνος τὰ πρὸς Θεὸν εὐσεβὴς, καὶ λόγοις προσκείμενος. ὡς ἔστι καταμαθεῖν ἐκ συγγραμμάτων αὐτοῦ, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐξ ἐπιστολῶν, ἃ καὶ μὴ πρὸς τέχνην ἠκρίβωντο τὴν ῥητορικὴν, ἀλλ᾽ οὖν χρώμασι ταύτης καί τισιν ἰδέαις ποικίλλονται. ἐσχόλαζε δὲ καὶ ῥυθμοῖς ἑαυτὸν, καὶ μέτροις παντοδαποῖς. γνοίη δ᾽ ἄν τις τοῦτο ἐξ ὧν ἐπὶ θανούσῃ τῇ κοινωνῷ τοῦ βίου ἐμμέτρως ἐθρήνησεν. ἐπεμελήθη δὲ καὶ τῆς φιλοσοφίας αὐτῆς, ἐκλελησμένης ἤδη σχεδὸν, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῶν ἐπιστημῶν διδασκάλους ἐπιστήσας, καὶ ἀναζωπυρήσας ἐκλειπούσας αὐτάς. καὶ τοῦτο γε μὲν τῆς κρείττονος μοίρας ἐκείνῳ προσῆν. πρὸς δὲ τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν διέκειτο μαλακώτερον, δύσοργός τε καὶ βαρύμηνις τοῖς πταίουσιν ἦν, καὶ κολάσεις ἀπαραίτητος, οἴνου τε τοῦ αὐτάρκους ἐχρῆτο πλείονι. καὶ ἀρχαιρεσιάζων οὐ τοὺς ἀξίους ἐφίστη ταῖς στρατηγίαις, ἢ ταῖς τῆς πολιτείας ἀρχαῖς, ἀλλὰ τοὺς μοχθηροτέρους καὶ ἀδοκίμους, καὶ οὓς ἡ βασιλὶς καὶ ὁ παρακοιμώμενος εἰσῆγον Βασίλειος, ὠνίους χρημάτων τιθέμενοι τὰς ἀρχάς. ἀλλ᾽ οὕτω μὲν τὰ τῆς βασιλείας, εἰ καὶ μὴ ἐν πᾶσι καλῶς, ᾠκονόμητο. ἐπιβουλαὶ δὲ κατὰ τοῦ κρατοῦντος ἐμελετήθησαν, ἡ μὲν παρὰ τοῦ παρακοιμωμένου Θεοφάνους, πολλοὺς καὶ ἄλλους συνίστορας ἔχοντος, καὶ βουλομένου τὸν Ῥωμανὸν ἐπαναγαγεῖν ἐκ τῆς Πρώτης νήσου εἰς τὰ βασίλεια. ἡ δὲ παρ᾽ ἑτέρων, τὸν Στέφανον ἐκ Λέσβου λαβεῖν μελετησάντων, καὶ ἐγκρατῆ καταστῆσαι τῆς βασιλείας. ἀλλὰ καὶ ἄμφω τὰς ἐπιβουλὰς ὁ Κωνσταντῖνος ἐφώρασε, καὶ τοὺς μὲν συνομόσαντας ἐκόλασε, τοὺς δὲ βασιλειῶντας ὑπ᾽ ἀσφαλεστέραν ἔθετο τήρησιν. τῶν Τούρκων (τοὺς Οὔγγρους δ᾽ οὕτω καλεῖσθαι καὶ πρῴην εἰρήκαμεν) τὰ Ῥωμαίων ληιζομένων ἐπὶ τινὰ καιρὸν ἠρεμῆσαι τὸ ἔθνος συμβέβηκεν. ὁ γὰρ τούτων ἀρχηγὸς ὁ Βολογουδὴς ἐκκαλούμενος, καὶ ἕτερος δ᾽ αὖθις Γυλᾶς καὶ αὐτὸς μέρους ἄρχων προσερρύησαν τῷ βασιλεῖ. καὶ ἕκαστος αὐτῶν τῷ θείῳ τῆς παλιγγενεσίας ἠξιώθη λουτρῷ, καὶ τὸ καθ᾽ ἡμᾶς ἐμυήθη μυστήριον, καὶ πατρίκιος ἐτιμήθη.

οἷος ἦν ὁ Κωνσταντῖνος.

ἐπιβουλαί.

περὶ Οὔγγρων.

Constantinus cùm primùm recuperasset imperium, filium quoque Romanũ diademate ornauit, & ut ijs quorum ope collegas amouerat, referret gratiam: Phocam Bardam Magistrum fecit, & legionum orientalium Domesticum renunciauit. Nicephorum eius filium, qui pòst imperio potitus est, prætorem orientis, alterum Leonem Cappadociæ præsidem designauit, & ex cæteris, alijs alios honores habuit. Filium autem Imperatoris Stephani Romanum iuniorem, itemque Romani senioris filium Basilium, ex ancilla procreatũ, castrauit, Christophori filium Michaelem clericum fieri iussit. Fuit Constantinus religiosus erga Deum, & studijs literarum deditus. quod ex scriptis & epistolis eius apparet, quæ licet ad artem oratoriã perpolita non sint, tamen Rhetoricis ornamentis & figuris quibusdam scatent. operam quoque rythmis & omnis generis uersibus dedit. quod in ijs scriptis cernitur, quibus obitum coniugis suæ deplorauit. Ipsius etiam philosophię rationem habuit, quæ penè in obliuionẽ uenerat, aliarumque disciplinarũ: quas doctoribus ordinatis iam deficientes refocillauit. Atque has uirtutes habuit. In regno autẽ administrando fuit segnior, iracundus, & sæuus in delinquentes: in pœnis sumendis inexorabilis: uini auidior. In conferendis magistratibus, non dignos præturis alijsque munerib. præficiebat, sed minus bonos ac potius improbos, & quos uel Imperatrix uel cubicularius Basilius cõmendabant, qui magistratus uænales habebant. Ita fiebat, ut imperium nõ in omnibus benè administraretur. Imperatori autem structæ sunt insidiæ, primùm à cubiculario Theophane, q multos habebat conscios, & Romanũ è Prota insula. Deinde ab alijs, qui Stephanũ Lesbo in Regiam reducere conabãtur. Sed Imperator utrasque deprehendit, ac insidiatoribus supplicio affectis: imperij cupidis, diligentiorem custodiam adhibuit. Turci (Vngros autem sic uocari suprà diximus) alias Romanas prouincias incursare soliti ad tempus quieti fuerunt. Nam Dux eorũ Bologudes, & partis cuiusdã princeps Gylas, Imperatorẽ cõuenerũt, ambo que sacrosancto regenerationis lauacro initiati, & arcanis nostræ religionis imbuti, ac Patricia dignitate ornati,

Constantinus amicis et inimicis refert gratiam.

Constantini uirtutes et uitia.

Insidiæ cõparatæ Imperatori.

Turci seu Vngari Christiani efficiuntur.

ouuistq;

Elga Rossorū regina.

Theophano Imperatoris Romani uxor.

Theophylacti Patriarchæ mores & obitus.

Polyeuctus Patriarcha.

Agarenorū Cretensium uictoria.

onustiq́ pecunijs in suas sedes redierūt, adducto Pontifice, per quem multi ad Dei cognitionem peruenerunt. Ac Gylas quidem in fide permansit, pacemq́ seruauit. Alter fœdere quod eū Deo iecerat, rupto, arma Romanis intulit, ideq́ contra Frācos facere aggressus, captus est, & in crucē actus. Elga quoq; uxor ducis Rossorū, qui Romanos classe infestarat, defuncto marito, se ad Imperatorē cōtulit, ac baptizata & pro dignitate tractata, domū redijt. Imperator aūt, defuncta nuru sua, Regis Francorum Hugonis filia, de alia filio Romano despondenda cogitās, uxorē ei dat puellā, humilis illā quidē generis ac potius sordidi (nā cauponibus orta dicebat) sed forma præditā elegātissima, & naturæ miraculū quoddā, quæ cum Anastasia diceret, id nomen in Theophanonē est mutatū. Anno Imperij Cōstantini XII. Patriarcha Theophylactus decessit, pontificatu annis III. & XX. functus. Nā sacerdotio cōtra morē maiorū potitus, annorū fuit XVI. regnanteq́ patre, pædagogis adhuc paruit: pòst, eorū iugo excusso, multa præter decorū, aut (ut rectius dicā) cōtra officiū fecit. Nā alendi equos & canes ac uenationū similiūq́ rerum insano studio tenebat. Cū igitur inter equas plurimas quas alebat, unam insigniorem sacro magnæ Quintæ die peperisse sacra celebranti Patriarchæ nūciatū esset: lætitia elatus, diuinoq́ sacrificio properāter absoluto, ad Cosmidiū festinauit (nā ibi eius equi stabulabant) uisoq́ pullo recens nato, in Ecclesiā reuersus, festū sanctæ passionis Seruatoris peregit. Mortis ei causa fuit equitatio, qua cū audacissimè uti soleret, semel ad castellū quoddam maritimū alliso corpore, sanguinē per os reiecit. Vnde cùm bienniū ægrotasset, ex aqua intercute obijt. Ei successit Polyeuctus monachus spado, & eloquētia & uirtute præstās, à Cæsariēsi episcopo electus. Nā Heracliensis, offenso Cæsare, ius suū usurpare non potuit. quę res criminādi Patriarchæ ansam obtrectatoribus præbuit. Sed cùm renunciatus esset, Imperatorē cōuenit, cognatisq́ senioris Romani accusans, monuit, ut eorū auaritiā coherceret. Quòd nec ille citra molestiā audiuit, & Imperatrix Helena, Basilio spadone instigante, qui pòst cubicularius extitit, maritū contra Patriarchā incitauit, causam quæritans qua Pontificatū ei eriperet. Eo tempore ueneranda manus Præcursoris, per quendam diaconū Iobum Antiochia Byzantium est trāslata. Porrò Cretensibus Agarenis maritimā Romanorū orā infestātibus, Imperator maximā bellicarū nauiū classem cōtra eos misit. Verū ea nauarchi imperitia & negligentia impegit, maxima parte classiariorū uel capta uel interfecta, paucissimis elapsis. Ac ipse eoā Nauarebus captus fuisset, nisi eius satellites eū cōglobati circūstetissent, ac pulsis Agarenis, prætoriæ triremis cōscendendæ, & fugæ facultatē præbuissent. Cæterū Bardas Phocas,

περὶ τοῦ πατριάρχου θεοφυλάκτου.

περὶ τοῦ πατριάρχου πολυεύκτου.

περὶ δὲ τῆς χειρὸς τοῦ προδρόμου.

ὑπέστρεψε, καὶ πλείστων πλουτισθέντες χρημάτων, καὶ οὕτως ἐπανῆλθον εἰς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτῶν. λαβόντες καὶ ἀρχιερέα, δι' οὗ πολλοὶ πρὸς ἐπίγνωσιν θεοῦ μετηλλάχασιν. ἀλλ' ὁ μὲν Γυλᾶς καὶ τῇ πίστει ἐνέμεινε, καὶ τὴν εἰρήνην ἐτήρησεν. ὁ δὲ λοιπὸς τὰς πρὸς θεὸν συνθήκας ἀθετήσας, αὖθις κατὰ Ῥωμαίων ὡπλίζετο, ἐπεὶ δὲ καὶ κατὰ Φράγγων ποιῆσαι τοῦτο ἐπεχείρησεν, ἑάλω καὶ ἀνεσκολοπίσθη. καὶ ἡ τοῦ κατὰ Ῥωμαίων ἐκπλεύσαντός ποτε στόλῳ, Ἔλγα τοῦ ξυνευνέτου αὐτῆς τελευτήσαντος, προσῆλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ βαπτισθεῖσα, τιμηθεῖσά τε ὡς εἰκὸς ἦν, ὑπενόστησεν. ἐφρόντιζε δὲ ὁ αὐτοκράτωρ, ἤδη θανούσης τῆς τῷ υἱῷ αὐτοῦ Ῥωμανῷ συζυγούσης θυγατρὸς τοῦ τῶν Φράγγων ῥηγὸς Ὕγωνος, ἑτέραν ἐγγυῆσαι αὐτῷ γαμετὴν, καὶ συνοικίζει αὐτῷ κόρην, τύχης μὲν χαμερποῦς οὖσαν καὶ χυδαίας ἄποικον αὐτὴν (καπήλου γὰρ ἐκφῦναι ταύτην φασί) τῷ δὲ εἴδει ὑπερπρεπεστάτην, καὶ αὐτόχρημα ἄγαλμα πλασθεῖσαν ὑπὸ τῆς φύσεως, ἣ τὸ Ἀναστασὼ καλουμένη, Θεοφανὼ μετωνόμασο. ἔτει δὲ δωδεκάτῳ τῆς Κωνσταντίνου αὐταρχίας, ὁ πατριάρχης Θεοφύλακτος ἀπεβίω, ἔτη τρία καὶ εἴκοσι ἀρχιερατεύσας, ἑξκαίδεκα δὲ ἦν γεγονὼς, ὅτε τῆς ἀρχιερωσύνης ἠξίωτο ἀξιωθεὶς, ἕως μὲν καὶ ὑπὸ παιδαγωγοῖς ἐτέλει ὁ πατριάρχης, ἕως ἐβασίλευεν ὁ πατὴρ, ἅτε τούτοις ἐπιστατούμενος, πολλὰ τῶν οὐ δεόντων ἢ τῶν ἀπηγορευμένων (ἀπῆν εἰπεῖν οἰκειότερον) διεπράττετο, ἱππομανῶν τε καὶ κυνοτροφῶν, καὶ θήρας περισπώμενος, καὶ τὰ τούτοις πρόσφορα ἀπολαύων. ἔτρεφε δὲ καὶ ἵππων σφοδρότατον ἔρωτα, καὶ εἶχε θηλείας ἵππους πάνυ πολλάς. μία τοίνυν αὐτῶν ὁ τῶν λοιπῶν διαπρεπεστέρα τῶν τετρώς ἔχουσα, ἔτυχε τεκοῦσα κατὰ τὴν ἱερὰν τῆς μεγάλης πέμπτης ἡμέραν, καὶ λειτουργοῦντι τότε τῷ πατριάρχῃ. καὶ τις κομίζων πρὸς αὐτὸν τὸν ἱπποβουκόλον εὐαγγέλια, ὁ δὲ ὑπερήσθη καὶ τὴν θείαν ἱερουργίαν συντεμὼν, αὐτοδὶξ πρὸς τὸ κοσμίδιον ἀπελήλυθεν (ἐκεῖ γὰρ εἶχον αἱ ἵπποι αὐτοῦ τὰς διατριβάς) καὶ τὸν νεογνὸν πῶλον ἰδὼν, ὑπενόστησεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἐτέλεσε τελετήν. κατέστρεψε δὲ τὴν ζωὴν διὰ ἱππασίας. θρασύτατα γὰρ ἱππαζόμενος, καὶ πρὸς τοῖχόν τινα τῶν παραθαλασσίων προσαράξας, αἷμα διὰ στόματος ἀνέπεμψε, κἀντεῦθεν ἔτη δύο νοσήσας, ἔτι καὶ ὑδέρῳ περιπεσὼν, ἀπεβίω. καὶ προχειρίζεται πατριάρχης Πολύευκτος μοναχὸς ἐκτομίας, καὶ λόγῳ διαπρέπων καὶ ἀρετῇ, ὃς παρὰ τοῦ Καισαρείας ἐχειροτονήθη. ὁ γὰρ Ἡρακλείας προσκεκρουκὼς κατὰ τὸν βασιλέα, ἐκωλύθη τὸ προνόμιον αὐτοῦ. καὶ τοῦτο τοῖς φιλοσκώμμοσιν εὕρηται κατὰ τοῦ πατριάρχου αἰτίαμα. ἐπεὶ δ' ἐχειροτονήθη, τῷ βασιλεῖ ἐντυχὼν, καταδρομὴν ἐποιήσατο τῶν συγγενῶν τοῦ γέροντος Ῥωμανοῦ, καὶ ἀνασεῖλαι τὴν τούτων πλεονεξίαν παρῄνει. ὅπερ οὐκ αὐτὸς αὐταπεχθῶς ἤκουσε, καὶ ἡ Βασιλὶς Ἑλένη, παρὰ τοῦ ἐκτομίου Βασιλείου, ὃς μετέπειτα παρακοιμώμενος γέγονε, προσεκβιασθεῖσα, ἠρέθισε κατὰ τοῦ πατριάρχου τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐζήτει λαβὴν, δι' ἧς αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης ἀφέλῃ. τότε δὲ καὶ ἡ τιμία χεὶρ τοῦ προδρόμου εἰς τὴν [illegible] ἀπεκομίσθη τὴν πόλιν ἐξ Ἀντιοχείας διά τινος διακόνου Ἰὼβ. τῶν δὲ ἐν τῇ Κρήτῃ Ἀγαρηνῶν τὰ παράλια τῆς Ῥωμαίων ἡγεμονίας λυμαινομένων, ὁ βασιλεὺς στόλον ὑπομαχούμενος, ὃν πλεῖστα συνέστησε νηῶν πολεμιστηρίων, κατ' ἐκείνων ἐκπέπομφεν. ἀλλ' ἐσφάλησαν τὰ τοῦ στόλου τῇ τοῦ ναυάρχου ἀπειρίᾳ καὶ ἀμελείᾳ. καὶ τὸ μὲν πλεῖστον τοῦ πληρώματος τῶν νεῶν ἀπώλετο, τὸ μὲν ἑαλωκὸς, τὸ δὲ μαχαίρας ἔργον γενόμενον, ὀλίγοι δὲ διεσώσαντο. καὶ αὐτὸς δ' ἂν ἑάλω ὁ ναύαρχος, εἰ μὴ περὶ αὐτὸν συνέστησαν οἱ αὐτοῦ θεράποντες, καὶ συνασπισμῷ τοὺς Ἀγαρηνοὺς ἀπωσάμενοι, ἔδωκαν περιέχοντι τῷ στρατηγῷ ἐμβῆναι εἰς τὴν στρατηγίδα τριήρη, καὶ οὕτω φυγεῖν. ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ τὸν Βάρδαν Φωκᾶν τὸν τῶν

σχολῶν

σχολῶν δομεστίκῳ συναπτέσθαι, τὰ πρὸς τοὺς ἑῴους Ἀγαρηνούς, στρατηγικῇ δὲ τέχνῃ καὶ ἐμπειρίᾳ τοὺς πρὸς ἐκείνους πολέμους διατιθέμενος, ἄστεα τε πολλὰ ἐκείνων ἀφείλετο, καὶ τὰ προστυχόντα λείαν ἐτίθετο, ὁ γὰρ μὴν τοῦ βασιλέως υἱὸς Ῥωμανός, εἰς ἄνδρας ἤδη τελεῖν ἠργμένος ἐξ ἀγενείου, καὶ εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐξουσίαν περιαγαγεῖν ἱμειρόμενος, ἐπιβουλεύει τῇ ζωῇ τοῦ πατρός, συμπραττούσης αὐτῷ καὶ τῆς γυναικός, καὶ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ τὴν ἐπιβουλὴν συνεσκεύασεν, ὃ λαθόντες καθαρτηρίῳ πόματι συνεκέρασαν, ὅπερ ἔμελλεν ὁ αὐτοκράτωρ πιεῖν. ἐπεὶ δὲ ἐπιδοθῆναι μέλλον εἰς πόσιν τῷ βασιλεῖ, εἴτ᾽ ἐκ προνοίας, εἴτε τυχαίως τὸ πλέον ἐξεκέχυτο, τὸ δὲ περιλειφθὲν ὀλίγον ὄν, καὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ποθέν, ὀδύναις μὲν αὐτὸν καὶ κινδύνου φόβοις οὐ μικροῖς περιέβαλεν, οὐ μέντοι καὶ κίνδυνον ἐποίησεν αὐτῷ περὶ τῆς ζωῆς. τέως δ᾽ οὖν αὐτὸν δυσχερῶς διαπέφευγε. τῷ πεντεκαιδεκάτῳ δὲ χρόνῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας γὰρ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ὄρους ἐξῆλθεν ὁ βασιλεύς, λόγῳ μὲν ἵνα ταῖς τῶν ἐκεῖ ἀσκουμένων εὐχαῖς καθοπλισθείη κατὰ τῶν Ἀγαρηνῶν, τῷ δ᾽ ὄντι (ὡς λέγεται) ἵνα τῷ Κυζίκου Θεοδώρῳ συγγένηται, καὶ ὅπως τὸν Πολύευκτον ἐξωθήσει τῆς ἐκκλησίας, σκέψηται μετ᾽ αὐτοῦ. ἐντεῦθεν δὲ γεγονώς, κακῶς ἔχων ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ μετ᾽ ὀλίγον τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ὡς μὲν τισὶ δοκεῖ, ἐκ δυσκρασίας σωματικῆς, ὡς δ᾽ ἑτέροις δοξάζεται, καὶ αὖθις ὑπὸ τοῦ υἱοῦ ἐπιβουλευθείς. ἦν δ᾽ ὁ σύμπας τοῦ βίου τούτου χρόνος ἐνιαυτοὶ πεντήκοντα τέσσαρες, καὶ δύο μῆνες, συμβασιλεύσαντος τῷ πατρὶ Λέοντι καὶ Ἀλεξάνδρῳ τῷ θείῳ καὶ τῇ μητρὶ ἔτη τρισκαίδεκα. καὶ τῷ Λακαπηνῷ Ῥωμανῷ τὴν βασιλείαν ἁρπάσαντι ἔτη ἓξ ἐπὶ εἴκοσι, μοναρχήσαντος δὲ τελευταῖον ἐνιαυτοὺς πεντεκαίδεκα. ἦν δὲ καὶ μέχρις ἐκβιώσεως γὰρ πολλῇ φροντίδι τῆς τοῦ ἀρχιποίμενος καθαιρέσεως τοῦ Πολυεύκτου τιθέμενος. λέγεται δὲ πρό τινων ἡμερῶν τῆς αὐτοῦ τελευτῆς λίθους νυκτὸς φέρεσθαι μετὰ ῥοίζου πολλοῦ κατὰ τοῦ αὐτοῦ θαλάμου, καὶ τοῦτο συμβαίνειν ἐπὶ πλείους νύκτας, καὶ νομίσαι μὲν τὸν βασιλέα, παρά τινων ἀνθρώπων λιθολευστεῖσθαι, καὶ πολλοὺς περιστῆσαι τοῖς βασιλείοις, οἳ ἔμελλον τηρήσειν τὸ γινόμενον. ἀλλ᾽ οὐδεὶς ὤφθη τῶν ἀνθρώπων λίθον πομπεύς. ὅθεν ὑπὲρ ἀνθρώπων τὸ ἔργον νενόμισται πεπρᾶχθαι.

Margin notes: διὸ ὁ βασιλέως υἱὸς Ῥωμανὸς ἐπιβουλεύει τῷ πατρί. — [illegible] — [illegible]

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ.

Καὶ ὁ μὲν Κωνσταντῖνος τοῦ ἀπηλλαγμένος αὐτῷ μέτρου γεγονότος τοῦ ὁρισθέντος αὐτῷ χρόνου τῇ ζωῇ, ὡς εἴρηται, ἀπεβίω. ὁ υἱὸς δ᾽ αὐτοῦ Ῥωμανός, ὃς καὶ παιδίον ἐλέγετο, τῆς αὐταρχίας ἐπελάβετο, παιδίον δ᾽ ἐλέγετο, οὐχ ὅτι παιδικῆς ἡλικίας βασιλείας ἐκράτησεν (ἤδη γὰρ ἀνδράσι συνετέτακτο) ἀλλ᾽ εἰς διαστελλόμενος πρὸς τὸν μητροπάτορα Ῥωμανὸν ὄντα πρεσβύτην καὶ ὑπεργήρων. οἱ δὲ λέγουσι παιδίον αὐτὸν κεκλῆσθαι, ὅτι καὶ παιδαριώδης ἦν αὐτῷ ἡ ζωή, καὶ τὸ τοιοῦτον ἦθος ἁρμοδιώτατον. ἄρξας δὲ τῶν σκήπτρων γενόμενος ἐγκρατής, τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν Βασίλειον ταινιοῖ, καὶ κλήσεως βασιλικῆς ἀξιοῖ. ἔτι καὶ δεύτερος αὐτῷ ἐτέχθη υἱός, ὃς τῷ πάππῳ Κωνσταντίνῳ τὴν κλῆσιν λαχών. αὐτὸς μὲν οὖν ὁ Ῥωμανὸς τρυφαῖς καὶ ἀσωτίαις ἐξεδεδώκει ἑαυτόν, καὶ ἐκδεδιῃτημένην ζωήν, καὶ ἀνδράσι συνῆν διεφθαρμένοις τε καὶ λοιμοῖς, τὰ δὲ τῆς βασιλείας διοίκησιν ὑπὸ τῷ πραιποσίτῳ καὶ παρακοιμωμένῳ τῷ Βρίγγᾳ Ἰωσὴφ ἐποιεῖτο. πέμπεται δὲ Νικηφόρος μάγιστρος ὁ Φωκᾶς ὁ δομέστικος τῶν σχολῶν κατὰ τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν σὺν ἀξιομάχῳ στρατῷ, καὶ δι᾽ ἑπτὰ μηνῶν πολλάκις τοῖς βαρβάροις συμπλακείς, καὶ πᾶσαν πολιορκητικὴν τοῖς αὐτῶν ἄστεσιν ἐπαγαγὼν μηχανήν, ὑφ᾽ ἑαυτῷ αὐτὰ ἐποιήσατο, εἶτα καὶ τὴν αὐτῶν μητρόπολιν τὸν Χάνδακα ἐξεπόρθησε, καὶ τὸν ἀρχηγὸν τῶν ἐν Κρήτῃ Σαρακηνῶν, Κουρούπην καλούμενον, ἐχειρώσατο, καὶ τὸν μετ᾽ αὐτὸν τῶν ἄλλων προὔχοντα, ὀνομασ-

Margin notes: [illegible] — [illegible]

Legionum Domesticus, rem aliter gessit contra Orientales Agarenos, qui cum bellum arte Imperatoria periteq; administraret: multas hostibus urbes ademit, & ubuia quæq; prædatus est. At Imperatoris filius Romanus, * ex imberbi iam uir factus, potestatis ad se pertrahendæ cupiditate, uitæ patris, adiutãte uxore, insidiatus, medicamento purganti, quod Imperator hausturus erat, toxico clàm admisto. Sed eo, cum illi offerendũ esset, siue diuinitus, siue fortuitò, maxima ex parte effuso, & exiguo, quod superfuerat, hausto: doloribus quidem, & terroribus periculorũ non paruis est conflictatus, uitæ tamen discrimen, quanquã ægrè, euasit. Anno aũt Imperij decimo quinto in Olympi montem egressus est, per speciẽ sese precibus monachorũ contra Agarenos armandi, cũ re uera id ageret (ut ferunt) ut Theodorum Cyzicenum cõueniret, cum eoq; deliberaset, quomodo Polyeuctum Ecclesia pelleres. Inde malè affectus in Regiam rediijt, nec multò pòst est defunctus, siue ex intemperie corporis, siue insidijs filij repetitis. Vixit annos quinquagintaquatuor, menses duos. Regnauit eum patre Leone, Alexandro patruo & matre annos tredecim cum Lacapeno tyranno uigintisex postremò solus quindecim: & usq; ad mortẽ anxiè cogitauit de Pontificatu Polyeucto abrogando. Fertur autẽ, aliquot diebus ante eius obitũ, noctu multos lapides cũ magno stridore cõtra Imperatorios thalamos esse delatos. Quod cũ pluribus noctibus fieret, Imperatorẽ ratũ, eos ab hominibus iaci, multòs circũ Regiã obseruatores eius rei collocasse: sed neminẽ esse uisum à quo mitterẽt: unde existimatũ sit, non fieri illud humanitus.

Bardas Phocas rem bene gerit in Oriente.

Cõstantinus à filio Romano ueneno petitus.

Constantini odiũ in Polyeuctũ & obitus.

Lapides incerto autore missi.

IMPERIVM ROMANI PVERI.

Constantino ad hunc modũ defuncto, Romanus filius eius Imperium capessit, qui puer dicebatũ, nõ quod puerili ætate regno potitus esset (iã enim uir erat) sed ad discrimẽ Romani aui materni, senis prouectæ ætatis. Si quis autẽ eum puerũ dictum putet, ob uitã pueriliter actã: id quoq; moribus eius est cõuenientissimũ. Sceptrum recens adeptus, filium suum Basiliũ diademate & Imperatorio nomine ornat. Sed & alter ei filius natus est, cui aui Constantini nomen indidit. Ipse delicijs uoluptatibusq; deditus, & luxu diffluens, cũ hominibus corruptis & pestilentibus uitã agebat, rerũ administratione præposito & cubiculario Bringæ Iosepho mandata. Nicephorus Phocas magister, Domesticus legionum, cum iustis copijs contra Cretenses Saracenos missus, & septem mensibus sæpissimè cum eis congressus, atque omnibus obsidionalibus machinis eorum oppidis admotis, ea subegit: Chandacem Metropolim eorum uastauit: Curupem Ducem eorum, & ab illo autoritate proximum

Cognomen non pueri.

Basilius Cõstantinus.

Nicephorus Cretenses Agarenos domat.

Ac nisi ob cõstantem famam, qua ferebatur, Romanum qui Agarenos Creta pulsurus esset, omnino Romana sceptra arrepturũ, Phocas inde reuocatus fuisset: fortassis insula penitus subacta Saraceni pulsi essent. Leonem quoque Phocam Nicephori fratrem Romanus cum exercitu contra Chamadam Chalepi dominum misit, qui Barbaro acie superato, magnam partem exercitus eius in prælio cæcidit, reliquam cepit, ipso duce cum admodum paucis ægrè elapso. Leo igitur reuersus honorificè exceptus est, & ob uictoriam triumpho ornatus. Deprehensis consilijs contra Imperatorem initis, autores & conscij cõprehensi, non tamen crudeliter puniti sunt. Phocas autem Nicephorus magister è Creta reuocatus, non situs est recurrere Byzantium, sed cum omni exercitu in Orientem ire iussus. Nam altera Chamadæ impressio expectabatur. Profectus igitur in Syriam, pugnaq; commissa, hostes illustri uictoria superauit, & Berroea, præter arcem, uastata, maximis diuitijs est potitus, & captiuis penè innumeris, multosq; Christianos uinctos liberauit. Romanus initio Imperij sui, Agarenis omnes prouincias uastantibus, animo æstuans, Phocam Nicephorum rogasse fertur qui fieret, ut Romana res ita pessum iret? cui ille magna libertate respõdit: ideò fit, quod tu imperas, & pater meus exercitum ducit. Nam & tu Imperium perperã administras, & ille pecuniæ studet. Verum si tu uolueris, & animi & res Romanorum mutabuntur. Eam tamen mutationem noli putare fore subitam. His dictis, ab Imperatore iussus rem suo arbitratu administrare: statim disciplinæ militari animum intendit, & legiones ueteres ordinauit, et nouas cõscripsit, omnibusq; bellicis studijs exercuit. Sic cohorubus expletis, & fossoribus armatis, contrariaq; Prophetico dicto ratione inita, falcibus in gladios & aratris in iacula cõflatis, celebres illos triũphos facilè est adeptus. Romanus aũt cum trienniũ et ultra Imperio insultasset, ex hac uita decessit, uel, ut quidã tradũt, ueneno hausto, uel uoluptatib⁹ & libidine uitib⁹ corporis exhaustis, Imperio utriq; filio & matri eorũ Theophanoni relicto. Eo mortuo Nicephorus Phocas ab Imperatrice Byzantiũ accersitus, de manubijs Berroeanis triũphauit: unde etiã partem quandã uenerabilis uestis Ioãnis Baptistæ apportauit. Bringã aũt cui de cupiditate Imperij suspectus erat, sic elusit. Cum uno famulo uesperi ædes eius ingressus, eoq; in secretũ locũ ducto, iureiurãdo, & diris execrationibus confirmauit, solitariæ uitæ se longo iam tẽpore fuisse cupidissimũ, eamq; iampridem fuisse amplexurũ, nisi Imperatorũ se beneuolentia remorata esset. Non igitur frustra suspectũ esse debere de regni cupiditate. Se enim iamiam rerum administratione cessurum, ea uerba confirmabat, ostensa lacerna è

Leo Phocas Orientales Agarenos profligat.

Coniuratio clementer uindicata.

Nicephorus Berroeã capit.

Nicephori industria in instaurãda Republica.

Romani obitus.

Nicephorus regni cupiditatẽ callide dissimulat.

μᾶλλον δὲ αὐχμῶν. καὶ εἰ μὴ διὰ τὴν φήμην ἐκράτει, ὡς ὁ τὴν Κρήτης τοὺς σαρακηνοὺς ἐξελάσων Ῥωμαῖος, τῶν Ῥωμαϊκῶν ἐκ παντὸς τρόπου ἀντιλήψεται σκήπτρων, ἐκεῖθεν ὁ Φωκᾶς μετεκέκλητο. τάχα τέλεον ἂν ἡ νῆσος Ῥωμαίοις ἐπανεσώσατο καὶ οἱ σαρακηνοὶ ταύτης ἂν ἀπηλάθησαν. καὶ τὸν λέοντα δὲ τὸν Φωκᾶν τὸν τοῦ Νικηφόρου ὁμαίμονα κατὰ τοῦ Χαμβδᾶ, ὃς τῆς Χάλεπ ἐκράτει, ὁ Ῥωμανὸς σὺν δυνάμει ἀπέστειλε, καὶ οὗτος δὲ τῷ Χαμβδᾷ συμμίξας, ἐνίκα κατὰ κράτος τὸν βάρβαρον, ὡς τὸ πολὺ μὲν τῆς αὐτοῦ στρατιᾶς ἐν τῇ μάχῃ πεσεῖν, τὸ δ' ἄλλο γενέσθαι ἁλώσιμον, αὐτὸν δὲ τὸν στρατάρχην μόλις σὺν εὐαριθμήτοις δυνηθῆναι φυγεῖν. καὶ ὁ μὲν Λέων ἐπανελθὼν, καὶ μεγαλοπρεπῶς ὑποδεχθεὶς, καὶ θριάμβῳ θριαμβεύσας τετίμητο. μελέτη δέ τινων κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος ἐφωράθη, καὶ οἱ ταύτην συσκευάσαντες, καὶ οἱ τούτων συνίστορες κατεσχέθησαν, πλὴν οὐκ ἀπηνῶς ἐκολάσθησαν. ὁ μάγιστρος δὲ Νικηφόρος ὁ Φωκᾶς ἐκ τῆς Κρήτης μετακληθεὶς, οὐκ εἰάθη πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπαναδραμεῖν, ἀλλ' ἐκελεύσθη πρὸς τὴν ἑῴαν μετὰ πάσης χωρῆσαι τῆς στρατιᾶς. ὁ γὰρ Χαμβδᾶν αὖθις κατὰ Ῥωμαίων χωρήσειν ἠλπίζετο. ἐν οὖν Συρίᾳ γενόμενος ὁ Φωκᾶς, καὶ τούτῳ κατὰ συστάδην μαχεσάμενος, καὶ ἥττησε περιφανῶς, καὶ τὴν Βέρροιαν, ἄνευ τῆς ἀκροπόλεως, ἐξεπόρθησε, καὶ πλοῦτον ἐκεῖθεν πλεῖστον συνήγαγε, καὶ αἰχμαλώτους ἔλαβεν οὐκ εὐαριθμήτους, καὶ πολλοὺς δεσμίους χριστιανοὺς τῆς αἰχμαλωσίας ἀπέλυσε. λέγεται γοῦν ἐν ἀρχῇ τῆς αὐταρχίας τοῦ Ῥωμανοῦ, τῶν Ἀγαρηνῶν πᾶσαν χώραν ληϊζομένων, ὡς ἀχθεσθῆναι τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὸν Φωκᾶν Νικηφόρον προσκαλεσάμενον, ἐρωτῆσαι ὅτι γε, πῶς εἰς τὸ κατὰ Ῥωμαίους περιενεχθείη τὰ πράγματα. τὸν δὲ μὴ ὑποστειλάμενον ἐλευθερίῳ φάναι φρονήματι, διότι σὺ μὲν βασιλεύεις, ὁ δ' ἐμὸς πατὴρ στρατηγεῖ, σὺ μὲν τῆς ἀρχῆς, οὐχ ὡς δέον, ἐπιλαμβάνει, ἐκεῖνος δὲ φιλοχρηματεῖ. εἰ βούλοιο δὲ, μεταβληθήσονται Ῥωμαίοις καὶ τὰ φρονήματα καὶ τὰ πράγματα. πλὴν μὴ ἀθρόαν οἴου γενέσθαι τὴν μεταβολήν. ὁ δὲ βασιλεὺς τοῦτ' ἀκούσας, ἐπέτρεψεν αὐτῷ μεταχειρίζεσθαι τὴν πρᾶξιν ὡς βούλοιτο. καὶ ὃς αὐτίκα ἐπεμελεῖτο τοῦ ὁπλιτικοῦ, τὸ μὲν διεστῶσαν, καὶ ἄλλο ἐγκαταλέγων, καὶ γυμνάζων εἰς ἅπαν στρατιωτικὸν ἐπιτήδευμα. καὶ οὕτω τὰς τάξεις ἀναπληρώσας, καὶ καθοπλίσας τοὺς βουλομένους, καὶ τὸ προφητικὸν αὐτοῖς ἀντιστρέψας ῥῆμα, ὡς μαχαίρας αὐτοῖς δηλαδὴ συγκόψας τὰ δρέπανα, καὶ εἰς ζιβύνας τὰ ἄροτρα, σὺν αὐτοῖς τὰ θρυλλούμενα ῥᾳδίως ἔστησε τρόπαια. τρισὶ δ' ἔτεσι διενηνοχὼς τῆς βασιλείας ὁ Ῥωμανὸς, καὶ μικρόν τι ἐπέκεινα, μεθίσταται τῆς ἐντεῦθεν ζωῆς, ἢ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ κατά τινας, ἢ ἀσελγείαις καὶ μίξεσιν ἑαυτὸν κατατείνας, καὶ ταύταις ἐκδαπανήσας τὰς ἰσχῦς τοῦ σώματος, τὴν βασιλείαν λιπὼν τοῖς υἱοῖς ἀμφοῖν καὶ τῇ τούτων μητρὶ τῇ Θεοφανοῖ. τοῦ δὲ Ῥωμανοῦ θανόντος ὁ Φωκᾶς Νικηφόρος κληθεὶς ὑπὸ τῆς βασιλίσσης ἧκεν εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ κατήγαγε θρίαμβον ἐπὶ τοῖς ἐκ Βερροίας λελεηλατημένοις λαμπροῖς, ὅθεν καὶ τὸ μέρος τῆς τιμίας ἐσθῆτος τοῦ βαπτιστοῦ Ἰωάννου ἐκόμισε. τὸν Βρίγγαν δὲ ὑφορώμενον αὐτὸν, ὡς βασιλειῶντα, κατεσοφίσατο οὕτω. σὺν ἑνὶ τῶν θεραπόντων ἑσπέρας κατέλαβε τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, καὶ ἰδιάσας τὸν Βρίγγαν παραλαβὼν, δι' ἔρωτος εἶναι αὐτῷ πρὸ μακροῦ τῆς μοναδικῆς βιοτῆς, ὅρκοις ἐβεβαίου καὶ παλαμναιοτάταις ἀραῖς, καὶ πάλαι ἂν, ἔλεγε, πρὸς ταύτην ὡρμήκειν, εἰ μή με τῶν βασιλέων ἡ χρηστὴ πρός με ἐπεῖχε διάθεσις. μὴ γοῦν μάτην ὑποπτεύειν κατ' ἐμοῦ, ὡς τῆς βασιλείας ἐρῶντα τρόφοντος. ἐγὼ γὰρ ὅσον οὔπω καὶ τῶν πραγμάτων ἐκστήσομαι, καὶ τοῖς λόγοις πίστιν ἐδίδου, δείξας αὐτῷ ῥάκος τὸ τρίχινον

τρίχινον ὃ φορῶν ἐτύγχανε, τὰ δ' ἔξωθεν αὐτοῦ περιβόλαια καλυπτόμενον. τούτοις τοῖς λόγοις, καὶ τῷ τριχίνῳ ἐνδύματι τὸ πρὸς περικειμένον συναρπάζας, ἔσχε τῶν ποδῶν αὐτοῦ προκυλινδούμενον ὁ φωκᾶς, καὶ συγγνώμην αἰτοῦντα. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ στέφανος ὁ τοῦ λακαπηνοῦ παῖς ἐν λέσβῳ τηρούμενος περὶ μήθυμναν, ὕποπτος ὤν. αἰφνίδιον δὲ καὶ δίχα ἐμφανοῦς αἰτίας θανὼν ὑπόνοιαν δέδωκε, παρὰ τῆς βασιλίσσης κατειργάσθαι θεοφανοῦς. ὁ μέντοι τῶν βουλγάρων ἀρχηγέτης πέτρος τῆς γυναικὸς αὐτοῦ θανούσης, τὰς πρὸς ῥωμαίους ἀνακαινίζων σπονδὰς, ὁμήρους παρέσχε δύο υἱοὺς αὐτοῦ βορίσην καὶ ῥωμανὸν, καὶ ὁ μὲν ἀπεβίω, οἱ δ' ἐκείνου παῖδες ἀπελθεῖν ἀφείθησαν εἰς τὰ οἰκεῖα, καὶ τὴν πατρῴαν ἀρχὴν κατεπεκτύσασθαι. ἑνὸς γὰρ τῶν κομήτων τῶν ἐν βουλγάροις τέσσαρες παῖδες, δαβὶδ, καὶ μωσῆς, καὶ ἀαρὼν καὶ σαμουὴλ ἀπεστήσαντο, τοὺς βουλγάρους ἀνίστων. τοῦ φωκᾶ δὲ νικηφόρου εἰς τὸν οἶκον ἑαυτοῦ τὸν ἐν καππαδοκίᾳ ἐκδημήσαντος. ὁ παρακοιμώμενος μετεμέλετο, ὅτι παρεχώρησεν αὐτῷ τῆς ἐπ' οἴκου ἐκδημίας. καὶ ἦν αὐτῷ διὰ φροντίδος ὅπως πολλῆς, τὸν ἄνδρα ἐκσκεδάσασθαι. γράφει τοίνυν πρὸς ἰωάννην μάγιστρον τὸν τζιμισκῆν, ἄνδρα γενναῖον καὶ ἐν ἀριστεύμασι διαβόητον, στρατηγοῦντα τότε τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν, καὶ πρὸς τὸν μάγιστρον ῥωμανὸν τὸν κουρκούαν, ἐπίσημον ὄντα κἀκεῖνον ἐν στρατεύμασι, καὶ τῆς ἀνατολῆς τότε στρατηλατοῦντα. ὡς εἰ τὸν φωκᾶν κατασχόντες ἢ μοναχὸν ἀποκείρουσιν, ἢ ἄλλως ἐκ μέσου ποιήσουσι, τὴν μὲν τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς ἀρχὴν λήψεται ὁ ἰωάννης, καὶ δομέστικος ἔσται τῶν ἑῴων δυνάμεων, ὁ ῥωμανὸς δὲ τῆς δύσεως κληθήσεται δομέστικος. ἐπεὶ δὲ τὰ γράμματα καὶ ἀμφοῖν ἐνεφανίσθησαν, καὶ ἄμφω ταῦτα δεικνύουσι τῷ φωκᾷ, καὶ πρὸς ἀποστασίαν τὸν ἄνδρα ἠρέθιζον. τοῦ δὲ ἀναδυομένου πρὸς τὴν ἐγχείρησιν, εἴτε πλαττομένου τοῦτο εἴτε καὶ ἀληθεύοντος, ἐκεῖνοι τὰ ξίφη γυμνώσαντες, ἀνελεῖν ἠπείλουν αὐτὸν, εἰ μὴ πείθοιτο. καὶ ὃς τῇ βίᾳ τάχα νικώμενος, ἐδέξατο τὴν ἀνάρρησιν, καὶ ὑπὸ πάντων τῶν ἑῴων ταγμάτων αὐτοκράτωρ εὐφημεῖται ῥωμαίων. λέγεται δὲ ὅτι οὐ μόνον ἤρα τῆς βασιλείας, ἀλλ' οὐχ ἥκιστα τῆς θεοφανοῦς, καὶ ὡς ἐνέτυχε ταύτῃ διάγων περὶ τὴν μεγάλην πόλιν.

ὅτι θανόντος τοῦ βουλγάρων ἀρχηγοῦ πέτρου οἱ κομητόπουλοι ἀπεστάτουν.

ὅπως ὁ φωκᾶς βασιλεὺς ἀνεῤῥήθη.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΦΩΚΑ.

Ἄρτι δὲ τῆς φήμης εἰς τὸ βυζάντιον ἐκραγείσης τὰ περὶ τὸν φωκᾶν, ὁ παρακοιμώμενος ἰωσὴφ ἠγωνία. ὁ μέντοι τοῦ τυραννοῦντος πατὴρ ὁ φωκᾶς ὁ βάρδας τῇ μεγάλῃ τοῦ θεοῦ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν, ὁ τοῦ νικηφόρου δὲ σύγγονος λέων ἴσχυσεν ἀποδρᾶναι καὶ ἑνωθῆναι τῷ ἀδελφῷ. τοῦτο τὸν παρακοιμώμενον εἰς ἀμηχανίαν πολλὴν περιέστησε, δυστρόπου δὲ ὄντος, πᾶσιν ἦν μισητὸς, ὅθεν ἅπαντες ἔχαιρον, εἰ περιστάσει τὰ τῆς βασιλείας εἰς ἕτερον, καὶ περιαιρεθείη οὗτος ἐκ μέσου, διὸ καὶ συνέτρεχον ἅπαντες εἰς τὸ μέγα τέμενος τοῦ θεοῦ. ὅπερ μαθὼν ὁ βρίγγας, δέον μειλιχίοις λόγοις τὸ πλῆθος μαλθάξαντα τὴν τότε καταμαλάξαι ὁρμὴν, ὁ δὲ ἀπειλαῖς μᾶλλον αὐτὸ καὶ τραχύτησιν ἐξετράχυνεν, εἰπὼν, ὡς ἐγὼ καταπαύσω αὐτοῖς τὰ ὁρμήματα, οἰκονομήσας ὠνουμένους αὐτοὺς σῖτον εἰς τὸν ἑαυτοῦ κόλπον φέρειν τὸ τοῦ νομίσματος ἕκαστον. τοῦτο τὸ πλῆθος ἐκκαυθὲν ἐξεμάνη. ἀπεχθῶς δὲ πρὸς τοῦτο διὰ τὸν βρίγγαν ἔχων ὁ πρώην παρακοιμώμενος ὁ βασίλειος, καὶ θεραπείαν ἔχων περὶ ἑαυτὸν δαψιλῆ, ἑσπέρας ἤδη καταλαβούσης, τοὺς ἑαυτοῦ θεράποντας καθοπλίσας, εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως ἐξαπέστειλε, καὶ πολλὰς οἰκίας ἐκεῖνοι πλήθει ἀστικῶν ἑνωθέντες, τῶν ἀντιπραττόντων κατέστρεψαν, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βρίγγα, καὶ αὐθέντες πολλοὶ ἀνῃρέθησαν. τού-

ὅτι ὁ βρίγγας ἐκίνησε τὸν δῆμον ταχύ.

ὅτι ὁ παρακοιμώμενος βασίλειος ἀντέστη καὶ τοῦ βρίγγα οἰκίαν κατέστρεψε καὶ ἄλλων.

pilis contexta, quam nudo corpore cæterisue stibus tectam gestabat. Ea oratione & lacerna effecit, ut cubicularius pedibus eius aduolutus, ueniam peteret. Stephanus porrò Imperator, Lacapeni filius, qui Methymnæ Lesbi custodiebatur, & ipse suspectus erat: subitò nullaq; causa mortuus, ab Imperatrice Theophanone sublatus esse credebatur. At Petrus Bulgarorum princeps, uxore sua mortua, fœdus renouaturus, filios Borisem & Romanũ Byzantium obsides misit: quibus post illius obitum, ad sua se recipere est permissum, & patrium principatum firmare. Nam Comitis cuiusdam Bulgarici quatuor filij, Dauid, Moses, Aaron & Samuel, Bulgaros ad defectionem solicitabant. Cum autem Phocas Nicephorus domum se in Cappadociam contulisset: Cubicularium id ei concessisse pœnituit. De eo igitur amouendo solicitus, scribit ad Ioannem magistrum, & ad Romanum magistrum Curcuam, utrunq; illustrem in re militari uirum, & Orientis ducem: si Phocam cõprehensum, uel Monachum totonderint, uel alias è medio sustulerint: Ioannem imperio legionum orientis accepto, Domesticum fore Orientaliũ copiarum: Romanum uerò Domesticum Occidentis designatum iri. Eas literas ad se perlatas uterq; Phocæ ostendit, & ad defectionem uirum extimulant. Tergiuersanti, & siue ex animo, siue simulatè detrectanti, strictis gladijs necem minitantur, nisi obtemperet. Ea igitur necessitate uictus, nõ repugnauit, quo minus ab omnibus Orientalibus coprjs Imperator Romanorum appellaretur. Fertur autem non Imperij duntaxat, sed & Theophanonis amore in primis flagrasse, & dum in magna urbe degeret, cum ea consueuisse.

Stephani interitus.

Bulgariæ principes.

Nicephorus Imperator Romanorum fieri cogitur.

IMPERIVM NICEPHORI Phocæ.

Phocæ rebus in urbe recens nunciatis, cubicularius Iosephus angebatur. Nicephori pater Phocas Bardas, in magnam Dei Ecclesiam confugit, cuius alter filius Leo fuga elapsus, cum fratre se coniunxit. Hæc cubicularium animi ualde dubium reddiderunt, qui ob morositatem omnibus adeò inuisus erat, ut optarent, eum, alio rerũ posito, è medio tolli, eaq; de causa omnes in magnũ Dei templũ concurrerũt. Quo Bringas cognito, cũ blãdis uerbis demulcendus esset multitudinis impetus, eam minis & sæuitia magis etiã exasperauit, cum diceret, se motum illum oppressurũ, qui ordinasset, ut singuli empti frumẽti preciũ, in suũ sinũ afferrent. Quo audito, populi furor uehemẽtius exarsit: & Basilius quondã cubicularius, Bringæ infensus, cum magnũ comitatũ circũ se haberet, ubi aduesperasset, ministros suos armatos in diuersa urbis loca dimisit, q urbanæ multitudini cõiuncti, aduersariorũ ædes, & ipsius etiã Bringæ euerterũt, multis quoq; interfectis.

Tumultus in urbe ob Nicephorũ imperatorẽ designatum.

Quæ dum facerent, Nicephorum passim Imperatorem proclamabant. Vnde fortuna Bardæ & Bringæ commutata est. Nam ille recepto animo Ecclesiam egressus, hic supplex & miserabilis ingressus est. At Basilius cubicularius cum suis classe instructa, ipsa etiam Imperatoria naue adducta, Chrysopolim profecti, Nicephorū indein Hebdomum, ex Hebdomo, uniuerso populo prosequente, in magnam Ecclesiā perduxerunt, ubi à Patriarcha Polyeucto coronatus est. Cæterum Theophano Imperatrix statim ex Regia pulsa, in Petriū abducitur, & Iosephus cubicularius in Paphlagoniam relegatus, biennio pòst moritur. Bardas uerò Nicephori pater, Cæsar salutatur, & paucis diebus elapsis, Theophano Imperatori nubit. qui cum ex eo tēpore, quo filius suus Bardas inter colludendū à patrueli Pleuse casu hasta interfectus fuerat, carnibus abstinuisset: tum ijs denuo uesci cœpit. Cum aūt Patriarcham noua Regiæ Ecclesia nuptialia sacra perageret, & Imperator in sacrarij aditu iam cancellis appropinquaret: nō passus eum Patriarcha de more secum ingredi, dixit, Nō debere tam confidentē esse, ut sacrariū intraret, nisi prius pœnas subiret repetiti matrimonij. Eam rem ægrè ferens Imperator, Patriarchæ iratus fuit. Sed deinde rumore uulgato, eum etiā Theophanonis liberos è sacro baptismate suscepisse: ab eodem omni consecrato solo est prohibitus, postulante, ut aut diuortium faceret, aut procul à sacris facesseret. Verum ille Theophanone non abstinuit, flagrante adhuc amore, sed quæstionē ad summos sacerdotes, & Senatus principes retulit: qui responderūt, Eum canonem qui à Copronymo homine impio constitutus esset, ualere nō oportere, scriptoq́ ratum eius matrimoniū habuerunt. Sed Patriarcha suum propositum urgebat, donec Imperatoris pater Bardas Cæsar iureiurando negauit, Theophanonis liberos ab illo ex baptismate susceptos esse: & Regiæ Protopapa Stylianus, qui eum rumorē princeps uulgasse ferebatur, se ea de re neq́ scire quicquā, nec dixisse ad quenquā, in cōcilio iurauit. His demū factis Patriarcha Nicephorū recepit. Cum aūt Sicilienses Sarraceni ex antiquis pactis tributum à Romanis postularēt: Nicephorus nō ferendum esse ratus, si se imperāte Romani illis essent tributarij: Manuelē patricium, patrui sui Leontis nothū filiū qui Leo cū sub priore Romano Legionū domesticus esset, ob regnū affectū cæcatus fuit, cōtra eos misit. Is cū in Sicilia cum illustri classe appulisset: nō modò nihil memorabile gessit, sed etiā ex imperitia, & iuuenili ferocia uel potius temeritate, grauiter impegit, ipse cū omni exercitu cæsus. Ac in Sicilia res ita actæ sunt. Cōtra Ciliciā aūt, quā & ipsam Agareni tenebāt, magistrū Ioānē Zimiscem Oriētis domesticū designatū, ablegauit. Qui cū Adanā uenisset, de eius loci Agarenis

Nicephori coronatio & nuptiæ.

Secūdæ nuptiæ ignominiosæ.

Cōpatriatus matrimonij obstaculum.

Manuel cæditur a Siciliensibus Agarenis.

Zimisces rē benè gerit in Cilicia.

τα δ' ἐποίουν, καὶ ἅμα Νικηφόρον εὐφήμουν πανταχοῦ αὐτοκράτορα. ἐν τούτῳ ἀμείβονται τὰ τῆς τύχης τῷ Βάρδᾳ φωκᾷ καὶ τῷ Βρίγγᾳ. καὶ ὁ μὲν ἐθελοντὴς ἐξῆλθε τῆς ἐκκλησίας, ὁ δὲ Βρίγγας εἰς αὐτὴν αὐτομόλως ἱκέτης ἐλεεινός. ὁ δὲ παρακοιμώμενος Βασίλειος ἐπὶ τοῖς πλοίοις αὐτοῦ ἐσκευασμένος, καὶ αὐτῇ τῇ βασιλείῳ, καὶ σὺν αὐτοῖς ἐν Χρυσοπόλει γενόμενος, τὸν Νικηφόρον ἐκεῖθεν εἰς τὸ ἕβδομον ἄγουσι κἀκεῖθεν σὺν πομπῇ δημοτελεῖ εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν εἰσάγουσι, καὶ στεφανοῖ τὸν ἄνδρα ὁ πατριάρχης Πολύευκτος. ἡ δὲ βασιλὶς Θεοφανὼ αὐτίκα τῶν ἀνακτόρων ἐξωθεῖται, εἰς τὸ Πετρίον ἀπάγεται, ὁ δὲ παρακοιμώμενος Ἰωσὴφ εἰς Παφλαγονίαν περιορίζεται, καὶ μετὰ δύο ἐνιαυτοὺς ἀποβιοῖ. Βάρδας δὲ ὁ τοῦ Νικηφόρου πατὴρ καῖσαρ τετίμητο. μετ' ὀλίγας δὲ ἡμέρας ἑαυτῷ τὴν Θεοφανὼ συνοικίζει ὁ βασιλεύς, καὶ κρεῶν ἀπεχόμενος ἐξ ὅτου Βάρδας ὁ παῖς αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ οἰκείου αὐτοῦ ἀνεψιοῦ τοῦ Πλευσῆ προσπαίζων δόρατι παρ' ἐκείνου βληθεὶς ἀκουσίως τέθνηκεν, ἐκ τότε καὶ τούτοις ἐτρέφετο. ἐν δὲ τῇ τῶν βασιλείων νέᾳ ἐκκλησίᾳ τῆς ἱερολογίας τῆς γαμικῆς τελουμένης παρὰ τοῦ Πολυεύκτου τοῦ πατριάρχου, ἐν τῇ εἰσόδῳ τῇ πρὸς τὸ θυσιαστήριον ἤδη ταῖς κιγκλίσιν ἐγγίσας ὁ βασιλεύς, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ πατριάρχου συνεισελθεῖν, ὡς ἔθος αὐτῷ, φήσαντος, εἰ μὴ πρότερον ἐπιτιμίοις δεδώσει τῶν δευτερογαμούντων, μὴ δεῖν αὐτὸν ἐπὶ πρὸς τὸ θυσιαστήριον εἰσόδῳ κατατολμᾶν. ὅπερ δυσφόρως ἤνεγκεν ὁ κρατῶν, καὶ ἐμήνια τῷ πατριάρχῃ. ἐγένετο δέ τις μετὰ ταῦτα καὶ λόγος, δι' ὃν ἀποβῆναι αὐτὸν ὅλως τοῦ ἱεροῦ δαπέδου συνεχώρει ὁ πατριάρχης. ἐλέγετο γὰρ ἀνάδοχος γενέσθαι ὁ Νικηφόρος τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ ἀπῄτει ὁ πατριάρχης ἢ διαζυγῆναι τῆς βασιλίσσης, ἢ πόρρω εἶναι τῶν ἱερῶν. ἀλλ' ἐκεῖνος τῆς Θεοφανοῦς οὐκ ἀπείχετο. ἔτι γὰρ ὁ ταύτης ἔρως ἐφλέγμαινε, κοινοῦται δὲ τοῖς παροῦσι τῶν ἀρχιερέων καὶ τοῖς τῆς γερουσίας λογιωτέροις τὸ ζήτημα. οἱ δὲ τὸν περὶ τούτου κανόνα ὑπὸ Κοπρωνύμου ἀναγραφόμενον μὴ δεῖν, ἔλεγον, ἐν ἰσχύϊ λογίζεσθαι τοιοῦδε ἀνδρὸς νομοθέτημα, καὶ πάντες αὐτῷ ἔγγραφον παρέσχον τὴν περὶ τούτου συγχώρησιν. ὁ δέ γε πατριάρχης τῆς οἰκείας ἐνστάσεως εἴχετο, μέχρις οὗ ὁ τοῦ βασιλέως πατὴρ ὁ καῖσαρ Βάρδας ἐνόρκως αὐτῷ πίστιν παρέσχετο, ὡς οὐ γέγονεν ὁ βασιλεὺς τῶν τῆς Θεοφανοῦς παίδων ἀνάδοχος, καὶ ὁ πρωτοπαπᾶς δὲ τῶν βασιλείων Στυλιανός, ὃς ἐλέγετο πρῶτος κῆρυξ τῆς φήμης ταύτης γενέσθαι, ἐπὶ συνόδου μήτ' ἰδεῖν μήτ' εἰπεῖν περὶ τούτου πρός τινας, ἐξωμόσατο. τούτων δὲ γενομένων ἐδέξατο τὸν Νικηφόρον ὁ πατριάρχης. τῶν δ' ἐν Σικελίᾳ Σαρακηνῶν δασμὸν πραττόντων ἐκ τῶν Ῥωμαίων ἐκ παλαιῶν συνθηκῶν, ὁ βασιλεὺς οὗτος οὐκ ἀνασχετὸν ᾤετο αὐτοῦ βασιλεύοντος τοῖς Ἀγαρηνοῖς Ῥωμαίους φορολογεῖσθαι. διὸ κατ' αὐτῶν ἐκπέμπει Μανουὴλ πατρίκιον, νόθον ὄντα παῖδα τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ Λέοντος, ὃς δομέστικος γεγονὼς τῶν σχολῶν, ἐπὶ Ῥωμανοῦ τοῦ γέροντος τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ἐπηρώθη τοὺς ὀφθαλμούς. ὅς γε δὴ Μανουὴλ σὺν ναυτικῷ περιφανεῖ τῇ Σικελίᾳ προσορμισάμενος οὐ μόνον οὐδὲν κατώρθωσεν ἀλλὰ καὶ λίαν ἐσφάλη ἐξ ἀπειρίας καὶ νεανικῆς ἀγερωχίας ἢ μᾶλλον [illegible]. αὐτός τε γὰρ διώλετο καὶ ἅπαν τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικόν, καὶ τὰ μὲν τῆς Σικελίας συνέκυρσεν οὕτω. ἐπὶ τὴν Κιλικίαν δὲ (καὶ ταύτης δὲ οἱ Ἀγαρηνοὶ ἐκράτουν) ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς Ἰωάννην μάγιστρον τὸν Τζιμισκῆν, τῆς ἀνατολῆς προκεχειρισμένον δομέστικον. ὁ δὲ πρὸς Ἄδαναν ἀφικόμενος, τοῖς ἐν ταύτῃ συμπλακεὶς Ἀγαρηνοῖς, καὶ κατ' αὐτῶν ἐστήσατο τρόπαιον.

Πολύευκτος στέφει ... ὁ φωκᾶς.

ὅτι συνοικίζει ὁ βασιλεὺς τὴν θεοφανώ.

ὅτι ἐκωλύθη ὁ βασιλεὺς παρὰ τοῦ πατριάρχου εἰσελθεῖν τὸ θυσιαστήριον.

περὶ τῶν ἐν σικελίᾳ ἀγαρηνῶν.

ὅτι ὁ τζιμισκῆς κατὰ ... τῶν ἐν κιλικίᾳ ἀγαρηνῶν.

τρόπαιον. καὶ ἔδοξεν μέγαν αὐτὸν ἢ πρότερον ἐν στρατηγίαις ἡ φήμη ἐκήρυττεν, ὅδε δὲ δευτέρῳ ἔτει τῆς αὐτοῦ ὁ νικηφόρος ἐν τῇ ἀρχῇ, αὐτὸς ἔξεισι τῆς κιλικίας μετὰ βαρείας χειρός, καὶ τὴν θεοφανὼ μετὰ τῶν παίδων αὐτῆς ἐπαγόμενος, καὶ τὴν μὲν πρὸ τῆς κιλικίας τὸ δρυζίβιον (φρούριον δὲ τοῦτο) κατέλαβε, ἐκεῖθεν δὲ τῇ κιλικίᾳ προσβαλών, αἱρεῖ τὴν ἀνάβαρζαν, ῥῶσόν τε καὶ ἄδανον (πόλεις δ' αὗται κιλίκων) ἀλλὰ μὴν καὶ φρούρια πλείονα. τῇ δὲ γε ταρσῷ καὶ τῇ μοψουεστίᾳ οὐκ ἔκρινε προσβαλεῖν διὰ τὸν χειμῶνα, ἢ τὸν ἔρωτα αὐτὸν τῆς θεοφανοῦς πρὸς ἐκείνην ἀνθέλκοντα. ἀπῄει γὰρ σὺν αὐτῇ πρὸς καππαδοκίαν, κἀκεῖθεν τοῦ ἔαρος ἀρχομένου εἰς κιλικίαν αὖθις ὑποστρέψας, καὶ αὐτὸς μὲν τὴν μοψουεστίαν ἐπολιόρκει, τῇ ταρσῷ δὲ τὸν ἀδελφὸν ἐπέστειλε λέοντα. τῆς δὲ μοψουεστίας μέσον ποταμῷ τῷ σάρῳ διαιρουμένης, τὸ μὲν ἓν μέρος ταύτης ἑάλω πολιορκούμενον, οἱ δ' ἐν τούτῳ ἀγαρηνοὶ πρὸς τὸ λοιπὸν μετεχώρησαν τὸ καταλελειμμένον πῦρ ἐμβαλόντες. ἑάλω καὶ τὸ ἕτερον, καὶ οὐδεὶς ἐκεῖθεν διέδρα. τὴν δὲ τῆς μοψουεστίας ἐκπόρθησιν οἱ ἐν τῇ ταρσῷ μαθόντες, τὸν βασιλέα ἐπικαλεσάμενοι, ἐκείνῳ τὴν πόλιν παραδεδώκασιν. ἡμερῶν δὲ τριῶν διελθουσῶν στόλος ἐξ αἰγύπτου τῇ ταρσῷ βοηθήσων κατέπλευσε. προσπελάσαι δὲ τῇ χέρσῳ οὐ συγκεχωρημένος, διὸ καὶ αὖθις ἀπέπλευσεν, ἀνέμων δὲ βιαίαις πνοιαῖς περιπεπτωκὼς καὶ τριήρεσι ῥωμαϊκαῖς ὁ πλείων ἀπώλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπανιὼν ἐν τῇ κωνσταντίνου, τὰς τῆς ταρσοῦ πύλας καὶ τὰς τῆς μοψουεστίας ἐπαγόμενος, ἐκ χαλκοῦ πεποιημένας, καὶ τέχνας δαπανήσας ἀκριβεστέρας, ὡς κόσμον ἐπικοσμήσας, τὰς μὲν ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν ἑῴῳ τείχει προσήρμοσε, τὰς δὲ τῷ τείχει τῷ δυτικῷ. καὶ τῷ θεῷ δὲ ἀπαρχὰς οἷον τῆς αὐτοῦ στρατείας ἐκδίδωσι, τοὺς τιμίους σταυρούς, οὓς οἱ βάρβαροι ἔλαβον, ὁπηνίκα ὁ στυππειώτης τῶν σχολῶν δομέστικος ὢν καὶ πολιορκῶν τὴν ταρσόν, ἐκ κακοβουλίας δυστυχήματι περιέπεσε, τῷ θείῳ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας ἀνέθετο, καὶ τὴν κύπρον δὲ παρὰ ἀγαρηνῶν κατεχομένην, δι' αὐτοῦ ἡ ῥωμαίων ἀρχὴ προσεκτήσατο. εἶτα τῇ συρίᾳ ἐπῆλθε, καὶ πόλεις ἐκπορθήσας ἔν τε χώρας ἐλθὼν πρὸς τῷ λιβάνῳ καὶ τῇ παραλίᾳ κειμένας, ἦλθεν εἰς ἀντιόχειαν. τῶν δ' ἀντιοχέων ἀντικαθισταμένων ἐρρωμενέστερον, ἤδη δὲ καὶ τῶν ἐπιτηδείων ἐπιλειπόντων τοῖς στρατιώταις, καὶ τέλματος ἐξ ὑετοῦ γεγονότος πολλοῦ, ἀπέστη τῆς πολιορκίας, καὶ πρὸς τὴν τῶν πόλεων ἐπιφανεστάτην ἐπανελήλυθεν, ἐπαγόμενος καὶ τὸ τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἱερὸν καὶ θεῖον ἐκτύπωμα, ὃ ἐν κεράμῳ εὕρηται τὴν ἱεράπολιν τὴν τῆς συρίας, καὶ βόστρυχον τοῦ βαπτιστοῦ ἰωάννου αἵματι πεφυρμένον. ἐν μὲν οὖν στρατηγίαις τοιοῦτος ἐγεγόνει ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ οὐ μικρὸν ηὔξηκε ῥωμαίοις τὰ ὅρια, ἐπὶ τῆς αὐτοῦ ἡγεμονίας διατείνων τὰ χωρίσματα. ἀλλὰ δι' αἰτίας τινὰς ἀπεχθὴς ἦν σύμπασιν. αἱ δ' αἰτίαι, ἥ τε σὺν αὐτῷ τῇ ἀποστασίᾳ συμπραξάντων στρατιωτῶν κακῶς διατιθεμένων τὰ τῶν ἐντυγχανόντων, τὸ κακουμένους ἐπιστρέφεσθαι, καὶ οἰκιῶν πολλῶν πορθουμένων τινῶν ἀνδρῶν καὶ δημοτικῶν, διάγειν ἀγανακτῶν, ὡς οὐδενὸς κακοῦ γεγονότος δῆθεν, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ ἐντρυφᾶν ταῖς εἰς τοὺς ἀστοὺς ὕβρεσιν, καίτοι συνηρμοσμένους αὐτῷ πρὸς τὴν βασιλείαν τυχεῖν. καὶ διὰ προφάσει τὴν συνεχῶν πολέμων, καινὰς εἰσφορὰς καὶ τῶν ἀρχαίων αὔξησιν καὶ ἀπαιτήσεις παντοδαπὰς ... ὑπηκόους, καὶ οὐδὲν ἄμεινον πολεμίων τὸ στρατιωτικὸν διετίθει πρὸς οὓς ἂν τῶν ὑπηκόων ἐπεχωρίασεν. ἀλλὰ τούτοις δέ, τὰς πυκνὰς ἐκστρατείας ἐν ἐνδείᾳ χρημάτων προφασιζόμενος, τὰς μὲν διανομὰς τῆς γερουσίας βασιλικὰς δωρεὰς κατὰ μέρος ὑφεῖλεν, τὰς δ' ἀπονεμομένας ἀνέκαθεν τιμηγόροις ἱεροῖς καὶ θείοις οἴκοις

περὶ τῶν ταρσοῦ καὶ τῆς μοψουεστίας.

περὶ τῆς κύπρου.

triumphauit. Qua uictoria celebritas nominis eius, ut strenui ducis, multum aucta est. Nicephorus porrò secundo Imperij sui anno, ipse cum magna manu Ciliciam inuadit, Theophanone quoq; cũ liberis eius adducta, eaq; Dricibij, quod est castellum in Ciliciæ aditu collocata, Anabarzam, Rosum & Adanam eius prouinciæ urbes capit, aliaq; plura castella. Tarsum uerò & Mopsihestiã oppugnare nõ statuit, siue ob hyemem, siue amore Theophanonis auocatus, cum qua Cappadociã petijt, Vnde ueris initio in Ciliciam reuersus, fratre Leone cõtra Tarsum misso, ipse Mopsihestiã obsedit, quam cum mediam flumen Sarus diuidat, altera eius parte expugnata, Agareni igni iniecto, in alteram se receperunt: qua & ipsa capta, nemo effugit. Tarsenses quoq; audita Mopsihestię expugnatione, Imperatori accersito urbem tradiderũt. Triduo elapso classis Ægyptia Tarsensibus auxilio missa, ad terram appellendi facultatẽ nõ habuit, eademq; in reditu & uentorum procellis, & Romanarum triremium incursionibus maiori ex parte perijt. Imperator Constantinopolim reuersus, æreas Tarsi & Mopsihestiæ portas exquisiti artificij, nouis ornamentis additis, partim muro iuxta arcem Orientali, partim Occidentali accommodauit, atq; etiã Deo quasi primitiaa expeditionis suæ obtulit: uenerãdis crucibus, quibus Barbari potiti fuerant, cum Stippiota Legionũ Domesticus, in obsidione Tarsi, re per imprudentiã malègesta, cladẽ accepisset, diuæ Sophiæ templo dedicatis. Cyprũ quoq; ab Agarenis occupatã, Romano Imperio restituit. Deinde Syriã inuasit, & urbibus ad Libanũ, & iuxta mare sitis partim expugnatis, partim uastatis, ad Antiochiam uenit. Sed Antiochenis acrius resistẽtibus, accedẽte etiam cõmeatus penuria, & solo imbribus inũdato, soluta obsidione in urbẽ principẽ est reuersus: allata seruatoris Christi sacra diuinaq; effigie, Hierapoli Syriæ in olla reperta: & parte capillorũ Ioãnis Baptistæ sanguine cõcreta. Ac in rebus bellicis talis fuit hic Imperator, Romaniq; Imperij fines lõgè lateq; propagauit. Sed certis de causis, omniũ odia suscepit. Eę fuerũt, q̃d, cũ ij milites, quos defectionis socios habuerat, obuia quęq; uastarẽt, eos q dãna fecerãt, nõ curabat, et multis ędib⁹ tũ illustriũ tũ plebeiorũ hominũ direptis, sic affectus erat, quasi nihil mali accidisset: sed delectabaĩ poti⁹ iniurijs, qbus ciues onerabãtur, quãuis eorũ ope ad Imperiũ peruenisset. Præterea, cõtinentiũ bellorũ prętextu nouis tributis instituẽdis, & ueteribus augẽdis: omnis generis exactionib⁹ subditos premebat, q̃s milites quocũq; uenerãt nihilo clemẽtius tractabãt q̃ hostes. Ad hæc ob frequẽtes expeditiones, pecunię inopiã causando, Imperatorias largitiones senatui dari solitas, ex parte imminuebat, & annua dona ab antiquis tẽporibus templis & alijs pijs domibus

Nicephori uictoriæ in Cilicia.

Aegyptiacæ classis interitus.

Spolia Cilicica.

Cyprus & Syria recuperatæ.

Nicephorus ob impunitatẽ militum & auaritiã uulgo inuisus.

attributa penitus sustulit. Decreto quoque sanxit, ne fundi Ecclesiarũ augerentur, quod (ut ipse asserebat) à sacerdotibus nõ in Ecclesiarũ utilitatẽ opes illæ cõferrentur. Orta porrò inter summũ pastorem & primarios sacerdotes de suffragijs cõtentione, cùm hi decernẽdi licentiã & approbandi potestatẽ sibi uendicarent, ille suffragia reprehẽderet, ut quæ nec sine affectibus, nec recto iudicio ferrentur, operamque daret, ut ab ijs iudicium facturis & ipse in cõsiliũ adhiberetur: Imperator ex hoc sumpta occasione, & omni autoritate designandi episcopos sibi uendicata, edixit, ne quisquã iniussu suo in ullã Ecclesiã mitteretur. Mortuo igitur Episcopo, ex ministris suis in Ecclesiã uacantẽ mittebat aliquẽ, quo sumptus necessarios parce faciẽte, ipse reliqua sibi uendicabat. Neque uerò eo imperãte in ullis prouincijs unquam defuerũt descriptores, inspectores & Militares & Protonotarij: qui subditos omni malorũ genere oppressos ad summã egestatẽ redegerunt, ne egentissimorũ quidem habita ratione. Nam eos in Dromicos exercitus referebãt qui prius in ijs fuerant, in nauticos transferebant: classiarios in pedestres exercitus, pedites in turmas equitum, equites in cataphractos inserebãt: singulis grauius militiæ munus assignãtes. Nam ad unã rem militarẽ referebat omnia. Vnde, quod in se fuit, decreto sanxit, ut milites in bellis interfecti, pari cũ Martyribus honore colerẽtur, et similibus hymnis ac ueneratione celebrarẽtur. Quòd si Patriarcha & quidã ex primarijs sacerdotibus & senatus principibus nõ strenuè restitissent: rogassentque, quo pacto ij qui in bellis & cæderẽt & cæderẽtur, Martyres iudicari possent, aut Martyribus pares, quos sacrorũ canonũ cẽsura notaret, trienniũ a tremenda illa & sancta communione arcens: forsitan egregiũ illud decretũ ratũ fuisset. Apparet eundẽ auariciæ quoque sordibus fuisse cõtaminatũ. Nam cum usque ad eum quoduis numisma * exagiũ penderet, ille * tetarterũ excogitauit pondere imminuto, & exactiones grauiore, largitiones & omnes impẽsas mutilato numismate fecit. Iam cũ antiquitus receptũ esset, ut omnis uetus stater, Imperatoris imagine insignitus, tãtundẽ ualeret, quãtum recens ab Imperatore excusi: ille suã monetam pluris fieri iussit. Quo fine? ut illam solam mercatoribus expetentibus, è cõmutationis auctario, quod magnũ exigebat, multũ sibi lucri accederet. Quibus rebus cum ciues uexarentur, fori curatores rerũ uænaliũ nullã rationẽ habebant, sed quisque mercator suo arbitratu preciũ statuebat. Vnde, qui res necessarias emebant, indies fiebãt pauperiores. Hæc aliaque plura (nam omnia persequi difficile fuerit) atrox omnium odium Nicephoro concitarunt, ut optarent omnes, eius tyrannide liberari. Illud tamen uel in primis, hominibus molestũ fuit, quòd Regiã muro circumdedit.

Nicephorus solus militiæ studiosus.

Monetæ nouæ imminutio & exaggeratio ueteris.

ἐπὶ τοῖς ἰδίοις ἐκόλασε πλέον, ὅπερ καὶ τὸ ψήφισμα βασίλειον ἴσχυσε, μὴ κτήσεσι τὰς ἐκκλησίας μὴ ἐπιπλατύνεσθαι, καὶ ὁ πρόφασιν ἐπὶ κατ' ἐκεῖνον ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων οὐκ εἰς δέοντα τῶν ἐκκλησιῶν ἀναλίσκοιντο. ἐπεὶ δὲ τοῖς ἀρχιερεῦσι καὶ τῷ ἀρχιποίμενι πολυθρύλητος διαφορὰ γεγένηται περὶ τῶν ψήφων, καὶ τῶν μὲν εἰς ἑαυτοὺς ἑλκόντων τὴν ἐξουσίαν τοῦ ψηφίζεσθαι ὃς ἂν ἐγκρίνοιεν, τοῦ δὲ τὰς ψήφους αἰτιωμένου, ὡς οὐκ ἀπαθῶς γινομένας οὐδὲ κατὰ γνώμας εὐθυτάτας, καὶ συνδιδόντος παρεῖναι αὐτῷ τοῖς ἀρχιερεῦσι περὶ τῶν μελλόντων ψηφίζεσθαι, ὁ βασιλεὺς ἀφορμὴν ἐκ τούτου δραξάμενος, εἰς οἰκείαν ἐξουσίαν τὸ πᾶν τῆς τῶν ἐπισκόπων μετήνεγκε προχειρίσεως, μηδένα ἐκκλησίας γνώμης ἄτερ αὐτοῦ εἰς ἐκκλησίαν εἰσαχθῆναι τινὰ κελεύσας. ἀλλὰ κἂν ἐτεθνήκει ἐπίσκοπος, βασιλικὸν ὑπηρέτην εἰς τὴν χηρεύουσαν ἐκκλησίαν ἐξέπεμπε, καὶ γλίσχρως παρ' ἐκείνου τῶν ἀναγκαίων γινομένων ἀναλωμάτων, αὐτὸς ἐκοινοῦτο τὰ περιττεύοντα. οὐδέποτε δὲ ἐν ταῖς χώραις ἐπέλιπον, αὐτοῦ βασιλεύοντος, ἀναγραφεῖς καὶ ἀναλογισταί τε καὶ στρατιωτικοὶ καὶ οἱ καλούμενοι πρωτονοτάριοι, οἳ παντοίαις κακώσεσιν ἐξετρίβον τὸ ὑπήκοον, καὶ εἰς ἐσχάτην ἀπορίαν συνήλασαν, μηδὲ τῶν πενεστάτων φειδόμενοι. ἀλλὰ τούτους μὲν ταῖς δρομικαῖς στρατιαῖς ἐγγράφοντες, τοὺς δὲ πρώην ταύταις ἐγκαταλεγμένους εἰς τὰς πλωϊκὰς μεταγράφοντες. τοὺς δὲ πλωΐμους μετατιθέντες εἰς στρατιώτας πεζούς, τοὺς δὲ πεζοὺς τούτους τοῖς ἱππόταις ἐγκαταλέγοντες, καὶ τοὺς ἱππότας εἰς καταφράκτους ἀναβιβάζοντες, καὶ ἑκάστῳ βαρύτερον στρατιωτικὸν ἐπιτιθέντες λειτούργημα. ἐῴκει γὰρ τὸ πᾶν τῇ στρατιωτικῇ μόνῃ χαρίσασθαι ἀπογραφόμενος. ὅθεν καὶ δόγμα, ὅσον τὸ κατ' ἐκεῖνον, ἐδογμάτισε, τοὺς ἐν πολέμοις ἀναιρουμένους στρατιώτας ἐξ ἴσου τιμᾶσθαι τοῖς μάρτυσι καὶ ὕμνων ὁμοίων τυγχάνειν, καὶ παραπλησίως γεραίρεσθαι. καὶ εἰ μὴ ὁ πατριάρχης καί τινες τῶν ἀρχιερέων, ἀλλὰ μὴν καὶ ἔνιοι τῶν λογάδων τῆς γερουσίας γενναίως ἀντέστησαν, λέγοντες, πῶς ἂν οἱ ἐν πολέμοις ἀναιροῦντες καὶ ἀναιρούμενοι λογίζοιντό ποτε μάρτυρες, ἢ τοῖς μάρτυσιν ἰσοστάσιοι, οὓς οἱ θεῖοι κανόνες ὑπὸ ἐπιτίμιον ἄγουσιν, ἐπὶ τριετίαν τῶν φρικωδῶν καὶ ἱερῶν εἴργοντες μεταλήψεως; τάχα ἂν τὸ δικαιωθὲν ἐκεῖνο ἐκεκύρωτο δικαίωμα. ἦν δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ χρημάτων ἥττων, ὡς ἔοικε. μέχρι γὰρ ἐκείνου παντὸς νομίσματος ἐξαγίου σταθμὸν ἕλκοντος, ἐκεῖνος τὸ τεταρτηρὸν ἐπινενόηκε, κολοβώσας αὐτὸ κατὰ τὸν σταθμόν, καὶ τὰς μὲν εἰσπράξεις διὰ τοῦ βαρυτέρου, τὰς δὲ δόσεις καὶ πάντα τὰ ἀναλώματα διὰ τοῦ κεκολοβωμένου πεποίηκεν. ἔθους δ' ἐπικρατήσαντος παλαιοῦ, στατῆρα πάντα τὸν βασιλικὸν ἐκτύπωμα φέροντα, ἰσότιμον εἶναι τῷ ἀρτίως κοπτομένῳ παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἐκεῖνος τὸ ἑαυτοῦ προτιμᾶσθαι ἐκέλευσε νόμισμα. ἵνα τί γένηται; ἵν' ἐκεῖνο μόνον τοῖς ἐμπόροις ζητούμενον, κέρδος αὐτῷ πορίζῃ ὑπὲρ ἑκάστου νομίσματος, ἁδρὰ πραττομένῳ ἀλλάγια. οὕτω δὲ τούτοις κακουμένων τῶν πολιτῶν, οὐδέ τις παρὰ τῶν ἀγορανόμων ἦν ἐπὶ τοῖς ὠνίοις προμήθεια, ἀλλ' ἕκαστος τῶν ἐμπόρων νόμον εἶχε τὸ ἑαυτοῦ θέλημα, καὶ οἱ ὠνούμενοι τὰ χρειώδη, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην πτωχότεροι. ταῦτα καὶ πλείονα ἕτερα (πάντα γὰρ ἀπαριθμήσασθαι δυσχερὲς) ἐξέμηνε πάντας κατὰ τοῦ Νικηφόρου, καὶ πᾶσιν ἦν δι' εὐχῆς, τῆς τούτου τυραννίδος ἀπαλλαγῆναι. οὐχ ἥκιστα δ' ἐλύπησε τοὺς ἀνθρώπους, καὶ τὸ τῶν βασιλείων τεῖχος περιβολῇ ἐντειχισμοῦ.

ὅτι δὲ ἐκκλησίαις τῶν ἐνορίων ὁ βασιλεὺς ἐπίσκοπον ἐν ἐκκλησίᾳ ἱέρεα.

ὅτι παρὰ φαῦλα τὸ τεταρτηρὸν ἐπενόησε καὶ ἐπροτίμησεν τὰ οἷα χρυσᾶ.

περὶ τοῦ τείχους τοῦ περὶ τὰ ἀνάκτορα.

ἐκ χρησμοῦ προειλημμένον ἔχων, τὸ ἐν τοῖς βασιλείοις μέλλειν ἀναιρεθήσεσθαι, ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιῆσαι διὰ τοῦ τείχους ἀσφάλειαν, ἄλογον λογισάμενος. εἰ μὲν γὰρ ἀληθὴς ἐστὶ τὸ χρησμοδότημα, ἄφυκτον τὸ πεπρωμένον, ἵν' οὕτως εἴπω, τὸ ἐκ θεοῦ ὁρισθὲν, ἄφυκτόν τε καὶ ἀμετάθετον. εἰ δὲ δύναται ἐκλυθῆναι διὰ ἐπινοίας τινὸς, οὐ πάντως ἀληθὲς· καὶ τὰ ἐπινοούμενα περιττά. ὁ δὲ τοῦτ' οὐδὲν λογισάμενος, μεγάλας δαπάνας τὸ νῦν ὁρώμενον τεῖχος τὰ βασίλεια ἐστεφάνωσεν, ἀκρόπολιν δὲ οἱ πολῖται τοῦτο καὶ τυραννεῖον καθ' ἑαυτῶν γενόμενον ἐλογίζοντο. ἐπεὶ τοίνυν ἀπήρτισε τὸ ὀχύρωμα, καὶ ἔδοξεν ἑαυτῷ περιποιήσασθαι τὴν φυλακὴν ἀσφαλῆ, τότ' ἔγνω μηδὲν αὐτῷ λυσιτελῆσαι τὸ ἐπινόημα, ὑποστὰς ἐν ἐκείνῳ τὸν ὄλεθρον. ἀλλὰ μήπω περὶ τούτων, ἕως δ' ὁ λόγος πράξεις διεξίτω ἐκείνου. ὑποστρέψας δὲ Ἀντιοχείας, τῆς πρὸς Ὀρόντην ὄντος ὁ βασιλεὺς, φρούριον ἐν τῷ ὄρει τοῦ Ταύρου ἐδείματο, Μαῦρον δὲ ὄρος ἐκεῖνο λέγει νῦν ὁ πολὺς ἄνθρωπος· ἐν ᾧ Μιχαὴλ τὸν Βούρτζην κατέλιπε, πατρίκιον τιμήσας, καὶ τοῦ Μαύρου ὄρους στρατηγὸν ὀνομάσας αὐτὸν, ὡς Ἀντιοχεῦσι κακοῦν ἐγκαταλειμμένος. καὶ Πέτρον δ' ἕνα τῶν ἑαυτοῦ θεραπόντων, ἐκτομίαν μὲν, δραστήριον δὲ καὶ ἐμβριθῆ, καὶ τάξιν εἰδότα στρατιωτῶν, στρατοπεδάρχην ὀνομάσας κατέλιπεν, ἵν' ἐν Κιλικίᾳ δίδῷ χώραν τῇ στρατιᾷ τὸ χειμῶνα διαγαγεῖν. καὶ ὁ μὲν βασιλεὺς ἐπανῄει εἰς τὸ Βυζάντιον, ὁ δὲ Βούρτζης συνεχῶς ἐπελαύνων ἐκάκου τοὺς ἐν Ἀντιοχείᾳ Ἀγαρηνοὺς, καὶ διεσκόπει ὅπως ἕλοι τὴν πόλιν εἰ δύναιτο, καὶ κλέος ἕξει. λαθὼν οὖν ποτε μέτρον τοῦ ὕψους ἑνὸς τῶν πύργων λαβὼν, καὶ πρὸς τοσοῦτον ὕψος ἀναλόγως ἁρμόσας κλίμακας, φυλάξας οὖν νύκτα μίαν χειμέριον, ἀσέληνόν τε καὶ νιφετώδη, πρόσεισιν ἠρέμα τῷ τείχει τῆς πόλεως, καὶ τὰς κλίμακας ἐρείσας αὐτῷ, ἀνέβη μετὰ τριακοσίων (τοσούτους γὰρ ἐπήγετο, μηδενὸς αἰσθομένου) καὶ τοὺς μὲν τοῦ πύργου ἐκείνου φύλακας ἀνεῖλε, καὶ ἑτέρους πλησιαζόντων, εἶθ' αὐτίκα πρὸς τὸν στρατοπεδάρχην δηλῶν αὐτῷ τὸ γενόμενον, καὶ πρὸς βοήθειαν ἐκκαλούμενος. ὁ δὲ ἀνεδύετο. λέγεται γὰρ ἐντείλασθαι οἱ τὸν βασιλέα, μὴ προσβαλεῖν τῇ Ἀντιοχείᾳ, ὅτι παρὰ πᾶσι πεφήμιστο, τῇ τῆς Ἀντιοχείας ἁλώσει ἕψεσθαι καὶ τοῦ κρατοῦντος τὸν ὄλεθρον. οἱ δὲ Ἀντιοχεῖς γνόντες τῶν πύργων τὴν ἅλωσιν, ὁμοῦ συναθροισθέντες, ἐξελάσαι τοὺς Ῥωμαίους αὐτῶν προθυμούμενοι. πρὸς δύο τοίνυν ἐναντία μαχόμενον ἔχων ὁ στρατοπεδάρχης τὸν λογισμὸν, τήν τε βασιλικὴν ἐντολὴν, καὶ τὸν ὄλεθρον τοῦ Βούρτζη καὶ τῶν σὺν αὐτῷ τριακοσίων ἀνδρῶν, ἔδοξε μὴ ἐᾶσαι τοσούτους ἄνδρας ἀπολέσθαι, καὶ ἄρας σὺν παντὶ τῷ στρατεύματι, προσβάλλει τῇ Ἀντιόχου. καὶ αὐτίκα οἱ μὲν πολέμιοι παρείθησαν καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὰς ψυχάς. οἱ δὲ περὶ τὸν Βούρτζην καὶ αὐτοὶ ἐκεῖνοι ἤδη ἀπειρηκότες ἀνεζωώθησαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν ὁ Βούρτζης πελέκει διακόψας, ἄνετον παρέσχε τῷ στρατοπεδάρχῃ τὴν εἴσοδον, καὶ ἡ περιφανὴς Ἀντιόχεια ῥᾷον οὕτως ὑπὸ Ῥωμαίους ἐγένετο. ὃ τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἄλγος, ἀλλ' οὐ χαρμονὴν ἐνεποίησεν. ἐμήνιά τε τῷ στρατοπεδάρχῃ καὶ τῷ Βούρτζῃ τῆς σπουδῆς καὶ τοῦ ἀνδραγαθήματος ἀμοιβὴν παρέσχεν ὕβρεις καὶ ἀπειλάς, ἀφείλετό τε αὐτοῦ τὴν ἀρχὴν, καὶ παρὰ τῷ οἴκῳ μένειν ἀκρίτως διωρίσατο. συνέβη δέ τι καὶ ἕτερον, ὃ τὸν δῆμον ἐξῆψε κατὰ τοῦ βασιλέως, καὶ κατὰ δήμου τὸν αὐτοκράτορα. κατά τι παλαιὸν ἔθος ἐν μιᾷ τῶν δεσποτικῶν ἑορτῶν εἰς τὸν ἐν τῇ Πηγῇ θεῖον ναὸν

[illegible] αἰτίαν.

Nam cum oraculum accepisset, se in ea interfectũ iri: putabat se mœnibus tutũ fore. Enimuero sic ei ratiocinandũ fuit: Si uerum esset oraculum, etiam fatum (ut ita loquar) diuinitus ordinatum, esse ineuitabile et immutabile. Sin id aliqua solertia prohiberi posset, non utiq; esse uerum, omnemq; solertiam superuacaneã. Sed ille nulla harum rerum cõsiderata: magnis sumptibus Regiam eo muro, qui etiam nunc cernitur, coronæ instar, circundedit, quẽ ciues arcem & castellum tyrannicũ contra se extructum iudicabãt. Verùm munitione perfecta, cum se iam res suas in tuto collocasse putaret, tum demũ cùm intra eam ipsam cæderetur, intellexit, inuentum illud nihil sibi profuisse. Sed hoc in præsentia omisso, res eius gestas exequamur. Antiochia, quã flumẽ Orõtes alluit, reuertens, castellũ in Tauro monte, quem hodie uulgò Maurũ uocant, construxit: Michaele Burze, quem Patriciũ fecit, & Tauri mõtis ducem nominauit, ad infestandos Antiochenos ibi relicto: Petrum uerò quendã ex ministris suis, castratum illũ quidem, sed strenuum hominẽ, constantem, et militum regundorum peritum, castrorũ præsidem designauit: ut locum exercitui daret ad hybernandum in Cilicia. Imperatore Byzantiũ reuerso, Burzes crebris excursionibus Antiochenos Agarenos infestabat, assiduè de capiendæ urbis facultate, parandaq; sibi gloria cogitans. Quodam igitur tempore turris cuiusdam altitudinẽ clam mensus, paratis scalis illi paribus: nocte hyberna, illuni & niuosa tacitè mœnibus urbis succedit, affixisq; scalis cum trecentis (tot enim aduertente nemine adduxerat) ascendit, custodes turris & obuios quosq; cædit, statimq; castrorũ præsidi nunciat quid fiat, & ad opem ferendã accersit. Id ille detrectabat. Ferebatur enim Imperator illi mandasse, ne Antiochiam inuaderet, quod urbis eius captiuitatẽ interitũ Imperatoris consecuturũ uulgata fama erat. Antiocheni cũ turres occupatas esse cognouissent: eò alacriter cõuenere, ad Romanos expellendos. Castrorũ uerò præses, quãuis ancipiti cura distineretur, et mãdati Imperatoris, et exitij Burzæ, cum cohorte sua: tamen nõ committendũ esse ratus, ut tot uiri perirẽt cum omnibus copijs Antiochiã inuadit. Quo facto statim & manus & animi Barbarorũ conciderũt. Burzes uerò cum suis iam desperata salute, reuixit, et porta bipẽni resecta, liberũ ingressum castrorũ duci præbuit. Tãta facilitate, illustris Antiochia in Romanorũ potestatem uenit. Id Imperatori nunciatũ plus doloris attulit q̃ uoluptatis, & præclarũ facinus, irat⁹ castrorũ præsidi & Burzę, cõtumelijs & minis est remuneratus, ademptoq; Imperio, illũ domo exire uetuit. Accidit & aliud quiddã, quod & populũ cõtra Imperatorẽ, & Imperatorẽ cõtra populũ exacerbauit. Quodã festo Dominico Imperatore, ex ueteri cõsuetudine in Peganũ tẽplũ

Nicephorus suæ necessitatem mœnibus Regiæ propulsare studuit.

Dilemma.

Antiochia, Burzæ industria capitur.

Seditio Armeniorũ et nautarum. supplicatũ egresso accidit, ut Armenij & nautæ orta contentione cum magno murmure et tumultu inter se cõgrederentur, & utrinq; uiri aliquot caderent. Quo ante reditũ Imperatoris, ciuibus nunciato, temeraria plebs in cohortes diuisa, Armenios redeuntes, obuiam egressa, fustibus cædebat, & ipsum Imperatorẽ iam in forum panariũ progressum maledictis insectabatur: ortoq; tumultu & cõcursu facto, *Alienatio populi à Nicephoro ob ludum militarem.* & clamore sublato, alij lapidibus Imperatorẽ petunt, alij puluerẽ in eum spargũt, & maledictis usq; in forũ tabulis lapideis stratum prosequuntur, in quo columna rotunda porphyretica sita est. Ac nisi quidam ex honoratioribus illius loci ciuibus Imperatore suscepto, insectantes eum & maledicta ingerentes, nulloq; ordine tumultuantes, repressissent ac depulissent, illũq; corona cinctum cum faustis acclamationibus in Regiam usq; perduxissent: fortaise magnũ ex ea seditione malũ extitisset. Inde rumor emanauit, Imperatoris dissimulatã iram ludis equestribus in populi ultionẽ erupturam. Aliquanto pòst cùm certamen equestre ederetur, Imperator milites armatos in medium theatrũ produxit, siue ut populo bellici cõgressus imaginẽ adumbrarẽt, iucundã & ipsam futurã scilicet, siue terroris incutiẽdi causa. Vt aũt milites gladios strinxerunt, populus q in theatro erat, illud esse ratus, quod diu hominũ sermonib' iactatũ esset: cũ impetu fugiebat, inter exeundũ aũt in angustijs multi inuicẽ cõculcati perierũt, ac periculũ latius uagatũ esset, nisi uiso Imperatore in sua sede immoto, fugere destitissent. Mortuorũ uerò propinqui suos lugẽtes, publicè Imperatorẽ dicterijs incesserunt, ob quæ cũ se ciuibus inuisum esse sciret: Regiã muro cinxit, quo absoluto relatis ad se clauibus, tum demũ id ei quod timebat, euenit, neq; ulla excogitatæ munitionis fuit utilitas. *Rosi cõtra Bulgaros concitati.* Turcis autẽ, Vngris scilicet, Thraciam uastantibus, Bulgariæ principi scripsit, ne illos Istrum transire pateretur, & Romanas prouincias infestare. Id ille recusauit, quod Imperator ipsi quoq; auxilia negasset, cum ab ijsdem inuaderetur. Nunc autem postquã pacẽ cum eis facere coactus sit, postulare ut fœdus rumpat, & armis sumptis bellũ suscipiat, cuius rationẽ reddere nõ possit. Ibi igitur repulsam passus, Calocyrũ Chersonij Principis filiũ, ad Rosiæ principem Sphendosthlabum contra Bulgaros concitandũ ablegauit. Rosicus igitur exercitus Bulgariç agros lõge lateq; populatus, prędã penè innumerabilẽ abegit, idq; sequẽti anno æquè factũ. *Terræ motus.* Phoca regnãte fuit terræ motus horrẽdus, q etsi Cõstantinopoli planè innoxius, alijs tamẽ urbib' plurimũ nocuit. & mẽse Maio spirarũt uenti, qui fruges pere- *Fames.* merunt. Vnde fame laboratũ, quam Nicephorus in suum lucrum conuertit, in granaria cõgesto frumẽto, & esurientibus magno uendito, nõ reputãs, se (ut in Prouerbijs Salomõ ait)

πρόοδον ἐποιεῖτο ὁ βασιλεὺς, καὶ συνέβη μέσον ἀρμενίων καὶ πλωΐμων φιλονεικίαν συστῆναι, κἀκ ταύτης συμβολὴν ἀλλήλων καὶ θροῦν καὶ κρότον πολὺν, καὶ φόνον ἀνδρῶν ἑκατέρωθεν ἐπί. ἡ δὲ φήμη τὸ γεγονὸς τοῖς ἐν τῇ πόλει πρὸ τῆς ἐπανόδου τοῦ βασιλέως κατηγγέλκει, οἱ τοῦ δήμου ἀπόταλοι κατὰ συμμορίας γενόμενοι πολλαχοῦ καὶ τοῖς ἀρμενίοις ἐπανιοῦσιν ἐπανιστάμενοι, ξύλοις παίοντες συνέκοπτον. ὡς δὲ καὶ ὁ βασιλεὺς ἐφθάκει κατὰ τὴν ἀγορὰν τῶν ἀρτοπρατείων, ὕβρεις κἀκεῖνον κατεῖχον, καὶ θόρυβος ἦρτο, καὶ βοαί τε καὶ συνδρομαί, καὶ οἱ μὲν λίθους ἀφίεσαν κατὰ τοῦ βασιλέως, οἱ δὲ κόνιν ἐπέπαττον κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐδυσφήμουν αὐτὸν μέχρι τῆς ἀγορᾶς, ἥτις ἔστρωται ταῖς πλαξὶ, καὶ τὸν κίονα φέρει, τὸν κυκλοτερῆ τε καὶ πορφυροῦν. καὶ εἰ μή τινες τῶν ἐντιμοτέρων πολιτῶν ἐκεῖσε τὸν βασιλέα δεξάμενοι, τοὺς μὲν ἐφεπομένους αὐτῷ καὶ δυσφημοῦντας, ἄλλως τε ἀτακτοῦντας, ἀνεχαίτισαν, ἐκεῖνον δὲ κύκλῳ περιλαβόντες, εὐφήμουν, καὶ οὕτως αὐτὸν εἰς τὰ βασίλεια διεσώσαντο, τάχα ἄν τι μέγα συνέβη κακόν. ἐντεῦθεν διεδόθη λόγος, ὡς ἐν ἱπποδρομίᾳ ὁ βασιλεὺς ἐγκοτῶν τῷ δήμῳ, μέλλει αὐτὸν ἀμύνασθαι. ἀμέλει γοῦν τελουμένης ἱππικῆς μετὰ καιρὸν, στρατιώτας ὁ βασιλεὺς ἐνόπλους παραγαγὼν εἰς μέσον τὸ θέατρον, ἀντιταξαμένους τάχα τῷ δήμῳ, ὡς ἐν τύπῳ πολεμίων οἷα τῆς μάχης ἡ συμβολὴ, ὡς ἡδονὴν αὐτῷ καὶ τὸ θέαμα παρεξόμενον ἡδονὴν, ἢ καὶ φόβον αὐτοῖς ἐμποιήσουσαν θέλων. ὡς δ' οὖν οἱ στρατιῶται τὰ ξίφη ἐγύμνωσαν, ὁ ἐν τῷ θεάτρῳ λαὸς τοῦτ' ἐκεῖνο τὸ φημιζόμενον εἶναι νομίσαντες, εἰς δρασμὸν τοῦ θεάτρου ὥρμησαν, καὶ περὶ τὰς ἐξόδους συνωθούμενοι, ὑπ' ἀλλήλων τε συμπατούμενοι, ἀπώλοντο οὐ βραχεῖς. τάχα δ' ἂν καὶ πολλῷ πλείους ἐκινδύνευσαν, εἰ μὴ ὁ βασιλεὺς ἀμετακίνητος ἐπὶ τῆς ἰδίας ἔμενε καθέδρας. ἰδὼν γὰρ ὁ δῆμος ἐκεῖνον μηδόλως τῆς ἕδρας μεταχωρήσαντα, ἐπαύσαντο τῆς φυγῆς. οἱ δὲ τοῖς θανοῦσι τότε προσήκοντες, τοὺς οἰκείους θρηνοῦντες, δημοσίᾳ πρὸς τὸν βασιλέα ἀπέσκωπτον. διὰ ταῦτα τοίνυν μισεῖσθαι παρὰ τῶν πολιτῶν ὑποπτευόμενος, τείχει περιέζωσε τὰ βασίλεια, ἀλλ' ὅτε τοῦτο ἀπήρτιστο, καὶ αἱ τῶν πυλῶν αὐτῷ κλεῖδες ἐπεκομίσθησαν, τότε, ὃν ἐφοβεῖτο φόνον, ἦλθεν αὐτῷ, καὶ οὐδὲν τῆς μηχανωμένης αὐτῷ ἀσφαλείας ἀπώνατο. τῶν δὲ Τούρκων, τῶν Οὔγγρων δηλαδὴ, τὰ Θρᾳκῷα ληϊζομένων, τῷ Βουλγαρίας ἐπέστειλεν ἄρχοντι ὁ βασιλεὺς Νικηφόρος, μὴ παραχωρεῖν αὐτοῖς διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Ῥωμαίων λυμαίνεσθαι. ὁ δὲ οὐχ ὑπήκουσε, λέγων, ὡς ὅτε καθ' ἡμῶν ἐπεστράτευον, παρακαλούμενος συμμαχῆσαι ἡμῖν, οὐκ ἠθέλησας. καὶ νῦν ὅτε βιασθέντες σπονδὰς ἐθέμεθα πρὸς αὐτοὺς, ἀξιοῖς ἡμᾶς παρασπονδῆσαι, ὅπλα τε κατ' ἐκείνων ἄρασθαι, καὶ κινῆσαι πόλεμον ἀπροφάσιστον. ἀποκρουσθεὶς τοίνυν ἐν τούτῳ, ὡς τὸν ἄρχοντα Ῥωσίας τὸν Σφενδοσθλάβον διεπρεσβεύσατο, ὁρμᾶν κατὰ τῶν Βουλγάρων αὐτὸν, διὸ καὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἐν Χερσῶνι πρωτεύοντος τὸν Καλοκῦρον πρὸς Ῥωσίαν ἐξαπέστειλε. ὁ δὲ στρατὸς τοίνυν ἐπὶ Βουλγαρίαν συνῆψε πῦρ ῥωσικὸν, καὶ χώραν αὐτῆς πολλὴν ἐλήϊσε, καὶ λείαν ἀναρίθμητον ἐκεῖθεν ἀπήλασε, καὶ τῷ ἐπιόντι δ' ἐνιαυτῷ οὐχ ἧττον τῶν προτέρων οἱ ῥῶς τὰ Βουλγάρων ἐκάκωσαν. γέγονε δὲ ἐπὶ τῆς Φωκᾶ βασιλείας καὶ σεισμὸς φρικωδέστατος, ὃς τῇ μὲν Κωνσταντίνου οὐ πάνυ τι ἐπιβλαβὴς ἦν, πόλεις δ' ἑτέρας καὶ σφόδρα κατέβλαψεν. ἐπνευσαν δὲ ἄνεμοι ἐν τῷ Μαΐῳ μηνὶ, δι' ὧν ἐφθάρησαν οἱ καρποὶ, καὶ γέγονε λιμὸς ἰσχυρὸς, ὃν ὡς οἰκεῖον κέρδος ὁ Νικηφόρος μετῆλθε, ταμιευσάμενος τὸν σῖτον, καὶ πολλοῦ πιπράσκων τοῖς λιμώττουσι, μηδὲ φροντίζων, ὅτι σιτοκάπηλος ὤν,

ἐπὶ τὸν σιτωνοῦντα παροιμιαζόμενον, ἀλλ' αὐχῶν μᾶλλον ὡς εὐεργετῶν τὸ ὑπήκοον, ὅτι δύο μεδίμνους ἐπίπρασκε τῷ νομίσματι. καὶ ταῦτα παράδειγμα ἔχων τὸν Μακεδόνα Βασίλειον, ὅπως πάνυ πρώην μεγαλοπρεπῶς ἐν τῇ τοιαύτῃ ἐνδείᾳ ἐξάμενος ἐνδείαν. ἀπιὼν γάρ ποτε ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, συνήθη ποιούμενος πρόοδον, εἰς τὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ναόν, καί τινας τῶν τῆς πόλεως ἄνδρας ὑπόσκυνον διαπνοοῦντας τε τὰ πρόσωπα διασώμενος σκυθρωπάζοντας, ἤρετο τὴν αἰτίαν τῆς σκυθρωπότητος. οἱ δὲ καὶ πῶς οὐκ ἂν σκυθρωπάζοιμεν, ἔφασαν, δέσποτα, ἐπηρτημένον ἡμῖν ὁρῶντες τὸν θάνατον, εἰ δὲ τοῖς δύο μεδίμνους σίτου εἰς νόμισμα χρυσοῦν ὠνούμεθα; ταῦτα ἀκούσας ἐκεῖνος ἀνῴμωξε, καὶ τοῖς μὲν χρήμασι τὴν κατήφειαν ἔλυσε, τοῖς δὲ τὰς πολιτικὰς ἐγκεχειρισμένοις ἀρχὰς ἐλοιδορήσατό τε καὶ ἐπικράνατο, ὅτι μὴ αὐτὸν τὰ τῆς ἐνδείας ἐδίδαξαν, καὶ εὐθὺς τοὺς βασιλικοὺς σιτῶνας ἀνοιγῆναι ἐκέλευσε, καὶ δώδεκα μεδίμνους σίτου νομίσματος ἑνὸς ἐκδίδοσθαι. ἀλλ' ἐκείνου μὲν ἡ πρᾶξις αὕτη βασιλική, τῷ δ' ἱστορουμένῳ νῦν βασιλεῖ καὶ λίαν καπηλική, ὃς τὸ ὑπήκοον ὁρῶν πιεζόμενον λιμῷ, οὐκ ἐπήμυνεν, ἀλλὰ μέντοι καὶ ἐνετρύφα ταῖς αὐτοῦ συμφοραῖς, καὶ τοῖς τοῦ λιμοῦ τραυματίαις ἐπεξαίνων ὑπῆρχε τὰ τραύματα. καὶ ὁ τοῦ βασιλέως δὲ ἀδελφὸς ὁ Λέων οὐχ ἧττον ἔθλιβε τόν τε δῆμον τῆς πόλεως καὶ τοὺς οἰκήτορας τῶν χωρῶν, καπηλεύων καὶ αὐτὸς μετ' ἐκείνου. καὶ οἱ μὲν οὕτω διέκειντο πρὸς τοὺς πάσχοντας, οἱ δὲ πρὸς τὸν κρατοῦντα δι' ἀποσκωμμάτων ἀπεσκώπτον. ποτὲ γὰρ νεολέκτους στρατιώτας ὁρῶντος τοῦ βασιλέως, ἐπεί καί τινα πρεσβύτην συναριθμούμενον πολιόν, ἔφη πρὸς ἐκεῖνον ὁ αὐτοκράτωρ· πῶς τοῖς στρατιώταις ἄνθρωπος γέρων ὢν συγκαταλέγεις σεαυτόν; ὁ δ' αὐτίκα εὐφυῶς ἀντεφθέγξατο, ὡς πολὺ δυνατώτερος νῦν εἰμὶ ἢ ὅτε ἤκμαζον, δέσποτα. τότε γὰρ οὐδ' ἡμισείας ἂν ἐπωμισάμην σῖτον νομίσματος, νῦν δὲ ξέστον δύο νομισμάτων οἶον ἐπὶ τὸν ὦμον αἴρω. συνῆκε μὲν τὴν εἰρωνείαν ὁ βασιλεύς, ἀταράχως δὲ ταύτην ἐνεγκὼν μετῆλθε πρὸς ἕτερον. ἐρωτικῶς δὲ σφόδρα πρὶν διακείμενος ὁ Νικηφόρος πρὸς τὴν Θεοφανώ, μετέπειτα τῆς πρὸς αὐτὴν συνουσίας ἀπείχετο, ἢ κορεσθεὶς ταύτης, ἢ καὶ δι' ἐγκράτειαν, μίξεως ἀπεχόμενος. οὐδὲ γὰρ πάνυ τι καὶ νέος ὢν πρὸς ἔρωτας ἐτύγχανεν εὐκατάφορος. ἡ δὲ μισήσασα τὸν ἄνδρα διὰ τὸ ἀνομίλητον, ἢ καὶ περὶ τοῖς υἱέσι δείσασα (ἦν γὰρ ἐξ ὑπονοίας ὑποτονθορυζόμενον, βούλεσθαι τὸν Νικηφόρον τὰ βασιλόπαιδα ἐκτεμεῖν, καὶ τῶν παιδογόνων στερῆσαι μορίων, καὶ τὸν ἀδελφὸν βασιλεῦσαι τὸν Λέοντα) εἰς λόγους ἦλθε λάθρα τῷ Τζιμισκῇ, ἢ ἔρωτι τοῦ ἀνδρὸς ἁλοῦσα (ἦν γὰρ τὸ κάλλει διαπρεπής, καὶ τοῖς ἄλλως χάρισιν ἀστεῖος) ἢ καὶ ἀξιόχρεων τοῦτον τῷ Νικηφόρῳ λογισαμένη ἀντίρροπον, ὡς δέ τινες φασι, καὶ εἰς συνουσίαν ἐλθοῦσα τῷ ἀνδρί, καὶ ἐπὶ τοῦ Νικηφόρου ἐρεθίσασα, καὶ τὸ τῆς παροιμίας, σφαῖραν ἀφῆκεν ἐπὶ πρηνοῦς. ἦν γὰρ καὶ ἄλλως ὁ Ἰωάννης τῷ βασιλεῖ μηνιῶν, ὅτι τῷ ἀδελφῷ πειθόμενος ἐκείνου βασκαίνοντι τούτῳ, ὑποπτεύσας τὸν ἄνδρα ἐνέμεσε, καὶ τῆς στρατιωτικῆς ἀρχῆς παύσας αὐτόν, εἰς πολιτικὴν μετέστησε, λογοθέτην τοῦ δρόμου προχειρισάμενος, ὅπερ ἐκεῖνος οὐ δυναστείαν, ἀλλ' εἰς τιμωρίαν καὶ ταύτην βαρεῖαν ἐλογίζετο. εἶτα τῇ κακώσει τοῦ ἀνδρὸς προστιθεὶς, καὶ οἴκοι μένειν αὐτὸν ἐκέλευσεν, ᾤκει δὲ κατὰ τὸ θέμα * διὰ ταῦτα ἐμήνιεν ὁ Ἰωάννης. ὡς δὲ καὶ τὴν μαχλάδα ἐκείνην εὕρηκεν αὐτὸν παροξύνουσαν, διαπραξαμένην δὲ οἱ καὶ κάθοδον κελεύσει βασιλικῇ, τῇ τυραννίδι ἐπέθετο, συμπράττουσαν ἔχων καὶ τὴν βασίλισσαν, καὶ ἅμα τε εἰς

[margin:] [illegible]

[margin:] περὶ Λέοντος τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως.

[margin:] ὅτι κατὰ τοῦ βασιλέως ἐφίλησε τὸν Τζιμισκῆν ἡ Θεοφανώ.

[margin:] ὅτι λογοθέτην τοῦ δρόμου προεβάλετο τὸν Τζιμισκῆν ὁ βασιλεύς.

publicis execrationibus obnoxiū esse, sed benignitatem potius suam erga subditos iactās, quòd binos medimnos aureo uenderet, quāuis exemplum Basilij Macedonis haberet, qui in tali penuria se, non ita olim, magnificè gesserat. Nam cum aliquādo de more in D. Apostolorum ædem iret, & ciues quosdā grauitatis aliquid prę se ferentes, mœstos cōspexisset: causam tristitiæ quęsiuit: Illi respōderunt, Domine, qui nō tristes esse possumus, cùm mortē nobis instantē uideamus, & bini frumenti medimni aureo nummo sint emendi? Quibus ille auditis ingemuit, dataq; pecunia tristitiā illorū discussis, ciuiles Magistratus execratus, quòd ab ijs de penuria nō factus esset certior, ac statim Imperatorijs granarijs apertis, duodenos medimnos uno aureo uendi iussit. Ac ille quidem, ut Imperatorē decet, egit: hic pro caupone se gessit, qui populo penuria laborāti, non modò nihil opis tulit, sed & calamitatibus insultauit: uulneribus eorum, quos fames fauciarat, inhumaniter diuellendis. Sed & frater eius Leo, & ipse cauponādo, nihilominus & urbanū populū & prouinciales premebat. Qui cùm se tales erga afflictos præberent, uicissim dicterijs à populo incessebanť. Nam cū aliquando Imperator nouitios milites lustrās, canum quendā inter cæteros uidisset, rogauit, Cur homo senex militiæ nomē dedisset? Ibi ille ingenio se respōdit, Se nūc multò robustiorem esse, quā in iuuētute. Tum enim ne dimidij quidē aurei frumentū tollere potuisse: nūc uerò duorū aureorū facilius in humeros sublaturū. Intellexit cauillū Imperator, eoq; dissimulato ad aliū transiit. Quamuis autē Theophanonem prius uehementer deperisset, pòst, eius congressu abstinuit, siue ex satietate, siue ex continentia. Nam uel in adolescentia parū procliuis ad libidinē fuerat. At illa maritū uel ob eam alienationē exosa, uel de filijs solicita (quidam enim murmurabant, uelle Nicephorum regijs pueris castratis, imperiū in fratrē Leonē transferre) clàm cum Ioanne Zimisce colloquitur, siue amore eius capta (nam formæ excellentia & uenustate, hominum oculos in se conuertebat) siue eum parē Nicephoro aduersarium rata. Quidā etiam tradūt, eam consueuisse cum illo, & homine contra Nicephorum instigato, plaustrum per se nutans, ut prouerbio dicitur, opportunè perculit. Nam Ioannes alioqui succensebat Imperatori, cui ex fratris inuidia & calumnijs suspectus, à militari potestate, ad ciuilem trāslatus fuerat, et Dromi Logotheta designatus, quam ipse non potestatem, sed graue supplicium iudicabat. accesserat malis, quòd quum in Themate * habitaret, domi manere iussus erat. Ob hæc Ioannes iratus, cùm etiam à meretrice illa irritaretur, quæ reditum ei iussu Imperatoris confecerat: regnum affectauit, illa adiutrice: eodem'que tempore suis neces-

[margin:] Basilij Macedonis in caritate annonæ benignitas.

[margin:] Dicteria in Nicephorū.

[margin:] Theophano cum Zimisce in Nicephori necem cōspirat.

necessarijs arcanum aperuit, et facinus aggressus, intempesta nocte cum ijs lembo conscenso, ad Regiam peruenit, qua mari austrino alluitur. Bucolcon is locus dicitur, quod ibi lapideus leo excisus est, qui, cum boui eiusdem materiæ insideat, pede sinistro cornu illius tenet, & collum distorquet. Quo cum uentum esset, sportam demissam uidet, in eaque cum suis à Theophanonis ancillis attrahitur. Habebat autem secum Michaelem Burzem, Imperatori, ob inconsideratam illam iram infensum, & Leonem Abalantem & Theodorum Nigrum, quem ob colorem nigriorem Azypotheodorum uocabant, & alios duos. Igitur cubiculum Imperatoris sine strepitu ingressi (Nam id quoque Theophano confecerat) Nicephorum humi dormientem, quidam calcibus per cōtumeliam insultans somno excutit, experrectum seque attollentem lethaliter in capite uulnerat, quo ictu & corpus eius & animus grauiter est concussus. Ad Zimiscem qui in regio lecto consederat, adductus, iam collabens & utrinque suffultus: cum rogaretur, quibus de causis ab eo uexatus esset; nihil respondit, sed illud duntaxat, Iuua domine, clamauit. Iubet igitur Zimisces coniuratos maxillas eius capulis gladiorum pulsando confringere, aut dentes elidere. Deinde quidam in tergum eius hastam ita intorquet, ut per pectus elaberetur. Tumultu ab excubitoribus excitato (iam enim insidias animaduerterant) caput modò defuncti, amputatum per fenestram ostendunt, itaque illorum impetum comprimunt. Fertur Nicephorus paucis antè diebus tabellas in suo cubiculo inuenisse insidiarum indices. Leo frater Imperatoris, necce illius cognita cum filio suo Nicephoro in magnam Ecclesiā cōfugit. Fuit hic Imperator cum cæderetur, natus annos quinquagintaseptē, quorū sex cum totidē mensibus regnauit.

Bucoleon.

Nicephori cædes.

IMPERIVM IOANNIS ZIMISCÆ.

AC ille quidem fatis ita satisfecit. Zimisces autem regno potitus, Romani liberos, pueros adhuc, Imperij consortes fecit: Basilio cubiculario, quē Nicephorus nouo dignitatis genere Præsidem appellarat, ut in rebus gerendis uersato, administrationem omnem commisit. Is Nicephori cognatos, & alios qui ei adhuc benè cupere uidebantur, amouit, Leone curatore palatij, & filio eius Nicephoro Lesbum relegatis, alteri eius filio Bardæ certo limite præfinito, ne Amasia excederet, atque alijs aliter tractatis. Quos autem Nicephorus in exilium egerat, reuocauit. ijs uerò etiam Pontifices annumerabantur, qui ei libro subscribere recusarant, quo sanxerat, ne quis Pontifex se inscio designaretur. Deinde in magnam Ecclesiam abijt Ioannes, ut ibi diademate ornaretur. Sed Polyeuctus, eum, ut cæde pollutum, ingredi ædem sacram non est passus.

Nicephori acta rescinduntur.

Zimisces non prius coronatur quàm Patriarche satisfecisset.

ἐθάῤῥει, τὸ ἀπόῤῥητον ἀπεκάλυψε, καὶ ἅμα τῷ ἔργῳ ἐπεχείρησε, καὶ προσλαβόμενος αὐτούς, ἀκατίῳ τὸ τηνικαῦτα λέμβῳ ἐμβεβηκὼς ἐπὶ τῆς νοτίας θαλάσσης τοῖς βασιλείοις ἀφίκετο. Βουκολέων ὁ τόπος ὀνόμασται, ὅτι λίθινος λέων λελάξευται ἐν αὐτῷ, βοῒ ἐπιβεβηκὼς ὁμοίῳ, καὶ τῷ εὐωνύμῳ ποδὶ κατέχων τὸ κέρας αὐτοῦ, καὶ περιστρέφων τὸν αὐχένα τοῦ βοός. ἐνταῦθα γενόμενος, σαργάνην τινὰ καθιεμένην ἄνωθεν καθορᾷ, καὶ δι' αὐτῆς ἀνιμᾶται παρὰ θεραπαινῶν τῆς Θεοφανοῦς, καὶ αὐτὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ. εἶχε δὲ ὁ Βούρτζης Μιχαὴλ ἐγγὺς τοῦ βασιλέως, καὶ αὐτὸς διὰ τὴν ὀργήν, ὡς εἴρηται, τὴν ἀλόγιστον, καὶ Λέων ὁ Ἀβαλάντης. καὶ ὁ μελάγχρους Θεόδωρος ὃν διὰ τὸ τοῦ εἴδους μελάντερον ἐκάλουν Ἀτζυποθεόδωρον, καὶ ἕτεροι δύο. ἀψοφητὶ τοίνυν ὑπεισελθόντες τὸν κοιτῶνα τὸν βασίλειον (καὶ τοῦτο γὰρ αὐτοῖς ἡ Θεοφανὼ κατεπράξατο) ὕπνον τὸν Νικηφόρον χαμεύνην ὑπνώττοντα, καί τις αὐτῷ λὰξ ἐν θυμῷ καὶ ἐνυβρίσας διύπνισεν, ὡς δὲ τὴν κεφαλὴν ἐπανῆρεν ἀνιστάμενος, δέχεται κατ' αὐτῆς εὐθὺς καιρίαν πληγήν, ἥτις αὐτῷ διέσεισε καὶ τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχήν. εἶτα ὁ μὲν Τζιμισκῆς ἐπὶ τῆς βασιλείου κλίνης ἐκάθητο, ὁ δὲ φονεὺς ἤδη παραπεσὼν ἑκατέρωθεν ὑπερειδόμενος αὐτῷ παρίσταται. ὁ δὲ τὰς αἰτίας αὐτὸν ἠρώτα, δι' ἃς ἐκάκου περὶ αὐτόν. ὡς δ' ἐκεῖνος πρὸς οὐδὲν ἀπεκρίνατο, μόνον δὲ τό, Κύριε βοήθει, ἐφθέγγετο, ἐγκελεύεται τοῖς περὶ αὐτὸν ταῖς λαβαῖς τῶν ξιφῶν τὰς γνάθους αὐτοῦ παίοντας συνθραῦσαι, ἢ διασεῖσαι τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ. εἶτά τις δόρυ ἐπαφεὶς διαπερᾷ βάλλων ἐπὶ νῶτον αὐτόν, καὶ τὸ δόρυ διὰ τῶν στέρνων ἐξέπεσε. θορύβου δὲ παρὰ τῶν προκοιτώντων γεγενημένου (ἤδη γὰρ εἰς αἴσθησιν ἦλθον τῆς ἐπιβουλῆς) καὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ ἀνδρὸς ἄρτι ἐκτεμόντες τοῦ νεκροῦ, καὶ τοῖς σωματοφύλαξι διὰ θυρίδος δεικνύουσι, καὶ οὕτω τὴν ἐκείνων ὁρμὴν καταπαύουσι. λέγεται δ' ὅτι πρὸ ἡμερῶν ὀλίγων ἐγγραφὸν τινα εὗρεν ἐν τῷ κοιτῶνι ὁ Νικηφόρος, δηλοῦν τὴν ἐπιβουλήν. ὁ δὲ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου αὐτάδελφος ὁ Λέων τὸν φόνον ἐγνωκώς, σὺν τῷ υἱῷ Νικηφόρῳ τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ προσέφυγεν. ἦν δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἐκεῖνος, ὅτε ἀνῃρεῖτο, ἐτῶν πεντήκοντα καὶ ἑπτά, ἐξ ὧν ἓξ καὶ μῆνας τοσούτους τῶν σκήπτρων ἐκράτησε τῶν ῥωμαϊκῶν.

ἐπιβεβηκότα τῷ βοΐ, ... ἀλλήλοις.

ἀνάγουσι ... μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΤΖΙΜΙΣΚΗ.

Καὶ ὁ μὲν οὕτως ἀπέτισε τὸ χρεών. ὁ δὲ Τζιμισκῆς τῆς βασιλείας γενόμενος ἐγκρατής, καὶ τοὺς τοῦ Ῥωμανοῦ παῖδας κοινωνοὺς πεποίηκε τῆς ἀρχῆς, παῖδας ἔτι τυγχάνοντας, τὸν δὲ παρακοιμώμενον Βασίλειον, ὃν ὁ φονεὺς τετίμηκε πρόεδρον, μήπω πρῴην ὄντος τοῦ ἀξιώματος, προσλαβόμενος ὡς ἐντριβῆ περὶ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν, αὐτῷ τὴν πᾶσαν οἰκονομίαν ἀνέθετο. καὶ ὃς τοὺς τῷ Νικηφόρῳ προσήκοντας, ἢ καὶ ἄλλως εὔνοιαν ἐκείνῳ τηρεῖν ὑποπτευομένους, ἐκ μέσου πεποίηκε, τὸν μὲν κουροπαλάτην Λέοντα, καὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νικηφόρον ἐν Λέσβῳ περιορίσας, τῷ δ' ἑτέρῳ τοῦ Λέοντος υἱῷ τῷ Βάρδᾳ ὅριον θέμενος τὴν Ἀμάσειαν, καὶ ἄλλους ἄλλως μετελθὼν τε καὶ οἰκονομησάμενος. τοὺς δὲ παρὰ τοῦ Νικηφόρου φυγαδευθέντας κατήγαγεν, οἷς καὶ ἀρχιερεῖς συνηριθμοῦντο, ὅσοι μὴ ὑπογράψαι ἐν τῷ τόμῳ ὑπείκοντο. δι' οὗ ἐδέσπισε, μὴ ἄνευ ἐκείνου ἀρχιερέα τινὰ προχειρίζεσθαι. εἶτα ἄπεισιν ὁ Ἰωάννης εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν ταινιωθησόμενος. ἀλλ' οὐκ εἰάθη παρὰ τοῦ Πολυεύκτου εἰς τὸν ναὸν εἰσελθεῖν, ὡς φόνῳ μεμιασμένος.

ὅτι τὸν παρακοιμώμενον Βασίλειον ... τῆς βασιλείας ... πράγμασι.

ὅτι ... τὸν ... ἀπάγειν ... εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

πρῶτος

πρᾶος δὲ τὴν ἐπιτίμησιν ὁ Τζιμισκῆς ἤνεγκεν, ἀπελογεῖτο μὴ αὐτὸς αὐτόχειρ γενέσθαι τοῦ φόνου, ἔλεγε δὲ τὸν Ἀβαλαντῆν καὶ τὸν Ἀτζυποθεόδωρον ἐπιτροπῇ τῆς Θεοφανοῦς τὸν Νικηφόρον διαχειρίσασθαι. τὴν μὲν οὖν Θεοφανὼ ὁ πατριάρχης ἀπῄτησε τῶν βασιλείων ἀπελαθῆναι καὶ περιορισθῆναι, καὶ τοὺς αὐτόχειρας τοῦ Νικηφόρου ἐκδιωχθῆναι, τὸν δὲ τόμον, ὃν περὶ ἐμνήσθημεν, διαφθαρῆναι, καὶ αὐτὸν τὴν ἐπιτίμησιν δέξασθαι ἐπιτιμίας. ὁ δὲ πάντα ποιήσειν ὑποσχόμενος αὐτίκα εἴλλει καὶ κατῆγε τῆς βασιλείας τὴν Θεοφανὼ, καὶ τὸν τόμον ἐκκομισθέντα διέῤῥηξε, καὶ ἃ ἔτι ἰδιώτης τελῶν εἶχε περιουσίαν, διανεῖμαι πένησιν ἐπηγγείλατο. τούτων δὲ γενομένων ἐπὶ τὴν γειτονίαν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν καὶ θεοῦ ἑορτὴν ἅμα τε τὴν ἐκκλησίαν εἰσῆλθε τρίπτυχον ἄνοδον, καὶ ἅμα τῷ διαδήματι ἐστέφθη, τῇ δὲ Θεοφανὼ εἰς Προικόννησον περιωρίσθη. οὕτω μὲν Ἀντιοχείας αὐτὴν ἀναῤῥηθείς, ἐπεὶ ἀρχιερέως ἡ μεγάλη Ἀντιόχεια χηρεύουσα ἦν, προχειρίζεταί τινα μοναχὸν Θεόδωρον, ὃς αὐτῷ προεῖπε τῆς βασιλείας τυχεῖν, καὶ μὴ σπεῦσαι μηδ' ἁρπάσαι αὐτήν, ἀλλ' ἀναμεῖναι τὴν ἐκ τοῦ θεοῦ προχείρισιν. ὅσπερ τὴν ἀρχιερωσύνην καταδεξάμενος, ἀξίωσιν ἐποιήσατο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἐκείνην, ὡς Μανιχαίους ἐκ τῆς ἑῴας μετοικίσαι πρὸς τὰ ἑσπέρια, πολλοὺς τῇ αὐτῶν μυσαρᾷ αἱρέσει διαφθείροντας. ὁ τὴν ἀξίωσιν πληρῶν, εἰς Φιλιππούπολιν μετῴκισε τὸ γένος τῶν Μανιχαίων. ὁ δὲ πατριάρχης Πολύευκτος τῇ τοῦ Τζιμισκῆ ἀναῤῥήσει τριάκοντα καὶ πέντε ἡμέρας ἐπιβιοὺς, τὸν βίον μετήλλαξε, καὶ ἀντεισήχθη εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν θρόνον τῆς βασιλευούσης τῶν πόλεων ὁ μοναχὸς Βασίλειος ὁ Σκαμανδρηνός. οἱ δὲ ἐκ τῆς Ἄγαρ μὴ ἀνακτὴν ἡγούμενοι, στερηθῆναι τῶν πόλεων ἃς ἤδη ἀφῃρέθησαν. συνελέγησαν πανταχόθεν, καὶ συνθήκας περὶ ὁμαιχμίας πεποιηκότες, καὶ τοῖς Καρχηδονίοις τὴν σφῶν ἡγεμονίαν προσνείμαντες, διεστρατεύσαντο ἐπὶ τὴν ἐν τῇ Δάφνῃ Ἀντιοχείας, καὶ ταύτην ἐπολιόρκουν. τῶν δ' ἐν τῇ πόλει αὐθισταμένων αὐτοῖς καρτερώτερον, ἠγγέλθη τῷ βασιλεῖ τῶν ἐθνῶν ἡ συνέλευσις. ὁ δὲ κελεύει τῷ στρατηγῷ Μεσοποταμίας ἐπικουρῆσαι τοῖς πολιορκουμένοις. καὶ πολέμου πρὸς τοὺς Ἀγαρηνοὺς συῤῥαγέντος, οἱ βάρβαροι καί τοι πολλαπλάσιοι πρὸς τοὺς Ῥωμαίους ὄντες, τρέπονταί τε καὶ σκεδάννυνται. οἱ δὲ Ῥῶς τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος καὶ τὴν χώραν αὐτῶν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, καὶ τοὺς ἡγεμόνας τοῦ ἔθνους τόν τε Βορίσην καὶ τὸν Ῥωμανὸν, ἐπιλελησμένοι τῶν οἰκείων, ἀλλ' ἐπεθύμουν αὐτόθι ποιῆσαι τὴν χώραν κατέχοντες, πρὸς τοῦτο δὲ αὐτοὺς καὶ ὁ Καλοκυρὸς ἀνερρίπιζεν, εἰ γὰρ βασιλεὺς Ῥωμαίων ἀναῤῥηθήσομαι παρ' ὑμῶν, ἔλεγε, τήν τε τῶν Βουλγάρων χώραν παραχωρήσω ὑμῖν, καὶ διαθήσομαι πρὸς ὑμᾶς εἰρήνην διαιωνίζουσαν, καὶ τὰ ὑπεσχημένα παρέξω ἐπὶ τὸ πολλαπλάσιον. οἱ δὲ τῇ τε τῶν χωρῶν ἀρετῇ θελχθέντες, καὶ τοῖς λόγοις τοῦ Καλοκυροῦ χαυνωθέντες, ὅτι τῷ βασιλεῖ πάντα ποιήσειν ἐπαγγελθέντα παρὰ τοῦ Νικηφόρου σφίσιν ὑπεσχημένα ἀπειθοῦσι γράφοντι, καὶ τοῖς πρέσβεσιν ὡμίλησαν ἀλαζονικώτερον. ὅθεν ἠναγκάσθη κατ' αὐτῶν ὅπλα ἀναγκάσαι, καὶ ταῖς Ῥωμαϊκαῖς δυνάμεσιν ἐπιστήσας στρατάρχην, ὃν στρατηλάτην ὠνόμασε Βάρδαν μάγιστρον τὸν Σκληρὸν, τὸν ἀδελφὸν τῆς θανούσης αὐτοῦ γαμετῆς. οὗ τοῦ ἀδελφοῦ ὄντα, ὁρμῆσαι οἱ ἐπὶ τοὺς Ῥῶς ἐνετείλατο. ὁ δὲ ἀπῄει. οἱ βάρβαροι τοῦτο μαθόντες, καὶ ὁ τῶν ἐξάρχων ὁ Σφενδοσθλάβος, τούς τε Βουλγάρους ὁπλίσαντες, καὶ συμμάχους προσλαβόντες Σκύθας, οἱ Πατζινάκαι καλοῦνται, καὶ τοὺς τὴν Παννονίαν οἰκοῦντας Τούρκους, καὶ στρατιὰν εἰς τριάκοντα μυριάδας ἀριθμουμένην συναγόμενοι, τὴν Θρᾴκην ἅπασαν ἐληΐζοντο. τούτοις οὖν μὴ

Quam increpationem Zimisces æquo ferens animo, pro defensione attulit, se cædē suis manibus non perpetrasse, sed Abalantē, et Azypotheodorum Theophanonis iussu Nicephorum sustulisse. Contrà, patriarcha postulauit, ut Theophano regia pulsa relegaretur, & Nicephori percussores in exilium agerentur, & liber cuius mentionem fecimus, laceraretur, & ipse pœnas daret. Ille se omnia facturū pollicitus, statim missis satellitibus Theophanonem Regia educit, librum ad se allatum lacerat, & quas priuatus opes habuisset, se distributurum pauperibus promisit. His factis nata li seruatoris & Dei nostri, simul in Ecclesiam admittitur, simul diademate ornatur, Theophanone in Præconesum relegata. Sic appellatus Imperator, cum magna Antiochia Pontifice careret, monachum quendam Theodorum, qui Imperium ei prædixerat, neque festinare aut rapere, sed numinis designationem expectare iusserat, nominauit. Is Pontificatu suscepto ab eo postulauit, ut Manichæi, qui fœda sua secta multos contaminarent, ex Oriente in Occidentem transferrentur. Cuius postulatis ille obsecutus, nationem Manichæorum Philippopolim transtulit. At Patriarcha Polyeuctus, cum post Zimiscæ proclamationem triginta quinque dies uixisset, obijt, in eiusque locum successit Basilius monachus Scamandrenus. Agareni uerò non ferendum esse rati, si ademptis modò urbibus carendum esset: undecunque conuenerunt, pactaque belli societate, Carthaginensium ductu & auspicijs, Antiochiam iuxta Daphnen, obsederunt. Sed dum ciues constantius illis resistunt, gentium illa conspiratione cognita Imperator, Mesopotamiæ Ducem obsessis opem ferre iubet. Prælio commisso, Barbari, & si numero longè superiores, à Romanis profligati, dissipantur. Cæterum Rossi Bulgarorum natione & prouincia subacta, una cum ducibus Borise & Romano, obliti patriæ, illic Imperij sedem constituere uoluerunt, Calocyri potissimum impulsu: qui, si ab eis Romanorum imperator appellaretur, se & Bulgaria eis cessurum, & pacem perpetuam facturum, & longè plura quàm promissa essent, præstiturum, est pollicitus. Illi & prouinciarum bonitate illecti, & Calocyri uerbis inflati: neque literis Imperatoris, omnia quæ Nicephorus promisisset, se confecturum affirmantis, auscultarunt, & legatos insolentius tractarunt. Qua de causa bello eos petere coactus, Romanas legiones Barda Sclero magistro duce, fratre uxoris nuper defunctæ, cōtra Rossos misit. Quo Barbarorū dux Sphendosthlabus intellecto, Bulgaris armatis, & Pazinacis Scythis, necnon Turcis, qui Pannoniam tenent, ad belli societatem ascitis, exercitu circiter CCC millium coacto, Thraciam omnem populatur. Sclerus, qui cum tanta multi-

Theodorū Antiochiæ Pontifex.

Manichæi.

Basilius Patriarcha.

Agareni Antiochia repulsi.

Bardas Dux cū Rossis Bulgaris & Pezinacis prosperè pugnat.

multitudine acie congredi non auderet, quippe copijs longè inferior, militari solertia Barbaros deuicit. Nam primùm Pazinacas solos callidè in insidias pellectos, partim cæcidit, partim uiuos cepit. Deinde cum cæteris aliquandiu æquo Marte pugnauit. Sed cum quidam ex Scythis & proceritate corporis & animi uigore omnibus suis popularibus superior, Sclerum suas legiones equo circumuehi, & ad rem strenuè gerendam cohortari uidisset: concitato equo ensem capiti uiri impegit, qui & duritie & læuore galeæ repulsus, non penetrauit. Sclerus uicissim tanta uehementia gladium in caput hostis illisit, ut Barbarus in duas partes dissecaretur, mediçque partes eius utrinque de equo laberentur. Quo facinore Barbari perterriti, fugæ se mādarūt, quos Romani à tergio insequuti, multos occiderūt, multos ceperunt. persequendi reliquias Barbarorum, quæ quidem uulneribus affectæ erant, finē noctis interuentus attulit. Dum hęc contra Rossos geruntur, Bardas Phocas Leonis filius, relicta Amasia, ubi exulabat, Cappadociæ Cæsarem occupauit, & factiosorum hominum opibus fretus, tyrannidem affectauit, sumptis Imperij insignibus. Sed & pater eius Leo cum altero filio Nicephoro in animo habuit Lesbo transire in Thraciam, adiutore Abydeno archiepiscopo. Verùm eo consilio cognito, damnatur unà cum filio Nicephoro, ut ei oculi effodiantur. Imperator tamen clam ministris mandasse fertur, ut simularent duntaxat excæcationem, eorumque uisum illæsum conseruarent. His ita gestis, Scythis recens fusis, Sclero literæ ab imperatore afferuntur, ut traiecto in Orientem exercitu, Bardam Phocam opprimat. Qui cum Cæsariam peruenisset, Phocas à sua factione desertus (nam ad Sclerum confluebant omnes) solus cum suis ministris ad castellum Tytopæum properat: à quo cum non multum abesset, equites eum à Sclero missi consequuntur. Quorum unus Constantinus Charon, cæteris audacior scilicet, commilitones suos anteuertit, & impetu uehementiore ac pertinacius in Phocam, extremum suorum agmen curantem, illatus, hominem maledictis & probris insectatur. Cui ille, Non te decet, inquit, homini tali calamitate conflictanti insultare. Cum autem Charon interim propior factus, telum in eum coniecturus esset, clauam sic in galeam eius impegit, ut unà cum illa caput etiam confringeret, quo uno ictu prostratus, purpuream uomit ille animam. Eum iacentem conspicati, qui ponè sequebantur, à persequēdo destiterunt. Phocæ porrò castellum iam ingresso persuasit Sclerus, ut Imperatoris fidei se committeret: cuius iussu clericus factus, & in Chium relegatus est: Sclerus in Occidentē reuocatus, Imperator studio Basilij Cubicularij

Bardas Phocas & Leo affectati Imperij dant pœnas.

Constantinus Charon à Barda occiditur.

Zimiscæ nuptiæ & Rossica uictoria.

θαῤῥῶν ὁ σκληρὸς συμμῖξαι, καὶ ἐπὶ συστάδην μαχέσασθαι (πολλοστὸν γὰρ ἦν πρὸς τὸ πλῆθος ἐκείνων τὸ μετ' αὐτοῦ στρατιωτικὸν) στρατηγικαῖς μεθόδοις τοὺς βαρβάρους κατηγωνίζετο. καὶ πρῶτον μὲν λόχους καθίσας, καὶ μόνοις τοῖς πατζινάκαις ἐπελθὼν, εἶθ' ὑποφυγὼν αὐτοὺς ὑπαγαγὼν εἰς τοὺς λόχους, τοὺς μὲν ἀνεῖλε, τοὺς δ' εἷλε ζῶντας. εἶτα καὶ τοῖς ἄλλοις συμμίξαντι μέχρι μέν τινος ἰσόῤῥοπος ἦν ἡ μάχη αὐτῷ. ὡς δέ τις τῶν σκυθῶν καὶ ὄγκῳ σώματος, καὶ ψυχῆς παραστήματι γενναῖος εἶναι δοκῶν, καὶ τῶν ὁμογενῶν ἁπάντων ὑπερφέρειν, ὁρῶν τὸν σκληρὸν ἔφιππον διιόντα τὰς ὑφ' ἑαυτὸν τάξεις, καὶ ταύτας εἰς ἀλκὴν διεγείροντα, ὥρμησε κατ' ἐκείνου, καὶ κατήνεγκε τὸ ξίφος ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, τὸ δὲ τῇ τοῦ κράνους ἰσχύϊ καὶ τῇ λειότητι οὐχ ἥψατο αὐτοῦ. ὁ δὲ σκληρὸς αὖθις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τὸν σκύθην ἀντέπληξε. καὶ ἡ τοῦ ξίφους καταφορὰ εἰς τοσοῦτον γέγονε σφοδρὰ, ὡς διχῆ τμηθῆναι τὸν βάρβαρον, καὶ ἡμίτομα τὰ μέρη αὐτοῦ τοῦ ἵππου ἐκπεσεῖν. οἱ βάρβαροι τὸ ἔργον ἐκπλαγέντες εἰς δειλίαν ἐνέπεσον, καὶ εἰς φυγὴν αὐτίκα ἐτράποντο, οὓς οἱ ῥωμαῖοι κατόπιν ἐλαύνοντες, πολλοὺς μὲν ἀνῄρουν, πολλοὺς δ' ἐζώγρουν. ἔπαυσε δὲ τῆς διώξεως τοὺς περὶ τὸν σκληρὸν ἐπελθοῦσα ἡ νύξ. τίως δὲ καὶ ὅσοι περιελείφθησαν τραυματίαι ἦσαν. καὶ τὰ μὲν ἐπὶ τοὺς ῥῶς ἐν τούτοις ἦσαν, βάρδας δὲ ὁ φωκᾶς ὁ τοῦ λέοντος παῖς, ἐξ ἀμασείας φυγὼν ἐν ᾗ περιωρίζετο, τὴν τῶν καππαδοκῶν κατειλήφει καισάρειαν, πολλοὺς προσεταιρισάμενος, καὶ τυραννίδι ἐπεχείρησεν, ἑαυτῷ περιθέμενος τὰ τῆς βασιλείας παράσημα. καὶ ὁ πατὴρ δὲ τούτου ὁ λέων σὺν τῷ ἑτέρῳ υἱῷ τῷ νικηφόρῳ ἐκ λέσβου πρὸς θρᾴκην ἐβουλεύετο διαβῆναι, ἔχων συμπράττοντα οἱ τὸν ἀβύδου ἀρχιεπίσκοπον. γνωσθεὶς δὲ, τοὺς ὀφθαλμοὺς στερηθῆναι καταδικάζεται σὺν τῷ υἱῷ νικηφόρῳ. λέγεται δὲ τὸν βασιλέα ἐπὶ τῷ λεληθότως ἐντείλασθαί τισιν ἐπιτραπεῖσι τὴν πήρωσιν τῶν ἀνδρῶν, μὴ ἐκκόψαι τούτοις τὰ ὄμματα, ἀλλὰ δόκησιν μὲν παρασχεῖν ἐκτυφλώσεως, παραφυλάξαι δὲ τοῖς ἀνθρώποις ἀλώβητον τὴν ὅρασιν. τούτων οὖν οὕτω συνενεχθέντων, γραφὰς καταλαμβάνει βασιλέως τὸν σκληρὸν, ἄρτι τοὺς σκύθας τρεψάμενον, διαπεραιωθῆναι πρὸς τὴν ἑῴαν, καὶ τῷ βάρδᾳ τῷ φωκᾷ ἀντιπαραταχθῆναι. καὶ αὐτίκα ἀπῄει καὶ εἰς καισάρειαν γίνεται, καὶ οἱ περὶ τὸν φωκᾶν, ἐκεῖνον λιπόντες, τῷ σκληρῷ προσεχώρησαν, μόνος δὲ μετὰ τῶν θεραπόντων ὑπολειφθεὶς, πρὸς τὸ φρούριον κατέφυγε τὸ τυροποιόν. οὔπω δ' ἐγγίσαντα τῷ εἰρημένῳ φρουρίῳ, καταλαμβάνουσιν αὐτὸν ἱππεῖς πεμφθέντες πρὸς τοῦ σκληροῦ. ὧν εἷς κωνσταντῖνος ὁ χάρων θρασύτερος τῶν ἄλλων, ὡς ἔοικεν, ὢν, προφθάσας τοὺς συστρατιώτας, μεθ' ὁρμῆς συντονωτέρας ἐπέρχεται τῷ φωκᾷ, ὁ δὲ οὐραγεῖ καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ προϊοῦσι, καὶ ὁ χάρων ὕβρεσιν αὐτὸν ἔβαλλε καὶ ὀνείδεσι, καὶ ὁ φωκᾶς, οὐκ ἔδει σε, εἶπεν, ἄνθρωπον ἐν συμφορᾶς τοιαύταις γενόμενον, ἐπιπλήσσειν. τοῦ δὲ χάρωνος ἐν τούτοις ἐγγίσαντος τῷ βάρδᾳ, καὶ βαλεῖν ἐπιχειροῦντος αὐτὸν, ἐκεῖνος τὴν κορύνην ἀνατείνας, παίει τὸν κωνσταντῖνον ἐπὶ τῆς κόρυθος, καὶ ταύτην συντρίβει μετὰ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀνδρὸς, καὶ εὐθὺς εἷλε τὸν πεπληγμένον πορφύρεος θάνατος, μιᾷ θανατωθέντα πληγῇ, οἱ δὲ κατόπιν ἐλαύνοντες, ὁρῶντες τὸν πεσόντα, ἀφίσταντο τῆς διώξεως, καὶ ὁ φωκᾶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ φρούριον. εἶτα καὶ ὁ σκληρὸς παραγενόμενος, καὶ πείσας αὐτὸν προσχωρῆσαι τῷ βασιλεῖ καὶ προσελθόντα, κληρικὸν γενόμενον, εἰς τὴν χίον περιορίζει ὁ τζιμισκῆς. καὶ ὁ σκληρὸς αὖθις προσετάχθη μεταβῆναι εἰς τὰ ἑσπέρια. νυμφεύεται δ' ἑαυτῷ γυναῖκα ὁ βασιλεὺς σπουδῇ βασιλείου

τοῦ παρα-

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

τοῦ παρακοιμωμένου διὰ δ' ὥραν τὴν θυγατέρα Κωνσταντίνου τοῦ πορφυρογεννήτου. ἔτει δὲ δευτέρῳ τῆς αὐτοῦ βασιλείας ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἐκστρατεύει κατὰ τῶν Ῥῶς σὺν στρατεύμασι πλείοσι καὶ στόλῳ περιφανεῖ, καὶ ἀπιόντι συναντῶσιν αὐτῷ πρεσβευταὶ λάθρᾳ τῶν Σκυθῶν, οἳ δὴ κατάσκοποι ἐστάλησαν τῆς τῶν Ῥωμαίων ἰσχύος κατάσκοποι, ὃ οὐδὲ τὸν βασιλέα διέλαθε. προστάξας οὖν περιαχθῆναι αὐτοὺς κατὰ πᾶν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο καταμαθεῖν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν. ἐκείνων δ' ἀπιόντων, καὶ αὐτὸς δ' ἀναλαβὼν πεζοὺς μὲν χιλιάδας πέντε, καὶ ἱππότας τετρακισχιλίους, ὀπίσω τῶν πρέσβεων ἀπήει, καὶ ἀθρόον εἰς τὴν μεγάλην Περσθλάβαν γίνεται, καὶ βάλλεται χάρακα, ὃ τοὺς Ταυροσκύθας εἰς ἀμηχανίαν ἐνέβαλε. Καλοκύρης δ' ὁ τῶν κακῶν πρωτουργός, ἐκεῖ τότε ὤν, καὶ γνοὺς τὸν βασιλέα παραγενόμενον, πρὸς τὴν τῶν Ῥῶς ἀπέδρα παρεμβολήν, ἀφ' οὗ τὴν τοῦ βασιλέως παρουσίαν μαθόντες, ἐθορυβοῦντο, ὅμως μέντοι παρεστρατοπεδεύσαντο τοῖς Ῥωμαίοις. οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα ἐλθόντες εἰς τὸ τῆς Περσθλάβας ἄστυ, ὡς ἔοικε, καταλαμβάνουσιν ἐκτὸς γυμναζομένους ὡς ὀκτακισχιλίους, κἀκείνοις συνέμιξαν, οἱ δὲ πρὸς μικρὸν ὀλίγον ἀντέσχον, εἶτα νῶτα στρέψαντες ἔφευγον. καὶ οἱ ἐντός, ὡς εἶδον, ὁπλισάμενοι, ἀρήξοντες τοῖς ὁμοφύλοις ἐξῄεσαν, καὶ ἀσυντάκτως αὐτοῖς χωροῦσιν. ὑπαντιάζοντες οἱ Ῥωμαῖοι ἀνεῖλον πολλούς, οἱ δὲ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ἀναθυμιῶντο. ἀλλ' ἱππέων τινῶν διαπεπαλαισμένων, Ῥωμαίων, καὶ τὴν εἰς τὴν πόλιν ἀπάγουσαν ἀτραπὸν ἀποτειχισάντων, οἱ βάρβαροι ἀνὰ τὸν ἐκτὸς τοῦ ἄστεος χῶρον ἐσκεδάσθησαν, ἔνθα οἱ μὲν ἐζωγρήθησαν, οἱ δὲ καὶ ἐκτείνοντο. οἱ δ' ἐν τῇ πόλει τὰς πύλας κλείσαντες, ἐπολιορκοῦντο. τῇ δ' ἐπιούσῃ τοῦ παρακοιμωμένου Βασιλείου μετὰ πάσης τῆς στρατιᾶς ἐλθόντος, ἐρρωμενέστερον ὁ βασιλεὺς τῇ πολιορκίᾳ ἐπικεχείρηκε, καί τινες διὰ κλιμάκων εἰς τὸ τεῖχος ἀναβεβήκασι, καὶ τοὺς ἐκεῖ τῶν βαρβάρων καταληφθέντας συγκόψαντες ξίφεσι, τὰς πύλας ἀνέῳξαν, καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ στρατιᾷ πᾶσαν ῥᾳδίαν παρέσχον τὴν εἴσοδον. καὶ οὕτω μὲν τὸ τῆς Περσθλάβας ἄστυ Ῥωμαίοις κατέστη ἁλώσιμον, ἔνθα καὶ ὁ τῶν Βουλγάρων βασιλεὺς ὁ Βορίσης ἑάλω. ᾧ καὶ πᾶσι τοῖς Βουλγάροις ἐπιεικῶς ὁ αὐτοκράτωρ ἐχρήσατο, μὴ ἐπὶ τούτους αὐτὸν ἀφῖχθαι, οὐ κατὰ Βουλγάρων, λέγων, ἄρασθαι ὅπλα, κατὰ δὲ τῶν Ῥῶς. πολλῶν δὲ Σκυθῶν εἰς ὀχύρωμά τι προσκαταφυγόντων, καὶ τοῦτο ἐξελεῖν ὁ βασιλεὺς ἐκέλευσεν. οἱ δὲ στρατιῶται διὰ τὸ τοῦ τόπου δυσάλωτον ἦσαν ἀπρόθυμοι. ὃ γνοὺς ὁ ἄναξ, αὐτὸς πρὸ τῶν ἄλλων πεζὸς ἀπῄει πρὸς τὸ ὀχύρωμα, καὶ οὕτω καταιδέσας τοὺς στρατιώτας, ἔσχεν ἑπομένους αὐτῷ, καὶ ἁλοῦν τὸ φρούριον, καὶ τῶν ἐν αὐτῷ οἱ μὲν διεφθάρησαν, οἱ δὲ καὶ ἄλλως Ῥωμαίοις ἐχειροῦντο. τούτῳ μὲν οὖν τῷ ἄστει φρουρὰν ἐγκαταστήσας ὁ βασιλεὺς ἀξιόμαχον, ἐκεῖθεν δ' ἀπῄει πρὸς τὸ Δορόστολον, ὃ καὶ Δρίστρα καλεῖται, καί τινας πόλεις ἑλὼν κατὰ πάροδον, καὶ φρούρια ἐκπορθήσας, ἀφίκετο πρὸς τὸ Δορόστολον. ἦν δὲ πρὸ τῆς πόλεως ἐστρατοπεδευκὼς ὁ τῶν Ῥῶς ἀρχηγὸς ὁ Σφενδοσθλάβος. ὡς δ' εἰς ὄψιν ἀλλήλαις αἱ στρατιαί, συνερράγησαν ἐπ' ἀλλήλας εὐθύς, καὶ τὸ μὲν πολὺ τῆς ἡμέρας ἀγχωμάλως ἐμάχοντο, περὶ δὲ δείλην ὀψίαν ἀπειρηκότες οἱ Ῥῶς ἐνέκλιναν πρὸς φυγήν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἐδίωκον, πλεῖστοι μὲν οὖν τῶν βαρβάρων ἀπώλοντο, οὐ μείους δὲ ἐζωγρήθησαν, οἱ δὲ εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανῆλθον, καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸ τῆς πόλεως περιβαλόμενος χάρακα, τὰς τριήρεις τὸν Ἴστρον φυλαξούσας προσέμενεν, ἵνα μὴ οἱ Ῥῶς ἐκδράσωσιν. ὁ δὲ Σφενδοσθλάβος οὓς κατεῖχε Βουλγάρους, ὡς εἴκοσι χιλιάδας ὄντας, ὡς λέγεται, πάντας ὑπὸ δεσμοῖς ἐποιήσατο, δείσας μὴ

Ἅλωσις τῆς Περσθλάβας.

Πολιορκία τοῦ Δοροστόλου τοῦ καὶ Δρίστρας καὶ ὅπως γέγονεν ἡ πολιορκία.

Theodora Constantini Porphyrogeniti filia, uxore ducta, anno secundo Imperij. uerno tēpore cum multis exercitibus & classe illustri bellum Rossis infert, cui inter abeundū Scytharum speculatores, Romanorum uires exploraturi, per speciem legationis occurrerūt: quos Imperator, cur adessent nō ignarus, per omnia castra circumduci iussit, ijsq́ perlustratis abire. Digressis illis, ipse cum expeditorū quinque & equitum quatuor millibus secutus, ex improuiso ad magnam Persthlaben accedit, & uallum communit, quæ res Tauroscythis terrorem attulit. Calocyrus autem qui tum ibi erat, omnis mali autor, cognito Imperatoris aduentu, in Rossorum castra confugit, præsentiæ illius nuncium afferens: quo etsi perturbati sunt, tamen iuxta Romanos castra posuerunt. Imperator uerò Persthlaben profectus, extra urbem circiter octo millia hominum sese exercentium deprehendit, qui impetu eius paulisper tolerato, terga dederunt. Oppidani ti, arma ut res ferebat, ad opem ferendam popularibus incomposito agmine egressi, à Romanis partim occiduntur, partim in urbem se recepturi, obsepto equitibus itinere, in campo dissipati sunt, alijs cæsis, alijs captis. Qui intra urbem erant, clausis portis sunt obsessi. Postridie cum Basilius Cubicularius cum toto exercitu aduenisset: Imperatore oppugnationem uehementius urgente: quidā scalis conscenso muro Barbaros aliquot deprehensos ibi cæciderunt, apertisq́ portis, exercitui facilē ingressum patefecerunt. Persthlabe sic expugnata, Borises quoq Bulgarorum Rex captus est: quem cum omnibus Bulgaris Imperator humaniter tractatum dimisit. Negabat enim se Bulgaris intulisse bellum, sed Rossis. Cum autem multi Scythæ in munitionem quandam confugissent: Imperator eam quoque excindi iussit. Quia uerò milites à difficili ob situm loci oppugnatione abhorrere uidebat, ipse primus castellum pedes adortus, effecit, ut milites ex uerecundia secuti, capto castello, alios cæderent, alios caperent. Vbi Persthlabæ ualido præsidio imposito, Dorostolum, quæ & Dristra dicitur, petit, ubi Sphendosthlabus Rossorū dux castra habebat, atq obiter quasdam urbes capit & castella uastat. Vt in hostium conspectum uentum est, ambo exercitus statim congressi, magnam diei partem æquo Marte pugnauerunt, donec sub crepusculum Rossi defatigati, in fugam inclinarunt. Romanis'que persequentibus, multi cæsi sunt, nec pauciores capti: cæteri Dorostolum se receperunt. Imperator uerò uallo ante urbem excitato, triremes quo Istrum tuerentur, expectabat, ne Rossi aufugerent. Sphendosthlabus autem quos habebat Bulgaros, qui ad uiginti millia esse dicebantur, in uincula compegit, ueritus, ne

Persthlabæ expugnatio.

Dorostoli Dristræ expugnatio.

uel seditionem mouerent, uel ad Romanos deficerent. Cum classis adesset, urbem oppugnat Imperator, ad quem Constantia & ex alijs castellis legati uenerunt, ueniam petentes, ac semetipsos & castella dedentes. Quibus Romani acceptis, in Dorostoli obsidione dies complures sunt commorati, Barbaris fortiter sese defendentibus. Quum autem crebris prælijs multi uulnerarentur, & iam annona destituerentur: cœperunt frangi animis, cum Sphendosthlabus nocte illum & tempestuosa, cum uiris circiter bis mille in Monoxyla impositis frumentatum abijt, & rebus necessarijs conquisitis, Dorostolum redijt, Romanorum aliquot ministris, qui in ripa fluminis, alijs atque alijs de causis uagabantur, excæsis facto interfectis. Ea res adeò molesta fuit Imperatori, ut classis præfectis iratus mortem minitaretur, si denuo Barbarorum egressum neglexissent. cum que urbem integris sexaginta diebus frustra obsedisset, eam fame domare statuit, coronaq; circundata, accuratè obseruauit, ne aliunde commeatus importaretur. At Barbari multis eruptionibus uicti, urgenteq; fame, spe & commeatus & auxiliorum destituti: partim noctu fugiendum, partim deditione Romanis facta, ad sua cuique redeundum esse, partim alia quædam censuerunt. Sphendosthlabus autem monuit suos, ut denuò Martis „ aleam experirentur, uel uictoria salutem quæ „ situri, uel honestam mortem calamitosæ uitæ prælaturi. Ea sententia populo probata, postridie mori non recusantes, cum Romanis congrediuntur, ac diu nunc his, nunc illis uincentibus, Imperator, qui loci angustias hostibus subsidio esse animaduerterat, in quibus sui conferti irruere non possent: duces monuit, ut cohortes paulatim recedendo in planiciem subducerent. Quod eum fieret, Barbari opinati Romanos metu fugere: cũ clamore sunt insecuti. Cum in patentiorẽ campũ uentũ esset, Imperator tesserã dedit Romanis, ut se cõuerterent: & pugna atrocissima orta, Magistrum Bardã Sclerum cũ suis cohortibus ad intercludendũ Barbaris aditũ urbis, amãdauit. Cũ diu uictoria anceps esset, Romani diuinitus adiuti esse perhibentur. Nam & procellam Scytharum facies uerberasse, & quendam in equo à multis uisum, qui Romanos defenderet, & Barbarorum phalanges conturbaret. Eo porrò die memoria Theodori ducis, insignis martyris celebrabatur. Scythæ igitur in fugam compulsi urbem uersus fugiebãt, quam cum intrare non possent, à Sclero interclusi, in suburbia dispersi cæduntur, & à se inuicem opprimuntur & conculcantur, ut interfectorum numerus haud facilè iniri queat. Reliqui omnes, uulneribus affecti fuerunt. Theodorum porrò ducem Romanis contra Barbaros auxilio fuisse, ex eo cognitum est:

Theodorus martyr Romanis auxiliatus.

ἐπαναστῶσιν αὐτῷ, ἢ τῷ βασιλεῖ προσχωρήσωσιν. ὡς δὲ καὶ ὁ στόλος παρῆν, ἐπολιόρκει τὴν πόλιν ὁ βασιλεύς, ἐκ Κωνσταντίας δὲ καὶ φρουρίων ἑτέρων πρέσβεις πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκοντο, αἰτοῦντες συγγνώμην, καὶ ἑαυτοὺς παραδιδόντες αὐτῷ καὶ τὰ φρούρια. καὶ ταῦτα μὲν οἱ Ῥωμαῖοι παρέλαβον, ἡ δὲ τοῦ Δοροστόλου πολιορκία ἐφ' ἡμέρας διήρκεσε πλείονας, τῶν βαρβάρων εὐψύχως ἀνταγωνιζομένων. ὡς δ' ἐκ τῶν πολέμων τῶν συνεχῶν πολλοὶ τραυματίαι γεγόνασιν, ἤδη δὲ αὐτοὺς καὶ τὰ σιτηρὰ ἐπιλελοίπασιν, ἤρξαντο σφίσι θραύεσθαι τὰ φρονήματα, ἀλλ' ὁ Σφενδόσθλαβος νύκτα φυλαξάμενος ἀσέληνον καὶ χειμέριον, ἐν μονοξύλοις ἄνδρας ἐμβιβάσας ἀμφὶ δισχιλίους, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις συνεμβιβασθείς, ἐπὶ ἅλωσιν [illegible], καὶ συλλέξαντες τὰ χρειώδη, εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανήεσαν. καί τινας τῶν Ῥωμαίων θεράποντας περὶ τὸν ποταμὸν ἀναστρεφομένους, κατ' ἄλλας καὶ ἄλλας χρείας ἐλθόντας, ἐκβάντες τῶν πλοίων, ἐνίους ἀπέκτειναν, καὶ λαθόντες αὖθις εἰς τὸ Δορόστολον ἐπανῆλθον. ὅπερ μαθὸν τὸν βασιλέα ἐλύπησε. καὶ τοῖς τοῦ στόλου κατάρχουσιν ἀπειλὰς εἶχε, καὶ εἰ ἐπιλάθοιεν αὖθις οἱ βάρβαροι ἐκπλεύσαντες, ἀπειλῶν θάνατον ἔσεσθαι σφίσι τὸ ἐπιτίμιον. ἐφ' ὅλας δὲ ἡμέρας ἑξήκοντα πολιορκήσας τὴν πόλιν, καὶ μήπω ταύτην ἑλών, ἔγνω λιμῷ ταύτην καταγωνίσασθαι, καὶ περιταφρεύσας ταύτην, ἀκριβῶς ἐτήρει, ἵνα μὴ ἔξωθεν αὐτοῖς χρειῶδές τι κομίζηται. οἱ δὲ βάρβαροι πολλάκις ἐκδρομὰς ποιησάμενοι ἐνίκωντο, ἐπεὶ δὲ καὶ τῷ λιμῷ ἐπιέζοντο, καὶ οὐδὲ τὸ ἀναγκαῖον ἦν αὐτοῖς χορηγίας ἐλπίς, οὐδὲ μέντοι συμμαχίας, οἱ μὲν ἀποδρᾶναι νυκτὸς συνεβάλλοντο, οἱ δὲ Ῥωμαίοις ἑαυτοὺς προσδοῦναι, καὶ οὕτως ἐπανελθεῖν εἰς τὰ ἴδια, οἱ δὲ ἄλλο τι ἐνετίθεντο. ὁ δέ γε Σφενδόσθλαβος ἔτι ἅπαξ Ῥωμαίοις παρῄνει μαχέσασθαι, καὶ ἢ περιγενέσθαι τι καὶ σωθῆναι, ἢ προτιμῆσαι θάνατον εὐκλεῆ ζωῆς δυστυχοῦς. ταῦτα ὁ μὲν εἶπε, τὸ δὲ πλῆθος ἐπῄνεσε, καὶ τῇ ἑξῆς θανατῶντες τοῖς Ῥωμαίοις συμπλέκονται, καὶ μέχρι πολλοῦ ποτὲ μὲν οἱ Ῥωμαῖοι περιεγίνοντο τῶν Σκυθῶν, ποτὲ δὲ τῶν Ῥωμαίων οἱ βάρβαροι, ὡς δ' ἐφωράσατο τὴν τοῦ τόπου στενοχωρίαν ὁ βασιλεὺς τοῖς πολεμίοις οὖσαν πρὸς λυσιτέλειαν, μὴ οἵων τε ὄντων τῶν Ῥωμαίων ἐμπίπτειν αὐτοῖς ἀθρόον, τοῖς στρατηγοῖς ἐπέστειλε, τὰ τάγματα πρὸς τὸ πεδίον ἠρέμα ὑπάγειν, ὑποχωροῦντα κατὰ βραχύ. ὅπερ γινομένου, τοῖς βαρβάροις δειλίας τῶν Ῥωμαίων καὶ φυγῆς παρέσχε δόκησιν, καὶ ὑπ' αὐτοῖς ἀλαλάξαντες. ὡς δὲ πρὸς εὐρύτερον πεδίον ἐγένοντο, σύνθημα τοῖς Ῥωμαίοις ὁ βασιλεὺς ἐπιστροφῆς δίδωσι, καὶ ἀναστρέψαντες, προσβάλλουσι τοῖς βαρβάροις, καὶ γίνεται φοβερὸς ὁ πόλεμος. ὁ βασιλεὺς δὲ τὸν μάγιστρον Βάρδαν τὸν Σκληρὸν μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων ἐκπέμπει περὶ τὴν πόλιν ἀποκλεῖσαι τοῖς βαρβάροις τὴν εἴσοδον. ἡ δὲ μάχη μέχρι πολλοῦ ἰσόρροπος ἦν, λέγονται δὲ καὶ θειοτέρας ἐπικουρίας τυχεῖν οἱ Ῥωμαῖοι. θύελλα γὰρ κατὰ πρόσωπον τοῖς Σκύθαις προσέβαλλε, καί τις ἔφιππος ἑωρᾶτο πολλοῖς, τῶν Ῥωμαίων ὑπερασπίζόμενος, καὶ συγχέων τῶν βαρβάρων τὰς φάλαγγας. ἦν δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς μάχης ἡ τοῦ στρατηλάτου ἁγίου Θεοδώρου, τοῦ ἐν μάρτυσι περιωνύμου, τελουμένη μνήμη. τρέπονται γοῦν οἱ Σκύθαι, καὶ πρὸς τὴν πόλιν ὁρμήκεισαν, ἀλλ' οὐκ ἦν ἐκείνην αὐτοῖς εἰσιέναι (ἤδη γὰρ παρὰ τοῦ Σκληροῦ ἀπεκέκλειστο ἡ εἰς ταύτην εἴσοδος) καὶ λοιπὸν ἀνὰ τὰ ταύτης προάστεια διεσκεδάννυντο, καὶ καταλαμβανόμενοι διεφθείροντο, καὶ ὑπ' ἀλλήλων ἀπώλλυντο συνωθούμενοί τε καὶ συμπατούμενοι, ὡς δυσεξαρίθμητους τοὺς ἀναιρεθέντας εἶναι. οἱ δὲ περιλειφθέντες τραυματίαι γεγόνασι ξύμπαντες. ἐγνώσθη δὲ ὡς ὁ στρατηλάτης ἅγιος Θεόδωρος ἦν, ὃς τοῖς Ῥωμαίοις κατὰ τῶν βαρβάρων ἐπικουρήσας τε, καὶ

ὁ Σφενδόσθλαβος μάχεσθαι τοὺς Σφενδοσθλάβου καὶ τοὺς Ῥώς.

ὅτι καὶ θεία δυνάμει βοηθοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι.

ἅγιος Θεόδωρος.

ὅπως ἐγένετο ὅτι ἡ ἁγία θεοτόκος τῷ βασιλεῖ συνεμάχησεν.

τὸ συνεμάχησεν, ὡς ἔδοξε. γυναικόν τι εὐλαβείᾳ συνεζηκὸς καὶ σωφροσύνῃ ἐπὶ τὸ Βυζάντιον, μιᾷ πρὸ τῆς μάχης ταύτης ἡμέρᾳ ἔδοξε καθ' ὕπνους τὴν ἁγίαν θεοτόκον ὁρᾶν προϊοῦσαν, καὶ περιστοιχιζομένην ὑπὸ πολλῶν, ἀκοῦσαί τε τῆς θεομήτορος λεγούσης πρός τινα τῶν προϊόντων αὐτῇ, κύριε Θεόδωρε ὁ ἐμὸς καὶ σὸς Ἰωάννης ἀγῶνας ἔχει βαρεῖς. σπεῦσον οὖν, αὐτῷ ἐπικούρησον. ἐξέφηνεν οὖν τισὶν ἡ γυνὴ τὸ φάντασμα. οἱ δὲ τὴν ἡμέραν ἐσημειώσαντο, καὶ ἦν ἡ πρὸ τῆς τελευταίας μάχης. τὸν μάρτυρα δὲ ὁ βασιλεὺς τῆς βοηθείας ἀντιμειβόμενος, ναὸν αὐτῷ ἐπὶ τῆς Εὐχανίας ἢ Εὐχαΐτων περικαλλῆ ἐδείματο, τὸν πρώην καταβαλὼν, ἐν ᾧ τὸ πολύαθλον ἐκείνου σῶμα κατέκειτο, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν τῆς προτέρας αὐτῆς κλήσεως Θεοδωρόπολιν ἐπωνόμασεν. ὁ δὲ βάρβαρος Σφενδοσθλάβος πανταχόθεν

ὅτι προσῆλθε τῷ βασιλεῖ ὁ σφενδοσθλάβος καὶ προσέπεσε.

ἀπορῶν, διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὸν βασιλέα, συγγνώμην αἰτεῖ, καὶ εἰς τὰ οἰκεῖα ἐπανελθεῖν δεξιούμενος, καὶ τοῖς συμμάχοις ῥωμαίων συντεθῆναι, καὶ τὴν βουλομένην προσκυνεῖν ἰέναι πρὸς τὰ ῥωμαίων ἔθνη, καὶ ἐν αὐτοῖς ἐμπορεύεσθαι. καὶ ὁ βασιλεὺς τὰς αἰτήσεις προσίετο, καὶ πάσας ἐπλήρωσεν, ὥστε καὶ αὐτὸς ὁ σφενδοσθλάβος ἀφίκετο πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ αὐτῷ συνωμίλησεν. ἐδέετό τε τοῖς Πατζινακίταις διαλλάξαι, μὴ κωλῦσαι τοὺς Ῥῶς οἴκαδε ἐπανιόντας διὰ τῆς σφετέρας χώρας τὴν δίοδον. καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τοῦτ' ἐκείνους ποιῆσαι ἠξίωσε, καὶ συμμάχους ἔχειν αὐτοὺς, μὴ δὲ διαβαίνειν τὸν Ἴστρον, καὶ τὴν Βουλγαρίαν λῄζεσθαι. οἱ δὲ τοῖς μὲν ἄλλοις συνέθεντο, πρὸς δὲ τὴν δίοδον τῶν Ῥῶς ἀπηγόρευσαν.

ὅτι ὑπέστρεψεν ὁ βασιλεὺς ὑποδεχόμενος.

τούτῳ δὲ τέλει τοῦ πρὸς τοὺς Ῥῶς πολέμου καταλυθέντος, ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ ὑπεδέχθη λαμπρῶς ὑφ' ὅλου τοῦ πολιτεύματος. ὅ, τε γὰρ πατριάρχης προϋπήντησεν αὐτῷ μετὰ τοῦ κλήρου παντὸς, καὶ οἱ τῆς γερουσίας καὶ οἱ τοῦ δήμου, στεφάνους προσάγοντες, καὶ τέθριππον ἅρμα, οἱ δ' ἵπποι τούτου λευκοὶ, ἐδέοντό τε τοῦ ἅρματος ἐπιβεβηκότα, τελέσαι τὸν θρίαμβον. ὁ δὲ τοὺς μὲν στεφάνους ἐδέξατο, ἵππῳ δὲ κέλητι καὶ τούτῳ λευκῷ ἐποχούμενος, τῷ δὲ τεθρίππῳ τὰς βασιλικὰς στολὰς τῶν Βουλγάρων βασιλέων ἐπέθετο, καὶ τούτων ἄνωθεν εἰκόνα τῆς θεομήτορος, καὶ προῆγε τὸ ἅρμα. ἐπὶ δὲ τῆς πλακωτῆς λεγομένης γενόμενος ἀγορᾶς, ἀπέδυσε τὸν Βορίσην τὰ τῆς τῶν Βουλγάρων βασιλείας παράσημα, καὶ τῷ τοῦ μαγίστρου ἐτίμησεν ἀξιώματι. ὁ μέντοι σφενδοσθλάβος μετὰ τῶν Ῥῶς ἐπ' οἴκου ἀναζευγνὺς, λόχοις περιπεσὼν τῶν Πατζινακιτῶν, καὶ

περὶ τοῦ ἐν τῇ χαλκῇ ναοῦ τοῦ σωτῆρος.

πάντες ἀθρόοι ἀπώλοντο. ἔτι ὁ βασιλεὺς τὸν ἐν τῇ χαλκῇ ναὸν τοῦ σωτῆρος χριστοῦ μεγαλοπρεπῶς ἐδείματο. ὁ δὲ πατριάρχης Βασίλειος ὁ Σκαμανδρηνὸς ἀπὸ λόγων κατηγορηθεὶς ἐγκλήμασι, καὶ καθαιρεθεὶς συνοδικῶς,

περὶ πατριαρχῶν.

μετὰ τέσσαρας ἐνιαυτοὺς τῆς αὐτοῦ προχειρίσεως. ἀντικαθίσταται πατριάρχης ὁ Στουδίτης Ἀντώνιος. ἔτι δὲ αἱ προσκτηθεῖσαι τοῖς ῥωμαίοις πόλεις ἐπὶ τῆς ἕω πρὸς ἀποστασίαν ἀπεῖδον, καὶ τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀπεσείσαντο, καὶ τοὺς δεσμοὺς

ὅτι ἀποστάντων τῶν ἑῴων βαρβάρων ἐστράτευσεν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ὁ παρακοιμώμενος ὀργισθεὶς ἐπεβούλευσεν αὐτῷ καὶ θνήσκει ἐπιβουλευθείς.

διέρρηξαν τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς. ἐπιστρατεύσας ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτῶν, καὶ τὰς μὲν ἀπραγμόνως ὑποκύψαντας αὖθις, τὰς δὲ σιδήρῳ καὶ ἀνάγκῃ πολλῇ τῷ ζυγῷ τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς ὑπηγάγετο. ἀναζευγνὺς δ' ἐκεῖθεν, καὶ γενόμενος ἐπὶ τὴν Ἀναβαρζὰν καὶ τὸν Ποδανδὸν, ὁρῶν τε κἀνταῦθα καὶ ἐν ἄλλαις χώραις πολλαῖς χωρία πολυανθρωπότατα καὶ πάμφορα. ἠρώτα, τίνος ἄρα εἶεν καὶ μανθάνων ὡς τοῦ παρακοιμωμένου εἰσὶ Βασιλείου, τὰ μὲν παρὰ τοῦ βασιλέως Νικηφόρου τοῦ Φωκᾶ, τὰ δὲ παρ' αὐτοῦ δομεστίκου τυγχάνοντος τῶν σχολῶν, τὰ δὲ παρ' ἑτέρων προσκτηθέντα τῇ βασιλείᾳ καὶ δωρηθέντα αὐτῷ. ἤλγησέ τε, καὶ δεινὸν ἔφη, εἰ τὰ δημόσια κτήματα, καὶ ἐφ'

Muliercula quædam Byzantia, religiosa & modesta, pridie illius pugnæ in somnis sanctam Deiparam procedere cum magno comitatu uidere uisa est, ac dicere: Domine Theodore, meus & tuus Ioannes grauia certamina sustinet: properè igitur illi opem ferto. Id somnium illa quibusdam aperuit, qui die notato compererunt, id pridie postremæ pugnæ contigisse. Imperator uerò ut martyri pro nauata opera gratiam referret, elegantissimum ei templum Euchaniæ siue Euchaitæ struxit, uetere diruto, in quo corpus eius multis certaminibus defunctum, repositum erat, & urbem, ueteri nomine abolito, Theodoropolim appellauit. At Barbarus Sphendosthlabus undique desperatus, per legatos ueniã ab Imperatore petijt, ac domũ redeũdi facultatẽ, & locũ inter Romanorũ fœderatos, & liberũ Tauroscythis in Romanorũ prouincijs cõmerciũ. Quę cũ Imperator omnia concessisset, Sphẽdosthlabus ipse eũ adijt, orãs ut cũ Pazinacis ageret, ut Rossis domũ redituris, per suã prouinciã transitum darẽt. Imperator cũ & hoc & belli societatẽ atque illud etiam ab eis petijsset, ne Istro traiecto Bulgariã uastarẽt: Pazinacę cęteris assensi, transitũ Rossorũ duntaxat negarunt. Bello Rossico ad hunc modum confecto, Imperator Byzantium reuersus, ab omnibus ordinibus splendidè excipitur. Nam & Patriarcha cum omnibus sacerdotibus ei obuiam est progressus, & Senatus & populus, coronas offerentes, & currum cum quatuor albis equis, rogaruntque, ut eo conscenso triumpharet. At ille coronas accepit, & equo singulari candido triumphauit, & uestibus Bulgaricorum regnum currui impositis, supraque eas imagine Deiparæ collocata, currum antecessit. Cum in forum Placotum peruenisset, Borisem Bulgaricis insignibus depositis, dignitate Magistri ornauit. At Sphendosthlabus cum Rossis suis, in reditu Pazinacarum insidijs exceptus, ad internecionẽ cęsus est. Idem hic Imperator Christi seruatoris templũ in Chalce magnificum extruxit. Patriarcha Basilius Scamandrenus cũ post quadriénniũ suæ designationis, ob quædam obiecta crimina per conciliũ loco motus esset: Antoni⁹ Studites Patriarcha est designatus. Imperatot uerò contra urbes Romano Imperio in oriente acquisitas, quæ ad defectionẽ spectabãt, excusso iugo seruitutis, ruptisque Romanæ ditiõis uinculis, expeditione suscepta, quasdã citra negotiũ ultrò ad officiũ reuersas, quasdã ferro & magna ui sub iugum pristinũ reduxit. Cũ inde rediẽs circa Anabarzã & Podãdũ, atque in multis alijs prouincijs prędia frequentia & fertilissima uideret: rogauit, cuius ea essent: cũ Basilij Cubicularij esse cognouisset, partim à Nicephoro Phoca, partim à se dũ legionũ domestic⁹ esset, partim ab alijs adiecta imperio illique donata esse: indoluit

Rossorũ interitus.

Antonius Studites Patriarcha.

Orientalis expeditio.

Zimisces ob offensum eunuchum Basilium ueneno tollitur.

& iniquum esse dixit publicis possessionibus multorum præstantium uirorũ sudoribus & sanguine partis unum spadonem perfrui. Ea uerba per quendam nunciata, Basilium ad cõparandas Imperatori insidias impulerunt, ac ueneno temperato, non illo quidem efficaci & celeri, sed lẽto & tabifico, largitionibus pincernam Imperatoris corrupit, ut id calici Imperatoris infunderet, quo ille hausto, paulatim habitudine corporis prostrata, tandem interijt. Imperio hæredibus relicto Basilio & Constantino Romani filijs, quum annos sex, totidemq́ menses regnasset. Iam uerò id exponendum est, quod me penè fefellisset. Nam quemadmodum curator Palatij Leo Phocas & Nicephorus eius filius, lata in eos excæcationis sententia, arcano Imperatoris mandato oculos conseruarint, antè retulimus. Sed cum ea liberalitate non contenti, denuò regnum affectarent, multis & ciuibus & aulicis sibi conciliatis: eoq́ consilio à quodam ex coniuratis prodito, deprehensi & sentẽtiæ ulla clementia effossis oculis, & felicitatis suæ & ambitionis finem inuenerunt.

Leo & Nicephorus ob iteratã regni affectationẽ cæcantur.

IMPERIUM BASILII PORphyrogeniti.

Sic Romanorum imperium ijs restitutum est, ad quos hæreditario iure pertinebat, Basilio & Constantino, quorum ille XX, hic XVII ætatis annum agebat. Qui cum Imperij insignia gestarent, omnis penes Basilium præsidem erat autoritas: idq́ Basilius nondum sibi ipsi fidens tolerabat, cubiculario tanquã præceptori auscultans, seq́ ad illius Reipublicæ tractationem & administrationem conformans, ut & ipse, cum tẽpus postularet, in militaribus catalogis & ciuili æquitate tuenda, rationem eandem sequeretur. Erat enim alacri & excitato ingenio, non dissolutus & ignauiæ mancipatus ut frater. Cum primum autem hi rerum potiti essent, Præses matrem eorum ab exilio reuocatã, filijs restituit, & quia Magistrum Bardam Sclerum ducem, cui omnes Orientales copiæ parebant, suspectum habebat: ea dignitate erepta, Mesopotamiæ ducem designat. Quam ille rem iniquissimo ferens animo, & alioqui regni cupiditate æstuans, ad defectionem incitatus: inito Magistratu illo, arcanoq́ cum multis communicato, propter res fortiter gestas apud milites gratiosissimus, omnes ferè dicto audientes habuit, & filio Romano qui in urbe regia degebat, clãm per quendam accersito, statim regnum affectauit, diademate & calceis puniceis sumptis. Imperator salutatus, pecunias studiose conquirit, & Amidæ, quæ & Emeta dicitur, & Martyropolis seu Miepher cimæ Ameram & Arabes socios ascis cit. His

Basilij Imperatoris prudẽs moderatio.

Theophanonis restitutio.

Magistri Bardæ defectio Scleri.

οἷς πολλοὶ μὲν ἴσασιν ἀγαθοὶ ἄνδρες πλέοις δ' ἐκκεχύθησαν, ὡς ἐκ τρυμίας κατεπολαύειν. ταῦτα πρὸς ἐκεῖνον τῷ παρακοιμωμένῳ κατηγγελκότες, πρὸς ἐπιβουλὴν τοῦ βασιλέως αὐτὸν ἀνηρέθισαν, καὶ τι δηλητήριον κερασάμενος φάρμακον, οὐ δραστήριον οὐδ' ὠκύμορον, ἀβληχρὸν δὲ καὶ χρόνῳ κατεργαζόμενον τὸν πεπωκότα, καὶ ὑποσχέσεσι δώροις τὸν οἰνοχόον ἐνδέδωκε τῷ βασιλεῖ ἐγχέαι τοῦτο τοῦ κερασθέντος τῇ κύλικι, ὃ πιὼν, ἐπὶ βραχὺ τὴν τοῦ πίοντος ὑπέτεινε δύναμιν, καὶ διέφθειρε τὴν ἕξιν τοῦ σώματος, ἕως συνήλασεν εἰς μόρον τὸν αὐτοκράτορα. οὗτος οὖν τῶν τῇδε μεταστὰς ὁ Τζιμισκῆς ἐκεῖνος, καταλέλοιπε τὴν βασιλείαν τοῖς κληρονόμοις αὐτῆς, τῷ Βασιλείῳ δηλαδὴ καὶ τῷ Κωνσταντίνῳ τοῖς υἱέσι τοῦ Ῥωμανοῦ, βασιλεύσας ἓξ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτούς. ὃ δὲ μικροῦ διέλαθεν ἄν, ἄξιον διηγούμενον. ὅπως μὲν οὖν ὁ κουροπαλάτης Λέων ὁ Φωκᾶς καὶ ὁ ἐκείνου υἱὸς ὁ Νικηφόρος κατακριθέντες ἐκτύφλωσιν, οὐκ ἐστερήθησαν τοῦ φωτὸς, λάθρα τοῦ τοῦ βασιλέως περὶ αὐτῶν ὑποσημήναντος, εἴρηται. ἔχοντες δ' ἔτι τὰ ἑαυτῶν ἀλώβητα ὄμματα, οὐκ ἠγάπων σωζόμενοι, ἀλλὰ τῇ βασιλείᾳ καὶ πάλιν ἐπιθέσθαι διεμελέτων, πολλοὺς τῶν περὶ τὴν πόλιν καὶ τὰ βασίλεια ἑαυτοῖς ὁμοφρονοῦντας κτησάμενοι. ἀλλ' ἐφωράθησάν τε καὶ συνεσχέθησαν, ἑνὸς τῶν συνωμοτῶν τὸ μελέτημα καταγγείλαντος. οὐκέτι γοῦν φιλανθρωπίας ἠξιώθησαν, ἀλλ' ἀσυμπαθῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξωρύχθησαν, καὶ τὸ τέλος αὐτοῖς τῆς δυστυχίας καὶ τοῦ περὶ τὴν βασιλείαν ἐγένετο ἔρωτος.

θάνατος τοῦ τζιμισκῆ.

ὅτι αὖθις ὁ φωκᾶς λέων καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ νικηφόρος μελετῶντες ἐπιθέσθαι τῇ βασιλείᾳ ἐτυφλώθησαν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ τοῦ πορφυρογεννήτου.

Ἀποκατέστη γοῦν τὸ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρον τοῖς τούτου ἐπὶ γένος προσήκουσι, τῷ Βασιλείῳ καὶ τῷ Κωνσταντίνῳ φημὶ, ὧν ὁ μὲν εἰκοστὸν ἤνυε τῆς ἡλικίας ἐνιαυτὸν, ὁ δέ γε Κωνσταντῖνος ἑπτακαιδέκατον. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ τὰ τῆς βασιλείας περιέκειντο σύμβολα, τὴν δ' ἐξουσίαν ὁ πρεσβύτερος Βασίλειος περιεζώσατο ἅπασαν. ἀνείχετο δὲ ὁ βασιλεὺς Βασίλειος μήπω πεποιθὼς ἑαυτῷ, καὶ οἷον παιδοτρίβῃ τῷ παρακοιμωμένῳ προσέχων, καὶ ἑαυτὸν ἐρρύθμιζε πρὸς τὴν ἐκείνου τῶν δημοσίων πραγμάτων μεταχείρισιν καὶ διοίκησιν, ὡς ἂν καιροῦ καλοῦντος, οὕτω καὶ αὐτὸς τὰ περὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους, καὶ τὰ τῆς πολιτικῆς εὐνομίας μεταχειρίσαιτο. ἦν γὰρ τὸ ἦθος ἐγρηγορὼς καὶ δραστήριος, ἀλλ' οὐκ ἀνειμένος κατὰ τὸν ἀδελφὸν, καὶ περὶ τὸν ἀργὸν βίον ἐκκεχαλακώς. ἄρτι γοῦν εἰς τοὺς ὁμαίμονας τούτους περιέστη τὸ κράτος, καὶ αὐτίκα ἐκ τῆς ὑπερορίας μετάγει τὴν τούτους τεκοῦσαν ὁ πρόεδρος, καὶ τοῖς υἱοῖς ἐκδίδωσιν, ὑποπτεύων δὲ τὸν μάγιστρον Βάρδαν τὸν Σκληρὸν στρατηλάτην ὄντα, καὶ πάσας ὑφ' ἑαυτὸν ἔχοντα τὰς ἑῴας δυνάμεις, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτὸν τῆς στρατηλάτου ἀρχῆς, δοῦκα δὲ Μεσοποταμίας αὐτὸν προχειρίζεται. τοῦτο σφόδρα ἠνίασε τὸν Σκληρὸν, καὶ ἄλλως ὑποτρέφοντα ἐν ἑαυτῷ τῆς βασιλείας τὸν ἔρωτα, πρὸς ἀποστασίαν ἠρέθισε, καταλαβὼν οὖν τὴν ἀρχὴν εἰς ἣν προεβέβλητο, πολλοῖς ἀνεκάλυψε τὸ ἀπόρρητον. φιλούμενος δὲ δι' ἀριστείας ὑπὸ παντὸς τοῦ στρατεύματος, πειθηνίους εἶχε σχεδὸν ἅπαντας, ὅτε δ' ἦν ἐν τῇ βασιλίδι τῶν πόλεων ὁ παῖς αὐτοῦ Ῥωμανὸς, [illegible] τοῦ, δι' εὐλαβείας λάθρα τινὰ ἠδυνήθη καὶ τὸν υἱὸν λαβόντα ὑπαγαγέσθαι, καὶ αὐτίκα τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσας, ταινίᾳ τε βασιλείῳ τὴν κεφαλὴν ἀναδεῖται, καὶ φοινικοῖς πεδίλοις τοὺς πόδας ὑποδεῖται, καὶ εὐφημεῖται ὡς βασιλεὺς, καὶ χρήματα συλλέξαι πειρᾶται σπουδῇ, καὶ συμμάχους προσλαμβάνει, τόν τε τῆς Ἀμίδης ἀμηρᾶν, οὕτω γὰρ τὸ Ἔμετ καλοῦσι, καὶ τὸν τῆς Μαρτυρουπόλεως, ἣ δὲ Μιεφαρκεὶμ ὀνομάζεται, ἀλλὰ μὴν καὶ Ἄραβας.

ὅτι ἀνεκλήθη ἐκ τῆς ὑπερορίας ἡ μήτηρ τῶν βασιλέων.

ὅτι ἀπέστη ὁ μάγιστρος βάρδας ὁ σκληρὸς, καὶ βασιλεὺς τῇ ἑαυτοῦ γνώμῃ ἀναγορευθεὶς γέγονεν.

τούτοις

τούτους οὖν συμπεριλαβὼν ὑπήγετο πρὸς τὴν Κωνσταντίνου, ἐλπίσι χρησταῖς αἰωρούμενος, ὡς καὶ ἄλλοθεν ἔβαλλε, μᾶλλον μέντοι δὲ ὀνείρῳ τινὸς μοναχοῦ ἀρετὴν μετιόντος. ἐδόκει γὰρ ἐκεῖνος ὁρᾶν τὸν σκληρὸν γυναικί τινι ἐφ' ὑψηλῆς καθημένῃ περιωπῆς προσελθεῖν, τὴν δὲ μάστιγα αὐτῷ ἐγχειρίσαι βασιλικήν. ἡ μάστιξ δέ, ὡς ἔοικεν, ἦν σύμβολον τῆς θείας ὀργῆς, καὶ τῆς ἐκ τῶν ἐμφυλίων πολέμων τῶν ῥωμαίων φθορᾶς, ἣν ὁ σκληρὸς δηλοῦν τὴν βασιλείαν νομίζων, πρὸς τὴν οἰκείαν ἔφεσιν ἔκρινεν τὸ ὅραμα. τῆς δὲ περὶ τῆς τυραννίδος τοῦ σκληροῦ φήμης φθασάσης πρὸς τοὺς κρατοῦντας, ἀθροίζειν τὸ περιλειφθὲν στρατιωτικὸν αὐτοὶ παρασκευάσαντες [illegible] στέλλεται πρὸς ἐκεῖνον ὁ νικομηδείας ἀρχιερεύς, πρεσβεύσων, καὶ πολλὰ μὲν ἐπαγωγὰ πρὸς εἰρήνην διαλεχθεὶς αὐτῷ, ἀλλ' οὐκ ἔπεισε. δείξας γὰρ αὐτῷ ὁ σκληρὸς τὸ κοκκοβαφὲς πέδιλον, ἀδύνατον εἶπε, τὸν ἅπαξ τοῦτο ὑποδυσάμενον, ῥᾳδίως ἐκβαλεῖν. ταύτην τὴν ἀπόκρισιν ὡς ἔγνωσαν οἱ περὶ τὰ βασίλεια, ἐξ ἀνάγκης πρὸς μάχην ὡρμήκεισαν. ἦν δὲ τῆς βασιλικῆς δυνάμεως στρατοπεδάρχης ὁ ἐκτομίας πέτρος ὁ τοῦ φωκᾶ, οὗ καὶ πρώην ἐμνήσθημεν. ὡς οὖν ἀλλήλοις ἀντιπαρεστρατοπεδεύσαντο τὰ στρατεύματα, περὶ λίπαρον, ὃ καὶ λυκανδὸν ὀνομάζειν, πρὸς ἄλληλα συνερρήγνυσαν, καὶ ἐπὶ μέν τινα καιρὸν ἀντεῖχον οἱ βασιλικοὶ γενναίως, ἔπειτα τρέπονται, καὶ ἀναιροῦνται πολλοί, καὶ τὸ στρατόπεδον ὑπὸ τοὺς ἐναντίους γενόμενον διαρπάζεται. εἶτα καὶ τὴν τζαμανδὸν πολυπληθῆ πόλιν ἐκ προσελεύσεως τῶν οἰκούντων αὐτὴν ἀλαμβάνει, χρημάτων δυνάμεις δὲ αὐτόθι συναθροίσας. ὅτε δὲ περιγενόμενος τοῦ στρατεύματος τοῦ βασιλικοῦ, πολλοὺς ἐκ τούτου πρὸς ἑαυτὸν ἐπεσπάσατο, ἀπεγνωκότας ἤδη τὰς σωτηρίους ἐλπίδας παρὰ τοῖς βασιλεῦσι, καὶ αὐτῷ προσερρύησαν οὐ τῶν ἀνωνύμων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν περιωνύμων πολλοί. ὡς δὲ ταῦτα τῷ παρακοιμωμένῳ ἠγγέλθησαν, στέλλεται αὖθις λέων ὁ πρωτοβεστιάριος, ἄκραν ἐξουσίαν ἐμπιστευθείς, καὶ πάντα πράττειν ὅσα καὶ βασιλεῦσιν αὐτὴν ἔδωκαν ἀλήθως, ὅπερ εἴποι ἄν τις τῇ λατίνων φωνῇ τὸν ἄνδρα δικτάτορα. καὶ συνελθὼν τῷ στρατοπεδάρχῃ ὁ πρωτοβεστιάριος, ἐπειρᾶτο μὲν ὑποσχέσεσι καὶ τιμαῖς τοὺς περὶ τὸν σκληρὸν ὑποποιεῖσθαι. ὡς δ' ἀνήνυτα ἔγνω ἐπιχειρῶν, παραλαθὼν νυκτὸς τὸν σκληρόν, ἐχώρει πρὸς * [illegible] τούτου δὲ γενομένου οἱ περὶ τὸν σκληρὸν ἀλγοῦντες περὶ τῶν φιλτάτων αὐτῶν, καὶ τὸν σκληρὸν καταλιμπάνοντες, τῷ πρωτοβεστιαρίῳ προσεχώρουν, κἀκ τούτου δείσας ὁ σκληρός, τὸν μάγιστρον μιχαὴλ τὸν βούρτζην προσκεχωρηκότα αὐτῷ καὶ ῥωμανὸν πατρίκιον τὸν ταρωνίτην μετὰ στρατιᾶς ἐκπέμπει κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου. οἱ προσβαλόντες ἐκείνῳ ἡττήθησαν. ὡς δ' ἐγνώσθη τῷ σκληρῷ τὸ συμβεβηκὸς πάθος, αὐτὸς σὺν παντὶ τῷ ὑπ' αὐτὸν στρατεύματι κατὰ τοῦ πρωτοβεστιαρίου χωρεῖ, καὶ συρρήγνυται τῷ κατ' αὐτοῦ στρατεύματι, καὶ νικᾷ, καὶ ὁ μὲν στρατοπεδάρχης πέτρος ἀνῄρηται, ὁ δὲ πρωτοβεστιάριος ἑάλω. αὕτη ἡ νίκη ἐπὶ μέγα μὲν ἦρε τὰ τοῦ σκληροῦ, τὰ δὲ τῶν βασιλέων ἐς ἀπόγνωσιν ἤνεγκε, καὶ μᾶλλον ὅτι καὶ θαλασσοκράτωρ ὁ ἀποστάτης. στόλον οὖν ὁ παρακοιμώμενος ἐξοπλίσας, ἐκπέμπει κατὰ τοῦ στόλου τοῦ ἀποστάτου, καὶ ναυμαχίας γενομένης, ὁ στόλος ὁ τοῦ σκληροῦ καταναυμαχεῖται καὶ διασκεδάννυται. ὡς δ' ἠρέμει τὰ κατὰ θάλασσαν, τὰ κατὰ τὴν ἤπειρον ὁ παρακοιμώμενος διετίθει, καὶ τὸν ἐρωτικὸν εἰς νίκαιαν ἐκπέμπει τῆς βιθυνίας μητρόπολιν, ταύτην φρουρήσοντα. ᾗ προσβαλὼν ὁ σκληρός, ἀπεκρούσθη, καὶ λιμῷ τοὺς ἐν αὐτῇ προσδοκῶν ταύτην ἁλῶναι, καὶ μέντοι καὶ χρονοτριβεῖ ἐκεῖ. [illegible]

secum coniunctis Constantinopolim properat, spe bona elatus, somnio cuiusdam monachi uirtutis studiosi aucta, qui sibi uisus erat mulierem quandã in sublimi specula sedentem cernere, quæ illi flagellum imperatorium porrigeret. Quod flagellum cum utiq; iram Dei & Romanorum ex intestinis bellis interitum significaret; Sclerus pro Imperij omine sua cupiditate uisionem æstimans, interpretabatur. Fama de tyrannide Scleri in urbem perlata, Imperatores quicquid militum restabat, contrahentes, ad resistendum se parabant, missio interim Nicomediæ pontifice ad illum, qui etsi multas pacis conditiones haud aspernandas proponeret: nihil tamen impetrauit. Nam Sclerus coccineo calceo ostenso, non fieri posse dixit, ut qui eum semel induisset, temerè abijceret. Quo responso accepto, necessitas Imperatoribus imposita est bello decertandi, copiarum duce Petro spadone, Phocæ filio cuius suprà quoq; facta est mentio. Exercitibus ad Liparam congressis, quæ & Licãdus appellatur, Imperatorij aliquantisper strenuè restiterunt, sed tandem profligantur, multis cæsis, castrisq; direptis. Zamandus quoq; urbs frequentissima, Sclero deditionem fecit, è qua magnam pecuniæ uim coëgit. Sic Imperatorũ copijs superatis, multos inde ad se attraxit, opibus & salute illorũ iam desperatis, neque obscuri duntaxat milites, sed multi etiam ex illustribus ad eum confluxere. Quæ cum cubiculario nunciata essent, Leo Protouestiarius cũ summo imperio & autoritate, suo arbitratu gerẽdi omnia quæ Imperatori licẽt, mittitur, quam potestatem Latini dictaturam nominant. Is cum castrorum duce congressus, pollicitationibus & honoribus frustrà tẽtatis militum animis, noctu prætergressus Sclerum inuasit. Quare factum est, ut milites suis charissimis timentes, Sclero relicto ad illũ se conferrent: & Sclerus territus, Magistrum Michaelem Burzem suas sequutum partes, & Romanum Patricium Taronitem, cum exercitu, contra Protouestiarium mitteret: quibus prælio superatis, ipse cum omnibus copijs eundem aggressus, uicit, uiuumq; cœpit, Petro castrorum duce interfecto. Ea uictoria, ut Scleri opes multum auxit, sic Imperatorum rem ad desperationem depressit, præsertim cum tyrannus mare quoque teneret. Quamobrem Cubicularius classe missa, commisso cum Scleri nauibus prælio, classem eius deuicit & dissipauit, idemque mari pacato prouinciarum suscepta cura, Eroticum ad Nicæam Bithyniæ Metropolim tuendam misit. Quam Sclerus ui expugnare frustra conatus, fame subigi per proditionem posse ratus, obsidionem traxit. Eroticus uerò, dolo circumuenire hostem statuit, illata'que in granaria arena,

Somnium de flagello imperatorio.

Petrus spado à Duro profligatur

Leo Protouestiarius dictator creatus, à Duro capitur.

Naualis pugna.

Exoticus eludit Sclerũ

& frumento supernè iniecto, ut totus aceruus frumentũ uideretur, captiuis granaria demõstrat semiplena, & Sclero nũciare iubet, quãuis à fame nihil sibi periculi sit, tamen si tutò cũ certis hominibus exire liceat, se urbe tradita, partes eius secuturũ. Quo nuncio lætatus Sclerus, cũ fidem dedisset, ille eum maiori ciuium & militũ suorũ parte Constantinopolim abijt. Sclerus autẽ Nicæam ingressus, dolo se circumuentum esse intellexit. Cubicularius uerò Sclero inde digresso & urbi appropinquante, quamuis animi dubius hęreret, tamen mutata sententia, Phocam Bardã ab exilio reuocatum, & sanctissimo iureiurãdo adactum, ne unquam regnũ affectare, aut consilia contra Imperatores inire uellet, Magistrũ appellat, & reliquijs copiarũ præficit, pecuniaq; liberaliter suppeditata, cõtra Sclerũ mittit. Quo ille cognito, tum demũ se parem aduersarium habiturum ratus, inde digreditur, & circa Amorium pugna commissa superior euadit, profligatis aduersarijs. Postridie duces exercituũ decreuere singulari certamine congredi, deq; summa rerũ decernere. Sclerus prior, ut quidam tradunt, clauam in Phocę caput impegit: ut alij, ensem in eum librauit, qui cum ictum declinasset, extremo ense aurem equi eius resecuit. At Phocas contrà Scleri capiti clauam ita illisit, ut oborta uertigine in equi collum prolapsum & cruentatum satellites eriperent, ac destitutum uiribus equo depositum, sanguine absterso ad fontem recrearent. Interea eius equus, dum illi hac cura occupantur, elapsus eius manibus à quo tenebatur, sine sessore in castris iuba sanguine manante exultans, effecit ut Scleri exercitus eo agnito (insignis enim erat, nomine Ægyptius) ducem cecidisse putans, effusè fugeret. Qua occasione Phocas arrepta, suosq; cohortatus, fugientes persequitur, multos cędit, multos capit: plures etiam à se inuicem conculcati, perierunt. Tum demum Sclerus desperatis rebus, cum reliquijs ad Chosroen Babylonium confugit, à quo Imperator per legatos petit, ne tyrannum admittat domini sui oppugnatorem: alioqui malum exemplũ ipsi fraudi futurũ. Cũ autẽ Babyloni⁹ cognouisset, eundem Sclero quoq; & militibus eius afferre literas, illius manu subscriptas, quibus eis impunitas ꝓmitteret, modò cœptis desisterẽt, seq; Imperatori submitterẽt: tam legatum quã Sclerũ cũ suis in carcerẽ cõpegit. Et hic fuit exit⁹ defectionis illius. Antonius porrò Patriarcha, cũ sacerdotio renũciasset, quod per sex annos tenuerat, ac paulò pòst obijsset, & Ecclesia annis IIII cũ dimidio uacasset,

Phocas Bardas Sclero opponitur.

Singulare certamen Scleri & Phocæ.

Dirus à Chosroe Babylonio in uincula cõijcitur.

ἀπάτῃ καταστρατηγῆσαι τὸν φυλαττόμενον, καὶ τοὺς σιτῶνας ψάμμου ἐπλήρωσε, καὶ τὴν ψάμμον σίτῳ ἐπέχωσεν, ὡς δοκεῖν τὸν ὄγκον ἅπαντα σῖτον εἶναι. ἔχων οὖν τινὰς αἰχμαλώτους ἐκ τῆς στρατοπέδου τοῦ ἐναντίου, αὐτοῖς τοὺς σιτῶνας ἡμιδεεῖς ὄντας ὑπέδειξε, καὶ δι' αὐτῶν ἐδήλωσε τῷ Σκληρῷ, μὴ δεδιέναι τὴν πολιορκίαν τὴν ἐκ λιμοῦ. οὐ δέδοικα, ἔφη, πίστεις δοὺς μεθ' ὧν βούλομαι, παραχωρῆσαί μοι ἀπελθεῖν, ὑπισχνοῦμαί σοι τῆς πόλεως τὴν σὴν φρονεῖν. περιχαρὴς τοῦτο ἀκούσας ὁ Σκληρός, καὶ πίστεις αὐτῷ παρέσχε, λαβὼν τούς τε πλείους τῆς πόλεως καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ στρατιώτας περιειληφώς, τῆς πόλεως ἐξῆλθε, καὶ πρὸς τὴν μεγάλην πόλιν ἀπῄει· καὶ ὁ Σκληρὸς εἰσῄει εἰς τὴν Νίκαιαν, καὶ τότε ἔγνω καταστρατηγηθείς. ὁ δέ γε παρακοιμώμενος, τοῦ Σκληροῦ ἐκεῖθεν ἀπάραντος, καὶ τῇ βασιλευούσῃ τῶν πόλεων πλησιάζοντος, ἀμηχανῶν ἦν. γνωσιμαχήσας οὖν τὸν Φωκᾶν Βάρδαν ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀνεκαλέσατο, καὶ ὅρκοις αὐτὸν φρικώδεσιν ἐνδησάμενος καὶ παλαμναιοτάταις ἀραῖς, μὴ αὖ ποτε τῇ βασιλείᾳ ἐπιθέσθαι, μηδὲ κατὰ τῶν βασιλευόντων βουλεύσασθαι, ταῖς περιλοίποις δυνάμεσι τὸν ἄνδρα ἐπέστησε, μάγιστρόν τε τιμήσας, καὶ χρήματα δαψιλῆ παρασχόμενος, καὶ τὴν κατὰ τοῦ Σκληροῦ μάχην αὐτῷ ἀνατιθέμενος, ἐπεὶ σὺν ὁ Φωκᾶς. καὶ ὁ Σκληρὸς δὲ τοῦτο μαθών, τότε ἔγνω μέλλων μαχέσασθαι πρὸς ἀνταγωνιστὴν ἀξιόμαχον, καὶ ἄρας ἀπῄει, καὶ περὶ τὸ Ἀμόριον συμπλέκεται τῷ Φωκᾷ, καὶ γίνεται μάχη τῶν στρατευμάτων, καὶ ἥττον ὑποστρέφοντες οἱ τοῦ Σκληροῦ, οἱ δὲ περὶ τὸν Φωκᾶν τὰ νῶτα ἔστρεψαν, καὶ οὕτω μὲν τὰ τῆς μάχης ταύτης συμβέβηκε. τῇ δ' ἑξῆς οἱ τῶν στρατευμάτων ἐξάρχοντες αὐτοὶ πρὸς ἀλλήλους μαχέσασθαι ἐβούλοντο, καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν ὑπὲρ τῶν πάντων ἀναδέξασθαι. συνῆλθον οὖν ἀλλήλοις, καὶ πρῶτος ἔφθη παίσας τὸν Φωκᾶν ὁ Σκληρός, ὡς μὲν ἔνιοι λέγουσι, κορύνῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς, ὡς δ' ἕτεροι, ξίφος ἐπανατείνας κατ' αὐτοῦ, τοῦ δὲ κλιθέντος πρὸς ἕτερον μέρος, καὶ τὴν πληγὴν ἐκκλίναντος, ἔφθασε τὸ τοῦ ξίφους ἄκρον τὸ οὖς ἐκτεμεῖν τοῦ ἵππου τοῦ Φωκᾶ. ὁ δέ γε Φωκᾶς αὐτὸς ἔπληξε τὸν Σκληρὸν κορύνῃ κατὰ τῆς κεφαλῆς, καὶ ὁ πληγεὶς σκοτοδινιάσας τῷ τοῦ ἵππου τραχήλῳ ἐπέπεσεν, ὃν οἱ περὶ αὐτὸν κακῶς ἔχοντα θεασάμενοι, καὶ τῷ ἐκ τῆς πληγῆς αἵματι πεφυρμένον περισχόντες συνεῖχον, καὶ ἀπήγαγον εἰς πηγήν, ἀνακτησόμενοί τε λειποψυχοῦντα τὸν ἄνδρα τῷ ὕδατι, καὶ τὸ καταρρέον τοῦ αἵματος ἐκκαθαροῦντες, καὶ τοῦ ἵππου ἐκεῖνον ἐκβιβάσαντες, ἐποίουν τὰ εἰρημένα. ἐν τούτῳ δ' ὁ ἵππος ὁ τοῦ Σκληροῦ τὸν κατέχοντα ἐκφυγών, καὶ ἀσκαρίζων ἀναβάτου χωρίς, ἐτρόχαζεν ἀνὰ τὸ στρατόπεδον αἵματι τὴν χαίτην διάβροχος, ὃν ἰδόντα τὰ τοῦ Σκληροῦ στρατεύματα (ἐπίσημος γὰρ ἦν ὁ ἵππος, κεκλημένος Αἰγύπτιος) καὶ εἰκάσαντα πεσεῖν τὸν αὐτῶν ἡγεμόνα, ἀκρατῶς ὡρμήκασι πρὸς φυγήν. κατανοήσας δὲ τὸ γενόμενον ὁ Φωκᾶς, ἐπέθετο τοῖς φεύγουσι, τοὺς οἰκείους παραθαρρύνας, καὶ πολλοὶ μὲν ἀνῃρέθησαν ἐκ τοῦ τοιούτου πολέμου, πολλοὶ δὲ καὶ ἡλίσκοντο, πλείους δ' ὑπ' ἀλλήλων ἐκτείνοντο συμπατούμενοι. ἐν τούτῳ δ' ὁ Σκληρὸς διαπορηθεὶς μετὰ τῶν περιλειφθέντων καταφεύγει πρὸς Χοσρόην τὸν Βαβυλώνιον, καὶ τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς ἔπεμψε πρὸς Χοσρόην, ἀξιῶν μὴ προσδέξασθαι τὸν τυραννήσαντα, καὶ κατὰ τοῦ οἰκείου δεσπότου γενόμενον, ἵνα μὴ καὶ καθ' ἑαυτοῦ ὑπόδειγμα δῷ οὐκ ἀγαθόν. ἔφθη δ' ὁ πεμφθεὶς καὶ πρὸς τὸν Σκληρὸν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ ἔγγραφα, τῇ βασιλικῇ βεβαιωθέντα χειρί, ἀμνηστίαν αὐτοῖς τῶν πεπραγμένων βραβεύοντα, εἰ ἀποστῶσι τῆς ἐγχειρήσεως, καὶ τῷ βασιλεῖ ὑποκύψωσι. ταῦτα τὰ πρὸς τὸν Σκληρὸν καὶ τοὺς μετ' ἐκείνου βασιλέως γράμματα ὡς ἔγνω ὁ Βαβυλώνιος, αὐτόν τε τὸν τὴν πρεσβείαν πληροῦντα, καὶ τὸν Σκληρόν, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ στρατιώτας καθεῖρξεν ἐν φρουρᾷ. ἐνταῦθα μὲν οὖν τέλος τὰ τῆς ἀποστασίας ἔληξε τοῦ Σκληροῦ. Ἀντωνίου δὲ τοῦ πατριάρχου τῆς ἱερωσύνης ἀποπαυσαμένου, ἣν ἐπὶ ἔτη συνέσχεν ἕξ, καὶ μετὰ μικρὸν τελευτήσαντος, τέσσαρσι πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτοῖς ἀρχιερέως ἡ ἐκκλησία ἐχήρευεν,

πῶς ὁ σκληρὸς [illegible]

ὅτε τῷ φωκᾷ βάρδᾳ τὸν κατὰ τοῦ σκληροῦ [illegible]

[illegible] σκληρὸς καὶ ὁ φωκᾶς [illegible] τὸν σκληρὸν [illegible]

φυγὴ τοῦ σκληροῦ πρὸς βαβυλῶνα [illegible]

περὶ τοῦ πατριάρχου.

ἀπὸ

ἄπο ὁ χρυσοβέργης νικόλαος προκεχείριστο. τὰ δὲ τῶν Βουλγάρων αὖθις ἐκινεῖτο. ὡς γὰρ ἡ τοῦ τζιμισκῆ κατηγγέλθη τελευτὴ, τέσσαρσιν ἀδελφοῖς ἀνατεθείκασι τὴν σφετέραν ἀρχὴν δαβὶδ, μωϋσῇ, ἀαρών τε καὶ σαμουὴλ, οἳ κομητόπουλοι ὠνομάζοντο, ὅτι υἱοὶ γεγόνασιν υἱὸς τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων, καὶ λεγομένων κομήτων. οἱ γὰρ ἐκ τοῦ βασιλείου γένους σφίσιν ἐπιλελοίπασι, μόνου περιλειφθέντος υἱοῦ τῶν παίδων τοῦ πέτρου, φημὶ δὴ τοῦ ῥωμανοῦ, ὅς τις ἐκτομίας ἦν. τῶν δὲ τεσσάρων συγγόνων τῶν κομητοπούλων, ὁ μὲν δαβὶδ τάχιστα τὴν ζωὴν ἐξεμέτρησεν, ὁ δέ γε μωϋσῆς τὰς σέρρας πολιορκῶν, λίθῳ βληθεὶς, καὶ θνήσκει αὐτίκα. τὸν δὲ ἀαρὼν πανγενεῖ τοῦ βίου ἐξήγαγεν ὁ ἀδελφὸς σαμουὴλ, ἢ τὴν ἀρχὴν ἑαυτῷ μόνῳ περιποιούμενος, ἢ τὰ ῥωμαίων αἱρούμενον (λέγεται γὰρ καὶ ἀμφότερα) υἱοῦ μόνου τῶν παίδων ἐκείνου περισωθέντος, ὃς σφενδοσθλάβος καὶ ἰωάννης διωνύμως ἐκέκλητο, καὶ ἡ τῆς βουλγαρίας ἀρχὴ εἰς μόνον περιέστη τὸν σαμουὴλ, ὃς, τῶν ῥωμαϊκῶν στρατευμάτων τοῖς ἐμφυλίοις πολέμοις ἀσχολουμένων, ἄδειαν εὑρηκὼς, τὰς τῶν ῥωμαϊκῶν ἡγεμονίας ἐπῄει ξύμπαντα πορθῶν, οὐ ληϊζόμενος μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χώρας ἅμα, καὶ τὰς πόλεις περιποιούμενος ἑαυτῷ. ὅθεν δὲ, ὡς ἱστόρηται, τὴν τοῦ σκληροῦ τυραννίδα ὁ βασιλεὺς ἀπεώσατο, ὤργα πρὸς ἄμυναν τοῦ βαρβάρου, καὶ δι' ἑαυτοῦ ἔδοξεν αὐτῷ τὴν ἐκστρατείαν ποιήσασθαι. ἔξεισιν οὖν μήτε τῷ μαγίστρῳ βάρδᾳ τῷ φωκᾷ, ἐκεῖ τι δομεστίκῳ ὄντι τῶν σχολῶν τῆς ἀνατολῆς, περὶ τῆς πράξεως κοινωσάμενος, μήτε μὴν ἑτέρῳ τῶν ἑῴων στρατηγούντων δυνάμεων. ἤδη δὲ πρὸς τὰ βουλγάρων εἰσιὼν, τὸν μάγιστρον λέοντα τὸν μελισσηνὸν κατόπιν ἐκέλευσεν ἕπεσθαι, καὶ τὰς δυσχωρίας τηρεῖν. αὐτὸς δὲ ἀπελθὼν τῇ πολιορκίᾳ τῆς σαρδικῆς (αὕτη δ' ἐστὶν ἡ τριάδιτζα) ἐπιχειρεῖν ἡτοιμάζετο. τῶν δυτικῶν δὲ ταγμάτων δομέστικος ἦν ὁ κοντοστέφανος, καὶ λογισάμενος, ὡς εἰ εὐτυχηθείη τὰ τῆς στρατείας τῷ βασιλεῖ, οὐκ ἄν ποτε παύσαιτο δι' ἑαυτοῦ τοὺς πολέμους διαπραττόμενος, καὶ οὔτ' αὐτὸς οὐδ' οἱ λοιποὶ στρατηγοὶ ἔσοιντο ἐπὶ λόγου πολλοῦ νομισθήσονται ἄξιοι. σφῆλαι οἱ διμελλήσοντες τὴν ἐπιχείρησιν, καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνακόψαι. προσελθὼν οὖν φησὶ τὸν μελισσηνὸν, τυραννίδι ἐπιχειρῶν, ἐπανελθεῖν ταχυτῆτι πρὸς τὸ βυζάντιον, τῆς βασιλείας καθεξόντα, καὶ ἠξίου μὴ μέλλειν, ἀναζευγνύειν δὲ καὶ μὴ ὑπερτίθεσθαι. τοῦτο τὸν βασιλέα ἐτάραξε, καὶ ἐπάνοδον ἐσήμανε τῷ λαῷ. ὁ δέ γε σαμουὴλ ταῖς τῶν ὀρέων ἐμφιλοχωρῶν κορυφαῖς (οὐ γὰρ ἐθάρρει τῇ συστάδην μάχῃ σπεῦσαι) καὶ τὴν ἀθρόαν ἀναζυγὴν ἰδὼν, δειλίαν ὑπείληφε τὸ πραττόμενον, καὶ ἔπεισι τοῖς ῥωμαίοις, καὶ τῷ ἀπροσδοκήτῳ ἅπαντας καταθραύει, καὶ εἰς φυγὴν ἔτρεψε, καὶ τῆς τε παρεμβολῆς ἐκράτησε καὶ τῆς σκηνῆς τῆς βασιλικῆς καὶ τῶν παρασήμων τῆς βασιλείας. ὁ δὲ βασιλεὺς μόλις εἰς φιλιππόπολιν διεσώσατο, κἀκεῖ τὸν μελισσηνὸν εὑρηκὼς, τῷ τοῦ κοντοστεφάνου ὠργίζετο, καὶ ὕβρεις κατέχει τοῦ ἀνδρὸς, ὁ δὲ δυσανασχετῶν ἐτραχύνετο, καὶ ἀναζέσας ὁ βασιλεὺς τῷ θυμῷ, ἀνθορεῖ τε τοῦ θρόνου, καὶ τῆς κόμης τοῦ κοντοστεφάνου δραξάμενος καὶ τοῦ πώγωνος, προσήραξε τὸν ἄνδρα τῇ γῇ. ἐντεῦθεν οἱ τῶν ταγμάτων τῶν ῥωμαϊκῶν προεξάρχοντες μηνιῶντες τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν φωκᾶς ὅτι αὐτῷ αἱ ἐλπίδες ἀπέρρεον, καὶ τὸ τῆς παροιμίας ἐπὶ τὰ μανδραβούλου ἐχώρουν. οἱ δὲ ὅτι ὑπερφρονοῦσιν αὐτοῖς προσεφέρετο, καὶ οὐκ ἐκοινοῦτο σφίσι τῶν βουλευμάτων. οἱ δὲ καὶ δι' ἑτέρας. ἐν τῷ χαρσιανῷ συναθροίζονται, καὶ τῷ φωκᾷ βάρδᾳ διάδημα περιτιθέασι, καὶ τῆς βασιλείας ἀξιοῦσι, καὶ οἱ μὲν τὰ τῆς ἐξουσίας,

Nicolaus Chrysoberges est designatus. Interea Bulgari cognito Zimiscæ interitu, tumultuantur, & quatuor fratribus Dauidi, Mosi, Aaroni & Samueli deferunt Imperium, qui Comitopoli, hoc est pulli comitis, ueri apud illos illustris, quo patre nati erant, uocabantur. Nam stirps Regia defecerat, uno Petri filio Romano superstite, qui eunuchus erat. Ex ijs quatuor Dauid statim mortem obijt, Moses in oppugnatione Serræ, lapide ictus moritur statim. Fratrē Aaronē cū omni familia, uno illi⁹ filio cōseruato, qui duplici nomine Ioannes Sphēdosthlabus dicebatur, Samuel interficit, siue quòd summā rerū sibi soli uendicaret, siue quòd Romanis studere uisus erat: nā utrunq; fertur. Is igitur Samuel Bulgarorū principatū solus adept⁹, dū Romani bellis ciuilibus distinētur, Occidētales eorū pūincias omnes impunè circuit: nec populat tātū, sed & regiones & urbes suæ ditionis facit. Qua de causa Imperator, depulsa Sceleri tyrannide, ulciscendi Barbari cupiditate flagrās, suis auspicijs bellū ei inferre statuit. Egreditur igitur cōsilio suo neq; cū Magistro Barda, Orientalium legionum Domestico, neque cum ullo alio ducum Orientalium communicato. Bulgarorum fines iam ingressus, Magistro Leone Melisseno ponè sequi iusso, ad locorum angustias tutādas: ipse Sardicam, quæ & Triadiza dicitur, obsidere instituit. Verū Occidentaliū legionū Domesticus Contostephanus, cogitans re benè gesta Imperatorem nunquam nō suopte ductu atq; auspicijs bella administraturū, se cæterisq; ducibus parui æstimatis operam dedit, ut conatus illius labefactaret, atq; impetum retardaret. Accedit igitur, & Melissenum tyrannidem affectantem festinanter ire Byzantium, ad regnum occupandū ait, non cunctandū esse monens, sed citra moram reducendū exercitum. Id Imperatorem ita perturbauit, ut populo reditum denunciaret. Ad Samuel cacumina montium insidens (neq; enim acie decernere audebat) subito discessu uiso: Romanos aggreditur, quos metu illud facere arbitrabatur, & inexpectata impressione in fugam compellit, nec castris tantum, sed & tabernaculo atque insignibus Imperatoris potitur, qui quidem uix Philippopolim euasit: ubi cum Melissenum inuenisset, Contostephanum iratus contumeliosis dictis insectatur, quæ cum ille iniquo animo ferens exasperaretur, efferuescente bile solio exiliens, Contostephanum coma & barba prehensum terræ illidit. Ex hoc Romanarum legionum principes Imperatori irati, Phocas quòd spe frustraretur & res suæ, ut prouerbio dicitur, Mandraboli more procederent: alij, quòd se contemni putabant, non cōmunicatis consilijs: alij, alijs de causis: Charisiani congressi, Phocam Bardam diademate ornatū imperatorē appellāt, defectione

Bulgarorum bellum.

Basilius Contostephani fraude à Bulgaris profligatur.

Phocas Bardas conspiratione ducum Imperator salutatur.

Sclerus Persis & Sarracenis profligatis, à Phoca in uincula conijcitur.

ut ipsi putabant, probè administrata. Sclerus autem qui Babylone custodiebatur, præter spem custodia educitur. Nam Persarum imperio, à Sarracenis euerso, uir quidam Persa, nomine Inargus, uerbis concitat populares, suadens, ut rupto seruitutis iugo, arma contra Sarracenos se duce sumant. Chosroes porrò quamuis sæpe cum illis congressus, tamen numquàm non discessit inferior, desperataq; uictoria ad Romanos, qui in custodijs erant, confugit: quibus carcere eductis, cum Sclero de ratione gerendi belli agit, petita uenia malæ tractationis, qui principiò bello recusato, tandem illo urgente, annuit: sed ea conditione, ut solos Romanos in aciem educat. Carceribus igitur perquisitis, ad tria millia Romanorum sunt inuenta, & arma eis data, qui cum Scleri ductu & auspicijs Persas uicissent: nec ipsi nec ille ad Chosroen redeundum esse statuerunt, ueriti, ne denuò à Barbaro in carcerem compingerentur, præsertim tanto uirtutis suæ specimine edito. At Chosroës dum in fugam intenti sunt, magnam turbam ad eos persequendos mittit: qui etsi numero longè superiores, commisso prælio, pauciores euaserunt ijs, quos persequebantur, cæteris ibi Romanorum manibus interfectis. Sclerus igitur cum suis Romanorum fines ingressus, ad Phocam se confert, quem regnũ spectare ac tyrãnidem iam affectasse cognorat, & belli & Imperij socius futurus. Ille societatẽ amplexus, si uotorũ cõpotes fierẽt, sibi urbẽ Imperatoriã & pluriũ gẽtium ac prouinciarũ imperiũ uendicat: Sclero Antiochiam, Cœlesyriã, Phœniciã, Palæstinã, Mesopotamiã & Ægyptũ attribuit, eaq; pacta iureiurãdo sancit. Quo Sclerus fretus, cũ ad illũ se cõtulisset, ac iã intra casses esset: primũ habitu regio priuatur: deinde in carcerẽ coniecto custodia adhibetur: & copijs illius ascitis, Phocas tyrannidẽ suã firmat. Enimuerò Sclerus priusquã ab illo cõprehenderetur, ut, si res malè cessisset, receptũ aliquem haberet, ac spem salutis curarat, ut filius suus Romanus, clàm arrepta fuga, ad Imperatorẽ deficeret, à quo cum gaudio exceptus est, & statim Magister designatus. Phocas autem Delphina Patricio cum parte copiarum Chrysopolim, quæ est è regione urbis regiæ, misso, ipse cum reliquo exercitu Abydum proficiscitur. Imperator uerò Delphinam ad Chrysopolim castrametatũ, subitò cum Rossico populo adortus (Nam cum Bladimero duce eorum, sorore Anna ducta, affinitatem iunxerat, atque auxilia inde accersierat) hostibus facilè superatis, ipsum Delphinam captum palo affixit. Deinde Abydum cum fratre Constantino proficiscitur. Quum exercitus utrique in procinctu starent, & Phocas suas copias antecedens, Basilium equo circumuectum, Legiones cohortari

Basilius profligato Phoca insolentior factus, cubicularij acta rescindit.

ὡς αὐτοῖς ἐδόκει, διετίθετο. ὁ δέ γε σκληρὸς ἐν Βαβυλῶνι φρουρούμενος, ἀνελπίστως ἐξάγεται τῆς φρουρᾶς. τῆς γὰρ τῶν περσῶν ἀρχῆς καταλυθείσης ὑπὸ τῶν σαρακηνῶν, ἀνήρ τις πέρσης, ἴναργος ὄνομα, λόγοις ἀνακινήσας τὸ περσικὸν, πείθει ἐπαναστῆναι τῇ τῶν σαρακηνῶν δουλείᾳ, καὶ ὅπλα ἄρασθαι κατ' αὐτῶν, αὐτοῦ τοῦ ἰνάργου στρατηγοῦντος αὐτῶν. πολλάκις μὲν οὖν ὁ χοσρόης τοῖς πέρσαις ἀντηγωνίσατο. τοσαυτάκις δὲ ἡττήθη, ὁσάκις συνέβαλε. καὶ ἀπογνοὺς πρὸς τοὺς ἐμφρούρους καταφεύγει ῥωμαίους, καὶ ἀνίησι μὲν αὐτοὺς τῆς εἱρκτῆς, διαλέγεται δὲ τῷ σκληρῷ περὶ τοῦ πολέμου, καὶ μὴ μνησικακῆσαι τῆς κακώσεως αὐτῷ ἀξιοῖ. ὁ δὲ πρότερον μὲν παρῃτεῖτο τὸν πόλεμον, εἶτ' ἐγκειμένου τοῦ Βαβυλωνίου, κατανεύει μὲν, σὺν μόνοις δὲ τοῖς ῥωμαίοις ὑπέσχετο τὸν πόλεμον ἐπελθεῖν. ἠρευνῶντο τοίνυν τὰ δεσμωτήρια, καὶ ὅσοι εὕρηντο ἐν αὐτοῖς ῥωμαῖοι, ἐξήγοντο καὶ ὡπλίζοντο, καὶ ὡσεὶ τρισχίλιοι συνηθροίσθησαν, οὓς παραλαβὼν ὁ σκληρὸς ἐχώρησε κατὰ τῶν περσῶν, καὶ συμβαλὼν νικᾷ. ἀναζεῦξαι δὲ πρὸς τὸν χοσρόην οὐκέτ' ἔκρινεν οὔτ' αὐτὸς οὔθ' οἱ μετ' αὐτοῦ. ἐδεδοίκεισαν γὰρ μὴ καὶ αὖθις αὐτοὺς καθείρξῃ ὁ Βάρβαρος, καὶ μᾶλλον, ὅτι ἐν πείρᾳ γεγόνει τῆς αὐτῶν γενναιότητος. ἄρχονται γοῦν τῆς φυγῆς, καὶ ὁ χοσρόης πλῆθος εἰς αὐτῶν καταδίωξιν ἔστειλε, καὶ οἱ καταλαβόντες τοὺς φεύγοντας, ἐκείνων ὑπάρχοντες πολλαπλάσιοι, μόλις τῶν φευγόντων ἐκδρᾶναι δεδύνηνται, τῶν ἄλλων ἐκεῖ πεσόντων, καὶ ῥωμαϊκαῖς δαπανηθέντων χερσίν. ὁ μὲν οὖν σκληρὸς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ εἰς τὰ ῥωμαίων ἐπανεληλύθεισαν ὅρια. μαθὼν δὲ καὶ τὸν φωκᾶν ἤδη βασιλεύοντα καὶ τυραννίδος ἀρξάμενον, ἐπιστέλλει πρὸς τὸν φωκᾶν, κοινωνὸς ἀξιῶν εἶναι καὶ τοῦ πολέμου καὶ τῆς βασιλείας αὐτῷ. ὁ δὲ τὴν κοινοπραγίαν ἐδέξατο, καὶ εἰ τῶν ἐφετῶν τύχοιεν, ἑαυτῷ μὲν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἀπένεμε καὶ τῶν πλειόνων ἐθνῶν καὶ χωρῶν τὸ κράτος. τῷ δὲ σκληρῷ προσεκλήρου τήν τε ἀντιόχειαν, τήν τε κοίλην συρίαν, καὶ φοινίκην, καὶ παλαιστίνην, καὶ μεσοποταμίαν, καὶ αἴγυπτον, καὶ τὰς συνθήκας ὅρκοις καθοσιῶν ἐμπεπέδωκεν. ἐπὶ τούτοις τεθαρρηκὼς ὁ σκληρὸς, πρόσεισι τῷ φωκᾷ. ὁ δὲ ἐντὸς ἀρκύων τοῦτον λαβὼν, ἀφαιρεῖται μὲν αὐτοῦ τὸ σχῆμα δὴ τὸ βασίλειον. καθείργνυσι δὲ, καὶ φρουρὰν αὐτῷ περιίστησιν. ὑφ' ἑαυτὸν δὲ καὶ τὴν σὺν ἐκείνῳ στρατιὰν ποιησάμενος, τῆς τυραννίδος εἴχετο κρατερώτερον. ὁ μέντοι σκληρὸς προμηθευόμενος ἑαυτῷ πρὸς τὸ μέλλον, εἰ ἀτυχίας συμβαίη τινὸς, πρὸ τοῦ κατασχεθῆναι πρὸς τοῦ φωκᾶ, τὸν υἱὸν ῥωμανὸν λάθρα φυγεῖν παρεσκεύασεν, ὡς αὐτομολοῦντα τῷ Βασιλεῖ, ὃς καὶ περιχαρῶς παρὰ τοῦ κρατοῦντος ἐδέχθη, καὶ μάγιστρος ἐτιμήθη εὐθύς. ὁ φωκᾶς δὲ ἀπομοιρασάμενός τινα τῆς στρατιᾶς ὑπὸ τὸν πατρίκιον τάξας τὸν δελφινᾶν, εἰς τὴν ἀντικρὺ τῆς Βασιλίδος ἐκπέμπει χρυσόπολιν, αὐτὸς δὲ σὺν τῇ λοιπῇ δυνάμει ἀφίκετο πρὸς τὴν ἄβυδον. τῷ μέντοι δελφινᾷ ἐστρατοπεδευκότι κατὰ χρυσόπολιν, αἰφνίδιον ἐπῆλθεν ὁ Βασιλεὺς μετὰ λαοῦ ῥωσικοῦ (κῆδος γὰρ πρὸς Βλαδιμηρὸν τὸν ἄρχοντα τούτων ἐπὶ ἄννῃ τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ θέμενος, συμμαχικὸν ἐκεῖθεν ἐδέξατο) καὶ ῥᾷον τῶν ἐναντίων ἐκράτησε, καὶ αὐτὸν τὸν δελφινᾶν χειρωσάμενος, ἀνεσκολόπισεν. εἶτα πρὸς τὴν ἄβυδον ἄπεισι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ κωνσταντίνου. καὶ ἤδη ἀντιμέτωπα ἵσταντο τὰ ἐναντία στρατεύματα, καὶ τοῦ μὲν οἰκείου προεξιππάζετο ὁ φωκᾶς, τοῦ δὲ ἀντιμάχου ὁ Βασιλεὺς Βασίλειος ἔφιππος προϊὼν, παρεθάρρυνε, ἐγὼ φα-

ὅτι ὁ σκληρὸς καὶ οἱ περὶ τοὺς ἐμφρούρους ῥωμαίους ἀνάλωσαν τοὺς πέρσας, καὶ ἐπ' ἀναζεύξει τὰ ῥωμαίων ἀνεσώθησαν.

ὅτι κοινωνίαν δίδωσι μετὰ τοῦ φωκᾶ ἐπὶ τῇ τυραννίδι τοῖς ἄλλοις ὁ σκληρός, ἢ ἐπὶ κοινωνίᾳ τῆς ἀρχῆς.

ὅτι προδοθεὶς ἀπὸ φωκᾶ εἰς φυλακὴν κατεκλείσθη ὁ σκληρός.

περὶ τοῦ δελφινᾶ.

ὅπως ἐδόθη ἡ ἄννα.

[illegible]

ὃν ὁ Φωκᾶς θεασάμενος, κατ' αὐτοῦ τὸν ἵππον ἐλαύνει, ὅλας ἐκείνῳ τὰς ἡνίας ἐφιείς, λέγεται, ὡς εἰ ἐκεῖνον καταβαλεῖ, ἔσεσθαι τὸν ἀγῶνα νενικηκώς. ἀλλ' ὑπὸ τῶν οἰκείων προελθὼν πολύ, οἱ μὲν αὐτὸν ἐκκυλισθῆναι τοῦ ἵππου φασίν, οἱ δὲ ὥς τινα λόφον ἐκκλῖναι, καὶ ἀποβάντα τοῦ ἵππου ἐκταθῆναι ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ εὐθὺς αὐτὸν τὸ πνεῦμα λιπεῖν. οἱ μὲν οὖν πληγῆναι παρά του καιρίαν τὸν ἄνδρα ἔλεγον. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Κωνσταντῖνος ἑαυτῷ τὴν ἐκείνου ἀναίρεσιν ἐπεφήμιζε, τοῦτο δ' ἦν λόγος ἄλλως, οὐδὲ γὰρ τετρωμένον αὐτοῦ τὸ σῶμα εὕρηται μηδαμῇ. οἱ δὲ φαρμάκῳ δηλητηρίῳ ἐδόξαζον κατεργασθῆναι αὐτόν, ὃ καὶ μᾶλλον ἐδόκει πιθανώτερον, τὸ μὲν φάρμακον ἀρτυμάσαντος μὲν τοῦ Βασιλείου, προσενεχθὲν δὲ τῷ Φωκᾷ ὑπὸ τοῦ οἰνοχοοῦντος, παρὰ τοῦ βασιλέως ὑποκλαπέντος. πεσόντος δὲ τοῦ Βάρδα, τὸ μετ' αὐτοῦ στράτευμα διεσκεδάσθη, καὶ οἱ μὲν ἐκτείνοντο καταλαμβανόμενοι, οἱ δ' ἐζωγροῦντο καὶ συσχεθέντες ἐπὶ τῇ δόξῃ τοῦ βασιλέως ἐκολάζοντο. ὁ δὲ ἀγενέστερος ἦν ἢ τὸ πρότερον, σοβαρός τε γὰρ ἐγεγόνει, καὶ τὸ ἦθος ὑποκαθήμενος, καὶ πάντας ὑπώπτευε, καὶ τῇ ὀργῇ ἐτύγχανεν ἀπαραίτητος, καὶ οὐ τοῖς ἄλλοις μόνον τὸ σοβαρὸν ἐπεδείκνυτο, ἀλλὰ μὴν καὶ τῷ παρακοιμωμένῳ αὐτῷ, ἤχθετό τε τ' ἀνδρί, ὅτι εἰς ἑαυτὸν ὑποδι κατατείνων τὴν τῶν πραγμάτων διοίκησιν, καὶ μέντοι καὶ μεθίστησι τῆς τῶν κοινῶν οἰκονομίας αὐτόν, οἴκοι μένειν ἀπρόϊτον ἐπιστείλας αὐτῷ, εἶτα μετὰ μικρὸν ὑπερόριον τίθησι. καὶ τῶν ἐκείνῳ πεπραγμένων ἕκαστον ἀνακρίνων, ἀπραξίαν τῶν πλειόνων κατεψηφίσατο, καὶ τὸ παρ' ἐκείνου δομηθὲν σεμνεῖον τὰ πλείω ἀφείλετο, καὶ οὐκ ἀγρῶν εἴληφε μόνον ἢ χωρίων καὶ οἰκιῶν, ἀλλὰ καὶ ἀναθημάτων τε καὶ πινάκων καὶ κιόνων πολυτελῶν. ὅθεν ἐκεῖνος διὰ ταῦτα νόσῳ περισχεθεὶς ἀθυμίας, παρεὶς τὰ μέλη, καὶ ἔμπνους ὥσπερ νεκρός, καὶ βραχύ τι διαλιπών, οἰκτρῶς τὸν βίον ἐξέλιπεν. ὁ δὲ τότε πρῶτον γέγονεν αὐτοκράτωρ ὡς ἀληθῶς, καὶ γνοὺς ὁπόσων δεῖται φροντίδων ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις, τῆς τε βασιλικῆς ἀβρότητος καταπεφρόνηκε, καὶ τῶν λαμπρῶν περιβλημάτων ἀπείχετο, καὶ γλυκυθυμίαν ἅπασαν ἀπεβάλετο, καίτοι πρότερον μὴ οὕτω βιούς, ἀλλὰ καὶ ἐρώτων ἡττώμενος, καὶ κώμοις καὶ τρυφαῖς ἑαυτὸν ἐκδιδούς, καὶ βασιλείας πολυτελείας ἡδόμενος. ἑαυτῷ δὲ μόνῳ περιποιησάμενος τὴν ἐξουσίαν, τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας καὶ τοῦ ἐπισήμου χρώματος μετεδίδου τῷ ἀδελφῷ, καί τινα δορυφορίαν ἐκείνῳ ἀπένειμε, βραχεῖαν μέντοι καὶ οὐχ ὑπέρογκον. ὁ δ' ἔφερε, καὶ οὐκ ἠμφισβήτει τῷ ἀδελφῷ, ἤθους ἀνειμένου τυχὼν οἶμαι, καὶ χαίρων ὑγροτέρᾳ ζωῇ καὶ διαίτῃ τρυφηλᾷ, καὶ θήραις καὶ ἡλικιωτῶν συνουσίαις τῶν εἰς συνήθειαν. τὰ μὲν οὖν ἀδελφὰ καὶ ἀμφοῖν εἶχεν οὕτως. ὁ δέ γε Σκληρὸς τοῦ Φωκᾶ θανόντος λυθεὶς τῶν δεσμῶν, εἴχετο καὶ αὖθις τοῦ πρὶν ἐγχειρήματος, καὶ τυραννῶν καὶ πάλιν οὐκ ἀνεβάλλετο. ὁ δὲ βασιλεὺς γράμμασι πρὸς αὐτὸν ἐγχαραχθεῖσι παρῄνει τὸν ἄνδρα, παύσασθαι τῆς ἀπονοίας ποτέ, καὶ μὴ ἀεὶ βούλεσθαι αἴτιον εἶναι πολέμων ἐμφυλίων, καὶ τὴν γῆν αἵμασι χραίνειν, καὶ τούτοις χριστιανῶν. ὁ δὲ τῷ τε γήρᾳ τρυχόμενος ἤδη, καὶ πρὸς τὸ μέλλον ἰλιγγιάσας, σπένδεται, καὶ πρόσεισι τῷ κρατοῦντι. κἀκεῖνος ὑπὸ σκηνὴν καθῆστο Βασίλειος, καὶ ὁ Σκληρὸς βάδην ἦει πρὸς τὴν σκηνήν, ὑποβασταζόμενος ἑκατέρωθεν, τὸ μέν τοι διὰ τὸ γῆρας, τὸ δὲ διὰ τὸν ὄγκον τοῦ σώματος (ἦν γὰρ δὴ μεγέθους) ὅτι καὶ τὸ ᾀδόμενον εἰπεῖν ὁ βασιλεὺς Βασίλειος λέγεται· ὃν ἐδεδίειν, ἐν προσαγωγῇ μοι χειραγωγούμενος.

uidisset, totis habenis laxatis, equo concitato, in illum fertur, eo prostrato se toto discrimine fore defunctum ratus: sed antequàm suos multũ antecessisset, alij eum equo deuolutũ ferunt: alij cum in tumulum quendam declinasset, equoq; descendisset, humi extentum statim expirasse: alij à quodam lethali uulnere affectum esse. Constantinus quidem Imperator cædem eius sibi arrogabat, falso utique, cum eius cadauer nusquam uulneratum fuerit: alij (quod quidem probabilius est) putauere, toxicum ei à Basilio preparatum, à pincerna corrupto largitionibus Imperatorijs, fuisse propinatum. Barda strato, illius exercitus dissipatus est, alijs cæsis, alijs captis, in quos Imperator suo arbitratu animaduertit, mutatus ab illo qui dudum fuerat, & factus arrogans, demisso ingenio, suspicax in omnes, iracundia inexorabili: nec in alios duntaxat, sed in ipsum etiam Cubicularium talem se præbuit. Quem cum odisset, atq; ipse rerum administrationem capessere uellet, tum à Reipublicæ negocijs remouit, tum domo egredi uetuit, nec multò pòst relegauit, tum actis eius omnibus perquisiuis, pleraq; rescidit, tũ monasterium eo extructũ maxima ex parte spoliauit, nec agros duntaxat aut fundos inuasit & ædes, sed etiam donaria, tabulas, columnas preciosas. Quas ille ob res animi ægritudine oppressus, membrisq; resolutis, nihil aliud nisi spirans cadauer, breui miserabiliter est extinctus. Basilius uerò tum demum uerè Imperator factus, cum intellexisset, quantam solicitudinem regni administratio postularet, delitias regias spreuit, splendidis uestibus abstinuit, omnemq; suauitatem repudiauit: cum prius haud ita uixisset, sed & amoribus indulsisset, commessationibus & uoluptatibus deditus, regioq; luxu delectatus: & omni autoritate sibi uendicata, fratri nihil, nisi nomen & colorem insignem impertijt, custodia illi quidem attributa, cæterum exigua & non magnifica. Quæ ille, ut homo remissioris ac mollioris ingenij & uoluptarius, uenationibus & æqualium suorum consuetudine gaudens, æquo ferebat animo, neque fratri aduersabatur. Ac illorum hic status erat. Sclerus autem, Barda mortuo, uinculis solutus, à priore instituto non recedebat, regnum properè affectaturus. Sed ab imperatore per literas monitus, ut tandem omissa desperatione, continentium bellorum autor esse desineret, neque terram sanguine pollueret, eoq; Christianorum: cum & senectute iam affligeretur, & spem non optimam foueret, per pactiones ad illum se confert: qui cum in Regio tabernaculo sedens Sclerum peditem accedere uideret, utrinq; suffultum, cùm ob senium, tum ob molem corporis (grandis enim erat) celebratum illud dixisse fertur: Quem timuerit, eum ad se manu duci.

Basilij cubicularij calamitas & interitus.

Basilius luxu repudiato rebus gerendis adijcit animum.

Sclerus cũ Basilio redit in gratiã.

Alij

Alij Sclerum in illo accessu ad imperatorem uisum amisisse ferunt, eaq; de causa ductoribus fuisse usum. Cum prope tabernaculum uenisset, Imperator animaduersis puniceis in eo calceis (nam cætera insignia regia deposuerat, calceis solis siue per obliuionem, siue per incogitantiam retentis) statim auertit oculos, neq; cũ eo nisi habitu priuati, colloqui sustinuit. Cum igitur ante tabernaculum inuidiosos illos calceos abiecisset, ingresso Imperator assurrexit, porrectaq; dextera, collocutus, & eadem uterq; mensa usus est, atq; ex eodem calice biberunt. Hoc modo sopita Scleri tyrannide, ipse curator palatij est designatus, & quem quisq; adiutorum eius dignitatis & potestatis gradum, quas'ue possessiones ab illo regnante acceperat, ea retinere licuit. Imperator curis defectionum leuatus, in Thraciam abijt, & Thessalonicam accessit, ut celebri martyri gratias ageret, ibiq; uiro illustri cum magnis copijs, duce relicto ad excursiones Samuelis coërcendas, Byzantium regreditur. Inde in Iberiam proficiscitur, Dauide Curatore palatij mortuo, à quo eius ditionis hæres institutus fuerat, quam ille tenuerat. Ibi relicta sibi ditione occupata, cum Georgiũ Dauidis fratrem interioris Iberiæ principem compescuisset, ut suis finibus contentus esset, filio eius obside accepto: Phœniciam adijt, & principẽ Tripolitanũ, Damascenum, Tyrium & Berytium, qui conspiratione inita, Daphneæ Antiochiæ agrum incursionibus uexabant, coërcuit, & Romanis seruire coëgit, acceptisq; ab his etiam obsidibus, domum redijt. Interea Nicolao Chrysobergo, cum pontificatũ annos XII & VIII menses ornasset, defuncto, Sisinnius Magister uir ab ineunte ætate in literis uersatus, Patriarcha designatur: quo & ipso cum triennium ecclesiam rexisset, mortuo, Sergius Patriarcha eligitur, qui Manuelis monasterio præerat, Patriarchæ Photio genere coniunctus. Cum autem Samuel Bulgarorum princeps non Thraciã tantum & Macedoniã, sed Græciam ipsamq; Peloponesum popularetur: Imperator Magistrum Nicephorum Vranum prætorem Occidentis ablegat, qui, cũ Samuel ad Sperchiũ fluuium tentoria fixisset, in opposita continente castra posuit. Quia uerò flumen crebris pluuijs auctum ultra ripas sese effuderat: Samuel Romanorum aggreßionem minimè uerebatur. Cum autem Vranus noctu, quodam in loco uadum peruestigasset, ea tacitè traducto exercitu, Samuelẽ securũ subitò inuadit, ac Barbari, re inexpectata attoniti, ne armis quidẽ contrà illatis cadunt. Vulneratus est & Samuel unà cum filio, & ambo capti essent, nisi inter cadauera occultati, clàm aufugissent. Post hæc ipse Imperator bellum intulit Bulgaris, & quibusdam Sardicæ castellis expugnatis, Mosynopolim redijt.

Expeditio Iberica & Phœnicia.

Nicolaus Chrysobergus, Sisinnius et Sergius Patriarchæ.

Nicephori Vrani Bulgarica uictoria.

οἱ δὲ ἀορασίᾳ περιπεσεῖν φασὶ τὸν σκληρὸν ἐν τῷ ἀπιέναι πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ διὰ τοῦτο χειραγωγεῖσθαι. ἐγγίσαντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς τῇ σκηνῇ, κατανοήσας ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῖς πόδας αὐτοῦ ὑποδεδεμένους ὑποδήμασι φοινικοῖς (τὰ μὲν γὰρ ἄλλα τῆς βασιλείας γνωρίσματα ὁ σκληρὸς ἀπεδύσατο, τὰ δέ γε πέδιλα οὐκ ἀπέθετο, ἢ γοῦν λαθὼν ἢ οὐκ ἐννοήσας) ἀπέστρεψε τὰς ὄψεις εὐθὺς, μὴ ἄλλως αὐτῷ ἐντυχεῖν ἀνεχόμενος, εἰ μὴ ἐν ἰδιώτου στολῇ. ὁ δὲ πρὸ τῆς σκηνῆς ἀπορρίψας τὰ ἐπίφθονα πέδιλα, οὕτως εἰσῆλθεν αὐτῷ, καὶ ὁ βασιλεὺς ἐξανέστη καὶ τὸν ἄνδρα ἐδεξιώσατο, καὶ ὡμιλησάτην ἀλλήλοιν, καὶ ἐκοινώσατο τραπέζης, καὶ ἐπιέτην ἐκ τῆς αὐτῆς κύλικος. τοῦτον μὲν οὖν τὸν τρόπον ἡ τοῦ σκληροῦ τυραννὶς καταλέλυται, αὐτὸς μὲν κουροπαλάτης τιμηθεὶς, τῶν δὲ συναραμένων αὐτῷ παραχωρηθέντων ἔχειν ὃ ἂν ἕκαστος ἐξ ἐκείνου τυραννοῦντος εἰλήφει, εἴτ' ἐν ἀξίαις ἦν, εἴτ' ἐν ἀρχαῖς, εἴτε μέντοι ἐν κτήσεσιν. ὁ δὲ βασιλεὺς τὰς τῶν ἀποστασιῶν φροντίδας ἀπορριψάμενος, ἐπὶ τὴν θρᾴκην ᾤχετο, καὶ εἰς θεσσαλονίκην ἐφοίτησε, τῷ πολυωνύμῳ μάρτυρι εὐχαριστήσων, καταλείψας δ' ἐκεῖ στρατάρχην τὸν ἐπίσημον μετὰ βαρείας δυνάμεως, ἵνα κωλύῃ τὰς τοῦ σαμουὴλ ἐκδρομὰς. ἐπάνεισι πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ εἰς ἰβηρίαν ἀπῄει, κληρονόμος καταλειφθεὶς παρὰ τοῦ κουροπαλάτου δαβὶδ θανόντος, τῆς ἐκείνου διαφερούσης ἀρχῆς. ἐν ᾗ δὲ γεγονὼς, καὶ τῆς καταλειφθείσης αὐτῷ χώρας ἐπιλαβόμενος, καὶ τὸν τοῦ δαβὶδ ἀδελφὸν τὸν γεώργιον τῆς ἐνδοτέρας ἰβηρίας ἡγεμονεύοντα παρασκευάσας ἡσυχίαν ἄγειν, καὶ τοῖς ἰδίοις ἀρκεῖσθαι, καὶ ὅμηρον τὸν ἐκείνου παῖδα λαβὼν, ἐπὶ φοινίκην ἐχώρησε, καὶ τόν τε τῆς τριπόλεως ἄρχοντα καὶ τὸν τῆς δαμασκοῦ, καὶ τὸν τῆς τύρου καὶ βηρυτοῦ, κατὰ συνθήκας τὰς πρὸς τὴν δάφνην ἀντιοχείας ἐπιόντες, καὶ κακοῦντες τὰ ὑπ' αὐτὴν, ἀνέστειλε, καὶ δουλεύσειν ῥωμαίοις τρέψαι αὐτοὺς, καὶ ὁμήρους κἀκ τούτων λαβὼν, ἐπανέζευξεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν εἶχεν οὕτω. τοῦ δὲ πατριάρχου νικολάου τοῦ χρυσοβέργη ἐπ' ἔτεσι δυοκαίδεκα καὶ μησὶν ὀκτὼ τῇ ἀρχιερωσύνῃ ἐνδιαπρέψαντος, εἶτα τὸν βίον ἐκλελοιπότος, ὁ μάγιστρος σισίννιος, ἀνὴρ λόγοις ἐντεθραμμένος, προχειρίζεται πατριάρχης. καὶ τούτου δὲ ἐπὶ τρεῖς ἐνιαυτοὺς τὴν ἐκκλησίαν ἰθύναντος καὶ θανόντος, σέργιος ἐκχειροτονεῖται πατριάρχης, ὃς καθηγεῖτο μὲν τῆς τοῦ μανουὴλ μονῆς, τῷ πατριάρχῃ δὲ φωτίῳ κατὰ γένος προσήκων ἐτύγχανεν. τοῦ σαμουὴλ δὲ τοῦ τῶν βουλγάρων ἐξάρχοντος οὐ τὰ θρᾳκῶν, οὐδὲ τὰ μακεδόνων μόνα ληιζομένου, ἀλλὰ καὶ τὴν ἑλλάδα καὶ αὐτὴν δή γε τὴν πελοπόννησον, τὸν μάγιστρον νικηφόρον τὸν οὐρανὸν ἐκπέμπει ὁ βασιλεὺς, τῆς δύσεως ἄρχοντα, ὃς παρὰ τῷ σπερχειῷ ποταμῷ τοῦ σαμουὴλ κατεσκηνωμένου, παρὰ τῇ ἀντιπέρας ὄχθῃ ηὐλίσατο. ὕει δὲ ὑετὸς τότε πολλὰ, καὶ ὁ ποταμὸς ἐπιδεδωκὼς ἄπλωτος ἦν. ἀνέλπιστος ἐδόκει τῷ σαμουὴλ ἡ κατ' αὐτοῦ τῶν ῥωμαίων ἐπέλευσις. ὁ οὐρανὸς δὲ νυκτὸς ἀνερευνήσας, καὶ κατά τινα τόπον βατὸν κατανοήσας τὸν ποταμὸν, διαβαίνει τοῦτον ἡσύχως μετὰ τῆς στρατιᾶς, καὶ ἀφροντιστοῦσιν αἰφνίδιον ἐμβάλλει τοῖς περὶ τὸν σαμουὴλ, καὶ τῷ ἀδοκήτῳ καταπλαγέντες οἱ βούλγαροι ἔπιπτον, μηδὲ χεῖρας ἀνταίροντες, καὶ τῷ σαμουὴλ δὲ καὶ τῷ ἐκείνου υἱῷ ῥωμαῖαι πληγαὶ ἐπενεχθησαν, καὶ ἑάλωσαν ἄν, εἰ μὴ τοῖς νεκροῖς συναναμιχθέντες σώμασι, καὶ οὕτω λαθόντες διέφυγον. εἶτα καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπιστρατεύει κατὰ τῶν βουλγάρων, καὶ τῶν ἐν σαρδικῇ φρουρίων κατεστρεψάμενός τινα, ἐπανῆλθεν εἰς μοσυνούπολιν.

εἶτα δὲ

ἐπὶ ἐκστρατεία τῇ ἰβηρίᾳ ... φοινίκην.

περὶ πατριαρχῶν.

περὶ τοῦ σαμουὴλ, ἡ τῶν βουλγάρων ... τροπαῖον ...

εἷλε δὲ καὶ τὴν μεγάλην Περσθλάβαν καὶ τὴν μικρὰν καὶ τὴν Πλίσκοβαν διὰ στρατηγῶν. καὶ ἡ Βέῤῥοια δὲ παρεδόθη αὐτῷ παρὰ τοῦ Δοβρομήρου, προσχωρήσαντος τοῖς ῥωμαίοις. τὰ μέντοι Σέρβια πολιορκίᾳ ἑάλω, καὶ ὁ τὴν αὐτῶν φυλακὴν ἐμπεπιστευμένος Νικόλαος, ὃν Νικολίτζαν ὑποκορίζοντες ὡς βραχὺν τὴν ἡλικίαν ὠνόμαζον, ὃς καίτοι πατρίκιος τιμηθεὶς ἀπέδρα πάλιν, καὶ πρὸς τὸν Σαμουὴλ ἐπανελήλυθεν. εὐθὺς δὲ κατὰ τὰ Βοδινὰ ὁ βασιλεὺς ἐξεστράτευσε. καὶ τὴν πόλιν αἱρεῖ. ἐν ὅσῳ δὲ ταύτην ἐπολιόρκει ὁ βασιλεύς, ἐπεισπεσὼν ὁ Σαμουὴλ τῇ Ἀδριανουπόλει ἀθρόον, ἔτι πανηγύρεως ἐκεῖσε τελουμένης, τάς τε ἐμπορίας λείαν ἐποιήσατο, καὶ αἰχμαλώτων πλῆθος λαβὼν, ὑπεχώρησε. τὴν Βοδινὴν δὲ ὑφ' ἑαυτὸν ὁ βασιλεὺς ποιησάμενος καὶ ὑποστρεφόμενος, κατέλαβε παρὰ τὸν Ἀξιὸν ποταμὸν τὸν Σαμουὴλ αὐλιζόμενον. ὁ Βαρδάριος οὕτω παρὰ τοῖς παλαιοῖς ὀνομάζεται. πολλοῦ δὲ τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος, ἀμελῶς οἱ βάρβαροι κατεσκήνωντο. οὐ γὰρ ᾤοντο δυνήσεσθαι διαβῆναι τὸν ποταμὸν ἐλπίζειν τὸ ῥωμαϊκὸν στράτευμα. πόρου δὲ γνωσθέντος διέβη καὶ αὐτὸ ὁ βασιλεὺς διεβίβασε καὶ τὸ στρατόπεδον, καὶ πολλοὶ μὲν τῶν Βουλγάρων ἀπώλοντο, ὁ δὲ Σαμουὴλ διέδρα, τῆς τε σκηνῆς καὶ τῆς παρεμβολῆς ἁπάσης διαρπαγείσης. καὶ τὴν πόλιν δὲ τῶν Σκοπίων ὁ βασιλεὺς παρείληφε, δοθεῖσαν αὐτῷ παρὰ Ῥωμανοῦ τοῦ υἱοῦ Πέτρου τοῦ ἄρξαντος τῶν Βουλγάρων, ᾧ ἡ ταύτης φυλακὴ παρὰ τοῦ Σαμουὴλ ἐμπεπίστευτο. εἶτα εἰς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελθὼν, ἐδογμάτισε τὰς τῶν ἀπολωλότων πενήτων συντελείας εἰσπράττεσθαι ἐκ τῶν δυνατῶν, τοῦτο δ' ἐκλήθη ἀλληλέγγυον. πολλῶν δὲ περὶ τούτου δεηθέντων καὶ αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου Σεργίου, ὡς ἂν ἡ ἄδικος αὕτη χαλάσῃ καὶ παράλογος εἴσπραξις, ἦν ὁ βασιλεὺς ἀμετάπειστος. τῷ χρόνῳ γὰρ καὶ ταῖς νίκαις ἀπάντων κατεπαρθεὶς, ὑπερόπτης πρὸς πάντας ἐδείκνυτο, καὶ οὐκ εὐνοεῖσθαι αὐτὸν, φοβεῖσθαι δ' ἐβούλετο τὸ ὑπήκοον, καὶ τό, τε στρατιωτικόν τό, τε πολιτικὸν οὐ πρὸς τὸ κρατῆσαν ἔθος, ὃ καὶ νόμου δύναμιν οἱ νομοθέται τεθείκασι, διεξάγειν ἤθελεν, ἀλλὰ πρὸς τὴν οἰκείαν κρίσιν καὶ τὸ θέλημα ἑαυτοῦ. διὸ δὴ τῶν λογίων ἀνδρῶν οὐκ ἐπεστρέφετο, ἀλλὰ καὶ τοὺς λόγους ἤγετο παντάπασι χρῆμα καὶ οὐκ ὀνήσιμον, ὅθεν ἄνδρας ἐκλεξάμενος ἑαυτῷ οὔτε τῷ γένει, οὔτε μέντοι γε λόγοις ἐπισήμους ὄντας, ἐκείνοις τάς τε βασιλείους ἐπιστολὰς ἐνεχείρισε, καὶ ἐκοινώνει τῶν βουλευμάτων, καὶ αὐτὸς ἐκείνοις ἀφελῶς τὰς γραφὰς ὡς ἔτυχεν ὑπηγόρευεν. ἀλλὰ καὶ τοῖς ταμείοις ἀποφράξας τὰς διεξόδους, χρημάτων ταῦτα πλήρη πεποίηκε. φασὶ γοῦν ἐν εἴκοσι μυριάδας ταλάντων χρυσοῦ ἐναποτεθησαυρίσθαι αὐτῷ. τὸν γὰρ ἄλλον χρηματισμὸν οὐκ ἄν τις ὑπ' ἀριθμὸν δυνήσαιτο ἀγαγεῖν. ἐκ τῶν ταμείων αὐτοῦ πληρωθέντων, ὑπὸ γῆν τὰ λοιπὰ ἐθησαύριζεν, ἕλικας ὀρύξας λαβυρινθώδεις, καὶ ὑπερχειλῆ μὲν ἦσαν λίθων πολυτελῶν, τῶν τε ἄλλων καὶ τῶν λευκῶν οὓς ἰδιαζούσῃ κλήσει οἱ μαργάρους [illegible]. ἃ δὲ εἰς χρῆσιν οὐκ ἦσαν, ἀλλὰ βραχεῖς τινὰς αὐτῷ τὴν πορφύραν ἀγλαΐζοντες τὸ ἐπίσημον, ὅπερ ἐν προόδοις εἶχε, καὶ ὅτε ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ ὅτε τινὰ ἄλλην δημοτελῆ ἐτέλει πανήγυριν. οἱ δ' ἄλλοι τοῖς ταμείοις ἐναποκείμενοι ἄχθος ἦσαν ἐπώσιον. ἦν δὲ ἐν μὲν πολέμου καιροῖς ποικίλος τις, καὶ τὴν γνώμην πρὸς τὰ ὑπὸ χεῖρα πολύτροπος, ἐν δὲ εἰρήναις καὶ γαληνικαῖς καταστάσεσιν ἀρχικώτερος, καὶ τὰς ὀργὰς ἐπεκρύπτετο, καὶ ταύτας συνεῖχε παρ' ἑαυτῷ, ἐκφαίνων ἐν καιροῖς, καὶ ἀντεπεδίδου τοῖς ἁμαρτήσασιν.

ὅτι ὁ Βασίλειος ἀλληλέγγυον.

οἷος ἦν ὁ βασιλεὺς ἐν [illegible] ἤθει. καὶ οἷος ἦν περὶ χρήματα, καὶ [illegible].

Sed & magnam & paruam Persthlsbam & Pliscobam per duces cepit. Est ei & Berrœa per Dobromerum, qui ad Romanos se contulerat, tradita. Serbia uerò expugnata sunt, & Nicolaus quem per diminutionem ob staturæ breuitatem Nicolizam uocabant, cuius ea custodiæ tradita erant, captus: qui quamuis Patricij dignitate ornatus esset, tamen aufugit, atque ad Samuelem rediit. Deinde Imperator Budinam expugnat, quam dum obsidet, Samuel Adrianopolim subitò inuadit, cum ludorum celebritas extra mœnia agitaretur, mercibusque direptis, ac plurimis captis recedit, quem Imperator Budina capta rediens ad Axium fluuium (Bardarius olim sic dictus est) statiua habentem deprehendit. Is cum exundaret, Barbari castra negligenter tuebantur. Neque enim Romanas legiones eum transituras putabant. Sed uado ab Imperatore indagato, traductoque exercitu, multis Bulgaris cæsis, Samelis tentorium & castra uniuersa direpta sunt, Samuel ipse aufugit. Sed & Scopiatum urbem accepit Imperator, à Romano, Petri Bulgarorum olim principis, filio traditam, cui eius custodia à Samuele commissa fuerat. Posthæc Constantinopolim reuersus, decreuit tributum pauperum, qui perijssent à locupletibus, exigendum esse, quod Allelengyum uocabatur. Etsi autem multi atque ipse Patriarcha Sergius deprecabantur, ut iniqua illa & inusitata exactio tolleretur: tamen imperator à proposito non recedebat. Nam tempore ac tot uictorijs elatus, insolentem se erga omnes præbuit: ac subditis formidabilis quam charus esse maluit: neque ciues, neque milites pro recepta cõsuetudine, quam & legũlatores instar legis habere pronunciant, sed suo iudicio & arbitratu tractare uoluit. Proinde nullã doctorum uirorum rationem habuit, ipsamque doctrinam, rem inutilem & superuacaneam iudicans: uiros neque genere nec eruditione claros, & ab epistolis & à consilijs habuit, quibus literas simpliciter, nullaque cum cura dictauit. Sed & fiscum obstructis foribus pecunia refersit. Fertur enim ducenta millia talentûm auri in thesauris habuisse. Nam alterius pecuniæ nullus iniri numerus potest, adeò ut conclauibus repletis, eam terræ mandarit, anfractibus instar labyrinthorum effossis: sed & cistellæ plenæ erant gemmis cùm alijs tum candidis illis, quæ peculiari nomine margaritæ dicuntur. Neque uerò ijs utebatur, paucis exceptis, ad insignia, purpuræ exornanda: qua, cum prodibat, aut Legatis respondebat, aut alias publicas festiuitates celebrabat, utebatur. Reliquæ, in conclauibus inutile pondus iacebant. Belli temporibus ingenio fuit uario & multiplici. Rebus tranquillis & pacatis uehementior. Iram dissimulabat, apud sese suppressam per occasionẽ proferens, delinquẽtibus uicẽ reddebat, cumque

Nicolizas.

Budina Adrianopolis.

Axius siue Bardarius.

Scopiæ.

Basilij auaricia, mores & diuitiæ Allelẽgyũ.

" cumq; pertinaci esset ingenio, decreta sua nõ " facile immutabat. Quare si quibus iratus erat, ijs non facilè placabatur. Atq; hæc ad declarandos Imperatoris mores dicta sint. Nunc ad res sub eo gestas ordine referendas oratio redeat. Ægypti princeps soluto Romano fœdere, & Hierosolymitanum templum, in quo Christi sepulchrum est, & illius loci monasteria destruxit. At Imperator Bulgariam crebris impreßionibus uastabat & urebat, cui cum Samuel scie resistere non posset, operam dabat, ut aditus regni occluderet, & angustias locorum castellis & præsidijs occuparet. Imperator autem reuersus, magnaq; ui penetrare aggressus, etsi uirtute præsidiariorum repulsus: tamen cœptis non destitit, sed permansit, subinde castellum tentans, uno ex ducibus cum sua legione misso, an uspiam alibi per ambages ingressum aperire posset. Is per montes multasq; difficultates Bulgaris decep" tis ingressus, à tergo in præsidiarios irruit, " qui re subita perterriti, non iam de munitione tuenda, sed de interitu uitando laborabant. Ibi Romanus exercitus nemine prohibente rupta munitione transit, hostesq; persequens, multos occidit, plures capit, Samuele uix elapso. Imperator captiuis omnibus qui circiter quindecim millia erant, oculos effodit, singulis centurijs uno monoculo duce relicto, eosq; sic ad suum ducem abire iubet. Quibus ille uisis, atrocitatem rei non ferens, oborta uertigine uiribusq; destitutus humi procidit, ac parum recreatus, ex cardiogmo interit, principatu Bulgarorum in Gabrielem filium, qui & Romanus dicebatur, translato: quem nondum anno elapso frater patruelis, Aaronis filius Bladisthlabus Ioannes (binominis enim & hic erat) occidit. Imperator uerò castello angustiarum, ut diximus, superato, cum alia firma præsidia unà cum defensoribus cepisset, Mosynopolim pergebat. Vbi nuncio de Samuelis interitu accepto, Bulgarica oppida & præsidia expugnabat. At Samuelis filius Romanus Gabriel (necdum enim cæsus erat) per legatos Imperatori seruitutem pollicebatur, & tempore aliquanto interposito, Ioannis Bladisthlabi minister adest, cædem Gabrielis ab hero suo factam nuncians, alijq; multi ex illustribus Bulgaris ad Imperatorem confluunt. qui cum intellexisset, aliud agitare animo Bladisthlabum quã promisisset, iterũ impreßione in Bulgariã facta, longè lateq; prædas egit, & Achrida urbe regia Bulgarorum expugnata, alijsq; castellis per duces suos captis, Constantinopolim regreditur. Sed rursus bello illato Barbaris illis, & castellis occupatis, Bulgaros complures partim interfecit, partim cepit. Quorum princeps Ioannes Bladisthlabus, dum Dyrrachiũ obsidet, cadit, cum genti bienniũ & quinque menses præfuisset. Quo Imperator intellecto statim egredit, cui

Hierosolymorum clades.

Basilij crudelitas in Bulgaros.

Samuelis et Gabrielis interitus.

Basilius tota Bulgaria potitur.

ὢν δὲ τὴν γνώμην στερρὸς, οὐ ῥαδίως ἠλλοίου τὰ δόξαντα. διὸ καὶ πρός τινας ἂν ἐτύγχανε μήνιμα τρέφων, οὐ ταχὺ μετήλλαξε τὸ ἦθος αὐτοῦ. ἀλλὰ τοιαῦτα μὲν χαρακτηριστικὰ τοῦ " ἤθους τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ δ' ἱστορία ἐχέσθω τῶν ἐπ' " αὐτοῦ πεπραγμένων, καὶ διηγείσθω τὰ ἐφεξῆς. ὁ γὰρ αἰγύπτου κατάρχων τὰς πρὸς ῥωμαίους λύσας σπονδὰς, τόν τε ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν, ἐν ᾧ τὸ τοῦ κυρίου μνῆμα, κατηρείπωσε, καὶ τὰ ἐκεῖ μοναστήρια. ὁ δὲ βασιλεὺς συνεχῶς τῇ βουλγαρίᾳ προσβάλλων, ἐκάκου ταύτην καὶ ἐκεράϊζε. μὴ δυνάμενος δέ γε ὁ σαμουὴλ ἀντιπαρατάξασθαι ἐπὶ τῷ ῥωμαίων στρατεύματι, τάφροις τὰς εἰσόδους ἀποκλεῖσαι αὐτῷ ἐπεχείρησε, τὰς δυσχωρίας ἀποφράξας οἰκοδομαῖς καὶ φύλακας ἐπιστήσας αὐταῖς. ἧκεν οὖν ὁ βασιλεὺς αὖθις, καὶ ἐβιάσατο μὲν τὴν πάροδον, ἀπεκρούσθη δὲ τῶν φυλάκων ἀνθισταμένων ἐρρωμενέστερον. πλὴν οὐκ ἀπέστη τοῦ ἐγχειρήματος, ἀλλ' αὐτὸς μὲν προσέμενεν, ἀεὶ πειρώμενος τοῦ ἐρύματος, ἐκπέμπει δὲ τῶν στρατηγῶν ἕνα μετὰ τοῦ ὑπ' αὐτὸν τάγματος, εἰ περιελθεῖν που δύναιτο περιελθὼν, καὶ μηχανήσασθαί τι πρὸς τὴν διέλευσιν. ὁ δὲ δι' ἐρήμων καὶ δυσχωριῶν πολλῶν διελθὼν, καὶ λαθὼν τοὺς βουλγάρους, ἐμπίπτει κατὰ νώτου τοῖς τοῦ ἐρύματος φύλαξιν, οἳ ὑπ' ἀθρόου τῆς ἐφόδου γεγονότες, οὐκέτι περὶ φυλακῆς ἐφρόντιζον τοῦ φραγμοῦ, ἀλλ' ὅπως αὐτοὶ τὸν ὄλεθρον φυλάξωνται, πρὸς φυγὴν ἐτράποντο. τότε δὴ ἀδείας τὸ ῥωμαϊκὸν δραξάμενον στράτευμα, ῥήγνυσι τὸν φραγμὸν, καὶ διεισι καὶ διώκει, καὶ πολλοὺς μὲν ἀναιρεῖ, πλείονας δέ γε ζωγρεῖ· μόλις διαδιδράσκοντος τοῦ σαμουήλ. ὁ γοῦν βασιλεὺς τοὺς αἰχμαλώτους εἰς πεντεκαίδεκα χιλιάδας ἀριθμουμένους, ἐξετύφλωσε πάντας τὰ ὄμματα, ἐφ' ἑκάστῃ ἑκατοντάδι ἕνα καταλιπὼν ἑτερόφθαλμον, ἵν' ᾖ τούτοις χειραγωγὸς, καὶ οὕτως αὐτοὺς ἀπορρέειν ἐκέλευσε πρὸς τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. οὓς ἐκεῖνος ἰδὼν, καὶ τὸ πάθος μὴ ἐνεγκὼν, ἰλιγγιᾷ τε καὶ εἰς γῆν λειποθυμῶν καταβάλλεται. μικρὸν δ' ἔτι ἀνενεγκὼν, καρδιωγμῷ περιπίπτει καὶ θνήσκει. ἡ δὲ τῶν βουλγάρων ἡγεμονία ἐπὶ τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν γαβριὴλ τὸν καὶ ῥωμανὸν περιῆλθεν, ὃν οὔπω ἐνιαυτὸν ἄρξαντα ὁ υἱὸς τοῦ πατραδέλφου αὐτοῦ ἀαρὼν ὁ βλαδισθλάβος ἰωάννης (διώνυμος γὰρ καὶ οὗτος ἦν) ἀπέκτεινε. διελθὼν δὲ τὸ ἐν ταῖς δυσχωρίαις ἔρυμα ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, ἄλλα τε φρούρια ἐχυρώτατα ᾑρηκὼς καὶ τοὺς ἐν αὐτοῖς βουλγάρους, καὶ ἀπιὼν εἰς μοσυνόπολιν, ὅπου αὐτῷ ἡ τοῦ σαμουὴλ τελευτὴ ἀπηγγέλθη, ἄρας ἐν αὐτίκα προσβάλλει τῇ βουλγαρίᾳ, καὶ πόλεις τε αὐτῆς αἱρεῖ καὶ φρούρια. ὁ δέ γε τοῦ σαμουὴλ υἱὸς ὁ ῥωμανὸς ὁ καὶ γαβριὴλ (οὔπω γὰρ ἀνῄρητο) πέμψας πρὸς τὸν βασιλέα δούλωσιν ὑπισχνεῖτο. μετὰ δέ τινα καιρὸν τοῦ γαβριὴλ ἀνελόντος ἰωάννου τοῦ βλαδισθλάβου θεράπων ἀφίκετο, διαγγελλόμενος τὴν ἀναίρεσιν τοῦ υἱοῦ τοῦ σαμουὴλ, καὶ γράμματα κομίζων, ἐπαγγελλόμενα ὑπὸ βασιλεῖ δούλωσιν, προσερρύησαν δὲ αὐτῷ καὶ πολλοὶ τῶν ἐπισήμων παρὰ βουλγάροις. γνοὺς μέντοι τὸν βλαδισθλάβον ὁ βασιλεὺς ἑτέρα τῆς ἐπαγγελίας διανοούμενον, ἐπῆλθεν αὖθις τῇ βουλγαρίᾳ, καὶ πολλὰς μὲν αὐτῆς ἐληΐσατο χώρας, τὴν δὲ τῆς ἀχρίδος πόλιν, ἐν ᾗ τὰ βασίλεια τοῖς τῶν βουλγάρων ἀρχηγοῖς ἀπεκέκριντο, πολιορκίᾳ λαβὼν καὶ ἕτερα φρούρια διὰ στρατηγῶν, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν κωνσταντίνου. καὶ αὖθις δὲ κατὰ βουλγάρων ἐστράτευσε, καὶ αὖθις φρούριά τε καὶ πολλοὺς τῶν βαρβάρων τοὺς μὲν διέφθειρε, τοὺς δὲ συνέσχε ζωούς. ὁ δὲ τῶν βουλγάρων ἄρχων ὁ ἰωάννης καὶ βλαδισθλάβος κατὰ τὸ δυρράχιον διαφθαρεὶς, καὶ πολιορκῶν αὐτὸ πίπτει, ἄρξας ἔτη δύο καὶ μῆνας πέντε, ὃ μαθὼν ὁ βασιλεὺς, εὐθὺς ἔξεισι, καὶ πρὸς τὴν ἀδρι-

ὅτι οἱ ἀγαρηνοὶ τὸν ἐν ἱεροσολύμοις ναὸν κατέβαλον.

ὅτι ὁ βουλγαρίαν ἐκάκου ὁ βασιλεὺς βασίλειος.

ἴσως τοὺς αἰχμαλώτους βουλγάρους ἐτύφλωσε, καὶ περὶ [illegible]

ὅτι ὁ τοῦ σαμουὴλ υἱὸς ὑπὸ συγγενοῦς ἀνῃρέθη.

ὅτι πολλοὶ τῶν ἐπισήμων βουλγάρων προσερρύησαν τῷ βασιλεῖ.

ὅτι καὶ αὖθις ὁ βασιλεὺς ἐστράτευσε κατὰ βουλγάρων [illegible]

Παραδίδωσι τῷ βασιλεῖ ἡ γυνὴ καὶ οἱ παῖδες τοῦ Βλαδισθλάβου ἑαυτοὺς [illegible].

τὴν Ἀδριανούπολιν γενομένου προσίασιν αὐτῷ τῶν Βουλγάρων ἐπιφανεῖς τινες, παραδιδόντες αὐτῷ τὸν Πέρνικον, καὶ ἕτερα φρούρια τριάκοντα ἐπὶ πέντε, καὶ ἄλλοι δὲ τῶν βαρβάρων τούτων αὐτῷ προσερρύησαν. καὶ ἡ γυνὴ δὲ τοῦ Ἰωάννου καὶ Βλαδισθλάβου Μαρία ἐκπέμψει πρὸς τὸν βασιλέα τὸν ἀρχιεπίσκοπον Βουλγαρίας Δαβὶδ μετὰ γραμμάτων ὑπισχνουμένη ἐκστῆναι τῆς Βουλγαρίας, εἰ, ὧν περ βούλεται, τεύξεται. καὶ μετὰ μικρὸν ἧκεν ἡ γυνὴ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, υἱοὺς ἐπαγομένη τρεῖς καὶ θυγατέρας ἕξ. ἕτεροι δὲ τρεῖς ταύτης υἱοὶ φυγάδες ἐγένοντο ἐν τοῖς ὄρεσιν, ἀλλὰ κἀκεῖνοι τῶν ὀρῶν φυλαττομένων βιασθέντες προσῆλθον τῷ βασιλεῖ, ὅ τε Προυσιάνος καὶ ἄμφω οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὧν τὸν μὲν Προυσιάνον ἐτίμησε μάγιστρον, πατρικίους δὲ τοὺς λοιπούς. ὑφ' ἑαυτὸν δὲ τὴν ἅπασαν Βουλγαρίαν πεποιηκώς, καὶ τὰ μὲν τῶν φρουρίων κατασκάψας ἁμέλει, τὰ δὲ κατοχυρώσας, καὶ φρουρὰς αὐτοῖς ἀρκούσας καταλιπών, αὐτὸς εἰς Ἀθήνας ἀφίκετο, θύσων τῇ θεοτόκῳ τὰ χαριστήρια, καὶ ἀναθέμενος τῷ ναῷ πολλὰ καὶ πολυτελῆ, ἐπανέζευξεν εἰς τὴν ὑπερφαμένην τῶν πόλεων, καὶ κατήγαγε θρίαμβον, τιάραν ἐστεμμένος ὀρθίαν, ἣν τοῦφαν καλεῖ ὁ δημώδης καὶ πολὺς ἄνθρωπος, τύφον οἶμαι ὀνομασμένην ὡς τὸ τυφοῦσθαι ποιοῦσαν τοὺς ταύτῃ ἀναδουμένους. καὶ οὕτως ἄχρι τοῦ θείου λόγου σοφίας ἀφίκετο, ἀποδοὺς ἐν ταύτῃ τῷ κυρίῳ τὰ χαριστήρια. ἔνθα γενόμενος ὁ πατριάρχης πολλὰ ἱκετεύσας ἐκκόψαι τὸ ἀλληλέγγυον, οὐ κατέπεισεν, καὶ ταῦτα ὑποσχόμενον αὐτὸν ποιήσειν, εἰ τῶν Βουλγάρων κρατήσειεν. οὗτος ὁ πατριάρχης Σέργιος τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνας εἴκοσί που μῆνας ἔτη, μετήλλαξε τὴν ζωήν, καὶ προχειρίζεται τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐκκλησίας ἀρχιερεὺς Εὐστάθιος, ὃς τοῦ τῶν ἐν παλατίῳ ναοῦ ἱερέων ἐπρώτευε. τῆς Βουλγαρίας δὲ δεδουλωμένης τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, καὶ τὸ τῶν Χρωβάτων ἔθνος ἀπέκυψαν, ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ Σίρμιον. ἔπειτα κατὰ Ἀβασγίας ἐκστρατεύει ὁ βασιλεύς, τοῦ ταύτης κρατοῦντος τὰς σπονδὰς ἀθετήσαντος. ἐκεῖ δὲ τούτου γεγονότος, ἐπανάστασιν ἀποστατοῦσιν ὅ τε Ξιφίας καὶ νικηφόρος ὁ υἱὸς Βάρδα τοῦ Φωκᾶ, οἱ πατρίκιοι, ἀλλὰ ταχέως ἡ τούτων διελύθη ἀποστασία. τοῦ μὲν Ξιφίου τὸν Φωκᾶν ἀνελόντος, αὐτοῦ δὲ συλληφθέντος, καὶ δεσμίου ἀπαχθέντος εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ἄρτι δὲ τὰς περὶ τὴν τυραννίδα ταύτης φροντίδας ὁ βασιλεὺς ἀποσκευασάμενος, συρρήγνυται τοῖς Ἀβασγοῖς, καὶ μάχης ἰσχυρᾶς γενομένης, ἔπεσον πολλοὶ ἀμφοτέρωθεν, καὶ ἦν ἰσόρροπος ὁ ἀγών. ἔπειτ' αὖθις κροτηθέντος πολέμου νικῶσι Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ τῶν Ἀβασγῶν ἡγεμὼν ὁ Γεώργιος εἰς τὰ τῆς Ἰβηρίας ἀπέδρα βαθύτερα, καὶ μετὰ βραχὺ σπονδὰς αἰτήσας, ἔδωκε τῷ βασιλεῖ χώρας, ὁπόσας ὁ αὐτοκράτωρ ἐβούλετο, εἰς ὁμηρείαν δεδωκὼς Παγκράτιον τὸν υἱὸν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα διανύσας ὁ βασιλεὺς ἐπανέζευξεν. ἦν δὲ διὰ μελέτης αὐτῷ καὶ πρὸς Σικελίαν ἀπᾶραι, ἀλλ' οὐκ εἰς ἔργον αὐτῷ προέβη τὸ βούλημα. ἤδη γὰρ αὐτῷ πρὸς τέλος κατήντησε τὸ βιώσιμον καὶ νοσηλεύετο. πρὸ βραχέως δὲ τοῦ αὐτοῦ ἐκλιπεῖν, ὁ πατριάρχης Εὐστάθιος θνήσκει, προστὰς τῆς ἐκκλησίας τῶν ὀρθοδόξων ἐπ' ἔτεσιν ὀκτώ. τοῦ βασιλέως δὲ νοσοῦντος, Ἀλέξιος ὁ τότε τὴν προστασίαν ἔχων τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἀφίκετο, τὴν ἱερὰν κάραν τοῦ Προδρόμου κομίζων αὐτῷ, καὶ αὐτίκα τοῦτον ὁ βασιλεὺς πατριάρχην προχειρίζεται. ἐπὶ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην καὶ τῆς ζωῆς ἐκλιπών, ζήσας μὲν καὶ βασιλεύσας χρόνους ἑβδομήκοντα ἐπὶ δυσίν, αὐταρχήσας δὲ ἐπὶ πεντήκοντα, καὶ πρὸς ἔτεσι. τὸν γὰρ ἄλλον συνεβασίλευσε τῷ πατρί, εἶτα τῷ Φωκᾷ, καὶ μετ' ἐκεῖνον τῷ Τζιμισκῇ.

Ἡ Βουλγαρία [illegible] ὁ βασιλεὺς [illegible].

Περὶ πατριαρχῶν.

Ἐκστρατεία κατὰ Ἀβασγίας.

Νίκη Ῥωμαίων κατὰ τῶν Ἰβήρων.

Περὶ πατριαρχῶν.

Τελευτὴ Βασιλείου.

ad Adrianopolim quidam illustres Bulgari se dedunt, tradito Pernico et alijs triginta quinque castellis. Sed & alij multi ex his Barbaris ad eum confluxerunt. Maria quoque Ioannis Bladisthlabi uxor, Dauide Bulgariæ Archiepiscopo cum literis ad illũ misso, se illi Bulgaria cessurã pollicita, si ea quæ uellet impetrasset, paulò pòst ipsa cum tribus filijs & sex filiabus aduenit. Sunt & tres eius alij filij, Prusianus cum duobus fratribus, qui in montes profugerant, præsidijs occupatos, coacti ad Imperatoris fidem se conferre: è quibus Prusianum Magistrum, cæteros patritios fecit. Vniuersa Bulgaria subacta, & castellis alijs euersis, alijs munitis, iustisque præsidijs impositis, Athenas ad exoluenda Deiparæ uota est profectus, ac dedicatis in æde eius multis preciosis donarijs, in principem urbem reuersus triumphum duxit, recta tiara ornatus, quam uulgus Tuphum uocat, à typho nimirum & superbia, quam in animis gestantium excitat: Et sic usque ad Dei uerbi Sapientiam peruenit, ibi quoque uota Domino exoluturus. Quò quum uenisset, Patriarcha multum eum obtestatus, ut Allelengyum aboleret, nihil impetrauit: quamuis pollicitus fuisset, se id Bulgaris subactis facturum. Is Patriarcha Sergius cùm Ecclesiam ad annos uiginti pauisset, mortem obijt, ac in eius locum suffectus est Eustathius, sacerdotum ædis Palatinæ princeps. Bulgaria domita, etiam Crabatarum genus, & Sirmium Romano imperio se submiserunt. Deinde in Abasgiam expeditionem suscipit, cuius princeps pacta uiolarat. Quò cùm uenisset, à tergo defecerũt Xiphias & Nicephorus, Bardæ Phocæ filius, Patricij: sed motus ille celeriter est compressus, Phoca à Xiphia interempto, & Xiphia capto, & Byzantiũ perducto. Qua cura Imperator defunctus, cum Abasgis ingreditur, ualidaque pugna cõmissa, & multis utrinque cæsis, æquo Marte discessum est. Sed altero prælio Romani uicerunt, Abasgorumque princeps Georgius in Iberiæ interiora profugit, nec multò post tantum agri cessit Imperatori, quantum is postulauit, filio Pancratio obside dato. His prosperè gestis, castra mouit, & cùm in animo haberet ire in Siciliam, consilium eius fatalis morbus interrupit. Sed paulò ante eius obitũ Eustathius Patriarcha moritur, cùm orthodoxorum Ecclesiæ annos octo præfuisset. Cùm autem Monasterij Studij gubernator Alexius, Imperatori ægrotanti sacrum caput Præcursoris attulisset, illo statim Patriarcha designato, eodem uespere mortuus est. Vixit & regnauit annos septuaginta duos, solus rerum potitus est annis quinquaginta, & amplius. Reliquo tempore collega fuit primùm patris, deinde Phocæ, ac post illum Zimiscæ.

Eustathius Sergio Patriarchæ succedit.

Crabatæ Sirmium Abasgia.

Xiphiæ & Nicephori seditio.

Eustathij Patriarchæ et Basilij obitus.

IMPERIVM CONSTANTINI fratris Basilij.

Constantini mores. BAsilio iam sene mortuo, frater Constātinus statim suscepit imperium, illo non multo natu minor: qui cùm esset socors et dissolutus, uitæq; ociosæ & ignauæ assueuisset (neq; enim frater quicquā cum eo cōmuni sententia gesserat) etiam rerum potitus, eandem uitæ rationem tenuit, & administratione alijs mādata, ijsq; qui nullum suæ industriæ specimen præbuerāt, hominibus non modò ignobilibus, sed ne ingenuæ quidē conditionis, gentilibus, indisertis, ac planè barbaris: ipse uoluptatibus indulsit, uentris & ueneris mancipiū, insanoq; studio aleæ, theatri, uenationis occupatus. & quamuis corpore procero & robustissimo esset: tamē præ animi ignauia Barbarorum motus, non bellis, sed muneribus & honoribus cōpescendos statuebat. Subditos autem ob nudam suspicionē puniebat: calumnijs faciles præbebat aures: iracundus, sed iræ non ita tenax ut frater, ac placabilior, & si quem malè tractasset, facti pœnitens. Cùm autem multos puniret, plerisque oculos effodiebat, id suppliciū ut cęteris leuius, quodque condemnatos quiescere cogeret, magis usurpans. *Constantini coniugiū et liberi.* Ex Helena uxore, Alypij uiri illis temporibus potentissimi filia, tres filiolas adolescēs susceperat, quas illa mortua in Regia educabat. Cæterū Eudocia natu maxima, ultrò se Deo cōsecrarat, ob formam pestilenti morbo læsam. Reliquas nulla patria cura, Imperator factus, complectebatur. Erat ille quidem manu ad largiendū prompta, sed cùm benignitate non rectè uteretur, in opposita liberalitati uitia impingebat. Nam in Barbaros familiares suos, mancipia quæ ipse empta castrarat, cubiculoq; curando & somno conciliando præfecerat, summos honores & magistratus conferebat, eisdemq; tota plaustra pecuniarum largiebatur: cæteris parcè admodum manum porrigebat. Ac hi mores eius fuerunt. *Pazinacæ à Diogene profligati.* Nunc qua fortuna fuerit, exponamus. Pazinacæ, quam Scythicam esse gentem suprà diximus, traiecto Istro, Bulgariæ non parua detrimenta inferebant. Verùm eos Constantinus Diogenes Sirmij præfectus, qui & Bulgariæ Dux appellatus est, ultra Istrum profligatos quiescere coëgit. *Constantini acerbitas.* Quum autem Basilio mortuo (is enim tributarijs clementer spatium dabat) biennij uectigalia deberentur: & ea & eius triennij, quo ipse imperauit, tributa immisericorditer exegit, quamuis toto tempore imperij eius, pauperes malis frugibus ægrè agitarent. *Classis Agarenica deuicta.* Classem Agarenorum contra Cycladas insulas missam Sami dux deuicit, duodecim nauibus unà cum uectoribus captis, reliquis dissipatis. *Romanus Argyrus Cæsar appellatur.* Imperator porrò iam prouectæ ætatis, præter senectutis tabem, etiam

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ἀδελφοῦ τοῦ Βασιλείου.

Τέθνηκε μὲν οὖν γηραιὸς ὁ Βασίλειος, τὴν δ' ἐξουσίαν εὐθὺς ὁ ἐκείνου σύγγονος ἐπελάβετο, τὸν Κωνσταντῖνόν φημι, μικρόν τι ἐκείνου ἐπὶ τὸν χρόνον τῆς ζωῆς ἐλειπόμενος. *οἷος ἦν ὁ Κωνσταντῖνος καὶ οἵα διαγωγή.* ῥᾳθύμως δὲ πεφυκὼς ἄνθρωπος καὶ ἀνειμένος, ἤδη καὶ εἰς ἕξιν ἐλθὼν βίου ἐξησκημένου τε καὶ ἀργοῦ (οὐδὲ γὰρ ἐκοινώνει αὐτῷ βασιλεύων ὁ σύγγονος πράξεως) καὶ αὐταρχήσας τοιαύτην εἶχε διαγωγήν, ἐπ' ἄλλοις μὲν τὴν τῶν κοινῶν διοίκησιν θέμενος, καὶ τούτοις οὐ τοῖς ἱκανῶς τῶν ὅλων ἀνθέξεσθαι δυναμένοις, ἀλλ' ἀνθρώποις οὐχ ὅτι τῶν εὖ γεγονότων, ἀλλ' οὐδ' ἐλευθέρας τύχης τυγχάνουσιν, ἐθνικοῖς δὲ καὶ μὴ δυναμένοις ὀρθοεπεῖν, ἀλλ' ἀκριβῶς βαρβαρίζουσιν. ἐκεῖνος δὲ τρυφαῖς ἐξεδεδώκει ἑαυτόν. ἥττητο γὰρ γαστρὸς καὶ ἀφροδισίων, καὶ ἐμεμήνει περὶ τοὺς κύβους τε καὶ τὰ θέατρα, ἀλλὰ μέντοι καὶ περὶ τὰ κυνηγέσια. ἦν δ' εὐμεγέθης μὲν τὸν ὄγκον τοῦ σώματος, καὶ τὴν ἀλκὴν γενναιότατος, δειλὸς δὲ τὴν ἕξιν τῆς ψυχῆς, ὅθεν οὐδὲ πολέμοις κατευνάζειν ἐνενόει τὰς τῶν βαρβάρων ὁρμὰς, δωρεαῖς δὲ μᾶλλον καὶ ἀξιώμασι. τοὺς δ' ὑπηκόους καὶ ἐκ ψιλῆς ὑπονοίας ἐκόλαζε, καὶ διαβολαῖς ῥᾳδίως ὑπεῖχε τὸ οὖς, καὶ πρὸς θυμὸν ὑπῆρχεν ὀξύρροπος, οὐ μὴν κατὰ τὸν ἀδελφὸν δ' ἐμμηνίας, οὐδ' ἐνέμενε τῇ ὀργῇ, ἀλλὰ ῥᾷον ἐς τὴν ἀντίρροπον διάθεσιν μετεπίπτετο, καὶ ὤκνει κακῶς τινα διαθέμενος. πολλοὺς δὲ τιμωρούμενος, τοῦ φωτὸς ἐστέρει τοὺς πλείονας, ἐκκόπτων σφίσι τὰ ὄμματα, καὶ κουφοτέραν τῶν ἄλλων ταύτην τὴν κόλασιν ἡγεῖτο, καὶ ταύτῃ ἐκέχρητο μᾶλλον, ὡς ἀπράκτους ποιοῦσαν τοὺς καταδικαζομένους αὐτῷ. *περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως, καὶ τῆς [illegible] αὐτοκράτορος.* γυναικὶ δὲ νέος ὢν συζυγεὶς Ἑλένῃ τῇ θυγατρὶ Ἀλυπίου, ἀνδρὸς τῶν ὑπὲρ λίαν τότε τυγχάνοντος, τρία ἐξ ἐκείνης ἐσχήκει θυγάτρια, καὶ τῆς μὲν ταύτας τεκούσης θανάτῳ ἀπελθούσης, αἱ δὲ παῖδες αὐτοῦ ἐν τοῖς βασιλείοις ἦσαν τρεφόμεναι. ὧν ἡ μὲν πρεσβυτέρα Εὐδοκία, λοιμώδει τὸ κάλλος λωβηθεῖσα νοσήματι, θελήματι τῷ Θεῷ καθιερώθη, αἱ δέ γε λοιπαὶ ἦσαν ἔτι καὶ περὶ αὐταρχήσαντι μηδ' ὁτιοῦν περὶ αὐτῶν πατρὶ πρὸς τὸ σύνολον λογιζομένῳ. τὴν χεῖρα δ' ὢν ἐλευθέριος, οὐκ ὀρθῶς ἐχρῆτο τῇ ἀρετῇ, ὅθεν καὶ εἰς τὰς ἀντιθέτους κακίας ἐξέπιπτε. τοὺς μὲν γὰρ περὶ αὐτὸν, οἳ βάρβαροι ἦσαν ἀνδράποδα, ἃ παρ' αὐτὸς ἐκτέτμητο καὶ ἐξέτεμε, καὶ θαλαμηπόλους καὶ κατευναστῆρας ἐπεποίητο, ὡς καὶ τιμῶν καὶ ἀρχῶν τῶν πρώτων ἠξίωσεν, ἁμάξαις ὅλαις ἐχορήγει τὰ χρήματα, τοῖς δ' ἄλλοις φειδομένως ἄγαν τὴν χεῖρα προὔτεινε. τὰ μὲν οὖν τῆς γνώμης οὕτως εἶχε τούτῳ τῷ αὐτοκράτορι. τὰ δ' ἐκείνῳ συμπεσόντα δηλώσει ὁ λόγος. *περὶ πατζινάκων.* οἱ Πατζινάκαι (Σκύθαι δ' οὗτοι ὡς καὶ ἔμπροσθεν εἴρηται) διαβάντες τὸν Ἴστρον, τὴν χώραν τῆς Βουλγαρίας οὐ μικρῶς ἐλυμήναντο. ἀλλὰ τούτους ἀντιπαλαίων Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης ὁ τοῦ Σιρμίου κρατῶν, ὃς καὶ δοὺξ ὠνομάσθη τῆς Βουλγαρίας, ἐτρέψατό τε αὐτοὺς, καὶ ἠρεμεῖν ἠνάγκασε, τὸν Ἴστρον διαπεράσαντας. *[illegible]* τοῦ Βασιλείου δὲ βασιλέως θανόντος, δύο χρόνων τῶν φόρων ἀπαιτουμένων (ἐδίδου γὰρ ἐκεῖνος ὑπερθέσιν ταῖς εἰσπράξεσι φειδόμενος τῶν ὑποτελῶν) οὗτος δὲ καὶ τὰ τῶν παρελθόντων χρόνων καὶ τὰ τῶν ἐφ' οἷς αὐτὸς ἦρξε τριῶν ὄντων ἀσυμπαθῶς εἰσεπράξατο, καίτοι αὐχμοῦ συμβάντος πολλοῦ ἐφ' ὅλον τὸν χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ, ὅθεν οἱ πένητες ἐξετρίβησαν. στόλον δὲ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐπὶ τῶν λεγομένων Κυκλάδων νήσων ἐκπεπλευκότα ὁ τῆς Σάμου στρατηγὸς καταγωνισάμενος, δώδεκα μὲν νῆας αὐτάνδρους εἷλε, τὰς δὲ λοιπὰς σκεδασθῆναι πεποίηκεν. ἤδη δ' εἰς γῆρας ἐλάσας ὁ αὐτοκράτωρ βαθὺ, καὶ ὑπὸ τούτου μαρασμῷ καὶ νόσον τινὰ συνίστασιν ὑπὸ σῶμα

τι χρονίας

τῇ νόσῳ ἁλοὺς, περὶ τοῦ διαδεξομένου τὸ κράτος ἐσκέπτετο, καὶ ἐβούλετο μὲν τὸν πατρίκιον Κωνσταντῖνον τὸν Δαλασσηνὸν, ὃν μιᾷ τῶν θυγατέρων ἐκδοῦναι ποιήσασθαι(?), καὶ βασιλέα διάδοχον, καὶ στέλλει τοὺς αὐτὸν ἄξοντας, ἐν τῷ τῶν Ἀρμενιακῶν θέματι τὴν κατοικίαν ποιουμένου, ἀλλὰ μήπω τοῦ ἀνδρὸς ἐκεῖσε ἀφιγμένου, ἑτέρας γίνεται γνώμης ὁ Κωνσταντῖνος, καί τινα τῶν ἐν τέλει ἄνδρα εὐγενῆ τε τὰ ἐς αἷμα(?), καὶ ἀνηγμένον εἰς τὴν τοῦ ἐπάρχου ἀρχὴν, αἱρεῖται πρός τε τὴν διαδοχὴν καὶ πρὸς κῆδος τῶν θυγατέρων μιᾶς. ἀλλ' εἶχέ τι πρὸς ἔκβασιν ἡ αἵρεσις πρόσαντες. γυναικὶ γὰρ ὁ λαμπρὸς ἐκεῖνος συνεβίου ἀνήρ. ἦν δ' οὗτος ὁ ἐπὶ τῶν ἀργυρὸς(?) Ῥωμανὸς. τί γοῦν πρὸς τοῦτο μηχανᾶται ὁ βασιλεύς; σχηματίζεται κατὰ τοῦ ἀνθρώπου χόλον, καὶ τοῦτον ἐπισχεῖν τι καὶ βίαιον, καὶ στέλλει τοὺς ἐκεῖνον μετὰ κολάσεως ἀπάξοντας, τὴν δ' αὐτῷ συνοικοῦσαν κεροῦντας τὴν τρίχα, καὶ ἐφ' ἑτέραν ζωὴν μεταστήσοντας. ἡ δὲ τὸ σχῆμα γοῦν ἀγνοήσασα, ἑτοίμως ἑαυτὴν ἐπέδωκε(?) πρὸς τὴν τοῦ βίου ἀπαλλαγήν. ὁ μὲν οὖν τὴν κόμην τε ἀπετμήθη, καὶ μέλανα μετημφιάσατο. ὁ δὲ μετήχθη πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ ἡ δευτέρα τῶν θυγατέρων τοῦ Κωνσταντίνου συζεύγνυται αὐτῷ πρὸς συμβίωσιν. ἡ γὰρ πρώτη διὰ τὸ τὴν ἐκείνου δυνάστειαν(?) ἄκουσαν διαζευχθῆναι αὐτοῦ παραιτήσασθαι τὴν μετ' αὐτοῦ συμβίωσιν λέγεται. καὶ ὁ μὲν καῖσαρ ἀναρρηθεὶς συνήρμοστο τῇ Ζωῇ. ὁ δὲ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος τρεῖς ἐπιβιοὺς ἡμέρας τῷ συνοικεσίῳ αὐτῶν, ἀπέλιπε τὴν ζωὴν, ἑβδομηκοντούτης ὢν πρὸς γεγονὼς, φθάσας ἔτη τρία ἑνὸς ἐλλείποντος μηνὸς, τῆς βασιλείας κατάρξαι(?).

ἵνα τὸν ἀργυρόπουλον ῥωμανὸν γαμβρὸν ἐπὶ τὴν θυγατέρα ὁ βασιλεὺς, ἐποίησε τὴν ἰδίαν αὐτοῦ γυναῖκα ἀποκαρῆναι(?), καὶ γαμβρὸν ἔλαβεν αὐτόν(?).

θάνατος τοῦ βασιλέως κωνσταντίνου.

alio morbo affectus, de successore imperij deligendo deliberãs, in animo habebat, Constantinum Dalassenũ Patricium, desponsa filia, & generum asciscere, & Imperatorẽ creare. Mittit igitũ, qui eum ex Armeniaca prouincia, ubi uitam agebat, accerscerent: sed ante aduentum eius, mutata sententia, quendam uirum primarium nobiliq́ genere ortum, & ad præfecti dignitatem euectum, tam successorem imperij quàm filiæ maritum eligit. Sed cùm res difficultatem haberet, propterea quòd illustris ille uir Romanus Argyrus uxorẽ habebat: quid machinatur? iram grauissimã & præcipitem contra hominem simulat, & satellites mittit, qui eum ad supplicium ducerent, & uxorem eius, coma tonsa, ad aliud uitæ genus transferrent. Illa simulationis ignara, mutationem eam alacri animo admittit, resectoq́ capillo, nigrũ uestitum sumit. At illi in Regiam traducto, altera filia Imperatoris nubit: nã tertia, quòd prior illius uxor, inuita ab eo segregata esset, coniugium eius recusasse ferebat. Sic ille Cæsar declaratus, Zoën duxit. Constantinus uerò triduo post nuptias debitum naturæ persoluit, septuagenario maior, quum imperio tres annos uno mense dempto, insultasset,

Diuortij fraudulentum commentum.

Constantini obitus.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ
τοῦ ἀργυροπούλου.

Ῥωμανὸς δὲ λοιπὸν, ὃς ἀργυρόπουλος ἐκαλεῖτο, τῶν σκήπτρων ἐπιλαμβάνεται, καὶ αὐτίκα τὸ ἀλληλέγγυον φορολόγημα ῥιζόθεν ἐξέκοψε, καὶ τοῖς τοῦ θεοῦ ὑμνῳδοῖς, τοῖς τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ κεκληρωμένοις, τὴν ἐκ τῶν βασιλείων ταμιείων χορηγουμένην τῶν χρυσίνων διανομὴν προσθήκῃ ἐπηύξησεν, εἰδὼς μὴ ἀρκοῦσαν(?) αὐτοῖς ἔχειν τὰ χορηγούμενα. γέγονε γάρ ποτε καὶ τοῦ θεοῦ λόγου ἐπωνύμου σοφίας μέγας οἰκονόμος, ἐπεὶ παρὰ βασιλέως ἀνέκαθεν προήγετο(?) οἰκονόμος τῆς ἐκκλησίας τοιαύτης προχειρίζεσθαι, καὶ τοὺς διὰ χρέα δημόσια κατακρατουμένους ἢ καὶ ἰδιωτικὰ ἠλευθέρωσε, τὰ μὲν ἐκτίνων, τὰ δὲ δημόσια ἀφιεὶς, καὶ χρημάτων πολλῶν διάδοσιν ἐποιήσατο ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ πενθεροῦ αὐτοῦ, καὶ αἰχμαλώτους πλείστους ἐρρύσατο, καὶ ὅσοι τῶν ἐπισκόπων ἐκ τοῦ ἀλληλεγγύου φορολογήματος εἰς ἔνδειαν συνηλάθησαν, τὴν αὐτῶν ἀνεκτήσατο, καὶ τοὺς κακωθέντας παρὰ τοῦ τελευτήσαντος βασιλέως, ἢ ἐν πηρώσει μελῶν, ἢ ἐν δημεύσει οὐσιῶν, ἢ ἄλλοις παρεμυθήσατο. ὑποπτευθεὶς δὲ ὁ μάγιστρος Προυσιανὸς ὁ Βούλγαρος, λάθρα τῇ τῆς Αὐγούστης Ζωῆς ἀδελφῇ τῇ Θεοδώρᾳ κοινολογεῖσθαι, καὶ τῇ βασιλείᾳ ἐποφθαλμιᾶν, συλλαμβάνεται καὶ φρουρεῖται, εἶτα καὶ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς, καὶ ἡ Θεοδώρα εἰς τὸ Πετρίον περιορίζεται, καὶ ὁ ἐπ' ἀδελφιδῇ δὲ τοῦ βασιλέως γαμβρὸς Κωνσταντῖνος ὁ Διογένης, ὡς τυραννίδα μελετῶν κατηγορηθεὶς, δεσμώτης ἐν πύργῳ καθείργνυται. τοῦ μέντοι τῆς Ἀβασγίας ἡγεμονεύοντος Γεωργίου θανόντος, ἡ τούτου σύζυγος σπονδὰς ἐζήτησε, καὶ συνοικέσιον τῷ υἱῷ. καὶ ὁ βασιλεὺς τάς τε σπονδὰς ἀνεκαίνισε, καὶ τὴν παῖδα Βασιλείου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ἑλένην νύμφην εἰς Ἀβασγίαν ἀπέστειλε, τὸν νυμφίον Παγκράτιον κουροπαλάτην τιμήσας. ὁ δὲ βασιλεὺς κατὰ τῆς Χάλεπ

ὅτι ἐξέκοψε τὸ ἀλληλέγγυον, καὶ ἐπηύξησε τὴν ῥόγαν τῶν κληρικῶν τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, καὶ χρεώστας ἠλευθέρωσεν(?).

ὅτι ὁ προυσιανὸς ὑποπτευθεὶς ἐπὶ τυραννίδι ἐτυφλώθη, καὶ ὁ διογένης κωνσταντῖνος ὁμοίως καθείρχθη(?).

ὅτι σπονδὰς ποιεῖ μετὰ τῶν ἀβασγῶν, καὶ τὴν ἰδίαν ἀνεψιὰν νύμφην ἐκδίδωσιν(?).

IMPERIVM ROMANI
Argyropoli.

Romanus deinceps, qui Argyropolus uocabatur, sceptris potitus, tributum Allelengyum statim funditùs extirpauit: Dei cantoribus magnæ Ecclesiæ attributis, imperatoriã aureorum largitionem è fisco tribui solitam adauxit: cùm ex eo sciret id stipendium eis non sufficere, quòd aliquando ędis Sapientię uerbi diuini œconomus fuerat, dũ id munus ab Imperatore tribui solebat. ob æs alienũ siue publicũ siue priuatũ nexos liberauit, illo abolito, hoc soluto: pro Constantino socero maximã pecuniã distribuit: plurimos captiuos redemit: episcopos per Allelengyum ad egestatẽ redactos, refocillauit: à defuncto Imperatore siue mutilatione corporis, siue bonorum publicatione, siue alijs modis afflictos, consolatus est. Sed Prusianum Magistrũ, Bulgarum, suspectũ quasi clandestina cum Theodora Zoës Augustæ sorore consilia tractaret, regnoq́ inhiaret, cõprehensum in custodiam dedit, ac postea cæcauit: Theodoram, Petrium relegauit: Constantinum Diogenem neptis ex sorore maritum, ob affectatæ tyrannidis crimen, uinctũ in turrem coniecit. Mortuo Georgio Abasgiæ principe, uiduam eius, renouationem fœderis, & filio uxorem potentẽ, utriusque uoti compotem fecit, renouato fœdere, & Helena ex fratre Basilio nepte, in Abasgiam missa, cuius sponsum Pancratium Palatij curatorem designauit. Chalepum urbem,

Romani benignitas.

Suspiciones insidiarum uindicatæ.

Abasgianũ fœdus.

Romani calamitosa expeditio contra Agarenos.

quę & Berrœa dicitur, oppugnare instituit, adque eam rem se parauit. Nam quum Nicephorus & Ioãnes Imperatores, multas urbes Phœniciæ & Syrię Romanorum imperio subiecissent: Basilius qui secutus est, Bulgaricis expeditionibus occupatus, eas firmandi ocium nõ habuit: neque tamen, quoad is uixit, illæ ausæ fuerunt iugum seruitutis aperte excutere. Cæterùm Constantino rerum potito, & dissolutè imperium administrante: Agareni tempus id exequendi ea quæ animis agitarãt, commodum esse rati: cæsis præsidijs, urbes occupant. Chalepi uerò princeps cõtinentibus excursionibus & populationibus ipsam Antiochiam, aliasque finitimas Syriæ gentes Romanæ ditionis, uexabat: à quo Dux Antiochenus, Constantino adhuc superstite, turpiter uictus, plerisque suorum amissis, uix effugerat: cui Romanus successore dato, ipse quoque ad bellum iuit.

Chalepitana legatio temerè repudiata.

Cùm autem in itinere Chalepitæ legati cum muneribus multis ei occurrissent, ueniam petentes, ac seruitutis renouationem & pensionem non solutorum tributorum, quæ in posterum etiam citra tergiuersationem daturus esset, pollicentes: quamuis multis illustribus ducibus ab ulteriore progressu tanquã inutili deterrentibus, pacemque suadentibus: tamen cœptis non destitit, Agarenos facilè se uicturum opinatus, & re bene gesta magnum & memorabile nomen consecuturũ. Progressus igitur in Syriam, uallum communit. Sed Arabes, homines audaces atque expediti in celeribus equis, & nudi, ab utraque ualli parte collocatis insidijs: si qui pabulatum aut aquatum exibant, eos impetu facto cædebant aut capiebãt, quare fiebat, ut & milites & equi præ siti deficerent. Deinde incursionibus illis magis assuefacti, & Romanos ignauiæ damnantes, subitò ex montibus decurrere, & clamore Barbarico sublato, speciem multitudinis ingerentes, quòd nõ densata acie, sed laxata excurrerent, citraque ordinem uallum inuaderent: omnem exercitum territum in fugam uerterunt, atque ipse Imperator captus esset, à turbata custodia incustoditus relictus, nisi quidã eum in equum sublatum ad fugam cohortatus esset, metu penè exanimatum. Romani igitur nullo ordine temereque fugiebant: Barbari uerò inexpectata fuga stupefacti, fugientes non sunt persecuti, sed uallum ingressi, paucis illustribus captis, direptoque imperatorio tabernaculo, uariarum opum & regiæ magnificẽtiæ plenum, cæterisque impedimentis in equos suos impositis, recesserunt.

Romanus acerbꝰ quęstor, & uanus ædificator.

Imperator uerò studio militum suorum Antiochiam perductus, atque inde properè Byzantium regressus, non eundem animi habitum conseruauit, sed mutatus in deterius, ut amissa pensaret, pro Imperatore factus est exactor, et acerbus quęstor, obsoleta patrum debita à liberis exigens, regis contra subditos redaccensis, quos tẽporis diu-

ὁρμῆσαι, ὃ καὶ Βέῤῥοια λέγεται, ἐβούλετό τε καὶ ἐπεσκευάζετο. πολλὰς γὰρ τῶν πόλεων τῆς τε Φοινίκης καὶ τῆς Συρίας τοῦ Νικηφόρου καὶ τοῦ Ἰωάννου τῶν βασιλέων ὑπαγαγόντων τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, ὁ μετ' ἐκείνους Βασίλειος, ταῖς τῶν Βουλγάρων σχολάζων μάχαις, καιρὸν οὐκ ἔσχε τὰς ἁλωκυίας ἀσφαλίζεσθαι πόλεις, ἀλλ' ὅμως μέχρι μὲν περιῆν ἐκεῖνος, οὐκ ἐτόλμων εἰς προῦπτον τὸν τῆς δουλείας ζυγὸν ἀποσείσασθαι. τοῦ δὲ Κωνσταντίνου τῶν σκήπτρων ἐπειλημμένου, καὶ ἀνειμένως τὴν βασιλείαν διέποντος, οἱ τοῦ Ἄγαρ ἀπόγονοι ἤδη εὖ τὸν καιρὸν γνόντες πρὸς τὸ μελετώμενα αὐτοῖς ἐπιτήδειον, τοὺς τῶν πόλεων φρουροὺς ἀποκτείνοντες καὶ τούτους διαχειρισάμενοι, αὐτοὶ τῶν πόλεων γεγόνασιν ἐγκρατεῖς. ὁ δὲ τοῦ Χάλεπ ἀρχηγὸς καὶ ἐκδρομὰς ποιούμενος συνεχεῖς, αὐτήν τε τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ ὅσα πρόσοικα ἔθνη τῇ Σύρων γῇ, καὶ τοῖς Ῥωμαίοις ὑπήκοα, ἐλῄζετο. ᾧ ἀντιπαρατεταξάμενος ὁ τῆς Ἀντιοχείας δοὺξ, ἔτι περιόντος τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου, αἰσχρῶς ἡττήθη, καὶ τοὺς πλείους τῶν σὺν αὐτῷ ἀποβαλὼν, μόλις ἠδυνήθη φυγεῖν ἐκεῖνος. τοῦτον ὁ Ῥωμανὸς ἀφελόμενος τὴν ἀρχὴν, παρεχειρίσατο ἑτέρῳ, ἐξώρμησε δὲ κἀκεῖνος, καὶ ἀπιόντι προσίασι πρέσβεις μετὰ δώρων πολυτελῶν, παρὰ τοῦ Χαλεπίτου ἐσταλμένοι, αἰτούμενοι συγγνώμης τυχεῖν, καὶ τὴν δουλείαν ἀνανεώσασθαι, καὶ ἀποδοῦναι τὰς εἰσφορὰς, ἃς ἔτυχον ὑστερήσαντες, καὶ λοιπὸν ἐτησίους εἰσφέρειν μετ' εὐγνωμοσύνης εἰς τὸ ἑξῆς. ὁ δὲ καίτοι πολλῶν καὶ στρατηγῶν ἐπιφανῶν ἀποτρεπόντων αὐτὸν τῆς εἰς τὰ πρόσω φορᾶς ὡς ἀσύμφορον, καὶ ἀσπάζεσθαι συμβουλευόντων, οὐκ ἀνέσχετο τῆς ὁρμῆς, ἀλλὰ ῥᾷον κρατήσειν τῶν Ἀγαρηνῶν ἐφαντάζετο, καὶ τοῦτο κατορθώσας μέγα τι καὶ ὑπέρογκον ὄνομα ἑαυτῷ περιποιήσεσθαι ἀξιολόγημα. ἀπῆρεν οὖν εἰς Συρίαν, καὶ βάλλεται χάρακα. Ἄραβες δὲ αὐτόσκευοί τινες ἄνθρωποι καὶ τολμηταὶ λίαν λῃσταί, ἐφ' ἵππων ὠκυπόδων γυμνοὶ κατεθέμενοι λόχον τοῦ χάρακος, καὶ τοὺς ὡς συλλογὴν ἀπιόντας χιλοῦ ὕδατός τε καὶ δὲ ἐκθορόντες ἀνῄρουν ἢ καὶ συνήρπαζον, ὡς τούς τε στρατιώτας καὶ τοὺς ἵππους αὐτῶν ἀπολέσθαι τῇ δίψῃ. ἔπειτα συνηθέστεροι γεγονότες ταῖς ἐκδρομαῖς πρὸς τοὺς Ῥωμαίους οἱ Βάρβαροι, καὶ οἷον καταγνόντες δειλίαν αὐτῶν, ἀθρόον ἐκ τῶν μετεώρων ἐξωρμηκότες, καὶ βαρβαρικὸν ἀλαλάξαντες, καὶ πλήθους φαντασίαν ἐνεργασάμενοι τῷ μὴ συνασπισμὸν τηρεῖν, ἀλλὰ διεσπασμένως ἐκτρέχειν, καὶ ἐπιθέναι ἀτάκτως τῷ χάρακι, ἐκδειματοῦσιν ἅπαν τὸ στρατιωτικὸν, καὶ εἰς φυγὴν τρέπουσι, καὶ ἂν ἑάλω καὶ ὁ αὐτοκράτωρ αὐτὸς, τῶν περὶ αὐτὸν ἐκταραχθέντων φρουρῶν, καὶ λιποτακτησάντων ἀφρούρητον τὸν φρουρούμενον, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ τὸν ἵππον ἀνέλαβε, καὶ φεύγειν ἐπέτρεψεν ἐκπεπνευκότα τοῦ δέους μικροῦ. ἀπῄεσαν μὲν οὖν οἱ Ῥωμαῖοι ἀτάκτως, ὡς ἕκαστοι ἔτυχε θέοντες, οἱ δὲ Βάρβαροι τὸ παράλογον τῆς τροπῆς τεθηπότες, ἐπὶ τὸν τῶν ἀποδιδρασκόντων οὐκ ἐπεξῆλθον, ἀλλὰ ἐπὶ τὸν χάρακα ἔθεον ὀλίγους τῶν ἐπιφανεστέρων ζωγρήσαντες, καὶ τήν τε σκηνὴν διαρπάσαντες τὴν βασίλειον, μεστὴν οὖσαν πλούτου παντοδαποῦ καὶ πολυτελείας βασιλικῆς, καὶ τὴν ἄλλην ἀποσκευὴν ἐφ' ἵππων ἀναθέμενοι, ὑπενόστησαν. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Ἀντιόχειαν διεσώθη σπουδῇ τῶν περὶ αὐτὸν, κἀκεῖθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἀναδραμὼν, οὐκέτι τὴν πρόσθεν τῆς ψυχῆς ἐφύλαττε διάθεσιν, ἀλλ' ἀλλοιωθεὶς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἀλλοίωσιν. ἵνα γὰρ τὰ ἐκλελοιπότα ἀναπληρώσῃ, πράκτωρ ἀντὶ κρατοῦντος ἐγένετο, καὶ πικρὸς λογιστὴς, παῖδας πατέρων γεγηρακότα χρέα πραττόμενος, καὶ τυραννικὰς ἀνεγείρων κατὰ τῶν ὑπηκόων, ὥσπερ ὁ χρόνος

ὑπῆ

Ὅτι οἱ Ἀγαρηνοὶ καιρὸν λαβόντες, τὰς πόλεις ὑποχειρίους, ὡς παρὰ τῶν Ῥωμαίων ἀφῃρέθησαν, ἔλαβον.

Ὅτι ὁ Χαλεπίτης κατὰ τὸ χρέος καὶ πρεσβείαν στέλλων αὐτῷ πρεσβείαν καὶ δῶρα, δι' ἀπεπέμψατο.

Ὅτι Ἄραβες ἐφεδρεύσαντες τῷ χάρακι, τοὺς Ῥωμαίους κατέκτειναν, καὶ ἐθανάτωσαν ἀντὶ φυγῆς οἱ στρατιῶται δειλίᾳ.

Ὅτι Ῥωμανὸς ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὸ χεῖρον ἐτράπη, καὶ ἀπὸ τῶν ὑπηκόων προσέφερεν.

ἄλλα πολλὰς πυργώδεις κατέσβεσεν, ἢ τέως κατέχωσεν ὑπὸ σποδιᾷ. ἐντεῦθεν πολλοὶ τῶν πατρῴων οἰκιῶν καὶ ἀγρῶν ἀπηλαύνοντο, καὶ τὴν περιουσίαν ἐκδιδυσκόμενοι, εἰς πενίαν λαμπρὰν συνηλαύνοντο. τῶν δ' οὕτως εἰσπραττομένων, οὐδὲν εἰς τὸ δημόσιον εἰσεφέρετο, ἀλλὰ σεμνεῖον οἰκοδομῆσαι, καὶ ναὸν τῇ θεομήτορι προθέμενος καθιδρύσασθαι, ἐκεῖ καὶ ταῦτα κατεδαπάνα, καὶ ἐκ τῶν βασιλικῶν θησαυρῶν ἀνήλισκεν ἄλλα· ἄρτι μὲν ἀνεγείρων, ἄρτι δὲ καταστρέφων τὸ ἤδη ἀνεγερθὲν, καὶ ἢ μετεωρότερον ἀνοικοδομῶν αὖθις αὐτὸ, ἢ εὐρύτερον ἢ τὸ χαμαίζηλον ποιῶν ἄλλον, ἢ τρόπον ἄλλον τὸ καινιζόμενον ἀλλοιῶν. ἀπένειμε δὲ καὶ προσόδους τοῖς μονασταῖς, οὐκ ἀναλόγους μονάζουσιν, ἀλλὰ τρυφῶσι προσηκούσας, καὶ βίον ἕλκουσιν ἀνειμένον καὶ ἁβροδίαιτον, χώρας ὅλας καὶ πόλεις τῶν δημοσίων, καὶ ταύτας τὰς πιοτάτας καὶ παμφόρους ἀφιερώσας αὐτοῖς, ἀλλὰ μὴ πλείω περὶ τούτων. κατέλαβε δὲ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων Ἀμὲρ ὁ τοῦ Χαλεπίτου υἱὸς σὺν δώροις πολλοῖς, τὴν εἰρήνην ἀνανεούμενος, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπὲρ ταύτης ἐσπείσατο. ἡ βασιλὶς δὲ Ζωὴ ἀφικομένη εἰς τὸ Πέτριον, τὴν ἑαυτῆς ἀδελφὴν Θεοδώραν ἀπέκειρε μοναχήν. ἐκδημήσαντος δὲ τοῦ βασιλέως τῆς πόλεως, ὁ Διογένης Κωνσταντῖνος τυραννίδα μελετῶν, καὶ ἀποδρᾶναι μέλλων εἰς τὸ Ἰλλυρικὸν, κατεσχέθη. καὶ ἐταζόμενος ἑαυτὸν κατεκρήμνισε καὶ ἀπέθανεν, ἵνα μὴ τοὺς συνειδότας ἐκφαυλίσῃ, τῇ βίᾳ νικώμενος. τότε μέντοι Ἄραβες μὲν τὴν Μεσοποταμίαν κατέδραμον, οἱ δέ γε Πατζινάκαι τὴν Βουλγαρίαν, καὶ τὴν τοῦ Ἰλλυρικοῦ παράλιον οἱ Ἀγαρηνοί. τούτοις δὲ μόνοις στόλος ῥωμαϊκὸς προσβαλὼν, τὰ πλείω τῶν σκαφῶν ἐνέπρησε καὶ κατέκαυσεν, οἱ δ' ἐκ τῆς ναυμαχίας ἐκδιδράσκοντες κλύδωνι περὶ τὸ Σικελικὸν διεφθάρησαν πέλαγος. καὶ αὖθις δ' ἐξ Ἀφρικῆς περί που τὰς χιλίας νῆες ἐξέπλευσαν, καὶ πολλὰς τῶν νήσων χωρία τε τῶν παραλίων ἐδῄωσαν. ἀλλὰ τούτων μοίρᾳ τινὶ περιτυχοῦσαι τριήρεις ῥωμαϊκαὶ πολλοὺς ἀνεῖλον, καὶ πεντακοσίους εἷλον ζωοὺς, οἳ τῷ βασιλεῖ ὑπὸ δεσμοῖς ἐκομίσθησαν. ἀλλὰ καὶ ὁ πρωτοσπαθάριος Γεώργιος ὁ Μανιάκης, τῶν παρ' Εὐφράτην πόλεων στρατηγῶν, τῆς Ἐδέσσης ἐκράτησεν, ὅθεν καὶ τὴν αὐτόγραφον ἐπιστολὴν τοῦ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εὑρηκὼς, τῷ βασιλεῖ διεπέστειλε. λιμοῦ δὲ τὴν Καππαδοκίαν, καὶ τὸ Ἀρμενιακὸν, καὶ τὴν Παφλαγονίαν πιέζοντος, καὶ αὖθις ἀκρίδος τὴν ἑῴαν σχεδὸν πᾶσαν λεηλατιζούσης, πολλοὶ μεταναστεῦσαι τῶν πατρίδων αὐτῶν ἠναγκάσθησαν, οὓς χρυσίου διανομαῖς ἀνακτησάμενος ὁ κρατῶν ἐπέπεισεν, αὖθις τὰς ἐνεγκούσας καταλαβεῖν. σεισμῶν δὲ γινομένων, ξενῶνάς τε καλῶς διετίθησι, καὶ οἱ ἀντίπορθμοι τοῦ Βυζαντίου ἀνδρῶνες, οἱ διατεταγμένοι ἐκπάλαι τοῖς τὰ σώματα λελωβημένοις ἐκ τῆς νόσου τῆς ἱερᾶς, καὶ τοῖς λελεπρωμένοις τετάχατο. ἀλλὰ καὶ τούτους ὁ βασιλεὺς ἀνεκαίνισε. καὶ τοῦ τὸ ὕδωρ εἰς τὴν μεγάλην πόλιν εἰσάγοντος ὁλκοῦ διαρραγέντος ἐπεμελήσατο. ἤδη δὲ οἱ πρὸς τέλος ἤγγιζε τὸ βιώσιμον, τὸ δ' ὅπως ἀπεβίω, διηγητέον. ἄρτι γὰρ βασιλείας ἐπιτυχὼν, χρόνους ἑαυτῷ καὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀρχῆς ἐπηγγέλλετο μακροὺς, καὶ ταῦτα ἑξηκοντούτης ὢν ὅτε τῶν σκήπτρων ἐπείληπτο. καὶ διαδοχὴν τῇ βασιλείᾳ καταλιπεῖν ἐκ τῆς ὀσφύος αὐτοῦ ἐφαντάζετο, μηδ' ὅτι ἡ βασιλὶς ᾗ συνῴκει πεντηκοντοῦτις ἦν, καὶ στειρωμένη, καὶ ἀνίκανος τὴν νηδὺν πρὸς σπέρματος ὑποδοχὴν, δυνάμενος συνιδεῖν. πρότερον μὲν οὖν ἐσπουδακὼς περὶ τὰ ἀφροδίσια, καὶ κατέτεινεν ἑαυτὸν, καὶ χρίσμασί τισιν ἐκέχρητο, καὶ τῇ συνοίκῳ προσῆπτε λιθίδια, ὡς δή τι φέρουσι τὰ πρὸς τὴν κύησιν.

περὶ δὲ ναοῦ ἑαυτοῦ ᾠκοδόμησε μονῆς.

περὶ τοῦ υἱοῦ τοῦ χαλεπίτου.

περὶ κωνσταντίνου τοῦ διογένους.

περὶ διαφθορᾶς ἀγαρηνῶν ὑπὸ ῥωμαίων.

περὶ δὲ αὐτογράφου ἐπιστολῆς τοῦ χριστοῦ.

περὶ τῶν μεταναστάντων διὰ τὸν λιμόν.

περὶ σεισμῶν.

ὅτι πρότερον ὁ βασιλεὺς κατείνων ἑαυτὸν περὶ μίξιν ἀφροδισίας ἐρωτικῶς, διὰ γονῆς ἐπιθυμίαν, ὅπως τύχῃ τεκνίου τῇ βασιλείᾳ, ὁ δὲ αὐτῷ οὐκ ἐγένετο.

turritas uel extinxerat, uel cineribus obruerat. Inde multi paternis ędibus & fundis pellebantur, & pristinis opibus spoliati, ad insignē egestatem adigebant. Quae quum fierent, nihil in fiscum inferebat, sed monasterio magnifico & aede in matris Dei honorem extructa, nō eam modò pecuniā, uerum & è fisco depromptam consumebat, dum, ut ille ait,

Diruit, aedificat, mutat quadrata rotundis.

Sumptus monachis suppeditauit, non illi uitae generi, sed hominibus delicatis & uoluptarijs aptos, consecratis è publico prouincijs totis & urbibus, ijsq; pinguissimis & fertilissimis. Atque hęc hactenus. Amer autem Chalepitae filius, urbem regiā ingressus, pacem multis muneribus ab Imperatore impetratā, renouauit. Zoë Imperatrix Petrium profecta, sororem Theodoram pro monacha rotondit. Diogenes Constantinus post Imperatoris ex urbe discessum, regnum affectans, dum in Illyricū aufugit captus est. qui cùm interrogaret, se praecipitē dedit, moriq; praeoptauit potius, quàm ui coactus prodere conscios. Iis temporibus Arabes Mesopotamiā incursarunt. Pazinacae Bulgariam, & oram Illyrici maritimam Agareni: cum quibus solis congressa classis Romana, plerasq; naues eorum incensas combussit: qui è pugna euaserant, in mari Siculo tempestate perierunt. Ex Africa quoq; circiter mille naues egressae, multas insulas & loca maritima quaedam uastauerunt. Sed Romanę triremes partem quandam earum adeptae, multos sustulerunt, & quingentos captos ad Imperatorem in uinculis miserūt. Georgius uerò Maniaces Prothospatharius, urbium ad Euphratem Prętor, Edessa potitus, epistolā Seruatoris nostri Iesu Christi manu scriptam, quam ibi inuenerat, Imperatori misit. Fame porrò Cappadociam, Armeniam, & Paphlagoniam premente, locustis uerò penè totum Orientem infestantibus, multi coacti sunt patria relicta, nouas sedes quaeritare: quibus Imperator auri largitionibus subleuatis persuasit, ut ad sua reuerterentur. Idem hospitales domos atque aedificia Byzātio obuersa, in quae antiquitus ij quorum corpora uel sacro morbo uitiata, uel lepra infecta erant, recipiebatitur, terraemotibus labefactata renouauit, aquaeductum etiam urbis fractum refecit. His peractis fata ei instabant, quo autem pacto sit defunctus, exponendum est. Imperio recens potitus, longa sibi & uitae & regni tempora pollicebatur: quāuis eo iam sexagenarius potitus, seq; imperij successorem è lumbis suis ortum relicturum somniabat. neque reputabat, Imperatricem quam in matrimonio habebat quinquagenariam, effoeto utero ineptam esse ad semen prolificū excipiendum. ac principiò rei uenereae magna contentione incumbebat, unctionibus quibusdam utendo, & coniugi gemmas appendendo, quae conceptum adiuturae uiderentur,

Monachi locupletati.

Chalepitica pax.

Theodora fit monacha.

Romani ab Agarenis et Pazinacis infestantur.

Romanus frustrà è sterili Sara Isaacum exculpere conatur.

illa ferente omnia, ac ne à carminibus quidem & incantationibus abhorrente. Sed quum omnia frustrà esse, neq; se uoti compotem posse fieri cerneret: non perinde erga uxorem affectus, rarius illam inuisebat, cùm natura segnior ad coitum & mollior: tum uerò ætate salacitate hebetata. Vt igitur exactis aliquot in imperio annis, Imperatricem auersabatur: illa & sui cõtemptu, & libidine irritata est ad uiri odiũ. Erat autẽ Romano priuato adhuc spado, cuius fratris Michaelis faciẽ natura ad exquisitam pulchritudinem expolierat. qui iam Imperatori à fratre commendatus, inter cubiculi ministros ascitus fuerat. Eius igitur amore capta Imperatrix, ardebat animo, quem ardorem quotidianus cõspectus pulchritudinis illius inflammabat. Cùm autem spadonem illum pridem odisset, tum hominẽ accersebat, » & inter familiarius colloquendum, percunta- » tiones de Michaele interijciebat. Id quum sæpius fieret, homo acutus amore intellecto, fratrem monuit, ut Imperatricem conueniret: sicq; ab illa tentaretur, nihil uerecundatus, eam & contrectaret, & oscularetur & amplecteretur. Quid multa? usque ad coitum processit amor, ac tandem eò res deuenit, ut mulieris erga Michaelem affectus palàm erumperet, neque in Regia tantùm, sed & in triuijs susurraretur, soli Imperatori ignotus, cui in eodem cum Imperatrice lecto cubanti, fricare pedes iubebatur Michael. Quis uerò eum mulieris quoque pedes non attrectasse credat? Ita factus est Imperator amborum quasi leno & concubinus. Vt autem eum & soror Pulcheria, & alij eam fabulam edoctum, ut sibi caueret, monuerunt: nihil egit, aliud nisi ut suspectũ rogaret, num ab Imperatrice amaretur? eumq; inficiantem & negantem, sacramento obstringeret. quumq; ille peierasset, calumniã esse putauit uerba aliorum. Cæterùm Michaelem, ob id periurium atrox morbus inuasisse fertur. Nam, ut quidam tradunt, certis interuallis & mente alienabatur, & oculos distorquebat, & tremore corripiebatur, & humi procidebat. Deinde ad se redibat. idq; sæpius ei etiam Imperatore uidente accidebat: qui uicem hominis dolens, magis etiam suspicionẽ falsam iudicabat. neq; enim talem uel amare uel amari posse putabat. Sunt etiam qui dicant, amorem illum non latuisse » Imperatorem, sed quum sciret mulierem lasci- » uire ac insanire libidine, tolerasse propensio- » nem eius erga Michaelem, simulata ignoran- » tia, ne illa cũ pluribus rem haberet. Quæ cùm ita essent, Imperator in morbum incidit, inflata facie, quæ quidem mortui similis erat, & crebrò anhelitu ægrè spiritum trahebat, maxima parte capitis caluus, capillis delapsis. Quod malum ei ueneficijs cõciliatum putabatur. Sic affectus in quoddam Regiæ balneũ lauatum abit, à nemine sustẽtatus, neq; ullo putãte eum statim moriturũ. Vt autem purgato corpore

Romanus quum nihil posset, uxoris adulteræ insidijs necatur.

Zoe Michaelem Cappadocẽ deperit.

Michaelis morbus ob periurium.

Romani interitus.

ἡ δὲ καὶ ἀμμάτων καὶ ἐπασμάτων ἠνείχετο, καὶ περιάπτων ἐπωδάς. ἐπεὶ δ' ἔγνω πάντα μάταια γινόμενα ὁ κράτωρ, καὶ ἀπέγνω τὸ σπουδαζόμενον, οὐκέθ' ὁμοίως διέκειτο πρὸς τὴν σύνευνον, ἀλλ' ἧττον αὐτῇ προσῄει. ἦν γὰρ καὶ φύσει νωθὴς πρὸς μῖξιν καὶ μαλθακώτερος. ἤδη δὲ καὶ ὁ χρόνος αὐτῷ τὴν λαγνείαν ἠμβλυνεν. ὡς δὲ παρῆλθον αὐτῷ ἐπὶ τῇ βασιλείᾳ ἀριθμητοὶ ἐνιαυτοί, καὶ ἀποστρόφως εἶχε πρὸς τὴν βασίλισσαν, ἡ δὲ καταφρονουμένη πρὸς μῖσος ἠρέθιστο, καὶ πλέον δι' ὁμιλίαν αἰσχράν. ἦν δέ τις καὶ πρὸ τῆς βασιλείας ἐκτομίας ὑπηρέτης τῷ βασιλεῖ, τούτῳ δ' ἦσαν ὁμαίμονες, ὧν εἷς ἦν καὶ ὁ Μιχαήλ, ἀνὴρ ὃν τὴν ὄψιν ἡ φύσις ἐπεξεῖργε ὡς εἰς ἀκριβῆ ὡραιότητα. ὅνπερ ὁ ἀδελφὸς μετὰ τὴν βασιλείαν παρίστησι τῷ Ῥωμανῷ προσληφθησόμενον ὑπ' αὐτοῦ, ὁ δὲ τοῖς θαλαμηπόλοις τὸν νεανίαν κατέταξε. τούτου τῷ ἔρωτι ἁλοῦσα ἡ βασιλὶς, ἐπυρπολεῖτο τὴν ψυχὴν, καὶ τὸ πῦρ, τὸ ἐκείνου κάλλος, καθ' ἑκάστην ὁρώμενον ὑπανέφλεγε. μισούμενος δ' αὐτῇ πρῴην ὁ ἐκτομίας, τότε καὶ προσεκαλεῖτο, καὶ ὁμιλίας ἠξίωτο γνησιωτέρας. ἅτε ὁ περὶ τοῦ Μιχαὴλ ἠρωτᾶτο τοῦ ἀδελφοῦ. πολλάκις δὲ τούτου γινομένου, δεινὸς ὢν ἐκεῖνος, συνῆκε τὸν ἔρωτα, καὶ τῷ ἀδελφῷ ὑποτίθεται καὶ προσιέναι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ εἰ παράπτοιτο ἐκείνη αὐτοῦ, μὴ ἀποσκλυνῆναι, ἀλλὰ καὶ ἅψασθαι καὶ φιλῆσαι καὶ περιφῦναι αὐτῇ. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; μέχρι καὶ συνουσιασμοῦ τὰ τοῦ ἔρωτος κατηντήκεισαν, καὶ προϊόντος τοῦ χρόνου ὡς περιφανὲς σχεδὸν τὸ περὶ τὸν Μιχαὴλ ἐκείνης φίλτρον, καὶ ὑποψιθυριζόμενον οὐ τοῖς περὶ τὰ βασίλεια μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐν ταῖς τριόδοις, μόνῳ δ' ἠγνοεῖτο τῷ αὐτοκράτορι, ὅθεν καὶ συγκαθεύδοντι τῇ βασιλίσσῃ αὐτῷ ἐπὶ τῆς εὐνῆς ὁ Μιχαὴλ εἰσκαλούμενος ἀνέτριβεν οἱ τοὺς πόδας κελευόμενος. τί γοῦν ἄν τις οἰήσαιτο ἢ ὅτι καὶ τῶν ἐκείνης ἥψατο ποδῶν; καὶ οἷον προαγωγὸς ἀμφοῖν ὁ βασιλεὺς καὶ ὁμευνέτης ἐγένετο. ὡς δὲ καὶ ἡ ἀδελφὴ Πουλχερία καὶ ἕτεροι περὶ τοῦ δράματος αὐτὸν ἀνεδίδαξαν, καὶ φυλάττεσθαι παρηγγύησαν, οὐδὲν ἕτερον ἐποίησεν, ἀλλὰ τὸν ὑποπτευόμενον αὐτῷ καλέσας, ἠρώτα πρὸς τῆς βασιλίσσης ἐρῷτο· ὁ δὲ ἀπηγόρευσε, καὶ αἰτούμενος πίστιν τοῦ λόγου καὶ ὅρκους ἀπῃτεῖτο κατὰ τῶν ἱερῶν. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος ἐπιορκήσας τοὺς ὅρκους ἐτέλεσε, διαβολὴν τοὺς τῶν ἄλλων ἡγεῖτο λόγους. λέγεται μέντοι διὰ τὴν ἐπιορκίαν νόσημά τι δεινὸν ἐπισκῆψαι τῷ Μιχαήλ. τὸ δ' ἦν κατά τινας περιόδους αὐτῷ παρακοπὴ τοῦ νοὸς, τῶν ὀφθαλμῶν τε διαστροφὴ, καὶ κλόνος τοῦ σώματος, καὶ καταπτώσεις ἐπὶ γῆς, εἶτ' ἐπανῄει εἰς ἑαυτὸν, καὶ ἀνεκαθίστατο. τοῦτο πολλάκις καὶ τοῦ βασιλέως ὁρῶντος ἔπασχεν, ὁ δὲ τοῦ πάθους οἰκτείρας τὸν Μιχαὴλ, ἔτι μᾶλλον ψευδῆ ᾤετο τὰ λεγόμενα, καὶ μήτ' ἐρᾶν μήτ' ἐρᾶσθαι τὸν οὕτως ἔχοντα ᾤετο. εἰσὶ δ' οἳ λέγουσι, μὴ δ' ἀγνοῆσαι τὸν βασιλέα τὸν ἔρωτα, εἰδότα δ' ὅτι σφριγᾷ ἡ βασίλισσα, καὶ περὶ τὰ ἀφροδίσια μέμηνε, τῆς πρὸς τὸν Μιχαὴλ αὐτῆς ῥοπῆς ἀνέχεσθαι, ὑποκρινόμενον ἄγνοιαν, ἵνα μὴ πλείοσιν ὁμιλοίη. τούτων δ' οὕτως ἐχόντων, ὁ αὐτοκράτωρ ἐνόσησε, καὶ οἱ διῳδήκει τὸ πρόσωπον, καὶ τὸ ἆσθμα ἦν συνεχὲς, καὶ ἡ ὄψις αὐτῷ ἐῴκει νεκρῷ, καὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὸ πλεῖον ἐψίλωτο· αἱ γὰρ τρίχες αὐτῆς ἀπερρυήκεσαν. λέγεται γοῦν φαρμάκοις περιεργασθῆναι ὁ ἄνθρωπος. οὕτω δ' ἔχων ἀπῄει πρὸς βαλανεῖον τῶν ἐν τοῖς βασιλείοις λουσόμενος, καὶ ἀπῄει ὑπό τινων χειραγωγούμενος, ὡς αὐτίκα τεθνήξεσθαι προσδοκώμενος. ὡς δὲ τὸ σῶμα ἐκάθηρεν

αὐτῷ

ἴσως ὁ παφλαγὼν Μιχαὴλ προσελήφθη παρὰ τοῦ βασιλέως, ἢ ὡς ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ Ἰω, ἢ ὅτι διὰ τὴν ὥραν ἐκ βασιλικῶν ἐπιμελείας ἐκαλεῖτο καὶ τίθεται.

εἰσῆλθε τὴν ἐκεῖ κολυμβήθραν, ἔνθα δὴ τὸ πᾶν ἀποτετελέσθαι τοῦ δράματος. συμπιέσαι γάρ τινας αὐτοῦ τὴν κεφαλήν, φασίν, ὑπὸ τὸ ὕδωρ ἐφ' ἱκανόν, καὶ οὕτως ἐκεῖθεν ἄπνουν ἀνιμηθῆναι σχεδόν, καὶ ἀνακλιθῆναι πρὸς τὴν στρωμνήν. θροῦ δ' ἤδη τούτῳ συμβάντος, παρῆλθε καὶ ἡ βασιλίς, ὡς δῆθεν τὸ πάθος ἐπιστενάζουσα. καὶ πληροφορηθεῖσα τοῦ βασιλέως τὴν τελευτήν, ἀπῆλθεν εὐθύς. ὁ δὲ βραχὺ πεπνευκὼς ἄναυδος, εἶτα καὶ μελάντερόν τι ἀναγαγὼν διὰ τοῦ στόματος, ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, ἔτη βασιλεύσας τέσσαρα πρὸς ἡμίσει, λόγοις μὲν ἐντεθραμμένος, ἑλληνικῆς τε παιδείας μετεσχηκώς, καὶ τῶν τῆς πολιτείας νόμων οὐκ ἀδαής, πλέον δ' εἰδέναι ὧν ᾔδει ὡς ἀληθῶς, οἰόμενός τε καὶ σεμνυνόμενος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ τοῦ Παφλαγόνος.

Τοῦτον μὲν οὖν τοιοῦτον κατέλαβε τὸ τέλος τοῦ βίου, ἡ δὲ βασιλὶς ὅλη τοῦ τὸν Μιχαὴλ ἐγκαθιδρῦσαι τῷ θρόνῳ τῆς βασιλείας ἐγεγόνει, καὶ τῶν περὶ αὐτήν, τῶν πατρῴων δηλαδὴ θεραπόντων αὐτῆς, ἀναβολὴν τὸ πρᾶγμα δοῦναι καὶ σκέψει συμβουλευόντων, ἡ δὲ οὐκ ἠνέσχετο, κατεπειγομένη πρὸς τὴν τελεσιουργίαν καὶ παρὰ τοῦ εὐνούχου Ἰωάννου τοῦ συγγενοῦς τοῦ Μιχαήλ, λάθρα πρὸς αὐτὴν ὑποψιθυρίσαντος, ὡς ἀπολούμεθα αὐτίκα, εἰ βραχύ τι καὶ ἐπὶ τῷ ἐγχειρήματι βραδυνοῦμεν. λαβοῦσα τοίνυν εὐθὺς τὸν Μιχαήλ, καὶ στολὴν αὐτῷ περιθεμένη βασίλειον, καὶ διάδημα τῇ ἐκείνου κεφαλῇ αὐτὴ ἀναδήσασα, καὶ ἐπὶ θρόνου βασιλικοῦ καθιδρύσασα, καὶ αὐτὴ παρακαθισαμένη, πᾶσι τοῖς τότε παροῦσιν εὐφημεῖν καὶ προσκυνεῖν προσέταξε. φασὶ δὲ καὶ τὸ αὐτίκα νυκτὸς τὴν ἱεροτελεστίαν τῶν γαμικῶν ἐπ' αὐτοῖς γενέσθαι ἱστοροῦσι, τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου ἀνακληθέντος πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ τὸν μὲν Ῥωμανὸν τεθνεῶτα καταλαβόντος, τὸν δέ γε Μιχαὴλ ἔτι τὰ ἤδη τῇ βασιλείᾳ τελούμενα. ἤδη δὲ καὶ τοῖς ἔξω διαδοθέντος τοῦ γεγονότος, καὶ πᾶσα ἡ πόλις τὸν νέον αὐτοκράτορα ἀνηγόρευε, τὰ μὲν αὐτῷ χαριζόμενοι, τὰ δ' ὅτι τὸν ἀπελθόντα ἀπεφορτίσαντο χαίροντες. ἡ μὲν οὖν βασιλὶς ᾤετο βουλεύσασθαι ἄριστα, καὶ ἑαυτῇ τὴν πᾶσαν ἐξουσίαν περιποιήσασθαι, καὶ τὸν Μιχαὴλ ὑπηρέτην ἕξειν, τὸ δὲ περὶ τοὐναντίον συμβέβηκε. μέχρι μὲν γάρ τινος ἐχρημάτιζε τηρεῖν τὴν πρὸς τὴν βασιλίδα διάθεσιν, καὶ ταύτῃ χαρίζεσθαι, καὶ τὰ ἐκείνῃ θυμήρη ποιεῖν, ἐπεὶ δ' οὐκ εἶχε μακρὰν ἐκτείνειν τὴν προσποίησιν ἀνεχόμενος, μεθαρμόττεται, καὶ ὑποπτεύει αὐτήν, καὶ δείσας περὶ ἑαυτῷ, μάλιστα μὲν τοὺς βασιλείων τὰς ἰθυμίας (?) σὺν αὐτῇ πατρῴους θεράποντας, καὶ τὰς αὐτῇ συνήθεις θεραπαίνας, αὐτοῦ διαλλάττει. ἑτέρας δ' αὐτῇ πρὸς θεραπείαν ἀντικαθίστησι. καὶ ἤδη τοῖς τῆς γυναικωνίτιδος αὐτὴν ἀποφράγνυσι, καὶ φρουρὰν περιΐστησι, καὶ οὐδενὶ προσιέναι ταύτῃ παρακεχώρητο, εἰ μὴ τὸν προσιόντα ὁ φρούραρχος κατεξήτασεν, ὅστις εἴη, καὶ τίνος δεόμενος παραγένοιτο. ἐδεδίει γὰρ εἰκότως ἔχων τὸ δεῖν τὰς ἀφορμάς. ἐς ταῦτα δ' ἠναγκάσθη πλέον ὁ Μιχαὴλ λέγεται παρὰ τοῦ συγγόνου αὐτοῦ Ἰωάννου τοῦ ἐκτομίου. ἦν γὰρ δεινὸς ὁ ἄνθρωπος καὶ δραστήριος, καὶ τὸ ἦθος ὑποκαθήμενος, καὶ πρὸς τοὺς ἐντυγχάνοντας ποικιλλόμενος, ταχύς τε καὶ περὶ φροντίδων ὄγκον ἀκάματος, καὶ οὐδὲ γαστριζόμενος, οὐδὲ περὶ τὸν ἄκρατον λιχνευόμενος, οὐδὲ ἀπολιμπανόμενος εἶναι τῆς περὶ τὰς δημοσίας διοικήσεις καθ' ἡμέραν σπουδῆς. τὰ μὲν οὖν περὶ τὴν βασίλισσαν ᾠκονόμητο οὕτωσί, ὁ δὲ Μιχαὴλ τῆς τῶν κοινῶν πραγμάτων οἰκονομίας ἀντείχετο. ἐπεὶ δ' αὐτῷ μὲν ἐκραταιοῦτο ἡ νόσος, ἣν οἱ μὲν ἔλεγον δαιμονίου (?) μήνιμα διὰ τὴν ἐπιορκίαν ἐπισκῆψαι αὐτῷ, καὶ συμπνίγειν τὸν ἄνθρωπον,

οἷος ὤφθη περὶ τὴν βασιλίδα ὁ μιχαήλ.

οἷος ἦν ὁ ἀδελφὸς τοῦ βασιλέως ἰωάννης.

περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως μιχαήλ.

in alueum descendit. ibi tota fabula peracta esse fertur: nam quosdā caput eius diu in aquam depressisse, & iam ferè exanimem inde extractum, & in lecto reclinatum. Qua de re rumore orto, etiam Imperatrix, ob casum illum gemens scilicet, accessit: ac iam certa de illius nece, statim recessit. Is uerò cùm paulisper adhuc sine uoce iacuisset, reiecta per os nigra quadā materia, spiritū emisit. Regnauit annos quinque cū dimidio, ab ineunte ætate in literis eruditus, & græca doctrina institutus, legumq́ ciuilium nō ignarus. Plura tamen omnino se scire quàm sciebat, & putabat & gloriabatur.

IMPERIVM MICHAELIS Paphlagonis.

QVo hunc uitæ exitum sortito: Imperatrix tota in eum fuit, ut Michaelē in regio solio collocaret. Quamuis autem familiares eius, paterni uidelicet ministri, suaderent, ut mora interposita deliberaret: id aspernata consilium, rem ad finem perducere festinabat, incitante præsertim spadone Ioāne, fratre Michaelis, qui ei clàm insusurrarat, sese omnes statim perituros, si qua in negocio mora interponeretur. Statim igitur Michaeli ornatū Regium accommodat, eiq́ in regio solio collocato, assidens, omnes qui aderāt hortatur, ut eum cōsalutent & adorent. Quidam autores sunt, eadem nocte sacrū nuptiale peractū, Alexio Patriarcha in Regiam accersito, qui & Romanum mortuū, & Michaelem imperij auspicia adhuc peragentē inuenerit. Enimuero eo facinore etiā foris uulgato, tota ciuitas nouum Imperatorē cōsalutauit, partim huic gratificātes, partim læti, quòd defuncti odio liberati essent. Imperatrix porrò cùm se quàm rectissimè sibi prospexisse, omniq́ potestate in se translata, Michaelē ministri uice habiturū putaret: opinione sua decepta est. Nam ad tempus ille quidē, pristinū amorem simulans, obsequijs mulierē demulcere, eaq́ facere, quæ illi grata & iucunda essent. Sed cùm simulationē lōgius producere nō posset, mutatis moribus, eam suspectā habere: sibiq́ metuens, primarios illius ministros Regia eijcere, ancillis item familiaribus amotis, alias substituere: deniq́ gynæconitidē claudere, custodiaq́ adhibita, à nemine illam adiri pati, ni satellitū præfecto exposuisset, unde & quid ueniret. Nā & suopte exemplo terrebatur, & fratris Ioannis spadonis impulsu potissimū id facere putabatur. qui spado homo erat acutus & acer, obscuroq́ ingenio, uarius erga eos quibuscum agebat, promptus, mole curarum indefessus, neq́ epulis neq́ uino deditus. Proinde nihil de Reipublicæ gerendæ studio remittebat. Ac Imperatricis hic status fuit. Michael uerò cōmuniū rerum cura suscepta, cū morbus eius ingrauesceret, quē alij uindictā numinis offensi periurio interpretabantur,

Zoe Michaelem Imperatorem facit.

Zoe à Michaele in ordinem cogitur.

Ioannis spadonis mores.

quo nõ secus atq; olim Saul angebatur, alij amentiam & insaniã: in Ioãnem spadonẽ totius imperij gubernatio incubuit, cùm quidẽ monachi uestẽ iam olim sumpsisset, sed habitu dũtaxat illud uitę genus profiteret. Enimuerò Cõstantinus Dalassenus Patricius, domi degens, cũ de nouo Imperatore audiuisset, indignabatẽ summã rerũ ad talem hominẽ esse deuolutam.

Dalassenus in carcerẽ conijcitur.

Quare Michael cũ suis uehementer perturbatus, uerebatur, ne Dalassenus regnũ affectaret. Itaq; Ioannes quendã mittit, qui iureiurãdo affirmaret, nihil ei metuendum esse mali, uiroq; persuaderet, ut Imperatorẽ conueniret. Qui cũ uenisset, ab Imperatore benignè susceptus, ac muneribus et dignitate auctus, in urbe degere iussus est.

Nicetas Antiochiæ Dux.

Nicetas uerò Imperatoris frater, dux Daphneæ Antiochiæ designatus, nõ est in urbem ab Antiochenis admissus. Nam publicorum uectigaliũ exactore, à quo se duri' tractatos putabant, interfecto, ueriti, ne eius facinoris pœnas darent, portas ei clauserãt: nec prius admisere, q̃ iureiurãdo cõfirmasset, cædẽ illam eis fraudi nõ futurã. Verũ eo iureiurãdo nihil deterritus, multos occidit, & quibusdã insignibus ciuibus uinctis, in magnã urbẽ missis, fratri Ioãni scripsit, se ab Antiochenis ob beneuolentiam eorũ erga Dalassenũ, exclusum fuisse. Hinc Dalassenus in insulã Platen relegatur, et

Cõstantinus Ducas.

Cõstantinus Ducas eius gener, de iniuria quiritans, & periuriũ non dissimulãs, turri cuidam includitur. Pòst Dalassenus etiã è Plata translatus, in turrim cõpingitur. Sub id tempus Agareni Myra ceperunt, Pazinacæ * passim è Romanis prouincijs prędas egerunt.

Agareni Pazinacæ.

Antiocheno duce Niceta mortuo, Constantinus & ipse Imperatoris frater, successit, altero eius fratre Protouestiario designato.

Constantinus Antiochiæ Dux & Domesticus orientis.

Cũ autẽ Agareni Africani & Siciliẽses, insulas & oram maritimã infestarent: Romana classis multas eorũ naues cũ uiris demersit, multos uiuos cepit, quorum alij ad Imperatorẽ missi sunt, alij in littore trabibus affixi.

Abasgiæ defectio.

Pãcratius uerò Abasgiæ princeps, cui Romanus Imperator suã neptem desponderat, fœdus Romanũ soluit, & quibus castellis & urbibus olim Romanis cesserat, ea rursus sibi uendicabat, fortasis, ut Romanorum iniuriam Imperatori, suæ coniugis patruo factam, ulcisceretur. Pazinacæ Istro sæpè traiecto prouincias malè tractarunt, captiuis omnibus interficiendis.

Edessa à Cõstantino defensa.

Arabes Edessam obsederunt, eamq; expugnassent, nisi Antiochiæ Dux Constãtinus, Imperatoris frater opem tulisset: cuius industriam sic remuneratus est Imperator, ut eum Orientalium legionum Domesticum crearet.

Aegyptiacæ induciæ.

Amere Aegypti principe mortuo: uidua illius, quæ Christiana erat, unà cum filio, pacem cum Romanis facere studuit. Quare Imperator inducias triginta annorum cum ea pepigit. Cùm duo fratres Agareni Siciliæ imperãtes, inter se dissiderent, eorũq; alter Imperatotis opẽ implorasset:

ὡς πάλαι δὴ τὸν Σαούλ, οἱ δὲ μανίαν τε, καὶ παραφοράν. ὁ δ' ἐκτομίας Ἰωάννης τὴν ὅλην ἀνεδέξατο τῆς βασιλείας κυβέρνησιν, μοναχικὸν τὸ σχῆμα πάλαι ἀμφιεσάμενος. τοῦτο δὲ τηρῶν ἄχρι μόνου τοῦ σχήματος. Κωνσταντῖνος δὲ πατρίκιος ὁ Δαλασσηνός, οἴκοι διατρίβων, καὶ περὶ τοῦ νέου βασιλέως πυθόμενος, δυσανασχετῶν ἦν, ὅτι εἰς ἄνδρα τοιοῦτον ἡ βασιλεία περιέστη Ῥωμαίων. τοῦτο θορυβεῖν τοὺς περὶ τὸν βασιλέα ἐποίησε, πτοηθέντας, μή ποτε ὁ Δαλασσηνὸς τυραννίδι ἐπιθῆται. καὶ στέλλει ὁ Ἰωάννης τὸν ὅρκοις αὐτὸν βεβαιώσοντα, ὡς οὐδενὸς ἀνιαροῦ πειραθήσεται, καὶ πείσοντα τὸν ἄνδρα πρὸς βασιλέα προσελθεῖν. καὶ ὁ μὲν προσῆλθε, καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν ἀσπασίως προσήκατο, καὶ ἐδεξιώσατο δωρεαῖς, καὶ μείζονι ἀξιώματι ἐτίμησε, καὶ ἐν τῇ πόλει διάγειν ἐκέλευσε. Νικήτας δὲ ὁ τοῦ βασιλέως ὁμαίμων δοὺξ τῆς κατὰ Δάφνην Ἀντιοχείας προκεχειρισμένος, ἀπείρχθη παρὰ τῶν Ἀντιοχέων τῆς εἰς τὴν πόλιν εἰσόδου. πράκτορα γάρ τινα τῶν δημοσίων τελῶν, ὡς αὐτοῖς φορτικῶς προσενηνεγμένον, ἀνελόντες οἱ τῆς Ἀντιοχείας πολῖται, καὶ δεδοικότες, μὴ δίκας ὑποδῶσι τοῦ πλημμελήματος, οὕτωσιν ἐπεζύγωσαν αὐτῷ τὰς πύλας τῆς πόλεως. ὁ δ' ἐνόρκους αὐτοῖς παρασχόμενος πίστεις, ὡς οὐδὲν διὰ τὸν φόνον ὑποστήσονται κακόν, παραχωρεῖται τῆς εἰσόδου. εἶτα τοὺς ὅρκους ὀλιγωρησάμενος, πολλοὺς μὲν ἀπέκτεινεν, ἐνίους δὲ τῶν παρ' αὐτοῖς ἐπισήμων δεσμίους ἔπεμψε πρὸς τὴν μεγαλόπολιν, γράψας πρὸς ἀδελφὸν Ἰωάννην, διὰ τὴν πρὸς τὸν Δαλασσηνὸν εὔνοιαν ἀπεῖρξαι αὐτῷ τὴν εἴσοδον τοὺς Ἀντιοχεῖς. ἐντεῦθεν ὁ Δαλασσηνὸς εἰς τὴν νῆσον τὴν Πλάτην περιορίζεται, καὶ ὁ ἐπὶ θυγατρὶ κηδεστὴς αὐτοῦ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας τὴν ἀδικίαν ἐπιβοώμενος, καὶ τὴν ἐπιορκίαν οὐ σιωπῶν, πύργῳ τινὶ κατακλείεται. εἶτα μετάγεται ὁ Δαλασσηνὸς ἐκ τῆς Πλάτης, καὶ πύργῳ καθείργνυται. ἑάλω δὲ τότε τοῖς μὲν ἐκ τῆς Ἄγαρ τὰ Μύρα, καὶ τοῖς Πατζινάκαις * λεία γέγονε τῶν Μυσῶν. τοῦ δὲ δουκὸς Ἀντιοχείας Νικήτα καταστρέψαντος τὴν ζωήν, ὁ Κωνσταντῖνος ἀδελφὸς ὢν καὶ οὗτος τοῦ βασιλέως, ἐπὶ τῇ Ἀντιοχείᾳ τὸν τελευτήσαντα διεδέξατο, καὶ ὁ ἕτερος αὐτῶν ἀδελφὸς πρωτοβεστιάριος προκεχείριστο. ἐπεὶ δ' Ἀφρικῆς μὲν οἱ καὶ Σικελίας στόλος ἐκ πλείονος Ἀγαρηνῶν, ἐλύπει τάς τε νήσους καὶ τὰ παράλια, ἀλλὰ τούτοις στόλος ἀντιπλεύσας Ῥωμαϊκός, πολλὰ μὲν τῶν σκαφῶν κατέδυσεν αὔτανδρα, πολλοὺς δ' ἐζώγρησε, καὶ τοὺς μὲν πρὸς τὸν βασιλέα ἐξέπεμψεν, οἱ δ' ἀνεσκολοπίσθησαν κατὰ τὴν παράλιον. Παγκράτιος δὲ ὁ ἄρχων Ἀβασγίας, ᾧ τὴν οἰκείαν ἀνεψιὰν ὁ βασιλεὺς ἡρμόσατο Ῥωμανός, τάς τε πρὸς Ῥωμαίους σπονδὰς ἔλυσε, καὶ ὧν παρεχώρησε πρὶν Ῥωμαίοις φρουρίων καὶ πόλεων, ἐπελάβετο πάλιν, ὡς τάχα δίκας Ῥωμαίους πραττόμενος ὑπὲρ τοῦ βασιλέως καὶ θείου τῆς αὐτοῦ ὁμευνέτιδος. πολλάκις δ' οἱ Πατζινάκαι, καὶ τὸν Ἴστρον διαβαίνοντες, τὰ Ῥωμαίων κακῶς διετίθεντο, τοὺς ἁλισκομένους ἀφειδῶς ἀναιροῦντες. καὶ Ἄραβες τὴν Ἔδεσσαν ἐπολιόρκησαν, καὶ ἥλω ἂν ἡ πόλις, εἰ μὴ ὁ δοὺξ Ἀντιοχείας Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ αὐτοκράτορος ἀδελφὸς αὐτῇ ἐπικούρησεν. ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς σπουδῆς ἀμειβόμενος, τῶν ἑῴων ταγμάτων δομέστικον προεβάλλετο. τοῦ δὲ τῆς Αἰγύπτου κρατοῦντος Ἀμὲρ θανόντος, ἡ ἐκείνου γυνή, χριστιανὴ οὖσα, σπείσασθαι σὺν τῷ υἱῷ μετὰ Ῥωμαίων ἐζήτησε. καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκύρωσε μετ' αὐτῶν τριακοντούτεις σπονδάς. ἀδελφοὶ δὲ δύο Σαρακηνοὶ τῆς Σικελίας κρατοῦντες, πρὸς ἀλλήλους ἔσχον διαφοράς, ὧν θάτερος πρὸς βασιλέα Ῥωμαίων προσπεφευγώς, συμμαχίαν αἰτῶν. στέλλεται οὖν

ὁ πατρί-

περὶ τοῦ Δαλασσηνοῦ καὶ διὰ τίνα αἰτίαν καθείρχθη.

περὶ τῆς ἀ... σωκότηκα.

περὶ Παγκρατίου τοῦ ἄρχοντος Ἀβασγίας.

περὶ ... γυναικὸς ... ἀσπονδῶν ...

ὁ πατρίκιος Γεώργιος ὁ Μανιάκης ἀπεστάλη σὺν αὐτῷ, Λογγιβαρδίας προχειρισθεὶς στρατηγός. μήπω δὲ τῆς Σικελίας καταλαβόντος τοῦ Μανιάκη, οἱ ταύτης ἡγεμονεύοντες σύγγονοι πρὸς ἀλλήλους ἐσπείσαντο, καὶ καταλαβόντα τὸν Μανιάκην ἀπελάσαι τῆς νήσου διεμελέτων καὶ συμμαχίαν ἐξ Ἀφρικῆς μετεπέμψαντο. συρραγέντος δὲ πολέμου, τὸ Ῥωμαϊκὸν ἐκράτησε στράτευμα, καὶ φόνου πολλοῦ τῶν Καρχηδονίων γεγονότος, πόλεις μὲν πρότερον ἐξεπόρθησε δεκατρεῖς. εἶτα κατὰ μικρὸν προβαίνων ὁ Μανιάκης, καὶ πᾶσαν τὴν Σικελίαν τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ προσήγαγε. μικροῦ δ' αὖ ἑάλω ἡ Ἔδεσσα, δόλῳ αὐτὴν τῶν Ἀράβων μελετησάντων χειρώσασθαι. δώδεκα γὰρ αὐτῶν ἄρχοντες ἐπαγόμενοι καμήλους πεντακοσίας, ὧν ἑκάστη κιβώτια δύο ἐπήχθετο, ὅσον εἰς ἕτερον, ἕκαστον δὲ τῶν κιβωτίων ὁπλίτην εἶχεν ἔνδον, ἔλεγον δ' ἀπιέναι πρὸς βασιλέα δῶρα κομίζοντες, καὶ ἐβούλοντο, εἰ παραχωρηθεῖεν, εἰσαγαγεῖν τὰ κιβώτια, νυκτὸς τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἐξαγαγεῖν, καὶ τὴν πόλιν ἑλεῖν. εἰσελθόντας οὖν πρὸς τὸν τῆς πόλεως στρατηγόν, τοὺς ἄρχοντας φιλοτίμως ἐκεῖνος ἐδέξατο. οἱ δ' ἐκείνοις ὑπηρετοῦντες, μετὰ τῶν καμήλων ἦσαν τῆς πόλεως ἔξω. προσαίτης δέ τις Ἀρμένιος, εἰδὼς καὶ τὴν Ἀράβων διάλεκτον, προσελθὼν τοῖς ἐκτὸς αὐλιζομένοις Ἄραψι μεταιτῶν, ἤκουσε δ' ἐκ κιβωτίου τινὸς ἐρωτῶντος, ὅπη εἰσί· καὶ εἰς τὴν πόλιν ἐλθὼν, ἀπήγγειλε τὸ δρᾶμα τῷ στρατηγῷ. ὁ δὲ τοὺς μὲν ἄρχοντας τῶν Ἀράβων εὐωχουμένους ἐν τῇ πόλει κατέλιπεν, αὐτὸς δὲ μετὰ τῶν οἰκείων ἐξελθὼν, καὶ τὰ κιβώτια διαρρήξας, τοὺς ἐν αὐτοῖς ὁπλίτας ἀπέσφαξεν ἅπαντας, καὶ εἰς τὴν πόλιν αὖθις ὑποστρέψας, τοὺς μὲν λοιποὺς τῶν ἀρχόντων αὐτῶν μαχαίρας ἔργον ἐποιήσατο, ἑνὸς δὲ τὰς χεῖρας ἀποτεμὼν, τά τε ὦτα καὶ τὴν ῥῖνα, ἀφῆκεν, ἵνα τοῖς οἰκείοις τὸ σῶμα τὴν συμφορὰν καταγγέλλοι. ὁ δὲ Καρχηδόνιος τὸν ὄλεθρον τῶν ὑπ' αὐτῷ πεμφθέντων εἰς Σικελίαν μαθὼν, αὐτὸς εἰς τὴν νῆσον ἐστράτευσε μετὰ δυνάμεως πλείονος. καὶ ὁ Μανιάκης ἀντιστρατοπεδεύεται τοῖς Ἀγαρηνοῖς, καὶ τῷ τοῦ στόλου κατάρχοντι τῷ πατρικίῳ Στεφάνῳ τῷ τοῦ βασιλέως γαμβρῷ (συνεστάλη γὰρ καὶ οὗτος αὐτῷ μετὰ τοῦ στόλου) ἀσφαλῶς τηρεῖν ἐντέλλεται τὴν θάλασσαν, ἵνα μὴ φεύγειν ἴσως ὁ Καρχηδόνιος ἡττηθεὶς δυνήσηται. μάχης τοίνυν συστάσης, πλῆθος μὲν τῶν Ἀφρικῶν ἀνῄρηται σχεδὸν ὑπὲρ ἀριθμόν. ὁ δὲ αὐτῶν ἀρχηγὸς διαδρὰς ἐκ τῆς μάχης, καὶ κελετίῳ ἐμβεβηκὼς, λαθὼν τε τοὺς ἐν τῷ στόλῳ οἴκαδε διεσώθη. ἐπὶ τῷ Μανιάκῃ ἐν συμφορᾶς ἦγε μέρει, καὶ τῷ τοῦ στόλου ἄρχοντι ἐλοιδορεῖτο. τὸ δὲ τῇ συγγενείᾳ τῇ βασιλικῇ θαρρῶν, καὶ δυσχεραίνων πρὸς τὰς ὕβρεις, καί τι ἀνθυπενεγκόντος, θυμῷ ληφθεὶς ὁ Μανιάκης, καὶ πληγὰς ἐντείνει αὐτῷ. ὁ δὲ αὐτίκα γράφει τῷ τῆς γυναικὸς ἀδελφῷ Ἰωάννῃ τῷ εὐνούχῳ, ὀρφανοτρόφῳ ὀνομαζομένῳ, ἀποστασίαν ἐπιχειρεῖν τὸν Μανιάκην. ἐν ᾧ δεδεμένος ὁ Μανιάκης δέσμιος εἰς πόλιν ἀχθεὶς, φυλακῇ παρεδόθη, ἡ σύμπασα δ' ἀρχὴ τῷ Στεφάνῳ προσανετέθη. καὶ ἡ νῆσος οὐκ εἰς μακρὰν ὑπὸ τοὺς Ἀγαρηνοὺς αὖθις ἐγένετο, ἀπειρίᾳ καὶ ῥᾳθυμίᾳ τοῦ ἄρχοντος, καὶ πρὸ τούτων αἰσχροκερδείας, μόνης τῆς Μεσσήνης (πόλις δὲ αὕτη τῶν Σικελικῶν) περισωθείσης Ῥωμαίοις, καὶ ταύτης τοῦ ἐν αὐτῇ στρατηγοῦντος ἀνδραγαθίᾳ, ὃς δ' ἦν ὁ Κεκαυμένος Κατακαλών. ὃ γὰρ τῇ πόλει μόνον περιεφύλαξεν, ἀλλὰ καὶ χιλιάδας ἀνεῖλε τῶν ἐναντίων. ὁ γοῦν τοῦ βασιλέως ἀδελφὸς, ὁ ἐκτομίας Ἰωάννης, δριμυτάτον ἔρωτα ἔχων τὸ προστῆναι τῆς ἐκκλησίας, ἐνίους τῶν ἀρχιερέων προσεταιρίσατο. οἱ αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, καθαιρῆσαι τὸν πατριάρχην Ἀλέξιον, ὡς οὐ ψήφῳ κοινῇ προχειρισθέντα, ἀλλ'

Ὅτι ὁ Μανιάκης τὴν Σικελίαν ὑπὸ Σαρακηνῶν κατεχομένην Ῥωμαίοις ἀνεσώσατο.

Ὅπως ὑπὸ Ἀράβων ἐπεβουλεύθη ἡ Ἔδεσσα, καὶ ὅπως ἐρρύσθη τῆς ἁλώσεως.

Ὅτι ὁ Καρχηδόνιος ἡττηθεὶς ἐκ Σικελίας ἐξήλασε, καὶ ὅπως ὁ στρατηγὸς παρὰ τοῦ Μανιάκου ὑβρίσθη, καὶ ὅπως ὁ Μανιάκης δέσμιος ἀπήχθη.

Ὅτι ἡ Σικελία αὖθις ὑπὸ τῶν Ἀγαρηνῶν ἐκρατήθη, πλὴν τῆς Μεσσήνης.

Ὅτι ἐβούλετο πατριαρχεῖν ὁ ὀρφανοτρόφος.

Patricius Georgius Maniaces auxilio illi missus est, Longobardiæ Prætor designatus. Qui antequã in Siciliam uenisset, illi inter se reconciliati, & Maniacem insulæ aditu probibere conati, auxilia Carthagine euocarũt. Sed pugna commissa, Romanus exercitus uicit, magnaq; cæde Carthaginensium edita, tredecim urbes principiò uastauit: deinde paulatim progrediens, Maniaces totam Siciliam Romano imperio restituit. Edessa uerò parum abfuit, quin ab Arabibus dolo caperetur. Nam duodecim eorum principes quingẽtos camelos Edessam adduxere, binas cistellas gestantes, quæ totidem armatos claudebant, simulantes se Imperatori munera oblaturos, sed si intromissi essent, in animo habebant, noctu eductis armatis urbẽ capere. Prætor principes ad se ingressos honorificè excepit, eorũ ministris cum camelis adhuc extra urbem relictis. Sed quum quidam Armenius mendicus, Arabicę linguę gnarus, apud Arabes foris diuersantes mendicaret, audiuit quendam è cista percontantem, ubi essent? & urbem ingressus, cõmentum prætori aperuit. Is Arabum principes in urbe conuiuantes reliquit, & cum suis egressus, apertis cistis, armatos omnes interfecit, ac in urbem regressus, duces qui reliqui erant, gladio confecit, uno tantùm dimisso, ambabus manibus, naso & auribus truncato, qui cladem illam domi nunciaret. At Carthaginensis suarũ copiarum interitu cognito, ipse cum maiore exercitu in Siciliam proficiscitur. Maniaces castris contra eum positis, & classis præfecto Patricio Stephano Imperatoris affini (nam is quoque una missus erat) mandat, ut oram maritimam diligenter tueatur, ne Carthaginensis uictus effugere queat. Prælio cõmisso, tanta multitudo Afrorum perijt, ut nullo propè numero comprehendi queat. Sed eorum princeps pugna elapsus, conscenso celoce, deceptis classiarijs, domum redijt. Id Maniaces ægerrimè ferens, classis præfecto conuiciatur. Is uerò Imperatoris affinitate fretus, quum iniquo animo contumelias accepisset, ac uicissim aliquid dixisset: à Maniace ira percito uerberatus, statim literis scriptis ad spadonem Ioannem uxoris suę fratrem, cognomento ab alendis pupillis orphanotrophum, Maniacem calumniatur, ut defectionẽ molientem. Qua ille de causa uinctus in urbem ductus, custodiæ mandatur, omni autoritate in Stephanum translata, neq; multò pòst insula in Agarenorum potestatem redijt, Ducis imperitia, socordia, ac sordibus in primis, sola Messana (quæ & ipsa Sicilię urbs est) uirtute Catacalonis Ambusti pręfecti, Romanis conseruata, qui idẽ multa hostiũ millia cecidit. At Imperatoris frater, spado Ioannes, pontificatus cupiditate flagrans, quosdam ex primarijs sacerdotibus sibi cõciliauit, qui ei pollicebant, se loco moturos Alexiũ Patriarchã, ut qui non cõmunibus suffragijs, sed Impe-

Georgius Maniaces rem Siciliæ bene gesta, malè tractatur.

Agarenorũ dolo Edessam occupare conantiũ cædes.

Stephanus amoto Maniace amittit Siciliam.

Vsus Catacalo Messanam defendit.

Orphanotrophus spe patriarchatus excidit.

Imperatoris autoritate creatus esset. Ille uerò, Si, inquit, cõtra canones me Patriarcham esse factũ asseritis, ij etiam qui à me electi sunt, loco moueantur. Id responsum effecit, ut cæteri sacerdotes à Patriarchæ accusatoribus dissiderent, & orphanotrophus impos uoti redderetur: qui ad quæstus excogitãdos callidissimus, cùm multis insolitis exactionib. subditos uexaret, accidit ut soror eius Maria Michaelis Calaphatæ, qui pòst imperauit, mater, uotis exolutis, Ephelo reuersa narraret, quàm miserè subditi nouis illis exactionibus tractarentur, ac peteret, ut onus illud laxaretur. Cui cũ cachinno respõdit Orphanotrophus, eam sentire ut mulierem, quæ ignoraret, quantã pecuniã postulet imperium. Zoë uerò Imperatrix illi insidiata esse fertur. Medico enim potionẽ purgantem ei propinaturo muneribus & pollicitationibus persuasit, ut toxicum pro salutari medicina offerret, sed ille animaduersis insidijs, periculum euitauit. Cùm autem Respublica sic ab eo administraretur, fratres eius nõ minus omnes exagitabant, homines iniustissimi & auarissimi: quos quum Imperator etiam ea de causa odisset, tamen maior frater spado Ioannes eos coherceri non patiebatur, aliàs excusando, aliàs tegendo facinora eorum, uel ad cognitionem Imperatoris peruenirent. Cæterũ morbo inualescente, & mentis alienatione sæpius inuadente: neq; frequẽter in publicũ prodijt Imperator, neq; põpa regia usus est, neq; securus in solio regio sedens, respõsa dedit, sed uela circũ suspensa, ij qui signa mali aduentantis obseruabãt (quæ quidẽ complura erãt) animaduersa mentis alienatione, statim obducebant, & astantes secedere iubebãt. Is uerò morbus ut subitò accedebat, ita etiã subitò recedebat. Sic affectus Michael, paulatim à cõspectu et accessu Imperatricis abstinebat, seu uerecũdia, q pro tãtis meritis talem ei gratiã reponeret, seu pudore, ne in morbo suo sæpissimè & subitò corriperetur, ab ea uideret, seu ob corruptũ corporis habitũ, & ad coniugalẽ consuetudinem tam ineptũ. Quidam uerò aiunt, eum uiris spiritualib. & adulteriũ & cædem Imperatoris cõfessum, cum alia ab eis præcepta accepisse, tum ut re uenerea abstineret, eademq; de causa multũ pecuniæ erogabat, & sacras ædes extruebat, & ad inclytũ martyrem Demetriũ Thessalonicã peregrinabat, illius mali depulsionem orãs. Verũ ad illud etiã hydrops accessit. Quæ cũ frater eius Ioannes uideret, ueritus, ne eo subitò extincto, imperiũ ad Zoën iure hæreditario rediret, ipseq; cũ omni familia extirparetur: probabilib. uerbis Imperatori persuadet, ut nepotẽ ex sorore Michaelẽ in imperij successionẽ Cæsarẽ appellet. cui quia Zoë heres erat, ut dictũ est, illam quoq; arte tractat. Ita matronã nobilem, matrẽ ignobilis pueri fingunt. Ambo enim fratres ea de re cũ illa collocuti, Michaelẽ filium eius adoptiuũ nominãt.

Orphanotrophi & fratrum rapacitas.

Orphanotrophi fratres.

Michael et publico, & consuetudine uxoris abstinet.

Michael Calaphates Cæsar appellatus, à Zoe adoptatur.

ἐξουσίᾳ βασιλικῇ. ὁ δέ, εἰ οὐ κανονικῶς, ὡς φασί, γέγονα πατριάρχης, αὐτίκα, καὶ ὅσοι παρ' ἐμοῦ ἐχειροτονήθησαν, καθαιρεθήτωσαν σὺν ἐμοί. εἶπε τοὺς λοιποὺς τῶν ἀρχιερέων συνεσκεύασε περὶ τῶν τοῦ πατριάρχου κατηγορούντων ἀργῆσαι, καὶ ἔμεινεν ἀτέλεστος τοῦ ὀρφανοτρόφου ἡ ἐφέσις, πολλαῖς δὲ καὶ ἀσυνήθεσιν εἰσπράξεσιν οὗτος ἐξέτρυχε τὸ ὑπήκοον, ποριμώτατος ἐν τούτοις γινόμενος. ἡ γοῦν ἀδελφὴ αὐτοῦ Μαρία, ἡ μήτηρ ἦν τοῦ ὕστερον βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Καλαφάτου, δι' εὐχὴν εἰς Ἔφεσον ἀπελθοῦσα, κἀκεῖθεν ἐπανελθοῦσα, καὶ διηγησαμένη ὅσα πάσχοιεν οἱ τρόποις, τὰς καινὰς δασμοφορίας πραττόμενοι, καὶ ἀξιώσασα, ἀνεθῆναι τοῖς ὑπηκόοις τὸ τοῦ ἄχθους πολύ, ὁ ὀρφανοτρόφος ὑπεκάγχασεν, ὡς γυνὴ φρονοῦσα ὑποπτεύσειεν αὐτῇ, μὴ εἰδυῖα, ὅσων ἡ βασιλεία δεῖται ἀναλωμάτων. ἐπιβουλευθῆναι λέγεται παρὰ τῆς βασιλίσσης Ζωῆς. φαρμακεῦσαι γὰρ αὐτὸν καθαρσίῳ τοῦ ἰατροῦ μέλλοντος, ἀναπεῖσαι τὸν φαρμακεύοντα δώροις καὶ ὑποσχέσεσι δι' ἄνωρ τῶν βασιλικῶν, αὐτῷ συνθέσθαι προσενεγκεῖν αὐτῷ δηλητήριον. γνωσθέντος δὲ τοῦ ἐπιχειρήματος, διαδρᾶναι τὸν κίνδυνον. ἀλλ' οὗτος μὲν παρὰ τοῦ ὀρφανοτρόφου Ἰωάννου τὰ κοινὰ ᾠκονόμητο, οὐ μὴν δ' ἧττον οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἐκάκουν ξύμπαντας, ἄδικοι τε ὄντες καὶ φιλοχρηματώτατοι, οἷς διὰ ταῦτα καὶ ὁ βασιλεὺς ἀπηχθάνετο, ἀνεστέλλετο δὲ κακίαν αὐτοῖς ὁ συνεχῶς παρὰ τοῦ μείζονος ἀδελφοῦ τοῦ εὐνούχου Ἰωάννου, ποτὲ μὲν παραιτουμένου αὐτούς, ποτὲ δὲ τὰς αὐτῶν πράξεις περικαλύπτοντος, καὶ ἐᾶν ἰέναι εἰς γνῶσιν ἄκραν τοῦ αὐτοκράτορος. ὑπὸ δὲ τῆς νόσου πιεζομένου τοῦ βασιλέως, καὶ θαμὰ τοῦ τοῦ λογιζομένου παραφορᾷ ἁλόντος, ὅτι τοῦ ὅδους εἰσιέναι συνεχῶς, ὅτι βασιλείοις πομπαῖς, ὅτ' ἐν θέμασιν ἐχρημάτιζεν, ὑπὸ βασιλείῳ θρόνῳ αὐτὸς ἐφιζάμενος, ἀλλὰ παραπετάσματα περὶ αὐτὸν ἀπῃώρητο, καὶ τινὲς ὑπηρετῶν τεταγμένοι αὐτῷ προσεῖχον, οἳ ἐπεὶ ᾔσθοντό τι σημεῖον αὐτὸν τῆς τοῦ παραφόρου (πολλὰ δὲ πάντων αὐτῶν προῃσθημένων) εὐθὺς ἐπ' ἐκεῖνον εὐθὺς τὰ παραπετάσματα, καὶ τοὺς τὸ παρέχοντα συγκαλύπτοντες, ἀπιέναι τοῖς παροῦσιν ἐκέλευον. τοῦ δ' ἀθρόον τὸ πάθος ἐπιόν, καὶ ἀθρόον ἀφίστατο. οὕτως οὖν ἔχων ὁ Μιχαὴλ κατὰ βραχὺ καὶ τοῦ ὁρᾶν τὴν βασίλισσαν καὶ τοῦ προσιέναι ἀπείχετο, ἢ αἰδούμενος, ὁποία ἀνθ' οἵων αὐτῇ ἀνταπεδίδου, ἢ ὅτι θαμὰ καὶ ἐπιμόνως τοῦ πάθους αὐτῷ ἐγγινομένου, αἰσχύνην παρέχον ὅτι παρ' ἐκείνης ὁρᾶσθαι, ἢ διὰ τὸ τὴν ἕξιν τοῦ σώματος διεφθάρθαι οἱ, καὶ πρὸς μῖξιν μὴ πεφυκέναι. φασὶ δέ τινες, ὡς ἀνδράσι πνευματικοῖς ἐξομολογησάμενος τὸ τῆς μοιχείας καὶ τοῦ φόνου τοῦ βασιλέως ἁμάρτημα, παρ' ἐκείνων ἄλλας τε ἐδέξατο ἐντολάς, καὶ τῶν ἀφροδισίων ἀπέχεσθαι, φιλοτίμως διαδόσεις ἐποιεῖτο χρημάτων πολλῶν, καὶ σεμνεῖα ᾠκοδόμει, καὶ εἰς Θεσσαλονίκην ἀπῄει, τοῦ καλλινίκου μάρτυρος Δημητρίου δεόμενος, ἵνα τι τοῦ πάθους εὕρῃ ἀλέξημα. τότε δὲ καὶ νόσος ὑδερικὴ προσεγένετο. ὡς δ' οὕτως ἔχοντα τὸν ἀδελφὸν ἑώρα ὁ Ἰωάννης, δείσας περὶ τῇ βασιλείᾳ, μὴ ἀθρόον θανόντος τοῦ αὐτοκράτορος, ὑπὸ τῇ Ζωῇ γένηται ὡς κληρονόμῳ αὐτῆς, κἀντεῦθεν αὐτός τε καὶ τὸ γένος ὅλον εἰς ἐξολόθρευσιν γένηται, μέτεισι τὸν αὐτοκράτορα πιθανότησι, καὶ πείθει τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ τὸν Μιχαήλ, προχειρίσασθαι καίσαρα, ἵν' ἔφεδρος εἴη τῇ τῆς βασιλείας ἀρχῇ. ἐπεὶ δὲ τῆς βασιλείας, ὡς εἴρηται, κληρονόμον τὴν Ζωὴν ᾔδει, μέτεισι κἀκείνην, καὶ μητέρα τὴν εὐγενῆ τοῦ δυσγενοῦς ἀναπλάττουσιν. ἄμφω γὰρ τὼ ἀδελφὼ διαλεχθέντε αὐτῇ περὶ τούτου, υἱοποιητὸν ταύτης τὸν Μιχαὴλ υἱὸν ὀνομάζουσιν.

ἡ δὲ μετ'

ἡ δὲ μετ' αὐτῶν ἐπὶ πᾶσι θαρροῦσα τοῖς ἐκείνων θελήμασι, καὶ ἄλλως εὔκολος οὖσα καὶ τὴν γνώμην εὐάγωγος, κατένευσε. καὶ συναθροισθείσης εἰς τὸν ἐν Βλαχέρναις θεῖον ναὸν ἥ τε γερουσία καὶ τὸ ἐκκριτώτερον καὶ οἱ πληροῦντες τὴν τάξιν δὴ τῆς βασιλείου, μέσοις τούτοις ἡ βασιλὶς προαχθεῖσα καὶ τοῖς ἱεροῖς ἐγκαλλωπισθεῖσα γενομένη τὸν ὑιοθετηθέντα, ἐκεῖθεν ὡς ποιεῖται τὸν Μιχαήλ, καὶ ὡς υἱὸν ἐγκαλίζεται. ὁ δὲ αὐτοκράτωρ αὐτίκα τοῦτον προχειρίζεται καίσαρα, καὶ τὸ ἄθροισμα ἐπευφήμησεν. ἐδόκει μὲν οὖν ὁ Ἰωάννης ἤδη τὸ πᾶν κατειργάσθαι, καὶ τὸ κράτος τῷ οἰκείῳ γένει βεβαιώσασθαι, τὸ δ' ἦν ἀνατροπὴ τοῦ παντὸς αὐτῷ τε καὶ τοῖς προσήκουσιν, ἅπερ ὅπως ὁ λόγος δηλώσει κατὰ καιρόν. τῶν δὲ Βουλγάρων, ὡς ἤδη ἱστόρηται, ὑπὸ βασιλέως τοῦ Βασιλείου καταπολεμηθέντων, καὶ τῆς αὐτῶν βασιλείας καταλυθείσης, μέχρι μέν τινος ἔφερον οἱ βάρβαροι τὸν τῆς δουλείας ζυγόν. εἶτα τοῦτον ἀποσείσασθαι διενοοῦντο καὶ ἀφηνιάζειν, ἀλλὰ σφίσι τὸ ἀναρχεῖν ἐκώλυε τὸ ἐγχείρημα. ἀνὴρ δέ τις ἄσημος μὲν τὸ γένος, Δολιανὸς καλούμενος, δόλου δὲ μεστὸς καὶ δεινότητος, υἱὸν ἑαυτὸν ἐπιφημίσας τοῦ Ἀαρών, ὃς τοῦ Σαμουὴλ τοῦ ἄρξαντος τοῦ ἔθνους ἦν ἀδελφός, ἐκ Βυζαντίου, ὡς λέγεται, ἀποδράς, καὶ πείσας τὸ ἔθνος παῖς εἶναι τοῦ Ἀαρών, ἀλλ' ἐκ δὴ ἡμισείας ἐκείνῳ γενόμενος, ἀλλ' οὐκ ἐκ γνησίας γυναικός, εἰς βασιλέα τοῖς βαρβάροις ᾑρέθη. ἐκ τοῦδε δ' εἰς φανερὰν ἀποστασίαν διερράγη τὸ ἔθνος, καὶ εἰς λῃστείας ἐκλίνετο, καὶ τὰ Ῥωμαίων κατέτρεχε. στέλλεται τοίνυν στρατηγός τις μετὰ δυνάμεως, ἵν' ἀνακόπτῃ τὰς ἐπιδρομὰς τῶν λῃστευόντων. ὁ δὲ κακῶς τοῖς ὑπ' αὐτὸν προσφερόμενος, διηρέθισε τούτους καθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀπώλετο ἄν, εἰ μὴ ἀπέδρα νυκτός. ἡ γοῦν ὑπ' αὐτὸν στρατιὰ διέστη, πρὸς ἀποστασίαν ἐχώρησε, καί τινα δὴ ἑαυτῶν Τειχομηρὸν καλούμενον, ἐκ δὲ γένους φύντα Βουλγαρικοῦ, ἀρχηγὸν ἑαυτοῖς προχειρίζονται, καὶ βασιλέα Βουλγαρίας αὐτὸν ὀνομάζουσι. καὶ τὰ τῶν Βουλγάρων διῄρητο, τῶν μὲν τῷ Δολιανῷ, τῶν δὲ τῷ Τειχομηρῷ προσρυισκομένων. ἀλλὰ δόλῳ μετῆλθεν ὁ Δολιανὸς τὸν ἀντίπαλον. μετακαλεῖται γὰρ αὐτὸν ἐπὶ κοινωνίᾳ καὶ τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς πρὸς Ῥωμαίους μάχης. καὶ ὃς πείθεται. ἐπεὶ γοῦν συνῆλθον ἄμφω οἱ ἀρχηγοί, καὶ τὸ πλῆθος τῶν Βουλγάρων συνήθροιστο, ὁ Δολιανὸς πρὸς τοὺς συνειλεγμένους ἔφη· μὴ ἄν ποτε σωθήσεσθαι τὸ τῶν Βουλγάρων ἔθνος, ὑπ' ἀρχηγῶν δυοῖν κυβερνώμενον. καὶ εἰ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν βούλεσθε, τὸν ἕνα δὴ ὑμῶν ποιήσατε ἐκποδών. εἰ μὲν οὖν ἐμὲ τοῦ γένους εἶναι τοῦ Σαμουὴλ οἴδατε, ἐκποδὼν θέσθε τὸν Τειχομηρόν. εἰ δ' οὐ τοῦτο, αὐτῷ μὲν ἑαυτοὺς ὑποτάξατε, ἐμὲ δ' ἐκ μέσου ποιήσατε. ἐπὶ τούτοις βοὴ ἠγέρθη, καὶ οἱ τῆς βασιλείας ξύμπαντες ἐπευφήμησαν, καὶ ὁ Τειχομηρὸς κατελεύσθη. ὁ δὲ Δολιανὸς αὐτοκράτωρ γενόμενος, εἷλέ τε τὸ Δυρράχιον, καὶ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἐχώρησε, καὶ τὴν Νικόπολιν καὶ τὰ ὑπ' αὐτῇ προσεποιήσατο, τῶν αὐτόθι ἑκόντων προσχωρησάντων αὐτῷ, ἐπεὶ μὴ ἔφερον τὴν τοῦ ὀρφανοτρόφου ἀπληστίαν καὶ τὸ ἀκόρεστον. καὶ ἦν τοῦτο λεία Μυσῶν, τὸ τοῦ λόγου, τὰ Ῥωμαίων ἔθνη. ὁ δὲ βασιλεὺς τὴν ἀγγελίαν ταύτην μεμαθηκὼς αὐτίκα ὥρμα καταλαβεῖν τὸν ἀποστάντα, δεινὸν εἶναι λέγων, εἰ μηδὲν αὐτὸς τῇ βασιλείᾳ προσφιλοτιμησάμενος, μοῖραν ταύτης ἀφαιρεθῆναι τινὰ παραβλέψειε. ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπέγνωστο τὸ βιώσιμον (ἤδη γὰρ ὁ ὕδερος αὐτοῦ κατεκράτησε, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα διῴδηκε) τότε συγγενεῖς ἀπεῖργον τῆς ἐκστρατείας αὐτὸν παρακαλοῦντες, καὶ οἱ προύχοντες τῆς βουλῆς οὐκ ἐπῄνουν τὸ βούλευμα. ἀλλ' ἐκεῖνος ζήλῳ ῥωννύμενος, καὶ ἀντιπαίρων τῇ ἀσθενείᾳ τὸ πρόθυμον, ἐπὶ τοὺς ἀποστάτας χωρεῖ, καὶ ἦν τὸ πρᾶγμα θαύματος ἄξιον. νυκτὸς γὰρ τῇ νόσῳ καταπονούμενος, καὶ οὐκ ἂν εἰς αὔριον ἀναστήσεσθαι προσδοκώμενος, ὁ δὲ ἡμέρας ἄρτι διαφαινούσης ἐφ' ἵππου τε

Βουλγάρων ἀποστασία [illegible]

ὅτι ὁ βασιλεὺς ὑδρωπιῶν ἐξεστράτευσε κατὰ βουλγάρων.

Ea uerò quæ nec uoluntatibus eorũ refragari auderet, et alio qui facilis ac tractabilis esset, annuit. Senatu igitur & * ijs qui ordinem imperatorium explent, in Blachernĩã ædem conuocatis: Imperatrix producta in medium, & intra sacrarij cancellos progressa: inde Michaelem adoptatum, pro filio ulnis excipit, eundemq́ Imperator statim Cæsarẽ appellat, & populi frequentia cõsalutat. Ac Ioãnes quidẽ se negociũ omne cõfecisse iam, & imperium suæ familiæ cõstabilisse putabat: sed eo pacto et semetipsũ, & oẽs suos necessarios funditùs euertit, ut suo loco referet. Bulgari porrò ab Imperatore Basilio, ut dictum est, subacti, suo regno euerso iugum seruitutis ad tẽpus tulerunt. Tandẽ uerò cùm de eo excutiendo, & detrectãdis imperatis cogitantibus dux & autor deesset: uir quidam obscuro ille quidem genere ortus Dolianus, sed doli & astutiæ plenus, Byzantio ut fertur, fuga elapsus, & se filium naturalem, non legitimũ Aaronis, qui frater Samuelis fuit: principis Bulgarorũ, professus, à Barbaris Rex eligitur. Ex eo tempore gens apertè defecit, & ad latrocinia conuersa est. Ad eorũ igitur grassationes cohercendas, quidam Dux cum copijs missus, cùm milites suos malè tractaret, eorum iracũdia perisset, nisi aufugisset noctu. Eius uerò exercitus metu pœnæ defecit, & quendam è suo numero Tichomerum Bulgarũ genere, ducem creat, & regem Bulgariæ nominat. Sic res Bulgarorum diuisæ sunt, alijs ad Dolianũ, alijs ad Tichomerum confluentibus. Sed Dolianus aduersarium dolo aggressus, ad regni & belli Romani consortiũ accersit. Qui cùm paruisset, congregato Bulgarico populo, Dolianus ait: Res Bulgarica nunq̃ salua erit sub duobus regibus. Quòd si uestræ saluti consultũ cupitis, alterũ nostrũ è medio tollite. Ac si me ex genere Samuelis esse nostis, Tichomerũ amouete. Sin minus, illi parete, meq́ tollite. Hinc clamore sublato, ab omnibus Rex consalutatur, Tichomerus lapidibus obruitur. Dolianus ita rerum potitus, Dyrrachium capit, & Græciam aggressus, Nicopoli cum finitimo agro potitur, ultrò deditione facta à ciuibus, orphanotrophi insatiabilem rapacitatem non ferentibus, ac, ut prouerbio dicitur, Mysorum prædam facit Romanas dictiones. At Imperator defectione nunciata, ad autorem eius comprehendendum incitatus, iniquum esse dicebat, si ipse, qui nihil ad imperium attulisset, partem eius aliquam rapi ab ullo pateretur. Sed quia de salute eius iam desperatum erat (inualuerat enim hydrops tumefacto corpore) tum cognati expeditionẽ eius deprecabãtur, tum principes senatus consiliũ improbabãt. Ille uerò æmulatione cõfirmatus, & corporis imbecillitatẽ animi uiribus sustentãs, cõtra seditiosos ꝓficiscit̃, ac res mira quędã accidit. Nã cũ noctu morbo opprimeret̃, nec postridie surrecturus putaret̃: diluculo in equo conspi-

Michael quamuis hydropicus Bulgariam recuperat.

Dolianus & Tichomerus temporarij Bulgarorum reges.

cōſpiciebatur, & exercitum præcedebat. ut in Bulgarorum fines uenerat, ſeq; ad acie decertandum parabat: priuſquã exercitus congrederentur, quiddam interuenit, quòd Imperatori celerem uictoriã ſine labore ullo peperit. Nã Aaronis illius filius, Patricius Aluſianus, cùm apud Romanos eſſet, atq; Imperatorem nonnihil offendiſſet, ea pœna multatus erat, ut domi ſe tenens neq; Regiam frequentaret, neq; Byzantium intraret, ſine permiſſu Imperatoris. Ea calamitate dolens, ubi gentis ſuæ defectionem cognorat, et Doliani electionem, cui parendum eſſet: domo effugit, mutatoq; ueſtitu, & Armenij habitu ſumpto, Theodorocani ſe famulum eſſe, & in caſtra ire ſimulans, à nemine agnitus eſt donec in Bulgariam perueniſſet: ac ne ibi quidem ſtatim ſe cognoſcendũ præbuit, ſed inter colloquendũ, Aaronis mentionem apud quoſdam interiecit, ac dixit: Si quis illius liberorum adeſſet: nunquid uobis legitimus ſpurio in regni ſuffragijs præferendus uideretur? Cùm omnes germanum Aaronis filium regem optarent, ut principatus in uirum cuius natales haud ambigui eſſent, quiq; ex uetuſta regia ſtirpe citra controuerſiã originem duceret: arcanum cuidam ex ijs, quibus Aaronia familia notior erat, aperit: qui cùm faciem illius oculis curioſius perluſtraſſet, tandem ſignum etiam indubitatum uidere cupit. Id uero erat nigra macula in cubito dextro, denſis pilis circundata. Quod quum uidiſſet, iam omni ſcrupulo exempto, proſtratus, uiri pedes amplectitur, ac cæteros quoq; docet, adeſſe regij generis hominem. Multi igitur ab ambiguo illo auulſi, ad germanũ ſe contulerunt. Sed cum diuiſo imperio, principibus inter ſe diſsidentibus regnum cõſiſtere omnino haud poſſe cenſerent, inter ſeſe paciſcuntur, ut communi conſilio Rempub. adminiſtrarent, nihilo ſecius uterque alteri ſuſpectus atq; inſidians. Verùm Aluſianus ad inſidiandum promptior, Doliani dolum anteuertit. Nam conuiuio apparato, & collega inuitato: miſerum hominem inter pocula comprehenſum excæcat. Sic * Scythicæ gentis imperio ſolus potitus, Imperatori ſecretò nunciari iubet, ſe illi deditionem facturum, ſi clemẽter ſuſcipiatur, & iuſtis præmijs non fraudetur. Ille nec acceſſum eius abnuit, & parem gratiam relaturum pollicetur. Cùm igitur ueniſſet, magiſter creatur, Imperator uerò gentem rege deſtitutam & diſperſam, ſtatim haud difficulter ſuperatam, Romano imperio rurſus ſubijcit, & in urbẽ reuerſus triumphat, cũ multos alios captiuos, tum Dolianũ cæcatũ adducens. Sed cùm malè haberet, nec longè à diſſolutione compagis abeſſet, deſpecto imperio relictaq; Regia, in monaſterium ſuburbanum à ſe extructũ, mirificorum Anargyrorum indito nomine, ſecedit: ibiq; purpura ceteriſq; inſignibus imperij abiectis, raſo capillo initiat, & Chriſtianæ ſubmiſsionis lacer-

Aluſiani opera Bulgari ſubiguntur.

Dolianus excæcatur.

Michael fit monachus.

ὡρᾶτο, καὶ προῆγε τῆς στρατιᾶς. ὡς δ' ἐν τοῖς τῶν Βουλγάρων ὁρίοις ἐγένετο, ἡτοιμάζετο πρὸς αὐτοὺς ἀντιπαρατάξασθαι. οὔπω δ' ἀλλήλοις τὰ στρατεύματα συνερρώγεσαν, καί τι συμβαίνει, ἄπονον τάχει τῷ βασιλεῖ τὴν νίκην προξενῆσαν. ὁ γὰρ τοῦ Ἀαρὼν ἐκείνου υἱός, ὁ πατρίκιος Ἀλουσιάνος, παρὰ Ῥωμαίοις ὤν, καί τι προσκεκρουκὼς τῷ βασιλεῖ, ἐπ' οἴκου μένειν κατεδεδίκαστο, καὶ μήτε προσιέναι πρὸς τὰ ἀνάκτορα, μήθ' ὅλως εἰσιέναι πρὸς τὸ Βυζάντιον, εἰ μὴ ἐπιτραπείη τὴν εἴσοδον. ἀθυμῶν γοῦν ἐπὶ τούτοις, ἐπεὶ δ' ἔγνω τὴν τοῦ ἔθνους ἀποστασίαν, καὶ τὴν τοῦ Δολιάνου αἵρεσιν εἰς τὸ ἄρχειν αὐτοῦ, ἀποδιδράσκει μὲν τῆς οἰκίας αὐτοῦ, καὶ μεταμφιέννυται, ἀρμένιον τὴν στολὴν περιθέμενος ἑαυτῷ, καὶ θεράπων εἶναι τοῦ Θεοδωροκάνου πλαττόμενος, καὶ ἀπιέναι πρὸς τὸ στρατόπεδον, λαθὼν πάντας, καὶ πρὸς Βουλγαρίαν κατήντησεν. ἀλλ' οὐκ αὐτίκα δῆλον ἐποίει ἑαυτόν, προσομιλῶν δέ τισι, τοῦ Ἀαρὼν ἀνεμίμνησκε, καὶ ἄρα, ἔλεγεν, εἴ τις τῶν ἐκείνου παίδων παρείη, ἐδόξεν ἂν ὑμῖν εἰς τὴν τοῦ ἔθνους ἀρχὴν προτιμότερος τοῦ νόθου ὁ γνήσιος. ὡς δὲ πάντες ἐπεπόθουν δι' εὐχῆς τὸ ἐκ γνησίου παιδὸς ἄρχεσθαι τοῦ Ἀαρών, καὶ τὴν βασιλείαν αὖθις αὐτῶν εἰς ἀναμφίβολον περιστῆναι ἄνδρα, καὶ τῷ πάλαι βασιλείῳ γένει προσήκοντα καθαρῶς. τισὶ δή τινι τὸ ἀπόρρητον τῶν μᾶλλον εἰδότων τὸ γένος τοῦ Ἀαρών. ὁ δὲ περιεργότερον αὐτῷ ἀτενίσας τὸ εἶδος τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶτα καί τι σημεῖον εἰδὼς πρὸς τὸ ἀναμφίβολον, καὶ τοῦτο ἰδεῖν ἀπαιτεῖ. τὸ δ' ἦν περὶ τὸν δεξιὸν ἀγκῶνα χρῶμά τι μέλαν, καὶ θρὶξ δασεῖα περὶ αὐτό. ἰδὼν οὖν καὶ τοῦτο, καὶ οὐκ ἔτ' ἔχων ἐνδοιάσαι, καταβάλλει μὲν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ ἀνδρός, καὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ περιπτύσσεται. διδάσκει δὲ καὶ τοὺς ἄλλους, τὸν ἐκ τοῦ βασιλείου γένους αὐτοῖς ἀναφαινόμενον. καὶ πολλοὶ τοῦ ἀμφιβόλου ἀπορραγέντες, τῷ γνησίῳ προσέθεντο, καὶ μεμέριστο ἡ ἀρχή. ὡς δ' οὐ πάντως τῆς βασιλείας αὐτοῖς συστηθείσης, εἰ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἀρχηγοὶ διαφέροιντο, κοινοπραγοῦσι, καὶ συνάρχονται, ἀλλήλους δὲ καὶ ὑπώπτευον καὶ ἐπεβούλευον. ἀλλ' ὀξύτερος εὑρέθη ὁ Ἀλουσιάνος πρὸς τὴν ἐπιβουλήν, καὶ τὴν τοῦ Δολιάνου προέφθασε δολιότητα. καὶ πότον ἑτοιμασάμενος, καὶ συμπότην παραλαβὼν τὸν συνάρχοντα, ἐπιτίθεταί οἱ συμποσιάζοντι, καὶ ἐξορύττει τοῦ ἀθλίου τὰ ὄμματα, καὶ εἰς μίαν ἐντεῦθεν ἀρχὴν τὸ σκυθικὸν περιίσταται. εἶτα δὲ ἀπορρήτως μηνύει τῷ βασιλεῖ, βούλεσθαι προσχωρῆσαι αὐτῷ, εἰ εὐμενοῦς αὐτοῦ τεύξεται, καὶ ἀναλόγων οὐκ ἀμοιρήσει τῶν ἀμοιβῶν. ὁ δὲ τὴν [illegible] τε προσίετο, καὶ ἀξίως ἀμείψασθαι αὐτὸν ἐπηγγείλατο. καὶ ὃς αὐτίκα προσεληλύθει, καὶ τετίμητο μάγιστρος. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπιὼν τῷ ἔθνει εὐθύς, τὸ δὲ ἄναρχον ὂν καὶ διεσπαρμένον, οὐ δυσέργως καταπολεμηθέν, αὖθις τῇ τῶν Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ὑπέκυψε, καὶ ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸ Βυζάντιον ἐπανέζευξε, καὶ κατήγαγε θρίαμβον αἰχμαλώτους τε πολλοὺς εἰσαγαγὼν σὺν αὐτῷ, καὶ τὸν Δολιάνον αὐτὸν πεπηρωμένον τὰ ὄμματα. εἶχε δ' ὁ αὐτοκράτωρ κακῶς, καὶ ἤδη τῇ λύσει προσήγγιζε τῆς συνθέσεως. καταφρονεῖ γοῦν τῆς ἀρχῆς, καὶ ἐκ τῶν βασιλείων μεταχωρεῖ, καὶ ἄπεισιν εἰς ὅπερ αὐτὸς πρὸ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως ἐδείματο ἀσκητήριον, ὃ ἐπὶ τῇ κλήσει τῶν θαυματουργῶν ἀναργύρων ὠνόμασεν. ἐνθάδε δὲ γεγονώς, ἐκδιδύσκεται μὲν τὴν ἁλουργίδα καὶ τἆλλα πάντα τῆς βασιλείας γνωρίσματα, κείρεται δὲ τὴν τρίχα, καὶ τελεῖται τὴν ἱερὰν τελετήν, καὶ

ὅπως ὁ Ἀλουσιάνος ἔφυγε [illegible] Βουλγάροις, ὅπως ἐγνωρίσθη τοῦ Ἀαρὼν υἱός, καὶ ὅπως τὸν Δολιάνον ἐτύφλωσεν.

ὅπως προσῆλθεν ὁ Ἀλουσιάνος τῷ βασιλεῖ.

ὅπως ἀπῆλθεν ὁ βασιλεὺς εἰς τὸ μοναστήριον τῶν ἁγίων ἀναργύρων καὶ μοναχός [illegible].

ἐσχη-

ἐπενδύεται τὸ ῥάκος τὸ ἐν Χριστῷ τεταπεινωκὸς, καὶ περιζώννυται τὸ θεῖον δέρας, τὸ τῆς ἑκουσίου νεκρώσεως σύμβολον, ὁ πάλαι καὶ ἄκων νεκρούμενος. ὡς δ' οὖν ἠγγέλθη τῇ βασιλίσσῃ τὸ γεγονὸς, ἐκ τῶν βασιλείων ὑπεξέεισι, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀφίκετο. ὁ δὲ ταύτῃ τὰς θύρας ἐπιζυγῶν, καὶ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀπείργνυσιν εἴσοδον, οὐκ οἶδα εἴτ' αἰδούμενος αὐθ' ὧν πρὸς αὐτὴν ἐνεδείξατο, εἴθ' ὅλος τῆς μετανοίας γενόμενος, καὶ μὴ θέλων εἰς μνήμην ἐλθεῖν τῆς πρὸς ἐκείνην παλαιᾶς διαθέσεως. ἡ μὲν οὖν μὴ ἐντυχοῦσα τῷ Μιχαὴλ, ὑπενόστησεν. ὁ δὲ βραχὺν τῇ μεταθέσει τῆς βουλῆς ἐπιβιώσας, πρὸς τὰς ἀϊδίους μονὰς μετέθετο τὴν ζωὴν, μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς τὸ πρὸς τὸν βασιλέα Ῥωμανὸν αὐτῷ τολμηθὲν ἐξολοφυρόμενος. βασιλεὺς γεγονὼς ἐπιεικὴς καὶ χρηστὸς, ὅσον τὸ εἰς αὐτὸν, τὸ συγγενὲς δὲ οἷον ὥσπερ κηλίς τις παραπεφυκὸς αὐτῷ ῥυπαίνειν ἔοικέ πως τὴν ἐκείνου χρηστότητα. ἱστόρηται δὲ ὁ βασιλεὺς οὗτος τοῖς μὲν ἐπ' ἔτος ἕβδομον τὸ σκῆπτρον κατασχεῖν τὸ ῥωμαϊκὸν, τοῖς δὲ καί τι τούτου ἐπέκεινα.

μετάνοια τοῦ βασιλέως μοναχοῦ γενομένου.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΤΟΥ καλαφάτου.

Ἧκε δ' ἡ τῶν Ῥωμαίων ἀρχὴ πρὸς τὸν καίσαρα, παῖδα τοῦ μητραδέλφου αὐτοῦ τοῦ ἰωάννου ὄντος. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς Μιχαὴλ, καίσαρα τοῦτον ἐτίμησεν, ὡς προγέγραπται, εἶτα ὥσπερ μεταμελόμενος, οὐ χρηστὴν πρὸς ἐκεῖνον ἔτρεφε διάθεσιν. ὅθεν καὶ ἔξω που τῆς πόλεως ἀπεῖναι αὐτῷ ἡ καταγωγὴ, καὶ οὐδ' ἐφεῖτο τούτῳ, εἰ μὴ κεκελευσθείη πρὸς τὸν βασιλέα φοιτᾶν. ἐπεὶ δὲ τῶν βασιλείων ὑπεξῆλθεν ὁ αὐτοκράτωρ, ὡς εἴρηται, οἱ ἐκείνου αὐτάδελφοι, βασίλειον πλάττονται γράμμα, ὑπὸ τρόπον ἐκείνῳ τὴν πρὸς τὰ ἀνάκτορα πάροδον. καὶ ὁ μὲν ἀνελήλυθεν. ὁ δὲ πρῶτος τῶν ἀδελφῶν ὁ ὀρφανοτρόφος, μὴ δεῖν συμβουλεύσας ἐγχειρῆσαι πράξει τινὶ, γνώμης τῆς βασιλίδος χωρίς. προσίασι τοίνυν αὐτῇ, καὶ τοῖς ἐκείνης ποσὶ τὸν καίσαρα καταβάλλουσι, καὶ προσάγονται τὴν εἰσποίησιν, καὶ πίστεις διδόασι, καὶ φρικώδεις ὅρκους ὀμνύουσιν, ἦ μὴν τοῦ ὀνόματος μόνου τῆς βασιλείας μετέχειν τὸν Μιχαὴλ, ἐκείνης δ' εἶναι τὴν ἐξουσίαν, καὶ ὡς ἀργυρωνήτῳ, εἰ βούλεται, κεχρῆσθαι αὐτῷ. τούτοις ἐκείνην, καὶ ἄλλως εὐάγωγον οὖσαν, καταγοητεύσαντες, καὶ καταθέλξαντες τοῖς μειλίγμασι, συλῶσι καὶ τοῦ ἑαυτῶν ποιοῦσι θελήματος. καὶ ἐγχειρίζεται ὁ Μιχαὴλ τὸ σκῆπτρον, καὶ ἀναδεῖται τῷ βασιλικῷ στεφάνῳ, ὁ ταύτης ἀνάξιος, οὐ μᾶλλον ἐκ γένους, καίτοι τούτου τυχὼν δυσγενεστάτου καὶ ἀφανοῦς (τῶν γὰρ τὰς νῆας καταπιττούντων ἦν αὐτῷ ὁ πατὴρ) ὅσον ἐκ τρόπων κακότητος. ἦν γὰρ ὕπουλος μὲν τὴν γνώμην, ἀγνώμων δὲ τὴν ψυχὴν καὶ ἀχάριστος, καὶ μήτε συγγενείας θεσμοὺς μήτε φιλίας αἰδούμενος, ἦν δέ οἱ καὶ ἡ γλῶττα πρὸς τὰ βουλεύματα τῆς ψυχῆς ἀσύμφωνος καὶ ἀσύμβατος, ἄλλα μὲν ἐνὶ φρεσὶ κεύθοντι, ἄλλα δὲ λέγοντι, καὶ ἐπὶ τούτοις ἄπιστος ἄλλως βάσκανος ὁ ἀνὴρ, δειλοπρεπής τε παρὰ τὰς τῶν καιρῶν δυσκολίας καὶ ἀνελεύθερος, δύσοργός τε καὶ εὐμετάβολος, ἐκ δὲ ὀργῆς ῥᾷον μεταβαλλόμενος εἰς πραότητα, ἀλλ' ἐκ χρηστοτέρας διαθέσεως εἰς μῖσος ἐκ τοῦ τυχόντος μεταφερόμενος. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος ὢν, ἐπὶ τὸν ἄξονα τῆς βασιλείας ἀνάγεται, τῷ δὲ ὀρφανοτρόφῳ καὶ θείῳ αὐτοῦ καὶ τῷ συγγενικῷ ξύμπαντι ὁ κολοφὼν γέγονεν ἐπὶ πᾶσι τῶν συμφορῶν. οὐ γὰρ ἐπὶ μακρὸν ἐτόρησε τῇ σκηνῇ τε καὶ τῇ προσποιήσει, ἀλλ' ἐπ' ὀλίγας βραχίστας ἡμέρας δεσπότην τὸν θεῖον ὀνομάζων, καὶ συν-

Πῶς ἀνῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια ὁ καῖσαρ Μιχαήλ.

ἀνάρρησις εἰς βασιλέα τοῦ καίσαρος, καὶ οἷος ἦν τὸ ἦθος ὁ Μιχαήλ.

ὅπως διῆλθε πρὸς τὸν θεῖον αὐτοῦ τὸν ὀρφανοτρόφον.

na induta, sacro uellere uoluntariæ mortificationis signo cingitur, iam uel ingratis mortificadus. Eo facto nunciato, Imperatrix pedes illò profecta excluditur, ad colloquiũ non admissa: haud scio num uerecundia malæ tractationis, an quod totus pœnitentiæ deditus, ueteris erga illam affectionis memoriam renouare noluerit. Sic illa Michaelem non allocuta, discessit. Ipse uerò isti mutationi haud diu superstes, usq; ad extremum spiritum admissum, in Romanum facinus deplorare nunquam destitit. In Imperio se clementem & æquum præbuit, quantum in ipso fuit, sed fratres bonitati eius quandam ignominię quasi maculam asperserunt. Regnasse fertur ab alijs annos septem, ab alijs paulò diutius.

IMPERIVM MICHAELIS Calaphati.

Romanorum uerò maiestas ad Cæsarem deuenit, auunculi eius industria. Nam Michael Imperator, Cæsarem illum quidem appellarat, ut suprà scripsimus, sed ueluti facti pœnitens, beneuolentiam erga illum non conseruarat. Vnde & extra urbem diuersorium ei constitutum erat, neq; permissum adire Imperatorem, nisi iuberetur. Sed cum is Regia excessisset, ut dictum est, fratres illius, nomine imperatorio literas cõfinxerunt, quibus illi accessus in Regiam permittebatur. Quò cum uenisset, autore Orphanotropho nullam rem sine consensu Imperatricis suscipiendam censuit. Eam igitur adeunt, & Cęsare ad pedes illius prostrato, adoptionis commonefaciunt, fideq; data sanctissimè iurant, Michaelem uerbotenus duntaxat, Imperatorem fore, illius uerò autoritatem omnem esse oportere, usuramq; ipsis non secus ac ære & libra emptis mancipijs. His illam, per se quoque facilem, præstigijs ac blanditijs delinitam ita ceperunt, ut in ipsorum potestate esset. Itaq; Michael sceptrum accipit, & regia corona redimitur, qua indignus erat, nõ tam ob genus uilissimum & obscurum (pater enim eius naues picare solebat) quàm ob morum improbitatem. Fuit enim ingenio subdolo, animo iniquo & ingrato, neque cognationis nec amicitiæ iura reuerens, lingua porrò ab animi sententia dissentiente ac discrepante, alia tegere, alia dicere solitus. Ad ea accedebat singularis inuidentia. Temporibus difficilibus seruilis erat & illiberalis, iracundus & mutabilis: sic tamen, ut à beneuolentia facilius quauis de causa ad maleuolentiam declinaret, quàm ab iracundia ad clementiam. Quamuis autem talis esset, ad gubernacula imperij ascendit, in ruinam & exitium Orphanotrophi auunculi, & totius familiæ suæ. Neque enim fictos & simulatos mores diu tenuit, sed perpaucis diebus auunculum dominum appellauit, e confessu suo di-

Calaphates Orphanotrophi opera potitur Imperio.

Calaphatæ natales & mores.

Orphanotrophus male tractatur à Calaphate.

gnatus, & omnia ad illũ retulit. Deinde paulatim aliquid de honore subtraxit, Pôst plerisque in rebus eius autoritatem nihili fecit, & aliàs aliud egit, quo ille morderetur. Qui etsi studium erga nepotem suum damnabat, tamen quid in præsentia faceret, non habebat, sed clàm nescio quid cum animo suo agitans, rarius adibat Imperatorem. Enimuero controuersia inter ipsum & fratrem Constantinum orta, cui soli ex omnibus necessarijs Imperator adhærebat, ac nobilissimi titulũ concesserat: cum Imperator Constantinum non castigasset, ob Orphanotrophum asperius se præsente increpatum: ille dolore contumeliç exacerbatus, longius ab urbe recessit. Quo cognito magnam Senatus partem ad se attraxit, non quòd eum tanta beneuolentia prosequerentur, sed ut eius beneuolentiam colligerent. Imperator uerò multorum ad illum conuentum metuens, per literas ei superbia obiecta, petit ut ad se ueniat. Sed cum ille iret, non expectato auunculi aduentu, ludis Circensibus in theatrum se contulerat. Eo igitur non inuento, ob contumeliam adhuc ira æstuans Orphanotrophus, recedit. Tum uerò Imperator in manifestas inimicitias erumpit, missaque naue eum adesse iubet, ut superbiæ suæ rationem reddat, & ad Regiam nauigantem, ex superiore loco, nota ijs a quibus uehebatur tessera data, aditu prohibet, statimque missa triremi hominẽ relegat, hoc modo remuneratus eum, cuius beneficio primùm Cęsar, pòst etiã Imperator fuerat designatus. Quem cum amouisset, cognatos inuadit, & uiros nõ sexu duntaxat, sed ætate etiam, barbatos iam, maritos & patres, uirilibus exectis, eunuchos facit. Cum de cognato sanguine ita triũphasset, unum sibi Herculanum certamen superesse ratus Imperatricis etiam exigendæ, ad id quoque se parat, suasu & impulsu Constantini auunculi. Filius igitur ignobilissimus contra matrem nobilissimam rumores spargit & crimina comminiscitur, eamque insontem ueneficam uocat, uitæque suæ insidiari queritur. Et quid ambages agam? Ejicit eam regia, & in Principis insulam relegat, denique bene de se meritam tondet, aliumque habitum sumere cogit, & pro purpura, quę ab atauis inde illi cõueniebat, lacernam induere. Quo ille facto, quasi rebus omnibus cõfectis lætus atque insolens, lusibus & delicijs se dedebat. Cęterũ uindicta nõ dormitãs, celeriter iniquũ & ingratũ hominẽ est assecuta. Nam facinore illo in urbe uulgato, omnes mœstos & tristes erat cernere, nec secus atque in propria calamitate affectos. Tandẽ etiam conuicia in tyrannũ iaciebãt. Mulierũ uerò cętus lugebãt & Imperatricẽ inuocabãt. Postremò tota ciuitas in manifestã erupit seditionẽ. Et ut audaciã illi⁹ ulciscerent, uita neglecta, quicquid erat obuiũ, eo dexteras armãtes, ad Regiã cõcurrerũt. Illũ uerò

Calaphates cognatos castrat et Zoë relegat.

Seditio ob Zoen relegatam.

θεκὼν αὐτῷ ἀξιῶν, καὶ πάντα ἐπ' ἐκείνῳ τιθέμενος, ὕστερον ὑφῄρει τι τῆς τιμῆς, ὅτε ἐκ ἦν αὐτῷ [illegible] τοῖς πλάσσι, καὶ ἄλλοτε ἄλλό τι πρὸς τὸ δάκνειν ὑποκνίζον αὐτὸν, ἐνεδείκνυτο. τῷ δὴ μετέμελε τῆς ἐς τὸν ἀνεψιὸν σπουδῆς, οὐκ εἶχε δὲ ὅ τι καὶ δράσειε [illegible], ἀλλ' ἐβυσσοδόμευε τὸ ἐγχείρημα, σπανίως δὲ [illegible] προσῄει τῷ βασιλεῖ. διαφορᾶς δὲ πρὸς Κωνσταντῖνον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ γενομένης, ᾧ μόνῳ ἐξ ἁπάσης τῆς συγγενείας ὁ Μιχαὴλ προσέκειτο, καὶ ἐτίμησε νωβελίσσιμον, καὶ τραχυνθέντος ἐκείνου κατὰ τοῦ Ἰωάννου τοῦ βασιλέως φθάσαντος, ὁ Ἰωάννης τοῖς λόγοις ἀχθεσθεὶς καὶ μᾶλλον ὅτι μὴ πρὸς τοῦ βασιλέως διὰ τὰς πρὸς αὐτὸν λοιδορίας ἐπετετίμητο, ἀπεδήμησέ ποι, καὶ πόρρω που τοῦ ἄστεος γέγονε. τοῦτο δὲ γνωσθὲν πολύ τι τῆς γερουσίας μέρος συναπεδήμησεν, οὐχ ὥς τι αὐτῷ προσφέρον εὐνοίας, ἀλλ' ἵν' ἐφ' ἑαυτοὺς τὴν αὐτοῦ εὐμένειαν ἐφελκύσωνται. καὶ ὁ βασιλεὺς τὴν πρὸς ἐκεῖνον συνέλευσιν τῶν πολλῶν εὐλαβηθεὶς, διὰ γραμμάτων αὐτῷ τὴν ὑπεροψίαν προσονειδίσας, καὶ παρεῖναι ἠξίου ἀφικέσθαι. καὶ ὁ μὲν ᾔει, ὁ δὲ μὴ ἀναμείνας τοῦ θείου τὴν ἄφιξιν, ἐπορεύετο πρὸς τὸ θέατρον, ἦν γὰρ ἡμέρα ἵπποις ἁμιλλητήριος. ὡς δ' ἐλθὼν ὁ θεῖος οὐχ εὗρε τὸν βασιλεύοντα, ἐπὶ τῷ θυμῷ ὑπερζέσας, ὡς περιυβρισμένος, ἐπάνεισι. καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῷ τὴν δυσμένειαν ὡς πρῶτον ἐκρήγνυσι, καὶ εἰσπλεῖν ἐκέλευεν αὐτῷ, δίκας ὑφέξοντι λόγους τῆς εἰς ἐκεῖνον ὑπεροψίας, ὃ ὁ μὲν ἔπλει πρὸς τὰ βασίλεια. ὁ δὲ βασιλεὺς ἄνωθεν διά τινος συνθήματος, ὃ τοῖς ἄγουσι τὸν Ἰωάννην προέγνωστο, ἐπισχεῖν τῇ νηΐ τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον, αὐτίκα δὲ τριήρης ἐπελθοῦσα λαμβάνει τοῦτον, καὶ ὑπερόριον τίθησι. τοιούτους ἀμείβει τὸν εὐεργέτην, ὁ δι' ἐκεῖνον καῖσαρ, εἶτα καὶ βασιλεὺς γεγονώς. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνον ἐκ μέσου πεποίηκε, μέτεισι τὸ συγγενὲς, καὶ ἄνδρας οὐχὶ τῇ τῆς φύσεως μόνῃ διαλεκτικῇ σημασίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῇ σημαινούσῃ τοὺς γήμαντας, καὶ εἰς τὴν ἀνδρῶν ἡλικίαν ἐληλακότας ὑπηνήτας ἤδη καὶ παίδων γεγονότας πατέρας, τῶν παιδογόνων μορίων ἐστέρησε, καὶ ἐκτομίας εἰργάσατο. ὡς δὲ κατὰ τοῦ ὁμογενοῦς αἵματος τοιοῦτον ἤγειρε τρόπαιον, ἔδει ἔτι ἀπολείπεσθαι αὐτῷ [illegible] ἡράκλειον ἆθλον, τὸ καὶ τὴν βασιλίδα ἀποσκευάσασθαι, καὶ πρὸς τοῦτο λοιπὸν ἀποδύεται φέροντα πρὸς τὸ ἔργον καὶ τὸν θεῖον ἔχων Κωνσταντῖνον καὶ παραθήγοντα. λογοποιεῖ τοίνυν ὁ δυσγενέστατος παῖς κατὰ τῆς εὐγενεστάτης μητρὸς, καὶ συμπλέκει κατ' αὐτῆς αἰτιάματα, φαρμακόν τε καλεῖ, καὶ ἐπιβουλεύειν αὐτοῦ τῇ ζωῇ τὴν ἀθῷον κατηγορεῖ. καὶ τί δεῖ κύκλους ἑλίττειν; ἐξωθεῖ τῶν βασιλείων αὐτὴν, καὶ περιορίζει τῇ νήσῳ τῇ Πρίγκιπος λεγομένῃ, καὶ τέλος ἀποκείρει τὴν εὐεργέτιν καὶ μεταμφιέννυσι, καὶ ἀντὶ τῆς ἐκ προγονίας προσηκούσης αὐτῇ πορφύρας [illegible] τριβώνιον. καὶ ὁ μὲν ὡς ἤδη τὸ πᾶν ἀνύσας, ἐχαιρέ τε καὶ γαῦρος ὤφθη, καὶ παιδιαῖς ἑαυτὸν ἐπιδίδωσι καὶ τρυφαῖς. ἡ δὲ δίκη οὐκ ἐπενύσταξεν, ἀλλ' αὐτίκα μετῆλθε τὸν ἀλιτήριον. ὡς γὰρ τὸ περὶ τὴν βασιλίδα δρᾶμα τοῖς ἐν τῇ πόλει κεκήρυκτο, κατήφειαν ἦν ὁρᾶν παρὰ πᾶσι καὶ σκυθρωπότητα, καὶ ὡς ἐν οἰκείᾳ συμφορᾷ διέκειτο ἕκαστος. εἶτα καὶ φανερῶς ἐλοιδοροῦντο τῷ τυραννήσαντι, αἱ δὲ γυναῖκες καὶ θρήνους συνίστων, ἀνακαλούμεναι τὴν βασίλισσαν. καὶ τέλος εἰς στάσιν φανερὰν ἀνερράγησαν οἱ τῆς πόλεως ξύμπαντες, καὶ ἵνα τὴν τόλμαν τιμωρήσωνται, οὐδὲ ἐφείσαντο τῆς οἰκείας ζωῆς, ἀλλ' ἕκαστος τῷ προστυχόντι τὴν δεξιὰν ὁπλίσας, συνέθεον ἐπὶ τὰ ἀνάκτορα. τὸν δὲ, πρῶτον μὲν ὁ

[illegible] ὑπερόριον.

ὅτι τοὺς αὐτοῦ συγγενεῖς ἐκτομίας ὕβρισε.

ὅτι [illegible] τὴν μητέρα [illegible]

μὲν οὖν πρῶτα, τὸ τοῦ πλήθους συγκίνημα οὐ θορύβησεν, ὡς τὸν δῆμον ὁρῶν ἐκμαινόμενον, εἰς λόχους τε συνιστάμενον, καὶ τὸν λαὸν συρρέοντα, τοὺς δὲ περὶ αὐτὸν ἀμφιβόλους τὰς γνώμας κατενόει (ἐκείνοις γὰρ τὸ περὶ τὴν βασίλισσαν μεμίσητο τόλμημα) περιδεής τε καὶ φρίκης γέγονεν. ἀλλά τι μικρὸν τὴν ἀγωνίαν αὐτῷ ὁ νωβελίσσιμος ἐπεκούφισεν· οἴκοι γὰρ ὢν, καὶ τὴν στάσιν μεμαθηκὼς, τοὺς περὶ αὐτὸν ὁπλίσας (πολλοὶ δ' αὐτῷ περιεστρέφοντο) διὰ μέσης τῆς ἀγορᾶς παριὼν, ἀπῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια, καὶ αὐτίκα στέλλουσι τοὺς ἐπανάξοντας τὴν βασίλισσαν, τοῖς δὲ στασιώταις ἀντέστησάν τινας ἐκ τοῦ ἀφανοῦς βέλη κατ' αὐτῶν ἀφιέντας, καὶ λίθους ἐκ σφενδονῶν, ἐξ ὧν οὐ βραχεῖς ἀνῃρέθησαν. ἤδη δὲ τὴν βασιλίδα ἀνακομισθεῖσαν στήσαντες ἐπὶ μετεώρου τοῦ θεάτρου, τοῖς στασιάζουσιν ἐπεδείκνυον, ἵνα δείξαντες αὖθις καταλυθῇ ὁ θυμὸς, ἀναλαβοῦσι τὴν σφετέραν δέσποιναν. τοῖς δὲ τοῦτο μᾶλλον αὐτῶν τὸν θυμὸν, καὶ ἐξέκαυσε τὴν ὀργήν. ὡς γὰρ μεταμφιεσμένην αὐτὴν ἑωράκασιν, ἔτι πλέον ἀνερράγησαν εἰς τὸν πόλεμον, καὶ τῆς κακονοίας τὸν τυραννοῦντα μισήσαντες, ἀφίσταντο μὲν τῆς βασιλίδος Ζωῆς, πρὸς δὲ τὴν Θεοδώραν τὴν ταύτης σύγγονον τρέπονται, ἤδη προσχηματισθεῖσαν ἐκείνην παρὰ τῆς ἀδελφῆς, ὡς ὁ λόγος φθάσας ἐδίδαξε. καί τινα τῶν πατρῴων αὐτῆς θεραπόντων παραλαβόντες, ἀφῖκον ἐπ' αὐτὴν, καὶ ταύτην τῆς κατοικίας ἐξαγαγόντες, καὶ οἷον περὶ αὐτὴν συνασπίσαντες, εἰς τὸ μέγα τέμενος ἄγουσι τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας, καὶ παρὰ πάντων τῶν τε τῆς βουλῆς, καὶ τοῦ δήμου καὶ αὐτῶν τῶν τῆς ἐκκλησίας ἡ Θεοδώρα αὐγοῦστα βασιλὶς ἀνηγόρευτο. τοῦτο δὲ πᾶσαν ἐλπίδα τῷ Μιχαὴλ καὶ τοῖς περὶ ἐκεῖνον ἀπέσβεσε, καὶ δεδιὼς περὶ τῇ ζωῇ, τῶν βασιλείων μεθίσταται, καὶ ναῒ τῶν βασιλικῶν ἐμβεβηκὼς αὐτός τε καὶ ὁ νωβελίσσιμος, εἰς τὴν περιώνυμον ἀπῆλθον τοῦ Στουδίου μονὴν, τὰ μὲν τῆς βασιλείας γνωρίσματα ἀποθέμενος, μοναχοῦ δ' ἑαυτῷ περιθέμενος ἄμφια. ἐπεὶ δ' ἐγνώσθη τοῦτο τῷ δήμῳ, οὐκ εἶχον ὅπως ἐκ τῆς χαρᾶς κατέχωσιν ἑαυτοὺς, καὶ ἐπ' ἐκεῖνον συνέθεον. ἤδη δὲ κλινούσης ἡμέρας, οἱ περὶ τὴν Θεοδώραν δείσαντες, μὴ ἡ βασιλὶς Ζωὴ αὖθις τὸν ἐκβεβλημένον ἀνακαλέσηται, ἵνα μὴ ἡ ἀδελφὴ αὐτῇ συγκοινωνήσῃ τῆς βασιλείας, στέλλουσι τοὺς τὰ ὄμματα καὶ ἀμφοῖν ἐξορύξοντας. οἱ μὲν οὖν ἐξ αὐτοῦ τοῦ θυσιαστηρίου τῆς τοῦ Στουδίου μονῆς ἐκσπασθέντες, ἀπήγοντο. τὸ δὲ πλῆθος συρρεῦσαν περὶ αὐτοὺς, ἐνύβριζόν τε καὶ ἐπετώθαζον, καὶ μέλη συντιθέντες, ἐπετραγῴδουν αὐτοῖς. ὡς δ' ἦσαν περὶ τὸ σίγμα (τόπος δ' οὗτος κεκλημένος τυγχάνει) ἐκεῖ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐξεκόπησαν, ὁ μὲν Κωνσταντῖνος γενναίως φέρων τὴν συμφοράν, ὁ δὲ Μιχαὴλ θρηνῶν τε καὶ ὀδυρόμενος. ἐπεὶ δὲ ἄμφω σκότος ἐκάλυψε, πρὸς τὴν Θεοδώραν οἱ τὴν πήρωσιν ἐκείνοις ἐργασάμενοι ἐπανῆλθον, ἔτι ἐν μεγάλῳ τεμένει προσμένουσαν. ἡ δὲ Ζωὴ ἐτύγχανε περὶ τὰ βασίλεια. ἦν μὲν οὖν αὐτῇ τὸ βουλόμενον, μὴ προσίεσθαι τοῦ κράτους κοινωνὸν τὴν ὁμαίμονα, ἐζηλοτύπει γὰρ ἐκτόπως. ἀλλ' οἱ τῆς γερουσίας καὶ ἄμφω σεβόμενοι, τὴν μὲν ὡς βασιλίδα σφῶν ἐκ μακροῦ, τὴν δὲ, ὡς ἄρτι ἀναρρηθεῖσαν, καὶ τοῦ καταλυθῆναι τὴν τυραννίδα γενομένην αἰτίαν, πείθουσι τὴν πρεσβυτέραν, κοινωνὸν τοῦ κράτους προσειληφέναι τὴν ἀδελφήν. ἥκει τοίνυν καὶ ἡ Θεοδώρα πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ συμμετέχει τοῦ κράτους τῇ ἀδελφῇ, ὑπερόριοι δὲ οἱ πηρωθέντες τοὺς ὀφθαλμοὺς κατεκρίνοντο, τῆς βασιλείας αὐτοῖς ἐπὶ μῆνας τέσσαρας καὶ πέντε ἡμέρας συντελεσθείσης, ὡς εἴθε γε καὶ βραχυτέρας.

ὅτι διὰ τὴν τίμιον ἀνακομισθεῖσαν ἡ βασιλὶς καὶ ὁ ἀνεψιὸς μισούμενον ἰδόντες αὐτὸν ἔτι πλέον τωθέμενοι.

ὅτι πρὸς τὴν ἀδελφὴν τῆς βασιλίδος τὸ πλῆθος τραπὲν, αὐγοῦσταν αὐτὴν ἀνηγόρευσεν ἐν τῇ μεγάλῃ ἐκκλησίᾳ, καὶ ὅτι εἰς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ὁ Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ ὁ νωβελίσσιμος ἀπῆλθον.

ὅτι ἐτυφλώθησαν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ καὶ ὁ θεῖος αὐτοῦ ὁ νωβελίσσιμος Κωνσταντῖνος ἅμα καὶ ὑπερωρίσθησαν.

principiò motus populi non adeò commouit, sed cum plebem furere uideret, seq́ centuriare, & affluere turbam, suos autem satellites, animi esse dubios cerneret. (Nam ij quoque facinus in Imperatricem admissum oderant) territus æstuare cœpit. Sed cum angorem Nobilissimus ei nonnihil leuauit. Qui cum domi seditionem cognouisset, suis ministris, quos alebat plurimos, armatis, per medium forum in Regiam abijt, statimq́ mittit, qui Imperatricem reducant, & seditiosis quosdā opponit, qui ex occulto eos telis peterent, & fundis incesserent, unde nō sanè pauci perierunt. Imperatricem uerò iam reductam, atq́ in summo theatro collocatam, tumultuantibus ostenderūt, ut uisa domina, furor eorum cōpesceretur. Id uerò uelut incentiuum quoddam seditionis fuit, & iracundiam populi inflammauit. Nam conspecta uestium mutatione, bellum uiolentius exarsit, ac tyrannicę malignitatis odia relicta Imperatrice Zoe, ad sororem eius Theodoram conuersi: quæ & ipsa, ut suprà expositum est, sororis iussu habitum mutarat, duce quodam paterno eius famulo, ueluti militari globo circundatam, ex ædibus in magnam Ecclesiam Diuini uerbi sapientiæ perduxerunt: ubi à toto senatu, populo & sacerdotibus, Augusta & Imperatrix est cōsalutata. Ea res Michaeli & suis omnem spem ademit. Itaq́ uitæ metuens, relicta regia cum Nobilissimo naui Imperatoria conscensa, in celebre Studij monasterium, abiectis Imperij insignibus, habituq́ monastico sumpto, concessit. Quo populus cognito, lætitiam dissimulare nequiens, ad illum concurrit. Die uerò iam ad occasum uergente, Theodoræ studiosi ueriti, ne Zoe eiectum reuocaret, quò sororem consortem Imperij habere non cogeretur, mittunt, qui utriq́ oculos effodiant. Cum igitur ex ipso sacrario Studiensis monasterij extracti, abducerentur: multitudo quæ illò confluxerat, eis illudebat & insultabat, cantilenas quasdam tanquam in tragœdia occinens, donec eis in loco qui Sigma dicitur, oculi sunt effossi, Constantino calamitatem eam fortiter ferente: Michaele uerò quiritāte & lamentāte. Ea re peracta ministri pœnæ ad Theodoram adhuc in templo uersantem redierunt. Zoæ uerò in Regiam reuersæ minimè placebat, ut erat ambitiosissima, sororem potestatis consortium admittere. Verum Senatus utranque uenerans, hanc ut iam pridem Imperatricem suam, illam, ut recens designatam, & euersæ tyrānidis causam: natu maiori persuadet, ut sororem collegam admittat. Theodora igitur Regiam ingressa pari cum Zoe potestate usa est, cęcati autem exilio mulrati sunt: Imperio eorum quatuor mensibus et quinque diebus terminato, quod utinam citius amisissent.

Theodora Imperatrix salutatur.

Michael & Cōstantinus cęcantur.

IMPERIVM ZOES ET THEOdoræ Sororum.

ROmanorũ Imperio in gynæceũ deuoluto, nemo insidiat° est mulieribus, sed paruerunt omnes tã principes Senat°, quã tribuni militares. Sederũt igit ambæ ꝓ tribunali, omnes regiæ cærimoniæ apud eas peractę: adhibita de more custodia, primarijs senatorib°, & magistratibus uenerabũdis circũstantibus, quæstiones porrò cõtrouersiarũ, trãsactiones publicarũ disceptationũ, auscultationes legatorũ, comitia, cæteraq; regni solennia usurpata apud illas. Cęterũ uel metu, ne soror, rerũ sola potiretur (susurrabant enim quidã, ad solam Theodoram pertinere imperium, quod causa fuisset pellendi tyranni) uel desiderio uiri & coitus impulsa Zoe, de Imperatore & marito in Regiam accersendo deliberauit. Adductus igitur est Constantinus Dalassenus, quasi alia de causa accersitus. Sed cum asperius locutus esset, & ingenio uideretur præfracto & intractabili, repudiatus est. Deinde ad alium inclinauit neq; nobilitate neq; dignitatibus aut magistratibus illustrioribus gestis insignem, sed ob formam Imperio dignum, quæ animum etiam non deditũ luxuriæ in amorem pellicere posset. Ad eum igitur Imperatrix plenis uelis ferebatur, sed eius suffragio morbus intercessit, qui uirũ subitò è uita sustulit. Neq; suspicionis expers fuit cõiunx illius, ut quæ cum ex zelotypia toxico dato necarit, ne uiuente adhuc marito priuaretur, atq; aliã ei accubantẽ uideret. Sic ille spe, Imperatrix uoto suo frustrata est. Verum eius calculi ad Cõstantinũ Monomachũ inclinarũt, uirũ nobilẽ & illustrẽ, formaq; excellẽti præditũ, qui prima cõiuge defuncta, Romani Imperatoris nepte ex fratre ducta, nihil ab illo magnificũ consecutus erat: tamẽ cũ propter affinitatẽ in aula uersaret, Imperatrici charus et familiaris factus, multorũ talentũ munera ab ea, ut erat manu liberali, & animo regio, acceperat. Vnde suspicaces & maleuoli ansam malè de eis loquẽdi arripuerũt, & Michael Romani successor, q illa quoq; audierat, rerũ potitus, uirũ cõ fictis qbusdã criminib° Lesbũ relegauit, cũ uera causa una zelotypia esset. In eo exilio, toto imperij Michaelis tẽpore, fuit, nec alterum Michaelẽ magis ꝓpiciũ habuit. Sed potestate Zoæ restituta, ab exilio in urbẽ regiã reuocat. Cui cũ appropinquasset, subsistere iubet, & iuxta Damocraniũ Archiducis templũ à qdã ex aula misso ueste imperatoria exornat° urbẽ cũ imperatorio comitatu ingreditur. Ac nuptiale sacrũ à quodã sacerdote peragitur, Alexio id munus ob tertias nuptias defugiente, idẽ tamẽ postridie solennitatẽ coronationis peregit. Sic Monomachus & coronam et sceptrum imperatorium accepit.

Zoe Constãtino Monomacho nubit.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΕΟδώρας τῶν αὐταδέλφων.

Κατέστη τοίνυν περὶ τὴν γυναικωνῖτιν ἡ τῶν ῥωμαίων ἀρχή, καὶ οὐδείς τι περὶ ταύτας ἐνεωτέρισεν, ἀλλὰ πάντες αὐταῖς ὑπεῖκον, οἵ τε τῆς γερουσίας ἔξοχοι, καὶ τὸ τοῦ στρατηγοῦ ἐπιλεκτότερον. αἱ δ' ἄμφω ἐκάθηντο ἐπὶ βήματος, καὶ πᾶσαι περὶ αὐτὰς ἐτελοῦντο τελεταὶ βασίλειοι, καὶ τῇ δορυφορίᾳ τὸ ἐπὶ τῶν βασιλέων σχῆμα τετήρητο, καὶ οἱ τῆς πρώτης βουλῆς καὶ οἱ ἐν τέλει σὺν αἰδοῖ παρειστήκεσαν ξύμπαντες. καὶ ζητήσεις δικῶν, καὶ λύσεις δημοσίων ἀμφισβητήσεων, ἐντεύξεις τε πρέσβεων καὶ ἀρχαιρεσίαι, καὶ τἆλλα τὰ τῇ βασιλείᾳ προσήκοντα ἐγίνοντο παρ' αὐταῖς. ἀλλ' ὑπὸ φόβου, μὴ τῇ ἀδελφῇ μόνῃ περιστῇ τὰ τῆς ἀρχῆς (ἐψιθυρίζετο γὰρ τισιν, αὐτῇ μᾶλλον προσήκειν τὰ τῆς ἀρχῆς, ἅτε καὶ τοῦ τυραννήσαντος καθαιρέσεως αἰτίᾳ) εἴτ' ἀνδρὸς ἐπιθυμίᾳ καὶ μίξεως ἵμεροι αὖθις ἔσχον τὴν Ζωήν, εἰσαγαγεῖν τοῖς βασιλείοις τὸν βασιλεύσοντα καὶ αὐτῇ συμβιώσοντα. καὶ ἤχθη μὲν ὁ Δαλασσηνὸς Κωνσταντῖνος, ὡς ἐπ' ἄλλο τι μετακεκλημένος. ἐπεὶ δὲ τραχύτερον τοῖς λόγοις ἐχρήσατο, καὶ τὸ ἦθος φορτικός τις ἔδοξε καὶ δυσχερής, ἀπεδοκιμάσθη. εἶτα ἐπ' ἄλλον ἀπέκλινεν, οὔτε τὸ γένος ὄντα διαπρεπῆ, οὔτε τοῖς τῆς ἀξίας λαμπρότησι διακεκοσμημένον, οὔτε τὰς ἐπιφανεστέρας ἀρχάς, τὸ δὲ εἶδος ἄξιον τυραννίδος, καὶ οἷον πρὸς ἔρωτας ἐφελκύσασθαι, καὶ μὴ μαχλοσύναις προσκειμένην ψυχήν. ἐπ' ἐκεῖνον οὖν ὅλοις ἱστίοις ἐκινεῖτο ἡ βασίλισσα, ἀλλ' ἐκύρωσε τὰς ψήφους αὐτῆς νόσος ἀθρόον τὸν ἄνδρα τοῦ ζῆν ἐξαρπάσασα. ὑπωπτεύθη δὲ καὶ ἡ συνευνέτις τούτου ὡς τὸν θάνατον αὐτῷ προξενήσασα, καὶ φάρμακον αὐτῷ διὰ ζηλοτυπίαν κεράσασα δηλητήριον, ἵνα μὴ ἔτι ζῶντος στερήσοιτο τοῦ ἀνδρός, καὶ ὁρῴη ἑτέραν αὐτῷ συνευνάζουσαν. ὁ μὲν οὖν οὕτω τῆς ἐλπίδος ἐξεπεπτώκει, καὶ τῆς ὁρμῆς ἡ βασίλισσα. αἱ δὲ ψῆφοι πρὸς τὸν μονομάχον Κωνσταντῖνον ἀπέκλιναν, ἄνδρα καὶ εὐγενῆ, καὶ τὸ εἶδος ὡραῖον, καὶ ἐκδεδομένον τῷ βασιλεῖ Ῥωμανῷ ἐπ' ἀδελφῷ θυγατρὶ χηρεύσαντα (ταύτῃ γὰρ περὶ δευτέρους γάμους ὡμίλησε) καὶ τῇ ὥρᾳ ὑπερλάμποντα. τούτῳ οὕτω μὲν μεγαλοπρεπές τι ὁ βασιλεὺς Ῥωμανὸς ἐχαρίσατο, διὰ δὲ τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγχιστείαν περὶ τὰς βασιλείους αὐλὰς ἀναστρεφόμενος, καὶ συνήθης τῇ βασιλίδι γεγονώς, κἀκ ταύτης φιλοτίμως πρὸς τὸν ἄνδρα δῶρα, καὶ ἐκείνου αὐτῷ, καὶ χρυσίου ταλάντων πολλῶν, οἷα ἐκείνης τῇ χειρὶ ἀφειδοῦς, καὶ βασιλικῇ τῇ προαιρέσει, ὅθεν ταῦτα τοῖς κακοήθεσι καὶ λοιδορίας κατ' αὐτῶν ἐγένετο ἀφορμή. ὅθεν ὁ μετὰ τὸν Ῥωμανὸν αὐτοκράτωρ ὁ Μιχαήλ, ἐκεῖνα τῶν λεγομένων ἀκηκοώς, βασιλεύσας, εἰς Λέσβον περιορίζει τὸν ἄνδρα ἐπ' αἰτίαις δήθεν πεπλασμέναις, τὸ δ' ὅλον ἦν τὸ ζηλότυπον. καὶ ἦν τὸν ἅπαντα χρόνον τῆς βασιλείας τοῦ Μιχαὴλ ὑπερόριος, καὶ οὐδὲ τοῦ δευτέρου Μιχαὴλ εὐμενεστέρου τετύχηκεν. ἐπεὶ δὲ τὸ κράτος ἐπανῆλθε πρὸς τὴν Ζωήν, λύεται μὲν τῆς ὑπερορίας ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἄγεται πρὸς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν. ὡς δ' ἐγγὺς ἐγένετο, ἐπισχεῖν τὴν πρόσω, καὶ ἐκεῖ ἐκ τῶν βασιλείων πεμφθείς, καὶ περὶ τὸν τοῦ Δαμοκρανίου τοῦ ἀρχιστρατήγου ναὸν αὐτῷ ἐντετυχηκώς, στολὴν αὐτῷ ἐνδύσας βασιλικήν, καὶ σὺν δορυφορίᾳ βασιλικῇ εἰσῆλθεν ἀπάρας, εἰς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ τελεῖται μὲν τοῖς βασιλεύουσιν ἡ ἐπὶ γάμοις ἱερουργία παρά τινος τῶν ἱερέων, ὁ γὰρ πατριάρχης Ἀλέξιος διὰ τὴν τριγαμίαν εὐλαβεῖτο τὴν ἐπὶ τῇ συναφείᾳ τελετὴν αὐτουργῆσαι αὐτοῖς. τῇ δ' ἑξῆς τὴν ἐπὶ τῷ βασιλεῖ στέφει μετεχειρίζετο τελετήν, καὶ ἀναδεῖται ὁ μονομάχος, καὶ τὸ σκῆπτρον τὸ βασιλικὸν ἐγχειρίζεται.

Ἰσοῦ ἀνδρὸς ἡ βασίλισσα ἐπιθυμοῦσα.

Ἰστορ. Δαλασσηνοῦ.

περὶ τοῦ μονομάχου τοῦ ἀνδρὸς τῆς βασιλίσσης ὁ ἐρῶν πρὸ τῆς βασιλείας.

Ἐκ ὑπερορίας ὁ μονομάχος.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΤΟΥ ΜΟΝΟΜΑχου Κωνσταντίνου.

ἄσωτος ὁ νῦν γενόμενος ὁ μονομάχος.

Ἐντεῦθεν ἡ μὲν τῶν αὐταδέλφων ἀρχὴ τέλος ἔσχεν, ἐν ἡ τρίτον διηνύσθη μῆνα, ἡ δὲ τῶν κοινῶν διοίκησις πρὸς τὸν μονομάχον μετέπεσε, καὶ ὃς αὐτίκα οὐ σὺν λόγῳ οὐδὲ μετά τινος ἔμφρονος οἰκονομίας, οὔτε τὰς τῶν ἀξιωμάτων ἐποιεῖτο τιμάς, οὔτε τὰς τῶν χρημάτων διανομάς, ἀλλὰ καὶ τὰς τιμὰς χύδην παρεῖχε, καὶ οἷς μὴ προσῆκεν, αὐτὰς ἐχαρίζετο, καὶ τοὺς βασιλικοὺς θησαυροὺς αὐθημερὸν ἐκκενωθῆναι συμβέβηκεν, οὐδὲν αὐτῷ τι πρᾶγμα λελόγιστο. τοῖς γε μὴν ἰδιωτεύοντι προσκεκρουκόσιν αὐτῷ, ἀφῆκεν ἅπασι τὰς αἰτίας, καὶ ἀμνησίαν τούτων ἐδίδου τινί, ἐκδεδώκει δ' ἑαυτὸν ἡδυπαθείαις καὶ τρυφαῖς, τὸ μὲν τὴν ἐκ τοῦ σάλου τῶν συμφορῶν ἀηδίαν ἐκπτύσαι πειρώμενος, ἄρτι πρὸς ἄκλυστον τάχα λιμένα κατάρας τὴν ἀρχὴν τὴν βασίλειον, τὸ δέ τι ταῖς βασιλίσσαις χαριζόμενος, καὶ γλυκυθυμίας αὐταῖς μνώμενος ἀναμβίου οὔσαις ἀθύρ. λόγοις δὲ προσεῖχεν ἢ μᾶλλον τοῖς λόγους μὲν ποιεῖν καὶ δόξαν ἔχουσι λογιότητος, αὐτὸς τῶν λόγων ἄκρῳ μόνον δακτύλῳ, τὸ τοῦ λόγου, γευσάμενος. τὰ μὲν περὶ τὰ βασίλεια οὕτως εἶχε, τὰ δ' ἐκτὸς οὐκ εὐτυχῶς τοῖς Ῥωμαίοις ἐφέρετο.

περὶ τοῦ Βοεσθλάβου καὶ τῶν παρ' ἐκείνου γινομένων.

ἀποδρὰς γάρ τις ἐκ Βυζαντίου Σκύθης ἀνήρ, Βοεσθλάβος ὀνομαζόμενος, καὶ χεῖρα περὶ αὐτὸν συλλέξας, ἐκεῖ τοῖς ὄρεσι τοῖς Ἰλλυρικοῖς ἐμφωλεύων ὥσπερ ἄγριος θήρ, τὰ πρόσοικα τοῖς ὄρεσι τούτοις ἔθνη καὶ Ῥωμαίοις ὑπήκοα ἐληΐζετο, Τριβαλλούς τε καὶ Σέρβους, καὶ ὅσοι τούτοις ὁμοροῦσιν. ὡς δ' οὖν ἠγγέλθη ταῦτα τῷ βασιλεῖ, γράφει τῷ εἰς τὸ Δυρράχιον ἄρχοντι, τῷ Στεφάνῳ συμβαλεῖν. καὶ τοῦτο γὰρ ὁ Βοεσθλάβος ὠνόμαστο. ὁ δὲ ἀτέχνως ἐγχειρίσας τῇ πρὸς ἐκεῖνον μάχῃ (ἦν γὰρ στρατηγικῆς ἐμπειρίας ἀμύητος) μεγάλης τοῖς μετ' αὐτοῦ στρατευομένοις ἐγένετο παραίτιος συμφορᾶς, αὐτὸς μὲν μόλις μετὰ βραχέων σωθείς, τὸ δ' ἄλλο στράτευμα σύμπαν κατεσφάγη ἐκεῖ, μηδὲ χεῖρας δυναμένων χρήσασθαι, ἢ τοὺς ἀναιρέτας ἀμύνασθαι. τὰ μὲν οὖν ἤδη τὸ Ἰλλυρικὸν τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον.

περὶ τοῦ μονομάχου καὶ τῆς σκληραίνης, καὶ τοῦ πρὸς ἀλλήλους ἔρωτος.

ὁ δὲ μονομάχος (εἰς τὰ κατ' οἶκον γὰρ αὐτῷ πάλιν ὁ λόγος ἐπαναφιλοχωρησάτω) ἐπεὶ καὶ ἡ δευτέρα σύνευνος αὐτῷ ἐτεθνήκει, εἰς τρίτον μὲν γάμον ἐκκλῖναι οὐκ ἔκρινεν, αὐτανεψιᾷ δὲ τῆς αὐτοῦ γαμετῆς χηρείᾳ συζώσῃ, λάθρα μὲν πρώην, εἶτα καὶ εἰς τοὐμφανὲς συνεφθείρετο. ἡ δὲ καὶ νέα ἦν ἡλικίας, καὶ κάλλους εἶχε τοῦ σώματος περιττῶς, καὶ γένους ἐπιφανοῦς. ἔφυ γὰρ τοῦ σπέρματος τῶν σκληρῶν. οὕτω δ' ἀλλήλοις ἐνεπεπτώκεισαν, καὶ οὕτω σφίσιν ὁ ἔρως ἐγκέκαυτο, ὡς εἰ μὴ συνεῖεν ἀλλήλοις, μηδὲ ζῆν δοκεῖν μηδ' ἀνέχεσθαι. διὸ καὶ ὑπερορίαν ὡς εἴρηται, καταδικασθέντι τούτῳ τῷ βασιλεῖ, ἐκείνη τῶν ἁπάντων ἑαυτὴν ἀπεχώρισεν, ἵν' ὁρᾷ τὸν ἐρῶντα τε καὶ ἐρώμενον, καὶ μὴ ὑπ' αὐτοῦ ἀπείργοιτο, καὶ συναπῆρε τἀνδρί, πάντα γινομένη αὐτῷ καὶ τὴν συμφορὰν, ὡς οἷόν τε, συνεπικουφίζουσα, κἀκ τῶν οἰκείων ἐπιχορηγοῦσα τούτῳ, ἵνα μὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις λυπηροῖς καὶ ἐνδείᾳ πιέζοιτο. ἔτρεφε γὰρ κἀκείνην ἡγεμονίας ἐλπίς. ἐπεὶ δ' ἐκεῖνος εἰς τὴν τῆς βασιλείας ἤρθη περιωπήν, τῇ δὲ ἀελπιστίᾳ οὐκ ἐκβεβήκεισαν, οὐκ ἠμνημόνησε τῆς γυναικὸς, οὐδ' ἐν τῇ εὐπραγίᾳ ὁ βασιλεύς, ἀλλὰ προσάγει λόγους τῇ βασιλίδι περὶ αὐτῆς, καὶ ἀξιοῖ ἀνακληθῆναι τὴν γυναῖκα, καὶ τυχεῖν εὐεργεσίας τινός. ἡ δὲ οὐκ ἀνήνατο. ὅ, τι γὰρ χρόνος παρῳχήκει, αὐτῇ τὸ ζηλότυπον, ἤδη τυγχανούσῃ παρήλικι, καὶ

IMPERIVM CONSTANTINI MOnomachi, seu Gladiatoris.

Monomachi negligentia & mollicies.

Ex eo finita sororum potestas, quæ trimestre durarat, ad Monomachũ est trãslata. Is nulla ratione prudentiue cõsilio uel dignitates uel pecuniam est largitus. Sed & dignitates promiscuè in indignos contulit, & si fiscum eodem exhauriri die cõtigisset, nihil referre putauit. Iis tamen à quibus priuatus offensus fuerat, iniurias bona fide condonauit, seq; uoluptatibus & delicijs dedidit, partim ut molestiã ex tempestate calamitatum conceptam ex animo expueret, recens in tranquillum Imperatoriæ potentiæ ueluti portum peruectus, partim ut Imperatricibus gratificaretur, iucundumq; se præberet, quæ leuibus erant ingenijs. Eruditioni ac potius uiris eruditione claris operam dedit, cum ipse doctrinam uix primis labris, ut dicitur, degustasset. Hoc Regiæ statu, prouinciæ Romanæ fortuna parum secunda utebantur.

Boisthlauus Stephanus in Illyrico grassatur.

Nam Scytha quidam Boisthlauus, Byzantio profugus collecta manu Illyrici montes instar feræ insedit, gentesq; ijs montibus finitimas Romanæ ditionis ut Triballos, Seruios & id genus alios latrocinijs infestauit. Quo nunciato Imperator Dyrrachij præfecto scribit, ut cum Stephano (Nam id quoq; nomen Boisthlauus habebat) congrediatur. Qui cum pugnam temerè commisisset, (neq; enim artis imperatorum peritiam habebat) suos milites in magnã cladem coniecit, ipse cum paucis ægrè elapsus, reliquo exercitu omni illic cæso, qui nec manibus uti, nec interfectores ulcisci potuit. Et hæc in Illyrico gesta sunt.

Monomachus unà cũ Zoe Sclerænam uxoris loco habet.

Monomachus autem (nam de rebus eius domesticis agendum est prolixius) altera uxore mortua, tertias sibi nuptias celebrandas non putabat, sed consobrina uxoris suæ, uiduæ consuetudine, principiò clàm, pòst etiam haud dissimulanter utebatur. Ea uerò & adolescentula erat, & formosissima, & nobili Sclerorum stemmate orta. Eo porrò animorum nexu deuincti, eo amoris ardore inflammati erant, ut nisi unà essent, uitam sibi morte acerbiorum putarent. Itaque illum mulier ultrò in exilium, cuius suprà facta est mentio, relictis omnibus, est consequuta, ut amans redamantem uideret, neque ab illo exularet. Comitata igitur uirum, omnibus obsequijs deliniuit, calamitatem pro uirili leuauit, de suo suppeditatis sumptibus, ne præter alias molestias, etiam inopia conflictaretur. Nam & ipsa spe principatus, inani quidem, illa tum nitebatur. Vt uerò ille in speculam Imperij sublatus fuit nec in rebus secundis mulieris est oblitus, sed cũ Imperatrice egit, ut reuocaretur, & commodis eius cõsuleretur. Ea uerò, tum zelotypia ob prouectiorẽ ætatem aboli-

ta, tum experientia malorũ facta moderatior, non abnuit. Sic Scleræna Mitylena reducitur, cui non statim splendidum domicilium, aut delicatum ministerium est paratum, sed progressu temporis, & regia custodia est adhibita, & domus eius in palatium transformata. Nam se sibi ædes extruere simulabat Monomachus, quo in loco illa habitabat, ut per speciem inspiciendæ structuræ, sæpius eam viseret. Ac ad tempus quasi verecundans, amorem velo quodam obducebat, tandem vero & pudore & dissimulatione abiecta, mulierem non ut concubinam & ex semisse coniugem, sed planè pro uxore tractabat. Itaq; illi ex Imperatorijs thesauris fluminis instar diuitiæ affluebant, & aureę venę aperiebantur, Imperatore apertè illam conueniente: qui intolerabile sibi fore existimans, nisi perpetua eius consuetudine frueretur: re prius cum Imperatrice communicata, & eius consensu impetrato, Sclerænam in Regiam traducit. Quinimo fœdus amicitiæ inter mulierculas ictũ esse de Imperatoris sententia perhibetur. Ac mulier Augustæ honorem adepta est, & dignitate & appellatione pridem imperatoria, in primam eam collata, cum Domina vocaretur. Quę omnia Imperatrix nec iracundè nec molestè tulit. Sed cum maritus medius & inter ipsam & Augustam habitaret: prius eum conuenire non solebat, quàm accuratè perquisisset, adamatam apud eum non esse. Quę cum eo loco tãtumq; felicitatis adepta esset, ac maiora etiam speraret: magno cum luctu Imperatoris, subitò ex morbo decedit. Post eius obitum idem bello ciuili conflictatur. Nam Georgius Maniaces vir & animo fortissimo, & manu promptissima, & ducendi exercitus peritissimus dum mulieres rerũ potiebantur, ad Italiam tuendam, & ad ea quæ ab exteris occupata erant, recuperanda ablegatus, cũ hostibus decertabat. Verum axe Imperij ad Monomachũ deuoluto, Romanus Sclerus, adamatæ mulieris frater, cuius ob sororem magnæ opes erant. (Nam ab Imperatore & Magistri & Protostratoris honorem adeptus erat) domum Maniacis, in Orientali prouincia sibi finitimam, malè tractauit, memor veteris iniuriæ, qua ab illo in cõtentione quadam oppressus fuerat. Idem thorum quoque Maniacis polluisse ferebatur. Quæ viro nũciata magnã & indignationẽ & mœrorem attulerũt. Post magistratu etiã Romani opera erepto, si Cõstantinopolim reuerteretur, se Imperatorẽ ꝑpter Sclerũ malè propitiũ habiturum cogitãs, iacta alea regnũ affectat. Multi igitur milites ad eum, ut summũ ducem & virũ bellicosum cõfluxerunt. Itaq; exercitũ nauibus impositũ, in continentẽ Italiæ obuersam traijcit. Ea re Imperator perturbatus, Maniacen ꝑ literas omni metu liberat, si ab armis discesserit, pollicitationibus additis. Quum

Georgius Maniaces tyrãnide affectata occumbit.

οἱ συμβεβηκότες αὐτῇ περισμοὶ μετριωτέραν εἰργάσαντο, ἀνάγεται τοίνυν ἐκ Μιτυλήνης ἡ Σκλήραινα, καὶ οὐκ εὐθὺς αὐτῇ περιφανὴς κατοικία ἡτοίμαστο, ἀλλ' οὐδὲ θεραπεία ἁβρά. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ βασιλικὴ αὐτῇ δορυφορία νενέμητο, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς μετεσχημάτιστο εἰς ἀνάκτορον. οἶκον γὰρ οἰκεῖον οἰκοδομεῖν ὁ Μονομάχος ἐσχηματίσατο, τὴν ἐκείνης καταγωγὴν, ἵνα θαμὰ πρὸς ἐκείνην ἀπίοι, ὡς δῆθεν τὴν δομουμένην ὀψόμενος. μέχρι μὲν οὖν τινὸς δυσωπίᾳ τὸ πρᾶγμα ἔκρυπτε, καὶ ὥσπερ ἐρυθρία πρὸς τὸ γινόμενον. εἶτα καὶ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν σκηνὴν ἀπετίθετο, καὶ τῇ γυναικὶ συνῆν οὐχ ὡς παλλακῇ, οὐδ' ὡς ἡμιγάμῳ, ἀλλ' ὡς ἐμφανῶς ξυνευνέτιδι, καὶ αὐτῇ ἐκ τῶν βασιλικῶν ταμείων καθ' ἑκάστην ἐπέῤῥει τὰ χρήματα κατὰ ποταμὸν, καὶ φλέβες ἀνεστομοῦντο χρυσίτιδες, καὶ ἀπαρακαλύπτως αὐτῇ προσεφοίτα ὁ βασιλεύς. ἀλλὰ δεινὸν ἡγούμενος ὁ μὴ καὶ συμβιοῦν αὐτῇ καὶ συνοικεῖν διηνεκῶς, μετάγει ἐκεῖθεν τὴν γυναῖκα εἰς τὰ βασίλεια, τῇ βασιλίδι πρότερον περὶ τούτου κοινολογησάμενος, καὶ πείσας μὴ δυσχεραίνειν πρὸς τὸ γινόμενον. μᾶλλον μέντοι καὶ φιλίας ὅρκια λέγεται παρὰ τῶν γυναικῶν ἀμφοῖν τελεσθῆναι, τοῦτο τοῦ αὐτοκράτορος ἀξιώσαντος. τετίμητο δὲ ἡ γυνὴ σεβαστὴ, αὐτὴ πρώτη τῆς πρώην βασιλικῆς ἐπονομασθεῖσα καὶ ἀξίας καὶ κλήσεως, καὶ ὀνομάζετο δέσποινα. καὶ ἡ βασιλὶς οὐδὲ πρὸς ταῦτα οὔτ' ἐμήνιεν οὔτ' ἤχθετο, μέσον δὲ σκηνοῦντος τοῦ βασιλέως ἑκατέρωθεν ᾤκουν ἥ τε βασιλὶς καὶ ἡ σεβαστή. καὶ οὔποτε ἡ * αὐγοῦστα προσῄει τῷ βασιλεῖ, εἰ μὴ τῆς σεβαστῆς μεμονωμένον τοῦτον ἀπηκριβώσατο. ἀλλ' οὕτως ἐχούσης, καὶ εἰς τοσοῦτον εὐκληρίας φθασάσης, καὶ μείζονας δ' ἐλπίδας τῇ ἑαυτῇ θαλπούσης, ἀθρόον ἀναρπάζεται νόσῳ, καὶ θνήσκει μέγα πένθος καταλιποῦσα τῷ βασιλεῖ. καὶ ἡ μὲν ἀπῆλθεν, τῷ δὲ βασιλεῖ πόλεμος ἐπῆλθεν ἐμφύλιος. ὁ γάρ τοι Μανιάκης Γεώργιος, ἀνὴρ καὶ τὴν ψυχὴν ἀνδρειότατος, τὴν χεῖρα τε γενναιότατος, καὶ στρατηγῶν δεξιώτατος. παρὰ τῶν βασιλίδων, ὅτ' ἐκεῖναι τοῖς τῆς βασιλείας πράγμασιν ἐφιστήκεισαν, εἰς Ἰταλίαν πεμφθεὶς, πολεμήσων τοῖς αὐτῇ ἐπεμβαίνουσι, καὶ ταύτης οἰκειωσαμένοις ἔνια, καὶ τῇ τῶν Ῥωμαίων αὖθις ἡγεμονίᾳ ἐπανασώσων αὐτὰ, τοῖς τῶν Ῥωμαίων ἀντιπολεμίοις ἀντικαθίστατο. ἐπεὶ δὲ εἰς τὸν Μονομάχον ὁ τῆς βασιλείας ἄξων μετεκεκύλιστο, καὶ ὁ Σκληρὸς Ῥωμανὸς (ἀδελφὸς δ' ἦν ὁ ἀνὴρ τῆς ἐρωμένης τῷ βασιλεῖ) μέγα δεδύνητο διὰ τὴν ὁμαίμονα, καὶ μάγιστρος καὶ πρωτοστράτωρ τετίμητο. τῷ περὶ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν οἴκῳ τοῦ Μανιάκη ἀγχιτερμονοῦν, κακῶς διετίθετο τὰ τοῦ ἀνδρὸς, μνησικακῶν ὅτι πρώην διαφερόμενος ἐκείνῳ, κατεπονεῖτο. λέγεται δὲ καὶ τῆς εὐνῆς ἐπιβῆναι τοῦ Μανιάκη. ταῦτα τῷ ἀνδρὶ ἀγγελλόμενα, εἰς θυμὸν ἐκίνει αὐτὸν, καὶ ἄχθος ἐνεποίει πολύ. εἶτα καὶ τὴν ἀρχὴν ἀφαιρεῖται, καὶ τοῦτο κατειργασμένου τοῦ Ῥωμανοῦ, γνοὺς γοῦν τοι, ὡς εἰ πρὸς τὴν Κωνσταντίνου ἐπανελεύσεται, οὐ χρηστῶς αὐτῷ διατεθήσεται ὁ κρατῶν διὰ τὸν Σκληρὸν, τυραννίδι ἐπιχειρεῖ. καὶ οἱ ὡς κορυφαιοτάτῳ τῶν στρατηγῶν καὶ ἀρείῳ ἀνδρὶ πολλοὶ τοῦ στρατιωτικοῦ προσεχώρησαν. ὁ δὲ ἐξ Ἰταλίας πρὸς τὴν ἀντικρὺ ταύτης ἤπειρον, πλοίοις ἐμβιβάσας τὸ στράτευμα, γίνεται. τοῦτο εἰς θόρυβον τὸν βασιλέα ἐνέβαλε, καὶ γραφὴν ἐγχειρισθῆναι τῷ Μανιάκῃ, παντὸς μὲν δέους αὐτὸν ἐκλύουσαν, εἰ τὰ ὅπλα καταθεῖτο, ἐπαγγελλομένην δὲ τὰ χρηστότερα.

ἐπὶ ἐκκομισθῆναι δὲ μιτυλήνηθεν σκλήραιναν ἴσως αὐτῇ ἐξορίᾳ. ὁ βασιλεύς.

σεβαστὴ ἡ σκληραίνα.

περὶ τ. τὸ Μανιάκη ἀποστασίας, καὶ ἐπανάστασις.

ὡς δὲ

ὡς δ' ἐκεῖνος ἅπαξ κύβον ἀναῤῥίψας, οὐκέτι τῶν ὅπλων μεθίετο, ἀντιστρατεύειν κατ' αὐτοῦ καὶ ὁ βασιλεύς. ἐφίστα δὲ τῷ στρατεύματι οὔτινα τῶν γενναίων ἀνδρῶν, ἢ τῶν ἐν στρατηγίαις ἐξητασμένων, δεδιὼς μὴ κἀκεῖνος τολμήσοι τὰ αὐτά. ἀλλ' ἐκτομίαν τῶν θαλαμηπολούντων, πιστὸν μὲν τοι αὐτῷ. ὁ δὲ τὰς δυνάμεις ἀναλαβὼν ἀπῄει, καὶ ὁ μανιάκης ἔσπευδεν ἀσυντάκτους τοὺς πολεμίους καταλαβεῖν. ἐπεὶ δὲ προσέβαλον ἀλλήλοις αἱ στρατιαὶ, μετὰ τοῦ προταγωνιστοῦ, τῷ μανιάκῃ φημὶ, ἔπιπτε τὸ τῶν ἐναντίων στρατόπεδον. τὸ δ' ἐντεῦθεν τὰ ἡμέτερα διεξαγούσῃ προνοίᾳ ἀθρόον ἀντεστράπη τὰ τῆς μάχης, καὶ ἡττῶντο οἱ περὶ τὸν μανιάκην. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ἐπιὼν τὰς τάξεις, διέλυε τὰς φάλαγγας, καὶ οἷς ἐμβοήσειεν εὐθὺς ἀνεχώρουν, καὶ ὁ συνασπισμὸς διελύετο, ἄφνω πεπληγμένος εὑρέθη καὶ πληγὴν καιρίαν. ἐξ ἧς τὸ αἷμα καταῤῥυὲν πολὺ, ἀχλὺν αὐτοῦ κατέχεε, καὶ πάρεσιν τοῖς μέλεσιν ἐνεποίησεν, ὥστε καὶ τὸν χαλινὸν διεκπεσεῖν τῆς χειρὸς αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν καταβληθῆναι ὡς εἶχεν ἐκ τοῦ ἵππου, τοῦ ἐδάφους ἐπιλαβόμενον. ἐκεῖ τοίνυν αὐτίκα θανὼν, ἔξω τι τοῦ μεταιχμίου βραχὺ, καὶ οἱ βασιλικοὶ ἐπελθεῖν ἴσως αὐτῷ ἐδεδίεσαν. ὡς δ' οἱ ἐκείνου τὸν σφῶν ἀρχηγὸν πεσόντα, καὶ πλείους ἀνδραγαθοῦντας διεσκεδάσθησαν. τότε τῷ κειμένῳ ἐπιδραμόντες οἱ τῆς ἑτέρας μοίρας, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐκτεμόντες, τῷ σφῶν προσάγουσι στρατηγῷ. ὁ δὲ ταύτην αὐτίκα τῷ αὐτοκράτορι ἔπεμψε, κἀκεῖνος μετέωρον ταύτην ἐν τῷ θεάτρῳ ἀνήρτησεν, ἅτε καὶ τὸν πόλεμον κατωρθωκότας δόξαντας ἐκδομεῖν, ἐπανελθόντες μετὰ τῆς στρατιᾶς, θρίαμβος γίνεται, τοῦ βασιλέως ἐν τῷ πρὸς τῇ ἀγορᾷ ἐπιστρεφομένῳ προτεμενίσματι τῷ ἐν τῇ χαλκῇ λεγομένῃ τοῦ σωτῆρος ναοῦ, προκαθημένου μετὰ πολλῆς τῆς λαμπρότητος, καὶ παρακαθημένων αὐτῷ καὶ τῶν βασιλίδων συγκαθημένων. ἀλλὰ τὰ μὲν περὶ τὸν μανιάκην ἐν τούτοις τετελεύτηκεν. ἄλλη δ' αὖθις ἐκινήθη τυραννὶς, ἧς ἦν ἐξάρχων Θεόφιλος ὁ Ἐρωτικὸς ὃς τὰ περὶ τὸν δεύτερον Μιχαὴλ, τὸν τοῦ πρώτου ἀδελφιδοῦν, μαθὼν, καὶ ὡς γυναιξὶν ἡ βασιλεία πεπίστευται, τοὺς Κυπρίους ὑπελθὼν (τότε γὰρ ἐτύγχανεν ἄρχων τούτων) ἀποστασίαν ἐμελέτησεν. ἀλλ' ἔδοξε τῷ Μονομάχῳ ἀρκεῖν πρὸς τὴν τούτου καθαίρεσιν. στόλον γὰρ στείλας, δι' αὐτοῦ τὸν Ἐρωτικὸν ἐχειρώσατο, καὶ τὴν νῆσον δουλείαν ὑπηγάγετο. θνήσκει δὲ ὁ πατριάρχης Ἀλέξιος, ἐπὶ ἔτη δέκα πρὸς τοῖς ὀκτὼ κατασχὼν τοῦ θρόνου τοῦ πατριαρχικοῦ, καὶ Μιχαὴλ ὁ λεγόμενος Κηρουλάριος εἰς αὐτὸν ἀνάγεται. χρυσίου δὲ κεντηνάρια πέντε καὶ εἴκοσι ἐκ τῆς τοῦ πατριάρχου Ἀλεξίου μονῆς ὁ Μονομάχος ἀφείλετο, ὑπ' ἐκείνου τοῦ πατριάρχου θησαυρισθέντα ἐκεῖ. ὅτι μὲν ὁ ἐκτομίας Ἰωάννης, ὁ γεγονὼς ὀρφανοτρόφος, ὁ τοῦ βασιλεύσαντος Μιχαὴλ τοῦ Παφλαγόνος αὐτάδελφος, εἰς Μιτυλήνην, τοῦ Μονομάχου κρατοῦντος, μετήχθη, ἐκεῖ πηροῦται τοὺς ὀφθαλμοὺς, ὡς μέν τινες δοκοῦσι, παρὰ τῆς βασιλίδος Θεοδώρας, γνώμης ἄτερ τοῦ αὐτοκράτορος, ὡς δ' ἔνιοι, αὐτοῦ τοῦ κρατοῦντος τὸν ἐκτομίαν κελεύσαντος, μηνιῶντος αὐτῷ διὰ τὸ τῆς ὑπερορίας πολυετὲς καὶ ἀναίτιον. ὃς βραχείας ἡμέρας τῇ πηρώσει ἐπιβιώσας, τῆς ζωῆς ἐξεμετρήσατο. ἄλλη δ' αὖθις τυραννὶς τῷ Μονομάχῳ χαλεπωτέρα ἐξανέστη. ὁ τοῦ Τορνικίου δ' ἦν αὕτη Λέοντος, ὃς μητρόθεν προσῆκε τῷ αὐτοκράτορι. οὗτος οἰκῶν τῇ Ὀρεστιάδι (οὕτω δὲ πάλαι ἡ πόλις ἐκαλεῖτο τοῦ βασιλέως Ἀδριανοῦ ἐξ Ὀρέστου τοῦ Ἀγαμέμνονος) τοὺς Μακεδόνας ἀρχὰς προσέχοντας αὐτῷ, ὡς δυνάμει κρείττονι. ἦν γὰρ ὁ ἀνὴρ οὔτε τὸ εἶδος φαῦλος, οὔτε τὸ φρόνημα. εἶχε δέ τι καὶ ἕτερον, ᾧ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πλείστους ἐφείλκετο. ἐχρησμολογεῖτο γὰρ ἡ φήμη περὶ αὐτοῦ, οἷα καὶ περὶ ἄλλων λέγεται μάτην, ὡς τῶν Ῥωμαϊκῶν σκήπτρων ἔσοιτό ποτε ἐγκρατής. πρὸς ὃν ὁ βασιλεύς, οὐχ ὡς αὐτῷ προσήκοντα διετίθετο, ἀλλὰ μάλιστα ἀπηχθάνετο τῷ ἀνδρί. ἡ δὲ τοῦ κρατοῦντος ὁμαίμων Εὐπρεπία, ὑπερησπίζετό τε καὶ ἠσπάζετο αὐτὸν, γυνὴ γενναία τὸ

ἀποστασία τοῦ ἐρωτικοῦ.

περὶ κειμηλίων χρ.

ὅτι ἐτυφλώθη ὁ γεγονὼς ὀρφανοτρόφος ἰωάννης.

ἀποστασία τοῦ τορνικίου λέοντος.

uerò ille semel affectato regno arma retineret: bellum contra eum suscipit, duce copijs præposito non strenuo aliquo uiro & in re bellica exercitato, ueritus ne talis idem auderet, sed spadone perspectæ fidei, cubiculi ministro. Quo cum exercitu abeūte, Maniaces festinat, ut hostes imparatos adhuc opprimat, eosq; commisso prælio in prima acie uersans profligat. Sed prouidentiæ nutu res nostras gubernātis, subitò commutata belli fortuna, milites eius uincūtur. Nā dum aciē obequitās phalanges dissipat, & ij quos inclamat, statim dissoluta testudine cedūt, lethale uulnus accipit, ac multi sanguinis profluuio caligine oculis oborta, habenis manu elapsis sella deuoluitur, statimq; mortuus cōcidit, nō lōgè à cāpo in q̄ prælīū cōmittebat. Imperatorij tamē nō prius eū aggredi ausi, q̄ eius milites ducis interitu cognito perterriti ac dissipati sunt: tū demū miseri caput amputatū, suo duci attulerūt, q̄d ille statim ad Imperatorē misit, q id in sublimis theatro suspendit, & spadoni cū exercitu reduci, ut re benè gesta, triūphū decernit: ipse in uestibulo ædis Seruatoris in Chalce, forū spectāte medi⁹ inter Imperatrices cū magna maiestate præsidēs. Ac Maniacis hic fuit exit⁹. Verùm alia tyrānis est exorta, autore Theophilo Erotico. Is cū secundi Michaelis, q primi nepos erat, exitū, & mulierū Imperium cognouisset, Cyprijs quorū tū prætor erat, arte sibi conciliatis, deficit. Sed motus ille citra moram classe missa, est suppressus, uicto Erotico, et insula in seruitutē redacta. Alexio Patriarcha mortuo, cùm sedē illā annos XVIII quietè tenuisset, Michael cognomēto Cerularius, in ei⁹ locū est suffectus. Monomach⁹ uerò auri cētenarios XXV è Monasterio Alexij ab illo in thesauros relatos, abstulit. Ioannes porrò spado, Orphanotrophus, Imperatoris Michaelis Paphlagonis frater, Monomacho imperāte, Mitylenē trāslatus, cęcat, siue Theodoræ iussu, ignorāte Imperatore: siue Imperatoris mādato, ei ꝓpter immeritū tot annorū exiliū irato, q cladi oculorū paucos dies superuixit. Cęterū alia tyrānis atrocior est cōtra Monomachū exorta, Leone Tornicio autore, materno ei⁹ cognato. Qui cū Orestiadē habitaret (sic ēm olim Adrianopolis appellata est ab Oreste Agamēnonis filio) Macedones habebat dicto audiētes, tanquā uir præstātior cæteris. Nā neq; facie neq; ingenio erat contemnēdo: inerat ei etiā aliud quiddā, q homines alliciebat. Fama ēm temerè de illo, ut & de alijs, uaticinabatur, fore ut Romanis sceptris potireť. Imperator uerò nō modò nō erga eū, ut cognatū affect⁹ fuit, sed & odio eū ꝓsecut⁹ est. Cōtrà soror illi⁹ Euprepia uirū sibi & cōciliabat & amplectebatur, generosa matrona

Theophili Erotici defectio compressa.

Alexij thesaurus.

Orphanotrophus cæcatur.

Leonis Tornicij defectio.

Euprepia Monomachi soror.

rrr 4

constantiꝗ animo, ad illustrem fortunam & opum affluentiam euecta: ne ipsa quidem fratri chara, quod eam ob insignem prudentiam uerebatur. Quæ cum nihil ab illo magnificum consequeretur: neque frequentabat Regiam, superbeque cum eo agebat, si quando accesserat, eum arguens & obiurgans, & eius ob illa iracundiam per contemptum silentio dissimulans. Imperator uerò syncerum illum sororis erga Tornicium affectum grauiter molesteque ferens, ut eos longè seiungeret, Tornicium Iberibus Romanæ ditionis præfecit, relegatione specioso titulo obumbrata. Cum igitur ille abiret, & fama eum spe magnæ fortunæ prosequi non desisteret: quidam inde ansam arripuerunt, eius apud Imperatorē calumniandi. Quorum uerbis commotus ille Tornicio comā tondet, se spem eius unà detonsurū ratus, nigramque lacernā induit, quasi eo colore expectato illi fortunæ splendori tenebras offusurus. Ita reuersum adeò nō est miseratus, ut cachinno etiam prosecutus sit abeuntem. Enimuero Macedones prius etiā, ut dictum est, illi addicti, ac benè de eo sperantes, eum noctu ex urbe Imperatrice in Metropolim suam Adrianopolim abducūt, ubi seu fautorū eius studio, maxima pars exercituū conuenit: seu Imperatoris odio, qui ob causas quasdam milites non benè tractarat, & suspectos habebat, unde illis inuisus esse cœperat. Statim igitur illic congressi, Tornicium faustis ominibus prosecuti, Imperatorem consalutarunt. Ille uerò citra moram rem, cum sua factione aggressus, subitò Constantinopolim inuadit, cumque multi ad eum tam ciues quàm milites confluerēt, in spem erigebatur, neminem fore, qui sibi resistere auderet, sed ciues portas urbis potius non grauatim aperturos, tum quod Orientales exercitus bellis ibi gerendis occupati, tum quod ciues Imperatori irati essent, à quo aliter quàm uellēt haberentur. Huiusmodi spe inflatus, castra ante urbē ponit, oppugnaturus eam, nisi alacriter reciperetur. Mane igitur instructa acie ad mœnia urbis circa Blachernas progressus, portas aperiri sibi petit, custodes ad id facinus magnis pollicitationibus inuitans. Qui cū eum & negligerēt penitus & deriderent, & dicterijs incesserent: oppugnationem inchoat. Imperator uerò cū paucis militib⁹ urbanaque multitudine, & alijs quibusdā uiris senatus ministris, qui omnes uix millenariū numerū explebāt, se ad defensionē parat: quos cū pro mœnibus tyrāni militibus opposuisset, putabat se terrorem aduersarijs incussurū: atque ipse in quodam imperatorio conclaui prominente ante cætera, pro maiestate cōsedit, ut hostes & uideret, & uicissim uideretur. Macedones uerò scurrilitati assueti, conspectum Imperatorem partim palàm contumelijs insectati sunt, partim cętib⁹ institutis comicas quasdā cātilenas

Tornicius per speciem honoris relegatur & tondetur in clericum.

Tornicius Byzantium oppugnat.

καὶ εὐθυγενέστατον τὸ φρόνημα, καὶ εἰς τύχης ἐλάσασα περιφάνειαν καὶ εἰς πλούτου δαψίλειαν. ἡ γὰρ ἀδελφὴ ἐφ' ἐκείνῃ οὐκ ἦν, ηὐλαβεῖτο δ' αὐτὴν διὰ τὸ περιὸν τῆς φρονήσεως. ἡ δὲ μηδενὸς ἐξ ἐκείνου τυγχάνουσα τῶν μειζόνων, οὔτε συχνάκις αὐτῷ προσῄει, καὶ ὑπερηφάνως ὅτε προσέλθοι προσεφέρετο, διελέγχουσά τε καὶ ὀνειδίζουσα. εἰ δ' ἴδοι τούτοις ἑωράκει τὸν ἀδελφὸν ὀργιζόμενον, ἀπεσιώπα καταφρονητικῶς. ὁρῶν οὖν τὴν πρὸς τὸν Τορνίκιον τῆς ἀδελφῆς ὁ βασιλεὺς γνησιότητα, ὑπώπτευέ τε καὶ ἐμέμφετο, καὶ ἵνα πόρρω ἀλλήλων θεῖτο αὐτοὺς, τῶν ἐν Ἴβηρσι τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ διαφερόντων αὐτῷ τὴν ἀρχὴν ἀνατίθησι, κατασχηματισμένην οὖν προσώπως ὑπερορίαν αὐτοῦ κατασκευασάμενος. καὶ ὁ μὲν ἀπῆλθεν. ἡ δέ γε φήμη, ἡ πρὸς μέγα τύχης αὐτὸν ἐξῆγεν ἐν ἐλπίσιν, οὐκ ἔληγε. καί τινες ἐκ τούτου τὸν ἄνδρα πρὸς τὸν βασιλέα διέβαλλον. ὁ δὲ τοῖς λόγοις τούτοις τὴν γνώμην διασεισθεὶς, εἶλκε καὶ κείρει μὲν τὴν κόμην τοῦ Τορνικίου, συγκείρειν αὐτῷ ταῖς θριξὶ καὶ τὰς ἐλπίδας οἰόμενος, ῥάκος δὲ μέλαν αὐτὸν ἀμφιεννύει, ζοφεῖν αὐτῷ νομίζων φωτοειδὲς τὴν προσδοκωμένην τῆς τύχης λαμπρότητα, οὕτω δ' ἐπανελθόντα μήτ' οἰκτείρας, ἀλλὰ καὶ ἐπικαγχάσας ἀφῆκεν. οἱ δέ γε Μακεδόνες καὶ πρώην, ὡς εἴρηται, προσκείμενοι τῷ ἀνδρὶ, καὶ χρηστὰς ἐλπίδας ἐπ' αὐτῷ θάλποντες, νυκτὸς αὐτὸν ὑπεξαγαγόντες τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, εἰς τὴν αὐτῶν μητρόπολιν ἄγουσιν αὐτὸν τὴν Ἀδριανούπολιν, καὶ ἢ σπουδῇ τῶν προστιθεμένων αὐτῷ, ταχὺ τὰ πλείω τῶν στρατευμάτων ἐκεῖ συνηθροίσθησαν, ἢ καὶ μίσει τῷ πρὸς τὸν αὐτοκράτορα. διά τινας γὰρ αἰτίας οὔτ' ἐκεῖνος καλῶς τοῖς στρατιώταις ἐκέχρητο, ἀλλὰ καὶ ὑποψίας ὑπέτρεφε κατ' αὐτῶν, κἀκεῖνοι διὰ ταῦτα πρὸς ἔχθος κατ' αὐτοῦ ἠρεθίζοντο. ὡς δ' οὖν συνειλέγησαν, εὐφημίας αὐτὸν αὐτίκα βασιλικῆς καὶ ἀναῤῥήσεως κατηξίωσαν. ὁ δὲ σὺν αὐτοῖς εὐθὺς ἔργου εἴχετο, καὶ ἀθρόον τῇ βασιλευούσῃ ἐπιφοιτᾷ, καί οἱ προσιόντι προσεφοίτων πολλοὶ καὶ στρατιῶται καὶ ἀστικοὶ, κἀκεῖνος ταῖς ἐλπίσιν ᾔρετο, ὡς οὔτινος αὐτῷ ἀντιστησομένου, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναπετασόντων αὐτῷ ἐθελοντῶν τῶν ἀστῶν, καὶ τὰς πύλας τῆς πόλεως, ὅτι τε τὰ ἑῷα στρατεύματα πολέμοις ἐκεῖ προσησχόληντο, καὶ ὅτι καὶ οἱ τῆς πόλεως δι' ὀργῆς ἐποιοῦντο τὸν αὐτοκράτορα, ὡς δή τι μὴ κατὰ γνώμην αὐτοῖς προσφερόμενον. τοιαύταις οὖν αἰωρούμενος ταῖς ἐλπίσι, στρατοπεδεύεται πρὸ τῆς πόλεως, πολιορκήσων αὐτὴν, εἰ μὴ δέχοιτο αὐτὸν προθύμως. ἕωθεν οὖν παραταξάμενος, καὶ ἀγχοῦ τοῦ περιβόλου τῆς πόλεως γεγονὼς περὶ τὰς Βλαχέρνας, ἀνοῖξαί οἱ τὰς πύλας ἠξίου τοὺς φύλακας, ὑποσχέσεσι τούτους πρὸς τὴν πρᾶξιν παραθαῤῥύνων λαμπραῖς. τῶν δὲ μὴ δ' ἐπιστρεφομένων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ χλευαζόντων, καὶ πρὸς ἐκεῖνον ἀποσκωπτόντων, ἐπεχείρει τῇ προσβολῇ. ἀντιπαρετάττετο δὲ καὶ ὁ βασιλεύς, στρατιώταις ὀλίγοις καὶ ὄχλῳ δημοτικῷ καί τισιν ἄλλοις ἀνδράσιν ἐκ τῶν τῆς γερουσίας θεραπόντων, τῶν πάντων οὐδ' εἰς ἀκριβῆ συνειλεγμένων χιλιοστύν. καὶ τούτους πρὸ τοῦ περιβόλου στήσας τῆς πόλεως ἀντιμετώπους τοῖς τοῦ τυράννου, ᾤετο καταπλήξειν αὐτοῖς τὸν ἀντίπαλον. καὶ αὐτὸς δὲ ὁ αὐτοκράτωρ ἔν τινι τῶν βασιλικῶν θαλάμων προβεβλημένῳ τῶν ἄλλων, καὶ ὑπὲρ τὸ πρὸ τῆς πόλεως ἐστρωμένον πεδίον, καθῆστο βασιλικῶς, ἵν' ὁρῴη τοὺς ἐναντίους καὶ ὁρῷτο αὐτοῖς. οἱ δὲ Μακεδόνες βωμολοχίας ὄντες ἐθάδες, ἰδόντες τὸν βασιλέα, οἱ μὲν ἄντικρυς ἐξύβριζον εἰς αὐτόν, οἱ δὲ καὶ χοροὺς συνιστῶντες μέλη τινὰ γελοιάζοντες, κωμῳδίας

ἀρχῆς

ἀρχομένων, καὶ ἤδη ταῦτα, τοῖς πεσοῦσιν ἐπιχορεύοντες τῇ γλώττῃ. ἄρτι τοῖς ἔσω τοῦ τείχους πεδιβεβλημένοις βασιλικοῖς μοίρας τινὸς ἐπελθούσης τοῦ ἐναντίου, οἱ μὲν ἐπὶ τὰς πύλας ὥρμησαν, οἱ δ' ἐπὶ τὴν τάφρον γενόμενοι ἐπεσόντες καὶ ἀπώλλυντο, τοσοῦτον δὲ ἅπασι τὸ δέος ἐγγέγονεν, ὡς τούς τε τοῖς τείχεσιν ἐφεστῶτας ἑαυτοὺς ἐκ τούτων καταβάλλοντας φυγεῖν, καὶ τοὺς τὰς εἰσόδους φρουροῦντας τῆς πόλεως φρούδους αὐτίκα γενέσθαι, μὴ δὲ τὰς πύλας ἐπιζυγώσαντας. εἰ οὖν εἶχεν ὁ τότε πόλεμος τὴν ἀκόλουθον νίκην, ἐδόκει ἂν ὁ βασιλεὺς ἐν τῇ Τορνικίου γενέσθαι τοῦ ἄστεος, καὶ τέλος ἐπιθεῖναι τῷ ἐγχειρήματι. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ἐπεὶ μὴ τῇ ἄνωθεν ἐδέδοκτο διοικήσει, τὸν τυραννοῦντα διέφυγεν. ὁ δέ γε βασιλεὺς μικροῦ αὖ ἐκινδύνευσεν. τῶν γάρ τις ἐναντίων τόξον ἐπιτοξάζεται, καὶ βέλος ἀφίησι κατ' αὐτοῦ, τὸ δ' ἀποτυχὸν τοῦ βασιλέως, βάλλει μειράκιόν τι τῶν θαλαμηπόλων. ἀλλ' οὐδ' ἐκείνῳ καιρία γέγονεν ἡ ἐκ τοῦ βέλους πληγή. οἱ δέ γε περὶ τὸν βασιλέα δείσαντες, αὐτίκα μετέστησαν, κἀκεῖνος αὐτὸς ἄλλοσέ που σὺν τῷ θρόνῳ μετῳκίσατο. ὃν δ' ᾤετο πρόπερ ὁ Τορνίκιος διαφυγὸν τὸ δυστύχημα, εἰς τοὐναντίον αὐτῷ τὰ πράγματα περιέτρεψεν, ἥ τε γὰρ πόλις αὖθις ὑπὸ φρουρὰν ἐγεγόνει, καὶ ὁ τύραννος πάλιν ἐλθὼν προσβαλὼν καὶ ἀκροβολισάμενος, παρὰ βραχὺ καὶ ἀπώλετο ἄν. λίθον γὰρ ἐκ μηχανῆς ταλαντιαῖον σφενδονησαμένων τῶν ἐναντίων, ὡς ἐπὶ τὸν τυραννοῦντα, καὶ τοῦ μὲν ἠστόχησε, διαλέων δ' ἐκείνου καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν γενομένους, καὶ λύσαντες τὴν τάξιν ὑπεχώρησαν εἰς τὴν σφετέραν παρεμβολήν, καὶ οὐκέτι τῆς πολιορκίας ἀντεχόμενοι. ἀλλὰ τινὰς βραχείας ἡμέρας προσμείνας ὁ τύραννος, ἐπεὶ ἑώρα τοὺς μὲν τῶν οἰκείων προσχωροῦντας τῷ βασιλεῖ, τοὺς δὲ σκεδαννυμένους καὶ ἐκδιδράσκοντας, ἀπανίσταται μὲν τῆς περὶ τὸ ἄστυ προσεδρίας, ἐπεὶ δ' ὡς εὐάλωτα τὰ Θρακικὰ κρατήσων φρούρια, ἀλλ' ἀπεκρούσθη κἀκεῖνα. ἐν τοσούτῳ δὲ ἧκον αἱ τῆς ἑῴας δυνάμεις ἀνακεκλημέναι παρὰ τοῦ αὐτοκράτορος, καὶ κατὰ τοῦ τυραννοῦντος ἀφωπλίσαντο. οἱ δ' αὐτῷ τῆς ἀποστασίας συγκροτοῦντες ὡς ἔγνων τοῦτο, δείσαντες περὶ σφίσιν, ἀλλὰ καὶ τοῦ τῶν ἑῴων ταγμάτων ἐξάρχοντος παρασπαρέντι καὶ διαμεμνημένου τοὺς ἀποστάτας, καὶ τοὺς μὲν ὁμιλίαις, τοὺς δὲ καὶ γράμμασι πείθοντος αὐτομολῆσαι τῷ αὐτοκράτορι, πάντες σχεδὸν ἐγκαταλιπόντες τὸν τυραννήσαντα, προσεχώρησαν τοῖς βασιλικοῖς, καὶ οὐ τῶν ἀσήμων μόνον ἦσαν οὗτοι στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ ἐστρατηγηκότων καὶ λαμπρυνθέντων ἀρχαῖς, ἑνὸς μόνου τῶν ἐπισήμων παραμεμενηκότος αὐτῷ τοῦ Βατάτζη. ὡς δ' ὧν ἐγκατελείφθη πρὸς τῶν λοιπῶν ὁ Τορνίκιος, καὶ πανταχόθεν αὐτῷ ἄφυκτος ἦν ἡ κατάληψις, θείῳ ναῷ προσαπέφυγεν, αὐτός τε καὶ ὁ Βατάτζης. ἐκεῖθεν δὲ ἀπαχθέντες τῷ μονομάχῳ προσήχθησαν, ὁ δὲ εἴρξεν ἀμφοῖν κατεψηφίσατο τοῦ φωτός, καὶ τοῖς μὲν ἐσβέσθησαν εὐθὺς οἱ λύχνοι τοῦ σώματος, ἡ δ' ἀποστασία διελέλυτο τέλεον. μέχρι μὲν οὖν τοῦδε μάχας ἐμφυλίους ὁ λόγος διηγησάμενος, μεταβήσεται νῦν πρὸς μάχας βαρβαρικάς. προκείσθω δὲ τῶν ἄλλων τῶν Ῥῶς ἡ ἐπέλευσις. τοῦτο τὸ ἔθνος καὶ ἄλλοτε πολλάκις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθετο, ἡττήθη δέ, τέλος καὶ σπονδὰς πεποίηντο πρὸς Ῥωμαίους καὶ κῆδος, ἵνα διὰ τὴν ἀγχιστείαν πρὸς ὁμόνοιαν τὰ γένη συνδέοιτο, καὶ πρὸς ἀλλήλους ἐφοίτων ἐμπορευόμενοι. ἦσαν οὖν καὶ τότε ταυροσκύθαι πολλοὶ παρὰ τῇ Κωνσταντίνου, τά παρ' ἑαυτῶν ἀποδιδόμενοι, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν ἀντωνούμενοι. συνέβη δέ τισι τῶν σκυθῶν ἔριν γενέσθαι πρός Ῥωμαίους τινάς, πληγαὶ δ' ἐπηκολούθουν ταύτῃ καὶ τραύματα,

Ἐν λυχναψίαις ὁ Τορνίκιος καὶ ὁ Βατάτζης.

Πόλεμος τῶν Ῥῶς τῶν καὶ Ταυροσκυθῶν ὀνομαζομένων.

ex tempore cecinerunt, & saltarunt, pedibus terram pulsantes, immissaque cohorte in eos qui extra mœnia obiecti fuerūt, homines partim ad portas, partim ad fossas compulerunt, in quas præcipitati perierunt, tantaque formido incessit omnibus, ut hi etiam, qui in mœnibus stabant, desilientes fugerent, & qui aditus urbis custodiebāt, ne portis quidem clausis se subducerent. Quòd si bellum illud usum habuisset, qui uti uictoria scisset: nihil Tomicium ab urbis ingressu uel executione conatus sui prohibuisset. Sed eam occasionē, cùm Deo aliter uisum esset, Tyrānus amisit. Imperator tamen periculo proximus fuit. Nam quidam emissa contra illum sagitta, ipsum quidem non percussit, sed adolescentem cubiculi ministrum, ac ne eum quidem letaliter uulnerauit. Tamen satellites territi, statim recesserūt, & ipse Imperator in sella aliò trans latus est. Tornicio, tanta felicitate neglecta, res in contrarium uertit. Nam urbe denuò custodijs munita, tyrannus mane rursus impetu in mœnia facto, repulsus est, nec multum ab fuit, quin ipse periret. Nam cum ex machina saxa talenti pondere in hostes excuterentur, unum in ipsum directum aberrauit illud quidem, sed & ipsi & satellitibus, eius terrorem incussit, ut dissipata acie, in castra reuersi, ab oppugnatione desisterent. Paucis igitur diebus ibi commoratus, cum ex suis alios ad Imperatorem deficere, alios dispergi & aufugere uideret: relicta urbis obsidione, castella Thraciæ se facilè occupaturum ratus, ab illis quoque repulsus est. Interea copiæ Orientales reuocatæ adsunt, & contra tyrannum mittuntur. Quo defectionis socij cognito, sibi metuentes, cùm Orientalium quoque dux castra propè illos posuisset, & alios colloquijs, alios literis impulisset, ut ad Imperatorem transfugerent: ferè omnes deserto tyranno cū imperatorijs se coniunxerunt: neque hi gregarij tantum milites, sed etiā uiri illustres, duces & magistratus. Vnus dūtaxat ex insignioribus Batazes apud illum mansit. Tornicius igitur destitutus ab omnibus, nulla spe euadendi relicta, cum Bataze in templum quoddam confugit. Vnde in cōpedibus ad Monomachum perducti atque effossis oculis excæcati sunt, seditione penitus compressa. Hactenus intestina bella commemorauimus. Nunc ad externa se conuertat oratio, ac Rossorum in primis expeditio narretur. Quæ gens cum aliàs quoque sæpissimè Romanos aggressa esset, uicta fuit. Tandem fœdere icto, & affinitate iuncta, utrunque populum deuincire studuerunt, & commercia inuicem agitarunt. Quum autem tunc multi Tauroscythæ Constantinopoli merces suas uenderent, & nostrates commercarentur: accidit, ut inter eos, & Romanos quosdam, contentione orta, à pugnis ad uulnera, à uulne-

Tornicius & Batazes excæcantur.

Rossicum bellum.

à uulneribus ad cædes fieret progresſio, & inter cæteros illustris quidem Scytha caderet. Ex eo Rosſorum princeps occaſione ſumpta, ſtatim plurimis nauigijs compactis, quæ apud eos Monoxyla uocantur, multitudine quæ omnem propè numerum excedit, ijs impoſita, Propontidem penetrat, bellumque Romanis non antè indictum infert. Quos ubi Imperator aduentare cognouit, miſsis legatis petit, ut arma deponāt, ſe paratum eſſe, ſi quid moleſti eis accidiſſet, ſatisfacere. At Barbarus legatos ſuperbè excepit, eosque inſolentibus & moleſtis uerbis eructatis, cum ignominia dimiſit. Imperator igitur pace deſperata, & ipſe ad bellum nauale ſe parat, & quia claſsis longiſsimè aberat, tutandis prouincijs occupata: triremes alias & onerarias naues, plurimo Græco igni impoſito, aduerſus hoſtilem claſſem mittit, atque ipſe in ſummo portu conſidet. Vt autem magna diei parte elapſa, Barbari quieſcebant, nec tamen aciem ſolue-

Theodorocanus claſſē Roſsicam profligat.

bant: Theodorocanum iubet cum tribus triremibus laceſſere Barbaros, & ad pugnā elicere. Is uerò non uelitari cœpit, ſed planè pugnam eſt auſpicatus, & Græco igni aliquot naues Barbaricas cremauit alias unà cum uiris demerſit, unamque comprehendit, in quam ipſe inſilijt, alijs cæſis, alijs perterrefactis & metu quaſi conſtrictis. Tribus triremibus feliciter iſta auſis, ſigno ab imperatore dato plures onerariæ ſoluunt: quibus Barbari conſpectis, pugnæ immemores, ſoluta acie in fugam conuerſi paulatim receſſerunt, Romanis in ea pugna diuinitus etiam adiutis. Nam ſubito uentus Orientalis coortus, fluctibus uerſus Occidentem ingentibus in Barbarorum naues deuolutis, multas ſubmerſit, multas petris & occultis ſcopulis illiſas comminuit: uectores porrò partim undæ abſorpſerunt, partim fluctu in terram eiectos, milites obſeſsis littoribus trucidarunt. Barbarorum multitudine ad hunc modum debellata, Imperator uictoria illuſtris in Regiam reuerſus eſt. Ex-

Turcorum origo & uaſtatio Orientis.

poſito uno Barbarico bello Tauroſcytharū, ad alterius gentis Turcicæ uidelicet motum eſt tranſeundum, qui Orientem tum inuaſerunt, & in hunc uſque diem infeſtant. Sunt autem Turci gens Hūnica, populoſiſsima & libera, Caucaſiorum montium ſeptentrionale latus accolens. Nam quum Perſæ Macedonibus inter ſeſe dimicantibus, regnum ſuum, ut ſuprà oſtenſum eſt, recuperaſſent: idem à Sarracenis uicti, & oppreſsi, rurſus amiſerunt. Sarraceni uerò, non uni Principi paruerunt, ſed ſeditione inter ipſos orta, in factiones diuiſi, alij alios oppugnarunt. Muhumetus igitur Imbraelis filius, Perſidis, Choraſmiorum, Mediæ, & aliorum quorundam populorum princeps, temporibus Baſilij Porphyrogeniti, cū ſuſcepto contra Indos & Babylonios bello ſuccubuiſſet,

τοῖς δὲ ἐκ πληγῶν εἰς θανάτους, καὶ τοῖς θανοῦσι καὶ ὥς τις τῶν ἐπισήμων τῶν αὐτοῖς συνηρίθμητο. τοῦτο τῷ τῶν Ῥῶς ἄρχοντι πρόφασις τοῦ συγκινῆσαι καθ' ἡμῶν γέγονε, καὶ αὐτίκα πλοῖα συμπηξάμενος, ἃ παρ' αὐτοῖς μονόξυλα λέγονται, σφόδρα πολλά, καὶ τούτοις ἐμβιβάσας πλῆθος ὑπερακοντίζον σχεδόν τι καὶ ἀριθμόν, ἀκήρυκτον Ῥωμαίοις ἐπίσεισι πόλεμον, καὶ γίνεται τῆς Προποντίδος ἐντός. ὡς δ' ἔγνω τὴν ἐπέλευσιν ὁ κρατῶν, στέλλει πρὸς αὐτοὺς τοὺς πρεσβεύσοντας, καταθέσθαι τὰ ὅπλα σφᾶς, ὡς ἑτοίμως τοῦ βασιλέως, εἴ τι γέγονεν αὐτοῖς πρὸς λύπην, ἐξιασομένου καὶ θεραπεύσοντος. ὁ δὲ βάρβαρος ὑπερηφάνως τε τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο, καὶ λόγους μεγαλαύχους καὶ σοβαροὺς ἐξηρεύξατο, καὶ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμψατο. ἀπεγνωκὼς τοίνυν τὰς σπονδὰς ὁ κρατῶν, καὶ αὐτὸς πρὸς ναυμαχίαν παρεσκευάζετο, καὶ ἐπεὶ μὴ ἔτυχε τὸ ναυτικὸν ἐνδημοῦν, περιῄει τὰ δ' ἐν φυλακαῖς χωρῶν προσετέτακτο. τριήρεις τινὰς καὶ ὁλκάδας ἄλλας ἑτοιμασάμενος, καὶ ταύταις τὸ πῦρ τὸ ὑγρὸν ἐνθέμενος ἄφθονον, ἀντέταξε ταύτας τοῖς σκάφεσι τοῖς βαρβαρικοῖς, καὶ αὐτὸς ὁ αὐτοκράτωρ παρών, καὶ ἄνω που τοῦ λιμένος καθήμενος. ὡς δὲ τὸ πολὺ τῆς ἡμέρας παρῆλθε, καὶ ἠρέμουν οἱ βάρβαροι, καὶ τὴν σύνταξιν οὐ διέλυον, τρισὶ τῶν τριήρων ἐκέλευσεν ὁ βασιλεὺς τῷ Θεοδωροκάνῳ λαβεῖν, καὶ ἀκροβολίσασθαι κατὰ τῶν βαρβάρων, ἵν' αὐτοὺς εἰς πόλεμον ἐκκαλέσηται. ὁ δὲ οὐκ ἀκροβολισμοῖς ἐπεχείρησεν, ἀλλὰ καθαρᾷ ναυμαχίᾳ, καί τινα μὲν σκάφη βαρβαρικὰ κατέφλεξε τῷ ὑγρῷ πυρί, τινὰ δὲ κατέδυσεν αὐτάνδρα, ἓν δὲ κατέσχεν ὅλον αὐτοῖς ἀποβιβασάμενος, καὶ οὓς μὲν ξίφει συγκόψας, οὓς δὲ καταπλήξας, καὶ δειμίους ὥσπερ τῷ δέει περιλαβών. ὡς δ' οὕτω ταῖς τρισὶ τριήρεσι κατευτυχέθη ἡ κατὰ τῶν ἐναντίων ἐπέλευσις, καὶ ἄλλαις τῶν ὁλκάδων σύνθημα παρέσχεν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀνήγοντο πλέοντες. ἃς ὁρῶντες ἀπάσας οἱ βάρβαροι οὐκέτι μάχης ἐμέμνηντο, ἀλλὰ τὴν σύνταξιν διαλύσαντες, πρύμναν ἐκρούσαντο, καὶ ὥρμησαν εἰς φυγήν. συνεμάχησε δὲ Ῥωμαίοις τότε καὶ ἄνωθέν τις ῥοπή. πνεῦμα γὰρ ἐξαίφνης σκληρὸν πνεύσαν ἐξ ἕω πρὸς τὰ ἑσπέρια, καὶ κατεαγότα κύματα ἤγειρε, τοῖς τῶν βαρβάρων ἐπιπίπτοντα σκάφεσι, καὶ πολλὰ μὲν ἐπέκλυσε, καὶ τῷ βυθῷ παρεδίδου, πολλὰ δ' ὑφάλοις πέτραις καὶ σκοπέλοις προσήραξε καὶ συνέτριψε. τὰ δὲ λοιπὰ τῶν πληρωμάτων, τὰ μὲν τὸ ὕδωρ ἐκάλυψε, τὰ δὲ τὸ σύνταγμα στρατιωτικὸν ἐφεδρεῦον ταῖς ἀκταῖς διέφθειρεν, ἐκβρασσομένους τοῦ κλύδωνος. οὕτω δὲ καταπολεμηθέντος τοῦ τῶν βαρβάρων πλήθους, ὁ βασιλεὺς τροπαιοφορῶν εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐπανεζεύξεν. ὁ μὲν δὴ πόλεμος βαρβαρικὸς οὕτω διελύγεται, ἀρθῆναι δὲ καὶ ἑτέρα τις συγκίνησις ἔθνους, ἣ τότε τὴν ἑῴαν διέλαβε, καὶ μέχρι τῶν νῦν αὐτὴν ἀδικοῦσα, οὓς Τούρκους φαμέν. εἰσὶ μὲν οὖν οὗτοι γένος τι οὑννικὸν οἰκοῦν τὰ πρὸς ἄρκτον τῶν καυκασίων ὀρῶν, πολυπληθὲς καὶ αὐτόνομον. ἐπεὶ δ' ἡ περσῶν ἀρχή, τῶν μακεδόνων ἐφ' ἑαυτοὺς τραπέντων, καὶ ἀντιμαχομένων ἀλλήλοις, ἴσχυσε πάλιν τὴν ἀρχὴν ἀνασώσασθαι, ὡς ἐμπροσθέν μοι ἱστόρηται, ὃ δ' αὖθις ὑπὸ σαρακηνῶν τὴν ἐξουσίαν ἀφῃρέθη δεδουλωμένη τοῖς σαρακηνοῖς, καὶ οὐχ' ὑφ' ἕνα ποτὲ ἡγεμόνα τελοῦντες, πρὸς ἀλλήλους τε καὶ οὗτοι στασιάσαντες, εἰς αὐτοτελεῖς μοίρας διῄρηντο, καὶ ἀλλήλοις ἐπῄεσαν. μαχόμενος οὖν ὁ τοῦ Ἰμβραὴλ, περσίδος ἄρχων καὶ χωρασμίων καὶ μηδίας καί τινων ἄλλων, πόλεμον ἤρατο κατὰ τοὺς χρόνους Βασιλείου τοῦ πορφυρογεννήτου, κατὰ βαβυλωνίων τε καὶ ἰνδῶν, ἡττώμενος δὲ συμμαχικὸν ἐκ τούρκων μετεπέμψατο.

ναυμαχία κατὰ τῶν Ῥῶς καὶ ὅπλα αὐτῶν.

ὅπως αἱ τῶν σαρακηνῶν ἐπιτάμενοι ῥωμαίοις ἐν ... μοίρας ἐχώρησαν ἤ τινες ἔθν.

ὧν δ'

ἦν δὲ τοῖς εἰς συμμαχίαν ἐλθοῦσι τῷ μουχούμετ ταγμάρχης ταγγρολίπηξ μουκάλετ, μεθ' ὧν ὁ μουχούμετ τοῖς ἀντιθέτοις προσβαλὼν, τροποῦται αὐτοὺς, καὶ ἀναζεύξας εἰς τὰ οἰκεῖα, οὐκ εἴα τοὺς τούρκους εἰς τὴν ἑαυτῶν ὑποστρέψαι, ἀλλ' ἐβούλετο κατακατέχειν αὐτοῖς, ἵνα καὶ ἐφ' ἑτέροις χρῷτο συμμάχοις αὐτοῖς. οἱ δὲ μὴ οἷοί τε ὄντες ἀπιέναι πρὸς τὴν σφετέραν, εἰ μὴ αὐτοῖς ἀνεῴχθη ἡ τοῦ ἀράξιδος γέφυρα (ποταμὸς δ' οὗτος βαθὺς, εἰ μὴ διὰ τῆς γεφύρας οὐ περατὸς, ἡ δὲ γέφυρα ἐπεπύργωτο ἑκατέρωθεν, καὶ τοὺς πύργους φρουροὶ ἐφρούρησαν) ἐπανέστησαν, καὶ εἰς ὄρη καταφυγόντες (οὐ γὰρ ὑπερῆσαν ὄντες τρισχίλιοι, πρὸς πολλὰς τὰς συστάδην μάχεσθαι μυριάδας) ἐκτρέχοντες ἐκεῖθεν, τὰ τῶν σαρακηνῶν ἐληΐζοντο. ἐκπέμπει τοίνυν κατ' αὐτῶν ὁ μουχούμετ στράτευμα περί που τὰς εἴκοσι χιλιάδας, δέκα τῶν ὁμογενῶν ἀνδράσι τὴν αὐτῶν ἐγχειρίσας ἡγεμονίαν. οἷς οἱ τοῦρκοι νυκτὸς ἐπιθέμενοι, ῥᾷστα τοὺς πλείους κατέκοψαν. οἱ δὲ περισωθέντες σὺν τοῖς αὐτῶν στρατηγοῖς εἰς τὸν μουχούμετ ἀνθυπέστρεψαν. ὁ δὲ τοὺς μὲν δέκα τῆς στρατιᾶς ἡγεμόνας ἐξετύφλωσε, κατὰ δὲ τῶν περισωθέντων στρατιωτῶν ἠπείλει διαθήσειν αὐτοὺς τὰ χείριστα. οἱ δὲ δείσαντες, τοῖς τούρκοις προσέθεντο. ἤδη δὲ καὶ ἄλλων προσρυέντων συχνῶν, δούλων τε καὶ κακούργων, λῃστείαις χαιρόντων καὶ ἁρπαγαῖς, πολυπληθὲς ἐγένοντο στράτευμα, καὶ πρὸς μουχούμετ πόλεμον ἀπαγχὺ συρρήγνυνται, καὶ πολλῶν πεσόντων καὶ σαρακηνῶν, καὶ αὐτὸς ὁ μουχούμετ διεφθάρη. ὁμονοησάντων οὖν τῶν στρατευμάτων, παρὰ πάντων ὁ ταγγρολίπηξ τὴν ἀρχὴν τῶν ὑπὸ τὸν μουχούμετ ἐνεχειρίσθη χωρῶν. αἱρεθεὶς δ' εἰς ἡγεμονίαν, πέμψας τοὺς ἐν τῇ γεφύρᾳ τοῦ ἀράξιδος πύργους κατέβαλεν. οὕτω δ' ἀνεῳχθείσης τοῖς τούρκοις τῆς διόδου τοῦ ποταμοῦ, πολὺ τῶν βαρβάρων τούτων πλῆθος προσερρύη τῷ ταγγρολίπηκι, καὶ χεῖρα βαρεῖαν ἐκ τούτων ὁ τῶν τούρκων κτησάμενος ἀρχηγὸς, ἀφαιρεῖται μὲν πάντοθεν τοὺς σαρακηνοὺς τὴν ἀρχὴν, ἑαυτῷ δὲ ταύτην καὶ τοῖς ὁμογενέσι ἀπονέμει, καὶ ὡς ὑπηκόους τοὺς ἐκ τῆς ἄγαρ κατέστησεν. ὕστερον αὐτὸς μὲν μάχῃ τοὺς βαβυλωνίους προσεκτήσατο, τὸν δ' ἀδελφόπαιδα κουτλουμοὺς σὺν στρατιᾷ κατὰ τῶν ἀράβων ἐξέπεμψε, ὁ δὲ ἡττηθεὶς ὑπέστρεψε, καὶ διαπρεσβευσάμενος πρὸς τὸν τῆς μηδίας ἄρχοντα (οὕτω δ' ἐκαλεῖτο πάλαι τὸ βασπρακανῶν) αἰτῶν παραχωρηθῆναι διὰ τῆς χώρας αὐτοῦ διελθεῖν. ὁ δὲ τῆς χώρας ταύτης ἐκ βασιλέως ἀρχὴν προκεχειρισμένος, οὐ μόνον οὐκ αὐτῷ κατένευσε τῆς διόδου, ἀλλὰ καὶ ἀντιπαρετάξατο κατ' αὐτοῦ, καὶ συμβαλὼν ἡττήθη, καὶ πολλοὺς μὲν τῶν οἰκείων ἀπέβαλεν, ἑάλω δ' αὐτός. ὁ γοῦν κουτλουμοὺς πρὸς τὸν ταγγρολίπηκα ἐπανελθὼν, τά τε περὶ τὸν κατὰ τὴν μηδίαν διηγεῖται πόλεμον, καὶ τῆς χώρας ἐξύμνει τὸ πάμφορον, καὶ προσετίθει, εὐάλωτον εἶναι ταύτην, παρὰ γυναικῶν κατεχομένην, οὕτω καλῶν τοὺς μαχεσαμένους αὐτῷ. ὁ δὲ ταγγρολίπηξ ὀργισθεὶς μὲν διὰ τὴν ἧτταν ἐμήνιε, ἐκίνει δὲ κατὰ τῶν ἀράβων ἐκστρατείαν. καὶ ὁ κουτλουμοὺς δείσας ἀπέδρα μετὰ τῶν σὺν αὐτῷ, καὶ τὸ πάσαρ (πόλις δ' ἐστὶ τῶν χωρασμίων) τουτὶ καταλαβὼν, ἀφίσταται τοῦ σουλτὰν (οὕτω γὰρ ὁ ταγγρολίπηξ ὠνόμαστο) καὶ ἐπὶ πολὺ πρὸς τὸν θεῖον ἀντικαθίστατο, πολιορκοῦντα αὐτόν. διὰ δὲ τὴν τῆς πόλεως ὀχυρότητα μηδὲν ἀνύσαι δυνάμενον. καὶ ὁ μὲν σουλτὰν τῇ πολιορκίᾳ τοῦ πάσαρ προσησχόλητο, εἶλκε δὲ κατὰ μηδίας ἀσὰν σὺν ἀξιομάχῳ δυνάμει. ὁ δὲ προσβαλὼν τῇ χώρᾳ, καὶ συμμίξας ῥωμαίοις, πίπτει μὲν αὐτὸς, ἡττᾶται δὲ τὸ σὺν αὐτῷ στρατιωτικὸν, καὶ βραχίστων ἄτερ, τὸ πᾶν ἀπόλλυται. ὃ μαθὼν ὁ σουλτὰν ἀθυμήσας μὲν, ἐπανακαλέσασθαι δ' αὖθις ἐσπούδαζε τὸ δυστύχημα, καὶ ἀλὶμ ἀβραμίῳ ἑτεροθαλεῖ αὐτοῦ ἀδελφῷ στρατιὰν ἐγχειρίσας εἰς ἑκατὸν ἀριθμουμένην χιλιοστύας, κατὰ

Ἴσως οἱ τῆς [illegible] ταῖς ὑπὸ ῥωμαίοις [illegible] χώραις.

Turcorũ auxilijs accersitis Tangrolipice Mucaleto duce, hostes superauit: domumq; reuersus, Turcas ad sua redire non siuit, sed retinere uoluit, ut eorum opera contra alios quoque uteretur. Qui quum domum redire, nisi per Araxidis pontem nequirent (fluuius is est, qui nõ nisi ponte superari potest, utrinq; turrito, quem præsidiarij milites tenebant) deficiunt, & mõtes occupant. (nam cum tribus millibus plures non essent, cum multis millibus acie decernere non audebant) unde procurrentes, Sarracenos prædantur. Muhumetus uerò ad x x Millia contra eos mittit, decem ducibus è suis popularibus summa belli credita, quos Turci noctu aggressi maxima ex parte facilè trucidarunt, reliquiæ cum suis ducibus ad Muhumetum redierunt. Is decem illis ducibus excæcatis, & militibus atrocissima quæq; comminatus, effecit, ut præ metu ad Turcas confugerent. Ii uerò iam alijs quoque multis confluentibus, seruis & facinorosis hominibus, qui manubijs & rapinis gaudebant: numeroso confecto exercitu, prælio cũ Muhumeto cõmisso, multos Sarracenos ceciderunt, ac inter alios ipse quoq; Muhumetus cecidit. Tangrolipix igitur consensu exercituum Imperio omnium gentiũ quæ Muhumeto paruerunt, accepto, turres pontis Araxidis euertit. Fluuij porrò transitu patefacto, magna Turcorum multitudo ad eum se cõtulit. Sic magnis copijs Turcicis suffultus, omnibus Sarracenis ademptum imperium, in se & populares suos transtulit, & Agarenos sibi parêre coegit. Deinde Babylonijs bello subactis, fratris filium Cutlumum cum exercitu contra Arabes misit, à quibus superatus per legatos à principe, quem Imperator Mediæ (sic enim olim uocabatur Baaspracan) præfecerat, transitum postulat: quem is adeò non cõcessit, ut armatus illi occurreret. Sed multis suorum amissis, uictus & captus est. Cutlumus autem ad Tangrolipicem reuersus, Medicum prælium referens, eius regionis fertilitatem celebrat, eam ex pugnatu facilem esse asserens, ut qua mulieres fruerentur. Sic enim appellabat eos, cum quibus pugnarat. Cæterum Tangrolipix illi ob cladem acceptam iratus, ipse contra Arabes proficiscitur. Cutlumus autem cum suis pœnę metu aufugit, & Pasare Chorasmiorum urbe occupata, à Sultano (sic enim Tangrolipix appellabatur) defecit, & patruo à quo obsidebatur, diu restitit, ob loci munitionem frustra laboranti. Qui ea obsidione occupatus, Asanem cum iustis copijs contra Mediã mittit. Is impetu in prouinciam facto, & prælio cum Romanis commisso, ipse cadit, amisso, paucissimis exceptis, toto exercitu. Quo Sultanus cognito, sanè doluit, sed iacturam illam resarcire cupiens, Alimo Abramio fratri ex altero parente exercitum centum millium circiter contra Roma-

Tangrolipix Mucaletus Turca Sarracenorum Imperiũ euertit.

Cutlumus ab Arabibus uictus, Medos superat.

Cutlumi defectio.

Medicũ bellum.

Romanos ducendum committit. Sed Baspracanis prætor petitis ab Imperatore auxilijs, Liparitam, partis Iberiæ Dynastam expectabat, neque cum Turcis dimicandum sibi censebat, priusquam ex mandato Imperatoris Iberum auxiliares copiæ aduenissent. Romanis igitur intra munitiones se continentibus, Alimus negata pugnandi copia, Arzem uicum nullo muro circundatum, quem mercatores penè innumerabiles, homines ditissimi incolebant, se primo impetu capturum ratus, spe sua frustratus est, cum illum inuasisset. Nam incolæ aditus lignis obstruxerunt, & telis ex ædibus conijciendis multos sustulerunt. Eo per sex dies facto, cum Turcorum Dux Arzenos fortissimè se defendere nec obsidione facilè capi posse cerneret, igni eos superare instituit: quo ædibus iniecto, cum incendium undique sæuiret, ciuibus in fugam uersis, Barbari uico potiti, multum auri & aliarum opum inuenerunt, quas flamma non absumpserat. Inde iterum contra Romanum exercitum properarunt. Cum autem Liparites cum Iberibus iam adesset, sub uesperam commisso prælio Alimus & Chorosanes alter Barbarorum Dux, cum suis conuersi fugerunt, Romanis eos in multam noctem persecutis. Liparites uerò in alio cornu pugnans ab hostibus captus fuerat, quem dum Romani in castra reuersi diu expectant, casus illius ignari, quidam nunciat, captum ab hostibus festinanter abduci. Quo cognito illi in mœrore erant, Barbari uerò Lipariten ad Sultanum perduxerunt. Imperator autem liberandi illius cupidus, magnam pecuniam eius redimendi ergò & munera Sultano misit, petens, ut Turci cum Romanis fœdus ferirent. Cui Sultanus Liparitem gratis restituit, omni pecunia illi tradita, pro quo missa erat: hortatus, ne in posterum arma contra Turcas sumeret: atque ipse etiam legatum ad Imperatorem misit, quem illi Seriphen uocant. Cuius eadem ferè conditio fuit, quæ olim apud nos Syncelli. Nam ut is Patriarchæ mortui locum occupabat, sic etiam Seriphes Chalipha defuncto succedebat. Is igitur magnam urbem ingressus, & superbè cum Imperatore collocutus, cum ab eo postulasset, ut tributa Sultano penderet, infecta re est dimissus. Qua de causa iratus Sultanus, ipse Romanos aggressus est, eoque tempore Turcica gens longius progressa, totum Orientem subegit, & usque ad continentem Byzantio obuersam processit. Ac ita se res Turcicæ habuerunt. Pazinacæ uerò in Europa grassabantur, gens Scythica & populosa, ultra Istrum incolens, cui tum Tyrachus imperabat, uir nobilis ille quidem, sed ignauus. Alius uerò quidam Cegenes, ut genere obscuro ortus, ita homo acer & strenuus, ob multa egregia facinora in bellis edita populo charus erat. Qua de causa Tyrachus eum per insidias

Arzis uici direptio.

Turcorum fuga.

Liparitis redemptio.

Turci totum Orientem occupant.

Cegenis Pazinacæ ad Romanos defectio.

Ῥωμαίων ἐξέπεμψεν. ὁ δὲ τοῦ Βασπρακὰν στρατηγὸς τῷ βασιλεῖ περὶ τούτων διὰ γραμμάτων ἐδήλωσε, συμμαχίαν αἰτῶν. καὶ ὃς τῷ Λιπαρίτῃ δυνάστῃ μοίρας τῶν Ἰβήρων τυγχάνοντι ἐπέστειλε συνελθεῖν τοῖς Ῥωμαίοις, καὶ ἐπεξελθεῖν κατὰ τῶν Τούρκων. τῶν Τούρκων δὲ ἐπελθόντων ἤδη, οἱ Ῥωμαῖοι πολεμῆσαι σφίσιν οὐκ ἔκρινον, εἰ μὴ γνοῖεν τὴν βασιλικὴν γνώμην καὶ τοῖς Ἴβηρσιν. ἀπραγούντων δὲ τῶν στρατιωτῶν, μὴ δυνάμενος αὐτοῖς ὁ Ἀλὶμ συμβαλεῖν, ὡς ὀχυρώμασι περισκεπομένοις, ἐπέθετο τῇ Ἀρτζῇ (κωμόπολις δ᾽ ἦν αὕτη) πλῆθος δὲ γέμουσα αὐτῶν, ἵν᾽ οὕτως εἴπω, καὶ ἀριθμὸν ὑπερβαῖνον, ἔμποροι δ᾽ ἦσαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ πλοῦτος ἦν αὐτοῖς περιττός. ὡς οὖν ἀτείχιστον τὴν κωμόπολιν ἐξ ἐφόδου αὐτὴν ἑλεῖν οἱ βάρβαροι ἤλπιζον, ἀλλ᾽ ἔγνωσαν παραβεβλημένοι ταῖς ἐλπίσιν, ὁπόταν ταύτῃ προσέβαλον. τὰς γὰρ διόδους ὕλαις ἐπισωρεύσαντες οἱ ταύτης κάτοικοι, καὶ ταύτας αὐτὰς ἐμφράξαντες, ἐκ τῶν δωμάτων ἔβαλλον τοὺς ἐναντίους, καὶ ἀνῄρουν πολλούς, καὶ τοῦτο ἐφ᾽ ἡμέρας ἐγίνετο ἕξ. ὡς δ᾽ ἔγνω ὁ τῶν Τούρκων ἀρχηγὸς ὁ Ἀλὶμ ἐρρωμένως τοὺς Ἀρτζηνοὺς ἀντεχομένους, καὶ πολιορκίᾳ ῥᾷστα μὴ ἁλωσομένους, πυρὶ τὴν αὐτῶν περιγενέσθαι διέγνωκεν, αὐτίκα τοίνυν αὐτὸ τοῦτο καὶ τοῖς οἰκήμασιν ἐπεβάλλετο. ὡς δ᾽ ἐξήφθη πανταχόθεν πυρκαϊά, τρέπονται μὲν οἱ ἐγχώριοι, οἱ δὲ βάρβαροι κρατοῦσι τῆς κωμοπόλεως, καὶ πολὺν ἐν αὐτῇ χρυσὸν καὶ ἄλλον πλοῦτον εὑρήκασιν, ὅσος μὴ κατηνάλωτο τῷ πυρί. γενόμενοι αὖθις κατὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς ὥρμησαν στρατιᾶς. ἤδη δὲ καὶ τοῦ Λιπαρίτου σὺν τοῖς Ἴβηρσι παραγεγονότος, συμβολὴ τῶν στρατευμάτων ἐγένετο πρὸς δείλην. ὁ μὲν οὖν Ἀλὶμ καὶ ὁ Χοροσάνης (ἕτερος δ᾽ οὗτος ἦν στρατηγὸς τῶν βαρβάρων) μετὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτοὺς στρατευμάτων ἐνέκλιναν εἰς φυγήν, καὶ σφᾶς οἱ ἀντιτεταγμένοι Ῥωμαῖοι μέχρι πόρρω νυκτὸς κατεδίωκον. ὁ δὲ Λιπαρίτης κατ᾽ ἄλλο κέρας μαχόμενος ἑάλω τοῖς ἐναντίοις. ὡς δ᾽ ἐπαύσαντο τῆς διώξεως οἱ Ῥωμαῖοι, τὸν Λιπαρίτην περιέμενον, μὴ εἰδότες ὃ περὶ ἐκεῖνον συμβέβηκεν. γνωσθέντος δὲ τις αὐτοῖς ἀπήγγειλε τὴν τοῦ Λιπαρίτου ἅλωσιν, καὶ ὅτι λαβόντες αὐτὸν οἱ ἑλόντες, ἀπίασι σὺν σπουδῇ. οἱ μὲν οὖν Ῥωμαῖοι τοῦτο μαθόντες ἐν ἀθυμίαις ἦσαν, οἱ βάρβαροι δὲ τῷ σουλτὰν τὸν Λιπαρίτην ἐκόμισαν. ὁ μέντοι βασιλεὺς τὴν Λιπαρίτου μαθὼν ἅλωσιν, πέμπει πρὸς τὸν σουλτάν, ἐλευθερίας ἀξιῶσαι τὸν Λιπαρίτην ζητῶν, καὶ λύτρα τούτου πέμψας πολλά, καὶ δῶρα δὲ τῷ σουλτάν, καὶ σπονδὰς εἰς μέσον Ῥωμαίων καὶ Τούρκων γενέσθαι αἰτῶν. ὁ δὲ σουλτὰν τὸν μὲν Λιπαρίτην δωρεὰν ἠλευθέρωσε, τὰ δέ γε λύτρα πάντα τούτῳ, ὑπὲρ οὗ ἐπεπόμφεισαν, δίδωσι, καὶ μηκέτι ὅπλα κατὰ Τούρκων ἄρασθαι παραινέσας, ἐκπέπομφε. δὲ καὶ αὐτὸς πρέσβυν πρὸς βασιλέα, ὃν ἐκάλουν ἐκεῖνοι σερίφην. τοῦτο δ᾽ ἀξίωμα αὐτοῖς πάλαι ἦν τοιοῦτον, ὁποῖον παρ᾽ ἡμῖν ὁ λεγόμενος σύγκελλος· ὡς γὰρ ὁ σύγκελλος τοῦ πατριάρχου θανόντος εἰς τὸν ἐκείνου τόπον ἀντικαθίστατο, οὕτω καὶ ὁ σερίφης, τοῦ χαλιφᾶ φθαρέντος τὸν τελευτήσαντα διεδέχετο. εἰσελθὼν οὖν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν ὁ σερίφης, καὶ εἰς ὁμιλίαν τῷ κρατοῦντι ἐλθών, καὶ ὁμιλήσας ὑπερηφάνως, φόρους τελεῖν ἀπαιτῶν τῷ σουλτάν, ἀπεπέμφθη γεγονὼς ἄπρακτος. θυμωθεὶς ὁ σουλτάν, αὐτὸς κατὰ Ῥωμαίων ἐχώρησε, καὶ ἔκτοτε προχωρεῖν τὸ τῶν Τούρκων γένος, τὴν ἑῴαν ἅπασαν ἐκράτησε, καὶ μέχρι τῆς ἀντιπόρθμου τῷ Βυζαντίῳ ἠπείρου κατήντησε. τὰ μὲν οὖν τῶν Τούρκων τοῦτον εἶχε τὸν τρόπον. τὸ δὲ τῶν Πατζινάκων ἔθνος κατὰ τῆς Εὐρωπαίας μοίρας ἐκίνητο, Σκυθικὸν δὲ τὸ ἔθνος καὶ πολυάνθρωπον, πέραν Ἴστρου νεμόμενον. ἦν δὲ τότε τοῦ ἔθνους ἄρχων Τυράχ, ἀνὴρ τὸ μὲν γένος παρὰ τῷ ἔθνει λαμπρός, τὸ δὲ ἦθος ῥᾴθυμος. ἕτερος δέ τις Κεγένης καλούμενος, ἄσημος μὲν ὅσον εἰς γένους ἀναφοράν, ἀνὴρ δὲ ἀξιόλογος τὰ καὶ δραστήριος ὤν, καὶ πολλάκις ἐν πολέμοις ἀνδραγαθήσας, παρὰ τοῦ ἔθνους πεφίλητο. διὸ καὶ παρὰ τοῦ Τυρὰχ ἐλοχᾶτο,

ἰλοχᾶτο, ζητοῦντος αὐτὸν ἀνελεῖν. ὁ γοῦν Κεγένης ἐκεῖνο, καὶ δύο τῶν φυλῶν προσεταιρισάμενος, ἐκ τῶν τρισκαίδεκα οὐσῶν, σὺν αὐταῖς διέβη τὸν Ἴστρον, καὶ ἐπὶ τὰ Ῥωμαίων ὅρια γέγονεν, αὐτόμολος ἥκειν λέγων τῷ βασιλεῖ, καὶ οὐκ ἄχρηστος ἐσόμενος. ἐμηνύθη ταῦτα τῷ Μονομάχῳ, καὶ ὁ τῆς χώρας ἄρχων ἐκελεύσθη δέξασθαι τοὺς Σκύθας. ὁ δὲ Κεγένης καὶ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων φοιτήσας, εἰς ὄψιν ἦλθε τῷ βασιλεῖ, καὶ τὸ σωτήριον δεξάμενος βάπτισμα, ἐτιμήθη πατρίκιος. ἔπεισε μέντοι καὶ τοὺς σὺν αὐτῷ Σκύθας, τοῦ θείου τότε λουτροῦ μεταλαχεῖν. ποιούμενος δὲ τὰς διατριβὰς περὶ τὰ παρίστρια, καὶ διαβαίνων τὸν ποταμὸν ἀθρόον, ἐκάκου τοὺς τοῦ Τυράχ, ἀναιρῶν τε καὶ ληιζόμενος. πρεσβείαις οὖν ὁ Τυρὰχ πρὸς τὸν βασιλέα ἀποσταλείσαις, ἐπῃτιᾶτο ὅτι τὸν ἀποστάτην τοῦ ἔθνους ἐδέξατο, καὶ εἰ μὴ κωλύσει κακοῦν τὸ ἔθνος τὸν πρόσφυγα, ἀπείλει τὸ ἔθνος ὅλον ἕξειν πολέμιον. πρὸς ταῦτα δ᾽ ὁ αὐτοκράτωρ ὅτι προδώσειν ἔφη τὸν προσελθόντα γενέσθαι, ὅτι κωλύσει μὴ ἀμύνασθαι τοὺς ἐπιβουλεύσαντας. τότε τὸ μήνυμα τοῦ Τυρὰχ κομισθέντος, ἐπεὶ χειμὼν ἐπέστη, καὶ ὁ Ἴστρος ἐξ ὄχθης εἰς τὴν ἑτέραν τῷ κρυμῷ πεπηγμένος κατεστρώθη, πεζῇ διέβη τὸν ποταμὸν σὺν τῷ ἔθνει παντί, καὶ τὴν Ῥωμαΐδα χώραν καταλαβών, τὰ ἐν ποσὶν ἐληίζετο. ὁ δέ γε βασιλεὺς τοῦτο μαθὼν, στρατιὰν αὐτίκα τῷ τῆς χώρας ἄρχοντι, καὶ τῷ Κεγένῃ ἐπίκουρον ἔπεμψεν. οἱ μέντοι Πατζινάκαι τροφῶν ἀφθονίαν εὑρόντες, καὶ οἴνου καὶ ἄλλων πομάτων σκευαζομένων ἐκ μέλιτος, καὶ πρὸς ταῦτα ἀπλήστως διακείμενοι, νοσήματι κοιλιακῷ περιέπεσον. καὶ τοῦτο δὲ αὐτομόλου γνοὺς ὁ Κεγένης, ἀνέπεισε καὶ τὰς Ῥωμαϊκὰς δυνάμεις ἐπελθεῖν τοῖς ἐναντίοις. ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι τὴν κατ᾽ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων ἐπέλευσιν, καταπεπονημένοι τῇ νόσῳ τυγχάνοντες, ἰλιγγίασαν, καὶ ἀπαγορεύσαντες, μεθῆκαν τὰ ὅπλα, καὶ ἱκέται γεγόνασι, καὶ τοῖς ἐχθροῖς παρέδωκαν ἑαυτούς. τούτων δ᾽ ὅσοι μὲν ὑπὸ τὸν Κεγένην γεγόνασιν, οἱ μὲν ξίφεσι παρεδόθησαν, οἱ δὲ πρὸς δουλείαν χρυσοῦ ἀπεδόθησαν. τὸ πλῆθος δὲ τὸ λοιπὸν χρήσιμον νομισθὲν γενέσθαι Ῥωμαίοις, εἰ τὰ ὅπλα ἀφαιρεθὲν, εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν κατοικισθείη, ἐρήμην οὖσαν τῶν πλειόνων, πρὸ μακροῦ τοῦ ἔθνους ἐκείνου καταλυθέντος. ὃ καὶ γέγονε τοῦ βασιλέως κελεύσαντος. ὁ δέ γε Τυρὰχ σὺν τοῖς ἐξάρχοις τοῦ ἔθνους ἤχθη πρὸς τὸν κρατοῦντα, καὶ τοῦ θείου καταξιωθέντες βαπτίσματος, ἀξιώμασι λαμπροῖς ἐτιμήθησαν. ἐπεὶ δὲ μάχαι τότε Ῥωμαίοις περὶ τὴν ἑῴαν μετὰ τῶν Τούρκων ἦσαν, πεντεκαίδεκα χιλιάδας Πατζινάκων ὁ αὐτοκράτωρ ἐπιλεξάμενος, καὶ καθοπλίσας αὐτούς, ἵππους τε παρασχόμενος, καὶ ἐπιστήσας στρατάρχας αὐτοῖς ἐκ τῶν ὁμογενῶν, ἐς Χρυσόπολιν διεπεραίωσεν, εἰς Ἰβηρίαν κελεύσας ἀπελθεῖν, τάξας αὐτοῖς καὶ προηγητὴν τῆς ὁδοῦ. ὡς δ᾽ εἰς πόλιν τὴν Δαμάτρυν ἀφίκοντο, ἔστησαν, καὶ πρόσω βαίνειν οὐκ ἤθελον, ἀλλ᾽ εἰς τοὐπίσω δὲ χωρήσαντες, καὶ ἄχρι τοῦ πορθμοῦ ἐφθακότες, σὺν τοῖς ἵπποις τὴν θάλασσαν διαπορθμευσάμενοι περὶ τὴν τοῦ ἁγίου Ταρασίου μονήν, αὐτίκα συντόνως μάλα ποιησάμενοι τὴν ὁδοιπορίαν, τοῖς ὁμογενέσι προσῆλθον, καὶ ἐπεὶ ὁμοῦ συνηθροίσθησαν, ἀπῆλθον, καὶ ἐν τοῖς παριστρίοις πεδίοις ἐπήξαντο τὰς σκηνάς, ἐκεῖθεν δ᾽ ὁρμώμενοι, τὰ Θρᾴκια κατέτρεχον πολλάκις. ἧττον δὲ τοῦ βασιλέως κατ᾽ αὐτῶν στράτευμα πέμψαντος, ἐπικρατέστεροι ἦσαν οἱ βάρβαροι, ὥστε καὶ ἀδεῶς περὶ πάσας τὰς Θρᾴκας καὶ τὰς Μακεδονίας σκηνῶσαι, καὶ λείαν ἅπαντα τίθεσθαι, καὶ οὐ τὰ πόρρω μόνον, ἀλλὰ μέχρι καὶ τὰ τῇ πόλει ἐγγίζοντα. τέλος δὲ σπένδονται Ῥωμαίοις τριακοντούτεις σπονδάς, καὶ οὕτως ὁ τῶν Πατζινάκων ἔληξε πόλεμος. ὁ δὲ σουλτὰν οὐκ ἔληγε ληλατῶν τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους χώρας καὶ πόλεις, καὶ τὰς μὲν ληιζόμενος, τὰς δ᾽ ἐκπορθῶν τε καὶ οἰκειούμενος

περὶ δὴ τῶν σκυθῶν προσφυγόντων.

περὶ δὴ τῆς ἑτέρων σκυθῶν ἐπελεύσεως καὶ ὅπως ἑάλωσαν.

ὅπως οἱ σκύθαι ὑπὸ Ῥωμαίοις δουλεύσαντες ἀφανεῖς αὖθις ἐγένοντο.

tollere studebat. Quo ille animaduerso, duabus è tredecim tribubus sibi conciliatis, traiecto Istro in Romanorum fines uenit, se transfugisse ad Imperatorem, eique non inutilem fore pfessus. Ea re indicata, Monomachus præsidem prouinciæ Scythas suscipere iubet. Cegenes uerò Byzantium profectus, in conspectum Imperatoris uenit, & salutari baptismate initiatus, patricius est appellatus, suisque Scythis persuasit, ut & ipsi diuino illo lauacro abluerentur. Cum uerò in ripis Istri statiua haberet, & flumine subitò traiecto, Tyrachios cædibus & rapinis infestaret: Tyrachus per legatos cum Imperatore, ob transfugam susceptum expostulat, quem nisi coherceret, totam gentem hostem illi fore. Ad ea respondet Imperator, se neque dedititium proditurum, neque prohibiturum, quo minus insidiatores ulcisceretur. Hoc nuncio accepto Tyrachus, cum Ister hyberno tēpore totus conglaciasset, cum tota gente pedibus flumen transijt, Romanaque prouincia occupata, obuia quæque uastauit. Sed imperator exercitum prouinciæ præsidi & Cegeni statim subsidio misit. Pazinacæ uerò cum annonæ & uini aliarumque potionum quæ ex melle conficiuntur, copiam inuenissent, & ijs auidè se ingurgitassent: in cæliacum morbum inciderunt. Quo Cegenes è transfuga cognito, Romanis copijs fit autor hostes inuadendi. Eas cum Barbari morbo confecti contra se ire uidissent, æstuantes, & animis armisque abiectis, facti supplices, hostibus se dediderūt. Quicunque uerò in Cegenem inciderunt, partim gladijs sunt trucidati, partim auro ad seruitutem uenditi. Reliqua multitudo Romanis usui fore uisa est, si armis ademptis in Bulgaria maxima ex parte deserta, ob gentem illam non ita pridē euersam, collocaretur: idque iussu Imperatoris factum est. Tyrachus uerò & proceres eius, ad illum perducti, baptizati, magnisque dignitatibus ornati sunt. Vt autem eo tēpore Romanis cū Turcis bella erāt in Oriente: imperator delectu acto XV millia Pazinacarū armis, equis, & suæ gentis ducibus datis, Chrysopolim trāsuectos in Iberiā ire iussit: uiæ quoque mōstratore addito. Qui cū ad Damatrym peruenissent, restiterūt, nec ultrà pgredi uoluerūt, sed regressi usque ad fretū, mari iuxta D. Tarasij monasteriū equis trāsmisso, cōtinēter pfecti sunt, donec se cū popularibus suis cōiūxissent, quo facto, tabernaculis in cāpis ad ripas Istri fixis, thraciā incursarūt, copijs imperatorijs cōtra se missis subinde superiores, ut impunè per totā Thraciā & Macedoniā uagarētur, & omnia prędarent nō remota dūtaxat, sed et urbi finitima. Tādē uerò XXX annorū inducias cū Romanis paciscunt. Et hic belli Pazinacarū fuit exitus. Sultanus uerò Romanas urbes & puincias infestare nō destitit, alijs direptis, alijs uastatis, alijs suo regno adie-

Pazinacarū clades, et collocatio in Bulgaria

Pazinacæ excusso iugo uastatisque prouinciis inducias faciunt cum Romanis.

Sultani grassationes.

Romani Boilæ insidiæ Monomacho structæ uendicātur.

ctis. Subid tempus, Imperator insidias sibi factas deprehendit, à Romano Boila instructas. Is uir obscurus erat, lingua semimuta, & ui articulatè loquendi destituta, partim naturæ uitio, partim simulatione & affectatione, qua insitum sibi uitium augebat. Eo homine Imperator plus quàm ullo alio delectabatur, & nugas illius perperàm & confusè loquentis, omnibus alijs uoluptatibus præferebat: unde ita familiaris illi factus est, ut quauis hora illum conuenire & alloqui auderet. Nec minus illi gynæceum quàm Imperatoris conclaue patebat, quandocunq; uolebat, & utrinq; ei diuitiæ affluebant. Quamuis autem è triuijs ad senatorium fastigium euectus esset: tamen ea felicitate non cōtentus, regnum etiam concupiscit, idq; sibi uendicare contendit imperatore interfecto. Quos igitur Imperatori malè uelle sciebat, ijs arcanum detegebat: qui si orationem eius probarent, eos magna spe proposita ad facinus confirmabat. Sin eum conatum auersarentur, aiebat, se id tentandi gratia dixisse, ut eorum fidem erga Imperatorem exploraret, eorumq; integritate collaudata, beneuolentiam illorum imperatori testatutum sanctè affirmabat. Cum autem sic plerosq; tractaret, coniurati eius rem facilimè posse cōfici opinabantur. Nec enim in Imperatoris duntaxat cubiculum ipso dormiente aut cum Imperatrice cubante, homini patebat aditus, sed & occultorum adituum claues creditæ erant. Quare omnino destinata executus fuisset, nisi à quodam ex conscijs delatus, in manifesto scelere deprehensus esset, gladium ipsum adhuc tenens, quo Imperatorem percussurus erat. Cæterum ipse ob illius uæcordiam nullas pœnas dedit, insidiarum conscijs duntaxat supplicio affectis.

Callidissima scelerati consilij tractatio.

Monomachi profusiones rapacitas, & Orientis amissio.

Hic imperator cum se benignū & liberalem perhiberi uellet, in eo tamē neq; artem neq; modū adhiberet: à uirtute magnificētiæ, in uitiū profusionis est deuolutus. Publicā enim pecuniam ita dilargiebatur, ut neq; quibus, neque quantum, neque quando esset tribuendum, obseruaret. Nam cū Manganorū monastenū ędificaret, q ob adamatā Scleræná inchoasse fertur, ut eam tū in uenatione habitātem, per speciē structuræ inspiciēdę, crebrius uiseret: fisco & publicis thesauris exhaustis, ad pecuniæ inopiā redactus, nec illicitis quæstibus, abstinuit. Sed cū prouincię quædā essent immunes, quæ pro omnibus uectigalibus, locorū angustias tuerentur, & Barbaros aditu Romanarū dirionū prohiberent: custodijs abolitis, tributa ijs prouincijs imperauit. Vnde Barbaris sine ullo negocio patuerit. Illud certè quidē, si quis uerè cōsideret, ei acceptū ferri potest, q Oriens Marte Barbarico est subactus.

Zoes obitus.

Imperatrice Zoe prouecta ætate mortua (septuagesimum enim annum excesserat) obitum eius non ut uiro dignum est, tulit,

τος ἐπὶ τούτοις τοῖς χρόνοις καὶ ἐπιβουλὴν καθ' ἑαυτοῦ ὁ αὐτοκράτωρ ἐφώρασεν, ἣν Ῥωμανὸς ὁ Βοΐλας συνεσκεύασεν. ἦν δ' οὗτος τῶν ἀσήμων ἀνήρ, καὶ τὴν γλῶσσαν εἶχεν ἡμίφωνον, μηδ' οἵαν ὀρθοεπεῖν, ὀλισθαίνουσαν δ' ἐν ταῖς ὁμιλίαις, καὶ ἀντιπαίδευτα τοῖς ἀκροαταῖς φθεγγομένην. τοῦτο δ' ἦν τὸ μὲν ἐλάττωμα φυσικόν, τὸ δὲ προσποίησις καὶ σκευή, τῇ τῆς φύσεως διαμαρτίᾳ τῇ ὑποκρίσει τὸ σαλευργὸν ἐπιτείνοντος. τῷ τοιούτῳ τοίνυν ἀνδρὶ ὡς οὐδενὶ τῶν ὁ βασιλεὺς ἄλλων, καὶ οἱ διημαρτημένα καὶ ἀδιάρθρωτα ἐκεῖ φθεγγομένου αὐτοῦ, ὑπερηπάζετο ἄγαν τὰς ἐκείνου φλυαρίας γλυκυθυμίαν. καὶ οὕτω διὰ τοῦτο ἐπὶ βασιλεῖ προσῳκειοῦτο, ὡς παντὶ καιρὸν εἶναι αὐτῷ δὴ πρὸς ἐκεῖνον εἰσόδου καὶ δὴ φιλοδέξιος. καὶ οὐχ' οὕτως αὐτῷ τὰ πρὸς τὸν ἀνδρῶνα διήνοικτο, ὡς δὲ γυναικωνίτης οἱ ἀποκέκλειστο, ἀλλ' ἄνετος ἦν αὐτῷ ἑκάτερος, καὶ ὅτε ἐβούλετο βάσιμος, καὶ ὁ πλοῦτος ἐπέρρει τῷ ἀνδρὶ ὑπερβολικῶς, καὶ ἐκ τῶν τριόδων ἀναρπασθεὶς, ὡς αὐτὴν ἀνήχθη τὴν συγκλητικὴν κορυφήν. ὁ δὲ οὐκ ἠγάπα τῷ παρὰ δαίμονι εὐδαιμονήσας τὸν τρόπον, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας ἐρᾷ, καὶ μελετᾷ ταύτην ἑαυτῷ προσποιῆσαι, κτείνας τὸν αὐτοκράτορα. καὶ οὓς ᾔδει δύσνους τῷ βασιλεῖ, τούτοις τὸ ἀπόρρητον ἀνεκάλυπτε. καὶ τοὺς μὲν τὸν λόγον προσιεμένους μεγάλαις ἐλπίσιν ἐξαίρων, πρὸς τοὔργον ἐθάρρυνεν. εἰ δ' ἴσως καὶ πρὸς τὴν προσβολὴν ἐδυσχέραινον, εἰ δὲ πεῖραν ἔλεγε τὸν λόγον προσαγαγεῖν, ἵνα γνῷ τὴν ἐκείνων πίστιν τὴν εἰς τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ἐπαινέσας ἄνδρας τῆς διαθέσεως, καὶ γνωρίσαι τῷ βασιλεῖ εὔνους αὐτῷ τυγχάνειν διώμνυτο. ὁ μὲν οὖν οὕτω μετῄει τοὺς πλείονας, καὶ οἱ ἐκείνῳ συνομοσάμενοι ῥᾷστα τὸ βούλευμα ᾤοντο γενέσθαι ἀνύσιμον. οὐ μόνον γὰρ ἡ πρὸς τὸν βασιλικὸν κοιτωνίσκον πάροδος ἐκείνῳ ἄνετος ἦν, καθ' ὃν ἐτύγχανεν ὑπνώττων ὁ βασιλεύς, καὶ ὅτε τῇ βασιλίδι συνίαυεν, ἀλλὰ καὶ τὰς τῶν ἀπορρήτων εἰσόδων κλεῖς ἐπεπίστευτο. καὶ ἦλθεν ἂν εἰς ἔργον τὸ διαβούλιον, εἰ μή τις αὐτὸν ἐπὶ βασιλεῖ κατεμήνυσε τῶν κεκοινωνηκότων τοῦ σκέμματος. ἑάλω τοίνυν ἐπ' αὐτοφώρῳ καὶ τὸ ξίφος αὐτὸ κατέχων, ᾧ τὸν αὐτοκράτορα ἔμελλεν αὐτίκα διαχειρίσασθαι. ἀλλ' ὁ μὲν διὰ τὸ τῆς [illegible] ἀβέλτερον, οὐδὲν ὑπέστη δεινότερον, οἱ δὲ τῆς ἐπιβουλῆς ἐκείνῳ συνίστορες ἐκολάσθησαν ἐπιτιμίοις. οὗτος ὁ βασιλεὺς φιλότιμος δοκεῖν βουλόμενος καὶ ἐλευθέριος, μὴ μέτρον δὲ συμπεριφέρων τῇ ἀρετῇ εἰς ἔχθραν, εἰς κακίαν ταύτην μετήνεγκεν. ἀντὶ γὰρ μεγαλοπρεπείας εἰς ἀσωτίαν μετεκυλίσθη, ὅτι οἷς ἔδει, παρεῖχε τὰ δημόσια χρήματα, ὅτι ὅσα περ ἔδει, ἔθ' ὅτι χρεών. καὶ τῆς μονῆς δὲ τὴν τῶν Μαγγάνων οἰκοδομῶν (λέγεται γὰρ τῆς οἰκοδομῆς ἄρξασθαι διὰ τὴν ἐρωμένην αὐτοῦ, τὴν Σκλήραιναν λέγω, ἵν' ἐκείνῃ προσφοιτᾷ συνεχῶς, ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ κυνηγεσίου ἐχούσῃ ἐκεῖσε διὰ τὴν καθέδρασιν, πρόφασιν ἔχων τὴν ἐπισκέψιν τῆς δομήσεως) ἐξεκένωσε τῶν βασιλείων καὶ κοινὰ θησαυρίσματα. ὅθεν χρημάτων ἀπορούμενος, οὐδὲ τῶν ἀπειρημένων πορισμάτων ἀπείχετο, ἀλλὰ καὶ χωρῶν οὐσῶν ἀεὶ πρὸς τὸ δημόσιον τοῖς βασιλεῦσιν ὁ δασμὸς συνεισφέρον, ἀλλ' ἀντὶ πάσης δασμοφορίας, δυσχωρίας ἐφρούρουν, καὶ τοῖς βαρβάροις τὴν εἰς τὰς Ῥωμαίοις ὑποκειμένας χώρας ἀπετείχιζον πάροδον. ἐκεῖνος φόρους ταῖς χώραις ἐπιτάξας, ἐσχόλασε τὰς φρουράς. καὶ τοῦ λοιποῦ ἡ πρὸς τὰς Ῥωμαίας χώρας ῥᾳδία τοῖς βαρβάροις ἐγένετο πάροδος. ἐκεῖνος τοίνυν ὁ ἀνὴρ αἴτιος τοῖς ἀκριβῶς λογιζομένοις κριθήσεται, τοῦ τὴν ἑῴαν μοῖραν δουλωθῆναι κρατηθεῖσαν βαρβαρικῶς. τῆς δὲ βασιλίδος Ζωῆς ἐν γήρᾳ βαθεῖ (ὑπὲρ γὰρ τὰ ἑβδομήκοντα ἔτη παρεξέτεινεν αὐτῇ τὸ βιώσιμον) καταλυσάσης τὴν ζωήν, οὐκ ἀνδρικῶς ἐκεῖνος ἐθρήνησεν.

περὶ Βοΐλα, τοῦ βασιλεῖ ἐπιβουλεύσαντος.

ὅτι ὁ βασιλεὺς [illegible] χρήματα [illegible].

πῶς ἡ ἑῴα [illegible].

ἀλλὰ

ἐθρήνει μέντοι γε μειρακιωδῶς, λέγεται δὲ καὶ ἀγγέλοις αὐτὴν παρεικάσαι, ἐπεὶ φύντα τοῦ μνήματος ἐκείνης μύκητα ἐκεῖνος ὑγρότητος αἰτίᾳ ἐθεάσατο, καὶ τοῦτο καλῶν σημεῖον ἄνωθεν οἰκονομηθὲν, ἵνα μὴ ἀγνοῆται ἡ βασιλὶς ταῖς νοεραῖς συντεταγμένη δυνάμεσι. τῆς δὲ, ὡς εἴρηται, θανούσης, ὁ βασιλεὺς ἔτι φλεγμαίνων περὶ τὰ ἐρωτικὰ, ἐπεφέρετο τοῖς βασιλείοις μειράκιόν τινα, ὅμηρον δοθεῖσαν ῥωμαίοις ἐξ ἀλανῶν, παῖδα τινὸς τῶν παρ' ἐκείνοις ἀρχηγετοῦντος, καὶ ταύτην σεβαστὴν ὀνομάζει, βασίλειον αὐτῇ τὴν θεραπείαν ἀπέταξε, καὶ πλούτου χορηγίαν δαψιλεστάτην. καὶ εἰ μὴ τὴν βασιλίδα τὴν θεοδώραν λέγω περιποιούμενος ᾐδεῖτο, ἢ μᾶλλον τὸ τῆς τετραγαμίας ἐγκλήματος ἄθεσμον, καὶ βασίλισσαν ἂν τὴν ἐξ ἀλανῶν ἑαυτοῦ ἀνεῖπε, καὶ διαδήματι κατεκόσμησεν. ἐκείνου δὲ θανόντος, οὐ περιμεμένηκε τῇ σεβαστῇ τὸ εὐτύχημα, ἀλλ' εἰς τὴν προτέραν τῆς ὁμηρείας τύχην ἐπαναλήλυθεν αὖθις. περὶ δὲ τῆς τελευτῆς τοῦ αὐτοκράτορος, οὐ μακρὸς ἐξεμετρήθη χρόνος, ἀφ' οὗ τῆς ἀρχῆς τῶν ῥωμαίων γέγονεν ἐγκρατὴς, καὶ ἡ νόσος ἀρθρῖτις ἐνέσκηψεν, ἣ πρότερον τοῖς ποσὶν ἐκείνου τοῦ ῥεύματος ἐπένεγκε τὴν φοράν. ὥστε τὰς βάσεις αὐτοῦ πρὸς πορείαν, καὶ στάσιν ἀδυνάτους. εἰ δέ ποτε καὶ κινήσεως ἀνάγκην ἔσχηκεν, ἢ πρὸς ἑτέρων ὑποβασταζόμενος, περιεβαινε δυσχερῶς, ἢ καὶ πέμπαν ἐκφερόμενος ἦν. τοῦ χρόνου δὲ προϊόντος, καὶ ταῖς χερσὶν ἐπέρρει τὸ ἄλγος. εἶτα καὶ τοῖς ὤμοις ἐπεκλύσατο, καὶ τέλος ὅλον αὐτοῦ τὸ σῶμα τῷ ῥεύματι κατακλύζειν, καὶ πιέζειν, καὶ διαρρηγνύειν, ταῖς τῶν ἄρθρων κοιλότησιν ἐγκαθημένου τοῦ ῥεύματος. ἐκάμνετο οὖν οὕτω πρὸ μακροῦ τὸ σῶμα τῷ βασιλεῖ. εἶτα καὶ ἕτερον αὐτῷ συμβέβηκε (τὸ δ' ἦν ἐκ πνεύματος νυγμὸς περὶ τὴν πλευράν) περὶ σωτηρίας ἀπέγνω ἐκείνῳ καὶ τοῖς αὐτοῦ περὶ τῆς σωτηρίας ἔδοξε τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὧν τις πρῶτος ὁ λογοθέτης ἦν ἰωάννης, ἐκτετμημένος ἀνδρίσκος, ἄσημος μὲν ἐκ γένους καὶ δυσγενέστατος, πρὸς δὲ πράγματα μεταχείρισιν ἀφυέστατος, γραμματικῆς δὲ τέχνης τοσοῦτο μετεσχηκὼς, ὥστε μετ' ὀρθότητος ἀττικίζειν ἀδυνατεῖν, μήτ' ἀπταίστως ὀρθογραφεῖν. ἐφ' ᾧ δὴ τὴν τῶν κοινῶν πραγμάτων διοίκησιν ὁ βασιλεὺς ἐποιήσατο. καὶ τῆς βουλῆς ἀπέδειξεν ἀπάντων κορυφαιότατον. ἦν μὲν γὰρ τῶν βασιλικῶν διοικήσεων πρότερον ἀνὴρ τούτῳ τὰ πάντα ἀντίξοος καὶ γένος καὶ λόγον καὶ τὴν περὶ τὰς πολιτικὰς οἰκονομίας ἀκρίβειαν. τοιοῦτος δ' ὢν, ὅτι κελεύσαι παρὰ τὸ καθῆκον ἐπιτάξειεν αὐτῷ ποιῆσαι ὁ βασιλεὺς, οὐκ ἦν τῇ προαιρέσει τοῦ κρατοῦντος ὑπακούων, ἀλλ' ἀντέλεγέ τε καὶ ἀνεῖργε τοῦ μὴ προσήκοντος. ὃ δὲ ἐχαλέπαινε, καὶ πολλάκις τούτου γενομένου, ἐμίσει τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐκείνου ἐλευθερίαν, καὶ ἵνα τὸν ἀντίξουν ἀποφορτίσαιτο, μεθίστησι μὲν ἐκεῖνον τῆς τῶν κοινῶν διοικήσεως (ὁ λιχούδης ἦν οὗτος) μεταφέρει δὲ τῷ ἰωάννῃ, καὶ τούτῳ τὴν τῶν πολιτικῶν πραγμάτων ἐγχειρίζει κυβέρνησιν, ἵνα μὴ πρός τινος ἐφ' οἷς ὁρμήσει ἀνείργοιτο. οὗτος τοίνυν ὁ ἰωάννης καὶ ἕτεροι, μέγα κατὰ πάντων δεδυνημένοι παρὰ τῷ βασιλεῖ, ἀπεγνωκότες αὐτῷ τὸ βιώσιμον, πείθουσι τὸν κάμνοντα, φροντίσαι περὶ διαδοχῆς, καὶ ὑποβάλλουσιν αὐτῷ ὡς πρὸς τὴν ἀρχὴν ἐπιτήδειον τὸν πρωτεύοντα, ὃς δὴ τῆς τῶν βουλγάρων ἀρχῆς προεστήκει, καὶ ἀποδημεῖ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. ἐστάλη τοίνυν ὁ τὸν ἄνθρωπον μετακαλεσόμενος. ἐκ δὲ τῆς βασιλίδος θεοδώρας οὐ λάθρα ἀπεκέκρυπτο. ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος τὸ βούλευμα τὴν βασιλίδα διέλαθε. συνεῖσα δὲ ὡς ἐπ' ἄλλον αὐτῇ ποιοῦνται τὸ κράτος ὁ πλεῖστοι, τοῦ μὲν ἔτι δυσθανατοῦντος περὶ τὰ τῶν μαγγάνων βασίλεια, ἐκείνη δὲ αὐτοθεν τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῇ ἐμβιβασθεῖσα νηΐ, εἰς τὸ μέγα προσωρμίσθη ἀνάκτορον, καὶ αὐτῇ ἡ βασιλικὴ δορυφορία προσερρύη αὐτίκα, καὶ τὸ

sed muliebriter luxit, eamque angelis æquiparasse fertur: cum ob loci humiditatem ex eius monimento fungus germinasset, quem signū diuina prouidentia editum uocauit, ut ne ignoraretur Imperatricem in cœtum intelligentium potestatum esse receptam. Verùm adhuc amoris incendio flagrans, adolescentulam quādam Alani principis filiam, obsidem Romanis datam, in Regiam introductā Augustā appellat, addita custodia Regia & sumptibus liberalissimis. Quod ni Theodorā Imperatricem reueritus esset, ac potius quarti coniugij dedecus & nefas, amicā suam etiam imperatricem appellasset, & diademate exornasset. Cæterum illa Augustæ felicitas nō diu durauit. Nam post Imperatoris obitum, ad pristinam conditionem est reuersa. Nunc de exitu Imperatoris est dicēdum. Non multò post quàm sceptro potitus esset, morbus eum articularis inuasit, humoribꝰ principió ad pedes decurrentibus, ut neque stare neque ingredi posset. Quando autem eum moueri necesse erat, aut ab alijs suffultus ægrè ingrediebatur, aut gestabatur. Verùm progressu temporis, fluxiones in manus etiam incumbebant. Deinde humeros uexabant. Denique totum corpus infestabant & laxabant, cauitatibus articulorum se insinuantes. Ad hæc aliud accessit malum, uellicatio lateris ex anhelitu, qua fiebat, ut nec ipse uitæ diuturnioris spem haberet, nec eius proceres, quorum primarius erat Logotheta Ioannes, castratus homuncio, obscuro & ignobilissimo genere ortus, & ad res gerendas ineptissimus, grammaticæ artis adeò peritus, ut in affectatione Atticismi, neque rectè loqui, neque citra errorem scribere posset. Ei summam rerum imperator commisit: eundem principem senatus designauit. Nam prius Reipublicæ administratio penes uirum, huic omnino & genere & facundia & scientia regendæ ciuitatis dissimilem fuerat. Qui cum Imperator aliquid secus quàm conueniebat, iuberet, non statim ad uoluntatem eius propendebat, sed refragabatur & deterrebat. Quod cū sæpius fieret, ille grauiter & iniquo animo libertatem illius ferens, homini (Lichudes is uocabatur) ut aduersatore careret, munus id ereptū, in Ioannem transfert, ne suæ cupiditates inhiberentur. Is igitur Ioannes & alij magnates, desperata Imperatoris uita, ei autores sunt de successore deliberandi: monentque, Protcuontem aptum esse ad Imperium, qui cum Bulgariam regeret, ab urbe aberat. Missus igitur est, qui eum accerseret: id'que clam Theodora, non tamen ita, quin arcano illo consilio deprehenso, ægrotum potestatem in alium transtulisse cognorit. Itaque illo moribundo in Mangania regia relicto, industria ministrorum suorum conscensa naue ad magnam Regiam appellit. Ibi & imperatorijs satellitibus, &

Monomachus Alanā cōcubinam ascifcit.

Morbus articularis & lateris dolor.

Ioānes Logotheta princeps Senatus.

Lichudes ob integritatem loco mouetur.

Theodora Protcuontē anteuertit.

selectis senatoribus ad eam confluentibus, Imperatrix ab omnibus est salutata, ut ad quam imperium iure hæreditario pertineret. Ea res Monomacho dolorem auxit: cumque non amplius uixisset, quàm ut suspirio dolorem & tristitiam inde conceptam testari posset, expirauit. Regnauit annos duodecim, & menses octo: sepultus est in Mangania, mansione à se condita.

Monomachi obitus.

γερουσίας τὸ ἐκεῖθεν, καὶ αὐτοκράτωρ πρὸς πάντων ἀνερρήθη, ὡς αὐτῇ τοῦ κλήρου τῆς ἀρχῆς προσήκοντος. τοῦτο τὸν μονομάχον γνόντα, προσέθηκεν ἄλγημα, καὶ βραχύ τι διελθὼν, ὅσον ἀποσφάξαι τοῖς γινομένοις καὶ ἀθυμῆσαι, ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἔτη δώδεκα καὶ μῆνας ὀκτὼ, καὶ κατετέθη εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ δομηθεῖσαν μονὴν τῶν μαγγάνων.

IMPERIVM THEODORÆ Imperatricis.

Theodora sola potita rerum, iam effœta ætate, Imperatorẽ sibi adiungere noluit, sed delectata Imperio, quoad uixit, omnia in sua potestate habuit, idque consilio & opera ministrorum quoque suorum, quos summis Magistratibus præfecit. Rerum ciuilium administrationem Syncello Leoni, cognomento Paraspondylo, mandauit, qui olim imperatori Michaeli operam nauarat. Ipsa uerò pro tribunali præsedit, legatis respondit, magistratus creauit, ius dixit, suffragia tulit, sententiam suam in rebus priuatis & communibus interposuit. Ac fortunata fuit eius gubernatio. Neque enim quisquam illi se opposuit, neque subditi decreta eius neglexerunt, neque ulla gens tum Romanis bellum fecit, sed & anni partes suam temperiem habuerunt, & terra uberes fructus tulit. Quamuis autem nani grandis, ut dictum est, sceptris potita esset, tamen adhuc longum sibi uitæ tempus pollicebatur, cum corpore firmiore esset, quod laboribus haud facilè cederet. Sed cum & ipsam fata urgerent (etsi Monachi quidam nescio quot ei secula uitæ promittebant) & familiares eius ob morbum grauissimum, quem Iliacum medici uocant, de salute illius desperassent: in unum congressi deliberant, quis in eius locum substituendus esset, à quo prosperitas illa & felicitas conseruaretur. Eis porrò deliberantibus talis uisus est Stratioticus Michael, uir Byzantius ille quidem, sed ad tractationem rerum, tanti præsertim principatus, quum ob naturalem socordiam & simplicitatem, tum ob ætatem longissimam ineptus. Neque enim senex erat, ut uulgò uocabatur, sed penè decrepitus. Persuadent igitur Imperatrici, ut eum in Imperio collocet: à qua statim diademate redimitus est, sanctissimo prius iureiurando adactus, se nihil sine illorum consensu in Imperatorque administrationibus decreturum. His peractis Imperatricem spiritus defecit, quum annum unum, & menses nouem imperasset.

Theodoræ autoritas et felicitas.

Theodoræ irrita lõgæ uitæ spes.

Straticticus Michael Imperator designatur.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙΛΙΔΟΣ θεοδώρας.

Ἡ δὲ βασιλὶς θεοδώρα ἐξ ἔρημου τῆς αὐταρχίας κρατήσασα, βασιλέα τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσαι οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἐνδιαβεῖσα τῇ ἐξουσίᾳ, ὅσον ἐπεβίω τῇ βασιλείᾳ καιρὸν, αὐτὴ τῶν ὅλων ἦν ἐγκρατὴς, πρὸς τοῦτο καὶ παρὰ τῶν αὐτῆς θεραπόντων ἐμβιβασθεῖσα, οὓς καὶ ταῖς μεγίσταις ἐπέστησε τῶν ἀρχῶν. τὴν δὲ τῶν πολιτικῶν πραγμάτων διοίκησιν τῷ συγκέλλῳ λέοντι, ὃς παρασπόνδυλος ὠνόμαστο, ἐνεχείρισε, τῷ πάλαι τῷ βασιλεῖ μιχαὴλ ὑπηρετήσαντι. ἡ δὲ προὐκάθητο τοῦ βήματος, καὶ ἐχρημάτιζε πρέσβεσι, καὶ τὰς ἀρχὰς ἐχειροτόνει, καὶ δίκας ἐδίκαζε, καὶ ψήφους ἐξέφερε, καὶ διετάττετο δημοσίαις καὶ κοιναῖς ὑποθέσεσι, καὶ εὐδαιμονῶν ὑπῆρχεν αὐτῇ τὸ αὐτοκρατὲς. οὔτε γάρ τις αὐτῇ ἀντῆρε χεῖρα αὐτῇ, οὔτ' ὀλιγώρως πρὸς τὰ ἐκείνης διαγγελθέντα ὤφθη διατεθὲν τὸ ὑπήκοον, οὔτ' ἔθνος τότε κατὰ ῥωμαίων ἐκίνησεν, ἀλλὰ καὶ εὐκρασία γέγονε τῶν ὡρῶν, καὶ ἡ γῆ τοὺς καρποὺς ἀφθόνους ἐξήνεγκεν. ἔξωρος δὲ, ὡς εἴρηται, καὶ πλήρης ἀμφοῖν ἡ βασιλὶς αὕτη τῶν σκήπτρων κρατήσασα, ὅμως μακροὺς ἐπὶ τῆς ζωῆς ἑαυτῇ ἐπηγγέλλετο χρόνους. ἦν δὲ καὶ τὸ σῶμα ἐρρωμενέστερον, καὶ μὴ ῥᾳδίως πόνοις καμπτόμενον. ἐπεὶ δὲ καὶ ταύτην κατέλαβε τὸ χρεὼν (εἰ καὶ τινὲς αὐτῇ μοναχοὶ αἰῶνας ἐπὶ ζωῆς ἐπηγγέλλοντο) καὶ νόσῳ περιπεπτώκει δεινῇ, ἣν τοῖς ἀσκληπιάδαις ὀνόμασται εἰλεὸς, καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν αἱ ἐλπίδες αἱ περὶ αὐτῆς ἀπεγνώσθησαν. συλλεγέντες βουλεύονται, τίνα αὖ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀντεισαξῶσιν, ὃς αὐτοῖς τὴν δυναστείαν τηρήσει καὶ τὸ εὐτύχημα. ἔδοξεν οὖν πρὸς τοῦτο ἐπιτήδειος κατάλληλος ὁ στρατιωτικὸς μιχαὴλ, ἀνὴρ ἐκ βυζαντίου μὲν γεγονὼς, πρὸς πραγμάτων δὲ, καὶ τοιαύτης ἡγεμονίας, μεταχείρισιν ἀνεπιτήδειος, ἔκ τε φυσικῆς νωθείας καὶ ἀφελείας, καὶ διὰ χρόνου μῆκος, ὃ τῇ ἐκείνου παρεξέτεινε ζωῇ. οὐδὲ γὰρ οὐ γέρων ἦν, ὡς παρὰ τοῦ δημώδους πλήθους ὠνόμαστο, ἀλλὰ πρεσβύτης. τοῦτον οὖν πείθουσι τὴν θεοδώραν ἀντικαταστῆσαι τῇ βασιλείᾳ. ἡ δὲ αὐτίκα ταινιοῖ τῷ βασιλείῳ τὸν μιχαὴλ διαδήματι, πρότερον ὅρκοις πεπληρωφορηθέντα φρικωδεστάτοις, μήτι τῆς ἐκείνων γνώμης χωρὶς μὴ τὰς τῆς βασιλείας οἰκονομήσειν διοικήσεσιν. ἐπὶ τούτοις τὴν βασιλίδα τὸ πνεῦμα ἐξέλιπε, μοναρχήσασαν ἔτος ἓν καὶ μῆνας ἐννέα.

[illegible] (margin note, Greek)

τελευτὴ τῆς βασιλίδος θεοδώρας.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΥ ΓΕΡΟΝΤΟΣ.

ΟΝ δ᾽ ἄρξαι τρόπον ὁ πρεσβύτης Μιχαὴλ αὐτοκράτωρ ἀναρρηθεὶς, τοῖς μὲν τῆς γερουσίας καὶ τῷ δημώδει πλήθει καὶ λίαν τὸ προσηνὲς ὤφθη φιλοτιμότατος, ἕκαστον τούτων εἰς βαθμοὺς προβιβάζων ἀξιωμάτων, καὶ τιμὰς προσνέμων ἀκαταλλήλους τοῖς πλείοσι. τοῖς δὲ στρατιωτικοῖς καταλόγοις, καὶ μάλιστα τοῖς τούτων ἐξόχοις, οἳ στρατηγεῖν τε καὶ ἰλαρχεῖν ἐτετύχηντο πρὸ πολλοῦ, καὶ λίαν ἀντιστρόφως τοῖς ἄλλοις ἐκέχρητο. οὔτε γὰρ φιλοτίμως πρὸς αὐτοὺς ἐπεδείξατο, ἄρτι καταλαβόντας τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, οὔτε μὴν πρᾳείοις αὐτοὺς ἠξίωσε τοῖς ῥήμασιν. ἤστην δὲ τούτων πρωτεύοντε ἄνδρε δύο, μαγίστρω μὲν ὄντε καὶ ἄμφω, λαμπρὼ δὲ τὰ γένη, καὶ οὐχ ἧττον στρατηγικῇ συνέσει καὶ κράτει χειρῶν καὶ θάρσει ψυχῶν ἐχέτην τὴν περιφάνειαν. τούτων ἅτερος ἦν ὁ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος, ὁ δὲ λοιπὸς ὁ Κεκαυμένος Κατακαλών, ᾧ Κολώνεια ἡ πατρίς, ὃν καὶ δοῦκα Ἀντιοχείας τυγχάνοντα ἅμα τῇ ἀναρρήσει παρέλυσε τῆς ἀρχῆς, τὸν οἰκεῖον ἀνεψιὸν Μιχαὴλ αὐτίκα μάγιστρόν τε καὶ δοῦκα τῆς Ἀντιοχείας προχειρισάμενος, καὶ Οὐρανὸν ἐκείνῳ θέμενος τὸ ἐπώνυμον, ἵνα πρὸς τὸν ἀρχαῖον Οὐρανὸν ἀναφέρειν δοκῇ τὸ γένος. τὸν δὲ ῥηθέντα Κεκαυμένον, ὡς δῆθεν μὴ καλῶς χρησάμενον τῇ ἀρχῇ, ἀλλὰ τάς τε δυνάμεις καταλελυκότα, καὶ φορτικὸν τοῖς ὑπὸ χεῖρα γενόμενον, καὶ ἐπέπληξεν ἰταμώτερον, καὶ ὀνείδεσιν ἔβαλε, καὶ οὐδ᾽ ἐφείσατο ὕβρεων. ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων λαμπροτάτων ἀνδρῶν, καὶ συνταγματαρχούντων ἐκείνῳ, ὑπεραπολογουμένων τοῦ ἀνδρὸς ὁρμητικώτερον, οὐδ᾽ ἐπ᾽ ἐκείνοις τῆς γλώττης ἐφείσατο, οὔτε μὴν αὐτὸν ᾐδέσθη τὸν Κομνηνόν. ταῦτα τοὺς στρατιώτας εἰς ἀθυμίαν ἐνέβαλε, τοῖς μὲν ἄλλοις φιλοδωρότατον ὁρῶντας τὸν Μιχαήλ, ἑαυτοὺς δὲ μηδ᾽ ἐν λόγοις τοῦ εὐμενοῦς ἐναξιουμένους, ὅμως μέχρι τινὸς ἐπέχειν καρτερῆσαι, ἀλλὰ καὶ δευτέραν πεῖραν ἐπαγαγεῖν ἐβουλεύσαντο. πρότερον δ᾽ ὁ λόγος ἑτέραν περὶ τῆς βασιλείας διηγήσασθαι νῦν ἐπανάστασιν. καὶ οὕτω πρὸς τὴν τῶν ἀνδρῶν τούτων ἐπανελεύσεται. ὁ γὰρ τοῦ βασιλέως Κωνσταντίνου τοῦ Μονομάχου ἐξάδελφος, ὁ πρόεδρος Θεοδόσιος, ἄρτι τοῦ Μιχαὴλ ἀναρρηθέντος, ἐν δεινῷ ποιησάμενος τὴν ἐκείνου ἀνάρρησιν, σὺν οἰκείοις θεράπουσι προσλαβόμενος, καί τινας ἄλλους ὅσοι κατ᾽ ἐκεῖνον ἐλαφρίαν νόσον φρενῶν, περὶ δείλην ὀψίαν διὰ τῆς ἀγορᾶς ἀπῄει, τούτοις δορυφορούμενος, ἑαυτῷ προσήκειν τὸ κράτος λέγων, διὰ τὴν πρὸς τὸν Μονομάχον συγγένειαν, καὶ ἀδικεῖσθαι ἐπιβοώμενος. γενόμενος δὲ περὶ τὴν δημοσίαν εἱρκτήν, ἣ Πραιτώριον κέκληται, τὰ κλεῖθρα διαρρήξας, τοῖς ἐν αὐτῇ καθειργμένοις αὐτὸς παρέσχε τὴν ἔξοδον. τὸ δ᾽ αὐτὸ καὶ ἐν τῇ περὶ τὴν Χαλκῆν εἰργάσατο φυλακῇ, ἐλπίσας διὰ τούτων τοῦ περὶ σκοπὸν ἐπιτεύξεσθαι. ὡς δ᾽ ἔμαθε στρατιωτικὴν ἀθροίζεσθαι περὶ τὰ βασίλεια δύναμιν, καὶ ἤδη εἶναι κατ᾽ αὐτοῦ, πρὸς τὴν μεγάλην τρέπεται ἐκκλησίαν, καὶ μόνος σὺν τῷ υἱῷ καταληφθείς, τῶν ἑπομένων αὐτῷ διασκεδασθέντων, ἐξάγεται τῆς ἐκκλησίας, καὶ ὑπερορίαν καταδικάζεται. ὡς τοῦτο δὲ τέλος τοῦ ἐγχειρήματος αὐτῷ κατέστρεψεν, ὁ δημώδης ὄχλος ἐπεγγελῶντες αὐτῷ, ῥήματά τινα συνθέντες, ἐπῇδον αὐτῷ, τὰ δ᾽ ἦσαν, ὁ μωρὸς ὁ Μονομάχος, ἅ τι ἐφρόνει, ἐποίησε.

καὶ ταῦτα μὲν ἔσχεν οὕτως. οἱ δ᾽ ἐμπαροινηθέντες τῶν ἑῴων ἀρχόντων, καὶ αὖθις πεῖραν προσάγουσι, καὶ προσίασι τῷ τὰ κοινὰ διοικοῦντι τῷ πρωτοσυγκέλλῳ Λέοντι, καὶ ἱκετεύειν δι᾽ ἐκείνου ἐπιχειροῦσι τὸν

Ἐν τοῖς στρατιωτικοῖς ἄρχουσιν ὁ δὲ ὡς ἐχθρὸς ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ.

Ἐπανάστασις τοῦ Μονομάχου Θεοδοσίου.

Προσίασιν οἱ στρατιωτικοὶ ἄρχοντες πρὸς τὸν πρωτοσύγκελλον.

IMPERIVM STRATIOTICI SEV Militaris Michaelis, qui & senex dicebatur,

Michael senex hoc modo Imperator appellatus, Senatores & plebeiam multitudinem benignissimè tractauit, ad dignitatum gradus promouendo, & honores plerisque tribuendo, qui captum illorum excederent. Cum militaribus autem catalogis, ac ijs potissimum qui cęteris antecellentes, multò antè exercituum alarumque ductores fuerant, longè secus egit. Nam recens urbem ingressis, neque ullum honorem habuit, neque benignis alloquijs eos deliniuit. Eorum primarij duo uiri fuere, uterque Magister, & illustri genere ortus, splendorē illum imperatoria arte, robore manuum & fiducia animorum magis etiam assecutus: alter, Isaacius Comnenus, alter Ambustus Catacalo, patria Coloniensis, cui simul ac designatus fuerat Imperator, Antiochiæ ducatū ademit, suumque consobrinum Michaelem statim Magistrum & ducē Antiochiæ declarauit, Vrani cognomento addito, ut genus ad ueterem illum Vranum referre uideretur. Eum igitur Ambustum, quasi malè gesto magistratu, & copijs militaribus imminutis, & grauem obuio cuique, acrius obiurgauit, ac ne probris quidem & cōtumelijs abstinuit: cumque alij splendidissimi uiri, collegæ eius, hominem defensuri essent, ne contra illos quidem linguæ moderatus est, aut ipsum Comnenum reueritus. Ea res militum animos deiecit, qui Michaelem in alios liberalissimū, se ne uerborū quidem benignitate dignari uiderent: neque tamē ad res nouandas cōcitati sunt, priusquam denuo periculum eius fecissent. Sed antequam ad illorū seditionem ueniam, alius motus est exponendus. Cōstantini Monomachi patruelis, Theodosius præses, Michaelis designationem ægrè ferens, statim ministris suis assumptis, & nonnullis alijs eadem animi leuitate laborantibus ascitis, crepusculo ijs satellitibus circundatus, per medium forum incessit, imperium ob Monomachi cognationem ad se pertinere dicens, atque iniuriam sibi fieri clamitans. Cum uerò ad publicum carcerem quod prætoriū dicitur, uenisset, clauiris perruptis, exitū clausis patefecit. Idem in ea quoque custodia fecit, quæ ad Chalcen est, eorū opera se uoti sui fore compotem sperans. Verùm ubi cognouit militares copias circa Regiam contra se collectas iamiā adfore, ad magnam Ecclesiam conuertitur, ex eaque solus cū filio relictus, gregalib⁹ suis dilapsis, educitur, & relegatur. Hoc euentu conatum eius consecuto, plebeia multitudo per ludibrium hāc cantilenam in eum cecinit:

Fatuus Monomachus, quod cogitauit, egit.

Cęterū Oriētales duces iniurijs affecti, denuo fortunā pīclitaturi, Protosyncellū Leonē cōmunia negocia ꝓcurantē adeūt, eo intercesso

Michael in togatos liberalis, in sagatos asper.

Isaacius Comnenus. Ambustus Catacalo.

Theodosij Præsidis seditio.

Orientales duces ob cōtemptū sui regnum affectant.

re Imperatorem precaturi, ne soli negligerẽtur, cum cæteri omnes liberalitatis eius fructum aliquẽ percepissent: alijs præsertim suauiter uiuentibus, se uerò in acie stantibus, Romanumque Imperium propugnãtibus. At ille nihilo dexterior Imperatore, ad tractandos uiros dolentes, & tumorem ex dolore ortum reprimendum: asperitatem eorum adeò non lenijt, ut etiam auxerit, singulorum uirtutem eleuando, & omnes sine honore dimittendo. Hac secunda repulsa irritati, non diutius sibi cunctandum esse censuerunt, sed quisque proximum cohortatus, animo conceptum facinus ad exitum perducere decreuerũt. Visum autem eis est Bryennium quoque uirum illustrem, Macedonicarum copiarum ducem, & Cappadociæ præfectum in consilium & auxilium adhibere, qui causas & ipse simultatis contra Imperatorem haberet. Qui cum operam promisisset, in deliberatione deligendi Imperatoris, omnium suffragijs Comnenus cæteris est prælatus. His compositis, domum omnes redierunt, discessu suo Imperatori denunciato. Abijt & Bryennius cum suis legionibus: cumque in Orientalem prouinciam unà cum Ioanne Opsara Patricio, qui aurum uehebat, uenisset, militarium stipendiorum distributionem administrabat: qua iam incboata, singulis militibus frumentum admetiebatur, & pecuniæ summam augebat. Opsara uerò quæstore negante, se id ab Imperatore in mandatis habere: Bryennius eum insolentius tacere, & quod iuberetur, facere iussit. Adhuc detrectantem & audacius refragantẽ, ira percitus arrepta coma & barba eius, solo illisum, in uincula coniecit. Quo dux Pisidarũ & Lycaonum, qui castra in propinquo habebat, cognito, id facinus tyrannidis principium iudicans, Bryennij tabernaculum cum suis legionibus ex improuiso inuadit, solutoque Opsaræ illum tradit, qui homioẽ statim effossis oculis ad Imperatorem cum facinorum eius commemoratione misit. Hoc ita gesto, coniurati congressi in unum, rem nihilominus urgebant, ex militaribus catalogis aliunde alio ad ipsos confluente. Omnibus enim militibus in uotis erat, ut miles Imperio potiretur. Nã iniquis animis togato parebant, neque tamen desiderium suum prodere ausi, cupiditatem illam, dum se maturandi facinoris offerret occasio, tegebant. Verum ubi Comnenum affectasse regnum compererunt, atque ipsum caput esse negocij, & à præstantissimis familijs adiutari: id demum efferati, quod diu animis agitassent, arrepta opportunitate alij alios anteuertere properarunt. Vnde Comnenus maximis copijs comparatis, tributa per totum Orientem exegit, quæstoribus & inscriptoribus eorum quæ allata essent, constitutis. Deinde uersus Nicæam mouit, iam Imperator ab omnibus suis militibus

Bryennius ab Opsara cæcatus ad Imperatorẽ mittitur.

Comnenus militibus Imperator salutatus Nicæam occupat.

βασιλέα, μὴ μόνοι αὐτοὶ καταλειφθῶσιν ἀγέραστοι, πάντων τῆς φιλοτιμίας κατατπολαυσάντων τοῦ αὐτοκράτορος. καὶ ταῦτα τῶν ἄλλων διαπεσόντων, αὐτοὶ καὶ τὰς ἐλπίδας ἐστερῆσθαι, καὶ προπολεμοῦντες τῆς ῥωμαίων ἀρχῆς. ὁ δὲ οὐδὲν ἧττον τοῦ βασιλέως ἀδέξιος ὢν μεταχειρίσασθαι λυπουμένους ἄνδρας, καὶ κατασβέσαι τὸ ἐκ τῆς λύπης αὐτοῖς γινόμενον οἴδημα, οὐ μόνον οὐκ ἐλέανε τοῖς λόγοις τῶν ἀνδρῶν τὴν τραχύτητα, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτοὺς ἐξετράχυνε, καταφαυλίζων ἕκαστον, καὶ ἀτίμους πάντας ἐκπεμψάμενος. ὅτε καὶ τῆς δευτέρας παρασφαλέντες πείρας, οὐκέτι μέλλειν ἔκριναν, ἀλλ' ἕκαστος τὸν πλησίον παραθαρρύναντες, ἐσπούδαζον εἰς πέρας ἐκβῆναι τὸ μελετώμενον. ἔδοξεν οὖν αὐτοῖς καὶ τὸν Βρυέννιον ἔχειν συνίστορα καὶ συλλήπτορα τοῦ ἐγχειρήματος, ἕνα τινὰ τῶν ἐπιφανῶν, καὶ στρατηγοῦντα τῶν ἐκ Μακεδονίας δυνάμεων, καὶ τὴν τῆς Καππαδοκίας πεπιστευμένον ἀρχήν, λυπηρᾶς τ' αἰτίας κἀκεῖνον ἔχοντα ἐπὶ τῷ αὐτοκράτορι. ὡς δ' ἦν κἀκεῖνον ἕτοιμον εὗρον πρὸς τὸ σφίσι βουλόμενον, ἐζήτουν τὸν ἐξ αὐτῶν βασιλεύσοντα, καὶ πάντων ὁ Κομνηνὸς ἁπάντων προκέκριτο. ἐπεὶ δὲ ταῦτα συνέθεντο, ἐπ' οἴκου ξύμπαντες ἀνεχώρησαν, τῷ βασιλεῖ προσειπόντες τὰ ἐξιτήρια. ἀπῄει δὲ καὶ ὁ Βρυέννιος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων, καὶ φθάσας ἐν τῷ θέματι τῶν ἀνατολικῶν γεγονὼς, τὴν τῶν στρατιωτικῶν ὀψωνίων διανομὴν ἐκεῖ διετίθετο (συνῆν γὰρ αὐτῷ καὶ ὁ πατρίκιος Ἰωάννης ὁ Ὀψαρᾶς) χρυσίον ἐπιφερόμενος. ἤδη δὲ τῆς διανομῆς ἠργμένης, ὁ Βρυέννιος προσετίθει τοῖς στρατιώταις τὰ σιτηρέσια, καὶ ηὔξει τὸ ἑκάστῳ νενεμημένον ποσόν. ὁ δὲ τοῦ χρυσοῦ ταμίας ὁ εἰρημένος αὐτὸς μὲν τοῦτο ἔλεγεν ἐντετάλθαι οἱ πρὸς τοῦ αὐτοκράτορος. καὶ ὁ Βρυέννιος σιωπᾶν αὐτῷ καὶ ποιεῖν τὸ ἐπιτασσόμενον ἐγκελεύετο ἐπιμονώτερον. ὡς δ' ὁ Ὀψαρᾶς οὐκ ἐπείθετο, ἀλλὰ καὶ θρασύτερον ἐκείνῳ ἀντέλεγεν, ὁ Βρυέννιος θυμῷ ληφθεὶς, αὐτίκα τῶν τε γενείων, καὶ τῶν τῆς κεφαλῆς τριχῶν ἐπιλαβόμενος τοῦ ἀνδρὸς, προσαράσσει τῇ γῇ, καὶ περιβάλλει δεσμοῖς. ἐγγὺς δ' ἐτύγχανε στρατοπεδεύων ὁ τῶν Πισιδῶν καὶ τῶν Λυκαόνων στρατάρχης, ὃς τὰ περὶ τοῦ Ὀψαρᾶ μαθὼν, καὶ τυραννίδος ταῦτα κρίνας ἀρχὴν, ἀθρόον ἔπεισι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ταγμάτων τῇ τοῦ Βρυεννίου σκηνῇ. καὶ δεσμεῖ μὲν ἐκεῖνον, λύει δὲ τὸν Ὀψαρᾶν τῶν δεσμῶν, καὶ αὐτῷ τὸν Βρυέννιον παραδίδωσιν, ὁ δὲ αὐτίκα τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐκκόψας ἐκείνου, καὶ οὕτω τὸν ἄνδρα τῷ βασιλεῖ ἐξαπέστειλεν, ἐπιστείλας αὐτῷ καὶ ὅσα τετόλμηκε. καὶ ταῦτα μὲν συνενηνέχθη οὑτωσί. ὁ δέ γε Κομνηνὸς καὶ οἱ ἐκείνῳ συνομοσάμενοι συνελθόντες, ἔργου εἴχοντο, τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἄλλοθεν ἄλλου προσρυϊσκομένων αὐτοῖς. ἦν μὲν γὰρ τῷ στρατιωτικῷ παντὶ ἔφεσις, στρατιώτην τὴν βασίλειον ἀρχὴν περιζώσασθαι. ἤχθετο γὰρ ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ μέρους ἀρχόμενον, ἀλλ' οὐκ ἐθάρρει τὸν πόθον εἰς προὖπτον ἐξενεγκεῖν, ἔκρυπτε δὲ τὸν ἔρωτα, καὶ ἄδηλον τὸν πρὸς τοῦτο σκοπόν. ἐπεὶ δὲ τὸν Κομνηνὸν τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα μεμαθήκασι, καὶ αὐτὸν μὲν κορυφαῖον εἶναι τοῦ δράματος, τὰ δὲ κράτιστα τῶν γενῶν τοὺς ἐπιχειρήσαντας αὐτῷ συλλαμβάνεσθαι, τοῦτ' εἶναι τὸ ὑπ' αὐτῶν μελετώμενον δόξαντες, ἁρπάζουσι τὸν καιρὸν, καὶ ἕκαστος τὸν πέλας προφθάσαι ἐπείγετο. ἐντεῦθεν τῷ Κομνηνῷ βαρεῖα συνίσταται δύναμις, ἐλάσας οὖν κατὰ ξύμπασαν τὴν ἑῴαν, τοὺς φόρους εἰσεπράττετο, ἐκλεκτῆρας τούτων τάξας καὶ τῶν προσαγομένων ἀπογραφεῖς. εἶτα ἄρας ἀπῄει πρὸς Νίκαιαν, ἤδη βασιλεὺς πρὸς πάντων τῶν σὺν αὐτῷ στρατιω-

[illegible]

ἀποστασία τοῦ Κομνηνοῦ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων.

[illegible]

στρατευομένων ἀναχθεὶς, ταύτης ἐγκρατὴς γενέσθαι βουλόμενος, ἵν' ἔχοι τὴν πόλιν ὁρμητήριον καὶ καταφύγιον, ὁπότε δέοι ῥῖψαι τὰ τῆς τύχης αὐτῷ, καὶ τὴν μὲν λαμβάνει, αὐτὸς δὲ φρουρὰν ἀρκοῦσαν ἐγκαταστήσας αὐτῇ, πρὸ δώδεκα σταδίων ταύτης στρατοπεδεύεται. καὶ ὁ βασιλεὺς δὲ Μιχαὴλ τὰς δυτικὰς ἀγείρας δυνάμεις, καὶ εἴ τινες τῶν τῆς ἑῴας περιελείφθησαν, μὴ συναπαχθεῖσαι τῷ Κομνηνῷ, ἐφίστησι τούτοις στρατηγὸν αὐτοκράτορα τὸν δομέστικον τῆς ἀνατολῆς τὸν ἐκτομίαν Θεόδωρον, τὸν τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας θεράποντα. συζεύξας αὐτῷ συνάρχοντα καὶ τὸν μάγιστρον Ἀαρὼν σύγγαμβρον ὄντα τῆς συνοικούσης τῷ Κομνηνῷ. οἱ τοῖς ἐναντίοις ἀντιστρατοπεδευσάμενοι, συρρηγνύουσι καὶ πόλεμον κατά τινα τόπον, ὃν Ἅδην οἱ ἐγχώριοι καλοῦσι, καὶ τὸ μὲν εὐώνυμον κέρας τῶν βασιλικῶν ἡττᾶται τὸ δεξιὸν κέρας τῶν περὶ τὸν Κομνηνὸν, καὶ τὸν ἐφεστηκότα τούτῳ Ῥωμανὸν τὸν Σκληρὸν συνέσχε ζῶντα. τὸ δέ γε τῶν ἐναντίων εὐώνυμον, οὗ κατῆρχεν ὁ Κεκαυμένος, τὸ δεξιὸν ἔτρεψε τῶν βασιλικῶν, καὶ ἕως αὐτοῦ τοῦ στρατοπέδου εἰσῆλθεν αὐτῶν, καὶ τὰς σκηνὰς διέρρηξε, καὶ ἔρριψεν ἐπὶ γῆς. τοῦτο τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν θάρσος ὡς μάλιστα ἐνεποίησε, τοῖς δ' ἀντιπολεμοῦσι κατέβαλε τὰ φρονήματα, καὶ φεύγειν αὐτοὺς ἔπεισε. γίνεται τοίνυν τῶν βασιλικῶν φόνος πολὺς, οὐ κοινῶν μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ στρατάρχων, καὶ πλεῖστοι δὲ ἐζωγρήθησαν, καὶ ἡ νίκη ἀναφανδὸν τῷ Κομνηνῷ ἐπεσημάνθη. τοῦτο μαθὼν ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ ἀπεγνώκει τὰ τοῦ πολέμου, καὶ τὴν ἀρχὴν ἀποθέσθαι ἐβούλετο, ἀλλὰ τοῖς περὶ ἐκεῖνον τοῦτο ἀβούλητον ἦν, ὅθεν οὐδ' εἰς ἔργον ἀγαγεῖν συνεχωρήθη τὸ βούλημα. στέλλονται τοίνυν πρὸς τὸν Κομνηνὸν πρεσβεύσοντες, ἄνδρες τῶν ἐκκρίτων τῆς συγκλήτου βουλῆς, οἱ δ' ἦσαν ὁ πρόεδρος Κωνσταντῖνος ὁ Λειχούδης, ὁ πρόεδρος Λέων ὁ Ἀλωπὸς, καὶ Μιχαὴλ ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, τῶν φιλοσόφων ὢν ὕπατος. τὰ δὲ παρὰ τούτων καταγγελλόμενα, υἱοθέτησις ἦν τοῦ Κομνηνοῦ ἀποιηθησομένου τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀναγωγὴ πρὸς τὴν τιμὴν τὴν τοῦ καίσαρος, καὶ τοῖς τὴν τυραννίδα συμμελετήσασιν ἄφεσίς τε καὶ ἀμνηστία τοῦ πλημμελήματος. οἱ μὲν οὖν ταῦτα τῷ Κομνηνῷ ἀπηγγέλκασιν ἐν ἐπηκόῳ τοῦ πλήθους, τὸ δὲ ἐθορυβεῖτο, μὴ βούλεσθαι λέγον ἐν ἄλλῳ σχήματι τὸν αὐτῶν προεστηκότα θεάσασθαι, μηδ' ἐκδύσασθαι ἀνασχέσθαι αὐτὸν τὴν στολὴν τὴν βασίλειον, ἣν ἤδη ἐνεδέδυτο. ἔλεγον δὲ ταῦτα οἱ πλείους οὐχ' οὕτω φρονοῦντες, ἀλλὰ τὸν τυραννοῦντα θωπεύοντες. ἐπεὶ δὲ διελύθη ὁ σύλλογος, ἰδίᾳ τοὺς πρέσβεις ὁ Κομνηνὸς προσλαβόμενος, ἅ τινά μοι, φησὶν, ἀπορρήτως διαπορθμεῦσαι πληροφορήσετε πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, ἐρῶ ὑμῖν ὅσα μοι κατὰ τὴν καρδίαν ἐγκέκρυπται. τῶν δὲ κατατεθειμένων ἀνέκφορον τηρῆσαι ἅπερ ἀκούσοιεν, ἐφ' ἀρκεῖσθαι νῦν τῷ σχήματι τῷ τοῦ καίσαρος, καὶ μὴ ζητεῖν τὸ βασίλειον, αἰτεῖν δὲ πληροφορίαν ἐκ τοῦ κρατοῦντος, ὡς οὐχ' ἑτέρῳ δώσει τὴν ἀρχήν ποτε, καὶ ὡς συντηρήσει ἑκάστῳ τῶν σὺν ἐμοὶ, ἅπερ τούτοις πεφιλοτίμηται παρ' ἐμοῦ, καὶ ὡς καί τινος μεταδώσει μοι νῦν ἐξουσίας βασιλικῆς, ἵν' ἔχω τινὰς τιμᾶν τοῖς τῶν ἀξιωμάτων ἐλάττοσι καὶ εἰς ἀρχὰς ἐνίους στρατηγικὰς προχειρίζεσθαι, καὶ εἴ μοι ταῦτα ἐντελῆ γένοιτο, σπείσομαι καὶ ἀφίξομαι. ὅτι δὲ τοῖς πλήθεσι ταῦτα τοῖς σὺν ἐμοὶ ἀπαρέσκουσι, διττὰς πρὸς τὸν κρατοῦντα ἐγχαράξω ἐπιστολὰς, καὶ τῇ μὲν καταδημαγωγήσω τὸ στρατιωτικὸν, τῇ δ' ἐγγράψομαι τὰ ἀπόρρητα. ἐπὶ τούτοις καὶ τὸν τὰ κοινὰ μεταχειριζόμενον ἔτι μεταστῆναι τῆς διοικήσεως, ὡς δύσνουν αὐτῷ καὶ

ὅτι συμβολῆς γενομένης τοῖς περὶ τὸν Κομνηνὸν οἱ βασιλικοὶ ἡττήθησαν.

ἀποστολὴ πρέσβεων πρὸς τὸν Κομνηνὸν περὶ εἰρήνης.

ὅσα τὸν βασιλέα διὰ τῶν πρέσβεων ὁ Κομνηνὸς ᾔτησεν.

appellatus, ea potiri cupiens, ut haberet urbem unde progredi, quoque confugere tutò uelut in asylum quoddam quouis euentu posset, eaque occupata, & iusto præsidio imposito, duodecim inde stadijs castrametatur. Michael uerò Imperator Occidentalibus legionibus conuocatis, & si quæ ex Orientalibus à fide non discesserant: dictatorem præfecit Orientis Domesticum Theodorum spadonem, Imperatricis Theodoræ ministrum, adiuncto collega Magistro Aarone fratre coniugis Comneni. Qui castris contra hostes positis, prælium commisere in loco qui ab incolis Orcus appellatur. ubi à sinistro cornu Imperatoriorum, dextrum Comneniorum profligatum est, & qui in eo curabat, Romanus Sclerus uiuus captus. Sed hostiũ sinistrum cui Ambustus præerat, dextro Imperatoriorum cornu in fugam uerso, in castra usque penetrauit, & tentoria discerpta humi abiecit. Id factum ut Comneniorum animos uehementer auxit, sic Imperatoriorum adeò deicit, ut se fugæ mandarent, in qua multi cęsi sunt non gregarij duntaxat milites, sed duces etiam, pluribus captis, Comneno uictoria minimè dubia potito. Eo cognito Michael desperato bello, imperium deponere uoluit: sed id consilium familiaribus improbantibus, exequi non potuit. Legãtur igitur ad Comnenum selecti uiri ex patribus conscriptis, Constantinus Lichudes præses, Leo præses, Alopus, & Michael Psellus princeps Philosophorũ: cuius legationis ea summa fuit: Comnenum ab Imperatore adoptatum iri & Cæsarem designandum esse, concessa uenia & obliuione iniuriarum ijs, qui tyrannidis adiutores fuerunt. Quę cum audiente exercitu Comneno nunciarentur, milites tumultuabantur: negantes se passuros suum præfectum in alio habitu conspici, aut exui uestem Imperatoriam, quæ iam inductus esset. Quæ uerba à pluribus per assentationem, quàm ex animo iactabantur. Soluto conuentu Comnenus legatis seductis ait, Si arcana quædam Imperatori se renunciaturos promisissent, se expositurum ea, quæ animo cælaret. Qui cum taciturnitatis fidem dedissent, Se nunc ait habitu Cæsaris contentum esse, nec requirere Imperatorium: sed id postulare, ut imperator nulli alij unquam traditurum imperium, & ijs quos donasset, præmia non erepturum confirmet, & aliquid imperatoriæ potestatis impertiatur, ut minoribus dignitatibus nonnullos ornare liceat, & ad militares magistratus euehere. Quæ si impetrasset, se pace facta in urbem uenturũ, & quia illa suis displicerent, binas scripturum literas, quarum alteris fucum militibus faceret, alteris arcana mandaret. Præterea rerum communium administrationem ei adimendam esse, qui nunc sibi & suis infensus,

Comnenus uicto Michaelis exercitu in successionem Imperij adoptatur.

Michael dũ se Comneno fucum factu rum putat, Imperio ex cidit.

ea fungeretur. His dictis literisque traditis hortatur abire legatos. Senex Michael cũ literis acceptis, tum arcanis mandatis auditis, delectatus, ad omnia illius postulata annuit, atque adiecit, quemadmodum Comnenus sibi per illos occulta quædã significasset, ita se illi per eosdem occultiora nunciaturũ, ut iureiurando confirmarent uidelicet, non multum temporis intercessurũ, quin illum collegam imperij asciturus esset: nunc uerò se id certis de causis differre. Hęc per legatos nunciata Cõnenus cupido admisit, nec alij inuiti acceperunt, præsertim quòd rerum cõmunium procurationi potestas adimẽda esset, iamque omnibus decretum erat, positis armis tyrãnide abstinere. At senex Imperator, priusquam cum Comneno transigeret, togatorum erga se beneuolentiæ, ut putabat, confirmandæ ergò, scriptum quoddam cõfecerat, quo singulos iureiurando & diris obstringebat, ut Comnenum neque Imperatorem nominarent, neque Imperatorium honorẽ ei deferrent, atque senatorum alios pecunia, alios dignitatũ largitionibus, alios alijs illecebris impulerat, ut subscriptione sua earum literarũ sententiã confirmarent. Verũ audito Comneni aduentu, qui postridie urbem ingressurus esset, quidã ex patribus cõscriptis factiosi homines mane se in templũ Diuini uerbi sapientiæ cõtulerunt, quibus se etiam sodalitatum principes aggregarunt, & Patriarchæ præsentiam uociferationibus efflagitarunt. At ille foribus undique occlusis, fratris filios percontatum misit, quid uellent: quos illi, cõcursu multitudine aucta, comprehensos malè tractaturos esse, cõminati sunt, nisi Patriarcha statim egrederetur. Feruntur autem illa ficta fuisse & simulata, ut Patriarcha inuitus ad seditiosos prodire uideretur. Cum igitur ex superiori ædium parte descendisset, pontificia stola indutus, eos qui aderant incusans, ut à quibus uis sibi fieret scilicet: audaciores ex seditiosis ac potius seditionis autores, corona circa eum facta petiuerunt, ut legatus ad Imperatorẽ iret, ac scriptũ sibi restitui postularet, cui subscribere coacti essent. Sed id quoque cõmentitium erat. Nam paulò pòst Comnenum apertè Imperatorem salutarunt, etiã Patriarcha suffragante & adiutante, qui illi nunciarat, ne cunctaretur, & præmium suffragij postularat, & Imperatori insolentius denunciarat, ut Regia decederet. Quo nũcio à primarijs sacerdotibus accepto senex Michael percontatus est, quod sibi prę miũ pro Imperio daturi essent, illisque respondentibus, Regnum cœleste: statim insignibus abiectis Regia decessit. Comnenus autem, Ambustum, quem Curopalatem fecerat, cum copijs ad Regiam occupandam misit, populo ad noui Imperatoris occursum effuso, ac illustrissimum reddente eius urbem ingressum.

ὅτι ὁ γέρων ὁ βασιλεὺς πληρώσειν ὁ Κομνηνὸς ἐπηγγείλατο, καὶ πάλιν εἰς προβολὴν αὐτὸν ἀνενέγκαι.

τοῖς μετ' αὐτοῦ. ὁ μὲν οὖν ταῦτα εἰπὼν, καὶ τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῖς ἐγχειρίσας, ἀπελθεῖν προσέταξεν. οἱ δ' ἐπανελθόντες πρὸς τὸν γηραιὸν αὐτοκράτορα, τὰς ἐπιστολάς τε φέροντες, καὶ ὅσα ὁ Κομνηνὸς αὐτοῖς δι' ἀπορρήτων ἔφη διὰ ζώσης φωνῆς ἀπαγγέλλοντες. αὖθις οὖν πρὸς τούτους ὁ βασιλεὺς, πάντα πληρῶσαι ὅσα ἐκεῖνος ᾐτεῖτο ἐπηγγείλατο, καὶ προσαπήγγειλεν ὅτι ὥσπερ ἐκεῖνος ἀπορρήτως μοι γνώμας ἐδήλωσε δι' ὑμῶν, οὕτως αὖθις κἀγὼ δι' ὑμῶν μυστικώτερά τινα ἐκείνῳ διὰ τῶν αὐτῶν ἀνατίθεμαι ὑμῶν. δηλώσατε δὴ τοίνυν τῷ ἀνδρὶ, ὅτι οὐ μακρὸν αὖ ἐν τῷ μέσον διάστημα, καὶ συμμέτοχον αὐτὸν τοῦ κράτους ποιήσομαι, ὃν δ' ἀναβάλλομαι τρόπον διά τινα αἰτία. ἐπὶ τούτοις ἀπῆλθον αὖθις οἱ πρεσβεύοντες, καὶ ὁ Κομνηνὸς ἄσμενος τὰς ἀγγελίας ἐδέξατο, καὶ τοῖς ἄλλοις ἀνακοινωσάμενος τὰ μηνύματα ἔδοξεν. καὶ μᾶλλον, ὅτι μεταστῆναι τῆς διοικήσεως τῶν ἐγκεχειρισμένων αὐτοὺς μεμαθήκασιν, καὶ ἤδη καταθέσθαι τὰ ὅπλα ἔδοξεν ἅπασιν, ὡς καὶ τῆς τυραννίδος ἀφέξεσθαι. ὁ πρεσβύτης δὲ βασιλεὺς, πρὸ τοῦ τὰς συμβάσεις αὐτῷ πρὸς τὸν Κομνηνὸν γενέσθαι, τῆς πολιτικῆς μοίρας εὔνοιαν περιποιούμενος ἑαυτῷ, ὥσπερ ᾤετο, ἔγγραφόν τι συγγεγραφὼς, ὅρκοις κατεδέσμου καὶ ἀραῖς ἕκαστον, ὡς μήτε βασιλέα καλέσαι τὸν Κομνηνὸν, μηδὲ τιμὴν αὐτῷ προσνέμειν βασίλειον, τοὺς μὲν τῶν συγκλητικῶν χρήμασι, τοὺς δὲ ἀξιωμάτων διανομαῖς, καὶ ἄλλους ἄλλοις θελκτηρίοις, ἀναπεῖσαι τῷ ἐγγράφῳ ὑποσημήνασθαι, καὶ τὰ γεγραμμένα βεβαιοῦν. ἐπεὶ δ' ἤκουσαν τὸν Κομνηνὸν ἀφικόμενον, ὡς τῇ ὑστεραίᾳ εἰσελευσόμενον, στασιώδεις τινὲς τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς ἕωθεν τῷ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας προσεληλύθεσαν, οἷς καὶ οἱ τῶν ἑταιρειῶν συνῆλθον ἄρχοντες, καὶ κραυγαῖς προσεκαλοῦντο τὸν πατριάρχην εἰς θέαν σφίσιν ἐλθεῖν. ὁ δὲ τὰς θύρας αὐτοῖς ἀπανταχόθεν ἀποκλείσας, τοὺς ἀδελφιδοὺς αὐτοῖς ἐξέπεμψε πευσομένους, ὅτι φασίν. οἱ δὲ θορυβοῦντες, ὡς πλῆθος ἤδη συνεστάναι, πολλῶν συρρευσάντων ἐκεῖ, συνεῖχον τοὺς τοῦ πατριάρχου ἀδελφιδοὺς, καὶ εἰ μὴ αὐτίκα πρὸς αὐτοὺς ἐξελεύσεται ὁ ἀρχιερεὺς, διαθήσειν ἐκείνους ἠπείλουν κακῶς. λέγεται δὲ ταῦτα σκηνή τις εἶναι καὶ προβεβουλευμένα, ἵν' ἄκων δοκῇ συνελθεῖν ὁ πατριάρχης τοῖς στασιάζουσι. κατῆλθεν οὖν ἐκ τῶν ὑπερῴων, τὴν ἱερατικὴν ἐνδεδυμένος στολὴν, ἐπεγκαλῶν δῆθεν τοῖς ἀγουσιν ὡς βιαζόμενος. οἱ δὲ τῶν στασιαζόντων θρασύτεροι, ἢ μᾶλλον δι' ὧν ἡ στάσις συνίστατο, μέσον ἀπειληφότες αὐτὸν, πρεσβευτὴν ἠξίουν γενέσθαι πρὸς τὸν βασιλέα, ἵν' αὐτοῖς ἀποδοθῇ τὸ ἔγγραφον, ὃ βιασθέντες ὑπογεγράφασιν, ἐπεὶ τῷ Κομνηνῷ ἐκεῖνος ἐπανίσταται. ὁ δὲ πληρώσειν αὐτῶν τὸ αἴτημα κατετίθετο, ἀλλ' ἦσαν προσποιήσεις ἅπαντα. βραχείας γὰρ παρελθούσης ὥρας, βασιλέα καὶ αὐτοκράτορα φανερῶς ἀνεῖπον τὸν Κομνηνὸν, αὐτοῦ τοῦ πατριάρχου συνευδοκοῦντός τε καὶ συμπράττοντος, καὶ τῷ μὲν Κομνηνῷ μὴ μέλλειν δηλώσαντος, ἀλλὰ σπουδὴν καὶ ἀμοιβὰς αἰτοῦντος τῆς ἀναρρήσεως. τῷ δ' ἕως τότε βασιλεύοντι κατεπείγειν τῶν ἀνακτόρων ἰταμώτερον ὑπεξελθόντος. ἀρχιερέων δὲ τῷ γέροντι Μιχαὴλ τὰ τοῦ πατριάρχου κομισάντων μηνύματα, ἐκεῖνος ἔφη, τί δέ μοι ἀντὶ τῆς βασιλείας παρέξετε; οἱ δὲ τὴν οὐράνιον βασιλείαν ἀντεπηγγείλαντο. αὐτίκα τοίνυν ἀπορρίψας τὰ τῆς βασιλείας παράσημα, ἀπῆλθε τῶν βασιλείων. ὁ δέ γε Κομνηνὸς κουροπαλάτῃ τιμήσας τὸν Κεκαυμένον, στέλλει τὸν ἄνδρα μετά τινος δυνάμεως παραληψόμενον τὰ ἀνάκτορα. τὸ μέντοι πλῆθος τῆς πόλεως εἰς ὑπαντὴν τοῦ νέου βασιλέως ἐξεχύθη, λαμπρότατά οἱ ποιοῦντα τὰ εἰς τὴν βασιλεύουσαν εἰσιτήρια.

οἷα ἔγγραφον τοὺς συγκλητικοὺς ἀναγκάσαι ὁ βασιλεὺς Μιχαήλ.

ὅτι στασιάσαντες ἐν τῷ μεγάλῳ ναῷ συνήχθησαν, ὅτι βασιλέα τὸν Κομνηνὸν ἀνηγόρευσαν, καὶ τοῦ πατριάρχου συνευδοκοῦντος.

ἔκδυσις βασιλείας Μιχαὴλ τοῦ γέροντος.

ΒΑΣΙ-

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΟΜΝΗΝΟΥ ἰσακίου.

Ἕνα μὲν οὖν ὁ γηραιὸς μιχαὴλ αὐταρχήσας ἐνιαυτὸν, τῆς βασιλείας ἐξέπεσε, καὶ οὐ πολὺ τῷ ἰδιωτικῷ σχήματι βιώσας, ἀπέπτη τοῦ βίου. ὁ δὲ κομνηνὸς τῇ βασιλείᾳ ἐγκρατήσας, ἑαυτῷ τὴν ταύτης ἐπιτυχίαν, καὶ οὐ τῷ θεῷ ἐπιγράψατο, καὶ τοῦτο δῆλον, ὅτι τῷ νομίσματι ξιφήρη ἑαυτὸν ἐνεχάραξε, μόνον οὐχὶ βοῶν, ὅτι τοῦτό μοι τὴν βασιλείαν, καὶ οὐχ ἕτερόν τι προὐξένησε. τοὺς δὲ συναραμένους αὐτῷ φιλοτιμότατα ἠμείψατο, καὶ ἐσπούδασεν, ἑκάστους τὰς ἀμοιβὰς ἐκδοὺς, πάντας οἴκαδε παρασκευάσαι ἀναχωρεῖν, ἵνα μή τι θορυβήσωσιν, ἢ τὸν δῆμον κατεξανιστῶσιν ἀστυπολοῦντες. τὸν δὲ πατριάρχην δι' αἰδοῦς ἦγεν ὅτι πολλῆς, καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀδελφόπαιδας δι' ἐκεῖνον τιμαῖς ἐτίμησε μείζοσι, καὶ ἀρχαῖς ὑπερηφάνοις ἐπέστησε. χαρίζομενος δ' ἔτι τῷ πατριάρχῃ, καὶ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων οἰκονομίαν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπένειμε, μέχρι τότε τοῦ μεγάλου οἰκονόμου προχειριζομένου παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, ἀλλὰ μὴν καὶ τοῦ σκευοφύλακος, ἐκεῖνος δὲ καὶ ἄμφω ὑπὸ τὴν τοῦ πατριάρχου ἔθετο ἐξουσίαν, ἀπεξενώσας ἀμφοῖν τὸ δημόσιον. εἶτα τὴν μὲν τοῦ βίου αὐτῷ κοινωνὸν αὐγοῦσταν ἀνηγόρευσε, τὸν δ' ἀδελφὸν ἰωάννην κουροπαλάτην τετίμηκε, καὶ ὠνόμασε μέγαν δομέστικον. τῶν δὲ πρὸ αὐτοῦ βασιλέων ὅσοι μετὰ τὸν πορφυρογέννητον ἐκεῖνον βασίλειον τῆς βασιλείας ἐπέβησαν, οὐ καλῶς χρησαμένων τοῖς βασιλείοις καὶ κοινοῖς πράγμασιν, ἀλλὰ τὰ μὲν εἰς οἰκείας ἀπολαύσεις, καὶ εἰς ἀσκητηρίων κατασπαθησάντων οἰκοδομὰς, τὰ δὲ δωρουμένων οἷς ἔτυχεν, ἢ τίσιν οἷς ἐβούλοντο, οἱ βασιλικοὶ θησαυροὶ ἐκεκένωντο, καὶ τὰ δημόσια πρυτανεῖα χρημάτων ἐκενοῦντο. τοῦτο τοίνυν ὁ κομνηνὸς προθέμενος διορθώσασθαι, οὐκ ἠρέμα οὐδὲ κατὰ βραχὺ τῇ διορθώσει ἐπεχείρησεν, ἀλλ' ὡς τῷ στατῆρι ἑαυτὸν ἐγκολάψαι ἐκέλευσεν, ἀνατεταμένον τὴν χεῖρα, φέρουσαν τὸ ξίφος γυμνὸν, οὕτω καὶ τοῖς πράγμασιν ἐπελήλυθεν ἑαυτὸν, καὶ τέμνειν αὐτίκα προῃρεῖτο τὰ οἰδήματα, ἀλλ' οὐ μαλάσσειν οὐδ' ἐμπλάττειν τὰ ὕπουλα, ὅθεν οὐδὲ ἐξ ὅτου τοῦ κράτους ἐπέβη, καὶ εἰς ἔννομον ἀρχὴν τὴν πρὶν αὐτοῦ τυραννίδα μετήνεγκεν, ἀνὰ ποδὸς τὰς τοῦ πρὸ αὐτοῦ πράξεις ἀνέτρεψε, καὶ εἴ τι ἐκεῖνος τισὶν ἐδωρήσατο, ἀφῃρεῖτο καὶ ἀπεστέρει τοὺς εἰληφότας, ἀλλὰ καὶ τῶν πρὸ ἐκείνου πολλὰ καθῄρησε, καὶ ἠθέτησε. καὶ οὐ μόνον ταῦτα πρὸς τὸ δημῶδες ἐποίει, ἀλλ' οὐδὲ τῶν τῆς γερουσίας ἐφείδετο. εἶτα προβαίνων καὶ κατὰ τοῦ θείου ἐχώρησε, καὶ πολλὰ τῶν τοῖς παρ' ἐκείνων δομηθεῖσι φροντιστηρίοις ἀφιερωμένων ἐκρατηρίασεν, ἢ μᾶλλον ἐκλογισμοῖς ὑπέβαλλον, τοὺς ἐν αὐτοῖς ἀσκουμένους, καὶ τὴν ἀρκοῦσαν αὐτοῖς δαπάνην ἀπονέμων, τὰ λοιπὰ τῷ δημοσίῳ ἀφοσίου καὶ ἀνελάμβανε. καὶ ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ καθ' ἑκάστην ἐνεόχμου ποιοῦντος. ἐντεῦθεν ἀπεχθὴς ἦν μισητὸς τῷ τε δημοτικῷ πλήθει, τῇ τε συγκλήτῳ βουλῇ, ἀλλὰ μέντοι καὶ τῷ στρατιωτικῷ, οὐδὲ γὰρ οὐδ' ἐκείνων ἀπείχετο, ἀλλὰ κἀκείνοις ἐπεμαίετο τῆς εὐπορίας, καὶ τῶν ἄλλων μᾶλλον τοῖς ἐν τοῖς σεμνείοις τὴν ζωὴν διανύουσι. τὸν δὲ οὐδὲν ἀπῆγε τῶν ἐγχειρήσεων, οὐ λόγος, οὐ δέος, οὐ μῖσος, οὐ ψόγος. οὕτως ἐπῆρτο τὸ φρόνημα καὶ οἴδησιν εἶχεν τὴν ψυχήν. ἀλλ' οὐδ' ὁ πατριάρχης ἧττον ἐκείνου ὑπερφρονηματίστο. ἤθελεν οὖν ὑπείκειν αὐτῷ, καὶ ἄποτε πρὸς τὰ αἰτούμενα ἀποτύγχανεν, ὁ δὲ ἐδυσχέραινε, καὶ ἠπείλει καὶ ἐπετίμα, εἴ τι καὶ ὡς αὐτὸς αὐτῷ τὴν βασιλείαν

ὅτι πρῶτον οἱ νομίμων καὶ σκευοφυλάκων δὲ μεγάλων ἐκκλησ... εἶναι παρὰ τῷ βασιλέως προβαλλομένων, οἱ κομνηνοὶ ὑπ' ἀμφω τῇ ἐκκλησίᾳ ἀνατέθεικε.

ὅτι ἀπεστέρει τῶν κοινῶν πραγμάτων διορθῶσαι ἐπεχείρησε, καὶ ξίφει ὥσπερ τεμεῖν.

ὅτι δὲ τῶν τῷ θεῷ ἀφιερωμένων ἐφάψατο.

ὅτι ὁ πατριάρχης ἔθελεν ὑπείκειν τῷ βασιλεῖ, καὶ ὑπερηφανεῖ αὐτῷ.

IMPERIVM ISAACII Comneni.

Senex igitur Michael cum unũ imperasset annum regno excidit, neque diu pòst superstes fuit. At Cõnenum, firmato Imperio, adeptionem eius non Deo, sed sibi ascripsisse ex eo apparet, quod in nummis suam imaginem stricto ense insculpendam curauit, tantum non clamitans, eum sibi, nec quicquam aliud regnum peperisse. Eos à quibus adiutus fuerat, liberalissimè est remuneratus, relataque festinanter omnibus gratia, operam dedit, ut domos suas quisque redirent, ne in urbe oberrantes uel tumultum excitarent, uel contra populum insurgerent. Patriarcham magnopere ueneratus est, & fratris eius filios magnis honoribus affectos, superbis magistratibus præfecit. Præterea in Patriarchæ gratiã, etiam Ecclesiasticarũ rerum procurationem Ecclesiæ attribuit. Nam cum ad id usque tempus & magnus Oeconomus, & uasorum custos ab Imperatore designari soleret: utrumque id munus Patriarchæ potestati subiecit, amota publica autoritate. Deinde uitæ sociã Augustam appellauit, fratrem autem Ioannem Curopalatem & magnum Domesticum nominauit. Porrò cum omnes eius post Basiliũ Porphyrogenitum decessores, fisci & ærarij pecuniam parum rectè collocassent, partim in suas uoluptates, & monasteriorum ædificationes insumptam, partim sine delectu ac pro libidine sua condonatam: tam imperatorij thesauri exhausti fuerũt, quàm ærarium pecunia uacuũ. Id uitiũ correcturus, emendationẽ non pedetentim est aggressus, sed ut in statere se incidi iussit, erecta manu strictum ensem sustinentẽ: ita etiã in negocia se ingessit, statim ad secandos tumores paratus, nõ adhibitis medicamentis, quæ exulceratas partes mollirẽt ac fouerent. Itaque ex quo tyrannidẽ cum legitimo imperio cõmutauit, decessoris sui acta sine discrimine abrogauit: si quid ille cuiquam largitus fuerat, id eripiebat: sed & superiorũ Imperatorũ multa acta euertit, & abrogauit, neque id in uulgi duntaxat fraudẽ, sed ne senatui quidẽ pepercit. Denique progressu temporis numẽ etiã uiolare ausus, multa monasterijs consecrata truncauit: ac potius eos, qui ibi exercebãtur, coactorib⁹ subiecit, sumptibus necessarijs duntaxat illis relictis, cæteris uerò fisco attributis. Dũ igitur indies hoc modo aliud ex alio nouat, omnium in se odia suscepit, tam patrũ conscriptorũ quàm plebis atque etiã militũ, quib⁹ nec ipsis pepercit, quo minus opes eorũ imminueret, præ cæteris autẽ omnib⁹ eorũ qui in locis sacris ætatẽ exigũt. Verũ nihil illũ ab instituto deduxit, non oratio, nõ metus, nõ odiũ, nõ reprehẽsio: adeò sustulerat animos atque intumuerat. Neque uerò Patriarcha superbia illi cedebat, sed imperare illi

Michaelis obitus.

Comneni arrogãtia, gratitudo, rapacitas.

Patriarchæ relegatio.

illi uolebât, ac si quando non impetrasset ea quæ petierat, ægrè ferebat, increpabat: denique minabatur, quemadmodum imperiũ illi contulisset, ita se idem illi erepturum. Quæ cum talis Imperator ferre æquo animo haud utiq; posset, prouidit, ut malum daret potius quàm ferret. Cum igitur Patriarcha in suum monasterium, ad festiuitatem cœlestium copiarum, quæ ibi colebantur, splendidius celebrandam iturus esset: missa illuc cohorte militum (nec enim eum ex Ecclesia uerbi diuini sapientiæ auellere uoluit, ne uel cleri uel populi motus oriretur) & ipsum & nepotes eius relegat. Deinde de abrogando illi patriarchatu cogitans, opera quorundam primariorum sacerdotum utitur, & psellì uariarum & absurdarum criminationũ coacematoris, quas in oratione contra illum scripta cõgessit, & per quosdã uiro significat, ut simulet, se ultrò põtificatu cedere, quẽ alioqui inuit⁹ cũ publica infamia sit amissurus. Vt autẽ ille refragabatur, Imperatoris de eius exautoratione solicitudinẽ mors sustulit. Neq; enim multò pòst summi pastoris obitus à quodã est ei nũciat⁹. Qui cũ se lætũ illi afferre nunciũ & curas adẽpturũ putaret: ille statim mutata sentẽtia eiulauit, eiusq; cadauer cũ honorifico comitatu ab exilio reuocatũ in monasterio ab illo cõditore posuit, nepotib⁹ ei⁹ pristina dignitate restituta. In Ecclesia uerò Cõstantinũ Lichudẽ Præsidem & protouestiarium constituit, uirum longo tẽpore in administrationibus rerum communium cum laude uersatũ, spectatæq; fidei, cui Monomachus etiã Manganorũ œconomia cõmissa, tabulas de illorũ immunitate cõmiserat: quas cũ sibi uendicare Comnenus conaretur: cõmentũ improbitatis plenum excogitat, ac planè partũ quendã diabolicæ mentis edit. Nam cũ Lichudes per suffragia designatus ac sacerdos iam creatus esset, arcanò eum monet, dici quædã de eo, quibus operari sacris prohibeatur: quæ nisi pro cõcilio*dicãtur & refutẽtur, nõ posse eũ põtificatus unctionẽ adipisci. Verũ si Manganorũ sibi iura traderet, se cõniuere uelle ad criminationes illas, neq; impedimento fore quò minus ungatur. Lichudes, qui uideret, nõ licere sibi ad pristinã cõditionẽ redire, sic uerò manere, turpe esse properè allatis ijs quæ petebãtur, nemine obstãte, pontificio ritu initiatur. Posthæc Cõnenus expeditione cõtra Hũgaros & Scythas, q Pazinacæ dicũtur, suscepta. Hũgaris petẽtib⁹ pacẽ cõcessit, Scythas uerò aggressuro, cæteri quidẽ cessere, pacẽ & ipsi amplexi (neq; eñ eidẽ omnes duci parebãt) unus uerò eorũ Seltes, cæteris audacior, eũ parte quadã Romanorũ copiarũ cõgressus, uincitur, & multis suorũ amissis, aufugit. Imperator autem castris inde motis, sub finem mẽsis Septembris, Lobizũ cõcessit: ubi uehemẽti imbri & niue intẽpestiua & maxima, plerique equi

Constantinus Lichudes Patriarchá.

Expeditio Hungarica & Scythica.

ἐγχειρήσαντος, αὐτὸς καὶ ἀφελέσθαι ταύτην αὖθις ἀπείλει. ταῦτα οὐκ ἦν οἴσειν τὸν βασιλέα ἐκεῖνον ἀνεκτῶς. διὸ καὶ δρᾶσαι πρίν τι παθεῖν προεμελέτησεν. τοῦ γοῦν πατριάρχου εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελθόντος μονὴν, ὡς τῆς πανηγύρεως ἐφισταμένης τῶν ἐν αὐτῇ τιμωμένων οὐρανίων δυνάμεων, ἵν᾽ ἑορτάσῃ λαμπρότερον. πέμψας ἐκεῖ χεῖρα στρατιωτικὴν ὁ κρατῶν (οὐ γὰρ ἤθελεν ἐκ τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας τὸν ἄνδρα κατασπάσαι, ἵνα μὴ παρὰ τοῦ κλήρου, ἢ καὶ τοῦ δήμου θόρυβος γένηται) ἐκεῖνόν τε καὶ σὺν ἐκείνῳ ἀνεψιοὺς συνόντας αὐτῷ ὑπερορίους ποιεῖ. εἶτα καὶ καθαιρέσει ὑποβαλεῖν αὐτὸν διὰ φροντίδος ἐτίθετο, καί τισι τῶν ἀρχιερέων συμφρονεῖ πρὸς τοῦτο ἐχρῆτο, καὶ τῷ Ψελλῷ αἰτιαμάτων πολλῶν καὶ ἀλλοκότων συναγαγεῖ, ἃ ἐν τῷ κατ᾽ ἐκείνου λόγῳ συνήθροισέ τε καὶ συνεγράψατο, δηλοῖ τε διά τινων τῷ ἀνδρὶ, ἀποστῆναι τὴν ποιμαντικὴν, ἵν᾽ ἑκὼν αὐτὴν δοκῇ παραιτεῖσθαι, ὡς εἰ μὴ τοῦτο, καὶ ἄκων αὐτὴν ἀφαιρεθήσεται, ὡς μέσον κατ᾽ αὐτοῦ προτεθειμένων αἰτιαμάτων. ὡς δ᾽ ἐκεῖνος οὐκ ἦν ὑπήκοος τῷ τοῦ βασιλέως θελήματι, φροντὶς ἦν τῷ κρατοῦντι περὶ τῆς αὐτοῦ καθαιρέσεως. ἀλλ᾽ ἔφθη λύσας τὴν φροντίδα τοῦ πατριάρχου ὁ θάνατος. μετ᾽ ὀλίγον γὰρ μεθίσταται τῶν ζώντων ὁ πατριάρχης, καί τις τῷ Κομνηνῷ τὴν ἐκείνου διηγγέλλετο τελευτὴν, ὡς φροντίδος αὐτὸν ἀπαλλάξουσαν. ὁ δ᾽ εὐθὺς μετεγνώκει καὶ ἀνωλόλυξε, καὶ τὸν ἐκείνου νεκρὸν μετ᾽ ἐντίμου τῆς προπομπῆς ἐκ τῆς ὑπερορίας ἀναγαγὼν, ἐν τῇ αὐτοῦ μονῇ κατέθετο, καὶ τοὺς ἐκείνου ἀδελφιδοῦς αὖθις ἀποκατέστησεν εἰς τὰς προτέρας τιμάς. τῇ δ᾽ ἐκκλησίᾳ τὸν πρόεδρον καὶ πρωτοβεστιάριον Κωνσταντῖνον, τὸν Λειχούδην ἀντικατέστησεν, ἄνδρα ταῖς τῶν κοινῶν πραγμάτων ἐπὶ μακρὸν ἐμπρέψαντα διοικήσεσι, καὶ ἀνέγκλητον διαμείναντα, ᾧπερ ὁ Μονομάχος καὶ τὴν τῶν Μαγγάνων ἀνέθετο πρόνοιαν, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν ἐν ἐπισήμοις ἔγγραφα. ἅπερ ὑφ᾽ ἑαυτὸν ὁ Κομνηνὸς ἐθέλων ποιήσασθαι, σκέμμα τι μηχανᾶται πονηρίας ἀνάμεστον, καὶ τόκον νοὸς κακοδαίμονος. ἐπεὶ γὰρ ὁ Λειχούδης ἐψηφίσθη τε καὶ προεχειρίσθη, καὶ ἱερεὺς ἤδη κεχειροτόνητο, δι᾽ ἀπορρήτων αὐτῷ μηνύει, λέγεσθαί τινα κατ᾽ αὐτοῦ, ἀπείργοντα τοῦ ἱερᾶσθαι αὐτόν. καὶ εἰ μὴ ταῦτα λαληθεῖεν καὶ λυθεῖεν συνοδικῶς, μὴ οἷόν τε εἶναι τοῦ χρίσματος αὐτὸν τῆς ἀρχιερωσύνης τυχεῖν. εἰ δὲ δοίης μοι, ἔφη, τῶν Μαγγάνων τὰ δικαιώματα, παραβλέψομαι τὰ λεγόμενα, καὶ παραχωρήσω χρισθῆναί σε. συνιδὼν οὖν ὁ Λειχούδης, ὡς οὐκέτι αὐτῷ εἰς τὴν προτέραν ἐπανελθεῖν κατάστασιν ἔξεστιν, οὕτω δὲ μένειν δι᾽ αἰσχύνης ποιούμενος, φέρων δίδωσι τὰ αἰτούμενα, καὶ οὕτω παραχωρεῖται τελεσθῆναι τὴν ἀρχιερατικὴν τελετήν. ὁ δὲ Κομνηνὸς κατὰ τῶν Οὔγγρων καὶ τῶν Σκυθῶν, οἳ Πατζινάκαι λέγονται, ἐκστρατεύσας, τοῖς μὲν Οὔγγροις εἰρήνην αἰτουμένοις ἐσπείσατο. κατὰ δὲ τῶν Σκυθῶν ὁρμήσαντι, οἱ μὲν ἄλλοι ὑποκύψαντες καὶ εἰρήνευσαν (οὐ γὰρ ὑφ᾽ ἕνα πάντες ἡγεμόνα ἐτέλουν) εἷς δ᾽ αὐτῶν ὁ Σελτὲ θρασυνθεὶς, καὶ μοίρᾳ τινὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων δυνάμεως συμβαλὼν, ἡττᾶτο, καὶ τὸ πολὺ τῶν οἰκείων ἀποβαλὼν, μετὰ τῶν περιλειφθέντων ἀπέδρα. ἀναζεύγνυσι δ᾽ ἐκεῖθεν ὁ βασιλεὺς, καὶ κατέλυσεν ἐν τῷ Λοβιτζῷ, ἤδη τοῦ τέλους ὄντος ἐγγὺς τοῦ Σεπτεμβρίου μηνός. ὄμβρου δὲ ῥαγδαίου καταρραγέντος, καὶ χιόνος πεσούσης πρὸ ὥρας πολλῆς, τῆς ἐκ-

τῶν ἵππων τὸ πλεῖον διέφθαρτο, καὶ στρατιῶται πολλοὶ τῷ ψύχει ἐναπεθνήσκοντο, καὶ ποταμοὶ δ' ὑπερχειλεῖς γεγονότες καὶ πελαγίσαντες τὰ ἐπιτήδεια σφῶν ἀθρόον παρέσυραν, ὡς καὶ τῷ στρατιωτικῷ καὶ τοῖς ὑποζυγίοις αὐτοῦ τὰ ἀναγκαῖα ἐπιλιπεῖν. ὅτε τοῦ ὑετοῦ τε, καὶ τοῦ νιφετοῦ ἐπὶ μικρὸν παυθέντος, τῆς βασιλείου σκηνῆς προῆλθεν ὁ βασιλεὺς, καὶ ὑπὸ δρυῒ ἔστη παμμεγέθει, ἐκεῖ που ἑστώσῃ, καί τινες τῶν ἐν ὑπεροχαῖς αὐτῷ παρεῖσαν τοῦ. βοῆς δ' ἐν τῷ τόπῳ συμβάσης, μετέστησαν τῆς δρυὸς ὁ βασιλεύς τε καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, ἡ δ' αὐτίκα ῥιζόθεν ἐκσπασθεῖσα κατέπεσεν. ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐπανελθὼν εἰς τὴν μεγάλην πόλιν, καὶ ἐκτίνων ὑπὲρ τῆς σωτηρίας ταύτης τῷ θεῷ χαριστήρια, ναὸν ἐν τοῖς τῶν βασιλείων ἀνήγειρε τῇ πρωτομάρτυρι ἁγίᾳ Θέκλᾳ. κατὰ τὴν ἡμέραν γὰρ, ἐν ᾗ τελεῖται ἡ μνήμη ταύτης, τὸν ἐκ τῆς δρυὸς διέφυγε κίνδυνον, ναὸν δὲ πολλὴν κατηγοροῦντα τῆς ἐκείνου περὶ τὰ χαριστήρια μικροπρέπειαν, ὃν ὁ ἐκείνου καθελὼν ἀνεψιὸς ὁ αὐτοκράτωρ Ἰωάννης ὁ τοῦ Ἀλεξίου υἱὸς, σφόδρα μεγαλοπρεπῶς ἀνῳκοδόμησεν εἰς ὄνομα τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' ἤδη ῥητέον καὶ ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο, ὅτε ὁ Ἰσαάκιος, εἰ καὶ μὴ συμφωνοῦσιν οἱ συγγεγραφότες περὶ αὐτοῦ. ὁ μὲν γὰρ πολὺς τὴν γλῶτταν ὁ σοφώτατος Ψελλὸς, ἐν θήραις ἐκεῖνον λέγει τὸν βασιλέα σχολάζοντα, καὶ συχνάκις τὴν δεξιὰν λογχοφόρον ἐπ' ἄρκτους καὶ σύας ἐπανατείνοντα, βλαβῆναι πνεύματι ψυχρῷ τὴν πλευρὰν, κἀντεῦθεν φρίκην ἐπισυμβῆναι αὐτῷ, καὶ πυρετὸν ἐκ τοῦ βάθους ἀναφλεγῆναι. εἰς δὲ τὴν ἐπιοῦσαν πονῆσαι τὴν πλευρὰν, καὶ τὸ ἆσθμα μὴ ἐρρῶσθαι αὐτοῦ, κἀντεῦθεν ἀμφισβητήσιμον γενέσθαι εἰ βιώσεται, ἢ καὶ ἀπογνωσθῆναι τέλεον τὴν ζωὴν, καὶ τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον τῇ βασιλείᾳ ἐγκαταστήσαντα, πρὸς τὴν κρείττω μεταταξάσθαι βιοτήν. ὁ δ' αὖ γε Θρᾳκήσιος, θηρῶντα ἐκεῖνον τὸν βασιλέα πάλιν ἱστορεῖ περὶ τὴν Νεάπολιν, σῦν δ' ἀποφανῆναι πελώριον, τὴν θέαν φρικτὸν, καὶ τὸν ἐκεῖνον ἐνδιδόντα τῷ ἵππῳ τὸν χαλινὸν, διώκειν τὸν σῦν, τὸν δ' ἀφανισθῆναι τὴν θάλασσαν, γενέσθαι τε ἀφανῆ ὃν σῦν οἱ πολλοὶ, φάντασμα δέ τι δαιμόνιον ὑπειλήφασιν. ἐν τούτῳ δὲ ὡς ἐξ ἀστραπῆς ἐκπεσεῖν λαμπηδόνα τῷ βασιλεῖ, καὶ τῇ ταύτης βολῇ καταπλαγέντα τὸν αὐτοκράτορα, τοῦ ἵππου τε ἐκπεσεῖν, καὶ κεῖσθαι παρὰ τῇ γῇ ἀφρὸν τοῦ στόματος ἐκπτύοντα, καὶ μηδὲν τῶν κατ' αὐτὸν αἰσθανόμενον, ἀκατίῳ δ' ἁλιευτικῷ ἐμβιβασθέντα, κομισθῆναι ὡς τὰ βασίλεια, καὶ νοσήσαντά τι βραχὺ, εἶτα δὴ καὶ ἀπογνωσθέντα, κείρασθαί τε τὴν τρίχα, καὶ αὐτὶ τῆς πορφύρας τραχὺ τριβώνιον ἀμφιέσασθαι, τὸν Δούκαν Κωνσταντῖνον βασιλέα προχειρισάμενον, καὶ οὕτω τῇ τοῦ Στουδίου προσορμίσαι μονῇ, κἀκεῖ τὸ λοιπὸν καταβιῶναι τοῦ βίου ἀναρρωσθέντα ἐκ τοῦ νοσήματος. ἐβασίλευσε δὲ δύο ἐνιαυτοὺς καὶ μῆνας τρεῖς, δραστήριος ὢν, καὶ τὸ ἦθος σοβαρὸν ἐπιδεικνύμενος, πρὸς πράξεις ὀξύτατος, στρατηγικώτατος τὰ πολέμια. λόγοις μὲν οὐχ ὁμιλήσας, προσέχων δ' αὐτοῖς, καὶ τῶν τούτων τροφίμων ἀντεχόμενος, σώφρων τε τὰ πρὸς Κύπριν. λέγεται γάρ ποτε νοσῆσαι τῆς οἰκίας ἐκδημῶν, καὶ παρὰ τῶν ἰατρῶν γυναικὶ μιγῆναι πρὸς θεραπείαν τῆς νόσου προτρέπεσθαι. τὸν δὲ μὴ ἀνασχέσθαι ἑτέρᾳ πλησιάσαι παρὰ τὴν σύνευνον. αἰτιώμενος δὲ, ὅτι τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν, ἐκεῖνον ἔλεγε, τῷ συνδούλῳ δουλεύειν, καὶ τῶν εἰκότων μὴ τυγχάνειν.

ὅτε τὸν ἐκ τῆς δρυὸς κίνδυνον ἐξέφυγεν ὁ βασιλεὺς καὶ οἱ περὶ αὐτόν.

ὅπως τὴν βασιλείαν ἀπέθετο ὁ Ἰσαάκιος, καὶ διὰ τίνας αἰτίας ἀπέθετο τὴν βασιλείαν.

ἀρεταὶ τοῦ Ἰσαακίου.

equi perierunt, multiq; milites ex frigore sunt periclitati, cumq; flumina exundãtia & stagnantia commeatum subitò intercepissent, & homines & iumenta rerum necessariarũ penuria laborarunt. Cęterum pluuia & niue paulisper sedata, Imperator tabernaculo egressus sub magnam quandam quercum in proximo concessit, circumstantibus procerum quibusdam. Orto autem in eo loco fragore, & ipse & sui inde discesserunt, atque arbor statim radicitus euulsa concidit. Reuersus igitur in magnam urbem, ad grates ob salutem acceptam Deo persoluendas, intra Regiam D. Theclę Protomartyris ędem ille quidem condidit, quòd eo die, quo illius memoria celebratur, quercus illud periculum effugerat, sed talem, quæ magnam eius animi pusillitatem arguat: quam eius sobrinus Imperator Ioannes, Alexij filius, magnificentissimè instaurauit, nomine seruatoris nostri Iesu Christi. Nunc illud dicendum est, quemadmodum Isaacius hic imperiũ deposuerit, etsi scriptores in eo non consentiunt. Nam eruditissimus Psellus, homo uerbosus, narrat, eum uenationibus deditum, cum hasta sępe & ursos & apros feriret: * frigido uento ictum esse latus, atq; inde febrim ex imo coortã efferbuisse. Postridie cum lateris doloribus urgeretur, & spiritum ægrè traheret, dubia spe uitæ, ac potius planè desperata uita, Constantino Ducæ imperio tradito, uitæ melioris institutum amplexum esse. Thracesius autem refert, circa Neapolim uenanti uisum esse aprum horrendum aspectu, quem dum laxatis equo habenis persequeretur, in mare demersum euanuisse, & à plerisque non aprum, sed spectrum quoddam diabolicum esse iudicatum: atq; interim fulgore quodam instar fulguris perstrictum Imperatorem, equo prę terrore excussum, & spumam ore reijcientẽ, humi attonitum iacuisse, atque inde naui piscatoria in Regiam reuectum, cum paulisper ægrotasset, iam deploratum, raso capillo & purpuræ loco aspera lacerna sumpta, atque Constantino Duca Imperatore designato, in Studiense monasterium se contulisse, ubi recuperata etiam ualetudine, uitæ reliquum exegerit. Regnauit biennium & tres menses, homo strenuus, ingenio arroganti, in rebus gerendis celerrimus, rei bellicæ peritissimus. In literis non quidem uersatus, sed literarum studiosus & doctorum amans: in coniugio adeò castus, ut cum peregrè in morbum incidisset, & à medicis moneretur, ut cõsuetudine mulieris morbum leuaret, cum ulla præter uxorem suam, rem habere recusarit. Cum ei regni affectatio obijceretur, respondit, Se pati non potuisse conserui Imperium, à quo iusta sibi præmia negarentur.

Quercus ruina.

Isaacius Comnenus quibus de causis imperiũ deposuerit.

Elogia Comneni.

Imperium

IMPERIVM CONSTANtini Ducæ.

Ducæ liberalitas.

Constantinus Duca præses, Imperio citra laborem, ut dictum est, potitus, multos senatorij ordinis & plebeiæ conditionis ad altiores dignitatis gradus euexit: atque illos etiam, quos Comnenus honoribus spoliarat, qui multi fuerunt, in integrum restituit. Sed parum abfuit, quin per insidias submergeretur. Nam cum in Manganico palatio ageret, coniurati ratione inita, si ei tumultus in foro urbis nunciaretur, statim mari in magnam Regiā transiturum: curarant, ut Imperatoria triremis, illiusque gubernatores, qui Protocarabi uulgò appellantur, & in coniurationis societatem asciti erant, abessent. Imperator audito tumultu, rectà in Regiam abeundum esse censuit. Sed cum Imperatoria triremis ibi non inueniretur, proximum lembum conscendit. Inter nauigandum uerò, etiam nauis Imperatoria apparuit, quæ frequenti remigio & uehementi impetu fluctus secans, à gubernatoribus rectà ad lembum dirigebatur, eo cōsilio, ut illo suppresso Imperator demergeretur. Iis uerò qui cum eo uehebātur, exclamantibus, & confidentius uociferantibus, ut inhibitis remis gubernacula conuerterent: gubernatores uelut attoniti, Deo ita uolente, paruerunt. Sic periculo euitato, quo pacto & à quibus paratæ essent insidiæ cognouit, ac sontes bonis duntaxat ademptis, ultus est.

Submersionis periculū per insidias instructum.

Ducæ genus.

Etsi autem ex ueterum Ducarum Andronici Pantherij & Constantini familia se ortum esse gloriabatur, tamen eam familiam cum Constantinus (ut suprà dictum est) regnū affectasset, Constantino Porphyrogenito Imperatoris Leonis Philosophi filio regnante, & ob immaturam ætatem adhuc sub tutoribus agente, funditus euersam esse constat, nullo mare relicto. Huius igitur maiores, ut fertur, à fœmina quadam originem duxerunt. Vnde non germanus Duca censebatur, sed promiscuus, cognatione illa uelut adulterata. Itaque à plerisque non Duca, sed Duciza per diminutionem uocabatur.

Ducæ elogia.

Cæterū uir pius fuit erga Deum, moribus commodis, iusticiæ amans, sed ingenio tardo & hebeti: & ut ijs delectabatur, quorum spectata erat integritas, sic pecuniam supra modum amabat, & rationes excogitabat, quibus multos thesauros coacervaret. Quamobrē duabus rebus magnum impendit studium, quarum una erat, ut publica uectigalia augeret, eaque de causa curias, rationibus quæstorijs destinatas, quibusuis uendebat, & uectigalium collectionem publicanis cum pacto auctarij credebat: altera, ut controuersias audiret, & decreta scriberet. Verùm in iure dicendo non semper præscripta Legum obseruabat, sed alicubi etiam ei erat, ut ille ait, pro ratione uoluntas,

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙνου τοῦ Δούκα.

Ἐγκρατὴς δὲ Κωνσταντῖνος ὁ Δούκας τῆς βασιλείας τυχὼν ἀπραγμόνως, ὡς εἴρηται, πολλοὺς τῶν τε συγκλήτου βουλῆς καὶ τοῦ δημώδους πλήθους εἰς μείζονας ἀξιωμάτων βαθμοὺς προεβίβασε. καὶ ὅσους δ' ὁ Κομνηνὸς ἀφείλετο τὰς οἰκείας τιμὰς (πολλοὶ δ' ἦσαν καὶ οὗτοι) εἰς ταύτας αὖθις αὐτοὺς ἐπανήγαγεν. ἐπιβουλῆς δὲ κατ' αὐτοῦ συσκευασθείσης, μικροῦ δεῖν ἐγεγόνει ἂν ὑποβρύχιος. ἦν μὲν γὰρ ἐν τοῖς βασιλείοις τῶν Μαγγάνων, διεσκέψαντο δὲ οἱ συνωμόται, ὡς εἰ θόρυβος ἐν τῇ τῆς πόλεως γεγονὼς ἀγγελθείη αὐτῷ ἀγορᾷ, αὐτίκα διὰ τῆς θαλάσσης ἐκεῖνος ἀπελεύσεται πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον. προενοήσαντο δ' αὐτοῖς, μὴ εἶναι τὴν βασιλικὴν τριήρη ἐκεῖ, καὶ τοὺς ἐλαύνοντας οἱ ἀκροσφέρους, οὓς πρωτοκαράβους ἡ δημώδης λέγει φωνὴ, τῆς συνωμοσίας μετέχειν ἐσπουδάσαντο. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ὡς τὸν θόρυβον ἐνωτίσατο, ἀπιέναι δεῖν ἔκρινε τὸ ἀνάκτορον εὐθύ. ἐπεὶ δ' οὐχ' εὕρητο ἡ βασιλικὴ τριήρης ἐκεῖ, εἰς τὸ τυχὸν ἐμβεβήκει ἀκάτιον, ἀπιόντος δὲ, ἀνεφάνη καὶ ἡ ναῦς ἡ βασίλειος, καὶ εἰρεσίᾳ πολλῇ σὺν ῥύμῃ σφοδρᾷ τὸ ῥόθιον τέμνουσα, πρὸς τὸ πλοιάριον, ἐν ᾧ ὁ βασιλεὺς ἐμβεβήκει, παρὰ τῶν ναυκλήρων ἰθύνετο. ἦν δ' αὐτοῖς τὸ βουλόμενον, ἐμβιβάσαι τὴν τριήρη τῷ πλοιαρίῳ, ἵν' αὐτὸ καταδύσῃ καὶ σὺν τῷ βασιλεῖ ποιήσῃ ὑποβρύχιον. ὡς δ' εἶδον τὴν τριήρη ἐπιφερομένην οἱ τῷ κρατοῦντι συμπλέοντες, ἀνέκραξάν τε καὶ ἐπίχαρ θρασύτερον ἐπεβόησαν, καὶ μεταστρέφειν τοὺς οἴακας. ταῖς οὖν ἐκείνων βοαῖς ὥσπερ ἐμβροντηθέντες οἱ ἐπὶ τῶν οἰάκων (θείας δ' ἦν τὸ ξύμπαν προμηθείας) ἐπείσθησαν. καὶ οὕτω τὸν κίνδυνον ὁ βασιλεὺς ἐκφυγὼν, ὅπως τε καὶ παρ' ὧν ἡ ἐπιβουλὴ συνεσκευάσθη, ἔγνω, καὶ τοὺς αἰτίους ἠμύνατο στερήσει μόνῃ τῶν ὄντων. οὗτος ὁ βασιλεὺς ηὔχει μὲν, ὡς ἐκ προγόνων τῶν πάλαι τῇ τῶν Δουκῶν κεκλημένων ἐπωνυμίᾳ, τοῦ Ἀνδρονίκου δηλαδὴ καὶ τοῦ Πανθηρίου, καὶ ἐκ τούτου τοῦ Κωνσταντίνου. ἀλλὰ τοῦ γένους ἐκείνων πάλαι πανοικὶ ἐξολοθρευθέντος, ὅτι ὁ Κωνσταντῖνος τυραννίδι ἐπικεχείρηκεν (ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται) τοῦ πορφυρογεννήτου Κωνσταντίνου τοῦ παιδὸς τοῦ ἄνακτος Λέοντος τοῦ φιλοσόφου φημὶ βασιλεύοντος, καὶ ὑπὸ ἐπιτρόπους τελοῦντος ἔτι διὰ τὴν νηπιότητα, καὶ μηδενὸς ἐξ ἐκείνου περιλειφθέντος, ἐκ θηλείας τινὸς, ὡς λόγος, οἱ τούτου κατάγονται πρόγονοι, ὅθεν οὐδὲ Δούκας λελόγιστο καθαρὸς, ἀλλ' ἐπίμικτος, ὡς κιβδηλευομένην ἔχων τὴν πρὸς τοὺς Δούκας συγγένειαν. διὸ καὶ τοῖς πλείοσιν οὐ Δούκας, Δουκίτζης δ' ὑποκοριζόμενος ἐπωνόμαστο. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ τὰ πρὸς θεὸν εὐσεβὴς, τὸ ἦθος ἐπιεικὴς, δικαιοσύνης ἐραστὴς, τὴν γνώμην δὲ νωθρὸς καὶ ἀμβλὺς, χαίρων τοῖς ἐπὶ βίου μαρτυρουμένοις σεμνότητι, ἐκτόπως δὲ ἐρασιχρήματος καὶ πόρους ἐπινοῶν, ὅπως αὐτῷ γένοιντο πολλοὶ θησαυροί. ὅθεν καὶ πρὸ πάντων εἰς δύο ταῦτα κατέτεινε τὴν σπουδὴν, ὥς τε τὴν τῶν δημοσίων φόρων ἐπαύξησιν, διὸ καὶ τὰ ἀρχεῖα, τὰ τοὺς φορολόγους λόγους πράττοντα, ὠνητὰ παρεῖχε τοῖς βουλομένοις, καὶ τελώναις τὴν συλλογὴν τῶν φόρων ἐπὶ συνθήκαις προσθηκῶν ἐνεπίστευε. πρῶτον μὲν οὖν τοῦτ' ἐκείνῳ ἦν σπούδασμα. δεύτερον δὲ δικῶν ἀκροάσεις καὶ ψηφίσματα. οὐ πάνυ δὲ τῇ ἀκριβείᾳ προσεῖχε δικάζων, ἀλλὰ φιλαρχοῦ καὶ φιλονεικοῦντο, καὶ τὰς ψήφους ἐξέβαλλε,

Ἐπιβουλὴ κατὰ τοῦ βασιλέως, ἡ ἐναντίως ἀπέβη.

Ἦθος τοῦ Δούκα βασιλέως.

πρὸς

πρὸς τὰ πρόσωπα τοῖς ἀκροάσεσι τιθέμενος. γλίσχρος δὲ τυγχάνων καὶ φειδωλός, ἔθετο περὶ ἑαυτοῦ, μὴ μαχαῖς πρὸς τὰ ἔθνη συμπλέκεσθαι, ἀλλὰ δώροις καὶ φιλοφρονήσεσιν ἄλλαις αὐτὰ εἰσάγεσθαι, καὶ καταλλάττειν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ. δύο ἐντεῦθεν τοῦτο μνώμενος ἑαυτῷ, τὸ τε μὴ πλείω δαπανᾶν ἐν ἐκστρατείαις, καὶ τὸ αὐτὸς ἠρεμῶν, καὶ σχολάζων ὡς ἐπίπαν τῶν χρημάτων τῇ συλλογῇ. διὸ καὶ τῶν στρατιωτικῶν καταλόγων ἠμέλησε, καὶ μᾶλλον πολλοὺς καὶ τοὺς γενναιοτέρους τῶν ἐκ γραφῶν ἀπόλεσε διὰ τὸ βαρύμισθον. ὥστε συμβαίνειν θρασύνεσθαι μὲν τὸ βαρβαρικόν, συστέλλεσθαι δὲ καὶ καταπονεῖσθαι τὰ τῶν ῥωμαίων στρατεύματα, καὶ μειοῦσθαι τὴν ἡγεμονίαν τὴν ῥωμαϊκήν. πολλαὶ γὰρ τότε τῶν ἑῴων χωρῶν αἱ μὲν ἐληΐζοντο καὶ εἰς ἀφανισμὸν προὐχώρουν, αἱ δὲ καὶ ὑπὸ τοὺς πολεμίους ἐγίνοντο. καὶ τὰ μὲν πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον οὕτως εἶχον κακῶς, τὰ δ᾽ ἑσπέρια καὶ τοῦτα κακῶς ἔπραττε, διὰ στρατιωτῶν καὶ σπάνιν καὶ ἀχρειότητα. τοῦ γὰρ τῶν Οὔζων ἔθνους (Σκύθαι καὶ οὗτοι δὲ τῶν πατζινάκων, καὶ κατὰ γένους ὑπεροχὴν καὶ κατὰ πλῆθος ὑπερβολὴν παρὰ τοῖς σκυθικοῖς προτιμώμενον ἔθνεσι) τὸν ἴστρον πανσυδὶ διαβαίνοντος, ἐπεχείρησαν μὲν οἱ τῶν περιχωρίων πόλεων ἄρχοντες (ἦσαν δ᾽ οὗτοι ὁ μάγιστρος νικηφόρος ὁ βοτανειάτης, καὶ ὁ μάγιστρος βασίλειος ὁ ἀποκάπης) ἀπεῖρξαι αὐτοὺς τὴν διάβασιν, οὐ μέντοι γε ἠδυνήθησαν, ἀλλὰ συμμίξαντες σφίσι τὸ βάρβαρον, τήν τε συνοῦσαν αὐτοῖς κατηγωνίσαντο στρατιάν, καὶ αὐτοὺς ἄρδην τοὺς ἄνδρας καὶ ἄμφω δορυαλώτους ἀπήγαγον, καὶ διαβάντες τὸν δανούβιν, τὴν περὶ αὐτὸν χώραν ἐπλήρωσαν ἅπασαν. ἦσαν γάρ, ὡς ὁ λόγος, ὑπὲρ ἑξήκοντα χιλιάδας, οἱ αἴρειν ὅπλα δυνάμενοι. ἔνθεν ὁρμώμενοι τήν τε μακεδονίαν ἐλῄζοντο, καὶ μέχρις ἑλλάδος προῄεσαν. ταῦτα ἀθυμίαν ἐνεποίει τῷ βασιλεῖ, συλλέξαι δὲ δύναμιν μεγίστην καὶ ἀντιβάλλειν, ἵνα μὴ προοῖτο ὀβολὸν ἐκεῖνος δ᾽ ἔλεγεν, ὅτι ἀκαταγώνιστον τὸ ἔθνος εἴη. πρέσβεις δὲ πρὸς τοὺς αὐτῶν ἡγεμονεύοντας μετὰ δώρων ἐστελκώς, ἐπειρᾶτο τούτοις ὠνήσασθαι τὸν βάρβαρον ἀνάσχεσθαι. πάντων δὲ ἀνεκφανδὸν λοιδορουμένων τὸν βασιλέα, ὡς διὰ φειδωλίαν μὴ ἐπὶ τῶν βαρβάρων ἐπεξιόντι, ἐξῆλθε μὲν τῆς πόλεως βιαζόμενος, τοῖς δὲ χοιροβάκχοις ἐστρατοπέδευσεν, οὐ πλείους, ὡς λέγεται, στρατιώτας τῶν ἑκατὸν πεντήκοντα μεθ᾽ ἑαυτοῦ ἐπαγόμενος. φροντίζων δὲ περὶ στρατεύματος συλλογῆς, ἐν τούτοις δ᾽ ἠγγέλθη τοῦ ἔθνους καταστροφή. ἐνσκήψαντος γὰρ ἐκείνοις λοιμοῦ καὶ κακωθέντων σφοδρῶς ὑπ᾽ αὐτοῦ, οἵ τε πατζινάκαι καὶ οἱ προσεχεῖς βούλγαροι ἀσθενοῦσιν ἐπέθεντο, καὶ ἄρδην αὐτοὺς διεφθάρκασι, μόλις τῶν ἡγεμόνων μετ᾽ ὀλίγων δυνηθέντων διαβῆναι τὸν ἴστρον. ἦν δὲ τὸ σύμπαν τὸ στρατήγημα τῆς θείας δυνάμεως. ἀπεγνωκὼς γὰρ ὁ βασιλεὺς πανταχόθεν, πρὸς τὸ θεῖον κατέφυγε δάκρυσι, καὶ συντριβῇ καρδίας τοῦτο δεόμενος, καὶ τὴν ἐκεῖθεν ἐκκαλούμενος ἀρωγήν. ταῦτα δ᾽ ἐν τῷ ἕκτῳ ἔτει τῆς βασιλείας ἐπράχθη τοῦ τοῦ αὐτοκράτορος. πρὸ δὲ τούτου σεισμὸς ἐγένετο μέγας ἐπὶ τὴν εἰκοστὴν τρίτην τοῦ σεπτεμβρίου μηνός, ὑφ᾽ οὗ καὶ ναοὶ καὶ οἰκίαι πολλαχοῦ κατέπεσον. ὅτε καὶ τὸ ἐπὶ κυζίκου ἑλληνικὸν κατέπεσε τέμενος, ἔργον κάλλιστόν τε καὶ θαύματος ἄξιον, καὶ ὁ ἐν νικαίᾳ τῶν ἁγίων πατέρων μέγιστός τε καὶ περιώνυμος κατεσείσθη ναός. ἐπὶ δὲ τῷ μαΐου μηνὶ τῆς τετάρτης ἰνδικτιῶνος, κομήτης ὤφθη ἀστὴρ κατόπιν τοῦ ἡλίου πρὸς δύσιν ἰόντος. ἦν δὲ πρότερον ἴσος ἐπὶ σελήνην πλήρη τὸ μέγεθος, εἶτα κόμην ὥσπερ ἐκφύων, ἠλάττου, καὶ καθ᾽ ὅσον τὰ τῆς κόμης ηὔξανε, ἠλαττοῦτο τὸ μέγεθος. πρὸς δὲ

Ἐπιεικῶς καταλλάττειν δώροις ἔθνη φιλῶν τῇ ῥωμαίων ἀρχῇ.

περὶ τῶν Οὔζων ἔθνους.

περὶ σεισμοῦ.

περὶ ἀστέρος κομήτου.

ut commutatis calculis in pronunciando personarum rationem haberet. Iam ut erat tenax & parcus, cum animo suo constituit, nolle se bellis cōflictari, sed gentes muneribus & alijs obsequijs deuincire, & Romano imperio reconciliare: qua re duo commoda uenabatur, alterum, ne plura in expeditionibus consumeret: alterum, ut per summum ocium cumulandis thesauris inuigilaret. Ita fiebat, ut militares catalogos negligeret, ac potius fortissimos quosque ob stipendij magnitudinem deleret. Vnde Barbari ferociores euadebāt: Romanæ uerò legiones timidiores & humiliores, atque imperium minuebatur. Nam multæ tum orientales prouinciæ partim diripiebantur & uastabantur, partim ab hostibus occupabantur. Neque etiam in Occidente omnia se rectissimè habebant, ob militum & paucitatem & ignauiam. Vzos enim (est autem hæc quoque Scythica gens, quæ Pazinacis & generis præstantia & multitudine illis in locis anteferatur) Istrum cum uxoribus & liberis traijcientes, præsides finitimarum urbium magister Nicephorus Botaniates, & magister Basilius Apocapes, transitu prohibere frustrà conati, uictis legionibus, ambo capti sunt & abducti à Barbaris, qui Danubio superato, omnem eius tractum compleuerunt. Nam pleriq; consentiunt, eorum qui arma ferre possent, ultra sexaginta millia fuisse. Inde progressi ex Macedonia, prædas agebant, & in Græciam usque penetrabant. Quę etsi Imperatori molesta erant, tamen cōscribere copias negligebat, ne obolum impenderet: sed præ se ferebat, gentem illam esse insuperabilem. Itaq; per legatos missis muneribus, pacem à ducibus illorum redimere parabat. Sed quum palàm ob omnibus conuicijs laceraretur, quòd ex tenacitate contra Barbaros non iret, urbem egressus est, & ad Chærobachos castrametatus, quum, ut fertur, nō plures centum quinquaginta militibus secum haberet. Enimuerò de cōscribendis copijs solicito, gentis illius subitū nunciatur excidium. Nam cùm sęuissima pestilentia grauiter afflicta esset, Pazinacæ & Bulgari finitimi debilitatam aggressi, funditùs deleuerunt, ducibus cum paucis ægrè ultra Istrum elapsis. Fuit autem tota res diuinæ potentię opus. Nam Imperator omni humana ope desperata, ad numen confugerat, cum lachrymis & animi submissione illius auxiliū efflagitans. Hæc sexto eius imperij anno acta sunt, quē magnus terrę motus die XXIII. mēsis Septemb. antecessit, quo & templa & ædes multis in locis conciderunt. Tum Cyzici gentile fanū opus pulcherrimū & admirandū corruit, & Nicęę sanctorū patrum maximū et celebre templū deiectū est. Mense uerò Maio, quarta indictione, stella crinita apparuit, solem occiduū sequēs: quæ principiò magnitudine lunæ plenę par. Deinde ueluti coma enata minuebat, ac tantū decresce-

Ob neglectam rē militarem imperium imminutum.

Vzorū Scytharū grassationes & interitus.

Terræmotus.

Cometa maximus.

bat, quantum illa augebatur. Conspectus est per dies quadraginta, radijs uersus orientem conuersis. Quum autem Patriarcha Constantinus Lichudes, Ecclesia per annos quatuor & sex menses gubernata, in aliam migrasset uitam: Ioannes Xiphilinus in pōtificiam Constantinopoleos sedem euehitur, Trapezunte quidem oriundus, sed omni doctrinæ genere eruditus, & in principum senatorum numerum relatus. Qui omnibus sua sponte relictis, coma rasa, Olympica monasteria frequentauit, solitariam uitam amplexus, ubi cùm longo tempore permansisset, Patriarchica sede dignus est habitus. At Imperator graui & diuturno morbo oppressus, quum iam nullum mortis effugium esse cerneret, imperium tribus filijs reliquit, quorum duos Michaelem & Andronicum Eudocia priuato adhuc, Constantinum uerò Imperatori pepererat, quum & ipsa Augusta appellata esset. Vnde is solus Porphyrogenitus fuit, ab eoq; statim præ cæteris imperij insignibus adornatus. Pòst etiam reliquos designauit. Ac hos quidem imperio præfecit: ipsis uerò matrem Imperatricem & nutricem, & ut paucis complectar, dominā reliquit, mandata imperij administratione, quòd ei modesta uideretur, nec minus ad tractationem rerum apta, quàm ad liberos educandos ingeniosa. Sed prius scriptum iusiurandum ab ea exegit, quo promitteret, se à secundis nuptijs temperaturam. Ea syngrapha ab illa firmata, Patriarchæ custodienda est tradita. Sed & senatores omnes iureiurando adacti, scripto promiserunt, se non alium Imperatorem nisi liberos ipsius creaturos. His peractis obijt. Regnauit annos septem cum semestri. Vixit sexaginta & amplius. Cæterùm fratrem suum uiuens Cæsarem appellarat, & consiliarium habuerat & arcanorum conscium. Quamuis autem indoctus esset, tamen doctrinam amabat, & eruditos colebat, dicere solitus, malle se ex doctrina quàm imperio nobilitari. Insidiatores suos dicebat, se non alia ratione malè tractaturum, quàm pro mancipijs utendo, quòd leges eis libertatem eriperent.

Xiphilinus Lichudi Patriarchæ succedit.

Imperatoris morbus & designatio successoris.

Imperatoris obitus.

IMPERATRICIS EVDOCIÆ imperium.

EVdocia igitur cum liberis suis ex testamēto defuncti Imperatoris, & imperio successit, & rerū communium tractationem suscepit, filiorum quasi magistra, atque unà cum eis pro tribunali sedit, medium ipsa occupans, illis utrinq; assidentibus: sic in comitijs, sic in ciuilium cōtrouersiarum quæstionibus, sic in audiendis legationibus, sic in solennibus progressionibus se gerebant. Verùm Barbari Orientem diripere soliti, Romanas prouincias incursare & indies uexare non desistebant, militibus, ut iam dixi, tenacitate Imperatoris & imminutis & afflictis. Quod si qui ad-

Eudocia ob Barbaros Oriēte prohibendos Diogeni cō tra iusiurandum nubit.

τὴν ἀνατολὴν τὰς ἀκτῖνας ἀποτείνων, ἐφ' ἡμέρας φαινόμενος τεσσαράκοντα. τοῦ πατριάρχου δὲ Κωνσταντίνου τοῦ Λειχούδη ἐπ' ἔτη τέσσαρα καὶ μῆνας ἓξ τὴν ἐκκλησίαν ἰθύναντος, καὶ μεταθεμένου πρὸς ἑτέραν ζωήν, Ἰωάννης ὁ Ξιφιλῖνος εἰς τὸν ἀρχιερατικὸν τῆς Κωνσταντινουπόλεως θρόνον ἀνάγεται, ὃς ἐκ Τραπεζοῦντος μὲν ὥρμητο. πεπαίδευτο δὲ παιδείαν λόγων παντοδαπήν, καὶ τοῖς ἐξόχοις τῆς συγκλήτου βουλῆς συνηρίθμητο. πάντα δὲ ἑκουσίως λιπών, τοῖς κατὰ τὸν Ὄλυμπον προσφοιτήσας σεμνείοις, κείρεταί τε τὴν κόμην, καὶ τὸν μοναχικὸν ὑπέρχεται βίον, ἔνθα καὶ συχνὸν διατρίψας χρόνον, ἄξιος ἐκρίθη τοῦ θρόνου τοῦ πατριαρχικοῦ. ὁ δέ γε βασιλεὺς νόσῳ ληφθείς, καὶ ταύτῃ κάμνων ἐπὶ μακρὸν καὶ ταλαιπωρούμενος, καὶ ἤδη κατεγνωσθείς, καὶ ἀπαραίτητον αὐτοῦ γνοὺς ἐπιοῦσαν τὴν τελευτήν, τὴν μὲν βασιλείαν αὐτοῦ καταλέλοιπε τρισὶν υἱέσιν, οὓς αὐτῷ ἡ σύνευνος Εὐδοκία ἐγείνατο, δύο μὲν τὸν Μιχαὴλ καὶ τὸν Ἀνδρόνικον ἰδιωτεύοντι, τὸν δὲ Κωνσταντῖνον βασιλεύοντι, καὶ αὐτῇ αὐγούστῃ ἀναρρηθείσῃ. ὅθεν οὗτος μόνος πορφυρογέννητος ἦν, ὃν αὐτίκα καὶ πρὸ τῶν ἄλλων τοῖς βασιλικοῖς παρασήμοις ἐκόσμησεν. εἶτα καὶ τοὺς λοιποὺς ἀνηγόρευσε. τούτους μὲν οὖν ἐπέστησε τῇ ἀρχῇ, αὐτοῖς δὲ τὴν μητέρα βασιλίδα τε καὶ τροφὸν καὶ κυρίαν, τὸ ξύμπαν εἰπεῖν, καταλέλοιπεν, ἐπ' αὐτῇ τὴν τῆς βασιλείας μεταχείρισιν ποιησάμενος, δοκοῦσαν αὐτῷ σώφρονί τε εἶναι καὶ πρὸς παίδων ἀγωγὴν δεξιάν, καὶ εὐφυᾶ πρὸς πραγμάτων διοίκησιν, πρότερον ὅρκον ἐξ αὐτῆς ἀπαιτήσας ἔγγραφον, ὡς οὐ πρὸς γάμον ἐλεύσεται δεύτερον. τὸ δ' ἔγγραφον παρ' ἐκείνης βεβαιωθὲν, τῷ πατριάρχῃ ἐδόθη φυλαχθησόμενον, ἀλλὰ καὶ οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς ἅπαντες ἐγγράφως κατέθεντο, μὴ ἄν ποτε βασιλέα ἕτερον ἀνειπεῖν, εἰ μὴ τοὺς παῖδας αὐτοῦ. τούτοις ὁ μὲν ἐξέλιπε, βασιλεύσας ἑπτὰ πρὸς τῷ ἡμίσει ἐνιαυτούς, ζήσας δ' ἑξήκοντα ἢ καί τι τούτων ἐπέκεινα. τὸν μέντοι ἀδελφὸν αὐτοῦ καίσαρα βασιλεύσας ἐτίμησε, καὶ σύμβουλον εἶχε, καὶ τῶν μυστηρίων συνίστορα. λόγων δὲ οὐχ ὁμιλητής. ἠγάπα τούτους, καὶ τοὺς λογίους ἐσέβετο, καὶ ἔλεγε βούλεσθαι μᾶλλον ἐκ λόγων, ἢ τῆς βασιλείας γνωρίζεσθαι. τοὺς δ' ἐπιβούλους αὐτοῦ, μὴ ἄλλως κακῶς διατεθήσεσθαι ἔφασκεν, εἰ μόνον ὡς ὠνητοῖς κεχρῆσθαι αὐτοῖς, ὡς τὸν νόμον αὐτοὺς τὴν ἐλευθερίαν ἀφελόμενον.

περὶ κομήτου.

ὅτι νοσήσας ὁ βασιλεὺς καὶ ἐκλείπων ἤδη, τοῖς υἱοῖς καὶ τῇ γυναικὶ τὴν βασιλείαν καταλιμπάνει, ἔγγραφον ὅρκον ἀπαιτήσας.

ἐνταῦθα ὑπογράφουσιν οἱ τῆς συγκλήτου.

ΜΟΝΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΒΑΣΙλίδος Εὐδοκίας.

ΚΑτὰ γοῦν τὰς τοῦ τελευτήσαντος βασιλέως διαταγάς, ἡ βασιλὶς Εὐδοκία καὶ οἱ παῖδες ἐκείνου τῆς βασιλείας ἦσαν διάδοχοι, καὶ ἡ βασίλισσα τὴν τῶν κοινῶν μεταχειρίζεσθαι πρόνοιαν, τῶν υἱῶν παρέχουσα, καὶ ἐπὶ βήματος σὺν ἐκείνοις προὐκάθητο, μεσεύουσα μὲν αὐτή, ἐκείνους δὲ παρακαθίζουσα ἑκατέρωθεν, οὕτως ἐν ἀρχαιρεσίαις, οὕτως ἐν ζητήσεσι πολιτικῶν ὑποθέσεων, οὕτως ἐν χρηματισμῷ πρεσβειῶν, οὕτως ἐν συνήθεσι προόδοις προϊοῦσα. οἱ δὲ τὴν ἕω ληϊζόμενοι βάρβαροι, οὐκ ἐπαύοντο τὰς ὑπὸ Ῥωμαίους κατατρέχοντες χώρας, καὶ ταύτας ὁσημέραι σινόμενοι. οἱ γὰρ στρατιῶται, ὡς ἤδη μοι εἴρηται, διὰ τὴν τοῦ βασιλέως γλισχρότητα ὠλιγώθησάν τε καὶ ἐκακώθησαν. καὶ εἴ

νὸν δ'

τῶν δ' ὅσοι ἐπὶ στρατείας ἐχόμενοι, κἀκεῖνοι αὐτοὶ παρεξιέναι τοῖς πολεμίοις ἦσαν ἀπρόθυμοι, τῶν συνήθων ὀψωνίων στερούμενοι. ὅθεν οἱ βάρβαροι ποτὲ μὲν τῇ μεσοποταμίᾳ ἐφήδρευον, ποτὲ δὲ τὰ περὶ τὴν μελιτηνὴν ἐπόρθουν, ποτὲ δὲ τὴν κιλικίαν ἐσίνοντο, καὶ ἄλλοτε τοῖς καππαδόκαις ἐπῄεσαν, καὶ τοῖς κατὰ κοίλην συρίαν ἐνίοτε. ταῦτα τῇ βασιλίσσῃ καταγγελόμενα θόρυβον ἐνεποίει, καὶ βασιλέως πολλῶν λεγόντων δεῖσθαι τὰ πράγματα, δείσασα ἐκείνη, μὴ τὸ κοινὸν βασιλέα τινὰ προστήσηται ἑαυτῷ, καὶ οὕτως αὐτὴ καὶ οἱ παῖδες τῆς βασιλείας ἐκπέσωσιν, ἔκρινεν αὐτὴ τινὰ ἐπαγαγεῖν τῇ ἀρχῇ, ἵνα καὶ ἑαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις διατηρήσῃ τὸ κράτος, καὶ μένῃ αὐτοῖς ἀναφαίρετον. οὐ γὰρ δι' ἀκολασίαν αὐτὴν φασίν, οὐδ' ἐπιθυμήσασαν ἡδονῆς, ἑαυτῇ προσαρμόσαι τὸν Διογένην. ἀλλ' ὡς ἄνδρα δραστήριον, καὶ τὰ πολέμια δόκιμον, καὶ τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλον, ἐπιστῆσαι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ. ἵν' ἡ Βαρβαρικὴ φορὰ ἀνασχεθείη ποσῶς, αὐτοῦ τούτοις ἀντερείσαντος τοὺς βραχίονας. ἦν δ' ὁ ἀνὴρ οὗτος καὶ τῶν ἐκ γένους λαμπρῶν, καὶ τῶν διαβοήτων ἐπὶ τοῖς ἀνδραγαθήμασιν. οὗ ὁ πατὴρ ἐπ' ἀδελφόπαιδι τοῦ βασιλεύσαντος πάλαι τοῦ κατὰ τὸν Ἀργυρὸν Ῥωμανοῦ κηδεστὴς γεγονώς, καὶ ἐπὶ τυραννίδι ἁλούς, ἑαυτὸν κατεκρήμνισεν. ἵνα μὴ ἐκεῖθεν κρατηθεὶς γνωρίσοι τοὺς συνίστορας ἐταζόμενος, κἀντεῦθεν καὶ οὗτοι τιμωρηθῶσι. τετίμητο δὲ καὶ τῷ τῶν βεστάρχων ἀξιώματι. δοὺξ γὰρ παρὰ τοῦ δουκὸς τῆς Σαρδικῆς γεγονώς, καὶ Πατζινάκαις ἐκεῖ που περιτυχών, καὶ τούτοις συμβαλών, πολλούς τε διώλεσε, καὶ οὐ μείους ἐζώγρησεν, ὧν τοὺς μὲν ἑαλωκότας ζωούς, τῶν δ' ἀποσφαγμένων τὰς κεφαλὰς στείλας τῷ βασιλεῖ, βεστάρχης τετίμητο, γράψαντος δὲ τοῦ κρατοῦντος αὐτῷ, ὡς οὐ δῶρόν σοι ὦ Διογένες τὸ ἀξίωμα, τοῦ δ' ἀνδραγαθήματος ἀμοιβή. διατρίβων οὖν ἐκεῖ, τυραννῆσαι περιεσκόπευεν, ἐπεὶ ἔγνω τεθνάναι τὸν αὐτοκράτορα. ὡς δ' ἐμηνύθη τῇ βασιλίσσῃ τὸ βούλευμα τοῦ ἀνδρός, στείλασα συνέσχεν αὐτόν, καὶ ἤχθη δεσμώτης εἰς τὸ Βυζάντιον, καὶ ἐλεγχθεὶς ὡς ἐπίβουλος, κατεκρίθη, καὶ τισιν ὅροις κατεκλείσθη περιγραπτοῖς. εἶτ' αὖθις ὡς κατάκριτος εἰσήχθη πρὸς τὸ βῆμα διὰ τὸ βασίλειον, ἵν' ἡ ψῆφος κυρωθείη κατ' αὐτοῦ. ἔλεος οὖν εἰσῄει τοῦ ἀνδρὸς τοὺς παρεστῶτας, καὶ πᾶσιν ἐπαθαίνετο ἡ ψυχή. ἦν γὰρ οὐ μόνον τὴν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, ἀλλὰ καὶ ἰδέσθαι καλός. συνέπαθεν οὖν μετὰ τῶν ἄλλων καὶ ἡ βασιλὶς ἐπ' αὐτῷ, καὶ οἶκτος ἔλαβε τοῦ ἀνδρὸς καὶ αὐτήν, εἰ δὲ καὶ ἔρως, οὐκ ἔχω λέγειν, καὶ ἀντὶ τῆς ψήφου τῆς ὁριζούσης ἐκείνῳ τὴν κόλασιν, τῆς κολάσεως ἐλευθεροῦν αὐτὸν ἐξήνεγκε ψήφισμα. καὶ ὁ μὲν λυθεὶς τοῦ ἐγκλήματος, ᾤχετο πρὸς τὴν Καππαδοκίαν (αὕτη γὰρ ἐκείνῳ πατρίς) ἡ δὲ βασιλὶς μεταπεμψαμένη αὐτόν, μάγιστρον καὶ στρατηλάτην προεχειρίσατο, ἤδη καὶ βασιλέα τοῦτον ἀνειπεῖν, ὡς ἄνδρα κρίνασα παρ' ἑαυτῇ γενναιότατον. ἀνθίστατο μέντοι διὰ τὰ ὅρκια, καὶ τὸ ἔγγραφον, ὃ παρὰ τοῦ πατριάρχου τετήρητο. καὶ ἦν αὐτῇ μέλημα, ὅπως τοῦτο ἀφέληται. σκέπτεται τοίνυν περὶ τούτου βουλὴν πονηράν τε καὶ βαθυγνώμονα, καὶ ταύτην ἑνί τινι τῶν περὶ αὐτὴν ἐκτομιῶν κοινοῦται, καὶ οἷον προαγωγῷ τῷ θεράποντι κέχρηται, ὑποθεμένη ὅπως ἂν καὶ οἷα τῷ πατριάρχῃ προσομιλήσῃ. ὁ δὲ τῷ ἀρχιερεῖ προσελθών, ἴσθι, φησίν, ὦ δέσποτα, ὡς ἐρᾷ τοῦ ἀνεψιοῦ σου ἡ βασιλὶς (ἦν

ὅτι ἡ βασιλὶς ἀνάγκαις ... τοῖς πράγμασιν ἀνθρώπου ἰδεῖν ... ἐδέησεν.

περὶ τοῦ Διογένους, καὶ οἷος ἦν τὸ γένος καὶ τὴν ἰσχύν.

ὅτι τυραννῆσαι βουλευσάμενος κατεσχέθη ὁ Διογένης καὶ μικρὸν ὕστερον ἐβασίλευσεν.

ὅπως ἠπατήθη ὁ πατριάρχης καὶ ἀπέδωκε τῇ δεσποίνῃ τὸ τῶν ὅρκων αὐτῆς ἔγγραφον.

huc restabant militiæ dediti, ĳ propter negata solita stipendia minimè erant alacres ad confligendum cum hostibus. Vnde Barbari aliàs Mesopotamiæ imminebant, aliàs Melitenes confinia uastabant, aliàs Ciliciæ nocebant, aliàs Cappadociam inuadebant, nonnunquam etiam Cœlesyriam. Quæ nunciata Imperatricem turbabant: quumq́ multi dicerent, res Imperatorem requirere, uerita, ne aliquo à Republica creato, ipsa & liberi imperio exciderent: aliquem asciscendum censuit, ut ea ratione & sibi & liberis potestatem inuiolatam tueretur. Negant enim eam Diogeni nupsisse ex lasciuia, aut studio uoluptatis, sed uirum eum ut strenuum & in re bellica probatum, & robore incomparabili præditum summæ rerum præfecisse, ut Barbarorum impetus nonnihil retunderetur, illo armis eorum resistente. Fuit autem & genere illustri ortus, & rebus gestis clarus. Cuius pater quum Romani Argyri neptem ex fratre haberet, regni affectati conuictus, seipsum præcipitauit, ne quæstionibus adhibitus, conscios prodere cogeretur. Hic uerò Diogenes Romanus Bestarchorum dignitate ornatus, & à Duca, Sardicæ dux designatus fuerat, & quum illic alicubi in Pazinacas incidisset, multis occisis, nec paucioribus captis, & uiuentes & cæsorum capita miserat ad Imperatorem: à quo ea de causa Bestarcha designatus fuerat, cum honorificis literis, quibus scribebat, eam dignitatem illi non donari, sed pro egregiĳ facinoris remuneratione dari. Illic igitur quum ageret, se ad occupandum regnum parabat, cognito Imperatoris obitu. Quo eius consilio intellecto, Imperatrix eum comprehendendum curarat. Ita in uinculis Byzantium perductus, facinoris conuincitur, & ut insidiator condemnatus, intra præscriptos limites cohercetur. Deinde rursus ut cōdemnatus ad tribunal Imperatorium adducitur, ut sententia in eum lata confirmetur. Verùm omnibus astantibus misericordia uiri incessit, & animi doluerunt. Nec enim robore duntaxat erat incomparabili, sed forma etiam præstanti. Ac Imperatrice unà cum cæteris illius miserta, an uerò amore quoque capta, dicere non possum, sententia damnatoria in absolutoriam commutata, dum crimine solutus, in Cappadociam patriam abit. Imperatrix uerò eum ex itinere reuocatum, Magistrum & ducem copiarum designat. quumq́ iam secum constituisset, eum ut uirum fortissimum, Imperatorem creare, tamen iureiurando & syngrapha, quam à Patriarcha, cui asseruanda data erat, recuperaram uolebat, impedicbatur. Init igitur improbum & profundum consilium, idq́ cum eunuchorū suorum quodam cōmunicat, illo ministro pro lenone usa, monetq́ quemadmodū cum Patriarcha agendum esset. Is cum pontifice cōgressus: Scito, inquit, domine, Imperatricē nepotis tui amore

Diogenis natales, dignitas, & squallore carceris ad imperij splēdorē ascensus.

Eudociæ calliditas in recuperanda syngrapha, ut scilicet iureiurando solueretur.

captam esse (habebat enim nepotem Bardam, adolescentem lasciuum & rei Venereæ deditum) & addit, quòd si tu annueris, hoc est, si iusiurandi chirographum ei reddideris, & persuaseris, nullum ex ea re periculum ipsi imminere: statim eam fratris tui filio nupturam, & potestatem imperatoriam tradituram. Patriarcha his illecebris irretito, ac de statu mentis deiecto, eunuchus postulare pergit, ut senatorũ quoque animos tentet. Is igitur senatoribus singulatim accersitis ait: tempora postulare Imperatorem, qui defensionem Reipublicæ suscipiat. Romanum enim imperium, si à muliercula & pueris solis administretur: haud ita multò pòst, non remotas duntaxat prouincias & hostibus finitimas, sed suburbanas etiam perituras. His iurisiurandi & syngraphæ reprehensionem acrem subiungebat, & mortuo Imperatori maledicebat, quasi non Reipublicæ studio, sed ex priuata zelotypia iniquitatum iusiurandum & syngraphas legibus contrarias exegisset. Quibus quum plerique assentirentur, iis etiam qui refragabantur, partim muneribus, partim pollicitationibus in sententiam suam pertractis, Imperatrici iusiurandi chirographum remittit. Quo illa accepto, consilium suum executura, rem cum filio natu maiore & Cæsare, in Regiam accersito communicat: qui cum hymenæo interfuisset, & nuptiales crateres gustasset, nubit illa Diogeni. Sic ille Imperator declaratur, quũ Eudocia eiusque filij menses septem, & dies aliquot regnassent.

IMPERIVM ROMANI Diogenis.

Diogenes muliebre imperium pati non potuit.

Romanus Diogenes Romanorũ imperio potitus, Eudociæ tanti sa stigij autoris spem elusit. Quæ cũ eum cõdemnatum, & tantũ non carnificem instare uidentem, nõ modò manifesto periculo eripuisset, sed ad tãtum imperium euexisset: putabat se illum in omnibus dicto audientem habiturã, & ipsi Imperatori imperaturam. At ille qui ingenio esset arroganti atque indomito: ad tempus naturæ suæ ui facta Augustæ uoluntati cessit, submissione simulata. Sed quum eam uim ferre non posset, celeriter excusso iugo ad ingenium rediit, atque libera potestate uti uoluit.

Diogenis expeditio orientalis.

Cùm autem Orientalia malè se haberent, atque alia desperata essent, alia desperationi propinqua: expeditione denunciata, imperatorium tabernaculum in prouincia Orientis Byzantio obuersa figit, duabus de causis: tum ut Barbarorum incursionibus prohibitis, subditorũ, quantum res sineret, saluti cõsuleret: tum ut gloriæ occasionem captaret, nec Imperatricis mancipiũ, sed ipse Imperator esset. Relicta igitur regia, in Orientẽ traiecit, nec iusto exercitu educto, & eo ipso quem educebat, armorũ, equorũ & re-

γὰρ ἀνεψιὸς αὐτοῦ Βάρδας, νέος τε καὶ σφριγῶν, καὶ ἀφροδισίων ἡττώμενος) καὶ προσεπῆγεν, ὡς εἰ σὺ ἐθελήσειας, τὸ δ' ἐστὶ τὸ τοῦ ὅρκου τὸ χειρόγραφον ἀποδοῦναι τῇ βασιλίσσῃ, καὶ πεῖσαι μή τινα κίνδυνον ἐκ τούτου ἐπηρτῆσθαι αὐτῇ, αὐτίκα συνοικίσει μὲν ἑαυτῇ τὸν σὸν ἀδελφόπαιδα, καὶ οἱ τὸ κράτος ἐψηφίσει τὸ βασίλειον. ὡς δὲ τούτοις ὁ πατριάρχης παραβουκοληθεὶς, ὅλον ἐνέδωκεν ἑαυτὸν, καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς ὁ ἐκτομίας ἀπήρξατο διαθεῖναι ἀπόπειραν. ὁ δὲ τούτων ἕκαστον προσκαλούμενος, τὰ πράγματα ζητεῖν, ἔλεγε, βασιλέα τὸν τούτων ἀντιληψόμενον. εἰ γὰρ ἔτι γυναικὶ μόνῃ καὶ παιδαρίοις ταῦτα διοικηθήσονται, οἰχήσεται πάντως οὐκ ἐς μακρὰν τῇ ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ, οὐ τὰ πόρρω μόνον καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἀγχιτέρμονα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἀγχίθυρα. καὶ ἐπὶ τούτῳ τῶν ὅρκων καὶ τοῦ ἐγγράφου πολλὴν ἐποιεῖτο καταδρομὴν, καὶ τὸν βασιλέα τεθνεῶτα ἐκακηγόρει, ὡς μὴ τοῦ κοινῇ συμφέροντος θέμενον πρόνοιαν, ἀλλ' ἐκ ζηλοτυπίας ἐκθέσμους ὅρκους ἀπαιτήσαντα, καὶ παράνομα ἔγγραφα. τούτοις οὖν πλείους συντιθεμένους ἐχεκοὶς ἐκεῖνος, εἰ δὲ τινὲς καὶ ἀντέλεγον, τοὺς μὲν δώροις, τοὺς δ' ὑποσχέσεσι συμψήφους ποιήσας αὐτοῦ γενέσθαι, στέλλει τῇ βασιλίσσῃ τὸ τῶν ὅρκων χειρόγραφον. ἡ δὲ τούτου λαβομένη, ὡς ἔργον τὸ βούλευμα ἀπετέλεσε, καὶ ἄγεται μὲν τὸν Διογένην, καὶ τούτῳ συζεύγνυται. κοινοῦται δὲ τὴν πρᾶξιν τῷ πρεσβυτέρῳ τε τῶν υἱῶν καὶ τῷ καίσαρι μετακληθέντι πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ μετασχόντι τῶν ὑμεναίων, καὶ τῶν ἐπιγαμίων ἐπαγγελμένων κρατήρων, καὶ Διογένης βασιλεὺς ἀνηγόρευτο, τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας μετὰ τῶν υἱῶν ἀρξάσης ἐπὶ μῆνας ἑπτὰ, καὶ ἡμέρας τινάς.

ὅτι συνέζευξε τῇ βασιλίδι ὑμέναιος, ὁ Διογένης ἀνῃρέθη.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΡΩΜΑΝΟΥ τοῦ Διογένους.

Ῥωμανὸς δὲ ὁ Διογένης τῆς τῶν ῥωμαίων ἀρχῆς γενόμενος ἐγκρατὴς, οὐ κατὰ τὰς ἐλπίδας τῆς βασιλευσάσης αὐτὸν Εὐδοκίας ἀπέβη· ἡ μὲν γὰρ ἐκ κατακρίτου καὶ ἤδη χειλὸν τὸν δήμιον ἐφεστηκότα ὁρῶντος αὐτοῦ, οὐ μόνον κινδύνου προφανοῦς ἐξήρπασε, ἀλλὰ καὶ τηλικαύτης ἀρχῆς ἠξίωσε, ᾤετο δὲ καὶ στέργειν αὐτὸν ὑπείκοντα καὶ αὐτὴ κατάρχειν τοῦ βασιλεύοντος. ὁ δὲ καὶ ἄλλως ὢν ἀλαζονικὸς καὶ ἀδούλωτος, ἐπ' ὀλίγον μὲν βιασάμενος τὸ ἦθος, ὑπείκειν τοῖς τῆς αὐγούστης θελήμασι, καὶ ὑποκρίνασθαι τὴν ὑπόταξιν, εἶτα μὴ φέρων τὴν βίαν, ταχὺ πρὸς τὸν οἰκεῖον τρόπον ἐπανελήλυθε, καὶ τὴν ὑπακοὴν ἐλευθεριάσαι, καὶ ἤθελεν αὐτὸς τὸ κράτος καθαρῶς ἀναδέξασθαι. κακῶς δὲ τῶν ἑῴων διακειμένων, καὶ τῶν μὲν ἤδη ἀπεγνωσμένων, τῶν δὲ πρὸς τοῦτο χωρούντων, ἐκστρατείαν ἐκήρυξε, καὶ πήγνυσι τὴν σκηνὴν τὴν βασίλειον κατὰ τὸ τῆς ἑῴας τμῆμα τὸ τῷ Βυζαντίῳ ἀντίπορθμον, δύο ταῦτα πραγματευόμενος, ἀνεῖρξαί τε τοῖς βαρβάροις τὴν ἔφοδον, καὶ ὑποσυντηρεῖν, ὡς ἐνὸν, πρυτανεῦσαι τῶν ὑπηκόων, καὶ ἑαυτοῦ γαυριάματι προσποιήσασθαι, καὶ μὴ πάντα ὑπείκειν τῇ βασιλίδι, ἀλλ' αὐτὸς αὐταρχεῖν. ἄρας οὖν ἐκ τῶν βασιλείων πανοπλίτης ἐπεραιώθη πρὸς τὴν ἑῴαν, οὔτ' ἀξιόμαχον ἐπαγόμενος στράτευμα, καὶ ὃ δὲ ἐπήγετο, ἀχρεῖον καὶ ὅπλων καὶ ἵππων καὶ τῶν ἀναγκαίων

ὅτι ἐστράτευσεν ὁ Διογένης κατὰ τὴν ἑῴαν.

ἀναγκαίων αὐτῶν ἐλιτρύχετο. ἐκ μακροῦ γὰρ κατολιγωρηθεῖσαν τὴν στρατιὰν, ὥσπερ εἴρηται, ἀθρόον ἀνακτηθῆναι οὐκ ἦν εὐχερές. ἀθροισθέντων οὖν τῶν οὕτως ἐχόντων στρατιωτῶν, κατὰ τὸ θέμα τῶν ἀνατολικῶν, ὃ τῆς Φρυγίας τίς ἐστι μοῖρα, οἱ ἐναντίοι μαθόντες τὸν βασιλέα ἐφεστάναι σφίσιν αὐτὸν, καὶ τοιοῦτον ὄντα, ὡς ἑτοίμως προκινδυνεύειν τῶν ὑπηκόων, ἀρήϊόν τε καὶ τὴν ὁρμὴν ἀνυπόστατον (τὰ γὰρ τῆς στρατιᾶς ὅπως διέκειτο, οὐκ ἠκρίβουν οἱ βάρβαροι) εὐλαβῶς εἶχον, καὶ ὤκνουν κατὰ συστάδην μαχέσασθαι. φοβηθεὶς τοίνυν ὁ μὲν σουλτὰν εἰς τοὐπίσω ἐποιεῖτο τὴν ὁρμὴν, δύο δὲ μοίρας τῆς βαρβαρικῆς διελὼν στρατιᾶς, τὴν μὲν εἰς τὴν νοτιωτέραν Ἀσίαν τὴν ἄνω, τὴν δὲ πρὸς τὴν βορειοτέραν ὁρμῆσαι τοῖς προεστῶσιν αὐτῶν ἐνετείλατο. οἱ δ' ἀπιόντες, τὰ προστυχόντα τε ληϊζόμενοι, τὴν Νεοκαισάρειαν αἰφνίδιον ἐπιστάντες αὐτῇ, διεπόρθησαν, καὶ λαφύρων ἐμπλησθέντες, ἐκεῖθεν ἐπανῄεσαν. τοῦτο τῷ βασιλεῖ ἀγγελθὲν ἀθυμίαν ἐνέσταξε, καὶ τοὺς εὐζωνοτέρους ἀναλαβὼν τοῦ στρατεύματος, ἀπό τε δυσβάτων ὁδῶν καὶ ὀρῶν, φθάσαι τοὺς ἐχθροὺς ἐπειγόμενος. ὡς δὴ αὐτοῖς ἐπῆλθεν ἀδόκητος, εἰς πτοίαν ἐνέβαλεν ἅπαντας, καὶ πρὸς δρασμὸν ἀπεῖδον εὐθύς, αὐτοῦ που καταλιπόντες καὶ τὴν λείαν καὶ τὴν ἀποσκευήν. φθορὰ μὲν οὖν τῶν βαρβάρων οὐ πάνυ τι γέγονε, τῶν περὶ τὸν βασιλέα κεκμηκότων ἐκ τῆς ὁδοιπορίας, καὶ μὴ οἵων τε ὄντων διώκειν ἐπὶ πολύ. οἱ μέντοι ληφθέντες αἰχμάλωτοι καὶ ὅ τι ἕτερον ἐπλήρου τὴν λείαν, ξύμπαντα ἠλευθέρωτο. ἐκεῖθεν δὲ πρὸς Συρίαν ὥρμα ἀπαγόμενος, καὶ φάλαγγα μὲν εἰς Μελιτηνὴν διαπέστειλεν, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ Χάλεπ ὁρμήσας, πολλὴν ἀπήγαγε λείαν ἀνθρώπων καὶ ζώων ἄλλων. κἀκεῖθεν εἰς Ἱεράπολιν τῆς Συρίας ἐγγίσας, καὶ πολιορκεῖν παρασκευασάμενος αὐτὴν, ὁμολογίᾳ τὴν πόλιν παρέλαβεν. ἐπεὶ δὲ τῶν βαρβάρων περιγενομένων μέρους τῆς ῥωμαϊκῆς στρατιᾶς, καὶ ἡττησάντων αὐτὸ, οὐδεὶς τῶν ἄλλων εἰς ἐπικουρίαν τῶν ἡττημένων γενέσθαι προεθυμήθη, ὁ δέ γε βασιλεὺς ἐν τῇ ἑαλωκυίᾳ πόλει ὤν, καὶ τὸ συμβὰν ἐγνωκὼς, ταχύτατα κατὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὡς ἀρωγὴν τῶν ἡττημένων διώρμησε. μαθὼν δὲ ὁ τοῦ Χάλεπ ἡγεμονεύων τὴν τῶν ῥωμαίων ἧτταν, προσέθετο καὶ αὐτὸς τοῖς ἄλλοις βαρβάροις μετὰ τῆς οἰκείας πάσης δυνάμεως, αὐτίκα τὸν βασιλέα προσδοκῶν ἀπαγαγεῖν δορυάλωτον. καὶ τὸ ῥωμαϊκὸν ἐν κύκλῳ στρατόπεδον περιέλαβον. ὁ μέντοι βασιλεὺς ἀκήρυκτον αὐτοῖς τὴν μάχην ἐπενεγκὼν (ἐξῆγε γὰρ τοῦ χάρακος καὶ τὸ στράτευμα συνεξέταττε, μήτε σαλπίγγων γενομένης ἠχῆς, μήθ' ἑτέρου δηλώσαντος συνθήματος) ἐτρέψατο τοὺς ἐναντίους, καὶ εἰς φυγὴν ἀνέστησεν ἀπολλῦν. εἰ γοῦν ἐπὶ πολὺ τὸ ῥωμαϊκὸν ἐπεδίωξε στράτευμα, νίκην ἂν ἤρατο μεγίστην καὶ περιβόητον. οἱ γὰρ ἵπποι τοῖς Ἄραψι ταχεῖς μέν εἰσι τῇ πρώτῃ ὁρμῇ, καὶ τῶν λοιπῶν ποδωκέστατοι, οὐκ ἐπὶ πολὺ δὲ τὸν δρόμον ἐκτείνουσιν, ἀλλ' ἀποκναίονται τάχιστα. ἀνακληθέντες δὲ, καὶ τῆς διώξεως ἀπεχόμενοι, τοὺς ἐναντίους περιέσωσαν, ἑαυτοὺς δὲ μεγάλου κατορθώματος καὶ εὐκλείας ἐστέρησαν. ὅμως τῷ βασιλεῖ, ὅτι ὅλως οἱ ῥωμαῖοι τοῖς ἐχθροῖς ἀντιταχθῆναι ἀπεθάρρησαν, καὶ τὸ πολὺ τῆς προτέρας δειλίας ἀπέθεντο, ἀρκοῦν ἐδόκει εὐτύχημα. ἐνῳκίσθη δὲ τῆς Ἱεραπόλεως ἡ ἀκρόπολις, τοῦ βασιλέως προστάξαντος. καὶ ἑτέροις δὲ πολίσμασιν ἐπελθὼν, καὶ τὰ μὲν διὰ τὸ ἀνάλωτον παρελθὼν, τὰ δὲ κατασχὼν, εἰς πόλιν τῆς Κιλικίας, τὴν Ἀλέξανδρον λεγομένην, κατήντησεν. κἀκεῖθεν ἀπιόντι λαφυραγωγηθῆναι τὸ Ἀμόριον διηγγέλθη, καὶ κατασφαγῆναι πολλούς. ἐδυσφόρησε μὲν οὖν πρὸς ταῦτα ὁ βασιλεὺς, μὴ δυνάμενος δ' ἐπαμῦναι τοῖς πεπονθόσι, τὰ περὶ τὸ οἰκεῖον στράτευμα οἰκονομησάμενος, ἵνα τὴν τοῦ χειμῶνος

Ὅτι καὶ πρὸς Συρίαν ὥρμησεν ὁ βασιλεύς, καὶ τὴν Ἱεράπολιν ἔλαβε, καὶ τοὺς Χαλεπίνους ἐτρέψατο.

Φυγὴ τῶν βαρβάρων.

Ἅλωσις ὑπὸ ῥωμαίων φρουρίου τινὸς βαρβαρικοῦ καὶ ἀγγελία τῷ βασιλεῖ, λαφυραγωγηθῆναι τὸ Ἀμόριον.

rum necessariarum inopia laborante. Nam exercitu longo tempore per socordiam neglectum, subitò in integrum restitui non expeditum erat. Militibus igitur hoc modo affectis, in Orientali prouincia, quæ Phrygiæ pars est, cõgregatis, quum hostes cognouissent, ipsum Imperatorem adesse: eumq; talem, qui pericula pro suis adire haud reformidaret, uirum bellicosum & robore immenso præditum (neq; enim, ut exercitus se haberet, accuratè perquisierant Barbari) cautè agendum esse rati, acie decernere recusabãt. Vnde Sultanus retrò cessit, & duabus partibus ab exercitu Barbarico segregatis, alterius duces in australem & superiorem Asiam, alterius in Aquilonarem contendere iussit. Ii obuia quæq; populati, ac Neocęsaria subita incursione uastata, manubijs graues inde recesserunt. Quo nuncio accepto, Imperator dolens, expeditioribus militibus assumptis, per loca inuia & montosa proficiscitur, ut hostes anteuerteret. Quos ex improuiso aggressus, perterrefecit omnes, ut statim arrepta fuga, illic & prædam & impedimẽta relinquerent. Non tamen Barbarorum magna strages est edita, quòd milites itinere fatigati, longius eos persequi haud potuerunt. Captiui tamen, & si quid aliud prædã explebat, in libertatem asserta sunt omnia. Inde Syriæ iter ingressus, phalange una Melitenam missa, Chalepo magnam & hominum & animantiũ prædam abduxit. Inde Hierapolim Syriæ, quum obsidionem pararet, per deditionem capit. Deinde quum Barbari Romanorum copiarum partem superassent, cæterorum nemo illis opem ferre studuit, sed Imperator illo euentu cognito, in capta urbe degens, celerrimè uictis suppetias iuit. Chalepi autem pręfectus, Romanorum clade nunciata, & ipse cum suis copijs ad Barbaros desciuit, sperans se Imperatorem statim captiuum abducturum. Quum autem Romana castra corona circundedissent, Imperator prælio eis non denunciato, eduxit exercitum, & nullo tubarum sonitu, nullo alio manifesto signo dato, hostes profligatos in fugam coniecit. Quòd si Romanus exercitus longius illos persecutus esset, uictoria potitus esset maxima & illustri. Nam Arabibus equi sunt primo impetu ueloces, atque omnium celerrimi, sed cursum non longe extendunt, celerrimeq; fatigantur. Verùm reuocati, ut hostes non persequendo conseruarunt, ita semetipsos magno successu & gloria spoliarunt. Imperatori tamen abundè uisum, quòd Romani hostes inuadere ausi essent, pristina timiditate abiecta. Eiusdẽ iussu Hierapolitana arx condita est. In progressu alijs oppidis captis, alijs, quòd inexpugnabilia essent, relictis, in Ciliciæ urbem Alexandriã peruenit. Vnde discedenti nunciatur Amoriũ multis occisis esse direptum. Quòd etsi ęgrè ferebat, tamen cũ nihil opis ferre posset, militibus in hyberna dedu-

Sultanus Neocæsariam capit.

Diogenis bellum Syriacũ cum Sultano.

Chalepum.

Arabici equi.

ctis, ubi nulla commeatus inopia premerentur, ipse in urbem Regiam reuertitur, factus arrogantior, quasi plura confecisset, non erga alios duntaxat, sed erga ipsam etiã Imperatricem. Illa uerò spem suam in contrariũ uertisse cernens, mœsta cor edebat, nec obiurgationes ferre poterat. Sub ueris initium Imperator altera expeditione suscepta, quum Cæsaream uenisset, & magnam Turcorum multitudinem eam prouinciam incursare cognouisset: etiam in illos nunc parte copiarũ immissa, nunc ipse inuectus, profligatis illis, captiuisq; cęsis omnibus, ad Euphratem contendit, Philareto duce designato. Erat is ex genere Brachamiorum, qui ut satis habere peritiæ militaris uidebatur, ita improbæ uitæ erat, & nomini suo, quod uirtutis studiosum notat, planè cõtrariæ. Huic semisse exercitus dato, ipse ad Septentrionẽ declinauit. Hostes autem Philareti militibus terrore illato, ut locis quibus præsidij causa erant, relictis, fugerent, insecuti, omnibus eorum impedimentis potiuntur, quod Imperatori tristitiam attulit: & in Cappadociã progressi, agris uastatis Iconium petunt, urbem & frequentia hominum, & omnibus ijs quæ bona dicuntur felicem. Quo Imperator Sebastiæ cognito, & ipse iter eódem intendit. Verùm nunciata eius urbis uastatione, & Turcorum suum aduentum timentium discessu: Magnæ Antiochiæ duci Chatagurio Romanarum legionum parte missa, mandauit, ut ad Mopsihestiam ueniret, & Turcos illac transituros aggrederetur. Cæterùm hostes quum in Tarsi planiciem uenissent, ab Armenijs omni ferè præda spoliati sunt, auditisq; Romanorũ ad Mopsihestiam insidijs, noctu iter ingressi diffugerunt: quę res Imperatori causa mœroris fuit, ut rebus desperatis Byzantium rediret. Iam enim autumnus instabat, qua tempestate Blachernium quoque magnum templum conflagrauit, anno ab orbe condito sexies millesimo, quingentesimo, septuagesimo octauo. Instante uere Manuelem Protoproedrũ Comnenum, Isaacij imperatoris ex fratre nepotem, Curopalatem designatum, legionibus præfecit, qui quamuis adolescens, cum senili prudentia exercitum regeret, Barbaros uicit. Ob quem successum Diogenes illi inuidens, parte non minima copiarum adempta, in Syriam eum misit. Inde Comneno cum reliquis Sebastiam profecto, Turcorum multitudo se ostendit: qui simulata fuga, illo persequente, ex composito conuersi, Romanos dispersos inuaserunt, & multis cæsis, nec paucioribus captis, ipsoq; duce Manuele, castra diripuerunt. Ea res, nec minus fama de Chonæa Republica & celebri archistrategi fano à Barbaris occupato, Imperatorem perturbauit, ut totus in eo esset, ut quamprimum bello eis illato periclitantes conseruaret. Sed dum quorundã monitu cunctatur, adest Co-

Diogenis altera expeditio ad Euphratem.

Turci uicti.

Philareti clades.

Turci Cappadociã & Iconium uastant.

Manuel Comnenus à Turcis captus & restitutus.

ἄγαν ἀνενδεῶς τῶν ἀναγκαίων περιέλθωσιν, αὐτὸς ἐπὶ τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων ἐπανῆλθεν, ἀλαζονικώτερον διακείμενος, ὡς τάχα κατωρθωκὼς πλείω, οὐ μόνον πρὸς τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτὴν τὴν βασίλισσαν. ἡ δὲ πρὸς τοὐναντίον αὐτῇ τὰς ἐλπίδας τραπείσας κατανοοῦσα, ἐδυσχέραινε καὶ τὴν καρδίαν ἄχρι κατεδαίετο, τὰς δὲ ἐπιπλήξεις μὴ φέρουσα. ἤδη δ' ἀναλαμπόντων ἐγγενομένου τοῦ ἔαρος, αὖθις ὁ βασιλεὺς ἐπὶ δευτέρας ἐκστρατείας ὡρμημένος. ἐκδημήσαντος δὲ τοῦ Βυζαντίου καὶ γενομένου ὡς Καισάρειαν, ἔμαθε Τούρκων πλῆθος πολὺ κατατρέχειν τὴν χώραν, καὶ τούτοις τοῦ μὲν μέρος τῆς στρατιᾶς ἐπαφιείς, τοῦ δὲ καὶ αὐτὸς συμβαλὼν, ἐτρέψατο τοὺς ἐχθροὺς, καὶ τοὺς ζωγρηθέντας τῷ ξίφει πάντας ὑπαγαγὼν, πρὸς τὸν Εὐφράτην ἐτίθει τὸ ὅρμημα. τὸν μέντοι Φιλάρετον στρατηγὸν προβαλλόμενος (ἦν δὲ τοῦ Βραχαμίου γένους ὁ ἀνὴρ, δοκῶν μὲν πρὸς στρατηγικὴν ἐμπειρίαν ἱκανῶς ἔχειν, βίου δὲ τυγχάνων οὐκ ἀγαθοῦ, ἀλλ' ἀντιστρέφοντα πάνυ πρὸς τὴν κλῆσιν αὐτοῦ) τούτῳ τὸ ἥμισυ παραδίδωσι τοῦ στρατεύματος, αὐτὸς δ' ἀπονεύει πρὸς τὰ βορειότερα. τοῖς δὲ μετὰ τοῦ Φιλαρέτου ἐπιφανέντες οἱ Βάρβαροι τροπὴν ἐνέβαλον, καὶ τοὺς τόπους καταλιποῦσιν, οὓς φυλάττειν ἀνεδέδεκτο, καὶ εἰς φυγὴν τραπεῖσιν εἵποντο οἱ πολέμιοι, καὶ εἷλον ἅπασαν τὴν ἐκείνων ἀποσκευήν. τοῦτο ἐλθὸν εἰς γνῶσιν τῷ βασιλεῖ, σκυθρωπάσαι πεποίηκεν. οἱ δ' ἐναντίοι κατὰ τὴν Καππαδοκίαν τὸ ὅρμημα θέμενοι, αὐτήν τε ἐπόρθουν, καὶ πρὸς τὸ Ἰκόνιον ἦλθον, ἀνθρώπων τε πολυπληθίαν ἔχον, καὶ πᾶσι τοῖς δοκοῦσιν ἀγαθοῖς εὐθηνούμενον. ὁ δὲ βασιλεὺς εἰς Σεβάστειαν ἀφικόμενος, καὶ μαθὼν τὴν κατὰ τοῦ Ἰκονίου τῶν Τούρκων ἐπέλευσιν, συντείνει καὶ αὐτὸς τὴν πορείαν ὀπίσω αὐτῶν. γνοὺς δὲ ἤδη ἐκπεπορθηκότας αὐτοὺς τὸ Ἰκόνιον, καὶ τῇ αὐτῶν εὐλαβούμενος καταλήψει, ἀπάρας, τῷ τῆς μεγάλης Ἀντιοχείας δουκὶ τῷ Χαταγουρίῳ μοῖραν ἐκπέμψας τινὰ τῶν Ῥωμαϊκῶν δυνάμεων, παρεκελεύσατο εἰς Μόψου ἑστίαν ἀφιχθῆναι, καὶ τοῖς Τούρκοις ἐκεῖ διαβαίνουσι συμμῖξαι. ἀλλ' οἱ πολέμιοι εἰς τὴν τῆς Ταρσοῦ πεδιάδα γενόμενοι, τοῖς Ἀρμενίοις ἐνέπεσον, καὶ πᾶσαν σχεδὸν τὴν λείαν ἀπέβαλον. γνωσθεῖσαν δὲ καὶ τὴν ἐν Μόψου ἑστίᾳ τῶν Ῥωμαίων ἐφεδρείαν, ἐξέκλιναν διὰ τῆς νυκτὸς καὶ διέφυγον. ὃ τῷ βασιλεῖ λύπης ὑπόθεσις γέγονε, καὶ ἄπρακτος ὥρμησε πρὸς τὸ Βυζάντιον. ἤδη γὰρ ἐπέστη καὶ τὸ μετόπωρον. ὅτε καὶ ὁ μέγας τῶν Βλαχερνῶν ἐκ πυρὸς ἐφθάρη ναὸς, ἔτους ἐνισταμένου ἑξακισχιλιοστοῦ, πεντακοσιοστοῦ, ἑβδομηκοστοῦ ὀγδόου. ἐφισταμένου δέ γε τοῦ ἔαρος, Μανουὴλ πρωτοπρόεδρον τὸν Κομνηνὸν, τὸν τοῦ βασιλεύσαντος Ἰσαακίου ἀδελφιδοῦν, κουροπαλάτην τιμήσας, ἐφίστησι τοῖς στρατεύμασιν. ὁ δὲ νέος μὲν ἐτύγχανεν ὢν, ἦρχε δὲ κατὰ γέροντας, καὶ βαρβάρων ἐντυχὼν στρατιᾷ, προσμίγνυσι καὶ νικᾷ. τοῦτο λέγεται τῷ Διογένει φθόνον κινῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο τῆς ὑπ' ἐκεῖνον στρατιᾶς μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀφελεῖν, καὶ στεῖλαι κατὰ Συρίας. ὄντι τῷ Κομνηνῷ μετὰ τῶν ὑπολελειμμένων γενομένῳ κατὰ Σεβάστειαν, Τούρκων ἀνεφάνη πλῆθος, καὶ ἐπέστη τούτοις ἐκεῖνος. οἱ δὲ φυγὴν ὑπεκρίθησαν, καὶ οἱ περὶ τὸν Κομνηνὸν τοὺς φεύγοντας ἐπεδίωκον. ἐκ δὲ συνθήματος μεταστρέψαντες τὰ νῶτα οἱ Βάρβαροι, ἐσκεδασμένοις τοῖς Ῥωμαίοις ἐπέθεντο, καὶ πολλοὺς μὲν ἀνεῖλον, καὶ εἷλον οὐ μείους, καὶ αὐτὸν τὸν στρατάρχην τὸν Μανουὴλ, καὶ τὸ στρατόπεδον διηρπάκασιν. ἡ δὲ περὶ τούτων ἀγγελία τὸν αὐτοκράτορα διετάραξε, καὶ ἔτι φήμη τις γενομένη, ὡς ἡ τῶν Χωνῶν πολιτεία, καὶ τὸ ἐκεῖ τοῦ ἀρχιστρατήγου περίπυστον τέμενος τοῖς Βαρβάροις ἑαλώκασιν. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς κατ' αὐτὸν ἐβουλεύετο αὐτίκα χωρῆσαι κατὰ τῶν πολεμίων, καὶ ἐπεξάξαι τοῖς κινδυνεύουσιν. ἀλλά τινες αὐτῷ συνεβού-

ἐν γ' ἐκστρατείᾳ τὸ δεύτερον καὶ ἐν ταύτῃ σωζονται.

περὶ τῆς ἐμπρήσεως τοῦ ναοῦ τῶν Βλαχερνῶν.

περὶ τῆς ἥττης τοῦ Μανουὴλ καὶ ὅπως ἑάλω αἰχμάλωτος, καὶ ὅπως … τῷ βασιλεῖ.

συμβεβληκὼς ἐπέχειν τέως. ἐν τούτοις δὲ ἧκεν ὁ κομνηνὸς μανουὴλ μετὰ καὶ τοῦ ἑλόντος αὐτὸν τούρκου, προσελθόντος τῷ βασιλεῖ. ἐκ γάρ τινος αἰτίας δυσμενείας ὁ σουλτὰν ἐχηνὼς κατὰ τοῦ ἀνδρὸς, στρατιὰν ἐξαπέστειλε κατ' αὐτοῦ συλληψομένην αὐτόν. ὁ δὲ δείσας, εἰς τὸν βασιλέα προσφυγὼν, ὃν αὐτίκα τετίμηκε πρόεδρον. ἦν δὲ τὴν ἡλικίαν βραχύτατος, καὶ τὴν μορφὴν αἴσχιστος. ἐπεὶ δὲ τὸ ἔαρ ἐπέλαμπεν, ἐμβέβηκε μὲν τῇ τριήρει τῇ αὐτοκρατορικῇ. διαπεραιουμένου δ' αὐτῇ, περιστερὰ οὐ πάνυ μὲν μέλαινα τὴν χροιὰν, πρὸς δὲ τὸ μελάντερον ἐγκλίνουσα, τὴν τριήρη αὐτοῦ περιέπτατο, καὶ οὐκ ἐπαύσατο περιφερομένη περὶ αὐτὴν, ἕως ἑαλωκυῖα ταῖς χερσὶν αὐτοῦ ἐπελάβετο. ὁ δὲ ταύτην τῇ βασιλίσσῃ ἐξαπέστειλεν, ἐδόκει δὲ τὸ τῆς περιστερᾶς οὐκ ἀγαθὸν τεκμήριον οὔτε τῷ ταύτην ἑλόντι, οὔτε μὴν τῇ πρὸς ἣν ἐστάλη. ἀλλὰ καὶ τοῦ ξύλου, ὃ μέσον ἱστάμενον ἡ βασίλειος σκηνὴ ἐπερείδεται, αὐτομάτως κατεαγέντος, κατέπεσεν ἡ σκηνή, καὶ τοῦτο δὲ σύμβολον ἐνομίσθη ἀπαίσιον. ὅμως οὐδὲν τὸν βασιλέα τῆς προθυμίας ἀνέκοψεν, ἀλλὰ προῄει ἕως τοῦ θέματος τῶν ἀνατολικῶν, φειδωλίας ἐχόμενος παρὰ τὸ εἰωθός. ἐναυλιζομένων δέ που ἐν δωματίοις, πῦρ πόθεν ἐμπεσὸν, αὐτά τε κατέφλεξε τὰ δωμάτια, καὶ ἵππους ἀμφιλέκτους ἐργάσατο τῶν βασιλικῶν, καὶ χαλινοὺς καὶ ὀχήματα, ὃ καὶ τοῦτο κακὸν οἰώνισμα ἔδοξεν. ἐκεῖθεν δὲ μετελθὼν, καὶ τὸν ἅλυν διαπεράσας, καὶ παρελθὼν τὴν καισάρειαν, εἰς τὴν λεγομένην κρυαπηγὴν τὸν χάρακα ἐθέτο. ἔνθα τισὶ τῶν νεμίτζων ἀπηνέστερον προσενεχθεὶς διὰ ἀδικήματα, τοῦ δὲ τάγματος τούτων ἀποστατήσαντος, ἱππότης αὐτὸς αὐτίκα ἐπιφανεὶς, καὶ τὸ στρατιωτικὸν ἐπαγόμενος, κατέπληξέ τε τὸ ἀποστατῆσαν, καὶ αὖθις συμμαχικὸν αὐτῷ ἐποιήσατο. ὅτε ἀπῄεσαν εἰς θεοδοσιούπολιν, ἑκάστῳ δύο μηνῶν ἕκαστον ἐπαγαγέσθαι κελεύσας τροφὴν, ὡς διὰ ἀοικήτου μέλλων πορεύεσθαι, διεῖλε τὸ στράτευμα, καὶ μοῖραν μὲν τῷ ῥουσελίῳ παρέσχε. ἀνὴρ δ' οὗτος λατῖνος πολεμικώτατος, καὶ κατὰ τοῦ χλιὰτ αὐτὸν ἐξαπέστειλεν. ἑτέραν δὲ μοῖραν ἑτέρῳ προσνείμας, προστάξας αὐτῷ πορθῆσαι τὸ μαντζικίερτ, αὐτὸς δὲ ὁ βασιλεὺς μετὰ τῶν λοιπῶν, οὐκ ἀξιομάχων ὄντων, προσελέλειπτο. τὸ μὲν οὖν μαντζικίερτ δι' ὁμολογίας τῷ βασιλεῖ παρεδίδοτο, ἐκλελοιπότων τῶν τούρκων, καὶ πίστιν αἰτησαμένων, καὶ τότε ἐκστάντων. στρατιώταις δὲ εἰς συλλογὴν ἐξελθοῦσι τῶν χρειωδῶν, πολέμιοι ἀθρόον ἐπῆλθοσαν. ὃ γνοὺς ὁ βασιλεὺς, τὸν μάγιστρον νικηφόρον τὸν βρυέννιον ἐπ' αὐτοὺς ἐξαπέστειλε μετά τινος συντάγματος, ὃς τοῖς τούρκοις προσβαλὼν, καὶ κάμνουσαν βλέπων τὴν μετ' αὐτοῦ δύναμιν, στείλας ἐπικουρίαν ᾔτει. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀγνοῶν τῶν ἐναντίων τὴν δύναμιν, δειλίαν κατέγνω τοῦ βρυεννίου, καὶ κατὰ τοῦ ἀνδρὸς ἐτραχύνετο. ἔτυχε δὲ τότε ὁ ἱερεὺς ἀναγινώσκων τὸ εὐαγγέλιον, καὶ λέγων. εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. ὅμως ἔστειλε, καὶ τὸν μάγιστρον νικηφόρον τὸν βασιλάκιον μετὰ μοίρας στρατιωτῶν, ὧν προστεθέντων τῷ βρυεννίῳ, μέχρι μέν τινος ἰσοπαλὴς ἦν ὁ ἀγών. ἔπειτα τοῦ βασιλακίου ὁρμήσαντος ἐν προμάχοις κατὰ τῶν ἐναντίων μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν, τὰ νῶτα ἔστρεψαν οἱ πολέμιοι, ὁ δὲ ἐδίωκε, τοῦ βρυεννίου σὺν τοῖς ἀμφ' αὐτὸν μὴ διώκοντος. ὡς δὲ περὶ τὸν χάρακα τῶν ἐναντίων ἐγένετο, πληγέντος αὐτῷ τοῦ ἵππου ἀπέβη αὐτοῦ, καὶ διὰ τὸ τῶν ὅπλων βάρος οὐκ εὐκίνητος ὢν, κυκλοῦται παρὰ τῶν πολεμίων, καὶ ζωγρηθεὶς, τῷ σουλτάνῳ προσάγεται, ὅτι δ' ἐκεῖνος δειλότερον αὐτῷ

[illegible] ὅτι ἐν αὐτῇ σωτηρία σωζόμενοι [illegible]

περὶ τῆς τῶν νεμίτζων ἀποστασίας, καὶ ὅτι διέλυσεν ὁ διογένης τὸ στράτευμα, καὶ ὁ μετὰ πολλῶν λατῖνος ἐπολιόρκει [illegible]

mnenus cum eo Turca, à quo captus fuerat. Nam is, quum Sultanus ob crimen quoddam homini infensius, exercitum ad eum comprehendendum misisset, mœru pœnæ ad Imperatorem confugit, & statim præses est designatus. Erat autem parua statura, & fœdissimo aspectu. Appetente uere, quum uix è portu soluisset: columba non prorsus nigra, sed ad nigredinem inclinans, triremem eius circumuolauit, nec circa illam alas agitare destitit, donec manibus comprehensam Imperatrici misit, quod inauspicatum omen uisum est, tam ei qui cepisset, quàm ei quæ accepisset. Sed & imperatorium tabernaculum ligno quo in medio fulcitur, sponte confracto concidit, id quoque ominosum est habitum. Verùm neutrum horum Imperatoris alacritatem inhibuit, quo minus usque ad Orientales prouincias perueniret, parsimoniæ præter morem suum intentum. Quum in domunculis quibusdam diuersareι , ignis nescio unde illapsus, eas consumpsit, equos imperatorios, frenos & uehicula adussit, quod & ipsi malum augurium uisum. Inde digressus, Aly superato, relictaq́ Cæsarea, ad locum qui Cryapega dicitur, uallum muniuit. Vbi quum ob Nemitzorum quosdam propter facinora seuerius multatos, legio defecisset, ipse statim in equo aduolans, adducto exercitu desertores perterritos in belli societatem recepit. Deinde Theodosopolin profectus, singulos duorum mensium commeatum secum ferre iussit, quòd per loca deserta iter facturus esset, diuisoq́ exercitu, Rusfelium Latinum, uirum bellicosissimum, una parte attributa contra Chliatum misit: alium quendam altera parte attributa, Mantzıciertum uastare iussit, reliquos ipse retinuit, bello gerendo non pares. Ac Mantziciertum quidem, Turcis perterritis, fide accepta, & urbe relicta, deditionem fecit. Milites autem pabulatum egressi, ab hostibus sunt subitò oppressi. quo Imperator cognito, magistrum Nicephorum, Bryennium cum aliquot cohortibus aduersus eos misit, qui cum Turcis congressus, quum suas copias fatigatas uideret, subsidium petijt. Imperator uerò uires hostium ignorans, Bryennium ignauiæ accusauit, uiroq́ succensuit. (Accidit autem ut sacerdos eo tempore Euangelium illud recitaret: Si me persequuti sunt, & uos persequentur) & tamen magistrum Nicephorum Basilacium cum parte copiarum misit, quibus Bryennio coniunctis, aliquantisper utrinque par certamen fuit. Deinde Basilacius cum suis Bryennio non consecuto, inter primos inuectus, hostes in fugam coniecit, quos dum ad uallum usque persequitur, equo uulnerato in pedes desilit: & quia ob armorum pondus parum se mouere poterat, ab hostibus circumuentus capitur. Dum uerò ad Sultanum adducitur, nec ipse aliter quàm ingenuum decet,

Omina inauspicata expeditionis in Orientem.

Nemitzi.

Rusfelius.

Basilacius capitur à Turcis.

se gerit, nec Sultanus eum pro captiuo tractat, sed sæpius accersitum de Imperatore interrogat, copijs suis ostentatis. quas ille etsi laudabat, tamē ē re eius esse negabat, ut cum illo decerneret. Imperator uerò cum reliquijs exercitus uallo egressus, ut specularetur quid fieret: in collibus usq; ad uesperam stetit. Quum in castra rediisset, Turci ea circūdederunt, & obequitantes tela cōiecerunt, clamoribus inconditis & ululatibus exercitum circumsonantes, & hoc modo nocte illa exacta. Mane Vzorū quædam cohors ad Turcos transfugit, atque eos etiam Vzos qui manserant, suspectos fecit. Imperator igitur celerrimè Chliatum misit, ad reuocandos exercitus, qui cùm non uenirent (nam Tarchoniates unus ex illis ducibus, cognitò Sultani aduentu, persuaserat Ruselio, ut cum suis copijs in Romanorum fines cōfugeret) decreuit Diogenes postridie cum suis, Martis aleam experiri. Interea legati à Sultano ueniunt de pace acturi, quos Imperator parum humaniter suscepit, tamen & dicendi copiam fecit: et hortatus est, ut suo domino renunciarent, si de conditionibus loqui uellet, ut relicto loco in quo iam castra haberet, tabernacula procul trāsferret, ut ipse uallū ibi communiret, ubi tum Barbarorum tentoria essent. Hæc arrogantius locutus, legatos statim abire iussit. Qui cùm Sultano Imperatoris uerba renunciassent, illo cum suis de pacis conditionibus deliberante, Imperator superbia elatus, fidem quibusdam habuit familiarium suorum, qui Sultanum timere dicebant, & quòd iustas copias oon haberet, propterea de pace agere, ut per inducias alium exercitum adduceret: non expectato Legatorum reditu, nec ulla te alia considerata, signa canere iussit. Barbaros etsi res improuisa commouit, tamen aciem instruxerunt, nec quamuis á Romanis inuaderentur, contraibant, sed sensim tecedebant: neque fugientes, neque pugnantes. Quum autem serum diei esset, Imperator ut qui castrorum custodiam iusto minorem esse sciret, ueritus ne ab hostibus diriperentur, statuit omissa pugna redire ad uallum. Quum igitur imperatorio uexillo conuerso, exercitui denunciasset, ut idem faceret: ij qui circa ipsum erant, citra tumultum iussa sunt executi: sed quorum ordines longius distabant, recessum Imperatoris, fugam interpretati sunt, eo sermone ab Andronico Cæsaris filio apud phalanges sparso. Nam Cæsar eiusq; filij subinde Imperatori obtrectabant, & clanculum insidiabantur. Is igitur Andronicus, cùm nō minimæ parti exercitus imperaret, statim cum suis equo concitato, in uallum redijt, quæ res cæteros etiam in fugam conuertit. Quos quum ita perturbatè reuerti uideret Imperator, substitit, & abeuntes etiam ut subsisterent, hortatus est. sed obsurduerāt omnes, nec fugam remittebant.

Ruselij fuga.

Diogenes superbè repudiatis Sultani legatis, sibipsi accersit malū.

Diogenes Andronici perfidia capitur à Turcis.

προσοίη, ὅτι μὲν ὁ σουλτὰν ὡς αἰχμαλώτῳ αὐτῷ προσῴκειτο. συχνάκις δὲ τὸν ἄνδρα μετακαλούμενος, περὶ τοῦ βασιλέως διεπυνθάνετο, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις ἐδείκνυεν. ὁ δὲ καὶ ἐπῄνει τὰ τοῦ σουλτὰν καὶ ἐθαύμαζεν, οὐ μέντοι συμφέρειν αὐτῷ ἔλεγε, ἀντιπαρατάξασθαι τῷ βασιλεῖ. ὁ δέ γε βασιλεὺς μετὰ τῶν περιλοίπων ἐξῆλθε τοῦ χάρακος, κατασκοπήσων τί τὸ γενόμενον, ἑστὼς δ' ἐπὶ γεωλόφου μέχρις ἑσπέρας, ὑπέστρεψε. καὶ εὐθὺς οἱ Τοῦρκοι ἐκύκλωσαν τὸ στρατόπεδον, καὶ τοῦτο περιιππεύοντες βέλη ἔβαλλον, καὶ βοαῖς ἀσήμοις καὶ ὑλακαῖς περιήχουν τὴν στρατιάν. οὕτω δὴ ἡ νὺξ ἐκείνη παρῆλθεν. ἕωθεν δὲ Οὔζων τι σύνταγμα πρὸς τοὺς πολεμίους ἀπηυτομόλησε. καὶ τοῦτο, ὕποπτον καὶ τὸ μεῖναν ἔτι πλῆθος τῶν Οὔζων ἐποίησεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ὀξύτατα πέμψας εἰς τὸ Χλιάτ, μετακαλεῖται τὰ ἐκεῖσε στρατεύματα. ὡς δ' οὐκ ἀφίκοντο (ὁ γὰρ Ταρχανειώτης, εἷς γὰρ ἦν οὗτος τῶν ἐκεῖ στρατάρχων, μαθὼν τοῦ σουλτὰν τὴν ἄφιξιν, πέπεικε καὶ τὸν Ῥουσέλιον, καὶ μετὰ τῆς ὑπ' αὐτοὺς δυνάμεως χωροῦντας, φυγεῖν πρὸς τὰ Ῥωμαίων ἐχώρησαν ὅρια) ἔγνω ὁ Διογένης μετὰ τῶν συνόντων αὐτῷ διαγωνίσασθαι τὴν αὔριον, καὶ ἅμα πρωῒ πρὸς τὸν πόλεμον ἡτοιμάζετο. ἐν τούτῳ δὲ πρέσβεις ἧκον ἐκ τοῦ σουλτὰν περὶ εἰρήνης διαλεξόμενοι. ὁ δὲ βασιλεὺς οὐ πάνυ φιλανθρώπως τοὺς πρέσβεις ἐδέξατο, ὅμως μέντοι καὶ λόγου σφίσι μετέδωκε, καὶ ἀπελθεῖν πρὸς τὸν κύριον αὐτῶν προετρέψατο καὶ ἀπαγγεῖλαι, ὡς εἰ βούλοιτο περὶ συμβάσεων διαλέξασθαι, καταλιπέτω τὸν τόπον ἐν ᾧ νῦν ἐστρατοπέδευται, καὶ πόρρωθεν κατασκηνωσάτω, ὥστε μεταστῆναι τὸ ῥωμαϊκὸν στράτευμα τὸν χάρακα πήξασθαι, ὅπου νῦν ἐστὶν ἡ τῶν βαρβάρων παρεμβολή. ταῦτα τοῖς πρέσβεσι διαλεχθεὶς ἀλαζονικώτερον, συντόμως ἐπανελθεῖν ἐνετείλατο. οἱ μὲν οὖν τῷ σουλτὰν τοὺς τοῦ βασιλέως λόγους ἀπήγγελλον, κἀκεῖνος μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν περὶ τῶν τῆς εἰρήνης συνθηκῶν ἐβουλεύετο. ὁ δέ γε βασιλεὺς ὑπερφρονήσας, καί τισι πεπεισμένος τῶν ᾠκειωμένων αὐτῷ, διαβεβαιουμένοις λέγουσι τὸν σουλτὰν, ὡς μὴ ἀξιόμαχον ἐπαγόμενον δύναμιν, καὶ διὰ τοῦτο τὴν εἰρήνην ζητεῖν, ἵνα τὴν μάχην ὑπερθέμενος, καὶ ἄλλην δύναμιν προσαγάγηται, μήτε τὴν τῶν πρέσβεων ἀναμείνας ὑποστροφὴν, μήθ' ἕτερόν τι σκοπήσας, ταῖς σάλπιγξιν ἐκέλευσεν ἠχῆσαι τὸ ἐνυάλιον. τοὺς δὲ βαρβάρους τὸ αἰφνίδιον διεθρόησεν, ἀλλὰ καὶ οὕτως εἰς ἀντιπαράταξιν ἔστησαν, καὶ ἐπιόντων αὐτοῖς τῶν Ῥωμαίων οὐκ ἀντεπῄεσαν, ἀλλ' ἀνεχάζοντο, μήτε τὰ νῶτα τρέποντες, μήτε μὴν μαχόμενοι. ὡς δὲ περὶ δείλην ὀψίαν ἡ ἡμέρα ἐγένετο, εἰδὼς ὁ βασιλεὺς ὅτι φυλακὴ τοῦ στρατοπέδου οὐκ ἦν ἀξιόλογος, καὶ δείσας μὴ ἐπελθόντων τῶν ἐναντίων ἀνδρῶν διαρπαγῇ, ἔγνω τὴν μάχην λῦσαι καὶ ἐπαναζεῦξαι πρὸς τὸν χάρακα. ἀποστρέψας οὖν τὴν βασιλικὴν σημαίαν, αὐτός τ' ἐπανῄει καὶ τὴν στρατιὰν ταὐτὸ ποιεῖν διεσήμαινεν. οἱ μὲν οὖν περὶ αὐτὸν ὄντες, ἀθορύβως ἐποιοῦντο τὸ ἐπανελθεῖν. ὅσοι δὲ πόρρωθεν τὰς παρατάξεις ἐκέκτηντο, φυγὴν τοῦ βασιλέως τὴν ὑποστροφὴν ὑπετόπασαν, Ἀνδρονίκου τοῦ υἱοῦ τοῦ καίσαρος τὸν λόγον ὑποβαλόντος ταῖς φάλαγξιν. ἀεὶ γὰρ ὅ τε καῖσαρ καὶ οὗτος ὑπεφθόνουν τῷ βασιλεῖ, καὶ ἀφανῶς ἐπεβούλευον. ἄρας οὖν αὐτίκα μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ὁ Ἀνδρόνικος (ἐξῆρχε γὰρ οὐκ ἐλαχίστης μοίρας στρατιωτῶν) ἀπὸ ῥυτῆρος ἐπανελήλυθεν εἰς τὸν χάρακα. τοῦτο καὶ τοὺς λοιποὺς ἐτρέψατο εἰς φυγὴν, οὓς οὕτως ἀκόσμως ἐπανιόντας ὁ βασιλεὺς θεασάμενος, ἔστη, στῆναί τι καὶ τοῖς ἀπιοῦσιν ἐγκελεύετο. ἀλλ' ἐξεκώφευσαν ἅπαντες, καὶ τῆς φυγῆς οὐ μεθίεντο.

ὡς δὲ τὸ

ὅτι Οὔζων τινὲς ηὐτομόλησαν, καὶ ὅτι μετακαλέσαντι τῷ βασιλεῖ τὰ στρατεύματα, ὁ Ταρχανειώτης οὐ διῆλθεν ἀφίκοντο, καὶ ὅτι τοῦ βασιλέως ἑτοιμαζομένου πρὸς πόλεμον, ἐκ τοῦ σουλτὰν πρέσβεις ἦλθον περὶ εἰρήνης.

ὅτι ὑπερφρονήσας τοὺς πρέσβεις διαλλαγῶν πρὸς μάχην ὥρμησε, καὶ ἡττηθεὶς ἑάλωκε.

ὡς δὲ τὸ παράλογον τῆς φυγῆς δυστύχημα τῶν Ῥωμαίων, καὶ μόνιμα θεῖον ἔγνωσαν οἱ πολέμιοι, εὐθὺς ἐπῆλθον τῷ βασιλεῖ. ὁ δὲ μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν τὴν μάχην ἐδέξατο, καὶ μέχρι μέν τινος ἐῤῥωμένως ἀντέσχεν, ὥστε τῶν μὲν πιπτόντων, ἑαλωκότων δ' ἑτέρων, περιεστοιχίσθη παρὰ τῶν βαρβάρων ὁ βασιλεύς. ἀλλ' οὐδ' οὕτως ἐνέδωκε. πολλοὺς δὲ πλήξας καὶ ἀνελών, ἐπλήγη κἀκεῖνος τὴν χεῖρα, καὶ οὕτως ἐκκαμών, καὶ μηκέτι ἀμύνεσθαι σθένειν ἐθέλοντας δυνάμενος, μήτε μὴν τοι φυγεῖν, ἅτε τοῦ ἵππου αὐτοῦ πεπτωκότος ἐκ τῶν βελῶν, ἑάλω καὶ ἀπῆκτο τοῖς βαρβάροις ὁ βασιλεὺς Ῥωμαίων αἰχμάλωτος. ἀγγελθείσης δὲ τῆς τοῦ βασιλέως ἁλώσεως τῷ σουλτάν, χαρὰν μέν, ὡς εἰκός, ἐπόνησεν, οὐ μέντοι ἐπῆρεν αὐτόν, ὥστε καὶ ὑψηλοφρονῆσαι, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐνέμεινε. οὐ πολλὰ δ' αὐτοῦ δικαιοσύνης καὶ μετριοφροσύνης ᾄδονται διηγήματα. ἔθεν ἠπίστει καὶ τῇ τοῦ βασιλέως ἁλώσει, διὰ τὸ τοῦ δυστυχήματος ἄκρατον. καὶ ἰδὼν αὐτόν, οὐ πρότερον πιστὸν τὸ πρᾶγμα ἐδέξατο, ἕως καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ σταλέντες πρέσβεις αὐτὸν ἀνεγνώρισαν, καὶ ὁ Βασιλάκιος ἐκεῖ κατεχόμενος, ἀχθεὶς καὶ ἰδὼν αὐτόν, εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ θρηνῶν κατέβαλεν ἑαυτόν. τότε δὲ τοῦ θρόνου τε αὐτοπόδιον γένους ἀστὴρ καὶ πεσόντα κατὰ γῆς, ὡς ἔθος, πατήσας αὐτόν, ἀνέστησέ τε καὶ περιεπτύξατο, καὶ μὴ λυποῦ βασιλεῦ, ἔφη, κοινὰ γὰρ τὰ ἀνθρώπινα. ἐγὼ δέ σοι οὐχ ὡς αἰχμαλώτῳ, ἀλλ' ὡς βασιλεῖ προσενεχθήσομαι. καὶ αὐτίκα σκηνὴν αὐτῷ κατεσκεύασε, καὶ θεράποντας βασιλικούς, κοινωνόν τε τραπέζης, ὁμόθρονον ἑαυτοῦ ποιησάμενος, λύει τε τῶν αἰχμαλώτων αὐτῷ ὁπόσους ᾔτησε, καὶ οὕτως ἐφ' ἡμέραις τισὶ συνομιλήσας καὶ συνδιαιτηθεὶς τῷ ἀνδρί, καὶ τιμήσας ὑπερβαλλόντως, ὥστε καὶ συνθήκας θέμενος εἰρήνης διαιωνίου, καὶ κήδους ὑπόσχεσιν ἐπὶ παισὶ ποιησάμενος, ἀφῆκε τὸν Διογένην ἀπιέναι μεθ' ὅσης οὐκ ἄν τις ἤλπισε δορυφορίας τε καὶ τιμῆς. ὁ δὲ εἰς Θεοδοσιούπολιν ἀπελθών, ἐσταλμένος βαρβαρικῶς (ὁ γὰρ σουλτὰν οἰκείας αὐτὸν περιέβαλε στολάς) τήν τε χεῖρα ἐκεῖ προσμείνας ἐθεράπευσε, καὶ τὴν ἀμφίεσιν πρὸς τὸ Ῥωμαϊκώτερον μεθηρμόσατο. ἐκεῖθεν δὲ προῄει ἐπανιών, ἄγων μεθ' ἑαυτοῦ καὶ πρέσβεις τοῦ σουλτάν. ἀλλ' ὁ μὲν οὕτως ἐπανῄει, τῆς δ' ἁλώσεως αὐτοῦ ἀγγελθείσης εἰς τὰ βασίλεια, ἐν διχονοίᾳ οἱ ἐν τέλει ταῦτα γεγόνασιν. οἱ μὲν γὰρ τῇ βασιλίσσῃ καὶ αὖθις τὴν ἐξουσίαν ἐδίδοσαν, οἱ δὲ τῷ πρεσβυτέρῳ τῶν ταύτης υἱῶν τὸ ξύμπαν ἐπεψηφίζοντο, οἱ δὲ κοινοπραγίαν τῇ τε μητρὶ καὶ τῷ υἱῷ ἀπένεμον. ἐν τούτοις δὲ λύσις τῆς αἰχμαλωσίας ὁ Διογένης ἀγγέλλεται, κομίζεται δὲ καὶ ἰδιόγραφος ἐκείνου ἐπιστολή, τὰ αὐτῷ συμβεβηκότα διδάσκουσα. ἔνθεν μείζονα θροῦν ἦγε, καὶ ἀπορία πάντας εἶλε, τί δέοι δρᾶν. ὁ γοῦν καῖσαρ Ἰωάννης καὶ οἱ ἐκείνου υἱοὶ ἀεὶ ὡς ἔχθιστοι, ἐγκοτοῦντες τῷ Διογένει, ἁρπάζουσι τὸν καιρόν, καὶ προσλαβόμενοι τῶν τῆς συγκλήτου ἐνίους, ὅσοι ὁμοφρονοῦν αὐτοῖς, ὧν ἐξῆρχεν ὁ ὑπέρτιμος ὁ Ψελλός, δύσνους καὶ αὐτὸς τῷ Διογένει τυγχάνων, τὴν βασίλισσαν Εὐδοκίαν εἰς τὴν παρ' αὐτῆς δομηθεῖσαν μονὴν κατὰ τὸν ἐν τῇ Προποντίδι πορθμόν, περιορίζουσι, τὸν δὲ Μιχαὴλ ἀνακηρύττουσιν αὐτοκράτορα. εἶτα πανταχοῦ διαπέμπονται βασιλικὰ γράμματα, μήθ' ὑποδέχεσθαι, μήτε τιμῆς βασιλικῆς ἀξιοῦν ἐπανιόντα τὸν Διογένην, κελεύοντα. τούτου δὲ τοῦ

Ἐκεῖ ὁ σουλτὰν ἐχρήσατο τῷ βασιλεῖ ἀναγκαίως περὶ αὐτ.

Quum autem hostes inopinatam Romanorum fugam numinis coortam intelligerent: statim Imperatorem inuaserunt. Is uero cum suis pugnam non detrectata, ad tempus fortiter restitit. Deinde alijs cæsis, alijs captis, circumuentus à Barbaris, ne sic quidem cessit. Enimuero cùm multos uulneraffet, multos occidisset, tandem & ipse fatigatus, cum manu uulnerata, nec uim amplius propulsare, nec, equo cæso, extra telorum iactum fugere posset: captiuus est abductus ad Barbaros Romanorum Imperator. Quo nuncio accepto, Sultanus nomine Axan, gauisus est, ut natura fert, neque tamen superbia elatus. De cuius moderatione & iustitia multa memorantur. Vnde captiuitatem Imperatoris haud credebat, ob immoderatum successum: eoq; uiso non prius acquieuit, quàm legati quos dudũ miserat, eum agnouerunt: & Basilacius, qui ibi tenebatur, adductus, ad pedes eius flẽs se prostrauit. Tum quasi numine afflatus è solio exilijt, & de more humi iacentem calcauit. Deinde erexit atque amplexus est, cum huiusmodi uerbis: Noli mœrere Imperator. Ita enim sunt res humanæ. Ego uerò te non ut captiuum, sed ut Imperatorem tractabo. Et statim ei tabernaculum designat, & ministeria imperatoria. mensæ que adhibitum iuxta se collocat, captiuis quotquot peteret, redditis. Ad hunc modum per dies aliquot cum eo uersatus & collocutus, & insigni honore prosecutus, pace perpetua sancita, promissaq; affinitate inter liberos ipsorum contrahenda, Diogenem dimisit, cum maiore comitatu & honore, quàm sperari potuisset. Imperator igitur Barbarica ueste ornatus (Sultanus enim gentiliciam illi stolam dederat) Theodosopolim profectus, ibi expectauit, dum uulnus manus curaretur, & uestem pro Romana consuetudine immutauit. Inde cum Sultani legatis urbem uersus contendit. Cæterùm eius captiuitate in Regia nunciata, inter proceres controuersia fuit, alijs Imperatrici potestatem restituendam censentibus, alijs natu maximo ex eius filijs imperium decernentibus, alijs communem & matri & filijs autoritatem tribuentibus. Interea Diogenis liberatione nunciata, allataq; ab eo epistola, ipsius manu scripta, qua edocebat, ut secum esset actum: maior ortus est tumultus, magisq; dubitatum, quid agendum esset. Ioannes igitur Cæsar eiusq; filij, Diogeni semper (ut dictum est) infesti, arrepta occasione, quibusdam ex senatu suæ facinoris, quorum Psellus uir honoratissimus, princeps erat, & ipse Diogenis inimicus, adhibitis, Imperatrice Eudocia in monasteriũ, quod ipsa circa fretũ Propontidis struxerat, relegata, Michaelẽ Imperatorem appellat. Deinde quouis Imperatorias literas mittit, quibus prouinciales Diogenem redeuntem neq; suscipere, neque imperatorio honore

Axanis Sultani benignitas erga Diogenẽ captiuum.

Ioannis Cæsaris autoritate imperium Diogeni abrogatur.

honore dignari iubebantur: cuius consilij autor fuit Psellus, ut ipse in ea historia commemorat. Quo Diogenes cognito, quum ad Dociam castellũ castra posuisset: Cæsar Constantinum filium præsidem contra eum mittit, inde Diogenes in Cappadociã profectus, cùm Crispinus Francus cum suis popularibus Constantino se sociasset: Theodorum Halyattem contra illos misit, cui uicto & capto, oculi sunt effossi. Id molestissimé ferenti Diogeni, & in Tyropæo castello muniuissimo castra habenti, Antiochiæ dux Chataturius Armenius se cõiungit, multos adducẽs milites, assumptoque Diogene, & in Ciliciam perducto, à Sultano expectat auxilium, & ipse copias colligit. Quare denuò contra eos mittitur natu maximus, Cæsaris filius Andronicus. Commisso autem prælio, & Chataturio interfecto: milites eius ad Diogenem Adanam cõfugiunt. Quam urbem Andronico obsidente, Diogenes deditionem facit: ijs conditionibus, ut imperio deposito, rasaque coma, priuatam uitam ageret. Nam primarij sacerdotes ab Imperatore missi, iureiurando confirmarant, nihil eum molesti passurum esse. Quibus fretus, pulla ueste indutus, Andronici fidei se permittit. Is eo accepto, ubi Cotyaium peruenit, expectauit, dum mandaretur quid sibi faciendum esset, ægrotante Diogene ex ueneno per insidias, ut putabatur, propinato. Ibi igitur imperatorio edicto, insonti statim sunt effossi oculi, primarijs quoque sacerdotibus præsentibus, & hominis calamitatem grauiter ferentibus. Verùm nemo eos curabat. Ita luminib' crudelissimé orbato, iusta curatione nõ adhibita, caput intumuit, et è uulneribus uermes scaturierunt, adeò ut ex putrefactione illa aër circa ipsum teterrimo fœtore cõpleretur. In tãta calamitate in Protam insulam perducitur, in cuius editiore loco monasteriũ ædificarat. Vbi non diu superstes, corpus terræ reddidit, ab Imperatrice Eudocia funere eius splendidissimé curato, quum triennium & menses octo imperasset. Ea uerò quæ hic uir perpessus est, iussu Cæsaris acta esse omnia feruntur, Michaele Imperatore ignaro, qui quidem molli esset ac socordi ingenio, atque adeò ad imperium ineptus, ut ne leuissima quidem negocia administrare posset. Itaque patruus Cæsar, eius simplicitate abutens, ex priuato odio illa omnia in Diogenem perpetrauit.

Chataturius pro Diogene occũbit.

Diogeni cõtra fidẽ datam, oculi eruuntur.

Michael imperio ineptus.

βουλεύματος εἰσηγητὴς ὁ Ψελλὸς γέγονεν, ὡς καὶ αὐτὸς ἐν τῇ περὶ τούτου φησὶ συγγραφῇ. ὅπερ ὁ Διογένης μαθών, τὴν Δοκίαν κατασχὼν (φρούριον δ' αὕτη) περὶ αὐτὴν ἐστρατοπεδεύσατο. καὶ ὁ Καῖσαρ τὸν σφέτερον υἱὸν τὸν πρόεδρον Κωνσταντῖνον ἐξέπεμψε κατὰ τοῦ Διογένους μετὰ δυνάμεως. ὁ δὲ Διογένης εἰς Καππαδοκίαν ἀφίκετο. προσχωρήσαντος δὲ τῷ Κωνσταντίνῳ (Φράγγος δ' οὗτος) σὺν ὁμοφύλοις τῷ Κωνσταντίνῳ, ὁ Διογένης Θεόδωρον τὸν Ἀλυάτην κατ' αὐτῶν ἐξαπέστειλεν. ὁ δὲ συμμίξας αὐτοῖς ἡττήθη, καὶ ἁλοὺς ἐξεκόπη τὰ ὄμματα. τοῦτο τὸν Διογένην λίαν ἠνίασεν. ὄντι δ' ἐν τῷ Τυροποιῷ (τοῦτο δ' ἐστὶ φρούριον ἐρυμνότατον) πρόσεισιν αὐτῷ ὁ τῆς Ἀντιοχείας ὁ δοὺξ (οὗτος δ' ἦν ὁ ἐξ Ἀρμενίων ὁ Χατατούριος) στρατιώτας συχνοὺς ἐπαγόμενος. παραλαβὼν οὖν τὸν Διογένην οὗτος, καὶ εἰς Κιλικίαν ἀπαγαγών, ἐκ τοῦ σουλτὰν ἐκαραδόκει βοήθειαν, καὶ αὐτὸς δὲ συνήθροιζε στράτευμα. στέλλεται γοῦν αὖθις κατ' αὐτῶν ὁ πρεσβύτερος τῶν παίδων τοῦ Καίσαρος ὁ πρόεδρος Ἀνδρόνικος, καὶ εἰς Κιλικίαν γενόμενος, τοῖς Χατατουρίου προσμίγνυται, καὶ ἀναιρεῖται μὲν ὁ Χατατούριος. οἱ δὲ περὶ ἐκεῖνον εἰς Ἄδαναν συμπεφεύγασιν, ἐν ᾗ ὁ Διογένης διέτριβε. περικαθίσας δὲ τὴν πόλιν ὁ Ἀνδρόνικος ἐπολιόρκει αὐτήν. ὅτε δὴ συνθήκαις ἑαυτὸν ὁ Διογένης παρέδωκεν, αἱ δὲ συνθῆκαι, ἀποθέσθαι μὲν τὴν βασιλείαν αὐτόν, καὶ ἰδιωτεύειν, τὴν τρίχα καρέμενον. ἤδη ταύτας γὰρ καὶ ἀρχιερεῖς ἐστάλκασι παρὰ τοῦ βασιλεύοντος, πληροφορίαν ἔνορκον δεδωκότες αὐτῷ, ὡς οὐδέν τι πείσεται ἄχαρι. θαρρήσας οὖν τούτοις ὁ Διογένης, ἔξεισι μελανειμονῶν. καὶ ἑαυτὸν ἐγχειρίζει τῷ Ἀνδρονίκῳ, ὁ δὲ τοῦτον λαβὼν ἐπανῄει, καὶ εἰς τὸ Κοτυάειον ἀφικόμενος, προσέμενεν ἐν αὐτῷ, ἕως ἂν αὐτῷ δηλωθείη κελευσθῇ τὸ ποιητέον, τοῦ Διογένους νοσηλευομένου, ἐκ πόσεως, ὡς ὑπόληψις, φαρμάκου δηλητηρίου ἐπιβούλως κερασθέντος αὐτῷ. ἐκεῖ τοίνυν ἐπέμφθη ψῆφος βασιλέως, τοῦ φωτὸς στερηθῆναι τὸν μηδὲν ἀδικήσαντα κελεύουσα. καὶ αὐτίκα οἱ ὀφθαλμοὶ ἐξορύττονται, παρόντων καὶ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἐν δεινῷ ποιουμένων τὴν εἰς τὸν ἄνθρωπον συμφοράν, μὴ δὲ μιᾶς μέντοι ἀξιουμένων ἐπιστροφῆς. ὠμότατα δὲ τὰ ὄμματα ἐκκοπείς, καὶ μηδ' ἐπιμελείας τῆς δεούσης τυχών, διῳδήκει τὴν κεφαλήν, καὶ αἱ πληγαὶ οἱ ἐξέζεσαν σκώληκας, καὶ ὁ ἀὴρ ὁ περὶ ἐκεῖνον δυσωδίας μεμέστωτο ἐκ τῆς σήψεως. οὕτως οὖν κακῶς διακείμενος εἰς τὴν καλουμένην πρώτην νῆσον ἀπάγεται, ἐν ᾗ σεμνεῖον ἐκεῖνος ἀνήγειρε περὶ τὸ τῆς νήσου μετεωρότερον. βραχὺ δὲ ἐπιβιώσας, ἐκεῖ τῇ χοῒ ἀποδίδοται ἐν αὐτῇ, παρὰ τῆς βασιλίδος Εὐδοκίας λαμπρότατα κηδευθείς, βασιλεύσας ἔτη τρία καὶ μῆνας ὀκτώ. λέγεται δὲ τὰ εἰς τὸν ἄνδρα τοῦτον γενόμενα πάντα, τοῦ καίσαρος εἶναι διαταγάς, μηδὲν εἰδότος τοῦ αὐτοκράτορος Μιχαήλ. ἦν γὰρ χαῦνος ἄγαν τὸ ἦθος ὁ βασιλεὺς καὶ ἀνειμένος, καὶ πρὸς μεταχείρισιν πραγμάτων καὶ τῶν τυχόντων ἀδέξιος, πολλῷ γε δὴ πρὸς βασιλείας διοίκησιν. κἀντεῦθεν τῆς εὐηθείας ἐκείνου καταφρονῶν ὁ θεῖος αὐτοῦ καῖσαρ, πάντα τὰ εἰς τὸν Διογένην ἐτύρευσεν ἐγκοτῶν ἐξ αὐθεί.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΜΙΧΑΗΛ τοῦ Δούκα υἱοῦ.

ὅτι τὸν σίδης ἐκβάλλει τῶν πραγμάτων, ἀντὶ τὸν νικηφορίτζην.

Ἀποπεφυκὼς δ᾽ ὁ βασιλεὺς Μιχαὴλ πρὸς τὴν τῆς βασιλείας διοίκησιν, τὸν μητροπολίτην Σίδης Ἰωάννην, ἐκτομίαν ὄντα, δραστήριον δὲ, τοῖς πράγμασιν ἐπιστῆσεν. εἶθ᾽ ἕτερον ἐκτομίαν τὸν Νικηφόρον, ὃς νέος προσληφθεὶς παρὰ τοῦ Μονομάχου εἰς τὰ βασίλεια, ὑποκοριζόμενος διὰ τὴν νεότητα Νικηφορίτζης ὠνόμαστο, καὶ ταύτην ἐπωνυμίαν ἐσχήκει τότε. τῆς Ἑλλάδος καὶ Πελοποννήσου τὰς κρίσεις τότε διέποντα μετεπέμψατο. ἐφθάσε γὰρ ὁ ἀνὴρ οὗτος, καὶ τῷ πατρὶ τοῦ βασιλέως τῷ βασιλεῖ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ ὑπηρετήσασθαι. ἦν δὲ περὶ πραγμάτων μεταχείρισιν δεξιὸς, καὶ λόγοις ὡμιληκὼς, τὸ δὲ ἦθος ἔχων ὑποκαθήμενον, καὶ γέμον δεινότητος. τούτῳ γοῦν ἐγχειρίζει τὰς ἡνίας τῆς βασιλείας, λογοθέτην ὀνομάσας αὐτόν. ἐντεῦθεν ὁ Σίδης παραγκωνίζεται, καὶ ὁ καῖσαρ καθίσταται ὕποπτος, καὶ πᾶσα ἡ τῆς βασιλείας διοίκησις ὑπὸ τὸν λογοθέτην ἐγένετο, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπ᾽ αὐτῷ ὡς εἰς ἀνδράποδον ἦν. καὶ οὐκ ἦν, ὃ μὴ διὰ τοῦ λογοθέτου ἐγίνετο, καὶ πολλοὶ τῶν ὑπαρχόντων ἐστερήθησαν, ἄλλοις ἄλλων ἐγκαλουμένων λαβῶν. καὶ ἦν τῶν ἀνθρώπων συνάγχημα καὶ ταλαιπωρία, καὶ ὁ τούτων ἐπιστρεφόμενος οὐδαμοῦ.

ὅτι ἀμελῶν τῶν τῆς βασιλείας πραγμάτων, λόγοις ἐσχόλαζεν ὁ μιχαήλ.

ὁ γὰρ βασιλεὺς παιδαριωδῶν ἐσχόλαζε πράξεσι, τοῦ ὑπάτου τῶν φιλοσόφων καὶ ὑπερτίμου Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ λόγοις περὶ δῆθεν αὐτὸν ἐμβιβάζοντος, καὶ διδάσκοντος. νῦν μὲν τὴν γραμματικὴν τέχνην, καὶ μέτρα καὶ διαλέκτους, νῦν δ᾽ ἵνα κατὰ ῥήτορας διαλέγοιτο, νῦν δ᾽ ἱστορίαις αὐτὸν προσεθίζοντος. ἄλλοτε δὲ φιλοσόφων θεωρημάτων ἀκροᾶσθαι παρασκευάζοντος. ὁ δὲ πρὸς οὐδὲν ἐπεφύκει. τούτοις οὖν ὁ ῥωμαίων αὐτοκράτωρ προσκειμένως, ὑφ᾽ ἑτέρῳ, καὶ τούτῳ ἑνὶ, τὴν τῶν κοινῶν κυβέρνησιν ἐποιήσατο, καὶ νόμος ἦν τὸ τῷ λογοθέτῃ δοκοῦν. τὰ μὲν οὖν τῆς πολιτείας οὕτως εἶχεν κακῶς. τὰ δὲ τῆς ἑῴας, χεῖρον ἔσχεν ἢ πρότερον.

ὅτι ὁ σουλτὰν τὰ κατὰ τὸν διογένην μαθὼν τὴν ἑῴαν ἐπέδραμεν.

ὁ γὰρ σουλτὰν τὰ κατὰ τὸν Διογένην μαθὼν, καὶ ὅτι ὃν ἐκεῖνος λαβὼν δορυάλωτον ἐτίμησε, καὶ ἀφῆκεν εἰς τὴν οἰκείαν ἀπελευσόμενον βασιλείαν, τοῦτον οἱ συμφυλέται ἀπηνῶς οἰκτίστῳ θανάτῳ περιέβαλον καὶ αἱ πρὸς ἐκεῖνον περὶ εἰρήνης συνθῆκαι ἄπρακτοι μεμενήκασιν, ὑπεραλγήσας, καὶ τὰς οἰκείας δυνάμεις κατὰ τῶν ῥωμαϊκῶν χωρῶν χωρεῖν διηρέθισεν. οὐκέτι τοίνυν ὡς λῃζόμενοι ταῖς χώραις ἐπῄεσαν, ἀλλ᾽ ὡς ταύτας καθέξοντές τε καὶ κυριεύσοντες, τοῦ σφᾶς ἀνείργοντος μὴ παρόντος. καὶ οἱ μὲν ταῦτα ἐποίουν, ὁ δὲ βασιλεὺς δύναμιν ἀγείρας, στρατηγὸν ταύτης τὸν Κομνηνὸν προβάλλεται Ἰσαάκιον, συζεύξας αὐτῷ καὶ τὸν Λατῖνον Ῥουσέλιον, ὁμογενῶν ἄρχοντα τετρακοσίων ἀνδρῶν.

ὅτι ὁ κομνηνὸς ἰσαάκιος ἡττᾶται, καὶ ῥουσέλιος ἀποστατεῖ.

ἐπεὶ δὲ πρὸς τὸ Ἰκόνιον ἐγεγόνει τὸ στράτευμα, ἐξ αἰτίας τινὸς ἀποστατεῖ ὁ Ῥουσέλιος, καὶ τοὺς ὁμοφύλους παραλαβὼν, καθ᾽ ἑαυτὸν ἦν, καὶ τοῖς μὲν Τούρκοις προσεμάχετο, τὰς δὲ χώρας τὰς ῥωμαϊκὰς ἐσπάραζεν. ὁ δὲ Κομνηνὸς Ἰσαάκιος μετὰ τοῦ ὑπολοίπου στρατεύματος τοῖς Τούρκοις προσβαλὼν, ἡττᾶται, καὶ ἔπεσον μὲν πολλοὶ, καὶ ἐζωγρήθησαν ἕτεροι, καὶ αὐτὸς ὁ στρατηγὸς, καὶ διηρπάσθη ἡ παρεμβολή. ὁ μὲν οὖν Κομνηνὸς πολλῶν χρημάτων τὴν ἐλευθερίαν ὠνήσατο, ὁ δὲ βασιλεὺς τὸν θεῖον τὸν καίσαρα τοῦ πολέμου στρατηγὸν ἐφίστησι.

ὅτι ὁ καῖσαρ ἡττᾶται κατὰ τὸν ῥουσέλιον.

τοῦτο μαθὼν ὁ Ῥουσέλιος, πρὸ τοῦ τὸν Σαγγάριον τὸν καίσαρα διαβῆναι καταλαβὼν, ἀντεστρατοπεδεύσατο αὐτῷ, καὶ ὁ καῖσαρ ἀμνηστίαν αὐτῷ τοῦ πταίσματος ἐπαγγελλόμενος, εἰ προσχω-

IMPERIVM MICHAELIS Ducæ filij.

Nicephorus spado summæ rerum præest.

Michael imperio minimè idoneus, Ioannem Sidæ Metropolitā, spadonem illum quidem, sed uirum strenuum, rebus gerendis præfecit. Deinde alium spadonem Nicephorum, qui adolescēs à Monomacho in aulam ascitus, ob ætatem per diminutionem Nicephorizes cognominabatur, à prætura Græcię & Peloponeſi reuocauit, qui patri etiā Constantino Ducæ inseruierat, uir solerti ingenio & erudit⁹, sed animo deiecto & calliditatis pleno. Is Logotheta designatus, imperij habenis acceptis, Sidensem loco mouet, & Cęsarem suspectum reddit, ipse omnia Imperatoris munia obiens, eundemq́ instar mancipij ducens. Neq; quicquam erat, quòd à Logotheta non gereretur. Itaq; quum multi bona sua, alij per alias causas, amitterent, hominesq; attererentur, & ęrumnis premerētur: nemo erat, cui illa curæ essent. Nam Imperator puerilibus rebus occupatus, à principe philosophorū & honoratissimo Michaele Psello ad literarum studia deduci uidebatur, ac modò in arte grammatica uersibus & linguarum differentijs erudiebatur, modò declamationibus Rhetoricis, modò historijs assuefiebat, modò ad audienda Philosophica præcepta parabatur, quamuis ad hæc omnia ineptus. Huiusmodi igitur studijs Romanorum Imperator affixus, rerum administrationem alteri, eiq; uni commisit, ut legis autoritatem hab[...]et, quòd Logothetæ uisum esset. Proinde Respublica malè habebat, Orientales uerò prouinciæ grauius quàm prius uexabantur. Nam Sultanus cùm didicisset, quem admodum cum Diogene actum esset, eumq́ à suis crudelissimè interfectum, quem ipse captiuum honorificè ad suum imperium remisisset, & pacis conditiones cum illo initæ manere irritas: magno dolore affectus, suas copias contra Romanorum prouincias concitauit, quas non iam prædabundi inuadebant, sed ut subacturi & possessuri, quum nemo esset, qui obsisteret.

Turci orientem subigunt.

Quæ quum illi facerent, Imperator coacto exercitu, Isaacium Comnenum ducem creat, Ruselio Latino collega addito, cui CCCC. populares eius parebant. Verùm is exercitu ad Iconium perducto, cum suis certa de causa deficit, ac per se aliàs cū Turcis pugnat, aliàs Romanas prouincias uastat.

Ruseliana defectio.

Isaacius uerò Comnenus cum reliquo exercitu à Turcis uincitur, ac multis cæsis, multis captis, castrisq; direptis, ipse quoque in hostium potestatem uenit, à quibus magna pecunia sę redemit.

Isaacij Comneni & Basilij Malosæ captiuitas.

Imperator uerò Cæsarem patruum bello præficit, quo Ruselius cognito, Sangario antequàm ille traijceret, occupato, castra contra eum locat, & quamuis illo ueniam delicti promittente, si armis positis

positis ad Imperatorem rediret, Barbarica insolentia de deditione minimè cogitans, prælio commisso, Cæsarem uincit, & cum pluribus alijs captum & uinctum, unàque Basilium Malesam, paulò antè ex captiuitate cum Diogene liberatum, Byzantium uersus ducit, Botaniata Cæsaris collega cum paucis elapso, ac Chrysopolim se recipit, ubi statim domibus ignem iniecit: neque homo Barbatus, cùm Imperator, si arma deponeret, Curopalatæ honorē ei offerret, uxoremque cum liberis misisset, ulla re est

Ruselius à Turcis capitur.

mitigatus. Itaque Turcis mercede contra se euocatis, cùm illis se non esse parem intelligeret, Cæsarem uinculis solutum, Imperatorem salutat, multos se cum eo coniuncturos esse ratus. Cùm autem Turcos Barbarica ferocia inconsideratè aggressus esset, Franci multos strauerunt, cæteros in fugam coniectos continenter sunt persecuti: plures tamen substiterūt, equis ita fatigatis, ut longiorem insectationem ferre non possent. Sed Ruselius & Cæsar paucis comitantibus instantes, & longius à suis pro-

Cesar Ioannes fit monachus.

uecti, in aliam Turcarum multitudinem quæ multa millia complebat, inciderunt: cum quibus uel inuiti pugnare coacti, & à multitudine circumuenti, amissis equis ambo capiuntur. Ac Ruselium uxor maturè redemit, Cæsarem uerò Imperator, ad quem dum perducitur, quum ad Propontidem uenisset, capillo raso, mutataque ueste, Monasticam lacernam sumit, metuens ne ob imperij titulum à nepote supplicio afficeretur. At Ruselius à captiuitate redemptus, ut dictum est, cum uxore & reliquis Francis in prouinciam Armeniacorum se contulit, ubi prius etiam uitam egerat. Imperator igitur Alexium Comnenum

Alexius Cōnenus Turcorum opera Ruseliū capit.

præsidem, adolescentē illum quidem, sed prudentem & strenuum contra eum mittit. Qui quum Amasiam peruenisset, Turcis occultè significat, si Ruselium sibi traderent, se illis grandem pecuniæ summam daturum. Itaque illi amicitia simulata, uirum comprehensum magna pecunia commutarunt, qui statim ab Alexio Byzantium perductus, & post atrocia tormenta in turri quadam est inclusus.

Quia uerò sub hoc Imperatore annonæ caritate laboratum est, ut ut non integer medimnus numismate uenderetur, sed pinacio minus, qui est medimni quadrans: publica calamitas cognomen illi fecit, ut etiam hodie sic uocetur, neque aliter agnoscatur, nisi Parapinacium dixeris. Tertio porrò anno imperij illius gens Crabatorum, quos non-

Crabati siue Seruij, Bulgariam frustrà tentant.

nulli Seruios uocant, Bulgariam occupare aggressa est, ac quædam loca cepit, sed multis prælijs factis, multis utrinque cæsis, tum ijs excidit, quæ tenuerat, tum deuicta, & Romana ditione expulsa, in suas redire sedes coacta est. Seruus porrò quidam pa-

Nestoris defectio.

ternus Imperatoris, Nestor nomine, dignitate Bestarches, ripæ Istri Dux designatus,

ρίσαι τῷ βασιλεῖ. ἀλλ' ἐκεῖνος βαρβαρικῶς φρυαττόμενος, οὐδὲν ἐφρόνει ἐνδόσιμον, συμβ. γίνεται τοίνυν πόλεμος, καὶ ἡττῶνται οἱ περὶ τὸν καίσαρα, καὶ αὐτὸς ἑάλω σὺν πλείοσιν ἄλλοις, τοῦ Βοτανειάτου, ὃς συνεστρατήγει τῷ καίσαρι, μετ' ὀλίγων φυγόντος. ὁ μέντοι Ῥουσέλιος πρὸς τὸ Βυζάντιον ἦγε τὸν καίσαρα δέσμιον, καὶ τὸν Μαλέσην Βασίλειον, ἄρτι τῆς μετὰ τοῦ Διογένους λελυμένον αἰχμαλωσίας, καὶ ἡ Χρυσόπολις ἄχρι τὴν κατέσχε, καὶ αὐτίκα πῦρ ταῖς ἐκεῖσε οἰκίαις ἐνῆκεν. ὁ δὲ βασιλεὺς ἀξίωμά τι κουροπαλάτου αὐτῷ ἐπηγγέλλετο, εἰ τὰ ὅπλα κατάθοιτο, καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μετὰ τῶν τέκνων ἐξέπεμψεν, ἀλλ' ὁ βάρβαρος ἀπειθὴς ἦν. μεταπέμπεται τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατὰ τοῦ Ῥουσελίου Τούρκους ἐπὶ μισθῷ, ὁ δὲ μὴ ἀξιόχρεως ὢν πρὸς τὸν πόλεμον, λύει τὸν καίσαρα τῶν δεσμῶν, καὶ εὐφημίαις ἀνεγόρευε βασιλικαῖς, οἰόμενος προσθήσεσθαί οἱ πολλούς. ἀφρόνως δὲ τοὺς Τούρκους ἀνεφαρμόσατο(?), ὁ Ῥουσέλιος κατ' αὐτῶν βαρβαρικῇ θρασύτητι ἀπερισκέπτως ἐχώρησε, καὶ πολλοὺς μὲν οἱ Φράγγοι τῶν Τούρκων κατέβαλον, τοὺς δ' ἄλλους ἐτρέψαντο εἰς φυγήν, καὶ ἀκρατῶς ἐδίωκον. οἱ μὲν οὖν πλείους ὀπίσω που ἀπελείφθησαν, τῶν ἵππων σφίσι μὴ ἐξυπουργούντων πρὸς τὸ πολὺ τῆς διώξεως. ὁ Ῥουσέλιος δὲ μετὰ τοῦ καίσαρος σὺν ὀλίγοις ἐπέκειντο. ἤδη δὲ τῶν οἰκείων ἐκμακρυνθεῖσι πολύ, ἐπέστη πλῆθος αἰφνίδιον Τούρκων, εἰς πολλὰς ποσὸν χιλιάδας ἀριθμούμενον, ὅσοι δ' ἐπῆλθον αὐτοῖς οἱ Φράγγοι τε, καὶ ἄκοντες αὐτοῖς συνέρρηξαν, κυκλωθέντες δ' ὑπὸ τοῦ πλήθους, καὶ τοὺς ἵππους ἀποβαλόντες, ἑάλωσαν ὅ,τε καῖσαρ καὶ ὁ Ῥουσέλιος. ἀλλὰ τὸν μὲν Ῥουσέλιον ἡ σύνευνος τοῖς λαβοῦσιν ἐπρίατο, τὸν δὲ καίσαρα ὁ βασιλεὺς ἐλυτρώσατο. ὁ δὲ ἀπαγόμενος πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ ἐν τῇ Προποντίδι γενόμενος, κείρεται τὴν τρίχα καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολήν, ῥάκος μοναχικὸν μετενδυσάμενος. ηὐλαβεῖτο γὰρ μή τι πάθοι πρὸς τοῦ ἀνεψιοῦ διὰ τὴν ἀνάρρησιν. ὁ δὲ Ῥουσέλιος λυθεὶς, ὡς εἴρηται, τῆς αἰχμαλωσίας, τὴν γυναῖκα μετὰ τῶν περιλειφθέντων Φράγγων λαβὼν, εἰς τὸ τῶν Ἀρμενιακῶν θέμα ἐχώρησεν, ἐν ᾧ δὴ καὶ πρότερον. στέλλει τοίνυν ὁ βασιλεὺς κατ' αὐτοῦ τὸν πρόεδρον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν, νέον μὲν ὄντα ἄνδρα, δὲ συνετὸν καὶ δραστήριον. ὃς γενόμενος περὶ τὴν Ἀμάσειαν, δι' ἀπορρήτων δηλοῖ τοῖς Τούρκοις, ὡς εἰ κατασχόντες τὸν Ῥουσέλιον παραδοῖεν αὐτῷ, πολλῶν αὐτοὺς ἐμπλήσει χρημάτων. φιλίαν οὖν ὑποκριθέντες ἐκεῖνοι πρὸς τὸν Ῥουσέλιον, κατέσχον τὸν ἄνδρα, καὶ πολλῶν αὐτὸν χρημάτων ἠλλάξαντο, ὃς αὐτίκα παρὰ τοῦ Ἀλεξίου δέσμιος ἀπήχθη πρὸς τὸ Βυζάντιον, καὶ σφοδρῶς αἰκισθεὶς εἰς πύργον δέσμιος κατεκλείσθη. σίτου δὲ γενομένης ἐνδείας ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ βασιλέως τούτου, ὡς τὸ μὴ ὅλον μέδιμνον εἰς νόμισμα ἐκδίδοσθαι, ἀλλὰ παρὰ πινάκιον ὃ δὴ μεδίμνου τὸ τέταρτον, εἰς ἐπώνυμον τῷ βασιλεῖ τὸ κοινὸν δυστύχημα ἐχρημάτισεν, ὡς καὶ μέχρι τοῦ δεῦρο οὕτω τοῦτον καλεῖσθαι τὸν ἄνακτα, οὐ γάρ τις ἄλλως γνωριεῖ τοῦτον τοὺς περὶ αὐτοῦ λέγουσιν, εἰ μὴ τὸν Παραπινάκιον ἀπείπῃ. τρίτῳ δ' ἔτει τῆς βασιλείας αὐτοῦ τὸ τῶν Χρωβάτων ἔθνος, ὃ δὴ καὶ Σέρβους τινὲς καλοῦσι, ἐκινήσαντο, τὴν τῶν Βουλγάρων χώραν ὑποχειρίαν κατασχεῖν. ἀλλὰ μὲν καί τινα ταύτης κατεσχηκός, πολλαῖς δὲ μάχαις καὶ φθορᾷ πολλῶν ἑκατέρωθεν, τῶν τε κατεσχημένων ἐκπέπτωκε, καὶ καταπολεμηθὲν, τῶν ῥωμαϊκῶν ὁρίων ἐξηλάθη, καὶ εἰς τὰ σφέτερα ἤθη μόνον ἠναγκάσθη. δοῦλος δέ τις τοῦ πατρὸς τούτου τοῦ αὐτοκράτορος, Νέστωρ τοὔνομα, βεστάρχης δὲ τὸ ἀξίωμα, δοὺξ τῶν παριστρίων πόχα-

πρὸς χαρισθείς, ἦρεν ὅπλα κατὰ τοῦ βασιλέως. ὁμαιχμίαν γὰρ θέμενος μετά τινος ἀρχηγοῦ Πατζινάκων, ὃς ἐκαλεῖτο Τατοῦς, εἰς τὴν τῶν πόλεων βασιλεύουσαν παρεγένοντο, καὶ περιεβάλοντο πρὸ αὐτῆς. καταπεμφθεὶς δὲ τὰ ὅπλα τοῦ βασιλέως δηλοῦντος αὐτῷ, ἑκὼν ἕτοιμος εἶναι τοῦτο ποιῆσαι ἔλεγεν, εἰ αὐτῷ ὁ λογοθέτης ἐκδοθείη Νικηφόρος, ἢ τέως ἐκ μέσου γένοιτο, ὡς κοινὴ συμφορὰ καὶ κακὸν ἐπιδήμιον. τοῦτο δὲ τοῦ βασιλέως μὴ πείσαντος, ἀπανίσταται μὲν τῆς πόλεως, τὰ Θρᾳκῶν δὲ καὶ τὰ Μακεδόνων ληΐζεται, καὶ ὅσα τόποις τῆς Βουλγαρίας προσάπτονται, καὶ εἰς τὴν τῶν Πατζινάκων μεταχωρεῖ. υἱοῦ δὲ τεχθέντος αὐτῷ ἐκ τῆς ἐξ Ἀλανῶν Μαρίας, ἣν καὶ βασίλισσαν ἔστεψε, Κωνσταντῖνον αὐτὸν ὠνόμασεν ἐπὶ τῷ πατρί, καὶ βασιλικῶς ἐστολίσατο, καὶ στείλας πρὸς τὸν Λογγιβαρδίας ἡγεμονεύοντα Ῥομπέρτον, τὴν ἐκείνου θυγατέρα τῷ υἱῷ ἐμνηστεύσατο, ἣν καὶ ἀχθεῖσαν Ἑλένην μετωνόμασεν. ἐτέχθη δὲ τότε ἐν τῷ Βυζαντίῳ παιδίον, ἕνα ἔχον κατὰ τὸ μέτωπον ὀφθαλμόν, τραγοσκελές. τῶν μέντοι βαρβάρων τὴν ἑῴαν ληϊζομένων, καὶ οἷς ἐντύχοιεν ἔργον τιθεμένων μαχαίρας, φεύγοντες οἱ Ἀσιανοὶ τῇ Κωνσταντίνου προσῄεσαν. μηδενὸς δὲ προνοουμένου τοῦ κοινῇ συμφέροντος (ὁ γὰρ βασιλεὺς περὶ λόγους ἠσχόλητο, καὶ ἰάμβους συντιθέναι πρὸς τοῦ Ψελλοῦ ἐδιδάσκετο) στενοχωρία τοὺς ἐν τῇ πόλει ἐπίεζεν. ἵνα δὲ ἐμφαντικώτερον τὸ πάθος ἐκτραγῳδήσαιμι, λιμὸς ἦν ἄντικρυς τὸ κακόν, τῷ δὲ παρείπετο καὶ λοιμός, κἀκ τούτου συνέβαινον θάνατοι, καὶ οὗτοι συχνοί τε καὶ ἀλλεπάλληλοι, ὥστε ἀδυνατεῖν τοὺς ζῶντας ταφῇ παραδιδόναι τοὺς θνῄσκοντας. τοσοῦτοι γὰρ ἦσαν, ὡς πολλάκις πολλοὺς ἐν μιᾷ κλίνῃ ἐκφέρεσθαι, κἀν ταῖς ἀμφόδοις δὲ ἀτάφους κεῖσθαι πολλούς. ἐντεῦθεν πάντα κατηφείας μεμεστωμένα διά τε ταῦτα, καὶ ὅτι καὶ ἀδίκοις εἰσπράξεσιν ἐπιέζετο τὸ ὑπήκοον. οὕτω δὲ τῶν πραγμάτων ἐχόντων, οἱ τῶν ἑῴων ἀρχόντων προέχοντες συνελθόντες, ἀποστασίαν ὠδίνησαν, καὶ τὸν κουροπαλάτην Νικηφόρον τὸν Βοτανειάτην εἰς βασιλέα προεβάλοντο, καὶ ἀνηγόρευσαν αὐτοκράτορα. τοῦτο τὸν βασιλέα θορύβου καὶ δέους ἐπλήρωσεν. ᾄδετο γὰρ ὡς ὑπερτερήσει ποτὲ τοῦ μ. στοιχείου τὸ ν. ἦν δὲ τῶν δυνατωτάτων ὁ Βοτανειάτης, ἐκ τοῦ Φωκᾶ τὴν τοῦ γένους ἕλκειν σειρὰν νομιζόμενος. διακηρυκεύεται τοίνυν πρὸς τοὺς Τούρκους ὁ βασιλεύς, ἁδρὰς αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενος δωρεάς, εἰ τοὺς ἀποστατήσαντας συλλαβόντες, παραδῷεν αὐτῷ. ὁ μὲν οὖν Βοτανειάτης ἐξ ἑῴας, ὡς εἴρηται, βασιλείας αὐτῷ περιθέμενος καὶ σχῆμα καὶ ὄνομα, ἐφοίτα πρὸς τὸ Βυζάντιον. ἐξ ἑσπέρας δὲ αὖθις ἑτέρας ἀποστασίας ἐπανίσταται κλυδώνιον. ὁ γὰρ πρόεδρος Νικηφόρος ὁ Βρυέννιος δοὺξ Δυρραχίου τυγχάνων, ἐπεὶ μεμαθήκει ἀφαιρεθεὶς τὴν ἀρχήν, ἀφίσταται καὶ αὐτός, καὶ περιβάλλεται τὰ τῆς βασιλείας παράσημα, καὶ τοῖς ἐκεῖ παροῦσι δορυφορούμενος τάγμασιν, ὡς τὴν Ἀδριανούπολιν ἀπῄει, ἀφ᾽ ἧσπερ καὶ ὥρμητο, καὶ τῷ ἀδελφῷ Ἰωάννῃ ἐκεῖ ἑνωθείς, πλῆθός τε στρατιωτῶν ἐκεῖθεν ἐθνικῶν τε καὶ Μακεδόνων συναγείρας, τῆς τυραννίδος ἀπήρξατο. τισὶ δὲ τῶν τοῦ Βρυεννίου ὁ Θεοδωροκάνος συμμίξας, ἡττᾶται τε καὶ ἁλίσκεται. προσερρύησαν δὲ τῷ Βρυεννίῳ καὶ οἱ Ῥαιδεστηνοί, ἀλλὰ μέντοι καὶ οἱ οἰκοῦντες τὸ Πάνιον. ἤρχετο τοίνυν τῆς ἀποστασίας ὁ Βρυέννιος κραταιῶς, τὸν ἀδελφὸν κουροπαλάτην τιμήσας, καὶ στείλας σὺν δυνάμει πρὸς τὸ Βυζάντιον, ὡς αὐτίκα τοῦτο παραληψόμενον. ἤρτητο γὰρ ἐλπίσιν, ὡς ὑπτίαις τὸ τοῦ λόγου χερσὶν οἱ τῆς συγκλήτου βουλῆς αὐτὸν ὑποδέξονται

arma contra illũ cepit, & conspiratione cum quodam Pazinacarum duce Tato inita, castra ante urbem imperatricem posuit. Monitus autem ab imperatore, ut ab armis discederet: id se facturum respondit, si Logotheta Nicephorus reipublicæ pestis, & clades populi sibi uel dederetur, uel è medio excederet. Eo ab Imperatore negato, relicta urbe, Thraciam & Macedoniam & his finitima Bulgariæ loca prædatus, ad Pazinacas se confert. Michael filium ex Maria Alana, quam Augustam appellarat, susceptum, Constantinum ob patris memoriam uocauit, & Imperij insignibus adornato Langobardiæ ducis Romperti filiam despondit, cui adductæ nomen Helenæ indidit. Ea tempestate Byzantij puer natus caprinis pedibus, uno oculo in fronte præditus. Barbaris autẽ Orientem uastantibus, & obuios quosque ferro trucidantibus, Asiani Constantinopolim cõfugerunt. Nemine autem bonum publicum curante (nam imperator studijs uacans, iambos scribere à Psello docebatur) urbanos annonæ penuria premere cœpit, quam calamitatem ut euidentius & atrocius declarem, id malum fames fuit, eam pestis comitabatur. Vnde hominum interitus tantus & tam frequens est consecutus, ut uiuentes morientibus sepeliendis essent impares. Tot enim peribant, ut sæpe multi in uno lectulo efferrentur, multi in biuijs insepulti iacerent. Quare cum hac de causa, tum ob iniquas exactiones omnia luctu & mœrore plena erant. Eo rerum statu, Orientaliũ prætorum principes defectionem parturientes, Nicephorum Botaniatem prælatum cæteris, imperatorem salutant. Id Michaelẽ perturbationis & terroris cõpleuit. Canebatur enim, literam N, fore superiorem litera M. Erat autem Botaniates claro natus genere, atque à Phoca originem ducere putabatur. Imperator igitur per caduceatores ingenti promissa pecunia, à Turcis petit, ut seditiosos, sibi tradant. Botaniates autem Imperatorio, ut dictum est, & nomine & habitu usurpato, Byzantium contendit. Sed & ab Occidente alia seditionis tempestas extitit. Nam Nicephorus Bryennius Dyrrachij dux quum sibi abrogatam esse dignitatem cognouisset, & ipse deficit, Imperij insignibus arreptis, & legionum quas ibi habebat custodia munitus, Adrianopolim petit, unde ortus erat: ubi fratre Ioanne adiuncto, & militibus gentilibus & Macedonibus multis ad se pellectis, tyrannidem auspicatur. Theodorocanus autem cum parte copiarũ illius congressus, & uincitur & capitur. Quin & Rædestini & Panij incolę, ad Bryennium confluxerunt. Itaque defectionem nauiter urgens, fratrem Curopalatem designatum cum copijs Byzantium misit, quasi id statim capturus esset. Eam enim spem alebat, se à senatu

Cõstantinus Michaelis Ducæ filius et spõsa Helena.

Monstrum.

Pestilẽtia et fames.

Nicephorus Botaniates regnum affectat.

Nicephori Bryennij seditio.

τὸν δὲ βασιλέα σὺν τῇ βασιλευούσῃ Μαρίᾳ καὶ τῷ υἱῷ εἰς τὰ ἐν Βλαχέρναις καταπεφευγότα ἀνάκτορα, καθαιροῦσι τῆς βασιλείας, καὶ ῥάκος ἀμφιεννύουσι μοναχοῦ, καὶ πρὸς τὴν μονὴν τοῦ Στουδίου ἀπάγουσιν, ἐληλακότα τῆς βασιλείας ἐν ἔτεσιν ἓξ καὶ μησὶ τοσούτοις. τοῦτο μὲν τὸ σάββατον γέγονεν, ἐν ᾧ τὴν ἐπὶ τῇ ἐκ νεκρῶν ἐγέρσει τοῦ Λαζάρου θαυματοποιίαν τοῦ κυρίου καὶ θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν πανηγυρίζειν ἡ ἐκκλησία παρέλαβε. τοῦ γοῦν Μιχαὴλ οὕτω τῆς βασιλείας ἐκπεπτωκότος, ἀπραγμάτευτον εὗρε τὴν αὐταρχίαν ὁ Βοτανειάτης, καὶ ᾔει πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων. ὁ μέντοι Νικηφόρος ὁ λογοθέτης πρὸς Ῥαιδεστὸν ἐν Ἡρακλείᾳ σκηνουμένῳ, τῆς πόλεως ὑπεξελθὼν προσεχώρησεν. οἱ δ᾽ ἐν τῇ πόλει τὸν Μιχαὴλ καταστασιάσαντες, ἐπὶ τρισὶν ἡμέραις βασιλέως χηρεύοντα συντηρήσαντες τὰ βασίλεια, τῷ Βοτανειάτῃ ἐπαγγέλλουσι καὶ ἐλθεῖν ἐπισπεύδουσιν. ὁ δὲ ἕνα τῶν οἰκείων δούλων προπέμψας, τὸν Βορίλαν φημί, καὶ δι᾽ αὐτοῦ κατασχὼν τὰ ἀνάκτορα, ἐπικατέλαβεν ἐκεῖνος μετ᾽ οὐ πολύ.

ἄνεισι ὁ Βοτανειάτης εἰς τὰ βασίλεια ὑψόθεν.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΝΙΚΗΦΟΡΟΥ τοῦ Βοτανειάτου.

Ἐπεὶ δὲ ἐν τοῖς βασιλείοις ὁ Βοτανειάτης ἐγένετο, ἀναδέδεται μὲν τὴν μεγάλην τρίτην παρὰ τοῦ πατριάρχου ταινίᾳ βασιλικῇ, καὶ πρῶτον ἅπασι παρέσχε τὸ φιλοτίμημα, τὰς εἰς τὸ δημόσιον ἁπάντων κοινῶς ὀφειλὰς ἐκτεμὼν ἀπροσδοκήτως, καὶ χρεωκοπίαν τοῖς δανείσμασι μεγαλοπρεπῶς ἐργασάμενος. ἐπὶ δὲ τῷ Βρυεννίῳ μὲν τὴν ἑσπέραν ἐχομένῳ τῆς τυραννίδος, στέλλει τοὺς ἀπαγγέλλοντας τὴν τοῦ καίσαρος ἀξίαν αὐτῷ δοῦναι, εἰ τῆς τυραννίδος ἀπόσχοιτο, καὶ τοῖς αὐτῷ συναραμένοις τὰς τιμὰς ἐπιβεβαιῶσαι, αἷς αὐτοὺς ἐκεῖνος ἐτίμησεν. ὁ δὲ σφόδρα τῆς βασιλείας ἐφίετο καὶ ἀνένδοτος ἦν. πάλιν οὖν ἑτέρα πρεσβεία καὶ ἐπὶ ταύτῃ τρίτη. ὁ δ᾽ ὑπερηφανεύετο, καὶ οὐδὲ μὲν τὰ τῶν πρέσβεων νόμιμα τοὺς πρέσβεις ἐδέχετο, ἀλλ᾽ ἀτίμως αὐτοὺς ἀπεπέμπετο. ὡς οὖν οὐδὲν ἀρεσκόντως αὐτὸν ἔγνω ὁ βασιλεύς, καὶ ἄκων πρὸς μάχην ἀπέγνωσε, καὶ τὸν Κομνηνὸν Ἀλέξιον τετιμηκὼς νωβελλίσιμον, καὶ προχειρισάμενος μέγαν δομέστικον, καὶ τῶν ῥωμαϊκῶν αὐτὸν δυνάμεων προστησάμενος, κατὰ τοῦ Βρυεννίου ἐξέπεμψεν. ὃς τούτῳ συμβαλὼν, κατά τι χωρίον Καλαβρύην λεγόμενον, διὰ τὸ κατάρρυτον εἶναι τὸν τόπον βρύσεσιν ὑδάτων πολλῶν τε καὶ ἀγαθῶν, ῥᾳδίως τῆς ἐκείνου περιεγένετο στρατιᾶς, καὶ τῶν μὲν πεσόντων, τῶν δὲ φυγόντων, εἷλε μονωθέντα τὸν τυραννήσαντα, καὶ τοῦ φωτὸς τὸν δείλαιον ἀπεστέρησε, καὶ εἰσήγαγε τυφλὸν εἰς τὴν βασιλεύουσαν. καὶ ἡ μὲν τοῦ Βρυεννίου εἰς τοῦτο τέλους κατήντησεν ἐπανάστασις. ἐπανέστησαν δὲ καὶ οἱ Βάραγγοι μὲν τοῦ βασιλέως, ἀνελεῖν αὐτὸν μελετήσαντες. ἀντιταξαμένης δ᾽ αὐτοῖς χειρὸς ἑτέρας ῥωμαϊκῆς, εἰς ἱκεσίαν ἐτράποντο, καὶ συγγνώμης ἐπέτυχον. τῷ δὲ βασιλεῖ τούτῳ τῆς ὁμοζύγου τελευτησάσης, πολλαὶ μὲν ἐμνηστεύοντο παρθένοι, καὶ πρὸ τῶν ἄλλων ἡ τοῦ βασιλέως τοῦ Δούκα θυγάτηρ Ζωή. ὁ δὲ, ἢ τὴν βασιλίδα Εὐδοκίαν ἤθελεν ἀγαγέσθαι, ἢ τὴν ἐξ Ἀλανῶν Μαρίαν, τὴν πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν. εἶλε γοῦν τὴν Εὐδοκίαν μεταπεμψάμενος. ἡ δ᾽ ὡς λόγος, οὐκ ἀπηνήνατο, ἐκωλύθη δὲ πρὸς τοῦτο ὁ βασιλεὺς παρά τινων μοναχῶν. καὶ ἄγεται τὴν βασιλίδα Μαρίαν, τὴν πρὸ αὐτοῦ συνοικήσασαν, οὐδὲν ἧττον παρανομήσας,

ἥττων ὁ Βρυέννιος τυραννῶν ἑάλω καὶ τυφλοῦται.

ἐπανάστασις τῶν Βαράγγων.

ὅτε τὴν πρώτην αὐτοῦ βασίλισσαν γυναῖκα ἔγημεν ὁ Βοτανειάτης.

Michaelem uerò qui cum uxore Maria & filio in Blacherniam Regiam confugerat, erepto Imperio lacerna'que monastica indu-cta, in Studij monasterium abducunt, cum Imperium annos sex & menses totidem tenuisset. Id eo sabbatho actum, quo Ecclesia, more à maioribus accepto, domini & seruatoris nostri mirabilem ex mortuis resurrectionem celebrare solet. Michaele ad hunc modum pulso, Botaniates imperio citra negocium potitus, ad urbem proficiscitur. Verùm Nicephorus Logotheta clàm egressus ad Ruselicum Heracleæ statiua habentem, se contulit. Vrbani uerò qui Michaelem pepulerant, asseruata Regia per triduum principe destituta, Botaniatem per literas monent, ut properè ueniat. Is igitur Borila ministro misso, qui illam occuparet, ipse haud multò pòst est consecutus.

Michael ex Imperatore fit Monachus.

IMPERIVM NICEPHORI Botaniatæ.

Botaniates cum in regiam peruenisset, à Patriarcha, magno tertio die coronatur, ac primũ illud liberalitatis specimen edidit, ut quicquid fisco deberetur, id uniuersum citra exceptionem aboleret, ac nouas tabulas illustri edicto institueret. Bryennio uerò, qui adhuc in Occidente tyrannidem tenebat, per legatos Cæsaris honorem pollicetur, si tyrannide abstineat, & adiutoribus eius, honorum quos iam ab illo accepissent, cõfirmationem. Sed cum ille imperij cupiditate æstuans, non cederet, atque alteram & tertiam legationem superbè repudiasset, legatis aliter quàm moris est, exceptis, & cũ ignominia dimissis: desperatis quietis cõditionibus, inuitus bellũ suscepit, & Cõnenũ Alexiũ Nobilissimi titulo ornatũ, & magnũ Domesticũ designatũ, præfectumq; Romanis legionibus, contra illum misit. Is cùm eo congressus, in loco qui à frequentibus bonæ aquæ scaturiginibus Calabrya dicitur, illius exercitu facilè superato, tyrannum alijs cæsis, alijs fugatis destitutum, cœpit, ac miserum hominem cæcatum in Vrbem perduxit. Hunc Bryennij motus exitum habuit. Sed & Barangi Imperatorem per seditionem interficere conati, ab alia Romana manu oppressi, conuersi'que ad preces, ueniam impetrarunt. Cum autem Botaniatæ uxor obijsset, multæ uirgines, quamuis effœto Imperatori offerebantur, ac præ cæteris Constantini Ducæ filia Zoe. Verùm illi placebat, aut Imperatricem Eudociam ducere, aut Mariam decessoris sui coniugem. Misit igitur ad Eudociam, quæ cum (ut fertur) coniugium non recusaret, monachis quibusdam uetantibus, Mariam imperatricem ducit, in quo nihilo rectius fecit,

Nouæ tabulæ.

Bryennius dum imperium cupit, oculos amittit.

Alexius Cõnenus dignitatibus ornatus rẽ bene gerit.

Barangorũ motus.

Botaniates Mariam uxorem ducit, uiuente marito.

ὡς δ' ἐπὶ ἐλθόντες τῷ βασιλεῖ, προσλαληθέντες καὶ πάντας ἐπαγωνίσαντο. ὑποτιθέασι τῷ Βοτανειάτῃ, ὡς μαθεῖεν πολλῶν χρημάτων τὸν λογοθέτην, καὶ ταῦτα τῷ βασιλικῷ χρῆναι προσαχθῆναι ταμείῳ. στέλλεται γοῦν ὁ στραβορωμανὸς, μέγας ἑταιρειάρχης τότε γενόμενος, ἐρωτήσων τὸν ἄνθρωπον, ὅπῃ αὐτῷ τὰ χρήματα κεκρύφθαι· οἱ δὲ περὶ τὸν βασιλέα, οἷς καὶ δεδιωχέναι τὸν λογοθέτην παρεσιωπᾶτο λόγος προσδιηγοῦντο, πείθουσι τὸν στραβορωμανὸν, ἀνελεῖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ τρόπου παντός. ὃς καὶ γενόμενος περὶ τὴν νῆσον ἐν ᾗ περιώριστο, ἐτάζει τὸν ἄνδρα οὕτω σφοδρῶς, ὡς ἐν αὐταῖς ταῖς βασάνοις ἐναποψύξαι, καὶ ταῦτα ὑπισχνούμενον, ὡς πάντα δείξει ἐν ἐγγράφοις, εἰ τὸν ἐτασμὸν διαφεύξοιτο. ὁ μὲν οὖν οὕτως ἀπόλωλεν, οἱ δὲ κομνηνοὶ ὁ ἰσαάκιος καὶ ὁ ἀλέξιος ὑπερβαλλόντως πρὸς τοῦ βασιλέως καὶ ἐτιμῶντο, καὶ ἐστέργοντο, καὶ διαδόχους αὐτοὺς τῆς βασιλείας ὠνόμαζε. διὸ καὶ παρὰ τῶν περὶ τὸν Βοτανειάτην σφοδρῶς ἐβασκαίνοντο, καὶ μᾶλλον παρὰ τῶν εἰρημένων δύο δούλων αὐτοῦ, οἳ καὶ πρὸς ἐκεῖνον τοὺς ἄνδρας διέβαλλον, ὡς τυραννίδα μελετῶντας, καὶ τὴν εἰς αὐτοὺς τοῦ βασιλέως διάθεσιν ὑπώρυττόν τε καὶ παρεσάλευον. ὃ γνόντες ἐκεῖνοι, καὶ μή τι πάθωσι δεδοικότες, ὡς δὲ λόγος, καὶ πάλαι παρ' ἑαυτοῖς τὸν τῆς βασιλείας τρέφοντες ἔρωτα, καὶ ἄλλοις οἷς ἐθάρρουν, τὸ βούλευμα κοινωσάμενοι, ἐξῆλθον τῆς πόλεως, καὶ τὴν πόλιν Ἀδριανοῦ κατειληφότες, ὡς ἐπ' αὐτοὺς τὸ στρατιωτικὸν ξύμπαν σχεδὸν ἐπισυνέστησαν, καὶ ἀναγορευθεὶς βασιλεὺς ὁ ἀλέξιος, τοῦ μείζονος προτιμηθεὶς ἀδελφοῦ, ὅτι τε προσέκειντο τούτῳ μᾶλλον ὡς στρατηγικωτέρῳ οἱ στρατιῶται, καὶ ὅτι θεραπείαις καὶ ὑποσχέσεσι παρὰ τῶν περὶ αὐτὸν μεμαλακίσθησαν. οὕτως οὖν ἀναρρηθεὶς ὁ ἀλέξιος, καὶ τοῦ ἰσαακίου μὴ πάνυ τι πρὸς τὴν ἀνάῤῥησιν δυσχεράναντος, τὴν βασιλίδα καταλαμβάνουσι, καὶ πρὸς πολιορκίαν ἡτοίμαστο. ὁ δὲ Βοτανειάτης τοῖς τείχεσιν ἐπέστησε φύλακας. ἦσαν δὲ παρά τινα πύργον πρὸς τῇ πύλῃ τῆς πόλεως ἣ Χαρσίου κέκληται φυλάσσοντες νέμιτζοι (ἔθνος δ' οἱ νέμιτζοι κελτικόν) οὗτοι λάθρα τοῖς περὶ τοὺς κομνηνοὺς ἐκοινολογήσαντο περὶ προδοσίας τῆς πόλεως. ἕωθεν οὖν κατὰ τὴν μεγάλην πέμπτην τῆς ἑβδομάδος τοῦ σωτηρίου πάθους τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, οἱ μὲν περὶ τοὺς κομνηνοὺς τῷ κατ' ἄντικρυ τοῦ παρὰ τῶν νεμίτζων κατεχομένου πύργου ἐξωτέρῳ τείχει προσέβαλον, κατὰ σύνθημα· οἱ δ' ἐφεστῶτες αὐτῷ τοὺς προσβάλλοντας ἔβαλλον, καὶ ἀπεῖργον τοῦ προσιέναι ἐγγοῦ. ὡς δ' ὑπὸ τῶν νεμίτζων ἐκ τοῦ πύργου οἱ ἐν τῷ τείχει ἐβάλλοντο, μὴ οἷοί τε ὄντες καὶ πρὸς τοὺς ἐκτὸς ἀνθίστασθαι, καὶ πρὸς τοὺς ἐντὸς ἀπομάχεσθαι, ἐξ ὑπερδεξίων εἰς αὐτοὺς ἀκοντίζοντας, ἐνέδωκαν τῆς ὁρμῆς. οἱ δὲ τειχομαχοῦντες, κλίμαξιν αὐτίκα πρὸς τὸ τεῖχος ἀνῄεσαν, καὶ τὰ κλεῖθρα τῶν πυλῶν διατεμόντες πελέκεσιν, ἄνετον τοῖς συνωμόταις παρέσχον τὴν εἴσοδον. ὅπερ ἰδόντες οἱ τὸν ἐντὸς τηροῦντες περίβολον, σύγκλυδες ἄνθρωποι, καὶ πολέμων οἱ πλείονες ἀδαεῖς, ὃ μᾶλλον δ' ἀγοραῖοι ἀθροισθέντες καὶ πληθὺς δημοτικός, οἱ μὲν κατιόντες ᾤχοντο, οἱ δὲ καὶ ἑαυτοὺς ἐπισφαλῶς κατακρημνίζοντες, ἔφυγον. ὅθεν κατὰ πολλὴν τοῦ κωλύσοντος ἐρημίαν, καὶ τὸν ἐντὸς περίβολον οἱ περὶ τοὺς κομνηνοὺς παρειλήφασι, καὶ τὰς τούτου πύλας ὁμοίως ἀναπετάσαντες, βατὴν τὴν πόλιν πανταχόθεν παρέσχοντο, καὶ αὐτίκα πρὸς διαρπαγὴν χρημάτων οἱ εἰσελθόντες ὡρμήκασι, σύμμικτον πλῆθος ἐκ θρᾳκῶν τε καὶ μακεδόνων, καὶ ῥωμαίων ἄλλων καὶ

περὶ τῶν κομνηνῶν καὶ πῶς εἰς ἀποστασίαν ὥρμησαν, ὅπως δὲ πόλιν ἐκράτησαν, καὶ τῆς βασιλείας ἐπέτυχον.

ris conspectum ueniret, assumeretur, atque omnes loco moueret: imperatori dicunt, hominem immensam habere pecuniam, eamque in fiscum esse referendam. Igitur Straboromanus, tum magnus sodalitatis princeps, mittitur, qui hominem rogaret, ubi ea occultaretur: cui ijdem persuadent, ut eum omnibus modis tollat. Is igitur in insulam peruectus, miserum ita torsit, ut in quæstionibus expirarit: quamuis promitteret, se scripto expositurum omnia, si quæstionibus liberaretur. Ac ille quidem ita perijt. Comneni uerò Isaacius & Alexius ab Imperatore supra modum & honorabantur, & diligebantur, & imperij successores nominabantur. Qua de causa aulicorum & in primis duorum seruorum, quos diximus, obtrectationibus fuere obnoxij qui eos apud illum criminati sunt quasi regnum cogitarent, & Imperatoris erga illos affectum clàm uellicarunt & exulcerarunt. Quo illi cognito, ueriti, ne quid in se grauius consuleretur, &, ut fama est, regni cupiditate iam olim æstuantes, communicato cum ijs quibus fidebant, consilio, urbe excedunt, & Adrianopoli occupata, uniuersas pené legiones ad se attrahunt. Alexius autem salutatur imperator, natu maiori fratri prælatus, cùm quód ob rei militaris peritiam exercitibus charior erat, tum quòd familiarium studijs & pollicitationibus commendatus. Is igitur sic declaratus, Isaacio non admodum ægrè ferente, urbem imperatricem, ad obsidionem paratus, inuadit. Botaniates uerò custodes in mœnibus collocat. Erant autem in turri quadam ad urbis portam Charsiam custodes Nemitzi, gens Gallica, ij clàm cùm Comnenis de proditione egerunt. Mane igitur in magna quinta septimanæ salutaris passionis seruatoris nostri, Comneni in murum exteriorem è regione turris illius, quam Nemitzi tenebant, ex composito fecerunt impetum, quos subeuntes telis arcebant defensores. Vt autem à Nemitzis, ij qui in muris erant, ex turri petebantur, nec simul & externis & internis hostibus è superiore loco iaculantibus resistere poterant, impetum remisere. Qui uerò mœnia oppugnabant, scalis statim muro conscenso, portarum'que claustris bipennibus perfractis, liberum coniuratis ingressum patefecerunt. Quo ijuiso, qui interiora mœnia tuebantur, confusanea turba, & belli plerique rudes, ac potius ex circumforaneis collecti plebeia'que multitudine: alij descendere, alij se cum periculo præcipitare, ac fugam capessere. Itaque Comnenij etiam interiora mœnia defensoribus planè uacua occupant, eorum'que portis itidem patefactis, cuius in Vrbem aditum aperiunt, statim ad direptiones se conuertentes, quippe turba permixta ex Thracibus, Macedonibus, Romanis, atque alijs

Comneni uel ex ambitione uel calumnie metu regnum affectant.

Alexius imperator salutatur.

Byzantium proditione Nemitzorũ occupatum & direptũ.

Barbaris constans, nihilo melius quàm hostes, erga populares affecti. Nam ad effusionem sanguinis malum processit, & uirgines Deo consecratæ impiè pollutæ sunt, & matronæ uiolatæ, & templa ornatu spoliata, nec à sacrosanctis crateribus temperatum, sed homines audacissimi, hos etiam & phialas incruentæ & terribilis uictimæ plenas diripuerunt, sanctis humi effusis. Senatores quoque obuios mulis detraxerunt, nonnullos detractis uestibus seminudos & pedites in uicis reliquerunt. Hæc per totum diem acta sunt, ac malum usque ad Bouem publicè ac sine discrimine uagatum est, iam'que nonnulli ad Philadelphium & ultrà procurrerant, Comneni'que omnibus ad manubias discurrentibus, soli cum exiguo numero relicti: cum ad Taurum peruenissent, non sunt ausi ulterius progredi, ita iustis nudati copijs, ut si qui eos aggressi essent, facilè capti ac uincti Botaniatæ traditi essent. Sed diuinum decretum euertiam non poterat. Quamobrem Botaniates Comnenorum ingressu cognito, palatio statim relicto, temere'que abiectis purpureis calceis, Perībleptæ monasterium ingressus, cuius post Romanum Argyrum imperatorem, secundus conditor uocabatur, coma rasa, mutata'que ueste, lacernam monasticam induit. Vbi cum aliquandiu uixisset, puluere pulueri restituto sepelitur. Comneni autem obsistente nemine Regiam ingressi sunt citra laborem, plana & expedita uia. Tale fuit eorum initium, talis in urbem imperatricem ingressus, talia Imperij auspicia.

Botaniates fit monachus.

IMPERIVM ALEXII Comneni.

Comneni, rebus suis iam in tuto collocatis, matrem & coniuges ex Canicleo monasterio in regiam accersiuerūt. Nam cum ipsi defecissent, mulieres statim in magnum Diuini uerbi Sapientiæ templum confugerunt. Vnde à Botaniata in illud monasterium sunt translatæ, ne ad seditiosos missitare nuncios possent, nulla alia ab eo molestia affectæ. Enimuerò ferè priusquàm pedem in imperio firmassent, statim multa Botaniatæ acta abrogarunt, non ab eo auspicati tempore, quo tyrannidem inuaserant, sed illud supergressi, breui scripto complura illius decreta tyrannicè aboleuerunt. Deinde Alexio Augustali corona ornato, secundæ dignitatis partes Isaacio sunt tributæ, nouo indito Sebastocratoris, quasi Augustimperatorem dicas, nomine, quod Cæsariano esset excellentius. Eorum uerò mater ob monasticum habitum, imperij insignium, celebrationis, & proclamationis expers, solius nominis imperatorij fuit particeps. Nihilo tamen secius omnium rerum admini-

Botaniatæ acta rescinduntur.

Comnenia familia dignitatibus ornatur.

βαρβάρων συμμαχικὸς, οὐδὲν ἧττον πολεμίων πρὸς τοὺς ὁμοφύλους διατεθειμένοι. καὶ μέχρι γὰρ ἐκχύσεως αἱμάτων προκεχώρηκε τὸ κακόν, καὶ παρθένοι δὲ τῷ θεῷ καθιερωμέναι ἀσεβῶς ἐμιάνθησαν, καὶ γυναῖκες ἀνδράσι συνεζευγμέναι πρὸς βίαν ὑβρίσθησαν, καὶ θεῖοι ναοὶ τὸν κόσμον αὐτῶν ἀπεδύθησαν, καὶ οὐδὲ τῶν ἁγίων κρατήρων ἀπείχοντο, ἀλλὰ καὶ τούτους οἱ παντόλμοι καὶ τὰς ἱερὰς φιάλας τῶν ἀναιμάκτων καὶ φρικωδεστάτων θυσιῶν πλήρεις διήρπαζον, ἐκχέαντες τὰ ἅγια ἐπὶ γῆς. καὶ ὅσοις δὲ τῆς γερουσίας συνέτυχον, κατασπῶντες τῶν ἡμιόνων αὐτῶν, ἐνίους δὲ καὶ ἐκδύοντες, ἐν μόνοις τοῖς ἀγκῶσιν ἀφῆκαν ἡμιγύμνους τε καὶ πεζούς. καὶ ταῦτα καθ᾽ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐπράττοντο, καὶ τὸ δεινὸν ἄχρι τοῦ Βοὸς ἐπιφανὲς γενόμενον, κοινόν τε καὶ πάνδημον, ἤδη δὲ ἴσως καὶ μέχρι τοῦ Φιλαδελφίου καὶ προσωτέρω ἐπιδραμόν. οἱ δὲ Κομνηνοί, εἰς τὴν προνομὴν σκεδασθέντων πάντων, μόνοι σὺν εὐαριθμήτοις σφόδρα τοῖς περὶ αὐτοὺς καταλειφθεῖσιν, ἐς ἴσως τοῦ Ταύρου γενόμενοι, προσωτέρω ἀπιέναι οὐκ ἐθάρρουν. τοσοῦτον γὰρ ἐψίλωντο ἀξιομάχου δυνάμεως, ὡς εἰ τότε τούτοις ἐπῆλθόν τινες, ῥᾷον ἂν ἑάλωσαν αὐτοὶ, καὶ δεσμῶται τῷ Βοτανειάτῃ προσήγοντο. ἀλλὰ τὸ δόξαν ἄνωθεν μεταστραφῆναι οὐκ ἦν. φθάσαντι ὁ μὲν Βοτανειάτης μαθὼν τὴν τῶν Κομνηνῶν τὴν εἰσέλευσιν, ἀπέδυ αὐτίκα τὰ βασίλεια, αὐτόπτα ῥίψας ἃ ὑπεδέδετο φοινικόχροα πέδιλα, καὶ εἰς τὴν τῆς Περιβλέπτου μονὴν ἀπῆλθεν, ἧς ἐκεῖνος μετὰ τὸν τῶν Ῥωμαίων Ἀργυρὸν Ῥωμανὸν ἐκεῖνον τὸν αὐτοκράτορα δεύτερος ἐχρημάτισε κτήτωρ, κείρεται τὴν τρίχα, καὶ μεταμφιέννυται τὴν στολήν, τριβώνιον ᾗ κατὰ μονάζοντες φιλοῦσιν ἀμπεχόμενος. χρόνον ἐπιβιούς τινα, τὸν χοῦν ἀπέδωκε τῷ χοΐ, ταφεὶς παρ᾽ αὐτῇ. οἱ δὲ Κομνηνοὶ μηδενὸς αὐτοῖς ἀντιβαίνοντος τοῖς ἀνακτόροις προσπεφοιτήκασιν, ἀταλαιπώρως τούτοις ἐμβαίνοντες καὶ ὁμαλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ῥᾳστώνης. τοιαῦτα σφίσι τὰ προοίμια γέγονε, τοιαῦτα τὰ εἰς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων εἰσιτήρια, τοιαῦτα τὰ τῆς βασιλείας ἐμβατήρια.

ὅτι ὁ Βοτανειάτης ἀπεκάρη ἐν τῇ τῶν Περιβλέπτων μονῇ.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ ΑΛΕΞΙΟΥ τοῦ Κομνηνοῦ.

Ἤδη δὲ ἐν ἀσφαλεῖ γεγονότες οἱ Κομνηνοί, καὶ τὴν μητέρα σφῶν καὶ τὰς ὁμευνέτιδας ἐκ τῆς μονῆς τοῦ Κανικλείου πρὸς τὰ βασίλεια μετεστείλαντο. ἐκείνων γὰρ ὑπεκχωρησάντων ἐκ τῆς οἰκίας, εὐθὺς αἱ γυναῖκες εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας προσπεφοιτήκασιν. ὅθεν παρὰ τοῦ Βοτανειάτου εἰς τὴν ῥηθεῖσαν μονὴν μετῳκίσθησαν, ἵνα μὴ ἔχοιεν πρὸς τοὺς ἐπαναστάντας διαπέμπεσθαι, οὐδὲν δ᾽ ἕτερον ἀνιαρὸν ἐκεῖναι ἐπέτυχον. μήπω δὲ σχεδὸν τοὺς πόδας τῇ βασιλείᾳ ἐρείσαντες, αὐτίκα πολλὰς τῶν Βοτανειάτου πράξεων χολὴν κατεψηφίσαντο, καὶ οὐδ᾽ ἐξότου ἦσαν ἐπικεχειρηκότες τῇ τυραννίδι τῆς αἰτιάσεως τοῖς παρ᾽ ἐκείνου πραχθεῖσιν ἐπέλυσαν, ἀλλὰ καὶ τοῦτον ὑπερέβαλλοντο τὸν καιρόν, καὶ πολλὰ τῶν ὑπ᾽ ἐκείνου πεπραγμένων βασιλικῶν ἀνῃρήκασιν ἔτι, γράμματι βραχυσυλλάβῳ τυραννικῶς. εἶτα ὁ μὲν Ἀλέξιος βασιλικὸν ἀνεδήσατο διάδημα, τῷ δ᾽ Ἰσαακίῳ τὰ δευτερεῖα νενέμηνται τῶν τιμῶν, καινοῦ αὐτῷ ἐπιφημισθέντος ὀνόματος (σεβαστοκράτωρ γὰρ ἐπεκλήθη) καὶ ὑπερέχοντος τοῦ καίσαρος. ἡ δὲ μήτηρ τούτων παρακοιμένου μὴ μετασχοῦσα βασιλικῶν διὰ τὸ ἔνδυμα τὸ μοναχικόν, μήτε μὴν εὐφημίας καὶ ἀναρρήσεως, μόνου μετεῖχε τοῦ τῆς βασιλείας ὀνόματος, αὐτῇ δὲ τὴν τῶν πραγμάτων

περὶ τῆς ἀδελφοῦ τοῦ βασιλέως ἤδη μοναχὴ ἦν γάρ ἐκείνη.

πᾶσαν

ὑπάρχειν διοίκησιν ἀνεδέξατο. οὕτω μὲν οὖν τὰ τῆς βασιλείας παρὰ τῇ μητρὶ διῄρηντο καὶ ἀμφοῖν τοῖς ὁμαίμοσιν. ἦσαν δ᾽ αὐτοῖς καὶ ἕτεροι δύο ἀδελφοὶ νεώτεροι τὴν ἡλικίαν, ὧν τὸν μὲν πρωτοσέβαστον ἐτίμησαν καὶ μέγαν δομέστικον τὸν Ἀδριανόν, τὸν Νικηφόρον δὲ σεβαστὸν καὶ τοῦ στόλου δρουγγάριον. εἶχον δὲ καὶ ἐπ᾽ ἀδελφαῖς κηδεστάς, τὸν Μελισσηνὸν Νικηφόρον, καὶ Μιχαὴλ τὸν Ταρωνίτην. τὸν μὲν οὖν Ταρωνίτην τῇ πρώτῃ συνεζευγμένον τῶν ἀδελφῶν, πάνυ στεργομένῃ πρὸς τῆς μητρός, καὶ πρὸς αὐτῶν τιμωμένῃ, πανυπερσέβαστον ὠνόμασαν, καὶ τοῦτο καινίσαντες τὸ ἀξίωμα. τὸν δέ γε Μελισσηνὸν ἐπαναστάντα κἀκεῖνον τῷ Βοτανειάτῃ ἐν τῇ ἑῴᾳ φρονήσαντα καὶ ἔτι ταύτης ἐχόμενον, ἤδη συμβιβάσαντες τετιμήκασι καίσαρα, καὶ τὴν πόλιν αὐτῷ Θεσσαλονίκην εἰς κατοικίαν ἀπένειμαν καὶ χορηγίαν χρημάτων, καὶ τούτῳ καὶ πᾶσι τοῖς αὐτῷ κατὰ γένος προσήκουσι τύχῃ τοιᾷδε καὶ ἀξιωμάτων ὄγκῳ τηλικούτῳ ἀνάλογον προσεπόρισαν. ἐντεῦθεν τῶν βασιλείων προσόδων, μᾶλλον δ᾽ εἰπεῖν τῶν κοινῶν καὶ δημοσίων οὕτω διανεμηθεισῶν, τὸ βασιλικὸν ταμιεῖον ἢ τὸ κοινὸν πρυτανεῖον ἐκένωτο. καὶ ὁ κρατῶν σπανίζων χρημάτων, τάς τε τοῖς ἀξιώμασιν ἀνηκούσας ἀνέκαθεν ἐτησίας δόσεις ἐξέκοψε, καὶ τὰς τῶν συγκλητικῶν οὐσίας προσαφῄρητο. ἔστεψε δὲ καὶ τὴν κοινωνὸν αὐτῷ τοῦ βίου Εἰρήνην, καὶ αὐγοῦσταν ὠνόμασεν. ἡ δ᾽ ἦν ἐγγόνη τοῦ καίσαρος Ἰωάννου τοῦ Δούκα. ἡ δὲ πρώην βασίλισσα ἡ ἐξ Ἀλανῶν Μαρία, σὺν τῷ ἰδίῳ υἱῷ Κωνσταντίνῳ τῷ Δούκᾳ, ὃν τῷ Δούκᾳ Μιχαὴλ ἐν τῇ πορφύρᾳ ἐγέννατο, στεφθέντι παρὰ τοῦ οἰκείου πατρὸς ἔτι βρεφυλλίῳ τυγχάνοντι, καὶ πεδίλοις φοινικοῖς ὑποδουμένῳ, τῶν ἀνακτόρων μεθίσταται, καὶ εἰς τὰ ἐν τῇ μονῇ τῶν Μαγγάνων βασίλεια ἄπεισιν. ἤδη γὰρ εἰλήφει ταῦτα καὶ τὴν μονήν. ἀλλὰ μέντοι καὶ τὴν τοῦ Ἑβδόμου διὰ χρυσοσημάντου τοῦ Βοτανειάτου γραφῆς. ἐνταῦθα δῆτα σὺν τῷ υἱῷ, βασιλικὴν ὑπηρεσίαν ἑαυτῇ καὶ τῷ υἱῷ ἀποταξαμένη. ἔτι γὰρ ὁ παῖς αὐτῆς περιέκειτο τὰ τῆς βασιλείας γνωρίσματα, καὶ εὐφημεῖτο μετὰ τὸν αὐτοκράτορα, καὶ τὰς χρυσοβούλλους γραφὰς μετ᾽ ἐκεῖνον ὑπεσημαίνετο. μετὰ δὲ τινα χρόνον καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ μετημφιάσθη, μέλαν ἐνδῦσα χρῶμα κατὰ τοὺς μοναχούς, τὸ μὲν ἑκοῦσα, τὸ δέ τι τυραννουμένη, καὶ ὁ παῖς ἀφῃρέθη τά τε ἐκ πορφύρας πέδιλα, καὶ μόνῳ τῷ Κομνηνῷ ἡ τῆς αὐταρχίας κλῆσις καὶ ἡ βασιλεία περιλέλειπτο. οὕτω μὲν οὖν ταῦτα. ὁ δὲ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων ἀρχιερατεύων, ὁ θεσπέσιος ἐκεῖνος Κοσμᾶς, τῇ τῶν κοινῶν πραγμάτων μεταχειρίσει ἀπαρεσκόμενος, καὶ ἀπογνοὺς τὴν διόρθωσιν, τῷ ὑπηρέτῃ

» ἆρον εἰπὼν τὸ ψαλτήριον καὶ συνέπου μοι, τῆς ἐκκλησίας ὑπανεχώρησε, καὶ πολλὰ παρὰ τῶν κρατούντων παρακληθεὶς ὑποστρέψαι, οὐχ ὑπέστρεψεν, ἔτη πέντε καὶ μῆνας ἐννέα τὸν πιστὸν ποιμάνας λαόν. διὸ καὶ ἄλλον τινὰ ἀρχιερέα τῇ ἐκκλησίᾳ ἀντικατέστησαν, ἐκτομίαν τινὰ μοναχόν, κεκλημένον Εὐστράτιον, οὔτε λόγοις ὡμιληκότα, οὔτε πραγμάτων ἐγγεγυμνασμένον μεταχειρίσεσιν, ἀφελῆ δὲ ἄνθρωπον καὶ ἡσυχίᾳ ἢ γωνίᾳ μᾶλλον προσήκοντα. ἤδη δὲ τρεῖς οὕτως ἐνιαυτοὺς τῷ θρόνῳ ἐνσεμνυνόμενος, κατηνέχθη τῶν ἱερῶν ἀνακτόρων παρὰ τῶν κρατούντων. ἡ δ᾽ αἰτία οὐκ ἔγνωσται ἀκριβῶς, καὶ λοιπὸν προκεχείριστο πατριάρχης ἀνὴρ μοναχός,

περὶ πατριαρχῶν.

strationem suscepit. Sic Imperio inter utrunque apud matrem distributo, alios duos fratres iuniores, Adrianum Protoscbastum hoc est, Primaugustum, Nicephorum Augustum, & classis Drungarium declararunt. Habuere quoque affines, sororum maritos, Melissenum Nicephorum & Michaelem Taronitem: quorum hunc primæ sorori iunctum, & matri charissimæ, & ab ipsis honoratæ, Panhyperscbastum, hoc est, omnium Augustissimum appellarunt, ea quoque dignitate nouata. Melissenum autem, qui & ipse in oriente à Botania te defecerat, nec dum arma posuerat, Cęsaris honore tributo & Thessalonica ad habitandum assignata, in suas partes attraxerunt, & reditus tam huic quàm cæteris omnibus tali fortunæ tanto'que dignitatum fastigio pares attribuerunt. Vnde uectigalibus imperatorijs ac potius communibus & publicis ita distributis, imperatorius fiscus siue publicum ęrarium exhauriebatur: imperator uerò pecuniæ egens, non annua donatiua tantum uiris dignitate ornatis antiquitus dari solita sustulit, sed & senatoribus opes eripuit. Vxorem Irenem, Ioannis Cęsaris Ducæ neptem coronauit, Augustam'que dixit. Prior uerò imperatrix Maria Alana, cum filio Cōstantino, quem Ducæ Michaeli in purpura pepererat, pater'que infantulum adhuc coronarat, purpureis utente calceis, Regia excedit, & in regiam Manganici Monasterij se confert. Iam enim utriusque loci & monasterij in Hebdomodo possessionem aurea Botaniatæ bulla firmatam tenebat. Ibi cum filio agebat, imperatorijs ministerijs & illi & sibi constitutis. Nam filius eius, insignia regni adhuc gerebat, & post Imperatorem celebrabatur, & aureæ bullæ diplomatibus post illum subscribebat. Cæterum aliquantò pòst, mutato uestitu, nigrum habitum monasticum, partim ultrò, partim à Tyranno coacta sumpsit. Sed & filio eius purpurei calcei sunt adempti, soli Comneno & nomine & potestate imperij relicta. Atq; hæc hactenus. At imperatricis urbis pontifex, inclytus ille Cosmas, qui communium rerum tractationem improbaret, atque emendationem desperaret, ministro suo psalterium auferre, se'que sequi iusso, Ecclesia excessit, nec in eam redijt, quamuis Imperatoribus id magnopere flagitantibus: cum fidelem populum annos quinque & menses nouem pauisset. Alium itaque pontificem Ecclesiæ præfecerunt, spadonem quendam monachum, nomine Eustratium, neque eruditum, neque in rebus gerendis uersatum, sed hominem simplicem & ocio ac potius angulo aptiorem: qui cum eam dignitatem per annos tres usurpasset, ob causam non satis notam ab Imperatoribus sacra ęde est deductus, atq; in eius locum suffectus Nicolaus monachus

Largitionē inopia, inopiā rapina sequitur.

Mariæ Alanæ & Constantini eius filij cōdutio.

Cosmæ spōte abdicato pontificatu Eustratius et Nicolaus succedunt.

cognomento grãmaticus, qui in studio uirtutis ætate acta, literarum non rudes erat, etsi *Roberti Frãci uictoria & clades.* non exquisitè peritus. Comnenus recens potitus rerum, nunciata Roberti Franci, uiri callidi & bellicosissimi contra Epidamnum expeditione: & ipse illuc profectus, commissoque prælio uictus, turpiter fugit, multis non gregarijs militibus duntaxat, sed uiris etiam dignitate præstantibus & regij sanguinis interfectis, totis'que castris captis ab hostibus. Cumq; imperator Byzantium uictus redisset, Barbari uictoria inflati, confidenter omnes inuaserunt, & oppida quædam cœperunt, ut Castoriam & Larissam, imperatricis quoque urbis excidium somniantes. Verùm *Cõneni stratagema cõtra Robertum.* imperator denuò eductis copijs, & Barbarico præsidio Castoria pulso, contra Robertum abit, eius'que calliditatem arte eludit. Nam fratri Adriano habitu imperatorio accommodato, exercitu'que dato mandat, ut contra Robertum in procinctu stet, eo'que pugnam ciente, tergo dato fugiat, ipse uerò cum reliquo exercitu per ambages & inuia loca uallum Francorum aggressus, tentoria eorum diripit, magnam'que cædem edit. Roberto autem in fictitium imperatorem impetum faciente, ille cum suis laxatis habenis fugit. Qua de causa Barbarus magis etiam gloriabatur & insolescebat, quasi nemo congredi secum auderet. Interim uerò nunciata ualli uastatione & interitu eorum qui illic fuissent, statim & animis & mani- *Insidiæ.* bus dimissis, recessit. Imperator Constantinopolim reuersus, insidijs detectis, præcipuos earum autores comprehendit, è quibus erant & legionum duces, & multi ex popularibus & patribus conscriptis, qui coniurationis esse conscij putabantur, falsò plerinq;, ut ferunt, ea de causa in crimen uocati, ut bonis *Turci insulis expulsi.* priuarentur. Compressis Roberti insultibus, aliunde Romani imperij hostes extitere. Nã Turci Oriente subacto, ne insulis quidem abstinebant. Zachas enim Turcus non illustris ille quidem, sed uir acer, & magnæ improbitatis, cum paucis nauiculis insula Chio ex improuiso capta, & classe ibi ædificata, Lesbum, Samum, Rhodum, & plures alias insulas occupauit: unde tamen à Ro- *Cretæ et Cypri defectio compressa.* mana classe pulsus est. Sed & insula Creta atque etiam Cyprus defecerunt, altera à Carice occupata, Imperatori se opponente, altera à Rhapsommato. Verùm hę quoq; non multò *Comneni auaritia.* pòst Romano imperio sunt recuperatæ. Unde imperator impensarum egens, pecuniæ faciendæ rationes, à ratione humanitatis abhorrentes excogitauit, exactoribus iniqua tributa postulantibus, & ijs bona eripientibus, qui nihil debebant. Itaq; procuratores, quolibet mittebãtur, qui possessiones subditorum, in agris & prædijs describerent, ac nouis nominibus excogitatis, ea

ὁ γραμματικὸς ὀνομαζόμενος Νικόλαος, τὸν ἀσκητὴν τὸν βίον διανύσας, καὶ οὐδὲ τῆς ἐν λόγοις παιδείας ἀμύητος ὤν, κἂν μὴ κατ' ἄκρας ταύτης μετέσχηκεν. ἄρτι δὲ τῆς βασιλείας ἐπιβεβηκότι τῷ Κομνηνῷ ἠγγέλθη ὁ Φράγγος Ῥομπέρτος εἰς τὴν Ἐπίδαμνον διαπεραιωθεὶς, ἀνὴρ πανοῦργός τε καὶ πολεμικώτατος. αὐτίκα τοίνυν καὶ ὁ βασιλεὺς ἐπεστράτευσε. καὶ γενόμενος περὶ τὸ Δυρράχιον, προσέβαλε τοῖς πολεμίοις, καὶ ἡττηθεὶς, ἀκλεῶς ἔφυγε, πολλῶν ἐκεῖ πεσόντων οὐ τῶν τυχόντων μόνον στρατιωτῶν, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν ὑπεροχαῖς καὶ βασιλείου τυγχανόντων τοῦ αἵματος, καὶ ἡ παρεμβολὴ ξύμπασα ἑάλω τοῖς πολεμίοις. ὁ μὲν οὖν βασιλεὺς ἡττημένος ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. οἱ δὲ βάρβαροι τῇ νίκῃ πεφυσημένοι, ὁμόσε περὶ παντὸς ἐχώρουν, καὶ εἷλον τῶν πολισμάτων τινά, ὧν ἦσαν ἡ Καστορία τε καὶ ἡ Λάρισσα. ὠνειροπόλουν δὲ καὶ αὐτὴν τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων καταλήψεσθαι. ἀλλ' ὁ βασιλεὺς καὶ πάλιν ἐκστρατεύσας, καὶ ἀπελάσας μὲν τῆς Καστορίας τοὺς αὐτὴν φρουροῦντας βαρβάρους, ἀπῄει δὲ κατὰ τοῦ Ῥομπέρτου, καὶ στρατηγήματι τὴν ἐκείνου δεινότητα μετῆλθε. τῷ μὲν γὰρ ἀδελφῷ Ἀδριανῷ τὸ σχῆμα τὸ βασιλικὸν περιτίθησι, καὶ στράτευμα δίδωσιν αὐτῷ, ἀντίον τοῦ Ῥομπέρτου στῆναι διακελεύεται, ἐκείνου δ' ὁρμήσαντος μαχέσασθαι, στρέψαι τὰ νῶτα καὶ αὐτίκα φυγεῖν. ταῦτα μὲν οὖν ὑπὸ τοῦ ἐσχηματισμένου βασιλέως γίνεται, ἐκεῖνος δὲ μετὰ τῆς λοιπῆς στρατιᾶς δι' ὁδῶν ἀλλήλων περιελθὼν, καὶ ὑπὸ τῶν Φράγγων ἐμβαλὼν χάρακι, τάς τε σκηνὰς αὐτῶν καὶ τὰ ἐν αὐταῖς ἐληΐσατο, καὶ φόνον πολὺν ἐποιήσατο. τοῦ Ῥομπέρτου δὲ περὶ τοῦ ἐσχηματισμένου βασιλέως ὁρμήσαντος, κἀκεῖνος καὶ ἡ σὺν αὐτῷ στρατιὰ τὰ χαλινὰ χαλάσαντες ἔφυγον. ὁ δὲ βάρβαρος ἐγαυρία μᾶλλον καὶ ἐπῇρτο, ὡς ἀπρόσμαχος. ἐν τούτῳ δ' ἀγγέλλεται αὐτῷ τοῦ χάρακος ἡ ἐκπόρθησις καὶ ἡ φθορὰ τῶν ἐκεῖ, καὶ εὐθὺς παρεῖτο καὶ τὰς χεῖρας, καὶ τὴν ψυχὴν, καὶ ἀπιὼν ᾤχετο. ὁ δὲ βασιλεὺς ἐπανελθὼν εἰς τὴν Κωνσταντίνου, μηνυθείσης ἐπιβουλῆς αὐτῷ, τούς τε ταύτης πρωτουργοὺς συνέσχεν ἐκ τῶν ταγματικῶν ὄντας ἀρχόντων, καὶ πολλοὺς τῶν ἐγχωρίων καὶ τῆς συγκλήτου βουλῆς, ὡς τάχα συνίστορας σὺν πλείοσιν, ὥς φασιν, οὐ δὲ πρὸς ἀλήθειαν, ἀλλ' ἵνα σφᾶς γυμνώσῃ τῶν ὑπαρχόντων. αἱ μὲν οὖν τοῦ Ῥομπέρτου ἐπιθέσεις πέπαυντο, ἑτέρωθεν δ' αὖθις τῇ Ῥωμαίων ἡγεμονίᾳ ἐχθροὶ ἐπανίσταντο. οἱ γὰρ Τοῦρκοι τὴν ἑῴαν ὑφ' ἑαυτοὺς ποιησάμενοι, οὐδὲ τῶν νήσων ἀπείχοντο. *περὶ τῶν νήσων ὅσας ἐλάβοσαν.* ἀλλ' ὁ Τζαχᾶς, Τοῦρκος δὲ καὶ οὗτος οὐ τῶν ἐπιφανῶν, δεινὸς δὲ καὶ τὴν πονηρίαν πολὺς, διὰ πλοιαρίων ὀλίγων αἰφνίδιον τῇ νήσῳ *περὶ τοῦ Τζαχᾶ.* Χίῳ προσορμισθεὶς, κατέσχε ταύτην, καὶ στόλον ἐν αὐτῇ ναυπηγεῖ, δι' οὗ τήν τε Λέσβον ἀνήρπασε, καὶ τὴν Σάμον, τήν τε Ῥόδον ὑφ' ἑαυτὸν ἐποιήσατο, καὶ πλείους ἄλλας τῶν νήσων. ἐξηλάθη δ' αὖθις αὐτῶν, στόλου Ῥωμαϊκοῦ ἐπελθόντος ταῖς ἐκείνου [illegible]. καὶ *περὶ τῆς Κρήτης καὶ τῆς Κύπρου.* ἡ νῆσος δ' ἡ Κρήτη, πρὸς δὲ τῇ καὶ ἡ Κύπρος ἀποστασίαν ἐνόσησαν, τὴν μὲν τοῦ Καρύκη κατεσχηκότος, καὶ ἀντάραντος χεῖρα τῷ βασιλεῖ, τὴν Κύπρον δὲ τοῦ Ῥαψομμάτου. ἀλλὰ καὶ αὗται τῇ Ῥωμαίων αὖθις οὐκ εἰς μακρὰν ἐπανεσώθησαν ἡγεμονίᾳ. ἐντεῦθεν ὁ βασιλεὺς ἀναλωμάτων δεόμενος, τρόπους ἐκτροπαίους συλλογῆς χρημάτων ἐξεύρισκε, καὶ ὀφειλὰς ἀδίκους ἀπῄτουν κατὰ τῶν ἀνθρώπων οἱ ἐπ' αὐτῷ τεταγμένοι, καὶ ἀφῃροῦντο τὰς οἰκείας οὐσίας οἱ μηδὲν δικαίως ὀφείλοντες. ἐντεῦθεν ἀπογραφεῖς πανταχοῦ τῶν ἐν ἀγροῖς καὶ χωρίοις διαφερόντων τοῖς ὑπηκόοις ἐστέλλοντο κτήσεων, καὶ τὰ καινὰ τῶν ὀνομάτων

ἐπινο-

ἐπινενόηντο, τὰ ὑπέρτιμα λέγω καὶ τὰ ὑπέρπλεα, καὶ ἄλλοι τρόποι ἐπηρειῶν ἐπὶ τῇ ἀπαιτήσει εἰσήγοντο, καὶ ἱερὰ δ' ἀφῄρουν ἐκ θείων ναῶν. οὗτος ὁ βασιλεὺς καὶ τὸ νόμισμα κεκιβδηλευμένον παρὰ τῶν πρὸ αὐτοῦ εὑρηκώς, χάλκεον ἔθετο, ᾧ εἰς τὰ τῆς βασιλείας ἐκέχρητο ἀναλώματα, τοὺς δέ γε φόρους διὰ χρυσίνων δοκίμων εἰσέπραττε, ποτὲ δέ γε καὶ δι' ἑτέρων χρυσίνων μὴ ἐκείνων, ἀλλ' ἡμιχρύσων. ἔστι δ' ὅτε καὶ διὰ τῶν χαλκίνων ἐδασμοφόρει. ἐνδεὴς χαλκοῦ δὲ μᾶλλον πλέον γενόμενος, τοὺς ὀβολοὺς εἰς νόμισμα μετετύπωσε, καί τινα τῶν δημοσίων ἔργων τῶν χαλκουργημάτων φημὶ κατασπάσας, εἰς στατῆρας συνέκοψε, καὶ νέας δεκάτας ἐκαινοτόμησεν. ἐγέννησε δὲ θυγάτριον ἡ αὐγοῦστα τῷ βασιλεῖ, ὅπερ Ἄννα ὠνομάσθη διὰ τὴν προμήτορα, ἐφ' ᾧ τὸν τῆς βασιλίσσης Μαρίας υἱὸν Κωνσταντῖνον τῆς ἐξ Ἀλανῶν ὁ βασιλεὺς ἐμνηστεύσατο, ἐκείνου δ' ἤδη τῇ μνηστείᾳ τὴν ζωὴν καταλύσαντος, ὡς ὡραία γάμου ἡ θυγάτηρ ἐγεγόνει τῷ ἄνακτι, νυμφίον ἕτερον ἐπ' αὐτῇ εἰσεποιήσατο, τὸν μείζω τῶν υἱῶν Νικηφόρου τοῦ Βρυεννίου, ὃν ὁ λόγος προέφηνε τῇ τυραννίδι ἐπιχειρήσαντα, καὶ ἁλόντα καὶ πηρωθέντα τοὺς ὀφθαλμούς. τούτῳ τὴν θυγατέρα ταύτην κατεγγυήσας, τετίμηκε τὸν ἄνδρα πανυπερσέβαστον. γίνεται δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ υἱός, ὃν ἐν τῷ θείῳ τεμένει τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας, παρὰ τοῦ πατριάρχου καταξιωθέντα τοῦ θείου βαπτίσματος, καὶ Ἰωάννην κληθέντα, αὐτίκα ὁ πατὴρ καὶ διαδήματι ταινιοῖ. γεγόνασι δὲ τῷ βασιλεῖ καὶ ἕτεροι δύο υἱοὶ Ἀνδρόνικός τε καὶ Ἰσαάκιος, καὶ θυγατέρες ἕτεραι τρεῖς Μαρία, Εὐδοκία, καὶ Θεοδώρα. τῇ μὲν οὖν Μαρίᾳ τὸν τοῦ Γαβρᾶ ἐκείνου Θεοδώρου τοῦ σεβαστοῦ καὶ μάρτυρος υἱὸν τὸν Γρηγόριον ἐμνηστεύσατο. εἶτα τὴν μνηστείαν ταύτην λύσας, οὕτω δόξαν αὐτῷ, κἀκεῖνον ἐκπεμψάμενος, ἕτερον μνηστῆρα τῇ θυγατρὶ ταύτῃ τὸν τοῦ Φορβηνοῦ υἱὸν τοῦ Κατακαλὼν τὸν Νικηφόρον εἰσεποιήσατο. τῇ δ' Εὐδοκίᾳ τὸν τοῦ Ἰασίτου Κωνσταντίνου παῖδα συνεζεύξατο, ὃς τῇ τε συνεύνῳ οὐχ ὡς βασιλέως ἐκέχρητο θυγατρί, ἀλλ' ἐκ τοῦ κρείττονος ὡμίλει ταύτῃ καὶ προσεφέρετο, καὶ τῇ βασιλίσσῃ δὲ πλειστάκις προσεκρούετο καὶ τῷ πενθερῷ, ὥσπερ αὐτῷ προσοχθίσασα τὴν θυγατέρα νοσήσασαν εὐθὺς ἀπεκείρατο, καὶ τὸν Ἰασίτην ἀπελαύνει τῶν βασιλείων. τῇ δέ γε τελευταίᾳ τῶν θυγατέρων συνῴκισεν ὁ πατὴρ νεανίαν, τὸ μὲν εἶδος ἀγαλματίαν, τὸ δὲ γένος οὐ τῶν ἐπιφανῶν. γέγονε δ' ἐπὶ τῆς βασιλείας τούτου κλόνος τῆς γῆς φρικωδέστατος, ἐπὶ τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ ἐν θαύμασι περιωνύμου ἁγίου Νικολάου, ὑφ' οὗ πολλαί τε οἰκίαι καὶ ναοὶ κατηρείπωντο, καὶ στοαί, δι' ὧν αἱ τῆς πόλεως ὀροφοῦνται ἀτραποί, καὶ πλεῖστοι ἐν τοῖς συμπτώμασι συνεχώσθησαν καὶ ἀπέθανον. ἐπὶ τούτους δὲ τοὺς χρόνους καὶ τὸ τῶν Πατζινάκων τὸ ἔθνος ἡ συγκίνησις γέγονεν ἐκ τῶν σφετέρων ἠθῶν, μεταναστεύσαντας εἰς χώραν Ῥωμαϊκήν, καὶ τὴν Θρᾴκην πᾶσαν καὶ τὴν Μακεδονίαν ληϊζομένων. ἐπὶ τούτους ἐκστρατεύσας ὁ βασιλεύς, τῶν στρατιωτῶν ἀλαζονευομένων, αἰσχρῶς ἡττήθη. εἶτ' αὖθις ἀπροσδοκήτως ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ταπεινωθείσης τῆς στρατιᾶς, καὶ τὸ πᾶν τῆς θείας ἐξαρτώσης ῥοπῆς, καὶ προσβάλλει τοῖς πολεμίοις. οἱ δὲ οὐδὲ τὴν ἔφοδον ὑπομείναντες, τὰ ὅπλα ἐπὶ γῆς ἔρριψαν, καὶ οἰμωγαῖς τοὺς Ῥωμαίους ἐξεκαλοῦντο πρὸς ἔλεον. ἀπώλετο μὲν οὖν πολὺ τοῦ Σκυθικοῦ, οἱ λοιποὶ δὲ συνελαμβάνοντο, καὶ ὥσπερ ὑπὸ δεσμοῖς, καὶ εἰς δουλείαν οἱ αἰχμαλωτεύσαντες αὐτοὺς ἀπεδίδοντο. ὁ αὐτοκράτωρ πλῆθος ἀπολεξάμενος σφριγώντων καὶ ῥωμαλέων Σκυθῶν, εἰς τὸ τῶν Μογλένων θέμα τούτους σὺν γυναιξὶ καὶ τέκνοις κατῴκισε καὶ τάγμα τούτους κατέστησεν ἰδιαίτερον, οἳ καὶ μέχρι τοῦ νῦν κατὰ διαδοχὰς διαμένουσιν εἰς ἐπίδοξον χρόνον τὸν τόπον, ἐν ᾧ κατῳκίσθησαν, καὶ Πατζινάκοι Μογλενῖται

ἃ ἐποίησεν ὅτε ὁ βασιλεὺς περὶ τὸ καινὸν τὸ νόμισμα.

περὶ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως καὶ τῶν υἱῶν καὶ τῶν ἐπὶ θυγατράσι γαμβρῶν.

περὶ τοῦ μεγάλου σεισμοῦ.

περὶ τῶν Πατζινάκων καὶ ὅπως κατελύθησαν.

hypertima & hyperplea, quasi supercensa & redundantia dicas, appellabãtur: atq; aliiis alij uexationum modi reperiebãtur, sed & donaria é templis auferebantur. Idem imperator cum monetã à decessoribus suis adulteratam reperisset, æneã fecit, qua in Imperij expensis uteretur: in uectigalib⁹ uerò probos aureos exigebat, aliquãdo etiã nũmos semiaureos, interdũ ęreos. Cũ igitur ęre egeret, ex obolis nũmos fecit, & opera quędã publica ænea destruxit, ut stateres inde cuderet, nouas quoq; decimas instituit. Puella, quã Augusta pepererat, Anna est appellata ꝓpter auiã, & desponsa Mariæ Alanæ filio Constantino: quo ante nuptias mortuo, eandem iam nubilem Nicephori Bryennij, quem suprà memorauimus ob regni affectationem excæcatũ fuisse, filio natu maiori uxorem dedit, omnium Augustissimi titulum eidem impertitus. Filium inde sibi natum, & à patriarcha sacro baptismate in templo Diuini uerbi sapientiæ baptizatum, Ioannem appellauit, statimq; diademate ornauit. Eidem alij quoq; duo nati sunt filij, Andronicus & Isaacius, & aliæ tres filiæ, Maria, Theodora & Eudocia. Mariã despondit Gabræ illius Theodori Augusti & martyris filio Gregorio. Deinde affinitate pro sua libidine repudiata, illoq; dimisso, alium filiæ sponsum asciuit, Phorbeni Catacalonis filiũ Nicephorum. Eudociæ Iasitæ Constantini filium matrimonio iunxit, qui uxorem non ut imperatoris filiam tractauit, sed quasi è superiore loco cum illa egit, & imperatrice ac socru sæpissimè offensa effecit, ut illa filiam ægrotantem statim tonderet, atque ipsum regia eijceret. Postremam filiam collocauit pater adolescenti non sanè illustri orto familia, sed forma prædito præstantissima. Sub hoc imperatore terræmotus horrendus fuit, eo die quo memoria Diui Nicolai ob miracula celebris agitur, multa'que domicilia, multa templa, multæ porticus, quibus uiæ publicæ tegũtur, collapsæ, mortales plurimos oppresserunt. Iisdem temporibus gens Pazinacarũ suis sedibus relictis, in Romanas prouincias immigrauit, totam Thraciam & Macedoniam populata. Quos cum bello peteret Imperator, turpiter uictus est ob arrogantiã militum. Repetita pugna, cum milites modestiores facti, ab auxilio numinis duntaxat penderent, hostes nec prima coitione tolerata, humi arma proiecerũt, & suspirijs misericordiã tandẽ à Romanis impetrarũt. Magna igit̃ Scythicæ gentis multitudo perijt, cæteri in uinculis habiti sunt, ac ꝑ coronã uẽditi. Imperator uerò delectu acto, Scytharũ robustorũ iuuenũ magnũ numerũ in Moglena prouincia cũ uxorib⁹ & liberis collocauit, eximia legione ex eis confecta, qui hodieq; per successiones manent, ex loco in quo consederũt,

Monetæ mutatio.

Comneni liberi.

Terræmotus.

Pazinacæ in Moglenen coloni mittuntur.

cognomentum adepti, ut Pazinacæ Moglenitæ dicantur. Delatis insidijs, autores eorum præcipuos Vmbertopolum Francum genere, & Ariebem Armenium, utrunque illustrem, & ducem exercitus unà cum coniuratis comprehensos, publicatione bonorum & ignominioso triumpho mulctatos, relegauit. Manichæorum quoque legionem, quæ ad id tempus uetere lege omnino uetante militarat, exautorauit.

Vmbertopolus & Ariebes insidiatores puniuntur.

Rursus aliæ insidiæ imperatori comparatæ sunt, quarum princeps fuit Diogenis Imperatoris filius Nicephorus Porphyrogenitus, uir inuicti sanè roboris, sed ingenio atque animo non perinde felici & generoso. Qui cum inchoatum facinus distulisset: non peregit, sed pertulit ea, quæ molitus fuerat. Captus enim & quæstionibus admotus, ut coniuratos indicaret, effossis oculis bonorum publicatione multatus est.

Nicephorus insidiator dat pœnas.

Deinde Francorum gens ab Occidente uersus imperatricem urbem est profecta, ut inde in Orientem traijceret: quorum motus portentis est denunciatus. Nam locustarum infinita multitudo ab Occidente orta, & tanta, ut inter uolandum nubibus æquipararetur, & solem obumbraret, urbe maxima & finibus eius peruolatis, quieuit. Cum traiecissent Nicæam Bithyniæ, quam Turci tenebant, multis utrinque cæsis, tandem ui expugnatam, magna pecunia imperatori uendiderunt. Deinde progressi ulterius, alij Antiochiam ad Orontem cum labore multoque sanguine ceperunt, alij Hierosolymitanæ urbis non sine magnis certaminib⁹ potiti sunt. Breuiter igitur hęc agente Francorum acta sunt.

Francorum in orientem expeditio.

Locustæ.

Nicea Antiochia Hierosolyma.

His temporibus secta nefaria Bogomilorum extitit, cuius pręco doctorque primarius & Apostolorum præsidium fuit quidam Basilius medicus, habitu monachus, sed ipso poti⁹ Satana indut⁹, q cũ annis XV erroris illius perniciosa dogmata didicisset, LII docuisset, totũ ferè orbẽ suæ pestis impleuit. Tandẽ etiã urbẽ imperatricẽ ingressus, in manifesto crimine est ueritatis inimicus deprehẽsus. Nã imperator ei⁹ impietate cognita, simulauit se fidẽ habere homini infelici, & magistrũ appellauit, ac seruatorẽ errantiũ animorũ. His & plurib⁹ alijs ægrè quidẽ & tardè, sed tamẽ effecit tãdẽ, ut homo pestilẽs euomeret uirus suę improbitatis: & fera cassibus irretita, doctrinã eius uulgauit, & dogmata contempsit, cõmunique suffragio in equestri theatro impostorẽ cõburi iussit.

Bogomilorũ hæresiarcha Basilius

Alia porrò seditio cõtra imperatorẽ orta est, quodã autore qui se Diogenis imperatoris filium professus, Comanorũ turba ascita Thraciam populabatur & uastabat, petẽs, ut urbib⁹ reciperetur, atque imperator salutaretur. Deinde cum oppidulũ Thracię quoddã, fraude ciuium imperator salutatus, cũ paucis ingressus esset, comprehensus oculis priuatur.

Diogenis filij & Comanorum seditio.

ται κεκλῆσθαι. τῆς ἐπιβουλῆς δὲ μηνυθείσης αὐτῷ, πρωτουργοὺς ἐχούσης τὸν Οὐμπερτόπουλον καὶ τὸν Ἀριεβὴν, ὧν ὁ μὲν ἐκ Φράγγων ἕλκει τὸ γένος, ὁ δ' Ἀριεβὴς ἐξ Ἀρμενίων· καὶ ἄμφω δὲ τῶν ἐπιφανεστέρων καὶ στρατηγίας ἐφιεμένων, ἐκεῖνοί τε συνεσχέθησαν, καὶ ὅσοι συμμετεῖχον αὐτοῖς τοῦ βουλεύματος, τῶν δὲ τὰ μάλιστα ἐξαρχόντων δύο ἄνδρας δημεύσας καὶ καταδικάσας καὶ ἀτίμως θριαμβεύσας ἐπὶ τούτοις ὑπερορίᾳ, ἐν τούτοις παρώρισεν αὐτοὺς τῇ ποινῇ. ἔτι καὶ τὸ τῶν Μανιχαίων τάγμα τῆς στρατείας ἀπήλασεν, ἐθίσμους μέχρι τότε δὴ στρατευόμενον. στρατεύεσθαι γὰρ τοῖς Μανιχαίοις ἀρχαῖος νόμος καθάπαξ ἀπηγόρευσεν. αὖθις δ' ἑτέρα κατὰ τοῦ βασιλέως τέτυκτο συνισταμένη ἐπιβουλὴ, ἧς ἐξῆρχεν ὁ τοῦ βασιλεύσαντος ἐκείνου Διογένους υἱὸς ὁ Νικηφόρος ὁ τῆς πορφύρας βλαστὸς, ἀνὴρ τὴν μὲν ἰσχὺν ἀπαράμιλλος, τὴν δὲ τῆς γνώμης ἕξιν καὶ τὴν τῆς ψυχῆς γενναιότητα, οὐ κατὰ τὴν σωματικὴν πλεονεκτῶν ἰσχὺν· ὃς τὸ μὲν δρᾶμα συνθέμενος, τὴν δὲ πρᾶξιν ὑπερθέμενος, ἔλαθεν ἐκ τοῦ παθεῖν ἃ δρᾶσαι ἐβεβούλευτο. ἑάλω γὰρ, καὶ ὑποσχὼν ἀνάγκαις παραδοθεὶς, ἵν' ἐκκαλύψῃ τοὺς συνωμότας, τέλος ἐξεκόπη τὰ ὄμματα, καὶ τῆς περιουσίας ἀφῃρέθη. εἶτα τὸ τῶν Φράγγων ἔθνος ἐκ τῶν ἑσπερίων συγκινηθὲν, αὐτοὶ πρὸς τὴν βασιλίδα τῶν πόλεων, ὡς ἐκ ταύτης εἰς τὴν ἑῴαν διαπεραιωθησόμενοι. ὧν τὴν συγκίνησιν διοσημίαι τινὲς προεμήνυσαν. ἀκρίδων γὰρ ἄπειρόν τι πλῆθος ἐκ τῆς ἑσπέρας τὴν γένεσιν ἐσχηκὸς, καὶ τοσοῦτον, ὡς νέφεσιν ἐν τῷ ἵπτασθαι ἀπεικάζεσθαι, καὶ συσκιάζειν τὸν ἥλιον, διὰ τῆς μεγίστης τῶν πόλεων καὶ τῶν ταύτης ὁρίων τὴν πτῆσιν ποιούμενον, πρὸς τὴν ἑῴαν ὁρμηθὲν, κατέπαυσε. περαιωθέντες οὖν, καὶ τῇ κατὰ Βιθυνίαν προσβαλόντες Νικαίᾳ, παρὰ τῶν Τούρκων κατεχομένῃ, σὺν χρόνῳ μὲν καὶ φθορᾷ πολλῇ ἐκεκτήσαντο, τέλος μέντοι τὴν πόλιν ᾑρήκασι, καὶ ταύτην μὲν πολλῶν ἀπέδοντο χρημάτων τῷ βασιλεῖ. οἱ δ' εἰς τὸ πρόσω προεχώρουν. καὶ οἱ μὲν τὴν πρὸς τῷ Ὀρόντῃ εἷλον σὺν μόχθῳ καὶ φόνῳ πολλῷ Ἀντιόχειαν, οἱ δὲ τῶν Ἱεροσολύμων μεγάλοις ἀγῶσιν ἐκράτησαν πόλεως. ἀλλ' οὕτω μὲν τὰ τοῦ ἔθνους εἶχον τῶν Φράγγων συντετμημένως εἰπεῖν. αἵρεσις δ' ἐπὶ τῶν χρόνων τούτων ἀνεκύφθη μυσαρὰ, ἡ τῶν Βογομίλων. τῆς δὲ τοιαύτης αἱρέσεως κῆρυξ ἦν καὶ μέγας διδάσκαλος καὶ πρόβολος τῶν παρ' αὐτοῖς ἀποστόλων, Βασίλειός τις λεγόμενος ἰατρὸς, σχῆμα μὲν περικείμενος μοναχοῦ, αὐτὸν δ' ἐκεῖνον ἐνδεδυμένος τὸν σατανᾶν, ὃς ἐν ἔτεσι μὲν πεντεκαίδεκα τὰ τῆς πλάνης μαθὼν ὀλέθρια δόγματα, ἐν δὲ δυσὶ καὶ πεντήκοντα διδάξας αὐτὰ, πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην τῆς οἰκείας λύμης ἐνέπλησεν. εἶτα καὶ τῇ τῶν πόλεων βασιλίδι ἐπεχωρίασεν, ἀλλ' ἑάλω ἐπ' αὐτοφώρῳ ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρός. γνοὺς γὰρ τὴν ἐκείνου ἀσέβειαν ὁ κρατῶν, ὑπεκρίθη πίστιν ἔχειν εἰς ἐκεῖνον τὸν κακοδαίμονα, καὶ διδάσκαλον ἐκάλει, καὶ σωτῆρα πλανωμένων ψυχῶν. τούτοις οὖν καὶ πλείοσιν ἄλλοις, μόλις μὲν καὶ σὺν χρόνῳ, ἴσχυσε δ' ὅμως πεῖσαι τὸν ὀλέθριον ἐκεῖνον ἐξεμέσαι τὸν ἰὸν τῆς πονηρίας αὐτοῦ. ἐπεὶ δ' ἦν ἐν τοῖς ἄρκυσι τὸ θήραμα, ἐδημοσίευσε μὲν τὴν ἐκείνου διδασκαλίαν, καὶ τὰ δόγματα διεφαύλισε, κοινῇ δὲ ψήφῳ πυρὸς αὐτὸν ἐν τῷ τῆς ἱππηλασίας θεάτρῳ παρανάλωμα ἔθετο. αὖθις δ' ἐπανάστασις κατὰ τοῦ αὐτοκράτορος γέγονε, καὶ ὁ ταύτης συνεστηκὼς υἱὸν ἔλεγεν ἑαυτὸν εἶναι τοῦ βασιλεύσαντος Διογένους, ὃς Κομάνων πλήθει προσεταιρισάμενος, εἰς τὰ τῆς Θρᾴκης τε χωρία γενόμενος, καὶ τὴν χώραν ληϊζόμενος καὶ ληϊζόμενος, ἐζήτει σὺν ταῖς πόλεσι δέχεσθαί τε αὐτὸν, καὶ ἀξίως βασιλικῆς ἀναῤῥήσεως. εἶτα εἴς τι πολίχνιον τῶν Θρᾳκικῶν ἀπελθὼν, ἀπατηθείς τε παρὰ τῶν ἐν αὐτῷ καὶ ἀναῤῥηθεὶς, εἰσελθών τε μετ' ὀλίγων ἐντὸς, συνεσχέθη, καὶ ἐξεκόπη τὼ ὀφθαλμώ.

περὶ ἐπιβουλῆς κατὰ τοῦ βασιλέως μελετηθείσης.

ἑτέρα ἐπιβουλή.

περὶ δὲ τῶν Φράγγων συγκινήσεως καὶ πρὸς τὴν ἑῴαν αὐτῶν διαπεραιώσεως.

περὶ δὲ τῆς Βογομίλων αἱρέσεως ἧς ἦν ὁ Βασίλειος ἔξαρχος.

ἐπανάστασις τοῦ ψευδοδιογένους.

[illegible]

Sic eius tyrannis finita est. Comanis qui uiui euaserant, in suas sedes reuersis. Hic imperator, cum Orphanotropheum & alia plura gerocomia uacarent t omnium possessionibus orphanotropheo attributis, ac alijs de suo adiectis, id renouauit statim & magnis impēsis instaurauit, multis quorum senectus ibi foueretur, in eo collocatis. Ibidem'que monachorum & monacharum diuersoria construxit. Præterea scholam grammaticorum, in qua pupilli docerentur & pauperum liberi, magistris & pædagogis constitutis, uictu'que tam docentib⁹ quàm discentibus ordinato. Quæ hue usque obseruantur. Alia rursus inita est contra Imperatorem conspiratio, cuius dux & autor fuit Michael Anemas, conscij multi ex primis militiæ dignitatibus. Sed antequam facinus aggrederentur, cognitis & comprehensis, capilli & barbæ ademptę sunt non nouacula sed dropace. Anemas uerò ad oculorum effossionem condemnatus: dum triumphus de ijs agitur, interposito imperatorio edicto pœna excæcationis liberatur. Itaq; publicatione bonorum mulctati, alius aliò relegantur. Matri imperatoris, administratione rerum, ut dictum est, diu functæ, mala quibus subditi uexabantur, plerique asscribebant. Quam rem filius, ut qui nomine tenus forè duntaxat regnaret, etsi molestè ferebat, tamen illam inuitam pro reuerentia sua, potestate priuare noluit. Quo mulier animaduerso, uerita ne uel inuita excedere cogeretur, relicta regia, omni autoritate illi cedit, & in Pantepopti monasterium à se ædificatum migrat, ubi cum aliquot annos honorificè & regaliter uixisset, prouecta ætate obijt. Sed & Augustimperator paulò amplius uno post matrem anno debitum naturę persoluit, raso capillo & habitu monastico sumpto, cum uitæ finem instare sibi uideret, multis liberis relictis: quibus, cum mater etiam non integrum annum marito superstes, terrena reliquisset, Imperator susceptis, adolescentibus uxores, puellis maritos dedit, fratris liberos & beneuolentia & beneficentia prosecutus. Verùm coniugem suam principiò nec aduersabatur, nec immodicè amabat, sed libidini deditus iura matrimonij parum sanctè obseruare ferebatur. Vnde Augusta telis æmulationis sauciabatur. Vt autem ætas grandior ignitas illas Cupidinis sagittas nonnihil hebetarat, tum in Augustam conuerso amore, totus in eius charitate acquiescebat, nec facilè ab illa diuelli poterat. Ex eo deinceps affectu magna imperatricis potentia fuit, etiam ualente imperatore, quum autem is ex pedibus laborare cœpisset, nec ambulare posset, & corruptis humoribus ad articulos confluentibus, in lecto decumberet: ipsa imperabat, illo comprobante omnia, & iam id animo agitabat, ut post

Orphanotrophij instauratio.

Michaelis Anemæ seditio.

Mater Imperatoris aula excedit.

Alexij in fratris liberos pietas.

Alexij affectus erga uxorem.

Imperatrice et filij dissensio.

ut post mariti decessum tota potestate & imperij gubernatione in se translata, filium imperatorem dicto audiëtem haberet, cui iam adulto ac pridem marito, ducta Hungarorum principis filia, procreatis'que liberis, id ferendum non erat. Nam ne imperio excideret, aut uita etiam priuaretur timebat, cum quanto amore mater filiam natu maximam & generum Bryennium prosequeretur, cerneret. Itaque cognatos conueniebat, atque adeò populum, statuq; rerum suarum apud singulos clàm deplorando, iurisiurandi uiros commonefaciebat: quo plerique obstricti promiserant, se non nisi ipsi delaturos esse imperium. Ii uerò eum confirmabant, auxilia pollicentes, & quæ pollicebantur iureiurando sancientes. Quæ cum imperatricem non laterent, irata edixit, ne quisquam eum conueniret, passim speculatoribus & obseruatoribus collocatis. Nihilo tamen ille secius ferè omnes ad se allicere non desistebat, alios per semetipsum, alios per sui studiosos. habebat autem studia iunioris quoque fratris, altero Andronico, fratri eidem'que imperatori aduersante. Nam hi quoque iam adulti uxores duxerant, Andronicus Augustimperator, Isaacius & Bryennius Cæsares appellati, alterius uerò filiæ maritus Phorbenus omnium Augustissimus. Atque hæc ita se habebant, etsi temporum ordine immutato, posteriora prius exposuimus. Vnus porrò ex Latinis ab Occidente in orientem profectus Ruperti, cuius suprà meminit historia, filius, nomine Baimundus, seruiuium suum imperatori obtulit, & pactis iureiurando firmatis, accepta'que pecunia ferè innumerabili, capta Syriaca Antiochia, non modò pacta & conuenta uiolauit, sed & de bello Romanis inferendo cogitauit. Enimuerò reditu in Occidentem destinato, metuens, ne in transitu Romanarum prouinciarum à prætore aliquo prehensus, ad Imperatorem in uinculis, ut homo fœdifragus perduceretur: quid facit? Rumorem de suo obitu spargendum curat, & cistæ impositus, famulis mandat, ut cadauer suum domum ferri dicant. Hoc astu in suum regnum reuersus, & multum de Imperatore conquestus, multos popularium ad sumenda contra Romanos arma concitauit, eorum'que Dux creatus, superato mari Epidamnum, magno studio capere contendit. Quum autem obsidio traheretur, ciuibus magnis detrimentis illatis, nec paucioribus acceptis, expugnatione desperata, ad alia loca æquè irrito conatu progressus, denique pacem per Legatos ab imperatore petit, Thessalonicæ tum agente: qui inde digressus, iuxta Coloniam Europæam uallum muniuit, ibi'que cum Barbaro de pacis conditionibus transegit. Ac Bai-

Baimundus in Orientē profectus ab imperatore deficit ac tandem pacem facit.

ἀνατεθῆναι αὐτῇ μετὰ τὴν τελευτὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐμελλέτησε, ὡς καὶ τὸν υἱὸν καὶ βασιλέα ὑπείκειν αὐτῇ, τῷ δ' ἦν σκέμμα οὐκ ἀνεκτὸν ἄνδρας ἤδη τελοῦντι, καὶ γυναικὶ πρὸ πολλοῦ συναφθέντι, τῇ τῶν οὔγγρων ἀρχηγοῦ θυγατρί, καὶ παίδων γεγονότι πατρί. ἐδεδίει γὰρ περὶ τῇ ἀρχῇ, ὃ καὶ περὶ αὐτῇ τῇ ζωῇ, ὁρῶν τὴν μητέρα πολλὴν περὶ τὴν πρεσβυτέραν τῶν θυγατέρων φιλοστοργίαν ἔχουσαν, καὶ περὶ τὸν ἐπ' αὐτῇ καίσαρα τὸν Βρυέννιον. ὅθεν μετῄει τοὺς συγγενεῖς, ἀλλὰ μέντοι καὶ ξύμπαντας, καὶ τὰ καθ' ἑαυτὸν πρὸς ἕκαστον λαθραίως ἀποκλαιόμενος, ἀνεμίμνησκε τῶν ὅρκων τοὺς ἄνδρας, οὓς οἱ πλείονες αὐτῶν ἦσαν ὀμωμοκότες, ὡς οὐχ' ἕτερον ἀλλ' ἢ παρὰ τοῦτον μετὰ τὸν πατέρα δέξαιντο αὐτοκράτορα. οἱ δὲ αὐτὸν ἐπεθάρρυνον, καὶ ἐπαρήξειν οἱ καιροῦ καλοῦντος προθυμότατα ἐπηγγέλλοντο, ὅρκοις ἐμπεδοῦντες τὰς ὑποσχέσεις. ταῦτα δὲ τὴν βασιλίδα οὐκ ἐλελήθεσαν. διὸ καὶ προσέχειν ἐπ' αὐτῷ ἐντειλαμένη πανταχοῦ κατάσκοποι πρὸς φυλακὴν οἱ ἐτάχθησαν, καὶ πανταχόθεν σκοποί τε καὶ κατάσκοποι ἦσαν αὐτῷ. ὁ δὲ καὶ οὕτως οὐκ ἐπαύετο πρὸς ἑαυτὸν χεδὸν τοὺς σύμπαντας ἐφελκόμενος, τοὺς μὲν δι' ἑαυτοῦ, τοὺς δὲ διὰ τῶν προσκειμένων αὐτῷ. προσέκειτο δ' αὐτῷ καὶ τῶν ἀδελφῶν ὁ νεώτερος, δεύτερος δέ γε, Ἀνδρόνικος, τῷ συγγενεῖ καὶ βασιλεῖ ἐναντιούμενος. ἤδη γὰρ καὶ οὗτοι ἀνδρωθέντες, γυναιξὶ συνεζεύχθησαν. καὶ ὁ μὲν Ἀνδρόνικος σεβαστοκράτωρ τετίμητο, ὁ δ' Ἰσαάκιος καὶ ὁ Βρυέννιος καίσαρες, ὁ δ' ἐπὶ τῇ δευτέρᾳ τῶν θυγατέρων τοῦ βασιλέως γαμβρὸς ὁ Φορβηνὸς πανσέβαστος. εἶχον μὲν οὖν οὕτω ταῦτα, εἰ καὶ προδραμὼν ὁ λόγος, τὰ ὕστερον διηγήσατο. εἷς δὲ τῶν ἐς τὴν ἕω διαβάντων Λατίνων καὶ ὁ τοῦ Ῥομπέρτου ἐκείνου, οὗπερ ἤδη ἡ ἱστορία ἐμνήσθη, ὑπῆρχεν υἱός, Βαϊμοῦντος ὀνομαζόμενος, ὃς ἐκ τῶν ἑσπερίων μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἀνιών, δουλείαν τῷ βασιλεῖ ἐπηγγείλατο, καὶ συνθῆκαι γεγόνασι πρὸς αὐτόν, ὅρκοις αὐτὰς ἐμπεδώσαντι, καὶ χρήματα λαβὼν χεδὸν ὑπὲρ ἀριθμόν, τὴν κατὰ Κοίλην Συρίαν Ἀντιόχειαν διελόμενος καὶ ταύτην πολιορκίᾳ ἑλών, οὐ μόνον τῶν ὡμολογημένων παραβάτης ἐγένετο, ἀλλὰ καὶ πόλεμον κατὰ Ῥωμαίων ἄρασθαι μεμελέτηκεν. ἐπανιέναι δὲ φροντίζων ἐκ τῶν ἑῴων εἰς τὰ ἑσπέρια, ἐδεδίει μὴ ἐν τῇ ἐπανόδῳ χώρας Ῥωμαϊκὰς διιών, κατασχεθῇ παρά του τῶν χωρῶν ἐκείνων τὰς ἀρχὰς ἐμπεπιστευμένων, καὶ ἀπαχθῇ δεσμώτης, ὡς παραβάτης ὢν ἔδοξε συνθηκῶν. τί γοῦν μηχανᾶται; ἑαυτοῦ καταψεύδεται θάνατον, καὶ λάρνακι ἐμβιβάζεται, ἐντειλάμενος τοῖς θεράπουσι, λέγειν ὡς ἐτεθνήκει, καὶ ὁ νεκρὸς ἐκείνου κομίζεται οἴκαδε. οὕτω λαθὼν εἰς τὴν χώραν αὐτοῦ διεσώθη. ἐνθάδε πολλὰ κατειπὼν τοῦ βασιλέως, πολλοὺς τῶν ὁμοεθνῶν ἄρασθαι κατὰ Ῥωμαίων ὅπλα ἠρέθισεν, ὧν στρατάρχων ἐκεῖνος διαπεραιοῦται πρὸς τὴν Ἐπίδαμνον, καὶ πολλὴν ἔθετο σπουδὴν ἐκπορθῆσαι τὸ ἄστυ αὐτῆς. χρόνον δὲ διατρίψας ἐν τῇ πολιορκίᾳ μακρόν, καὶ κακώσας μὲν τοὺς ἐν τῇ πόλει, οὐ μείω δὲ καὶ αὐτὸς κακωθείς, ἀπέγνω μὲν τὴν τοῦ Δυρραχίου τὴν ἅλωσιν, προῆλθε δ' εἰς ἑτέρα, ἀλλὰ κἀκείνων διήμαρτεν, ὅθεν διαπρεσβεύεται πρὸς τὸν αὐτοκράτορα, συμβάσεις ζητῶν, ὁ δὲ τῇ Θεσσαλονίκῃ ἦν ἐνδιατρίβων, καὶ ἀπάρας ἐκεῖθεν, κατὰ τὴν Εὐρωπαίαν κολώνειαν τὸν χάρακα ἔθετο, ἔνθα καὶ προσωμίλησε τῷ βαρβάρῳ, καὶ τὰς συνθήκας τῶν σπονδῶν ἐποιήσατο. ὁ μὲν οὖν τοῦ Βαϊ-

μούντου

περὶ πατριάρχου.

μένοντα μάλλον ἢ τέως διαλέλυνται. ὁ δὲ πατριάρχης Νικόλαος ἔτη εἴκοσι πρὸς ἑπτὰ γηραιῶν τὴν ἐκκλησίαν ἰθύνας, καὶ εἰς γῆρας ἐλάσας βαθὺ, νοσήσας ἀπεβίω. ὃν τῇ ἐκφορᾷ μεγαλοπρεπῶς ὁ αὐτοκράτωρ ἐτίμησεν, ἄλλον ἀντ' αὐτοῦ εἰς τὸν θρόνον τὸν πατριαρχικὸν ἐγκαθιδρύσας, ἕνα μὲν τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας, τοῦ τῶν διακόνων δὲ γε βαθμοῦ,* καὶ τοῖς πατριαρχικοῖς συντεταγμένον ἄρχουσιν, ἀδελφιδοῦν δὲ τοῦ τῆς ἐν Χαλκηδόνι τότε προεδρεύοντος ἐκκλησίας, λόγοις ἐντεθραμμένον τοῖς τε θύραθεν καὶ τοῖς καθ' ἡμᾶς, αὐτὸς ὁ βασιλεὺς τῇ ἐκκλησίᾳ ἀναδεδειχὼς, καὶ αὐτὸν ἐν ταύτῃ προχειρισάμενος. μετὰ δέ τινα χρόνον νοσεῖ ὁ κρατῶν, καὶ οὕτως ἡ νόσος ἐκεῖνον κατέσχεν, ὡς ἐκλελοιπέναι δοκεῖν, ἐν τούτῳ δὲ τοῦ σεπτοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἐκτυπώματος, ὃ ἐν τῇ Χαλκῇ ἀνεστήλωται, τὸ θεῖον πέπλον, ὃ πρὸ τῆς εἰκόνος ἀπῄρτηται, κομισθὲν, ἐφαπλωθὲν τῇ κλίνῃ ἐφ' ἧς ὁ κάμνων κατέκειτο, καὶ αὐτοῦ τὸ σῶμα περιεκάλυψε, καὶ ἡ τῆς νόσου σφοδρότης ὑπεδίδου εὐθύς. ὁ δ' ἐκινήθη τε καὶ ἀνεκάθισε καὶ ἐφώνησε, καὶ ᾔτησεν ὕδωρ ἐπὶ χεῖρας, καὶ τροφῆς ἀπεγεύσατο, καὶ ὁ μὲν ἀνεῤῥώννυτο, ἡ δὲ νόσος ὑπέληγε. τοῖς δὲ πολλοῖς ἄπιστος ἦν ἡ ἀνάῤῥωσις. ἵνα γοῦν πληροφορηθῶσι περὶ ταύτης οἱ ἀμφιβάλλοντες, ἔφιππος μετ' ὀλίγον διῆλθε τῆς ἀγορᾶς. ἀλλ' οὕτω μὲν τῆς νόσου ὁ αὐτοκράτωρ ἀπήλλακτο, αὖθις δὲ τὸν ἀστυπολοῦντα λαὸν δέος ὑπεισῆλθεν αἴτιον. φήμη γὰρ ἐφοίτα ἁπανταχῆ, τεθνάναι μέλλειν περὶ τὸ μέγα σάββατον τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου τὸν αὐτοκράτορα, καὶ οὐ τὸ δημῶδες μόνον πλῆθος ἡ φήμη κατεκράτησεν αὕτη, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τέλει καὶ τῶν περὶ τὸν κρατοῦντα, καὶ αὐτοῦ δὲ τοῦ βασιλέως διέσεισε τὴν ψυχὴν, καὶ ταῦτα μηδὲ νοσοῦντος μηδέ τι τῶν ἐνοχλούντων ἔχοντος. ὑπερβάσης δὲ τῆς λεγομένης ἡμέρας, ἠλέγχθη τὸ φημιζόμενον μάταιον, καὶ τῶν πονηρῶν προσδοκιῶν ἀπηλλάγησαν ξύμπαντες. ὁ πολὺς ἐπὶ τούτοις παρῆλθε καιρὸς, καὶ τὴν Βυζαντίδα ὁ αὐτοκράτωρ ἐκλελοιπὼς, καὶ τὴν γυναικωνῖτιν συνεπαγόμενος, καὶ ταῦτα καθ' ὥραν χειμέριον, ἐσκήνου περὶ τὴν Θρακῴαν χερρόνησον, τοῦ δὲ χειμῶνος παρελθόντος, καὶ τοῦ ἔαρος ἀναλάμψαντος, ἤδη καὶ τὸ θέρος ἐφίστατο, ἐκεῖθεν ὁ κρατῶν ἐμάνθανεν ὡς νόσος τῇ βασιλίσσῃ ἐνέσκηψε. τότε δὲ προεπέμφθη ἡ αὐγοῦστα τριήρει βασιλικῇ. ὁ βασιλεὺς δ' ἐπὶ ἡμέρας ὀλίγας ἐκεῖ, καὶ τοὺς στρατιωτικοὺς καταλόγους ἐπισκεπτόμενος, μέχρις ἂν ἐμάνθανεν ὡς ἡ βασιλὶς κατήντησε πρὸς τὰ βασίλεια. εἶτ' ἐκεῖθεν ἀπάρας, διὰ μιᾶς ἡμέρας κατέλαβε τὴν μεγαλόπολιν, καὶ ἡ μὲν ἀνεῤῥώννυτο, ὁ δὲ τῶν διοικήσεων εἴχετο, ὡς τὰ πολλὰ κατὰ τὸ Φιλοπάτιον ποιούμενος τὰς διατριβάς. καὶ εἰς τὸ πεδίον τὸ ὑπ' αὐτὸ κείμενον, τεταγμένας ἡμέρας ὁρίσας, καθ' ἃς ἐκεῖσε δημοσίᾳ προκάθηται, ἀφορῶν πρὸς πεδιάδα πλατεῖαν. τῷ βουλομένῳ δὲ ἦν εἰς ἐκεῖνον προσόδου συγκεχώρητο, καὶ ἕκαστος τῶν δεομένων ἐπανετίθετο ἀναλέγεσθαι δι' ἀναγνώστου ὅτου δέοιτο. καὶ ταῦτα γινώσκων αὐτὸς λύσεις ἐπιτάττει τοῖς ὑπογραμματεύουσιν ἀναγράφειν, καὶ γνωρίζειν αὐτῷ τὰς ἱκεσίας αἰτοῦσι, καὶ αὐτίκα τῆς ἐφ' ἱκεσίᾳ αὐτοῖς γραφῆς προσεπιτιθεμένης εἰς δημοσίευσιν περιέχεσθαι. καὶ τοῦτ' ἐπὶ χρόνον ἱκανὸν ἐτηρεῖτο τῷ αὐτοκράτορι. αὖθις ἐκ δ' ἡμῶν τὴν Βυζαντίδα, φθινοπώρου ἀρχομένου τοῦ μετοπώρου. σὺν αὐτῷ δ' ἐκεῖνῃ καὶ ἡ βασίλισσα, καὶ ἡ γυναικωνῖτις συνῄει, καὶ πολὺ τῶν προπόδων τὰς ὄρους τὰς παντοίας κατασκηνοῖ. ἐν ᾧ τὸ τῆς ὥρας χειμέριον διάγοντες, ἔτι ἀρχομένου τοῦ ἔαρος ἐκεῖθεν ἀπάρας, τὴν Φιλιππούπολιν κατέλαβε. περὶ ταύτης δὲ τῆς ὥρας ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος σκηνωσάμενος ἐκεῖ τὸν ἐαρινὸν τὸν καιρὸν καὶ τὸ θέρος, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ πολὺ τοῦ μετοπώρου διέτριψε, ἐν ᾧ ἦν ἔργον αὐτῷ τὸ ἐκεῖσε διατρίβειν ἡ μετὰ τῶν Μανιχαίων διάλεξις, οὓς Παυλικιανοὺς ὁ δῆμος φιλεῖ ὀνομάζειν (πολὺ γὰρ τὸ τοῦ γένους ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ κατῴκισε, τοῦ βασιλέως Ἰωάννου τοῦ Τζιμισκῆ μετοικίσαντος ἐκ

περὶ τῆς νόσου τοῦ βασιλέως καὶ ἰάσεως αὐτοῦ.

περὶ τῆς φήμης γενομένης κατὰ τὸ μέγα σάββατον.

περὶ τῆς ἀναχωρήσεως εἰς χερρόνησον καὶ ψαμμίας τῆς βασιλίσσης.

mundicum bellum hoc ferè modo compositum est. Patriarcha uerò Nicolaus Ecclesia per annos uigentiseptem gubernata, senex admodum decessit: cuius funus imperator magnificis honoribus prosecutus, alium in patriarchico solio collocauit, è cleri ecclesiæ numero illum quidem, sed ordinis diaconorum, * qui primatibus patriarchicis cooptatur, ex fratre nepotem eius qui tum Chalcedonensi præerat Ecclesiæ, in literis tum profanis tum sacris ab ineunte uersatum ætate, quem ipse imperator in Ecclesia declarauit. Aliquātò pòst tanto morbo oppressus, ut expirasse uideretur, sacrosancto peplo quod ante imaginem seruatoris nostri in Chalce erectā pendet, in lecto ægrotantis expanso, & eius corpori applicato, nonnihil mitigata morbi uehementia, se commouit, assedit, locutus est, malluuium petijt, cibumq́ cepit, & morbo paulatim decedente conualuit. Quod cū uulgò incredibile uideretur, ut de sua ualetudine constaret, paulò pòst equo per forum transijt. Eo morbo propulsato, nihilominus urbanæ multitudini motus inanis incessit ex rumore passim uulgato, Imperatorem eo anno in magno sabbatho esse moriturum. Is rumor non in plebe tantum, sed & in Curia & Regia uersabatur, atq; ipsius etiam Imperatoris animum commouerat, etsi nec ægrotantem, nec ulla molestia conflictantem, donec eo die elapso uanitate sermonis illius refutata, malorū metus omnib' est adēptus. Paruo deinde tēpore elapso, imperator cū gynęceo, quāuis hyberno tēpore, Byzantio in Chersonesum transijt: nec inde discessit, interim militares catalogos perlustrans, donec sub æstatis initium Imperatrice ægrota imperatoria triremi præmissa, cognouit, eam in regiā peruenisse. Tum & ipse uno die in magnam urbem peruenit, eaq; conualescente, rerum administrationi intentus fuit, plerunque in Philopatio degens, ea'que ratione inita, ut certis diebus in amplam planiciem prospectās, ibi publicè pro tribunali sederet, liceretq; omnibus ei porrigere libellos supplices: quos ante se depositos à notarijs legi & cuiusq; petitionem indicari, statimq; responsa scribi, ea'que confirmata supplicātibus restitui iussit. Ea ratione satis longo tempore obseruata, rursus cum imperatrice & gynæceo egressus, circa radices montis Papycij per totam hyemem, cum omni familia habitauit. Sub ueris initium iuxta Philippopolim, uernum æstiuumq; tempus, & magnam autumni partem exegit, ea re ibi occupatus, ut cum Manichæis qui Pauliciani uulgò dicuntur, disputaret. (Nam magna eius gentis multitudo ibi uersabatur, à Ioanne Zimisce ex

Nicolai Patriarchæ obitus & successor.

Alexius sacro peplo recreatur.

Rumor inanis sparsus de Imperatoris periculo.

Alexij migrationes.

Alexij humanitas.

Alexij disputationes cum Manichæis siue Paulicianis.

Oriente in ea loca translata) eorumque multos ad orthodoxam fidem traduxit. Autumno iam medio ferè exacto, in Regiam est reuersus. Quia uerò imperatrix multum poterat, etiam generi eius Bryennij magna erat potentia, ac iam uulgò celebre, illius nutu in regia geri omnia. Quare omnes ad eum se conferebant, iuris dicundi, & pro imperij autoritate sententias ferendi potestate præditū. Erat autem & ipse studijs doctrinarum deditus, & uxor eius in ijsdem operam nihilo minorem, ac potius maiorem ponebat, exquisitè Atticissans, ingenioque prædita acutissimo ad abstrusissimas quasque contemplationes: eam facultatem partim naturæ bonitate, partim industria consecuta. Affixa etiam erat libris, & eruditorum consuetudine haud obiter utebatur. Hoc rerum suarum statu Cæsar omnibus linguis celebratur. Quæ quum imperatoris filium eundemque imperatorem angerent & cruciarent, tamen tolerabat. Sed hæc in progressu orationis exponentur. Nunc uerò ea referantur, quæ præteriuimus. Temporibus imperatoris huius multa extitere incendia, diuersis urbis locis igne desolatis. Sed & aliquando uerno tempore uehementis uenti procella cùm alia multa corruerunt, tùm statua in rotunda illa maxima columna porphyretica, in foro Placoto deiecta, multos qui fortè ibi erant, contriuit. Id simulacrum & mole ingens, & pulchritudine mirabile, casu illo in multa fragmenta est comminutum. Alio tempore imber maximus eo die quo principum Christi Apostolorum Petri & Pauli memoria celebratur, erupit, uesperique auspicatus ad idem usque tempus postridie sine intermissione durauit. Tum impetu aquarum multa ædificia sunt deiecta, & ualles aquis redundantes à mari nihil discreparunt, & homines nō pauci, ac multæ animantes perierunt. Atque hæc ita se habuerunt. Cùm autem aliquando imperatori nunciaretur, Turcicum exercitum colligi, Romanas prouincias populaturum, atque ipse pedibus æger, fluxionibus uberius decurrentibus cum doloribus ac cruciatibus acerrimis, Barbaris occurrere non posset: Camyze Eustathio duce, phalangem contra eos mittit, uiro inter Duces primario, qui quum non minima hostium parte congressus, uictus est & captus, militibus partim cæsis, partim fuga elapsis. Quo imperator nunciato teneri non potuit, quin ipse egrederetur, ac Turcos quidem nusquam adeptus est, quod audito eius aduentu, laxatis habenis continenter fugerant. Sed Camyzem, qui suis custodibus, magnorum præmiorum spe proposita, persuaserat, ut secum ad imperatorem transfugerent, libenter uidit, & liberatoribus eius pecunia

Bryennij potentia, et eius uxoris que eruditio.

Ventus et statuæ Theodosij ruina.

Imber.

Expeditio Turcica.

Camyzes.

τῆς ἑῴας αὐτόθι ἐν ταύτῃ ἐγκατοικίσαντος) οἷς διαλεγόμενος, πολλοὺς πρὸς τὴν ὀρθόδοξον πίστιν μετήνεγκεν. ἤδη δὲ μεσοῦντος τοῦ μετοπώρου, ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. τῆς δὲ βασιλίσσης μέγα δεδυνημένης, καὶ τῷ κηδεστῇ τῷ Βρυεννίῳ τῷ καίσαρι πολλή τις ἦν ἰσχὺς, καὶ διὰ πάντων ὡς ἐν τοῖς ἀνακτόροις οἰκονομούμενος ἐξεφαίνετο. διὸ καὶ πάντες ἐκείνῳ προσῄεσαν, καὶ δικάζειν αὐτῷ ἐπιτέτραπτο καὶ βασιλικῶς θεμιστεύειν. ἦν γὰρ καὶ λόγοις προσκείμενος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἡ σύνοικος δὲ οὐδὲν ἧττον εἰ μὴ καὶ μᾶλλον ἐκείνου τοῖς λόγοις παιδείας αὐτέσχεν, καὶ τὴν γλῶτταν εἶχεν ἀκριβῶς ἀττικίζουσαν, καὶ τὸν νοῦν πρὸς ὕψος θεωρημάτων ὀξύτατον. ταῦτα δὲ αὐτῇ προσεγένετο φύσεως ὀξύτητι καὶ σπουδῇ. προσανετέτακτο γὰρ ταῖς βίβλοις, καὶ λογίοις ἀνδράσι, καὶ οὐ παρέργως ὡμίλει αὐτοῖς. οὕτω δ' ὡς ἄριστα τῷ καίσαρι τῶν πραγμάτων συνενεχθέντων, διὰ πάσης ἦν γλώττης ᾀδόμενος ὁ ἀνήρ. ταῦτα δὲ τὸν βασιλέως υἱόν τε καὶ βασιλέα πολλὴν τὴν ἀθυμίαν ἐνεποίουν καὶ εἰς ἀγωνίαν ἐνέβαλον. ὁ δὲ καὶ οὕτως ἔχων ἐκαρτέρει. ἀλλὰ ταῦτα μὲν προϊὼν ὁ λόγος ἐκθήσεται, ἄρτι δὲ διηγητέα ἃ παραλέλοιπε. πολλοὶ μὲν οὖν ἐπὶ τοῖς τῆς αὐταρχίας χρόνοις τοῦ βασιλέως τούτου γεγόνασιν ἐμπρησμοὶ ἐν διαφόροις τῆς πόλεως μέρεσι, καὶ πολλὰ ταύτης κατενεμήθη τὸ πῦρ καὶ ἠφάνισεν. ἔπνευσε δέ ποτε τούτου κρατοῦντος καὶ ἄνεμος σφοδρός τε καὶ βιαιότατος ὥρας οὔσης ἐαρινῆς, ὑφ' οὗ πολλά τε ἄλλα συνέβη συμπτώματα, καὶ ὁ ἐν τῷ κυκλοτερεῖ καὶ μεγίστῳ πορφυρῷ κίονι τῷ ἐπὶ τὸ λεγόμενον Πλακωτὸν ἑστῶτι ἱδρυμένος ἀνδριὰς κατενήνεκτο, καὶ πολλοὺς ἀνεῖλε τῶν παρατυχόντων ἐκεῖ. ἦν δὲ τὸ ἄγαλμα μεγέθει μὲν πάμμεγα, κάλλει δὲ θαυμάσιον, ὃ καὶ πεσὸν συνετέθραυστό τε καὶ εἰς πολλὰ διετέτμητο. καὶ ὑετὸς δὲ ἐν ἄλλῳ χρόνῳ κατερράγη σφοδρότατος, κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τῶν κορυφαίων τοῦ Χριστοῦ μαθητῶν Πέτρου καὶ Παύλου, ὃς περὶ δείλην ὀψίαν ἀρξάμενος, διήρκεσεν ἄχρι τῆς αὐτῆς ὥρας τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀδιάλειπτος γεγονώς. ὅτε πολλαί τε τῇ φορᾷ τῶν ὑδάτων οἰκίαι κατέπεσον, καὶ αἱ κοιλάδες ὕδατι πλησθεῖσαι οὐδὲν διέφερον θαλασσῶν, καὶ ἀνθρώπων οὐκ ὀλίγων καὶ ζῴων πολλῶν συμβέβηκεν ἀπώλεια. ταῦτα μὲν οὕτω συνῄνεκτο. ἀπηγγέλη δέ ποτε τῷ βασιλεῖ Τούρκων ἀθροίζεσθαι στρατιὰν, βουλομένην ἐπελθεῖν ταῖς ὑπὸ Ῥωμαίους χώραις, καὶ ταύτας λῄζεσθαι. ἔτυχε δὲ τότε τοὺς πόδας ἀλγῶν, τοῦ ῥεύματος σφοδρότερον ἐπερρυηκότος, καὶ περιωδυνίαις αὐτὸν καὶ ἀλγηδόσιν ὀξυτάταις πιέζοντος, ἐπεὶ γοῦν οὐκ εἶχε δι' ἑαυτοῦ ἐπὶ τῶν βαρβάρων στρατεύσασθαι, φάλαγγα κατ' αὐτῶν ἐκπέμπει στρατιωτῶν, φαλαγγάρχην ἐπιστήσας αὐτοῖς τὸν Καμμύτζην Εὐστάθιον, ἄνδρα τοῖς πρώτοις τεταγμένον τῶν στρατηγῶν. ὁ δ' οὐκ ἐλαχίστῃ τῶν πολεμίων μοίρᾳ περιτυχὼν, προσέβαλε τούτοις, ἡττήθη δὲ προσβαλὼν, καὶ αὐτὸς μὲν ἑάλω, οἱ δ' ὑπ' αὐτὸν οἱ μὲν ἔπεσον, οἱ δὲ φυγόντες ἐσώθησαν. ὡς δὲ ταῦτα τῷ βασιλεῖ κατηγγέλθησαν, οὐκέτι καθεκτὸς ἦν ἐκεῖνος, ἀλλ' ἔξεισι, καὶ Τούρκοις μὲν ἐντυχεῖν οὐδαμοῦ (μαθόντες γὰρ τὴν κατ' αὐτῶν τοῦ βασιλέως ὁρμὴν, τοῖς ἵπποις ἐνδόντες τοὺς χαλινοὺς, ἔφυγον ἀμεταστρεπτί) ἴσχυσε δὲ καὶ ὁ Καμμύτζης τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐκφυγεῖν, τοὺς αὐτὸν φρουροῦντας μεγάλαις ὑποσχέσεσι πείσας συναποδρᾶναι αὐτῷ, καὶ προσεληλύθει τῷ βασιλεῖ. καὶ ὁ μὲν πρὸς τὸν αὐτοκράτορα ἦλθε προσάγων, καὶ τοὺς αὐτοῦ φύλακας αὐτομόλους. ὁ δὲ κρατῶν ἐκεῖνον μὲν ἄσμενος εἶδε, τοὺς δ' ἐκεῖνον λελυκότας ἐδεξιώσατο χρήμασι, καὶ ἐπανῆλ-

περὶ ἐμπρησμῶν καὶ ἀνέμων.

Στρατεία Τούρκων.

ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον. οὐ πολὺς ἐν μέσῳ καιρὸς, καὶ ἐξῆλθεν αὖθις ἐπὶ τῶν βαρβάρων τούτων ὁ αὐτοκράτωρ, καὶ ἀπιὼν εἰς τὸ Φιλομήλιον, εὗρε δὲ τὸ ἄστυ τῶν ἐνόπλων ἔρημον (πάντες γὰρ τὴν τοῦ αὐτοκράτορος ἐγνωκότες κατ' αὐτῶν ἔφοδον, τὰ μὲν φίλτατα μετῴκισαν, ἐκεῖνοι δὲ ἀνεχώρησαν) τὸ μὲν οὖν ἄστυ ἀπόνως εἴληφεν. ἀλλὰ μέντοι καί τινα φρούρια καὶ σπήλαια, ἃ καταφύγια τοῖς ἐγχωρίοις ὠνόμασται, διὰ τῶν κατεχόντων αὐτὰ τῷ βασιλεῖ παρεδόθησαν, καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς μετῳκίσθησαν, τοῦ συμφέρειν τῷ αὐτοκράτορι κριναντος. ὃς μηδ' ἑαυτῷ λαβὼν ἐχθρὸν, ἐπανῄει ἐπεὶ μὴ πολεμίοις ἐνέτυχε. τῶν δὲ μετοικιζομένων ὅσοι μὲν ἀκμάζοντες, ὥσπερ οἱ καὶ νεάζοντες, δι' ἑαυτῶν τὴν πορείαν ἐποίουν. οἷς δὲ τὸ γῆρας βραδέως ἐτίθει τοὺς πόδας εἰς βάδισιν. τούτοις παρεῖχεν ὁ κρατῶν ὑποζύγια. εἰ δέ τινας ἢ νόσοις ἢ πένθεσιν ἄλλοις ἔσχεν παρειμένα τὰ σώματα, ἢ γήρᾳ μακροχρονίῳ τε καὶ λυγρῷ. τούτους ἀσπίσιν ἐπιθεὶς μακραῖς, καὶ τὰς ἀσπίδας νέους φέρειν ἐπέταξε δυναμένους, ἀδιαπλήκτους ἀχθοφορεῖν, αὐτὸς δὲ παριὼν, εἴ τινα τῶν οὕτω κομιζομένων ἢ δίψει κάμνοντα ἴδοι, ἢ τροφῆς ὀριγνώμενον, ἢ ἄλλως ταλαιπωρούμενον, ὡς ἐνὸν, ἀνεκτᾶτο τὸν κάμνοντα. οὕτω δὲ ὁδοιπορήσαντί τε καὶ καταλύσαντι καὶ Τοῦρκοι πρὸς ἑσπέραν ἀνεφάνησαν, σπονδὰς πρὸς Ῥωμαίους λέγοντες ἐθέλειν θέσθαι τὸν σφέτερον ἀρχηγόν. τοῦτο δὲ οὐδὲ τῷ βασιλεῖ ἀβούλητον ἔδοξεν. ἕωθεν οὖν ἧκεν ὁ τῶν βαρβάρων κρατῶν, ὁ δὲ ἦν οὐ σατράπης, ἀλλ' ἐκ τοῦ γένους τοῦ σουλτανικοῦ καταγόμενος, καὶ σουλτάνος ὑπὸ τῶν οἰκείων ὀνομαζόμενος, ὃς ἐφίππῳ τῷ βασιλεῖ ἐντυχὼν, πόρρωθεν αὐτὸς ἐκβὰς τοῦ ἵππου, καὶ πεζὸς προσεληλυθὼς, καὶ οὕτω τὴν προσκύνησιν αὐτῷ ἀφοσιωσάμενος, συνθήκας τε ἔθετο, καὶ χρήμασι πολλοῖς φιλοτιμηθεὶς, ἐκεῖνός τε καὶ ὅσοι σὺν αὐτῷ ἐληλύθασιν, ὁ μὲν ἐπανῄει πρὸς τὰ ἤθη τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δ' αὐτοκράτωρ ἐπανῆλθεν εἰς τὰ βασίλεια. ἐκ τοῦδε ἐπέκειτο τὸ τῶν ποδῶν ἄλγος αὐτῷ, καὶ ἦν κλινήρης ὡς τὰ πολλὰ, καὶ ἦρχε δὲ ἡ βασιλὶς, καὶ ἦν ἐπίδοξος τὴν αὐταρχίαν σφετερίσασθαι. ὁ δὲ ταύτης υἱὸς καὶ βασιλεὺς συνάρμα, παντοίως πρὸς τὴν ἐνοῦσαν τῆς μητρὸς ἐπιχείρησιν ἀντιστρατευόμενος. ὡς δὲ τῇ νόσῳ κατεπονεῖτο ὁ αὐτοκράτωρ, εἰς τὸ μέγα τὸ πρὸς ἀνίσχοντα ἥλιον μετῳκομίσθη ἀνάκτορον, καὶ ἦν νοσοκομούμενος. καὶ ὁ τῶν ἀσκληπιαδῶν περὶ ἐκεῖνον καθ' ἑκάστην ἐγίνετο ἀθροισμός. οὐκ ἦν δὲ μία πᾶσι διάγνωσις, μόλις δ' οὖν εἰς μίαν γνώμην ἦλθον ποτέ. ἡ δ' ἦν, σιδήρῳ τὸν στόμαχον καυτηριάσαι τοῦ αὐτοκράτορος. σίδηρον οὖν ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τοῦ στομάχου φλογερὸν δέχεται, οὐκ εὔκρατος μέντοι ἐδόκει τοῖς ἰατροῖς ὁ τῶν ἀνακτόρων ἀὴρ, οἷα δὴ νοτιώτερος. διὸ καὶ εἰς τὰ τῶν Μαγγάνων ἀνάκτορα μετακομίζεται ὁ κρατῶν, εἴ τι τυχαίως τοῦτο συμβὰν, εἴτε τοῦ χρεὼν τὸν θνῄσκοντα συνελαύνοντος, ἐκεῖ τὴν ψυχὴν ἀφεῖναι. τὸ γὰρ ἐν Ἀκεσοδύνοις πεσεῖται, περὶ ἐκείνου γεγράφθαι λέγοντες οἱ περὶ ταῦτα ἐπτοημένοι, Ἀκεσοδύνας τὴν τῶν Μαγγάνων κατοικίαν ἐξηγοῦντό τε καὶ ὠνόμαζον, διὰ τὸ ἰατρεῖον τὸ ἐν αὐτοῖς. ὡς ἄκος ταῖς ὀδύναις ποριζόμενον, καὶ οὐδὲ τὸ καυτηριάσαι τὸν βασιλέα, γενέσθαι μάτην ἐλέγετο τοῖς ταῦτα κομψοῖς, ἀλλὰ κατὰ παλαιγενῆ καὶ τοῦτο πρόρρησίν τε, καὶ πρόγνωσιν. γεγράφθαι γάρ που περὶ αὐτοῦ τοῖς ποιήσασι τὰς περὶ τῶν βασιλέων αἰνιγματώδεις

donatis Byzantium rediјt. Neque multum temporis intercefsit, eum alia expeditione contra Barbaros fufcepta, Philomelium urbem armatis uacuam repertam (omnes enim eius acceffu cognito, charifsimis quibufque ablatis difcefferant) fine labore cepit. Sed & caftella quædam & fpeluncæ, quæ ab incolis Cataphygia, hoc eft, confugia nominantur, per deditionem accepit, & illos quod ita expedire uideretur, in colonias fecum abduxit, cùm nemo effet, cum quo bellum gereret: ijs qui integra ætate erant, & uiribus uigebant, pedibus iter facientibus: qui uerò fenectute tardiores ad ambulandum erant, ijs iumenta præbuit. Si qui uerò uel morbis, uel alijs calamitatibus, uel afflicti fenio corporibus lafsis erant, eos clypeis impofitos, à robuftis iuuenibus, qui oneri ferendo pares effent, geftari iufsit, ipfe'que obequitans, fi quem eorum uel fiti laborantem, uel cibum defiderantem, uel alioqui malè affectum uideret, eum pro uirili recreabat. Sic proficifcenti & diuertenti Turci Occidentales occurrerunt, qui Principem fuum ferire cum Romanis fœdus uelle dicerent. Quod cùm nec imperatori difpliceret, mane Barbarorum princeps uenit, non Satrapa, fed ex Sultani genere, qui & ipfe à fuis Sultanus uocaretur, & eminus de equo defcendit, atque imperatorem equo infidentem pedes conuenit, & adoratione fic peracta, fœdere icto, magna'que pecunia cum fuis donatus, in fedes fuas rediјt, imperator in regiam eft reuerfus. Ab eo tempore auctis pedum doloribus plerunque decubuit, imperatrice rerum potiente. Quæ quum omnem autoritatem fibi uendicatura uideretur, filius eius, idem'que Imperator, omnibus modis conantibus matris obfiftere non defiftebat. Imperator porrò morbo fatigatus, in magnam Orientalem Regiam eft translatus, ubi quotidianis Medicorum conuentibus curabatur, quorum iudicia uariauerunt, donec tandem communi confilio decreuerunt, ftomacho Imperatoris ferrum candens imprimere: & quia eis Regiæ aër, ut Auftralior parum temperatus uidebatur, in Mangana transfertur: fiue id fortuitò factum, fiue fatis, moribundum hominem, ut ibi animam exhalaret, compellentibus. Nam illud, In Acefodynis cadet: qui talia admirantur, de eo interpretabantur. Effe enim Mangana Acefodynū, ob medicam officinam quę ibi erat, quod dolores ibi propulfarentur. Quin & cauterium non temerè Imperatori adhibitum ij contendebāt, qui de iftiufmodi ftudio fibi placent, fed id quoque ex uetere præfcientia & prædictione factum. Nam alicubi fcriptum effe de eo, ab ijs qui Regum fata

Alexij humanitas in captiuos.

Turcica pax.

Alexij morbus.

Oracula de Alexij obitu.

ambagibus inuoluta descripserunt, eum hamo ustum casurum, quod illi scriptores, ferrum quo stomachus uri solet, ob acumen inflexum, hamo compararint. Verùm neque ustio, neque loci mutatio quicquam ægroto profuit, paulatim ad terminum uitæ progredienti. Negabant tamen medici, uitam eius esse deploratam: ac monachi quidam prædicebant ei, non moriturum prius, quàm Hierosolyma uenisset ad uiuificum sepulchrum Domini & seruatoris nostri adorandum, ubi diadema depositurum eum uaticinabantur. Quorum ille pollicitis credebat. Nam orationem quæ nobis cordi est, facilè comprobare solemus. Ita per imposturam non animaduertit se uitæ finem attigisse, antequàm Hierosolyma perueniret: diademate, quanquam non ultrò, posito: etsi dici queat, ad superna Hierosolyma profectus esse, primogenitorum Metropolim, qui sunt in cœlis inscripti. Igitur Augusti XV. * XI. distributionis, Augustus extremum ducebat spiritum, qui cum crebrum infirmumque trahens anhelitum iaceret, imperatrix mœrore oppressa aderat, filiabus etiam præsentibus. Iam maiore diei parte exacta, cum Sol non supra caput staret, nec (ut ita dicam) ad perpendiculum, sed nonnihil inclinatus ad occasum tenderet, imperatoris filio significatur, patrem agere animam. Ingressus igitur ædes, in quibus moribundus decumbebat, non ut decedentem deploraret, sed ut de eius morte certior redderetur: eo uiso statim exijt, & equo conscenso cum suo comitatu & multis alijs, Manganis excessit. Quo facto statim Abasgi, qui puellæ ex Abasgia adductæ, & natu maximo Cæsaris filio nupturæ adiuncti fuerant, obuiam facti, sublato clamore eum adorarunt. Tum aiunt, Imperatricem filij discessum morienti imperatori dolenter narrasse: eum uerò ad id nihil respondisse, seu nollet, seu non posset: sed manus sustulisse, haud scio, benè an malè precantem filio. Alij manus eum sustulisse negant, neque enim id facere potuisse morientem, sed imperatrice sæpius uociferante, Abire filium, ei uiuenti erepturum imperium: illum parum obscurèque subrisisse, siue eam orationem deridentem, si putaretur adhuc de imperio solicitus esse expirans, terrena que iam relicturus: siue quid de illo facto sentiret, indicantem. Nam & ab alijs & ab ipso Porphyrogenito imperatore narrabatur, eum non sine patris consilio regiam esse ingressum, sed exitum ab illo ei fuisse concessum: cuius rei tesseram illius anulū accepisset: eaque facta esse absente imperatrice, & illa ignorante. Cum igitur abiret, fama quid actum esset, celeriter diuulgante, ad hūc imperatorem & cognati, & ex tribunis

γραφὰς ὡς ἀγκίστρῳ καυθεὶς πεσεῖται. ἀγκίστρῳ λέγοντες τοὺς συγγραφέας ἐκείνους τὸ σιδήριον ἀπεικάσαι, δι' οὗ τὸν στόμαχον καυτηριάζεσθαι ἔθιστο, διὰ τὸ κεκάμφθαι πρὸς τὸ ἄκρον αὐτόν. ἀλλ' οὐδ' ἡ καυτηρία, οὔτε μὴν ἡ τοῦ ἀέρος ἐναλλαγὴ τῷ κάμνοντί τι ἐλυσιτέλησεν, ἠρέμα δὲ πρὸς τὸ τέλος ἐχώρει. οὔτε δὲ οἱ ἰατροὶ ἀπεγνῶσθαι αὐτῷ τὸ βιώσιμον ἔλεγον, καί τινες μοναχοὶ προὔλεγον αὐτῷ, μὴ ἄλλως ἐκλιπεῖν εἰ μὴ πρότερον πρὸς ἱερουσαλὴμ ἀφίκηται εἰς προσκύνησιν τοῦ ζωηφόρου τάφου τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος ἡμῶν, ὅπου καὶ τὸ διάδημα αὐτὸν ἀποθέσθαι μέλλειν ἐχρησμολόγουν. καὶ οἱ μὲν ταῦτα αὐτῷ ἐπηγγέλλοντο, ὁ δὲ τοῖς λεγομένοις ἐπίστευεν. ὃ γὰρ ἡμῖν πρὸς βουλῆς, τοῦτο ῥᾴδιον εἰς πίστιν καταγγελλόμενον. οὕτω δὲ κλεπτόμενος ἔλαθε τῷ τέλει προσεγγίσας τῆς βιοτῆς, καὶ πρὸ τῆς εἰς ἱερουσαλὴμ ἀφίξεως, ἀποθέμενος ἀλλ' οὐχ' ἑκὼν τὸ διάδημα. εἰ δὲ εἰπεῖν πρὸς τὴν ἄνω ἱερουσαλὴμ ἐκδεδημήκει, τὴν τῶν πρωτοτόκων μητρόπολιν, τῶν ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς. πεντεκαιδεκάτῃ μὲν ὁ αὔγουστος ἦγε τῆς ἑνδεκάτης ἐπινεμήσεως, καὶ τὰ τελευταῖα ἔπνει ὁ αὔγουστος. καὶ ὁ μὲν ἔκειτο ἀναφέρων τὸ ἆσθμα πυκνόν τι καὶ ἀσθενές. ἡ δέ γε βασίλισσα ὅλη τοῦ πάθους ἦν, καὶ συνῆπτο πρὸς αὐτὴν τὰ θυγάτρια. ἤδη μὲν οὖν τῆς ἡμέρας παρεληλύθει τὸ πλέον, καὶ ὁ ἥλιος οὐχ' ὑπὲρ κεφαλῆς ἦν ἑστὼς, οὐδ', οἷον εἰπεῖν, κατὰ κάθετον, ἀλλ' ἐκλίνετο βραχύ τι κατιὼν πρὸς δυσμὰς, καὶ δηλοῦται τῷ τοῦ βασιλέως υἱῷ καὶ βασιλεῖ ἐκλιπεῖν ἄρτι τὸν πατέρα. ὁ δ' εἴσω τὸν οἶκον γένεται ἔνθα ὁ θνήσκων κατέκειτο, οὔτι τὸν ἀπιόντα θρηνήσων, τὸ δὲ πιστὸν τοῦ θνήσκειν ἐκεῖνον τῇ ὄψει ληψόμενος. καὶ ἰδὼν αὐτίκα ἐξῆλθε, καὶ ἀναβὰς τὸν ἵππον, ἐξῄει τῶν μαγγάνων σὺν τοῖς περὶ αὐτὸν, ἐξιόντι δὲ πολλοὶ συνεπορεύθησαν. ἄρτι δ' ἐξελθόντι τὸν τῶν μαγγάνων περίβολον, προϋπηντήκεισαν οἱ ἀβασγοὶ, οὗτοι δ' ἦσαν, οἳ τῇ ἐξ ἀβασγίας κομισθείσῃ παιδὶ, καὶ νυμφευομένῃ τῷ μείζονι τῶν υἱῶν τοῦ καίσαρος ἐκεῖθεν συναπεστάλησαν, καὶ ὑπαντήσαντες, ἐπηλάλαξάν τι καὶ προσεκύνησαν. τότε φασὶ τὴν βασιλίδα τῷ θνήσκοντι βασιλεῖ περιπαθῶς ἀπαγγεῖλαι τὴν τοῦ υἱέως ἀπέλευσιν, τὸν δὲ φθέγξασθαι μὲν πρὸς τοῦτο μηδὲν, ἢ μὴ βουλόμενον, ἢ μὴ δυνάμενον. διᾶραι δὲ τὰς χεῖρας ὑψοῦ, οὐκ οἶδ' εἴθ' ὑπερευχόμενον τοῦ υἱοῦ, εἴτε μὴν καταρώμενον. ἕτεροι δέ φασι μὴ τὰς χεῖρας διᾶραι τὸν θνήσκοντα, μὴ δὲ γὰρ οἷόν τ' εἶναι ἤδη ἐκλείποντα. τῆς δὲ βασιλίδος πολλάκις ἀνακραγούσης, ὡς ἄπεισιν ὁ υἱός σου ἔτι ζῶντα σε τὴν βασιλείαν ἀφαιρησόμενος, ἐκεῖνον ὑπομειδιάσαι βραχύ τι καὶ ἀμυδρὸν, ἢ τῶν λεγομένων καταγελῶντα, εἰ νομίζοιτο περὶ τῆς βασιλείας φροντίζειν ἐκπνέων ἤδη καὶ τῶν γηΐνων μεθιστάμενος, ἢ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἐπὶ τῷ πραχθέντι διάθεσιν ὑπεμφαίνοντα. ἐλέγετο γάρ τοι καὶ παρ' ἄλλων καὶ παρ' ἐκείνου τοῦ πορφυρογεννήτου αὐτοκράτορος μὴ γνώμης ἄτερ πατρικῆς εἰσελθεῖν τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον, ἀλλὰ παρ' ἐκείνου ἐπιτετράφθαι οἱ τὴν ἔξοδον, καὶ σύνθημα ταύτης ἐκ τοῦ πατρὸς λαβεῖν, τὸν ἐκείνου δακτύλιον. ταῦτα δὲ μὴ παρούσης γενέσθαι τῆς βασιλίδος, καὶ ἀγνοούσης ὅτι γεγόνασιν. ὁ μὲν οὖν ἀπῄει. τῆς φήμης δὲ κηρυξάσης ταχὺ τὸ πραχθὲν, τῷ βασιλεῖ τούτῳ καὶ τὸ συγγενὲς προσῄει, καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἀρχόντων

ἀρχόντων πολλοὶ καὶ τῶν τῆς συγκλήτου βουλῆς. τῷ δ' ὄντι ὁρμῶντι πρὸς τὸ μέγα ἀνάκτορον, ἀπιόντι δ' ἀγγέλλεται, ὡς οἱ Βάραγγοι τὴν ἐν τοῖς ἐξκουβίτοις διαλαβόντες ὁδὸν, ἔνθα περ τούτοις καὶ ἡ κατοίκησις, ἀπελθεῖν δι' ἐκείνης οὐ παραχωροῦσι τινὶ, οὐδὲ μὴν πλησιάσαι τοῖς βασιλείοις. τοῦτο εἰς ἀγωνίαν τὸν βασιλέα ἐνέβαλε. καὶ στέλλει πρὸς ἐκείνους τινὰ φροντίζοντα, τί τὸ σφίσι βουλόμενον; στέλλει δὲ καὶ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν, τεθνάναι λέγων τὸν αὐτοκράτορα, καὶ ζητεῖν αὐτὸς εὐφημεῖσθαι ὡς αὐτοκράτωρ. καὶ τοῦτο μὲν ἐγένετο, καὶ αὐτοκράτορα αὐτὸν ὁ κλῆρος τῆς ἐκκλησίας γνώμῃ, καὶ ὁ ἀρχιποίμην συνηγόρευσεν. ὁ δὲ πρὸς τοὺς Βαράγγους ἐσταλμένος, ἐρώτα ἐκείνους, ὅτου χάριν κωλύουσι τῷ βασιλεῖ τὴν εἰς τὰ βασίλεια πάροδον; οἱ δὲ, μή ποτε παραχωρῆσαι τῶν βασιλείων ἐντὸς, ζῶντος τοῦ αὐτοκράτορος, ἔφασαν. ἐκεῖνος δὲ τεθνηκέναι διεβεβαιοῦτο τὸν αὐτοκράτορα. καὶ οἱ Βάραγγοι ὅρκῳ τοῦτο πληροφορῆσαι αὐτοὺς ἀπῄτησαν. καὶ ὃς ὤμοσεν, ἦ μὴν τεθνάναι τὸν βασιλέα, κἀκεῖνοι ἐνέδοσαν, καὶ τὴν πάροδον τῷ βασιλεῖ παρεχώρησαν. ὁ δὲ ἀπιὼν πρὸς τὰ βασίλεια, καὶ τούτων ἐντὸς γεγονὼς, πῶς ἂν χρήσαιτο τῇ μητρὶ καὶ τοῖς ὁμογνίοις, καὶ τῷ καίσαρι τῷ Βρυεννίῳ, μετὰ τῶν περὶ αὐτὸν ἐβουλεύετο. ἔτι γὰρ ἐδεδοίκει τούτους, καὶ οἱ ἦσαν ἐν ὑποψίαις, ἐλπίζοντι νεωτερίσαι ἴσως αὐτούς. ὁ δὲ τούτου πατὴρ παρ' ὅλην μὲν τὴν ἡμέραν ἔμπνοος ἦν, καὶ δυσθανάτει, περὶ δὲ τὴν ἑσπέραν ἐξέλιπε· ζήσας μὲν ἔτη ἑβδομήκοντά που τὰ πάντα ἢ ὅτι ἐγγύτατα, βασιλεύσας δ' ἐκ τούτων ἐνιαυτοὺς ἑπτὰ καὶ τριάκοντα, ἐπὶ μησὶ τέσσαρσι καὶ ἡμέραις τισίν. ἔθανε δὲ περὶ τὸ ἑξακισχιλιοστὸν ἑξακοσιοστὸν εἰκοστὸν ἕκτον ἔτος. τὴν μὲν βασιλείαν διῳκηκὼς εὐτυχῶς, τὸ δέ γε τέλος οὐχ ὅμοιον ἐσχηκώς. καταλέλειπτο γὰρ πρὸς τῶν θεραπόντων σχεδὸν ἁπάντων, ὡς μηδ' εἶναι τάχα τινὰς, τοὺς τὸν ἐκείνου νεκρὸν τοῖς λοισθίοις λουτροῖς ἐκκαθάραντας, καὶ οὔτε κόσμος βασίλειος παρῆν τοῖς περὶ αὐτὸν, ἵν' αὐτοῦ τὸ σῶμα κοσμηθείη βασιλικῶς, οὔτε μὴν ἐκφορᾶς ἔτυχε βασιλεῖ καταλλήλου. καὶ ταῦτα οὐκ ἀλλοτρίου, ἀλλ' υἱοῦ διαδεξαμένου τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ υἱοῦ ὃν ἐκεῖνος τῆς βασιλείας ἠξίωσεν. οὕτως οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων μόνιμον, οὐδὲ πάγιον, οὐδὲ πιστόν τε καὶ βέβαιον, ἀλλ' ἄπιστα πάντα, καὶ κύβου μᾶλλον ῥᾷον μεταπιπτόμενα καὶ μεταρριπτούμενα. ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ (ἵνα καὶ τὸν τρόπον ἐκείνου δῆλον θείημεν τοῖς μετέπειτα, καὶ τὸ ἦθος τοῖς ὀψιγόνοις χαρακτηρίσωμεν) οὔθ' ὑπερόπτης τε καὶ ἀλαζὼν, οὔτε μὴν ὀξὺς εἰς θυμὸν, ἀλλ' οὐδὲ χρημάτων ἥττων, οὐδ' ἄγαν φιλοχρήματος, ὥστε βούλεσθαι κατακχωννύειν αὐτὰ καὶ ταμιεύειν, ἵν' εἶεν αὐτῷ θησαυροὶ κεκρυμμένοι καὶ ὑπόγεια χρήματα, ὅθεν οὐδὲ θανόντος πλοῦτα παρὰ τοῖς ταμιείοις εὑρέθησαν· πρὸς ἔλεον ἐπικατάφορος, πρὸς κόλασιν οὐκ ὀξύρροπος, μέτριος τὸ ἦθος, εὐπρόσιτος, περὶ τὴν δίαιταν οὐκ ἀκόλαστος, οὐκ οἴνου ἡττώμενος, τοῖς ἐναρέτως βιοῦσι προσέχων καὶ ἀπονέμων τιμήν. λόγους οὐχ ὡς ἔδει τιμῶν, τέως δέ γε τιμῶν, ἐπιεικής τε καὶ τοῖς περὶ αὐτὸν οὐ βαρέως προσφερόμενος, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἴσου σχεδὸν ὁμιλῶν τε καὶ χαριεντιζόμενος. ὅθεν κἀκείνοις θαρρεῖν ἐπῄει, καὶ οὐ μετὰ δέους αὐτῷ προσεκαρτέρουν, καὶ μᾶλλον ὅτ' ἀπῆν ἡ βασίλισσα. ὑπεστέλλοντο γὰρ ἐκείνης παρούσης ἀρχικόν τε καὶ ἐμβριθὲς φιλοσκυθρωπίας ἰδίωμα, καὶ τοῖς ἀτακτοῦσιν ἐπιτιμώσης σφοδρότερον. ὁ μὲν οὖν τοιοῦτος ἦν, ταῦτα δὲ καλὰ μὲν, καὶ πῶς γὰρ οὔ; ἰδιώτου δ' ἀρκοῦντα πρὸς ἔπαινον,

οἷος ἦν τοὺς τρόπους καὶ τὸ ἦθος ὁ βασιλεὺς Ἀλέξιος.

militum, & ex senatu multi se contulerunt. Ceterùm ad magnam regiam properanti nunciatur, Barangos uia excubitorum, ubi ijdem habitabant, occupata, neminem illàc transire pati, aut accedere ad regiam. Quo nuncio perturbatus, quendam ad illos mittit percontatum, quid sibi uelint: mittit & ad Ecclesiam qui diceret, Imperatorem esse mortuum, seq; celebrari uelle ut Imperatorē. Ac id quidem à clero & summo pastore factum. Sed Barangi responderunt ei qui rogabat, cur regiæ aditu Imperatorem excluderent, se Imperatore uiuente neminem passuros ingredi. Illo uerò affirmante, iam esse mortuum: Barangi iureiurando sancita eius rei fide, Imperatori regiam ingredi concesserunt. Quò cum peruenisset, cum suis deliberabat, quomodo tractanda esset mater, fratres, sororesq;, & Cæsar Bryennius. illos enim adhuc metuebat, suspectosq; habebat, ne res nouas molirentur. At pater per totum adhuc diem spirabat, difficulterq; moriebatur, sub uesperam demùm extinctus. Vixit annos septuaginta, aut circiter: regnauit septem & triginta, menses quatuor, & dies aliquot. Obijt anno mundi sexies millesimo, sexcentesimo, uicesimo sexto, imperio feliciter administrato, uitę exitum non æquè prosperum sortitus. A' ministris enim ferè omnibus est desertus, ut propè nulli essent, qui cadauer eius postremis lauacris purgarent: neque ornatus Imperatorius præstò ei esset, quo cadauer eius pro dignitate ornaretur, neque funus ei factum est Imperatori conueniens. Id'que non alieno, sed filio Imperij successore: & eo filio, quem ipse imperio ornarat. Sic rerum humanarum nihil stabile & firmum est, sed infida omnia, & tessera mutabiliora. Fuit autem ille uir, ut " & mores eius expressos ad posteritatis me" moriam propagemus, neque ferox & arrogans, neque iracundus, neque auarus, & pecuniæ nimium cupidus, ut eam conflaret, & in thesauros occultos & subterraneas opes reconderet. Vnde neque post obitum eius in ærario magna pecunia est reperta: ad misericordiam propensus, ad sumēdas pœnas tardus, moribus moderatis, accessu facilis, in uictu non intemperans, non uino deditus: uirtute præditis auscultare, & honorem habere solitus. Eruditionem non ut conueniebat, sed utcunque colebat: commodus, non insolens erga eos quibus cum uiuebat, comis & iucundus, quasi cum æqualibus uiueret. Vnde illi securis erant animis, neque metu attoniti illi astabant, præsertim absente Imperatrice. quæ imperiosum aliquid, & seuerū præ se ferebat, & modestiæ oblitos acrius increpabat. Ac pulchra quidē ista sunt: quis enim neget? quęq; priuati hominis laudes absoluant.

Ioannes Comnenus imperator salutatur.

Alexij obitus, & elogia.

Aliæ imperatoris, aliæ hominis priuati uirtutes.

non tamen eiusmodi, quæ Imperatorem omnino bonum demonstrent. Nam homini priuato satis est moderatio, equitas, placabilitas, & in omni cultu & uictu modus. Imperatori uerò præter hæc & iustitia est coleda, & ratio ciuiũ habenda, & uetera instituta sunt tueda. Ille uerò magis in eo elaborauit, summo adhibito studio, ut ueteres mores immutaret & abrogaret. & res non ut communes & publicas tractauit; neque se illarum administratorem, sed dominum esse censuit, ac regiam suas ædes & putauit & appellauit. Patres conscriptos nec iusto prosecutus est honore: neque eam illorum habuit rationẽ, quam recta ratio postulabat: sed potius deprimere illos studuit. Neque iustitiæ regulam in omnib. obseruauit: cuius proprium est, id cuique tribuere, quod meretur. Ille uerò cognatis & ministris quibusdã tota plaustra publicæ pecuniæ præbuit, & annuos sumptus largissimos suppeditauit, ut & magnis opibus abundarent: & comitatũ alerent, non priuatis hominibus, sed Imperatoribus cõuenientem: atque ædes compararent, ut magnitudine urbibus pares, ita magnificẽtia regiis palatiis non impares. Erga reliquam uero nobilitatem, nõ perinde benignum se præbuit: ne quid aliud de uiro dicam, cuius honori consultum uolo. Quæ res Comnenum Imperatorem perfectum iudicari non sinunt, neque etiam malũ eundem quisquam dixerit. Nam qui seuerius in Imperatores inquisierit, equidem non arbitror ullum Romanorum principatu antiquitùs potitum, inuenturum esse, in quo nihil ad consummatam laudem desideretur. Quo fit, ut cuiusquã gubernatio, ex morum et actionum eius maiori parte iudicetur.

Nullus Imperator sine omni crimine.

Sine crimine certè quidem, & deteriorum affectionum prorsus expers nemo reperietur. id enim diuinę felicitatis proprium fuerit, nec unquam in hominis naturam cadet. Hic scribendi finem faciam, & historiæ cursum inhibebo, longè progressum. Nam ea mandare literis quæ restant adhuc, nec utile, nec tempestiuum iudicaui. Quòd si Opus hoc alicui uidebitur utile, gratia sit Deo, cuius auxilio bona omnia conficiuntur. Sin superuacaneum, mea culpa illa fuerit, & ad me autorem redeat fœtus, cuius memoriam excitare queat.

Conclusio Operis.

Finis, & Deo gloria.

οὐ μήν γε καὶ βασιλέα δεικνύωσι τὰ τοιαῦτα χρηστόν. οὐ γὰρ αἱ αὐταὶ καὶ βασιλέως καὶ ἰδιώτου γνωρίσματ᾽ ἀρεταί. ἰδιώτῃ μὲν γὰρ ἀπόχρη καὶ μέτριον εἶναι, καὶ ἐπιεικῆ, καὶ τὸ πρὸς θυμὸν οὐκ εὐκίνητον, καὶ τὸ σώφρον τὸ πρὸς τὴν δίαιταν. βασιλεῖ δὲ πρὸς τούτοις, καὶ ἡ τῆς δικαιοσύνης φροντίς, καὶ ἡ τῶν ὑπηκόων πρόνοια, καὶ ἡ τῶν παλαιῶν ἐθῶν τοῦ πολιτεύματος τήρησις. τούτῳ δὲ μέλημα μᾶλλον, ἡ τῶν ἀρχαίων ἐθῶν γέγονε τῆς πολιτείας ἀλλοίωσις, καὶ τὸ μεταποιῆσαι ταῦτα ἔργον ἦν αὐτῷ σπουδαιότατον, καὶ τοῖς πράγμασιν οὐχ ὡς κοινοῖς, οὐδ᾽ ὡς δημοσίοις ἐπεχρῆτο, καὶ ἑαυτὸν οὐκ οἰκονόμον μόνον ἡγεῖτο τούτων, ἀλλὰ δεσπότην, καὶ οἶκον οἰκεῖον φρονεῖν καὶ ὀνομάζειν τὰ βασίλεια. καὶ οὔτε τῆς συγκλήτου βουλῆς ἔτι τιμῆς, ὡς ἐχρῆν, ἠξίου, οὔτε πρόνοιαν αὐτῶν ἐτίθετο τῇ ἀξίᾳ ἀνάλογον. μᾶλλον μέν τοι καὶ ἐσπούδασε ταπεινῶσαι τούτους· ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἐν ἅπασι τὴν τῆς δικαιοσύνης ἐτήρησεν ἀρετήν. ταύτης γὰρ ἴδιον, τὸ τοῦ κατ᾽ ἀξίαν ἑκάστῳ διανεμητικόν. ὁ δὲ τοῖς μὲν συγγενέσι καὶ τῶν θεραπόντων τισὶν ἁμάξαις ὅλαις παρεῖχε τὰ δημόσια χρήματα, καὶ χορηγίας ἐκείνοις ἀδρὰς ἐτησίας ἀπένεμεν, ὡς καὶ πλοῦτον περιβεβλῆσθαι βαθύν, καὶ ὑπηρεσίαν ἑαυτοῖς ἀναλέξαι, οὐκ ἰδιώταις, ἀλλὰ βασιλεῦσι κατάλληλον, καὶ οἴκους προσῳκοδομῆσθαι, μεγέθει μὲν πόλεσιν ἐοικότας, πολυτελείᾳ δὲ βασιλείοις ἀπεοικότας οὐδέν· τοῖς δὲ λοιποῖς τῶν εὖ γεγονότων, οὐχ ὁμοίαν ἐνεδείκνυτο τὴν προαίρεσιν, ἵνα μή τι ἕτερον φαῦλον εἴπω, φειδόμενος τοῦ ἀνδρός. βασιλέα μὲν οὖν οἷον τὸ ἀκριβὲς ἀπαιτεῖ, οὐκ ἐῶσι τὰ εἰρημένα ἐκεῖνον νομίζεσθαι· ἀλλ᾽ οὐδὲ μέν τοι φαῦλον εἴποι τις τὸν Κομνηνὸν αὐτοκράτορα. εἰ δὲ τὴν ἄγαν ἀκρίβειαν ζητοίη τις ἐν τοῖς αὐτοκράτορσιν, οὐκ οἶμαί τινα τῶν ἀνέκαθεν τῆς Ῥωμαίων ἐπιβεβηκότων ἡγεμονίας ἐν πᾶσιν εὐδοκιμηκότα εὑρεθήσεσθαι, ἀλλ᾽ ἐκ τοῦ πλεονάζοντος ἐν τοῖς ἤθεσι σφῶν καὶ ταῖς πράξεσιν ἑκάστῳ ἡ πολιτεία χαρακτηρισθήσεται. ἀνέγκλητος γὰρ ὅλως ἄν ποτε δόξει οὐδ᾽ ἀμιγὴς τῆς χείρονος ἕξεως. θειοτέρας γὰρ τοῦτο μοίρας, ἀλλ᾽ οὐκ ἀνθρωπίνης εἴη ἄν ποτε φύσεως. ἐνταῦθά μοι τὸ πέρας ἔστω τῆς συγγραφῆς, καὶ ὁ δρόμος παυέσθω τῆς ἱστορίας, ὅς μοι πρὸς μακρὸν ἐκμεμήκυνται. δέδοικα γὰρ γράφειν αὖθις καὶ τὰ λειπόμενα, ὅ μοι λυσιτελές, οὐδ᾽ εὔκαιρον λελόγισται. εἰ μὲν οὖν ὀνήσιμόν τισι δόξει τὸ πόνημα, τῷ θεῷ χάρις, δι᾽ οὗ πᾶν ἅπαν κατορθοῦται καλόν· εἰ δ᾽ ἀσυντελές, εἴη ἂν ἡμέτερον τὸ αἰτίαμα, καὶ ἐπανίτω πρός με τὸν τεκόντα τὸ ἐκκύημα, ἐσόμενόν μοι μνήμης ἐμπύρευμα.

τέλος, καὶ τῷ θεῷ δόξα.

CASTIGATIONES ET VARIAE LECTIONES EX V. CODICIBUS, TERTII TOMI ANNAlium Ioannis Zonaræ.

EX VITA CONSTANTINI MAGNI.

Viennensis codex habet inscriptionem hanc: Βασιλεία τ῀ πρώτου τ῀ χριστιανοῖς ἁγιωτάτου κυρίου κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου. Hoc est: Imperium primi ex Christianis sanctissimi domini Constantini Magni.

Pag. 3. uers. 10. οἱ μὲν γὰρ τοῦ κωνσταντίου.) κώνσταντι. Sæpius in eodem codice pater Constantini, aliàs Constantius, aliàs Constans scribitur.

Ibid. 48. τῇ καλουμένῃ βαλβίᾳ.) Sic habent tres codices, sed μιλβίᾳ legendum reor. nam à Latinis scriptorib. Pons Miluius nominatur.

4.3. καὶ λικίνιος.) Græci scriptores negligentiores sunt in Romanis nominibus, una ferè appellatione contenti. Voluit autem hic se appellari M. Iulium Licinium Licinianum. Scribitur aliquãdo λικίννιος, per duplex ν: haud rectè, ut arbitror.

Ibid. 19. ἀνεφάλαιον.) ἀνεφάλαιον.

Ibid. 40. σωφρόνων.) σωφρόνων. Tales mutationes, additiones & detractiones literarum, aut etiam syllabarũ, crebræ sunt in his codicibus. ut suprà pro τοὺς πλείστους, legitur πλείους: pro ἐκεῖνα, ἐκεῖ: pro ἐκδεδλημένας, τὰς δεδλημένας in Viennensi codice.

Ibid. 44. ταῖς περὶ μαξέντιον.) Alius codex unoſe habet περὶ. Et hoc loco semel monitum lectorem uolo, præpositiones πρὸς, περὶ, παρὰ, ὑπὸ, μετὰ, περὶ, ἀπὸ, & similes particulas, sæpissimè uel ex imperitia, uel ταχυγραφίας καὶ καλλιγραφίας affectatione permutari: quæ affectatio compendij & elegantiæ in scribendo penè omnis corruptelæ codicũ causa est, dum eas notas, posteriores librarij perperàm mutantur.

Ibid. 24. ἀλλ' ἐπὶ συνθήκαις ῥηταῖς ταύτης αὐτοῦ περιεχώρησεν.) Verti, Certis conditionibus. quod si cui displicet, reponat, Icto fœdere: uel, Transacta controuersia.

Ibid. 54. καὶ ὅτι πως ἐχρημάτιζε, φλάβιος κωνσταντῖνος.) Et Flauius Constantinus appellabatur. Hanc clausulam, ut superuacaneam, de industria omisi. Videtur autem Flauij nomen asciuisse, de patris cognomento, qui χλωρὸς, hoc est flauus, seu pallidus dicebatur.

5.22. ὑγιέας.) Ratio grammatica docet, ὑγιεῖς rectè scribi. Nam in huiusmodi adiectiuis in ης primæ declinationis contractorum, ultima syllaba in εα conuertitur: ut ἀληθὴς ἀληθέα, sic ὑγιὴς ὑγιέα. Nõ igitur ueritati obstare debet librariorum inscitia & temeritas.

6.2. ὁ λέγων τοῦτο τὸ ζῶον.) τοῦτο, scilicet τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ, haud dubiè nominandi casu legendum: quamuis omnes codices τούτῳ dandi casu scriptum habeãt. Sed Syluester argutatur contra Iudæos. Alia enim uerborum uis est, etiam extra magiam, in dicente, alia in audiente: ut, tyranni irati uerba terrorem incutiunt audientibus, ipso terroris experte. Neque Christus ipse exaruit, cum ficũ execraretur: etsi ipse uerba sua audiebat, arbor non audiebat. In assertore ueritatis sophistica non laudatur: quo nomine etiam Lactantio, Iustino martyri, & alijs nonnunquam subirascor.

Ibid. 34. ὃς καὶ πρὸ τοῦ πρὸς λικίνιον πολέμου.) Sic duo codices habent, Constantinopolitanus et Viennensis. Sed alter Constantinopolitanus, ὃς καὶ τοῦ πρὸ τ῀ πρὸς λικίνιον πολέμου. Ego malim, ὃς καὶ τοῦ πρὸς λικίνιον πολέμου.

7.39. ἃ, τὰ γὰρ θώρακα αὐτῶν.) Pectus, intelligo partem anteriorem.

Ibid. 47. αἱ τε χηλαὶ.) Brachia dicuntur à Latinis: ut apud Suetonium cernitur.

Ibid. 49. μονήρη.) Singularia nauigia, à remorum serie: ut διήρη, τριήρη, πεντήρη.

Ibid. 50. διηρεῖς.) biremes. nam Suidas διήρη interpretatur, hoc ipso loco citato.

8.11. μικροῦ πλαστουργοὺς καὶ ἐμπνόα.) Quæ antiqua manus, parum abest quin animata opera effinxerit, quæ propemodum animata esse uiderentur, ac spirare.

Ibidem 7. πλακωτόν.) Non refertur ad ἀγορὰν, sed absolutè ponitur, ut λιθόστρωτον: quanquam paulo pòst, τῷ τῶν πλακωτῷ.

Ibid. 9. κίων ὁ πορφυροῦς.) purpurea columna. Hanc Latini Porphyreticam appellant, à porphyrite lapide Aegyptiaco, de quo Plinius lib 36. cap. 7.

Ibid. 24. καὶ πρότερον ἐπίσκοπον ἦν ἐν τῷ βυζαντίῳ τῆς θρακικῆς ἡρακλείας, ὡς ὑπὸ σεβήρου τοῖς περινθίοις ὑποταγῆναι.) Consule uitam Seueri, qui Pertinaci successit, Tomo 2.

10.10. ἑτεροθαλῶν.) Haud scio quomodo propriè uno uerbo cõuerti possit. ἑτεροθαλὴς ἀδελφὸς, est frater eodem uel patre uel matre duntaxat natus. Fratres autem Constantini Magni, fuerunt eodem patre nati, sed ex diuersa matre Theodora, Herculij Maximiani filia: Constantinus, Anaballianus, siue Hanibalianus, & Constantius.

Ibid. 55. σὺν τῇ ἀρχῇ.) ἐπιμελῶς.

Ibid. 60. διωρθώσατο τοὺς ἀπὸ τοῦ ἀκεανοῦ.) Addidi, Ab Hispanijs, ut res ipsa habet, propter commoditatem orationis.

11.28 ὅτι ἐδίκαιον ἦρξε.) Puto deesse χωρῶν. Neque mirum, unum uerbum omissum esse, cum horum quinq; codicum Zonaræ, quibus usus sum, nullus sit, in quo non aliquoties integri uersus omissi fuerint.

12.4. ἱππεῦσιν ἴλας πολλάς.) pro πολλῶν ἰλῶν.

Ibid. 21. τῶν τοῖς προτίκτορσι.) Latinum uocabulum pro Græco usurpatum, Protectores.

Ibidem 27. αὐγουστελίων.) Alij αὐγουστέλλων, alij αὐγουστούλων.

Ibid. 51. τοῖς ὕλαις διέτριβον.) Puto legendum, uel τὰς ὕλας, uel τὸ διέτριβον.

13.15. μετακαλουμένας.) μετακαλουμένου.

14.5. καὶ τοὺς πολίτας ταύτης ἀνεκτήσατο.) uel, Ciuium animos sibi reconciliauit: uel, Ciuibus recreatis: uel, Alijs in cæsorum locum substitutis.

Ibid. 1. χιλιάδας κινδυνεύειν λέγεται.) κινδυνεύειν pro κινεῖν hic ponitur, ut & alibi sæpe.

Ibid. 14. κατέλυσεν κατήπειγον.) ἐπείγοντο.

Ibid. 32. βριταννίων.) βρεταννίων.

Ibid. 18. τὴν προτέραν ἐχειροτόνησε.) Ambiguum, utrum principem, an pristinum honorem.

19.44. τὸν αὐτοῦ ἐκλείξοντα βασιλέα.) τ῀ αὐτῷ ἐκλείξοντα βασιλεύοντα.

22.13. τὴν πήρωσιν τῶν ὀμμάτων.) Potest intelligi de cæcitate. Sed quia sequitur ὑπὸ ἀχλύος, lippitudinem intelligo. πήρωσις enim non necessario semper interitum membri significat, sed aliquando etiã læsionem. Vtut sit, pro cæco fuit, qui uidere tum nõ potuit. Qui igitur cæcitate delectatur, pro lippitudine reponat. Nam ex suffusione uel decursu humorũ, uisum amiserat.

25.27. ἀλλ' ἄλλ' ἐκεῖνον.) ἀλλ' ὅ' ἐκεῖνον ἄνθρωπος. utcunque legatur, fateor me, quid ea uerba sibi uelint, non satis intelligere, Vtinam uerò quamuis homo: uel, Vrito uerò, quamuis sis homo: uel, Vrebat uerò illum homo.

Ibid. 45 ἅτε τριβουνάτου ἀξιωθεὶς.) Quis iste muneri tribunatus sit, cognoscere cupio è doctioribus.

26.6. ὑπὸ πλάτ]α αὐτῷ.) αὐτοῦ malim.

27.7. ἰσταδαῖος ἐφ' ἵππου αὐτοῦ.) Alij ἐφίππιον uno uerbo. Ambiguum, utrum Imperator, an Isaacus. Alij scribũt, Isaacum frenos equi Valentis prehendisse.

28. 48. ἡ δ' ἰσπανία τῆς ὑπερκειμένης ἰβηρίας ὅθεν πόλις.) Hispaniam regionem esse, notum est: ex Italica uerò Hispaniæ ciuitate esse ortũ constat Theodosium. Itaq; pro ἰσπανίας legendum ἰταλικῆ, contra consensum codicum: nisi Zonaram manifesti erroris condemnare malimus.

30.37. καὶ τῶν ἐκγειτόνων.) ἐγγειτόνων.

32.33. οἱ δ' ἰσχυρὸν σκεπάζοντες.) ἐσκεπάζον.

Ibid. 15. ὁ θεὸς συγχωρήσει.) συγχωρήσαι. hoc affirmantis, illud optantis: quod magis probo.

33.15. Ἀκίτης.) Ἀτταίτης.

Ibid. 20. θερμαστίαν.) θερμαντίαν.

32.46. πολίχνιον δ' ἐστ.) Strabo libro 11. Comana urbem Cappadociæ amplissimam in Antitauro recenset: & Comana Pontica lib. 12.

34.8. λέοντος.) λεοντίς.

35.40. ὑπ' ἀνέμων κατεπτοημένην σφοδρῶν.) uentorum procellis infestam. φλογοποιῶν rectius legi uidetur.

Ibid. 58. τὸ χερσαῖον τεῖχος.) mœnia quæ terram continentem spectant: ut τὸ θαλάσσιον, maritima.

36.39. ἀκρωτηριάζειν.) Puto à responsis fuisse.

37. 15. μῆλον ὑπερφυὲς.) μῆλα pro ouibus accipi, non nego, interdum. sed μῆλον pomum interpretor. ut & in Busiride Isocratis, μῆλα ἑσπερίδων, mala Hesperidum: & μῆλον ἔριδος, pomũ contentionis in nuptijs Pelei. Sed qui ouillam pomis anteponit, per me sua uoluptate fruatur.

38.30. ὅτι τεύξεται τῆς ἀρχῆς.) ὅτι τεύξεται unus codex habet. quare uerteram: Ac meminisse iubent, fore enim ut imperaret. Sed cæteris codicibus dissentientibus, hanc lectionem improbo.

Ibid. 31. διακοσίους χρυσίνους.) τριακοσίους, CCC.

Ibid. 47. πάντας χρηστός.) Alij πάντας ὑπερβάς, bonitate omnes superans.

40.26. γιζέριχος.) Hunc Gensericum uocant alij.

Ibid. 59. τῶν συλλογέων τελῶν ἄρχοντα.) τὰ τέλη, uectigalia sunt: οἱ ἐν τέλει, magistratus, primores. Vtro modo interpreteris, parum placet. Suspicor pro τελῶν aliquid aliud legendum esse. Cuspinianus tribunum militum uocat. Fortaßis igitur pro τελῶν, legendum ταγμάτων, aut στρατιωτῶν. Sed ego temere nihil mutare uolui. Fortaßis enim tribunus pro quæstore uel publicano ibi dictus fuit, ut uariæ diuersis in locis sunt magistratuum & aliarum rerum appellationes.

41.55. ἤ, τε γερουσία καὶ οἱ λογάδες.) ἐπίλεκτοι ἢ ἐκλελεγμένοι.

42. 18. πρύμναν κρουσάμενον.) Puppim ferire, authore Suida, est dissimulare fugam: naue non conuersa, remos ad puppim transferre, atq; ita fugere, ne terga hostium telis pateant. Sed hic ait, στρέψαι τὴν ναυαρχίδα πρῴραν ἢ πρύμναν κρουσάμενον.

43.46. σὺν τοῖς φιλτάτοις.) id est, μετὰ γυναικὸς καὶ παίδων: ut in Præfatione.

44.12. Νεῖλον τὸν μάγιστρον.) Ἴλλον rectius legitur.

Ibid. 27. λαρύγγι τῶν βασιλικῶν.) Apparet hic αὐτὶ τοῦ φυγεῖν poni λαρύγγια.

Ibid. 53. ἀκάκιον κάκιστον τοῖς ὀρθοδόξοις.) Allusio ad nomen κατ' ἐναντίωσιν, per contrarium. ἄκακος enim significat malitiæ immunem. sicut suprà, cum ait, τὸν εὐτυχῆ δυστυχῶς ἀπολέσθαι, Eutychem, hoc est, felicem infeliciter perisse.

46.26. ἐν τῷ ἄμβωνι ὡς ἐπ' ἐκκλησίας.) In ambone, tanquam pro suggesto. ἄμβων, παρὰ τὸ ἀναβαίνειν factũ uidetur, contignatio templi superior.

Ibid. 29. ξυλοκόπων.) ξυλοκόπων.

49.44. ἀναβαρζος.) ἀνάζαρβος, alij ἀνάζαρβα.

51.10. τῶν καλουμένων αἰλούρων.) αἴλουροι sunt feles, seu cati. Puto scribendum ἐρούλων. Herulorum nomen notum est: at Aeluri nescio qui sint, nisi Cattos uocarit αἰλούρους.

53.14. Gondigisclus.) Germanica uocabula mirum in modum corrumpuntur à Græcis, æquè ac Latinis. Godigisclus fortasse pro Gotscalcus, seu **Gottselig**, θεοσεβὴς. quanquam sunt qui **schalck** ueteri Germanorũ lingua seruũ significasse censeant. Gondaris, **Gothart**/ θεόδωρος. Gizericus, **Gånßreich**/ à copia anserũ: uel **Gantz reich**/ abundans opibus. Honorichus, **Hüner**/ seu **Hundreich**/ à copia pullorum, seu canum. Gundamundus, **Gütmund**/ affabilis. Trasamundus, fortasse τ pro γ scriptum, **Großmund**/ ab oris magnitudine, magniloquus. Hilderichus, **Huldreich**/ εὔχαρις, seu Gratianus. Gelimer, **Geltmair**/ pecuniosus uillicus. Casimirus, **Kasmair**. Baldimerus, **Waldmair**. Sed nugarum plus satis.

Ibid. 48. τοὺς δυνάμενον ἀντέσεσθαι ὑπ' αὐτῶν.) ἀντέσεσθαι αὐτῷ τοὺς δυναμένους ὑποπτεύσας.

55.43. ἑκατὸν ἐξήκοντα πέντε.) ἑκατὸν πεντήκοντα.

56.35. τρῦλλον.) Hesychius τροῦλοι, δρόμοι, στοαί. τροῦλον nusquam reperio.

58.26. τοῦ κατ' αὐτοῦ λέγοντι συνδραμόντες αὐτόν.) ἐκλιπόντες ἀπελογοῦντο, ut opinor.

63.24. τὸ ἐφ' ἑκάστῳ δεδιὼς νόμισμα.) Nummũ uerti: quanquam κατ' ἐξοχὴν χρυσίνος, id est aureus, intelligi uidetur.

64. 50. μάθε κατέστεσιν.) Puto τὴν κατάστασιν: nisi fortè κατάστασις ἀντὶ σωφροσύνης ponatur, Disce modestiam.

65.15. τῆς ἐκάβης ἐπελθών.) Transpositus est hic uersus, ut opinor, heroico præcedente, sequente pentametro, aut aliquid deest.

Ibid. 15. ἄβαρος.) ἄβαρις.

67.36. πάλιν ἂν ἑτέρα πρεσβεία.) Verbum στέλλεται aut simile desideratur.

68.21. ὡς γαμβρὸν οὐκ ἐποίησας.) Fateor me non intelligere, quid hæc uerba sibi uelint, nisi fortasse ὅσα legendum sit: Quæ socero non præstitisti, ea nec amico præstabis. Crispus autem gener fuit Phocæ, in cuius necem conspirauit.

Ibid. 37. ἐκ τῶν θεμάτων.) θέματα interpretor prouincias: uocabulum hic aliter usurpatum, quàm apud ueteres. sic νομοὶ apud Aegyptios.

71.17. μεταβαίνει δ' ἡ αὐταρχία.) Alij codices habent eodem sensu, ἡ δὲ βασιλεία καὶ τὸ τῆς αὐταρχίας εἰς τὸν ἐκείνου υἱὸν τὸν κωνσταντῖνον μεταβεβήκασι, τὴν τῶν ῥωμαίων ἡγεμονίαν τὸν πατρὸς διαδεξάμενον. sicut & paulo suprà pro τριάκοντα ἐφ' ἑνί, καὶ τὸν τριακοστὸν πρῶτον χρόνον τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Et paulo pòst, pro τῆς βασιλείας πατρόθεν, &c. legitur in alijs τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῆς εὐσεβείας τοῦ πατρὸς κληρονόμος γενόμενος.

Ibid. 36. ἄρξαντα καὶ ὁ πύξος.) Annorum numerus deest. Sed alius codex ἄρξαντα non habet.

73.3. ὑπ' αὐτοῦ καταχεῖσθαι τὸ ζεὸν ὕδωρ.) Feruenti aqua me perfundi nolim. Videtur ζεὸν ἀντὶ τοῦ θερμοῦ posuisse.

Ibid. 15. πωγωνάτος.) Græcum nomen ad Latinã formam inflexum: sicut ἐπαρχειοπάτος.

Ibid. 42. κυκλοβίῳ.) κυκλοβίῳ.

Ibid. 53. ὑγρὸν πῦρ.) Humidus seu liquidus ignis, qui in aqua ardet. Hic, quoniã apud Græcos inuentus est, ignis Græcus appellari solet.

ὀνομάζει ῥώμης.) In Viennensi codice hæc uerba rectè deleta esse uidentur, ante λέγει ὁ λέξας. cum Agathonem Romanum episcopũ paulo antè recensuerit.

76.34. χρυσοκοσμοποιοῦντι.) χρυσοκοσμοῦντι.

82.34. ἀλανὸς, οὓς ἀλβανοὺς ὁ προκόπιος γράφει.) quos Albanos appellat Procopius. Hæc clausula in uno tantũ codice reperitur.

90.49. ἑκατὸν βουνεύροις.) Centum uerberibus affici. βούνευρον, flagellum ex neruis, aut loris bubulis. puto instrumentum pro effectu, hoc est, pro plagis poni: quarum certus numerus infligi solebat. ut etiam ex D. Paulo apparet, qui se quadragenis plagis affectum esse scribit.

91.34. καὶ οἱ βούλγαροι δὲ ἀσφαλῶς διὰ τὸ μὴ προδοῦναι τὴν εἰρήνην ὑπεσχέθησαν.) Alius codex, οἱ βούλγαροι δὲ δέ σαντες, πέμψαντες πρὸς αὐτὸν ἀσφαλὲς διὰ τὸ πρὸς εἰρήνην ἐζήτησαν.

94.16. τῶν παρ' ἐκείνοις ἀναγκαίων.) ἀναγκαίων pro ἐπισήμων posuisse uidetur: Nõ acceptis illustribus ex ea gente obsidibus, quorum periculo adducti in fide manerent. Hoc rectius esse puto, quàm ut principiò uerteram, quanquam sensu ferè eodem: Non acceptis prius, ut opus erat, obsidibus.

100.17. καπνικά.) A' fumo nomen habet: fortasse quòd de singulis domibus aut familijs pendendum esset id tributũ.

Ibid. 31. πράτου κηρίων.) cereorum uel fauorum uenditori.

Ibid. 50. ἀθίγγανοι.) A' non attingendo nomen habere uidentur. sic enim in magno Etymologico legitur: ἀθίγγανος, ὁ μὴ θέλων τινὶ προσεγγίσαι, ἀπὸ τοῦ θιγεῖν. οἱ γὰρ τὴν αἵρεσιν ταύτην ἔχοντες, οὐδενὶ παρ' ἄλλου λαμβάνουσιν.

110.16. τῆς ἐκείνου κακίας, ἢ καὶ ἀδοίας.) Fortasse κακονοίας pro κακίας legendum. uidetur enim affectare παρονομασίαν.

115.55. μέχρις ἐσχάτου ζωστῆρος βαθμοῦ προσήλθε.) Hesychius, ζωστὴρ, ὁ ἐπάνω τοῦ θώρακος χρώμενος ζώνη. Quomodo in naui propriè dicatur, fateor me ignorare.

116.18. ζωστὴ καὶ πατρικία τετίμηται.) ζωστὴ sit παρὰ τὸ ζώννυσθαι, à cingendo. Fuit fortassis honos quispiam, in certo fasciarum aut cinctus genere.

123.12. βασιλεύοντος γὰρ αὐτοῦ συνοικέσιον.) Suprà meminit, eum iam Imperatorem duxisse uxorem, & filiam Mariam Alexio Mosoli despondisse. quod an cum tam paucis annis consentiat, haud scio.

126.25. λογοθέτης τοῦ δρόμου.) Libellus de Officijs palatij, ὁ λογοθέτης τοῦ δρόμου, inquit, ἔχει ὑπηρεσίαν ὁμοίαν τῷ μεγάλῳ. Liceat igitur nobis quoq; huiusmodi cum uenia ignorare.

135.1. πέτρουλον τοῦτο πρόφασιν προβαλλόμενος.) πέτρουλον quid ad sensum faciat, non uideo.

139.48. ἐκ πνευματικῆς διαθέσεως.) Ex affectione spirituali. Intelligo de adoptione, cuius causa fuerat monachus ille spiritu fatidico præditus. etsi suspecta est lectio.

142.12. τοῦ ῥηγὸς φραγγίας τυγχάνων γαμβρός.) γαμβρός, ἀδελφιδοῦς, θεῖος, ἀνεψιός, & alia id genus uocabula πολύσημα, certò declarari non possunt, nisi ab ipsa historia declarentur. Quare sicubi in his lapsus fuero, peto ueniã, ut & hic. Nec enim mihi constat, utrum Hagio hic gener, socer an affinis sit regis Francorum.

Ibid. 29. οἱ καὶ οὔγγροι καλοῦνται.) Non abhorret ab Hungarorum appellatione.

145.57. τὸν μητροπολίτην συνέδου.) Fortasse συνάδων, ut sit non proprium uiri, sed loci nomen.

Ibid. 61. ἀπὸ δὲ τοῦ ἡλίου.) Alius codex habet ἰουλίου. Sin ἡλίου legeris, uidetur addendum συνόδου, aut aliquid simile. Sequitur certè, ἐστὶ ὁ καιρὸς καιρὸς μετὰ τοὺς δεκατρεῖς μῆνας. Lectori iudicium relinquo, utrum tredecim menses, an diem Iulij decimumtertium intelligere malit.

146.16. περὶ νυσσάς.) Fortasse, περὶ νυσσάς, ante lenonum.

149.18. πατζινάκας.) πατζινάκους. Crebra fit mutatio in hoc Opere ας in ους, & ους in ας. Cum autem utraque terminatio usitata sit Græcis, nõ admodum refert, utram admittamus. Aliquando etiam πατζινάκαι scribitur.

150.7. περὶ οὖν παιόνων.) Legendũ περὶ οὖν πλείστων. Creberrimè περὶ pro πρὸς, & cõtrà scribuntur. in quo sententiæ magis, quàm deprauationi codicum est credendum.

Ibid. 25. περὶ τὴν ἡμέραν τοῦ εὐαγγελισμοῦ.) Quum εὐαγγελίζεσθαι sit lætum afferre nuncium, εὐαγγελισμὸν uerti annunciationem. In quo, & similibus nominibus, aut nouis aut nouatis, ueniam dari mihi peto à lectoribus, in recentioribus Græcorum scriptis minimè uersato.

Ibid. 60. νεανίας γεγονώς.) Rectius in alio codice legitur, νεανίας.

152.19. χρυσάδην.) χαλκῆν.

Ibid. 24. ὡς τὸν συμβολὸν ἐστοιχειῶσθαι.) Suprà in uita Alexandri, fratris Leonis, Magi dicunt, τὸ στοιχεῖον εἶναι τοῦ ἀλεξάνδρου. Magica sunt hæc potius, quàm fabulosa: multaq; huiusmodi passim & leguntur & audiuntur, quæ omnia uana esse non existimantur.

153.25. ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς.) Fortassis ἐπιγραφῆς legendum: aut ὑπογραφὴ ἀντὶ τῆς ἐπιγραφῆς ponitur: nisi fortè hoc uelit, subscriptioni imæ chartæ, supernè attextam esse syngrapham.

156.27. τῆς μεγάλης πέμπτης.) Cuiusmodi id festũ fuerit, me latet. nisi quòd suspicor diem Iouis sic appellari, qui diem passionis antecedit: quam sequatur, καὶ τὴν τῶν ἁγίων παθῶν τοῦ σωτῆρος χριστοῦ ἐξετέλεσε τελετήν.

157.6. ἐξ ἀγγαρείων.) Hæc παρενθήκη uidetur superuacua.

158.32. σὺ μὲν τῆς ἀρχῆς οὐχ ὡς δίκαιον ἐπειλημμένος.) perperàm administras. Potest etiam referri ad illud, quòd patrem ueneno tollere studuit: Tu regnum per nefas occupasti.

161.6. δαιζίβην.) δαίζων.

Ibid. 44. ὃ γὰρ κεφάλαιον εὗρε.) Intelligo effigiem in olla esse repertam. Si quis autem existimat effigiem testaceã esse, ei ego assentirer, si ἐκ κεράμου scriberetur.

162.41. παντὸς νομίσματος ἑξάγιον στελμὸν ἔλαττον, ἐκεῖνος τὸ τεταρτηρὸν ἐπενόησε.) Georgius Agricola ἑξάγιον, sextulã, id est, sextam unciæ partem, interpretatur. τεταρτηρὸν uerò quid sit, quærant doctiores. Mihi uidetur minus esse exagio, quo imminutũ monetæ pondus quæritur.

165.12. εἰς νόμισμα χρυσοῦν.) Hinc apparet, cum νόμισμα absolutè ponitur, intelligendum esse nummum aureum.

173.30. ἀπεγνωκότας ἤδη τὰς σωζούσας ἐλπίδας περὶ τοῖς βασιλεῦσι.) opibus & salute Imperatorum iam desperatis. malim enim legere περὶ, uel ὑπὲρ. Iustinus: Quò fortuna, eòdem & fauor hominum inclinat. Si quis hoc non pro-

bat, sic interpretetur licet: Ex desperatione ueniæ ab Imperatoribus impetrandæ.

175.50. ἐπραχυύνετο.) Malim ἐθρασύνετο, Ferocius responderet.

176.54. τῇ ἀδελφῇ αὐτοῦ.) Ambiguum est, utrum Basilius Bladimeri, an Bladimerus Basilij sororem duxerit.

178.1. ἀορασίᾳ πληγῶσι.) ἀορασία temporaria cæcitas est, cum uel extasi, uel ira numinis, uel magicis præstigijs oculi impediti, munere suo non funguntur: ut in Genesi de Sodomitis, in lib. Regum de Syris legitur.

Ibid. 7. οὐ γὰρ λάθετ' οὐκ ἐνόησε.) Homericum hemistichium.

Ibid. 49. ὁ ποταμὸς ὑπὸ ὄμβρων ἄπλωτος ἦν.) Non uideo quid pluuiæ aut incrementa fluuij nauigationem impediant. Quare pro ἄπλωτος, fortasse legendum ἔπλωτος: quia pluuijs auctus fluuius latè ultra ripas effusus erat. ut paulo pòst, πολλοῦ τοῦ ποταμοῦ ῥέοντος. Hanc ego lectionem in uertendo secutus sum, quæ si displicet, reponito: Quia uerò flumen ob crebras pluuias nauigari non poterat.

181.53. ἐπ' ἴσην ὄχλον.) Alius codex, πλοσχρό.

185.24. ἐκφαυλίσαι.) ἐκφαυλίσαι omnino legendum.

186.9. καὶ πλέον διὰ ὁμιλίαν ἀνδρός.) Et magis ob uiri congressum. Potest referri ad Michaelem Paphlagonem: sed rectius uidetur accipi de cupiditate coitus.

188.34. τοῖς πατζινάκαις λεία γέγονε τῶν μυσῶν.) Videtur aliquid deesse, ut τῶν ῥωμαίων. Pazinacæ ex Romanorum prouincijs passim prædas egerunt. Notum prouerbium est, μυσῶν λεία, ut & Porsenæ bona. Quòd si cui hæc diuinatio displicet, reponat, E' Mysia prædas egerũt. Nã illud minimè placet, ut sic construas, τὰ μυσῶν τοῖς πατζινάκαις λεία γέγονε τῶν μυσῶν. Non multo pòst: καὶ ὁ μὲν οὕτω λείαν μυσῶν, τὸ τοῦ λόγου, τὰ ῥωμαίων ἐτίθετο.

191.4. καὶ οἱ πληρούμενοι διὰ τὴν τάξιν τὴν βασίλειον.) Puto eum Palatinos proceres intelligere.

192.42. τὸ σκυθικὸν παρεδέχοντο.) Fortasse βουλγαρικόν: nisi ad primam gentis originem respiciat, aut per con e n ptum Bulgaros Scythas appellet.

195.21. ἤδη παραχειμαδεύουσαν.) Malim μετεχειμαδεύσαν.

198.28. ἡ αὔγουστα θεοδώρα.) Malim, ἡ βασιλίς. nam Scleræna & Augusta & δέσποινα fuit.

Ibid. 38. πολεμικοσέων.) Malim πολεμίων.

Ibid. 57. πρὸς τὴν ἀντικρὺ ταύτης ἤπειρον.) Ambiguum, utrum de Epiro, an alia terra continente loquatur.

200.26. καὶ ἀπουδῆ.) Legendum, καὶ ἡ ἀπουδῆ.

204.47. σύγκελλος.) Alij scribunt σύγγελος, & πρωτοσύγγελος.

209.18. ἀβικαυμένου καταπελών.) βικαυμένος, ustus, seu crematus, puto cognomentũ esse, siue à clade aliqua per incendium accepta, siue à nigro colore. Ambustum uerti. quod si cui displicet, βικαυμένος reponat: ut pro Duro σκληρόν.

210.45. ὅπου ἤπλοντο.) ἤχοντο.

214.41. καὶ ἐμὲ τοῦτο λαλοῦσι καί.) Hæc duo uerba redundare existimo.

220.8. καὶ τὴν τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀπήτησε.) scilicet ὁ πατριάρχης τὴν τοῦ ἐκτομίου. Sed Viennensis codex habet, ὁ ἐκτομίας ἀπήτησε. quod falsum esse, declarant ea quæ sequuntur, nisi ἀπήτησε pro ἀπήτησε ponatur.

221.54. φκίσθη δὲ τῆς ἱεραπόλεως ἡ ἀκρόπολις.) Ambiguum, utrum illius iussu condita, an habitari cœpta sit.

222.43. μοῖραν οὐκ ἐλαχίστην ἀφελεῖν, καὶ σεῖλαι τῆς συνείας.) σεῖλαι, quem? Virum Comnenum, an copias illi ademptas? Ambigua constructio.

223.25. ὃ καὶ τοῦτο ποιοῦν οἰόμενοι.) Legendum opinor. καὶ τοῦτον, scilicet τὸν δούκαν.

Ibid. 28. νεμιτζῶν.) Non abludit à Nemetũ appellatione.

224.57. ἐκ ῥυτῆρος ἱππηλάτου εἰς τὸν χάρακα.) A' flagello, id est concitato equo.

227.48. καὶ τὸν λατῖνον ῥουσέλιον, ὁμογενῶν ἄρχοντα τετρακοσίων.) Si Franci populares sub Ruselio militarũt, ipse dux non Latinus, sed Francus fuit: sed fortaßis in Latio consederat. Deinde, quadringentorum numerus exiguus uidetur, ad tantas res gerendas, nisi horum eximia uirtus, aduersariorum insignis ignauia fuerit.

ὡς τὰ ὅπλα καταθοῖντο.) εἰ τῆς ἀπονοίας ἀπόσχοιντο, Si à desperatione discesserit.

228.33. μοναχικὸν μετεβέβλητο.) μετεβέβλητο.

Ibid. 54. χροβάτην.) χρεβάτην.

229.19.) ῥομπαῖτον.) Fortè ῥομφαῖον, aut ῥομπαῖτον.

231.50. ἐπανίστανται δὲ καὶ οἱ βάραγγοι κατὰ τοῦ βασιλέως.) Pòst fol. 245. ἀγγέλλεται ὡς οἱ βάραγγοι τὴν φρουρὰν τοῖς ἀνακτόροις ὅλην διαλαβόντες. Libellus qui de Officijs palatij inscribitur, recenset satellites, Allogos, Murtatos, Cortinarios, Bardariotas, Barangos, quorum hi postremi fores palatij custodierunt.

234.27. κλίντρας ἀπῆλθε.) Malim κλῖσιν, uel κλινίς.

Ibidem 43. εἰς τὸ μέγα τέμενος τῆς τοῦ θεοῦ λόγου σοφίας.) Sanctæ Sophiæ templũ uulgò dicitur. Verùm Sophia hic non est mulieris nomen, sed Christi quoddam attributum.

FINIS ANNOTATIONVM TERTII TOMI.

INDEX

B

C

Constan-

D

Diogenis

Leontius

Nicepho-

Samuel

V

Valen-

INDICIS TOMI TERTII ET VLTIMI FINIS.

BASILEAE, EX OFFICINA IOANNIS
Oporini, Anno Salutis humanae M. D. LVII.
Mense Martio.


INVIA VIRTVTI NVLLA EST VIA.